

G V I L I E L M I G E S E N T I

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS, AVGVSTISSIMO HORVSSIAE REGI
A CONSILIIIS IN SENATV SACRO, THEOLOGIAE IN ACADEM. FRIDERICIANA HALENSI CVM
VITEBERGENSI CONSOCIATA PROFESSORIS PVBL. ORD., ACADEMIARVM REGIAE HORVSSICAE
ET INSCRIPTIONVM LITTERARVMQVE HVMANIORVM PARISENSIS, SOCIETATVM ASIATICARVM
PARISENSIS ET LONDINENSIS, SOCIETATIS PHILOSOPHICAE
CANTABRIGIENSIS SOCI

T H E S A V R V S

PHILOLOGICVS CRITICVS

LINGVAE HEBRAEAE ET CHALDAEAE
VETERIS TESTAMENTI.

TOMVS PRIMVS

C O N T I N E N S L I T T E R A S

℥ — 6.

*EDITIO ALTERA SECVNDVM RADICES DIGESTA PRIORE GERMANICA
LONGE AVCTIOR ET EMENDATIOR.*

LIPSIAE 1835

SVMTIBVS TYPISQVE FR. CHR. GVIL. VOGELII.

$$\frac{22.588}{315/92}$$

Fl
4230
51
6.1
20.4

A V G V S T O. H E R M A N N O

N I E M E Y E R O

PERILLVSTRI. SVMME. REVERENDO

ACAD. FRIDERICIANAE. CANCELL.

THEOL. DOCTORI. ET. PROF. ORD.

COLLEGAE. ET. AMICO. INTEGERRIMO

VELVT. PARENTI. PIE. COLENDO

QVINQVAGINTA. ABHINC. ANNIS

PHILOSOPHIAE. DOCTORIS

HONORIBVS. RITE. ORNATO

FESTVM. HOC. GLORIOSE. REDINTEGRATVM

GRATVLATVRVS. HVNC. LIBRVM. D. D. D. AVCTOR

A. D. XIV. KAL. MAI. MDCCCXXVII.

Α *Aleph*, prima alphabeti litera, ubi numeri nota est, *unitatis* numerum, binis vero punctis superne appictis (Σ) *millenarium* indicat.

Nomen hujus elementi, ut reliqua elementorum nomina phoeniciae vel aramaeae originis, *bovem* significat, i. q. hebr. אָלֶפֶת (ad formam אָלֶפֶת i. q. אָלֶפֶת, cf. *Daleth* pro אָלֶפֶת, *Lamed* i. q. אָלֶפֶת), teste jam e veteribus scriptoribus Plutarcho, qui literam Aleph caeteris praeponi scribit, δὲ τῶν Φοινίκων οὐτως καλεῖν τὸν βόυν (quaest. sympos. I, §. 2). Designat nomen formam hujus literae in alphabeto antiquissimo, quae capitis bovini prima lineamenta exprimit et hodieque in scriptura phoenicia comparet, in qua praeter alias hae formae occurrunt:

Vid. nummos Sidonios apud PELLERINUM (Recueil des medailles des peuples et des villes T. III. tab. 119) et F. P. BAYERUM (vind. numm. hebr. sam. p. 56). Paulo magis a primigenia literae figura abhorret ea, quae est in nummis hebraeis Maccabaeorum Α, Α, et magis etiam, quae comparet in inscriptione Carpentoraectensi Α, et in

inscriptionibus palmyrenis Α, Α, unde effectum est Aleph scripturae quadratae et Samaritanorum, cujus haec est figura in libris manuscriptis Α, secus atque in libris impressis (Α). Ex scriptura phoenicia petita est ea, quam Alpha habet in antiquissimis graecorum monumentis (v. MIONNET description des medailles, recueil des planches Tab. 31). Magnopere autem a vero aberrant, qui cum J. SIMONI (in introductione hist. in ling. hebr. p. 60) quadratam figuram antiquissimam censent, eamque a bovis signo, quod in zodiaco obvium est (Α), repetunt; vel cum H. E. C. PARLO (Memorabilien VI, p. 118 sq.) אָלֶפֶת proprie numerum milliarium notare, eumque lineola perpendiculari cum duabus lineis transversis (Α) designari, conjiciunt. Vix enim credibile est, cifras quas dicunt prius quam literas apud populos semiticis in usu fuisse.

In constituendis vero elementorum nominibus figurisque, quod semel monemus, literarum semiticarum inventor eam rationem secutus est, ut cujusque elementi *nomen* ab ea litera inciperet, cui notandae inserviebat, ejus *figura*

autem eandem rem, quanquam rarius, exprimeret. Similis est non solum alphabeti russici ratio, sed etiam hieroglyphorum phoeniciorum a Champollione Gallo nuper sagacissime erutorum, in quibus v. c. figura *manus*, quae aegyptiaca *Tot* vocatur, T literam exprimit, *festula Panis*, aegyptiaca *Sebi*, literam S significat ect. Vide CHAMPOLLION le jeune Lettre à Mr. Dacier relative à l'alphabet des Hieroglyphes phonetiques. (Paris 1822) pag. 34 sq. *Ejusd.* Précis du systeme hieroglyphique, Paris 1824, tableau general, tab. A — K.

Quatenus consonantis officio fungitur Aleph, lenioris illud est *pronuntiationis*, quam reliquae gutturales, et leni gutturis, vel potius pulmonis, habitu efformatur ad instar spiritus lenis Graecorum. Ab initio igitur vocum sono fere caret et in pronuntiando omittitur, ut in Gallorum vocibus *habit*, *homme*, in mediis vero vocabulis *usus* ejus est in syllabis dispendens, ut אִישִׁי *jisch'-al*, non *ji-schal*. In nominibus propriis apud LXX interpretes graece scriptis Α ubique omittitur, et nonnisi vocalis hanc literam excipiens exprimitur, ut אָדָם *Adám*, אֱלֹהִים *Hliás*, אֵיבֹר *Ivóβ*, אֲבוֹת *Avót*, אֵלֶיךָ *Oúleka*, אֲוִיָּה *Ovigiás*. Quibusdam in vocibus hi interpretes videri possunt Aleph per spiritum asperum expressisse, ut in אֱלֹהִים *Hliás* (ed. Complut.), sed hoc a varietate codicum pendet. et occurrit etiam in nominibus a Jod incipientibus, ut יֵשׁוּעָה *Yeshúas*; quare male statueres, spiritum asperum pro Aleph Hebraeorum positum esse. Aliis in nominibus porro Α initiale videri possit expressum esse per A vel E, ut אֱלֵיָם *Aléiá* Jes. XV, 8, אֵיבֹר *Ivót*, אֲוִיָּה *Avót*, sed haec varietas pendet a diversa vocalium (·), א, א pronuntiatione, neque ullo modo tangit literam Aleph. De pronuntiatione literae Eliph, ejusque mobilis s. hamzatae, variis quae vitis, quae in ea efferenda committuntur, subtiliter disputavit scriptor arabicus a SILV. DE SACY editus in Notices et Extraits de la Bibliothèque du Roi T. VIII. p. 355 sequ. cujus haec sunt verba: وَأَوَّلُهَا الْجَمْزَةُ وَخَرَجَتْهَا مِنْ أَوَّلِ الْحَلْفِ مِمَّا بِيَأِ الْمُسَدَّرِ *et prima earum (literarum) est Hamza s. Elif hamzatum, quod effertur ab initio gutturis, ubi illud jungitur pectori.* Proxime accedit pronuntiatione literae Ain, unde in dialectis rusticis hae literae permittuntur (v. NEWAIRTUS ap. REISKIUM in Annot. hist. ad Abulf. Annal. Muslem. T. II. p. 723).

cf. exempla arabica **أَقْرَانِيُون** cranium, **أَقْرَابَلُوس** Tripolis, **أَيْمِن** jusjurandum pro **أَيْمِن**, **أَمْبَارِك** pro **أَمْبَارِك** benedictus. — Ceterum in uno alterove vocabulo dubitare potes, utrum pro radicali an prosthetico habeas & modo obviū, modo abjectum, velut in **أَمْبَارِك** nux, **أَمْبَارِك** arab. **قَدْن** palatium.

Tandem monendi sunt tirones, & literis radicalibus praemisum aliquando etiam significare nomen verbale conjugationis Hiphil v. e. **أَمْبَارِك** sacrificium memoriale a **أَمْبَارِك**, qua de re cf. *graminat. Lehrgebäude* pag. 499. Fuerunt quoque Grammatici, qui Aleph aliquando superlativi et intensivis notam esse censerent, ut Eliph in lingua arabica, eoque referrent exempla **أَمْبَارِك**, **أَمْبَارِك**. Nos vero non dubitamus, Aleph in his quoque vocibus pro mera prosthesi esse habendum.

De variis, quas litera & subire solet, vicissitudinibus, quatenus e numero quiescibilium est, expositum in libro grammatico §. 40 — 42, nec ea h. l. repetere attinet. Ceterum Aleph nostro, quod duplici, aspiratiōis et vocalis, officio fungebatur apud Hebraeos, simile est **Η** veterum Graecorum, quod antiquissimis temporibus et postuodo apud Aeoles pro aspiratione erat, ut scriberent **TH** pro **Θ**, **III** pro **Φ**, **KH** pro **X**, **HHAIOS** pro **ἡλιος**, unde usus literae **Η** apud Latinos petitus est; praetereaque in vocabulum numero **E** longum denotabat. (Cf. FISCHER Animadv. verss. ad Welleri gramm. gr. T. I. p. 147. MURET var. lect. XVIII, 1).

אָבִיבָה radix Hebraeis inusitata, Chaldaeis in Pa.

אָבִיבָה fructum protulit, imprimis de fructu primo et praecocce (Hos. IX, 10 Targ.); Syris **أَصْفَص** flores produxit; Arabibus et Hebraeis, ut videtur, de *graminum viridiumque protrusione* usurpata, unde **أَب** Plur. **أَبَاب** *gramina viridia, pecoris pabula*, quae Cor. LXXX, 31 opponuntur **أَبَاب** fructibus, tamquam hominum cibo. Cf. JELUDA BEN KARISCH in EICHMORNI *Biblioth. der bibl. Literatur* III, pag. 964. In dialectis aramaeis hujus radices derivata de fructibus, floribus, aristis dicuntur, ut chald. **أَبَاب**, **أَبَاب** fructus, pomum, **أَبَاب**, **أَبَاب** fistula, pr. calamus (unde zab. **أَبَاب** pro **أَبَاب**, Melit. **أَبَاب** pro **أَبَاب** fistula, Vasalli Lex. p. 436, et Latinorum *ambubaja* i. e. tibicina Syra Hor. Sat. I, 2, 1), syr. **أَبَاب**, plur. **أَبَاب** fructus impr. molliores sine cortice, poma, syr. et zab. **أَبَاب** flos, sed **أَبَاب** pro **أَبَاب** herba et **أَبَاب** fructus vitis, sam. **אָבִיבָה** et **אָבִיבָה** arista, coll. Amhar. **አባባ**: flos.

אָב m. *viror*, de herba, gramine. (Vide sub rad.). Job. VIII, 12 de junco: **אָב** **אָב** *adhuc ille in virore suo est, adhuc viresc.* Cant. VI, 11: **אָב** **אָב** *viroses vallis* i. e. gramina viridia in convalli. Vulg. *poma*, ex usu loquendi Chaldaeorum, suffragantibus nonnullis Hebraeis.

אָב chald. m. *fructus*, cum suff. **אָבִיבָה** pro **אָבִיבָה** (cum Dagesch forti resolutio in Nun) Dan. IV, 9. 11. 18. Ita saepe in Targg. pro hebr. **אָבִיבָה**. Do cognato Syrorum et Zabiorum usu vide supra in rad.

אָבִיבָה m. *spica, arista*. Levit. II, 14. Exod. IX, 31: **אָבִיבָה** **אָבִיבָה** pro **אָבִיבָה** *hordeum erat in arista*, i. e. aristas instructum erat. (Cf. ad hanc ellipsin id quod statim sequitur: **אָבִיבָה** **אָבִיבָה** *et linum erat in folliculis*, et Cant. II, 13: **אָבִיבָה** **אָבִיבָה** *vites sunt in floribus*). Hinc **אָבִיבָה** **אָבִיבָה** mensis spicarum Exod. XIII, 4. XXIII, 15. XXXIV, 18. Deut. XVI, 1, primus anni hebraici mensis, apud sequiores **אָבִיבָה** dictus (q. v.), a novilunio Aprilis (secundum Rabbinos, quos impugnat J. D. MICHAELIS in Comment. de mensibus Hebraeorum cf. ejusd. Commentat. Brennae 1769 p. 16 sequi., Martii) initium ducens, quo tempore spicae in Palaestina maturescunt. LXX. in loco Exod. XIII, 4 optime translulerunt: **εὐ μὲν τῶν νέων** sc. **καρπῶν** vel **γεννημάτων**. Vulg. — novum frugum. Saad. **أَبَاب** *meuse spicae maturescentis*. Minus recte ad sensum Syr. ...

أَبَاب **أَبَاب** *mensis florum*, ita tamen ut sono alludat, et Arabes duo inediti ap. BOCHART in Hieroz. I, p. 557: **أَبَاب** **أَبَاب** *florum*. Ceterum sunt, velut ANDR. MUELLERUS (gloss. sacr. p. 2), qui hebraicum hujus mensis nomen ab Aegyptiis, quibus undecimus mensis audit **ΕΠΗΛΙ** *ἐπιφι*, **ἐπιφι** (Plut. de Iside p. 372 apud Arabes **أَبَاب** teste MUELLERO l. c.), repetitum esse censeant, sono vocabuli ita inflexo; ut simul etymon in lingua hebraea emergerit; quae sententia vel ideo parum probanda est, quod mensis aegyptiacus Epiphi non Aprilis, sed mensi potius Julio, respondet. Vide FABRICII Menologium p. 22 — 27. JABLONSKII Opusc. cd. te Water T. I. p. 65 sq. De nom. proprio **אָבִיבָה** s. v. **אָב** rad. **אָבִיבָה**.

אָבִיבָה nomen proprium cuculi persici in aula Ahasveri. Esih. I, 10. Procul dubio etymon hujus vocis in lingua persica quaerendum est, et significatione illa congruit cum **אָבִיבָה**, **אָבִיבָה** ibid. I, 10. II, 21. VI, 2, et **Bagos** (v. ΒΟΥΡΟΣ *Αίγυπτία* vet. linguae pers. pag. 22). Dubium tamen, utrum conferendum **أَبَاب** *batsch* famulus, juvenis, an, quod praefero, **أَبَاب** *bukteh* fortunatus, vel **أَبَاب** *pukteh* coctus, i. e. versutus, callidus, Gulistan pag. 125. 170.

אָבֵר

fuit, יאָבֵר et (in fine enuntiationum) יאָבֵר

(cf. Job. III, 3 et XX, 7; Deut. XXII, 3 et Job. VIII, 13) 1) *peritit, interitit*. Frequentatur de hominibus aliisque animantibus intereuntibus (Ps. XXXVII, 20, XLIX, 11. Job. IV, 11. Prov. XI, 10. Jud. V, 31 cct.), interdum adjecta phrasi בְּצֵל הָאָרֶץ sit: excisus est e terra, Deut. IV, 26. XI, 17. Jos. XXIII, 13, 16; porro de terra domibusque quae vastantur (Jer. IX, 11. Amos III, 15), de instrumentis bellicis, quae destruntur (2 Sam. I, 27), de rivis, qui evanescunt (Job. VI, 18), de messe amissa Joël I, 11, et trop. de spe, votis, desiderijs, quae irrita fiunt (Ps. IX, 19. CXII, 10. Prov. X, 28. XI, 7. Job. VIII, 13. Ezech. XIX, 5), de vaticinio, quod non impletur (Ezech. XII, 22), de sapientia, quae exstinguitur in aliquo populo (Jes. XXXIX, 14), de nomine et memoria, quae delentur (Ps. XLI, 6. Job. XVIII, 17) etc. — Constituitur cum הָ personae, cui aliquid perit 1 Sam. IX, 3, 20, nec non cum בָּן, ut Deut. XXII, 3. Job. XI, 20: בְּנֵי אָבֵר בָּרוּס *refugium peritit iis*. Jerem. XXV, 35. Ps. CXII, 5. Ezech. VII, 26: הַרְגָה הָאָבֵר בְּנֵהֶן; הַרְגָה הַרְגָה בְּנֵהֶן *lex peritit sacerdoti, et consilium senibus*, cf. Jer. XVIII, 18. XLIX, 7. Deut. XXXII, 28: אָבֵר גִּי עֲבֹרָה *gens, cujus consilium peritit i. e. absque consilio*, ut recte Vulgatus, consilij expertus, stolidus. Jer. IV, 9: הַרְגָה לֵב הַמֶּלֶךְ *peribit cor regis*, sc. praec metu et terrore. (Cf. infra usum loquendi aethiopicum). — Ps. I, 6: הַרְגָה הַרְגָה הַרְגָה *via improborum perit i. e. ad exitum ruit*, ubi nimis necesse est mutatis vocalibus legere הַרְגָה. — In formulis execrandi Job. III, 3: הַרְגָה בִּי *male pereat dies, quo natus sum*.

2) *amissus est, verloren seyn*, et q. d. evanuit, sicut verloren haberi, impr. de ove amissa et oberrante, ut אָבֵר אָבֵר ovis amissa et oberrans Ps. CXIX, 176, אָבֵר אָבֵר Jerem. L, 6. Ezech. XXXIV, 4, 16. Inde etiam de hominibus vel Nomadum instar vel in exilio oberrantibus. Deut. XXVI, 5 Jacobus dicitur אָבֵר אָבֵר *Aramaeus oberrans*. Jes. XXXVII, 13: הַרְגָה הַרְגָה *qui in Assyria oberrant, exulterant*. In altero lemisticchio respondet הַרְגָה. Cf. germ. *Elend*, quod in antiquiore lingua de exilio dicitur.

3) *miser, infelix, perditus fuit*. Part. אָבֵר perditus, miser. Job. XXIX, 13. XXXI, 19. Prov. XXXI, 6.

Apud Syros et Nasoraeos (qui etiam סֹף scribunt) אָבֵר, apud Samaritanos אָבֵר eodem sensu frequentatur.

Apud Arabes cum vi pereundi usurpatur vox cognata بَرّ med. Je; radix أَبَّ Conj. I. est *aufugit*, imprimis aufugit fera in desertum, quae significatio finitima est usui Hebraeorum, quem secundo loco exposuimus, coll. synonymo بعد longius abfuit et male peritit (Schultens ad Job. V, 4, pag. 132). Conj. V. deserta fuit terra. A pereundo autem est nomen أَيْبَة *infortunium et malum*

ingens, quod minus apte Deschaulharius aliiq. a notione perennitatis, quae est in conjugatione secunda, derivant. Apud Aethiopes ለገባ: *est stultus fuit, insanivit*, forsitan proprie *peritit cor* s. intellectus ejus, ita ut prope accedat ad usum specialiorems supra in locis Deut. XXXII, 28. Jer. IV, 9 observatum. Vide Lamoignon. Lex. aethiop. pag. 355. Comment. ad hist. aethiop. pag. 203. LEX. DE DIEB. CRIT. SACR. pag. 114, et cf. syriacum ܘܢܘܝܢ insanivit, quod itidem explicandum e pleniore phrasi hebraea וְנִיבַת בְּנֵהֶן *mutavit intellectum*. Vide s. h. rad.

Not. In loco Prov. XXI, 28 quidam interpp. cum DARTHO usum loquendi Arabum adhibent, apud quos أَيْبَة

est obscure et intricate locutus est (fors. *sich verlieren, verwickeln in seiner Rede*), locumque ita interpretantur: *est stultus fuit, insanivit, forsitan proprie peritit cor s. intellectus ejus, ita ut prope accedat ad usum specialiorems supra in locis Deut. XXXII, 28. Jer. IV, 9 observatum. Vide Lamoignon. Lex. aethiop. pag. 355. Comment. ad hist. aethiop. pag. 203. LEX. DE DIEB. CRIT. SACR. pag. 114, et cf. syriacum ܘܢܘܝܢ insanivit, quod itidem explicandum e pleniore phrasi hebraea וְנִיבַת בְּנֵהֶן *mutavit intellectum*. Vide s. h. rad.*

Pi. אָבֵר fut. יאָבֵר 1) *perire fecit, perdidit*, et quidem homines i. e. occidit, exstirpavit (2 Reg. XIII, 7. Esth. III, 9. IV, 7. Job. XII, 23. Ezech. XXXVIII, 16), it. loca i. e. vastavit Deut. XII, 2, idola idolorumque sacella 2 Reg. XIX, 18. Num. XXXIII, 52. Ezech. VI, 3, divitias i. e. dilapidavit Prov. XXIX, 3, cor alienus i. e. intellectum, prudentiam Eccles. VII, 7 (coll. Jer. IV, 9 et ad rem Exod. XXXIII, 8), nomen alieujus Deut. XII, 3. Interdum additur בָּן loci, ut sit exstirpavit ex aliquo loco Deut. XII, 3. Ps. XXI, 11.

2) *pro amisso habuit*, verloren geben. Eccles. III, 6, ubi opponitur quaerendi actioni, וְאָבֵר אָבֵר (Locus parallelus est Ps. CXIX, 176).

3) *oberrare fecit, dispersit*, v. c. gregem Jer. XXXII, 1. — Ezech. XXVIII, 16 legitur יאָבֵר pro יאָבֵר, conf. similia exempla *Lehrgeb. der hebr. Sprache* pag. 378.

Hiph. אָבֵר i. q. Pi. *perdidit, delevit*, et quidem homines, populose Deut. VII, 10. VIII, 20. IX, 3. 2 Reg. X, 19, interdum addita phrasi בְּנֵהֶן et medio populo Lev. XXIII, 30, vel בְּנֵהֶן Deut. VII, 24, coll. Num. XXIV, 19. Jerem. XLIX, 38; it. perdidit terram i. e. vastavit Zeph. II, 5, spem i. e. spem ademit Job. XIV, 19, nomen i. e. delevit, exstinxit Deut. VII, 24. — In 1. Fut. semel legitur אָבֵר pro אָבֵר Jerem. XLVI, 8 coll. *Lehrgeb.* pag. 377.

ate quis אָבֵר fut. יאָבֵר chald. id., cum בָּן *adix* frequent-

exstirpat Jerem. X, 11. In Targg. אָבֵר perdidit, occi-

tissima est. Aph. אָבֵר fut. וְנִיבַת הַרְגָה II, 12. 18. 24. VII, 26. dit, ut homines, besti-

τὸ δοκεῖν ὡς πρὸς ἄλλους εἶναι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Apud Persas *Mithras* κατ' ἔξοχην hoc cognomine condecoratus est. Julian. Caes. p. 536. Spauh. — Pater dicitur

3) de *altore*, coepo, qui parentis more beneficiis de aliis bene meretur. Job. XXIX. 16: פָּתֵר אֲנִי כְּאֲבִי אֲנִי *pater eram egenis*. „In Diw. Hadoilitarum“ extat, quod huc speciatim quadrat: אֲבִי הָאֲנִי וְאֵלֶיכֶם שָׂעָה לֹא יֵעָד אֵב יִפְתָּר הוֹשִׁיבֵם וְכִתְרוֹנָם עִנְדָּא *pater hospitum et pupillorum, quam nemo numeratur pater*. Similiter Tebrizius ad Hamasan: אֲבִי יִפְתָּר פְּלָאן *dicitur pater orphanorum de eo, qui fovet eos, quantumvis frequentes adveniant*.⁶⁴ ALB. SCHLEIFENS ad II. I. Cf. 2 Cor. VI, 18: ἔσθωτε ἑμὲ εἰς πατέρα. Ies. IX, 5 Messias dicitur פָּתֵר אֲבִי *pater sempiternus* sc. populi. Eodem sensu Persae Cypum vocant *patrem* (v. Herodot. III, 89, et Procli locum apud CREUZERUM, *Symbolik und Mythologie* T. I. p. 724 ed. II), Romani imperatores snos *patres patriae*, ac Sencens regem nuncupant *patrem magnum* (nisi hoc est pro *domino magno* cf. no. 7 et פָּתֵר de servo 2 Reg. XVI, 7), *coeli filium* (BARROW *Reise nach China*, vers. gem. T. I. p. 3). Ies. XXII, 21 Eljakimus, praefectus palatii Hierosolymitani, dicitur pater incolarum Hierosolymae. Apud Arabes verbum denominativum *أَبٌ* est *patrem se praebuit, aluit, educavit*. — Patris nomine

4) honorifice compellantur *sacerdotes* atque *prophetae*, etiam a regibus 2 Reg. VI, 21, XIII, 14, unde ibid. cap. VIII, 19 rex prophetae se *filium* nuncupat. Jud. XXII, 10: אֲבִי אֲנִי *sis mihi pater atque sacerdos*. XVIII, 19, Uterque, et sacerdos et propheta, ita dicitur tanquam magister divina auctoritate instructus, qua de causa etiam prophetae alique scriptores divini filiorum filiarumque nomine compellant legentes. Vid. Prov. IV, 10. 20. V, 1. 10. VI, 1. 3. VII, 1. 2. Ps. XLV, 11. Eodem prorsus modo apud recentiores Judaeos atque Christianos et sacerdotibus et senioribus doctoribusque sacris patris nomen tribuitur (cf. Matth. XXIII, 9. Act. VII, 2), videlicet אָבִי i. e. פָּתֵר apud Judaeos (v. BENTLEY, Lex. talmud. pag. 10. SCHOTTGEN hor. hebr. et talmud. T. I. p. 745. CAREZOVII Appar. ad antiq. s. cod. pag. 125. 140). Apud Aethiopes አባ: *Abba* dicitur de quovis viro docto et claro (LEDOUX, Lex. aethiop. pag. 350. Comment. ad hist. aethiop. pag. 28); in vetere ecclesia *Abbas* dictus est monachorum cremitarum praefectus; in eadem *Papae* nomen usurpabatur de episcopis, et imprimis de pontifico romano, unde nostratum *Pabst*, qui hodieque compellatur *santissimo padre, heiliger Vater; patres* ecclesiae appellati sunt clarissimi ecclesiae doctores, cf. denique in vita communi *Pater* de monachis, et *Pope* de Russiis sacerdotibus cet. Apud Persas *magi* et quicumque in mysteriis mithraicis ad summum gradum pervenerant (Porphyry. de abst. IV, 16. ILYDE de rel. vett. Persarum cap. XXX.) *Patres* salutabantur.

5) *Pater Regis* dicitur de summo regis consiliario et amico, quem *Wesirum* (وزير) hodie appellant

Orientalis. Gen. XLV, 8 de Josepho: וְיִשְׂרָאֵל יָצַק אֶת אֶרְבֵּי יָדָיו עַל צַוְעֵי פַתְרֵי פַרְעֹה *constituit me patrem Pharaonis* i. e. amicum, consiliarium eius. Ita Hamanus dicitur *δευτερος πατριος* Ataxerxis Isth. gr. XIII, 6, coll. XVI, 11, Lasthenes 1 Maccab. XI, 52 a rege Demetrio *πατριος* vocatur. In Barhebr. Chronico syr. pag. 219. lin. 15 aliquis ita complatur:

وَأَبُو سُلَيْمَانَ وَابْنُ سُلَيْمَانَ *et tu vis ei* (Chalifae) *pater et conductor*. Cf. Elmacians in vita Haronis pag. 112. Prae caeteris huc pertinet titulus turcicus اَتَابَكْ *Atabek* i. e. *pater principis* (neque vero pater principis, sc. d'HERBELLOTUM, DEUTONES, ADLERUM) i. e. princeps, qui alii principis patris loco est, amicus regis supremus, unde recte Abulfeda (Annal. Muslem. T. III, pag. 226) اَلْوَالِدُ اَلْاَمِيْرُ; idemque alibi simpliciter dicitur اَلْوَالِدُ. Vide OCKLEY hist. Saracenarum pag. 533. FRAEHN in Ephemeridibus lit. Jenensibus *Ergänzungsbl.* 1822 no. 53. Ita etiam لالا *Lala pater* dicitur de Wesiro turcico (cf. BURDER Oriental Customs ad Gen. I. c.) اَتَابِكْ *Atalik* de Chano bocharico. Posterius hoc vocabulum in lingua tatarica pr. est *paternitas, amor paternus*, et abstr. pro coner. posito is, qui Chano juveni pro *pater* est, ejus *gubernator regius*. Cf. פָּתֵר אֲבִי אֲבִי, porro d'HERBELOT bibl. orientale v. Atabek, JABLONSKII Opuscc. ed. TE WATER T. I. p. 206. Patris nomine

6) adhibetur ad *intimam necessitudinem* metaphorice significandam. Job. XVII, 14: פָּתֵר קָרָאתִי אָבִי זָכָה *corruptioni* (putredini) *dixi, tu pater meus es*, cf. quod sequitur: *et mater sororum vermium*, et Ps. LXXXVIII, 19.

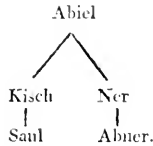
7) Apud Arabes et Aethiopes *patris* nomen saepe transfertur ad *possessorem*, quemadmodum וָדוֹ, וָדוֹ, et saepissime dicitur *de eo, qui aliqua re pollet vel ea praeditus est*. Ita אָבִי: אֲבִי: *pater bovis* est i. q.

أَبُو: أَبُو: *dominus bovis*, et apud Arabes أبو

أَنْشَامْ *pater odoris* i. q. arbor odorifera, balsamum;

أَبُو الْخَمِيْنِ *pater munitimeulae* s. e. vidpes rel. Vide praeter GOLIUM et CASTELLUM, Hariiri Consess. XIX, p. 189. ed. de SACY ibique comment. p. 196. A. TH. HARTMANN EXCURS. II. ad Micham, v. HAMMER (*Eandgraben des Orients* VI, 402. *Encyclop. von ERSEN und GRUBER* I, 210), d'HERBELOT bibl. orient. p. 17, quibus haec exempla addere libet: أبو جَرَّاحْ *pater audaciae* i. e. leo; أبو زَاَجِرْ *pater vaticinii* i. e. corvus; أبو وَثَابْ *pater assultus* i. e. dorcas; أبو أَوْوَبْ *pater Jobi* i. e. camelus patiens; أبو بَرَسْ *pater leprae* i. e. lacerta. Atqui fuerunt, qui hunc loquendi usum in Hebraismo etiam agnoscerent, nimirum in phrasi אָבִי אֲבִי *pater aeternitatis* Ies. IX, 5 et interpretarentur *aeternus*, quod tamen minus placet, quam interpretatio supra (no. 5) proposita. Haud raro tamen hie Arabismus in nominibus propriis cum אָבִי et אָבִי

1 Sam. XIV, 51 potius patrum habuit. Hoc enim ejus stemma est:

אָבִיחַוָּא m. (pater collectionis i. e. collector) I. c. vita e familia Korachi Exod. VI, 24, qui idem 1 Paralip. VI, 8. 22. IX, 19 אָבִיחַוָּא vocatur.

אָבִיחַוָּא (pater exultationis i. e. exultans, hilaris) nomen proprium idque, quod mireris, duarum mulierum, 1) uxoris Nabalis, post ejus mortem Davidus eam in matrimonium duxit 1 Sam. XXV, 3. 14. Eadem contr.

אָבִיחַוָּא dicitur (ut arab. **أَبِي** pro **أَبِي** quid?) comm. 32. et 2 Sam. III, 3 Chethibh. 2) nomen sororis Davidis 1 Paralip. II, 16, quae eadem **אָבִיחַוָּא** dicitur 2 Sam. XVII, 25.

אָבִיחַוָּא (pater iudicis) m. phylarcha Benjaminitarum tempore exitus ex Aegypto; Num. I, 11. II, 22.

אָבִיחַוָּא m. (pater scientiae i. e. sapiens) filius Midianis Gen. XXV, 4. 1 Paralip. I, 33, forsitan oppidi Midianitici nomen.

אָבִיחַוָּא (pater Jehovae i. e. vir divinus, ut videtur, i. q. אָבִיחַוָּא אֱלֹהִים A) nomen virorum: 1) filius Samuelis, natu secundus 1 Sam. VIII, 2. 1 Paralip. VI, 15. 2) Benjaminita quidam. 1 Paralip. VII, 8. 3) filius Jerobeami regis 1 Reg. XIV, 1. 4) sacerdos quidam e posteris Eleasaris, caput unius e viginti quatuor classibus a Davide constitutis 1 Paralip. XXIV, 10, ad quam postmodo pertinet Zacharias, Joannis baptistae pater (Luc. I, 5). 5) sacerdos quidam Serubabelis coaevus. Nehem. X, 8. XII, 4. 17. 6) i. q. אָבִיחַוָּא, rex Judae, v. infra. — B) nomen mulieris 1 Paralip. II, 24.

אָבִיחַוָּא (pater Jehovae, cf. אָבִיחַוָּא) nomen regis Judae, filii et successoris Rehabeami 2 Paralip. XIII, 20. 21, qui etiam אָבִיחַוָּא 2 Paralip. XI, 22. XIII, 1, sed in libris Regum constanter אָבִיחַוָּא scribitur 1 Reg. XIV, 51. XV, 1. 7. 8. quae fortasse verior nominis scriptura est, ita ut forma in Paralipomenis obvia antiquo scribendi vel legendi lapsui tribuenda sit.

De terminatione אָבִי et אָבִי in nominibus promiscue usurpata, vide s. v. אָבִי אָבִי vero aliud etymum requirit et verti potest: pater maris i. e. vel dominus maris, vel rei maritanae studiosus.

אָבִיחַוָּא (pater illius) m. filius Aharonis, igne ab altari egresso a Deo una cum fratre Nadabo interfectus, Exod. VI, 25. XXIV, 1. XXVIII, 1. Lev. X, 1. Num. III, 2. XXVI, 60.

אָבִיחַוָּא (pater Judaeorum, pro אָבִיחַוָּא) m. vir Benjaminita, Benjamini nepos 1 Paralip. VIII, 3.

אָבִיחַוָּא (forsan corrupte pro אָבִיחַוָּא, sec. Jo. SIMONEM: pater lucis, vel splendoris, a rad. אָבִיחַוָּא, quam ponit eandem vim habuisse atque אָבִיחַוָּא) nomen 1) uxoris Rehabeami, 2 Paralip. XI, 18, ubi quidam codd. legunt אָבִיחַוָּא. Cf. אָבִיחַוָּא. 2) viri e tribu Juda. 1 Paralip. II, 29.

אָבִיחַוָּא (pater fortitudinis i. e. fortis) 1) Levita, Mosi coaevus. Num. III, 35. 2) vir Gadita 1 Paralip. V, 14. 3) pater Estherae. Esth. II, 15. IX, 29.

אָבִיחַוָּא (pater bonitatis) vir Benjaminita 1 Paralip. VIII, 11.

אָבִיחַוָּא (pater roris), mulier ex uxoribus Davidis 2 Sam. III, 4. 1 Paralip. III, 3. Cf. אָבִיחַוָּא.

אָבִיחַוָּא rex Judae, v. אָבִיחַוָּא.

אָבִיחַוָּא m. Gen. X, 28. 1 Paralip. I, 22. vir e posteris Joctani in Arabia, probabiliter pater (*Abi*) auctorve gentis ejusdam arabicae *Abil* dictae. Atque hujus gentis vestigium BOCHARTI sagacitas (Phaleg, II, 24) indagavit in loco Theophrasti (hist. plant. IX, 4): *γίνεται μὲν οὖν ὁ λίβανος καὶ ἡ σμύρις καὶ ἡ κασία καὶ ἐν τῷ κεντρικῷ ἐν τῇ τῶν Ἀράβων Χερσόνησσοι περὶ τῆς Σαβῆ καὶ Ἀδράμυττα καὶ Κιτίβαια καὶ Μάλι.* Eodem contextu Eratosthenes apud Strabonem (XVI, p. 1112) et Dionysius Periegetes (v. 950) habent Minacos, *Μεινάκιος*, populum circa Meccam hodiernam degentem, et fundamentum suo non caret Bocharti *Μάλι* pro antiquiore nomine Minacorum habentis conjectura, e permutatione literarum n et l. SCHNEIDERUS pro *Μάλι* e duobus codd. edidit *Μαυίλι*, cui conferri possit *Μαυάλι* *κόνη* apud Ptolemaeum (VI, 7) in litore maris rubri. Praeterea apud eundem Ptolemaeum *Μανίται* (forsan pro *Μαυίται*) memorantur in vicinia Minacorum, ut oriatur suspicio pro *Μάλι* apud Theophrastum legendum esse

Μάνι, quod egregie conveniret cum *مَنْي*, loco 3 milliaribus distante ab urbe Mecca, vid. Abulfedae Arabia ed. Gaguier pag. 3. et 42.

אָבִיחַוָּא (pater regis) 1) nomen complurium regum in terra Philistaeorum, ut regis Geraritici tempore Abrahami Gen. XX, 2 sequi. XXI, 22 sequi. et Isaaci Gen.

XXXVI, 1 sequ., item regis urbis Gath tempore Davidis Ps. XXXIV, 1 coll. 1 Sam. XXI, 10, ubi idem Achis (אָכִישׁ) vocatur. Commune fere illud horum regum nomen titulusve fuisse videtur, ut Pharao regum priscorum Aegypti, Caesar et Augustus imperatorum romanorum. Iam vero *Pater Regis* vel *Pater Rex* cognomen est, quod in stylo Orientis et amicis regis et ipsi regibus tribuitur. Praeter ea, quae notavimus s. v. אָבָה no. 5, huc pertinet titulus regum persicorum پادشاه vel پادشاه *Padischach* pater rex; praeterea LUDOLPHUS (Lex. aethiop. pag. 350) notat: „Faustam Hebraeorum acclamationem regibus factam fuisse putant: אָבָה רֵךְ: אָבָה רֵךְ: ut nostrum *vivat rex!* referente Aethiope meo,“ unde vero minimo cum SIMONI (in *Onomast.* pag. 460) efficias, hodieque Aethiopes regem suum appellare אָבָה רֵךְ: *abba nagasi*, cum idem aliunde non constat. 2) filius Gidconis iudicis, Jud. VIII, 31 sq. IX, 1 sq. 2 Sam. XI, 21. 3) sacerdos Davidis, ut est in loco 1 Paralip. XXVIII, 16, sed in loco parallelo 2 Sam. VIII, 17 legitur אָבִירָה אָבִירָה, quod in Paralipp. etiam exhibent 10 Codd. LXX. Vulg. Syr. Chald. Arabs. Sunt tamen contra in loco Sam. quiddam eodd. cum Syro et Chaldaeo, qui nostram lectionem suppeditant.

אָבִירָה (pater nobilis vel nobilitatis) 1) filius Isai, frater Davidis 1 Sam. XVI, 8. XVII, 13. 2) filius Sauli, una cum patre interfectus 1 Sam. XXXI, 2. 1 Paralip. VIII, 33. 3) Levita quidam, Davidi coaevus 1 Sam. VII, 1. 1 Paralip. XII, 7. 4) filius Abinadabi, ex praefectis regis Salomonis 1 Reg. IV, 11.

אָבִירָה m. (pater amoenitatis vel gratiae) pater Baraci, herois et socii Deborahae prophetissae. Jud. IV, 6. V, 1.

אָבִירָה (pater lucis) dux militum Sauli 1 Sam. XIV, 50, alibi אָבִירָה q. v.

אָבִירָה v. אָבִירָה.

אָבִירָה (pater auxilii, ut germ. Adolphi ab *Atta* pater et *Holf* i. q. Hilfe, auxilium) 1) filius Gileadi Jos. XVII, 2, et meton. de ejus posteris Jud. VI, 34. VIII, 2. Nomen patronymicum est אָבִירָה אָבִירָה Abiesrita, Jud. VI, 11. 24. VIII, 32. Inde decurritum est אָבִירָה Num. XXVI, 30 et nom. patron. אָבִירָה ibid. 2) unus ex heroibus Davidis 2 Sam. XXXIII, 27. 1 Paral. XI, 28. XXVII, 12. 3) Manassita quidam 1 Paral. VII, 18.

אָבִירָה (pater altitudinis) 1) unus e conjuratis contra Moysen cum Koracho Num. XVI, 1. 12. XXVI, 9. 2) filius Hielis, mortuus cum pater ejus Hiel urbem Hiericliantis restitueret pararet. 1 Reg. XVI, 34.

אָבִישָׁן (proprie: pater erroris, a שָׁגָג erravit) mulier Sunamitica, Davidis senescutis concubina. 1 Reg. I, 3. II, 17.

אָבִישָׁן (pater salutis, pro אָבִישָׁן) 1) vir Benjaminita, filius Belae 1 Paralip. VIII, 4. 2) Levita, filius Pinchasi ibid. VI, 4. 5. 50. Esra VII, 5.

אָבִישָׁן (pater muti) vir e posteris Judae 1 Paral. II, 28. 29.

אָבִישָׁן (pater doni) Davidis sororis filius et ejusdem praefectus militum, Joabi frater 1 Sam. XXVI, 6 sequ. 2 Sam. II, 18. 24. III, 30. X, 14. XVI, 9. XVIII, 2 sequ. XIX, 22. XX, 10. XXI, 17. XXXIII, 18, aliquoties etiam אָבִישָׁן dictus 1 Sam. X, 10. 1 Paralip. II, 16.

אָבִישָׁן (pater pacis) 1 Reg. XV, 2 pater Maachae, uxoris Rehabeam et matris regis Abiae, qui idem 2 Paral. XI, 20. 21 אָבִישָׁן dicitur. Sed paulo post cap. XIII, 2 mater regis Abiae pro אָבִישָׁן בַּת אָבִישָׁן dicitur בַּת אָבִישָׁן אָבִישָׁן, ex diversa, ut videtur, traditione vel quodam antiquorum librorum errore.

אָבִירָה (pater abundantiae) filius Abimelech, sacerdotis a Saulo interfecti, et, pari modo atque pater, interiore amicitia cum Davide conjunctus, fidus exilii omniumque calamitatum socius, postea a rege ad (summum, ut videtur) sacerdotium evectus, a Salomone vero hoc munere privatus propter consilium regiam dignitatem ad Adomiam deferendi 1 Sam. XXII, 20 sq. XXIII, 6. XXX, 7. 2 Sam. XV, 24 sq. XVII, 15. XIX, 11. XX, 25. 1 Reg. I, 7 sq. II, 22 sq. (cf. tamen IV, 4) 1 Paralip. XVI, 11. XXXIII, 34. Filium habuit aviti nominis haeredem, qui itidem pontificatu functus est 2 Sam. VIII, 17. Graece scribitur *Αβιράαρ*, atque ita Marc. II, 26, ubi respicitur ad locum 1 Sam. XXII, Abjathar vero per prolepsin *Αβιερααρ* appellatur, quo munere postmodo demum fungi coepit.

אָבִירָה (pater lucis) dux militum regis Sauli, quocum cognationis etiam vinculo conjunctus erat (vid. s. v. אָבִירָה), cujusque filium Isboseth regem pronuntiavit postea tamen deseruit et ad Davidem defecit, quo facto mox a Joabo interfectus est. 2 Sam. II, 8 sequ. III. Aliquoties dicitur אָבִירָה (quod v.). LXX. *Αβιέρηρ*.

אָבִירָה m. *Abrahamus*, populi judaici auctor paterque. Nominis proprii significationem ipse pandit textus sacer Gen. XVII, 5, ubi explicatur אָבִירָה אָבִירָה *pater multitudinis populorum* s. multorum populorum, et idem hoc etymon e lingua arabica firmatur, in qua *رَجَمٌ* (neque vero رَجَمٌ, ut nonnulli scribunt) est *numerus*

copiosus (كَلْعَرَابٌ أُعَدَّدَ الْكُتَيْبِ) secundum FIRZABADIUM in *Kamusu* pag. 1631). Graece scribitur Ἀβραάμ, arabice اِبْرَاهِيْم. Hoc vero nomen Abrahamus tum demum invenisse dicitur, cum foedus cum Deo jungeret (Gen. XVII), ante hoc tempus אַבְרָם vocatus i. e. pater altus. Cf. similes nominum mutationes in Sara, Jacobo, Simone Petro aliisque. Filius erat Terachi et in Mesopotamia natus, qua relicta Canaanacum petiit, quam cum gregibus Nomadum more peragravit. Vide de ejus historia Gen. XII-XXV, et cf. quae monuimus in Encyclopaedia ab EASENO et GRUBERO edita s. v. *Abraham* T. I. pag. 155. Scrioris aevi de eo fabulas atque commenta dabant JOSEPHUS in Antiquitt. I, 7. PAVLO de Abrahamo, T. III. pag. 229 sequi. Opp. Philonis, ed. PFEIFFER, EISENMENGER *entdecktes Judenthum* T. I. pag. 490 sq. Cor. Sur. VI, 75 sq. XXI, 51 — 72. HOTTINGER hist. orient. pag. 50. d'HERBELOT *bibliothèque orientale* T. I. p. 112 sq. Apud Nicolaum Damascenum (pag. 114. ed. Orell.) et Justinum (XXXVI, 2) Abrahamus inter reges Damascenos comparat. Apud Arabes ei plerumque tribuitur cognomen خليل الله *amici Dei s. kai' ʿiḫḫān alḫalīl amici*, conf. Jes. XLI, 8: אַבְרָהָם אֶהְיֶה; et Jacob. II, 23: και Ἀβραάμ) φίλος θεοῦ ἔκλεθη. — אֱלֹהֵי אַבְרָהָם — אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, sacre dicitur de Jehova, jam dudum ab Abrahamo culto eique et propter eum Judaeis omnibus propitio. 2 Paralip. XXX, 6. Ps. XLVII, 10. — אֱלֹהֵי אַבְרָהָם i. e. postevi *Abrahami*, honorifica est Israelitarum compellatio, Jes. XLII, 8. Jer. XXXIII, 26. Ps. CV, 6. conf. 3 Macc. VI, 3. Hebr. II, 16. Joh. VIII, 35. 37. Eodem sensu simpliciter dicitur אַבְרָהָם Michä VII, 20. Cf. similem nominum יִשְׂרָאֵל et יִשְׂרָאֵל usum.

אַבְרָהָם v. אֶבְרָהָם.

אַבְרָהָם v. אֶבְרָהָם.

אַבְשָׁלוֹם (pater pacis i. e. pacificus) 1) *Absalom*, Davidis filius natu tertius, seditione in patrem mota famosus. 2 Sam. III, 3. XIV, 25 sequi. cf. Jos. Archaelog. VII, 9. Monumentum, quod sibi vivus erexisse dicitur, רֶד אֲבִישָׁלוֹם (v. רֶד) dictum, Josephi adhuc aetate (vide hunc l. c.) duorum ab Hierosolymis stadiorum intervallo existisse dicitur. LXX. Ἀβροσαλωμ. 2) vide אֲבִישָׁלוֹם.

* * *

אָבָה chald. *pater*, ut hebr. Dan. V, 2, forsitan etiam *unus e majoribus* (incertum enim, utrum Belsazar Nebucadnezaris filius fuerit, an nepos). Cum Sull. אַבְוָה Dan. V, 11. 18. אַבְוָה Dan. V, 2 (cf. Syr. اَبَوَس, اَبَوَس), sed cum Suffixo 1 pers. אַבְי Dan. V, 13. — Patachi in

syllaba simplici, quod etiam locum habet in Suffixo אַבְי, Chr. BEND. MICHAELIS (lum. syr. §. XIII.) explicare conatus est ex Syriacismo, in quo Jod finale inter pronuntiantium vel prorsus negligitur vel fortim tantummodo exprimitur, ita ut אַבְי, אַבְי legatur *abh, an*: ex quo quidem pronuntiantium more, modo apud Hebraeos obtinente, vocalis brevis recte explicari posset. Plur. אַבְוָה (vide supra not. 2. ad hebr. אַב) st. constr. אַבְוָה, c. Sull. אַבְוָה Dan. II, 23, אַבְוָה Isr. IV, 15. אַבְוָה ibid. V, 12. De littera ה inserta vide infra ad vocem אַבְוָה disputanda.

אָבָה m. vox valde dubiae interpretationis in loco Job. IX, 26: *praevertent* (dies mei) אַבְוָה עַם אֲנִיֹּת *sicut naves ebe, sicut aquila ruit in praedam*. Vocabulum his, quae in textu sunt, vocalibus instructum et a radice hebraica אַבְה derivatum notare possit *desiderium*, unde vulgo vertunt: *naves desiderii* i. e. summo desiderio ad portum deproperantes. Symm. *quōtas navōi σταυροδούσαις*. KIMCHI in libro radicum: כְּלוּמֵר הַאֲנִיֹּת שֶׁפָּנַם יִרְעוּנָם לְכַת אֵל הַנְּקִיָּם שֶׁנִּבְהָרִים לְכַת כֶּן יָמֵי חַלְפֵי יִרְעוּנָם לְכַת אֵל הַנְּקִיָּם שֶׁנִּבְהָרִים לְכַת כֶּן יָמֵי חַלְפֵי בַמְהֵרָה *quasi diceret: naves, quarum voluntas et desiderium est, in eum locum perveniendi, ad quem deproperant, ita dies mei transeunt velociter*. COCCHEUS: οὐροδομοῦσαι. Quod tamen parum placet, neque ultro e vi radici profluit. Multo magis et praeceteris conjecturis executibus placet *arundo, papyrus*, secundum HILLERUM (*Hicrophyt.* II. pag. 202), IKENIUM, ALB.

SCHULTENSIUM, coll. אַבְוָה *arundo*, cujus collectivum est אַבְוָה *arundinetum*, ut sint *naves ex arundine*, vel e *papyro nilotica contextae*, de quibus fusius exposuimus in Comment. germ. ad Jes. XVIII, 1. Velocissimas esse hujusmodi naviculas, qua de re sine causa dubitat HARMATUS (*Beob. über den Orient* T. III. pag. 142. vers. germ.), testatur Heliodor. X. pag. 460: ἔστι δὲ δεινθροῦσιν οὐκ ἀνεγόμενα, et KIMCHI ad Jes. XVIII, 1: והם קלור: על פני הנהם *celestiter incedunt super undas*. Conferri possunt navigia, quibus bodienum utuntur Gronlandici, *Kajak* dicta, e levi aliquo ligni genere constructa, sagittarum instar velocissime volantia. Vocabulum autem אַבְוָה, notantibus ipsis Arabum Grammaticis, imprimis *Deschauharo* (ap. SCHEIDTENS. ad Job. pag. 256. et in SCHEIDTI spec. pag. 4) derivatur a radice אַבְי, quae *fastidii* notionem habet apud

Arabes, unde مَبِيءٌ *de aqua foetida, quam fastidimus*, et اَبْوَاهٌ *de junco, papyroque, quae e stagnis foetidis progerminat*. Conf. eandem significationum seriem in voce אַבְוָה. — Aliam ejusdem radici vim accessivit BOCHARTUS (*Hiéroz.* T. II. pag. 751. ed. Lips.) videlicet *ad iter accingendi*, ut sint *naves ad iter bene praeparatae*, et eandem fortasse sententiam, quanquam

2) *lapis pretiosus, gemma*, ut **פָּאָפּ** et **פָּאָפּ** Exod. XXVIII, 9 sequi. XXXV, 27. Jes. LIV, 13. Prov. XXVI, 8. quo sensu interdum additur **הַפָּאָפּ** Jes. LIV, 12, **הַפָּאָפּ** Prov. XVII, 8. **הַפָּאָפּ** *lapis pretiosus* dicitur de lapidibus nobilioribus ad aedificandum, quale est marmor 1 Reg. VII, 10. it. de gemmis Ezech. XXVIII, 13.

3) *lapis aereus, Erzstein*. Job. XXVIII, 2: **הַפָּאָפּ** et **הַפָּאָפּ** *lapidem fundunt in aes, und Stein gießet man zu Erz.* (**הַפָּאָפּ** est 3 fut. a rad. **פָּאָפּ** impersonaliter posita, minime part. pass. a rad. **פָּאָפּ**). Arabice dicitur in Dual. **كُفْرَتَانِ** *uterque lapis* de auro argenteoque.

4) *rupes*, i. q. **בָּאָר**. Metaphor. Gen. XLIX, 24: **הַפָּאָפּ** *pastor, rupes Israël* i. e. Jehova. (Al. male: custodiens lapidem Israël s. Jacobi, coll. Gen. XXVIII, 15. 20. 21.)

5) *lapis grandinis*, grando, plene **הַפָּאָפּ** Jes. XXX, 30, **הַפָּאָפּ** Ezech. XLIII, 11. 13. XXXVIII, 22, sed etiam simpliciter **הַפָּאָפּ** de grandine majore Jos. X, 11. (Persice dicitur **سندکچه** *senksche*, lapilli, grando, neque aliter in lingua cordica *senksch-schich*, vel *sengbaran* i. e. pluvia lapidum, notante WAILLON in *Altes und Neues Vorder- und Mittelasten* pag. 895. Idem tropus est apud Syros in locutione **لِطَافِ** *lapides grandinis* BARHEBR. Chron. Syr. pag. 334. Similiter Arabes pro grandine habent *bacam nubis*, **حَبَّ** *آتَعَام*, v. GOLIUS v. **برد**).

6) *pondus*. Solent enim Orientales ponderibus lapideis, ut nos plerumque ferris aeneisque, uti, quare etiam persice *senk* est lapis it. *pondus*. Sadii Rosarium pag. 89. 98. Deut. XXV, 13: **הַפָּאָפּ** *pondera diversa*, magnum et parvum. Prov. XX, 10. 23. **הַפָּאָפּ** *pondera justa*. Levit. XIX, 36, cf. Prov. XI, 1. **הַפָּאָפּ** *pondera in marsupio gesta* Prov. XVI, 11 (cf. CHARDIN *Toyage* T. III. pag. 422). — **הַפָּאָפּ** *pondus regium* 2 Sam. XIV, 26 (quod vulgari pondere minus fuisse creditur). Usurpatur etiam prorsus neglecta propria vi, ut **הַפָּאָפּ** *pondus plumbeum* Zach. V, 8, et **הַפָּאָפּ** *pondus stanneum* IV, 10; impr. de pondere perpendiculari, quo faber murarius altitudinem et angulos aedificii examinare solet, quodque adhibetur in extruendis aedificiis et in iisdem ex parte dicendis, unde Jes. XXXIV, 11 dicitur quasi per **הַפָּאָפּ**: **הַפָּאָפּ** *quasi per lineam vastationis* et (ei applicabit) *perpendicularium desolationis* i. e. quasi ad legem normantique omnia dicentur. (Cf. 2 Reg. XXI, 15. Apos VII, 8).

7) *Lapides* nonnunquam in topographia locis designandis inserviebant, hinc a) **הַפָּאָפּ** (lapis discessus) lapis quidam non procul ab Hierosolymis 1 Sam. XX, 19. — b) **הַפָּאָפּ** (lapis auxilii) lapis a Samuele post victoriam de Philistaeis ad Mizpam reportatum positus. 1 Sam. VII, 12, cf. IV, 1. V, 1. — c) **הַפָּאָפּ**, vide **הַפָּאָפּ**. — d) **הַפָּאָפּ** 1 Reg. I, 9 nomen saxi prope Hierosolyma, probabiliter pro **הַפָּאָפּ**

lapis laevis. Haud male enim Jo. SIXTONIS confert chald. **ܩܢܐ** splenduit, arab. transpos. **زَلَع** Conj. II. laevigavit, **رَجَل** plamm, laevigatum fuit.

E linguis cognatis vocem nostram habent syriaca, sed rarius (**ܐܘܪܗܝܢܐ** 1 Petr. II, 7, **ܐܘܪܗܝܢܐ** lapis horarum, horologium), chaldaica (vid. infra), samaritana **ܐܘܪܗܝܢܐ**, frequentissime aethiopica (**ሉብስ**: *ebn lapis*, lit. gemma, unde **ሉብስ**: in lapidem conversus est, LUDOLFI Lex. aethiop. pag. 354). Syri ejus loco utuntur voce **ܩܢܐ**, Arabes **جَرَّ**.

הַפָּאָפּ st. emphat. **הַפָּאָפּ** chald. id. Dan. II, 34. 35.

הַפָּאָפּ 2 Reg. V, 12 Cheth. nomen fluminis prope Damascus, in Keri **הַפָּאָפּ** dicti (v. hanc vocem). Quod in textu est, haud dubie ortum est e vulgari literarum labialium **ב** et **ג** permutatione.

הַפָּאָפּ i. q. **הַפָּאָפּ**, sed nomini in dual. **הַפָּאָפּ** pr. *duo lapides, lapidum par*, hinc 1) *rota figuli*. Jerem. XVIII, 3 de figulo: **הַפָּאָפּ** *et ecce ille conficebat opus super rotam figulinam*. Vulg. *rota*. Chald. Syr. **ܩܢܐ**, **ܩܢܐ** *rota figuli* (conf. **הַפָּאָפּ** currus, plaustra). Unde hoc nomen traxerit rota figlina apud Hebraeos, non nostris, sed testis oculati, qualis fuit ABULWALID, verbis accipiant lectores. Ita ille in Lex. **ما اذلتان يتدربهما الخرفان اخرف من اللطين وما رحبان من خشب احدائنا اكبر وفي السفلى والاخرى اصغر وفي اعليها وانما قبيل لهما مبنيين وان لم يكونا من حجر تشبيها بدارح المنكدة من الحجر وليس حذو آنة فخري بلدنا عذا بل في آنة فخري المشرق الا انا قد رايتني في بلدنا عذا instrumentum est duplex, super quo figulus vertere solet vasa testacea. Duobus constat rotis (instar molae manuarum) ligneis: altera major est caque inferior, altera minor caque superior. Vocatur autem instrumentum **הַפָּאָפּ** i. e. *lapidum par*, quoniam lapideum non est [cf. supra **הַפָּאָפּ** no. 6], propter similitudinem molae manuarum, quae lapidea esse solet. Hoc vero instrumentum apud figulos hujus nostrae regionis (i. e. Mauritaniae) non reperies, sed figulorum est orientalium. Ego tamen in hac ipsa regione hujusmodi instrumentum vidi apud unum ex opificibus orientalibus hic terrarum degentibus. Brevis haec ex ABULWALIDE repetit KAMERITS, addens vernaculam **ܩܢܐ** i. e. hispanicum *silla* i. e. *sella*. Sed non de *sella* figuli agitur, quam etiam recentiores intelligunt etymologia et contextu quantumvis repugnantis, sed de *rota*.**

2) *labrum lapideum*, in quo recens nati lavari solebant. Exod. I, 16: *cum parentibus Hebraeae opem feretis* וְרִאיהֶן עַל הָאֲבָנִים *et videbitis super labro, si filius est, tum interficietis eum, si filia, vivat*. Videntur ejusmodi labra molis manuaris rotisque figlinis similia fuisse, duobusque constititis lapidibus, quorum inferior excavatus, superior pro opereulo erat. Auctore THEVENOTIO (Itin. II, p. 98) Persarum reges infantes masculos, quos ipsorum cognatae pariunt, ne adulti forsitan ipsis insidias struant, in labris lapideis, in quibus recens nati lavari solent, necari iubent.

Alii *sellam mulieris parturientis* intelligunt, et hunc locum Jer. I. c. ita conciliant, ut illic sellam figuli, hic mulieris parturientis intelligant. Ita Targum utrumque: בַּהֲבָרָה, quam vocem *sellam parturientis* valere, e Targumista 2 Sam. XXII, 5 huculenter apparet. Gr. Venet. ἐν ταῖς ἀσπίδασι. Saad. et Arabs Exp. مثير suggestus, in Saadiac tamen codice Oxon. مثير locus, ubi mulier parit. KIMCHI et JARCHI: בְּרֹשֶׁב הַיְיָדָה. Sed ו) vix probabile est, in ista antiquissimi temporis simplicitate peculiare sellas parturientium in usu fuisse, quantum non ignoramus, existitisse tales apud Gracos. Suidas: λογαίον δίφρου, οἷς πύθω τὸ τεκνὸν ὅψε χυθῶνται αἱ γυναικες. Artemidor. V, 74. 2) אָבֵבֶקֶטָה, ut supra monuimus, non *sellam*, sed *rotam* figuli notat. 3) Minime *mulieres* in textu dicuntur comparuisse super *obnavim*, sed *pueri puellaeque* recens nati, quod *labro* convenit neque vero sellae parturientis.

Ineptae ABULWALID, JOS. KIMCHI et PARCHON & prostheticum esse censent et בקרים ברים interpretantur *locum filiorum* i. e. uterum, ac simile etymon captarunt nonnulli recentiores, ut HASSIUS, TICHOBNUS, dualem nostrum derivantes a sing. אָבֵבָה a rad. בָּקַה, coll. אֲבֵבָה „structura, res exstructa“ et מִבְּנֵי stratum concinnatum, quod humi sternitur ad considendum, ut sit sedilis genus in usum parturientium. Sed nomina formae אָבֵבָה, אָבֵבֶקֶטָה, ignorat linguae hebraeae analogia: ne addam, אֲבֵבָה esse Pluralem a sing. אֲבֵבָה. Haud felicius

J. D. MICHAELIS (in Supplem. pag. 9) nomini significationem *temporis* tribuit, collatis arabicis nominibus أَوَانٌ, ابانٌ (quae tamen diversae prorsus originis sunt, ab آون pro آون et آف et آف) et hebraeo אָבֵבֶקֶטָה Prov. XXV, 11, quod de *tempore opportuno* multi interpretantur. Transfert ille אָבֵבֶקֶטָה זֶה *tempore* (sc. partus), bey eintretender Geburt. — I. XX, Vulg. Syr. sensum expresserunt, non verba: ὅταν ᾖ πύθω τὸ τέκνον, *et partus tempus advenit, cum in genua pro-cumbunt* (ad pariendum, vide sub בָּרַע זֶה).

בֹּנֵם, אָבֵבֶקֶטָה, vide בֹּנֵם.

אָבֵבֶקֶטָה, vide sub אָב pag. 10.

אָבֵבֶקֶטָה cibavit, impr. largius usque ad saginationem.

saginat pecus. Part. pass. אָבֵבֶקֶטָה *saginat*, de bovi Prov. XV, 17. (Theod. αἰετῖός), de asneribus 1 Reg. V, 3. Vocabuli notionem bene illustrat locus *Mischaa tr. Sabbath*. c. XXXI, §. 3. (T. II. p. 75. ed. Surénh.): אֵין אָבֵבֶקֶטָה אַחַד הַגִּמְלָה וְאֵין דְּרִסְתִּין אָבֵבֶקֶטָה זֶה *non saginant (die Sabbathi) camelum, neque cibum guttari ingerunt, sed gustandum praebent*, i. e. pabulum largius non praebent, neque jumentis invitis ingeriunt. E dialecto arabica male conferunt quidam אָבֵבֶקֶטָה *subiugavit, subiecit sibi*, cui (praeter usum loquendi) valde premeendi vim tribuunt, et inde inferendi significationem derivant. Magis propinquum fuerit אָבֵבֶקֶטָה *collegit, congregavit*, sec. FIRUZABADIUM i. q. جمع, unde אָבֵבֶקֶטָה qui cibum potumque comportat ad symbolam, quantum et hoc remotius est, vel אָבֵבֶקֶטָה pota intumuit, cf. אָבֵבֶקֶטָה cameli saturi, satiati.

אָבֵבֶקֶטָה m. (ex Syriasmō pro אָבֵבֶקֶטָה) unde st. constr. אָבֵבֶקֶטָה Jes. I, 3 Plur. אָבֵבֶקֶטָה *locus, ubi saginat* pecus, stabulum Job. XXXIX, 12 (19), in quo asservitur quoque pabulum (*Futterstall*) Prov. XIV, 4. Eadem vis locum habere potest Jes. I, 3, ubi tamen LXX. Vulg. praesepe reddunt, quod non minus et aptum est ad contextum et e vi radice derivari potest. Exstant enim plura in linguis semitice vocabula, quae utraque, stabuli et praesepe, significationem communem habent, ut אָבֵבֶקֶטָה,

אָבֵבֶקֶטָה (quo h. l. utitur Syr. et Chald.); אָבֵבֶקֶטָה et אָבֵבֶקֶטָה praesepe it. locus in quo jumentorum pabulum reponitur; et معلق et Abulwalides. Pro praesepe pugnat etiam locus *Gemarae Babyl. Nedar.* fol. 42 verso: אֵין אָבֵבֶקֶטָה עֲבֹר בֵּין הַחֲבוּסִים *non edit cum eo ex paropside*. KIMCHI: מַחֲבֵל הַבַּהֲמִיּוֹת *locus cibi pecoris*. Sine ulla causa nonnulli certissima hac significatione relicta אָבֵבֶקֶטָה voluit *aream* esse, ab אָבֵבֶקֶטָה *calcasit*, quae tamen radice vis ficta est, neque linguae usu probata.

אָבֵבֶקֶטָה m. *repositorium pabuli, horreum*. Plur. Jer. L, 26. LXX. ἀποθήκη.

אָבֵבֶקֶטָה vide sub rad. בָּרַע זֶה.

אָבֵץ rad. inusit. Arab. أَجْبَسٌ promptus, agilis fuit, chald. אָבֵצָא stannum.

אָבֵץ nom. propr. urbis in tribu Isaschar (Jos. XIX, 20), fortasse a stanno sic dicta.

אָבֵץ n. propr. iudicis Israëliitarum. Jud. XII, 8. 10. Chaldaicis אָבֵצָא est labor, molestia, vide Buxtorf. Lex. chald.

אָבֵץ m. pulvis, spec. tenuis et subtilis, *qualis per leves auras facile dispergitur Jes. V, 24, qualenive equi inter currendum suscitant Ezch. XXVI, 10. *Pulvis pedum Dei* poet. de nubibus, super quas Deus ambulat Nah. I, 3. — Jes. XXIX, 4. Deut. XXVIII, 24. (Chaldaicis, Syris et Samaritanis אָבֵצָא, אָבֵצָא, אָבֵצָא idem valet; eorum vero conatus, qui hanc significationem a verbo אָבֵץ *abdedit* repetierunt, longius petiti sunt et contorti).

אָבֵץ vel **אָבֵצָא** st. constr. אָבֵצָא id., unde אָבֵצָא רֵבֵץ *pulvis institoris* li. e. aromaticus. Cant. III, 6. Ab his nominibus derivatur

אָבֵץ verbum denom. in Niph. אָבֵצָא *pulvere se invicem conspergere*, quod fit inter luctandum, inde *luctari*. Gen. XXXII, 25. 26. Vocabulum paulo rarius a scriptore adhibitum videtur, ut alludatur ad nomen fluvii אָבֵץ, quasi אָבֵצָא luctatio. Cf. sub אָבֵר et *Lehrgeb.* pag. 374. Sic apud Graecos a κόπις est κοπιέσθαι, συκοπιούσθαι luctari, a πύλη pulvis tenuissimus, παλαίειν, συμπαλαίειν (cf. Ernestii opusc. phil. crit. pag. 172); apud Chaldaeos *luctatio in pulvere*, et ההנושש a אָבֵץ pulvis (quo vocabulo etiam in nostro loco utitur Samarit.

אָבֵצָא אָבֵצָא אָבֵצָא); et apud Arabes عَجَابَتْنِي عَلَيْهِ; et congregavit pulverem contra eum i. e. incurrit in eum (ALB. SCHULTENS ad Hariri Cons. I, pag. 19), itemque عَجَابَتْنِي *sedavit pulverem suum* i. e. impetum suum remisit (ibid. pag. 30). — Radici arabicae אָבֵץ *torquendi* notionem tribunt Etymologi, unde non minus ἀναλόγως derivaretur luctatio, modo certius de ista significatione constaret.

אָבֵר radix inusit. *fortis, robustus fuit*, ut colligitur e derivatis אָבֵר, אָבֵר; spec. de vi et ἐρεγγεία, qua quis in altum nititur, *Schwungkraft*, unde אָבֵר, אָבֵר penna, cf. Niph. — In dialectis cognatis haec notio non comparat, praeterquam in lingua talmud. ubi

אָבֵר est *munit* Erublin fol. 53. A. et *obfirmavit* Sanhedr. fol. 109. B. אָבֵר אָבֵר, profecto, turres, munitiones. Facessant vero conjecturae etymologicae, qualis est SCHENKII in observat. etym. ab אָבֵר *pupugit* ect. HEZELIUS (in Lex. hebr. literam אָ exhibente pag. 10) confert אָבֵר *carnosus, pinguis fuit*,

unde est quadril. אָבֵר *pinguis, robustus* it. *taurus*, quemadmodum אָבֵר. SIMONIS in Lex. ed. 2. in subsidi-

dium vocat ex literarum transpositione אָבֵר אָבֵר *constrinxit, firmavit* Conj. IV. *praevaluit*, Conj. V. *durus fuit*, quod non omnino displicet, siquidem ligandi verba saepe referuntur ad robur et firmitatem. V. sub rad. אָבֵר.

Niph. אָבֵר *volando in altum eniti, sich kräftig emporschwingen*. Job. XXXIX, 26: אָבֵר אָבֵר אָבֵר *tuane sapientia in altum assurgit accipiter? schwingt sich durch deinen Verstand in die Höhe empor?* Ita KIMCHI, AREN ESRA, R. LEVI BEN GERSON, egregie ad contextum. Vulg. vero: *plumescit*; male, cum אָבֵר non pluma sit, sed penna fortior. SAAD. et MOSES GEKATILIA mss. אָבֵר *alis instruxit*, אָבֵר *plumis alisque aptavit sagittam*. Sic JOSEPHUS KIMCHI Jer. LI, 11 אָבֵר אָבֵר *heros interpretatur alis instruit sagittas*, pro האָבֵר. Chald. אָבֵר *volat*, vel alas nacta est avis. Vide BOCHARTI Hieroz. II, 269.

אָבֵר m. *fortis, validus*, nomini in hac phrasi: אָבֵר אָבֵר *fortis s. heros* Jacobi Gen. XLIX, 24. Jes. XLIX, 26. Ps. CXXXII, 2. 5. et אָבֵר אָבֵר Jes. I, 24 de Deo.

אָבֵר m. 1) *fortis, validus*, dicitur de hominibus, plerumque subst. ut *heros*, Thren. I, 15. Jer. XLVI, 15. Jud. V, 22. Jes. X, 13, ubi Chethibb legendum אָבֵר *sicut heros*, Keri אָבֵר *fortiter*. אָבֵר qui valido animo sunt Ps. LXXVI, 6. In stylo autem poetico אָבֵר etiam אָבֵר dicitur a) de *tauro*. Ps. XXII, 13: אָבֵר אָבֵר *fortes* i. e. tamri *Batanacae* L, 13; et metaph. de *principibus* Ps. LXXVIII, 31: אָבֵר אָבֵר אָבֵר *terba taurorum* (i. e. principum) *cum vitulis populorum* (i. e. cum vulgo). b) de *equo*, nomini apud Jeremiam, VIII, 16. XLVII, 3. L, 11. (Cf. de epithetis poetiis *Lehrgeb.* §. 165, 2). — 2) *potens, nobilis, princeps*. Job. XXIV, 22. XXXIV, 20. אָבֵר *cibus nobilium s. principum* i. e. cibus delicatior, exquisitus, de *Manna* Ps. LXXVIII, 25, cf. אָבֵר אָבֵר Jud. V, 25. (LXX. ἄριος ἄγγελον, cf. Sap. XVI, 20, neque aliter Chaldaicus, quasi *Manna angelorum fuerit* Ambrosia, nunc de coelis dimissa). אָבֵר אָבֵר *princeps pastorum* 1 Sam. XXI, 8. 3) אָבֵר *contumax, pervicax*, obfirmati animi homo. Jes. XLVI, 12.

אָבֵר m. 1) *penna major, durior et crassior*, *Schwinge*, *Schwungfeder*, a fortitudine dicta et ἐρεγγεία

(*Schwungkraft*), quae notio est in radice. Dicitur de pennis aquilae Jes. XI, 31, columbae Ps. LV, 7, ac distinguitur tum ab ala ipsa (אָבֶר) tum a plumis (אָבֶר) Ezech. XVII, 3. (Syr. et chald. אָבֶר, אָבֶר) ala, porro ap. Rabbinos אָבֶר membrum, אָבֶר אָבֶר os, ossis, itidem a fortitudine, ut אָבֶר. Rabb. אָבֶר אָבֶר alic, avis. Apud Nasoraeos אָבֶר sec. NORRENG. est uina, Cod. Nasor. T. I. p. 220 lin. 3. Sed malo: ala, volatus. In lingua aethiop. consonat אָבֶר: membrum, permutato אָבֶר et ר).

אָבֶר f. id. Dicitur de pennis struthionis Job. XXXIX, 16 (al. 15), columbae Ps. LXVIII, 14, et metaphor. Deut. XXXII, 11. Ps. XCI, 4.

אָבֶר v. s. אָבֶר pag. 10.

* אָבֶר. Vox haec per dubia, de qua LUTHERUS: *was Abrechl heisse, lassen wir die Zucker suchen bisz an den iungsten Tag*, legitur Gen. XLII, 43, ubi ita de Josepho, Aegypti praefecto: et *Pharao vehi fecit eum in curru suo secundario, et clamavit ante eum אָבֶר*. Si hebraea esset haec vox, haud dubie a rad. אָבֶר derivanda esset, neque tamen cum BUXTORIO (thes. grammat. pag. 134) habenda pro Imperativo Hiphil pro אָבֶר (sic enim dicendum fuisset in Plurali אָבֶר אָבֶר vel אָבֶר אָבֶר), vel cum ABEN ESRA pro 1 fut. ejusdem conjugationis *faciam, ut genua flectatis*, invito Hebraeorum stylo; sed pro Inf. absol. Hiphil h. l. Imperativi vices sustinente, coll. אָבֶר אָבֶר pro אָבֶר אָבֶר Jer. XXV, 3. Ita e vet. Vulg. *clamante praefecto, ut omnes coram eo genua flecterent*. Aqu. ap. Hieron. et *clamavit in conspectu ejus ad genuationem*, apud Origenem: *γονυατίζου*. Gr. Venet. *γονυατίζου*. Arab. Erpen. *أرعى* *flectite genua*, neque aliter ABU WALIDES, et LUTHERUS in prima Bibliothor editione: *dafs man die Knie beugen soll*. Longius enim ab analogia recedunt RATEBRANDIUS (diss. sub praes. SCHULTENS. et. defens. pag. 304), cui est superlativus more Arabum per אָבֶר praefixum formatus, *benedictissimus*, quae tamen sententia etiam SAADIAE placuisse videtur, vertenti: *أشريف elegans, bonus, venustus*; et HOTTINGERUS (in *sigmate orient.* pag. 131), qui confert celestima arabicum *برأى*, quod tamen non est populi jubilantis, sed bellicum, quo ad virtutem milites excitantur (v. GOLIUS s. h. v.).

Sed si fatendum, quod res est, vocabulum *aegyptiacae* potius originis esse idque ab ipso scriptore significari videtur. Scriptor vero hebraeus illud ita inflexit, ut etiam hebraice sonaret, et cum voce peregrina vel eundem vel vicinum saltem sonum funderet, quod in omnibus fere linguis fieri solet, quoties vocabula exotica recipiuntur, idemque factum esse ab Hebraeis in voce aegyptiacis *אָבֶר*, *אָבֶר*, *אָבֶר* infra videbimus. De voce

aegyptiaca, quae sub hac forma hebraizante delitescat, variae sunt virorum doctorum conjecturae, veri specie non destituta. Ac PFEFFERUS quidem in Dubiis vexatis, Opp. T. I. pag. 94, conjicit אָבֶר a themate cooptico

אָבֶר inclinare et אָבֶר nota tertiae Praeteriti, sensu optativi: *inclinat se quisque, man neige sich* [vide Versionem copticam Joh. VIII, 8, in qua pro *κύτω κύψας* est אָבֶר אָבֶר *inclinavit caput suum*]; LA CROZE et JABLONSKIUS (Opusc. ed. TE WATER T. I. pag. 4. 5)

אָבֶר-אָבֶר *incline contra* (sc. Josephum); R. FORSTERUS (de bysso antiquorum p. 111) אָבֶר-אָבֶר-אָבֶר *Habrechek a rege cinctus sive vestitus*; omnium felicissime autem me judice I. G. S. ROSSUS (in *Etymologiis aegyptiacis* pag. 1) אָבֶר אָבֶר vel אָבֶר אָבֶר *abereck, inclinare caput*, simul nomen in vocibus compositis etiam apud Aegyptios nomen interdum verbo praeponi, ut apud Graecos et Latinos.

E veterum interpretamentis denique notandum est, quod dant *Onk. Targ. Hieros. Hieron. Persa* (LUTHERUS in altera editione): *pater regis*, coll. אָבֶר אָבֶר אָבֶר, ex hebraeo אָבֶר *pater* et chald. אָבֶר אָבֶר *rex*, quod tamen ipsum latinae potius originis esse videtur. Eadem sententia Syro etiam placuisse videtur, qui verba אָבֶר אָבֶר liberius reddit: *أباً سمعاً* *pater et praefectus* et. — E contextu procul dubio, neque feliciter, conjunctas LXX et Samarit. reddunt אָבֶר אָבֶר, אָבֶר *praeco*.

אָבֶר rad. inusit. Arab. *أَجَّ* fugit, aufugit. Inde est

אָבֶר n. propr. viri, nominis 2 Sam. XXIII, 11 obvium.

אָבֶר rad. inusit. Arab. *أَجَّ* arsit, flagravit ignis.

Inde est

אָבֶר vel אָבֶר nom. propr. regis Amaleccitarum a Sano devicti captique et a Samuele caesi. 1 Sam. XV, 8. 9. 20. 32. 33, quod fortasse respicitur Num. XXIV, 7, nisi *Agagi* nomen Amaleccitarum regibus fere commune fuisse dicas, ut *Abimelechi* nomen Philistaeorum regibus. Cf. אָבֶר אָבֶר. JOANNIS DAVIDIS MICHAELIS in loco Numerorum de Ogyge rege somniantis inane conjecturam vide in ejus Supplemento ad Lexic. hebr. pag. 12. 13.

אָבֶר nom. gentile, ab Agago oriundus, de Hamano, Esth. III, 1. 10. VIII, 3. 5. Judaei ex Agagi Amaleccitae prosapia ortum esse Hamanum opinantur, et inde insitum

ejus, quo Judaeos persequebatur, odium repetunt, praecente jam JOSEPHO (Ant. XI, 6. §. 5), cui vocatur τὸ γένος Ἰουδαίων: quod utrum ex ipsius scriptoris mente dictum sit, in medio relinquimus. Quod vero idem Hamaunus apud LXX interpretes Esth. IX, 24 et in additamentis graecis ad hunc librum XVI, 10. 14 Μακέδων dicitur, id minime pro interpretatione patronymici hebraei habendum est, sed pro mutatione arbitraria, ex odio Judaeorum adversus Graecos et nominatim Macedones coorta, cujus generis haud pauca in Versione alexandrina deprehenduntur. Cf. Jes. IX, 12, et comment. nostrum in hunc librum I, 61.

אָגַד rad. inusit. quae ligandi potestatem habuisse videtur (Chald. אָגַד ligavit, colligavit, אָגַדוּ וִינָמִין viniculum, funis, אָגַדוּ מַנְיָלִימַן manipulus). Atque haec duplici modo transferuntur 1) ad compingendi, firmandi, firmiter conjungendi vim, unde מוֹגַד compactus, firmatus, spec. aedificium firmiter compactum, אָגַדוּ אֲוֵן opus fornicatum, fornix firmatae compaginis, Schwibbogen, Gewölbe. Cf. אָגַדוּ no. 4; 2) ad vim roboris et fortitudinis, ut saepe verba ligandi, cf. אָגַדוּ Arab. מוֹגַד corroboratus, robustus. Eandem vim in lingua arabica habet cognatum אָגַד constrinxit, compegit, firmavit, אָגַדוּ firmus, compactus. Cf. etiam אָגַד.

אָגַדוּ f. 1) nodus, viniculum. Jes. LVIII, 6: אָגַדוּת אֲוֵן וִינָמִין vincula jugi. — 2) fasciculus, ut hyssopi Exod. XII, 22. — 3) manipulus s. turba hominum. 2 Sam. II, 25. Cf. אָגַדוּ no. 6, arab. عَصَابَةٌ viniculum et caetera hominum, אָגַדוּ agmen hominum a rad. حَزَبٌ constrinxit; pers. بند vinculum, fasciculus, hominum cohors, cf. etiam in scriptt. arab. v. e. vit. Tim. I, p. 451 ed. Manger; germ. Bande. — 4) opus fornicatum, Gewölbe, II Übung. Vide in rad. Verba ligandi in hunc modum transferuntur ad extruendi et aedificandi notionem: cf. אָגַדוּ Nehem. III, 38; אָגַדוּ ligatio it. firma structura. SCHEFF. Opp. min. pag. 104; gr. ἑψῆς nodus it. opus fornicatum, coeli fornix; et quod notante Jo. SIMONI Malabaricae incolis domum ligare dicitur pro aedificare. Relat. Malabar. contin. 38. pag. 285. Ita Amos IX, 6, ubi eorum poetice fornix (אָגַדוּ) dicitur super terram fundatus.

* אָגַד m. nux. Saepe ita in Mischna, Maaseroth 1 §. 2. Schebiith 7 §. 3. Schabbath 6 §. 7. 9 §. 3. 17 §. 2. Peah 1 §. 5. In lingua arabica est جَوْز (minime اجوز, ut notat CALASIUS in Concordant. hebraicis, qui quidem et alibi voces arabicas exhibet nec ficticias) i. e. nux generatim. جَوْز nux greca i. e. juglans, جوز, اَجُوب nux myristica ect. Malt. geuz (VASSALLI p. 216). Syr. أَوْز pers. کوز, كوز, armen. Եղգող engus id. Et ARULADLI quidem apud CELSIUM (Hierobot. I. p. 28) persicae originis esse hoc vocabulum contendit, cum arabice nux dicitur خَسْفٌ; cui sententiae et nos subscribere non dubitamus, quia etymo semitico illud omnino caret. Vox autem persica a Cantici Canticorum sermone aliena videri non potest. In lingua hebraea Aleph prostheticum accessit. Vide pag. 3. Semel occurrit Cant. VI, 11: אָגַדוּ אֲוֵן לְחַיִּים, LXX εἰς ἀγαθὸν καρύνας i. e. in hortum nucis s. amygdalae (v. BUEL. et SCHLEUSNER. s. h. v. Aethiop. Ἰνκάρυ: i. e. amygdalae. LUDOLF. Lex. aethiop. p. 396). Suffragatur Gr. Venet. Vulg. in hortum nucum. Syr. et Arab. vocem retinent. — In alia omnia abeunt EDM. CASTELLUS, qui hortum putationis i. e. putatum reddit (אָגַדוּ), et ALB. SCHULTENSIS, cui est hortus reclinationis vel recubationis, ab أَجْرٌ „decubitus corporis in latius contortus“. His certe verisimilior est BOYSENIUS conjectura arab. اَجَانِسٌ pruna, pruna nigra s. damascena conferentis, quamquam non est, cur ab interpretatione supra proposita recedamus. Cf. OL. CELSII Hierobot. T. I. pag. 28 sequ., qui de nucce juglandis in specie intelligit.

אָגַל radix deperdita. Arab. اَجَلٌ conclusit, continuit Conj. II. congregavit, collegit in unum locum, ut aquam, اَجَلٌ collecta in unum locum (aqua), اَجَلٌ et اَجَلٌ stagnum, piscina. Inde

אָגַל m. in plur. constr. Job. XXXVIII, 28: אָגַלֵּי אֲוֵן אֲוֵרֹתָהּ receptacula (coelestia) roris, cf. אֲוֵרֹתָהּ אֲוֵן vers. 22. Fingit poeta quasi stagna lacusque, ex quibus ros destillet. LXX. in textu vulgari: βώλους δρόσου i. e. glebas roris, parum apte. Lege βύλους i. e. jactus, stillas. Ms. Alex. vero στρογάς και βώλους δρόσου, ubi duo interpretamenta conjuncta habes, et prius quidem cum nostra sententia conveniens. Etenim στρογά est i. q. συγχευμός. Cf. in rad. Confirmat eandem sententiam id quod sequitur nomen proprium אָגַלֵּי. Eadem placuit R. PARONSI et ELIAE LEVITAE quamquam falso etymo mixis. Ita ille: אָגַלֵּי מִלְּאֵים כִּים כְּנֹר רִישֵׁי בַּגְּזֹרֹת

radix deperdita. Arab. أَجْنَى est I) alterata fuit aqua, v. supra s. v. אָגַר. II) i. q. وِجْنٍ contudit (cf. hebr. אָגַר) impr. pannos, ut fullones et lotores facere soleant ad expurgandas sordes, unde מִיַּגְנֵי tudes s. lignum, quo fullones contundunt vestes inter lavandum (Mudschmel ellogha ap. Gol.), et اَجْنَانَةٌ, اَجْنَانَةٌ, اَجْنَانَةٌ labrum, λουτήριον. Huic respondet

אָגַר m. labrum, pelvis. (Syr. اَجْنَانَةٌ hydria, Joh. II, 6. 7 in utraque Versione. apud Zabios de cratere vini, Cod. Nasar. III, p. 178. lin. 12). Cant. VII, 3: אֲמַלְלֵךְ אֶמְבִּלִּיךְ אֶמְבִּלִּיךְ umbilicus tuus (i. e. venter tuus, v. s. v. אֲמַלְלֵךְ) est instar labii rotundi. Plur. אָגַרְתֵּל de vasis, quibus sanguis victimarum excipiebatur Exod. XXIV, 6, de pelvibus in pariete suspendendis Jes. XXII, 24.

אָגַרְתֵּל v. s. rad. אָגַרְתֵּל.

אָגַרְתֵּל fit. אָגַרְתֵּל 1) collegit, congressit (messem) Prov. VI, 8. X, 5. Deut. XXVIII, 39. Radices cognatae sunt אָגַר no. 2 et chald. אָגַר, de quibus infra. Consonat graecum ἀγρίον. In aliis dialectis est 2) significatio quaestus lucrique (a congerendo) et 3) mercedis conductionisque, cujus vestigium forsau etiam in lingua hebraea sub v. אָגַרְתֵּל exstat. Cf. ad no. 2. אָגַרְתֵּל quaestum fecit, lucratus est, impr. mercaturam exercendo, אָגַרְתֵּל quaestus, rabbin. אָגַרְתֵּל lucrum; ad no. 3. אָגַרְתֵּל mercedem dedit, mercede condixit; אָגַרְתֵּל, אָגַרְתֵּל id., אָגַרְתֵּל, אָגַרְתֵּל merces, praecium.

אָגַרְתֵּל N. propr. viri cuiusdam sapientis, filii Iakch (אָגַרְתֵּל), cui Proverborum cap. XXX in inscriptione ejusdem capitis tribuitur. In nominis etymologia minime argutandum est, quaniquam id jam factum ab Hebraeis. JUDA BEN KARISCH (in Eichhorn. Biblioth. III, p. 965), R. SALOMO BEN MELECH et HIEROSYMIUS collectorem vertunt, et nomen symbolicum Salomonis esse volunt, alibi אָגַרְתֵּל dicti, quod nomen itidem collectorem interpretantur. Sed minime Salomonem indicari, vel ex adjecto אָגַרְתֵּל haec clarius est. Apud CASTELLUM in Lex. syr. אָגַרְתֵּל redditur e BAR BAHLE: qui sapientiae studio se applicat; sed si ex aliis similibus exemplis iudicium ferendum est. BAR BAHLE haec minime ex usu loquendi Syrorum hausta memoriae prodit, sed ex etymologia

quadam nominis nostri biblici in scholis doctorum Syrorum tradita, quarum multae conjecturis nituntur certoque fundamento prorsus destituuntur.

אָגַרְתֵּל f. 1 Sam. II, 36: אָגַרְתֵּל כֶּסֶף nummulus argenteus, a colligendo dictus, videlicet talis, qualis a pauperibus mendicisque colligi solet, ut lat. stips in phrasi stipem colligere. Egregie convenit aethiop. ለፋፆ: alad moneta, numisma, imprimis moneta parva, dimidium unciae, ab ለፋፆ: collegit, et ipsissimum nostrum agar, quod Melitenses usurpant de elemosyna pauperibus data. VASSALLI Lex. melit. pag. 3. LXX. ὀβολος. Vulg. nummulus, neque aliter Hebraei, qui tamen אָגַרְתֵּל conferunt, a rad. אָגַר. Recentiores quidem ex usu arabico mercedem, mercedulam, sed certa vocis in lingua hebraea significatio verborum nexui accommodatior.

אָגַרְתֵּל m. vox composita, non nisi Esra I, 9 obvia, ubi: אָגַרְתֵּל אֲגַרְתֵּל אֲגַרְתֵּל אֲגַרְתֵּל paterae argenteae, paterae aureae. LXX. ψαυτήρες. Esra apocr. σπονδία. Vulg. phialae. Syr. اَجْرَتَيْل. De etymo e lingua hebraea anquirentes, audiamus primum ABEN ESAM cuius haec sunt verba (quae negligenter, neque ad finem usque legit J. D. MICHAELIS in Supplementum, pag. 17): אָגַרְתֵּל נִזְרָקִי: אָגַרְתֵּל נִזְרָקִי וּפְרִישׁוֹ בִּירוּשָׁלַיִם לְמַעַן שֶׁאֵין אָגַרְתֵּל שֶׁאֵין אֲגַרְתֵּל שֶׁאֵין אֲגַרְתֵּל וְפְרִישׁוֹ בִּירוּשָׁלַיִם לְמַעַן שֶׁאֵין אָגַרְתֵּל i. e. א' sunt crateres, et interpretatio ejus talis est in Talmude Hierosolymitano: Quare vocatur אָגַרְתֵּל? quoniam in eis colligitur sanguis agni. Vocem igitur compositam censet Talmud Hieros. e rad. אָגַר et אָגַרְתֵּל agnus, quaniquam parum commode dixerit agnum colligere pro sanguine agni colligere. Modo sententia est vox, praeplicet Jo. SIMONIS et J. D. MICHAELIS sententia, quibus altera pars compositi est vel אָגַר arab. אָגַר sanguis; vel, ne extra linguae hebraeae fines deflectatur, אָגַר, אָגַר ros, temis pluvia, ut proprie sint vascula aquae pluviali colligendae destinata, postea vero vascula ejusdemque generis (cf. אָגַר). Repugnant quidem utriusque huic rationi puncta vocalia, siquidem אָגַרְתֵּל vel אָגַרְתֵּל expectaveris, haec tamen exigui sunt momenti in vocabulo ἄγρια λευαίνοι, cujus verum etymon latere potuit Grammaticos, vocalium auctores.

Fuerunt, qui e graeca lingua illud repeterent, ut sit i. q. ἀργάλλος, ἀργάλλος, cum Aleph prosthetico, quae vox in aliarum etiam linguarum semiticarum civitatem recepta est, ut rabbin. אָגַרְתֵּל, arab. قُرْضَانَةٌ, syr.

أَكْرَتَيْل, aethiop. ቀርጠሎጥ: kartalos; sed haec vox sportam, cavistrum notat, non pelvim pateramve. Praeterea in sermone hebraeo nullum graecae vocis certum vestigium exstat: quaniquam huius generis plura in Chaldaismo biblico deprehenduntur.

Persicam esse vocem, per se veri specie non caret. Parum tamen placent originationes hactenus propositae, ut PFEIFFER (in *Dubiis vexatis*, Opp. pag. 4221) ab אַחַר (immo אַחַר *achâr*) labrum (sed quid טַל?); HOTTISGERI (in *megn. orient.* pag. 78) ab אַחְדָּא *æhkar*, אַחְכָּר *æchker* prima, ut sit thuribulum; et WAHLI (*Magazin für alle, besonders morgenländische Literatur* II, pag. 102.

103) ab אַגַּר *agâr* salgama et טַל *tali* pera, orbis, patera. Haberes pateras, in quibus salgama recondere solent: *Teller mit Eingemachtem*, quae vix placuerint in contextu laudato.

אָגַרָה v. sub rad. אָגַר.

אָגַרָה f. Plur. אָגַרָה, sequioris Hebraismi vox, *epistola*, imprimis de epistolis edictisque regis vel auctoritate publica scriptis, et propterea a tabellario publico (ἀγγαγος) ad aliquem delatis. Nehem. II, 7—9. VI, 5. 17. 19. Esth. IX, 26. 29. (Syr. אַגְרָה, chald. אַגְרָה, in dial. nasor. אַגְרָה it. עֲגִירָהּ et in demin. אַגְרָהּ id. Vide LORSBACH. in STAEDLIN. *Beytr.* V, pag. 18. 22. 32). A rad. אָגַר mercede conductus, fortasse formatum est quadri. talmond. אַגְרָה *angaria*, i. e. adactio ad faciendum opus publicum principis aut magistratus, quo imprimis pertinebat literas regias quam citissime perferre negotium. Cf. graecum ἀγγαγος et ἀγγαγεύειν, SCHLEUSNER. in Lex. ad N. T. s. h. v. et RELAND. diss. miscell. II, p. 125. Possit hoc modo אָגַרָה esse epistola a tabellario publico angariam praestante perlata, ita ut vocabula אַגְרָה, אַגְרָה, ἀγγαγος semitica sint. Si *semiticam* esse ponis vocem nostram, magis certe placet haec ratio, quam epistolam dictam esse a variarum rerum *collectione* (vide אָגַר), vel אָגַרָה esse ab aethiopico אַגְגַּר: *naggara* narravit, indicavit, אַגְגַּר: *naggar* sermo, lingua, it. res, negotium, quanquam et hoc etymon ferri potest.

De etymo *persico* circumspicentes viri eruditi varias in medium protulerunt conjecturas. Ac LORSBACHUS quidem (in STAEDLIN. *Beiträge zur Philosophie und Geschichte der Religion und Sittenlehre* T. V. pag. 29) confert אַגְרָה *engare*, *scriptum quid*, a verbo אַגְרָה *engariden* pingere et probabiliter i. q. אַגְרָה in genere, scribere, ut אַגְרָה sit i. q. אַגְרָה scriptum quodcumque, in specie epistola: eaque ratio caeteris praeferenda. Alii, ut graecum ἀγγαγος explicarent, contulerunt vel אַגְלִידִין *agaliden* instigare, urgere aliquem, ad fugam cogere, ut RELANDUS l. c.; vel מַגְרִיק *megrek* angariatio (CASTELLUS in Lex. pers. s. h. v.), Num et Mem permutatis; vel cum JAHNIO (*Bibl. Archäologie* II, 2, 272) אַגְגַּר *khendscher* pugio, quo tabellarii regii apud Persas usi esse dicuntur, quod tamen vel propter

duram literae א in lingua persica pronuntiationem minime ferendum est. Ut dicam, quod sentio, vel primo loco proposita vel LORSBACHII ratio amplectenda videtur, et forsitan etiam אַגְרָה nomen ita explicari potest, ut proprie sit tabellarius, qui epistolas (אַגְרָה) perfert.

אָגַרָה f. chald. *epistola*, Esra IV, 8, st. emphat. אַגְרָה ibid. IV, 11. V, 6.

אָגַר vide sub rad. אָגַר.

אָגַרָה - vide s. אָגַר.

אָגַרָה i. q. אָגַר per transpositionem litterarum, pr. *liquefactus est*, inde *contabit*. Hiph. 1 Sam. II, 33: אָגַרָה אַתָּה אֶת־עֵינַיִךְ וְאֶת־לִבְךָ לַיהוָה *ut languent oculi tui et contabescat anima tua*. אָגַרָה pro אָגַרָה, ut אָגַרָה Jes. XLIII, 13 pro אָגַרָה cf. *Lehrgeb.* p. 320, et hoc pro אָגַרָה. Ita dudum hebraei interpretes, cf. locum, qui hunc nostrum eximie illustrat Deut. XXXVIII, 65: אָגַרָה וְאֶת־עֵינַיִךְ וְאֶת־לִבְךָ לַיהוָה *languor oculorum et tabes animae*. Quae enim satis certa sunt, non moramur quaedam recentiorum ἀγγαγιστήματα, de quibus v. MICHAELIS in Supplem. SIMONIS Lex. cd. ENNORS pag. 30.

אָגַרָה n. propr. filii Ismaëlis Gen. XXV, 13. 1 Paralip. I, 29. Arabice آدب est miraculum, idque in viri Arabis nomine explicando recto adhibebimus, hinc: miraculum Dei.

אָגַרָה rad. inusit. Arab. آدب i. q. آدب supervenit infortunium, unde آدب infortunium, sed آدب robor, potentia, vigor. Primaria radiceis notio esse videtur in vellemtia et duritie, unde etiam آدب robor it. calamitas, infortunium. Hinc sunt:

אָגַרָה n. propr. viri Idumaei 1 Reg. XI, 17, qui ibid. comm. 14 אָגַרָה vocatur.

אָגַרָה n. propr. praefecti urbis Casiphjae, tempore Esrae. Esra VIII, 17. Potest tamen nomen persicae originis esse.

אָגַרָה n. propr. viri, qui sub Zorobabel Hierosolyma rediit Esra II, 59, qui idem in loco parallello Neh. VII, 61 אָגַרָה scribitur.

אדם rad. imusit. Ejus analogiam sequitur

אדם chald. adv. temporis: *tunc*, i. q. hebr. אדם, Dan. II, 15. 17. 19. 25. 48. III, 24. Esra IV, 9. 23 etc. Proprie nomen est temporis significatione (v. sub אדם), unde cum א praefixo dicitur אדם illo tempore, *zu damaliger Zeit*. Dan. III, 3. 13. 19. 21. 26. 30. Esra IV, 24. אדם i. q. אדם *inde ab* (illo) tempore Esra V, 16. Forma chaldaica אדם vel ita explicanda est, ut dicta sit pro hebr. אדם, in quo Jod radicale est (formae אדם) cum Nun paragogico: vel אדם est pluralis a sing. אדם (ut אדם plur. אדם) et *tempora* notat.

אדם n. propr. persicum filii Hamani. Esth. IX, 8. Fortasse in eo latet nomen persicum دل *del* cor, aut دل *dal* aquila.

אדם *rubuit*, it. rufus, fuscus fuit (v. derivata).

(Arab. آدم et آدم fuscus evasit l. fuit, آدم fuscus,

أدم color fuscus in homine i. q. سمر. Chald. אדם *rubuit*. Aethiop. ለሥዕ: *rubuit*, unde ለሥዕ: *ruber*, ለሥዕ: *rufus*; it. pulcher, formosus fuit (a rubedine, ut in lingua ruthenica *krasni*, *ruber* et pulcher) ለሥዕ: *juvencus*, *suavis*. Vide LUDOLFI Lex. ed. 2. pag. 377). In Kal reperitur in uno loco Thren. IV, 7. ubi de principibus Israelis: *principes eorum splendebant prae nive, candebant prae lacte*, אדם *rubuit corpus eorum prae coraliiis*. Candor et rubedo pertinent ad descriptionem pulchritudinis, unde errant, quicumque etiam verbum אדם in hoc loco de candore lucido intelligunt, ut BOCHARIUS (Hieroz. II, pag. 688) et LUDOLFUS (Comment. ad histor. aethiop. p. 206); quanquam Romani *purpureum* colorem de candore usurpant (Hor. Od. IV, 1, 10. J. H. Voss ad Virg. Georg. pag. 750). Vix autem illi in hanc sententiam delati essent, nisi paulo cupidius id egissent, ut voci אדם margaritarum significatum vindicarent. Vide s. h. v.

Py. Part. אדם *rubefactus*, rubro colore infectus, de pellibus Exod. XXV, 5. XXXV, 7. 23 cet., et de clypeis Nah. II, 4.

Hipl. intrans., ut Kal, *rubuit*, de colore coccineo Jes. I, 18. Alia etiam vocabula colorum in conjugatione Hipl. vim intransitivam retinent, cf. אדם.

Hiithpa. *rutilavit* (vinum in poculo) Prov. XXIII, 31.

אדם m. 1) *homo*. De etymo vide infra not. 1. Neque status constructi, neque pluralis numeri formam

admittit hoc vocabulum, sed in utraque specie manet invariatum. In stat. constr. esse videtur Prov. VI, 12: אדם *homo nequam*, quanquam per ellipsin ita dici potest pro אדם - אדם. Saepissime autem collect. notat *hominis, genus humanum* Gen. I, 26. 27. VI, 1. Ps. LXVIII, 19. LXXXVI, 11. Job. XX, 29. אדם omnes homines Job. XXI, 33. XXXVII, 7 cet. Atque huc referenda est peculiaris locutio, in qua אדם adjectivis ut genitivus postpositum, velut אדם *pauperes hominum* l. inter homines i. o. homines pauperes Jes. XXXIX, 19; אדם *sacrificaturi inter homines* i. e. homines, qui sacrificaturi sunt, quicumque sacrificaturi sunt (minime: qui immolaturi sunt homines) Hos. XIII, 2; אדם *stultus inter homines pro homine stulto* Prov. XV, 20. XXI, 20, אדם *onager hominum* i. e. homo onagri instar ferus Gen. XVI, 12, cf. Micha V, 4. Job. XV, 7. Eadem phrasim legitur intercedente אדם, ut אדם *brutis* Prov. XXIII, 28, et in lingua arabica, cf. *Lehrgeb.* pag. 678, adde *brutis* *pecorum* i. e. pecora *bruta* Cor. V, 1, אדם *primus dierum*, pro *אדם*

Cor. IX, 109. — Spec. אדם legitur a) de *aliis reliquiis hominibus*, ubi opponuntur iis, de quibus nunc actum fuerat. Jer. XXXII, 20: *miracula patrisi אדם in Israele et in reliquiis hominibus*. Jud. XVI, 7: *tum ero אדם sicut unus e reliquiis hominibus, wie ein anderer Mensch*. XVII, 28. Ps. LXXXIII, 5 (opp. hostes feroces). Jes. XLIII, 4. Proinde b) de *hominibus e vulgo*, ubi opponuntur melioris indolis viri. Sic in phrasim אדם (vulgarium) hominum more, *nach der (gewöhnlichen, gemeinen) Menschen Weise* Job. XXXI, 33 (ubi male quidam, praecunte Chaldaeo: sicut *Adamus*). Hos. VI, 7. Ps. LXXXII, 7. Interdum adeo *malorum* hominum adjunctam habet notionem. Ps. CXXIV, 2, cf. אדם. Non minus dicitur c) de *vulgo, hominibusque de plebe*, ubi opponuntur אדם *viri* (nobiliores) Jes. II, 9. V, 15, vel אדם Ps. LXXXII, 7, cf. Jes. XXIX, 21. In Plurali ita opponuntur אדם *et אדם* Ps. XLIX, 3. Prov. VIII, 4. Cf. infra no. 5. R. SALOMO BEN MELECH ad Ps. I. c. אדם *beni אדם בני אדם הם הגנבים*. Bene *Adam dicitur de vulgo, bene isch de magnatibus*. De simili discrimine, quod Graecis est inter *ἀριστοκροτος* et *ἀδμος*, et Latinis inter *hominem* et *virum* vid. PRITZI Miscell. Obs. III, c. 25. BYNAEUS de morte Jesu Chr. I, 73. II, 384. MATTHIAE *griech. Grammatik* pag. 595.

Neque aliter Syri sibi invicem opponunt *אדם hominem* et *אדם virum*, cf. Jes. V, 15, et in lingua nostra germanica *Mensch* saepe contentim adhibetur, *Mann* autem in honoris significatione. Sunt quidem exempla sat multa, in quibus vocabula אדם et אדם tanquam synonyma in parallelismo poetico iunguntur, ut Job. XXXV, 8. Jes. XXXI, 8. III, 14. Mich. V, 6. Ps. LXII, 10. 2 Reg. VII, 10, neque tamen propterea omne hoc, quod observavimus, discrimen in dubium vocandum est, quod fecit DE WETTERUS ad Ps. IV, 3. Semel d) dicitur de mancipiis alicujus, ut

gonia mosaica multo antiquior esse. E contrario vero illa vocum *Adam* et *Adama* necessitudo huic de homine e terra oriundo traditioni occasionem praebuisse, vel certe cum confirmasse videtur, quemadmodum saepissime harum traditionum auctores ad etymon provocant.

Not. 2. Synonyma sunt: in ipsa lingua hebr. poët. אָדָם, chald. et syr. אָדָם, אָדָם vel אָדָם, sam. אָדָם, arab. أَدَم, aethiop. ሰዎላ: sabc, e quorum numero plura itidem plurali grammatico carent, ut אָדָם, ሰዎላ: homo et homines. Sic apud Aethiopes etiam ስዎላ: anes femina et feminae; ውሉድ: τέσσα et τέσσα. אָדָם, אָדָם non hominem appellative, sed *Adamam* notare, supra observavimus.

אָדָם adj. f. אָדָם plur. אָדָם (formae אָדָם, אָדָם, quae in coloribus notandis frequens est, *Lehrgeb.* §. 120, no. 21) ruber, rufus, dicitur de veste sanguine conspersa Jes. LXIII, 2, de genis adolescentis rubicundis Cant. V, 10, de equo fisco Zach. I, 8. VI, 2, de vacca rufa Num. XIX, 2, de lentium clixarum rubedine Gen. XXV, 30. Substantive rubrum i. e. rubedo. Jes. I. c.: אָדָם אָדָם quare rubedo vesti tuae? i. e. quare rubet vestis tua?

אַדְמָה v. אָדָם.

אָדָם (formae אָדָם, appell. rubor, rabedo) n. propr. 1) *Edomus*, Isaaci filius, Jacobi frater geminus uatu major, nomen habens vel a rubedine capilli, ad quam respicitur Gen. XXV, 25, vel, quod vult sacer scriptor Gen. XXV, 30, a rubedine lentium, quas in deliciis habebat: saepius dicitur *Esauus* (עֵשָׂו). *Edomi* nomen frequentius adhibetur 2) ad notandos Edomi posteros i. e. *Edomitaram* s. Idumacorum gentem (Num. XX, 14 sq. et.) et regionem (2 Sam. VIII, 14 etc.). De gente plenius dicitur אָדָם בני אָדָם (2 Sam. VIII, 7 et poët. אָדָם בת אָדָם filia Edomi (vide אָדָם) Thren. IV, 21, 22; de regione אָדָם אָדָם Gen. XXXVI, 16, 21. 31. Num. XXXIII, 37. אָדָם Amos I, 6, et אָדָם אָדָם Gen. XXXII, 3 (4). Jud. V, 4. LXX. tum *Idomaiarum* reddiderunt, tum retinuerunt *Edom*. Si nude ponitur, masculini generis est, ubi populum notat, ut Num. XX, 20, feminini generis, ubi terram Jer. XLIX, 17. אָדָם אָדָם desertum Idumaeae 2 Reg. III, 8 est magnum illud desertum, quae a Petra, Idumacorum metropoli, ad Hebronem usque porrigitur (cf. Jes. XVI, 1 et Comment. nostr. I, p. 510). Edomitaram autem regio tractum illum montanum inter mare mortuum et maris rubri sinum aclaniter occupabat, postea Gebalene, Γεβαλιτική, hodie *Dschebal* dictum. Vide EUSEB. et HERON. v. *Idomaiarum*. RELANDI Palaestina p. 66 — 73. BURKHARDT itin. Syriae pag. 674. Civitates eius primariae erant

כַּנְז (hodie Wady Musa), אֵיזָה et תַּצְיוֹן גְּבָר: exilii autem tempore haec gens imperii sui fines valde promovit, ita ut Bostram Arabiae (בְּזִטְרָה) metropolin haberet (Jes. XXXIV), adeoque Ausitidem (עֲזָה) in Arabia deserta Babylonem versus (Thren. IV, 21), nec non Dedan et Themān (Ezech. XXV, 13) teneret. Sapientiae laudem inclaruisse, ut vicinos Arabes, ex Obad. 8. intelligitur. Vide s. hinc voel. De historia et sedibus huius gentis v. C. B. MICHAELIS de antiquissima Idumacorum historia. Halae 1733. 4. CELLAR. Geogr. ant. II, 680. WINER *Realwörterbuch* T. I. pag. 183. et Comment. nostrum in Jesaiam T. I. pag. 904 sequi. Nomen gentile est

אָדָם Edomita, Idumacus. Deut. XXIII, 8. 1 Sam. XXI, 8. Fem. אָדָם plur. אָדָם *Idumaeae* (mulieres). 1 Reg. XI, 1.

אָדָם m. Exod. XXVIII, 17. XXXIX, 10. Ezech. XXVIII, 13 *gemma* quaedam *rubicunda*. LXX. Vulg. *Sardior*, Sardius, de quo Theophrast. de lapidibus (§. 30): τοῦ γίνε Σαρδίου τὸ μὲν διαφανές ἐρυθρότερον δὲ καλεῖται θήλω, τὸ δὲ διαφανές μὲν μελάντερον δὲ καὶ ἄσπερον. Ille Carniolus, hic Sardius recentiorum esse videtur. Plin. XXXVII, cap. 7. Orpheo (de lapidibus XVI, 5) αἰματόερα σάρδια dicuntur. Syr. ܐܕܡܐ, Chald. uterque אָדָם, Sam. אָדָם, a rad. אָדָם rubuit. Gr. Venet. ἀρσφάσι i. e. carbunculorum, rubinis orientalis, quem etiam exprimit Persa, et SAAB. ܐܕܡܐ hyacinthus rubra i. e. rubinus, cf. Teifasch. de gemmis pag. 79 — 91. Arabs Erpen. simpliciter אָדָם rubra. ABBARANEL: אָדָם *granata*. Cf. BRAUN de vest. sacerdot. pag. 497 sq.

אַדְמָה f. אָדָם plur. f. אָדָם adj. subruber, rōthlich. Exstat Levit. XIII, 19 sq. XIV, 37 de maculis leprosozum, quae describuntur אָדָם אָדָם albae subrubaes, ut apud recentiores medicos, v. e. SCHILLINGIUM de lepra pag. 7. *rubrae maculae in pallidum virgences*. Adiectiva colorum formae אָדָם אָדָם, ut אָדָם אָדָם, intensionem notare, monent KIMCHIUS li. v. et e recentioribus BOCHARTUS Hieroz. II, p. 619. STORRIUS, SIMONIS alii. Sed haec forma potius deminutionem et extenuationem qualitatis significari, ut recte vidit ABEN ESRA (ad Ps. XLV, 3), tum ex ipsorum adiectivorum modo laudatorum usu, tum ex dialectorum analogia colligitur. Etenim Rabbiniis ita formantur nomina deminutiva, ut בצב cepa, בצבב cepula, et apud Aethiopes adiectiva deminutiva, qualia Latini praemissa particula *sub* exprimunt, ut אָדָם: subdulcis, אָדָם: subalbus, a אָדָם: albus, אָדָם: subcaudatus. LUDOLF. gramm. aethiop. ed. 2. pag. 97. Neque in arabica lingua intensiva esse huius formae nomina, ex exemplis a LETTIO (ad cant. Deborae pag. 42) congestis, facile colligitur.

אָרֶם (fem. formae segolatae אָרֶם) n. propr. urbis, quae cum Sodoma, Gomorriha et diabus aliis igne Dei cremata in mari mortuo submersa esse dicitur Gen. X, 19, XIV, 2. 8. Deut. XXIX, 22. Hos. XI, 8.

אָרֶם f. 1) *humus, terra*, fortasse a terrae colore rubro, fusco et subnigro. V. אָרֶם not. 1. Ab אָרֶם hoc nomen ita differre videtur, ut proprie sit terrae materia, terrae elementum, unde Gen. II, 19: וַיִּצְרֶה יְהוָה אֱדָמָה בְּאֶדְמַת הָאָרֶץ בְּלִשְׁתֵּי הָאָרֶץ et formavit Jehovah Deus e terra omnia animalia agri. Exod. XX, 21: אֶרֶץ אֱדָמָה אֲלֵתֵּר altare e terra congestum. Unde dicitur de pulvere terrae, quo luctus aut ieiunium tempore caput conspergebant 1 Sam. IV, 12. 2 Sam. XV, 32. Neh. IX, 1, alibi אָרֶם. — 2) *terra*, quae colitur, ager. Gen. IV, 2. XLV II, 19. 22. 23. Joel I, 10. Ps. CV, 35 אֶרֶץ אֱדָמָה אֲמַן agrum i. e. agriculturam. 2 Paralip. XXVI, 10. De proventus agri Jes. I, 7. — 3) *terra, regio*. Gen. XXVIII, 15. Jes. XV, 9. אָרֶם הַיָּבֵשׁ terra Jchovae i. e. Canaan. Jes. XIV, 2. cf. אָרֶם הַיָּבֵשׁ Hos. IX, 3. אֶרֶץ אֱדָמָה הַיָּבֵשׁ terra Israelis Ezech. VII, 2. In Plur. אֶרֶם terrae, regiones, semel Ps. XLIX, 12. — 4) *orbis terrae* Gen. IV, 11. VI, 1. VII, 4. — 5) urbis tribus Naphtali. Jos. XIX, 36.

אָדָמִי (pr. humanus) n. propr. oppidi in tribu Naphtali. Jos. XIX, 33. Quidam sequentem vocem ad dentes nomen integrum urbis scripsit אָדָמִי - אָדָמִי, sed in Talmude Hierosol. Megilla fol. 70. col. 1. utrumque diversum, atque *Adami* urbem postea דִּמְיָן dictam, *Hanneke* vero אֶרֶץ אֱדָמָה fuisse docetur. Et cum his faciunt LXX, qui *Αἰμὴ καὶ Ναβῶα* uti duarum urbium nomina scribunt.

אָדָמִי et אָדָמִי adj. (formae אָדָמִי n. propr. oppidi in tribu Naphtali) *rufus*, i. e. rufis capillis, *rothhaarig*, de Esavo Gen. XXV, 25, et de Davide 1 Sam. XVI, 12. XVII, 42, qui ita describitur: אָדָמִי עֵינָיו כְּחַמְצֵזִים וְרַגְלָיו כְּחַמְצֵזִים *rufus, pulchris oculis et formosus*. Solent autem rufis capillis homines et pilosi esse, ut Esavus, et pulchris oculis praediti. De rufis capillis, non de facie vel cute rubicunda, id intelligit jam vet. interpr. LXX. *πυθώγας*. Vulg. *rufus*. Auctor est NIEBUHRUS (*Reise T. I. pag. 303. Beschreibung von Arabien pag. 69*), etiamnum in Arabia senes interdum barbam irrufare, qui nos jam Hieronymi tempore memoratur (epist. 7 ad Lact.).

אָדָמִי n. propr. nobilis cujusdam Persae. Esth. I, 14.

אָדָמִי (pro אָדָמִי, formae אָדָמִי cum Kamez puro, ut in אָדָמִי) m. st. constr. אָדָמִי cum Suff. אָדָמִי, אָדָמִי (Gen. IX, 5) *sanguis*. (Arab. دَم, raro دَم, syr. دَم, acthiop. ደም: samarit. דַּמ. Ad hanc vero radicem id vocabulum retuli-

mus cum BOCHARRO in Geogr. s. II, p. 852 et J. D. MICHAËLE in Supplemento, p. 417 propter etymii concinnitatem, praesertim cum literae Aleph adhuc superstitis plura vestigia exstent, ut in Formis talmud. אָדָמִי, אָדָמִי, אָדָמִי i. q. דָּם sanguis, sam. דַּמ, אָדָמִי, et phoen. *Edom*, אָדָמִי teste ARCESIVRO ad Ps. CXXXVI, 7: quantum et contrarium non negamus, illud Aleph posse prostheticum esse, ut in אָדָמִי [אָדָמִי] *hortus* et אָדָמִי, אָדָמִי, atque in lingua arabica esse verbum كَمِيَ pro كَمِيَ sanguinem emisit. II. vulneravit, quod pro radice habere possit. Videtur tamen hoc verbum potius

denominativum esse et derivari a אָדָמִי, tanquam primitivo, quare Syri etiam derivata eius habent verborum עָד analogiam imitantia, ut אָדָמִי sanguinolentus. Cf. אָדָמִי, אָדָמִי. Talia autem derivata radicem remotiorem אָדָמִי rubuit, minime excludunt. Cum radice hebraea אָדָמִי nulla proprus nostri vocabuli est cognatio. Notari possunt hae locutiones: אָדָמִי עַל דָּם (earnen) edit una cum sanguine 1 Sam. XIV, 32. Ezech. XXXIII, 25, et אָדָמִי אֶל הַדָּם (contra legem mosaicam Lev. XIX, 26. Deut. XII, 25). אָדָמִי sanguis innocens, unde אָדָמִי fudit sanguinem innocentem 2 Reg. XXI, 16. Ps. CVI, 38. Idem dicitur de ipso homine innocente Ps. XCIV, 21: אָדָמִי וְאֶת אֶתְיָוִי וְאֶת אֶתְיָוִי et sanguinem innocentem damnant. Eodem sensu scriptum est אָדָמִי אָדָמִי sanguis innocens Deut. XIX, 10. 13. XXVII, 25. Jer. XIX, 4. XXII, 17. Per metaphoram usurpatur 1) de vino, quod est אָדָמִי אָדָמִי sanguis uvarum. Gen. XLIX, 11. Deut. XXXII, 14, cf. אָדָמִי אָדָמִי apud poetas graecos (LESAUTH. ad II. II. 636) et 1 Maccab. VI, 34. Sir. XXXIX, 26, et simplex אָדָמִי Apoc. XIV, 20. 2) caedes, culpa ex effuso sanguine contracta. Gen. XXXVII, 26. Levit. XVII, 4: אָדָמִי אָדָמִי tanquam reatus sanguinis imputabitur huic viro. Num. XXXV, 27: אָדָמִי אָדָמִי non fit reus caedis. Deut. XVII, 8: אָדָמִי אָדָמִי inter caedem et caedem. 3) sanguis effusus, caedes, mors. Levit. XIX, 16: אָדָמִי אָדָמִי ne surgas pro caede proximi tui.

Plur. אָדָמִי sanguis i. q. sing. Jes. IX, 4. אָדָמִי vir sanguinolentus Ps. V, 7. XXVI, 9. LV, 21. LI, 3. 2) *culpa profusi sanguinis*. Exod. XXII, 1: אָדָמִי אָדָמִי sanguinis reus non est, et cum part. אָדָמִי Deut. XIX, 10. אָדָמִי בית, בית, domus, civitas sanguinis rea. 2 Sam. XXI, 1. Ezech. XXII, 2. XXIV, 6. 9. אָדָמִי ob sanguinem ab ipso profusum ei incumbit Levit. XX, 9. Ezech. XVIIII, 13, cf. Levit. XX, 11 sq. — Sunt, qui אָדָמִי de reatu culpaque qualicumque interpretentur in loco Ps. LI, 16, provocantes ad Jes. IV, 4, sed in utroque loco significatio vulgaris eaque certior retinenda est.

אָדָמִי m. Plur. אָדָמִי, constr. אָדָמִי 1) *basis columnae, stylobates* Cant. V, 15, imprimis de basibus columnarum asseruntque, et quibus tabernaculum sanctum in deserto D 2

exstruatur. Exod. XXVI, 19 seqq. XXVII, 10 sq. XXXVI, 38. Quantum ex locis citatis colligi potest, hae bases laminae erant argenteae, in medio perforatae. Singulis vero asseribus binae bases ita aptatae erant, ut duo asseris cardines (ידרה *Zapfen*) foraminibus baseos inserti essent, atque efficerent, ut asseres starent erecti. Columnis una tantum basis huius in modum subijuncta erat. 2) fundamentum aedium. Job. XXXV III, 6. Significatio certa, etymon valde incertum est, et verbum אָדָר in nulla dialecto cognata extat, praeterquam quod Part. אָדָר in Kamso pag. 1716 annotatur pro אָדָר curtus manibus pedibusque. Sed nihil hoc ad radicem hebraeam. Fortasse cognata est radix אָדָר fixus mansit in aliquo loco, unde אָדָר mansio firma; neque tamen his conjecturis etymologicis quicquam tribuendum arbitramur.

אָדָר dominus v. s. rad. דָּן.

אָדָר v. sub דָּן.

אָדָר radix in Kal insitata. Vis eius primaria esse videtur in *amplitude* (cf. אָדָר, אָדָר), quae ad magnitudinem et *magnificentiam* transferuntur. In lingua arabica in hac radice et in quibusdam cognatis est *tumoris* notio, quae sec. ALB. SCHULTZEM ad magnificentiam gloriantiumque translata est eodem flexu, quo graecum αἰσῶς est αἰσῶς τὸ εὐεῦ, et ὄγκωσθαι est inflatum it. superbum esse, sich aufblähen. Vide אָדָר hernia laboravit (fortasse pr.

tumuit); אָדָר inflatus, tumens (venter), אָדָר Conj. I et V. intumuit, tumore afficit. In lingua hebraea tamen nonnisi amplitudinis notio valet.

Niph. magnificentus est. Part. Exod. XV, 11 et 6: בְּהַאֲדָרִי בְּיַמֶּיךָ יְיָ דֵּיךָ יְיָ דֵּיךָ *dextra tua, o Deus, magnificentata est* (i. e. illustris reddita) *robore*. Jod in אָדָרִי est paragogicum. Praetera in textu Sam. Gen. XXXVII, 10 legitur in benedictione Esavi: וְהָיָה כְּאֲשֶׁר הָאָדָר *et fiet, quando potens factus fueris*, ut recte interpres Samaritanus אָדָרִי אָדָרִי. Habuit is אָדָר pro fut. Niph. legitur, אָדָר, et recte quidem. Praestat etiam haec lectio samaritana alii cuidam quam expressisse videtur Alex. ἰὼν αὐθιγῆς, כְּאֲשֶׁר הָאָדָר, neque tamen propterea Hebraeorum scripturae (כְּאֲשֶׁר הָאָדָר) praeferenda est.

Iliph. magnificum, illustrem reddidit. Jes. XLII, 21.

אָדָרִים (fors. duo principes, אָדָר, i. q. אָדָר) nom. propr. urbis in tribu Judae 2 Paralip. XI, 9, quae ibi recensetur cum Marescha, Ziph et Lachis. Videtur eadem esse atque Ἀδωγα, quam Josephus cum Marissa coniunctam collocat in Idumaea i. e. parte australiore tribus

Judae. *Archaeol.* XIII, 9, §. 1, 15, §. 14. cf. VIII, 10 §. 1. Egrege convenit hic oppidi situs loco 1 Macc. XIII, 30, ubi tantum abest, ut cum WERNSDORFIO scribendum sit Ἀδωγα, ut etiam in loco parallelo JOSEPHI (XIII, 6, §. 4) restituendum sit Ἀδωγα cum Hudsonio et Spanhemio.

אָדָר m. 1) *amplus, magnus, magnificus*, de fluctibus maris Exod. XV, 10. Ps. XCIII, 4, de cedro arbore Ezech. XVII, 23, de nave magna Jes. XXXIII, 21. — 2) *potens*, de regibus Ps. CXXXVI, 18, populis Ezech. XXII, 18, de Diis 1 Sam. IV, 8. Jes. X, 34: הַלְבָּנוֹן הַלְבָּנוֹן *mons Libanus cadit per Potentem*, manu potentis ejusdam i. e. Dei. Bene KIMCHI: בֵּרַד אָדָרִי. — 3) *princeps, dux*. Jud. V, 13. Nah. II, 6. III, 18. Jer. XXX, 21. Neh. III, 5: אֲדָרִיקָם *virii principes inter eos*, proceres eorum. X, 30. 2 Paralip. XXIII, 20. כְּבָבִל אָדָרִים *paterna principum* i. e. pretiosa, magnifica (cf. Ps. LXXXVIII, 25) Judd. V, 25. אָדָרִי הַמַּבְּאֵן *duces gregis* i. e. pastores Jer. XXV, 34 sq. Male LXX et Syrus *arietes*. Hos tamen scutus J. D. MICHAELIS longam commentorum execeticorum seriem excogitavit, quae ex hoc uno errore ecu fonte profluxerunt, has videlicet significationes in אָדָר: אָדָר pellis arctica, אָדָר mensis arietis, אָדָר aries rex. — 4) *magnificus, illustris, gloriosus*, de Deo Ps. LXXXVI, 5. XCIII, 4, de nomine Dei Ps. VIII, 2, 10. Ita Samaritani hac voce usi sunt in loco Pentateuchi ab his pessime adulterato Gen. XLIX, 6: אָדָרִי אָדָרִי (pro אָדָרִי) *gloriosa erat ira eorum*. Vers. Sam. אָדָרִי אָדָרִי. Et Comment. samarit. ad h. l. אֲבִיגַל מִאֲבִיגַל מִאֲבִיגַל מִאֲבִיגַל *pulcherrima erat ira eorum, vel secundum alios, maxima erat strenuitas eorum*. Vide *Repertorium f. bibl. und orient. Lit.* XVI, p. 163. Comment. nostr. de Pent. Sam. p. 60. — 5) *nobilis*, virtutibus illustris. Dicitur Ps. XVI, 3 de piis, qui iidem in membro parallelo sancti dicuntur. *Sancti, qui in terra sunt, בְּלִי אָדָרִי בְּלִי אָדָרִי et nobiles, omnes deliciae meae in his* i. e. his unice delector. אָדָרִי est status constructus pro absoluto positus (Ps. LXXXIV, 19). Aliorum sententias maximam partem parum concinnas larga manu dat ROSENUELLERUS ad h. l. qui tamen cum de WERTHO in ed. 2. hanc meam isto de loco sententiam adoptavit.

Not. Apud Zach. XI, 2 verba: אֲשֶׁר אָדָרִים שְׂדָדִים *nam potentes perditii sunt*, mihi suspecta sunt. Destruunt enim totius commatis parallelismum, qui sine his ita decurreret:

הַיָּבֵל בְּרוּשׁ
כִּי יִבְלֵ אָדָר
הַיָּבֵל יִבְלֵ אָדָרִי
כִּי יָבֵר יִבְרֵ הַיָּבֵלִים

et sapient glossema excogitatum a nonnecine, qui quid essent cedri et silva inaccessa declaraturus erat.

אָדָר Jos. XV, 3 nomen loci in confiniis Idumaeae, alibi אָדָר אָדָר (villa ducis) dicti, q. v.

אָדָר mensis anni Hebraeorum duodecimus, a novilunio mensis Martii ad novilunium Aprilis (vel sec. Rabbini a novilunio Februarii ad novilunium Martii) Esth. III, 7, 15. VIII, 12. IX, 1, 15, 17, 19, 21. et in contextu chaldaico Esr. VI, 15. Graece Ἰδαίος

1 Macc. VII, 43. Syr. اَدْر, arab. اَدْر, اَدْر, اَدْر mensis Syromacedonum sextus, quo et Arabes utuntur, ubi anni solaris rationem habent. V. GOLLIG in Lex., et in not. ad Allerg. p. 17, 34. — CASTELLUS et J. D. MICHAELIS (gramm. arab. p. 25 sq. Supplem. p. 25. nota) negant nomen huius mensis recte scribi اَدْر, et ea scriptio nomen mensis persici nomi indicari opinantur.

Sed male illi: in Kamuso enim forma اَدْر quidem omititur, sed sub اَدْر legitur: اَشْبُوْر السَّادِس مِنْ اَشْبُوْر اَرْمِيَا mensis sextus Graecorum. Etymon incertum. ELEM J. D. MICHAELIS conjectura, propterea esse *mensem arietis*, quod maximum ejus partem sol in arietem sit, nititur inepto ejusdem commento, quo arietem esso statuit. Cf. ad אָדָר no. 3. Alis, ut HYDRO de rel. vet. Persarum p. 63, vox est persica, quoposito mensis nomen habere potuit ab אָדָר, quod *ignem* denotat et *Deum*.

אָדָר m. pr. amplitudo, inde 1) *pallium amplum*. Micha II, 8, i. q. אָדָר. 2) *magnificentia*, nude Zach. XI, 13: אָדָר מַגְנִיפִּינְטִיָּא *magnificentia pretii*, pretium magnificentium, quae verba ironice dicta sunt.

אָדָר 1) pr. fem. adjectivi אָדָר amplus (coll. אָדָר fem. אָדָר). Ezech. XVII, 8: אָדָר גִּבֹּן אָדָר vitis ampla, frondosa. Cf. אָדָר no. 1. 2) *pallium*, ab amplitudine dictum. 1 Reg. XIX, 13, 19. 2 Reg. II, 13, 14. Jon. III, 6. אָדָר אָדָר pallium babilonicum Jos. VII, 21 i. e. picturis variegatum, vel intextas habens variis coloribus hominum bestiarumque figuras. De hac arte Babiloniis propria cf. Plin. VIII, c. 48. HEEREN'S *Ideen über Politik, Verkehr und Handel der vornehmsten Völker der alten Welt* I, p. 810 sq. FISCHER prolus. de vers. graecis V. T. pag. 87 sq. אָדָר אָדָר pallium pilosum i. e. pellicium, vestis pellicea, *Pelz*. Gen. XXV, 25. Zach. XIII, 4. Non his in locis, sed alibi (1 Reg. XIX, 13, 19. 2 Reg. II, 8, 13, 14) LXX. dederunt ἀμφιπέρι int. δογάς i. e. ovium pellem pro simplici אָדָר et recte forsitan, cum vestes pelliceas gestare propheticae (Zach. XIII, 4). Attamen non pellem, sed pallium proprie notat vocabulum, et explodendus hoc nomine J. D. MICHAELIS, qui אָדָר pellem *arietinum* pr. notare commissit, quamquam consentire videtur JAHNIUS (*Bibl. Archæol.* I, 2 §. 146. pag. 95): V. אָדָר no. 4. — 3) *magnificentia*. Zach. XI, 3.

אָדָר chald. arca, v. s. אָדָר.

אָדָר אָדָר chald. plur. m. indices, principes, præs. marii, *Oberrichter* Dan. III, 2, 3, comp. ex אָדָר i. q. אָדָר magnificentia, et אָדָר indices, cf. אָדָר. Male illi cogitant de sacerdotibus ignis, a persico אָדָר ignis

אָדָר אָדָר (contr. ex אָדָר אָדָר magnificentia regis, אָדָר posito pro אָדָר, cf. formam אָדָר אָדָר) 1) idolum Sipparenorum, e Mesopotamia in Samariam deductorum, in cuius honorem filios circumare solent 2 Reg. XVII, 31. Ei iungitur idolum Anammelech, אָדָר אָדָר. Etymo, quod dedimus, satis convenit sententia, quam proposuit JEREM (hist. crit. des cultes, IV, pag. 653), Adrammelech solem, Anammelech humani repraesentare: sed potuit regis magnificentia nomen aliis etiam diis tribui. Unum certum videtur, haec etiam nomina, ut omnia reliqua ab Assyriis Babilonisque culta, corpora coelestia fuisse. Cf. commentat. nostr. *Ueber die Astrologie und das Religions-system der Chaldäer*, in *Comment. über den Jesaias*, T. II, p. 327 sq. Quod olim probavimus, REASDI etymon (de vet. ling. pers. §. 9) ab אָדָר vel אָדָר ignis, id nunc displicet, siquidem praeter necessitatem vocem hybrida nobis obtrudit. Rabbini cepit multaque figuram habuisse hoc idolum somniant. Alias recentiorum coniecturas magnam partem temerarias dabant J. G. LITTE de idolo Adrammelech, in *Bibl. Bremensi nova fasc. I, no. 2, pag. 41 sq.* J. D. MICHAELIS in *Supplem.*, cui est sol in signo arietis, et SELNES de Diis Syris II, g. — 2) filius Saueribi, regis Assyriae, parricida. Jes. XXXV II, 38. 2 Reg. XIX, 37. Idem nomen gerit cum nomine Assyriorum patrio, et notanda data haec occasione mos veterum populorum, imprimis orientalium, boni omnis causa vel ipsa deorum patriorum nomina sibi imponendi, vel certe in nomina propria recipiendi. Cf. nomina cum אָדָר, אָדָר, אָדָר composita, et quae uberior expositimus in *Comment. über den Jesaias* T. I, pag. 281, 282.

* אָדָר אָדָר chald. adv. Esr. VII, 23. Vulg. *diligenter*. LXX. Syr. Arab. omittunt. KIMCHIUS: אָדָר אָדָר, ELIAE LEVITA: אָדָר אָדָר i. e. festinatur, prout. Vix dubitandum, quin persicum sit vocabulum, quemadmodum duo similia אָדָר אָדָר, et inserere placet, quae de eo interrogatus ad me scripsit VEN. KOSKARTEN: „occa-
„bulum chaldaicum אָדָר אָדָר est fortasse persicum دوست
„Aleph prosthetico atque Aleph paragogico actum, quod
„utrunque multis vocabulis adiungunt Chaldaei [Cf.
„אָדָר אָדָר]. Vocabulum enim illud persicum valet:
„recte, vere, probe; de qua re auctor glossarii Burhani
„دوست بضم اول وثاني وسلوون ثالث
„ووثاني ثقبين شديسته وخالق باشد ويعربى عديج خوانند...
„دزز وسببر وئلا ونقره رأ نيم كويند ومعنى صحت
„و وثندرسني كم حسنت.
„et secunda, quiescentibus vero tertia et ultima, est

אָהַב m. singul. inusitat. Plur. אָהָבִים 1) amores, spec. inhonesti, amours, amourettes, Liebschaften. In Plur. usurpatur, ut illa recentiorum linguarum vocabula, quandoquidem amor castus et coniugalis unius est, inhonestus et illicitus vero vagus et oberrans. Legitur Hos. VIII, 9, et tropice quidem de amicitia et societate cum genibus exteris iuncta (עָהָבִים Jes. XXIII, 17.) 2) delicias, suavitas Prov. V, 19: אָהָבֵי צֵלָה אֶת־הָאִשָּׁה *cerva deliciarum* i. e. suavissima, dulcissima, vox hominis mulieri blandientis.

אָהָב m. sing. inusit. Plur. אָהָבִים amores, maxime inhonesti, meretricii Prov. VII, 18.

אָהָבָה f. 1) Inf. fem. gen. verbi אָהַב. Cum Lamed praefixo Jes. LVI, 6: אָהָבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה *ad amandum nomen Jehovae*. Dent. X, 15. XI, 13. 22. Jos. XXII, 5. XXIII, 11. Cum בָּ Reg. X, 9: בְּאָהָבָה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל *pro amore Jehovae in Israël*. 1 Sam. XX, 17. Eodem sensu praefixo בָּ Hos. III, 1, et בְּן Dent. VII, 8: בְּאָהָבָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *propterea quod Jehova diligit vos*. Res tamen eodem redit, si אָהָבָה in his locis nomen verbale esse dicis cum casu verbi sui constructum (v. *Lehrgeb.* §. 688). — 2) amor, in specie de amore venereo Cant. II, 4. V, 9. VIII, 6. 7. 2 Sam. I, 26. Dei erga homines Hos. III, 1, amicum inter se 1 Sam. XXVIII, 3 cet. Opponitur אָהָבָה odium Ps. CIX, 4. 5. Eccles. IX, 1. — 3) amor, deliciae, in concreto dicitur de amica Cant. II, 7. III, 5. VIII, 4. Cf. amores Cic. Phil. VI, 5. Attic. XVI, 6 extr. Plaut. Poen. I, 1, 79. Tibull. I, 2, 4, *meae deliciae* Plant. l. c. I, 2, 152. — In difficilioribus locis est Cant. III, 10, ubi in descriptione lecticae Salomonis verba ita se habent: רַבְּבוּת אָהָבָה בְּיָדָיו וְרַבְּבוּתֵי אָהָבָה לְיָדָיו *et medium eius stratum*. *exornatum erat pro dilecta e filiis Hierosolymorum*, i. e. dilectissima eorum. Ita Fr. BEYERS in nota ad h. l.; neque necesse est cum eo rescribas אָהָבָה, quae forma nunquam de amasia usurpatur. Per eandem ellipsin particulae Lamed interpretari possis: exornatum a dilectissima filiarum Jerusalem, sed illud praefendum: nisi אָהָבָה h. l. adverbialiter accipiendum est, et vertendum: *et medium eius exornatum suaviter l. pulchre a filiis Hierosolymorum*. Al. ut HERBERTUS, *medium eius stratum amore „die Mitte gepolstert mit Liebe für die Töchter Jerusalem“*; sed בָּ ita accipi nequit. LXX. ἐν τῷ ἀγαπᾶσθαι, ἀγάπην (donum amoris) ἀπὸ θυγατέρων Ἰερουσαλὴμ. Non male: idque ita transtulit Arabs: وَتَلَكَّ مَرْتَعًا بِحَوَائِرِ وَأَنْثَانِيَا مِنْ بَنَاتِ أُورُشَلِيمَ i. e. *et medium eius geminis distinctum, idque fac. cum amore filiarum Jerusalem*. Vereor enim, ut recte interpretes latius in Polyglottis: *ob amorem erga filias Jerusalem*.

אָהָבָה radix inusitata, cuiusque in dialectis quoque nonnisi incerta extant vestigia. CASTELLUS offert samaritanum אָהָבָה Num. XXXI, 30. 47 idque *portionem* verit cum MORISO in loci laudati interpretatione latina coll. aethiop. אָהָב: pars, portio, sed vereor, ut recte. Etenim vocabulum aethiop. est i. q. ἄρ. pr. manus, samaritanum אָהָבָה vero ibi legitur pro hebraeo אָהָבָה *prehensus, captus*, et vix dubitandum, quin idem exprimere voluerit interpres samaritanus, pariter atque Onk. qui habet: אָהָבָה, *qui prehensus est*. Eiusdem capitis comm. 27, quod CASTELLUS neglexit, legitur אָהָבָה אֶת־אֶרְצָהּ *pr. prehendentem s. capessentem bellum* אֶת־הָאֶרֶץ הַזֹּאת *et terram istam*. Cant. III, 8. Videtur igitur אָהָבָה notare, quod אָהָבָה, et אָהָב: Apud Aethiopes etiam אָהָב: *thud* ex litterarum commutatione frequentissima dicitur pro אָהָבָה i. e. dies prima, dies solis, cf. אָהָבָה et אָהָבָה. Derivata haec sunt

אָהָבָה (forsan i. q. אָהָבָה unio, per Syriasmum pro אָהָבָה) m. 1) nomen iudicis Hebraeorum Jud. III, 15 sq. IV, 1. LXX. *ἄδωδ*. Vulg. Aod. Syr. et Arabs per Resch אָהָבָה. 2) homo benjaminiticus, filius Bilhani, qui Benjaminii nepos fuerat. 1 Paralip. VII, 10. Occurrit postea Elhudus quidam, אָהָבָה per Chet scriptus cap. VIII, 6, qui fortasse idem est.

אָהָבָה m. nomen proprium filii Simconis. Gen. XI, VI. 10. LXX. Vulg. *ἄδωδ*, Aod, vide supra.

אָהָבָה interiectio dolentis a sono facta, *ah! cheu!*

conf. arab. *أه*, *أه*, *أه*, *أه*, *أه*, *أه*, *أه*, unde radices *أه* et *أه* pro *أه* doluit, moeruit, ut nostrum *ach, ächzen*, aethiop. *أه*: quae est exclamatio dolentis et gementis, sam. *أه*. vid. Anecdota nostra Orientalia p. 64. Ubique fere ingitur: אָהָבָה אֶת־יְהוָה *ah! dominus Jehovae*. Jos. VII, 7. Jud. VI, 22. Jerem. I, 6. IV, 10. XIV, 13. XXXII, 17. Ezech. IV, 14. IX, 8. XI, 13. XXI, 5, vcl אָהָבָה אֶת־יְהוָה 2 Reg. VI, 5. 15. Nnde legitur 2 Reg. III, 10, et cum dativo Joël I, 15: אָהָבָה אֶת־יְהוָה *cheu dici*. Inde decurtatum est אָהָבָה q. v.

אָהָבָה chald. nomen fluminis Esra VIII, 21. 31 et regionis continuae Vers. 15, in qua Esras populum in patriam rediturum congregabat. Putant cruditi אָהָבָה esse Adiabenam, sic dictam ab Adiaiva fluvio (Amunian. Marcell. XXXIII, 6). Estaque Arabiae deserta vitaturum exlibusque in Assyria degentibus obviam iterum ad septentrionales oras se convertisse: cuius opinionis veritatem in medio relinquimus, de fluvio Ahava nil certi efficientes. Cf. infra אָהָבָה.

אָהֵל־עֵלְסִי (tentorium excelsi) nom. proprium ex-oris Esav Gen. XXXVI, 2. 14, quae tribui idumaeae cognomini (comm. 14) nomen dedisse videtur. Cf. de אָהֵל, Eliphasi pellice, ibid. comm. 12 et 30.

* **אָהֵלִים** Num. XXIV, 6. Prov. VII, 17 et **אָהֵלִים** Ps. XLV, 9. Cant. IV, 13, genus arboris indicae odoriferae, Graecis *ἀγάλλογον*, sequioribus *ξυλάλη* quoque dictae, Arabibus *العند* vel *العلاجون*, recentioribus lignum aloës, item lignum paradisi (Belgis *Paradys-hout* e fabula quadam Orientalium, quae hanc arborem in Paradiso crevisse comminiscitur) et *lignum aquilae* (v. infra). Audiamus primum Dioscoridem, qui ita de agallocho lib. I, cap. 21: *ἀγάλλογον ξύλον ἐστὶ φερούμενον ἐκ τῆς Ἰνδίας καὶ Ἀραβίας ἐπὶ τοῦ θύσου ἔλεος, ἐστιμώμενον, εὐώδες, παραστύψον ἐν τῇ γένει μετὰ πάσης πικρίας, φλοῖον ἐξον δευματοῖδη καὶ ὑπόαιον* *Θυμιάται δὲ ἀπὸ λιθωνοῖου.* Concinunt fere Arabes, quibus fructus dicitur *عندون*, v. Avicenna pag. 152. 163. 231. Geogr. Nubiens. pag. 72. BAKU in *Notices et Extraits de la biblioth. du Roi*, T. II, p. 397. ARULFEDA in *Büschings Magazin* IV, p. 277. Inter recentiores rei herbariae peritos duo esse constat agallochi genera, alterum verum et praestantissimum, alterum adulterinum vel certe vulgare et secundarium. Prius illud in Cochinchina, in regno Siamensi et Sinensi nascitur, nunquam exportatur, et in ipsa India tantae est raritatis, ut aequo auri pondere redimatur. Ligni frusta resinosa, subnigra, gravia, et velut a vermicibus perforata *Calambac* dicuntur, arbor ipsa Siamensibus *Kissina*, Japonensibus *Kaworiki* i. e. arbor odorata, Sinensibus *Säk-hiang*. Aroma arboris oriri demum dicitur, ubi senesit, et ex morbo, quo particulae oleosae stagnant et in resinam crassescunt in interiore arboris trunco. Vide descriptionem eius cum icone apud RUMPHIUM in Herbario Amboinensi T. II, pag. 29—40, cf. KAEMPFERI Amoenit. exot. pag. 903, et IO. DE LOUREIRO flora cochinchinensis ed. Willdenow T. I, pag. 327, cui Aleoxylum agallochum dicitur. Arborem is perhibet magnam esse, truncis ramisque crectis altissimis, foliis lanceolatis, cortice cambium. Alterum genus, Agallochum officinarum s. secundarium, *Garò* dictum in India orientale, lignum est arboris in Moluceis etiam crescentis, *Lixcoecaria Agallocha* a Linneo dictae a succo eius excoecante, unde *Blend-hout*, *Blendbaum*. Vide cum corpore descriptam ap. RUMPHIUM l. c. pag. 237—40. LINNÆI *Pflanzen-system nach Houttuyn* (Norimb. 1777) T. II, pag. 422—29. DE LAMARCK in Encyclopédie methodique T. I, pag. 47—49. Arbor, foliis pyro similis, amentis aristive insignis, succum habet lacteum, qui in arbore senescente in resina pinguem et odoratam crassescit. Truncus arboris, isque valde nodosus, gibberosus, excavatus, foraminumque plenus, ut coralli fere speciem prae se ferat, in Museo britannico exstat, ubi cum ante hoc fere triennium oculis usurpavi. Tres eius species distinguit Paul. a Barthol. in Vyacarana p. 205: „unum commune, valde odoratum et magni pretii *aghil*, nigrum, quod *káraghil* vel

kalagaru appellatur; tertium, olens florem, Lusitanis *mogarim* dictum, quod proprie *mangalyam* l. *malligandhiyal* nuncupatur.“

Nomen arboris hebraicum aequae ac graecum repetitum est a nomine eius domestico *aghil*, *agaru*, *haloha* (PACT. a BARTHOL. l. c.), ita quidem ut et Graeci et Hebraei illud ad linguae suae ingenium et etymologiam accommodaverint; quasi esset a rad. אָהֵל, vel ab *ἀγάλλομα* et *ἔγω*. Lusitani, qui inter Europaeos primi Indiam adierunt, *aghil* ob soni similitudinem *aquilae lignum* vocitarunt, unde etiamnum *bois d'aigle*, *Allerholz*. Praeter scriptores supra nominatos videatur CEISUS in *Hierobot.* T. I, pag. 155—170. SAMMAS, *Exercitait.* *Plin.* T. II, pag. 1054. *homonym. hyles iaticae* pag. 7. MICHAELIS in *Supplem.* pag. 32. WAHLI *Ostindien* T. II, pag. 772. *Fundgruben d. Orients* T. V, pag. 372. BONDI *Or-Esther* pag. 13. Novam de אָהֵל coniecturam eamque audaciorem, nimirum illud esse i. q. *عجل*, *جبل* vel *عجلة* (quod more Aegyptiorum pronunciatum *halula*) *cardamomum* Avic. Opp. Arab. T. I, p. 165. 243. 275, propositum SILV. DE SACY ad *Abdollariphi descr. Aegypti* pag. 320.

אָהֵלִים radix in Bibliis non obvia. Syr. אָהֵלִים

libidinosus, lascivus. Inde derivari videtur nomen proprium

אָהֵרֹן *Aharon*, frater Moysi natu maior (Exod. VI, 20. VII, 7), filius Amrami Levitae et matris Jochebed, Mose eloquentior (Exod. IV, 14. VII, 1 sequi.), artium magicarum non imperitus (ibid. VII, 11 sequi. 19 sequi. VIII, 1 sequi.), a superstitionibus Aegyptiorum non immunis (Exod. XXXII), a Mose fratre tamen summus sacerdos cooptatus (Exod. XXIX. Levit. VIII). Mortuus est anno post exitum ex Aegypto quadragesimo in monte Hor, ibique sepultus (Num. XX, 28. XXXIII, 38) et hodieque in hoc monte, qui ab eo *جبل نبي عازرون* vocatur, sepulchrum eius ostenditur. Cf. BURKHAARDT *Travels in Syria and the Holy Land* pag. 430. vers. germ. pag. 716. Rabbiorum de eodem fabulas collegit EISENMENGER (*entdecktes Judenthum*, I, p. 342. 855. 864). — **אָהֵרֹן בֶּן־אָהֵרֹן** *filii Aharonis* Jos. XXI, 4. 10. 13 et poet. **אָהֵרֹן בֶּן־אָהֵרֹן** Ps. CXV, 10. 12. CXVIII, 3 *domus Aharonis* dicitur pro sacerdotibus, ipse Aharon autem Ps. CXXXIII, 2 de quovis summo sacerdote. Graece hoc nomen scribitur *Ἀαρὼν*, Arabice *عازرون*.

אָהֵלִים conj. 1) *vel, aut.* Exod. V, 3: **אָהֵלִים אֶת־בְּתָרְבִּי** *pestē aut gladio.* Dent. XLIII, 2: **אָהֵלִים אֶת־נַפְשֵׁיכֶם** *signum vel portentum.* Gen. XXXI, 43. XLIV, 8. 19. Exod. IV, 11. XXI, 18. 28. 32. 33. 37 et ita sexcenties, etiam in locis Job. XXII, 11. Malach. II, 17, in quibus explicandis haecurum quidam interpretes. (Respondet arab.

est i. q. *prorsus*, omnino Ps. CXIX, 8: אֶל הַמְּזוֹבֵי עַד ne derelinquas me prorsus: it. nimis, numim in modum, allusehr. Jes. LXIV, 8: אֶל הַקֶּזֶף יִהְיֶה עַד נֶאֱדָר ne effervesces, Domine, numim in modum. Syrus interpretans h. l. transfert לְעַבְדִּי לְעַבְדִּי וַלְדֵי לְעַבְדִּי valde in perpetuum (in qua tamen lectione duo interpretamenta coniuncta esse videntur) et Ps. l. c. לְעַבְדִּי in perpetuum; neque tamen opus est, ut cum CASTELLO hanc particulae nostrae vim tribuas, quamquam etiam לְעַבְדִּי utrumque significat. c) הַמְּזוֹבֵי i. q. עַד נֶאֱדָר 2 Par. XVI, 14. in squiore Hebraismo, in quo particulam עַד saepius excipit לְ, ut in עַד לְאֶרֶץ 2 Par. XXXVI, 16, הַמְּזוֹבֵי עַד לְאֶרֶץ 2 Par. XVII, 12, עַד לְמִדְבָּרָא 2 Par. XXVI, 15.

2) adv. vehementer, valde, admodum. Proprie est substantivum in accusativo, qui Semitis casus est adverbialis. Vide *Lehrgeb.* pag. 685. (Cf. arab. جَدًّا valde, a جَد labor, studium, qua voce SAADIAS in loco Deut. VI, 5 apte expressit hebraicum עֲזָרָה; et שָׁדָד valde, a שָׁד valitudo). Gen. IV, 5. VII, 18. XIII, 13. XIX, 3 cct. cct. Saepe adiectivis alisque adverbis additur ad ea intendenda, quae valde bona Gen. I, 31, יָשָׁה עֲזָרָה valde pulchra Gen. XII, 14, עֲזָרָה עֲזָרָה valde multum Gen. XV, 1. Emphasicos ergo geminatur עֲזָרָה עֲזָרָה Gen. VII, 19. Num. XIV, 7. 1 Reg. VII, 47. 2 Reg. X, 4. — Ps. XLVI, 2: עֲזָרָה עֲזָרָה הַצָּרֹת אֲוִיָּה auxilium in angustiis reperit est valde i. e. auxilium validum. cf. XXXI, 12. 1 Sam. XX, 19: עֲזָרָה עֲזָרָה הַרְדֵּי נִשְׁבַּח i. e. descende festinus, ut recto vulgatus.

I. אָנָה radix in Kal inusitata. Primariam eius notionem praecimite ALB. SCHULTENSIO ad Prov. XXXI, 4 ponimus in *flectendo, inflectendo* (coll. עֲנָה; unde 1) *deversatus est, hospitatus est, habitavit* i. q. arab.

أَنْوَى Conj. I. II. deversatus est, recepit se commorandi ergo, مَنْوَى mansio, cf. in lingua hebraea derivatum אָנָה, it. עָנָה et עָנָה 2) animo propenso fuit, *cupivit, appetivit*. Vide Pl. Hithpa. et ad sericem notionum cf. עָנָה. Cognatae radices sunt אָנָה cupivit, et arab. حَوَى expetivit, cupivit, etsi haec notio potius a mendo ducta sit. Syri et Arabes sub his radicalibus hos habent significatus cognatos: اَوْوَى propensus fuit, teneriore affectu commotus, syr. اَوْوَى coniunxit, concordem fecit, اَوْوَى benevolus fuit Matth. V, 25, unde consensus, concordiae ect. notiones derivatae sunt.

Pl. אָנָה expetivit, desideravit. Prov. XXI, 10: רָע אָנָה אָנָה רָעָה animus improbi desiderat malum.

Ita semper construitur cum עָנָה subjecti Deut. XII, 20. XIV, 26. Job. XXIII, 13. XXXIII, 20. 1 Sam. II, 16. 2 Sam. III, 21. 1 Reg. XI, 37. Micha VII, 1, exceptis exemplis Ps. CXXXII, 13. 14. Vides ex his, quomodo constructendus sit locus Jes. XXXI, 9: אָנָה אָנָה בְּלִילָה animus meus i. e. ego desidero te noctu, minime cum KIMONIO et VITRISIA ita ut sit עָנָה אָנָה בְּלִילָה in animo meo desidero te. Neque aliter in membro parallelo: רָעָה רָעָה אָנָה אָנָה ubi רָעָה itidem est pro עָנָה. Cf. עָנָה אָנָה pro ego sequi. 1 pers. Gen. XLIV, 32.

Hithpa. הִתְעַנָּה fut. apoc. יִתְעַנָּה (Prov. XXIII, 3. 6. XXIV, 1) i. q. Pl. sed proprie cupivit, desideravit sibi (cf. de hac coniugatione Hithpa. significacione *Lehrgeb.* §. 71, 3. d.). Construitur absol. 1 Paralip. XI, 17. Prov. XIII, 4. c. acc. Deut. V, 18. Jerem. XVII, 16. Amos V, 18. Eccles. VI, 2. Ps. XLV, 12, cum dat. Prov. XXXIII, 3. 6. XXIV, 1. הִתְעַנָּה הִתְעַנָּה pr. cupivit cupidum i. e. flagravat cupidine, cepit eum (cupido). Num. XI, 4. Ps. CVI, 14. Prov. XXI, 26. A Piél ita differt Hithpaél, ut hoc nunquam, illud semper iungatur substantivo עָנָה.

Not. 1. Fuertur, qui huc etiam referrent verba Num. XXXIV, 10: הִתְעַנָּה לְבָבִים et interpretarentur: et domicilium ponite vobis, v. sub rad. no. 1. Neque male. Possit enim Coniugatio Hithpaél significare: habitare fecit se ipsum i. e. domicilium posuit. Sed aliam interpretationem flagitant loca parallela V. 7. 8. Quamobrem vide infra sub אָנָה no. III. disputata.

Not. 2. Coniugationem Niphali huius verbi Judaeorum Grammatici, ut KIMONIUS, agnoscunt in formis אָנָה desiderabilis i. e. pulcher, decorus fuit Ps. XCIII, 5. Plur. contr. אָנָה. Part. אָנָה fem. אָנָה pulcher, pulchra. Neque analogiae repugnat haec ratio, cfl. הִתְעַנָּה res desiderabilis i. e. munda, pulchra, הִתְעַנָּה desiderabilis, pretiosus, nec non formae quaedam verborum אָנָה, quorum n quiescit in Kamez, ut אָנָה Num. XI, 25. אָנָה אָנָה אָנָה Job. XXXI, 11. Nos tamen malumus cum SIMONI al. has formas referre ad thema אָנָה, eique pulchritudinis et decoris vim tribuere, quam habent cognata themata אָנָה אָנָה et אָנָה.

אָנָה vox dubia, quam interpretes quidam recentiores. ut C. B. MICHALIAS, A. SCHULTENSIO adoptaverunt in loco Prov. XXXI, 4, ubi ita legitur secundum Chethibh: אָנָה אָנָה אָנָה, sc. Keri cum 2° codd. אָנָה אָנָה et principis (sc. non decet dicere): ubi temetum? Conf. אָנָה not. 2. Consonas, quae in textu sunt, legunt אָנָה vertuntque desiderium, libido, statuentes nomen esse formae אָנָה אָנָה אָנָה, אָנָה אָנָה אָנָה, idque masculinum, cui respondeat femininum אָנָה. Malim tamen, cum sequatur Genitivus, pronuntiare ut אָנָה, ut אָנָה constr. גִּי. Plura de h. l. vide s. אָנָה not. 2.

אָנָה f. 1) desiderium, libido. Dicitur de desiderio cibi. Deut. XII, 15: אָנָה אָנָה הַבָּלִי אָנָה אָנָה pro omni avimae tuae libidine mactabis et edes, nach Her-

linguae usum, an coniecturam secutus sit, ignoramus. Aliud eiusdem bestiae nomen hebraicum est אָהָה, plur. אָהָה, pluraque habet Arabia, ut دَيْل, دَيْلِيل, دَعْلُوش, وِدْعُوح, وِدْعُوح.

II. אָהָה rad. Hebraeis inusitata, *ululavit, clamavit, lamentatus est*, ut arab. اَعْوَى latravit, ululavit canis, lupus canisve aureus, nade اَعْوَى ululator i. e. canis. Sed Arabes hanc radicem scripsisse etiam اَوَى e nomine اَوَى ابن اَوَى filius ululationis i. e. canis aureus, intelligitur. Caeterum haec radix est ex onomatopoeiis, v. אָהָה, אָהָה. Derivata sunt:

אָהָה (ab אָהָה, ut אָהָה אָהָה 1) subst. *lamentatio*. Prov. XXIII, 29: אָהָה אָהָה אָהָה אָהָה *cui lamentatio, cui miseria?* — 2) interj. a) dolentis, ad similitudinem soni conformata: *Fae!* Construitur plerumque cum dat. ut אָהָה אָהָה *vae nobis!* 1 Sam. IV, 8. אָהָה אָהָה *vae vitae ipsorum* Jes. III, 9. VI, 5. XXIV, 16. Jer. IV, 13. 31. VI, 4. X, 19. XV, 10. XLV, 3. XLVIII, 46 et., raro cum Accus. Ezech. XXIV, 6, 8, et absolute Num. XXIV, 23. Semel repetitur אָהָה אָהָה Ezech. XVI, 23. Apud Jeremiam interdum additur אָהָה, ut Thren. V, 16: אָהָה אָהָה, quod est dolentis simulque deprecantis. Jerem. IV, 31. XLV, 3. Rarius est b) comminantis et imprecantis Num. XXI, 29. Jerem. XIII, 27. Cognatum est אָהָה. ABULWALIDES confert arabicum اَوَى (ap. Gol. اَوَى) cheu!

אָהָה i. q. אָהָה. Ps. CXXX, 5: אָהָה-אָהָה *vae mihi!* He in fine additum pro He paragogico habent Grammatici, ut KIMCHIUS, sed potest etiam pro terminatione feminea haberi, quia אָהָה proprie nomen est, vel certe nominis naturam induit in loco Prov. XXIII, 29. Ex accentu, quo vocabulum propter sequens Makkeph caret, hoc diiudicari nequit.

אָהָה contr. pro אָהָה (cf. supra אָהָה insula) pr. *ululatus, clamor*. Hinc abstr. pro concr. *ululator*. Ita vocatur animal rapax in Syria et Palaestina frequens, medium fere tenens inter vulpis lupique naturam, Arabibus اَوَى plur. بنات اَوَى s. filius, filiae ululationis dictum, nobis plerumque persico vocabulo شعاع Schakal, turc. Canis aureus Linn. Nomen hebraicum et arabicum invenit a clamore nocturno, qui infantis vagitui similis est. DAMIRI ap. BOCHARTUM in Hieroz. T. I. p. 843: اَوَى لا يعوي الا ليلا وذلك اذا استوحش وبقي وحده وصباحه يشبه حنق ابيان non ululat nisi noctu, potissimum cum tristis est, et solus manet. Eius ululatus infantium vagitui similis est. In V. T. legitur nominis in Plur. אָהָה Jes. XIII, 22. XXXIV, 14. Jerem. L, 39 et ABULWALIDES singularem eius ponit אָהָה, qua in re utrum aliquem

linguae usum, an coniecturam secutus sit, ignoramus. Aliud eiusdem bestiae nomen hebraicum est אָהָה, plur. אָהָה, pluraque habet Arabia, ut دَيْل, دَيْلِيل, دَعْلُوش, وِدْعُوح, وِدْعُوح. Graecis ea probabiliter sub thois (Θοῖς) nomine comprehendebatur, vid. Arist. hist. anim. IX, 44. Plin. II. N. VIII, 31. — I. XX hebraicum אָהָה ap. Jes. bis redditur θροναριαθους, unde Arabs اَغْيَالان Ghulas i. e. spectra deserti, de qua orientaliu superstitioe v. Comment. nostrum ad utrumque Jesaiae locum. Chald. et KIMCHIUS אָהָה feces. Verum iam ante BOCHARTUM vidit ABULWALIDES, quippe qui bestiam ibn awi vulpi similem in Mauritania etiam degentem interpretatur. De cane aureo universim v. BOCHARTI Hieroz. I. c. A. C. GULDESTADT in Novis Commentariis Acad. scientiarum Petropolitanae T. XX, p. 349 sq. ibique bestiae imaginem in tab. XI, quae repetita est in OEDMANNI serm. Sammlungen II, 18 sq. — 2) interj. i. q. אָהָה *vae!* Constr. c. dat. Eccles. X, 16: אָהָה אָהָה אָהָה *vae tibi terra!* et ibid. IV, 10, ubi pleraeque edit. iunctim exhibent: אָהָה אָהָה *vae ei, qui solus est*. Sed 23 codd. apud KENNICOTTUM et non paucae edit. (v. DE ROSSUM) duobus id verbis scribunt.

אָהָה f. (pro אָהָה, ut arab. اَوَى inclinatio, pro اَوَى ab اَوَى, et saepe in masc. اَوَى mansio, اَوَى assatura, اَوَى macies, a radd. اَوَى, اَوَى, اَوَى) pr. *clamor*, hinc 1) avis quaedam *clamosa*, e genere immundarum et rapacium Lev. XI, 14. Deut. XIV, 13, cui insignis oculorum acies tribuitur Job. XXVIII, 7. E vet. LXX et Vulg. modo *vulturem*, modo *milvan* reddunt, Pseudojoh. *vulturem nigram*, Gr. Venet. αλογοῶν graculum, KIMCHIUS אָהָה picam, SAAD. et ABULWALID اَبْدَى bubonem masculinum.

Vides, nonnullos ex his ita temerarios fuisse in coniecturis suis, ut ne contextum quidem repertarent. Hoc certum videtur, avem in accipitrum genere esse quaerendam, nec improbabilis est BOCHARTI opinio (Hieroz. II, p. 193 sq.), eam esse accipitris speciem, quam ابو يونس Arabes, Veteres acaulonem, recentiores *smirle, emerillon* vocant. Haec enim, ad Hebraeorum אָהָה nomen habet a clamore sibi proprio, arabice اَوَى dicto, eiusque oculi perspicaces et acuti ab Arabum etiam poetis laudantur. Fortasse tamen nomen hebraicum latius ad omne *accipitrum* l. *falconem* genus patet, unde Lev. et Deut. I. l. e. c. additur אָהָה אָהָה — 2) N. pr. a) viri et posteris Esavi Gen. XXXVI, 24. 1 Par. I, 40. b) viri Saudo coaevi, cuius filia regi pro pellice erat. 2 Sam. III, 7. XXI, 8.

III. אָהָה Denique thimati nostro vindicanda videtur *signandi, designandi, describendique* vis, quae est in אָהָה et אָהָה (cf. אָהָה, אָהָה, אָהָה concupivit). Manifesta est haec significatio tum in nomine אָהָה (pro אָהָה)

cuis editum, quod divinae potentiae *signum* est et argumentum, i. q. און, *τέμα*, cui saepissime iungitur. Deut. IV, 34. VI, 22. VII, 19. XXXIX, 2. XXXIV, 11. Exod. IV, 8. 9. 17 sq. Num. XIV, 11. Ps. LXXXVI, 17. Neh. IX, 10. Jos. XXIV, 17. Jerem. XXXII, 20. 21. De miraculo edendo Hebraei dicunt און און Num. XIV, 22, vel און און Ps. LXXVIII, 43. CV, 27. Cf. arab. آية signum et miraculum Cor. XIX, 21.

און chald. Plur. און st. emphat. און m. (Dan. III, 33.) i. q. hebr. און *signum*, *portentum*. Dan. III, 32. 33. VI, 28. In paraphrasibus chaldaicis exstat etiam Plur. fem. און et און, more Syrorum.

און rad. incerta fort. i. q. arab. آوى bullivit, ferbitur et accendit ignem, incitavit, instigavit, unde און anser (a gressuum velocitate). Hinc

און N. pr. viri Neh. III, 25. Appellative *anserinus* i. e. gressu agilis et saltatorius (cf. און et און Gol. p. 184) aut i. q. און, און fortis, robustus. און terminatio est Adiectivorum chaldaica, hebraica און respondens, cf. *Lehrgeb.* pag. 516 et Nomina propria ap. SIMONEM in Onomast. 551 sq., quamquam hic temere hunc vocabulorum exitum ex annexa syllaba און, quae idem sit quae און, און, און, ortum esse statuit.

און c. Waw mobili, rad. inusitata significatione conveniens cum cognata radice און, און *Niph.* און *stultus fuit*, et omnino diversa me iudice ab און et און (Waw et Jod quiescentibus) praefuit, fortis fuit: quamquam etiam huius radice pauca quaedam derivata Waw suum movere videntur (Vide און et און no. 3). Etymologi tamen utriusque radice vim primariam ponunt in crassitie et spissitudine, quae partim ad robur, partim ad ingenium pingue crassumque referatur (v. ALB. SCHULTENS. ad Job. V, 3. I. W. SCHROEDER ad Ps. X, 7. p. 146. E. V. SCHEID. schediasm. philol. p. 1 — 24). Et saepe alia *crassitie* vocabula ad *stuporem* referuntur (v. און, און), modo haec ipsa *crassitudinis* notio in radice און probari possit. Provoceant illi quidem ad און *crassuit* (liquor), sed haec vocabuli vis est a *reduendo*, *retrocedendo*, quare usurpatur etiam de aqua, quae coquendo exhalandoque ad dimidiam tertiamque partem redit, et de carne, quae extenuatur et deficit: neque certius *crassitudinis* notionem probabis

e verbis vicinis און, און carnosas clunes habuit, vel און VIII. pinguis fuit. Multo rectius contuleris rad. און per-versus, impius fuit, א et פ inter se permutatis.

און Plur. און m. 1) *stultus*. Ponitur vel adiective און און Prov. XXXIX, 9. Hos. IX, 7, vel, quod saepius fit, substantive. Job. V, 2. Jer. XIX, 11. XXXV, 8. Prov. VII, 22. X, 14. XI, 29. XIV, 3. XV, 5. XX, 3. XXVII, 3. Opponitur prudenti (און) Prov. XII, 16, et sapienti (און) X, 14. און *stultus laborum*, nugator ineptus. Prov. X, 8. 10. — Interdum 2) *impio-talis* notionem adiunctam habet Job. V, 3, quod tamen rarius fit in nostro vocabulo, multo frequentius in syn. און.

און id. cum exitu adiectivis proprio, ita discernendum ab און, ut hoc plerumque substantivum sit, illud veri nominis adiectivum, cf. *Thor* et *thöricht*. Zach. XI, 15: און *pastor stultus*.

* און N. pr. regis Babylonicae, qui Judaeorum regem Jojachin a Nebucadnezare diu in carcere detentum tandem dimisit. 2 Reg. XXV, 27. Jer. LI, 31. Nebucadnezaris cum filium fuisse, complures habemus auctores. Berosus ap. Jos. c. Apion. I, §. 20: און δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ πῶς αὐτοῦ Εὐθυμοῦστος. οὗτος προσέειπε τῶν πραγμάτων ἀπόμνησις καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλεύειν ἐπὶ τοῦ τῆς ἀσελγῆς ἰστορίας αὐτοῦ Νηρηίου σοφῶν ἀνηρέθη, βασιλεύσας ἐτη δύο. Megasthenes ap. Euseb. praep. evang. IX, 41: ὁ δὲ οἱ (sc. Nebucadnezari) πατρὶς Εὐθυμοῦστος ἐβασίλευε. τὸν δ' ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηρηίουστος λίπε παῖδα Λαζαρσοῦστανον. Alio in loco JOSEPHUS (Antiqu. jud. X, 11 §. 2), nescio quo errore, octodecim annorum regnum ei tribuit, Alex. Polyhist. ap. Euseb. (chron. armen. I, p. 45) duodecim. Quomodo scribatur nomen a Beroso et Megasthene, modo vidimus. Apud JOSEPHUM l. c. legitur *Ἀβλαμοῦστος*, apud SYNCELLUM in Chronogr. pag. 226. *Εὐθύμω Μεροῦστος*, in Canon. eccles. *Ἐβδῶν Μεροῦστος* ἐτη 4, apud PROLEM. in Canone *Ἰλλοσοῦστος*, ἐτη 5. Cf. BAUMGARTEN *Sammlung von Erläuterungen zur allgem. Weltgeschichte*. T. III, pag. 278. Quod ad significationem nominis attinet, און (q. v.) nomen est idoli babylonici: און hebraice *stultum* notat, sed pro certo laberi potest aliud assyriae persicaeque originis nomen sub eo latere, quod ad linguam suae similitudinem detorserunt Judaei, fortasse in eo sibi placentes, ut irrisioem causa oppressorum suorum regem *stultum* (cultorem) *Merodachi* vocarent. Inepta eiusmodi ludibria quum plane propria sint Judaeorum ingenio, mihi magis credibile est, Judaeos hoc vulgare vocis etymon spectasse, quam (quod J. SIMON placet, coll. arab. آوى primus, princeps) ad און *principe intellexisse*.

βοήθεια, auxilium. Syr. אִמְכּ אִמְכּ quod noli vertere: *Deus mi*, sed אִמְכּ אִמְכּ *auxilium meum*, coll. Ps. LXXXVIII, 5. Chald. vero תְּהַפְּזִי *fortitudo mea*.

אֵיל m. 1) *fortis, potens* (a rad. אֵיל no. 2). Est vel nomen abstractum (אֵילִים pro אֵילֵי vel אֵילֵי, formae scog-latae), ut אֵיר, אֵירֵשׁ, אֵירֵשׁ, pro concreto usurpatum, vel pr. concretum et participiale, ut אֵירֵי 2 Chron. II, 6. Nommis in Plurali legitur. Exod. XV, 15. Ezech. XVII, 13. 2 Reg. XXXIV, 15 in Kerī, ubi Chethib אֵילֵיִם. Cf. אֵיל no. 1.

2) *arbor robusta*, spec. *quercus* et *terebinthus*, a firmitate et robore ita dicta, saepius אֵילֵי, אֵילֵי, ubi vide. In Sing. semel legitur Gen. XIV, 6 in Nom. pr. אֵילֵי אֵילֵי LXX. ερεβινθός γῆ, *quāq̄ar*, quibuscum Syrus consensit. Sed Aqu. Symm. Theod. *quercum* reddunt, Onk. Sam. Hieron. uterque Arabs et Kistcutis *planitiem*, quemadmodum etiam אֵילֵי saepe interpretantur. Plur. אֵילֵיִם et אֵילֵיִם Jes. I, 29. LVII, 5. LXI, 3 (quibus in locis totidem fere libri plenam habent scripturam, quot defectivam). C. Suff. אֵילֵיִם Ezech. XXXI, 14 (ubi ferme omnes codd. defectivē scribunt). Caeterum quaecumque in locis Jes. I, 29. LVII, 5 tanquam idololatricae sedes memorantur: Jes. LXI, 3 Messiani regni cives אֵילֵיִם אֵילֵיִם salutantur *quercū s. terebinthi fortunatae, prosperae*, propter horum arborum robur et longaevitatem.

אֵילִים (sed in codd. samarīt. et multis hebraicis אֵילֵי, vel אֵילֵי) pr. *arbores altae et robustae* (cf. אֵילֵי) N. pr. stationis Israelitarum in deserto, cuiusque secundae a mari rubro, cum duodecim fontibus et septuaginta palmis. Exod. XV, 27. XVI, 1. Num. XXXIII, 9. Cum תּ parag. אֵילֵיִם Exod. XV, 27 et Num. I, c. Respondet vallis *Girondel* vel *Garendel* (גרנדל) multis fontibus irrigua ob *palmarum* umbram amoena, a quibus locus nomen hebraicum invenisse videtur. Cf. sub אֵילֵי et אֵילֵי dicta. De valle vid. BREIDENBACHII, SHAW (v. 314 p. 272. vers. germ.). POCKE (I, p. 254. 255. vers. germ.), NIEBUHR (*Beschreib. von Arabien* p. 403. *Reisebeschreib.* I, p. 228), FÖRSKÅL (in *Flora aegypt. arab.* p. 82) et BURCHARDT (p. 779. vers. germ.).

אֵילֹן (pr. robur, quercus i. q. אֵילֵי) Nom. pr. 1) oppidi Danitarum Jos. XIX, 43. 1 Reg. IV, 9. 2) viri Chittaci, qui socer Esavi fuit Gen. XXVI, 34. XXXVI, 2. 3) filii Sebulonis Gen. XLVI, 14. 4) iudicis Israelitarum Judd. XII, 11. LXX. אֵילֹן, 'עֵלֹן. — A no. 3. derivatur Patronymicum אֵילֹנִי Num. XXVI, 26.

אֵילֹת (*arbores, arboretum*, fortasse *palmatum* v. sub אֵילֵי) 1 Reg. IX, 26. 2 Reg. XVI, 6. 2 Paralip. VIII, 17. XXXVI, 2 et אֵילֹתֵי (pro אֵילֵי *Lehrgeb.* p. 467, idque coll. pro אֵילֵי) Deut. II, 8. 2 Reg. XIV,

22. XVI, 6 (bis) *Elloth, Elath*, Nom. pr. urbis idumaeae ad sinum orientalem maris rubri sitae, qui ab ea sinus Aelanus nuncupatur. Devictis Idumaeis (2 Sam. VIII, 14) Davides eam possedit, postea Salomo, cuius classis inde Ophiram petiit 1 Reg. IX, 26. Quam cum postea recuperasset Idumaei, Usias eam imperio iudaico iterum adscivit 2 Reg. XIV, 22. Rezius vero, Syroium rex, denno Iudaeis cepit 2 Reg. XVI, 6, nec postea Iudaei ea potiti sunt. Apud LXX scribitur אֵילֹת, semel אֵילֹן Deut. I, c. a Josepho *Εὐλάθη* Antiqu. VIII, 2 et 'Αἰλῶθ Antiqu. IX, 12. Ac in inscriptione *Αἰλῶν, Εὐλάθη* laud dubia latet forma hebraea et chaldaea אֵילֵי, אֵילֵי arborem Iucumque notans, acque ac אֵילֵי אֵילֵי. Consimilis forma Graecis innotat, ut *Αειλίαν* et *Εἰάρα* Straboni XVI, 2. §. 30. et I. §. 4, *Λάρα* Ptolemaeo, *Ἐἰάρα* Stephano Byzantino (s. h. v.), *Αελνα* Plinio (VI, 52 s. 38, ubi videtur Harduimus). *Αἰλῆς* postea nuncupata est, et Palaestinae tertiae tributa. Epiphani. haeres. 66: ὁ μὲν εἰς (ὄψους) ἐπὶ τῆρ Αἰλῶν, ἣ τῆς ἐπιτὶ ἐν τῆς θείας γροσφῆς Αἰλῶν. Oppidum fuit florentissimum, cum cathedra Episcopi christiani, unde in actis concilio-rum frequens eius mentio est. V. Philostorgii hist. eccles. III, 6. Procop. de bello pers. I, 19. Theodoret. quaest. 44 ad I Regg. RELANDI Palaestina p. 217. 554 sq. LE QUIEN Oriens christ. T. III. p. 758. Arabum scriptoribus أَيْلٌ dicitur, et describitur ut parva urbs sine sativis ad mare Kolsim, v. Abulfedae Arabia ed. G. V. p. 32. Vit. Saladinii p. 31. 32. et ind. geogr. s. v. Aila. EORISTO (Clim. III. p. 1) promontorium urbis dicitur عَيْبَةُ *elivus Ailae*. Recentiorum primus E. Ruppellus Francofurtensis nuper (an. 1822) Aclanae veteris rudera adiit, eaque hodie *Gelena* (i. e. Aclana, ap. Niebulrum deser. Ar. 400 *Hale*, tab. Pent. *Halla*) appellari tradit. Castellum vicinum cum urbe recentiore, quam *palmatum* (cf. Artemidorus ap. Strabonem XVI. p. 776 Casaub.) obumbrat, *Akaba* عَيْبَةُ vocatur. Vide v. Zvich correspondencie astron. VII, 464. De silva urbi vicina haec leguntur ap. arabicum interpretem 1 Reg. IX, 26: et *Salomo naves exstruxit* في غَيْبَةَ وال

אֵילִים, nomis in Plur. obvium אֵילֵיִם אֵילֵיִם Ezech. XL, 16. 21. 22 (bis). 24. 25. 26. 29. 30. 31. 33 (bis). 34. 36. architecturae vocabulum, definitu difficile, cognatum tamen voci אֵילֵי no. 2, de qua paulo superius disputatum est. Plerique interpretes אֵילֵיִם idem esse volunt, quod אֵילֵי vestibulum, praecantibus LXX. Vulg. et Chald., qui apud Ezechielē utrumque iisdem vocabulis reddunt, nimirum *Αἰλία, vestibulum*. אֵילֵיִם. At אֵילֵי vestibulum Ezech. XL, 7. 8. 9. 39. 40 manifesto distinguitur ab אֵילֵיִם. In his fenestrae erant comm. 16. 29; haec aedificium circum circa cingebat, erant autē gradus portae com. 22. 26, plerumque iunguntur crepidinibus (אֵילֵיִם). Vel sunt porticus systique; vel sec. R. Menahem pacie i. q. אֵיל, a quo derivatur, ornamenta quaedam, forsā *protecturae cymati, Gesimse*. L. velt. interpretibus praeter modo nominatos.

deos ipsos metiores referre solebant prisca homines; hinc לֵאלֹהֵינוּ Ps. LXXX, 11 *cedri Dei* i. e. altissimae, a Deo quasi plantatae (cf. לְהַרְבֵּת מִצְרַיִם Ps. CIV, 16. לְהַרְבֵּת מִן הַיַּם Gen. XIII, 10), אֵלֵי מֹנְטֵי דֵי דֵי Ps. XXXVI, 7. Cf. similes locutiones s. אֵלֵי הַרְבֵּת, et ap. Homerum ἄλδ, Δία, δῖα Ἰουδαίμων, δῖος Ἀχιλλεύς, δῖος Ὀμήρου.

Plur. אֵלִים 1) *heroes, fortes* v. sing. no. 1. 2) *dii* significatu ampliore, de Jehova cum gentilibus diis. Exod. XV, 11: הַאֵלִים הַאֵלִים כִּי אֵלִים הָיוּ לָנוּ *quis tibi similis inter deos, Jehová? LXX. ἐν θεοῖς.* (Cf. Exod. XVIII, 11. Ps. LXXXVI, 8, ubi אֵלֵי הַיָּם legitur eodem contextu). Alii, praecente Sam. *angelos* intelligunt, qs. superiores et numina coeli, coll. Ps. LXXXIX, 7. at haec significatio in hoc vocabulo, tum in plurali אֵלֵי הַיָּם valde dubia est (v. אֵלֵי הַיָּם lit. A. no. 2). Dan. XI, 36: אֵלֵי הַיָּם *deus decorum* i. e. summus deus i. q. אֵלֵי הַיָּם הַיָּם Jos. X, 17. — אֵלֵי הַיָּם Ps. XXXIX, 1. LXXXIX, 7 i. q. אֵלֵי הַיָּם אֵלֵי הַיָּם filii decorum poct. pro filii Dei i. e. angeli. Vide sub אֵלֵי הַיָּם. rad. אֵלֵי הַיָּם. De usu huius Pluralis apud Phoenices v. Not. 1.

Not. 1. Habent vocabulum paene omnes linguae cognatae, attamen primitivus Hebraicus Phoenicibusque proprium fuisse, et ab his demum ad alios transiisse videtur. Atque apud Phoenices *El* vel *Ispeziale* Saturni erat cognomen. Sanchuniathon ap. Enseb. praec. evang. I, 10: Ἰὼν, τὸν καὶ Κρόνον. Hieron. epist. 136: *Phoenicibus Il, qui Hebraeis El.* Damasc. ap. Photium cod. 212: *Φοίνικες καὶ Σίροι τὸν Κρόνον Ἠλ καὶ Βιλῆ καὶ Βολιάθην ἐπονομάζουσι.* In Plurali vero de omnibus diis usurpatum fuisse arguit nomen proprium *Abdelimus* i. q. אֵלֵי הַיָּם עַבְדֵּי הַיָּם s. cultor decorum. Lexica arabica habent אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי tanquam Dei nomina (Kamüs p. 1391. 1393), sed magis hebraicae sunt hae voces, quam arabicae, et in linguae usu vix obviae. Apud Syros אֵלֵי praeter Jes. XIV, 13 ibi tantum ponitur, ubi hebraica vox retinenda videbatur, ut Ps. XXII, 20. Matth. XXVII, 46. Marc. XV, 46. Samaritanus אֵלֵי saepe retinet, alibi אֵלֵי reddit. Apud Zabios אֵלֵי sec. NORBERGII (Lexid. p. 9) est *Solis* nomen, sed in hanc etiam dialectum ex hebraea receptum est, ut *Adunai*. Inter veteres SAADIAS (in Pentat. Jes. et Jobo) constanter transfert אֵלֵי *potens*, cuique sequitur AETSIDES.

Not. 2. Etymon vocis אֵלֵי a nobis supra propositum et usu loquendi Hebraeorum (v. sub no. 1. 2) et aliarum dialectorum plene scribentium orthographia probabiliter formatur. In nominibus propriis vero haec forma, quae analogiam verborum אֵלֵי sequitur, raro (v. אֵלֵי הַיָּם) et ferme nominis in fine nominum propriorum adhibetur, ut אֵלֵי הַיָּם אֵלֵי הַיָּם, אֵלֵי הַיָּם, אֵלֵי הַיָּם (q. v.): ab initio nominum compositiorum multo frequentiores sunt formae ad analogiam אֵלֵי compositae, אֵלֵי s. constr. אֵלֵי, et אֵלֵי הַיָּם, אֵלֵי הַיָּם, אֵלֵי הַיָּם. Fuerunt propterea, qui אֵלֵי ad rad. אֵלֵי revocarent, ut pr. sit εἰδός ὄμοιος, iuramenti praesens

et tutor, ab אֵלֵי miravit; alii, ut J. D. MICHAELIS, pr. *bonum et beneficium* notare opinati sunt coll. אֵלֵי, אֵלֵי *beneficentia, beneficium*, it. germ. *Gott* pers. اَللّٰه quod vulgo *bonum* significare voluit; alii denique, ut SCHENKEL (in schediasmat. philol. p. 1 sq.), hoc nomen e trium radicum אֵלֵי, אֵלֵי, et אֵלֵי (coll. אֵלֵי) significacionibus proficisse voluerunt. Sed tertia accedit forma, quae ultimam radicalem habet He mobile, אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי, neque desunt alia nomina, quorum variae diversaeque formae variarum radicum analogiam sequantur: v. contrario est illud nominibus irregularibus, praesertim primitivis, fere proprium (v. אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי et *Lehrgeb.* p. 601 sq.).

Atqui ut dicam quod sentio, nostrum etiam vocabulum, utpote haud dubie antiquissimum, his quae dixi primitivis adnumerandum videtur, et variae illae radices biliterae, quarum syllaba communis est אֵלֵי, quarumque analogiam sequuntur Dei nomina, significaciones habent a nominis notione repetitas. Sic אֵלֵי *iravit* pr. est *per Deum aliquid affirmavit*, et verba אֵלֵי (Deum) *coluit, אֵלֵי terroris concepit*, potius ab אֵלֵי, אֵלֵי ducta videntur, quam contra Dei nomen ab his verbis. Verba אֵלֵי mobilis et quiescentis inter se nonnunquam cognata esse monere Pococke in not. ad. Port. Mosi. p. 49. SIMONIS Onom. p. 508: et magis etiam nostra illustrat sententia, quod ab aliis etiam primitivis monosyllabis formantur utriusque generis verba denominativa, ut ab אֵלֵי *pater* אֵלֵי et אֵלֵי *patrem* esse; a אֵלֵי, אֵלֵי *aqua* אֵלֵי et אֵלֵי *aquatus* est; a אֵלֵי nomen אֵלֵי et אֵלֵי nominavit. Ac He mobile nonnunquam biliteris subiungit in flexione, e pluralibus אֵלֵי, אֵלֵי, אֵלֵי et alisque (v. sub אֵלֵי) manifestum est.

Quod ad nostrum אֵלֵי attinet, potest illud, quanquam proprie primitivum, etymo radices אֵלֵי quodammodo aptatum et accommodatum esse, ita ut Hebraeis in vocabulo illo roboris et fortitudinis notio observaretur (sicut אֵלֵי *vir*, quanquam primitivum, tamen vicinum videtur arabico אֵלֵי robur): potest etiam *roboris* et *herois* significatio in voce אֵלֵי a *divini* demum notione, ἀπό τοῦ θείου, fluxisse. Quis in tanta harum rerum obscuritate certam sententiam dixerit? Nobiscum vero sentit J. D. MICHAELIS in Supplement. p. 80 — 82. 87. 88. Plura videri sub אֵלֵי et אֵלֵי.

Cacterum semel adoptatam rationem constanter sentit sub hac radice ea tantum notamus nomina propria, in quibus אֵלֵי analogiam verborum אֵלֵי sequitur, reliqua radici אֵלֵי reservamus. Ad illud genus referenda sunt haec duo :

אֵילָה et אֵילֵי־יהוָה (Jehova est Deus meus) LXX Ἰλλιάς (Complut. alique codd. Ἰλλιάς, ut in patribus graecis plerumque, propterea quod existimarent illud formatum ex graeco ἡλιάς, v. Chrysost. hom. de ascens. Eliae) Ἐλλιάς, 1) nom. proprium prophetarum celeberrimi, prophetarum in regio Israelis sub Ahabo praefecti et antesigniani, Isabellae impiae regis uxori infestus et ab ea una cum aliis Dei prophetis graviter vexatus, miraculis quam plurimis famosus, tandem ad superos evectus (2 Reg. II, 6 sq. cf. tamen 2 Paralip. XXI, 12), ante Messiae adventum redditurus (Malach. III, 23. cf. Luc. I, 17. Matth. XVII, 12). Vid. de historia eius 1 Reg. XVII — XIX. 2 Reg. I, II. et de recentioribus huius diuicandae conatibus REINHOLDI. *Biblioth. T. IV. p. 209 sq.* WIKER *Bibl. Realwörterb. T. I. p. 193.* Patrum de eo traditiones et elogia v. in Pseudepiphaniū vit. prophetarum p. 20. ed. Zehner. SUICERII thes. coeles. T. I. p. 1517. Mentio eius in Alcorano quoque iniicitur Sur. XXXVII, 123 — 130 ed. Marracc. ubi اَيْلَسٌ scribitur, multasque de eo fabulas habent Moslemi caeterique Orientales, velut de anima eius per necempsychosin postea St. Georgio tradita, unde utriusque commune nomen اَيْلَسٌ. V. d'HERBELOT s. v. *Illa* II, 844. vers. germ. BURCKHARDT itin. in Syr. p. 173 ibique not. nostr. — 2) vir Benjaminita 1 Paral. XXXI, 7. — 3) duo sacerdotum filii actate Esrae, alter Harini filius Esr. X, 21, alter Elami ib. comm. 26, uxores peregrinas dimittere coacti.

אֵילָה (a Deo sc. datus qs. Theodoretus) N. pr. viri Num. III, 24.

אֵילָה f. i. q. אֵילָה, אֵילָה *arbor* quaedam *robusta*, sec. CELSIUM (Hierob. T. I. p. 34 sq.) et J. D. MICHAËLEM (in Supplement. p. 72) *terebinthus* (Pistacia terebinthus Linn.), arbor in Judaea crescens, magna, semper virens et in paucis longaeva. Gen. XXXV, 4. Iud. VI, 11, 19. 1 Sam. XXVI, 2, 19. XVI, 10. 2 Sam. XVIII, 9, 10, 14. 1 Reg. XIII, 14. 1 Paralip. X, 12. Jes. I, 30. VI, 13. Hos. IV, 13. Vid. Dioscorid. I, 91. Plin. XVI, 21: *Folia non decidunt abieti, larici, pinastro, iunipero, cedro, terebintho* cct. (Cf. tamen Bellonii Observat. I, 44, et ad Jes. I, 30). Joseph. bell. jud. IV, 9 §. 7: *δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων ἕξ τῶν ἄστεως τελεβίνθος μερίστη, καὶ quasi τὸ δ' ἄστρον ἰσὸ τῆς κτισσεως μέγιστον ἔχει διαμέτρην*, cf. Euseb. demonstr. evang. V, 9. Hieron. in locis hebraicis, v. Hebron. — Cypriose de hac arbore disputavit CELSIUS l. c., voces אֵילָה, אֵילָה, et אֵילָה Jos. XXIV, 26, diversas illas ab אֵילָה (*quercum* notante), *terebinthum* significare probaturus. Qui quamquam non improbabilia dixit, nimis cupide tamen (quod recte monet LOWRY ad Jes. I, 29) terebinthi causam egit et quae pro contraria sententia dici possunt debentque retineat, ita ut omnem causam h. l. breviter redintegrare necesse sit. Ac *primum* quidem linguae cognatae nihil offerunt praeter aramaceum אֵילָה, אֵילָה (אֵילָה), quod *arborem* generatim notat, et

אֵילָה, quod 2 Sam. XVIII, 9, 10, 14 pro hebr. אֵילָה legitur, quodque *ramum* reddidit FERRARIUS (Nomencl. syr. pag. 22), melius *truncum* GABRIEL STONITA. De etymo *deinde* si quaeris, et *quercus* et *terebinthum* potuere a *robore* dici, et magis etiam quercus, cuius durissimum genus Romanis etiam *robur* dicitur. Porro vett. Verss. multis quidem in locis *terebinthum* habent, sed in pluribus etiam *quercum*. At hac ante omnia accuratius iberinisque, quam CELSIUS fecit, excutiendae, et primariae a secundariae, itemque variae formae אֵילָה, אֵילָה, אֵילָה cct. a se invicem distinguendae sunt. De אֵילָה Gen. XIV, 6, quod *terebinthum* et *quercum* reddunt, v. supra. Pro Plur. אֵילָה, אֵילָה Jes. I, 29. I. VII, 5. L. XI, 3. Ezech. XXXI, 14 nemo fere veterum *arborem* habet, sed Jes. I, 29. I. VII, 5 plerique *idola* reddunt, L. XI, 3 *fortes*, *principes*. Unus Chaldaicus I, 29 rectissime אֵילָה אֵילָה *arborem ad idola trahim pertinetes*. — Forma אֵילָה *terebinthum* redditur Gen. XXXV, 4 a LXX. Vulg. Chald. Syr. Saad. (אֵילָה, אֵילָה); Ind. VI, 11, 19 a Chald. Syr.; 1 Sam. XVII, 2, 19. XXI, 9 a Vulg. Syr. Chald. et LXX sec. Ms. Alex. V, 19; 1 Reg. XIII, 14 a Vulg. Chald. Syr.; 1 Paralip. X, 12 a Chald. Syr.; Ezech. VI, 13 a Syro; Hos. IV, 13 ab Aqu. (si vera est lectio) Vulg. Syr. et Chaldaeo. *Quercus* eadem transferunt ab Aqu. Symm. Theod. ubiqueque vel cunctiorum vel minus alteriusve glossae existant; praeterea Iudd. l. c. a LXX. Vulg.; 1 Sam. XVII, 19 a LXX cod. Rom.; 2 Sam. XVIII, 9, 10, 14 a LXX. Vulg.; 1 Reg. XIII, 14 a LXX; 1 Paral. l. c. a LXX. Vulg.; Ezech. a LXX. cod. Alex. Vulg. Rarius *arborem* interpretantur (ut aram. אֵילָה), nimirum 2 Sam. XVIII, 9, 10, 14 *οὐ ἄλλοι* et Arabs, Ezech. VI, 13 LXX. cod. Rom., Hos. l. c. LXX. Theod. Eodem referatur στέλεχος Gen. XLIX, 21 pro אֵילָה, apud Alex. *Μέλιον* fraxinum dat Gr. Ven. Gen. XXXV, 14, ibidem Sam. אֵילָה אֵילָה i. e. silva densa. — אֵילָה nusquam *terebinthum* redditur, nisi Iud. IV, 11 a Syro. Contra *quercum* magna constantia habent Gen. XII, 16. XIII, 18. XIV, 13. XVIII, 1 (אֵילָה אֵילָה) LXX. (coll. Jos. I, 10, §. 4). Gr. Venet. Syr. (אֵילָה); Deut. XI, 30 LXX. Venet. Syr. Chald.; Iudd. IV, 11: LXX. Aqu. Symm. Theod.; ib. IX, 6. LXX. Vulg. Symm. Syr.; ibid. IX, 37 Aqu. Vulg. Syr. Totidem in locis *vallens*, *planitiem*, *pratium* dant Onk. Jonath. Sam. אֵילָה, אֵילָה Vulg. *vallis*, *convallis*, *campestris*, Saad. et Arabs Erpen. ارض, أرض. Aqu. semel *pedior*. *οὐ ἄλλοι* Dent. XI, 3. R. Parchon: אֵילָה. — אֵילָה Jos. XXIV, 26 *terebinthum* vertunt LXX. Syr., *quercum* Arabs, אֵילָה Chaldaeus. — אֵילָה denique magna constantia veteres *quercum* reddunt, excepto loco Gen. XXXV, 8, ubi Onk. Saad. planitiem, Syr. terebinthum. — Quod sponte ex his intelligitur, consonas אֵילָה plurimis in locis *terebinthum* reddi, אֵילָה ubique *quercum* (plane enim nauci cct. *planities*): id eximie etiam confirmatur duobus locis Jes. VI, 13. Hos. IV, 13, in quibus אֵילָה et אֵילָה simul leguntur et a vett. interpret. ma-

nimi ferme consensu, ita ut diximus, transferuntur. Jes. I. c. אגל אגל LXX. Vulg. Chald. Syr. Saad. *sicut terebinthus et sicut quercus.* (A. S. Theod. *ὡς δρυς καὶ βύλαρος*). Apud Hoscam vel Aquila *terebinthum* habet pro אגל. (LXX. Theod. *δαΐδωρ*. Symm. *ἀλάραος*). — Certissimum *denique* argumentum duci possit a natura et topographia locorum, in quibus secundum V. T. scriptores arbores *Ila* et *Ilon*, secundum recentiorum testimonia terebinthi quercusque crescunt, siquidem arbores terebinthorum quercumque more longaevae multa per secula (terebinthus ad decimum usque) in solo natali non plane intereunt, nova arbore semper revirescente. Ac sunt sane ex hoc genere, quae pro terebintho pugnent, quamvis haec arbor hodie in Palaestina quereu longe infrequentior sit et mirum videri possit, terebinthum saepius quam quereum memorari. Prope Hebronam ad אגל אגל habitavit Abrahamus Gen. XIII, 18. XIV, 12. XVIII, 1, atque ibi Josephi adhuc tempore antiquissima erat terebinthus (Jos. bell. jud. IV, 9 §. 7): quanquam idem alibi patriarcham habitasse narrat *περὶ τῆς Ἰερουζαλὴμ* Archaeol. I, 10 §. 4.; 1 Sam. X, 2, 3 proxime a sepulchro Rahelae memoratur *הגבן* אגן, et hoc ipso in loco Hieronymi tempore celebris terebinthus erat, ad quam annuus mercatus (Hieron. ad Jerem. XXXI, 15), ibidemque seculo XVII eiusdem generis arbor a St. Maria dicta (Troilo itin. p. 382); 1 Sam. XVII, 2, 19. XXI, 10 אגל אגל recentioribus *vallis terebinthi* dicitur (Dapper. descr. Palaestinae p. 431, 432). Contra אגל אגל *quercus* esse ex eo certissimum, quod Batanaeae saltus hodieque quercibus constant. — Atqui his omnibus inter se collatis haec ferre colligi posse videntur: 1) Ubi accuratius distinguuntur haec arbores, אגל *terebinthum* notat, אגל *quercum* (Hos. IV, 13. Jes. VI, 13). אגל אגל itidem *quercum*, et quamvis arborem maiorem, sicut *δρυς*, et אגל אגל, ita ut distinctio non a vocalibus pendat, ut voluit Celsus, sed a terminatione, quae in אגל אגל et אגל אגל fortasse proprie augmentativa est: 2) ipsum vero veteris linguae usum non ubique certo et accurate definitum fuisse, et has, quas diximus, formas, nec non אגל אגל, אגל אגל nonnunquam universe et promiscue de *qualibet arbore maiore* usurpatas esse. Item a) eadem arbor, quae Jos. XIX, 33 est אגל אגל, loco parallelo Jud. IV, 11 appellatur אגל אגל: et, ne hoc in loco res a solis pumetis pendere videntur, arbor *ichemitea*, quae אגל אגל dicitur Gen. XXXV, 5, אגל אגל vocatur Jud. IX, 6 et אגל אגל Jos. XXI, 26. b) Idem ni fallor efficitur e mira vet. Versionum adeoque unius eiusdemque Versionis v. c. alexandrinae inconstantia. Eodem collineat c) aram. אגל אגל, אגל אגל de quavis *arbore* (maiore) usurpatum, atque usus vocis in nominibus propriis locorum אגל אגל et אגל אגל (v. supra), quandoquidem neuter locus terebinthus quercusve habet, uterque *palmis* abundat. d) Talis vero linguae veteris fluctuatio mira videri non potest, quandoquidem alibi etiam eadem animalium plantarumque vocabula modo generalioris modo specialioris usus sunt. Ita *δρυς* et *quercus* est et *arbor* maior in universum; *robur* querci durissima species et quilibet truncus

durus atque robustus (v. Gesn. et Forcell. s. his voce.); *ὄρνις* *gallina* et avis quaecumque; אגל אגל *passer* et avis quacumque minor; אגל אגל *pupicaria* et ibex cet. — Propter longaevitatem ad designanda loca apud historicos usurpatur terebinthi Gen. XXXV, 4. Judd. VI, 14, 19. 1 Paral. X, 12. אגל אגל vallis terebinthi, in qua Davides victoriam de Goliatho reportavit. 1 Sam. XVII, 2, 19. XXI, 10. Plur. אגל אגל, quem huc retuli in priore editione, ad sing. fem. referri commode non potest, siquidem in Ezech. XXXI, 14 e. masc. construitur. Vide igitur s. אגל אגל.

אגל אגל m. Plur. אגל אגל *quercus*. Vid. s. v. אגל אגל uberius disputata. Singulae huius generis arbores in topographia Palaestinae nonnunquam memorantur, ut: אגל אגל אגל אגל Judd. IX, 6. אגל אגל אגל אגל *quercus* incantatorum (*Zauberweide, Zauberbaum*) IX, 5. אגל אגל אגל אגל 1 Sam. X, 3 prope sepulchrum Rahelae, et in plurali אגל אגל אגל אגל Gen. XIII, 18. XIV, 13. XVIII, 1. אגל אגל אגל אגל Deut. XI, 50.

אגל vel אגל rad. inisit. duarum significationum, quarum altera huius radici אגל propria, altera a radice cognata אגל multo desumpta est.

1) אגל vel אגל est: *valuit* vi et opibus, unde אגל robur, vires, et, opes. Arabes sub rad. אגל אגל אגל אגל habent notionem cognatam: commode, placide vivo (quod faciunt beatiores), אגל אגל commoditas, quies, cf. אגל אגל 5. Quietis vero notio saepe ad res secundas transfertur, v. אגל אגל אגל אגל. Vicinia radix est אגל אגל, unde אגל אגל opes, q. v.

2) אגל i. q. אגל אגל *vanus, nihil fuit*, unde אגל אגל vanitas, אגל אגל nihil, non, b) *debilis, lassus, defatigatus fuit*, ut arab. אגל אגל med. Je. אגל אגל lassitudo, molestia, אגל אגל vanitas, labor. אגל אגל labores. Vide similem significationum seriem sub אגל אגל et אגל אגל.

אגל m. c. Suff. אגל אגל אגל Jer. IV, 14. Ps. XCIV, 25. Plur. אגל אגל Prov. XI, 7. 1) *vanitas, inutilitas*, it. inane et vanum. Jes. XLII, 29 (parall. אגל אגל). Zach. X, 2, spec. de vanitate idolorum omniumque rerum ad idololatram pertinentium (cf. אגל אגל אגל אגל) 1 Sam. XV, 23. Hos. X, 8. XII, 12, ad oque de ipsis idolis. Jes. LXVI, 3: אגל אגל אגל *qui laudat* (i. e. adorat) *idolum*. Hinc apud Hoscam urbs אגל אגל (i. e. domus Dei) tanquam idolis dedita pro contentum vocatur אגל אגל *domus idolorum* IV, 15. V. 8. X, 5. cf. Anos V, 5. — 2) *mendacium* et quicquid falsum est, mendax et fraudulentum. *Falschheit*. Ps. XXXVI, 9. אגל אגל labium fallax s. mendax. Prov. XVII, 4, cf. Jes. LVIII, 9. — 3) *improbitas, iniquitas, peccatum, scelus*. Veritas enim (אגל אגל) ab Hebraeis refertur ad probitatem et integritatem, mendacium ad improbitatem et scelus.

Num. XXIII, 21. Job. XXXVI, 10. 21. Ps. XLI, 7. XCIV, 23. CXIX, 133. Jes. I, 15: לא אהבתי און וצדקה (ferre) non possum scelus et festum, festa in mediis populi sceleribus celebrata. און הדין הדין און iudicia iniqua Jes. X, 1. און און homines improbi Job. XXXIV, 36. און און facientes scelus, scelesti Ps. V, 6. VI, 9. XIV, 4. Job. XXXI, 3. XXXIV, 8. 22. et cetera און און machinari scelus Ps. XXXVI, 5. Mich. II, 1. און און rebelles scelesti Ps. LIX, 6. In Plur. און און Prov. XI, 7. probabiliter pro און און sec. LXX. Syr. Arab. Chald. — 4) labor, molestia, aerumna, res adversae (cf. rad. no. 2, b), Job. V, 6. Jer. IV, 15. Ps. LV, 4: און און movent super me aerumnam. Ita saepe in locutione proverbiali arare (Job. IV, 8) et metere (Prov. XXII, 8), gignere (Jes. LIX, 4) et parere molestiam aerumnamve, pro: eandem aliam parare et consequi ipsam. (Male in his locis pro און legeres און, quod sensum prorsus depravaret.) Gen. XXXV, 18: און און filius doloris mei, *mein Schmerzenskind*, און און *panis doloris* h. e. lugentium cibum, qui inmundus erat Hos. IX, 4 coll. Deut. XXVI, 14: לא אכלתי בארתי בארתי און non comedi ex eo in dolore meo i. e. in luctu. Hab. III, 7: און און sub aerumna i. e. aerumna, angustiis pressus. — 5) N. propr. a) vallis eiusdem amoenae duobus milliariibus germanicis ab urbe Damasco desertum versus dissitae, hodie Un dictae. Ita J. D. MICHAELIS (in not. ad Amos I, 5) ex ore Josephi Abassi, qui vallem hanc quidem viderat, sed Damasci fuerat, et proverbium de ea proferebat: *faustine in valle Un* i. e. in loco amoenio. Non male haec observatio adhibetur loco Amos I, 5, ubi און און una cum Damasco et Eden tanquam Syriae regio memoratur. Quoniam molestium est, testimonium Josephi illius omnino solitarium esse et a nemine confirmatum, fatendum tamen, regionem illam ad orientem Damasci parum exploratam esse (v. tamen BERGMANNI itin. Syr. append. IV.). Si vera dicti homo, vallis און dicta videtur a commoditate vitae (און). Si falsa ille, a vallis vanitatis et de valle Damascena intelligi. Vallem inter Libanum utrumque intelligunt CHR. B. MICHAELIS et ROSENKELLERUS. b) i. q. און Heliopolis. Ezech. XXX, 17. Qui puncta appinxit, aut urbem On ignoravit, aut data opera ita scripsit, ut urbis ethicae nomen alludat ad vanitatis et idololatriae vocabulum (cf. no. 1). Quare in punctis nil mutandum et און in nullo codice a se repertum esse discrete testatur DE ROSS. LXX. *Ἡλιούπολις*.

*) Not. Cum און, ubi Suffixa habet in fine, forma sua prorsus congruat cum nomine און, cuius significatio est longe diversissima, monendi sunt tirones, ut recte utrumque distinguant. Nonnunquam tamen utraque derivatio admitti potest, ut Job. XX, 10 און און vel *iniquitas eius* i. e. opes inique partae vel *opes eius* (ab און).

און (pro און) 1) *robur, vires*. Job. XVIII, 7. 12. XI, 16. Hos. XII, 9, spec. de robore virili et vi genituali, unde ראשיה און *primitiae roboris* Gen.

XLIX, 3. Deut. XXI, 17, cf. Ps. CV, 36, et ראשיה און Ps. LXXVIII, 51 poët. de filio primogenito. Plur. און און vires. Jes. XI, 26. 29. — 2) *opes, Vermögen* (cf. און און). Hos. XII, 9. Job. XX, 10. — 3) N. propr. viri e posteris Rubeni Num. XVI, 1, ubi tamen (coll. Gen. XLVI, 9. Exod. VI, 14. et Num. XXXVI, 5—9) lectio suspecta est, cf. ΚΟΗΝΛΑ in ETCHEM. Reperit II, p. 251.

* און Gen. XLI, 50 et און XLI, 45. XLVI, 20 (quanquam eodd. in utroque loco variant circa scripturam plenam vel defectivam) N. pr. domesticum urbis antiquae aegyptiacae, Ezech. XXX, 17 און scriptum (v. h. v. no. 3, b), ab Hebraeis etiam significacione translata און און appellatum Jer. XLIII, 13, a Graecis *Heliopolis*, ab Arabibus عين شمس i. e. fons solis (v. Edrisii Africa p. 379. Abull. Aeg. p. 34). In libris coepts constanter appellatur און (v. Exod. I, 11. Ezech. I, c. Gen. I, c.), ita quidem ut semel disertis verbis adiciatur, hanc solis urbem esse (Exod. I, c.); atque On in vetere lingua *luce*, impr. *solem* significasse, vix dubium est. (Cyrillus ad Hos. p. 145: "Ὁν δὲ ἔστι κατ' αὐτοῦ δ' ἡλιος. E lingua aegyptiaca recentiore recte conferunt ΟΔΕΩΝ, ΟΔΩΝ, ΟΔΩΩΩΝ *lumen* (la Croze Lex. p. 71. 189). Ac LXX. interpretes, in rebus aegyptiacis testes fide digni, non solum Gen. I, c. reddunt *Ἡλιον πόλιν*, sed etiam Exod. I, 11 (ubi nihil tale in textu hebraeo) habent "Ὁν ἡ ἐστὶ Ἡλιούπολις, Jerem. XLIII, 13 (al. L, 13): τοὺς ἀνθρώπους Ἡλιούπολις, τοὺς ἐν "Ὁν. Sita fuit urbs in orientali Nili litore paucis a Memphide milliariibus septentrionem versus, cultu temploque *Solis* (Diod. I, 85. Herod. II, 59. Strabo XVII, 1 §. 27. p. 805), obeliscis ex parte hodieque superstibus (Jerem. I, c.), sacerdotum denique sapientia doctrinaque nobilis (Gen. I, c. Herod. II, 3). Veteris urbis vestigia, in quibus obeliscus et Sphinx magna, etiamnum عين شمس vocantur, recentior vicus adiacens *Matarie*. Cf. praeter ΡΟСОСКУМ, НИВНУСІУМ al. Description de l'Égypte, Antiquités Vol. V. pl. 26. 27. et CHAMPOLLION l'Égypte II, p. 36.

און (robur eius, vel fort. pro און robustus, a, um) N. pr. urbis Benjaminitarum tribus milliariibus distantia a Lydda. Esra II, 33. Nehem. VII, 37. XI, 35. 1 Paralip. VIII, 12, cum valle cognominis Nehem. VI, 2. Cf. RELANDI Palaest. p. 912.

און (robur eorum) N. pr. 1) viri ex Horitis, Gen. XXXVI, 23. 1 Paral. I, 40. 2) ex posteris Judae 1 Paral. II, 26.

און (robur eorum) N. pr. *Onanus*, Judae filius, a cuius crimine Gen. XXXVIII, 9 narrato recentiores Onaniam dixere Gen. XLVI, 12. Num. XXXVI, 19. LXX. *Ανάν*.

Θεον εις την επικοινησαν. ... επιαισιασμο υει ουν ο τε εσαση-
νης και ο σαφδονιζ τοδ λυμπειν εκει διακοσμοις προτεινον
η ταυτην εκει συνθιβαι την γραφη. τοδ θεοδ δισηχεροισιασμο
επι τη παραβουσει των νομων, quam sententiam amplexi
sunt e recentioribus SCHROEDERS (de Urin et Thummin.
Marb. 1771. 4.), Jo. BRAUENS (vest. sacerdot. p. 595
sq.) aliique, nuperime BELLEMANNS (Die Urin und
Thummin, die ältesten Gemmen. Berlin 1821), qui
Urin et Thummin invita unanimi velt. auctoritate trans-
fert lumina et perfectiones i. e. (gemmas) perfecte lu-
centes, die Helliglänzenden. Brillantencn. Josepho favere
videntur LXX Exod. I. e. vertentes επι το λογικον. Sed
gemmas pectoralis ab his sortibus diversas fuisse, mani-
festum arguit locus Exodi laudatus cum comm. 17. collatus,
neque opus est, portentesque Rabbidorum fabulas refutare,
qui oraculum ita a Deo datum esse commenti sunt, ut e
liferis, quae gemmis insculptae erant (Exod. I. e. Vers. 21),
per miraculum emicarent eae, quibus responsum conti-
nebatur. V. Surenhusii Miscelna H. 251. SCHEUKARDUS
de ire regio Hebraeorum cap. I. Verosimiliora dat PHILLO
(vit. Mosis III, Opp. II, 152. Mang.): το δε λογικον τετρα-
γωνον διπλοειν και εσκηνιζετο (כבבית תהיה צבבית Exod. I. e.),
οπισθι βισος, τια δυο ιαπεις αγαλιασμοισση δηλοσιν τε και
αλληθειαν, cuius auctoritatem secuti Urin et Thummin
duas imagunculae (αγαλιασμο) fuisse censemus inter dupli-
cem pectoralis panium insertas, quarum altera doctrinam
divinitus patefactam s. *revolucionem* (אֶרֶץ), altera *veritatem*
(אֶרֶץ) repraesentarent *στυβουλιωδεις*. Hebraei autem
hoc in more symbolico imitati esse videntur Aegyptios,
apud quos iudex supremus sapphirinum *veritatis imagi-
nem* e collo suspensam gestabat (Aelian. var. hist. XIV, 31.
Diod. Sic. I. 48. 75). Cf. אֶרֶץ. Atque Hebraeos antiquio-
res a virtutibus viribusque symbolice et per imaginem exhiben-
dis minime abhorruisse, id praeter Cherubos docent Te-
raphim, quos tamen ab Urin et Thummin non diversas
fuisse temere existimavit LUB. DE DILLE (ad Gen. XXXI,
19) et SPENCERUS (de legg. Hebr. ritualibus p. 652 sq.).
Praeter auctores iam passim laudatos v. J. D. MICHAELIS
mos. Recht I, p. 257. VI, p. 162. CARPZUS Appar. antiq.
p. 75 sq., nec non quae collecta et laudata sunt in
UGOLINI thes. s. T. XII, no. 7. 10. et in GABRIELI bibliogr.
antiqu. p. 502.

2) אֶרֶץ Jes. XXIV, 15 legitur de plaga quadam
coeli, opp. insulis maris in occidente. Secundum etymon in-
telligit *plagas lucidas*, sole collustratas i. e. orientales, coll.
homericο ποδς ηω τ' ηελιον τε (H. u. 239. Od. 6. 26.
v. 240). Neque aliter videtur intelligendum talmud.
אֶרֶץ, quanquam de occidente illud intelligit plurimi
glossographi (v. Aruch h. v.). Apud Arabes ارض (v. lo-
cum Kamusi s. v. ارض not. 2) atque ارض, ارض est *septen-
trio*: nec refragabor, si quis hoc contulerit, quandoquidem
in tali nexu iusta oppositio non desideratur (cf. Ps.
CVII, 3. Jes. XLIX, 12. Dent. XXXIII, 23. Amos VIII,
12). Rabbinii *specus* interpretantur coll. אֶרֶץ (vide

de ROSSUM et Comment. nostr. ad h. l.), prorsus renitente
contextu. Neque magis probanda sunt quae apud SIMO-
SEM ed. III. proponuntur: *inter ignes* i. e. in templo inter
ignes altaris, candelabris aurei et Urin summi sacerdotis,
nisi potius sit nomen gentis *Urin*, inbis Ur incolae et per
synecdochen Chaldaei s. Babylonii, vel *regiones exilii*, ab
אֶרֶץ propulsio, abactio, ut J. D. MICHAELIS coniectat.

אֶרֶץ, plenius אֶרֶץ אֶרֶץ *Ur Chaldaeorum* Gen. XI,
28. 31. XV, 7. Nchem. IX, 8, N. pr. urbis patriae Abra-
hami. De situ eius audiamus primum Eupolemium, cuius
verba ex Alexandro Polyhistore servavit EUSEB. de
praep. evang. IX, 17: *Εὐπόλειμος — δεκάτη δὲ γενεὴ ἀφ' ἧν
ἐν πόλει τῆς Βαβυλωνίας Καμασιν, ἢ γινώσκον πόλιν
Οὐρίην, αὐτὴ δὲ μεθ' ἑξαμηνιουμένην Χαλδαίων πόλιν,
ἐν τριζαυδακίῃ γενέσθαι Ἀβραάμ γενεῇ.* Non contentenda
esset haec traditio, quanquam Eupolemius scriptor est non
ubique locuples, modo de Camarine eiusque situ aliunde
nobis constaret: et hoc saltem veri inesse videtur loco
(licet ipse Eupolemius fontes suos fortasse male intel-
lexerit) אֶרֶץ אֶרֶץ proprie *urbem* Chaldaeorum notare, id
quod infra vindicturum sumus. Certiora de situ dabit
Ammianus Marcellinus (XXV, 8 al. 26), qui reditu-
m romani exercitus sub Ioviano post mortem Juliani de-
scribens castelli persici *Ur* mentionem facit, Nesibim
inter et Tigrim siti (ap. N'ASVILLIUM 60°, 12' long.,
36°, 4' latit.), quod Abrahami locum natalem fuisse ideo
est verisimile, quia Ura in Palaestinam profecturi facile et
absque longiore circumitu Carras transire poterant, id quod
Abrahami familiam fecisse legitur Gen. XI, 31. Hanc igitur
sententiam a BOCHARTO (Phaleg. I. 10. II, 6) proposi-
tam secuti sunt recentiorum plurimi, ut CELLARIUS (geogr.
ant. II, p. 729. 737. 760), J. D. MICHAELIS (specil. II, 104),
SCHLOZTERUS, alii. *Urae* Plinii (V, 21 §. 21) vix
ratio habenda erat tum propter situm tum propter lectio-
nem suspectam. *Saram* enim legit *Harduinus*. LXX,
appellative dant *χοῖρας τῶν Χαλδαίων* (unde Michaelis
male efficit *ῶρα*), neque aliter ABELWALLIUS, qui de
regione humili et depressa Mesopotamiae illud interpretat-
tur. Melius sane hi, quam SAAD. PSEUDOPHOS. JARCHI,
qui *ignem Chaldaeorum* reddentes ridiculas ex hoc
etymo fabulas elicerunt (v. quae laudavimus s. v. אֶרֶץ,
p. 11): sed verum etymon in linguis semiticis omnino
quaerendum non erit. In lingua sanscritica vero *Ur*
(cui fortasse cognatum est אֶרֶץ etymo semitico carens)
urbem, oppidum, patriam valet, idque hinc nomini adhi-
bere possumus, modo memores sumus, Chaldaeorum
linguam primigeniam cum assyria, et proinde cum persi-
ca et india cognatam fuisse. Atque sic recte se habent
πόλις τῶν Χαλδαίων, quam supra ex Eupolemo protulimus.
Praeter auctores laudatos cf. CHRIST. WAGNER de
Ur Chaldaeorum, in thes. theol. philol. (vct.) T. 1.
p. 195 sq.

אֶרֶץ f. i. q. אֶרֶץ lux Ps. CXXXIX, 12, metaph.
de felicitate Esth. VIII, 16.

Plur. אוריה *viridia* eaque esu idonea, *olera* 2 Reg. IV, 39 pr. lucida, splendentia. (*Splendor* enim ad virorem et flores transfertur. Cf. אור, אור, et in dialectis נאס mienit, splenduit, hebr. floruit; **צִלְבַּת** splenduit, it. arab. floruit; **זָהָר** splenduit, arab. it. floruit; **נָר** splenduit, it. floruit, **אֲנָר** lucet et flores. Cf. SALMAS. ad Solin. p. 141. SCHULT. Orig. p. 320. Ad nostram rad. praeceteris confrendum est cognatum **אֲנָר**, quomodoemque illud efferes, quod Gen. I, 12. 13 legitur pro אור (אור). Specialis *Syrus* et *Arabs* vertentur **אֲנָר** i. e. *malvam*, quae pauperiorum cibus erat, licet etiam in beatiorum mensis compareret (Arist. Plut. II, 5. Ovid. Fast. IV, 697. Cic. epist. ad fam. VII, 26. Hor. Od. I, 31). Talmudici reddunt אוריה (v. Ben Melech ad h. l. Maim. ad Maaseroth IV §. 5. Schebiith IX §. 1) i. e. *crucam*, brassica *cruca* Linn., **אֲנָר**, ital. *ruchetta*, germ. *Rauke*, v. Dioscorid. II, 170. Schneider. ad Colum. II, 3, 29. Hor. Sat. II, 8, 51, et cf. in universum CELSIUM Hierob. I, p. 459. Difficilior est locus Jes. XXVI, 19, ubi de spe resurrectionis כִּי בִּי נִרְאֶה אֲנָרִים *nam ros plantarum est ros tuus* i. e. recreabit ros Dei surrecturos instar rosis plantas recentis (cf. Sir. XLVI, 14. XLIX, 2) aliasque imagines a plantis ad mortuorum resurrectionem translatis Joh. XXI, 24. 1 Cor. XV, 35 - 38. 42 - 44). Al. *rorem lucis* i. e. vitae, vel *rorenam vivificantem* interpretantur, quod eodem fere redit. Cf. Comment. ad h. l. aliamque de hoc ve. sententiam s. rad. אורה.

אורה plur. אוריה stabula pro אוריה, v. sub אורה.

אורי (lux mea) N. propr. virorum 1) pater Bezaleelis artificis Exod. XXXI, 2. 1 Paralip. II, 20. 2) pater Geberi, praefecti Salomonis 1 Reg. IV, 19. 3) Levita, Esrae aequalis. Esr. X, 24.

אוריאל (lux Dei) N. propr. 1) Levita e familia Kethathitarum 1 Paralip. VI, 9. XV, 5. 11. — Ibid. VI, 11 eodem contextu legitur אוריאל. 2) socer Rehabeami. 2 Paralip. XIII, 2, sed cf. אוריאל pag. 10. Tanquam archangeli nomen in S. S. non legitur.

אוריה (lux Jehovae) N. pr. virorum, 1) Chittacus quidam, Bathisbae maritus, a Davide perfide interfectus. 2 Sam. XI, 3 sequi. 2) sacerdos, tempore Alasi et Jesaiaho Jes. VIII, 2. 2 Reg. XVI, 10 sq. 3) sacerdos Esrae coaevus, Esr. VIII, 33. Nehem. III, 4. 21. VIII, 4.

אוריהה (lux Jehovae) N. pr. prophetae Jeremiae coaevi, iussu Jojakini regis interfecti Jerem. XXXVI, 20 sq.

אוריה (luccbit) N. pr. viri, unde הורה אוריה nomen oppidi, v. s. הורה.

אורה plur. אוריה Ezech. XXXII, 8 et אורה Gen. I, 14 - 16 m. 1) *lumen*. Ps. XC, 8: אורה אבסcondita nostra peccata (ponis) ante lumen rubus tui. LXXIV, 16: אורה אורה אורה *parasti lumen solemque*, v. אורה אורה *lumen oculorum* Prov. XV, 30 i. e. oculi lucidi, hilares, cf. אורה אורה. 1, a. De coeli luminibus, sole et luna Gen. I, 14 sq., eaque Ezech. XXXII, 8 אורה אורה *lumina lucida* appellantur. (Arab. **مصاريح** lampades, de stellis Sur. LXVII, 5. SCHULT. ad Ispal. p. 11.) אורה אורה candelabrum (in tentorio sancto) Num. IV, 9. 16. 2) *candelabrum*. Exod. XXV, 6. XXXVII, 20. XXXV, 14.

אורה אורה i. uno loco Jes. XI, 8 *foramen viperae*. Proprie tale foramen esse videtur, per quod lux illabitur in cavernam, *Lichtloch*. Parall. אורה אורה. Vulg. caverna. Syr. אורה אורה. **ABULWALID**: *فهي جحرة وحفرته التي يابى البيا وتلك تسمى العرب* in qua habitat, idemque vocabulum habent Arabes pro caverna vel foramine. Ignorant quidem Lexica arabica vocem *caverna*, et ne **الق** quidem, quod *cavernam* interpretatur BOCHARTES in Microz. T. II, p. 404 (Dschauharium fortasse secutus, non quem laudat Gigejeum, in quo nihil eiusmodi est) in Camuso edito legitur, nolimus tamen propterea **ABULWALID** auctoritatem in lingua patria derogare. Nisi placet etymon supra propositum, sumi potest *caverna*, مغارة vel *الق* vel *الق* esse i. q. *الق* vel *الق* (cf. sub **الق**). — Chald. Saad. Kimchins, Aben Esra *lumina* i. e. *oculos lucidos* viperae intelligunt, et contortius etiam J. D. MICHAELIS *lumina pro tentaculis* cerastae dici opinatur, quae bestiae pro luminibus sint (Suppl. 52).

אורה אורה **אורה** Alind radice vestigium est in nomine אורה fort. Jehova donavit, ab אורה arab. **أوم** donavit.

אורה sive אורה rad. in Kal inusitata.

Niph. fut. אורה, 1 pl. אורה, 3 plur. אורה *consensit, morem gessit, obsecutus est alicui* 2 Reg. XII, 9, cum dat. pers. Gen. XXXIV, 15. 22. 23. Targ. אורה, ut alibi pro אורה. אורה

Arabes hanc vim habent sub אורה **أوم** Conj. III. אורה, pro quo vulgus **أوم**, quodque hebraice esset *Zoheir* v. 38. Har. 38, 424. 39, 433 Sacy. E tertia hac specie nova radix orta esse videtur, nisi mutatis punctis אורה, אורה legere placet אורה, אורה, quae formae ad Poël rad. אורה referri possint.

ABULWALIDES quoque radicem אָנָה non admisit. — In loco 2 Reg. XII, 9 vulgaris significavit *morem gessit* egregie aptus est, neque opus, ut cum Elichornio aliam radicem arcessas, nimirum אָנָה lite vicit, convicit aliquem, unde Niphāl esset: *convictus est*. Rege enim iubente subditorum est morem gerere iussis, etsi non convicti sint.

אָנָה *signum*, v. sub rad. אָנָה.

אָנָה chald. *signum*, v. ibid.

אָנָה cum Suffix. אָנָה, אָנָה, nota accus. v. אָנָה no. 1.

אָנָה *tunc*, v. sub אָנָה.

אָנָה vel אָנָה chald. *accendit, succendit*. Part. pass. אָנָה (ex Syriasmō pro אָנָה) accensus Dan. III, 22. Inf. אָנָה pro אָנָה, אָנָה III, 19, v. Suffix. אָנָה ibid. In Targ. Jonath. אָנָה legitur praeterea Jes. XLIV, 15 pro אָנָה, Hos. VII, 4 pro אָנָה. Arabes habent radicem huius finitimam أَرَبٌ ferbit, commovit, instigavit, it. ignem accendit, i. q. أَرَبٌ Kamūs p. 695.

אָנָה rad. inusitata. Apud Arabes أَرَبٌ est fluxit aqua Conj. V. diviserunt inter se, أَرَبٌ corpore brevis, pumilio, أَرَبٌ non ruminavit camelus: quae quomodo inter se cohaerent, viderint alii. Unum monemus, quippe ad nostrum propositum pertinens. Nimirum أَرَبٌ *Giggejus* transfert intonsus, hirsutus fuit, coll. أَرَبٌ hirsutus, et أَرَبٌ med. Kesr. pilosus, hirsutus fuit, procul dubio in Kamusi codice legens أَرَبٌ: sed in Kamuso impresso, in cuius usum multi codd. collati sunt, atque in Goli codice legebatur أَرَبٌ, quod praeferebatur, quoniam vox esse dicitur camelo propria. Verba sunt: أَرَبٌ أَرَبٌ neque erat cur GOLIUS sibi suoque codici diffideret, praesertim cum abunde nota sit GIGGENI negligentia. Haec vero propterea disputavimus, ne أَرَبٌ

hyssopum l. origanum, plantam non pilosam, a *pilositate* dictam esse in posterum existiment Microbotanici nodumque in scirpo quaerant. Fortasse conferendum أَسْبٌ IV. herbas prostruit quibus.

אָנָה (fort. pumilio) N. pr. viri 1 Paralip. XI, 37. BOULESIUS (symb. p. 26) confert pers. اسب equus, sed persicum etymon in nomine hominis ex Davidis aetate ferri vix poterit.

אָנָה (per Syriasmum pro אָנָה) *hyssopum* veterum, quo utebantur Hebraei in illustrationibus sacris Exod. XII, 22. Levit. XIV, 4. 6. 19. 51. 52. Num. XIX, 6. 18. Ps. LI, 9. E nuro proveniens tanquam arborum fruticumve minimus cedro opponitur 1 Reg. V, 13 (ad. IV, 33). De cauli eius intelligendus ὕσσωπος Joh. XIX, 29. LXX. Vulg. ubique ὕσσωπος. Chald. אָנָה. Syr. ارسب, excepto

loco 1 Reg., ubi ارسب i. e. ارسب, plantae parietariae species. Apud Arabes pro hyssopo est ارسب, eaque voce utuntur interpretes, ubi in Graecis est ὕσσωπος, Ps. LI, 9. Hebr. IX, 19 (alia forma ارسب et ارسب est ap. Castellum p. 1016): sed pro אָנָה in Pentateucho Saadians habet *origanum*, de quo postea. Aethiopicus interpres pro graeco ὕσσωπος Ps. l. e. dat ለዛዛ: idemque pro mentha, ለሽሽሽሽ Math. XXIII, 23. — Hyssopum Graecorum descripsit Dioscorides III, 30, et BONAFER & STAPPEL ad Theophr. hist. plant. p. 727, ac de variis hyssopi hebraici generibus plantisque cum eo commutari solitis disputant Talmudici Tract. Sabbath. 14. fol. 109. b. 16, fol. 128. a. Cholin cap. 3. fol. 62. b. Succa 1 fol. 13. a. Negain cap. ult. sect. 6. Ex his vero apparet, Hebraeos Graecosque hyssopi nomine non nostratum tantum hyssopum officinale, sed similes etiam plantas aromaticas comprehendisse. Imprimis veteres Hebraei hoc nomine designasse videntur *origanum*, Arabum اصغتر vel اصغتر, cuius varia genera (Origanum indicum, Origanum cretense) in Palaestina et circa montem Sinam frequentissima sunt, atque ita praeter SAADIAM hebraicum אָנָה interpretantur MOSES MAIMONIDES, ABULWALIDES, KISCHLES, BARTENORA, Tauchum Hieros. Ms. אָנָה اسم اصغتر وقرنيت. *Esob nomen est origani et Korinth, i. e. stoechadis, quae est species origani.* De אָנָה *satureia* l. lavendera v. loca talmudica, de stoechade i. e. lavendera Diosc. III, 31. Plin. XXVIII, 31. De hac planta aromatica, nostratum *Dosten, Wohlgemuth*, praeter HASSELEQUIUM, PROSPERUM ALPHEUM et BECKHARDTUM (*Reise nach Syrien*, vers. gerin. p. 913. 1079), audiamus Jo. VESLINGIUM in Observatt. ad Pr. Alpinum de plant. Aegypti p. 32, qui iconem quoque apposuit: „Adolescit haec eximia planta magnitudine *pedali*, caulis rectis satisque firmis (cf. 1 Reg. I. e. Joh. I. e.), cuius folia amaraci habitudine tenella, mollique velut lanugine respersa tactui blandiuntur

vel לְאִי ut germ. *da*, so. Job. IX, 31. Prov. II, 5. Ps. CXXIX, 9a. — 3) *tunc* pro *ideo*, *propterea*. Ps. XI, 8. Jerem. XXII, 15.

אָזל, raro אָז אָז Jer. XLIV, 18 (arab. مَسَدٌ, مَسَدٌ) 1) adverb. *a tempore*

maxime *inde a longo tempore*, von *Altens her*. Prov. VIII, 22. Ps. CXLII, 2, hinc *olim*, *antea*. 2 Sam. XV, 31. Jes. XVI, 13. XLIV, 8. XLV, 21. XLVIII, 3. 5. 7. Parall. בְּעֵזְבִי. 2) Praep. et Conj. ex (aliquo) *tempore*, *des-lors*, *scil*, c. e. subst. Ruth, II, 7: בְּיָמֵי הַבְּרָרָה ex *tempore matulino et usque adhuc*. Ps. LXXXVI, 8: בְּיָמֵי הַבְּרָרָה בְּיָמֵי הַבְּרָרָה בְּיָמֵי הַבְּרָרָה quis *stabit coram te ex tempore irae tuae?* i. e. ex quo semel exarsit ira tua. Gregae Chald. בְּיָמֵי הַבְּרָרָה קוּמָה קוּמָה Bene etiam LXX: ἀπό τῆς ὀργῆς σου. Cum infinitivo Exod. IV, 10: בְּיָמֵי הַבְּרָרָה ex *quo loquaris*. Jos. XIV, 10. Cum verbo finito, pr. pro אָז אָז vel אָז אָז Exod. V, 23: בְּיָמֵי הַבְּרָרָה אָז אָז ex *quo veni ad Pharaonem*. Gen. XXXIX, 5.

Not. Sunt, qui coll. arab. أَرَجٌ *fragorem strepitum-que edidit*, *vehementius commovit* aliud statuunt nomen אָז, quod analogiam verborum עָז sequatur, et proprie *ferrore*, *angustiam* notet; quo refertur Ps. LXXVI, 8: „ab aestu irae tuae.“ Judd. V, 8: אָז אָז „(cum) *vehementia bellatum est ad portas*.“ Job. III, 13: אָז אָז „*dolor bulliens conquisce ret militi*.“ V. SCHEFF. ad Job. I. c. LERTE ad Judd. I. c. J. J. SCHEFFERS in Diss. Lugdd. II, 118, quos sequuntur recentiores quidam, quantum nihil fibe esse potest illa horum locorum interpretatione incommodius, ne dicam insulsius.

אָז (formae אָז) i. q. אָז *tunc*, et ante apodosin ut germ. *da*, so. Ps. CXXXIV, 3. 4. 5. Conferri potest arabica forma أَذَى. Sequioris Hebraismi esse videtur, et simile est chald. אָז.

I. אָז fut. אָז (unde אָז Jer. II, 36) et cum dat. pronomini pleonastico, ut alia verba cundi, אָז Prov. XX, 14 1) *abii*, *discessit* Prov. I. c. Jer. II, 36. 2) *defecit*, de aqua deficiente vel exarescente Job. XIV, 11, de viribus deficientibus Deut. XXXII, 36 (ubi אָז est per Chaldaismum pro אָז).

In dialectis Aramaeae אָז, אָז, אָז abundi et proficiendi vi frequentatur, apud Syros etiam c. dat. pleon. אָז אָז *abi*, ut gall. *va t'en* Gen. XII, 1. Matth. XVI, 23. Arabes eius loco habent radicem vicinam

أَزَلٌ pro أَزَلٌ dimovit, et fut. A. abii loco, defecit, desiiit, cessavit. Sub consonis אָז conferri potest أَزَلٌ

aeternitas, vita aeterna, cf. אָז et אָז aeternitas. Denique cognatum est אָז semovit, dimovit, et intrans. descevit. Coni. III. discessit, recessit. Conjecturas etymologicas ab A. SCHEFF. ad Prov. XX, 11 et SCHEFF. in observatt. etym. propositas suis auctoribus relinquimus.

אָז chald. 1) *avit*, *profectus est* Esr. IV, 23. V, 8. 15. Dan. II, 17. 24. VI, 20. 2) *abii* Dan. VI, 19. Imperat. אָז pro אָז per Syriasmum. Esr. V, 15.

אָז m. abitus, discessus, v. s. נָזָה no. 7, litt. a.

II. אָז *venit*, *texuit* i. q. aramacum אָז (in Targg. pro אָז), אָז, et arab. غزل, א et ע inter se permutati. Sub Aleph Talmudici habent אָז textor, אָז rete, et Syri אָז rete.

Pr. part. אָז textum. Czech. XXXVII, 19. (Vett. interpp. pro nomine proprio id habuerunt. LXX. אָז *Job*. Vulg. *Et Mozet*. Aqu. et Syr. *de Usal*, pro אָז, approbante MICHAELI in Spicileg. II, 164 sq.).

אָז m. urbs vel regio Arabum Joctanidarum (Gen. X, 27), posthac Sanaa (سَنَعَاءُ) dicta, quae est regni Jemeniticae metropolis. Kamus pag. 1388 s. rad. أزل:

أَزَالٌ *nomen Sanaae jemeniticae aut conditoris eius*. Dschauharis regem Hinjaritarum أزل i. e. ab Asalo oriundum vel Usalensem nominat. Adde testimonia docti Muhammedani ex India ap. NIEBUHRUM (descr. Arabiae p. 291), et ABRAHAMI ZACUTII apud Bochartum (Phaleg. II, 21). Etiamtum saeculo post Christum sexto nomen antiquum vigin, quemadmodum intelligimus ex Joannis. episcopi Syri, verbis, qui أزل i. e. Uzalios in Arabiae Felicis populis memorat (ASSEMANI bibl. orient. T. I. p. 360). Descriptionem urbis, quam Abulfeda ponit sub gradu latitudinis 14°, 30', Niebuhrus ἀντίπληξ et mathematicus sub 15°, 22', dederunt EDRISS Clim. I, p. C, BAKRI in Notices et Extraits II, 403. ARUDER in tab. Arabiae p. 42. Gagn. NIENUNA et I. c. itin. I, 418—423, SEITZEN (*Monatl. Corresp.* XXVII, 235). Nostra demum memoria Sanaa pro dolor! Sectzenio, qui ab eius humo veneno interfectus est, fatalis facta est. In eod. Sam. pro אָז legitur אָז. Anzaram Ptolemaei et Ausaritas Strabonis et Plinii (XII, c. 16) nequaquam cum Usala nostra comparandos esse recte monuit MASSERIUS (VI, p. 88): et minus etiam

IV, 15, plenus מְדַבֵּר מְדַבֵּר, chald. אָהַר, et plenius אָהַרָה Exod. XXX, 10 Onk. et Pseudojon., 2 Reg. IV, 35.

7) אָהַרָה a) i. q. אָהַר sub no. 6. *semel*, Num. X, 4. Job. XXXIII, 14. b) i. q. syr. אָהַרָה una, ut אָהַרָה Jerem. X, 8. c) subito l. prorsus, *auf einmal*. Prov. XXXVIII, 18. Vulg. *semel*.

8) אָהַרָה Jes. XXVII, 12 unus post alterum, singulativum, sic אָהַרָה אָהַרָה Eccles. VII, 27.

Plur. אָהַרָה 1) *idem*. Gen. XI, 1. V. sing. no. 1. litt. a. Cf. Cic. pro Flacco 26: *unis moribus et nunquam mutatis legibus vivere*, i. e. *isidem*. Terent. Eun. II, 3, 75. 2) *in unum coniuncti, uniti*. Ezech. XXXIII, 17: אָהַרָה אָהַרָה *cruntque* (duo ligna) *in unum coniuncta*. — 3) *singuli, pauci*, nostrat. *cinzige, einzeln*, Gen. XXXVII, 43. XXXIX, 20. Dan. XI, 20.

Not. אָהַר nomen est formae dagessandae pro אָהַרָה, אָהַרָה, Patach mutato in Segol propter sequentem gutturalem kamezatam. In statu constructo est אָהַרָה (pro אָהַרָה): in posteriore enim syllaba Kamez corripitur in Patach; in priore Patach primitivum redit, neque corripitur potest propter sequens Dagesch forte implicitum. Male haec forma status constructi a Simoni aliiisq. accipitur pro forma segolata, ut אָהַרָה est. Constr. אָהַרָה: repugnat enim accentus, qui in ultima est. Caeterum brevior haec forma praeter statum constructum etiam obvia est ante אָהַר Levit. XIII, 2. Num. XVI, 15. Dent. XXV, 5, ante אָהַר in אָהַרָה undecim Gen. XXXII, 25. Dent. I, 2, et passim alibi Gen. XLVIII, 22. 2 Sam. XVII, 22. Zach. XI, 7. — Fem. אָהַרָה dictum est pro אָהַרָה, cf. אָהַרָה contr. אָהַרָה.

אָהַרָה (אָהַר) Syrisismum pro אָהַרָה, pr. coniunctio N. pr. filii Benjamin 1 Paral. VIII, 6, qui vero in loco parallelo Gen. XLVI, 21 אָהַרָה vocatur.

אָהַרָה acnigma, v. אָהַרָה, rad. אָהַר.

אָהַרָה i. q. אָהַרָה, forma chaldaizante Ezech. XXXIII, 30.

אָהַר m. אָהַרָה f. chald. i. q. אָהַר (abiecto a per epaeresin, ut in arabico *أحدى عشر unus, a, um*. Dan. VI, 3. VII, 5. Usurpatur a) saepe pro articulo indefinito, ut Dan. II, 31: אָהַרָה *statua quaedam, ein Bild*. VI, 18. Esr. IV, 8. Cf. אָהַר no. 1, litt. b. b) Femininum אָהַרָה inscribitur exprimendo ordinali, maximo in numerandis annis (v. אָהַר no. 3), ut אָהַרָה primus annus Cyri, pr. *das Jahr Eins des Cyrus* Esr. V, 13. VI, 3. Dan. VII, 1. c) *numerabilibus praepositum multiplicativum s. proportionale circumscribit*. Dan. III, 19: אָהַרָה *septuplum supra quod* est. Frequentatur

hic idiotismus paucis mutatis etiam Targumistis, Rabbinis atque Syris. Cf. Onk. Exod. XXII, 3: אָהַרָה *duplum rependat*, pr. pro uno duos. Ezech. IV, 5. 2 Sam. XXII, 6 אָהַרָה Jonathā reddidit אָהַרָה, male ad sensum (nisi reponis cum Abaheielem אָהַרָה), sed apto ad idiotismum. Prov. VI, 31 Targ. אָהַרָה pro hebr. אָהַרָה. Raseli ad Exod. XX, 6: אָהַרָה *quingentis plus*, ad XXXIV, 7 אָהַרָה *vers.* hebr. Dan. I, c. אָהַרָה *septem annis*. Syr. אָהַרָה *septuplum* Gen. IV, 15. Jes. XXX, 26. — d) אָהַרָה Dan. II, 35 i. q. hebr. אָהַרָה *sicut unus* i. e. *simul, una*. Cf. Syr. אָהַרָה, it. אָהַרָה cum Olaphi prosthetico Barhebr. 165 lin. 2. inf., apud Zabios (v. Norberg. Lex. p. 1., ubi אָהַרָה legendum pro אָהַרָה), et Sam. אָהַרָה Deut. XXXIII, 5.

אָהַרָה rad. inusitata, Arab. *أخى frater et amicus*

fuit III. *fraternitatem et amicitiam coluit*, 'it. *convenit, idoneus, dignus fuit*. V. *fratrem amicumve cepit*, et se praebuit *ect.* Aethiop. *ሰው ሆነ*: pro fratre habuit, frater l. agnatus factus est. Chald. אָהַרָה coniunxit, *consuit*, Talmud. אָהַרָה sutura. Sed haec omnia secundaria sunt et denominativa, a *fratris* notione petita, quamquam SCHULTESSIIUS ad Job. I, 4 אָהַרָה *fratrem* potius a *colligando connectendoque* dictum esse voluit. Analogiam huius verbi, in plurimis certe formis, sequitur apud Hebraeos

אָהַר st. constr. אָהַרָה cum Suff. אָהַר (1 pers.) אָהַרָה, אָהַרָה, cum Suff. gravibus אָהַרָה, אָהַרָה, Plur. absol. אָהַרָה (cum Dagesch forti implicito), et cum Suff. gravibus אָהַרָה, אָהַרָה *ect.* (vid. Not. 1) *frater*. אָהַרָה אָהַרָה Japheti frater nati maximus Gen. X, 21. אָהַרָה אָהַרָה frater vester nati minimus. Gen. XLII, 15. Emphaticae nonnumquam dicitur de *fratribus germanis et uterinis*, ut Gen. XLIV, 20 de Josepho et Benjamin, et XLIX, 5: אָהַרָה אָהַרָה *Simon et Levi (veri nominis) fratres sunt* i. e. non solum fratres uterini et eadem matre editi, sed etiam ingenio tales. Alibi etiam de fratribus non germanis, ut eodem patre editis, sed diversis matribus Gen. XLII, 15. XLIII, 5, Judd. XI, 3, vel eadem e matre, sed diversis patribus Judd. IX, 19. Ubi tamen consanguinitatis ratio accuratius explicanda est, additur אָהַרָה, vel אָהַרָה — אָהַרָה. — *Frater* vero nomen apud Hebraeos late patet, et variis modis transitivum. Est enim 1) *cognatus et consanguineus* quicumque, *Filii*. Gen. XIV, 16: אָהַרָה לֹתֵם *Lothum fratrem suum*, pr. e fratre nepotem. XLIII, 9: אָהַרָה אָהַרָה *fratres* i. e. consanguineus *sumus*. XXIV, 48. XXXIX, 12. 15. 2 Reg. X, 13 *ect.* — 2) *contribulis*. 2 Sam. XIX, 12. Lev. X, 4. Num. VIII, 26. XXI, 10. Nehem. III, 1. —

3) *popularis*. Exod. II, 11. XIV, 18. Deut. XV, 2, coll. comm. 3. Iudd. XIV, 3. Dicitur adeo de populis cognatis v. c. de Canaanitis i. e. Hamitis et Semitis Gen. IX, 25, de Ismaëlis et Isaaci posteris Gen. XVI, 12. XXV, 18, de Edomitibus et Hebraeis ibid. XXVII, 29. 37. Num. XX, 14. Amos I, 11. Obad. 10, 12. — 4) *socius*, de populis consociatis Amos I, 9, vel eiusdem numeris sociis, *colle-gis* Nehem. III, 1, V, 10. 14, adeoque de *amicis* quibus-cunque Job. VI, 15, et fortasse etiam XIX, 13, ubi tamen *cognati* potius intelligi videntur, propter קָרוֹבֵי, quod in altero hemistichio est. Hinc אָהָה אָהָה *frater mi!* *fratres mei* est blande alloquens impr. amicum vel populares 2 Sam. I, 26. XIX, 13. XX, 9. 1 Reg. IX, 13. Gen. XIX, 7.

Arabibus אָח vocatur quicumque fraterno amore nobiscum coniunctus est, amicus, socius, iidemque in plurali distinguunt אָחוֹן fratres, qui amicitia, et אָחֻה, qui sanguine tales sunt (cf. angl. *brethern* et *brothers*) unde אָחוֹן *genus fratrum* i. e. nobis foedere iuncta (Hamas. p. 316), et prov. אָחוֹן אֲדוּדֵי אֲבוֹתַי אֲהָבָה אֲהָבָה *fratres amore nobis iuncti propiores sunt fratribus uterinis*. Apud Beduinum אָחוֹת *soror* vocatur Arabum vicus, qui tributo annuo soluto in Beduinorum societatem et tutelam se dedit, v. BERCKHARDT Travels in Syria p. 40. — 5) i. q. אָחֻה *quisvis alius homo*, sola humani generis societate nobiscum coniunctus Gen. IX, 5. Lev. XIX, 17. Jes. LXVI, 20. Formula אָחֻה אָחֻה *vir et frater eius* Ezech. IV, 17 et אָחֻה אָחֻה *vir sicut frater eius* Levit. VII, 10 idem valet quod *ad unum omnes*. — אָחֻה אָחֻה: *alter, alter*. Gen. XIII, 11: אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה *et separarunt se unus ab altero*, XXVI, 31. XXXI, 19. Exod. X, 23. XI, 2. XVI, 15: אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה *et dixerunt quisque fratri suo i. e. sibi invicem*. XXXII, 13. XXXIII, 11. Lev. XXV, 11. Num. XIV, 4. Jer. XXIII, 35. XXV, 26. 2 Reg. VII, 10. Nehem. IV, 19 ect. Eadem locutio usurpatur de rebus inanimatis sibi similibus, ubi masculi generis sunt (cf. אָהָה). Exod. XXV, 20: אָחֻה אָחֻה *et facies eorum* (Cheruborum) *conversae erant unaquaeque ad alteram*, gegeneinander. XXXVII, 9. Joel II, 8: אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה *neque trudent se invicem* (cicadae). Cf. not. 2. Syri de re simili vel gemina frequentant אָחֻה אָחֻה *socius, socia*, pro ratione generis. Matth. XII, 13: *extendit manum suam et restituta est אָחֻה אָחֻה sicut socia sua*, gr. ὡς ἡ ἄλλη. Dan. VII, 20. 1 Cor. XIV, 7. Sir. XXXVII, 2 Pesch. ASSEM. Bibl. or. II, 93. Rabbini de vocabulis אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה *non habet fratrem in Scriptura*. Pari modo Graeci utuntur adiectivo ἀδελφός, ἀδελφόν (v. SCHAEFF. ad Greg. Corinth. p. 569), atque Latini *paria* fratres appellant Ovi. Trist. I, 1, 107. Plin. II. N. V, 2. Apud Plaut. Poen. I, 3, 9 manus sinistra dextrae *soror* appellatur. Sic etiam apud poetas hebraeos 6) *fratris* nomen *similitudinem* quamdam exprimit. Job. XXX, 29: אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה *frater canum ferorim factus sum* i. e.

instar canis feri mihi est ululandum. Prov. XVIII, 9. Figurae huius elegantissimae exempla passim apud Arabes ubique dedit H. A. SCHULTENS ad Elnawabig. p. 154.

Not. 1. Vocabulum אָח, quod pariter atque אָח, אָח et similia primum esse censimus, magna ex parte non diximus sequitur analogiam verborum אָח, et nominis אָח. Aliae tamen formae ad analogiam verborum אָח compositae sunt, ut Plur. absol. אָחֻה (c. Dag. f. implicito, pro אָחֻה), et c. Suff. levibus אָחֻה, אָחֻה ect., cuius formae aliud vestigium est in Nom. propr. אָחֻה v. אָחֻה no. II. Duplex ista formandi ratio apud Arabes etiam comparet, quamquam haec posterior rara est. Vulgares formae sunt אָח, constr. אָחֻה, אָחֻה, Dual. אָחֻה, Plur. אָחֻה, אָחֻה; sed in singulari reperitur quoque אָחֻה. Aethiopes habent אָחֻה: contr. אָחֻה: st. constr. אָחֻה: c. suff. אָחֻה: frater it. agnatus; Chaldaei אָחֻה, c. suff. אָחֻה, Plur. אָחֻה. Syri אָחֻה, c. suff. אָחֻה, Plur. אָחֻה. Samarit. אָחֻה st. constr. אָחֻה Gen. X, 21, quamquam eius loco etiam alia frequentant synonyma, ut אָחֻה Gen. XIV, 12, אָחֻה XXXII, 23. — Status constructi אָח (ut אָח) et אָח vestigia comparent in nominibus propriis אָחֻה (frater patris) et אָחֻה.

Not. 2. Ad significationem no. 5 plerumque referunt locum difficilem Ezech. XVIII, 10: אָחֻה אָחֻה אָחֻה *si fecerit socium* (i. e. aliquod) *ex facinoribus illis*. Si genuina fuerit loci scriptura, malim אָח pro remotiore sermone obiceto habere, et transferre: *si fecerit fratri mum ex illis*. Item אָחֻה c. e. acc. pers. Jerem. XXXIII, 9. XLII, 16. Ezech. XXXIII, 25, et אָחֻה saepe invenitur per pleonasmum pro אָחֻה. Vide Levit. IV, 2: אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה, V, 13: אָחֻה אָחֻה אָחֻה, ex quibus locis Ezechielis profecisse videtur. Targ. אָחֻה אָחֻה אָחֻה אָחֻה. At collatis his, quos laudavimus, Levitici locis, non potes non suspicari, vocabulum אָח omnino spurium esse ortumque e vitio librarii, qui אָח scripturus piuxerat literas אָח posteaque errorem animadvertens easdem punctis notavit, a sequentibus librariis neglectis. De perenni hocce vitiorum fonte monimus ad Jes. XVI, 17. XXXIII, 13 cf. Anecd. orient. I, 68. Abest quoque אָח a LXX. Syr. et Vulg. — Omnino abdicandum, quod Libaniorum plurimis placet, אָח h. l. de-curatum esse ex אָחֻה.

אָח chald. id. Plur. cum Aff. אָחֻה Esr. VII, 18 per Hebraismum, pro אָחֻה.

omnia tenens l. habens, *παρροχιάω*, Aethiop. ἄϋη *chūs* captus et act. tenens, ut ἄϋη: ὀρεφ: tenens claudens (v. plura in Ludolf. Lex. p. 359).

4) *coniunxit*, et in Pass. *coniunctus fuit, adhaesit*. Rem enim, quae cum coniuncti sumus, enique adhaeremus, eam tenere videmur, atque res firmare coniunctae se ipsae invicem tenent et sustinent, quare verba tenendi capiendique saepissime ad adhaerendi iungendique vim transferuntur. Cf. hebr. תָּהַלְלָהּ, תָּהַלְלָהּ, gr. ἔχουα *tenco*, pendeo ab aliqua re, part. ἔχουεος *pendens* ab aliqua re, cum ea coniunctus, aptus rei, αἰσέω *tenco*, prehendo, capio, unde lat. *haereo*; Syr. ܐܘܫܘܢ *fortis* fuit, chald. ܐܘܫܘܢ *prehendit*, cepit, possedit, ܐܘܫܘܢܐ *cohaesit* sibi invicem

Ephraem. Syr. l. p. 46, arab. مَسَكَ *tenuit*, retinuit, it. Conj. l. IV. adhaesit Conj. VI. partes habuit inter se cohaerentes. Aethiop. ለሰብ-ለሰብ: aliud cum alio sic coniunxit, ut unus alterum contingeret et contineret 3 Reg. VI, 27 pro ἦπεισο, ἦπισοιο, it. ለሰብ: iunctura, commissa, pro gr. ἔχόμενα *ibid.* Vers. 28, et ለሰብ: locus contiguus, tanquam qui vicinum apprehendat.

„Hinc graecum ἔχουεον hac voce redditur; ut ἔχουεον τοῦ Γολγοθῶ, ለሰብ: ἰῖልῖል: iuxta Golgol Deut. XI, 30, sic ἔχουεον Ἐδομ, ለሰብ: ስ. ስ. ስ. contiguum seu iuxta Edom. Num. XXXIV, 5. *Illepiōn* prope, ut ለሰብ: ቤ፡፤ል: iuxta Bethel Jos. XII, 9.“

Ludolf. Lex. p. 360. Hinc Ezech. XLI, 6 de conclavibus templi lateralibus (בִּצְלוֹת) aedem indigne cingentibus: בְּהַתְּחִילֵי הַתֵּיבֹת אֲחֻזִּים וְלֹא הָיוּ אֲחֻזִּים *ut inter se coniuncta essent l. cohaerent, neque tamen iuncta* (i. e. inserta) *parieti templi*. Bene Chald. ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܫܪܘܩܬܗ ܢܫܪܘܩܬܗ ܒܫܪܘܩܬܗ ܒܫܪܘܩܬܗ *ut capita trabium requiescerent super mutulos* (Kragstein) l. substructionem, *neque trabes penetrarent per parietes domus*. 1 Reg. VI, 6: ܒܝ ܢܫܪܘܩܬܗ ܢܫܪܘܩܬܗ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *ut capita trabium prominentias* (spiras Vitæ germ. *Absätze*) *fecit domui circum circa a parte exteriori, ne trabes insererentur parietibus eius*. Cf. s. v. ܢܫܪܘܩܬܗ — 5) *contignavit, tabulavit, contabulavit*, a coniunctione lignorum et asserum (cf. no. 4). 1 Reg. VI, 10: ܒܫܪܘܩܬܗ ܢܫܪܘܩܬܗ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *operiant fores et claudant*. — Significatio nō primæ finitimum est

1, 238: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *clausit portas* (minime e. Noib. *tenuit portas se. clausas*). Nehem. VII, 3: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *operiant fores et claudant*. — Significatio nō primæ finitimum est

1, 238: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *clausit portas* (minime e. Noib. *tenuit portas se. clausas*). Nehem. VII, 3: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *operiant fores et claudant*. — Significatio nō primæ finitimum est

1, 238: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *clausit portas* (minime e. Noib. *tenuit portas se. clausas*). Nehem. VII, 3: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *operiant fores et claudant*. — Significatio nō primæ finitimum est

7) in Pass. *deprehensus est* sc. a sorte, *exemptus* (e magna copia). Num. XXXI, 30: *e dimidia parte, quae Israelitarum est, capias unum sumentum e quinquecentis*. Chald. ܗܕ ܕܐܘܫܘܢܐ. Reliqui vett. omittunt אָהַז, salvo sensu. Vers. 47. 1 Paralip. XXIV, 6: ܐܘܫܘܢܐ ܐܘܫܘܢܐ ܐܘܫܘܢܐ ܐܘܫܘܢܐ ܐܘܫܘܢܐ ܐܘܫܘܢܐ *ubi tamen fidem cum multis codd. legendum אָהַז: una familia* (in sortiēdo) *sunt pro Eleasaro, una pro Ithamaro* i. e. in sortiēdo ita versati sunt, ut modo unam pro Eleasari quadam familia, modo unam pro Ithamari familia sortem ducerent. Eodem sensu Hebraei usurpant ܐܘܫܘܢܐ, ut Jos. VII, 16, ubi Targ. nostro verbo utitur אָהַז. — 8) *possedit*, ut gr. *κατέειν*, syr. ܐܘܫܘܢܐ, et aethiop. ለሰብ: unde ለሰብ: dominator, rector. Vide Niph. et nomen ܐܘܫܘܢܐ.

Aph. ܐܘܫܘܢܐ *fuit*. 1) pass. signif. 2. Eccles. IX, 12. — 2) pass. signif. 3. Gen. XXII, 13. — 3) pass. signif. 8. *possessorem se fecit alicuius rei, occupavit rem* Gen. XXXIV, 10. XLVI, 27. Jos. XXII, 9. 19.

Pi. *clausit*, ut Kal no. 6. Job. XXVI, 9: ܠܒܝܬܗܘܢ ܠܒܝܬܗܘܢ ܥܠ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ ܘܢܘܢ *claudens* (nubibus obvelans) *faciem solis sui*. Alii locum interpretantur adscita ca significatione, quae in Kal est no. 4. 5.

Hooph. pass. Conj. I. signif. 4. *coniunctus, coagmentatus fuit*. 2 Paralip. IX, 18.

אָהַז (possidens, possessor) N. pr. 1) *Ahasi*, regis Judae, Jesaiæ aequalis, qui imperii iudaici fascēs tenuit ab anno 775 ad annum 759 ante Chr. natum. Homo erat invidens, idololatriæ deditus parumque validus, qui se suamque civitatem Assyriorum arbitrio tradebat. 2 Reg. XVI, 1 sq. 2 Paralip. XXVIII, 16 sq. Jes. VII, 1 sq. XXXVIII, 8. LXX. *Αχαζ*. Vulg. Achaz. Cf. Euseb. et Græver *Encyclopædie* T. II. h. v. — 2) *Benjaminitæ* cuiusdam 1 Paral. VIII, 35. IX, 42.

אָהַז f. *possessio* (v. verbum no. 8), *impr. de possessione terrarum agrorumque*. (Chald. אָהַז, אָהַז, syr. ܐܘܫܘܢܐ *possessio, imperium, potestas*). Levit. XXVII, 24: ܠܘ ܐָהַז ܠܘ ܐָהַז *cui est possessio terræ, qui eam terram possidet*. Vers. 16. 21. 22. Num. XXVII, 7. XXXII, 5. 22. 29. 32. Deut. XXXII, 49. אָהַז *possessio sepulcri* i. e. sepulcrum familiae cuiusdam proprium Gen. XXIII, 4. 9. 20. XLIX, 30. I. 13. אָהַז *terra possessionis eorum*, quam possident Gen. XXXVI, 43 cct.

אָהַז N. pr. viri post exilium degentis Nehem. XI, 13, quod tamen in loco parallelo 1 Paral. IX, 12 אָהַז scribitur. Mire enim in nomm. propriis huius commatis variat scriptura.

אָהַז et אָהַז (quem Jehova sustinet) N. pr. 1) *Ahasjæ*, regis israelitici, filii Ahabi et Isabellæ, ad

exemplum parentum ethnicis moribus dediti. Postquam per biennium (897 — 895 a. Chr.) regnaverat, e suggestu palatii delapsus, mortuus est. 1 Reg. XXII, 10. 2 Reg. I, 2. 2 Paral. XX, 35. LXX. *Ochozias*, Vulg. *Ochozias*. — 2) *Achasiae*, filii Joram, regis Judae. Post minus anni imperium, clade accepta vulneribusque confectus mortuus est. 2 Reg. VIII, 21. IX, 16. 2 Paralip. XXI, 1. Ibid. Vers. 6 pro eo legitur אָהַל, librarium sine dubio culpa: veram lectionem אָהַל servavit 12 codd., LXX. Syr. Vulg. Arabs. Alibi 2 Paral. XXI, 17 pro אָהַל scribitur אָהַל, quod magis ferendum, quandoquidem certe commune est utriusque nominis etymon. Sed in hoc etiam loco LXX. Syr. Chald. Arabs et cod. Kenn. no. 332 vulgare regis nomen retinent. Vide Euseb. *und* GREYER *Encyclopädie* T. II. v. *Abasja*.

אָהַל (possessio eorum) n. propr. viri e posteris Judae. 1 Paral. IV, 6.

אָהַל (possessio, cum terminatione הַל pro הַל in nom. propr. haud infrequente, cf. אָהַל, אָהַל) n. pr. hominis philistaei, qui regis Abimelechii amicus erat. Gen. XXXVI, 26.

אָהַל rad. inusitata. I) Arab. אָהַל est onomatopœticum a sono אָהַל formatum: iterum iterumque extulit ah. Apud Hebraeos fortasse: genuit, ululavit, unde אָהַל. Arabes sub eadem radice habent II) *aestus, excaudescenciae iraeque* significatum in voce. אָהַל, אָהַל, unde fortasse derivari possit אָהַל, אָהַל, olla, formax, quandoquidem אָהַל et אָהַל saepe inter se permutantur. Malimus tamen statuere, formacis significationem esse a rad. אָהַל flagravit, arsit ignis. Conj. II. accendit, אָהַל ardor cet. Vix enim dubitari potest, quin olim אָהַל, אָהַל et אָהַל inter se fuerint permutata, cum אָהַל in antiquissima lingua appellaretur *g*, non *dseh*, ut hodie. Cf. אָהַל, אָהַל pullus axium, *جمل* et *جمل* camelus.

אָהַל intericetio a sono factitia, eaque dolentis et gementis. Ezch. VI, 11. XXI, 20. Cf. אָהַל. De אָהַל vide suo loco.

אָהַל f. *olla magna*, in qua ignis albatur in hiberna regis diaeta Jer. XXXVI, 22, 23, cuius generis ollis אָהַל tanur vulgo *tendur* dictis nostrae etiam actatis Orientales caminorum loco utuntur. De significatione rad. paulo

superius disputatum est, et אָהַל proprie *ardorem arboris e locum* significat. Arabibus אָהַל est olla sec. Camusum.

Pariter atque reliqua vocabula *ululum* significantia cum fem. construitur, *Ululatum*, 516. not. LXX. *ὕλημα πύλος*. Vulg. *arula*. Syr. et Chald. *ulnis*. R. JOSA ap. KIMCHIUM: אָהַל *vas prunis replentur*. R. PARONOS. אָהַל *של השתן בני נובה אז בלי עין שששששש עליו עיני אדם* Expos. *vas aeneum instar altaris, l. vas lignum, cui imponunt ligna tempore hiemis apud beatiores homines*. De recentiorum Orientalium olla calefactoria in Turcia, Aegypto, Persia usitatissima v. DELLA VALLE *Reise-beschreibung*, v. 18. germ. T. II. p. 8. NIEBUHR *Arabien* p. 56 et tab. I. *Reise* T. II. p. 394. GUARDIN *Voyage* T. III. p. 101 sq. Urci haec formam habet soletque in foramine, quod in medio conclavi est, reponi. Extincto igne ollae scabelli maioris genus aulae lectum imponitur, et quicumque calefieri cupiunt, terrae insidentes pedes crura adeoque ventrem aulae illo tegunt.

אָהַל, non nisi in Plur. אָהַל Jer. XIII, 21: *quiescent ibi deserticolae, אָהַל אָהַל אָהַל*. Vel *ululatum* notat vox, vel *bestiam ululantem* (cf. אָהַל). Illud habent LXX. Theod. ἤζορ. Syr. אָהַל, potestque transferri locus: et *rephit* (bestiae deserticolae) *domus eorum ululabitis*. Parallelicum autem membrorum *bestiam* flagitare videtur. Hinc Hier. *dracones*. Saal. et Abulvalides: *كلمين*, Kimchi, Abarbenel *מריה* *mares* (quae bestiae sane clamose sunt ruinasque incolunt), sed fortasse rectius ATRIVILLIUS (diss. ed. Michaelis pag. 291): *ululae*, cf. אָהַל echo et ulula, atque vocabula ululam significantia a sono factitia, ut *bubo*, *ulula*, germ. *Uhu*, gall. *hibou*, succ. *uf*. Aquila, cuius vulgaris lectio est *αἰψόλορ* spectra intellexisse videtur.

אָהַל N. pr., Benjaminus nepos 1 Paral. VIII, 1, ita tamen ut in loco parallelo Vers. 7, sine ulla scripturae varietate exstet אָהַל. Pattonym. est אָהַל 2 Sam. XXIII, 9, 28. 1 Paralip. XI, 12, 29. XXVII, 1.

אָהַל rad. inusitata, quae tamen eandem fere vim habuisse videtur ac אָהַל, אָהַל, *dulcis, gratus fuit, placuit*. Inde

אָהַל Ps. CXIX, 5 et אָהַל 2 Reg. V, 3 particula optandi: *utinam!* Proprie, ut videtur, *vota, desideria mea, precis meae* (sunt, ut) cet. coll. אָהַל, chald. אָהַל, syr. אָהַל. Ps. I. c. אָהַל אָהַל *utinam stabiliantur vitae meae*. LXX. ὀφείλορ. KIMCHI: אָהַל אָהַל אָהַל R. PARONOS אָהַל אָהַל אָהַל

pro occidentali (v. אחרון no. 2). mare post-
rius i. e. occidentale, mediterraneum (cui opp. קדמון orient-
alis i. e. mortuum) Deut. XI, 24. XXXIV, 2. Joel II, 20.
Zach. XIV, 8. — 2) *posterior* (vel si *mavis poster*),
postera, *posterum*. אחרון דור actus futura Ps. XLI, III,
14. LXXVIII, 4. 6. CII, 19. אחרון יום tempus posterum
Prov. XXXI, 25. Jes. XXX, 8. עת אחרון Jes. VIII,
23 (IX, 1) id. Plur. אחרונים posteri Job. XXIII, 20.
Jes. XLII, 4. Eccles. IV, 16. — 3) *postremus, ultimus,*
novissimus. Nehem. VIII, 18. Jes. XLIV, 6: אחרון ראשון
אני ראשון *ego* (Deus) *primus sum idemque postremus.*
XLI, III, 12. 2 Sam. XIX, 12. 13. Job. XIX, 25: אחרון
יבחר יקום *et postremus in pulvere stabit* (Vindex
meus) i. e. postremo, tandem in terra comparebit Deus
vindex. 1 Par. XXXIX, 29: דברי בני דוד הראשונים
דברי בני דוד האחרונים *res gestae Davidis regis primae et postremae*
s. priores et posteriores. 2 Paral. XII, 15. XVI, 11. XX,
34. XXV, 26. XXVI, 22. XXVIII, 26. XXXV, 27. —
(Apud Syros respondet אחרון et אחרון) postremus, apud
Arabes آخر, it. آخر, unde Plur. اخر.

Fem. אחרונה adv. postremum. Dan. XI, 29: *ut primum*
ita etiam postremum. It. באחרונה Deut. XIII, 10. XVII,
7. 1 Sam. XXIX, 2. 2 Sam. II, 26. 1 Reg. XVII, 13.
Dan. VIII, 5, et באחרונה Num. II, 31. Eccles. I, 11 in
fine, postremo. Syr. אחרון, אחרון et אחרון id.

אחרת (pro אחרת post fratrem) N. pr. filii Benja-
mini natu tertii, 1 Paral. VIII, 1.

אחרתל (pone pomoerium sc. natus) N. pr. viri e
tribu Juda 1 Paral. IV, 8.

אחרת chald. adj. *alius*, vel potius *alia*. Iungitur
enim femininis מלכות regnum, חיה bestia, כוונה
Dan. II, 39. VII, 5. 6. 20. Tau. Feminini generis nota,
abiectionis est per Apocopen, ut אחרת pro בערית
exercitus, אחרת pro רבית herum. In Targg. est אחרת
alius, et per apharesin אחרת Deut. XXVIII, 32 Pseudojoh.
אחרת alia Gen. XXVI, 21. 22.

אחרת chald. Dan. IV, 5: אחרת vel. sec. Keri
אחרת *usque ad postremum* i. e. postremo, tandem.
אחרת *aleoatē*, ut saepe particulae in Chaldaismo, unde
male int. hebr. אחרת באחרונה. Quae sit ratio syllabae
אחרת vel אחרת, in quam exit vocabulum, subobscurum.
Simois cum pro antiqua Pluralis nota habere videtur,
coll. אחרת, אחרת (i. q. אחרת), אחרת, אחרת
(adde dialem Syrorum in אחרת), ut אחרת pr. valeat *sub-*
secutiones; malo tamen אחרת pro terminatione adiectiva
habere, ut אחרת, אחרת, coll. syr. אחרת in אחרת. In Targg.
hac forma non exstat.

אחרת f. (opp. ראשית) 1) *pars postrema, ex-*
trema, finis. Ps. CXXXIX, 9: אחרת *ad extremum*
(remotissimum) *mare*. — 2) *tempus extremum, finis*
Deut. XI, 12: אחרת השנה *usque ad finem anni*. Dan.
VIII, 19: אחרת השנה *in fine irae* i. e. iudicii divini. V. 15.
23. XII, 8. It. extrema *solis* alicuius Job. VIII, 7. XLII, 12.
Jerem. I, 19. Prov. V, 11. It. *eventus, exitus*. Prov. V,
4: אחרת העולם *exitus eius* (multo *is adulterae*) *est ama-*
rus i. e. *ultima* solis *corum*, quos solvixit. XXIII, 39:
אחרת וישת *et exitus eius* (vini) *instar serpentis*
morde i. e. quae vinum ebrietate inquit sequuntur. XIV, 12.
15. XVI, 23. XXXI, 21. Numquam אחרת אחרת de
eventu felice. (Syr. אחרת finis, exitus, maxime felix).
Prov. XXIII, 18. XXIV, 11. Jerem. XXXI, 11. Ps.
XXXVII, 37. — 3) *tempus postremum, futurum*. Jes.
XLVI, 10. Frequentissimum in vaticiniis, maxime messia-
nis, est locutio אחרת הדברים *dicibus futuris*. Gen. XLIX,
1. Num. XXIV, 11. Jes. II, 2. Jerem. XXX, 23. XLVIII,
47. XLIX, 39. Ezech. XXXVIII, 16. Dan. X, 14.
Hos. III, 5. Micha IV, 1. (LXX. haec verba transferunt *in*
fine dierum, unde in N. T. hac formula usurpatur de
temporibus adventu Messiae proxime praecedentibus, ubi
finis mundi instare credebatur. 1 Petr. I, 5. 20. Hebr.
I, 1. Vide Lexx. in N. T.). אחרת השנים *amni* futuri
Ezech. XXXVIII, 8. — 4) *posteritas, poster.* Ps.
CIX, 13. Jerem. XXXI, 17. Dan. XI, 4. Amos IV, 2.
IX, 1.

אחרת fem. chald. i. q. hebr. no. 3. Dan. II, 28:
אחרת יבוא *diebus futuris*. De temporibus Messiae
agitur, quare etiam verti potest *in fine dierum*. Ex
Hebraismo petita est phrasis, Chaldaei enim germani
אחרת, quod in Targg. rarissimum est (Prov. XXV,
8. 9), reddunt בוק.

אחרת chald. m. *alius*. Dan. II, 11. III, 29.
V, 17. VII, 21. Cf. sub אחרת. In Targg. est אחרת,
אחרת, אחרת, in dial. Hieros. אחרת, unde Sam. אחרת
permutatis.

אחרת (formae אחרת) adv. *retrosum* Gen. IX,
23. 1 Sam. IV, 18. 1 Reg. XXIII, 37. 2 Reg. XX, 10. 11.
Jes. XXXVIII, 8. Pr. est. adiectivi inusitati אחרת
l. potius אחרת. Adiectiva enim in אחרת ita moventur, ut in
feminino adisceant אחרת, אחרת. Plur. fem.
אחרת, אחרת. f. אחרת quidam, quaedam, et *Lehr-*
geb. p. 516. not. Num servile est *dagessatum*, ut in אחרת
vel אחרת, אחרת.

* אחרת m. pl. Esr. VIII, 36. Esth. III, 12.
VIII, 9. IX, 3 *satrapae*, provinciarum maiorum praefecti
k

apud veteres Persas, more Pascharum (باشا, پاشا) turcicorum civili et militari potestate instructi, regumque, quem splendorem accumulabantur, in provinciis vicarii. Singulis harum provinciarum partibus circulisque procuratores (פיהרה) praecrant. Vide de numeris huius ratione BRISSON. de regio Persarum principatu lib. I. §. 168. HEYDEN'S *Ideen* T. I. p. 489 sq. ed. IV. De etymo variae sunt eruditorum coniecturae. Ac plerumque quidem hoc vocabulum compositum esse censent, priorisquae eius partem, quae in sequentibus etiam vocabulis אהשורוש et

אכש אכש persicum comparere videbatur, persicum אכש *akhäsch* esse volunt, quod Persarum Lexicographi ap. LUD. DE DIEU ad Esth. I, 1 reddunt *وازر قيمت* i. e. transferebant editore dignitas seu maiestas et honor seu pretium. At vocabulum persicum *valorem* potius *pretiumque*, qualecumque est (*W'orth, Preis*), non *maiestatem*, denotare videtur.

أخش يفتم ثالث بوزن آتش
أخش يفتم اول وسدون ثاني وشين فرشت
أخش i. e. *vocabulo* *أخش*

tertiam fathata ut in آتش pretium et valor rerum notatur, et porro: *أخش يفتم اول وسدون ثاني وشين فرشت* *أخش* cum prima *fathata*, quiescente *secunda*, atque *Schin punctis munito est pretium et valor atque dignitas alicuius rei*. Aliam igitur harum litterarum interpretationem infra proposituri, quomodo posteriori vocabuli partem interpretentur, videamus. Ac HOTTINGERUS quidem (smegm. orient. p. 76) *دربان* ducit a persico *derban* i. e. ianitor, fors. portae regiae praefectus; CASTELLUS (Heptagl. col. 3960) a pers. *دربند* minister, famulus, ita ut

أخش sicut summi regis administri l. satellitum praefecti; RELANDEUS demique (diss. miscell. II, 232) et AUC. PEIFFERUS (Dub. vexat. Opp. 121) caeteris rectius in his litteris latere viderunt persicum *سِتْرَاب* vel *سِتْرَب* *sitrab* satrapa, quam vocem tanquam veterem et obsoletam notarunt CASTELLUS (Lex. pers. col. 350) et MENESKIUS. *أخش* de hac sententia compositum fuerit ex *أخش* et *سِتْرَاب*, diarium sibilantium altera extrusa, et adiecta syllaba formativa *آ*.

Atqui biblicum nomen *أخش* veterum Persarum *Satrapam* esse, nos quoque pro certo habemus: *أخش* vero minime videtur vocabulum peculiare et praefixum, sed Hebraei sonum formae zendicae vel pehlevicae *Khschatrap* accurate expressuri litterae *Schin* praefixerunt *ה* cum Aleph prosthetico, cuius rei similia exempla habes *أخش* et *أخش*. Atque durioris illius, quam posuimus, formae praeter analogiam duo vestigia extant. Primum est in etymo, quod cum BOULLENTIO in litteris ad nos datis quaerimus in sanscritanico *Khschatryapati* ordinis bellici domus, alterum in forma graeca apud Theopompum *ἑξαρπάτης*, quae hebraicae accurate respondet, et itidem litteram prostheticam adsumsit. Pro duris litteris *khsch* Graeci posuerunt *ξ*, ut in *W'eorakische, Warakische* ARAXES (ASQUETIL in Mémoires de l'académie des inscript.

XXXI, pag. 367), *Kschersche* Xerxes, recentiores Persae a durioribus sonis alienissimi pro *kshch* et *tsch* *س* et *ش* cf. zend. *Khschetra*, postea *schetrao* rex; *Ποξάρη* zend. reitschen pers. *وشنا*, lucida; *Khschchiöh* (inscr. Persepol.) i. q. *شاه* rex; *Khschéto* lucidus, *شاد*; *khschefe* nox *شب*; *khschouesch* sex, *شش*. Ita *Khschatrap* *سِتْرَاب*, *Araxes* hodie Aräs. Hebraeos duriorum illum sonum *kshch* expressisse *הש*, alio praeterea exemplo docemur, nimirum *ארתקשתרה* pro *Art-kshetro*. Vide s. h. v. Quod ad syllabam *آ* attinet, quam habes etiam in *أخش*, haec aramaca est originis, in qua dialecto ea magnopere frequentatur (cf. *ארתקשה*, Agbatana), nisi forte est nota Pluralis linguae persicae veteris et recentioris a Chaldaeis Hebraicisque veram eius vim ignorantibus servata, simili vitio, quam quo nostrates dicunt *P. Aleoran, der Aleoren*. Aliud etymon, ac supra propositum, dedit ASQUETIL DE PERRON (Mémoires de l'acad. des inscript. XXXI, Zend-Avesta Kleucker II, p. 82) *Satrapam* ducens a pehlevico *Satterpae* i. e. coelum stellarum fixarum, quod coelo solis ac planetarum inferius esse putatur, regumque vicarios ita dici observans, ut opponantur regibus, qui *Korschidpae* i. e. coelum solis, idque superius, appellantur. — I. XX. *σπαρταρῆται*, Theod. Dan. *σπαρται*. Vulg. *satrapae*, raro *principes*. Syr. Esr. *ܫܬܪܦܝܐ*, Esth. Dan. *ܫܬܪܦܝܐ*.

أخش chald. m. plur. i. q. hebr. praec. Dan. III, 2. 3. 27. VI, 2. 3. 4. 7. 8.

* *أخش* *Achaseverosch*, Xerxis nomen in V. T. Esra IV, 6 (v. not.). Esth. I, 1. 10. 16. 17. 19. II, 1. 12. 16. 21. III, 1. 6. 7. 8. 12. VII, 5. VIII, 1. 7. 10. IX, 20. 30. X, 1. 3, quod praeterea patri Darii Medi i. e. Astyagi tribuitur Dan. IX, 1. Quod ad nomen *أخش* attinet, plurimi illud compositum putant ex *أخش* et alio vocabulo *principem* notante. Ac Jo. SIMONS confert *بروشان* *baraschan* princeps, nobilis (Onom. V. T. p. 580), Jo. JAHN (*Linleit. in das J. T.* 299) zendicum *Feretshao* qui multum facit, fortasse qui magna patrat (Zendavesta ed. Kleucker III, p. 315) et alibi verosimilium pehlevicum *Zwaresch* heros (*Archäologie* II, p. 171), HUGENIUS (ad Tob. p. 130)

persicum *أخش* *arasten* ornare, ita ut *أخش* (Esth. X, 1 Chethibl, quam formam is geminam et primitivam esse censet, coll. syr. *أخش*, arab. *أخش*)

sit *gloria ornatus*. Similem ipse olim secutus sum rationem (*Hall. Encyclopädie* s. v. *Abasverus*) cum LUDOV. DE DIEU (ad Esth. I, 1). WARLIO (*Mitgasin f. alte bes. orient. Literatur* I, 105), BOULLENTIO, ROSENMULLERO

alisque. Et enim *أخش* persice *آخشورش* scriptum

congruentia commendatur, tum eo quod Xerxis ingenium, quale ab Herodoto adumbratur, cum Ahasveri, hominis non magis crudelis quam stulti inbecillique, moribus prorsus concordat.

* אָט אָט vel אָט אָט i. q. prae. Esth. X, 1 Chethibh. Vide paulo superius dicta.

* אָט אָט N. pr. viri ex posteris Judae 1 Paral. IV, 6, persicae, ut videtur, originis, ni fallor *milio*. Vide sequens vocabulum.

* אָט אָט Esth. VIII, 10 *muli*. Additur per epexegetin בְּנֵי עֲרָבִים *fili equarum*. Plorisque composita videtur vox ex pers. *استار* et *اخش* *mulus*, adiecto אָט, ut in אָט אָט (cf. אָט אָט in Vers. pers. Gen. XXXVI, 24 pro hebr. אָט), ut sint *muli praestantes*: LORSBACHIO (*Archiv für morgenländische Literatur* II, p. 262) ex pers. آغا *Aga* i. e. cursus publicus, *Post, messagerie*, et استر, ita ut sint *muli regii*, cursui publico adhibiti. Prius illud praeferem (et olim re vera practuli), nisi obstarent de *اخش* superius dicta. Coniicio igitur ex

antecedentium vocabulorum analogia, pro *استر* veteres Persas dixisse *schatar* vel *khschatar*, camque ob causam Hebraeos litterae sibilanti praefixisse ה cum Aleph prosthetico. LXX. Vulg. Syr. omittunt. *Mulos* interpretatur ABEN ESA, *camelos magnos* autem R. SALOMO, quantumvis repugnantibus verbis בני רמבים. Consultis is, vel quicunque ei hanc sententiam praecivit, persicum *استر* *üschtür* camelus. Tang. prius pro *האשתרבים* הרכב, sed cum BOCHARTO (Hieroz. I, p. 237) ex altero rescribendum est *equos nudos, filios equarum*. Voluit fuisse muros, non cataphractos et phaleratos, ut expeditius currerent. Vide BOCHARTUM l. c.

אָט, v. אָט.

אָט rad. imisit. Arab. اَسَدٌ firmavit, stabilivit, sec. Kamusum. Unde

אָט m. *rhamnus*, a firmitate radicum dictus. Iodd. IX, 14. 15. Ps. LVIII, 10. אָט אָט *arca rhamni*, n. pr. loci transjordanensis Gen. L, 10. 11. Arab. اَسَدٌ id., ita tamen ut usitatus sit synonymum عَسَوَسٌ. Locm. fab. 22. Syr. אָט Vers. syr. l. l. c. c. Chald. Plur. אָט ap. Onk. Gen. III, 18 ubi בְּבֵית אָט pro hebr. אָט. Pseudo-Jonath. אָט, atque sic Jonath. Hos. X, 8, cf.

ap. NAsORACOS: כּוּבָא וּמְאָטָא (STAEUDDIN'S *Beitr.* V, p. 16). Punica quoque fuisse vocem intelligimus ex auctario Dioscoridis, ubi glossator: *Ράμος, Ἀρροί, Ἀτῶν* (אָט). Omnia vero haec herbarum vocabula, quae africana nuncupat iste glossator, punica id vero est semitica esse ostendit BOCHARTUS *geogr. sacrae* II, lib. II, c. 15. Cacterum de rhamno vide CELSIUM in Hierobot. T. I, p. 199 — 209, eiusque iconem apud Prosp. Alpinum de plantis Aegypti pag. 21.

אָט rad. inusitata. Apud Arabes اَسَدٌ fut. I. est:

lenem sonum edidit, et usurpatur de *stridore* sellae camelinae haud satis adstrictae, de sono gemebundo camelii prae lassitudine onerisque gravitate (Har. IV, 44. Schult.), de *murmure* ventris inanis et famelicii cct. gr. *ροῦξεν*, nostr.

knarren, kuurren, اَسَدٌ et اَسَدٌ it. اَسَدٌ sonus est modo descriptus. Hinc apud Hebraeos 1) *murmuravit* v. אָט no. 1; 2) *murmuravit rivus, leniter fluxit* (v. Jes. VIII, 6); 3) *leniter incessit et egit*. Translatum est vocabulum a sono ad fluxum, a fluxu ad incessum, cf. בָּבֶל.

אָט subst. m. 1) murmur, gemitus et abstr. pro concr. *murmurans* i. e. *μαρμαρῶντος*, ventriloquus (v. sub אָט), murmurare vocis artificiosae manium vocem imitari solitus. Plur. אָט Jes. XIX, 3, non sine acerba horum praestigatorum credulacque plebis irrisione *die Knurrer*. Abulwalides: *ما يبعد عندي أن يكون مبحاسن لقولته العرب*: *للموت الأليط ككل صوت يشبه صوت الرجل الجديد على معنى وحده كماوب بارق كوقد والمعنى أنك أخطب الأرب* *الموت الأليط* *mihi probabile est, hanc vocem cognatam esse arabicae* *المبحاسن* *quae varios sonos notat similes stridori, cum sella camelina nova edere solet, ita ut* *אָט coll. Jes. XXIX, 4* *necromantiae peritos transulerint*; *2) murmur (rivi), fluxus lenis*. Jes. VIII, 6: *אָט אָט* *aqueae Silvae euntes cum leni murmure* i. e. *lente, leniter*. — 3) *lenis incessus, unde* *אָט, אָט adv. leniter, lente, sensim pedetentimque*; velut de leni lentoque incessu Ingentis 1 Reg. XXI, 27, gregis Gen. XXXIII, 14: *אָט אָט* *egoque incedam secundum lenitatem* i. e. *commoditatem meam* i. e. *consuetam, nach meiner Gemächlichkeit, allgemach*. 2 Sam. XVIII, 5: *אָט אָט* *leniter (agite) mihi cum puero!* Job. XV, 11: *אָט אָט et verbum (nostrum) mite ad te*. Adverbium h. l. adiectivi vices sustinet, ut saepe. Cacterum plerique interpretes ante SCHULTESIUM, excepto Jaehlio, h. l. verbum esse opinati sunt, quod acquivalet verbo אָט abscondere, tegere, renitente sententia.

Aegyptus enim suffitu nobilitata non fuit, ne dicamus, contextum prorsus reniti.

אַטער Fut. אָטער *clausit, conclusit.* Legitur in uno loco Ps. LXIX, 16. Arab. **أَغْمَر** vicinas habet significaciones, circumdedit, sepsit, circumstetit, it. obligavit, ut nervo sagittam. Conj. V. complicatus, flexus et incurvatus fuit.

אַטער (clausus, ligatus) N. pr. 1) viri e numero praefectorum, qui sub Zorobabele ex exilio revertebantur Esr. II, 16. Nehem. VII, 21. X, 18. 2) alius eiusdem, e numero ianitorum, Esr. II, 42. Neh. VII, 45.

אַטער m. adj. *ligatus* i. e. impeditus Iudd. III, 15. XX, 16: *וְיָמִינוּ יְדֵי אֶטֶר לִיגָטוּס* *ligatus manu sua dextera* i. e. qui dextra cominunde uti non poterat, saevola. Cf. III, 21. Alia etiam ligandi vocabula hunc in modum ad impeditorem membrorum usum transferuntur, ut **אַעֲמָד** ligatus sc. lingua i. e. qui impeditae linguae est, **אַעֲמָדָה** impedimentum linguae, ut respondeat **רִבְּ אֲחָבָב** *impedita erat lingua eius, ut respondere non posset.* Plura vide ad **הָהָם**. Contra nos de loquace, *die Zunge ist ihm gelöst.* Nomina formae **קָטַל** imprimis vitii et infirmitatibus corporis designandis adhiberi, monstravimus *Lehrgeb.* p. 490.

אַי constr. (אָי) adv. interrogandi, *ubi?* Nomisi cum Suffixis (sed vide Not. 2) **אַיְכָה** *ubi tu?* Gen. III, 9. אִיְכָה *ubi ille?* Exod. II, 20. 2 Reg. XIX, 13. Michä VII, 10. Job. XIV, 10. XX, אִיְכָה *ubi illi?* Jes. XIX, 12. Nah. III, 17. Alibi semper cum He parag. אִיְכָה. (Apud Arabes **أَي** est pronomen interrogativum *quis?* quod Fem. et Pluralem admittit, **أَيَّة** quaeenam? **أَيُّون** quinquam, quaeenam? et sequente genitivo construitur, ut **أَيُّ رَجُلٍ** *quisnam vir?* **أَيُّ حِينٍ** *quonam tempore?* **أَيُّكُمْ** *quisnam vestrum?* Idem valet aethiop. **አይ**: Apud CASTELLANUM est etiam syr. **אִי** quae, illa, sed incertae auctoritatis. Cf. אִי.

2) אִי est nota interrogationis, quae adverbis et pronominibus praemissa iis vim interrogativam tribuit, quemadmodum אָטֶר relativam. Cf. germ. *wovon?* pro *von welchem?* Hunc in modum componitur a) אִי זֶה *quis?* sed ubique cum respectu ad locum 1 Reg. XIII, 12: אִי זֶה *quonam via abiit?* (Vel: *ubi viae? quor-*

um viae? Vide ad **אִי בְּהָה** sub litt. b). Eadem structura est 2 Reg. III, 8. 2 Paral. XVIII, 23. Job. XXXVIII, 24, et sine interrogatione Jer. VI, 16. Eccles. XI, 6: **כִּי אִיֶּךָ** *nescis enim, quodnam (seninis granum) efflorescet,* in quo uno exemplo haec particula ad locum non refertur. Alibi est *ubi?* (a) אִי זֶה *Job. XXVIII, 12. Esth. VII, 5. Jes. L, 1. LXXVI, 1. 1 Sam. IX, 18, et quorsum?* 1 Reg. XXII, 24. Aliquoties inunctim scribitur אִי זֶה *v. infra. — b) אִי בְּהָה unde?* (a) אִי בְּהָה *inde.* Gen. XVI, 8. 1 Sam. XXX, 13. 2 Sam. I, 13. Job. II, 2. Jon. I, 8: אִי בְּהָה *ex quonam populo es?* 2 Sam. XV, 2: אִי בְּהָה *ex quonam urbe es?* (Pr. undenam populi? undenam urbis?) ad Plaut. unde gentium? Odyss. I, 170: *πόθεν εἶς ἀπόθω;* עם *et یر* in his locis sunt genitivi pendentes a nominativo זֶה, ut vel e sexu nominis זֶה femineo intelligitur. — c) אִי בְּהָה *cur? quare?* (a) אִי בְּהָה *propterea* Jer. V, 7.

Not. 1. אִי in omnibus exemplis sub no. 2. propositis pr. est st. constr. ab אִי, et illustrari potest ex usu Arabum sub no. 1. monstrato. — Aliis quibusdam particulis אִי arctius iungitur, ut in unum vocabulum coalescant, אִיֶּךָ, אִיֶּכָה, אִיֶּכָה, אִיֶּכָה, אִיֶּכָה. Eadem ratione haec particula nuntur Syri in **אַיְכָה** quomodo? (a) **אַיְכָה** (ita), **אַיְכָה** unde? (a) **אַיְכָה** quis, qualis? **אַיְכָה** id. Chaldaei אִיֶּךָ quonam? quodnam? ubi? (i. q. אִיֶּךָ quaeenam? אִיֶּכָה unde? אִיֶּכָה quomodo? (a) אִיֶּכָה ita), אִיֶּכָה quando? אִיֶּכָה unde? (ubi notandum est, in duobus ultimis exemplis אִי particulis per se interrogativis praemitti pleonastice vel maioris emphasos ergo), Samaritani in **אַיְכָה** *ubi?* v. Anecdott. orient. I, 28, Aethiopes in **አይ**: *ubi? quomodo?* nec non **አይ**: *nbi?*

Not. 2. In loco Prov. XXXI, 4 אִי, quod in Keri est, multi per Apocopen interpretantur אִיֶּכָה *et principes non (deceat) temetum.* קִימְחִי: **אִיֶּכָה** *et principes non (deceat) temetum.* Quamquam autem Apocope litterae Nun exemplis non caret, h. l. potest vulgaris significatio retineri, et verti: *et principum* (non est, dicere), *ubi temetum?* quo posito tamen non dissimulandum, אִי in hoc uno exemplo extare pro **אַיְכָה** *ubi?* et sine Suffixis. קִימְחִי: **אִיֶּכָה** *et principes non (deceat) temetum.* וְיַחֲזִק לְשֵׁנֵי כִנּוּ מֵאִיהָ.... וּפְרִירוּשֵׁי אֵל לְרוּזִים *et principes non (deceat) temetum.* שְׂמֵרָה אִיהָ שֹׁכֵר לְשֵׁנֵיהָ.

Not. 3. Scorsum et tanquam primitivam tractavimus hanc particulam, cum lubrica sint de his vocabulis pericula etymologica. Non absorta tamen multorum derivatio ab אִי desideravit, cum sit *desiderandi* quaerendique particula, aut ab אִי *habitavit*, אִי *habitatio*, siquidem est particula de loco quaerentis. Ad eam commendandam provocare possis ad formam אִי, quae invenitur in Cod. sam. Gen. XVI, 8 pro אִי.

אִיֶּכָה *ubi?* i. q. אִי, אִי cum He paragogico ut in יְהִי, הָיָה. Gen. XIX, 5. 2 Sam. XVI, 3. Jerem. II, 8. Job. XVII, 15. Mal. II, 17. Zach. I, 5 rel. et citra interrogatio-

pes, quibus **אַי**: est particula inseparabilis, quae verbis, nominibus, adverbis ect. praefixa his vim negandi tribuit, v. e. **אַי־חַדָּשׁ**: non semper, vel potius semper non i. e. nunquam, **אַי־אֱמוּנָה**: incredulitas, ab **אֱמוּנָה**: fides. Ad Jobi locum illustrandum egregie faciunt haec **LUDOLF** in gramm. aethiop. p. 157: „Et quod in hac lingua speciale est, etiam nominibus vitiorum ad significandas virtutes praemittitur; ut **אַי־חַוָּת**: q. d. infornicatio i. e. castitas, pudicitia 2 Pet. I, 6 [pro *ἐγκράτεια*], **אַי־תְּשׁוּבָה**: q. d. insuperbia i. e. modestia vel ut Christiani scriptores loqui amant, humilitas, superbiae opposita. Enc. 32. Sept. 1. 2.“ Atque de origine huius particulae quaerentibus nobis duplex offertur ratio. Altera est, ut per apocopen sit pro **אין**, coll. **אין** 1 Sam. XXI, 9 *nonne?* (quod tamen ipsum dubiae originis est). **כַּחַמְתִּי כִּנְנוּ מִן אֵי כְבוֹד כְּבוֹד אֵי כְבוֹד בְּהַרְוֶה הַיָּד וְאֵין יֵשׁ בָּהּ הַחַת הַיָּד** Sed haud dubie praeferenda est altera, **אֵי** pr. esse interrogandi particulam i. q. **אֵי ubi**, quae in negativam transierit, quum de eo, quod non comparat, quaei solet, ubi sit? Hinc proprie *ubi gloria?* i. e. inglorius. **LUDOLF** comment. ad hist. aethiop. 205. Cf. **בְּהָה**, **אֵי** quid? it. non; **אֵי** an? it. non; **רַבְבִּי**, **אֵי** num? au? it. si i. q. **אֵי**. Vide **BEXTOFF**, col. 68. 69.

אֵי ululatus, vac! v. **אֵי** no. II. p. 59.

אֵי terra maritima, v. **אֵי** no. I. p. 38.

אֵי-כְבוֹד (inglorius, v. paulo superius **אֵי**) N. pr. filii **Pimhāsi** 1 Sam. IV, 21. XIV, 3.

אֵי-בֵּל (*non-habitatio*, fortasse cui nemo conuenit, illibata, pudica, aut *insula habitatio*) **Isabella**, N. propr. mulieris famosae, quae ex **Ethbaale** Tyri rege prognata, **Ahābi** uxor, **Samariae** regina facta, ibi idololatria, flagitii et dira **Dei** prophetarum persecutione infamis facta est, postea iustus facinorum poenas dedit. 1 Reg. XVI, 31. XVIII, 4 sq. XI X. 1. 2. XXI, 5 sq. 2 Reg. IX, 7 sq. LXX. **Ἐλεβήλα**, atque sic Act. II, 20 de muliere flagitiosa. Vulg. **Jezebel**.

אֵיִקָּר pro **אֵיִקָּר** pag. 10. A.

אֵיִתְמַר v. pag. 38.

אֵין i. q. **אֵין**, ex quo contractum est (ut **דַּהֲתָן** contr. **דַּהֲתָן** contr. **דַּהֲתָן** *Lehrgeb.* §. 125, 1. litt. a. b. Chald. et Sam. **אֵין** id. **אֵין** ad ubi? ad quem locum? Dicitur etiam **אֵין**, adv. interrogandi 1) de loco *ubi?* Hinc **אֵין unde? 2 Reg. V, 25 Chetübh. (Clad. **אֵין**, **אֵין** id. et apud **Talmud.** **אֵין** unde nobis?) — 2) de loco et tempore, *quo?* 1 Sam. X, 14, *quando?* **אֵין****

usque quando? quamdiu? Job. VIII, 2. Sam. **אֵין** pro hebr. **אֵין** Exod. XVI, 28. Num. XIV, 11.

Cum He parag. locali: **אֵין** (Milel) 1) *quo? quorsum?* Gen. XVI, 8: **אֵין** *unde venis, et quorsum ibis?* Jes. X, 8: **אֵין** constr. praegians pro: *quorsum* (transportabilis et ubi) *relinquitis divitias vestras?* Gen. XXXII, 18. XXXVII, 30. Iud. XIX, 17. 2 Reg. VI, 6. 2 Sam. II, 1. Jer. XV, 2. Zach. II, 6. V, 10. Deut. I, 28. Ps. CXXXIX, 7 (ubi quidam codd. nonnullaeque editt. vitiose **אֵין**). Sine interrogatione Jos. II, 5. Nehem. II, 16. Ezech. XXI, 21. 2) *ubi?* Ruth II, 19: **אֵין** *ubi spicas hodie comestis?* i. e. commemorata es? (LXX. **ποῦ**; Vulg. *ubi?* Syr. Arab. id.) — 3) **אֵין** huc et illuc, huc aut illuc. 1 Reg. II, 36. 42. 2 Reg. V, 25. 4) **אֵין** *quousque, quamdiu?* Ps. XIII, 2: **אֵין** *quamdiu, o Deus, relinques me prorsus?* Exod. XVI, 28. Num. XIV, 11. Jos. XVIII, 3. Jer. XLII, 6. Hab. I, 2. Ps. LXII, 4. Job. XIX, 2. XVIII, 2: **אֵין** *quamdiu (usque dum) finem imponetis verbis?*

אֵיבָה *adversatus est alicui, inimice et hostiliter*

persecutus est aliquem, e. c. acc. Verbum **אֵיבָה** semel legitur Exod. XXIII, 22 (cf. 1 Sam. XVIII, 29). Sed longe frequentissimi usus est Part. nominascens **אֵיבָה** *adversarius, inimicus, hostis*. Usurpator de inimico, quocum privata odia habemus, Ps. III, 8. VI, 11. IX, 4. XIII, 3. 5. XLII, 12. Exod. XXIII, 4. Job. XXVI, 7, et, et de hoste, qui publice et in bello nos oppugnat. Ps. XLV, 6. CX, 1. CXXVII, 5. Jes. IX, 11, et. Saep. in Sing. collect. de hostibus Ps. IX, 7. 1 Reg. VIII, 46. Thren. II, 4. **אֵיבָה** hostes Jehovae, dicitur tum de impiis verae religionis inter Israelitas adversariis Ps. XXXVII, 20. XCII, 10, tum de hostibus barbaris Ps. LXXXIII, 3. LXXXIX, 11. 52. Fem. **אֵיבָה** *inimica* collect. de inimicis, hostibus (Dei) Michä II, 8. 10. Cf. **Lehrgeb.** p. 477.

E lingua arab. conferri potest **أَوْب** iratus fuit (sed pr. ni **أَوْب**, adversatus aversatus, est, est enim eadem radix ac **أَوْب** reversus est), cum accus. **أَوْبَ** reiecit cum **أَوْب** et in formula imprecaudi **أَوْب** et **أَوْب** reiciat te (Deus). De linguarum cognatarum usu si quaeris, synonymum est **أَوْب** hostis, syr. et chald. **אֵיבָה**, et in ipsa lingua hebr. eiusdem vel viciniae significationis **אֵיבָה**, **אֵיבָה**.

אֵיבָה (pro **אֵיבָה**, ut **אֵיבָה** pro **אֵיבָה**) f. *inimicitia, hostilis animus* Gen. III, 15. Num. XXXV, 21. 22. **אֵיבָה** inimicitia aeterna Ezech. XXV, 15. XXXV, 5. Praeterea non legitur.

אֵיךְ N. pr. *Iobus*, Arabs Ausita, vir divitiis non magis quam pietate et virtute conspicuus, a Deo suadente Satana omnis generis calamitatibus tentatus, postea in integrum restitutus. Job. I, 1 sq. II, 7, 10, 11. III, 1, VI, 1, IX, 1, XII, 1, XVI, 1, XIX, 1, XXI, 1, XXXIII, 1, XXXVI, 1, XXXVII, 1, XXXIX, 1, XXXI. 10. XXXII, 1—4. XXXIII, 1, 31. XXXIV, 5, 7, 35, 36. XXXV, 16. XXXVI, 14. XXXVIII, 1, XLII, 7 sq. Ezech. XIV, 14, 20. LXX 'Ióβ, atque sic Jacob, V, 11. Vulg. *Iob*. Syr. אֵיךְ.

Arab. أَيْوَبٌ. Nomen (cuius forma Hebraisum redolet) pr. valet *hostiliter tractatum* (ab אֵיךְ), ad formam אֵיךְ, quae interdum vim passivam habet, ut in אֵיךְ natus. Hominum intellige (a Satana) *hostiliter tractatum*, qualem fuisse Jobum, integrum, quod de eo agit, carmen didacticum docet. Tale vero nominis etymon ponentes, quod historiae et calamitatis eius congruat, minime hoc nobis volumus, Jobum propterea personam esse commentitiam et ab auctore carminis conflictam, a qua sententia sumus alienissimam, antiquiorem carmini traditionem subsesse existimantes; sed potuit Jobus hoc nomen fati suis mire conveniens post illud in signe vitae discrimen nactus esse, quemadmodum simile quiddam in nominibus Sauli (אֵיךְ est *postulatus* sc. a populo), Davidi (אֵיךְ dilectus) et Salomonis (אֵיךְ pacificus) evincisse videtur. Atque revera aliud eum ante nomen gessisse, memoriae prodit additamentum apocryphi, ad Vers. Alex. *πρωτοπληγος δε αυτησ ορονα Ιωβελθ* [אֵיךְ Gen. XXXVI, 35]: quamquam his recentioris aevi traditionibus non multum fidei tribuerim. In Alcorano (Sur. 38, 40—44) eius historia mythis et traditionibus adulterata tangitur, ac mentio eius in haec verba desinit: نَعِمَ أَعْبَدُ أَنَا أَوْيَبُ *euge servum, quippe*

erat resipiscens, quibus verbis KROMAYERUS, J. D. MICHAELIS (ad Lowth. de sacra poesi p. 685. Supplem. p. 59.) eorumque sequaces vero nominis etymo alludi putarunt, et אֵיךְ interpretari maluerunt *serio resipiscentem*. Quibus cave adsentiaris, cum eadem formula aliis etiam resipiscensibus, qui in hoc capite recensentur, adhibeatur, ut Davidi vers. 16. Salomoni vers. 29. P. veterum Iudaeorum Christianorumque traditione Jobum eundem fuisse ac Jobabum, Esavi nepotem, Idumaeae regem Gen. XXXVI, 33, supra nominum (v. quae ad Apocryphum illud commentatus est J. D. MICHAELIS, *Einleit. in das A. T. T. I.* pag. 16 sq.); hoc autem fundamento nituntur quaecumque Arabes alique Orientales de eius historia commenti sunt (v. HÉRELLOT s. v. Ajub).

אֵיךְ v. s. rad. אֵיךְ p. 36.

אֵיךְ ibid. p. 35.

אֵיךְ v. s. אֵיךְ p. 39.

אֵיךְ ubi? vide s. אֵיךְ, אֵיךְ p. 78.

אֵיךְ v. s. אֵיךְ, אֵיךְ p. 79.

אֵיךְ, אֵיךְ, אֵיךְ v. s. אֵיךְ p. 79.

אֵיךְ et cuncta eius derivata, v. sub rad. אֵיךְ.

אֵיךְ rad. inusit. Chald. et Talmud. אֵיךְ *terror*.

Quae de origine vocis et de lingua arabicae, quam statunt, convenientia commentum sunt A. SCHULTZ ad Prov. XX, 2 et SIMONIS in Lex., apud ipsos relegat, qui valet.

אֵיךְ adj. f. אֵיךְ *terribilis, formidabilis*, de populo Chaldaeorum IIab. I, 7, de puella vi pulchritudinis victrice Cant. VI, 4, 10. Cf. Anaer. II, 12, 13.

אֵיךְ (pro אֵיךְ, ut אֵיךְ pro אֵיךְ) f. *terror*. Dent. XXXII, 25. Job. XLII, 6. Jes. XXXIII, 18. Est. III, 3. Gen. XV, 12. Job. XXXIX, 20: אֵיךְ אֵיךְ *vis fremtus eius (est) terror*, i. e. terrorem spargat. Sequitur genitivus eius, qui alius terrori est vel terrorem incutit. Prov. XX, 2: אֵיךְ אֵיךְ *terror regis*, quem regia maestas incutit. Exod. XXIII, 27: אֵיךְ אֵיךְ *terrorem meum mittam ante te* i. e. incutiam populis ante te. Job. XXXIII, 7: אֵיךְ *terror meus* i. e. quem incutio, ibid. IX, 34. XIII, 21. Jos. II, 6. Cum He parag. אֵיךְ Exod. XV, 16. Plur. אֵיךְ Ps. LV, 5. Praeterea non legitur. (Chald. אֵיךְ, אֵיךְ id. Sam. אֵיךְ Exod. XXIII, 27).

אֵיךְ m. pl. 1) *terrores*, ut אֵיךְ Ps. LXXXVIII, 16. 2) *idola*, a terrore dicta, quem incutunt cultoribus. Jerem. L, 38. Cf. אֵיךְ s. אֵיךְ. 3) *Emaci* N. propr. populi, qui ante Moabitas terram ipsorum incoluisse dicitur. Gen. XIV, 5. Dent. II, 11. Praeterea in cod. Sam. Gen. XXXVI, 24 pro אֵיךְ legitur אֵיךְ, Vers. Sam. אֵיךְ. Sec. etymon: terribiles, formidabiles, unde Targ. אֵיךְ, Saad. (ex emend. Rosenmülleri) אֵיךְ *timendi*.

אֵיךְ rad. inusit. i. q. אֵיךְ no. 2. *vanus, nihil fuit, deficit*.

אֵיךְ st. constr. אֵיךְ pr. subst. *defectus, vacuitas, nihilum* Jes. XL, 23: אֵיךְ אֵיךְ *qui principes redigit ad nihilum*. Hinc 1) adv. *nihil*. Saepe ita, ut

אֵינן (gens) *valida et absque numero*. Deut. XXXII, 4. Thren. V, 1. Ps. LXXXVIII, 5.

5) Cum Praefixis: a) בְּאֵינן pr. in defectu, vel pro בְּאֵינָא עֵינָא אֵינָא, a) quando non extat, 1. cum nondum extaret. Prov. VIII, 24: בְּאֵינן הַהוֹדוֹת *quum nondum* (essent) *fluctus* l. c. ante fluctus, cf. בְּבִרְתָּהּ. Ple- rumque i. q. sine, cf. Ezech. XXXVIII, 11: בְּאֵינן הַמִּינִים *sine muro*. Prov. V, 23. XI, 14. XV, 22. XXXI, 20. XXXIX, 18. — b) בְּאֵינן *propemodum, paene* Ps. LXXXIII, 2, pr. fere nihil, hinc: nihil absfuit, quin. Cf. בְּבִרְתָּהּ parum absfuit, quin — i. e. propemodum. — c) אֵינָא a) pro אֵינָא *ei cui non* (est) Jes. XI, 29, *ei cui nihil* (est) Nehem. VIII, 10. 2 Chron. XIV, 10. β) pro אֵינָא *ita ut non* (esset) Esr. IX, 14. 2 Paral. XLV, 12. XX, 25. XXI, 18. 1 Paral. XXII, 4: בְּאֵינן אֵינָא *ita ut non esset numerus*, absque numero. — d) אֵינָא a) *ita ut non*, pro אֵינָא pr. ne non sit (ita ut duplex hinc formulæ insit negatio, quæ tamen neque affirmat, neque emphasin addit negationi, v. Lehrgeb. §. 224, not. 2). Jes. V, 9: בְּאֵינן אֵינָא *ita ut non sit habitator*. VI, 11. Jer. IV, 7. VII, 32. XIX, 11. XXXVI, 9. XXXII, 43. Sequi Inf. Malach. II, 13. It. *eo quod non* (est) Jes. I, 2. β) i. q. אֵינָא cum plon pleonastico (ut אֵינָא נִמְוֹ) *nemo*. Jer. X, 6. 7: בְּאֵינן בְּאֵינָא *nemo* (est) *sicut tu*. XXX, 7.

Not. אֵינָא, nominis status absolutus, nominis in fine enuntiationum, אֵינָא ubique ita usurpatur, ut ad sequentia pertineat. Posterioris structuræ exempla sat multa dedimus, prioris hæc habecis; Gen. XXX, 1: אֵינָא *si non* (est), Num. XX, 5: אֵינָא *aqua non adest*. Cf. sub no. 3.

אֵינָא i. q. אֵינָא, אֵינָא sed interrogative pro אֵינָא. Semel legitur i Sam. XXI, 9. Kimchi: אֵינָא. LXX. אֵי; Syr. et Arabs invito sensu אֵינָא, אֵינָא.

אֵינָא vel אֵינָא radix inusitata et incerta, sec. C. B. MICHAËLEM i. q. אֵינָא circumdedit, circumvixit, unde hic derivat

אֵינָא (Exod. XVI, 36. Levit. V, 11. VI, 13 ubi tamen variant codd.) st. constr. אֵינָא f. 1) *modius*, nomen mensuræ, fortasse a rotunditate dictum (cf. אֵינָא), nisi potius ægyptiæ originis est, et pr. *mensuram* notat. Cf. no. 2. Tantum continebat in aridis, quantum *batus* in liquidis (Ezech. XLV, 11), nimirum *tria sata* (בָּרָה) vel decem Gomer. Exod. XVI, 36: אֵינָא אֵינָא אֵינָא *tri sata*, ibique LXX. τὸ δὲ γομὸν τὸ δέκατον τῶν μέτρων ἤν. Ita etiam Jes. V, 10 אֵינָא LXX habent τρία μέτρα, μέτρον autem alibi ponitur pro בָּרָה. Neque aliter Rabbini, qui Epham tria sata continere tradiunt, atque Targumista, qui l. c. pro אֵינָא habet אֵינָא, cf. Matth. XIII, 35. Decem Ephas constabat mensura אֵינָא (Ezech. l. c.) sive בָּרָה, *corus* autem auctore Josepho (Archæol. XV, 9 §. 2) decem continebat medimnos atticos. Ex quibus efficitur, Epham Josephi certe tempore continuisse unam ἀμμόνιον i. e. sex modios romanos sive 96 sextarios, 1/2 modii Berolinensis, circiter 2600 digitos cubicos mensu-

rac Parisiensis. Cf. EISENSCHMIDT de Pond. et Mensuris pag. 83. Satis congruunt ista cum locis quibusdam, e quibus de quantitate mensuræ quæcumque iudicium ferre licet, ut Zach. V, 6 sq. ubi mulier in tali mensura sedens in ea tota latuisse dicitur; Ruth II, 17, ubi Rutha unius fere Ephæ aristas collegisse domumque secum portasse dicitur; et Exod. XVI, 16. 18. 32 sq. unde discimus, Gomer s. decimam Ephæ partem quotidianum fere hominis cibum fuisse. Neque repugnat Iud. VI, 19, ubi liba ex modio farinæ confecta tunc hospiti offeruntur (honoris enim causa hospitibus nobilioribus magna ciborum vis apponebatur), multoque etiam mimus Ruth III, 15, ubi parum exploratum est, quæ mensura in verbis אֵינָא אֵינָא supplenda sit. Sex enim hordei Ephas vix et ne vix quidem ex agro domum ferre potuissent Rutha. — Ponitur 2) generativum de mensura frumenti et aridorum. Deut. XXV, 14: *ne sit in domo tua אֵינָא אֵינָא duplex modius* (alter iustus, alter iusto minor et iniquus). Prov. XX, 10. Amos VIII, 5. Ezech. XLV, 10. Mich. VII, 10. — LXX, ubi certa mensura exprimens est, reddunt οὐρα Ruth II, 17. οὐρα, οὐρα Num. XXXIII, 5. Iud. VI, 19. 1 Sam. I, 24. XVII, 17, ἄρα, ἄρα Num. V, 15. Lev. V, 11. VI, 20 (vide tamen var. lect.), idque vocabulum retinuit interpres coptus in Pent. l. l. c. e. scribens III-UIII, unde colligere licet οὐρα vocem esse ægyptiæ ab interprete alexandrino graeca civitate donatam, fortasse ab III, UIII *numerare, computare*, cf. III numerus, mensura pro graeco οὐρα Num. Exod. V, 8. 11. 14. 18, ubi Vulg. *mensuram* habet. Hesychius: Οὐρα μέτρον ἢ τετραγώνιον ἄβυσσος, cf. intpp. ap. Albertinum T. II col. 735. Præterea, cum certo etymo e linguis semiticis hebraicum vocabulum careat, non contemnenda est JABLONSKII (Panth. Aegypt. II, p. 229) coniectura, huius etiam origines in Aegypto quaerendas et אֵינָא esse i. q. III mensura, quo admissio generalior hic significatus primarius, specialior modii significatio secundaria esset, ut in אֵינָא, אֵינָא, אֵינָא. Absurdum est aliud quoddam etymon ab arab. آف med. Waw et Je *noxam passus est*, qs. modius ita dictus sit tanquam corruptelæ et defraudationi obnoxius.

אֵינָא ubi? quomodo? v. sub אֵינָא. אֵינָא Iud. IX, 38. Prov. VI, 3 in quibusdam editt. pro אֵינָא particula emphatica, v. s. rad. אֵינָא, ibique notam, cf. pag. 79 B.

אֵינָא verbum Hebraicis inusitatum, præter speciem Hithpalel, quæ vim suam habet ab אֵינָא derivatam, quo in nomine (neque vero in verbo) *vicinior* an radix אֵינָא ⁵⁰⁴ quacunda sit. Vicinum tamen videtur Arabum ايس i. q. L 2

vis, robur, violentia (Sculptens ad Job. I, 1), cf. נָבֵר vir a נָבַר fortem esse, aethiop. ለሥራ: vir a ተለሥራ: vim adhibuit, vi usus est, arab. بَاسٌ strenuus, audax, validus fuit, مَعِيَةٌ fortitudo, velementia, neque non lat. vir probabiliter a vi et viribus dictus.

Hithpal. הַהֲרֹגְנִים (sicut הַהֲרֹגְנִים *virum se gessit, praestitit, ὑπόβριζαται* (Jos. I, 6, 9. LXX. 1 Cor. XVI, 13) *sich ermannen, to man himself.* Jes. XLVI, 8: הַהֲרֹגְנִים *viros vos praestate* i. e. sapientes, constantes estote, abicite pueriles idololatriae iugas. Cf. אִישׁ no. 1, lit. d. Targ. אֲתֵּימְתֵּי *fortes vos praestate.* Kimchi: estote viri, neque sicut pecudes, quae neque sapient neque intelligunt. Luth. *seyd Männer.* *Confrmandi* vim haec species habet in Talmude, v. Buxtorf. col. 243. (Male alii existimant ducunt ab אִישׁ. Saad. apud A. E.: רַיָּקָה Jos. Kimchi: inflammamini i. e. confundimini, erubescite. Hieron. confundamini. — Saad. in vers. arab. ايسرا desistite).

אִישׁ c. Snfl. אִישִׁי, אִישֵׁי, אִישֵׁי, in Plur. nonnisi ter obvio (Ps. CXLII, 4. Prov. VIII, 4. Jes. LIII, 3) אִישִׁים, in cuius locum linguae usus substituit אִישֵׁים (a sing. perdidit אִישׁ, st. constr. אִישֵׁי, c. Snfl. אִישֵׁי, אִישֵׁים, et periphrasticum אִישׁ אִישׁ (cf. no. 6).

1) *vir.* Spec. a) opp. feminae *mas, masculus.* Gen. IV, 1: אִישׁ אִשָּׁה *naeta sum virum cum Deo* i. e. prolem masculam. 1 Sam. I, 11: אִישֵׁים זָרַע *semen virorum*, itidem of prole mascula. Adeo de brutis Gen. VII, 2: אִישׁ וְאִשָּׁה (bis) ubi cod. Sam. וְהַנְּקֵבָה, sicut in locis parallelis I, 27. VI, 19. Ita lat. *vir de bestis*, Virg. Ecl. 7, 7: *vir gregis ipse caper.* Theocrit. 8, 49: ὄ τρώγες, τὰν λευκῶν ἀνερῶν. — b) *maritus*, opp. coniugi, Ruth I, 11: אִישֵׁים לְאִשָּׁה *quibus dedit qui vobis sicut mariti.* Plerumque cum genit. coniugis. Gen. III, 6: אִישֵׁי הַחַיָּה *et dedit etiam viro suo.* XXXIX, 32. 34. XXX, 15. 18. 19. Num. V, 19. 20. Iudd. XIV, 15. Ruth II, 11. 2 Sam. XIV, 5. 7. 2 Reg. IV, 1. 26. Hos. II, 4. 9. Cum Suffixis אִישֵׁי viri i. e. mariti nostri Jer. XLIV, 19, אִישֵׁי viri i. e. mariti eorum Ezec. XVI, 45. *Vir* אִישׁ maritus sinui eius adiacens. Dent. XXXIII, 56. Ita Graecis ἀνὴρ II, 19, 291. Od. 24, 196, Romanis vir Hor. sat. 1, 2, 127. — Cf. Esr. X, 1: אִישֵׁים וְאִשָּׁה *et viri et mulieres et pueri.* Jer. XL, 7. — c) Opp. semi est nomen *virilis aetatis.* 1 Sam. II, 33: *omnis soboles domus tuae aetatis viri morietur aetate virili.* Cf. Vers. 32: *non erit senex in domo tua.* — Nounquam d) *virilem animum, viri virtutem et constantiam* designat (cf. verbum in Hithpal.) 1 Sam. IV, 9: אִישֵׁים *strenuus vos gerite et estote viri!* 1 Reg. II, 2. Cf. Hom. II, 5, 529: ἀρέσες εἰσὶν. φίλοι. 1 Sam. XXXVI, 15: אִישׁ אִישׁ בְּיָדְךָ *nonne vir tu, et quis instat tui in Israël?* (Ita Arabes in laudem alieuius جرحل *hic est veri nominis vir!* v. Schol. ad Lebid. Moall. v. ult.). Est *) *homo*, opp.

numini. Job. IX, 32: אִישׁ כְּמִוְנִי אֲנִי *non homo* (Deus), sicut ego, cui respondeam. XII, 10. Jes. XXXI, 8: אִישׁ כְּמִוְנִי *gladio non humano* i. e. divino. Maxime in Plur. אִישֵׁים *homines, mortales.* Gen. XXXII, 29: אִישֵׁים *puerasti cum diis et cum mortalibus.* 1 Sam. II, 26. Jes. VII, 13. XXIX, 13. Job. IV, 15. XXXIII, 15. 16. 27. XXXVI, 24. XXXVII, 24. Jes. II, 11. 17. Iudd. IX, 9. 13. (Ap. Hom. ἀνδρες scapissime de hominibus, cf. πατήρ ἀνδρῶν τὸ θεῶν τὸ θεῶν ἀγγελος ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, II, 1, 334. 403, saepius in Plurali, rarius in Singulari, v. Herm. ad Viger. p. 722). Rarius ita ut bestis opponatur. Exod. XI, 7: אִישׁ כְּמִוְנִי *tam homo quam bestia.* Gen. XLIX, 6, vel simpliciter Job. XXXVIII, 26: אִישׁ כְּמִוְנִי *terra mortalibus vacua.* Eodem pertinet 2 Sam. VII, 14: *castigabo eum* אִישֵׁים *virga hominum* i. e. moderate, non quemadmodum bruta castigare solemus, cf. Hos. XI, 4. — f) Per appositionem iungitur aliis substantivis, ut אִישׁ אִישׁ *emuchus* Jer. XXXVIII, 7, אִישׁ כֹּהֵן *sacerdos* Lev. XXI, 9, אִישׁ נָבִיא *propheta* Iudd. VI, 8 (cf. graec. βουκόλος ἀνὴρ, ἀνὴρ βουκόλος Act. I, 16. II, 29), אִישֵׁים חַטָּאִים *peccatores* Num. XXXII, 14, vel adiectivis Gen. XXXII, 2: וְיָקָר אִישׁ בְּעֵינֶיךָ *et (Josephus) erat vir prospere agens* i. e. prospere egit (omnia). XXVII, 11; impr. gentilitis, אִישׁ עֲבָדִים *Hebraeus* Gen. XXXIX, 14, אִישֵׁים מִדְּמִיָּה *Midianite* Gen. XXXVIII, 28, אִישֵׁים מִדְּמִיָּה *Jer. XXVI, 22, אִישֵׁים מִדְּמִיָּה* Jer. XXVI, 22, אִישֵׁים מִדְּמִיָּה *Act. I, 11. III, 12. V, 35. XVII, 22* in compellatione potissimum honorifica. Hinc in modum etiam nominibus propriis praemittitur honorifice Num. XII, 3: אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל *atque vir iste (summus) Moses admodum mitis ingenii erat.* Esth. IX, 4: אִישׁ מִדְּמִיָּה *et vir iste (summus) Mordechai.* Iudd. XVII, 5: אִישׁ מִדְּמִיָּה *1 Reg. XI, 28: אִישׁ מִדְּמִיָּה. Dan. IX, 21: אִישׁ מִדְּמִיָּה. — g) Sequi genitivo urbis, Israele populiue incolam civenave eius notat.* Iudd. VII, 8: אִישׁ יִשְׂרָאֵל *1 Sam. VII, 11. XI, 15. XXXI, 1. 2 Sam. II, 17. XV, 6; אִישׁ יִשְׂרָאֵל 2 Sam. XIX, 42. 1 Reg. I, 19; אִישׁ יִשְׂרָאֵל Iudd. IX, 5; אִישׁ יִשְׂרָאֵל Gen. XIX, 4; אִישׁ יִשְׂרָאֵל Iudd. XII, 5 (Syn. est בעני, אִישׁ יִשְׂרָאֵל, it. אִישׁ יִשְׂרָאֵל Gen. XXIV, 13. XXXIV, 20. Dent. XXI, 21. XXII, 21. Iud. VI, 27 sq. אִישׁ יִשְׂרָאֵל Gen. XXXI, 7. XXXVIII, 21. Hac maxime significatione sing. אִישׁ collective ponitur, ut אִישׁ יִשְׂרָאֵל pro אִישׁ יִשְׂרָאֵל Jos. IX, 6. 7. X, 24. Iudd. VII, 8. VIII, 22. XX, 17 sq. 1 Sam. XVII, 19. 25. 1 Paralip. X, 1. 7. 2 Paralip. V, 3. Constr. c. sing. verbi Iudd. VII, 23. XX, 22. 39. 11, et promissive cum plurali Iudd. VII, 22. XX, 33. 36. 42. 1 Sam. XIV, 22. 1 Paral. X, 7; neque aliter אִישׁ אִישֵׁים cum sing. et plur. Iudd. VII, 24. VIII, 1, אִישׁ יִשְׂרָאֵל 2 Reg. XXIII, 2. 2 Paral. XIII, 15. XX, 27. XXXIV, 30. Jes. V, 3. 7. Jer. IV, 3. XI, 2. XVIII, 11. XXXV, 13. Praeterea אִישׁ rarius est collectivum, ut in כְּלֵי אִישׁ הַדָּבָר 1 Sam. XXXI, 12. 1 Paralip. X, 12. Cf. lit. l. — h) Sequi genitivo regis, ducis, praefecti militaris, domini ect. *vir**

6) *fili viri* Plur. est periphrasticus pro *virii* simpliciter, sicut אִישׁוֹן מִדָּבָר, v. אִישׁוֹן no. 5. Ps. IV, 3. Interdum ponitur ἐπιφραστικῶς de viris nobilibus, opp. אִישׁוֹן Ps. XLIX, 3. Prov. VIII, 4, v. אִישׁוֹן no. 1, lit. e. Eandem emphasin etiam in loco Ps. IV, 3 inesse statuunt Kimchius et Lutherus (*liebe Herren*, in Gloss. *grefse Hansen*).

Not. A forma אִישׁוֹן praeter speciem אִישׁוֹן הָאִישׁוֹן ducitur אִישׁוֹן et אִישׁוֹת pro אִישׁוֹת (mulier): reliqua vocis derivata ducuntur a forma obsoleta אִישׁוֹת vir (cf. אִישׁוֹת), ut Plur. אִישׁוֹת, Fem. אִישׁוֹת pro אִישׁוֹת. Radices אִישׁוֹת et אִישׁוֹת antiquitus cognatae fuisse et inter se coaluisse videntur (אִישׁוֹת fortasse pro אִישׁוֹת cf. *Lehrgeb.* p. 145), quemadmodum saepissime verba אִישׁוֹת et אִישׁוֹת inter se permutantur. In aliis dialectis radices אִישׁוֹת unum superest vestigium in אִישׁוֹת pro אִישׁוֹת homo: reliquae formae sunt ab אִישׁוֹת, אִישׁוֹת, אִישׁוֹת, ita tamen, ut *hominis* (non *viri*) significatio praevaleret. Vide אִישׁוֹת homo, אִישׁוֹת, אִישׁוֹת homines, אִישׁוֹת genus humanum Cor. LI, 56. LV, 39, VI, 112. 178, aethiop. ለሰው: pl. ለሰዎች: vir, ለሰው: femina; hebr. אִישׁוֹת, אִישׁוֹת, אִישׁוֹת, אִישׁוֹת homo, et quae mox notabuntur s. v. אִישׁוֹת not. 2. Secundariae autem sunt, si quid video, significationes verborum אִישׁוֹת familiariter usus

est, assuevit. II. IV. *familiariter reddidit* (in quo primaria est notio *humanitatis*, quam nobis paramus consuetudine hominum, opp. immanitati et feritati naturae); et אִישׁוֹת *mollis*, Conj. II. *blandus fuit*, pr. feminam egit. Sunt quidem, qui e contrario *hominem* vel ab *infirma* et *aegra* conditione (cf. hebr. אִישׁוֹת), vel a societatis studio (ab אִישׁוֹת) dictum volunt (cf. HORTENSE. *synegm. orient.* p. 123): sed haud facile nobis persuadebimus, has, quas diximus, notiones prius, quam *homo*, *vir*, in linguis semiticis peculiari radice designatas esse, etsi sumum quemque in his rebus iudicium sequi facile patiamur. In lingua sanscritica est *ischa* vir, dominus, *ischi*, *ischanī* mulier).

Si linguae usum spectas, synonyma sunt chald. et sam. אִישׁוֹת, syr. אִישׁוֹת (cf. אִישׁוֹת in sermone Hebraeorum poetico), arab. رَجُلٌ pr. et originitus *pedes*, *itis* (cf. supra no. 1, lit. 1), aethiop. ለሰው: pr. fortis (v. in rad.), raro ለሰው:

אִישׁוֹת N. pr. filii Sauli, qui, postquam patre fratribusque interfecisset undecim tribus praefecerat per biennium, a sicariis interfecit est. 2 Sam. II. III. IV. In stemmate Paralipomenon (1 Chron. VIII, 33. IX, 39) Sauli filius natus minimus (coll. 1 Sam. XXXI, 2) vocatur אִישׁוֹת, quae alia est eiusdem nominis propria forma.

Item אִישׁוֹת contractum est in אִישׁוֹת, et אִישׁוֹת positum pro אִישׁוֹת idololum, cf. אִישׁוֹת et אִישׁוֹת.

אִישׁוֹת (vir gloriac, gloriosus) N. pr. Manassitae 1 Par. VII, 18.

אִישׁוֹת (dem. ab אִישׁוֹת) m. 1) *homunculus*, et sequi *homunculus oculi* i. e. *pupilla*, in qua tamquam in speculo hominis imagunculam conspiciamus. Dent. XXXII, 10: אִישׁוֹת אִישׁוֹת *custodiebat eum* (Israel) *ut pupillam oculi sui*. Prov. VII, 2: אִישׁוֹת אִישׁוֹת *et (custodi) legem meam, ut pupillam oculorum tuorum*. Plenius Ps. XVII, 8: אִישׁוֹת אִישׁוֹת *custodias me, ut pupillam, filiam oculi*, et omissio אִישׁוֹת simpliciter est אִישׁוֹת Thren. II, 18. Eandem lepidissimam imaginem frequentat plurimae linguae aetate et ingenio longe diversissimae. Et Arabes quidem hac significatione habent אִישׁוֹת אִישׁוֹת homo oculi, אִישׁוֹת אִישׁוֹת homo, filia oculi, אִישׁוֹת אִישׁוֹת puer in oculo pr. in-

fans, puellus (a אִישׁוֹת, παρὰ τὸν), Syri אִישׁוֹת, Chaldaei אִישׁוֹת, אִישׁוֹת (cf. hebr. אִישׁוֹת Zach. II, 12) i. e. puer oculi (v. sub rad. אִישׁוֹת); Aethiopes ለሰው: Ps. XVI, 9 et LUDOLF. pag. 242; Copti ለሰው

אִישׁוֹת puella oculi; Persae مردک *merdek* homunculus, مرد چشم *merdi dscheschm* et مردم چشم *merdümi dscheschm*, homo oculi, مردک چشم *merdümegi dscheschm* homuncio oculi it. کاک *kak* homo, puer, infans; Graeci ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, ἀνθρώπου; Romani *pupa*, *pupula*, *pupilla*; Hispani *la niña del ojo*; Lusitani *a menina do olho*, neque satisfaciunt, quae ILGENIUS (ad Tob. III, 17) contra hanc analogiam disputavit. — Verum vidit Kimchius, quae in hebraeo אִישׁוֹת אִישׁוֹת *quae in hebraeo אִישׁוֹת אִישׁוֹת* . . . וכחך אדני זך כי אדני אִישׁוֹת אִישׁוֹת אִישׁוֹת *quae in hebraeo אִישׁוֹת אִישׁוֹת* . . . ita etiam in aliis linguis *pupilla* proverbialiter usurpatur de *re percarā*, *pretiosa* et diligenter custodienda. Sir. XVII, 22 καὶ χίμαιρα ἀνθρώπου ὡς κόρη συντηρήσῃς (quamquam hoc ex hebraeo translatum); Arab. هو اعز عندى هو بونو دجوه ille mihi pupilla carior est, de longe pupilla est seculi sui, الكريمة سواد الكريمة oculi, de longe carissima (Tim. II, 776. Mang.), cf. الكريمة oculi duo pretiosissima, de oculis (Tim. I, 138. Har. Cons. 7. ab init.), it. WILKEN *elrest. pers.* p. 167. Buxtorf. *Lex. talmud.* v. קריש. Catull. 81: *si quid carius est oculis*.

2) Metaph. *medium*, *meditullium rei*. Prov. VII, 9: אִישׁוֹת אִישׁוֹת *media nocte*. XX, 20: אִישׁוֹת אִישׁוֹת *in mediis tenebris*. Ita apud Persas دل شب cor it. oculus noctis, de media nocte, et apud Arabes هو في بونو الكرم هو في بونو الكرم

destrudoris. Hinc ab initio sermonis fortiter affirmat, ut *age, agite! ecce! ja! uoliant!* Job. XVIII, 21: אָגַד אָגַד אָגַד אָגַד *en! tales erunt habitationes impii* i. e. talia evenient habitationibus impii. Jer. X, 19. Exod. XXXI, 13. — אָגַד אָגַד Jos. XXII, 19 est *et omnino si* i. e. etsi maxime.

Not. 1. In variis significationibus, quas perperam vulgo huic particulae tribuerunt, est *etiam, praeterea*, quae (quanquam primariae vocis notioni ferme opposita est) variis locis adhibetur, in quibus tamen, modo contextus diligenter perpendatur, vulgaris restringendi potestas retineri debet Num. XXXI, 23 (v. Chald.). 2 Reg. XXIII, 35. Jes. XXXIV, 14 (v. not. 2). Unus locus Gen. IX, 5, in quo plerique interpretes hanc, quam diximus, vim particulae agnoscunt, paulo uberius tractandus videtur. Atque is quidem ita se habet: 3. *Quodcumque se motit et vivum est, vobis cibo erit....* 4. אָגַד אָגַד אָגַד אָגַד *tantummodo carnem cum anima sua, id est sanguine, non comedetis.* 5. אָגַד אָגַד אָגַד אָגַד *nam etiam vestrum sanguinem, videlicet animas vestras, repetam* etc. LXX. *καὶ πῶ*. Vulg. *sanguinem enim*. Sed recte Chald. Syr. Sam. restringendi potestatem retinent: אָגַד אָגַד, אָגַד אָגַד, qua servata vertendum est: *et nonnisi vestrum sanguinem* i. e. sanguinem humanum *ad conservandum vitam vestram vividicabo*, cf. ad אָגַד אָגַד Deut. IV, 15, 16. Jos. XXIII, 11. Sententia, etque contextui aptissima, haec erit: animalium interficiendum et comedendum copia vobis facta esto, ea lege, ut a sanguine abstinatis, et nonnisi hominum caedes vindicabitur propter vitae securitatem, non animalium caedes.

Not. 2. Poni amat haec particula ad initio enuntiationis, etsi restringendi vis non ad proximum, sed ad sequens quoddam vocabulum totamve enuntiationem pertineat. Jes. XXXIV, 14: אָגַד אָגַד אָגַד אָגַד *nonnisi spectra ibi habitant*, neque vero: nonnisi ibi spectra habitant. Vers. 15: אָגַד אָגַד אָגַד אָגַד *nonnisi vultures ibi congregantur*. Gen. XXXVI, 9. Eadem ratio est particulae synonymae רָק. Ps. XXXII, 6: רָק אָגַד אָגַד אָגַד *ubi arectis iungendum magnum eum* et transferendum: *inundatio aquarum magnum eum (pinum) solum non assequetur*. Jes. XXXIII, 19: רָק אָגַד אָגַד *vel fumam audire terrori est*.

אָגַד rad. inusit. i. q. אָגַד et arab. اَللَّغِي *ligarit*, unde

אָגַד (ligatura i. e. munitio. cf. pers. شير بند *sehahri bend* ligatura urbis i. e. moenia: see. Jo. SIMON. Onomast. p. 276 vinculum sc. gentium domitarum, cf. רָקָן Gen. X, 12) Gen. X, 10 *Accad*, Babyloniacae vel Mesopotamiae urbs a Nimrode condita. LXX. *Αργύ* (Dagesch

forti in Resch resoluta, cf. אָגַד אָגַד et sub lit. ר), cui explicando BOCHARTES (Phalag. IV, 17) adhibet *Αργύριον* fluvium urbi Sittaces vicinum (Aelian. de anim. 16, 12), hunc fluvium ab urbe nomen nactum esse, *Archadamque* vetus Sittaces nomen fuisse coniciens. Syrus per Resch legit اَللَّغِي, quod Ephraemus Syrus cumque secuti Barhebraeus interpretantur اَللَّغِي i. e. Nisibin urbem, neque aliter Targ. Hieros. Pseudojon. et Hieronymus, quanquam hic *Achad* retinet, quod habent etiam Sam. Onk. Vulg. Arabs uterque, et Persa. Suffragatur J. D. MICHAELIS (Spicileg. geogr. T. I. p. 226). Gr. Venet. *Αργύριος*, vitiose sine dubio. In re tam incerta hand displicet *Cherici* coniectura, intelligendum esse urbem *Σαυδα*, quam Ptolemaeus paulo infra Nimm collocat, antequam in Tigridem influat Lycus fluvius. „Observat ipse Bochartus (Canaan I, 35), eosdem esse populos apud Dionysium Sarracanos et Atricanos, apud Strabonem Sardiacos et Ardiacos, apud Ptolemaem Selgovas et Elgovas: aliaque similia.“ *Chericus* ad l. c.

אָגַד fut. אָגַד, in Pausa אָגַד, semel אָגַד (Ezech. XLII, 5) 1) *edit, comedit*. (Arab. اَكَلَ, syr. et chald. אָגַד, אָגַד, sam. אָגַד id.). Constr. c. Accus., raro cum אָגַד Thren. IV, 5: cum אָגַד Exod. XII, 43—45. Lev. XXII, 11. Iudd. XIII, 16 et אָגַד Lev. VII, 21. XXX, 22. Dent. XXXVI, 14. Num. XV, 19. Job. XXXI, 17. Eccles. V, 18. VI, 2, ubi exprimendum est: *comedit de aliqua re*. Usurpatur non solum, idque sexcentis, de hominibus, sed etiam de bestiis Jes. XI, 7. Gen. XXXVII, 20. 33. 1 Reg. XIII, 28. Hos. II, 14. Ezech. XXXIX, 17, unde אָגַד Iudd. XIV, 14 *comeditis* in acnigmatum Simsonis est *leo* (cf. arab. اَللَّغِي inter epitheta leonis), de avibus

rapacibus Jerem. XV, 3. Gen. XI, 19, insectis Exod. X, 5. Joel I, 4. II, 25. Job. XIII, 28. אָגַד אָגַד pulverem comedit, de serpente dicitur Gen. III, 14, non quod vescatur solo pulvere (quanquam v. Nicand. Theriac. 372. Sil. Ital. XVII, 419), sed quia in pulvere habitat (cf. Jes. LXX, 25. Micha. VII, 17. Ps. CII, 10). Cacterum has observes loquendi formulas: a) *Edere terram, agrum, vitem*, dicitur pro *fructum eius comedere*. Gen. III, 17: אָגַד אָגַד *nam laborem comedes eam (terram) i. e. fructum eius*. Jes. I, 7. XXXVI, 16 (cf. XXXVII, 30). — b) *Sacrificia comedere* dicuntur idola locutione a Iectisniis petita. Dent. XXXII, 38. Ezech. XVI, 20. Jer. III, 24. — c) אָגַד אָגַד est *cibum sumit* 1 Reg. XXI, 7. Ps. CII, 5, et cum אָגַד, *cibum non sumit*, icinnavit 1 Sam. XXVIII, 20. XXX, 12. Esr. X, 6. 1 Reg. XIII, 16. XXI, 4, illud impr. *pransit, coenavit, epulatus est* Gen. XXXI, 54. XLIII, 16. Jerem. XLII, 1. LII, 33. 2 Sam. IX, 7, cf. *φαγεῖν ἄστρον* Luc. XIV, 1.

bant. ut in 6 codd. legitur. Cf. אָבֵל absceidit, comedit, et intrans. defecit, diminutus est. Kimchii non male interpretatur יחששו occupabant, absumebant.

Niph. אָבֵל fut. אָבֵל comedi Exod. XII, 46. XIII, 3. 7. XXIX, 34. Levit. VI, 9 sq. VII, 6. XIX, 6. 7. 23 rel. it. comedi posse, esu idoneum esse. Gen. VI, 21. Levit. XI, 47. Job. VI, 6. Jerem. XXIV, 2 sq. Metaph. igne assumi Zach. IX, 4.

Pr. אָבֵל i. q. Kal, ut arab. أَصَبَ esitavit, absumsit. Job. XX, 26: אָבֵל אָבֵל (lege tecldehu) consumit cum ignis, pro אָבֵל אָבֵל. Dagesch forte extrusum compensatur vocali longa Kamez. Nomulli tamen codd. praebent אָבֵל אָבֵל. Cf. Lehrgeb. §. 72, not. 2, pag. 251. Praestat vero haec solvendae formae ratio alii cuidam olim a me propositae (Lehrgeb. p. 170. 322), ut sit Hiphil pro אָבֵל אָבֵל. Cf. Lehrgeb. Prov. I, 22 pro אָבֵל אָבֵל. Kimchius male hanc formam Coniugationi Poel vindicat, et litteras appellat te ochlehu, ita ut Kamez sit Kamezchatuph ortum e Cholem. Sed Cholem characteristicum huius coniugationis, quippe invariabile, corripri non potest. Vide quae disputavimus Lehrgeb. p. 251.

Py. consumi, igne Neh. II, 3. 13. Nah. I, 10. Exod. III, 2, gladio Jes. I, 20: אָבֵל אָבֵל gladio absumemini. De constructione vide Lehrgeb. p. 821.

Hiph. אָבֵל אָבֵל (Exod. XVI, 32), cum Waw conversivo Praet. אָבֵל אָבֵל (Jes. XLIX, 26, cf. LVIII, 14. Jer. XIX, 9), fut. אָבֵל, semel i pers. אָבֵל (Hos. XI, 4, ubi nomulli pro substantivo habent, i. q. אָבֵל), inf. אָבֵל pro אָבֵל (Ezech. XXI, 33) 1) comedendam dedit, cibavit c. e. duobus accusis, altero personae, altero rei. Exod. XVI, 32. Num. XI, 18. Deut. VIII, 16. Ps. LVIII, 6. Jes. XLIX, 26. Jerem. XIX, 9. Ezech. XVI, 19 cct., c. q. cibi Ps. LXXXI, 17. Jos. LVIII, 14: אָבֵל אָבֵל et comedendam tibi tradam haereditatem Jacobi i. e. eam tibi tradam, ut proventus eius fruaris. (Vide Kal no. 1. litt. a.) 2) intrans. voravit, de gladio Ezech. XXI, 33.

אָבֵל fut. אָבֵל i. q. hebr. comedit, voravit, de brutis Dan. IV, 30. VII, 5. 7. 19. 23. In Targg. secenties. אָבֵל frustra alicuius comedit metaph. calumniatus est, accusavit eum Dan. III, 8. VI, 25. Ita in Targg. אָבֵל אָבֵל pro hebr. אָבֵל אָבֵל Ezech. XXII, 9. Prov. XI, 13. XX, 19. Eccles. X, 11. Levit. XIX, 16. Ps. XV, 3 et Berach. fol. 58r. 1. Gem. Babyl. Syr. אָבֵל אָבֵל pro gr. διαβύλλω Luc. XVI, 1, unde part. אָבֵל diabolus; Arab. أَصَلَ لَحْمَ فَلَانٍ carnem alicuius comedere Sur. XI, IX, 12. Locm. fab. 30 fin. Meidan. Prov. 8. Ehnawabig no. 146. 173. ed. H. A. Schult., A. Schult. ad Job. p. 479, itemque simpliciter אָבֵל IV. susurronem egit et inimicitias excitavit, אָבֵל

obtractatio clandestina, atque simili metaphora في لَحْمِ فَلَانٍ tercebravit erus alicuius i. e. famam eius laesit Meidan. no. 131, aethiop. ገጭረ; arrosit, ut panem dentibus it. iniuste iudicavit, cf. lat. rodere de obtractatoribus et maledicis. Flor. sat. 1, 1, 81. Veram formulam rationem dudum recte intellexit Amos Esau, cum qui clam alterius famam lacerat, instar eius esse moneans, qui carnem eius arrodit: ac sane non erat, cur alias rationes ingrederentur interpretes, ex parte plane ἀπογοηθισάου. Ac Rabbinoꝝ plurimi reddunt: proclamavit calumniam, ab אָבֵל, אָבֵל i. q. אָבֵל et אָבֵל אָבֵל quod calumniam reddunt (coll. אָבֵל אָבֵל momordit, אָבֵל אָבֵל convivium): similiter Stronius (Observat. pag. 4): edit calumniam i. e. ei operam dedit ad explenda animi videlicet desideria, coll. syr. אָבֵל אָבֵל invidiam devorare pro, invidia pasci, invidum esse (Mich. chrestom. syr. p. 85), quem loquendi usum Hebraei habent sub אָבֵל. SCHLESIUS (Orig. hebr. p. 202) formula pr. est: crustulam comedit i. e. parasitum, sycophantam egit.

אָבֵל c. Suff. אָבֵל, אָבֵל, אָבֵל אָבֵל (Gen. XLVII, 21) m. 1) n. act. edere, vorare. Exod. XII, 4: אָבֵל אָבֵל quisque prout edit. XVI, 16. 18. 21. Job. XX, 21: אָבֵל אָבֵל nihil residui relictum a voratione eius. Potest tamen אָבֵל his in locis esse ab infinitivo אָבֵל. — 2) cibus Ps. LXXXVIII, 30. CIV, 22. 28. CVII, 18. Job. XII, 11 cct., maxime a) frumentum, fruges Gen. XLII, 35 sq. XLII, 7 sq. XLIII, 2 sq. XLIV, 1. Deut. II, 5. 28. XXIII, 20. Hab. III, 16. (Arab. أَكَلٌ victus, quo vita sustentatur, aethiop. ለገለ: frumentum, fruges, panis); b) praeda, esca (brutorum) Job. IX, 26. XXXIX, 3. 32.

אָבֵל f. cibus. אָבֵל אָבֵל cibo esse Gen. I, 29. VI, 21. IX, 3. Ezech. XXI, 32, et אָבֵל אָבֵל cibo dare Gen. I, 30. Exod. XVI, 19. Ezech. XV, 4. 6. XXIX, 5. XXXV, 12. XXXIX, 4 cct. Dicitur de pabulo ferarum Jer. XII, 9. Ezech. XXXIV, 5. 8. (Deut. XXXI, 17 in Cod. Sam.), ignis Ezech. XV, 4. 6. XXI, 37.

אָבֵל (formae אָבֵל, nisi est i. q. אָבֵל possum) N. pr. hominis Prov. XXX, 1. Vide אָבֵל אָבֵל p. 88 A.

אָבֵל f. cibus, esus. 1 Reg. XIX, 8, fortasse coena una, ut arab. أَكَلَةٌ.

אָבֵל m. cibus Gen. II, 9. III, 6. VI, 21. XI, 17. Ps. LXXXIV, 14. Job. XXXIII, 20 rel. maxime frumentum 2 Paral. XI, 11: אָבֵל אָבֵל arbor fructifera. Levit. XIX, 25. Deut. XX, 20. Nehem. IX, 25. אָבֵל אָבֵל greges ad mactandum destinatus, Ps. XLIV, 12.

מַאֲכָלֹת pl. מַאֲכָלוֹת f. *culter*, quo in comedendo utimur, hinc de quovis cultro Iudd. XIX, 29. Prov. XXX, 14, v. c. cultro mactatorio Gen. XXII, 6. 10. Arab. مِكْطَل cochlear Kam. p. 1390.

מַאֲכָלֹת f. *cibus, pabulum (ignis)* Jes. IX, 4. 18.

מַבְשָׁלֹת f. *cibus i. q. מַבְשָׁלֹת*, pro מַבְשָׁלֹת, verbale Pielicum. 1 Reg. V, 25.

אַבְנֵי v. s. אַבְנֵי.

אַבְנֵי 1) *onus, sarcinas imposuit.* Arab. أَكْفَ II. constrinxit, ligavit clitellas. IV. clitellas imposuit (asino), أَكْفَى clitellae asini, muli, Abulph. hist. dyn.

p. 481, chald. אֶפְרִיפִּימ אֶפְרִיפִּימ. In verbo haec significatio non exstat, sed in nomine אֶפְרִיפִּימ: a quo fluxit vis secundaria

2) *sollicitavit, ad opus impulit*, ut syr. أَكْفَ Prov. VI, 7 Pesch., cum אֶסְמֵ Assen. bibl. orient. I. p. 147. A., Ethpc. אֶסְמֵ diligens fuit (Cast. in Append.), אֶסְמֵ diligens, sedulus Barhebr. pag. 608. In V. T. nominis Prov. XVI, 26: אֶסְמֵ עֲלֵי לַבְיָהּ *nam impellit eum os suum i. e. flames eum ad laborem incitat.* Vulg. *compulit.* LXX. ἐκπύρειται. Quod construitur cum אֶסְמֵ, id e primaria *opus imponendi* significatione explicandum. Kiment vicinum esse censet hebraeum אֶסְמֵ pressit. R. Parchon e contextu coniectans לַבְיָהּ עָשָׂה לָהּ סִיבָה *facit ei causam, incitat.*

אַבְנֵי m. *onus*, et metaph. *gravitas, auctoritas*, ut רַבְרַב אֶבְנֵי Job. XXXIII, 7: אֶבְנֵי לֹא אֶבְנֵי לֹא אֶבְנֵי *et onus meum (i. e. auctoritas mea) tibi non grave s. molestum erit.* Chald. טַבְיָהּ. Syr. אֶסְמֵ clitellae meae (sic enim haud dubie reddendum coll. אֶבְנֵי, non *oppositio* vel *sollicitudo, diligentia.* Arabs أَكْفَى impetus meus).

Saad. ms. غدي odium meum. LXX. ἡ γειῶ μου, neque aliter Kimentius, אֶבְנֵי אֶבְנֵי in loco parallelo XIII, 21 esse adnotans. Prior tamen ratio praefrendenda.

אַבְנֵי radix inusit. i. q. arab. أَكْرَ Conj. V. *fodit*, maxime terram (unde أَكْرَ, أَكْرَة fovea, fossa), vicina radicibus אֶבְנֵי, אֶבְנֵי, אֶבְנֵי, אֶבְנֵי.

אַבְנֵי m. *fossor, agricola.* Jer. LI, 23. Amos V, 16. Plur. אֶבְנֵי, c. Sull. אֶבְנֵי (cum Kamez impuro) 2 Par. XXVI, 10. Jer. XIV, 4. XXXI, 24. Joel I, 11. Jes. LXI, 5. (Chald. id. Syr. et Zab. אֶבְנֵי 2 Tim. II, 6, Cod. Nasor. II, 60. 64. Arab. أَكْرَ).

אַבְנֵי rad. inusit. fortasse i. e. syr. אֶבְנֵי iratus est, unde אֶבְנֵי ira, aut aethiop. ለሰተ: honoravit.

אַבְנֵי Achis, N. pr. regis Philistaeorum in urbe Gath, tempore Davidis et Salomonis. 1 Sam. XXI, 10 sq. XXVII, 2 sq. XXVIII, 1. 2. XXXIX, 1 sq. 1 Reg. II, 39. 40. LXX. Ἀχιζ, al. Ἀχιζ, Ἀχιζ.

אַבְנֵי Arabum articulus i. q. hebr. אֶבְנֵי, nonnullis etiam vocibus hebraicis in V. T. praefixus, quae vel arabicae originis sunt (אַבְנֵי אֶבְנֵי, אֶבְנֵי אֶבְנֵי) aut esse videntur (אַבְנֵי אֶבְנֵי), vel certe, quanquam exoticae, e lingua arabica in hebraeam transierunt (אַבְנֵי אֶבְנֵי). Cf. etiam אֶבְנֵי אֶבְנֵי. Quanquam in aliis vocibus haec, quam dixi, eius syllabae praefixae origo certior est, in aliis incertior: tamen non audiendi videntur, qui Arabum articulum in illo V. T. vocabulo servatum esse negant, vid. CELSIUS in Hierob. 1, 173 et contra MICHAELIS Supplement. p. 87. SALMASIUS de hyle iatrice p. 120. Ut enim taceam innumera linguae hispanicae et Lusitanicae atque adeo non pauca gallicae germanicaeque linguarum originis arabicae vocabula, in quibus Arabum articulus retinetur (Algebra الجبر, Azimuth السموت, Alkali القلي, Alkoba, germ. Alkoven, القلي ect. ect.), syriaca quoque lingua in nonnullis vocabulis hunc articulum retinuit, quorum alia arabicae originis aut ab Arabicis petita, alia domestica sunt, ut אֶבְנֵי convolvulus Turbith, et arab. يقطين cucurbita, convolvulus; الكعبه et الكعبه (fortasse legendum الكعبه, i. q. ὄπιος, ὀπιος); الكعبه valetudinarium, ab أَسْبَا; أَسْبَا lega s. mixtura argenti et auri, a أَسْبَا; et contra in lingua arabica et syriaca quaedam Hebraeorum articuli vestigia comparent, nimirum in pronomibus حذو, حذو, حذو i. q. حذو. In hunc censum retulerim voces, quae sequuntur:

אַבְנֵי־בֵּשׂ m. Ezech. XIII, 11. 13. XXXVIII, 22 i. q. אֶבְנֵי glacies, κρυστάλλος (Job. XXVIII, 18), unde אֶבְנֵי אֶבְנֵי lapides glaciae i. e. grandio. Vocabulum for-

tasse magis arabicum, quam hebraicum, fuit. Kamús p. 742: **أَلْجِسْ** congelatum. Rabbinii satis iugatorie interpretantur: **גבש אל דבש** lapides crystallo similes, ita ut אל sit praepositio. *Parcau* (de vst. immortalit. in libro Jobi p. 323) primam syllabam e lingua aegyptiaca repetit, in qua אל est calculus, lapis, i. grando. IX, 19, atque vocem hybridam esse statuit: cui explanationi, etsi doctae, analogia tamen destituae calculum adiciere dubitamus.

אֶלְגוּמִים m. plur. 2 Paral. II, 7. IX, 10. 11 et **אֶלְגוּמִים** litteris transpositis 1 Reg. X, 11. 12 *lignorum pretiosorum genus*, tempore Salomonis ex Ophira una cum auro et gemmis mari advectum, templi regiaeque ornamentis itemque musicis instrumentis adhibitum, secundum 2 Paral. II, 7 in Libano etiam nascenti (sed v. infra). Plerique Rabbinii, quos inter R. TASCUM, *coralia* intelligunt, atque ita singularis אֶלְגוּמִים usurpatur in Talmude (Mischna Kelim 13 §. 6. ibique Maimonides et Bartenora): sed haec ligna (עֲצֵי) non sunt, et e mari rubro ac mediterraneo demum ad Indos deportabantur (Plin. II. N. 32, 2): licet, modo antiquus sit iste Talmudistarum usus loquendi, lignum illud pretiosum a similitudine coraliorum dictum esse possit, q. d. lignum coraliarium, *Koralenholz*. Probabiliora dat Kimchius, cui est arab. **أَلْبَقَم** i. e. *lignum tinctorium rubrum* in India et Nigritia nascenti (Abulfadli et Edrisi ap. Celsium l. c.), idem quod Europaeis **בראזיל** lignum brasilium nuncupant, quod nomen (nisi forte apud Kimchium et Maimonidem per glossam intrusum est) Brasilia detecta non potest non vetustius esse. A Kimchio prope absunt recentiores plerique, qui praecunte Celsio (Hierobot. I, p. 171 sq.) *lignum Santalinum* intelligunt (arab. **صندل أسيوط**, sanskr. *rakta tschandan*, Pterocarpus santalinus Linn.), in regno Sicensi atque in Archipelago indico proveniens, colore rubrum, odoratum, ex quo hodieque in India utensilia pretiosiora conficere solent (cf. BECKMANN'S *II aarenkunde* T. II. fasc. I. p. 112 sq. Wahl *Ostindien* II, p. 803. Faber *Archaeologie* p. 374), eaque sententia reliquis praestat. Vix certe audiendus fuerit WAULIUS, qui *Jamboliferam* Linn., arborem indicam, sanser. *dschamba* dictam, significari suspicatur (l. c. p. 204 sq. 791 sq.), quae ob fructuum quidem dulcedinem laudatur, nequaquam ob lignorum utilitatem et pulchritudinem in pretio est. Quod 2 Paral. II, 7 legitur, ligna Algummim in Libano quoque provenisse, in tanta, quanta alibi celebratur, ligni raritate parum est probable, atque auctor Paralipomenon perpetram fortasse haec ligna a Phoenicibus advchi solita in horum regione domestica esse opinatus est. Tribuit quidem Abulfadli ap. Celsium l. c. p. 182 lignum santalinum etiam Syriae regionibus, sed plane contradicunt recentiores, ita ut res in dubiis habenda sit. Nil certi dant Versiones antiquae. LXX. in Regg. *πελαγιά* dolata, ab *ἀπελέγιστα*, in Chron. *πέλινα*. Melius Vulg. *thyina*, ab

arbore odorifera *θύον, θύια*, de qua vide Od. 5, 60 Theophr. h. pl. 5, 5. Vofsius ad Georg. 2, 126. SYR in Regg. **صمغ** ni fallor, *opus ligneum* et in Chron.

أَلْمَدَادُ *buxus*. Arabs **السَّج**, de quo ligni genere v. ad Jes. XLII, 19. ABU WAILDES eedi geni nomen intelligit propter 2 Paral. II, 8. V. CLESTI l. c. Jo. Cui. BIEL de lignis ex Libano petitis, in Musco Hagano Cl. IV. p. 1 sq. (qui *pinos* intelligit), cf. Symb. Hagano. Cl. I. fasc. 2. p. 35 sq. Bibl. Brem. II. fasc. 3. p. 193.

אֶלְמוֹדָד Gen. X, 26. 1 Par. I, 20 (sec. nonnullis codd. in utroque loco אֶלְמוֹדָד). *Almodad*, n. pr. filii Joktanis. i. e. populi regionisque Arabiae australis. Nether interpret. plane nihil lucis dant (Saad. **أَلْمَدَاد**. Pseudoj. ex etymo: *qui mensuravit terram Janibus*), sed Arabum generalias antiquissimas executenti tum *Modadi* nomen occurrit (*al* cum pro Articulo habendum) tum *Modari* et *Moradi* (facile enim מ ד ו antiquorum librariorum sphalmate permixti poterant). Ac *Modadi* quidem nomen gerunt duo reges Deschorhamidae in Hedschazo imperantes, quorum unus Ismaelis filiam duxisse dicitur (v. Pococke spec. p. 80): *Modarus* Adnani fuit nepos (v. Pococke p. 16). Ins CORTEBA ap. Eichhornium in monum. Arabum p. 63: uterque tamen abiiciendus est propter orthographiam, quandoquidem **مدر** scribitur. Rectius, sumto antiquo sphalmate, conferes *Moradam*, **مرا** (male VALLIUS in Comm. ad Pent. I, p. 157 scribit **مرد** s. **مرا**) nomen tribus, quae Arabiae felices regionem montanum incolebat, Zabido vicinam. Fuit iste Moradus secundum generalogus filius Kahlan (**كحلان**), filii Sabac, filii Jachhab, filii Jaarab, filii Kachtan i. e. Joktan. V. Pococke l. c. ed. White p. 42. Abulfeda ed. de Saey ibid. pag. 178. Ibn Corteba ap. Eichhorn. pag. 111. Vel ex hoc *Morado* explices bibliicum *Almodad*, vel cum BOCHARTO (Phaleg. c. 16) conferas *Αλμοδααδία* Ptolemaei in media fere Arabia felice prope fontes fluvii Lar, qui in mare persicum exit, 19° lat. 82° longit. degentes.

אֶלְקוּם Prov. XXX. 51 i. q. arab. **أَلْقُوْم** *populus*.

Inter quatuor, quae pulchre incedant, altimum est: **קָנֶה** *rex*, quocum *populus* i. e. populo suo stipatus, in media populi corona incedens. Vid. Pococke ad spec. list. Arabum 207. White. CASTELLUS s. h. v. Tale quid intellexisset videtur iam LXX interpretes: *δυναστεὺς ἐν ἔθρει*, quamquam hi fortasse pro licentia sua verba struxerunt quasi scriptum esset **קָנֶה אֶל-עֲנָן** *stans* (locutus) *ad populum suum*, vel stans coram populo suo. Ita certe Chald. **מַלְכָּא סַדְּא נַפְתָּלָא**. Syr. **קָאם יִתְנַבֵּב בֵּית עֲנָנָיָא**. — Hebraeis **אֶלְקוּם** compositum est ex אל particula negandi, et קָאם surgere (cf. **אֶל-עֲנָן** Prov. XII, 28), hac sententia: *rex, contra quem surgit* i. e. cui resistit nequit.

Similiter Vulg. *nec est rex, qui resistat ei*, idemque significat, quod in 4 codd. Kemnicottianis et 14 de Rossianis disiuncte legitur אֶל קָרַם. Sed parum aptum hoc ad contextum.

* * *

אֶל *ne, non*, v. s. rad. אֶלֶף.

אֶלֶף, אֶלֶף־אֶלֶף, אֶלֶף־אֶלֶף Praep. *ad, versus* v. sub אֶלֶף, no. III.

אֶלֶף *Deus*, v. sub rad. אֶלֶף p. 48.

אֶלֶף pronomem demonstrativum plurale utriusque generis, *hi, haec, haec*, cuius singularis, si linguae usum non etymon spectamus, est הֵא. Quamquam accedente paragoge adoptatur Dagesch forte in littera Lamed, tamen de radice אֶלֶף vix cogitandum fuerit, et videtur potius hoc

vocabulum ut sono ita significatione articulo אֶלֶף אֶלֶף cognatum esse. Haec forma muda nonnisi novies legitur 1 Par. XX, 8 et c. art. אֶלֶף־אֶלֶף Gen. XIX, 8. 25. XXXVI, 3. 4. Levit. XVIII, 27. Deut. IV, 42. VII, 22. XIX, 11 quibus in locis praeter 1 Par. I. c. omnibus Cod. Sam. substituit vulgarem formam אֶלֶף־אֶלֶף, vel perspicuitatis causa, vel ne confunderetur cum אֶלֶף (Deus). In omnibus reliquis V. T. locis legitur.

אֶלֶף plur. comm. *hi, haec, haec*, arab. أُولَئِكَ, أُولَئِكَ

it. أُولَئِكَ, أُولَئِكَ, أُولَئِكَ Cor. 58, 4 fem. أُولَئِكَ (quibus in singulari respondet ذُو, ذُو), aethiop. ለሱ: *hi*, ለሱ: *hae*, ለሱ: *hi*, ipsi, cf. relat. ለሱ: *qui*, *quae* (in sing. *H*), rabbin. אֶלֶף, aram. אֶלֶף (v. infra). Exempla tritissimi vocabuli non allego; quae extant, *omnia* enumeravit NOLDIUS (Concord. part. p. 49 sq.). Refertur tam ad consequentia, ut Gen. II, 4: אֶלֶף הַיָּמִים הַהֵם הַיָּמִים הַהֵם *haec sunt origines* (haec est historia) *coeli et terrae*. VI, 9. XI, 10. XXXVI, 10. XXXVII, 2. Exod. VI, 14 cet., quam ad antecedentia Gen. IX, 19. X, 20. 29. 31. 32. XIV, 3. XXII, 23. XXV, 4. 16. XXXV, 26. XXXVI, 5. Postponitur plerumque nomini suo, ut אֶלֶף הַיָּמִים הַהֵם Gen. XV, 1: et ubi praenititur est ellipsis verbi substantivi (v. exempla laudata): nonnumquam tamen usurpatur δεικτικὸν Ps. LXXXIII, 12: אֶלֶף הַיָּמִים הַהֵם *in scelestos illos!* Distributive invenitur אֶלֶף אֶלֶף Jos. VIII, 22. 2 Sam. II, 13. Sunt, qui singulariter illud usurpari affirmant pro הֵא laudatis locis Ezech. XLVI, 24. Esr. I, 9. 1 Paralip. IV, 3. XI, 11. 2 Paralip. III, 3. at in cunctis huius exemplis אֶלֶף refertur ad pluralia vel collectiva, modo antecedentia, modo consequentia. Praepositiones אֶל, אֶל, אֶל praefiguntur cum Schwa, cum

Kamez vero in Pausa, vel certe in fine enuntiationis (אֶלֶף־אֶלֶף 1 Sam. XVI, 10. אֶלֶף־אֶלֶף Jes. LXVI, 8. אֶלֶף־אֶלֶף 1 Reg. XXII, 17), et ubi involvitur articulus (2 Reg. XXV, 17. Num. XXVIII, 24).

אֶלֶף chald. id. sec. Keri Esr. V, 15.

אֶלֶף chald. id. Jer. X, 11 et Esr. V, 15 Chethibh.

אֶלֶף־אֶלֶף chald. id. Dan. III, 44. VI, 3. VII, 17, it. אֶלֶף־אֶלֶף VI, 7, et saepissime in Targg. — Syr. اَلْاَلِفْ et اَلْاَلِفْ, Sam. אֶלֶף־אֶלֶף. Terminatio paragoga אֶלֶף־אֶלֶף, אֶלֶף־אֶלֶף exstat etiam in pronomibus אֶלֶף, אֶלֶף, אֶלֶף, אֶלֶף, אֶלֶף, אֶלֶף pro hebr. אֶלֶף, אֶלֶף.

אֶלֶף־אֶלֶף chald. id. Dan. III, 12. 13. 21. 22. 23. 27. VI, 6. 12. 16. 25. Esr. IV, 21. V, 9. VI, 8. Ubique postponitur nomini. Syllaba paragoga אֶלֶף, אֶלֶף, quam habes etiam in singularibus אֶלֶף, אֶלֶף, proprie Suffixum esse videtur, quale Arabes etiam pronomibus pleonastice addere solent, ut in ذَاكَ, ذَاكَ, ille, pr. hic tibi, تَاكَ, ذَاكَ, ذَاكَ hic vobis, ذَاكَ hoc vobis (ALB. SCHULTENS. ad Iliadas. p. 334), cuiusque propria vis postmodo perit. Apud Aethiopes respondet ለሱ: et ለሱ: *illi, illae*.

אֶלֶף־אֶלֶף verbum Hebraeis inusitatum, arab. اَلْبَدَنُ et

اَلْبَدَنُ *coluit, adoravit* i. q. عْبَدَ, unde اَلْبَدَنُ et اَلْبَدَنُ cultus, adoratio, et اَلْبَدَنُ *stupuit, pavore correptus est*,

unde Dei nomen אֶלֶף־אֶלֶף ductum esse volunt, ita ut proprie sit *numen colendum* (أَلْبَدَنُ quia colitur sec. DSCHAUBARIUM) vel *numen tremendum*, metum terroremque mortalibus incutiens (v. אֶלֶף־אֶלֶף, אֶלֶף־אֶלֶף, אֶלֶף־אֶלֶף). Sed utraque de *colendi* et *pavendi* notio a potestate numinis, quae nomini inest, potius ducta videtur, et אֶלֶף־אֶלֶף, אֶלֶף, אֶלֶף et אֶלֶף־אֶלֶף antiquissimis potius et primitivis linguae vocabulis adnumeranda sunt. Vide sub אֶלֶף rad. אֶלֶף not. 2. Priorem illam a *colendo* derivationem confirmaturus LUD. DE DIET (ad Exod. VII, 1) provocavit ad analogiam linguae aethiopicae, in qua ለሱ: *Deus* sit ab ለሱ: *κατεύειν, σέβειν* Luc. I, 74. Matth. IV, 10. XV, 9; sed hoc ipsum exemplum contrariam potius sententiam commendat.

XXXII, 4. 8. apud Nehemiam (IX, 18) זנה אלהים; et eodem consilio conincitator Samaritanis, monotheismi acerrimus vindex, in quatuor Pentateuchi locis (Gen. XX, 13. XXXI, 53. XXXV, 7. Exod. XXXII, 8) singularem verbi substituit. V. Comment. de Pent. Sam. p. 38. Hebraei interpretes his in locis Deum cum angelis intelligentes interpretationem sequuntur supra (A, 2) expositam.

Ut iam vocabula usum in hoc vocabulo exponamus, אלהים est 1) vocabulum generale et latissime patens, numinis quodlibetque potestatem habens. Deut. XXXII, 39: אין אלהים עמי non est deus praeter me. Ps. XIV, 1 de atheo: אין אלהים non est deus i. e. neque Jhova existit, neque aliud quodcumque immen. X, v. LIII, 2. Usurpator igitur, ubi divina natura humanae opponitur. Ezech. XXXIII, 2: quia tantus est animi tui justus, ut te deum (civem Gott) esse dicas, V. 6. Zach. XII, 8. Ps. VIII, 6: fecisti aut parum abyssat (homo) a deo. Conf. de h. l. supra sub A, 2 disputata. Data opera Psaltes h. l. posuit generalis de natura divina vocabulum אלהים, V. 2. 10. יהיה — Scississime

2) legitur de idolo, gentilium deo, Exod. XXXII, 1: אלהים לנו עשה fuc nobis deum i. e. idolum. XXXII, 32. 1 Sam. V, 7: יהוה אלהינו דגון, deus noster. XVII, 45. 2 Reg. I, 2: בסל זבוב אלהי עקרון Baal-Sabab, deus Lerontiarum. Comm. 3. 6. 16. Jes. XXXVII, 38. Dan. I, 2. XI, 32. Adco de dea s. idolo femineo, siquidem Hebraei peculiari forma feminea carent. 1 Reg. XI, 5: Astarte, numen Sidoniarum. (Arabes et Rabbinii idolum contentim forma feminiina efflerunt אלהיה pl. אלהיה).

3) Deus alicuius est deus, quem aliquis colit, quem deum domesticum, εἰδωλότορ, tutelarem habet. Jon. I, 5: unusquisque deum suum invocabat. Ruth I, 16: populus tuus sit populus meus, deus tuus sit deus meus. Gen. XVII, 7. 8. XVIII, 21 et. et. Cf. no. 2. — Israelitarum igitur deus est Jhova, sexcentis propterea dictus אלהים Exod. V, 1. Ps. XLII, 11. אלהי עמך Ps. XX, 2. XLVI, 8. LXXXV, 10. LXXXI, 2. אלהי אברהם Ps. XLVII, 10. אלהי יצחק Ps. XLVIII, 56, et iunctim אלהי יצחק Ps. XLVIII, 29. אלהי יהוה in Deuteronomio ultra ducenties, אלהי יהוה אלהיך Levit. XVIII, XIX. — Hostibus Israeli victo illudentibus tribuitur questio: אלהיך אבי est deus vester? Deut. XXXII, 37. Joel II, 17. Ps. LXXXIX, 10. — Ps. XXXIII, 12: אלהיך o felicem populum, cuius deus est Jhova!

4) Rarius istiusmodi genitivus continet id cui deus praest, vel id quod creavit, quemadmodum Mars dicitur deus belli, ex. qu. אלהי המלחמה Gen. XXIV, 3, אלהי העינים Neh. I, 4. אלהי התבואה deus exercituum caelestium Amos III, 13, אלהי עמנו (fortasse pro אלהי אלהי) Ps. LXXX, 5. 8. 15. 20. אלהיך אלהיך קרייהוה Num. XVI, 22. XXVII, 16. vel dei pro-

prietates et attributa: אלהי אמת deus veritatis Jes. LXV, 16. אלהי אמת deus alicuius Deut. XXXIII, 27. Non raro demique sequitur duo genitivi, alter qualitates, alter personae (no. 3), ut אלהי אמת אלו, deus iustus meus i. e. deus iustitiae meae Ps. IV, 9. אלהי אמת deus anachoritarum meus Ps. XLIII, 17. XXX, 3. XXXII, 6. אלהי אמת P. LXIX, 18. אלהי אמת Ps. XLIII, 2. אלהי אמת Gen. I, 1.

5) Cum articulo האלהים et DEUS voc. εἰδωλότορ, Deus unus et verus, Arabum الله, in notissima formula יהוה הוא האלהים Deut. IV, 35: יהוה הוא האלהים nam Jhova est (verus) Deus, 1 Reg. XVIII, 21: אלהי אלהינו יהוה האלהים לבו אלהינו אלהי אלהינו et Jhova est Deus, hanc sequimini, et Baal est (Deus), sequimini illum. Vers. 37. Deut. VII, 9. XXXII, 34. 1 Reg. VIII, 60. 2 Paralip. XXXIII, 15. Unde אלהים saepissime de Jhova Gen. V, 22. VI, 9. 11. XVII, 18. XX, 6. 17. XXII, 3. 9. XXXVII, 26. XLI, 25. 28. 32. XLV, 8. 15. etc.

Sed idem valet אלהים sine articulo (Jos. II, 15), quo sexcentis tum in pedestri sermone, tum in rhythmico, nullo pacto discrimine utuntur pro יהוה, ita quidem, ut utrum nomen adhibitum sit, vel a natura formularum et quodam linguae usu, vel a singulorum scriptorum arbitrio, usu et consuetudine pendere soleat. In formulis, quae nominis cum אלהים leguntur, sicut אלהים אלהי אלהי, et אלהים בני אלהים, quae vel e polytheismo servatae sunt, vel in quibus generatio nominis nobis aptior esse videbatur (cf. יהוה יהוה, in quibus solemnis est usus vocis יהוה; in multis aliis utriusque nominis usus est plane promiscuus, ut עבד יהוה et עבד אלהים Dan. IX, 11. יהוה יהוה et יהוה אלהים Gen. I, 2. XLI, 58. Exod. XXXI, 3. XXXV, 31. Num. XXIV, 2. אלהי יהוה et אלהי אלהים Chroa. Esra. אלהי יהוה et אלהי אלהים Job. I, 1. 8. אלהי יהוה et אלהי אלהים Gen. XXXII, 2. Ceterum ad diversorum V. T. scriptorum consuetudinem attinet, pro consilio nostro haec notasse sufficiat: a) in sermone historico, nominatum librorum Josuae, Iud. Sam. Reg. etc. frequentissimus est usus nominis יהוה, unde repetendum est, quod Joli scriptor in prologo pedestri sermone scripto Deum plerumque יהוה nuncupat, in ipso curandae, אלהי אלהי. Praeterea usus vocis יהוה regular in Proverbiis Salomonis. Contra b) in argenteae aetatis scriptoribus, ut Ecclesiaste, Jona, Danicis libro, ahi celebratur אלהים, אלהים, ut alterum Dei nomen ab his libris fere absit, id quod nescio an sequioris aetatis superstitioni, cui sanctius illud nomen pronuntiare religio erat, tribuendum sit (cf. sub אלהי, c) In Psalmis horum nominum haec est ratio, ut in Ps. I—XII Deum paucis semper ducenties fere et quinquagies יהוה dicitur, rarisime אלהים III, 3. V, 11. VII, 11. 12. XXX, 22 (in appendice adultimo psalmi alphabetici), XXXVI, 2. et saepe non sine peculiaris emula, ut VIII, 6. IX, 18. X, 4. 15. XIV, 1. 23. neque aliter in psalmis gra-

הָאָלָה (quem *Deus vocavit*, ab הָאָלָה et דָּבָר = 70) filius Midiani. Gen. XXV, 4. 1 Par. I, 33.

הָאָלָה (quem *Deus donavit*) 1) unus e ianitoribus templi 1 Par. XXVI, 7. 2) vir Gadita, Davidis comes. ibid. XII, 12.

הָאָלָה (quem *Deus donavit*) heros Davidis, qui Goliathum interfecisse dicitur 2 Sam. XXI, 19: וַיִּבֶן הָאָלָה וַיִּפְּצֵם וַיִּשְׁלַח אֶת גִּלְיָת הַחִתִּי בֶן גִּיִר אֲרָמִים בֶּית הַחִתִּי אֶת גִּלְיָת הַחִתִּי *et interfecit Elchanan, filius Jaare-Organ, Bethlechemita Goliathum Gathitam.* Quo-modo-cumque haec conciliablis cum iis, quae 1 Sam. cap. XVII de Davide, Goliathi interfectore, dicta sunt, sive diversas traditiones, sive duos Goliathos statuendo (quanquam illud magis placet), auctor Paralipomenon (I, 20, 5) haec male intellecta coniectando in alium sensum detorsit scilicet: וַיִּבֶן הָאָלָה וַיִּפְּצֵם וַיִּשְׁלַח אֶת גִּלְיָת הַחִתִּי אֶת גִּלְיָת הַחִתִּי *El-hanan, filius Jairi, interfecit Lachmi, fratrem Goliathi Gathitae.* Ignorans enim, quid sibi velit vultus scilicet הָאָלָה, et hunc locum cum 1 Sam. XVII conciliaturus, Lachmium nobis dedit, Goliathi fratrem, personam, nisi omnia nos fallunt, pro-sus fictitiam. Cf. GRAMMERS *Versuch über die Chronik* p. 65. Id unum ex Paralipomenon loco proficimus, vocabulum הָאָלָה ap. Sam. probabiliter adulterium esse, et ex fine commatis in textum irrepsisse. 2 Sam. XXIII, 24 in indice heronum Davidis recensetur El-Janan Bethlechemita filius Dodo, qui, ubicumque laet mendium, ab illo nos diversus fuisse videtur.

הָאָלָה (*Deus patris* aut, cui *Deus pater*) 1) filius Helonis, phylarcha Schulonitarum Num. I, 9. II, 7. — 2) Rubenita, pater Dathan et Abiram contra Moscu coniuratorum Num. XVI, 1. 12. XXXI, 8. — 3) frater Davidis natu maior 1 Sam. XVI, 6. XVII, 13. 28. — 4) Levita, Davidis aequalis 1 Par. XVI, 4. cf. VI, 27.

הָאָלָה (cui *Deus robur*) 1) nomen duorum heronum Davidis 1 Par. XI, 16. 17. XII, 11. — 2) phylarcha Manassitarum 1 Par. V, 24. — 3) phylarcha Benjaminitarum 1 Paral. VIII, 20. — 4) alius eiusdem nominis, ibid. 22. — 5) Levita Davidis ib. XV, 9. 11. — 6) Levita, tempore Hiskiae 2 Par. XXXI, 13.

Not. Nomen *Elil* cum aliis quibusdam, ut הָאָלָה, הָאָלָה, הָאָלָה, a nonnullis ita explicatur, ut ipsius nominis attributa contineat (deus roboris, Jehova deus, deus patris, Jehova pater), quod quidem ex Aegyptiorum, deorum nomina boni omnis causa privatis quoque hominibus tributum (v. CHAMPOLLION précis du Système hiéroglyphique p. 109), adeoque Christianorum Sanctorum nomina adeptantium analogia quodammodo illustrari possit: at simplicior videtur ea, quam Jo. SIMONIS ingressus est, ratio, ut haec nomina per ellipsin Relativi ex-

plentur: (cui) *Deus robur*, (cui) *Jehova deus* (est), (cui) *Deus pater*, (cui) *Jehova pater*.

הָאָלָה filius Hemanis 1 Par. XXV, 4, contr. הָאָלָה. Propter accentum in penultima SIMONIS (Onomast. V. T. p. 71) reddendum existimat: *lamentatio*, ut sit pro הָאָלָה cum He paragogico, ab הָאָלָה = הָאָלָה. Malim spectis accentibus: Deus venit.

הָאָלָה (quem *Deus amat*) phylarcha Benjaminitarum Num. XXXIV, 21. Cod. Sam. 522A.

הָאָלָה (quem *Deus curat*) 1) filius Davidis 2 Sam. V, 16, qui 1 Par. XIV, 7 זְבַדְבָּד (quem *Baal curat*). — 2) pater Resonis Syri 1 Reg. XI, 23. — 3) miles Josaphati 2 Chron. XXII, 17.

הָאָלָה (cui *Deus est Ille*) 1) ianitor templi 1 Par. XXV I, 7. 2) frater Davidis 1 Par. XXVII, 18. 3) v. הָאָלָה no. 1.

הָאָלָה (cui *Deus est Ille*) 1) filius Barachelis, Busita, Iobi amicus et in disputando adversarius numero quartus. Job. XXXII — XXXV. Nonnumquam scribitur הָאָלָה XXXII, 4. XXXV, 1. — 2) avus Samuclis 1 Sam. I, 1. — 3) chiliarcha Manassitarum 1 Par. XII, 20.

הָאָלָה et הָאָלָה v. sub v. הָאָלָה.

הָאָלָה (quem *Deus abscondit* i. e. saluum praestat in periculis) heros Davidis 2 Sam. XXIII, 32. 1 Par. XI, 35.

הָאָלָה (cui *Deus repensio* s. *praemium* est, a حرف Conj. III. par rependit, Conj. IV. bonum vel malum rependit) Salomonis regis minister 1 Reg. IV, 3.

הָאָלָה (cui *Deus est rex*) socer Ruthae, Ruth I, 2. II, 1. IV, 3. 9.

הָאָלָה (quem *Deus addidit* sc. parentibus, nomen filii natu minoris) 1) phylarcha Gaditarum Num. I, 14. II, 14. VII, 42. 17. X, 20. — 2) princeps Gersonitarum ibid. III, 24.

הָאָלָה (cui *Deus auxilium* est l. praestat) 1) servus Abrahami Damascenus Gen. XI, 2. Midiammedanorum de eo fabulas v. in HERBELOT *bibl. orient.* p. 291 v. Damaschik. — 2) filius Mosis et Zipporae Exod. XXIII, 4 (ubi ratio nominis redditur his verbis: בֶּן אֲלֵיָהוּ 1 Par. XXXIII, 15. XXXI, 25. — 3) Benjamin nepos 1 Par. VII, 8. — 4) princeps Rubenitarum,

ib. XXXVII, 16. — 5) sacerdos tempore Davidis ibid. XXV, 24. — 6) propheta tempore Josaphati 2 Par. XX, 37. — 7) viri quidam Esrae aequales, a) Esr. VIII, 16. X, 18; b) X, 23; c) X, 31.

אָגָה (ad Deum oculi mei sc. diriguntur, nisi est forma contractio pro אָגָה) vir Benjaminita 1 Par. VIII, 20.

אָגָה (per hypallagen Dei populus i. q. אָגָה cf. no. 1) 1) pater Bathsebae 2 Sam. XI, 3, qui 1 Par. VIII, 5 אָגָה vocatur (eodem sensu). — 2) filius Achitopheli 2 Sam. XXIII, 34.

אָגָה (cui Deus robur est, cf. אָגָה Gen. XLIX, 24, sec. SIMONEM cui Deus exultatio coll. 2 Sam. VI, 16, sec. J. D. MICHAELIS in Supplemento, p. 87 cui Deus aurum est, coll. Job. XXII, 25) 1) filius Esavi Gen. XXXVI, 4. 10. 11. 12. 15. 16. 1 Par. I, 35. 2) auicus Iobi Job. II, 11. IV, 1. XV, 1. XXII, 1. XLII, 7. 9. LXX. 'Ελιφάζ.

אָגָה (quem Deus iudicat, a אָגָה) miles Davidis 1 Par. XI, 35.

אָגָה (quem Deus distinguit i. e. eximum praestet, pro אָגָה אָגָה) Levita Davidis aequalis 1 Par. XV, 18, 21.

אָגָה (cui Deus salus est) 1) filius Davidis 1 Par. III, 6. XIV, 7, אָגָה quoque dictus XIV, 5. — 2) heros Davidis 2 Sam. XXIII, 34. — 3) Benjaminita 1 Par. VIII, 39. — 4) duo viri, Esrae aequales Esra VIII, 13. X, 33.

אָגָה (cui Deus rupes est) phylarcha Rubenitarum Num. I, 5. II, 10. VII, 30. 35. X, 18.

אָגָה (quem Deus abscondit i. e. protegit) 1) princeps familiae Kahathitarum Num. III, 30. 2 Par. XXXIX, 13, qui alia forma scribitur אָגָה Exod. VI, 22. Levit. X, 4. — 2) princeps Sebulonitarum Num. XXXIV, 25.

אָגָה m. heros Davidis. 2 Sam. XXIII, 25. Ety-mon latet. Jo. SIMONI (Onomast. p. 490) est: Dei congregatio, contr. pro אָגָה אָגָה chald. congregavit; fortasse etiam pro אָגָה אָגָה (quem) Deus purificavit, i. e. purum, innocentem promittavit.

אָגָה (quem Deus constituit) 1) palatio regio tempore Hiskiae praefectus 2 Reg. XVIII, 18. 26. 37. XIX, 2. Jes. XXXII, 20. XXXVI, 3. 11. 22. XXXVIII, 2. — 2) Josiae regis filius, a Nechone, Aegypti rege, regio imperio ornatus, ita tamen ut nomen eius in אָגָה mutaretur 2 Reg. XXIII, 34, unde accuratius definitur

dum, quod legitur 1 Par. III, 15. — 3) sacerdos tempore Esrae et Nehemiae, Nehem. XII, 41. Inde est graecum 'Ελισαίη Math. I, 13. Luc. III, 30.

אָגָה (cui Deus est sacramentum, quae per Deum iurat i. e. Dei cultrix, cf. Jes. XIX, 18 et quae ibi annotavimus, Amos VIII, 14. Zeph. I, 5) nomen mulieris, uxoris Aharonis. Exod. VI, 25. LXX. 'Ελισαίη, ut Luc. I, 7.

אָגָה (cui Deus salus est q. d. Sosithens, pro אָגָה אָגָה, cf. אָגָה אָגָה) filius Davidis 2 Sam. V, 15. 1 Par. XIV, 5, qui 1 Par. III, 8 אָגָה vocatur, vel scriptoris vel librariorum vitio.

אָגָה (cui Deus rependit, quem Deus restituit) 1) vir e posteris Davidis 1 Par. III, 21. — 2) sacerdos, uni e viginti quatuor sacerdotum classibus praefectus 1 Par. XXIV, 12. Esr. X, 6. Neh. XIII, 4. 7. — 3) sacerdos maximus tempore Nehemiae, Neh. III, 1. 20. XII, 10. — 4) alii nonnulli eiusdem temporis viri. Esra X, 21. 27. 36.

אָגָה (quem Deus exaudivit) 1) filius Davidis 2 Sam. V, 16. 1 Par. III, 8. — 2) filius Ammilud, princeps Ephraimitarum Num. I, 10. II, 18. 1 Par. VII, 26. — 3) avus Ismaelis, Gedaljae interfectoris 2 Reg. XXV, 25. Jer. XLII, 1, cf. XXXVI, 12. 20. — 4) vir e posteris Judae 1 Chron. II, 41. — 5) sacerdos tempore Josaphati 2 Par. XXVII, 8.

אָגָה (cui Deus salus est, pro אָגָה אָגָה vel אָגָה אָגָה) Elisa, filius Saphat, propheta, Eliae discipulus, comes et successor, quam plurimis miraculis famosis, in regno decem tribuum nono ante Chr. saeculo Abasja, Joramo, Jehu et Joaso regnantibus florens. 1 Reg. XIX, 16 sq. 2 Reg. I—XIII. LXX. 'Ελισαίη M. Alex. 'Ελισαίη, in N. T. 'Ελισσαίος Luc. IV, 27.

אָגָה (quem Deus iudicat cf. אָגָה) vir contra Athaljam coniuratus 2 Par. XXIII, 1.

אָגָה v. אָגָה.

אָגָה (cuius amoenitas s. gaudium Deus est) miles Davidis 1 Par. XI, 16.

אָגָה (quem Deus dedit, cf. אָגָה, Theodoros, Aedodatus) 1) avis regis Jojachin 2 Reg. XXIV, 8, fortasse idem, de quo agitur Jerem. XXXVI, 22. XXXVI, 12. 25. — 2) Levitae nonnulli tempore Esrae, Esra VIII, 16.

אָגָה (quem Deus laudat, ab אָגָה cf. Job. XXXIX, 11 et μαρίσσο Luc. IV, 22; aut per apocopen pro אָגָה q. v.) vir Ephraimita 1 Par. VII, 21.

Not. אָלָהּ Jes. XIII, 22 (parall. אָלָהּ) simpliciter videtur esse i. q. אָלָהּ (quod exstat in uno codice) palatia eius, ut reddunt Syr. Chald. Vulg. Abulwalides. Cf. sub lit. ה. Alii, ut KIMCHIUS, KOCHERUS ad h. l. *vidua* notionem retinent, et palatia intelligit *desolata*, quod minus lusorium videtur. Longius etiam petita est observatio LUD. DE DIEU ad h. l. qui syr. אָלָהּ de arce it. de terra sterili et non seminata usurpari monet, quacum forte comparetur *vidua* aethiop. אָלָהּ dicta. Palatia intelligi quoque possunt Ezech. XLX, 7.

אָלָהּ f. *viduitas*. (Aram. אָלָהּ), Gen. XXXV III, 14, 19, 2 Sam. XX, 3. Plur. אָלָהּ metaph. de civitate Jes. LIV, 4.

אָלָהּ m. *quidam*, ὁ δὲ πρ. qui reticetur, cuius nomen dissimulatur. Ubique praemittitur אָלָהּ q. v. Fortasse confunderem אָלָהּ, אָלָהּ, אָלָהּ ullus, quisquam, aliquis, permutatis ה et ר.

אָלָהּ v. אָלָהּ pag. 94.

אָלָהּ Gen. XIV, 1. q. nomen regionis, ut videtur, in vicinia Babyloniae et Elymaidis (legitur enim inter אָלָהּ et אָלָהּ) quaerenda, caeterum admodum incertae, de qua nihil nisi coniecturas habent vet. intpp. Onk. LXX. et Sam. nomen hebraicum retinent. Vulg. *Pontus* (cf. אָלָהּ Targ. Pseudoj. pro אָלָהּ XI, 3. XIV, 1, ubi vix de Asiae minoris regione cogitari potest). Syr. אָלָהּ vel, ut in edit. nova Londinensi, אָלָהּ quod quid sit, non assequor. Targ. Hieros. אָלָהּ (Jes. XXXVII, 12), quod idem interpres cum Pseudojon. habet pro אָלָהּ Gen. X, 12. Saad. سریان fortasse *Syria*. Persiae vel Assyriae quandam provinciam arguit contra nomen assyriaco-babylonicum regis אָלָהּ cf. Dan. II, 14. Arjochem, tanquam *Illasaris* regem, exhibet Lutherus etiam Judith I, 6. sed vitiose et veteram nemine praecunte. Vallem *El-assar* nuper in vicinia maris mortui iuvenisse sibi visus est *Legh* itinerator anglus (v. MACMICHAEL Journey p. 215. 235): at egregie falsus est vir sermonis arabici hand dubie imperitus; istius enim vallis nomen est *el-Ahsa* (الاحسا) v. BREKHARDT p. 6-4. 6-5 et quae ibi adnotavimus p. 1066.

אָלָהּ v. pag. 102.

אָלָהּ vel אָלָהּ fut. אָלָהּ (Prov. XXII, 25) i. q. arab.

אָלָהּ 1) *assuavit, consuevit, assuetus fuit*, unde אָלָהּ et אָלָהּ *familiaris, socius*, consuetudine inunctus, hebr.

אָלָהּ no. 1; 2) *mansu factus fuit*, de brutis, cf. אָלָהּ no. 1, אָלָהּ no. 2; 3) *didicit*, ab adsuafaciendo, cf. אָלָהּ Arab. Conj. IV. Apud Syros, Chaldaeos, Sam. אָלָהּ, אָלָהּ, אָלָהּ id., apud Nasoracos אָלָהּ, et אָלָהּ (v. NOBERGHE Lexid. p. 112). In V. T. in uno loco Prov. XXII, 25; 4) *copulavit, sociavit*. Arab. Conj. I. III. IV. unde אָלָהּ mille, familia. Cf. ALB. SCHULTENS. Animadvvers. ad Prov. II, 17, qui serim significationum bene digessit.

Pr. docuit, ut syr. אָלָהּ, e duobus accus. altero pers. altero rei Job. XV, 5. XXXIII, 33, cum mo. qui ad personam refertur Job. XXXV, 11. II. I. Part. אָלָהּ *edocens nos* more Aramaeorum contractum est e אָלָהּ, cf. אָלָהּ Matth. IV, 23. Luc. IV, 15, fem. אָלָהּ Matth. XIV, 8, אָלָהּ doctor Mare. X, 1, אָלָהּ doctrina Tit. 2, 7 Pesch. it. Chald. et Sam. אָלָהּ Deut. IV, 1.

Millia (denom. ab אָלָהּ) *millia fecit vel protulit, produxit*. Ps. CXLIV, 15; אָלָהּ, quae recte Targ. *oves nostrae pariant millia*. Alex. πολυτόμα. Vulg. *uberis foetu*. (Arab. אָלָהּ mille fecit).

אָלָהּ adj. m. 1) *familiaris, socius, amicus* (v. rad. no. 1). Prov. XVI, 28. XVII, 9. Mich. VII, 5. Ps. LV, 14. אָלָהּ אָלָהּ *amicus inventus dicitur maritus* Jer. III, 4. Prov. II, 17 (cf. אָלָהּ eodem sensu Jer. III, 20. Hos. III, 1, et apud Arabes صحب socius it. coniux). — 2) *mansu factus, educatus*. Jer. XI, 19: אָלָהּ *et ego eram insiar ovis mansu factae, quae ad maclandum ducitur*. Arabibus, observante BOCHARTO (Hieroz. T. I. p. 572 ed. Lips.), شاة لوى dicitur de ove ita educata, ut lingat vestes educatoris sui. Non multum differunt A. SCHULTENS (ad Prov. II, 17 et in Animadvvers. ad h. l.) et J. D. MICHAELIS, qui agnum assuetum s. familiarem reddere malunt, quales agnos ad delectationem familiae nutriebant Hebraei (2 Sam. XII, 5). — 3) *bos* i. q. אָלָהּ no. 1, ita dicitur tanquam mansu factus et iugo adnatus. Sexus est *masculini epicoeni*, ita ut sub genere masculino etiam de bove femina usurpetur. Ps. CXLIV, 14: אָלָהּ *boves nostrae* sint *gravidae*. — 4) *dux familiae vel tribus*, φάλαγγος, φυλάξις, imprimis de phylarchis Idumaeorum Gen. XXXVI, 15 sq. 1 Par. I, 51 sq., raro Judaeorum Zach. IX, 7. XII, 5, 6, it. generatim de duobus Jer. XIII, 21: אָלָהּ *tu docuisti eos* (Chal-

dacos) *contra te duces esse et in caput tibi i. e. tua ipsius culpa Chaldaeos nunc hostes habes.* ALB. SCHULTENS in animadvers. אמריים h. l. ironice de amicis interpretari mavult, quod minus placet. BOCHARTO (Canaan p. 742) est denom. ab אָלף et pr. *χλιαρχος*, cui sententiae catenus adstriplamur, ut a nomine אָלף, sed familiae significatione, illud derivemus. ALB. SCHULT. (animadvers. ad Prov. II, 17) *dominus l. dux potius a societate dictus videtur.* „Arabice docti norunt, nilil apud Arabes esse frequentius quam صاحب quod *socium* designat, de *hero, domino, praefecto*, rege etiam et imperatore usurpare. صاحب الغنم *socius gregis* est dominus [cius], alicubi [vit. Tim. I. p. 600, lin. 10. ed. Manger.] صاحب ايام *socius urbis* est *praefectus*, صاحب مصر *socius regionis* est *rex*. Patem ex arca societate, quae praefecto cum subditis intercedit. Atque sic apparet, אָלף utramque significationem recipere potuisse.“ Similis est ratio LUD. DE DELU ad Ps. LV, 14, nos BOCHARTUM sequimur.

אָלף 1) bos gen. comm. quemadmodum βούς et bos, germ. *Rind*. Legitur nominis in Plur. אָלפים Ps. VIII, 8. Prov. XIV, 4. Jes. XXX, 24. De bove femina Deut. VII, 13: שָׂרָה אָלפִיךָ *foetus bovis tuarum*. XXVIII, 4. 18. 51. Singularem habes in nomine primi elementi *Alpha*, *Alpha* (v. pag. 1). De etymo diximus sub אָלף no. 1.

2) *mille*. (Arab. أَلْفٌ, unde Melit. *elf*, syr. ܐܠܦܝܢ id.; sed aethiop. ሺልቶ *myriada* designat. Pr. fortasse est *numerorum conimectio maiorque societas* v. rad. no. 4, et cf. arab. عَشْرٌ decem, عَشْرٌ Conj. III. societatem invit, Conj. VI. consuevunt invicem). Nomina numerata plerumque sequuntur numerale, et nomina quidem, quae saepe numeris inaguntur, in singulari, ut אֶשֶׁת Iudd. XV, 16, אָמְנָה Num. XXXVIII, 4. Neliem. III, 13, אָשֶׁת Jes. VII, 23, אָשֶׁת Num. XI, 21. 1 Sam. IV, 10, alia in plurali, ut אָשֶׁת אֶשֶׁתים 2 Sam. X, 18. 1 Reg. X, 26, אָשֶׁתים Deut. I, 11, אָשֶׁתים 2 Chron. XXX, 24, alia promiscue, ut אָשֶׁת 1 Paral. XIX, 6 et אָשֶׁתים XXIX, 7. Rarius et nominis in sequiore Hebraismo nomen praecedit in plurali ex Syriasmio, אָשֶׁתים 1 Paral. XXIX, 21, XXII, 14. 2 Par. I, 6. Esra I, 9. 10. Cf. *Lehrgeb.* p. 695. 697. 699. Diversa est ratio locutionis אָשֶׁת *mille* (sich) *argenti*, de qua v. *Lehrgeb.* p. 700. Hand raro *mille* sequitur pro numero rotundo, coque maiore lob. X, 3. XXXIII, 23. Ps. LXXXIV, 11. XC, 4. CV, 8. Jes. XXX, 17. LX, 22. Ps. L, 10: *bestiae אָשֶׁת בְּהֵמַתֵּי מִלְּחָמָה* *millium*, bene Luther. *no sie bey Tausenden gehen*. — Dnalis אָשֶׁתים *duo millia* praecedit nomen numeratum, quod vel in singulari est Iudd. XX, 45, vel in plurali Jes. XXXVI, 8: in sequiore tamen Hebraismo secundum etiam locum occupat 1 Par. V, 21. — Plur. אָשֶׁתים *millia* usurpatur praecedentibus aliis numeralibus a termino ad denarium, אָשֶׁתים אָשֶׁתים Exod. XXXVIII, 26, אָשֶׁתים אָשֶׁתים Iudd. I, 4. IV, 14 et in statu constr. אָשֶׁתים אָשֶׁתים Exod. XXXIII, 28. Si maiores praecedunt,

אָשֶׁת sequitur in singulari, cf. *Lehrgeb.* pag. 697. De numero rotundo longe maximo dicitur אָשֶׁתים *millia arietum* Mich. VI, 7, אָשֶׁתים *millia myriadis* i. e. mille myriades Gen. XXIV, 60.

3) *familia* i. q. אָשֶׁתים, quarum plures unam *tribum* (אָשֶׁתים) constituebant. (Haec significatio vel a communi societatis notione repetita est, vel a numero millenario, quandoquidem millena fere capita singulae familiae comprehendebant, cf. אָשֶׁתים, אָשֶׁתים familia, tribus a

numero denario אָשֶׁתים. Solent enim orientales populos et exercitus per decurias, centurias et chiliades disponere.

CF. etiam אָשֶׁתים agmen pec. decem hominum). Iudd. VI, 15. 1 Sam. X, 19. XXIII, 23. ראשי אָשֶׁתים וְשָׂרָאֵל Num. I, 16. X, 4. Jos. XXII, 21. 30. Unaquaque familia sedem suam primariam et quasi praefecturam in oppido maiore habuisse videtur, unde Micha V, 1 de urbe Bethlehem: אָשֶׁתים בְּהֵמַתֵּי מִלְּחָמָה *minor, quam ut praefecturis Judae annumerari possis.*

4) oppidum tribus Benjamin Jos. XVIII, 28.

אָלף chald. Dan. V, 1 et per Hebraismum אָלף VII, 10 i. q. hebr. no. 2. *mille*. Plur. אָלפים VII, 10 Chetlibb per Hebraismum, sed Keri habet אָלפים.

אָלף in Kal inusit. Syr. ܐܠܦܝܢ *Pe. et Pa. ursit*,

coëgit, vim fecit, אָלף archus, angustus, Nasoracis id. Sam. (1 et 2 permutatis) אָלף angustus, אָלף oppressor (Carm. Sam. V, 7). In V. T. nominis in

Pi. in uno loco Iudd. XVI, 16: אָלף et *molesto ursit* cum, pro אָלף, vid. *Lehrgeb.* p. 77.

אָלף rad. inusitata, cuius analogiam sequuntur

haec nomina propria:

אָלף statio Israëlitum in deserto monti Sinai vicino. Num. XXXIII, 13. In Talmude אָלף appellative sunt *turmae*, et eiusdem nominis memoratur urbs et desertum, cuius situs tamen non definitur. V. BEXFORD. Lex. chald. h. rad. In alia omnia ab CALMETUS (Lex. bibl. v. *Alus*), duo diversissima loca, *Alusam* (אָלף) in deserto Schur. et *Alusam* prope Nicopolim (v. Euseb. v. Ajalon) cum nostro confundens.

* אָלף natio Iapheticarum, stirpis iavaniticae (i. e. graecae) Gen. X, 4 (ubi eod. Sam. אָלף). 1 Par. I, 7, e cuius regionibus maritimis (אָלף) purpurae rubrae et caeruleae (אָלף) Tyrium advehbantur Ezech. XXXVI, 7. I. velt. Pseudojon. in

Comment. nostr. ad h. l.). Cf. Exod. I, 16. Gen. XXXI, 52. — 7) Est *negantis*, maxime in formulis iniuriandi. 2 Sam. XI, 11: הָיָה נִשְׁפָּךְ אֶם-אֶעֱשֶׂה אִתְּךָ הַזֶּה *per vitam tuam non ego faciam hanc rem*. 1 Sam. XIV, 45. 2 Sam. XIX, 14. XX, 20. Ps. XCV, 11. CXXXII, 3. 1 Reg. I, 51. Neque minus in obstandis formulis. Cant. II, 7: אֲדוּרוּ וּפְתוּ, הַעֲזִירוּ וְאֵם-הַעֲזִירוּ אִתְּךָ אֶם-נֹחִיתֵי עֵצִים *aduro vos, nolite excitare, nolite suscitare dilectam*. III, 5. Neh. XIII, 25. Ubique tamen in his locutionibus latet significatio primaria *si*, per ellipsin formulæ iurandi, qualis exstat 1 Sam. III, 17: כֹּה יִגְשֶׁה-לְךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם-תִּבְשָׁה *ita faciat tibi Deus et ita addat* (i. e. omne malorum genus in te cumulet), *si occultabis* ect. cf. XXIV, 7. 2 Sam. III, 55. Ubi geminatur וְאֵם-אֵם *non — neque*. 2 Reg. III, 14. Jes. LXII, 8. Nehem. XIII, 25. Raro *negat* citra iniurandum, Jes. XXII, 14. LXII, 8. Iud. V, 8. Prov. XXVII, 24 (parall. אֵל) 2 Reg. III, 14, cf. אֵל, quod itidem *negat* per ellipsin formulæ iurandi, cf. Cor. IV, 11. 7. VI, 50. 57. X, 67. 73. XXI, 109. 111. Ibi Doreid v. 69. SCHULT. exc. ex Hapšana p. 388. 389 ibique Tauriz. Ingiuntur etiam aliis *negandi* particulis, ut מֵאֵן *non vidimus*. Plenior phrasis est בָּלֵאל אֵן פֻּעַל *per Deum non feci*. (V. DE SACY gramm. arab. I, §. 853). Syris אֵם-אֵם i. q. אֵם est *non, neque*. Vide infra אֵם-אֵם et אֵם-אֵם.

B) Adverbium interrogandi: 1) i. q. הָ interrogativum: *num? an?*, qua significacione Arabes habent أَمْ, Jes. XXIX, 16: בְּהַעֲרִי הַיָּבֵר הַרְשִׁיב אֵם-אֵם *num sicut argilla figulus reputabitur?* Longe frequentius usurpatur in interrogacione disiunctiva, ubi praecessit הָ: *utrum — an; —ne — an*, arab. أَمْ — أَمْ. Jos. V, 13: הַיִּזְבֵּי אִתְּךָ אֵם-אֵם *esne nobiscum, an cum hostibus nostris?* 1 Reg. XXII, 15: אֵם-אֵם הַיָּדָל ... אֵם-אֵם *ibimusne — an non?* Num. XI, 12. XIII, 20. 2 Sam. XVII, 6. Jes. LXXVI, 8. In questione his geminata habes אֵם אֵם-אֵם הָ-הָ Indd. XI, 25. Idem est אֵם אֵם (el — *et*). Gen. XXII, 17: *utrum centenario (proles) nascetur, an Sara nonagenaria pariet?* quanquam vis copulae in hac locutione non omnino perit, neque integra est disiunctiva ratio. Sed integra est in hoc lobi, XI, 8. 9: ... הָאֵם הַיָּדָל הַיָּדָל אֵם-אֵם *destruens forte causam meam iustam, an est tibi brachium tanquam Dei?* i. e. potiusne argumentis te iustum meque iniustum demonstrare, an forte vi memet opprimere? Eadem est ratio loci XXXIV, 16, in quo אֵם אֵם pari modo sibi invicem respondent, cf. XXI, 6: אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם *estne cum homine mihi sermo, an quare non impatiens agerem?* Egregie LXX. הָ דִּי אֵם; germanice reddideris: *oder weshalb*, vel quam aliam forte ob causam? — 2) in interrogacione obliqua et post verba interrogandi, explorandi, dubitandi (2 Reg. I, 2): *an, num* (germ. *ob, angl. if, whether*). Cant. VII, 13: *videamus, —ne* אֵם-אֵם

נִינִי *num effloruit vitis*, et disiunctive אֵם אֵם Gen. XXVII, 21. Num. XIII, 20. (Ita *si* pro *num* ap. Liv. XXXIX, 50: quæsisse, *si* evisisset). — 3) pari modo atque הָ interrogativum in quæstione affirmativa pro *nonne? ecce!* ut *videsne, videtisne* Cic. Sen. 10. Acad. 2, 18 pro *nonne videtis?* (Vide *Lehrgeb.* p. 835. KIMENIUS id sapissime interpretatur אֵם אֵם, adeoque אֵם אֵם decurtatum esse censet, cf. syr. אֵם *numquid? nonne?* et arab. أَمْ *utique, ita*. De — *ne* pro *nonne?* v. Heusing. ad Cic. Off. 3, 17). Hos. XI, 12: אֵם-אֵם אֵם אֵם-אֵם שְׁוֹא הָיָה *Nonne (l. ecce) Gileaditis iniquitatis plena est. ecce est i. q. אֵם* in altero hemistichio. Syr. omittit particulam. Iob. XVII, 13: אֵם-אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם *ecce! exspecto creum domum meam*. V. 16. XIX, 5. Numquam eodem significatu praecedit הָ. Jer. XXXI, 20: הָ הָ אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם *nonne filius carus mihi Ephraim, nonne puer delicatissimus?* Chald. recte אֵם אֵם, Syris utramque particulam omittit. Prov. III, 34 (LXX. Vulg. Chald. omittunt אֵם). In aliis locis, quae huc retulit NOLDES (concordant. partic. pag. 66), velut Gen. XLVII, 18. Ps. CXXXIX, 19, hic significatus vel plane non, vel saltem haud necessario (Iob. XXXIX, 13 al. 16) adhibendus est, cf. tamen V indicia pag. 408. De necessitudine quadam inter אֵם אֵם, אֵם אֵם, et הָ אֵם *ecce!* vide sub הָ et praecipue 2 Par. VII, 13. — 4) in interrogacione obliqua: *an non*. Esth. IV, 14.

Componitur cum aliis particulis sive separabilibus, sive inseparabilibus, ut 1) אֵם אֵם pr. *anne?* sed legitur nomisi in interrogacionibus affirmativis (ut אֵם B, 3) pro *nonne?* Num. XVII, 28: אֵם אֵם אֵם אֵם *nonne consumemur exspirando?* i. e. nome ad unum omnes exspirabimus? (Chald. Syr. Saad. *ecce*. LXX. Vulg. simpliciter interrogacio reddunt. Sam. אֵם אֵם אֵם *an verum quod?* Sed illud praefereendum, cf. Vers. 27.) Iob. VI, 13: אֵם אֵם אֵם אֵם *nonne ita? mihi non superest auxilium*. Hier. Syr. *ecce*. — 2) אֵם אֵם v. אֵם — 3) אֵם אֵם a) *si non, nisi* Gen. XXIV, 8. Ps. VII, 13. *an non* Gen. XVIII, 21, *nonne?* Jes. X, 9, quae intelliguntur ex partibus. b) Quemadmodum אֵם post irandi formulæ *negat* (vide A, 7), ita אֵם אֵם fortiter affirmat et asseverat Num. XIV, 28. Jos. XIV, 9. Jes. XIV, 24. Ezech. XVII, 19, etiam in obstationibus sine iurando Num. XIV, 35. Iob. I, 11. II, 5. XVII, 2. XXI, 20. XXX, 25. XXXI, 36. Jes. V, 9. Jer. XXII, 6. 1 Reg. XX, 23 ect. — c) Aliquando est *affirmantis* post negacionem i. q. אֵם אֵם *sed, sondersn*. Gen. XXIV, 37: *non dabis uxorem filio meo e filiabus Cananitarum* ... 38: אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם אֵם *sed familiam patris mei adibes* ect. Ita explicat Ps. CXXXI, 1. 2 et Ezech. III, 6.

אָמִיל i. q. הַמְנוּן *multitudo* populi. Jer. I, II, 15.

אָמִיל N. pr. v. sub אָמִיל rad. אָמִיל no. 2.

II. אָמִיל f. e. Suff. אָמִיל, אָמִיל Plur. אָמִיל Gen. XXXI, 33. 2 Sam. VI, 22, constr. et cum Suff. אָמִיל, אָמִיל 2 Sam. VI, 20. Job. XIX, 15 (vide not.) *ancilla, serva.* (Arab. أَمِيل Plur. أَمِيَلَات, أَمِيَلَات, أَمِيَلَات, syr. أَمِيَلَات plur. أَمِيَلَات, chald. אָמִיל, rarius אָמִיל et c. Suff. אָמִיל Job. XXXI, 15 Targ., plur. אָמִיל, sam. אָמִיל, aethiop. אָמִיל plur. אָמִיל id. cf. ex reliquiis phoeniciis nom. pr. אָמִיל *ancilla Astartes* inser. Cit. 2 s. Oxon. lin. 3). Gen. XXI, 10. Deut. XII, 12 ect. In colloquio cum nobilioribus et cum rege mulieres pro primae personae pronomine substitunt אָמִיל *ancilla tua* (cf. אָמִיל 1 Sam. XXV, 24 sq. 2 Sam. XIV, 15. 17. 1 Reg. I, 13. 17. III, 20, neque aliter ubi Deum alloquuntur 1 Sam. I, 11. אָמִיל *filius ancillae* pro servo Ps. LXXXVI, 16. CXVI, 16 (parall. אָמִיל), etiam in pedestri sermone Exod. XXIII, 12. *Ancillae Ninives* Nah. II, 8 nescio an simpliciter *mulieres* eius, alibi *filiae urbis* vocatae.

Not. 1. Fuerunt, qui vocabulum nostrum referrent ad rad. אָמִיל, אָמִיל *inuito pacto addixit*, et singularem אָמִיל e pleniore forma אָמִיל, quae in Chaldaismo aliquoties comparat, contractam esse existimarent. At pro certo habendum est, illud אָמִיל insertum esse et additiciu, more Syrorum, qui substantivis primitivis et monosyllabis in plurali formando hanc litteram amectunt, v. אָמִיל pater, אָמִיל; אָמִיל mater, plur. אָמִיל, arab. أَمِيَلَات, rabb. אָמִיל; אָמִיל socer, אָמִיל; אָמִיל manus, אָמִיל; אָמִיל nomen, אָמִיל; אָמִיל peccatum, אָמִיל, rarius etiam bisyllabis, ut אָמִיל pl. אָמִיל granaria Jer. I, 26 Targ. In cunctis hisce exemplis de radice אָמִיל ne cogitari quidem potest: quanquam in quibusdam ex plurali illo ductore nova singularis numeri forma derivata est, ut אָמִיל peccatum, et chald. אָמִיל. Quocumodum Syri littera אָמִיל, ita Arabes litteris Waw et Je hoc modo inserendis delectantur. V. s. v. אָמִיל not. 1. et *Lehrgeb.* p. 530. Recte ABULWALIDES: عسى تكون أيتها مربية عند علماء العرب في أميالت *probabiliter Ille est additiciu, ut secundum doctores Arabum in voce أميالت matres.* — Habent Arabes etiam verbum أَمِيل mobilis, أَمِيل *ancilla fuit, serva*, unde vero substantivum nostrum non magis repetendum est, quam ab أَمِيل. E contrario hocce verbum manifeste a nomine derivatum est, non vice versa.

Not. 2. Quotiescunque Pluralis אָמִיל in Pegy-tatecho extat, toties concinnator samaritanus manum emendatricem ei admovit, Gen. XX, 18. Deut. XX, 12 scilicet אָמִיל, Gen. XXXI, 33 שְׁפָה־הָאִמִּיל. Formam, utpote a norma grammatica alienam, suspectam habuisse videtur.

אָמִיל vel אָמִיל *languit, flaccidus fuit.* (Affine est אָמִיל luxit. Apud Arabes أَمِيل cognatam habet *sperandi*

potestatem: qui enim spe et desiderio concitatur, languet et tabescit. Cf. אָמִיל pallidus fuit it. desideravit, et אָמִיל. SENERIUS in observat. etym. huius, ut pleromque verborum originem quaerit in *tensione*, quae quam iugatoria sint, non est quod demonstramus. In Kal non nisi semel. Part. pass. Ezech. XVI, 30: אָמִיל אָמִיל אָמִיל *quam languidum i. e. libidine aegrum est cor tuum.*

Ps. אָמִיל 1) *languit* pr. de plantis Jes. XXIV, 7. Joel I, 12, de agris et montibus Jes. XVI, 8. Nah. I, 4, de homine aegroto Ps. VI, 3, ubi אָמִיל est pro אָמִיל. cf. *Lehrgeb.* p. 316. — 2) *tristis fuit*, Jes. XLIX, 8. Hos. IV, 3. 1 Sam. II, 5, tristem aspectum praebuit, de terra vastata Jes. XXIV, 4. XXXIII, 9. Jer. XIV, 2, de moenibus dirutis Thren. II, 8. LXXX. vertunt אָמִיל, אָמִיל *εἰμι, ἔλεθρον, πενήθειον*. Saepissime iungitur verbo אָמִיל. Legitur non nisi in sermone poetico. Sed pedestris sermonis est

אָמִיל m. *languidus, debilis* Neh. III, 34. Vocabula huius formae syriaca dabit AGRIEL in otiosis syr. p. 33.

אָמִיל verbum Hebraeis inmisit. Arab. *praeivit exemplo suo, docuit*, imprimis *sacra*, med. Kesr. *mater fuit* (denom. ab אָמִיל) it. *propinquus fuit*. A prima illa significatione est אָמִיל antistes sacrorum, a tertia אָמִיל populus. Atque hic *propinquitatis* significatus diversae originis, et radici אָמִיל affinis esse videtur. Huius verbi analogiam sequitur

אָמִיל st. constr. אָמִיל c. Suff. אָמִיל pl. אָמִיל f. *mater*. (Arab. أُمٌّ et أُمَّةٌ, aeth. አሙ: mellit. *omn*, aran. אָמִיל, אָמִיל id.). אָמִיל אָמִיל *pater et mater* de utroque parente, cui designando commune nomen non habent Hebraei. (Arabes أَبٌ uterque pater, et أُمٌّ utraque mater). Iud. XIV, 17. Ps. XXVII, 10. Esth. II, 7. Ezech. XXII, 7 ect. — אָמִיל בן אָמִיל *frater meus uterinus* Gen. XLIII, 28. Iudd. VIII, 19 (coll. Exod. XVIII, 19) et

poët. אָמֵי *fratres mei* universe Gen. XXVII, 29. Ps. L, 20. LXIX, 9. Cant. I, 6. Cl. Cor. Sur. 7, 150 ubi

Aharon Mosen alloquitur: אֲבִי אִמִּי *o fili matris*. — In vita communi et ubi maiore accuratione opus non erat, etiam *noverca* dicta est mater Gen. XXXVII, 10 (coll. XXXV, 16 sq.), quae accuratius vocanda erat אִמִּי אֲבִי, Matris vero nomen latius patet et usurpatur etiam 1) de *avia* 1 Reg. XV, 10. et universum de parente procreatrice Gen. III, 20: אִמִּי לֵבָי — 2) metaph. de ea, quae beneficiis de alitis mereatur. Iudd. V, 7: עַד שֶׁתִּקְרֶינִי מִתֵּי אִמִּי דְּקִיָּרָא *... donec surgerem ego ... mater in Israël*. Cf. אִמִּי no. 3. Potest tamen *mater* h. l. alio quoque flexu de femina principe intelligi, coll. arab. ^{أم} ^{القوم} praefectus

populi. — 3) adhibetur *interiori cuidam necessitudini* designandae, Job. XVII, 14 (cf. אִמִּי no. 6). — 4) Per *πρωτοπλοποιον* gens aliqua dicitur *mater* Jes. I, 1. Jer. I, 12. Ezech. XIX, 2, ubi iudaici interpretes recte universum populum, alii Davidis familiam aut Hierosolyman intelligunt. Hos. IV, 5: *et excidendam matrem tuam* i. e. universum populum. Chald. בְּיִשְׂרָאֵל. Hier. coll. Matth. XXIII, 37: „Mater vocatur populi frequentia et omnis turba nationis hebraeae ad quam loquitur; filii autem vel singuli e populo vel per oppida villasque dispersi.“ Cf. אִמִּי filii populi mei i. e. populares mei, et s. v. אִמִּי. — 5) *mater viae est bivium*, pr. fons et caput viarum (alibi אִמִּי אֶרֶץ Ezech. XXI, 26. Arab. ^{أم} est radix, principium rei, אִמִּי אֶרֶץ, syr. ^{أم} ^{القوم} vertex qs. bivium capitulis, sed ^{أم} ^{القوم} est via et regio. — 6) i. e. *metropolis, urbs insignis et primaria*, quamquam non capitalis. 2 Sam. XX, 19: *urbs et mater in Israël*. Ita in munus phoenicibus Laodicæae זִבְרָא אִמִּי v. Comment. ad. Jcs. I, p. 735), Tyri (אִמִּי אֶרֶץ i. e. Tyri metropoleos Sidoniorum l. c. pag. 755) et Sidonis (אִמִּי אֶרֶץ mater regionis, v. supra p. 66); apud Arabes ^{أم} v. e. ^{أم} ^{القوم} Bagdad *metropolis mundi* (Sentr. ind. geograph. v. Bagdad) ^{أم} ^{القوم} *metropolis urbiem de Mecca* Cor. VI, 92. XXVIII, 59. XLII,

5. Har. 5, p. 128 et. Schult., pl. octo metropoles vit. Tim. I p. 256, cf. Abulf. Syria p. 80 de Caesarea: كُنْتُ *erat ex matribus civitatum*; Melit. ^{أم} ^{القوم} *metropolis regionis*; Nasor. ^{أم} ^{القوم} Norberg. Lexid. p. 127 (nisi hoc potius est phelivicum *mata* oppidum). Ita ^{أم} ^{القوم} de metropoli Callim. fr. 112, et *mater* Flor. 3, 7. 18. Amnian. 1, 13. — 7) Metaph. *mater dicitur de terra*, omnium hominum matre. Job. I, 20: *nudus egressus sum ex gremio matris meae, et nudus eodem reversurus sum*.

Etymologicae eorum, qui *matrem a praecedendo*

vel adeo a *tensione* dictam volunt, mgae legi possunt apud SCHEIDIUM in observat. etym. et alios, de quibus singulatum referte tacet. Vocabulum primitivum esse, supra monimus s. v. אִמִּי not. 1 (p. 8, A). Excmplis ibi laudatis addi possunt aegypt. ^{أم} ^{القوم} *mater*, gr. *μαία*.

^{אמה} pr. i. q. אִמִּי, sed nonnisi metaphoricè usurpatum (cf. melit. *omm mater*, *omma* truncus, arboris radix primaria, ut *mater* Virg. Georg. 2, 23) de *principio*, *capite*, *origine* et *fundamento* rei. Spec. 1) est *mater brachii* i. e. pars brachii anterior, *cubitus*, *ulna*. Deut. III, 11: *בְּאַרְבַּע אַמֹּת ... quatuor cubiti ... mensura cubiti virilis* (Aethiop. ^{አሙት}: cubitus, tantquam pars brachii, LUDOLFI Lex. p. 337). Brachii parte anteriore populi longe plurimi utebantur ad mensuram. Inde אִמִּי factum est 2) mensurae vocabulum: *ulna*, *cubitus*. Cf. praeter has ipsas voces latinas germ. *Elle* pr. brachium usque ad ulnam (*Ellenbogen*) gr. *πῆχυς* et *πυγυῖ* pr. brachium anterius Herod. 2, 175, arab. ^{عذراع}, ^{عذراع}, pers. ^{عذراع}, aethiop. ^{አሙት}: (cf. SEETZEN in v. Zach

Correspond. XX p. 549), quae vocabula cuncta brachium et ulnam notant, it. aegypt. ^{أم} ^{القوم} c. art. ^{أم} ^{القوم} (Deut. III, 11. Kircheri ling. aegypt. restituta p. 77, unde repetitum esse hebraicum notat DE SACH in opinio in Deser. de l'Egypte VI, 39). Ulnarum numerandarum ratio haec est: *duae ulnae* Exod. XXV, 10. 17. *ulnae* XXXVII, 1, atque ita usque ad denarium numerum, sed in sequiore Hebraismo שלש אַמֹּת 2 Par. VI, 13; cum numeris denario maioribus in antiquiore Hebraismo hunc in modum: *quatuor cubiti* Gen. VI, 15, in sequiore Hebraismo iungitur intercedente 2: *quatuor ad ulnam* i. e. quatuor ulnae, *centum ulnae*, Exod. XXVII, 9. 18. XXXVI, 15. XXXVIII, 9. 11. 12. 1 Reg. VI, 3. Ezech. XL, 5. Zach. V, 2 cct. Vide *Lehrgeb.* p. 695 sq. et cf. aethiop. *ducenta* ^{ሁለተ}: i. e. ducentae ulnae, lib. Hen. ms. VII, 12, it. Luc. XVI, 6 ubi graeca *ἑκατὸν βίαιος ἑλίου* Aethiops reddidit: ^{ሁለተ}: ^{ሁለተ}: ^{ሁለተ}: ^{ሁለተ}: *centum ad mensuram bati olei*. — Ulnam Hebraeorum vulgarem *sex palmos* i. e. 24 digitos habuisse, et a brachii curvatura ad extremos usque digitos computatam esse, tam certum est, quam quod certissimum, neque ulla est corum, qui *quatuor* tantum palmas ulnae tribuunt, auctoritas, ut J. D. MICHAELIS in Supplemento. p. 94. JAUBERT (Archaeol. I, 2 p. 36). *Sex enim palmarum* (*ἑξαπάλματος*) erat ulna vulgaris asiatica et aegyptiaca (vide Herod. II, 149. 168 et cf. praec. ceteris GERARD mémoire sur le nilomètre d'Éléphantine et les mesures égyptiennes, Deser. de l'Egypte VI, p. 26 sq. it. delineationem antiqui cubiti in ruinis Memphidis effossi et in musco Taurinensi asservati

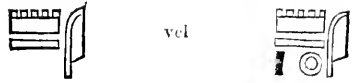
fidus, fidelis, certus, de viro Dan. VI, 5. de interpretatione II, 45. Syr. et Sam. **חסות ומצח**. אָפֶצֶן אָפֶצֶן id., adcoque arab. (e Syriasm) **مَيْمِين** testis fidus.

I. אָפֶצֶן m. 1) *opifex, architecta* i. q. אָפֶצֶן. in loco impedito Prov. VIII, 30 de sapientia hypostatica: אָפֶצֶן אָפֶצֶן אָפֶצֶן **אֵיפֶצֶן** *eique* (Deo) *adram* (in mundo creando) *opifex*. Vocabulum, alterius sexus formam procul dubio non admittens, **אָפֶצֶן** positum est de sapientiae hypostasi, ut אָפֶצֶן Gen. XXIII, 1 sq. de femina mortua, et angl. *a servant, a teacher, a friend* etiam de ancilla, magistra, amica. Ita Plin. II, 1: *Artifex omnium natura*. Cic. in Orat. 48: *consuetudo artificum suavitatis*. Quint. II, 15: *rhetorica persuadendi opifex*. LXX. **ἀγορεύουσα**. Vulg. *rheta componens*. Syr. **ܐܦܥܨܢܐ**. Alii ut NOLDIUS (ad Concord. part. p. 1884) et C. B. MICHAELIS ad h. l. *filium s. aluminium* intelligunt (ab אָפֶצֶן no. 1), quae sententia aliquam quidem commendationem habet a reliquis huius commatis imaginibus: at ne dicam, *parvuli* in sinu *gestati* imaginem ab huius loci, qui est de sapientiae munere **אָפֶצֶן** coll. Sir. I. XXIV, contextu alieniorem esse, a) אָפֶצֶן = אָפֶצֶן. אָפֶצֶן formae est activae, non passivae, et b) vocabulum *artifex*, **אָפֶצֶן** notans cur feminea forma careat, facile intelligis (caret eadem lingua aramaica), cur *alumni*, *parvuli* vocabulum, non item. — 2) N. propr. a) regis Judae, filii Manassis, patris Josiae de quo vide 2 Reg. XXI, 18 — 26. 1 Paral. III, 14. 2 Par. XXXIII, 20 sq. Jer. I, 2. XXV, 3. Matth. I, 10. b) praefecti urbis sub Ahabo. 1 Reg. XXII, 26. 2 Par. XXIII, 25. c) viri Nchemiae aequalis Nchem. VII, 59, qui Esr. II, 57 אָפֶצֶן scribitur, sive librariorum culpa hoc factum est, sive אָפֶצֶן decurtatum est ex אָפֶצֶן i. q. אָפֶצֶן.

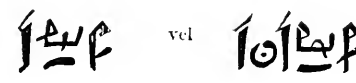
* II. אָפֶצֶן N. pr. nuntius Aegyptiorum supremi, ab Aethiopicis et Libybis etiam assidue culti, quod *Amonra* vocat et cum Iove comparant Graeci et Romani. Herod. 2, 42: **Ἀμνοῦν** *ἀγροπύτιοι καλεοῦσι τὸν Αἰῶ*. Diod. 1, 13. Plut. de Iside et Osir. p. 351. *Solis* emblemata fuisse Amonnis nomen, Macrobius tradit (I, 21), cuiusque rei fidem faciunt inscriptiones aegyptiacae, in quibus praeter simplex nuntius nomen legitur quoque *Amon - Re* i. e. *Amon - Sol* (v. infra). Cum imago nuntius saepe caput habeat arietinum (v. infra), Solis illud verni in signum arietis ingredientis emblemata fuisse conicit JARONSKY (Panth. aegypt. I, p. 166 sq.), cuius sententiae probabilitatem in medio relinquimus aequae ac Neoplatonicorum hypothesis Amonnem lumen aeternum et absconditum summumque mundi *opifex* (**ἀγροπύτιος**) esse affirmantium (Euseb. praep. evang. XI, 7. Iamblichus de myst. VIII, 3, Eustath. in Dion. Perieg. 212): qua in sententia nescio an etymum hebraicum (אָפֶצֶן opifex) animo eorum obversatum sit.

Quae vera fuerit nominis in lingua aegyptiaca significatio, admodum incertum est. Eustathius (l. c.) secundum alios id *patrem* valere tradit, secundum alios *pastorem* (cf. **אָפֶצֶן** pascerre it. pastor Ps. XXIII, 1. XLVIII, 11. LXXX, 1 Vers. copt.); Hecataeus Abderita ap. Plut. l. c. observat, apud Aegyptios **πρωτοκλήτωρ** *εἶμαι τὴν γωνίην* (est enim **אָפֶצֶן** et **אָפֶצֶן** i. q. **δεδεῖο**. **δεδεῖο** Matth. XI, 28. XIX, 21 Vers. copt.). Quae cum parum concinna sint, inter recentiores JARONSKIS l. c. aliud etymum excogitavit, ut sit pro **אָפֶצֶן** - **ΘΕΜΑ** *lucem educens*, cui vero, utpote orthographiae aegyptiacae (v. paulo post) minus congruenti, praefero illud quod proposuit CHAMPOLLION (l'Égypte sous les Pharaons I, p. 217. 218). ut sit i. q. **אָפֶצֶן** *gloria, celsitudo*, si fides Iex. ms. copto-arabico, quamquam ipse postea (Panthéon Egyptien Paris 1823, no. 1) mutata sententia Manethonem (ap. Plut. l. c.) secutus *Amon occultum et absconditum* notare contendit.

Quibus litteris hoc nomen scriptum fuerit ab Aegyptiis antiquis, nunc constat ex inscriptionibus non paucis, quae caractere hieratico et hieroglyphico phonetico in monumentis comparent. Vide CHAMPOLLION Précis du syst. hiéroglyph. Tableau général. tab. 2 no. 39. 40. tab. 10 no. 155 sq. tab. 17 no. 354 sq. *Panthéon* no. 1. 2. Ac in hieroglyphico quidem scribendi genere scribitur

i. e. **אָפֶצֶן** *Amon* vel **אָפֶצֶן** *Amon-Re* *Amon-Sol*: in scriptura hieratica:

plerumque ita, ut divinitatis signum addatur, cf. de demotica inscr. Rosett. lin. 2. et ROSEGARTEN in Ephemerid. Hal. 1825 p. 159. Idem nomen praeterea comparet in permultis hominum aegyptiorum nominibus propriis, ut *Amenôthes*, *Amonrasouther*, *Psenamunis*, *Amonorytius* (v. YOUSSE Accoutn on hieroglyphical literature p. 124). Imaginem nuntius in monumentis aegyptiacis habes vel specie humana et juvenili facie throno insidentem, vel eum capite arietis, vel cum universo arietis corpore (v. CHAMPOLL. Panthéon no. 1 sq.). Epitheta, quibus idem nomen in titulis aegyptiacis ornatur, sunt *dominus regionum mundi*, *summus dominus*, *rex deorum*: praeterea nomen eius saepe obvium est in epitaphis Pharaonum, quae sunt *filii Amonis*, *probatus ab Amon*, *dilectus ab Amon* ect. Tempia splendidissima habebat in urbe

Meroes, in Oasi libyca, sed propriam quasi sedem Thebis, quae urbs propterea *No-Amen* dicta est. Vide sub אָמֿ. Ipsum nomen semel in V. T. memoratur Jer. XLVI, 25.

אָפֿן multitudo i. q. הָרִבּוֹן v. sub rad. אָפֿה.

אָפֿן (per Syriasmum pro אָפֿתּוֹ) m. *fides* Dent. XXXII, 20. Plur. אָפֿתּוֹת pr. *fidelitates* Ps. XXXI, 24. Jes. XXVI, 2. Hinc אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת vir *fidus, fidelis* Prov. XX, 6, אָפֿתּוֹת testis *fidus* XIV, 5, אָפֿתּוֹת בִּירָא XIII, 17 munitus *fidelis*. Alibi אָפֿתּוֹת est Part. pass. Kal ab אָפֿתּוֹת.

אָפֿתּוֹת f. 1) *firmitas*. Exod. XVII, 12: וְיָדֵי מֹשֶׁה אָפֿתּוֹת *erantque manus eius (Mosis) firmas* (pr. *firmitas*, cf. *Lehrgeb.* §. 190) אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת usque *ad occasum solis*. In altum sublata fulgebantur a duobus viris. —

2) *securitas* (Arab. أَمْنٌ securitas, أَمَانٌ id., أَمِنَ securum, tutumque praestitit). Jes. XXXIII, 6: וְהָיָה אָפֿתּוֹת *et erit securitas temporum tuorum*, i. e. tempora tua secura erunt. — 3) *fides*, qua quis promissa praestat et exsequitur. Tribuitur hominibus Ps. XXXVII, 3. Hab. II, 4. Prov. XII, 17. Jer. V, 3 (cl. Vers. 2). VII, 28, regi Messiae Jes. XI, 5, Deo Dent. XXXII, 4. Ps. XXXVI, 6. XL, 11. LXXXIX, 2. CXIX, 90. CXLIII, 1. Jes. XXV, 1: אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת ... אָפֿתּוֹת *praestitisti fidem et veritatem*. Possumus, אָפֿתּוֹת pendere ab אָפֿתּוֹת (coll. Prov. XII, 22): sed possunt quoque adverbialiter posita esse pro *cum fide et veritate*. Plur. אָפֿתּוֹת Prov. XXVIII, 20: אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת *vir probus, fidelis*.

אָפֿתּוֹת (fidelis) N. pr. i. q. אָפֿתּוֹת. Semel legitur 2 Sam. XIII, 20 de Amnone, Davidis filio. Derivatur ab אָפֿתּוֹת, nisi Jod terminationem וֹן praecedens insertum est, sicut in וְהָיָה וְהָיָה, קִיבֵּן, רָאשֵׁן, *Lehrgeb.* 513. Klemente ad h. l., quem sequitur VERBERGEE (de nom. plur. p. 14) אָפֿתּוֹת est per Arabismum forma deminutiva (cf. *Lehrgeb.* p. 517) contentim posita q. d. *Ammonulus iste*: at desideramus exempla diminutivorum hunc in modum in linguis sanctificis usurpatorum. Complures codd. habent אָפֿתּוֹת sine Jod.

אָפֿתּוֹת m. *opifex, artifex, faber*, de monilium artificis Cant. VII, 2. Proprie valet *architectum* (cf. אָפֿתּוֹת no. 1, אָפֿתּוֹת no. 1), unde ad cuiuscunque generis opifices translatum est. Syr. اَوْسَفَانٌ faber, artifex, اَوْسَفَانٌ opificium, Nator. id. chald. אָפֿתּוֹת in Targg. pro hebr. אָפֿתּוֹת, cf. Mischna Baba kama 9, 3, אָפֿתּוֹת opificium. Omnes in prima syllaba habent *u*, quare nescio an genuina sit scriptura אָפֿתּוֹת *omman*, quam in codd. suis legerunt Kimchius et Juda ben Karisch.

אָפֿתּוֹת 1) adj. verbale: firmus, metaph. *fidus* (Arab. اَمِنٌ, syr. اَوْسَفَانٌ firmus, fidus). Apoc. III, 4: *αὐτὸς λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μόνος ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός*. Hinc neutr. fidum, *fides*. Jes. LXXV, 16: אָפֿתּוֹת *deus, cui fides habenda est*. — 2) adv. *certo, profecto*. (Aethiop. Ἄσφ; profecto, certo). Ponitur ab initio orationis, etsi raro in V. T. Jer. XXVIII, 6 (frequentius in N. T., v. Lexx.), it. in fine, praesertim hymnorum et precatationum, ubi geminari solet אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת Ps. XLI, 14. LXXII, 19. LXXXIX, 53. Proprius autem huius particulae locus est, ubi alter alterius dicta confirmat votisque vel praedictionibus eius eventum adprecat: *stat, ita sit*. LXX bene: *γέλοιο*. 1 Reg. I, 36. Jer. XI, 5.

Hinc, ubi iurisiurandi, foederis vel imprecationis verba praevit sacerdos, hoc vocabulo pronuntiato singuli eius dicta confirmant et iurando se obstringunt. Num. V, 22. Dent. XXVII, 15 sq. Neh. V, 13. VIII, 6. 1 Par. XVI, 36. cf. Ps. CVI, 48.

אָפֿתּוֹת m. *fides, veritas*, Jes. XXV, 1.

אָפֿתּוֹת f. 1) *foedus* Neh. X, 1. Arab. اَمَانٌ *foedus* impr. securitatis. — 2) *statutum, decretum* i. q. הֶקֶל. Nehem. XI, 23 (par. אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת). Syr. اَمَانٌ. Intelligenda sunt quotidiana alimenta Hebraeorum cantoribus regia auctoritate praebenda. Aliis אָפֿתּוֹת h. l. est *securitatis libellus*, cui parum congruit quae sequuntur: *quotidie quotidiana*. — 3) *Amama*, nomen fluvii perennis (cf. אָפֿתּוֹת de aquis Jes. XXXIII, 16. Jer. XV, 18) in Antilibano scaturiens et Damascus irrigans 2 Reg. V, 12 Kerī (in Chethibh est אָפֿתּוֹת, a quo illa ipsa Libani pars idem nomen adoptavit Cant. IV, 8. Scrioris aetatis Iudaeis *Amama* nomini tanquam fluvii nomen innotuisse videtur, unde Targumista Cant. I. c. אָפֿתּוֹת מְרֵאשׁ *interpretatur fontem Amanae* redditque אָפֿתּוֹת אָפֿתּוֹת *qui habitant ad fluvium Amanae*. Neque negandum est, מְרֵאשׁ *fontem* esse posse: at verba sequentia מְרֵאשׁ אָפֿתּוֹת illam de Amama ut *montis* quoque nomine sententiam commendant. Alio nomine eundem fluvium קַרְבִּיבִין dictum esse, tradit auctor Lexici Aruch s. v. קַרְבִּיבִין. Plarimi statumit, eundem esse fluvium, qui Gracis Chrysorrhoeas, Arabibus hodieque بَدَل (frigidus) dicitur, et in Antilibano oritur; sed hic videtur esse פְּרַר scripturae sacrae; *Amama* autem, ni fallor, alius torrens in Hermone oriens ab austro Damasci. Caeterum magnopere dissentiant topographi in accuratis describendis aquis Damascenis, v. Ebn Haukal in Abulf. Syria cd. Koehl. p. 15. Got. ad Allger. p. 128 sq. Ibu ol Wardi p. 174. 175 ed. Koehl. vox Richter *W'alfahrten nach dem Morgenlande* p. 155. 156.

אָפֿתּוֹת f. pr. fulcens, hinc *columna, postis*. Plur. אָפֿתּוֹת 2 Reg. XVIII, 16. LXX. ἰστυγιεῖα. Targ. et

Syr. סַקְוֵיָן. Syr. טַבְּסֵן trahes. Falso Vulg. ex contextu: *laminæ auri*.

אָנָּה f. 1) *educatio, tutela, cura* (cf. אָנָּה no. 1) Esth. II, 20. 2) *veritas*, sed nominis adv. *re vera, vere* Jos. VII, 20. Gen. XX, 12 (quo loco Cod. sam. dat vulgare אָנָּה).

אָנָּה (*fidus, fidelis*) N. pr. *Annon*. Ita vocati sunt 1) filius Davidis primogenitus, a fratre Absalone, cuius sororem uterinam vitaverat, interfectus, 2 Sam. III, 2. XIII, 1—39. Semel אָנָּה appellatur, q. v. — 2) filius Simeonis 1 Chron. IV, 20.

אָנָּה adv. (ab אָנָּה cum terminatione adverbiorum אָנָּה) *re vera, vere, profecto* Job. IX, 2. XIX, 4, 5. XXXIV, 12. XXXVI, 4. Jes. XXXVII, 18. Bis sequitur אָנָּה, quasi integram sententiam contineret adverbium, *verum* (est) *quod* Job. XII, 2. Ruth 3, 12, cf. אָנָּה בִּי Ps. CXXVIII, 4.

אָנָּה id. Gen. XXVIII, 13, alibi semper cum הַ interrogativo coniunct. Num. XXII, 37. 1 Reg. VIII, 27. 2 Par. VI, 18. Ps. LVIII, 2.

אָנָּה pro אָנָּה f. cum Suff. אָנָּה, אָנָּה, אָנָּה 1) *firmitas, stabilitas, perennitas*. Jes. XXXIX, 8: אָנָּה יְהוָה *pax et firmitas* i. e. pax firma et stabilis. Jer. XXXIII, 6, cf. XIV, 18: אָנָּה אָנָּה. Amat vocabulum אָנָּה alibi iungi per *ex diu duoties*. Cf. no. 3. — 2) *securitas*. Jos. II, 12: אָנָּה אָנָּה *signum securitatis* i. e. securum l. certum. — 3) *fides*, qua quis sibi constat, promissa servat et exsequitur (*Traue und Glaube*). Tribuitur populo Jes. I, 1X, 14, 15, regi Ps. XLV, 5, Deo Ps. XXX, 10. LXXI, 22. XCI, 4. Jes. XXXVIII, 18, 19. LXXI, 8. Saepissime iungitur אָנָּה Ps. XXV, 10. XI, 11. LVII, 4, 11. CVIII, 3. CXXXIII, 2 i. q. per *ex diu duoties* intelligendum est de Deo in pios populumque suum favore constante et perenni. At eandem propter fidem Deus dicitur sua de malis puniendis promissa servare. Ps. LIV, 7: אָנָּה אָנָּה *secundum fidem tuam tuam exstirpa eos*. Nehem. IX, 33: אָנָּה אָנָּה *fecisti quae praedixeras* i. e. quae nobis minatus fueras. Hinc Deus dicitur אָנָּה אָנָּה *deus fidus s. fidelis* Ps. XXXI, 6. Eodem referenda est frequentissima locutio de hominibus usurpata אָנָּה אָנָּה i. e. per *ex diu duoties benevolentia fida sincera sibi que constans*, et אָנָּה אָנָּה *benevolentiam sinceram alicui praestare* Gen. XXIV, 49. XI, VII, 29. Jos. II, 11. 2 Sam. II, 6. XV, 20, nec non Esth. IX, 30: אָנָּה אָנָּה *verba amicitiae fidae s. sinceræ*. Cf. no. 6. — Saepè est 4) *probitas, integritas animi*. Exod. XVIII, 21: אָנָּה אָנָּה *hominis probi, a quaestio alicui*. Neh. VII, 2. Iud. IX, 16, 19. 2 Par. XXXI, 20. Ezech. XVIII, 9. Opp. אָנָּה Prov. VIII, 7. — 5) Ubi tribuitur iudici vel iudicio est

i. q. *institia, integritas*, et saepe iungitur verbis אָנָּה אָנָּה. Ps. XIX, 10: אָנָּה אָנָּה אָנָּה אָנָּה *noticia dei sunt integra, cunctaque iusta sunt*. Jes. XVI, 5. Prov. XXIX, 11. Ezech. XVIII, 8. Zach. VII, 9. — 6) Opp. simulationi est *sinceritas*, praecipue cultus Dei sincerus, non simulatus. Jos. XXIV, 14: *colite eum in veritate animo sincero et integro*. 1 Sam. XII, 24. 1 Reg. II, 4. Jes. X, 20. XXXVIII, 3. XLVIII, 1. 2 Par. XXXI, 20. XXXII, 1. Additur saepe אָנָּה אָנָּה אָנָּה אָנָּה. Zach. VIII, 3: אָנָּה אָנָּה אָנָּה אָנָּה *Deo fida et sincera*. — 2 Par. XXXII, 1: אָנָּה אָנָּה אָנָּה אָנָּה *post haec animo integro et sincero (ab Hiskia) gesta*. Significantius eius de restituito cultu divino merita cap. XXXII exposita. — 7) *veritas* opp. mendacio Gen. XLII, 16. Deut. XXXII, 20. 2 Sam. VII, 28. 1 Reg. X, 6. XXII, 16. Ps. XV, 2. I, 8 oct. אָנָּה אָנָּה *vera via* Gen. XXXIV, 18, אָנָּה אָנָּה *verba* (quae) *veritas* (sunt) i. e. verba vera Prov. XXI, 21, אָנָּה אָנָּה *testis verax* Prov. XIV, 25. Jer. XLII, 5. Saepè tribuitur verbo Dei Ps. CXIX, 142. 151. 160. Malach. II, 6, vaticinium Jer. XXXVI, 15: אָנָּה אָנָּה *cum veritate misit me Jehova ad vos* i. e. veritatem vobis allaturus. Jes. XLII, 3 de servo Dei: אָנָּה אָנָּה *cum veritate profert quod rectum est* i. e. docet veram religionem. Jer. XXXIII, 9. Dan. X, 1. XI, 2. Hinc veritate אָנָּה *veritas Dei* saepè pro vera eius doctrina et religione Ps. XXV, 5. XXXVI, 1. LXXXVI, 11. Dan. IX, 13. Ipse dicitur אָנָּה אָנָּה *et Par. XV, 3 et אָנָּה אָנָּה Jer. X, 10.*

אָנָּה (*verax*, ab אָנָּה et terminatione אָנָּה i. q. אָנָּה) N. pr. patris Jonae prophetae 2 Reg. XIV, 25. Jon. I, 1. Arabes existimant, quod mutant in *مجتبى*, nomen matris prophetae existimant, quam opinionem a Judaeis acceperunt (vid. Hieron. praef. ad Jon.). HORTENS. hist. orient. p. 114 sq.

אָנָּה (i. q. chald. אָנָּה *fidus*) N. pr. quod gerit 1) vir sapiens Salomone antiquior, de quo 1 Reg. IV, 31 (V, 11): *et sapientior erat (Salomo) cunctis hominibus, quam Ethan Israhita (אָנָּה) et Heman et Calcol et Darda, filii Machol*. Praeter Ethanum etiam Hemanus cognominatur אָנָּה Ps. LXXXVIII, 1, et 1 Par. II, 6 in genealogia Judae Seraho (אָנָּה) hi tribuuntur filii: *Simri, Ethan, Heman, Calcol, Dera* (l. Darda). His inter se collatis Ethanus et Hemanus videntur *Serahi* filii (אָנָּה pro אָנָּה 1. זָנָּה), Judae nepotes fuisse. — At diversus est 2) *Hemānus* Levita, filius Jodis e familia Kehathitarum, praefectus cantorum Davidis 1 Par. VI, 18, quantum idem iungitur *Ethano*, sed „Cusajae filio“ 1 Par. XV, 17, 19. Ibidem iungitur Asapho, alibi etiam Jeduthano XVI, 41, 42. XXV, 1. 2 Par. XXXI, 14. XXXV, 15, iūque omnes regnante adhuc Salomone superstites fuere 2 Par. V, 12. Nequaquam igitur audiendi videntur, qui eunque Hemanum Esachitam et Hemanum Levitam eundem hominem esse volunt, ut BERTHOLEVS (Introd. in V. et N. T. p. 1974), quamquam Psalmum

LXXXVIII ad tantae antiquitatis potam haud recte referri facile damus.

אָמץ m. N. pr. eunuchi in aula Abasveri i. e. Nerxis. Esth. I, 10. Haud dubie semiticae originis est hoc vocabulum, ut multa alia in dialectos persicas recepta, et spationem notat, cf. אָמץ fidelis it. spade.

אָמץ fut. אָמץ: firmus, alacer, fortis fuit. Primariae radices potestas in conjugationibus et nominibus derivatis magis quam in Kal conspicua cernitur in firmitate et alacritate pedum, fest, rüstig, rasch auf den Füßen sein (cf. אָמץ no. 1, אָמץ 1 Reg. XII, 18, אָמץ equus alacer) Zach. VI, 3, et usum arabicum): dein transferri amat ad alacritatem animi et strenuitatem, atque opponitur animo remisso (cf. אָמץ. אָמץ). In Kal simpliciter legitur 2 Par. XIII, 18, seq. אָמץ pro praevaluit alicui Gen. XXV, 25. Ps. XVIII, 18. CXLII, 7. Creberrime in formula, quam usurpant animum alicuius erectum et confirmatum אָמץ אָמץ sis fortis et alacer s. strenuus i. e. animo forti et imperterrito Deut. XXXI, 7, 23. Jos. I, 6—18. 1 Par. XXII, 13. XXXIII, 20, Plur. Deut. XXXI, 6. Jos. X, 25. (Abest radix a reliquis dialectis, praeter iasoraeam, in qua אָמץ robor legitur Cod. Nas. 1, 200 lin. 5. Primariam

tamen notionem habet lingua arabica sub אָמץ alacer, agilis fuit, potissimum de equo, unde אָמץ אָמץ equus alacer, et magis etiam sub אָמץ ligavit pedem cameli. Ligandi enim vocabula ad robur transferuntur coll. אָמץ et quae ibi laudantur: vicinas autem radices esse אָמץ et אָמץ vel eo patet, quod etiam sub אָמץ illa alacritatis notio est in אָמץ equus alacer, אָמץ equus sudans. Cf. Rhenferdii Opp. pag. 619 sq).

אָמץ 1) firmavit, pr. pedes inflexis poplitibus labantes. Iob. IV, 4: כָּרְעוּם כָּרְעוּם אָמץ genua labantia firmasti i. e. animum fractum alloquio tuo firmasti. Jes. XXXV, 5. Hinc firmavit, alacrem reddidit animum. Deut. III, 28. Iob. XVI, 5. — 2) roboravit, corroboravit, fortiorem reddidit. Jes. XLII, 10. Ps. LXXXIX, 22. 2 Par. XI, 17. Prov. XXXI, 17: אָמץ אָמץ roborat brachia sua i. e. brachia robusta labori adhibet. XXIV, 5: אָמץ אָמץ corroborat vim suam i. e. robustus et validus est, ut bene Vulg. Amos II, 14. — 3) firmavit, ubi transfertur ad aedificium, est i. q. restauravit, restituit, refecit i. q. אָמץ 2 Par. XXIV, 13. et statuit, condidit. Prov. VIII, 28: אָמץ אָמץ cum firmaret coelum in alto i. e. cum firmamentum couderet. — 4) אָמץ אָמץ obfirmavit cor Deut. II, 50. XV, 7. 2 Par. XXXVI, 13. — 5) constituit, delegit sibi, cum Dativo commodi. Ps. LXXX, 18: אָמץ אָמץ hominem (Israelcm), quem

tibi delegisti, cf. comm. 16. Jes. XLIV, 14: אָמץ אָמץ et delegit sibi inter arbores silvae.

אָמץ intrans. fortem esse, nomisi translate. Ps. XXXVII, 14: אָמץ אָמץ firmus sis et animo forti. XXXI, 25.

אָמץ 1) alacer fuit, cum gerundo i. e. alacriter aliquid fecit 1 Reg. XII, 18. 2 Par. X, 18. 2) corroboravit se de coniuratis 2 Par. XIII, 7 (cf. 2 Sam. XV, 12). 3) obfirmavit se i. e. animo obfirmato fuit, in proposito perstitit. Ruth. I, 18. Cf. אָמץ et chald. אָמץ.

אָמץ m. adj. firmus, fortis 2 Sam. XV, 12 Iob. IX, 19. Jes. XXXVIII, 2. Nonnunquam pleniùs אָמץ Nah. II, 2. Iob. IX, 4. Jes. XL, 26 (ubi nonnullis est subst.). אָמץ qui animo forti est Amos II, 16.

אָמץ (fortis) N. pr. Amozus, Jesajae prophetae pater Jes. I, II, 1. XIII, 1. XX, 2. 2 Reg. XIX, 2. 20. XX, 1. Nugae sunt Judaeorum ex communi etymo petitae, quae leguntur Megilla fol. 10 col. 12: dicit R. Levi: est nobis traditio a maioribus nostris, Amozum et Amaziam regem (אָמץ) fratres Suisse. LXX nomen scribunt אָמץ, perinde atque Amosi prophetae (אָמץ) nomen, unde fluxit patrum graecorum, utrumque virum confundentium, error singularis.

אָמץ pl. אָמץ (formae אָמץ, אָמץ) alacer de equis. Zach. VI, 3: et currai quarto iuveni erant equi אָמץ more grandinis variegati alavres. Legitur quoque comm. 7, ubi vero contextus flagitat אָמץ rubri, ut reddidit Syrus interpres. Respondet arab.

אָמץ אָמץ i. e. אָמץ velox, alacer, de equo

(Kamùs p. 857) it. أَمَّس قَرَس أَبُوسَ sec. Kamùsun p. 892

أَمَّس شَدِيدُ أَسْرَعَتِهِ velocissimi cursus. Hinc recte Aqu. αἰγάροι. Vulg. fortes, et plane non audiendi sunt, qui e contextu coniecturam facientes verbum de colore interpretantur. LXX. αἰγάροι i. e. sturnei coloris, sturni more variegati, ita ut cinereus color punctis nigrescentibus distinctus sit, cf. πικρὸς αἰγάρος Arist. Nub. 1221, quod male quidam αἰγάροι interpretantur. Chald. אָמץ cinerei coloris, et quidam apud Kimchium: כִּרְאָה הַדְּמִי. Satis bene haec congruerent praecedenti אָמץ, nisi obstaret etymon (frustra enim Eichhornius accessit arab. أَمَّس, leviter splenduit fulmen, weterleuchten): sed omnino inconcinnum est, quod praebet ABULWALIDES, KIMCHIUS et BOCHARTEUS (Hieroz. I, p. 111) אָמץ אָמץ pro אָמץ.

אָמץ m. robor Iob. XVII, 9.

אָמץ m. robor, praesidium i. q. אָמץ. Zach. XII, 5: dicit principes Judae: אָמץ אָמץ אָמץ אָמץ robor mihi i. e. nobis (et) incolis Hierosolymae in Jova — deo ipsorum. Ita vulgarem scripturam

comm. 7) *Abeli fratri suo: cum vero forte una in agro essent, surrexit contra fratrem et interfecit eum.* Modo sanus est locus, neque exciderunt Kaimi verba (Sam. et LXX. inserunt השדה בלבה *diélomou eis tò pédiou*), sententia esse potest. Kaimum Dei verbis commotum ad se rediisse, abiecit invidiam et cum ipso fratre Dei verba communiuicasse: postea vero, cum forte soli essent in agro, occulta odia demum recruduisse et in eadem erupisse. Ita fere Hieronymus, Aben Esra, de Rossi ad h. l., et eandem sententiam suadet *Piska* i. e. interpunctio maior in antiquioribus codicibus. Aliorum de hoc loco sententias collegimus et diuicauimus in Comment. de Pent. Sam. §. 1° p. 62. 63. — Levit. XX, 2 pro אָבֵר recte et ad normamposito Cod. Sam. male substituit אָבֵר.

Is. cui aliquid dicitur, ponitur mediantibus particulis Gen. III, 16. XIII, 14. Exod. XXIV, 1. 14 ect. et לְ Gen. III, 17. XX, 5. 16. Sed utraque hac particula, quamquam variis, indicator etiam ille, *de quo dicitur, et separatum quidem* אָבֵר 2 Reg. XIX, 32. Jer. XXII, 18. XXV II, 19 (ubi sequitur אָבֵר). XXXIX, 16 (cf. אָבֵר A. 11), לְ Gen. XX, 13: אָבֵר יוֹ die de me. Ps. III, 3. LXXI, 10. Iudd. IX, 54. Idem in accus. ponitur Gen. XLIII, 27: *pater vester senex אָבֵר אָבֵר quem dixistis* i. e. quem commemorastis, comm. 29. Num. XIV, 31. Deut. I, 39. 1 Sam. XXIV, 5. 2 Sam. VI, 22. Ps. CXXXIX, 20. Jer. III, 16. Thren. IV, 20. אָבֵר אָבֵר est dicere *contra* aliquem 2 Par. XXXII, 17. Ezech. XXXV, 12. Jer. XXVII, 19.

Denique observandum est a) אָבֵר transferri semel etiam ad animalium vocem Job. XXXIX, 15 de equo: אָבֵר *dicit exat* i. e. hinnit et gessit. Docte BOCHAR-TUS (in Hieroz. I, 150) contulit Vers. aethiop. Jac. III, 3, ubi dicitur, equis frena iniici אָבֵר: אָבֵר: אָבֵר: *ut oho dicant nobis* i. e. ut pareant nobis, *αὐτοὶ τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς ἡμῶν.* אָבֵר: est particula assentientis, ut אָבֵר gestientis. — b) *dicere alicui* hoc vel illud, est i. q. cum ita *vocare, appellare.* Jes. VIII, 12. Part. pass. אָבֵר ita *dictus, vocatus.* Micha II, 7. Cf. Niph. no. 2. c) *Dicere* est nomenquam i. q. hortari Job. XXXVI, 10, promittere 2 Par. XXXII, 24, indicare, mutiare Exod. XIX, 25, commemorare ect. id quod nullo negotio e contextu diuicatur

2) אָבֵר scenam dixit i. e. *cogitavit* Gen. XVII, 17. Ps. X, 6. 11. XIV, 1. Jes. XLVII, 8. Zeph. II, 15 (arab. قَال فِي قَلْبِهِ, قَالَ فِي قَلْبِهِ) Hos.

VII, 2 (ubi pauci codd. habent ב) Saepius autem eodem significantur omittitur אָבֵר, et אָבֵר simpliciter est *cogitatus, optatus est, putavit, voluit.* (Homines inculti itaque alacris ingenii, non aliter ac pueri, quacumque cogitant quacque menti eorum observantur, proloqui solent. quare inter cogitandum et loquendum saepe non multum discriminis est. et utrumque eodem verbo exprimi potest. Cf. אָבֵר.

אָבֵר arab. قَالَ melit. *kél* putavit, potissimum in interrogatiombus, graecum *ἠνά* apud Homerum et Tragicos.

Quosdam maris pacifici populos pro *cogitando* dicere *in ventre loqui*, narrabat FORSTERUS, olim noster). Ponitur ita, ut sequantur, quae quis cogitavit. Gen. XXVI, 9. 1 Sam. XX, 3. Gen. XLIV, 28: אָבֵר אָבֵר אָבֵר *enimque a feris discernunt censeo;* praeterea c. gerundio Exod. II, 14: אָבֵר אָבֵר *num me interficere cogitas?* LXX. μή ἀνέλθῃς ἢ τὸ δέλεος; 2 Sam. XXI, 16 (LXX. διενοεῖτο). 1 Reg. V, 5 (19): אָבֵר לבניה בַּח: אָבֵר *en domum aedificare cogito.* VIII, 12. 2 Par. I, 18. XXVIII, 10. XXXII, 1. Cum accus. 1 Sam. XX, 4: אָבֵר אָבֵר אָבֵר *quid vult s. cupit animus tuus.* (LXX. τί ἐπιθυμῶν ἢ ἡψυψῶ σου). Absol. Ps. IV, 5: אָבֵר אָבֵר אָבֵר *meditavi in animo vestro super cubili vestro.*

3) *iuscit*, ut arab. أَمَرَ *iuscit, mandavit, praecepit.* In V. T. praecipue in argenteae aetatis sermone. Construitur vel cum gerundio Esth. I, 17: אָבֵר אָבֵר *adduci iussit H'asti reginam.* IV, 13. IX, 14. 1 Par. XXI, 17, vel cum Waw sequente verbo finito Nehem. XIII, 9: אָבֵר אָבֵר *iuscit et purificabant* i. e. me iubente purificabant. 2 Par. XXIV, 8: אָבֵר אָבֵר *iuscit arcam.* XXI, 7. Ps. CV, 51. 54. Jon. II, 11. Iob. IX, 7. Et haec quidem phrasi nonnumquam celeritatis confecti mandati significatur, ut Ps. XXXIII, 9: אָבֵר אָבֵר. (In Chaldaismo habes priorem constructionem Dan. II, 16. III, 13. 19. 20, posteriorem V, 29. Eadem delectantur Syri, Samaritani, Arabes, ex. gr. Barhebr. p. 215: صَمَّ

אָבֵר... *iuscit Ilhakem Chalifa... et diruta est.* 221, lin. 2. 216, l. 8: أَمَرَ *permissit Christianis ut aedificarent.*

Cerm. Sam. 1, 18: אָבֵר אָבֵר *iuscit* (Dens) *Mosen et dedit* i. e. iubente Deo Moses dedit. Bohadd. vit. Salad. c. 29: *انعماسم فتبعته imperavit exercitibus, hique eum subsecuti sunt,* c. 68: *امر وحترب* *iuscit et collocabat tentorium eius.* Abulph. hist. dyn. p. 5. Similis constructio est Joh. XVIII, 16: *αὐτὸν ὁ μαθητὴς ὁ ἀλλος... καὶ εἶπε τῷ θυρωρῷ, καὶ εἰσῆγαγε τὸν Πέτρον* dixit ostiariae illaque eum intro duxit). Alibi cum accus. rei (ut lat. iubere legem, foedus) 2 Par. XXXIX, 24: אָבֵר אָבֵר *iuscit hoc holocaustum se. nam pro toto Israël dedit iusserat hoc holocaustum se. institui.* 1 Reg. XI, 18: אָבֵר אָבֵר *victum ei iussit ubi praebere.* Iob. XXII, 29: אָבֵר אָבֵר *ubi humiliat se, iubet clationem* (qui locus vulgo contorte explicatur). C. dat. pers. 2 Sam. XVI, 11: אָבֵר אָבֵר *ubi iussit nam iusserat cum Ichova.*

4) *dicere pro laudare* Ps. XL, 11, praedicare Jes. III, 10.

Niph. אָבֵר fut. אָבֵר, et אָבֵר, semel *Milél* ante monosyllabum אָבֵר *dicitur* Jer. VII, 32. XVI, 14, cum אָבֵר et אָבֵר pers. Num. XXXIII, 23. Ezech.

אָנֶשׁ 1) nox praeterita et alv. nocte praeterita Gen. XIX, 34. XXXI, 29. 42. it. *heri* i. q. אָנֶשׁ 2 Reg. IX, 26. Hesterni diei, eiusque naturalis non civilis, posteriorem partem notat i. e. vesperam noctemque hesternam, unde ad vesperam et noctem quancumque transferuntur, quemadmodum vocabula crastinum diem significantia ad tempus matutinum referri solent. Hesterni enim diei finem memoria tenere, crastini initium animo informare solemus. Vide Arab. ⁶أمس ⁵heri, ⁶أمس dies hesternus, ³أمسي hesternus it. vespertinus vit. Tim. II, p. 428, cf.

אָנֶשׁ vesperi fecit, vespertinus fuit, et אָנֶשׁ ⁵אָנֶשׁ ⁶אָנֶשׁ dies hesternus, praecipue proxima eius pars, vespera et nox praeterita; et de crastino die hebr. ⁶מָחָר ⁵mane et ⁶עָרָא, ut germ. *Morgen*; gr. *αὔθωρ* ab *αἶθρα* aër matutinus; arab. ⁶غدو ⁵mane apud Kahirenses pro ⁶غدو ⁵cras, ⁶غدو ⁵et ⁶غدو ⁵tempus matutinum, ⁶غدو ⁵crastinus dies, ⁶غدو ⁵cras, pers. ⁶بامگاه ⁵bangah mane et cras. Recte Kimchius: אָנֶשׁ הַלַּיְלָה שֶׁכָּבַד יִקְרָא אָנֶשׁ nox, quae praeteriit, appellatur אָנֶשׁ Chald. et Syr. nonnunquam reddiderunt: אָנֶשׁ ⁶בֶּרֶקְשָׁא ⁵vesperi. Hinc

2) nox, tenebrae generatim. Iob. XXX, 3: *fugiant אָנֶשׁ וְיָמֵי לַיְלָה* in noctem s. tenebras vastae vastitatis. Recte Chald. quem inter recentiores sequuntur VATABLUS, DRUSIUS, MENCERUS: אָנֶשׁ הַלַּיְלָה כַּיְמֵי לַיְלָה (terra) tenebrosa sicut vespera, JARCHI, R. LEVI et auctor. ad Kimchii Lex.: אָנֶשׁ. Desertum enim iuvium egregie nocti tenebris comparare solent Orientales. Vide Jerem. II, 6: *terra sicca et tenebrosa* de deserto, comm. 31 (cf. אָנֶשׁ) et Jes. XLII, 16. it. ⁶دِيَابِجِي ⁵deserti vit. Tim. I p. 418. Similem significatum ante oculos habuit Hieron. vertens: *squalentes* calamitate et miseria. Reliquae explicationes minus placent, ut Jo. SIMONIS (Onomast. V. T. 258) cui ⁶אָנֶשׁ est i. q. אָנֶשׁ desertum; J. D. MICHAELIS (Suppl.), qui confert syr. ⁶أجر ⁵ager, ⁶رِيبَا ⁵ripa (quae vero vox nullo auctoris syriaci loco nititur, et a cunctis, quos Oxonii et Parisiis inspexi, Bar Alii et Barbabluli codd. abest); ROSENMULLERI denique, qui locum reddit: *heri desolationis* i. e. loca pridem desolata, cui obstat, quod ⁶أمس, diserte observantibus Arabum grammaticis, de tempore proxime non iam dudum praeterito usurpatur.

Cacterum suspicari possis, ⁶أمس non esse a radice deperdita אָנֶשׁ, cuius certa vestigia non exstant, sed a ⁶אָנֶשׁ vesperi fuit, et formam esse apocopatam pro אָנֶשׁ (pro אָנֶשׁ), אָנֶשׁ e. Aleph prosthetico. Eodem fere inclinat J. D. Michaelis, cui vero est

pr. i fut. Hiph. Haec origine assumpta *vesperae* significatus primarius esset, *hesterni diei* secundarius.

אָנֶשׁ v. s. rad. אָנֶשׁ.

אָנֶשׁ ubi? contr. ex אָנֶשׁ, v. s. אָנֶשׁ, אָנֶשׁ p. 80.

אָנֶשׁ i. q. אָנֶשׁ Heliopolis, v. s. אָנֶשׁ p. 52.

אָנֶשׁ chald. ego, v. sub אָנֶשׁ no. III.

אָנֶשׁ (cum gemino accentu, ut alia Composita, quare promittendum *anna*, non *omma*) interj. precantis, collata ex אָנֶשׁ et אָנֶשׁ pr. *ah quaezo!* Sequitur Imperativus Gen. I, 17. Ps. CXXIII, 25, vel fut. apoc. i. e. Optativus Neh. I, 5, alibi absolute constructus, praesertim in confessionibus Exod. XXXII, 31. Dan. IX, 4. Pro eo scribitur quoque אָנֶשׁ 2 Reg. XX, 3. Jes. XXXVIII, 5. Jon. I, 14. IV, 2. Ps. CXVI, 4, 16. Dagesch forte utrum compensativum sit, an euphonicum (*Lehrgeb.* §. 19, 2. 42, 3), non definio.

I. אָנֶשׁ i. q. אָנֶשׁ luxit, planxit. Plur. אָנֶשׁ Jes. III, 26. XIX, 8. J. D. KARISCHI interpretatur: אָנֶשׁ addens אָנֶשׁ i. e. *doctorum collegia (interpretantur) moerorem*. Temere J. D. MICHAELIS (in Supplement.) hanc radicem eliminaturus legit אָנֶשׁ; extant enim duo eius derivata:

אָנֶשׁ f. *moeror, luctus* Jes. XXIX, 2, et

אָנֶשׁ f. id. ibid. et Thren. II, 5. Conferri potest syr. [אָנֶשׁ] luctus, moeror Prov. XIV, 15 Pesch., at אָנֶשׁ in SIMONIS Lex. ed. Erenu. p. 150 fictivum est, quod ne quis fallatur annotamus. אָנֶשׁ sunt *vasa*. — Eodem pertinet compositum

אָנֶשׁ (moeror populi) N. pr. viri 1 Par. VII, 19.

II. אָנֶשׁ in Kal inmisit. Arab. ⁶أني ⁵tempestivus fuit, ad terminum suum advenit res Cor. 57, 15, hinc *maturus* fuit (fructus), ferbuit aqua calefacta Cor. 55, 14, אָנֶשׁ tempus idoneum, *καρόζ*. Cf. vicinum אָנֶשׁ pro אָנֶשׁ tempestivus, opportunus fuit, tempestive accidit, אָנֶשׁ tempus, tempestas, occasio. Conj. IV. retinuit, procr-

11. 12. 15. 18. 20. III. 17. IV. 1. 2. 4. 7. VII. 25. VIII. 15, et praemisso pronomine Job. V. 3. XIX. 25, cf. *Lehrgeb.* p. 801. Plerumque est nominativus, etsi etiam in casibus obliquis reddi debeat, ubi tales praecesserunt, ut in Dat. Zach. VII. 5: הָנָה הָנָה num iocundasti *mihī*? in Accus. Gen. XXVII. 34: הָנָה הָנָה benedicas *mihī*, etiam *mihī* (quanquam latine Dativo redditur), in Ablat. 1 Sam. XXV. 24. Vid. *Lehrgeb.* p. 727. Saepe ponitur pro verbo substantivo *ego sum*, Gen. XV. 7: הָנָה הָנָה *ego sum Jehova*. XXIV. 24. Jes. VI. 5 cet. Singula exempla Buxtorfium suppleturus recessit NOLDIUS in conc. part. p. 71. — Jo. SIMONI huius et alterius personae pronomini radicem quaerit in verbo הָנָה. *Ad-fuit, praesens* fuit (v. supra), ut הָנָה pr. sit *praesentia, praesens* (הָנָה הָנָה loquuntur Rabbinī): cuius opinionis probabilitatem in medio relinquimus.

הָנָה in Kal inusit. Niph. הָנָה *gemuit, suspiravit*. (Chald. הָנָה, syr. et zab. ܗܢܗܘܬܐ, sam. ܗܢܗܘܬܐ eliso Aleph id. Arab. ھنھو vehementer anhela vit, spiritus duxit. Verba autem affectum amant in coniugationibus passivis poni. Cf. הָנָה, הָנָה, הָנָה pr. lugentem, iratum se praebuit, et exempla aeth. in Ludolf. gramm. p. 34 no. 2. Caeterum haec radix onomatopoeiici quid habet, cf. הָנָה, הָנָה, הָנָה, הָנָה, arab. ھنھو it. ھنھو, quae omnia gemendi, lugendi quae vim habent). Tribuitur plerumque hominibus Thren. I. 4. 8. 11. 21. Jes. XXIV. 7. Exod. II. 23, quanquam etiam pecudi Job I. 18. Constr. e. הָנָה (Ezech. XXI. 12) et הָנָה (Exod. I. c.) rei, propter quam gemimus.

הָנָה cum Suff. הָנָה f. *gemitus, suspirium*. (Chald. הָנָה, הָנָה, syr. zab. ܗܢܗܘܬܐ plur. ܗܢܗܘܬܐ). Ps. VI. 7. XXXI. 11. CII. 6. Job. III. 24. XXIII. 2. Jes. XXXV. 10. LI. 11. XXI. 2: הָנָה - הָנָה *omnis gemitus propter eam* (Babylonem). Plurimi tamen accuratissimi libri mss. et impr. habent He mappikatum: praetercaque הָנָה Suffixum esse, non meram paragenem, ostendit accentus in ultima. Plur. e. Suff. הָנָה Thren. I. 22.

הָנָה pron. pers. 1 pers. plur. *nos*, cum acc. distinct. maiore הָנָה Gen. XIII. 8. XXIX. 4. XLII. 31 cet. (Vide exempla in NOLDI concord. p. 90 sq.). Originem si spectas, simplicissime dixeris, הָנָה pr. pluralem esse formae הָנָה, sicut הָנָה formatum est ab הָנָה. Literae N et U in linguis semiticis saepe plur. li formando inseruiunt (cf. הָנָה, הָנָה, arab. ھنھو in nomine

et in verbo) et הָנָה et hī alibi quoque inter se permutantur (v. הָנָה). Jo. SIMONI est pro הָנָה הָנָה nos qui coram sumus, M. NONNATIO (dis. de pronominē p. 5) pro הָנָה הָנָה = הָנָה הָנָה *ego, ego*, vel inserto הָנָה, coniunctionis nota a chald. הָנָה fibula, ܗܢܗܘܬܐ compositū, quae, utpote negatoria, retulisse sufficiet. In stemma variarum, quibus hoc pronomē in linguis semiticis exprimitur, formarum, modo diductiorum, modo contractiorum! Analogiam hebraei הָנָה, הָנָה sequuntur chald. הָנָה, הָנָה, in Targg. הָנָה, sam. ܗܢܗܘܬܐ, arab. ھنھو, aethiop. ܗܢܗܘܬܐ, manuit, et melit. ܗܢܗܘܬܐ alhna, alhnae, syr. ܗܢܗܘܬܐ, nasor. ܗܢܗܘܬܐ, analogiam vero simplicioris הָנָה, הָנָה: chald. hieros. הָנָה et הָנָה, sam. ܗܢܗܘܬܐ, syr. ܗܢܗܘܬܐ in compositionibus, anhar. ܗܢܗܘܬܐ. Adde aegypt. ܗܢܗܘܬܐ nos, ܗܢܗܘܬܐ nobis.

הָנָה id. at raro, et nomini his in locis Gen. XLII. 11. Exod. XVI. 7. 8. Num. XXXII. 32 (ubi cod. Sam. constanter substituit vulgare הָנָה). 2 Sam. XVII. 12. Thren. III. 42.

הָנָה chald. id. Dan. III. 16. 17. Esr. V. 11, semel הָנָה Esr. IV. 16.

הָנָה rad. inusit. ܗܢܗܘܬܐ crassus, molestus, tardus fuit, *schwerfällig seyn*, probab. pr. plumbeus fuit, a nomine

הָנָה m. *plumbum*, i. q. הָנָה. (Arab. ܗܢܗܘܬܐ sec. Kinnelium quoque ܗܢܗܘܬܐ plumbum sive nigrum sive album i. e. *Zinn*, quod quidem posterius vulgo sed minus accurate *stannum* appellant, cf. SCHNEIDER Lex. gr. v. ܗܢܗܘܬܐ. Syr. ܗܢܗܘܬܐ id., unde ܗܢܗܘܬܐ plumbum album, *Zinn* Barhebr. 181. Aethiop. transp. ܗܢܗܘܬܐ: et ܗܢܗܘܬܐ pro gr. ܗܢܗܘܬܐ Zach. IV. 10 et spec. de perpendiculari stamco s. plumbo Act. XVII. 28 Vers. aethiop., adeoque armen. ܗܢܗܘܬܐ *anak* stannum). — In V. T. semel exstat pro *perpendiculari* s. libella plumbea (cf. ܗܢܗܘܬܐ, plumbum nigrum et album it. libella; ܗܢܗܘܬܐ perpendicularium a ܗܢܗܘܬܐ plumbum; it. ܗܢܗܘܬܐ aeth. modo laudatum). Amos VII. 7: *Dominus stabat super ܗܢܗܘܬܐ murum perpendiculari* i. e. ad amissum constructum (*perpendicularem* dixeris) *manu tenens perpendicularium* (ܗܢܗܘܬܐ). Com. 8. *dixit Dominus: ecce perpendicularium admovebo populo meo Israel* i. e. omnia destruam, quasi ad normam et libellam. (Cf. Jes. XXXIV. 11. 2 Reg. XXI. 13). Temere LXX et Symm. Syr. *alanantem* reddunt (fort. coll. ܗܢܗܘܬܐ onyx), it. Hieron. *trullam*

caementarii. Rectius Aqu. γάλακτος q. d. stamatio, *Verr-zinnung* (Jacobs Anthol. p. 84), Chald., qui ad sensum reddidit אָנָה *iudicium*. TASEMUTI Hier. haec est glossa: ר' וינה שרה פי הומת אָנָה קָרָר וְהוּ פִי אֲמַרְרֵי אָנָה וּמַעֲרֵי בִירֵי אָנָה הוּ אֲמַרְרֵרֵי אָנָה וּכְוֵן פִי אֲמַרְרֵי אָנָה יוֹן בַּה אֲמַרְרֵי אֲמַרְרֵי לְאֵה לְאֵה הַתְּעִיג' *R. Jona interpretatur Am. VII, 7* אָנָה (tale vocabulum, ni fallor, sibi voluit Tanch.) *regula, mensura* i. e. arab. אָנָה *et in verbis אָנָה est perpendiculum filo appensum, quo examinatur aedificium, ne curvum evadat.* JUDA B. KANISCH: על הומת אָנָה על סור אָנָה וְעו אָנָה (Ms. אָנָה) אָנָה (Ms. אָנָה) אָנָה *super murum plumbi i. e. perpendiculi. Ita dici solet de fato: fatum אָנָה i. e. appensum.* Ignorat hoc vocabulum Firuzabadius, ad nihil secius J. b. K., ipse Arabs, testis locuples habendus erit. Bene Kimchi: פִּירְזַבְדִּי בְרִיב... וּפִירְזַבְדִּי הִינִיחַ בְּוִיחַ בְּקוּ מִדָּה בְּנִיבְקָלָה הַמְשַׁבֵּט. Cf. Bocharti Canaan I, 39. Temere et quasi nihil de hoc vocabulo constaret, ei fundere significationem tribuit STAEUDELINUS in novis Symb. ad intp. proph. p. 249.

אָנָה (Milra et cum Métheg in antepenultima) Gen. VII, 4. XV, 1. XVI, 5. 8 cct., cum accent. dist. אָנָה (Milci) Gen. III, 10. IV, 9. XV, 14. XXIV, 24 cct. plenior forma pro אָנָה *ego*, aequo frequens atque illa et nullo discrimine posita. Vide exempla ap. NOLDIUM in Concord. part. p. 85. SIMONIS et NORBERGIIUS, quibus אָנָה est pro אָנָה i. e. אָנָה *ego coram* l. *ego hic*, non multos habebunt ad stipulantes: nobis observasse sufficiat, Caph illud additum in altera etiam persona (אָנָה) olim comparuisse, eiusque vestigia superesse in Suffixis אָנָה, אָנָה, אָנָה atque in Afformativis Aethiopicum (אָנָה: אָנָה), nec non Samaritanorum et Melitensium (Anecdott. orient. I p. 43). Idem Caph comparct in lingua phoenicia (אָנָה lege אָנָה inser. Oxon. lin. 1) atque adeo aegyptiaca, cuius pronomina personalia semitica cognata sunt (ΑΝΟΑ Sahid. ΑΝΑ it. ΑΝΑ). In Cod. Sam. aliquoties, ut Gen. XIV, 23. Dent. XXXII, 39, pro אָנָה legitur אָנָה, sed non constanter, nedum consulto.

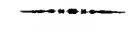
אָנָה in Kal innsit. Chald. אָנָה moeruit, tristis fuit, lūxit, אָנָה moeror, luctus, sec. Indacos de luctu interno, sicut אָנָה de luctu externo, Mischna Sanhedr. 6 §. 6, cf. de Dieu ad Num. XI, 1; arab. אָנָה gemuit, אָנָה multum gemitus vir, אָנָה de gemitu captivorum, Ispah. p. 19, quae forma abest a Golii Lexico: cf. אָנָה gemuit, flevit, it. אָנָה, אָנָה, אָנָה.

Uthpo. אָנָה pr. tristem, moestumque se gessit (cf.

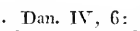
quae sub אָנָה dicta sunt) hinc *conquestus, quiritatus est* Thren. III, 39, adiuncta impicitatis notione Num. XI, 1. JUDA B. K.: אָנָה, אָנָה Conj. V, quae in Lexicis arabicis habet significatione non annotatur.

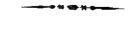
אָנָה chald. pron. pers. 3 plur. masc. i. q. אָנָה, hebr. אָנָה *ii, isti* Dan. II, 44, fem. אָנָה *cae, istae* VII, 17. Cf. in Targg. Eccl. X, 8. Zach. IV, 5, in quibus habes etiam masc. אָנָה fem. אָנָה, nec non sing. inde formatum אָנָה *is, ipse*.

אָנָה *coëgit, si adegit, vim intulit.* Esth. I, 8: אָנָה *nemo vim inferbat* hospitibus, ut liberent. (Longe frequentissima est radix in Targg. pro hebr. אָנָה, אָנָה, אָנָה, et apud Rabbinos violandi opprimendique potestate. Syr. Ethpa. אָנָה coactus est Barhebr. p. 463, Pa. אָנָה pro אָנָה Sap. XIV, 19) J. b. K. אָנָה *la nemo quenquam invitum adigebat eique vim inferbat.*

אָנָה chald. id. Dan. IV, 6: אָנָה אָנָה *nullum mysterium tibi negotium facessit.* Vers. hebr. אָנָה *ייעשב עליך.* Juda b. K.

אָנָה fut. אָנָה *spiravit, it. spiritum e naribus efflavit*, in Verbo nonnisi translate *iratus fuit* (cf. אָנָה אָנָה et אָנָה de ira Iob. IV, 9. Jes. XXV, 4, אָנָה Ps. X, 5). Constr. vel absol. Ps. II, 12. LX. 3. LXXIX, 5, vel eum אָנָה obiecti Jes. XII, 1. I Reg. VIII, 46. Ps. LXXXV, 6. Eser. IX, 14. Legitur nonnisi in sublimiore et poetico dicendi genere, in pedestri oratione frequentatur.

Uthpa. pr. *iratus se praebuilt*, hinc i. q. Kal, c. e. אָנָה. Deut. I, 37. IV, 21. IX, 8. 20. I Reg. XI, 9. 2 Reg. XVII, 18. (Quae Arabes habent sub אָנָה, omnia secundaria sunt et a nasi significatione ducta). Hinc

אָנָה (pro אָנָה) c. Suff. אָנָה, אָנָה m. pr. spiramentum, membrum, quo spiramus, hinc i. q. *nasus*. (Arab. אָנָה, aeth. אָנָה: id., sed אָנָה: *os*, itidem a spirando dictum). Dicitur de naso hominum Num. XI, 20. Jes. III, 21. Ezech. XXIII, 25. Prov. XXX, 33. Ps. CXV, 6, et animalium Iob. XL, 24. Prov. XI, 22. Cant. VII, 5: *nasus tuus (est) ut turris Libani, quae Damascus spectat.* (Cf. arab. عَرْنِين *nasus, de promontoriis et iugis montium vit. Tim. I, p. 52 ibique Manger.*) אָנָה *altitudo nasi, de fastu* (v. infra sub

אַנְשָׁה st. constr. אַנְשָׁה f. 1) *gemitus* Mal. II, 13 ut captivorum Ps. LXXIX, 11. Ch. 21, miserorum XII, 6. 2) Levit. XI, 30 reptilium genus, o lacertarum genere. Syr. **أَنْشَا** stellio (v. Prov. XXX, 28), Sam. **אַנְשָׁה** i. q. אַנְשָׁה, Saad. et Arabs Erp. **أَنْشَا** id. **أَنْشَا** id. Nomen habere videtur a voce gemebunda et euidanti simili, quam edunt nonnullae lacertae, quamobrem אַנְשָׁה Esth. I, 2 in Targ. sec. recensetur inter diversa, quae coram Salomone propria vocem edidisse dicuntur, animalia. Arabes habent peculiare verbum de voce lacertae **أَنْشَا**. LXX. Vulg. *murem araneum* reddunt. Vide BOCHARTI Hieroz. I, 1068 sq.

II. Rad. אַנַשׁ nonnunquam mutata videtur vim cognati אַנַשׁ, אַנְשָׁה, quod est denom. ab **אַנַשׁ** collum: longo, pulchro, gracili collo praeditus fuit, hinc **אַנַשׁ** capella, a gracili collo. Ab hoc nomine ducitur hebraicum

אַנְשָׁה (pro אַנְשָׁה, אַנְשָׁה) Deut. XIV, 5 *caprea, capreolus*, ex אַנְשָׁה i. e. אַנַשׁ vel talnud. אַנְשָׁה, אַנְשָׁה *hircus, caper*, cum terminatione ה, quae idem valet quod קן, quemadmodum *caprea* et *capreolus* est a *capro* et *capra*. Atque haec terminatio ה (it. ה) in Appellativis rarissime vel nunquam obvia in Nominibus propriis (quae nimis negligere solent Grammatici) non infrequens est, cf. arena (אֵרֶנָה) arena, regio sycomoritis **אַרְזוֹ**, אֲרָזוֹ, אֲרָזוֹ turmis frequens, adde אֲרָזוֹ, אֲרָזוֹ, אֲרָזוֹ et quae de his formis disputavit Jo. SIMONIS in Onomast. p. 352 sq., qui eo nominis taxandus est, quod augmentativam facit hanc terminationem, cum potius derivativa sit. Vide BOCHARTI Hieroz. I, p. 900 sq., cui contradicere Rosemullerus in nota, Bochartianam illam interpretationem analogiae repugnare opinatus, quae non scripsisset V. D., si (quandoquidem Bochartus paucis iis quae incertis delinctus erat exemplis) eorum, quae Jo. SIMONIS collegerat, memor fuisset. Cacterum cogitare etiam possis, cervum a voce rudente (v. Bocharti Hieroz. I, 885) dictum esse, quanquam illud praefero. Syr. Chaldaei et Arabes reddunt *ibicem*, Kimchi *hircum silvestrem*.

I. אַנַשׁ *aeger, male affectus fuit.* (Cf. אַנַשׁ, syr.

אֲנִישׁ id.) Legitur tantum in Part. pass. אַנְשָׁה f. אַנְשָׁה *aeger, male affectus*. Usurpatur de plaga aut vulnere aegri, aegre sanabilibus Jerem. XV, 18. Mich. I, 9. Job. XXXIV, 6, de dolore Jes. XVII, 11. Jer. XXX, 15, de animi indole Jer. XVII, 9, de die calamitoso Jer. XVII, 16. Cf. אַנַשׁ cod. sensu.

Niph graviter aegrotavit 2 Sam. XII, 15.

II. Inius radices analogiam sequuntur haud pauca nomina *hominum*, et spec. *virum, mulierem* notantia, ut sing. **אַנְשָׁה** viri, unde אַנְשָׁה mulieres, אַנְשָׁה mulier, quae supra tractavimus s. rad. vicina אַנַשׁ. Ibidem (אַנַשׁ not. 1. et אַנְשָׁה not. 1.) de etymo sententiam diximus. II. I. pertractandum superest

אַנְשָׁה m. 1) *homo* i. q. אַנְשָׁה, sed nonnisi in sermone sublimiore et poetico. Raro usurpatur singulariter Ps. LV, 14. Job. V, 17, plerumque coll. de toto genere humano, inpr. ubi nimum illud opponitur Job. VII, 17. IX, 2. X, 4. 5. XV, 14. XXV, 4. Ps. VIII, 5 ect. Idem est אַנְשָׁה Ps. CXLIV, 3 (cf. VIII, 5). Spec. est a) multitudine, *vulgus, homines vulgares* Ps. I, XXXIII, 5. Cf. אַנְשָׁה no. 1, b. Hinc Jes. VIII, 1: אַנְשָׁה *stylo vulgari* i. e. vulgaribus, non artificiosis, litterarum figuris, ab illiterato quoque nullo negotio legends, cf. Hab. II, 2. Chald. *scriptura perspicua*. Saad. *stylo vulgari*. Ita Arabes אַנְשָׁה i. e. incedit more hominum i. e. sec. Dschahar. **أَنْشَا** sine ulla arte, cf. **أَنْشَا** *ἀνθρώπων* numerus vulgaris Apoc. XIII, 18, **أَنْشَا** *ἀνθρώπων* XXI, 17, nec non decantatissimum illud **أَنْشَا** *ἀνθρώπων λέγειν* Gal. III, 15, *ἀνθρώπων λέγειν* Rom. VI, 19. In Cod. Nasor. **أَنْشَا** nonnunquam est pro *homine e vulgo*, opp. regibus (Norberg. Lexid. p. 9), et syr. **أَنْشَا** de multitudine plebis Act. XVII, 13 Pesch. Cf. nostr. ling. hebr. hist. p. 148. — b) *homines mali* Ps. IX, 20. LVI, 2. LXXI, 12, cf. אַנְשָׁה i. e., it. **أَنْشَا** *κατὰ ἀνθρώπων* 1 Cor. III, 3.

2) *Enosus*, filius Sethi, Adami nepos. Gen. IV, 26. V, 6. 9. 1 Par. I, 1, cf. Luc. III, 38. Muhammedanorum de hoc patriarcha fabulas dabit d'Herbelot in bibl. orient. s. *Anosch*, Nasoraeorum, quibus **أَنْشَا** *Anusch* est e sanctissimis coeli gemis, commenta NORBERG. in Lexid. C. N. p. 18.

Plur. אַנְשָׁה (אַנְשָׁה) aliquoties legitur in Cod. Sam. pro vulg. אַנְשָׁה, Gen. XVIII, 16. XIX, 10. 16. Secutus est diascuasia samaritanus loquendi usum aramaicum, in quo habes אַנְשָׁה Gen. XIX, 5. 16, אַנְשָׁה.

אַנְשָׁה chald. id. Dan. II, 10. VI, 8. 13 et collect. *homines* IV, 29. 30. אַנְשָׁה i. q. אַנְשָׁה *filii hominis* i. e. homo. Dan. VII, 13: *ecce cum nubibus caeli venit אַנְשָׁה species filii hominis.* (Significatur rex imperii terrarum quinti i. e. messianis). Quatuor priora eaque gentium imperia bestis cornutis et sanguinolentis adumbrata fuerant, imperium messianum humana specie. Cacterum ex hoc Danielis loco fluxit ea Messiae appellatio, quae servatoris nostri temporibus omnium usitatissima erat, nimum *filii hominis*, pariter ac אַנְשָׁה ex Ps. II, 2, אַנְשָׁה ex Jerem. XXXIII, 5. Certa eius vestigia praeter N. T.

reperiuntur in libro Henochi apocrypho, circa J. Chr. nati tempora, superstitie tamen Herode M. scripto. Vide cap. 46 Ms. Bodlej. et Vers. angl. a L. AURELIO Oxonii 1821 editae). Pl. אָנָה דָּנָה Dan. II, 38. V, 21.

Plur. אָנָה (more hebraico) Dan. IV, 14.

אָנָה chald. pron. 2 pers. m. tu. Dan. II, 29. 31. 37. 38. III, 10. V, 13. 18. 22. 23. VI, 17. 21 in Chethibh. Forma est hebraizans Chaldaismo biblico propria pro vulgari אָנָה, אָנָה gen. comm., eamque ob causam non agnita a Masorethis, qui He redundare significaturi ubique substitunt Keri אָנָה.

אָנָה plur. praecedentis: vos m. Dan. II, 8. In Targg. id. et אָנָה, syr. اَنْتَ. אָנָה tantquam pluralis notam creberrime habes in nominibus arabicis.

אָנָה m. tu, pro אָנָה. (In linguis cognatis Nun modo comparet, modo occultatur. Arab. اَنْتَ, f. اَنْتِ in diall. vulgg. comm. اَنْتِ, اَنْتِ melit. ynt, ynti; aethiop. አንተ: f. አንተ:; amhar. አንተ: f. ańtj; syr. ܐܢܬܐ f. ܐܢܬܐ, sam. אָנָה, אָנָה f. אָנָה, nazor. אָנָה et אָנָה, et aegypt. اَنْتَ, fem. اَنْتِ). Cum accentu distinct. scribitur אָנָה (Milcl) Gen. III, 11. IV, 11. XXVII, 32 cet. sine ה quinquies אָנָה 1 Sam. XXIV, 19. Ps. VI, 4 et ter in Chethibh Ecclés. VII, 22. Iob. I, 10. Nehem. IX, 6. Exempla, quae in V. T. exstant, omnia collegit NOLDIUS p. 106 sq. — E vulgari forma אָנָה, אָנָה, אָנָה decurtata sunt Affixa verbi (אָנָה, אָנָה, אָנָה), sed praeter eam antiquitas aliam extitisse אָנָה (Plur. אָנָה, אָנָה) ad analogiam primae personae אָנָה, supra monuimus (v. אָנָה). Atque ita prope in singulari personis duplicis illius formae cum ה et ב non dubia habemus vestigia. In prima antiquissimis temporibus praeter אָנָה, אָנָה non potest non extitisse אָנָה, unde אָנָה et aethiop. አንተ: mihī; de altera iam dictum est, sed adco in tertia persona lingua aethiopia habet ወላጅ: ይላጅ: (ex אָנָה, אָנָה) adiecto Tau, et in casibus obliquis (אָנָה: אָנָה: illi, ወላጅ: ይላጅ: illum, illam, Plur. አሙንጅ: (אָנָה, אָנָה cum Tau) s. ወላጅ: cet. Quid? quod in ipsa lingua hebraea litterae ה in tertia persona comparent fortasse reliquias habemus in futuri formis אָנָה et אָנָה, de quibus explicandis paene desperarunt Grammatici. In casu obliquo ponitur pro tuī, tuus 1 Reg. XXI, 19, te Prov. XXII, 19, v. Lehrgeb. p. 72.

אָנָה, c. acc. dist. אָנָה tu f. Gen. XII, 13. XXIV, 23 sequi. Aliquoties iungitur masculinis, ut arab. اَنْتِ in diall. vulg. Deut. V, 21. Ezech. XXXIII, 11, cf. Lehrgeb. p. 352. Rarior forma, eaque syrizans est

אָנָה tu f. quod septem in locis (1 Reg. XIV, 2. 2 Reg. IV, 16. 23. VIII, 1. Iud. XVII, 2. Jer. IV, 30. Ezech. XXXVI, 13) extat in Chethibh. Masoretharum crisis dicam an ἀσυνία ubique sublato scripsit אָנָה, sed attī geminam esse formam hebraeam, suadet arabicum اَنْتِ, اَنْتِ. Praeterea eadem forma legitur in cod. Sam Gen. XII, 13. XXIV, 47, ad imitationem samaritanæ dialecti.

אָנָה v. mox אָנָה.

אָנָה, neque aliter in pausa אָנָה 2 pers. pl. vos m., raro et parum emendate pro fem. Ezech. XIII, 20. (Derivatur ab אָנָה cum Mem, multitudinis nota. Arab. اَنْتِ, aeth. አንተ: Aram. אָנָה, v. supra).

אָנָה vos f. legitur semel Ezech. XXXIV, 31, ubi alii codd. אָנָה. Cum He parag. scribitur אָנָה Gen. XXXI, 6. Ezech. XIII, 11. XXXIV, 17, et ibi XIII, 20 אָנָה, saltem in nonnullis Mss. et Edd., ad analogiam formarum אָנָה, אָנָה, אָנָה, idque propter hanc ipsam analogiam praefereendum videtur. In cod. Sam. Gen. XXXI, 6 habes אָנָה (אָנָה) pro Samaritanismo (cf. ibid. Vers. sam.) Nō acque ac Mem esse multitudinis notam, colligitur e terminationibus nominum אָנָה, אָנָה, nec non אָנָה et אָנָה — in futuris verborum.

אָנָה rad. inusit. i. q. arab. اَنْى (א et ע permutatis, v. sub ע) laesus est, percepit noxam, damnatus et incommodum Cor. III, 19 et trans. laesit. Conj. IV. molestia et damno affecit Cor. VI, 31. Hinc اَنْى, اَنْى, اَنْى noxa, detrimentum Cor. II, 191. III, 107. 183. Hamas. 498. Mar. I, p. 40 Schult. Fortasse cognatum est aram. אָנָה אָנָה medicatus est, nimirum (more radicem אָנָה, v. sub אָנָה) laesionem restituit, cf. אָנָה aegrotavit III. medicatus est.

אָנָה N. pr. (laedens vel, quod praefero, medicus), quo appellatus est 1) rex Judae, Abiami filius, Rehabeum nepos. Vir pius, idololatriae infestus, post XII amorum imperium mortuus anno a. Chr. n. 914. 1 Reg. XV, 9—24. 1 Par. III, 10. X, 16. 2 Par. XIV—XVI. Matth. I, 7. 5. LXX. 1. 2) Levita quidam 1 Par. IX, 16.

אָסֵן m. *noxā, damnum*, quo quis afficitur Gen. XLII, 4. 38. XLIV, 29. Exod. XXI, 22. 23.

אָסֵן v. rad. אָסָה.

אָסָה rad. inns. i. q. aram. אָסֵן, אָסֶן (נ et : permutatis) coaccervavit, reposuit, unde אָסֵן et אָסָה commutatus, coaccervatio, אָסֵן granaria, horrea Joel I, 17 Targ. (ubi Aruch legit אָסֵן).

אָסֵן plur. *horrea* Dent. XXVIII, 8. Prov. III, 10, quae in oriente subterranea esse solent hodieque *Matmūrath* مطورات dicuntur (Ibnawab. no. 198. Gollii Lex. arab. h. v. Harmar *Beob.* II, 469 sq. ibique Faber). In Codd. Sam. Dent. I. c. pro אָסֵן scribitur אָסֵן אָסֵן *horreum tuum* a singular. אָסֵן. Interpres tamen samaritanus vulgarem lectionem expressit, vertens אָסֵן אָסֵן. Fortasse etiam Samaritanorum librariis, qui אָסֵן scribebant, observabatur aliud vocabuli etymon (quod nostratum quoque nonnullis placuit) a אָסֵן, aram. אָסָה, arab. شام reposuit, quoposito אָסָה esset pro אָסֵן, אָסָה, אָסָה.

אָסָה rad. inns. aram. recondidit, v. אָסָה.

אָסָה N. pr. viri Esr. II, 50. Appellative est vel *horreum* vel *rubus* i. q. chald. אָסָה, hebr. אָסָה.

* אָסָה (in aliis codd. אָסָה, atque sic LXX. Ασσηναφω, Vulg. *Assenaphar*) Esr. IV, 10 nomen regis, vel potius satrapae Assyriorum, qui colonias in Palaestina duxisse dicitur. Aliqui, ut J. H. MICHAELIS, Esarhaddonem intelligunt coll. vers. 2, plerique Judaeorum Sanheribum: at veri dissimillimum est, hos reges duobus nominibus appellatos esse. אָסָה אָסָה fortasse sollemnis erat Satraparum titulus.

* אָסָה N. pr. filiae Potiphrae, sacerdotis Iliopolitani, quam in matrimonium duxit Josephus Gen. XLI, 45. XLVI, 20. LXX, quorum est aliqua in nominibus aegyptiis auctoritas, scribunt Ασενεθ, Ms. Alex. Ασενεθ. Quod ad etymon attinet, JABLONSKIUS (Opusc. II, 209. Panth. Aegypt. I, 56) in syllaba *Net* agnoscit deam Neith (Νηθη Plat. Tim. 474 Steph.) s. Nit (*Nir* Eratosth.), nomenque nostrum aegyptiace scribi coniecit אָסָה אָסָה *Assche-neit*, quod Αθηνοσεβής *Minervae cultrix* com-

mode reddatur, cf. alia nomina propria, in quibus eiusdem numinis nomen latet, ut *Nitēris* Herod. III, 1 (i. c. quam Neitha dedit), *Psammenitus* (a Neitha eruditus), *Patencit* Procl. in Tim. 31 (qui Neithae est). Facilius fortasse scripseris אָסָה אָסָה quae *Neithae* est, ab אָסָה (ea est), ut *Asisi* אָסָה אָסָה (Champollion' Précis, Tab. gen. p. 25) quae *Isidi* (devota) est. Idem nomen ab Aegyptiis etiam ad Aethiopes transiisse videtur, quibus itidem אָסָה אָסָה est nomen mulieris (Lud. Lex. p. 347).

אָסָה imp. אָסָה, אָסָה Num. XI, 16, plur. אָסָה

Ps. I, 5. Joel I, 14, fut. אָסָה, in Plur. et c. Suff. אָסָה, אָסָה, אָסָה, אָסָה, rarius אָסָה quiescente vel abiecto אָסָה, אָסָה, אָסָה 1 Sam. XV, 6. 2 Sam. VI, 1. Ps. CIV, 29. Mich. IV, 6 1) *collegit*, ut fruges Exod. XXXIII, 10. Jes. XVII, 5, spicas Ruth II, 7, pecuniam 2 Reg. XXII, 4, it. *congregavit* homines, populum, populos ect. Exod. III, 16. XI, 27. Num. XXI, 16. 2 Sam. XII, 28. Zeph. III, 8 ect. Constr. c. acc., praeterea nonnumquam cum אָסָה hominis vel loci, ad quem quis congregatur vel colligitur Gen. XLII, 17: אָסָה אָסָה אָסָה *congregavit eos in carcerem*. Ezech. XXIV, 4. 1 Sam. XIV, 52: אָסָה אָסָה אָסָה *congregavit eum ad se*. Gen. VI, 21. Jos. II, 18; cum אָסָה אָסָה אָסָה *ecce ego congregabo te ad patres tuos* (cf. de hac locutione Niph. no. 1). — Hinc 2) *recepit* apud se, maxime in hospitium et tutelam. Dent. XXII, 2. Jos. XX, 4: אָסָה אָסָה אָסָה *recepit eum ad se in oppidum*. 2 Sam. XI, 27. Ps. XXVII, 10. אָסָה אָסָה אָסָה 2 Reg. V, 3 sq. *recepit* aliquid a lepra i. e. medicatus est homini leproso, quo facto in reliquorum hominum consortium, a quo seclusus fuerat, demum recipiebatur. — 3) *collegit* ad se, *contraxit*. Gen. XLIX, 33: אָסָה אָסָה אָסָה *contraxit pedes suos in lectum*. 1 Sam. XIV, 19: אָסָה אָסָה *retrahit manum tuam i. e. desiste ab incepto*. Joel II, 10: *stellae contrahunt splendorem suum*, quem antea sparserant i. e. non amplius splendent. (Hinc 4) *abstulit*, impr. id quod aliquis antea dederat. (Cf. *abstulit collegit et abstulit*). Ps. CIV, 29: אָסָה אָסָה אָסָה *aufers spiritum eorum et expirant*. Job. XXXIV, 14. Gen. XXX, 23: אָסָה אָסָה אָסָה *abstulit Deus ignominiam meam*. Jes. IV, 1. X, 14. Ps. XXXVI, 9. LXXXV, 4. — 5) *sustulit e medio, interfecit*. Iud. XVIII, 25: *ne invadant te et domus tuae vitam*. 1 Sam. XV, 6: אָסָה אָסָה *ne tollam te cum illo*. Ezech. XXXIV, 29: אָסָה אָסָה *fame sublatis i. e. interfecit*. Jer. VIII, 13. Zeph. I, 2. Cf. rad. אָסָה, אָסָה. — 6) *agmen clausit* Jes. LVIII, 8. Qui enim agmen claudit, continet colligitque dispersos. Cf. Pi. no. 3.

Niph. 1) *collectus, congregatus est* Iud. II, 10. VI, 33. XVI, 23. Gen. XXIX, 2 (3). 1 Sam. XXVII, 1.

Constr. c. אָסָף Lev. XXXI, 25. 2 Par. XII, 5, 5 2 Par. XXX, 3, 5 2 Sam. XVII, 11. Amos III, 9 loci, ad quem congregantur, quantum אָסָף in hac phrasi frequenter valet contra Gen. XXXIV, 50. Ps. XXXV, 15. 2 Sam. XVII, 11. Mich. IV, 11. Zach. XII, 3. Peculiaris locutio est אָסָפָה אֶל-אָסָפָה Gen. XLIX, 29, אֶל-אָסָפָה Gen. XXXV, 8. XXXV, 29. XLIX, 35. Num. XXVII, 13. XXXI, 2. Deut. XXXII, 50. אֶל-אָסָפָה לוד. II, 10 *congregatus est ad populum suum, iud. patres suos*, et simpliciter אָסָפָה Num. XX, 26, alibi אֶל-אָסָפָהוּ Gen. XV, 15 *ingressus est ad patres suos*, de introitu in orcum, ubi Hebraei maiores suos iam congregatos esse credebant. Distinguitur ista *ad patres s. ad populum congregatio* tam a morte (quae eam praecedat), quam a sepultura. Gen. XXV, 8: אֶל-אָסָפָה וְאֶל-רַבְרָהָם ... וְאֶל-אָסָפָה אֵת אֵתוֹ XXXV, 29. 2 Reg. XXII, 20: *congregabo te ad patres tuos אֶל-אָסָפָהוּ וְאֶל-אָסָפָהוּ et congregaberis in sepulchra tua.* (Arab. الحف بالنسابة) *adiungere aliquem maioribus suis s. ad patres mittere dicitur pro occidere vit.* Tim. I, 242 Mang. it. حشّر، فبص congregatus it.

mortuus est vit. Tim. II, 572. Abulph. dyn. 165, quamquam haec passiva etiam reddi possunt: ablatu est. Cf. Kal no. 5). Alia ratio est locorum, in quibus אָסָפָה est *collegit* cadavera in pugna interfectorum ad sepulturam, ne ferarum epulae fierent. Jer. VIII, 2: אֶל-אָסָפָה יֵלֵךְ הַקְּבָרָה *neque colligetur neque sepelietur.* XXV, 33. Ezch. XXIX, 5. Iob. XXXV, 19. — De loco Num. XI, 25, ubi cod. Sam. habet לא יאספם לא יאספם *et non congregati sunt*, vide quae notavimus in Comment. de Pent. Sam. p. 41. — 2) *recepit* est (cf. Kal no. 2) de leproso Num. XII, 14 i. e. sanatus est. Reflex. *recepit se* (in vaginam), de gladio Jerem. XLVII, 6. — 3) *ablatu est*, *evanuit*, *perit*. Jes. XVI, 10: אֶל-אָסָפָה יִשְׂחָקוּ הַגִּיבִים *ablatu est gaudium et exsultatio.* Jer. XLVIII, 33, de lina evanescente Jes. LX, 20, de animalibus percuntibus Ps. CIV, 22. Hos. IV, 3.

Pi. 1) i. q. Kal no. 1. *collegit* fruges, manipulos Jes. LXIII, 9. Jer. IX, 21. — 2) i. q. Kal no. 2. *recepit* in hospitium Iud. XIX, 15. 18. — 3) i. q. Kal no. 6. *agmen clausit* Num. XI, 25. Jos. VI, 9. 15. Jes. LI, 12.

Pa. *collectus est*, de populis, de praeda cet. Jes. XXIV, 22. XXXIII, 4. Hos. X, 10. Zach. XIV, 14.

Hiph. Ad hanc coniugationem nonnulli referunt formas אָסָפָה, אָסָפָה, אָסָפָה, quas nos supra primae coniugationi tribuere maluimus. Forma אָסָפָה Exod. V, 7 est pro אָסָפָה a rad. אָסָפָה, et similiter Ex. Sam. Levit. XIX, 25 habet אָסָפָה pro אָסָפָה.

Hithp. congregatus est Deut. XXXIII, 5.

אָסָפָה N. pr. *Asaphus* (collector). Ita appellatur 1) Levita quidam, Barachiae filius (1 Par. VI, 24. XV, 17), cantorum Davidicorum praefectus sacraeque musicis moderator (ib. XVI, 4, 5), quem tanquam potam prophetamque celebravit serior actas (2 Paral. XXIX, 30.

Neh. XII, 46), cui duodecim Psalterii carmina in eorumdem inscriptionibus tribuuntur (v. Ps. I. LXXXIII — LXXXIII), cuiusque posteri (בְּנֵי אָסָפָה) Israe et Schemiae adhuc temporibus poesi cantuque sacris operam dedisse dicuntur (1 Par. XXV, 1. 2 Par. XX, 14. XXXI, 13. Esr. II, 41. III, 10. Neh. VII, 41. XI, 22). Vel apud Arabes *Asaphus Salomonis* (أصْف سَلْمُون) in proverbium abiit de viro sapientissimo. Elhawabig, pag. 4. — 2) pater Joachi, qui Hiskiae regi a commentariis erat. 2 Reg. XVIII, 18. Jes. XXXVI, 3. — 3) silvarum regiarum praefectus sub Artaxerxe Neh. II, 8.

אָסָפָה m. *collectio s. messis pomorum.* Exod. XXXIII, 10. XXXIV, 22, ad analogiam nominum similium הַקִּיץ, הַקִּיץ, הַקִּיץ.

אָסָפָה m. Plur. constr. אָסָפָה Mich. VII, 1 *collectio, messis*, maxime pomorum Mich. I. c. Jes. XXXII, 10. Transferuntur ad locustas messem quasi facientes Jes. XXXIII, 4.

אָסָפָה f. *congregatio.* Jes. XXIV, 22 pleonastice: אָסָפָה אָסָפָה *congregantur congregazione s. congregando* i. e. una.

אָסָפָה (formae אָסָפָה) tantum in Plur. אָסָפָה *collectiones* i. e. promtuarum, 1 Par. XXXV, 15: בֵּית הָאָסָפָה et omisso Vers. 17 cella quaedam in atrio templi exteriore versus austrum. אָסָפָה הַמִּזְבֵּי *promtuarum portarum* Neh. XII, 25.

אָסָפָה f. nonnisi in Plur. אָסָפָה *congregationes*, maxime virorum doctorum et sapientium de rebus divinis disputantium, quales apud Iudaeos, praesertim serioris aevi, nonnunquam cum synagogis coniunctas existisse complura docent loca Talmudica (v. Lightfoot hor. hebr. in Evang. ed. Carpz. p. 70, 71. 248. 252 — 254) cf. אָסָפָה אָסָפָה *congregationes Dei* Ps. LXXIV, 8, quod de re simili interpretandum videtur. Hinc Eccles. XII, 11: אָסָפָה אָסָפָה (parall. אָסָפָה) *domini* i. e. socii *congregationum*, coll. אָסָפָה אָסָפָה. Arabice dixerit אָסָפָה אָסָפָה, quamquam Arabum consensus dicti ab his Judaeorum conventibus satis discrepat (v. Reiske ad Abulph. Ann. IV, 728). Integrum comma reddendum est: *verba Sapientum sunt sicut stimuli, et sicut clavi alte infixi* (verba) *Doctorum* (ad sapientiae studium) *congregatorum*. Aliis, ut Altingio (Opp. 252), Doctores ita mnepari videntur, quod plures discipulos docendo colligant et congregent ad corpus qs. academicum, vel tanquam pandectarum sacrarum auctores, id quod Schindlero placet in Pentaglotto. Idem, certe Altingius, posterius hemistichium ita strunt: *sicut clavi alte infixi a magistris collectionum*. Languidius hoc, neque satis concinnum: sed minus etiam placuit Lud. de Dieu et

vetitum, syr. אָסֶר אָסֶר ligavit et solvit it. prohibuit et permisit. cf. Lorschbachii Promtuarium I, 220 et Matth. XVI, 19. Eodem modo alia ligandi solvendiue verba transcurantur, v. c. hebraeo הִגֵּר *constrinxit* respondet

interdixit, vetuit, חָלַל est: solvit it. permisit.
Niph. 1) *ligari, vinciri* Iudd. XVI, 6. 13. 2) *in custodia teneri* Gen. XLII, 16. 19.
Pa. bello captus, captivus factus est. Jes. XXII, 3.

אָסֶר verbale pass. *captivus*. Ps. LXXII, 11. CII, 21. Plur. אָסֶרִים Job. III, 18. Ps. LXXVIII, 7. CVII, 10: אָסֶרִים קָמִי וְיִבְרָכֶנּוּ *captivi miseriae et ferri* i. e. captivi misere ferro onusti. Zach. IX, 12: אָסֶרִי הַהִמָּה *captivi spei* i. e. liberationem sperantes. *Captivi alicuius* sunt tam ii. quos quis captivus fecit et in carcere detinet (Gen. XXXIX, 20. Jes. XIV, 17), quam captivi ad populum vel terram eius pertinentes (Zach. IX, 11. Thren. III, 54). A participio אָסֶר hoc nomen verbale interdum ita distinguitur, ut illud vis participialis tenacior sit. Gen. XXXIX, 20: אָסֶרִי הַהִמָּה אָסֶר *ubi captivi regii in custodia tenebantur*. Recte enim Chetlibh אָסֶרִי non אֶסְרִי (Syr. אָסֶרִי, arab. أسير id.)

אָסֶר m. 1) id. Jes. X, 4. XXIV, 22. XLII, 7. In Plur. ubique legitur אָסֶרִים. 2) N. pr. a) filii Korach Levitae Exod. VI, 24. 1 Par. VI, 7. b) filii Abjasaph Levitae 1 Par. VI, 8. 22.

אָסֶר et אָסֶר m. pr. obligatio, prohibitio, hinc *vetum abstinentiae*, Num. XXX, 3 sq. Vide sub rad. no. 6. In statu absoluto ubique legitur אָסֶר, at cum Suff. אָסֶרָה, Plur. אָסֶרִיהָ XXX, 6. 8. 15. (In Versione syr. horum locorum promiscue legitur אָסֶרִי et אָסֶרִי).

אָסֶר chald. *interdictum* Dan. VI, 8 sq.

אַסֶר-תְּהוֹן v. infra.

אַסֶר (per Syriacum pro אָסֶר) m. *vinculum*. Plur. אָסֶרִים Iudd. XV, 14. Eccles. VII, 26 (27). בֵּיתָה *domus vinculi* i. e. carcer Jer. XXXVII, 15. Hinc referri potest etiam בֵּית הַאָסֶרִים Iudd. XVI, 21. 25 et בֵּית הַקְּדוּשִׁים Eccles. IV, 14 et reddi: *domus vinculo-rum*, at ratio supra proposita (s. rad. no. 3) commendatur saltem analogia linguae syriacae, in qua frequentatur אָסֶרִי Matth. V, 25. Joh. III, 24. (Syr. אָסֶרִי, אָסֶרִי vineulum, it. captivitas).

אַסֶר chald. id. Dan. IV, 12. Esr. VII, 26.

אַסֶרֶת (contr. pro באָסֶרֶת) f. *vinculum*. Semel legitur. Ezech. 20, 37: אָסֶרֶת תְּהוֹרָה *vinculum foederis* (Deum inter et Israelitas).

בְּזֶסֶר (pro בְּזֶסֶר, non nisi in Plur. בְּזֶסֶרִים Jes. XXVIII, 22. I. II, 2. Ps. CXVI, 16, fem. בְּזֶסֶרֶת Ps. II, 3. Job. XXXIX, 5. Jer. V, 5. XXXVII, 2 *vincula*, spec. de vinculis fugi, et saepe metaphorice (Jes. et Jer. l. c.). (Syr. ܒܙܘܪܝܢ id. Jes. LVIII, 6 it. fasciculus. Aeth. ሌላዎር; et ሌላዎርት: vinculum, ligamentum).

בְּזֶסֶר Dent. X, 6 *בְּזֶסֶרֶת* Num. XXXIII, 30 (*vincula*) N. pr. stationis Israelitarum in deserto, de cuius situ accuratius non constat.

* **אַסֶר-תְּהוֹן** *Asar-haddon*, n. pr. regis Assyriae, qui, postquam inde ab anno 711 a. Chr. Babyloniam provinciae cum regis honoribus praefectus fuerat, anno 696 patri in Assyriae imperio successit (2 Reg. XIX, 37. Jes. XXXVII, 38. Tob. I, 21. Berossus in Euseb. Chron. armen. ed. Ancher p. 42, 43, cf. Comm. nostrum ad Jes. l. c. et XXXIX, 1). Colonias ab eo in Samariam ductas memorat liber Esrae (IV, 2). Praeterea sunt, velut Kalinskus (Vaticinia Nah. et Chabacuci, Vratisl. 1748 p. 75 sq.) et VOLZES (Recherches sur l'histoire ancienne II, p. 127. 142 sq.), qui Esarhaddonem V. T. et Sardapanum Ctesiae, hominem propter vitae molliorem mortemque incendio palatii sibi illatum merito famosum, unum eundemque regem fuisse sustinent. Quam quaeestionem historicam diiudicare cum huius loci non sit, unum moneamus, in nominum diversitate non tantam esse difficultatem, quandoquidem *Esarhaddon*, *Asardan* et *Sardan* satis concordant (v. infra): *palus* autem potest videri epithetum *sublimis, excelsus*. Quanta enim Graecorum sit in nominibus orientalibus pronuntiandi scribendisque licentia dicam an negligentia, huius ipsius nominis varia scriptura ostendit. Ae I. XX quidem 2 Reg. et Jes. dicit Ἰσοθόων (atque ita Berossus l. c.) Esr. Ἀσοθῶων; Tob. l. c. Σαχεθῶων. Cod. Alex. Σαχεθῶων, Compl. Ἀχεθῶων (Ital. Arche-donassar, Syr. Sarchedonor, adiecta syllaba *sar*) fors. legendum Ἰσοθεθῶων; in Ptol. canonic (si modo is idem est atque noster, v. Comment. ad Jes. I, p. 1002) Ἰσοθῶων.

De etymo cogitanti pro *Asordan* Alexandriini et Berosi (cf. *Sardan*-pal) facile se offert persicum سر دانه *Sardana*, quod etiam *Sardona* legi potest, i. e. *princeps sapiens*: sed explicatu longe difficilior est orthographia nominis hebraea, quam nihilominus graeca certiore magisque geminam habere non dubito. Ac prior pars *אסר*, quam habes etiam in שְׂרָאָסֶר, probabiliter est אֶזֶר *azer* ignis apud Persas religiose cultus, zend. *athersch, athersch*: sed valde incerta est posterior, nisi placet conferre کُردان *dominus, rex* (hinc *rex ignis* i. e. ignem colens): etenim کُردان *khaddam, servus*, quod facile alicui in mentem venerit, utpote arabicae originis, conferri nequit.

* אָהַר N. pr. persicum virgini judaeae, antea *Hadassa* (הַדַּסָּה Esth. II, 7) dictae, inditum, quum Ahasveri s. Xerxis uxor et Persarum regina facta esset. Sexcenties legitur in libro biblico nomen eius gerente, praeterea inquam, neque in libris sacris, neque apud scriptores profanos. Etymon recte pavidit Targumista secundus ad Esth. II, 7: אִתְּקַרִי שְׁמִיהָ אָהַר עַל-שֵׁם כּוֹזָב (ut lat. *etiam quocumque* Ter. Lucret. l. c. XXXVI, 44: ... לֹא אֶחָד מִשְׁמֵי אֶתְּקַרִי וְנִקְרָא נִקְרָא וְנִקְרָא אֶתְּקַרִי *vocatum est nomen eius Esther a nomine stellae Veneris, graece ἄστρον, in eo tantum errans, quod ἄστρου etiam apud Graecos spec. de Veneris stella usurpari credit. Haud dubie est vox persica ستاره sitareh, stella, it. fortuna, felicitas, zend. stara, sanskr. tara, unde in linguis occidentalibus ἄστρον aster, Stern, angl. star. De Veneris stella (quae etiam Syris zar' ἔσο-γγιν vocatur كَوْكَبُ السَّمَاءِ stella femina, v. Ephr. Syr. II, 457. 458) vocabulum usurpatur a Syris (v. Bar Bahlul ms.) et a Zabiis, qui itidem cum Aleph prosthetico scribunt كَوْكَبُ السَّمَاءِ Cod. Nas. I, 54. 96. Plur. كَوْكَبَاتُ stellae it. daemones stellares I, 186. 188. Idem nomen persicum agnoscimus in hebraeo כְּזָבָה et כְּזָבָה, de quo suo loco. Veneris autem, itemque bonae Fortunae (v. sub אֶשְׁרָה נָבֵר) nomen satis aptum erat puellae, quae regi in deliciis esse coepit. Contra etymon ab Hillero (in Onomast.) propositum ab אָס myrtus et אָר recessus (coll. Esth. II, 7) ideo ferri non poterit, quod אָס vocabulum est arabicum, non persicum, arabicae autem linguae in vetere Persismo nulla vestigia exstant. Cacterum cf. nomina persica זָהַר, שְׁהַר, בּוֹזֵי, שְׁמֵר.*

אָה m. chald. lignum i. q. hebr. עֵץ, ע mutato in א (p. 2) et ע in א (vide sub ע). Esr. V, 8. VI, 4. 11, emphat. אָהַר Dan. V, 4. 25.

אָה Conj. accessionem significans (Kimchi: אָה אֶתְּקַרִי לְעֵבֶרֶם, ut אָה, (ex quibus synonymis hoc in pedestri et antiquiore, nostrum אָה in poetico et serioris aetatis sermone frequentius est) videlicet 1) *etiam, quoque*. (Syr. אָה, chald. אָה, in Talmud. Hieros. et in libro Soliar אָה, raro etiam אָהִי Gen. XXVII, 33. Jon. In lingua arabica inde decurtatum est أَع, dein. Quod ad radicem attingit, si modo talis quaerenda est, malim id referre ad verbum אָהִי, ut אָהִי vicinum sit particulae emphaticae אָהִי, אָהִי, quam ad أَع, cui sine ulla auctoritate cumalandi coacervandique vim tribunt Etymologi quidam. Nihil aliud valet ista radix atque dixit أَع phy! i. e. fastidivit, detestatus est). Lev. XXVI, 16. 28.

2 Sam. XX, 14. Ps. XCIII, 1. CVIII, 2. Iob. XXXII, 10. 17. XXXVII, 11. Eccles. II, 9. Jes. XXXIII, 2 cet. Emphaticae praepositum pronomimibus, ut Deut. II, 11: אָהִי אֶתְּקַרִי רֵפַיִם *Rephaitae, etiam hi pro etiam Rephaitae*. Praeterea a) saepe dicitur אָהִי *atque etiam* Lev. XXXVI, 40. Deut. XV, 17. Neh. II, 18. Ps. LXXVIII, 19. 1 Par. VIII, 32. IX, 38, semel adeo אָהִי-אָהִי (ut lat. *etiam quocumque* Ter. Lucret. l. c. XXXVI, 44: ... לֹא אֶחָד מִשְׁמֵי אֶתְּקַרִי וְנִקְרָא נִקְרָא וְנִקְרָא אֶתְּקַרִי *adeoque nec sic quidem eos spernam*. b) Aliquoties id bis terve repetitur, ut *et, et*, vel cum negatione *nec, nec* et primo iam verbo praemittitur. Jes. XL, 24: אָהִי בַל-גָּדַעְתִּי אָהִי בַל-זָרַעְתִּי אָהִי בַל-שָׂרַשְׁתִּי בְּאֶרֶץ גִּזְמִים *neque plantantur, neque seminantur neque radices agunt in terra*. XLI, 26. — e) Ubi iungitur adverbis interrogativis, אָהִי praemitti solet, *an etiam?* Gen. XVIII, 13. 24 (cf. arab. أَفْ أليس an non? cur non? Matth. VI, 6 ex أَ, ف, et لَ, it. أَفْ أليس an non?), אָהִי postponi Iob. XXXVI, 29: אָהִי אִם יִבֵּן *num etiam intelligit* cet.

2) Saepe dicitur poet. et cum emphasi pro vulgari et (item, nec non), cf. arab. فَ. Cant. I, 16: *ecce tu pulcher es, dilecte mi, quae non est nec non suavis*. Iob. XIV, 3: אָהִי-עַל-יָדָהּ פְּקַדְתָּהּ עֵינַיָהּ *et hunc (talem, tam miserum et acrummum) intueris?* Jes. XLVIII, 12. 13: *et ego postremus, et manus mea fundavit terram*. XXVI, 8. XXXIII, 2. XLI, 10. XLVIII, 12. Ps. XVI, 6. XVIII, 49. LXV, 14. Deut. XXXIII, 3. 20.

3) Pariter atque אָהִי unumquam unice emphasi inservit: *utique, profecto*, germ. ja! (Cf. lat. *etiam*, ubi opp. *non*). Iob. XXXVII, 1. XXXIV, 12: אָהִי-אִימו וְרוּחַ אֱלֹהִים תִּפְּרַח *imo vero, ja fürwahr*. XV, 4: אָהִי-אִימו תִּפְּרַח תִּפְּרַח אִימו *irritum facis timorem (Dei), du zerstörst ja die Gottesfurcht*. Ps. CXIX, 3. Ita post interrogandi particulam, Am. II, 11: אָהִי אִימו זָהָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *itane est, filii Israelis?* cuique respondet וְרוּחַ אֱלֹהִים Iob. XL, 8. XXXIV, 16 (quo in loco Schultensius male *iram reddidit*, facile ille quidem refutandus e loco parallelo XL, 8): *nec non ante pronomen iteratum Prov. XXII, 19: הֲרֵי אָהִי אִימו אִימו *doceo te, immo te, de quo idiomate v. Lehrgeb. §. 191, 1, et cf. אָהִי no. 3.**

4) per ellipsin particulae interrogativae i. q. אָהִי אָהִי *etiamsi*, Iob. XIX, 4: אָהִי-אָהִי אָהִי *etiamsi vers erravi*. (Talmudice in hac sententiam dicitur אָהִי אָהִי *etiamsi praeterea*, syr. أَوَّ اَلْ and contr. اَوَّ اَلْ). It. *licet, quum, (da doch)*. Ps. XLIV, 9. 10: *Deum laudamus quotidie quia non est qui nos quamquam nos reprobas et ignominia afficiat*. LVIII, 3. LXXVIII, 17.

5) pro אָהִי אָהִי *nedum* v. statim postea no. 2, ubi est *pro quanto magis, si*.

אָהִי chald. *etiam* Dan. VI, 28.

e. Aqu. et Theod. ἐπὶ ἀκούσασαι ἀνθρώπων, q. s. צַבַּח esset i. q. צָבַח (cf. אַבְרָם VIII, 50 LXX ἀκούσασα). Targ. incepte צָבַח אֵת diffusus.

צָבַח cessavit, esse desiit, defecit, de pecunia deficiente Gen. XLVII, 15. 16, de tyranno, qui regnare et sacvire desit Jes. XVI, 4. XXIX, 20, de Dei gratia cessante Ps. LXXVII, 9. Vicina radix est צָבַח, synonyma צָבַח. Coniuncturae etymologicae parum probabiles v. ap. Schult. ad Prov. XXVI, 20.

צָבַח m. pr. cessatio. Hinc A) subst. finis, extremitas. Legitur 1) in Plur. constr. צָבַח צָבַח fines terrae poet. de ultimis terrarum oris, alibi צָבַח אֶרֶץ Ps. II, 8. XXI, 28. LXXII, 8. XCVIII, 3. Jes. XLV, 22. LH, 10 cet. i. q. περίαια γαίης Hom. περίαια γῆς Thuc. I, 22, אַבְדּוּל אַבְדּוּל Abulolae ap. Abulf. Ann. II, 164, אֶרֶץ אֶרֶץ fines sc. terrae Ludolf. hist. Acth. 144 cf. Comment. nostrum ad Jes. V, 26. 2) in Dual, צָבַח צָבַח de extremitatibus i. e. plantis pedum. Ezech. XLVII, 3: צָבַח צָבַח מַי אֶרֶץ צָבַח i. e. non proflundae, quae nomisi plantae pedum rigant. Ita Abulwalides, coll. צָבַח extremitas (manus et pes) a צָבַח i. q. צָבַח. צָבַח צָבַח. Non multum diversi sunt Chald. Syr. Vulg. qui צָבַח talus reddunt.

B) adv. 1) negaudi, a) non amplius (pr. cessatio) i. q. צָבַח. Jes. V, 8: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח donec non amplius locus est. Amos VI, 10: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח num adhuc tecum (aliquis)? et dicit: non (nemo) amplius. Deut. XXXII, 36: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח et quod non amplius superest clausum et relictum. 2 Reg. XIV, 26. Jes. XXXIV, 12, it. praeterea non Jes. XLV, 6. XLVI, 9: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח et non est praeterea deus, et nemo sicut ego (ubi צָבַח i. q. צָבַח). Eodem modo struendus locus XLV, 14: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח nemo est praeterea, non (est) praeterea deus. (Cf. not.). Semel additur 2 Sam. IX, 3: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח nonne adhuc superstes est vir ex domo Sauli? צָבַח pr. in cessatione i. e. ubi cessat, deficit. Prov. XXVI, 20: צָבַח אֵת אֶרֶץ צָבַח ubi ligna non amplius suppetunt, exstinguitur ignis. — b) simpliciter: non. Jes. LIV, 15: צָבַח i. q. צָבַח sine Job. VII, 6. Dan. VIII, 25. Prov. XLV, 28. — c) nihil, nihilum, quod nihili est. Jes. XLI, 12. 29 (parall. צָבַח אֵת צָבַח). צָבַח id. q. d. de nihilo XLII, 17 (cf. XLI, 24, ubi pro צָבַח legendum quiddam, v. mox dicenda). צָבַח propter nihilum i. e. sine causa Jes. LII, 4 (Kimelii: הֵבֵר בְּיַד נִשְׁפָּט — 2) adv. restringendi (quae vis negationi cognata est): tantum, nomisi. Num. XXII, 35 (cf. comm. 20, ubi אֵת in eodem contextu). XXXIII, 13. Hinc צָבַח אֵת צָבַח tantum quod 2 Sam. XII, 14, simpliciter pro coniunctione lamen, veruntamen Num. XIII, 28. Deut. XV, 4. Iud. IV, 9. Am. IX, 8.

Not. Sunt, qui particulam nostram etiam praeter valere dicant, et provocent ad locum supra expositum

Jes. XLV, 14. Rectius certe transtuleris: sine. pro צָבַח, ut צָבַח pro צָבַח, sed ratio supra proposita magis placet. Paulo difficilior est formula Jes. XLVII, 8. 10 et Zeph. II, 15 obvia, ubi de Babylone et Hierosolyma fastuosius: quae dicit in corde suo אֵת אֶרֶץ צָבַח. LXX. Vulg. Syr. Chald. Kimelii: et non est praeter me amplius (quid) satis apte ad contextum. At si צָבַח reddis praeter me (ut צָבַח, צָבַח), ubi tandem altera negatio non est, quam e contextu supplere cum Vitringa ad Jes. I, e. et Noldio p. 96 temerarium videtur? Vel redde cum Lud. de Dieu: ego et nomisi ego praeterea i. e. nemo praeterea: vel, quod nunc praetulerim, cum J. H. Michaele: ego et nemo praeterea, ut צָבַח sit i. q. צָבַח cum Jod paragogico (non Sallio), ut צָבַח, צָבַח. Obiici quidem possit, Jod paragogicum nomisi nomini constructo adiaci, sed re vera sequitur genitivus, modo vertis: צָבַח אֵת צָבַח pro צָבַח sine continuatione, ohne etwas Weiteres, Anders. Cf. 2 Sam. IX, 3.

צָבַח (sec. Sim. cessatio caecis i. e. asylum, צָבַח pro צָבַח: vel cessatio, defectus hominum, צָבַח pro imis. אֶרֶץ צָבַח) n. pr. loci in tribu Juda 1 Sam. XVII, 1, in loco parall. 1 Par. XI, 13 צָבַח צָבַח, quod idem valet, v. צָבַח litt. A, 2.

צָבַח vocabulum, si quid video, vitiosum in loco Jes. XLI, 24, ubi de idolorum infirmitate: צָבַח צָבַח, par. צָבַח. Hebraicorum quidam צָבַח ponunt esse i. q. צָבַח vipera, et reddunt: facinus eorum vipera pcuis (est), sed prorsus invito contextu, in quo nihil omnino idola posse dicuntur. Repone enim Vulg. Chald. Saad. צָבַח, quod legitur in locis parallelis XI, 17. XLI, 12. 29 et frequentissimum est in his capitulis (v. supra): etenim צָבַח dictum esse pro צָבַח ex permutatione litterarum et est non admodum probabile est, quanquam provocare aliquis possit ad analogiam verborum צָבַח, צָבַח, צָבַח LXX ἰονόω; צָבַח ligum. chald. אֵת אֵת, et si quae sunt huius generis alia.

צָבַח vipera v. s. צָבַח.

צָבַח i. q. צָבַח circumdedit, sed nomisi poet. e. c.

acc. Ps. XVIII, 5. CXVI, 3. 2 Sam. XXII, 5. Jon. II, 5, e. צָבַח Ps. XL, 13. „Significatum consensu antiquorum interpretum [et contextui] credo, reliquis linguis Orientalibus ignotum.“ J. D. Michaelis. Quid vero si huc referas arab. تَمَّظَ tempus, quod a circumdando dictum esse potest? V. צָבַח. Formae in flectendo non contrahuntur, צָבַח, צָבַח.

צָבַח in Kal imus. 1) tenuit, continuit, i. q. צָבַח, צָבַח no. 1. et Hithpa. 2) fortis, validus fuit. S 2

v. פֶּשֶׁן no. 5. Nam *tendēdi* impr. firmiter tenendi significatio saepe transfertur ad *robur*. Vide s. הַיָּשָׁה. Metaphoricus verbi usus est apud Arabes, quibus اَفْتَقَّ est excellit (pr. multum *valuit*) in liberalitate, eloquentia, eruditione aliisque virtutibus, اَفْتَقَّ excellens, praestans.

V. Kamus ap. Schult. ad Iob. 32o.

Hithpa. continuit se, vim sibi fecit, ne amoris (Gen. XLIII, 31. XLV, 1), doloris (Jes. XLII, 14), irac (Est. V, 10), conscientiae (1 Sam. XIII, 12) scissibus et impulsu indulgeret. Gen. XLV, 1: *et Josephus non potuit se continere*. Jes. LXIII, 15: רַחֲמֵי הַיָּשָׁה אֶמֶר אֶמֶר אֶמֶר אֶמֶר *amor tuus erga me se continet*. 1 Sam. I. c. de Saulo: וְאֶת־הַיָּשָׁה הַזֹּאת אֲנִי אֶמֶר אֶמֶר אֶמֶר *animo sumto obtuli holocaustum* (quoniam id prohibitum esse non ignorabam).

פֶּשֶׁן (robur, arx, urbs munita) N. pr. *Apheca* 1) urbs in tribu Asseritica Jos. XIII, 4. XIX, 30, quae cum spelunca Sidoniorum, terra Bybli, Libano et Baal-gad componitur, etiam פֶּשֶׁן dicta Iud. I, 31. Vix alia esse potest atque *Aphaca* Eusebii (vit. Const. 3, 55) et Sozomeni (XI, 5), Libani urbs, Veneris templo famosa, cuius ruinae etiamnum *Afka* dictae Byblum inter et Helio-poliu (Baalbec) sitae sunt, v. Burckhardt itin. p. 70. 193. vers. germ. „Obvertit quidem Relandus [Palaeat. p. 572], ultra fines Israelitarum nimisque ad septentrionem sitam fuisse: sed id inde, quod nimis angustus facit Israelitarum fines, multam partem Libani et vallium ad eum complexos. Vide ius Mos. §. 25, quoniam ipse Josuae locus sufficit errori geographorum consueto refellendū. Michaelis in Suppl. — Diversa videtur 2) *Apheca*, in cuius vicinia Benhadad ab Israelitis fusus est 1 Reg. XX, 26 sq., cui respondet Eusebii *Apheca* ab oriente maris galilaei iuxta Hippum sita (Onom. v. *Αφεία*), scriptoribus etiam arabicis اَفَيْقَ et اَفَيْقَ dicta (Schult. ind. v. Phycum), montium angustiis nobilis, et hodieque a Sectzeno et Burckhardto sub antiquo nomine (p. 438. 539 ed. germ.) memorata. Denique 3) in tribu Issaschar prope Jesrealem sita fuisse videtur *Apheca*, nonnullis cum Philistaeis pugnis nobilitata 1 Sam. IV, 1. XXXIX, 1 cf. XXXVIII, 4. Vel haec, vel sub no. 1. commemorata Canaanitarum fuit urbs regia (Jes. XII, 18).

פֶּשֶׁן (munitio) N. pr. urbis in montanis Judae Jos. XV, 53.

פֶּשֶׁן vel פֶּשֶׁן, ubique in st. constr. אֶשֶׁר, אֶשֶׁר m. 1) *abveus* fluvii, a *continendo* dictus (v. פֶּשֶׁן no. 1). Jes. VIII, 7. Ezech. XXXII, 6, it. fundus maris 2 Sam. XXII, 16. 2) *rivus, torrens* Ps. XLII, 2. CXXXVI, 4. Joel I, 20. Cant. V, 12. אֶשֶׁר אֶשֶׁר אֶשֶׁר *torrens convallium* Iob. VI, 15; hinc 3) ipsa *vallis*, maxime torrente irrigua, i. q. הַבַּיִת, arab. وادي. Ezech. VI, 3. XXXIV, 13. XXXV, 8. XXXVI, 4. 6. 4) *canalis*. Iob. XL, 18:

אֶשֶׁר אֶשֶׁר *canales aenei*. — 5) *fortis, robustus* v. rad. no. 2. Iob. XLII, 7: אֶשֶׁר אֶשֶׁר *robusti clypeorum* i. e. clypei (crocodili) robusti. XII, 21: *zonam fortium solvit*. Par. יְרֵבְרָם. Coniecit J. D. Michaelis in Supplementum, ubique legendum esse אֶשֶׁר אֶשֶׁר *egressiones* s. fontes *aquae*, eiusque opinionem temere at satis veracunde propositam alii fidenter repetierunt, haud memores, et grammaticas rationes (nomina enim formae אֶשֶׁר אֶשֶׁר ignorat Hebraismus) et longe plurimorum locorum contextum (v. maxime no. 3. 4) eidem aperte repugnare. Prolixè de hac voce agit Bauns ad Kennicotti not. crit. ad Ps. XLII. XLIII. XLVIII. (Lips. 1772. 8) p. 165 sq.

אֶשֶׁר N. pr. v. פֶּשֶׁן no. 1.

אֶשֶׁר rad. innsit. Arabicum اَفَرَّ est i. q. فَرَّ vehementer bullivit et ferbuit olla, agilis fuit, cucurrit, assilivit (v. Schroeder de vest. p. 95), unde nonnulli repetunt *cineris* significacionem, quae est sub אֶשֶׁר, nimirum a levitate, vel ita ut pr. sit favilla, ab aestuando dicta. Sed haec remotiora sunt, nobisque probabilis est, אֶשֶׁר vicinum esse radici פֶּשֶׁן (probabiliter *contexit* i. q. عَفَرَّ), unde פֶּשֶׁן (cf. p. 2), et אֶשֶׁר pariter atque illud pr. *pulverem terramque* significare, sicut lat. *cinis* est a *cinis*, pulvis, cinis, lixivium (cf. etiam אֶשֶׁר pro פֶּשֶׁן nisi mavis cum Jo. Simon in Onomast. p. 187 statuerè, אֶשֶׁר esse i. q. הַיָּשָׁה fertilis fuit, unde אֶשֶׁר cinis a fertilitate, אֶשֶׁר (fertilitas) אֶשֶׁר (fructus geminus), cui sententiae favent loca Gen. XLI, 52. Hos. XIII, 15 et arab. وقر abundavit, multus fuit.

אֶשֶׁר m. *cinis* i. q. הַיָּשָׁה Num. XIX, 9. 10. 2 Sam. XIII, 19. LXX. σπινθός. Usus eius praecipue fuit in lueta. Lugentes enim cinere solebant conspergi (Jer. VI, 26. Thren. III, 16), saccoque induti in cinere considere (Iob. II, 8. Jon. III, 6), quo pertinent locutiones Ps. CII, 10: *cinerem sicut panem comedi* i. e. cinere totus repletus fui (cf. similes hyperbolas *lacrymas, pulverem comedere*). Jes. LXI, 3: אֶשֶׁר אֶשֶׁר אֶשֶׁר *capitis ornatum pro cinere* (capiti insperso). Esth. IV, 1: אֶשֶׁר אֶשֶׁר *contexit se sacco et cinere* cf. IV, 3. Jes. LVIII, 5. Dan. IX, 3. — Paronomastice iugiter אֶשֶׁר אֶשֶׁר *pulvis et cinis* Iob. XXX, 19. XLII, 6, semel ad indicandam naturae humanae fragilitatem Gen. XVIII, 27. Metaphorice *cinis* dicitur de re levi et fallace. Iob. XIII, 12: אֶשֶׁר אֶשֶׁר *sententiae cinerae* i. e. inanes et fallaces. (Cf. Schultens floril. pag. 166. Cor. XIV, 21: opera infidelium *sicut cinis, quem agitat ventus*). Jes. XLIV, 20: אֶשֶׁר אֶשֶׁר *sectatur cinerem* sc. a vento agitatum i. q. alibi *sectatur ventum*, cf. הַיָּשָׁה.

אֶשֶׁר m. *tegumentum capitis*, fascia frontem tegens pro פֶּשֶׁן, v. rad. 1 Reg. XX, 38. 41. LXX. ζελακίον fascia.

Chaldaeus, Abulwalides et Juda b. Karisch linguae suae beneficio eodem fere vocabulo utuntur. Ille בְּעֶפְרַתָּה i. e. velum linteum impr. capiti obtendo (cf. talmud. כַּעֲפִירָה pilcus Buxtorf. p. 1642), hi מַעְפָּרָה i. e. pilcus, galca 1 Sam. XVII, 6. 1 Cor. XI, 4 (cf. מַעְפָּר pilcolus, qui galcae subditur, mollior). Idem vocabulum habent Syri, سَحْبٌ cidaris, amictus sacerdotis magni et episcoporum, Bar Bahl. ap. Cast., a rad. حَبَّ Lithap. indutus est. Aliis, ut Kimchio, Schroeder (de vest. p. 114) אֶפְרַת transposite dictum est pro אֶפְרַיִם ornamentum capitis.

אֶפְרַיִם (forsan *terra duplex* s. *gemina* dual. ab אֶפְרַיִם, vel sec. Sim. *fructus geminus*, cf. Gen. XI, 52. Hos. XIII, 15) N. pr. 1) *Ephraïmus*, Josephi, Aegyptiorum summi praefecti, et Asenethae filius natu minor (Gen. XLII, 52), ab avo Jacobo tamen adoptatus et ita quidem ut fratri maiori anteponebatur (Gen. XLVIII, 13 sq.), auctor tribus ephraïmiticae (בְּנֵי אֶפְרַיִם Num. X, 22. XXVI, 35 cct. אֶפְרַיִם Jos. XXI, 5, et simpliciter אֶפְרַיִם Jos. XXI, 10. Jes. IX, 20. Ps. LX, 9. LXXX, 3), cuius fines in media fere terra sancta describuntur Jos. XVI, 5 sq. In hac regione erat אֶפְרַיִם הַר *mons s. regio montana Ephraïmi*, complures montes, ut Garizim, Ebal, Schomron cct. comprehendens Jos. XIX, 50. XX, 7. XXI, 21. Iudd. II, 9. III, 27. IV, 5. X, 1. XVI, 1 cct. Diversa est *silva Ephraïni* (יַעַר אֶפְרַיִם 2 Sam. XVIII, 6), ex serie orationis sine dubio (quidquid dicit Hamelsveldus in geogr. bibl. I, 438) trans Jordanem quaerenda (cf. XVII, 24—29), probabiliter a clade Ephraïmitarum Iudd. XII, 1—6 dicta. שַׁעַר אֶפְרַיִם (Hierosolymae) porta ephraïmitica i. e. Ephraïmum ducens 2 Reg. XIV, 13. Neh. VIII, 16. 2 Sam. XIII, 23: אֶפְרַיִם *apud Ephraïmitas* i. e. in terminis tribus ephraïmiticae (ubi minime opus est huius nominis oppidum fingere). Ephraïmitae, Judaeis ab omni aevo infesti, postquam cum novem tribubus a Davidis familia defecerant, novoque *Israëlis* s. *Samaritiae* regno primos reges dederant (v. Comment. ad Jes. XI, 13), *Ephraïmi* nomen 2) transit ad universum *Israëlis regnum populumque*, impr. in libris prophetarum. Jes. IX, 8. XVII, 3. XXVIII, 3. Hos. IV, 17. V, 3 sq. IX, 3 sq. Jes. VII, 2: *Syri condescerunt אֶפְרַיִם בְּלַיִן in finibus Ephraïmitarum* (quo in loco quidam interpretum male de urbe *Ephraïm* Joh. XI, 54 memorata cogitant, v. Comm. ad h. l.). Ubi Ephraïmitarum *terra* significatur, iungitur feminino Hos. V, 9. Cf. אֶפְרַת no. 2.

אֶפְרַתָּה Gen. XLVIII, 7 (ubi cod. Sam. אֶפְרַתָּה), et אֶפְרַתָּה cum He parag.

אֶפְרַתָּה Gen. XXXV, 16. 19. Ruth IV, 11 (*terra, regio* vel sec. Simonem *fertilitas*) 1) N. pr. oppidi in tribu Judae, alibi *Bethlehem* dicti (Gen. XLVIII, 7), plenius *Bethlehem Ephrata* (Michae V, 1). — 2) i. q.

אֶפְרַתָּה Ps. CXXXII, 6. Cf. אֶפְרַתָּה no. 2. — 3) uxor Calebi altera 1 Par. II, 19. 50. IV, 4, de qua nomen accepit vicus אֶפְרַתָּה אֶפְרַתָּה ibid. II, 24 mariti et uxoris nominibus in unum coalescentibus. Sunt, qui id idem esse putent, quod *Bethlehem Ephrata*, quod neque affirmare possunt, neque negare. Ab no. 1 et 2 ducitur gentile

אֶפְרַתָּה m. 1) *Ephrataeus* s. *Bethlehemitia* 1 Sam. XVII, 12. Plur. אֶפְרַתָּהִים Ruth I, 2. 2) *Ephraïmita* Iudd. XII, 5. 1 Sam. I, 1. 1 Reg. XI, 26.

אֶפְרַיִם, **אֶפְרַיִם** (Gen. X, 29) et **אֶפְרַיִם** (1 Reg. X, 11), quae triplex scriptura in codd. ferme promiscue invenitur (modo semiticum esse vocabulum, *regio fertilis* l. *opulenta*, formae אֶפְרַיִם, אֶפְרַיִם, אֶפְרַיִם) N. pr. *Ophira*, Arabum Joctanidarum regio famosissima, quam Salomonis nautae Phoenicibus imcti ex sinus Aelaniticis portibus proficiscentes petere, et tricinio quovis absoluto, *aurum*, gemmas et lignum santalium (1 Reg. IX, 28. X, 11. 2 Par. VIII, 18. IX, 10) teste 1 Reg. X, 22 (ubi Ophira itidem intelligenda est, etsi nominatim non commemorata) etiam argentum, ebur, simias et pavones inde reportare solebant. Praecipue vero auro abundasse Ophiram, ex eo colligitur quod *aurum ophiriticum* ubique in V. T. frequentatur tanquam praestantissimum et purissimum auri genus (auri enim a reliquis, quibus admixtum reperitur in Hodinis, metallis vi ignis separandi artem Hebraei non callebant) Iob. XXVIII, 16. Ps. XLV, 10. XIII, 12. 1 Par. XXXIX, 4. semel adeo אֶפְרַיִם meton. legitur pro *aurum ophiritico* (Iob. XXII, 24), ut saepe locus pro merce famosa inde recepta, cf. אֶפְרַיִם, et apud nostrates *Damas, Manchester, Madras*. (Eandem loquendi usum apud Syros etiam invenisse sibi visus erat Brunsius in Barhebr. Chron. p. 10, sed אֶפְרַיִם ibi Ophirum, Arabem Joctanitam notat, v. BERNSTEIN ad Barhebr. p. 20).

De *situ Ophirae* in diversissimas sententias abierunt interpretes, ex parte valde ridiculas, ut eorum, qui Armeniam, Iberiam, Phrygiam, adeoque, si dis placet, Peruviam (אֶפְרַיִם q. v.) in Salomonis Ophira lateri sommarunt (v. Vatablus ad 1 Reg. I, c. Bellermann *Handb. d. bibl. Litt.* IV p. 415 sq.). Recentiorum interpretum et geographorum optimi quique inter tres saltem regiones ambigunt, *Indiam, Arabiae* quamdam regionem, et *Sofalam* Nigriticae. Postrema haec opinio parum probabilis est, India vero et Arabia argumentis tam gravibus commendari possunt, ut in tanta huius rei ambiguitate certam sententiam dicere non ausim, malimque in argumentis aequa lance ponderandis acquiescere. Unum praemoneo, nullam esse causam idoneam, quae eum BOCARDUS (Phaleg II, 27, cf. Michaelis Spicil. II, 185) duplicem Ophiram, alteram arabicam, alteram indicam statuere iubeat.

In *India* igitur quaerendum esse Ophiram, quae e veteribus Josephi (Arch. VIII, 6 §. 4, cf. Hesych. v. Σουφείρ), o recentioribus VITRINAE (Geogr. s. p. 114 sq.)

VARENI (de Ophira, in Critt. s. VI p. 459 sq.), LIFENII, RELAXDI (diss. miscell. I, 4) al. est sententia, his fere probari solet argumentis. Ac *primum* quidem Indiae regiones meribus supra memoratis abundant, pluresque ex illis, ut ebur, lignum santalium, in sola India reperiuntur; simiarum adeo pavonumque vocabula hebraica cum vocabulis indicis orae malabaricae prorsus congruunt et ab iis haud dubie profecta sunt (v. קִנְיָה, קִנְיָה). Deinde haec sententia nititur auctoritate LXX interpretum, qui pro אֶפֶר ubique (excepto uno loco Gen. X, 29, in quo est Οὐφέιρ) posuerunt Σουφίρ, Σουφ-ίρ, Σουφίρ, Σουφείρ, Σουφωί, Σουφωί, &c. Etenim COU[?] testibus veteribus Lexicographis coptis Indiae est nomen copticum (v. A. Kircheri lex. copt. p. 210. Champollion l'Égypte I, p. 68), quicquid iudicabitis de etymo eius coptico, quod proposuit WAHLIUS (*Ostindien* II, p. 200), ut sit *via terrae maritimae*, vel *terra portae*: tribusque in locis ubi Alex. habet Σουφίρ, arabicus interpres reddidit اليند India 1 Reg. IX, 28, X, 11. Jes. XIII, 12. Invenitur denique locus in India, ex cuius nomine et Ophira et Sophira commode explicari possunt, nimirum Σουφίρα, Arriani Οὐφίρα (v. Geogr. min. I p. 30), in Chersoneso citeriore sita, ubi nunc celebre Goae emporium, Ptolemaeo, Ammiano et Abulledae memorata. Atque hic quidem, quem minus accurate descripsit et transtulit J. D. Michaelis (l. c. p. 201) ita se habet in cod. Dresdensi: *واليند سفلة كما للونج سفلة قبال الاريسى سوارة مدينة عميرة كثيرة اسماكن ولينا تجارات ومرافق وفي قرنة من فرض البحر اليندى وبينا مصابد ومغاس لولو وبيننا وبين* India quoque *Sofalam* habet, pariter atque *Nigritia*. *Edrisi Sofaram ait urbem esse incolis domibusque abundantem, in qua mercatus et aquae receptacula. Emporium est ex emporiis maris Indici, in quo piscatus et vada margaritarum. Abest ab urbe Sindan quinque dierum itinere.* Videtur igitur Uphara vel Suphara nomen domesticum fuisse, quod in Sofalam (سفلة tractus littoralis) detorquebant Arabes. Malumus certe hanc urbem cum Ophira S. S. comparare, quam huc referre, quod tradit CORN. DE BRUN (*Voyage en Perse et aux Indes* II, p. 361) de insula Ophira, e regione Chersonesi ulterioris sita, navigantibus insula rubra dicta. Hinc enim insulae auriferae Ophirae nomen a recentioribus demum inditum esse videtur: quod idem accidit Sumatrae monti aurifero, aliique Malaccae vicino (v. GUL. MARSDEN *history of Sumatra* p. 2. Recherches asiatiques I, p. 366 ibique *Langlés*); falliturque MACDONALDUS, qui Ophir in lingua malaica auri montem significare commisit. — Qui contra Indiam disputant, hi praecipue a longinquitate itineris veterumque nautarum oras legentium imperitia argumenta petunt. Homines vero, qui Arabiae orientalis sinusque persici oras adire poterant, quidni ipsas Indiae oras vicinas adiiissent, ubi merces, quas petebant, preciosas in ipsa earum patria nemine interveniente coemere poterant?

Indiae causam egimus. Videmus etiam, quae pro Arabia pugnent, quae plurimum etiam inter recentiores suffragia tulit, ut MICHAELIS (spicil. II, p. 184 sq.), GOSSELIUS (Recherches sur la géographie des Anciens II, 118), VINCENTIUS (ad Nearchum II, 237. 404. 412), BREDOVII (*hist. Unters.* II, 253), TH. CNR. TENSSENII (Comment. Soc. Gotl. XVI, 150), U. P. SEETZENII (*Zach Correspond.* 19, 331 sq.), VOLSEI, NIEBUHRI al. quamquam hi in regione accuratius delimitanda non consentiunt. Ac *primum* Ophira Gen. X, 29 recensetur in medio aliarum regionum joctaniticarum, quae, quatenus nobis cognitae sunt, in Arabia meridionali quaerendae sunt omnes, nominatim Sabacum inter et Chavilam, utramque arii divitem (v. אֶפֶר וְהַיָּה). Quamquam negari non potest, Ophiram etsi remotiorem et in India sitam potuisse in isto populorum stemmate ad Joctanidarum colonias referri, possuntque Indiae patroni provocare ad exemplum Tartessi, quae comm. 5 est in Gracciae coloniis, nec non ad Babylonis tanquam Cuschorum coloniae comm. 7 sq. Deinde e meribus quidem supra memoratis nonnulli quaedam, gemmae videlicet et simiae, in Arabia reperiuntur, eademque hodie auro prorsus caret. At quasdam certe Arabiae regiones olim auro, eoque nativo et ἀύρω, abundasse testantur et V. T. scriptores (Num. XXXI, 22. 50. Iud. VIII, 24. 26. Ps. LXXXII, 15) et Diodorus (II, 50. III, 44. 47 cf. s. v. ברקת), Agatharchides (ap. Phot. cod. 250), Artemidorus (ap. Strabon. XVI, 4 §. 22), Plinius (VI, 28. 32), quibus fides non temere deroganda est: possunt enim fodinae exhaustae esse prorsusque neglectae, ut in Hispania, possunt etiam delevisse auri nativi globuli in arena olim reperti. In S. S. Sabaci imprimis et Chavilaci (Gen. II, 11) auro abundasse dicuntur: horum in medio autem Ophira comparet Gen. X, 29 et apud Strabonem l. c. Sabaci regioni auriferae confines esse dicuntur. Reliquae merces ex India advectae esse poterant. Denique Ophiram tanquam Arabiae insulam discrete memorat Eupolemus (ap. Euseb. praep. evang. IX, 30) his verbis: *καὶ πέφυκε* (sc. Davidem, cui hic scriptor Salomonis navigationes perperam tribuit) *μεταλλεύς εἰς τὴν Οὐφίρ* (sc. Οὐφίρ vel Οὐφέιρ), *ἣσον κειμένη ἐν τῇ ἐρυθρῇ θαλάσῃ, μέταλλη χρυσία ἴχουσα· καὶ τὸ χρυσίον ἐκείθεν μετακομίσθη τοῖς μεταλλεύς εἰς τὴν Ἰουδαίαν*, hodieque exstat locus *el Ophir* in terra Omanorum duobus milliariis ab urbe Sohar mediterranea versus. Primariis his argumentis addi possunt secundaria, nimirum arabicum supra propositum, et quod Indiae nomen حند ad Arabiam etiam felicem transferri solet, qua observatione alterum pro India argumentum infringere possis.

Etenim est (non possumus enim totam exhaurire disputationem), multo maiore illi veritatis specie gaudent, quam qui *orientalem Africae partem*, videlicet *Nigritiam*, *Sofalamque Arabum* (hodie Zanguebar, Mozambique, ubi regio aurifera Fera) intelligunt, id quod post GROTIUM et HERTIUM faciunt d'Anville (*Mémoires de l'Acad.* XXX, 83 sq.), BAUCI (itin. I, 479 vers. germ.), SEULTZNESS (*Paradies* p. 86. 296. 309 sq.) aliique. Etenim

concentui nominum *Sophir* et *Sophala*, quem urgent nomulli, nihil prorsus dandum est, isque totus perit, modo Sofaliam litteris arabicis scribis (سفال). Hoc enim nomen a nautis arabicis regioni datum respondet hebraico אָפּה i. e. regio depressa, litus maris. Practerea illius regionis aurifodinae 200 paene leucas hispanicas a mari absunt, gemmisque prorsus caret ista regio. V. plura argumenta a natura locorum petita apud SALTIUM, qui ipse eam regionem adiit (Voyage to Abyssinia p. 102), VINCENT I. c. p. 352, J. D. MICHAELIEM et TYCHSENIIUM I. c. — Aliud *Ophirae* nomen videtur אָפּיר q. v., cf. אָפּיר.

אָפּיראָן lectica v. rad. אָפּה.

אָפּיראָניא, אָפּיראָניא, אָפּיראָניא v. s. אָפּירא. Persia.

אָפּיראָן rad. paululum dubia, ad quam referunt arab.

אָפּיראָן i. e. sec. Kamusum p. 173 داعية و عجب calamitas et res mira l. portentum. Suspicio quidem, ت in hoc vocabulo proprie ad radicem non pertinuisse, quoniam اُفْت

idem est quod اُفْت calamitas, perniciosa, noxa ab اُفْت noxam passus est: at non diffiteor posse id postea in litteram radicalem abuisse (cf. אָפּה et s. rad. אָפּה). Hinc

אָפּיראָן s. Suff. אָפּיראָן (Ezech. XII, 11) Plur. אָפּיראָן m. (pro אָפּה, ut אָפּיראָן pro אָפּה) i. q. אָפּה, in plerisque certe significationibus, *signum, argumentum* (ap. Rabbinos demonstratio, probatio evidens) 1) *signum, argumentum, documentum*, velut divini patrocini Ps. LXXI, 7: אָפּיראָן אָפּיראָן אָפּיראָן *signo s. documento sum multis*; divinae in iudiciis improbis iustitiae Dent. XXVIII, 46: אָפּיראָן אָפּיראָן אָפּיראָן *et* (haec dirae) *erunt in te signo et exemplo ... quoniam non coluistis* etc. Maxime de signo a propheta edito, quod rei praedictae vel promissae fidem faciat (v. אָפּה no. 3 p. 40) 1 Reg. XIII, 5. 2 Par. XXXII, 24. 31. Deut. XIII, 2. 3. — 2) i. q. אָפּה no. 4. *signum s. imago, typus rei futurae*. Jes. VIII, 18. XX, 3. Ezech. XII, 6. 11. XXIV, 24. 27. Zach. III, 8: אָפּיראָן אָפּיראָן אָפּיראָן *hi enim rerum futurarum imagines sunt*. Cf. STAEDLIN nov. symb. ad interp. proph. p. 123 sq. — 3) *prodigium, portentum, miraculum*, tanquam divinae auctoritatis signum et documentum a Deo vel Dei legato editum i. q. אָפּה no. 5. Exod. IV, 21. VII, 3. 9. XI, 9. Ps. LXXXVIII, 43. CV, 5. 27. Scapissime iunguntur אָפּיראָן אָפּיראָן *signa et miracula* Ps. CXXXV, 9. Dent. IV, 34. VII, 19. XXVI, 8. XXIX, 2. XXXIV, 11. Jer. XXXII, 21 et solemniter for-

mula est אָפּיראָן אָפּיראָן edidit signa et miracula Dent. VI, 22. Nch. IX, 10 it. cum verbo אָפּיראָן Jer. XXXII, 20.

• • •

* אָפּיראָן vox chaldaea, quae semel legitur Esra IV, 13: אָפּיראָן אָפּיראָן אָפּיראָן, cf. vers. 15. 22, ubi אָפּיראָן omittitur in eodem contextu. Omittunt id etiam eorum. 13 LXX. Vulg. Syr., et Esr. apocr. II, 19. Ex orationis serie coniciens Aben Esra interpretatur אָפּיראָן *impensae*, R. Sal. אָפּיראָן *tributum*, Vers. hebr. אָפּיראָן *statutum*. E recentioribus Cocceio videtur graecum τὸ ἀποτομοῦν s. ἡ ἀποτομία i. e. legum severitas, forsitan *imperium*, tyrannis (cf. Rom. XI, 22. 2 Cor. XIII, 10): aliis i. q. ἀπολαύειν i. e. *raquētor*, vel ἀποθήκη i. q. ἀποθήκη quae vocabula nun graeca sint, vehementer dubito. Nobis videtur particula esse, eaque persicae originis (sicut אָפּיראָן אָפּיראָן אָפּיראָן; quae valeat *in fine, tandem*, cf. pelilevicum *Ajdom finis, Avdom ultimis* (Zend-Avesta Anquetilii II, 436. 484), et persicum *فردا finis, tandem* apud Castellum, quanquam hoc vocabulum abest a Lexico BURIANI KATI et a Meminskio. Apposite BOULETUS (symb. p. 21). „Lilif ante *Mim* et *Nun* tanquam o profertur ut *امدن omden* درختان apud Talmudicos אָפּיראָן אָפּיראָן *Balcon*, superior domus pars.“ Adde אָפּיראָן אָפּיראָן *شتر بارفای شتر بارفای* אָפּיראָן אָפּיראָן *خیران تهر بونده*; دارا کمال.

—————

אָפּיראָן rad. incerta, fortasse i. q. אָפּה unde אָפּיראָן decus, ornamentum. Arab. اوسب nudus fuit (campus). Lebid. 39.

אָפּיראָן N. pr. 1) filius Gadi Gen. XI. VI, 16 qui etiam אָפּיראָן q. v. 2) filius Belae 1 Par. VII, 7, qui etiam אָפּיראָן appellatur (VIII, 3).

אָפּיראָן digitus, v. אָפּה.

אָפּיראָן rad. incerta, cuius unicum vestigium exstat Exod. V, 13, ubi cod. Sam. pro אָפּיראָן *urgentes* exhibet אָפּיראָן i. e. participium a rad. אָפּה vel אָפּה i. q. אָפּה אָפּה syr. oppressit, sam. rapuit, spoliavit, i. q. hebr. אָפּה, אָפּה. Litterae אָ in hac rad. aliud habemus vestigium in chald. et sam. אָפּיראָן mactra.

אָפּיראָן 1) pr. i. q. وصل *iunxit, copulavit*. Inde אָפּיראָן inunctura, אָפּה et אָפּה no. 1. *latus, nimirum locus coniunctus et vicinus*, it. arab. اَصْلٌ *radix*, ut quae arborem telluri iungit, اَصْلٌ *altas radices egit* pr. firmiter

inunctus est telluri, אָזַל qui altis radices egit et metaph.

vetere et nobili stirpe oriundus (cf. אָזַר).

2) denom. ab אָזַל: *seposuit, subtraxit, abstulit* pr. ad latus posuit (Kinchi: אָזַל לְאֵזֶל, cl. אָזַל, nisi significatus vicinus est radici אָזַל. Num. XI, 17: אָזַל אֶת־הַיָּיִן וְאֶת־הַיָּיִן וְאֶת־הַיָּיִן *et auferam aliquod de spiritu*. Cod. Sam. rarius hoc verbum interpretaturus dat אָזַל (lege אָזַל), quod idem valet (cf. Gen. XXXI, 9. 16. 2 Sam. XX, 6). Eccles. II, 10: *quaeque appetebant oculi אָזַל is nou detraxi*, denegavi. Kinchi: אָזַל אֶת־הַיָּיִן *reservavit* alicui. Gen. XXVII, 36 (cf. אָזַל אֶת־הַיָּיִן sq. 7). Sam. ut supra אָזַל.

Niph. contractus fuit. Legitur Ezech. XLII, 6 de parte aedificii contractiore, opp. eminentioribus.

Hiph. fut. אָזַל (pro אָזַל) i. q. Kal no. 2. Num. XI, 25. Sam. אָזַל (אָזַל).

אָזַל N. pr. 1) viri e tribu Benjamin 1 Par. VIII, 37. IX, 43, in Pausa אָזַל VIII, 38. IX, 44. (Appell. i. q. אָזַל nobilis). 2) loci in vicinia Hierosolymorum, in Pausa itidem אָזַל Zach. XIV, 5. (Appell. latus vel radix montis i. q. אָזַל). Sunt, qui אָזַל h. l. appellative accipiant, pro ipsa *montis radice* (cl. אָזַל), quoposito saltem legendum erat אָזַל in Pausa pro אָזַל.

אָזַל m. 1) *latus* i. q. אָזַל. Jes. XLII, 9: אָזַל אֶת־הָאָרֶץ i. q. אָזַל אֶת־הָאָרֶץ, *latera* i. e. lines, extrema terrae. Par. Mich. 1. Male Mich. 1: *ina* terrae. — 2) i. q. arab. אָזַל pr. *radicatus*, qui altas radices egit in terra, hinc metaph. *antiqua nobilique stirpe oriundus, nobilis*. Exod. XXIV, 11. Cf. אָזַל.

אָזַל nobilitas et existimatio firma et inmotata (pr. radice firmata), אָזַל nobilem reddidit, et plura ap. Pocock. ad Togr. I et rad. no. 2.

אָזַל m. *inunctura* (v. rad. no. 1), hinc אָזַל Ezech. XLII, 18 et אָזַל Jer. XXXVIII, 12, nec non simpl. אָזַל Ezech. XLI, 8 a) *inuncturae manus* i. e. articuli (*Knöchel*), quibus digiti manus iunguntur. Ita Jer. I. e. flagitante ferme contextu, et Ezech. XLI, 8: אָזַל *sex uncae usque ad articulos* i. e. ex carum genere, quae ad articulos usque pertinent. Cf. אָזַל. b) *cubiti*, poscente orationis serie in loco Ezech. XIII, 18, quanquam non negamus, parum accurate hos *manus inuncturas* appellari. LXX. *αγκών χειρός*. Vulg. *cubitus manus*. Syr. linguae suae beneficio אָזַל (a אָזַל i. q. אָזַל), quod de cubitis legitur Sir. IX, 10, eamque scripturam verioreni censeo, quam אָזַל ap. Ephraem. Syr. et

Ferrarium, id quod etymo idoneo prorsus careret. Omnino repudiandi, qui אָזַל *axillam* esse existimant.

אָזַל c. Suff. אָזַל m. 1) *latus* i. q. אָזַל no. 1. 1 Sam. XX, 41: אָזַל *a parte meridionali*. אָזַל a latere alicuius 1 Reg. III, 20, it. iuxta aliquem Ezech. XL, 7. — Longe frequentius 2) adv. ad latus, *iuxta*. Gen. XII, 3. Lev. I, 16. VI, 3. X, 12. 1 Sam. V, 2. XX, 19 ect. ect. V. nomen geogr. אָזַל.

אָזַל (quem Jehova reservavit l. nobilitavit) N. pr. viri 2 Par. XXXIV, 8.

אָזַל rad. incerta. Arab. אָזַל iratus fuit. Inde

אָזַל N. pr. 1) filii Isai 1 Par. II, 15. 2) filii Jerahmeel ex tribu Judae ibid. II, 25.

אָזַר *recondidit, reposuit, coacervavit* in the-

sauro. (Arab. אָזַר inclusit, coercent, cui vicinum אָזַר et חָסַם, chald. אָזַר i. q. hebr.) 2 Reg. XX, 17. Jes. XXXIX, 6. Amos III, 10.

Niph. pass. Jes. XXXIII, 18.

Hiph. fecit, ut aliquis recondere in thesauro i. e. thesauro praeposuit aliquem. Nehem. XIII, 13: אָזַר וְאֶת־הַתְּשׂוּרֹת *et thesauris praefecti*. Hinc

אָזַר constr. אָזַר Plur. אָזַר constr. אָזַר m. 1) *thesaurus, promptuarium*, collectio et acervus rerum in futuro usus collectarum (Syr. אָזַר. Sam. אָזַר id.). Dicitur de promptuario frugum, cibi comectusque (*Magazin*) 2 Par. XI, 11. Joel I, 17. Neh. XIII, 13. Mal. III, 10, vini 1 Par. XXVII, 25. 27, imprimis auri argenti aliarumque rerum pretiosarum, inde de thesauro regis 1 Reg. XIV, 26. XV, 18. 2 Par. XII, 9. XXV, 24, templi Hierosolymitani 1 Reg. VII, 51. 2 Reg. XII, 19. XXIV, 13, templi Babylonici Dan. I, 2, אָזַר הַתְּשׂוּרֹת thesaurus s. fiscus aedificando templo Esr. II, 69, אָזַר אָזַר *divitiae*, grandinis caelestia promptuarium Iob. XXV, 22. Absol. de uagnis divitiis Jes. II, 7. XXX, 6. Prov. XV, 16. XXI, 6. אָזַר אָזַר *divitiae inique partae* Prov. X, 2. Mich. VI, 10. אָזַר אָזַר *divitiae absconditae* Jes. XLV, 3. 2) i. q. אָזַר (Neh. X, 39) Deut. XXVIII, 12. XXXII, 34. Jer. L, 25. Ezech. XXVIII, 4.

אָזַר (thesaurus) N. pr. viri, filii Seir. Gen. XXXVI, 21. 30.

אָקוּ v. r. אָקוּ.

אָר v. r. אָר.

אָרַב, אָרַבָּל v. r. אָרַב.

אָרַב fut. אָרַב 1) pr. *nexuit, plexit, texuit,*

undo אָרַבָּה rete, opus reticulatum. (Arab. *أَرَبَ* constrinxit nodum, II. adstrinxit firmavitque nodum, Conj. V. pass. *أَرَبْتُ* nodus. Syr. *أَرَبْتُ* inicus, a ligando). —

2) *insidiatus est.* (Arab. *أَرَبَ*) callidus, astutus fuit Conj.

III. callide [pr. perplexē] egit, circumvenire studuit, אָרַב calliditas, אָרַבָּב callidus. Verba enim nectendi,

texendi, it. contorquendi, nendi, succidique ad dolos et insidias referri solent, et opponi rectae apertaque agendi rationi. Cf. אָרַבָּה, אָרַבָּה, arab. *نَسَجَ* texuit, plexit it. adornavit orationem, dolum, v. c. vit. Tim. I, 84 Mang.

texuit digitis doli retia; وَاَرَبَ texuit metaph. dolos Har.

5, 172 Schult.; aeth. *ፋ-ፀ-ፈ*: irretivit, nodis constrinxit, metaph. dolo usus, insidiatus est Exod. XXII, 8, gr. *δόλον, μῆτιν ἰσχυρίων, κακία, δόλον ὑπαινεύ,* nectere insidias, scelera, suere dolos, germ. *Trug spinnen, anzetteln*. Constr. c. אָרַב Ps. LIX, 4. Prov. XXIV, 15. Jos. VIII, 4, ex. gr. אָרַב Prov. I, 11, c. acc. Prov. XII, 6, c. אָרַב Iudd. IX, 31. Alibi absol. ponitur pro *speculatus est ex insidiis* Iudd. IX, 32. XXI, 20, de adultero et muliere meretricia Iob. XXXI, 9. Prov. VII, 12, sequi gerundio Prov. I c. Ps. X, 9. Part. אָרַב, אָרַבָּה insidiator, saepe collect. *insidiatores*, manus militum in insidiis posita. Jos. VIII, 14. 19. 21. Iudd. XX, 35 sq., hinc c. c. Plur. I. c. comm. 37: אָרַבָּה הָאָרַבָּה הָאָרַבָּה *insidiatores properabant.*

Pl. i. q. Kal, c. c. אָרַב 2 Par. XX, 22, absol. Iudd. IX, 25.

Hiph. insidias posuit. Fut. אָרַבָּה pro אָרַבָּה 1 Sam. XV, 5.

אָרַב (insidiae) N. pr. oppidi in montanis Judae. Jos. XV, 52. Hinc probabiliter est Gentil. אָרַבָּה 2 Sam. XXXIII, 55.

אָרַב m. 1) *insidiae*, de feris Iob. XXXVIII, 40, 2) locus insidiarum, *lustrum* ferarum ib. XXXVIII, 8. Conferri potest arab. *أَرَب* *lustrum* ferae, latibulum muris, scorpium.

אָרַב c. Sull. אָרַבָּה m. *insidiae*. Jer. IX, 7: אָרַבָּה וּבְקִרְבוֹ *et in pectore ei struit insidias*. Cl. Syr. *سوم* *ponere insidias* Barhebr. p. 420.

בֵּית אָרַבָּה v. אָרַבָּה.

אָרַבָּה v. אָרַבָּה.

אָרַבָּה f. i. q. אָרַב. Plur. אָרַבָּה constr. אָרַבָּה (sine Dagesch) nomini Jes. XXV, 11: הַשְׂפִּיל גְּאֵתוֹ עִם יְהוָה *humiliabit ille (Deus) superbiam eius* (Moabi) *cum insidiis manuum eius* i. e. quas manus eius struxerunt. Apposite *insidiarum* tribuuntur *manibus*, quibus struuntur et quasi nectuntur (cf. rad. no. 1). Plura de hoc loco a paucis recte intellecto v. in Comment. nostro. Satis bene Saadias: *ويضع أعداؤه تحت أقدامه* *et deprimet maiestas eius insidias manuum eorum.*

אָרַבָּה f. pr. *opus* plexum s. *reticulatum, cancelli, clathri*, semel in sing. (Jos. XIII, 3), alibi constanter in Pl. אָרַבָּה 1) *fenestra* (utpote cancellis, non vitro clausa) Eccles. XII, 3. Cf. *أَرَبَات* cancelli, fenestra. 2) *columbarium*, itidem *clathris* clausum Jos. I. X, 8, et eandem ob causam 3) *umarium* Jos. XIII, 5. Cf. J. H. Vofs ad Virg. Georg. II, 242. 4) אָרַבָּה הַשָּׁמַיִם *catarrhae caeli*, quae aperiuntur, dum pluit. Gen. VII, 11. VIII, 2. 2 Reg. VII, 19. Jos. XXIV, 18. Mal. III, 10. LXX. *καταψύχματα*. Onk. אָרַבָּה fenestrae. Similem figuram habent Persae, Gulist. p. 103: *درختی آسمان بر زمین بستند* *portae caeli versus terram erant clausae* i. e. pluvia non cadebat. 5) אָרַבָּה N. pr. loci, probabiliter in tribu Judae siti 1 Reg. IV, 10.

אָרַבָּה m. *insidiae*, hinc a) *locus insidiarum* Jos. VIII, 9. Iudd. IX, 35. Ps. X, 8. b) *insidiatores* 2 Par. XIII, 13.

אָרַבָּה locuta v. rad. אָרַבָּה.

אָרַבָּה quattuor v. rad. אָרַבָּה.

אָרַבָּה fut. אָרַבָּה (Jes. LIX, 5), אָרַבָּה (Iudd. XVI, 13) radix linguae hebraicae peculiaris 1) *plexit* Iudd. I. c. 2) *texuit*, ex. gr. de aranea (unde sunt qui *אֲרַבָּה* dictam putent ab hebr. אָרַב) Jes. LIX, 5. Part. אָרַבָּה textens Jes. XIX, 9 et subst. textor Exod. XXXVIII, 52. Jos. XXXVIII, 12. אָרַבָּה יגוןר *igunr* textorium 1 Sam. XVII, 7.

caminus, accensio ignis eiusque ardor, ab אָרָה adusta fuit olla, אָרָה aestuavit, et vicina radice אָר accendit ignem, unde אָר ignis; neque necesse est cum J. D. MICHAELI reponas אָרָה (lux Dei, immo potius אָרָה *ignis Dei*), quanquam radices אָרָה, אָר et אָר hac significatione cognatae sunt.

3) N. pr. viri, Esr. VIII, 16.

אָרז N. pr. assyriaco-chaldaicum 1) regis terrae Ellasar Gen. XIV, 1. 9, cf. Judith I, 6: *Ἐπιπύξ ὁ βασιλεὺς Ἐλλασαίωρ*. 2) praefecti satellitum in aula babilonica. Dan. II, 14. Jo. SIMONIS (Onom. p. 567) interpretatur *leo magnus* ab hebraeo et aramaico אָרז, et terminatione assyriaco-persica אָר, ut אָרז *aquila magna*: neque negari potest, multa vocabula semitica in lingua pœhlevicam recepta esse: id vero nobis non persuasit, terminationem אָר augmentativam esse, cum אָר in recentiore Persismo potius deminutivum sit (مردک homunculus). Malim itaque cum BOHLENIO conferre syllabam אָר, in quam nonnulla adiectiva exeunt (splendidus, تالناك bellicosissimus, Pharnaces, angustus), qua in subsidium vocata אָרז reddi possit *leoninus*, אָרז *aquilinus*.

אָרז N. pr. persicum filii Hamani. Esth. IX, 9. Compositum esse videtur ex אָרז loco, vocabulo in Persinum recepto, et ساءى, ساءى similis, unde *leoni similis*.

אָרז *olera* (v. sub אָרז) ad hanc radicem referunt MOSERUS et SCHEIDTUS, tanquam a *carpendo* dicta, nec inepte: quanquam formae activae אָרז (part. fem.) vis passiva tribuenda est. Haec ratione probata, nescio an rectius ad aethiop. ለረረ: referatur.

אָרז v. אָרז:

אָרז rad. innsit. (sed vide Part. pass.). Arab.

אָרז contraxit, collegit firmavitque se, de serpente, de manu avari, de digitis frigore contractis, de serpente in latibulum se recipiente ect. v. אָרז (cf. אָרז contractus in se fuit). Nom. agentis est אָרז colligens et contrahens, firmus, stabilis, אָרז firmas radices habens arbor (Kam. p. 695 et Gol. s. h. v.). Inde (post A. Schultens.) nulli ducunt Part. pass. אָרז *contractus, firmatus*. Ezech. XXVII, 24: *illi institores tui ... ובגנתו ברוזים* et *cum cistis vestium pretiosarum, quae fuitibus adstrictae erant et firmatae, veniebant in fora tua*. Sed vet. interpretes tantum

non omnes אָרז transferunt *cedrinas* (ab אָרז, formae אָרז acens, *Lehrgeb.* 512.), hisque nos quoque accedere non dubitamus. Prorsus certe explodendi Hebraei, qui אָרז i. q. אָרז *monilia* esse opinantur.

אָרז Plur. אָרזים, אָרז m. *cedrus*, a firmitate radicum dicta, quae arboribus c pinorum generis propria est (Theophr. hist. plant. 2, 7). Intelligitur *cedrus conifera* (Pinus Cedrus Linn.), arbor admodum procerca (Jes. II, 13. XXXVII, 24. Amos II, 9) et patula (Ezech. XXXI, 3), in Libano olim frequentissima (Ps. XXXI, 5. XCII, 13. CIV, 16. Jes. XIV, 8) hodie ad exiguum numerum redacta (v. Oedmann *Sammlungen* II, 211. Ritter's *Erdbkunde* II, 446. al. quos laudavimus ad Jes. XXXVII, 24), cuius lignum odoratum, enode et putredini minus obnoxium (Hieron. ad Hos. XIV, 8) templo palatiisque regis Hierosolymitanis aliisque aedificiis elegantissimis exstruendis exornandisque (2 Sam. V, 11. VII, 2. 1 Reg. VI, 9 sq. VII, 2 sq. Esr. III, 7. Jes. IX, 9, cf. Theophr. l. c. V, 8. Plin. XVI, 40 s. 79), tabulationibus maxime et laquearibus (Jer. XXII, 14. 15), malis etiam navium (Ezech. XXVII, 5) statisticque (Jes. XLIV, 13) adhibebatur. Hinc de tabulatione cedrina 1 Reg. VI, 18 (cf. אָרז). — Metaph. *cedri* transferuntur ad viros principes et potentes Zach. XI, 1. 2. Jes. II, 13. — Plane congruunt linguae cognatae. Arab. أَرز rarius أَرز eandem arborem designat (unde arabici interpretes constanter ita pro gr. *αέθρος, αέθρου* Ps. XXIX, 5. CXLVIII, 9. Cant. I, 17. VIII, 9.

Ezech. XVII, 3. 22, أَرز Jes. XLI, 19. Ezech. XVII, 22) et etiamnum apud Libani incolas in usu est (Niebuln's *Arabien* p. 149), quanquam idem nomen latius ad alia quaedam pini adeoque iuniperi genera patet (v. Abulfadli ap. Celsius l. c. Kamis l. c., Golum h. v. Hüst *Beschr. v. Maroco* p. 308), aethiop. ለርረ: non solum in Vers. aeth. exstat pro *αέθρος* Ps. l. c. Cant. I, 17, sed hodieque in Abyssinia de cedro bacifera ibi crescente frequentatur (Brucei itin. III, p. 312 ed. Gott.), et observante Ludolfo p. 344 de quavis arbore procerca dicitur (cf. אָרז): conspirat melit. *arzu* (pers. ارزن), aram. אָרז. Non igitur erat, erit magno eruditionis apparatu אָרז *cedrum* esse negare *pinumque* intelligere iubet CELSIUS in Hierob. I, 106 sq., merito is refutatus et explosus a JAC. TREWTO (in historia cedrorum Libani. Norimb. 1757. 4, et Apologia et Mantissa observationis de cedro Libani. 1767, quae recensae sunt in Nov. Act. Acad. Nat. curiosorum T. I. II).

אָרז f. *tabulatum cedrinum*. Zeph. II, 14: אָרז quod bene Chald. *tabulatum destruxerunt*. LXX. *αέθρος*, quod reddidit Arabs eodem vocabulo أَرز. *أَرز* sicutus radix eius (fortasse *أَرز* cedrus eius). Femininum vim habet collectivam, ut in אָרז *ligna*, *Lehrgeb.*

p. 477. Temere J. E. FAYER (in dissert. ad Zeph. I. c. Gottingae 1769) אָרַח *lynceum* esse suspicatus est, coll. arab. ⁶⁻⁵أَرَجًا.

אָרַח (probabiliter i. q. בְּאֶרֶץ, arab. ⁶⁻⁵أَرَجًا, refugium, asylum) N. pr. oppidi in septentrionali Palaestinae parte nominis Iudd. V, 23 obviit. Hieron. (in Onomast.) *est autem nunc vicus Merus nomine in duodecimo milliario urbis Sebaste iuxta Dothaim*. Sed ob situm locorum vix mihi persuadeo, hunc a vate indicatum esse posse. Canaanitis enim post pugnam ad torrentem Kischon septentrionem versus fugiendum erat (cf. IV, 2).

אָרַח I) *incessit, ivit* Iob. XXXIV, 8. (Chald. אָרַח id. Iudd. XVI, 9. Rabbin. אָרַח et אָרַח: hospitatus est, quod est secundarium אָרַח via viatore ductum. Quod ap. Ferr. exstat p. 747 אָרַח „recessit, distavit (sic!) et distare fecit“ et inde recepit CASTELLUS, id valde incertum est, quoniam p. 44 eadem significationes leguntur sub אָרַח, ex quo illud corruptum esse potest). Part. אָרַח *viator* Iudd. XIX, 17. 2 Sam. XII, 4. Jerem. XIV, 8. Plur. Jer. IX, 1. Fem. אָרַח collect. (v. *Lehrgeb.* 477) *agmen s. caterva viatorum*, maxime institorum, *Caravane, ovoidia* Gen. XXXVII, 25. Jes. XXI, 15. Vide אָרַח, אָרַח.

II) *definiit, statuit* i. q. הִתְקַן, unde אָרַח i. q. q. הוּא statutum. Respondet arab. ⁶⁻⁵أَرَحَ quo tamen nominis de *tempore definiendo* et designando utuntur: unde ⁶⁻⁵أَرَحَةَ tempus designatum, aera, epocha, ⁶⁻⁵أَرَحَ tempore notavit epistolam, ⁶⁻⁵أَرَحَ chronologus, ⁶⁻⁵أَرَحَ chronicon, annales.

אָרַח (fort. אָרַח migrans, proficiens) N. pr. 1) viri Serubabeli aequalis Esr. II, 5. Neh. VII, 10. 2) Assiritae, filii אָרַח 1 Par. VII, 39.

אָרַח f. *cibi commeatusque portio* alicui *definita*, quotidie vel certo tempore appendenda (ab אָרַח no. II) Jer. XI, 5. LII, 34. 2 Reg. XXV, 30; unde generatim cibi portio Prov. XV, 17. Nonnulli *viaticum* reddiderunt invito pharimorum locorum contextu: sed אָרַח de אָרַח a diversis ducei radicibus, iam J. b. K. discrete movit.

אָרַח plur. אָרַח constr. אָרַח cum Suff. אָרַח, אָרַח, quorum loco passim in libris Mss. et impressis אָרַח, אָרַח, אָרַח (v. not.) comm. (mase. Prov. II, 15. cf. Iob. VI, 18. 19 fem. Prov. XV, 19) 1) *via, semita* i. q. הַדֶּרֶךְ, sed nominis in sermone ornatiore

et poetico. (Chald. אָרַח Plur. אָרַח et fem. אָרַח Pl. אָרַח, syr. אָרַח Plur. אָרַח, zab. transp. אָרַח, sam. אָרַח idem valent et crebrius usus sunt. Syri praeterea habent אָרַח *tertium, tertio vice* pr. tertio via, cf. עָשָׂה. Gen. XLIX, 17. Iudd. V, 6. Ps. XIX, 6. אָרַח אָרַח אָרַח via marium Ps. VIII, 9. cf. *εὐχὰ ἀέλευθα* II. a. 312. Od. γ, 70. אָרַח via ad vitam s. felicitatem Prov. V, 6. XV, 21. Hinc 2) metaph. *vivendi agendique ratio* i. q. הַדֶּרֶךְ אָרַח via mendacii i. e. mores mendaces et fraudulentis Ps. CIX, 101. 128; אָרַח אָרַח via iustitiae i. e. mores recti probique Prov. II, 8. XVI, 23; אָרַח אָרַח mores Deo placituri Ps. XXV, 4. CIX, 15. Jos. II, 3. Saepe servatur viae metaphora, ut Prov. IV, 14: *in via improborum ne incedas*. VIII, 20. Iob. XXII, 15. 3) *modus, ratio*. Gen. XVIII, 11: אָרַח אָרַח אָרַח honeste dictum pro *desiderat Sara menstrua pati*, cf. XXXI, 35. J. b. K. אָרַח *significat menstrua et conceptionem*. (Hinc אָרַח *via* et אָרַח *consuetudo* Rabbiniis veredum de *menstruis*. Eandem significationem syriaco אָרַח tribuit Micu. ad Cast. h. v. laudato Jer. II, 32 [rectius 33], sed invito contextu. Neque magis apte idem in Supplement. p. 126 *menstruorum* significationem l. e. a permutatae radicis אָרַח אָרַח *luna* repetit, coll. arab. ⁶⁻⁵أَرَح, de quo supra no. II: *vix* enim significationem retinendum esse, e loco parallelo XXXI, 35 tam certum est, quam quod certissimum). 4) *Viae alicuius metaph. pro conditione et sorte* eius (germ. *wie es ihm geht*). Iob. VIII, 13: *hae sunt viae omnium Dei innocuorum* i. e. talis est eorum conditio. Cf. הַדֶּרֶךְ Prov. I, 19. — 5) ellipt. *via* dicitur pro *viatore* vel *viatoribus*, omissio אָרַח vel אָרַח. Iob. XXXI, 32: אָרַח אָרַח *fores meas viatoribus aperiebam*. J. b. K. אָרַח *filii viae* i. e. *viatores*. Plur. אָרַח אָרַח viatores Themaenses, *catervae* Themaensium Iob. VI, 19, et, ut vulgo volunt, ibid. comm. 18: אָרַח i. e. deflectunt a via sua rivos in deserto quaesituri. Sed, ut nunc se habent vocales et accentus, אָרַח in regimine est positum, et verba transferri debent: *deflectunt catervae viae eorum* (unde aptam sententiam non facile elienersi) vel ita, ut integrum comma de rivis intelligatur: *deflectunt se semitae viarum suarum*, minus apte ad contextum. Suspicio igitur, cum formas אָרַח אָרַח a librariis saepe confusas esse constet (v. not.), in utroque loco simpliciter אָרַח *catervae* appellandum esse.

No. t. Perique quos inspexi Lexicographi, ubi vidis-
as אָרַח אָרַח אָרַח cet. acque ac אָרַח אָרַח אָרַח, אָרַח *viarum* significatū reperiri, novam propterea singularis absoluti formam אָרַח statuerunt, eamque verbale Polhelicum esse voluerunt, quo errore Lexica libera-
anda sunt. Etenim אָרַח Syriacus est pro אָרַח, ut אָרַח pro אָרַח, coll. אָרַח pro אָרַח, אָרַח pro אָרַח, totaque res a librariorum arbitrio pendisse videtur,

quare in plurimis locis. ubi libri editi (quorum insignis in hoc vocabulo est scripturae varietas et inconstantia, cf. Iob. XXXIII, 11. Prov. III, 6. IX, 15. XXXII, 25. Jes. III, 12. Mich. IV, 2) legunt per Kamez-chatuph, nonnulli codd. habent Cholem, et vice versa (v. J. H. MICHAELIS ad Iob. XIII, 27. Ps. XXV, 4), id quod multo magis in oculos incurreret, si de punctis accuratius dispicere voluissent Codicum perscrutatores.

אָרָה 1) *caterva viatorum*, v. sub rad. no. I. 2) ut vulgo volunt, *via* v. אָרָה not.

אָרָה fem. Plur. c. Suff. אָרָה, אָרָה chald. i. q. hebr. *viae metaph. consilia* Deo Dan. IV, 34 (cf. ὁδοὶ μεγάλαι Act. XIII, 10), *res, vicissitudines* alicuius Dan. V, 25.

אָרָה et אָרָה 1) trans. *longum fecit, extendit, protendit*. Habent activam significationem Chaldaei (1 Reg. VIII, 8), Syri sub אָרָה et Samaritani (Deut. V, 30), nec non Arabes in אָרָה emetatus est, tardavit in negotio i. q. تأخر. Quod ad Hebraeos attinet, suspicor hos sub forma אָרָה *metiendi aptandique* significatum habuisse, unde אָרָה *fascia longa*, quae vulneri obligatur et *adaptatur*, et chald. אָרָה *aptus*. Metiri autem et rem rei adaptare solemus *mensuram extendendo*, unde אָרָה extendit impr. mensuram, mensus est, אָרָה mensura, longitudo.

2) med E. fut. אָרָה Plur. אָרָה intrans. *longus fuit*. (Syr. Arab. Sam. id. Aph. אָרָה, אָרָה prolongavit). Ezech. XXXI, 5. Gen. XXVI, 8: וַיְהִי כִּי אָרָה-לוֹ: וַיִּשָׁב אֶת-עַמְּוִן אֲשֶׁר הָיָה שָׁם הַיָּמִים *accidit cum diu ibi vixisset*. Ezech. XII, 22.

Hiph. אָרָה 1) *longum fecit, prolongavit*. Ps. CXXXIX, 3. Jes. LIV, 2, veluti linguam; qui gestus est illudentium Jes. LVII, 4. אָרָה prolongavit dies vitae, diu vixit, longaevis fuit. Deut. IV, 26. 40. V, 30. XVII, 20. XXII, 7. Jos. XXIV, 31. Prov. XXVIII, 16. Jes. LIII, 10. 1 Reg. III, 14. Iud. II, 7: אָשֶׁר הָאָרָה בְּיָמָיו *quasi Josuam superstities fuerunt*. Etiam omisso הָיָה Prov. XXVIII, 2. Eccles. VII, 15: רָשָׁע אָרָה *improbus diu vivit in malitia sua*. VIII, 12 (cf. אָרָה pr. אָרָה).

2) intrans. *longus fuit*. 1 Reg. VIII, 8, maxime de tempore: אָרָה הָאָרָה *longaevus fuit* Exod. XX, 12. Deut. V, 16. VI, 2. XXV, 15. — 3) tardavit, *distulit*. Cf. arab. אָרָה sub Kal. Sic in formula אָרָה אָרָה Iob. VI, 11 et אָרָה אָרָה Jes. XLVIII, 9. Prov. XIX, 11 distulit iram, *patiens fuit* et μακρόθυμος. Cf. אָרָה *s. s. אָרָה*. — 4) *moratus, commoratus est* Num. IX, 19, 22.

אָרָה chald. i. q. hebr. Part. אָרָה *aptus, conveniens* (v. אָרָה no. 1). Talmud. אָרָה paravit, aptavit Schabb. XXXIII, 2, אָרָה aptus Sueca XLIV, 2. Arab. أَرَى aptissimus, dignissimus. Esr. IV, 14: *videre detrimentum regis* אָרָה לָא אָרָה *nobis non venit*, indignum iudicamus. LXX. אָרָה אָרָה. Vcrs. hebr. לָא בָרָה לָא. R. Sal. אָרָה. *Male nonnulli e recentioribus contextum non reputantem prolongandum s. tardandum.*

אָרָה, nonnisi in regimine אָרָה (cf. Lehrgeb. §. 133, 2) adj. 1) *longus*. Ezech. XVII, 3: אָרָה הָאָרָה *longis pennis praedita* (aquila). 2) *tardus*, in formulis אָרָה אָרָה Eccles. VII, 8 et אָרָה אָרָה *tardus ad iram*, μακρόθυμος, *patiens*, de hominibus Prov. XV, 18. XVI, 32, crebrius de Deo Exod. XXXIV, 6. Num. XIV, 18. Ps. LXXXVI, 15. CXLV, 8. Jon. IV, 2 cet. (Respondet syr. اَرَى اَرَى *patiens*, اَرَى اَرَى *patientia*, sam. אָרָה אָרָה. אָרָה אָרָה, chald. אָרָה אָרָה, aethiop. אָרָה אָרָה: arab. اَرَى اَرَى *longus* i. e. longanimis Cor. XI, 3. Cf. Rad. in Hiph.). Semel אָרָה אָرָה est τὸ μακρόθυμος *patientia* Jer. XV, 15. Opp. אָרָה אָרָה.

אָרָה f. אָרָה adj. *longus*, de spatio Iob. XI, 9, de tempore 2 Sam. III, 1.

אָרָה chald. fem. *longitudo, perennitas*, de tempore Dan. IV, 24. VII, 12.

אָרָה et אָרָה (in nonnullis libris aliquoties, sed invita Masora אָרָה, v. J. H. MICHAELIS ad Jer. XXX, 17) f. 1) *fascia*, quam *sanando vulnere* applicare solet medicus (v. rad. no. 1). אָרָה applicatur fascia alicui i. e. sanatur vulnus eius Jer. VIII, 22. Neh. IV, 7 (1). 2 Par. XXIV, 13, et in Hiph. אָרָה אָרָה applicavit fasciam alicui s. sanavit vulnus eius Jer. XXX, 17. XXXIII, 6. Haec vero formula ubique metaphorice utuntur de restituenda republica Jer. I. e. de moenibus resarciendis 2 Par. Neh. I. I. e. c. II. line 2) *sanatio, salus*. Jes. LVIII, 8: אָרָה אָרָה *salus tua cito germinabit*. Usum secundarium habent etiam Arabes, quibus אָרָה est detumuit vulnus et mitigato dolore sanari coepit sec. Dschauh., اَرَى اَرَى *sanatio vulneris*. Veram autem huius locutionis virtutem plane neglexerunt recentiores, quibus אָרָה est vel *sanatio*, quae *lente tardeque* fieri solet (Schuld. ad Prov. XXVIII, 2), vel *cicatrix* a vulnere entis longius producta (Mich. in Supplemm.), vel *prolongatio* sc. vitae (Simonis Lex.).

אָרָה N. pr. urbis Babylonicae ad Nimrodi imperium pertinentis Gen. X, 10. L' vett. intpp. Pseudoj. et Targ.

Hieros. Hieron. et Ephraemus Syrus *Edessam* Mesopotamiae intelligunt, quorum auctoritatem non satis caute sequitur J. D. Michaëlis in Spicileg. I, 220 sq. Etenim nescio an veriorum sententiam ante cum dixerint SALMAS. ad Sol. p. 1194. BOCHARTS in Phaleg IV, 16 alique, nimirum *Ezech* esse *Arceam* s. *Arceam* urbem in Babyloniae et Susianae confinis sitam, de qua Annum. Marcell. 23, 21: *His tractibus Susiani iunguntur, apud quos non multa sunt oppida. Inter alia tamen eminet Susa saepe domicilium regum et Arsiana et Sele et Aracha*, quamque Ptolemaeus (VI, 3) Susianae urbibus annumerat et in Tigridis ripa sub gr. longit. 80°, 10' latit. 32°, 40' ponit. Eiusdem mentio latet fortasse in campis *Arclatais* vel, ut volebat Scaliger, *Arcecais* Tibulli 3, 1, 142, et in *Ardericca* (أردع) Herodoti I, 185 (coll. VI, 119), qua de re tamen accuratorem disputationem horum scriptorum interpretibus relinquimus. Cf. אַרְרָה. Eiusdem nominis urbem habes in Palaestina (v. אַרְרָה) et prope Tadmor (أدر) Schult. ind. Geogr. v. Sachna).

אַרְרָה N. gent., incolae urbis vel regionis אַרְרָה, in finibus tribus Ephraim (Jos. XVI, 2) quaerendae, a cognomine Babyloniae oppido diversae Jos. I. c. 2 Sam. XV, 32. XVI, 16.

אַרְרָה chald. Plur. אַרְרָה nom. gent. ab אַרְרָה Gen. X, 10 *Arceenses* (sec. J. D. Michaëlem *Edesseni*) Esr. IV, 9. Waw ante terminationem יי insertum videtur, ut alibi nonnunquam apud Aramaeos ante terminationem pluralem, ut אַרְרָה plur. אַרְרָה, אַרְרָה plur. אַרְרָה, nisi forte conferenda sunt gentilitia Aethiopum in *awi* exeuntia.

אַרְרָה e. Suff. אַרְרָה m. *longitudo* Gen. VI, 15. Exod. XXVI, 2 sq. XXVII, 1 sq. Ezech. XI, 7 sq. et saepissime אַרְרָה longaeuitas Ps. XXI, 5. XCI, 16. Prov. III, 2. 16. אַרְרָה quamdiu vivo Ps. XXIII, 6. אַרְרָה patientia Prov. XXV, 15. Cf. rad. in Hiph. et אַרְרָה.

אַרְרָה chald. *genu* v. rad. אַרְרָה.

אַרְרָה radix incerta, probabiliter i. q. אַרְרָה altus fuit,

cf. אַרְרָה intumuit, extulit se, et nomen אַרְרָה.

אַרְרָה st. constr. אַרְרָה N. pr. 1) *Aramaca, Aramaei* s. *Syria, Syri*, e. c. verbo masc. sing. 2 Sam. X, 13. 15. 18. 1 Reg. XX, 26, plurali 2 Sam. X, 17. 19. 1 Reg. XX, 20, rarius c. sing. fem. Jes. VII, 2. Ezech. XXVIII, 16. 2 Sam. X, 11 (quae structura l. l. e. c. a terra ad incolae translata est). Secundum stemma mosaicum Syri ad Ara-

maum referuntur, Semi filium (Gen. X, 22. 23). i. e. populis semiticis annumerantur, neque huic contradicit alius Genscos locus (XXII, 21), de quo infra (no. 2). Nomen hebraicum tamen regionem magis quam virum denotare videtur, licet etymon incertum sit: possim enim *terram altam* s. *montanam* reddere, qualis est Syria mari-

tima et proprie dicta, vel *desertam* (coll. אַרְרָה et אַרְרָה terra desolata, nisi hoc est a gr. ἄρημος), si forte a plinore et mediterranea eius parte hoc nomen prolectum fuerit. Graecis etiam antiquum et domesticum hoc Syriae nomen non prorsus ignotum fuit. Mentionem eius habes apud Homerum (II, 2, 783: εἰς Ἀρμῆος), Hesiod. Theog. 301, Pind. fr. V, 3 p. 17 Heyne, ad quae loca ita commentatur Strabo XIII, 4 §. 6 (p. 627 Casaub.): οἱ δὲ τοὺς Σύρους Ἀρμῆος δὲ γοῖτα, οὗς εἶναι Ἀραμῆους λέγουσι. et XVI, 4 §. 27 (p. 785 Casaub.): λέγει δὲ καὶ τοὺς Ἀρμῆους ὁ ποιητής, οὗς ἤσθη Προσωδῶντος δέχεσθαι δεῖν, μὴ ἴστωρ τῶν τῶς Σύρους ἢ τῶς Κιλικίας ἢ ἀλλῆς τινός γῆς: ἀλλ' τῆς Σαυῖν αὐτῆς. Ἀραμῆοι γὰρ οἱ ἐν αὐτῆς. Τόση δ' οἱ ἑλλήνες Ἀραμῆους ἐκάλεον ἢ Ἀρμῆους. *Aramacae* tamen nomen latinus patet, quam *Syriacae*, et Mesopotamiam quoque complectitur, quamquam Plinius (V, 13 §. 12) et Aela (I, 11) Syriae eundem adeoque etiam maiorem ambitum tribuunt (cf. *Mesopotamia* Σαυῖας Gen. XXVIII, 6 LXX), nimirum Assyriam quoque sub ea comprehendunt. Fuerunt etiam inter recentiores (J. D. Michaëlis comment. soc. Götting. XVI, p. 99 sq. Spicileg. II, 119. Wahl's *Asien* I, 303 sq. Jahn's *Archaeol.* I, 1, 50), qui *Aramacae* V. T. fines ultra Tigridem extendent, et partim ad scriptores quosdam Syros (Asssem. I, 353. 354 cf. Michaëlis ad Castell. v. אַרְרָה), quibus אַרְרָה est Assyriacae pars, partim ad loca quaedam biblica (Jes. IX, 11. Jer. XXXV, 11) minus recte intellecta provocantes eam *Aramacae* partem, quae ultra Tigridem sita sit, *Aram Beth-Rechob* 2 Sam. X, 6 vocari existimarent (coll. אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי Gen. X, 11): sed (quod ipse Michaëlis postea interlexit, Supplement. p. 127) invito usu linguae hebraeae, in qua אַרְרָה et אַרְרָה discrete discernuntur (Gen. X, 22), et citra necessitatem. Ubi simpliciter ponitur אַרְרָה, plerumque intelligitur Syria occidentalis s. proprie dicta Iudd. III, 10. 1 Reg. X, 29. XI, 25. XV, 18. 2 Reg. V, 1 sq. imprimis Damascena Jes. VII, 1. 8. Amos I, 5, accuratius אַרְרָה אַרְרָה vocata 2 Sam. VIII, 5. 1 Par. XVIII, 5; ubi Mesopotamia intelligenda est, dici solet אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי *Syria interannis* Gen. XXIV, 10. Dent. XXIII, 5. Iudd. III, 8. Ps. LIX, 2 (coll. 2 Sam. X, 16: אַרְרָה אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי): vel אַרְרָה אַרְרָה *plantities Syriae* Gen. XXV, 20. XXVIII, 2. 5. 6. 7. XXXI, 18. XXXIII, 18. XXXV, 9. 26. XLVI, 15 et ellipt. אַרְרָה XLVIII, 7, raro simpliciter אַרְרָה Num. XXIII, 7, si accuratius descriptio praecessit (cf. אַרְרָה). Syriae occidentalis (non Mesopotamiae, ut vulgo volunt) praeter Damascum tempore Davidis alia quaedam regna fuerunt אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי (v. אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי), אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי (v. אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי), אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי (v. אַרְרָה בֵּית רֶחֱבִי) al. quae tamen posthac Damasci regibus parebant (1 Reg. XX, 1).

E. vett. interpp. Targumistae retinent ארנ, Alex. et Vulg. leve ubique *Syriae*, *Syriae* reddunt, Saad. aliquoties *Armeniam* Gen. X. 22. XXXI, 20. Jes. VII. 5. IX, 11, vel nominum similitudine deceptus, vel traditionem quandam de caucasia Syrorum origine secutus (Amos IX, 7). Singularis vero est Syrus interpres (modo is unus idemque est in toto V. T.) qui raro retinet ארנ (Num. XXIII, 7. Ies. VII, 18. Hos. XII, 13. Amos I, 5), plerumque et mira constantia in libris historicis (Iudd. X, 6. 2 Sam. VIII, 6. 12. XV, 8. 1 Reg. X, 29. XI, 25. XV, 18. XX, 1. 2 Reg. V, 1 sq. 2 Par. I, 17. XVI, 7 cct. Iezch. XVI, 57. XXVII, 16. Jer. XXXV, 11) pro eo habet

אֲרָמָא *Aramaeam*, quam scripturam etiam nova editio Londinensis perpetuo tuetur. Tam arbitrariae mutationis in causam alibi inquisituri, id modo monemus, non casu neque librariorum culpa, sed consulto ita factum esse (cf. 2 Sam. VIII, 6), praeterea nomen אֲרָמָא apud recentiores Syros ita imitatatum fuisse, ut adeo de significatione eius dubitarent. BAR BAHUL: אֲרָמָא אֲרָמָא אֲרָמָא

אֲרָמָא אֲרָמָא אֲרָמָא *Aram* sec. *Gregorium Haran*, *Aramaic Harancuses*, sec. *Lexicon ibn Seruschiwoi Syria deserta*. Ilinc in libris apocryphis et in N. T. *Syria* transfertur אֲרָמָא 1 Macc. III, 13. Matth. IV, 24. Luc. II, 2. Act. XV, 23, pro nomine gentili nomini semel habes אֲרָמָא Luc. IV, 27, et אֲרָמָא ubique respondet gr. ἄραμος Act. XVI, 1. 3 (v. Schaaf. p. 45), ut aethiop. ለረሴ: et ለረሴ: Matth. X, 5. Act. XVII, 4, propter idololatriam, quid video, apud Syros domesticam (v. *Gesch. d. hebr. Sprache* p. 58). Corrigendus igitur HARTMANNUS, qui (*lingu. Einleit.* 141) scriptores syros vetere illa suae gentis denominatione libenter usos esse adnotavit. Diversus est

2) *Aramus* Nahori ex Kemuele nepos (Gen. XXII, 21), qui non Syriae universae (ut volunt LXX interpp.), sed parvae tantum eius regionis nomen suum imposuisse videtur. Bene monet GOLTUS p. 78, huc fortasse pertinere arab. أَرَام i. e. sec. Kam. pater Adi it. mons et aqua in كِبَار جَدَام, quae est in finibus Syriae regio. Suspiciari etiam possis *Aram* de urbe Haran κατ' ἐξέλιξ usurpatum esse (v. supra Bar Bahil).
3) *Aramus* Asscrita, filius Schemer 1 Par. VII, 34.

ארמי N. gent. *Aramacus*, isquo occidentalis 2 Reg. V, 20 et orientalis s. Mesopotamiae incolae Gen. XXXV, 20. XXXIII, 5. XXXI, 20. 24. Deut. XXXI, 5. Fem. ארמיה 1 Par. VII, 14. Plur. ארמיות 2 Reg. VII, 29 et per Aphae-resin תרמיות 2 Par. XXXII, 5.

ארמי id. sed nomini in fem. vel neutro ארמיות adv. *lingua aramaca, aramaice* Dan. II, 4. Esr. IV, 7.

ארמי m. *arx, palatium*, probabiliter ab altitudine dictum (v. rad.). Jes. XXV, 2. XXXII, 14. Prov. XVIII, 19. ארמי בית המצודה 1 Reg. XVI, 18. 2 Reg. XV, 25 est *arx domus regiae*, pars eius interior eaque altissima et munitissima. LXX. 1 Reg. εἰς ἄρτον οἶκον, 2 Reg. ἐξῆρτιον (fortasse ἐξ ἄρτον) οἶκον i. e. in adyto, arce cf. ἄρτον in Vers. gr. anon. pro ארמי arx Iudd. IX, 49. Vulg. *turris*. Syr. et Arabs 2 Reg. تهر، تهر، *turris*. Alii *aedem* intelligunt, ut Syr. 1 Reg., vel *conclave interius*, Chald. ארמי, Arabs 1 Reg. مَجْلِسٌ *consessus*,

Divon. Nemo veterum *gynaeconitium* reddidit, ut recentiorum plurimi post J. D. Michaellem (Suppl. 128) coll. ארמי i. q. ארמי conclavia (Col. p. 78) et ארמי gynaeconitis, *Ilaem*, neque est cur a simplicissima illa explicatione deflectamus. — Jer. I. e. vett. interpp. *templum* Hierosolymitanum intelligunt, contextu et analogia faventibus, coll. ארמי.

Plur. constr. ארמיות (a sing. deperdito ארמי) c. Suff. ארמיותה, ארמיותיה *palatia* Jer. XVII, 27. XLIX, 27. Amos. I, 4. 12. II, 2. 5. III, 9. 11. VI, 8. Ps. XLVIII, 4. 14. CXXII, 7. Jes. XXXIII, 13. XXXIV, 13 cct.

ארמי (qs. Palatium) N. pr. filii Sauli 2 Sam. XXI, 8.

ארמי rad. inusit. Arab. أَرْنٌ *agilis, alacer fuit* (fortasse etiam *gracilis*), unde ארמי capra silvestris, et fortasse ארמי.

ארמי (capra silvestris) N. pr. viri ex Horitis Gen. XXXVI, 28. 1 Par. I, 42.

ארמי (in nonnullis codd. ארמי) m. 1) nomen arboris, ab idolorum fabricis plantatae, ut e ligno eius idola sculptent, probabiliter *pini species*, a gracilitate dicta (v. rad.) Jes. XLIV, 14. Talmud. Babyl. Para fol. 96, 1: שָׁבֵי אֲרָמִים וְכַרְשִׁים אֲרָמִים וְכַרְשִׁים חוֹנוּךְ מִן הָאֲרָז עָלָי וְחוּבֵיל וּמִנֵּה סִמְיָ אֲרָמִי שֶׁל כְּפִינָה אֲרָמִי שֶׁל כְּפִינָה *cedri vel pini est species alta et pro-cera, unde malus navium vocatur ארמי* (v. supra). Ita LXX. ארמי. Vulg. *pinus*. Chald. ארמי quod idem valet, unde ארמי עֲרָמָא *resina pini* dicitur pro electro (Boeh. Hieroz. II, 869). Rabbinii ep. *Kimchium* ארמי *pinus*. Aliter Saad. *gnercus ilicis species* in Palaestina frequens (v. Burckhardti itin. p. 489). Pini cedrique varias species tum construendis navibus tum idolis materiam praebuisse satis constat (v. Vofs ad Virg. Ge. II, 443). E recentioribus sunt qui *ornum* intelligant propter soni similitudinem, et plures etiam qui post

Celsium (Hierob. I, 192) conferant arab. ⁵أَرَايَ i. e. sec. Abulfadlium Arabiae Petraeae arbor spinosa, baccas amaras gallis similes ferens, in qua *Capparin spinosum* Linn. agnoscit Sprengelius (Hist. rei herb. I, 14). Flacourti-um sepieriam Roxb. Linkius (Schrader *Journal f. Botanik* IV, 152). Sed haec arbor neque proceritate, neque ligni nitiditate commendatur, neque in veterum inpp. auctoritate acquiescere malimus. — 2) N. pr. viri 1 Par. II, 25.

אָרען area, v. sub rad. אָרע.

אָרעניא v. אָרעניא.

אָרעניס (agilis) N. pr. viri 1 Par. III, 21.

אָרענין (id.) N. pr. hominis (sed non regis, ut habet *Synonymis* in Onomast. p. 325) Jebusaci, in cuius arca Salomo templum exstruxit. 1 Par. XXI, 15. 2 Par. III, 1. LXX. *Ἰοβὰ* (v. 2 Sam. XXIV, 16). Cf. אָרעניא.

אָרענין (agilis, celer, nisi אָרענין est pro אָרענין fremitus, strepitus i. e. rivus strepens) N. pr. torrentis (אָרענין) eum valle cognomine, ab oriente in lacum asphaltinum se exonerantibus, ita ut septentrionalem Moabitaram, australem Amoritaram terminum constitueret Num. XXI, 13 sq. XXII, 36. Deut. II, 24. 36. III, 8 sq. IV, 48. Jos. XII, 1. 2. Iud. XI, 15 sq. 2 Reg. X, 33. Jes. XVI, 2. Jer. XLVIII, 20. Cf. Epiphani. adv. haeres. II, pag. 461. *Abusaidis* in Pent. recte *موجب Mudsheb*: id enim recentius est eius torrentis altis rupibus cincti nomen, Abulfedae etiam cognitum (tab. Syriae p. 91) et ab editoribus temere sollicitatum. V. SEETZEN in v. *Zach Correspondenz* XVIII, 432. *BURKHARDT* itin. Syriae Vers. germ. p. 655, et quae notavimus ad Jes. XVI, 2.

אָרעניא 2 Sam. XXIV, 20 sequ. N. pr. hominis Jebusaci, quod ibid. comm. 16 Chethibh אָרעניא, comm. 18 Chethibh אָרעניא scribitur, in Paralipp. אָרעניא. LXX. *Ἰοβὰ*. Vulg. *Areuna*, Josepho (Antiqu. II, 15 §. 4) *Ἰοβὰς*. Forma אָרעניא appellative explicari potest *vitulus*, ut Syr. ⁵أَرْنَبٌ, reliquae ex hac demum corruptae esse videntur.

אָרעניא f. epicoen. *lepus*, animal immundum et Iudaeis prohibitum Levit. XI, 6. Deut. XIV, 7. Arab. ⁵أَرْنَبٌ (Forskålho p. IV ⁵أَرْنَبٌ), syr. אָרעניא id., neque aliter vett. Verss. V. Bochl. Hieroz. I. 99¹ sq., qui hoc quadrilitterum ab אָרע carpsit, decerpit, et יבז proventus compositum esse satis probabiliter statuit.

אָרעניא v. sub אָרע, rad. אָרע.

אָרע chald. st. emphat. אָרעא 1) terra i. q. hebr.

אָרע, v. אָרע et commutatis (v. sub אָרע). Dan. II, 35. 39. III, 31. VI, 26. IV, 8. 12. 17. Esp. V, 11. Jer. X, 11. 2) *inferius* et adv. *infra*. Dan. II, 39: *post te surget aliud regnum* אָרעא *two inferius*, vel sec. Kerī ⁵אָרעא adverb. *infra* te. Cf. chald. אָרעא, אָרעא inferior il. אָרעא, אָרעא pro אָרעא *infra*, ab ima parte, et arab. ⁵أَرْسٌ

quod Firmab. (p. 892 Calc.) interpretatur: ⁵أَسْفَلُ فَوَائِمٍ inferior pars pedum in animalibus, et quidquid humile est. Iude

אָרעניא f. *infima* (pars), *fundus* (foveae) Dan. VI, 25. Cf. 1 Reg. VI, 15 Targ.

אָרעניא N. pr. viri 1 Par. VIII, 35, quod אָרעניא scribitur IX, 41, cf. sub lit. א p. 2.

אָרעניא rad. inus. Arab. ⁵أَرَفٌ terminum posuit, אָרעניא terminus, limes, ⁵أَرَفٌ: paries, murus.

* אָרעניא Gen. X, 22. 24. XI, 10—13 N. propr. filii Sem natu tertii, cuius nepos Heber, abnepos Joctan. Cum Arpachadas in mediis alius regionum populorumque nomibus comparet, huius etiam viri nomen populum regionemve simul designasse videtur, neque improbabilis est BOCHARDI conjectura (Phaleg II, 4), hanc *Arpachadidem* esse, Assyriae regionem, Armeniae viciniam (Ptolem. VI, 1). Quae Assyriae regio cum Chaldaeorum patria fuisse videtur (v. quae disputavimus ad Jes. XXXIII, 13), haud male conieciarunt viri docti, אָרעניא proprie *fines Chaldaeorum* notare (ab אָרעא, ⁵أَرَفٌ terminus, et כַּבֵּד vel כַּבֵּד i. q. בַּשְׂדֵים. Mirifice certe huic coniecturae favet Josephus (Antiq. I, 6 §. 4): *Ἀρχαδαίος δὲ τῶν εὐχαιδαίων καλοῦντοὺς Ἀρχαδαίους ἀνομάσεν, ἄρνας αὐτῶν*. V. Michaelis spicileg. II, 73 sq. Schlözer in *Repert. f. bibl. Lit.* VIII, 137. — In libro Judith (I, 1) Arphaxadi nomen Medorum cuidam regi tribuitur.

אָרעניא v. sub rad. אָרע.

אָרעניא comm. (at rariss. masc. velut Gen. XIII, 16, imprimis ubi terra ponitur pro incolis Jes. IX, 18. XXVIII, 2. XXVI, 18. LXXVI, 8 cf. *Lehrgeb.* 469) c. Sull. אָרעניא, cum He locali אָרעניא *terra*, arab. ⁵أَرْسٌ, chald. et syr. אָרעא. אָרעניא, nec non אָרעא. Spec. 1) *orbis terrarum*, opp.

coelo. ceterum השׁוֹמֵר וְהִשְׁמֵר Gen. I, 1. II, 1. 4, et sine Art. אָרֶז Gen. XIV, 19. 22. Ps. LXXIX, 35. CXV, 15. CXXI, 2. CXXIV, 8 et אָרֶז וְשׁוֹמֵר Gen. II, 4 coelum et terra, de universo mundo. אָרֶז reges terrae Ps. II, 2. אָרֶז, fines, termini terrae, v. אָרֶז, cf. אָרֶז, orbis, quem vivi incolunt Jes. XXXVIII, 11. LIII, 8. Ps. XXVII, 13. CXLII, 6, opporco, utpote *terrae caliginis et tenebrarum* (Iob. X, 21). Synecd. pro incolis terrae. אָרֶז omnes homines (*Calle Helv*) Gen. IX, 19. XI, 1. XIX, 31. 1 Reg. X, 24 (in loco parall. 2 Par. IX, 25: *reges terrae*). — 2) *terra continens*, opp. mari Gen. I, 28. — 3) *terra, regio*. Exod. III, 8: אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *terra melle et lacte affluens*. XIII, 8. Jes. XXXVI, 17: אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *terra frumento et vineis abundans*. Gen. XXI, 32, אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Ruth I, 7, אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Jos. XIII, 25, אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז cet. Sequi genit. hominis *terra alicuius* non solum est terra, quae alicui pareat et subdita est, ut *terra Sihonis* Neh. IX, 22 cf. Gen. XX, 15. Iudd. XI, 13. 1 Reg. X, 6, aut consecrata (Jer. II, 7. XVI, 18. Ezech. XXXVI, 5); sed etiam ea, in qua quis habitat Deut. XIX, 2. 10. XXVIII, 12. Jes. XXIII, 10. vel natus est, *patria* eius Gen. XXIV, 4, XXX, 25. Num. X, 9. Jes. VII, 9. XIII, 14. Jer. L, 16. Jon. I, 8. Cf. אָרֶז Act. VII, 3 et *urbis meus* pro populo, cuius civis sum, *urbs mea* i. e. *urbis patria, viri s. hominis mei* i. e. cognati s. vv. אָרֶז, אָרֶז, no. 1. h. it. lat. *civis meus* pro barbaro *concisivis*. אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *patrum tuorum*, in qua patres tui habitant Gen. XXXI, 5. XLVIII, 21. Absol. אָרֶז *terra, regio* postulante contextu non raro est *Palaestina* וְזֶה הָאָרֶז Joël I, 2, ut in formula אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Ps. XXXVII, 9. 11. 22. 29. XLIV, 4. Prov. II, 21. X, 50, cf. Ps. XXXVII, 3. Jes. XVI, 1, non minus tamen sic ferente orationis serie idem de aliis terris usurpat, ut de Aegypto Exod. I, 7. 10. III, 8. VIII, 20 rel. Perperam a nonnullis amotari video, אָרֶז plerumque terram s. terrarum orbem, אָרֶז terram sanctam וְזֶה הָאָרֶז esse, quod discrimen nusquam observat: quamquam nonnullis in locis ut Ps. II, 2 dubitari potest, utrum orbis intelligendus sit an Palaestina. Saepo vero *terra s. regio* ponitur *pro incolis eius* (vide quo supra de sexu nominis observavimus). Jes. XXIII, 13: אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *Chaldaeorum* pro: populus Chaldaeorum. Iudd. XVII, 30: אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *usque ad emigrationem populi* (sed v. s. הָאָרֶז). Jes. XXXVII, 18 (coll. 2 Reg. XIX, 17). Jes. LXIII, 4. LXVI, 8. Zeph. II, 5. Cf. infra *terra*. — 4) *ager* (nostratum *ein Stück Land*). Gen. XXXIII, 15: אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז *ager quadringentorum argenti siclorum*. Exod. XXXIII, 10: *per sex annos agrum tuum conseras*. Sequi genit. ubis vel montis *ager* i. e. *territorium eius*. אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Jos. VIII, 1. — 5) *humus, solum terrae*. Cum He locali אָרֶז (*Milel*) *hum*, ut in frequentissima formula אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Gen. XXXIII, 5. XXXVII, 10. XXXVIII, 9. XI, 6. Hinc potest *reptilia terrae* i. q. אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז Iob. XII, 8:

terrae, parall. pisces maris, coll. Gen. IX, 2. 1 Reg. V, 13. (Arab. أَرْضٌ humilis, inferius, v. sub אָרֶז אָרֶז humilis, depressus fuit. Ad Iob. I. c. cf. etiam arab. أَرْضٌ teredo, verniculus ligna excedens, de quo Golius p. 71: „hunc esse voluit quidam الارض دابة reptile terrae, cuius in Corano est mentio, et hinc illi inditum nomen. Dem.“) — 6) *terrae elementum, partes terrae, scoriae* (metalli). Ps. XII, 7: *argentum purgatum in officina אָרֶז a partibus terreis* i. e. scorias.

Plur. אָרֶז *terrae, regiones* Gen. XXVI, 3. 4. Levit. XXVI, 36. 39. אָרֶז וְזֶה הָאָרֶז omnes regiones s. provinciae Israelis. 1 Par. XIII, 2. 2 Par. XI, 23. אָרֶז saepe, praesertim in sequiore Hebraismo, אָרֶז ponitur de terris gentilium (cf. אָרֶז v. c. אָרֶז populi terrarum (profanarum) 2 Par. XIII, 9. XVI, 10. Esr. IX, 1. 2. 11. Neh. IX, 30. X, 29. אָרֶז regna regionum (ethnicarum) 1 Par. XXXI, 30. 2 Par. XII, 8. XVII, 10. XXXII, 13: אָרֶז numquid potuerunt dii reliquorum terrae populorum? Origines quasi et incunabula huius loquendi consuetudinis habes in his Ezechielis locis, V, 6. XI, 17. XII, 15. XX, 23. XXII, 15. XX, 32. XXII, 4.

Not. He paragogium in אָרֶז (Milel) plerumque est He locale, ad nominumque etiam He paragogium poëticum, et אָרֶז non diversum a אָרֶז Iob. XXXIV, 13. XXXVII, 12. Jes. VIII, 23. Quominus pro feminini forma illud habeas, prohibet accentus in penultima positus (*Lehrgeb.* §. 127, 1).

אָרֶז N. pr. viri, qui Simrii regis palatio praefectus erat. 1 Reg. XVI, 9.

אָרֶז st. emphat. אָרֶז chald. i. q. אָרֶז *terra*, lit-
tera ט in durioriē q mutata, Jer. X, 11 et crebrius in Targg. et in eod. Nasaraco.

אָרֶז fut. אָרֶז, imp. אָרֶז Iudd. V, 23 et אָרֶז Num. XXXII, 6 *execratus est*, sec. A. Schult. et Scheidum pr. abegit, propulsi, coll. arab. أَرَى propulsio, abactio, cui coniecturae vero non multum est tribuendum: radici enim hebraeae respondet potius אָרֶז abhorruit, detestatus fuit. Constr. e. acc. Num. XXXII, 6. XXXIII, 7. Malach. II, 2. Iudd. I. c. Iob. III, 7: אָרֶז *qui dies execrantur*. Significatur praestigatorum genus, qui imprecationibus suis efficere posse credebantur, ut alii dies fausti, alii infausti essent et mercede ad hoc condecabant. Gen. III, 14: אָרֶז אָרֶז אָרֶז אָרֶז *divis devota esto ab omni bestia* i. e. omnes quadrupedes tanquam bestiam nefandam

dirisque devotam te defugiant (cf. בָּנֵה בָּךְ et sub v. בָּךְ) Deut. XXXII, 15 sq. XXXIII, 16 sq.

Niph. pass. Part. נִצְרָרֵת Malach. III, 9.

Pi. אָרֶרִי part. אָרֶרִי 1) i. q. Kal. Gen. V, 29. 2) execrationem et qui hanc insequitur interitum efficit s. peperit. Num. V, 22: הַיְצִיב הַתְּאֲרָרִים aquae, quae potae uxori adulterae et perjurae interitum sunt.

Hoph. Fut. אָרֶרֶת pass. Num. XXXII, 6.

יִתְרִי v. אָרֶרִי.

נִצְרָרֶת f. constr. נִצְרָרֶת execratiō, dirae. Deut. XXVIII, 20. Prov. III, 33: נִצְרָרֶת יִתְרֵהּ בְּבֵיתָהּ רִשָּׁעִים dirae Jehovae incumbunt domui scelesti. Malach. II, 2. Plur. Prov. XXXIII, 27.

* אָרֶרֶשׁ nomen regionis in media fere Armenia Araxem inter lacusque Van et Ormia sitae (2 Reg. XIX, 57. Jes. XXXVI, 38), etiamnum ab Armenis Ararat (Արարատ) dictae, in cuius montanis (הַר אֶרֶרֶשׁ, Sam. V 999) arca Noachi substitit (Gen. VIII, 4): nunquam ampliore significata de tota Armenia (בְּכָל־הָאָרֶץ Jer. LI, 2). Regionis, non montis, proprie nomen esse statuit etiam Moses Chorenensis in comp. geogr. univ. p. 46. 52, ubi etymon nominis repetit ab Արարատ

արարատ Araji arat i. e. Araji (Armeniae regis antiquissimi, quem Semiramidis aequalem faciunt) macula, quod verumne sit an falsum, non definitum, quamquam armenica nominis origo certissima est, v. Schroeder in thes. ling. arm. p. 55. Mosis Chorenensis hist. armen. ed. Whiston p. 289. 308. 358. 361. E vett. interpp. Armeniam reddunt in Gen. et 2 Regg. Aqu. Symm. Theod. Vulg., ap. Jes. Alex. et Hieron. in comment., ap. Jerem. Theodoretus; interpretes vero orientales paene constanter

הַר אֶרֶרֶשׁ, הַר אֶרֶרֶשׁ, הַר אֶרֶרֶשׁ i. e. montes Gordyeni s. Gordyaci. Unus Samaritanus, Arabum fabulas secutus, אֶרֶרֶשׁ i. e. סַרְדִּיבִּיב Ceylan. Illi egregie inter se conciliantur, modo meminimus, montes Gordyacos (de quibus v. Cellarii notit. orb. ant. II, 582) ad Armeniam pertinere. Hinc Berossus ap. Jos. Arch. I, 3 §. 6: λέγεμαι δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ποδὸς τῆς ὄρει τῶν Κορδυάκων ἔτι μέγας τὸ εἶναι, et ibid. Nicol. Damascenus: ἔστιν ὑπὲρ τῆν Μινυάδα (v. בְּרִי) μέγα ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Β΄ τις (navigium, Joach. Schroederus coniecit Πλοῖον v. infra) λεγόμενον· εἰς δὲ πολλοῖς συναγρόντας ἐπὶ τοῦ κατακλιτισμοῦ λόγος χει περισώθηται, καὶ τινὰ ἐπὶ λόγοντος ὀργόμενον ἐπὶ τὴν ἀκρόωσαν δεξιᾶται, καὶ τὰ λείψματα τῶν ἔθλων ἐπὶ πολὺ σωθήναι· γένοιτο δ' ἂν οὗτος, ὅν τινα καὶ Μωδοῦς ἀνεγχαψεν δ' Ἰουδαίων τομοθέτης. Cf. ad Gen. praeterea Abyd. et Melonem ap. Euseb. IX, 12. 19, ad Jes. Berossus ap. Jos. Arch. X, 2, qui in iisdem historiis Armeniam memorant. Hodie Armeni Ararati nomen κατ' ἐξοχὴν tribuunt monti praecedso, septemi paene milliaribus germanicis ab austro (non ab oriente, ut apud Chardinium) urbis Erivan

trans fluvium Araxem sita, aeternis nivibus tecto, quem praeterea Armeni Masis, Persae Kahi Nuch i. e. montem Noachi nuncupant. V. W. AHL. *Asien* p. 518. 806 sq. MORIER second Journey p. 312. KER PORTER *Travels* Vol. I, p. 178 sq. Aliam traditionem sequuntur Moslemi,

quibus mons Noachi est جردقو Cor. XI, 46 in provincia Kurdistanii. c. Assyria veterum, v. D'HERBELOF at. CIUD.

אָרֶשׁ in Kal inusit. Pi. אָרֶשׁ אָרֶשׁ plene אָרֶשׁ Deut. XX, 7. XXVIII, 30 et אָרֶשׁ לֹא אָרֶשׁ Hos. II, 21. 22. 2 Sam. III, 11 *despondit sibi mali rem* i. e. pretio donove dato sibi sponsam obstrinxit. Constr. e. אָרֶשׁ pretii 2 Sam. I, c. *Plu.* אָרֶשׁ f. m. in Pausa אָרֶשׁתָּא *desponsata* est. Exod. XXII, 15. Deut. XXII, 28. Part. אָרֶרֶשׁתָּא Deut. XXII, 23. 25. 27. De muliere emendi more v. quae laudavit JAUSIUS (Archaeol. I, 2 §. 178) et cf. s. v. בְּרָחָה. Chald. אָרֶשׁ et אָרֶשׁ id. Primaria significatio esse videtur *donavit*, unde arab. أَرَشَ donum, quo conciliatur gratia iudicis

(שְׂכָרָה) it. muleta, אָרֶשׁ compensatio, muleta, sam. אֲרֶרֶשׁ tributum, pr. domum, ut hebr. בְּרָחָה.

אָרֶשׁ rad. inusit., unde ἄραξ λέγοι.

אָרֶרֶשׁתָּא f. Ps. XXI, 3: אָרֶרֶשׁתָּא בְּרָחָתִי (parall. בְּרָחָתִי) desiderium laborum eius. LXX. θέλωσ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Vulg. voluntas laborum eius. Syr. اَرَشْتَا: اَرَشْتَا praeparatio laborum eius i. e. preces

(v. Dathe ad Psalt. Syr. X, 17). Cf. arab. ارش concupivit, avidus fuit impr. cibi et de permutatione radd. ارش et ارش p. 2. Hebraei interpres conferunt رَشِيء i. e. potestas, parum apte ad contextum, e quo uno coniecturam faciunt Chald. reddit اَرَشْتَا declaratio. Recentiorum nonnulli conferunt ارش domum, sed hoc vocabulum Hebraei scribunt ارش, v. sub hac rad.

אֲרֶתְהֶשֶׁתָּא Esr. IV, 8. 11. 23, אֲרֶתְהֶשֶׁתָּא VII, 7 et אֲרֶתְהֶשֶׁתָּא IV, 7 nomen proprium nonnullorum Persiae regum, a Graecis Ἀρταξέρξης scriptum, ab Armenis արարատի Արտասիր, a recentioribus Persis اردشیر اردشیر Ardeschir (quod nomen etiam nonnulli Sasanidarum reges gerunt), ab antiquioribus in inscriptionibus Nakschi Rustom apud Niebuhrium (itin. T. II. tab. 27)

No. 1. אֲרֶתְהֶשֶׁתָּא

No. 2. אֲרֶתְהֶשֶׁתָּא

VII, 35. cet. אֶשֶׁה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל sacrificia Israëlitarum
1 Sam. II, 28. אֶשֶׁה הַתְּבִיבִים sacrificia adipum i. e. adipes
cremandae Lev. X, 15.

אֶשֶׁה i. q. אֶשֶׁ est, sunt arab. اَسَّسَ, chald. אֶשֶׁה, אֶשֶׁה,
quae formae eo facilius oriri poterant ex hebr. אֶשֶׁ vel אֶשֶׁ
quia hoc Syrorum more isch אֶשֶׁ pronuntiari pote-
rat. Bis legitur in V. T. 2 Sam. XIV, 19: אֶשֶׁ אֶשֶׁ
אֶשֶׁ אֶשֶׁ non est (non licet) dextrorsum vel sinistrorsum
discedere cet. Multi codd. et vet. editt. אֶשֶׁ, sed Maso-
ra annotat אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ illa (delective) scribi debet. Mich.
VI, 10: אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ אֶשֶׁ nomine adhuc
in domo impii thesauri impie parti? Iterum 49 Codd.
exhibent אֶשֶׁ, quam scripturam Masora eadem, qua su-
pra, observatione reprobat: Cod. K. 20 אֶשֶׁ, per in-
terpretamentum. — Verbi substantivi notionem praeter
linguas semiticas sub his litteris habent etiam Iudi in radice
as (unde asmi sum, esti est) cf. Zend. astv, ashti est,
pers. است, èst, lat. esse, est.

אֶשֶׁב rad. inusit. fortasse i. q. اَسَّبَ miscuit, it.
reprehendit, vituperavit.

אֶשֶׁבֶל (pro אֶשֶׁבֶל, ut nonnulli codd. samarit. et
judd. scribunt, reprehensio Dei, quamquam hoc nomen
minus boni omnis fuerit) N. pr. filii Benjamini Gen.
XLVI, 21. 1 Par. VIII, 1. Inde patron. אֶשֶׁבֶלִי (in codd.
sam. אֶשֶׁבֶלִי) Num. XXXVI, 38.

אֶשֶׁבֶן (reprehensio, aut rubicundus coll. اَسْبَانِي)
N. viri Iloritae Gen. XXXVI, 26.

אֶשֶׁבֶנֶל N. pr. filii Saudi, v. אֶשֶׁבֶן p. 86.

אֶשֶׁד rad. inusit. i. q. chald. et syr. אֶשֶׁד, אֶשֶׁד
effudit, effudit.

אֶשֶׁד m. effusio, locus, quo quid effunditur.
Num. XXI, 15: אֶשֶׁד הַתְּבִיבִים אֶשֶׁד effusio torrentium, loca
humiliora, quo torrentes e montibus feruntur.

אֶשֶׁדֶה f. id. effusio (torrentium), locus humilior
in radice montium. Jos. X, 40. XII, 8. אֶשֶׁדֶה הַרְּבִיבָה
radices Pisgae (montis) Deut. III, 17. IV, 49. Jos. XII,
2. 3. Cf. سَعَفٌ radix montis colliso vit. Salad. p. 102.
152 Schult. a سَعَفٌ effudit it. صَبَّ effudit, effusus, de-

clivis fuit, V. dechvi cursu fluxit de monte, VII. declivis
fuit terra, صَبَّ solum declive.

אֶשְׁדֹד N. pr. Asdod, A-sotus v. s. שְׁדֹד.

אֶשְׁדֹד rad. inusit. i. q. arab. اَسَّأَ pro اَسَّوُ 1) ful-
civit i. q. אֶשֶׁשׁ 2) metaph. medicatus est, solatus est.
Ipsius quidem verbi vestigium reperisse sibi visus est J. D.
Michaels (Suppl. 151) in eod. Sam. scriptura אֶשְׁדֹד Gen.
III, 13, quam interpretatur אֶשְׁדֹד solatus est me. At
illae litterae אֶשְׁדֹד potius effereudae sensu non diffe-
runt a vulgari lectione אֶשְׁדֹד, quam etiam expressit int.
sam. اَسَّأَ mihi, illudit mihi. אֶשְׁדֹד forma
est ad analogiam linguae sam. conformata, pariter ac reli-
quorum codd. scriptura אֶשְׁדֹד.

אֶשְׁדֹד fulcimentum, columna. Plur. c. Suff.
אֶשְׁדֹדִים Jer. L, 15 Keri. LXX. ἐπιπέτοις ἀντήρ. Re-
ctius Vulg. Syr. Chald. Aqu. ap. S. II. fundamenta eius.
Cf. arab. اَسْبَةٌ columna, fulcimentum, pr. part. fem. ful-
cians, ad cuius normam fortasse אֶשְׁדֹדִים aschjoteha ap-
pellandum, a forma participiali אֶשְׁדֹד fem. אֶשְׁדֹד. In
Chethibh scribitur אֶשְׁדֹדִים (אֶשְׁדֹדִים) ab אֶשְׁדֹדִים forma
passiva pro activa posita. Cf. etiam اَسَّوُ et اَسَّوُ col-
lumen.

אֶשְׁדֹד (quem Jchova fulcivit, vel cui medicatus,
quem solatus est) Josias N. pr. viri, qui tempore Se-
rubabelis thesauris praefectus erat. Zach. VI, 10.

אֶשְׁדֹד (id.) Josias, Amoni filius, rex Judae,
abrogato quovis cultu illegitimo, restituitoque Dei cultu
de re sacra bene meritus, in proelio ad Megiddum cum
Nechoe, Aegypti rege, commisso post XXXI annorum
imperium interfectus a. 611 a. Chr. 1 Reg. XIII, 2.
2 Reg. XXII. XXXIII. 2 Par. XXXIV. XXXV. Jerem. I, 2.
3. XXXV, 1. XXXVI, 1 cet. cf. Sir. XLIX, 1. 4.
Matth. I, 10. 11. Gr. Ιωσίας.

אֶשְׁדֹד m. testiculus Levit. XXI, 20. Syr. اَسْدُ
et aethiop. اَسْدُ id., atque hoc ipso ad verum ety-
mon ducimur. אֶשְׁדֹד enim proprie ponitur pro אֶשְׁדֹד a rad.
אֶשְׁדֹד, ut אֶשְׁדֹד, אֶשְׁדֹד. Radix אֶשְׁדֹד: valet:
indicavit, detulit, accusavit. Hen. IX, 3 ms. Paris.

אָטל: indicium, accusatio. אָטל, index, qui rem prodit, cf. arab. سَكَا pro سَكَا detulit, accusavit. Nostrium vocabulum igitur valet *testem, testiculum*, plane ut apud Latinos, neque erat, cur de hac origine dubitaret Lichhornius ad Sim. Lex.

אָטל racemus, uva, v. אָטל.

אָטל nomen regionis gentisque in Asia boreali, a Cimmericis (אָטל) oriundae Gen. X. 3, in Armeniae vicinia (Jer. LI, 27) quaerenda, nisi forte huius ipsius provincia fuit. Vett. interpp. aut nomen hebraicum retinuerunt, aut varie conieciarunt. Saad. in Gen. سَكَاية *Slavi*, Arabs ap. Jerem. (Alexandrinam Versionem nunc

quidem explicaturus) حُرَيْرِيُون *maris Caspii aeccolae* (v. Gol. p. 704), Targ. Jon. ibid. אָטל i. e. Adiabene, Assyriae provincia i. q. مَعْرَدَة. Josephus (Arch. I, 6 §. 1): *Μοχανάξος*, inquit, *Μοχανάξος ἠμικεν, οἱ τὸν Ρηγίνες* (Jos. Medus conj. Ρηγίνες i. q. Ραιτοὶ Rhactii) *ἐπὶ τῶν Ἐλλήνων καλοῦνται*, sed quem cummaxime populum is significare voluerit, ignoramus, quamquam *Rhégiam, Rhagas, Rhagaean* et similia nomina offerat vetus Asiae topographia, v. iudd. ad Ptolemaeum. Quod recentiores Judaei Aschenasum *Germaniae* nomen esse comminiscuntur, id eodem faciunt iure, quo אָטל Galliam et Hispaniam interpretantur, suntque eiusmodi nugae mirae eorum in rebus geographicis *ἀγροῖα* tribuenda. BOCHARTUS (Phaleg. III, q) Phrygiam minore et Bithyniam intelligit, ubi sinus Ascanius, Ascanius lucus et amnis, Ascania regio rel. sed sola nominum similitudine haec quaestiones non solvuntur. Unum monemus, nomen simillimae formae אָטל homini chaldaeo tribui (v. infra), cuius etymon in assyrica linguarum stirpe quaerendum esse videri.

אָטל v. אָטל.

אָטל rad. inusit. Arab. أَتَل et أَتَل i. q. أَتَل altas

firmasque radices egit, أَتَل radix, origo, stirps. Hinc (cf. אָטל)

אָטל (sec. Kimelium אָטל, cum sex punctis, quod

cum arabica forma magis congruit) i. q. arab. أَتَل *tamariscus, myrica* (Tamarix orientalis Linn.). 1 Sam. XXII, 6: אָטל *sub tamarisco arbore*. XXXI, 13 (in loco parallelo 1 Par. X, 12 אָטל *sub terbintho aut arbore generatim*). Deinde fortasse *quaelibet arbor maior*

(ut אָטל, אָטל v. sub rad. אָטל) et collect. *arbores, arborum* Gen. XXI, 33 (cf. arab. أَتَل *tamariscus* et collect.

tamarisci, sed أَتَل *tamariscus* una it. samarit. אָטל, אָטל, quod pro hebr. אָטל quater in Pent. positum *lucum* significare videtur) quamquam tamarisci significatio retineri potest. Diligentissimum descriptionem arboris أَتَل (Cor. XXXIV, 14. 15. Hamas. 499. Lebid. 15) dedit J. H. FABER in *Eiusd. et Reiskii Opusce. med. ex monum. Arabum* p. 137, unde haec excerpto: „Est arbor pulera, recta, excelsa, ad oleae, saepius quercus, magnitudinem praecipue supra Aegyptium excrevens, atque auctore Zornachchario aculeata. Folia fert viridia, vulgaris tamarisci foliis proxima, sed longiora et tenuiora, apparentque multa capillamenta, qualia in aliquibus equisetis videntur, ramis appensa, semper virentia. Fructus fert paucos, virides, nucum magnitudine, duros, lignosos, absque nucleo, gallis natura proximos . . . nomine *Kismaseg* . . . Crescit quidem in locis humidis prope flumina, sed maxime in aridis et sabulosis, ubi nulla alia reperitur arbor [Gen. I. c.] Abundissime frequentat Aegyptum, Mesopotamiam, Euphratem, Syriam, Arabiam desertam ac Petraeam rel.“ Adde *Ker Porter Travels* II, 311; ubi huius nominis arborem antiquissimam, totius regionis unicam, in veteris Babylonis rudericibus crescentem describit. E vett. Versionibus nulla *tamariscum* expressit. *Arboretum, nemus* (Aqu. δένδρον, δένδρῳμα), Gr. Venet. (ἀσος), Vulg. (*nemus*), et in Gen. Sam. Pseudojoni, et Hieros.; *plantam, arborem* Symm. ubique (γενεῖα, q. τόν) Onk. Syrus, duo Arabes in Genesi; *quercum* (αἰς δένδ) Theod. 1 Sam. XXXI; *amygdalum* Syr. et Arabs ap. Sam.; inepte ἄρουρον *rus, arvum* Alex. ubique, eiusque sequax Joseph. Antiqu. VI, 14 §. 8. 12 §. 4. Verissimam tamen sententiam dudum dixit Abulwalides, cuius haec sunt verba: *كن اثل وعو شجرة تشبه النرفا وربما كن احدى من الاشجار وربما كن اسما عامًا لشجر كد فيكون في هذا الوجه مجانس لقول العرب عن ارجل اذا اتخذ صبغة او دارا تاتل فلان امي اتخذ اصل انسان اثل* *arbor myricae similis. Modo autem hanc arboris speciem valet, modo generalis est arboris nomen. Hoc autem respectu vicina est Arabum locutio, ubi de homine qui latifundium domumve acquisivit, dicitur اثل i. e. radices egit [er bewurzelt sich], s. acquisivit radicem opum. Ita اثل في universon est i. q. اصل *radix, origo*. Cf. Kamismus p. 1387 qui ferme eadem iisdem verbis, it. Gol. s. h. v. Ae vocabulum nostrum certe apud seriores aevi Judaeos generaliore arboris usum habuisse, praeter locum Paralipomenon, qui antiquissimae fere glossae auctoritatem habet, suadet locus talmudicus Beza, fol. 27, 1,*

in quo *magni sapientes* אַשְׁנֵי רַבְרַבִּי appellantur. Quod utrum loco Genesios adhibendum sit, in medio relinquo. Parum bonae fringis dat CELSTUS (Hierob. I, 535 sq.), qui tamarisci significatum temere negans, arboris potestatem uniceam esse censet, recte propterea notatus a J. D. MICHAËLE (Suppl. 134).

אָשָׁם (Levit. V, 19. Num. V, 7) et **אָשָׁם** (Levit. IV, 13. V, 2. 3. 4. 17) fut. אָשָׁם 1) *deliquit, culpam contraxit.* (Arab. **أَشَمَ** id., **أَشَمَ** causat. *reum indicavit* Deus, peccatum imputavit, **أَشَمَ**, **أَشَمَ**, **أَشَمَ** et **أَشَمَ** culpa, muleta, piaculum, cf. aethiop. **ሰላም**: culpa, **ሰሰላም**: malefecit, permutato **ס** et **ח**, nec non fortasse **ሰሰሰ**: deliquit, peccavit, **ሰሰሰ**: peccator, **ח** et **ח** permutatis literisque transpositis, nisi hoc est pro **אָשָׁם**, it. sam. **אַשָׁם** delictum. Origo quaerenda videtur in *negligentia praesertim necessus*, unde **אָשָׁם** camelus tardigradus, caespitans et lassus. Cf. **הָשָׁה**, **הָשָׁה**. Proprie igitur valet culpam negligentia magis quam dolo contractam, quomodo *culpa* vocabulo Icti pro segnitia et negligentia saepe utuntur doloque opponunt. In lingua aethiop. **ሰላም**: habet etiam *foeditatis et deformitatis* significatum opp. pulchritudini, quem tamen primarium esse non putaverim). Lev. IV, 13. 22. 27. V, 2. 3. 4. 17. Jer. L, 7. Ezech. XXV, 12. Hos. IV, 15. Hab. I, 11. Is, in quem quis delinquit, c. e. **הָ** Num. V, 7: **הָ** אָשָׁם *ei, cui deliquit.* Lev. V, 19. 2 Par. XIX, 10; *res*, qua culpa contracta est c. e. **הָ** Lev. V, 5 et **הָ** Hos. XIII, 1. Ezech. XXII, 4. Sunt interpretes, qui **אָשָׁם** nonnullis in locis reddant: *reum se agnovit.* Hos. V, 15: **הָ** אָשָׁם *et agnoscat se peccasse.* Zach. XI, 5: *quarum possessores occidunt eos et dicunt ei:* **הָ** אָשָׁם *dicentes, nobis non incumbit peccatum.* Levit. IV, 22, 23: *si quis princeps peccaverit per errorem. . . . culpam is contraxit. Ubi vero (אָ) peccatum eius ei innotuerit cet. אָשָׁם* h. l. idem est quod **הָ** אָשָׁם V, 1. 17. — 2) *culpam sustinuit, culpa poenas dedit.* Ps. XXXIV, 22. 23. Jes. XXIV, 6. Jer. II, 3. Hos. X, 2. XIV, 1. Prov. XXX, 10, adde Hos. V, 15. Zach. XI, 5, de quibus sub no. 1. — 3) i. q. **הָ** אָשָׁם et **הָ** אָשָׁם *perit, vastatus est*, de altaribus Ezech. VI, 6, cf.

Syr. **ܐܡܫܘܢܐ** desertum. — LXX reddunt *πλημμελέω, ἀμαρτάνω*, ter *ἀφανίζομαι* Prov. I. c. Hos. V, 15. X, 2.

Niph. poenas dedit, inde perit, de gregibus Joel I, 18. LXX. *ἡφανίσθησαν.* Hieron. *disperierunt.*

Hiph. fecit, ut poenas daret. Ps. V, 11.

אָשָׁם c. Suff. **אָשָׁם** Plur. c. Suff. **אָשָׁם** 1) *culpa*, quam quis contraxit Gen. XXVI, 10. Jer. I, 5. Ps. LXVIII, 22. — 2) *id*, quo (surrepto) *quis culpam contraxit* Num. V, 7. 8. — 3) *sacrificium pro delicto*, LXX *πλημμελέω* 1 Sam. VI, 3 sq. 2 Reg. XII, 17. Jes. LIII, 10. Ezech. XL, 39. XLII, 13. XLIV, 29. XLVI, 20. In lege mosaica diligenter distinguuntur haec *sacrificia pro delicto* (**אָשָׁם**) a *sacrificiis pro peccato* (**חַטָּאת**). Utriusque non solum diversae erant ceremoniae (v. de sacrificio **אָשָׁם** dicto Levit. V, 1—26, al. 1—19 et VI, 1—7. VII, 1—7, de sacrificio **חַטָּאת** IV, 1—35. VI, 17—23 al. 24—30), sed in uno eodemque sacro utrumque hostiarum genus nonnumquam coniungebatur, ut Levit. XIV, 10 sq. Num. VI, 12 sq., cf. Levit. V, 7—10, ubi ad *delictum* (**אָשָׁם**) expiandum duae hostiae offeruntur, altera ritu sacrificiorum pro peccato, altera holocaustorum ritu. Minime igitur audiendum est Jo. CLEVICUS ad Levit. V, 6, qui utrumque hoc hostiarum genus non re, sed nomine tantum diversum fuisse volebat. Diligenter praeterea a legislatore enumeratae sunt singulae, quae hoc illove sacrificio ritu expiandae sint, culpae (de sacrificiis pro delicto v. Lev. V, XIV, 12. 24. XIX, 20—22. Num. VI, 11. 12); quamquam quid inter utriusque generis culpam intersit, frustra lucusque quaesitum est et omnis ista differentia ex mero legislatoris arbitrio pependisse videtur. Temere certe J. D. MICHAËLIS (Supplem. p. 718) **אָשָׁם** pro *peccatis omissionis*, **חַטָּאת** pro *peccatis commissionis* delicta esse statuit, ex uno loco Lev. V, 17—19 (quem in hypotheseos gratiam delicto **אָשָׁם** immutare sustinuit) facile confutandus: neque magis satisfacimur Josephus (Antiqu. III, 9 §. 3) et Philo (de victimis II, p. 247 Mang.), qui **אָשָׁם** ab illo oblatum censent, qui peccati sui conscius crimem admissum confessus fuerit, licet ab alio non potuisset redargui et convinci (Levit. IV, 23. 28. V, 3. 4 et 24 LXX). Et enim in illustrationibus quoque **אָשָׁם** offerenda erat (Levit. XIV, 12. 24. Num. VI, 11 sq.), ne dicam, hanc observationem paucis tantum delictis a Mose enumeratis consentaneam esse. Unum observari poterit, sacrificium **חַטָּאת** dictum in gravioribus maxime delictis, **אָשָׁם** in levioribus locum habuisse, cf. quae supra de origine disputavimus. Varias hypotheses v. ap. ROSENMUELLERUM ad Levit. V, 6. BEDDEUM in hist. eccles. I, 176 sq. CARPZOV. antiqu. s. eod. p. 707 sq. DE WETTE de morte J. Chr. expiatoria p. 14.

אָשָׁם m. adj. verbale 1) *reus, qui culpam contraxit.* Gen. XLII, 21. 2 Sam. XIV, 13: **הָ** אָשָׁם *reus*

אָשָׁה *dum rex ita loquitur, se reum profiteatur.* 2) *sacrificium pro delicto offerens.* Esr. X, 10.

אָשָׁה f. 1) pr. Inf. verbi אָשָׁה, ut אָשָׁה, אָשָׁה. Lev. V, 26 (VI, 7): *בַּחֵטְא אֲשֶׁר נִשְׂחָה לְאַשְׁמֵהוּ בָּהּ* *quancumque in re deliquerit.* IV, 5: *סִי סַכֵּי אֲשֶׁר נִשְׂחָה לְאַשְׁמֵהוּ בָּהּ* *si sacerdos unctus peccaverit* *ita ut populum culpam contrahat.* — 2) *culpa, delictum.* 1 Par. XXI, 3. 2 Par. XXIV, 18. XXVIII, 15: *אֲשֶׁר נִשְׂחָה לְאַשְׁמֵהוּ בָּהּ* *ut culpam apud Jehovam contrahamus.* Esr. IX, 6, 15. X, 10. Amos VIII, 14: *אֲשֶׁר נִשְׂחָה לְאַשְׁמֵהוּ בָּהּ* *culpa Samariae* pro idolis eius. Plur. אָשָׁה 2 Par. XXVIII, 10. Ps. LXIX, 6. — 3) *oblatio hostiae pro delicto.* Lev. V, 24 (VI, 5): *אֲשֶׁר נִשְׂחָה לְאַשְׁמֵהוּ בָּהּ* *die sacrificii oblatai.* Cf. אָשָׁה no. 2 et אָשָׁה.

אָשָׁה 2 Reg. XVII, 50 nomen domesticum Hamathacorum, ignotae originis. Talmudici modo *hirci calvi* (Sanhedr. c. 7), modo *agni* speciem ei tribuunt (Talmud. licros. ibid.), cui traditioni non omnem fidem derogaverim, Assyriorum et Babyloniorum idola fortasse Aegyptiorum more sub animalium sacrorum figura et emblematis culta esse reputans. Hircum, cumque calvum et alatum, inter animalia Assyriorum sacra, nunquam ipsorum vicaria, conspicere mihi videor in monumento Babylonico a Milliuio (Monumens inédits I, tab. 8. g) edito, quod reperit Lichtenstein in palaeogr. ass. pers. p. 111. Nugatorium est, quod habet A. Esra (praef. ad lib. Esth.), Samaritanos initio Pentateuchi pro אָשָׁה ברא scribere ברא אָשָׁה: confudit enim is אָשָׁה cum אָשָׁה i. q. אָשָׁה *nomen* (Dei), quo nunquam, neque tamen l. e., in Vers. sam. utuntur pro אָשָׁה. Nihil certiores sunt quaedam recentiorum conjecturae etymo semitico nixae, ut

HILLERI (Onomast. s. 609), cui est *sol* coll. אָשָׁה leo, et LETTI (bibl. Brem. nov. I, 54 sq.), qui confert arab. *أشم* nomen vallis s. fluminis in inferno: ea quoque, quam ipse proposui (Comment. ad Jes. II, 348), errore nititur Kleukeri, Zendavestae germanici interpretis. Jovis enim stella in Bundeschek non *Achuna* appellatur, sed *Anhouma* (T. II. p. 356. ed. Paris.)

אָשָׁה v. rad. אָשָׁה.

אָשָׁה v. rad. אָשָׁה.

אָשָׁה rad. inusit. fortasse I) *durus, validus fuit*, chald. אָשָׁה, אָשָׁה *durus, fortis* coll. אָשָׁה, arab. أَشِين *durus, validus*, أَشِين *durities.* Vide אָשָׁה. II) *obscurus, caliginosus fuit* v. אָשָׁה.

אָשָׁה (fortis, valida) n. pr. duorum oppidorum tribus Judae Jos. XV, 33. 43.

אָשָׁה m. nomini semel, Prov. XX, 20 Keri: אָשָׁה (Cheth. אָשָׁה), quam scripturam eodem vocabulo chaldaice inflexo expressit Targ. אָשָׁה אָשָׁה אָשָׁה. Et Masorethae et Targumista, si quid video, *negredinem tenebrarum* significaturi erant, cf. Beresch. rabba 33. ubi אָשָׁה de tenebris (v. Aruch s. h. v.) et Zab. אָשָׁה tenebrae Cod. Nas. II, 512, quae significatio illustrari potest ex vicino אָשָׁה sumavit. Utuntur quidem Targumistae voce אָשָׁה (Levit. XV, 26 Pseudojon.) et אָשָׁה etiam pro אָשָׁה, quae tempus (v. Buxl.), quae significatio huic loco non minus apta fuerit: sed nescio an haec, utpote etymologicis rationibus destituta, ex huius demum loci interpretatione fluxerit.

אָשָׁה v. sub rad. אָשָׁה.

אָשָׁה v. אָשָׁה.

אָשָׁה rad. inusit. et incertae significatiouis. Syr.

אָשָׁה incantavit (v. אָשָׁה). Jo. Simonis primariam eius potestatem ponit in tegendo, occultando et recondendo, unde fluxerit syr. incantavit pr. occultis artibus usus est, coll. אָשָׁה אָשָׁה, praeterca אָשָׁה phartra a recondendo dicta.

אָשָׁה hebr. et chald. *incantator, magus* Dan. II, 10. Plur. hebr. אָשָׁה ibid. I, 20. II, 2, chald. אָשָׁה emphat. אָשָׁה (a Sing. deperdito אָשָׁה) Dan. II, 27. IV, 4. V, 7. 11. 15. LXX. Theod. plerumque *μαγος*. Vulg. *magus*. Venet. *αστρονομοι*, Vers. hebr. אָשָׁה. Abulwalid et Kimchi: *astronomi*, A. Esr. אָשָׁה *medici*. Syrus linguae suae beneficio vocabulum retinet, cf. אָשָׁה Dent.

XVIII, 11 pro hebr. אָשָׁה fascinavit, אָשָׁה incantator Barhebr. 491, אָשָׁה incantatio Ephr. Syr. II, 383.

Bar Bahlul syr. אָשָׁה de eiusmodi incantatoribus explicat, qui carminibus magicis serpentes scorpionesque e labtebris evocant, hominibusque ex talium bestiarum morsu laborantibus medicamina parent.

אָשָׁה c. Suff. אָשָׁה f. *pharetra*, fort. a recondendo dicta (v. rad.) Jes. XXII, 6. XLIX, 2. Jer. V, 16. Ps. CXXXVII, 5. Job. XXXIX, 23. אָשָׁה *filiu pharetrae* eius i. e. sagittae, cf. אָשָׁה *filiae varginarum* de gladiis Ispah. p. 13. Thren. III, 13.

reddidit אָפּר. *Lucum* quidem reddidit hoc vocabulum Castellus in Lex. Syr. et eandem vim habere videtur in

Cod. Nasar. I, 22 lin. 1, sed אָפּר idem esse quod אָפּר אָפּר sole clarus lit. ex Ephraemo III, 216, coll. cod. Nasar. I, 51, 96. 186. 188. A Bar Ballulo redditur אָפּר *idolum femineum, stella Venneris, Asi* (i. e. idolum veterum Arabum), et ab arabico interprete libri ludicum (VI, 26), qui Syrum alibi iuvendo expressit: אָפּר *idolum femineum*. Vide etiam Procop. infr. litt. d. Recentiores huius sententiae patronos habes VITRINGAM ad Jes. XVII, 8. CASTELLAM col. 293^r, et YPERES in Bibl. Hag. Cl. IV p. 120. LETTE in bibl. Bremensi nova Cl. I p. 58. Aliud nomen, nimirum *Priapum* dat Vulg. 1 Reg. XV, 13. 2 Par. XV, 16. Plures etiam e veteribus generatim b) *statuam columnamve ligneam, idolum* reddunt. Syr. plerumque אָפּר nomen, idolum, aliquoties אָפּר 2 Par. XV, 16. XXIV, 18,

אָפּר (ἀγούρες) 2 Par. XIV, 3: Saadis et Abulwalides Plur. سوارى. Arabs in libris historicis (quem ab Alex. pendere perperam vulgo existimant) ib. عبيد quod adoratur 2 Reg. XXI, 7, et عبيد XVII, 10. 16. Phoen. 2 Reg. XVIII, 4. XXIII, 4. 6. 7. Suffragantur e recentioribus SPENCER de legg. Hebr. ritual. II, 27 p. 506. SELDEN de Dis Syris II, 2 p. 232. KOPPE ad Jes. XVII, 8. c) *Arborem* habet Alex. bis (δέσφορ Jes. XVII, 8. XXVII, 9), Syrus Dent. XVI, 21. Mich. V, 13 (أشجار) et Arabs Erpen. in Pent. (شجر), probabiliter etiam Sam., modo אָפּר est i. q. אָפּר *arbor, lucus*. Kimchi: *omne lignum, quod colitur*. d) *Lucum* denique Vulg. pascue ubique, item Alex., qui sexies et tricies אָפּר reddidit אָפּר, neque aliter of 7^r Jes. XXVII, 9, Vers. Ven. in Exod. et Dent. Αλσος περιβόλιον habet Aqu. (nisi Symmachi potius est haec glossa) 2 Reg. XVII, 16, et περιβόλιον Symm. ib. XXIII, 4. 7; אָפּר et אָפּר Aqu. l. c. c. Cacterum minime exploratum videtur, Alexandrinus isto vocabulo *nemus lucumque*, neque potius *arborem idolumque ligneam* designasse (coll. אָפּר): eodem enim vocabulo exprimitur אָפּר 1 Sam. VII, 3. XII, 10, אָפּר Jer. XXVI, 18. Sym. Theod. שָׂרִים, et in Procopii Scholiis ad 1 Sam. VII, 4 *τὴν Ἀραγόθιν* explicantur *τὰ τῆς Ἀραγόθιν ἀγίασμα*. Ipsam vocem latinam *nemora*, si quid video, retinuit Syrus 2 Par. XXXI,

1. XXXIII, 3. XXXIV, 3 reddens אָפּר, quamquam Arabisid transtulit אָפּר *pardos*. Quod in Targg. est, אָפּר אָפּר nil probat, et nusquam legitur, nisi in textu hebraico est אָפּר.

אָפּר (Miltel) N. pr. cantoris et Levitae 1 Par. XXV, 2, quod comm. 14 אָפּר scribitur. Utraque

forma explicari potest: *erectus ad Deum* (v. אָפּר אָפּר).

אָפּר vel אָפּר (quamquam Hos. XIII, 7 hinc non pertinet, ubi reddendum est: *speculator, a* אָפּר), nominis e. Suff. אָפּר Plur. אָפּר f. (Ps. XLIV, 19.) 1) *gressus* Prov. XIV, 15. Metaph. *gressus* dicuntur Dei vestigia sequi (Iob. XXIII, 11. Ps. XVII, 5), et contra vacillare (Ps. XXXVII, 31), lapsare (Ps. LXXXIII, 2), a via declinare (Ps. XLIV, 19. Iob. XXXI, 7), quae omnia ad virtutis et religionis studium pertinent. Cf. אָפּר. — 2) i. q. אָפּר *cedri genus*. Ezech. XXVII, 6: אָפּר אָפּר *tranzstra tua fecerunt ex ebore, filia cedrorum* i. e. cedro incluso (cf. *inclusum buxo... ebur* Virg. Aen. X, 137). Kimchi: אָפּר אָפּר *asseret* ex buxo (ita multi interpretantur אָפּר *ebore obducti*, cf. Bochart Phaleg, III, 5, qui in eadem sententiam legit אָפּר אָפּר. SIMONIS coll. arab. אָפּר *striae* reddit *filia striarum, striatum quid*, idque eboris epitheton esse censet: quod admitti non potest, quia hoc posito ebur haberemus ex Chittiacorum insulis (i. e. ex Cypro insulisque vicinis) advectum.

אָפּר i. q. אָפּר *gressus*, constr. c. fem. Iob. XXXI, 7.

אָפּר, raro אָפּר (1 Par. V, 6) c. He locali אָפּר (Gen. XXV, 18) *Assyria* (Hos. IX, 3. X, 6. Zach. X, 10, plenius אָפּר אָפּר Jes. VII, 18.) et *Assyrii* (constr. c. masc. Jes. XIX, 23. XXXIII, 13. XXX, 31. XXXI, 8. Hos. XIV, 4). Origo huius populi refertur ad Assurum, Semi filium natu secundum (Gen. X, 22): qui e Babylonia gressus in Assyriam transiit ibique Ninive, Rechoboth-It, Calach et Resen condidisse dicitur (v. l. c. comm. 10 — 12, nisi haec ad Ninurum referenda sunt, cf. Boch. Canaan IV, 12 et contra Michaëlis spicileg. I, 205). *Assyriae* autem nomine non uno modo utuntur Hebraei. 1) *Assyria* ista *vetus et propria* easdem fere regiones comprehendisse videtur, quas Assyriae propriae tribuit Ptolemaeus (VI, 1), nimirum quae ab oriente Tigridis Armeniam inter, Susianam et Mediam sitae sunt, nominatim Arrapachitum, Adiabenen, Arbelitum, Calachen, Apolloniatum, Sittaceum, nisi forte angustissimo significato una Adiabene interligenda est, de qua Plinius V, 12: *Adiabene, Assyria ante dicta*. Ammian. XXXIII, 20. 2) Reliquis enim provinciis Arrapachitidis et Calachene (הָלַח) peculiariibus nominibus designantur: in Adiabene autem, nobilissima Assyriae parte, Ninive sita erat, eaque *καὶ ἐξήθη Ἀρσώα* (Dio Cass. LXXVIII, 28), *Ἀρσώα* (Strabo XVI init.) dicta est, cuius nominis vestigium habemus etiam in urbe antiquissima (fort. eadem quae Ninive, ut مصر de Memphis et Cahira) prope Mosul ad Tigridem sita, Abulfedae tempore iam diruta (v. Abulf. Mesopot. in Paulus N. Repert. III. X 2

31, ubi *אָשֶׁר* ex auctoritate codd. legendum pro *אָשֶׁר*), — 2) Plerumque *אָשֶׁר* de *imperio assyriaco* usurpatur, quod Babyloniā etiam et Mesopotamiā comprehendebat (Jes. X, 9, 10 et quae adnotavimus ad XXXIX, 1, 2 Par. XXXIII, 11), et ad Euphratem usque patebat (Jes. VII, 20), qui propterea imperii assyriaci imaginem praebet (Jes. VIII, 7). Eodem modo Assyriae nomen Babyloniā complectitur apud Herodotum (I, 102, 106 ibique Schweigh. 178. 185. 192. 193), Strabonem (XIV init.), Arrianum (exped. Alex. VII, 7, §. 6), Ammianum (XXIII, 20), Tzetzen (chiliad. 452), et scriptura vulgaris chaldaica a Talmudistis כְּהֵב אֲשֶׁרִית vocatur. Semel adeo in V. T. provinciae trans Tigridem sitae nulla ratio habita esse videtur, siquidem Tigris *ab oriente* Assyriam praeterlabi (*תְּרִיבֵת אֲשֶׁרִי*) dicitur (Gen. II, 14). V. infra Saad. — Assyriaci regni *cives* vocantur *אֲשֶׁרִי* Ezech. XVI, 28. XXIII, 7, rex *בְּנֵי אֲשֶׁרִי* 2 Reg. XV — XX et *sexcentis*. — 3) Everso Assyriae imperio *אֲשֶׁרִי* nonnunquam usurpatur de terris, in quibus illud imperium olim floruerat, novisque quae in eius locum cesserant imperiis (quemadmodum everso imperio germanico et foedere rhenano constituto patria nostra Germania vocari non desit), videl. a) de *Babylonia* 2 Reg. XXIII, 29. Jer. II, 18 (cf. Jes. VIII, 8). Thren. V, 6. (Zach. X, 11?) it. Judith I, 5, II, 1. V, 1 ect. ubi Nebucadnezar Assyriae rex appellatur, neque tamen Num. XXIV, 22, 23, ubi vetus Assyriae regnum intelligi nunc persuasum est (v. Ephem. litt. Hal. 1815, no. 25). b) de *Persia* Esr. VI, 22, ubi Darius vocatur *אֲשֶׁרִי* בְּנֵי אֲשֶׁרִי. Scriptores romani Assyriae nomina etiam de Syria abutuntur (v. Boch. Phaleg II, 3. Relandi Palaest. 1012. 1013): quem abusum Orientales ignorant. — E vet. interpret. Syr. plerumque reddit *אֲשֶׁרִי* *אֲשֶׁרִי* (אָשֶׁר), Sam. Gen. X, 11 אֲשֶׁרִי אֲשֶׁרִי, quod natum videtur ex *Asurestan* (v. Wahl Asien I, 625), II, 11 הַבְּרִי fort. Sophene, Armeniae provincia, quam Tigris aluit. Saad. modo *أشيري* Mesopotamia, modo *الموصل* Mosul. Syriacum *أشيري* B. Bahlul interpretatur dnce Bar Serusehwoi: *الموصل* *أشيري* *الموصل* *Parthi et Atracae arab. Mosul*.

אֲשֹׁרִי Plur. אֲשֹׁרִים N. pr. gentis arabicae. Gen. XXV, 3. 2 Sam. II, 9 (ubi male chald. רְבִיחַ אֲשֶׁרִי Aseritac, Vulg. Gessuri).

אֲשֹׁרִי m. *felicitas*. Legitur nonnisi in Plur. constr. אֲשֹׁרִים, ubi vim interiectionis induit, velut *אֲשֹׁרִים אֲשֹׁרִים*, pr. o felicitates viri i. e. o *feliceum virum!* Ps. I, 1. II, 12. XXXII, 1. 2. XXXIII, 12. XXXIV, 9. XI, 5. XLI, 2. Iob. V, 17. Prov. III, 13. VIII, 34. Jes. XXX, 18 ect. Per ellipsin Relativi intelligendus locus Ps. LXV, 5: *אֲשֹׁרִי אֲשֶׁרִי* *felix* is, quem *deligis*, cf. CXLVI, 5. Cum Aff. אֲשֹׁרִי *o te felice!* Deut. XXXIII, 29. Ps. CXXVIII, 2, אֲשֹׁרִי (pro אֲשֶׁרִי) Eccles. X, 17, אֲשֶׁרִי Prov. XIV, 21. XVI, 20, et אֲשֶׁרִי (pro אֲשֶׁרִי),

quae est 8 codd. scriptura) Prov. XXIX, 18, אֲשֶׁרִים Jes. XXXII, 20. De nomine segolatorum Plurali contractiore, quem habes in אֲשֶׁרִי (pro אֲשֶׁרִי) v. Lehrgob. p. 575. 76, neque opus est, ut cum Jo. Simoni istas formas a Duali אֲשֶׁרִים derivemus. Pluralem certe in locutione synonyma frequentant etiam Arabes (تُوبَى نَكْ), Sing. fem. formae (أُخْرَى), Chaldaei et Syri (טוּבִיךָ י, לְטוּבִיךָ). Ita nos, ubi fausta alieni adprecamur: viel Glück!, Graeci et Latini *εὐμαχάσιμος, εὐμαχάστου, εὐμαχάσιμον*, Terque quaterque beatus. —

Not. TSPRACI in diss. Lugdd. p. 171 vocabulo אֲשֶׁרִי etiam *excellētia praestantiaeque* vim tribuit coll. arab. *أشيري* electus, excellens, אֲשֶׁרִי vultus nitens, eamque adhibet loco 2 Sam. XXIII, 21, ubi in Chethübh est: *אִישׁ בְּרָאָה*, in Keri et multis codd. *אִישׁ בְּרָאָה* (1 Par. XI, 23 *אִישׁ בְּרָאָה*), quod expresserunt etiam LXX. Vulg. Targ. Syr. Modo probari possit, sanam esse lectionem, et in eius latere nomen, facilius ex usu Hebraeorum *אֲשֶׁרִי בְּרָאָה* (st. constr. ab adj. אֲשֶׁרִי, coll. אֲרָה, אֲרָה) reddidit: *ercetae staturae, vir longus* (arabicum enim אֲשֶׁרִי respondet potius hebraeo *אֲשֶׁרִי* excelluit): minime tamen opus videtur, novas verborum significationes accersere, cum Chethübh per ellipsin explicari possit: *אִישׁ בְּרָאָה*.

אֲשֶׁרִי id. Cum Aff. אֲשֶׁרִי *cum felicitate mea* Gen. XXX, 13.

אֲשֶׁרִי chald. *murus*, ab *erectione* dictus vel a *firmitate*, (v. rad. no. 1) Esr. V, 3, ubi ita reddunt Vulg. Syr. Vers. hebr., male LXX. *γρηγυρία*. Eandem formam habet hebraicum *בִּשְׁנָה*, eaque ex analogia linguae aethiopiae illustranda est, quae non pauca nomina habet in *na* exeuntia, tum Verbalia passiva (ut nostrum nomen) v. c. *ሰጠሁ* direptio (passiva), tum Denominativa v. c. *ሰጠሁ* virginitas.

הַאֲשֹׁרִי m. pr. *erectio* (v. rad. no. 1), *proceritas*, hinc *arbor procera*, spec. *cedri species* in Libano crescens Jes. XLI, 19. LX, 13. Vulg. et Chald. *buxus*, melius Syrus, Saad. et Hebraei: *شربين*, שְׂרִיבִים, שְׂרִיבִים, שְׂרִיבִים, hinc *cedri species*, Scherbin dicta, conorum parvitate rarisque in altum tendentibus agnoscenda. Cf. Niebuhrj Arabia p. 149. Forma nominis similis est Infinitivo Conj. V. Arabum *تَقَبَّلَ*.

* * *

A) אֶשֶׁר Prom. relat. utriusque generis et numeri, *qui, quae, quod*, et Plur. *qui, quae, quae*. In sequiore Hebraismo et Rabbinismo utitur forma decurtata אֶשֶׁר, in reliquis linguis cognatis Relativum formas habet e demonstrativo זה ortas, nimirum וְ, דְ, י, וּ, אֶ, arab. اَلَّذِي, unde recentiores corruerunt *elli et li*, in quo Articulus vim relativam infert cf. *de Saey gramm.* I §. 788, 793, aethiop. **H:** qui, coll. **H:** hic. Obscuriora sunt aethiop. አለተ: qui, quae (fortasse arab. ممتاع), et amhar. P: ja, cui tamen vicinum est nasoracum ነ, pro quo *Norbergius* in libro *Adami* temere ubique substituit י. Apud Hebraeos etiam וְ olim vim relativam habuisse videtur. Modo in tali vocabulo de clymo quaerendum est, אֶשֶׁר pr. *rectum* valuisse coniecerim ab אֶשֶׁר no. 1, deinde *recte, ita* i. q. וְ et germ. *so*, idque in antiquiore lingua in pronomem relativam abiisse. Cf. *הוּא* ita, et relativum וְ, et contra germ. *so* i. e. propr. relat. fem. *Simonis* relationem ita exprimi censet, quod ad sequentia *recte* teudat. Tscpeggi in *diss. Lugd.* p. 171 relationis notionem ducit a signo et vestigio, coll. אֶשֶׁר et אֶשֶׁר vestigium, si-

gnum, line *علي* אֶשֶׁר post. De usu huius Relativi copiosius exposuimus in *Syntaxi*, ex qua pauca delibare placet: 1) Ante Relativum saepe omittitur pronomem *is, ea, id* v. e. Num. XXII, 6: וְאֶשֶׁר הָאֵר et *is cui mala imprecariis*. Ruth. II, 2. Exod. IV, 12. Jos. II, 10. Idem pronomem supplendum est, ubicunque praepositionis Relativo praeligitur: וְאֶשֶׁר *ei, qui* Gen. XLIII, 16, *its, qui* XLVII, 24, וְאֶשֶׁר *eum, qui, id quod*, וְאֶשֶׁר *ab iis qui* Jes. XLVII, 15. Nonnumquam pronomem illud omisum refertur ad locum, ut וְאֶשֶׁר *eo, ubi* Exod. XXXII, 34, וְאֶשֶׁר *ubi* pr. *eo quo* Ruth I, 17. *Lehrgeb.* §. 198. 2) Saepe אֶשֶׁר merum est relationis signum, quod substantivis, adverbis ac pronomibus vim relativam tribuit, velut וְאֶשֶׁר אֶת-בָּנָי *quem pulverem* Gen. XIII, 16, וְאֶשֶׁר אֶת-הַשָּׂדֶה *quem agrum* XLIX, 30, וְאֶשֶׁר-יָבִי *ubi (a יָבִי ubi)*, וְאֶשֶׁר-יָבִי *unde (a יָבִי inde)*, וְאֶשֶׁר *ubi (a יָבִי ubi)* et cf. *Lehrgeb.* p. 743. 3) אֶשֶׁר גַּם inservit Genitivo circumseribendo (ut *talmud.* יָבִי), imprimis ubi plures Genitivi ab uno nomine recto pendent, et in sequiore Hebraismo, ut 1 Sam. XXI, 8: וְאֶשֶׁר אֶת-הַשָּׂדֶה *princeps pastorum Sauli*. Cant. I, 1: וְאֶשֶׁר אֶת-הַשָּׂדֶה *canticum canticorum Salomonis*. Vid. *Lehrgeb.* p. 672, 673. 4) In sequiore Hebraismo אֶשֶׁר nonnumquam redundat, ut aram. וְ, דְ, v. e. Esth. I, 12: וְאֶשֶׁר אֶת-הַבְּרִיטִים *quod*, et *conm.* 13, ubi אֶשֶׁר omittitur. 2 Sam. IX, 8. Vide infra s. v. וְ.

B) Abiit in coniunctionem, pariter atque hebr. וְ, aram. וְ, י, aeth. **H:** melit. *li, elli* gr. *eti*, lat. *quod, nostr.* *dass, so* (quod posteriori vocabulum in vetere lingua vim relativi habuit v. e. ap. Uphil. *sa, so, thata* qui, quae, quod). Variæ eius significationes, quas paene cunctas eodem ordine digerendas habet etiam וְ, sunt: 1)

quod, post verba videndi, audiendi, sciendi (Exod. XI, 7), inveniendi (Eccl. VII, 29), dicendi (Esth. III, 4), confitendi (Lex. V, 5), iurandi (1 Reg. XXII, 16) et nec non post similis potestatis nomina Jes. XXXVIII, 7. Eccl. V, 4. Quomodo Neutrum Relativum in hanc vim transierit, ex his potissimum exemplis intelliges. Jos. II, 10: וְאֶשֶׁר אֶת-הַיַּיִן וְאֶת-הַחֶמְדָּה *congnovimus id quod exsiccavit Jehova aquas maris rubri*. 1 Sam. XXIV, 19. 2 Sam. XI, 20. 2 Reg. VIII, 12. Deut. XXIX, 15. Jes. XXXVIII, 7: *hoc tibi signo sit, quod* et. Cf. no. 11. — 2) *ut, sicut et consilium* indicans, sequ. *Futuro*. Deut. IV, 40: *et statuta eius, quae tibi hodie praecipio, observa diligenter* וְאֶשֶׁר הַיּוֹם אֶתְּרֶיךָ *ut bene sit tibi posterisque tuis*. VI, 3. Ruth III, 1. Gen. XI, 7. XXII, 14. 2 Reg. IX, 37. Ps. CXLIV, 12. It. post verbum petendi Dan. I, 8. Plenius dicitur וְאֶשֶׁר *eo consilio* ut (v. וְאֶשֶׁר s. v. נָקָה). — Est 3) causale: *eo quod, quia*, sequ. *Pract.* Gen. XXX, 18. XXXI, 49. XXXIV, 27. Jos. IV, 7. XXII, 31. 1 Reg. XV, 5. Eccl. IV, 9, raro *Futuro*, ubi refertur ad rem incertam 1 Reg. VIII, 33 (cf. 2 Par. VI, 24, ubi pro eo est וְ). Plenius dicitur: וְאֶשֶׁר וְאֶשֶׁר, v. no. 11. Nonnumquam commodius redditur *nam* Deut. III, 24 (LXX. Vulg. Syr.). Eodem perficitur וְאֶשֶׁר Dan. I, 10 (coll. וְאֶשֶׁר Cant. I, 7) pr. *nam quare?* inde i. q. *ne, Syr.* וְאֶשֶׁר. Vid. sub *quæ*. — 4) est conditionale: *si* (cf. germ. *so du* gehest). 1 Reg. IV, 22 (cf. 2 Reg. Vers. 3, 2) Deut. XI, 27 (cf. 2 Reg. Vers. 28) XLVIII, 22. 1 Reg. VIII, 31 (cf. 2 Par. VI, 22) 2 Par. VI, 29, sequ. *Futuro* Gen. XXX, 38. Jes. XXXI, 4. Jos. IV, 21. Raro est concedentis: *etsi*. (germ. *so auch* pro *wenn auch*). Eccl. VIII, 10. — 5) *quo tempore, quum*, sequ. *Pract.* Deut. XI, 6: *quum terra aperiret os suum*. 1 Reg. VIII, 9. Ps. CXXXIX, 15. 2 Par. XXXV, 20: וְאֶשֶׁר יִשְׁתָּחֶה אֶת-הַבַּיִת *cum Josias templum restaurasset* (Cf. ? Mare. XI, 3. Matth. XXVI, 54. XXVIII, 1. *Schaaf*. Lex. p. 100). — 6) *quo loco, ubi* pro וְאֶשֶׁר. Num. XX, 13. Ps. XCIV, 9. Jes. LXIV, 10, et pro וְאֶשֶׁר *quocumque* Num. XIII, 27. Ps. LXXXIV, 4. Jes. LV, 11. (Cf. syr. ? Hebr. III, 9 pro וְ). — 7) i. q. וְאֶשֶׁר *sicut* (so wie) in protasi Exod. XIV, 13 (LXX. ὅτι ἰσοπσο). Onk. הָיָא. 1 Reg. VIII, 24. Sequi וְאֶשֶׁר Jer. XXXIII, 22. It. *quomodo, quo pacto*. Job. XXXVIII, 17: (numquid scis) וְאֶשֶׁר וְאֶשֶׁר *quo pacto vestes tuae incalescunt?* — 8) Signum est apodicticum, ut וְאֶשֶׁר *tu*. Praecedente אֶם *Jes.* VIII, 20: וְאֶשֶׁר וְאֶשֶׁר *si non fuerit aurora*. Pariter atque וְאֶשֶׁר (v. *Lehrgeb.* 723) ponitur etiam a) praecedente nominativo absoluto, 2 Sam. II, 1: וְאֶשֶׁר יָבִי *virum Tabesch-Gilad a quo* וְאֶשֶׁר אֶת-הַשָּׂדֶה *hi sepeliebunt Saulum*. Cf. Gal. IV, 24 *Pesch.* b) praecedentibus aliis casibus absolutis, impr. tempus locumque designantibus. Zach. VIII, 25: וְאֶשֶׁר וְאֶשֶׁר *illis diebus* וְאֶשֶׁר *in* *venen Tagen*, *da ergreifen* et.

rum est. — 2) *evenit* alicui, *supervenit*, accidit alicui (malum) Job. III, 25, i. q. אָתֵן c. acc. Vide בָּרָא — 3) i. q. אָתֵן *ivit*, *transiit*. Job. XVI, 22: בְּרֵי שְׂנוֹחַ נִבְדָּרָר אָתֵן אָתֵן Vulg. ecce enim breves anni *transeunt*. Aliter A. Schultensius: „Arabismus est protritrus sub verbo אָתֵן *venerunt ei tot anni* pro *tot annos vivendo implevit*“, quo adhibito statuenda esset ellipsis pro אָתֵן אָתֵן. Sed illud praefero.

Hiph. אָתֵן i. q. אָתֵן. Pract. plur. אָתֵן (pro אָתֵן) Jes. XXI, 14 (3 codd. אָתֵן), et eadem forma pro Imp. Jer. XII, 9.

אָתֵן chald. Dan. VII, 22. inf. אָתֵן Dan. III, 2. i. q. hebr. *venit*, c. c. אָתֵן pers. ad quam venimus. Esr. IV, 12. V, 3.

Aph. אָתֵן inf. אָתֵן (per Hebraismum pro אָתֵן, ut est in Targg.) 1) *adduxit* Dan. VI, 17. 25. 2) *attulit* ib. V, 3. 23. Syr. אָתֵן. *Hoph.* ex Hebraismo adscitum, sed anomalum אָתֵן 3 fem. אָתֵן Dan. VI, 18 plur. אָתֵן III, 13 *adductus, allatus est*. (In Targg. utuntur passivo Ithpe.)

אָתֵן m. pro אָתֵן *introitus* Ezech. XI, 15 Keri. Chethib habet אָתֵן i. q. אָתֵן, quod pro derivato Futuri haberi possit (v. *Lehrgeb.* §. 121 no. 38). Nonnulli codd. אָתֵן (אָתֵן formae אָתֵן).

אָתֵן *tu v. pag. 129.*

אָתֵן *vos, v. pag. 129.*

* אָתֵן Exod. XIII, 20. Num. XXXIII, 6 nomen loci in finibus Aegypti et deserti aegyptiaci (אָתֵן אָתֵן), a quo vicina pars deserti usque ad Marani idem nomen sortita est Num. XXXIII, 8. LXX. Ὀθου. Jablonskii (opusc. II, 157) vult aegyptiacum esse אָתֵן i. e. terminus maris, assentiente Forstero (in epist. ad J. D. Michaelis p. 31): idque etymon probabilius quam aliud quoddam a rad. semitica אָתֵן solitarius fuit, אָתֵן solitudo, a Il. F. G. Paulo propositum (Sammil. v. Reiscn V, p. 370). *Niebuhr*us Ethiamum putat eo loco situm fuisse, quo hodie est Adscrhüd castellum, duobus milliariis ab urbe Sues distans (Arabien p. 408): at hic locus non potest non Arabiae propior fuisse. Israelitae enim die exitus tertio urbem Pi-halhiroth petituri *rediisse* dicuntur.

אָתֵן licri, v. rad. אָתֵן.

אָתֵן rad. inus. Arab. اَتَى i. q. اَتَى contracto brevique passu incessit. Conj. IV. stetit, constitit cf. اَتَى cunctatus est, اَتَى ignavia, segnitics. Unde

אָתֵן f. *asina*, a segnitie dieta. (Arab. اَسِينَة asina et onagri femella, raro اَسِينَة Abusaid Gen. XLIX, 11 cf. exempla sub אָתֵן. Aram. אָתֵן id. Num. XXII, 23 sq. אָתֵן *filium asinae suae* i. e. asinum suum. Gen. XI. IX, 11. Plur. אָתֵן Gen. XII, 16. XXXII, 16. 1 Sam. IX, 3 sq. item Job. I, 3. XLII, 12, ex quibus locis *Gatackerus* (Advers. Miscell. p. 310) temere collegit, אָתֵן etiam de asinis usurpari. Greges enim femellis constare solent.

אָתֵן chald. formax, v. rad. אָתֵן.

אָתֵן et אָתֵן pcrenis v. rad. אָתֵן.

אָתֵן, אָתֵן donum spec. meretricium v. rad. אָתֵן.

אָתֵן ibid.

אָתֵן i. q. אָתֵן per Samaritanismum Gen. XLIX, 11 in cod. Sam. אָתֵן בני אָתֵן *filium asinae suae*, quamquam Chald. Sam. אָתֵן בני אָתֵן *filii roboris* (cf. אָתֵן rad. אָתֵן). Nominibus formae אָתֵן delectari Samaritanos observavimus in Comment. de Pent. Sam. p. 54. Bene Abusaides אָתֵן.

אָתֵן *vos, v. pag. 129.*

אָתֵן rad. inusit. fortasse i. q. אָתֵן pulchra fuit res, vel i. q. אָתֵן firmus, stabilis fuit Conj. II. firmavit, stabilivit.

אָתֵן i. q. אָתֵן Ezech. XLI, 15 Chethibh.

אָתֵן m. Ezech. XLI, 15 (Keri) 16. XLII, 3. 5 genus quoddam columnarum (v. impr. XI. II, 5 coll. Vers. 6) LXX. Vulg. Cap. 42: *περίσσωλον, porticum reddunt*, Syr. Cap. 41: אָתֵן i. e. lorica, septum (Geldäuder) cf. Deut. XXII, 8. Chald. XLI, 15 אָתֵן anguli s. columnae angulares, V. 16 אָתֵן, XLII, 3: אָתֵן angulus, V. 5 אָתֵן tigna, nisi legendum אָתֵן. Kimchius certe refert, a Jonathane reddi אָתֵן.

אָתֵר c. Suff. אָתֵרָה m. chald. i) *locus* Dan. II, 55. Esr. V, 15. VI, 5. r. (In Targg. creberrime, syr. et sam. אָתֵר, אָתֵרָה id.) אָתֵר *loco*, quo Esr. VI, 3 per Pleonasimum Aramaeis valde usitatum, syr. אָתֵר⁷ Matth. VI, 19. Joh. III, 8. IV, 20, et in sequiore Hebraismo אָתֵר אָתֵר (v. אָתֵר). 2) fort. *vestigium* i. q. arab. اَتْر, اَتْر, aethiop. ለሰር: (el. אָתֵר *incessit* et אָתֵר *gressus*). Inde אָתֵרָה pro אָתֵרָה Dan. VII, 6. 7 *post* i. q. אָתֵר in *vestigio*, cum Al. אָתֵרָה Dan. II, 39. Syr. et Sam. אָתֵר, אָתֵר post.

אָתֵרִים (loca, regiones) N. pr. loci ab Austro Pa-

laestinae. Num. XXI, 1: אָתֵרִים *in via quae Atharimum dicit*. Ita LXX. Saad. Articulo nuntium est hoc nomen proprium, quia appellativae potestatis ratio habita est, v. Leclurgeb. 656. Male Onk. Syr. Vulg. *in via exploratorum*, qs. אָתֵרִים sit i. q. אָתֵרִים. Eadem vocabula confunduntur a Criticis saunaritanis Num. XIV, 6, ubi pro אָתֵרִים *exploratores* posuerunt אָתֵרִים. J. D. Michaelis Num. XXI appellative reddere mavult: *in via ad* (haec) *loca*, sed contextus tantum non flagitat Nomen proprium.

אָתֵרִים N. pr. Levitae 1 Par. VI, 6, pro quo Vers. 26 אָתֵרִים. Cum ipsa scriptura incerta sit, in etymo non magno opere laborandum videtur. Conferri tamen potest אָתֵר = אָתֵר, et tendit arcum.

ב

Beth (בֵּית) altera alphabeti littera, ubi numeri nota est, i. q. *duo*. Nomen hebraicum contractum est ex בית *domus, tentorium*, huiusque similitudinem antiquissima huius litterae figura (quacunque illa fuit) imitata esse videtur. Hodie figuram tentorio similem habes in alphabeto aethiopico, de cuius antiquitate et origine semitica disputavimus in Encyclopaedia geriu. s. xv. Aethiopische, Amharische Sprache.

Quod ad *permutationem* eius attinet, ב transit in alias litteras labiales, nominatim 1) *Ph*, ut בית et בית dispersit, בית ut בית fudit, בית aram. בית, בית ferrum, בית et בית debilis fuit, בית sam. בית indicavit cet.; 2) raro in *Waw*, בית, בית magnus: idque adeo quiescens, ut בית - בית pro בית - בית, cf. Samaritanos, qui saepissime Waw Hebraicorum vertunt in Beth, ut בית, בית indicavit, בית, בית collum, בית, בית amplius fuit, בית, בית angulus, et e linguis occidentalibus βόσκω, vescor, pascor, βάδω vado; 3) in *Nem*, quae litterae apud Orientales sono admodum vicinae sunt, ut ab initio verborum בית, בית pinguis, בית, בית et בית idolam Babylioniorum, בית exploravit, בית, בית secuit; in medio בית, בית tempus, בית, בית putavit vitem, et בית, בית N. pr. fluvii, בית, בית colchicum aetnemale: in fine בית, בית i. q. בית scriptum, carmen. Plura exempla exstant in lingua arabica, ubi saepe בית efferunt pro בית Mecca. בית pro Bagdad, בית et בית liberaliter dedit (Schult. ind. geogr. v. Mecca, aliaque exempla ap. Schult. in clav. dial.

p. 194 et Schroederum de vest. mulierum p. 24. 25), adeoque graeca et latina, ut βλίτω pro μελίτω (a μέλι mel); βλώσκω pro μόλω, μόλω κο, μίμωξ (βύρωξ) formica, scammum, scabellum, marmor gall. marbre ect. Similiter pro hebraeo ב interpretes Alexandrinus saepe ponit μ, ut בית, בית 2 Par. XXI, 10, et בית Jos. XXI, 13, בית *Iayveia*, pro β dagessato habes μβ in בית *Isoróμπαλος* (ap. Sanchun).

ב, nonnumquam ante monosyllaba ב (v. Lehrgeb. 628), c. Suff. בית, בית, בית (hoc in Pausa et gen. fem.); בית, בית; בית, בית; בית, בית et בית, בית praepos. inseparabilis (v. not.), eaque πολυσημοτάτη, omnibus linguis semiticis communis (arab. ب, raro etiam ب sec. Kam.;

aeth. ב, raro ב, in formula אב penes me est; בית, בית, cuius varias significationes, licet continuis numeris insignitas ad tria genera revocare visum est, quae a Rabbi- בית, בית בית thebes, בית בית Beth conunctionis et viciniae, בית בית Beth auxilii vocari solent.

A) Ad *primum* genus has referimus significationes, quae partim commemorationem *in loco* (no. 1-3), partim notionem et introitum *in locum* (no. 4-6) designant:

1) *in*, c. Ablat. (gr. ἐν, arab. ب و في) pr. de loco v. c. בית in fovea, בית in olla, בית in urbe, בית in terra s. provincia, בית in volumine libri (Ps. XL, 8), בית in pugna (2 Sam. XIX, 4), בית in domo (Gen. XXXIX, 11), בית, בית in medio; בית in hoc (lo-

ב (אחסי) adde ב increpavit, ב illudit cet. quae cuncta latine cum particulis ad et in componuntur. Sine verbo Gen. XI, 4: *turrem cuius caput caelum attingat*. Dent. IX, 1. Hic vero particulae us latissime patet. Spec. a) post verba videndi, audiendi, olfaciendi his voluptatis, quae hoc vel illud oculis, auribus naribusve percipiunt, notionem adiungit. Quae enim placent sensibusve blandiuntur, ad ea oculos, aures cet. dirigimus, hisque immoramur, quemadmodum contra a tristi aspectu oculos avertimus (Gen. XXI, 16). Ita ב ב רעה ב, ב adspexit eum voluptate. ב ב ב audiendi delectatus est, cf. ב ב רעה ב, רעה ב, רעה ב, it. ב ב רעה ב. — b) Cum ב hoc significato sit transeundi particula, facile intelliges, qui factum sit, ut nonnullis verbis eandem vim transitivam s. causativam tribuat, quae alibi conjugatione Hiphil exprimitur. Sic ב ב ב = ב ב ב servitutum imposuit;

ב ב ב mutuum accepit, ב ב ב mutuum dedit (Arab. حَفَّ celer fuit, sequi. p. celerem reddidit. Harctlii Moall. 9 ibique Schol. Sus. با التعدية vocant Arabum Grammatici.) — c) In iuramentis praeripitur personae vel rei, per quam i. e. ad quam conversi iuramus, Gen. XXI, 23. XXII, 16. Jos. II, 12. Cant. II, 7, vel diris devovemus 1 Sam. XVII, 45 (cf. arab. باله per Deum). — d) Praeripitur singulis speciebus, quae sub genere quodam vocabulo comprehenduntur. Gen. VII, 21: *et peribant cuncta animalia* et quae ad בעיה ובהמה ובהמה quae ad aves pertinebant, et quae ad pecus et ad bestias et ad reptilia. VIII, 17. IX, 2. 10. Hos. IV, 3. Germ. dixeris: an Vieh, an Vögeln u. s. w.

11) In *ius super e. acc.* (cf. no. 8). 1 Reg. II, 44: *vertit Deus malitiam tuam* בראשך super caput tuum. Levit. XX, 9: *sanguis eius veniat super eum*. Ita post verba ברהק האצין, ברהק האצין calcavit, immixtus (confusus) est, regnavit super.

12) in pro contra, adversus. Gen. XVI, 12: *in die* ב ב ב *manus eius contra omnes*, et manus omnium contra eum. 2 Sam. XXIV, 17. Ita post verba pugnandi (ב ב ב), peccandi (ב ב ב), irascendi (ב ב ב), Deut. III, 26, (cf. Ps. LXXXVIII, 31. Lev. XVII, 10), perfide agendi (ב ב ב), ברהק האצין, arab. ب ب) cet. Inde ב ב ב mentitus est aliquid, mendacio fecellit eum (2 Reg. IV, 16), et ב ב ב ברהק האצין pr. negavit in detrimentum proximi sui de aliqua re i. e. abnegavit aliquid rem v. c. depositum. Lev. V, 21. Hos. VII, 14: *in die defecerunt perfide agentes contra me*.

13) Metaph. iuxta, secundum i. q. ב. Gen. I, 26: *ad imaginem nostram, secundum similitudinem nostram*. Vers. 27. Cf. V, 1. 3: *et Adamus generavit filium* ברהק האצין ברהק האצין. (Pro graeco καὶ εἰκόνα θεοεικον και καὶ εὐωμοιωσεν Aethiops dedit אֱלֹהִים; וְאֵת אֱדָמָה וְאֵת אֱשָׁוֶר; et ita saepe א: pro καὶ Act. XXII, 12. XXXIII, 3. 1 Cor. X, 18. Lnd. Gramm. p. 159). Ger. XXI, 12: *iuxta Isaacum* ברהק האצין *vocabitur tibi poste-*

ritas. ברהק האצין ad modum, morem Amos IV, 10. Jes. X, 24. 26. ברהק האצין ad s. iuxta consilium improborum Ps. I, 1. ברהק האצין ad mandatum. (Arab. بسير فروعان secundum incessum catervae viatorum). Indo

14) sicut, more i. q. ב. Job. XXXIV, 36: *propter responsa* ברהק האצין *improborum* (data LXX. ὡςπερ οἱ ἀγορεύς. 2 Codd. ב). XXXVII, 14 (Targ. sicut scortata). XXXVII, 10 (nonnulli codd. ב). Jes. XLIV, 4: *sicut in gramine* (LXX. ὡς. Codd. et Liddit. ב). XLVIII, 10: *quasi argentum*. Saad.

כשתל אفضה. Ps. XXXVII, 20. XXXIX, 7. CH, 4. Zach. X, 5. (Codd. et Targ. ב) Hos. X, 15. (Ita arab. في, v. c. اشمى في اشمى incedit more vulgi. Schult. Opp. min. p. 71). Impr. huc referendae sunt formulae ברהק האצין dies sicut dies (einen Tag wie den andern), quotidie, שנה בשנה, 1 Par. XXVII, 1, שנה בשנה, 1 Par. XXVII, 53, שנה בשנה (v. בשנה) ברהק האצין aquis partibus Exod. XXX, 31.

15) pro, de pretio, praemio et permutatione (quae significatio pendet e locali, cf. lat. loco, et pro pro ante, germ. austatt, et für in antiquiore lingua pro vor et versa vice). Gen. XXIX, 18: *servitiam tibi septem annos pro Rahela* ברהק האצין. Vers. 20, 27. Jes. VII, 23: *mille vites* ברהק האצין *mille siclorum pretium aequantes*. Eccl. IV, 9. Thren. I, 11, 2 Sam. XXIV, 24. Hos. XII, 13. Cant. VII, 7. 11. Ps. XV, 5: *non habebit pecuniam suam non dat pro fenore*. Dent. XIX, 21: *vita pro vita, oculus pro oculo* (cf. Cor. V, 49). Indo ברהק האצין cum vitae periculo 2 Sam. XXIII, 17, cf. Jos. XXIII, 11. ברהק האצין pr. pro satietate, necessitate. (Saepissime ita Arabes ב particula de pretio utuntur).

16) Est respiciendus ad aliquid, rationem habentis rei: a) *quod attinet ad* 1 Reg. V, 22 (aethiop. חוֹלְלֵי־אֵת: quod attinet ad Lud. gr. p. 159). — b) *propter*. Gen. XVII, 28: *propter quinque illos*. Exod. X, 12. 2 Reg. XIV, 6. Jon. I, 14. ברהק האצין quare? ברהק האצין co quod, ob (id) quod, ברהק האצין ob rem, ob causam, propter. (Arab. ب propter, v. c. accusavit cum ברהק האצין propter crimen cf. Cor. LXXXI, 9, ברהק האצין propterea quod, aethiop.

א: propter Joh. IV, 41. אֲלֵי־אֵת: id., אה co quod Lud. gr. 137). — c) *de*, post verba gaudendi (ברהק האצין, ברהק האצין), audiendi (ברהק האצין Job. XXVI, 14), sciendi (Jer. XXXVIII, 24), impr. loquendi, ut ברהק האצין locus est de aliquo, maxime (quae est mortaliu quavōg-πi) secus et male: ברהק האצין testatus est de aliquo, maxime contra eum, in fraudem et detrimentum eius.

17) Nonnunquam, aequae ac ברהק האצין, Dativo exprimentum videtur. Eccl. II, 21: *nonne bonum est homini, ut edat* cet. Cf. VIII, 15, ubi ברהק האצין eodem contextu. (Arab. لا خلقناهم الا بالحق non creavimus eos, nisi ad verum Cor., ubi interpp. للحق).

quidem reddit: *perditio tua, Israel: tantummodo in me auxilium tuum*, sed coll. VII, 15 et contextu rite perpenso potius interpretandum est: *id perdidit te, Israel, quod contra me, auxiliatorem tuum fuisti s. rebellasti* (R. Sal. suppl. גְּרָדָה גְּרָדָה), nisi cum Alex. imperite legere placet בַּיַּר reddere: *perdit te, nam quis tibi auxiliabitur?* quod commati 10 bene congruit. 1 Reg. XIII, 34 reddere: *cumque ob causam (בְּדָבָר זָנָה) in culpam incidit domus Jerobeami*. Pauca sunt exempla, eaque in sequiore Hebraismo, in quibus בַּיַּר omnino subiecto praeponi videtur: Esr. III, 3: בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם (nisi duae constructiones בְּאֵרֶיהֶם וְאֵינֶיהֶם et בְּאֵרֶיהֶם הָיָה coaluerunt). 1 Par. IX, 35: בְּאֵרֶיהֶם וְגַם בְּאֵרֶיהֶם (nibi tamen reddi potest: *eis incumbat esse in opere*). VII, 23: בְּאֵרֶיהֶם בְּאֵרֶיהֶם *quia calamitas fuerat in domo eius*. Fortasse hic inferioris aetatis Solocœismis fuit.

22) Sequente Infinitivo circumseribit Gerundium, ut בְּאֵרֶיהֶם in ridendo Prov. XIV, 13, et vulgo coniunctionibus exprimitur, nominativum a) *dum* (in dem cf. no. 1. de tempore usurpatum) Num. XXXV, 19: בְּאֵרֶיהֶם *dum incurrit in eum*. Prov. XXX, 32. Cant. V, 6. Esth. II, 8. b) *quam, postquam* (cf. no. 3. de tempore absoluto) sequi. Plusquamperf., ubi Infinitivum vim Praeteriti habet. Gen. XXXIII, 18: בְּאֵרֶיהֶם בְּאֵרֶיהֶם *quam venisset ex Mesopotamia*. II, 4. Exod. III, 12. Jos. V, 4. Jes. XX, 1. Iob. XLII, 10. e) *eo quod* (cf. no. 16). בְּאֵרֶיהֶם *eo quod reliquerat*. 2 Par. XXVIII, 6. XXVI, 7. d) *si, etsi, licet* (cf. no. 20). Ps. XLVI, 3: בְּאֵרֶיהֶם אֶרֶץ *etsi transformaretur terra*. Jes. I, 15.

Not. Satis probabilis est vetus Grammaticorum opinio, בַּיַּר decurtatum esse ex בַּיַּר, בית *in domo, in* (ut בַּיַּר ex בַּיַּר, etenim 1) ipsum בַּיַּר (syр. ܒܝܝܬ) non solum *domus*, sed etiam *in* particulae potestatem habet passim in Targ. et Talmude, v. Danz. Rabbinism. §. 6½, 4. 2) Hodieque in Oriente vocabulum בית in nominibus geographicis saepe decurtatur in بيا, یا, ut بيت حبرون et بيت عابا pro حبرون و عابا (v. not. ad Burckhardti itin. Syr. I, 491): 3) eiusdem vero scripturae et pronuntiationis contractioris in ipso V. T. exemplum habes in בְּאֵרֶיהֶם pro בית אַסְתָּרֶת *domus Astarates*, cf. *Bebeten* et *Begabar* ap. Euseb. et Hieron. pro Beth Beten, Bethgabar; 4) similem rationem habent Persae, qui promiscue utuntur formis separatis ب in, یا cum et inseparabili ب, با, be.

בַּיַּר in Chaldaismo easdem ferme significationes habet, quas in Hebraismo, ut no. 1. *in coelo, in somnio* Dan. II, 19, 28. *in me* II, 30, *in vasibus bibere* Dan. V, 2, no. 4. dari *in manum*, no. 19 *ope manuum* II, 34 cct.

בַּיַּר v. sub בַּיַּר, rad. בַּיַּר.

בַּיַּר vox precantis, v. sub rad. בַּיַּר.

בַּיַּר i. q. בַּיַּר v. sub בַּיַּר.

בַּיַּר in Kal inusit. Arab. بئر *foedit*, spec. puteum, foveam. Cf. بئر, بئر, بئر. Radix vicina est بئر.

Pr. 1) *insculpsit* litteras lapidi, c. c. בַּיַּר Deut. XXVII, 8. Hab. II, 2. Verba enim fodiendi referuntur ad scriptionem, cf. *ἔσκαψεν, eingraben, graver*. 2) *explicavit, declaravit*, pr. eruit sententiam, erutamque exposuit. Deut. I, 5. (Sic apud Rabbinos usitatissimum. v. c. בַּיַּר expositum, בַּיַּר expositio. Zab. et Sam. Num. V, 18, sq. id. Fortasse conferendum etiam arab. بئر expertus est, exploravit).

בַּיַּר pl. בְּאֵרֶיהֶם st. constr. בְּאֵרֶיהֶם (Gen. XIV, 10) f. 1) *puteus* ad aquam e venis terrae colligendam effossus (arab. بئر, syr. بئر, בئر id.) Gen. XXIV, 11. 20.

XXVI, 19. 20. 21. Num. XX, 17. 2 Sam. XVII, 18 cct. saepe plenius ad aquam e venis terrae colligendam effossus בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם Gen. XXI, 19, בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם XXXVI, 19. Distinguitur a fonte (בַּיַּר) in terrae superficie vel e rupe fluente: potest tamen *puteus* (בַּיַּר) etiam *fons* (בַּיַּר) vocari v. Gen. XVI, 7 coll. 14. XXXIV, 11. 13. 16. De puteis bituminis Gen. XIV, 10. 2) *fovea* Ps. LV, 24. I. XIX, 16. 3) N. pr. stationis Israelitarum in finibus Moabitidis Num. XXI, 16—18. Probabiliter idem locus est, qui Jes. XV, 8 plenius vocatur בַּיַּר בַּיַּר *puteus heroum*, siquidem Num. I. c. putei a principibus effossi mentio fit. 4) oppidum Palaestinae, in quo habitavit Abimelech fratrem fugiens Iudd. IX, 21. Eusebius: *Βηγά . . . ἀπέχετ' ἢ κομῆτ' Ἐλευθεροπόλειος σημεῖος ἢ, ἐν τοῖς βουδαίοις*. Observat praeterea *Maudrellus* (p. 87) esse oppidum Beer nuncupatum, quattuor circiter horarum spatio ab Hierosolymis remotum in via versus Neapolim: quod tamen nunc idem sit, dubito. Eundem locum esse cum בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם Jos. XI, 8 statuunt *Mastus* ad h. l. aliique.

בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם v. sub בַּיַּר, no. 3.

בַּיַּר בְּאֵרֶיהֶם *puteus vitae visionis* i. e. ubi post Dei *visionem* nihil minus *vita* servata est, cf. Iud. VI, 22 sq.) nomen putei in finibus australibus Palaestinae. Gen. XVI, 14. XXIV, 62. XXV, 11. Etymon supra indicatum ab ipso sacro scriptore proponitur Gen. XVI, 14: spreto vocabulis putei nomen fuisse conieceris בַּיַּר בַּיַּר *puteus maxillae* i. e. rupis (Iud. XXV, 19) vel regionis (cf. عَارِجَاتٌ maxilla, regio v. Tim. I, 230) speciosae.

בְּאֵר שֶׁבַע (*puteus iurisiurandi* sec. Gen. XXI, 31. XXXVI, 35, ubi שֶׁבַע accipitur pro שֶׁבַעה LXX. *ἡ ὄρεα ὑπερμαῦθ*, sed vide infra: urbs antiqua Palaestinae (Gen. I. c. it. XXI, 19. XXIX, 10. XLVI, 1. 5), quae tribui Judae (Jos. XV, 28. 1 Reg. XIX, 3), posteaque Simeonitis cessit (Jos. XIX, 2), illegitimo cultu famosa (Amos. V, 5. VIII, 14), post exilium etiamnum memorata (Nehem. XI, 27. 30). In australibus ea terrae finibus sita erat (2 Sam. XXIV, 7), unde, si termini terrae sanctae describendi sunt: **בְּאֵר שֶׁבַע** בְּיַדן עַד-בְּאֵר שֶׁבַע Iudd. XX, 1. 1 Sam. III, 20. 2 Sam. III, 10. XVII, 11. XXIV, 15. 1 Reg. V, 5 (IV, 25) cf. 2 Par. XXX, 5, si fines regni Judae: **בְּאֵר שֶׁבַע** עַד-בְּאֵר שֶׁבַע 2 Reg. XXIII, 8, vel עַד-בְּאֵר שֶׁבַע עַד-בְּאֵר שֶׁבַע 2 Par. XIX, 4. Hieronymi tempore superstes erat, v. Quaest. ad Gen. XVII, 30 et onomast. h. v. *est usque hodie vicus grandis in vicisimo a Chebron miliario vergens ad austrum, in quo et Romanorum praesidium positum est* (cf. Relandi Palaestina p. 481. 620), et etiamnum Sectezien ibi quinque septemque puteos *Szabla* dictos cum valle cognomine reperiri tradit (v. *Zach Correspondenz* XVII, 141)

בְּאֵר אֲשַׁרְתָּא (*puteus, fons*) N. pr. viri Ascheritae 1 Par. VII, 37.

בְּאֵר רָהוּ (id.) princeps Rubenitarum 1 Par. V, 6.

בְּאֵר רֹתֵם (*putei*) n. pr. oppidi Gibeonitarum (Jos. IX, 17), postea Bemamianitarum (Jos. XVIII, 25. 2 Sam. IV, 2), post exilium etiamnum superstitis et habitati (Esr. II, 25. Neh. VII, 29), de cuius situ ita Eusebius: *καὶ ἔστι τὴν κόμη πλιόσιον Ἀλλίας, καὶ ὄνομα ἐπὶ Νικόπολιν ἀπὸ τῆς σημεῖων*. Pro *Νικόπολιν* Hieron. dat *Neapolin*, sed illud praefereendum esse docet Relandus p. 618. Nom. gent. est **בְּאֵרְתִי** 2 Sam. IV, 2. XXIII, 37, et contr. בְּרֵתִי 1 Par. XI, 39. Cf. infra בְּרֵתִי.

בְּאֵר רֹתֵם בְּנֵי יַעֲקֹב (*putei Iakanitarum*) n. pr. stationis Israelitarum in deserto Deut. X, 6, in loco parallelo Num. XXXIII, 31 ellipt. בְּנֵי יַעֲקֹב.

בְּאֵרֵי (q. d. fontanus) N. pr. 1) patris Hoseae, Hos. I, 1. 2) viri Chittaci, cuius lilium duxit Esavus. Gen. XXXVI, 34.

בְּאֵר (per Syriasmum pro באַר) i. q. בּוֹר, quae forma usitatio est, *cisterna* 2 Sam. XXIII, 15. 16. 20 in Chethibh, ubi Keri et auctor Paralip. lib. I, XI, 17. 18. 22 בּוֹר, cf. hist. ling. hebr. p. 40. not. 46. Plur. באַרוֹת Jer. II, 13.

בּוֹר (per Syriasmum pro באַר, באַר, arab. بئر) m. 1) *fovea*. Exod. XXI, 33. 1 Sam. XIII, 6. Ps. VII, 16. בּוֹר שְׂאִי בּוֹר fovea interitus Ps. XL, 3. —

Spec. 2) *cisterna*, in qua aqua pluvialis colligitur et servatur. Gen. XXXVII, 20 sq. Lev. XI, 36. Jes. XXXVI, 16. בּוֹר הַחַבִּים cisternae lapidi incisae Deut. VI, 11. Cisternis aqua carentibus nti solebant pro carceribus (*Zach. IX, 11. Jerem. XXXVIII, 6 sq.*), inde 3) i. q. *carcer* Jes. XXIV, 22, plenius בְּוֹר הַבּוֹר Exod. XII, 29. Jerem. XXXVII, 16. — 4) *sepulcrum* (cf. syr. ܒܘܪ fovea, sepulcrum). Frequens est locutio בּוֹר יִרְדְּ-בּוֹר *qui descendunt in sepulcrum* i. e. *mortui*. Ps. XXVIII, 1. XXX, 4. LXXXVIII, 5. CXLIII, 7. Jes. XXXVIII, 18. Ezch. XXXVI, 20. XXXI, 14. XXXII, 18 sq. Prov. I, 12. בּוֹר יִרְדְּ-בּוֹר יִרְדְּ-בּוֹר *descensuri in lapides sepulcri* Jes. XIV, 19 in sepulcris lapideis (i. e. nobilioribus) sepeliendi. בּוֹר יִרְדְּ-בּוֹר usque ad sepulcrum Prov. XXVIII, 17. בְּרֵתֵי-בּוֹר recessus sepulcri i. e. inum sepulcrum Jes. XIV, 15.

בּוֹר הַדְּחִיָּה (*cisterna declinationis* i. e. ad quam a via deflectunt) n. pr. loci 2 Sam. III, 26. *Brygia* (i. e. בְּרֵה domus declinationis) dicitur Josepho (Arch. VII, 1 §. 5) et eodem auctore viginti stadiis ab Hebrone distat.

בּוֹר i. q. בְּאֵר *puteus* Jer. VI, 7 Keri. In Chethibh est בּוֹר.

בְּרִי (i. q. בְּאֵרֵי v. supra) N. pr. viri Ascheritae 1 Par. VII, 36.

בְּרִיתֵי Ezech. XLVII, 16 et **בְּרִיתֵי** 2 Sam. VIII, 8 (*putei, putei mei*, cf. בְּאֵרֹת) n. pr. oppidi aere divitis, quod olim Hadadesero, Zobae regi, parnerat (2 Sam. I. c.), ab Ezechiele I. e. in boreali Palaestinae termino ponitur. Sunt, velut J. D. Michaëlis in Supplem. 232, qui Berytum (arab. بېروت) Phoeniciae urbem maritimam intelligunt, sed ex Ezechielis loco, hanc urbem non maritimam (v. comm. 15), sed potius Hamathae vicinam fuisse colligitur. In loco parallelo 1 Par. XVIII, 8 habes nomen בְּרִי, nobis non magis cognitum, fortasse tamen pro recentiore eiusdem urbis nomine habendum. Cf. *Hase* de regno Davidis et Salom. p. 261 et *Rosenm.* bibl. Alterthumskunde II, 292.

בַּאֲשׁ fut. יִבְאֵשׁ 1) *male oluit, foetus* Exod. VII, 18. 21. VIII, 10. XVI, 20. Jes. I, 2. Cf. באַשׁ. 2) i. q. chald. *malus, malae indolis fuit*, v. באַשׁ, בַּאֲשִׁים, באַשָּׁה, et Hiph. no. 3. (Syr. ܐܘܫܐܘܢ displicuit, ܐܘܫܐܘܢ malefecit, ܘܫܐܘܢ malus, ܘܫܐܘܢ malitia, sam. באַשׁ et בַּאֲשׁ malus fuit, arab. ميسر ميسر [in malo] fuit, بؤس strenuus, andax [pr. malus] fuit, ܐܘܫܐܘܢ malum, aeth. ܐܘܫܐܘܢ: malus, it. fortis fuit, unde ܐܘܫܐܘܢ: vir. Male

olendi potestas ab Orientalibus, ut emunctae naris hominibus, saepius transfertur ad malam indolem, pariter atque bonus odor ad bonitatem et incunctitatem, cf. בָּגָד bene oluit et סַחַב incundus fuit, בָּגָד bonus fuit et כָּבֵב bene oluit, חֲשִׁין male oluit, חֲשִׁין malevolentia, odium, pers.

בָּגָד שְׂמֵעַנְדִּין foetere et ingratum esse, שְׂמֵעַנְדִּין foetere et malum esse, כְּדֵב כְּדֵב malae, malae indolis. Cacterum male olendi significatum in hac rad. etiam Arabibus perperam tribuunt Schlutt. ad Har. IV, 50 et qui cum sequuntur).

Niph. foetidus et metaph. *invisus*, odiosus factus est, invidiam subiit, e. c. בָּגָד et אָהָה (אָהָה) pers. 1 Sam. XIII, 4. 2 Sam. X, 6. XVI, 21. Vide ad Kal l. v. 2. Praeterea observandum, odorem saepe ad famam transferri, ut apud nostrates *c'ire en bonne, en mauvaise odeur*, v. Tim. I, 142. II, 1000 Mang. Elhawabig no. 127. Jones de poësi asiat. 131. 135 Lips., كَيْسٌ كَيْسٌ bonus odor, bona fama.

Hiph. 1) foetidum reddidit Ezech. X, 1 et metaph. in odium et invidiam vocavit e. c. בָּגָד pers. Gen. XXXIV, 30. Plenus Exod. V, 21: וְהָיָה רִשְׁתֵּי בָגְדֵיכֶם וְהָיָה רִשְׁתֵּי בָגְדֵיכֶם foetidum foecis odor nostrum i. e. in invidiam vocastis nos. 2) intrans. foecuit Exod. XVI, 24. Ps. XXXVIII, 6, metaph. odiosus fuit e. c. בָּגָד 1 Sam. XXVII, 12. 3) male agit, ut syr. ܒܘܓܕܐ. Prov. XIII, 5: sermones falsos odit iustus וְרִשְׁתֵּי בָגְדֵי רִשָׁעִים וְרִשְׁתֵּי בָגְדֵי רִשָׁעִים impius male et turpiter agit (mendacia efflittendo). Ita secundum scripturam receptam. Confer tamen Proverbiorum loca s. rad. בָּגָד Hiph. no. 3. laudata, et vide sitne scribendum וְרִשְׁתֵּי בָגְדֵי turpiter agit. Utraque radix forma et significatione vicina a libraliis h. l. confusa esse videtur.

Hithpa. i. q. *Niph.* e. c. בָּגָד 1 Par. XIX, 6. (in loco parall. 2 Sam. X, 6. *Niph.* sq. בָּגָד).

בָּגָד chald. *malus fuit*, sequi. בָּגָד displicent i. q. בָּגָד Dan. VI, 15. cf. Gen. XXI, 11 Targ. Ipsa radix sexcenties in Targ. pro hebr. רָעָה V. supra no. 2.

בָּגָד (biosch) m. *factor* Amos IV, 10, e. Sull. בָּגָד Joel II, 20. Jes. XXXIV, 3.

בָּגָד non nisi in Plar. Jes. V, 2. 4 utrae *malae*, acidae et immaturae, *labruscae*, ut recte Hieron., Jarchi *lambrusques*. Kimchi: עֲבָבִים בָּגָדִים, Saad. עֲבָבִים רִשָׁעִים. Aqu. *castruq.* Symm. ἀετλή. Eundem usum habemus in Mischna Maaseroth I §. 2, ubi pro אֲבָבִים legendum esse בָּגָדִים ex Tanchumi Hieros. glossa ms. colligitur. Uterius de hoc vocabulo disputavimus in Comment. ad Jes. I, p. 230. H, 364, et ferme receptam apud recentiores sententiam, ex qua *aconitum*, *napellum* intelligunt, mero Ol. Celsii (Hierobot. II, p. 199) errore niti, ostendimus.

בָּגָד chald. adj. *malus, malignus*, de civitate Esr. IV, 12.

בָּגָד f. *herba mala, inutilis* (minime napellus sec. Celsium l. c.) Job. XXXI, 40. Vett. interpp. et Abulwalides *spinus* reddunt.

בָּגָד chald. *post v. rad.* בָּגָד.

בָּגָד v. rad. בָּגָד.

בָּגָד v. rad. בָּגָד.

בָּגָד N. pr. viri principis cum Serubabele ex exilio reducis Esr. II, 11. VIII, 11. X, 28. Nch. VII, 16. Elymon, in lingua persica fortasse quaerendum, incertum est. Pelevhe *bab* patrem notat, cf. בָּבָי.

* בָּגָד vocabulum persicum *cibus* designans (بَغْل, arab. scriptum), in composito בָּגָדֵי (q. v.) obvium, praeterea Ezech. XXV, 7 Chethibh: דָּבוּ לְבָבְךָ לְבָגְדֵי אֲנִי דָבוּ לְבָבְךָ לְבָגְדֵי אֲנִי *dabo te cibum populis*, Abulwahid et Kimeli: נִיבָבִים, eamque et scripturam et interpretationem commentat Tseprigi in diss. Lugdd. I, 142. Nobis, quod in textu legitur, non magis genium videtur, quam quod infra XLV II, 13 scribitur בָּגָדֵי pro בָּגָד (hic) et collatis similibus formulis Jer. XV, 13. XVII, 3 maxime Ezech. XXXI, 5. XXXIV, 28 mdli dubitamus, cum versionibus antiquis et Masorethis repouendum esse בָּגָדֵי in praedam, quod non pauci codd. in textu habent.

בָּגָד fut. בָּגָד, semel בָּגָד (Mal. II, 10) בָּגָד (unde i) stragula, vestis), inde 1) tecte, *fraudulenter, perfide agit*. (Verba tegendi, abscondendi saepe referuntur ad fraudem et perfidiam, quandoquidem tecte et ex oculo agunt perlici. Sic יָבִישׁ texit, vestivit it. dissimulavit, sam. ܒܘܓܕܐ fraudavit e. c. בָּגָד Exod. XXI, 8; בָּגָד texit, abscondidit se, unde בָּגָד, it. defraudavit;

cf. בָּגָד, בָּגָד, דָּבַל וְדָבַל fefellit, decepit, חֲתַל tegmen, latibulum, וְדָבַל III. texit, fefellit, fucum fecit cet.) Ponitur absol. 1 Sam. XIV, 33. Job. VI, 15, saepius sequi. בָּגָד (cf. no. 12) perfide agit adversus aliquem, perfide deseruit cum Iudd. IX, 23. Thren. I, 2, nominatim amicum Thren. I. c., coniungit Malach. II, 14-16. Exod. XXI, 8, Deum Jer. III, 20. V, 11. XII, 6. Hos. V, 7. VI, 7. Raro e. c. בָּגָד Jer. III, 20: בָּגָד אִשָּׁה בָּגָדֵי *deficit mulier a continge suo*, et e. acc. Ps. LXXXIII, 15: *ecce familiam filiorum tuorum perfide desererem*. Part. בָּגָד, plur. בָּגָדִים *quorum perfide a Deo defecerunt, impii* (LXX. πωλοῖσται). Prov. II, 22. XI, 3. 6. XII, 2. 15. XXI, 18. XXII, 12. XXIII, 28. XXV, 19. Ps. XXI, 3. LIX, 6. Jer. IX, 1. Hab. I, 13, cf. II, 5: *violenter hauriet vinum* (i. e. vinosus) *impie agit*. 2) *oppressit, afflixit, rapuit*, i. q. בָּגָד, e. c. בָּגָד.

Jes. XXI, 2: *raptor rapit et vastator vastat.* XXIV, 16: *rapinam rapunt raptorem.* XXXIII, 1. Jonath. bene בָּרָא, alibi in Targg. (Ps. XXV, 3. Prov. II, 22. XI, 2. 6) *Cocceus* in Lex. et *Lowth* ad I. I. c. c. rapiendi vim censent denominativam esse a בָּרָא, pr. veste spoliavit. Sed a primaria radice potestate haec facilius derivatur.

בָּרָא (cum Kamez impuro, ut aram. בָּרָא, arab. بَرَأَ, v. C. B. Mich. lumina syr. §. 30. Lehrgeb. 488) f. בָּרָא adj. *perfidus* Jer. III, 7. 10.

בָּרָא in Pausa בָּרָא Ezech. XVIII, 16, c. Sull. בָּרָא, בָּרָא (q. a בָּרָא, idque praeter normam cum Daletli rapha- to) Plur. בָּרָא, semel בָּרָא Ps. XLV, 9 m. (semel fem. Lev. VI, 20, sed m. in cod. Sam.) 1) *stragula, pannus*, quo aliquid involvitur Num. IV, 6—15, de stragulis lecti 1 Sam. XIX, 13. 1 Reg. I, 1. (Arab. بَرَأَ amicii arabici genus striatum, tapetium). — 2) *vestis* Gen. XXXIX, 12. 13. 15. XLI, 42 cet. impr. pretiosa 1 Reg. XXII, 10. 2 Par. XVIII, 9. LXX. *invidiosus, astutus*. — 3) *perfidia* Jer. XII, 1. — 4) *rapina* Jes. XXIV, 16.

בָּרָא pl. fem. *perfidiae* Zeph. III, 4, ad formam בָּרָא, cf. Lehrgeb. §. 120, 4.

בָּרָא vel בָּרָא rad. spuria, quam nonnulli interpretes idem valere censent quod בָּא iniustus fuit, superbe, insolenter se gessit. *Pocockium* hi sequuntur, qui (ad port. Mosis p. 140) בָּרָא Hab. I, 5 ab Alex. Syroque interprete (coll. Act. XIII, 41) *καταφρονηταί*, בָּרָא transferri animalvrentis, novum vocabulum בָּרָא effinxit, cuque *transgressoris* significatum tribuit. Sed arab. בָּא respondet radici hebraeae בָּא, neque exstant nomina formae בָּא a verbis בָּא derivata, prorsusque fictum est „*iniustus fuit; superbe, insolenter se gessit*“, quod in medium profert Biehhornius ad Sim. Lex. p. 205. Nec sane opus erat his artificibus. Satis enim certum, Alex. interpretem pro בָּא vel legisse vel concieisse בָּא. Non aliud vocabulum alibi expressit graeco *καταφρονηταί* (Hab. I, 5. Zeph. III, 4), quemadmodum pro בָּא ter ponitur *καταφρονη* (Prov. XIII, 15. Hos. VI, 7. Hab. I, 13).

בָּרָא n. pr. viri principis cum Scrubabele ex exilio reducis. Isr. II, 2. 14. VIII, 14. Neh. VII, 7. 19. X, 17. Sec. etymon fort. agricola, hortulanus, a chald. בָּא ager, campus, בָּא agricola, בָּא hortus, quod adeo in Persissimum transit, بَغْه *bagh* hortus.

* בָּרָא n. pr. *cunuli in aula Xerxis*. Esth. I, 10, cf. אָרָא.

* בָּרָא id. ibid. II, 21, et בָּרָא VI, 2.

בָּרָא 1) pr. *finxit, effluxit*, de figulo, quam primariam potestatem servavit Zabiorum dialectus in בָּא, unde בָּא res figlina (v. Norberg. Lexid. p. 15). 2) *excogitavit, commentus est* 1 Reg. XII, 33 (bene LXX *ἐπιλόμαι*). Neh. VI, 8, utrobique sequi. Aben Esra et R. Sal. interpretantur כָּזַב. Part. c. Sull. בָּרָא per Syriasmum pro בָּא Neh. I. c. (Arab. بَرَأَ inceptus, exorsus est. IV. novum quid protulit, primus fecit et excogitavit Cor. LXXXV, 13. Dschauh. Scheid. p. 9, cf. بَدَعَ I. IV. id. it. commentus est, finxit Har. II, 78. III, 154. V, 172 Sch. syr. بَرَأَ 2 Pct. II, 3 pro *πλάσσει λόγους*, rabbin. בָּא mendax et hebr. בָּרַד no. II.

I. בָּרַד *separavit se, solitarius fuit*. Arab. بَدَّ separavit, disimixit. II. dispersit, dissipavit. IV. in partes distribuit. VIII. separatim aggressus est rem. X. sola usus fuit re, eam solam delegit, singularis fuit in ea, c. c. ب et ف v. Cast. h. v. Part. בָּרַד *solitarius*. Ps. CII, 8. Hos. VIII, 9: *בָּרַד בָּרַד אָנָּה בָּרַד אָנָּה* *onager solitarius sibi vivens* (cuiusam für sich). Jes. XIV, 31: *אָנָּה בָּרַד אָנָּה בָּרַד אָנָּה* *non erit separatus (vel dispersus) in agminibus eius* i. e. omnes conferto agmine incedent.

II. בָּרַד i. q. בָּא *commentus, mentitus est*, cf. etiam בָּדָי IV. modum excessit, maxime in sermone, v. Schult. ad Job. XI, 3. Cf. בָּרַד no. II.

בָּרַד m. 1) *separatio, res separata, pars a rad.* no. I. (Arab. بَدَأَ et بَدَأَ sors, portio). Exod. XXX, 34:

בָּרַד *pars sicut pars* i. e. acquis portionibus (cf. בָּרַד no. 14), ut recte LXX. Vulg. Targg. et Arabs uterque. (Aben Esra et Abarhanel: *singula aromata seorsum*, atque ita hac formula utuntur in Talm. Schach. 2.) Vide infra Plur. In Sing. בָּרַד *ad partem, in separatione* abit in particulam, et valet 1) adv. *separatim, seorsum*, gall. à part. Exod. XXVI, 9: *quinque aulaca separatim* (בָּרַד) *et sex aulaca separatim* (בָּרַד) XXXVI, 16. Iudd. VII, 5. Zach. XII, 12. 13. 14. Saepe hoc significato additur suffixum personae. Gen. XXI, 28: *אָנָּה בָּרַד אָנָּה*

tam eximium est naturae donum, ut arum inter et gemmas memorari utque ab eius proventus regio Chavilae magnopere laudari potuisset. Hanc igitur ob causam haud adeo spernenda est Judaeorum (ut Saad., Ar. Erp., Gr. Venet. Abulwalid. Kimclui ect.) opinio, a Bocharto (Hieroz. II, 64—83. III, 592 Lips.) docte exornata, *margaritas* intelligendas esse, quarum magnam vim in sinus persici littoribus et in India expiscantur, quibusque mammae granula non inepte comparari poterant. Dedit et tymon Bochartus, quadril. ברזה ברד a rad. ברל (addita in line littera gutturali, v. Lebrgeb. 863) margaritam *selctam* et *eximiam*, *unionem* valere observans, coll. arab. فريد unio, a rad. فر, quae idem valet

quod ברל. — Gemmae lapidisque pretiosi genus vel eam ob causam intelligi non potest, quod in Genesi ברך diserte praecipitur vocabulo sequenti ברק, non nostro. Male igitur LXX in Gen. ἀρθραξ i. e. *rubinus*, et in Num. κρυσταλλος, it. Hebraei ap. Abulw. qui ברל i. e. *crystalum* reddunt, adstipulante Relando (de situ paradisi §. 12): et peius etiam recitiorum nomulli (ut Wahllius in descr. Asiae p. 856, et Hartmannus de muliere hebraea III, 96), qui *beryllum*, modo viridem modo aurii coloris gemmam, intelligunt. Provocant illi ad Onkel. qui in Num. illud reddat ברזיה, et ad Sam. intp. qui ibid. scribat ברזיה: sed nihil tale in Polyglottis, ubi Onk. ברזיה, Sam. ברזיה. Ipse contextus Samaritanus, cui scripturam ברזיה *Beroala* tribuit Wahllius, tuctur vulgare ברזיה (1 cod. ברזיה). Hoc ipso vero nomine Samaritanos gemmam indicasse, ex eo apparet, quod ברזיה Exod. XXVIII, 20 in altero Vers. codice exstat pro hebr. ברזיה. — Plane denique repudiandi, qui in utroque Pentateuchi loco duas res diversas intelligi opinantur, ut J. D. Michaelis in Supplement. p. 152, qui idem de veterum interpretationibus minus accurate retulit. — Onk. in utroque loco retinet ברזיה, ברזיה, Pseudojon. ברזיה, Syrus ברזיה, quam scripturam etiam nova edit. Lond. tuctur. Vocabulum obscurum ברזיה, quo intp. Sam. usus est in Genesi, Winerus bene interpretatur *gossypium*, chald. ברזיה.

ברן rad. inusit. et dubia. Arab. بدن corpus (cf.

ברן) et بدن magno crassoque corpore fuit.

ברן N. pr. 1) viri Manassitae 1 Par. VII, 17. 2) iudicis Israhelitarum, si vera lectio 1 Sam. XII, 11. Quum liber Iudicum huius nominis heros ignoret, iam e vet. interpp. LXX. Syr. Arabs pro Bedano dederunt Baracum (ברק ludd. IV, 9), et nobis quoque non improbabile, hanc veram esse scripturam, quanquam Baracus accuratius ante Gideonem memorandus fuisset. Chald. *Simsonem* reddit,

qs. ברן sit in (tribu) *Dan* vel i. q. ברן *Danita*, eamque sententiam inter recentiores sequitur etiam Jo. Simonis, qui ברן i. e. *magni corporis vir* Simonis epitheton fuisse statuit. V. Cleric. ad h. l.

ברק 1) *fidit, rimas egit* (cf. ברק, et quae ibi adnotavimus, neque vero بترق ab Eliehornio collatum, quod arabicum non est). V. ברק. 2) denom. a ברק *rimas reparavit*, instauravit ruinas aedificii. 2 Par. XXXIV, 10: ותרקו ותרקו ותרקו ותרקו Vulg. ut *instaurarent templum et infirma quaeque sarcient*. LXX. ἐπισκευάσαι κτ. κτ. τῶν τοῦ θου τὸν τοῦ. Syr. ברק id. 2 Reg. XII, 7. XXII, 5 ibique Ephr. Usitatio etiam est Aramacis translata scrutandi investigandique significatio (pr. rimatus est), quam Cocejus loco laud. adhibet, sed invito contextu. Peius etiam Rabbini *rimas* aedium ab inspicendo dictas esse volunt.

ברק e. Suff. ברק m. *fissura, rima*, quod *ruinosum* est in aedificio (2 Reg. XII, 6 sq.), in nave Ezech. XXVII, 9. 27. Vulgaris formula est: ותרקו ותרקו ותרקו ותרקו instauravit quod ruinosum est 2 Reg. Ezech. I. c. (Nasor. ברק rima, fissura).

ברק N. pr. centurionis regis Jehu. 2 Reg. IX, 25. (Arab. برك dispersus est).

ברק chald. Pa. ברק *dispersit* Dan. IV, 11. In Targg. saepissime pro hebr. ברק, ברק, ברק, ברק. Syr. ברק, saau. ברק id.

ברק rad. inusit. quae pr. *puritatis* vim habuisse videtur. Haec apud Arabes partim translata est ad *nitorem* et *ornatum*, nude برك nituit, canduit, venustus fuit, برك nitor, partim ad *inanitatis* notionem unde برك vacua et inanis fuit domus, supellectile caruit, Conj. IV. vacuum reddidit domum tentoriumque, evacuavit vas, vacuum reliquit equum, برك pro برك domus vacua et inanis, cf.

Syr. ברק vacuitas, ברק id. Eandem significationum seriem habes in ברק purus fuit Ni. evacuatus, desertus fuit, neque ad antiphrasin confugiendum est. Cacterum

haec puritatis, candoris et nitoris vis pluribus radd. a syllaba בַּה ordinentibus communis est, v. בָּהֵט, בָּהֵל, בָּהֵם.

בָּהוּ m. (pro בָּהוּ, formae segolatae) *vacuitas, inanitas* et concr. res vacua et inanis. Ter paronomastice imungitur v. בָּהוּ, de Iudaea vastata et incolis vacua Jer. IV, 23, de terra recens creata Gen. I, 2 (Onk. bene בָּהוּ, Sam. רִיבְרִי. Syr. סֹבֵט סֹבֵט), et Jer. XXXIV, 11, de quo loco v. אָבֵן no. 6.

בָּהֵט rad. inusit., fort. i. q. arab. بَيَّت mentitus est.

בָּהֵט Esth. I, 6 marmoris species, ex qua pavimenta fiebant. LXX. Vulg. *σμαραγδίνης smaragdites*. Arab. بَيْت sec. Kamūs. p. 176 بَيْت lapis genus notum. Cum ve. arabicum pr. *mendacium* notet, suspicor, hunc lapidem ita vocari tanquam marmor adulterinum, quod veri marmoris speciem *mentitur*. Aliis nomen a gravitate ductum videtur, coll. بَيْتٌ gravis, molestus fuit. Abulwalides reddit خِلم, marmor album, et بَيْتٌ lapis marmoris similis, cuius usus est in pavimentis. Cf. J. E. Faber Archaeologie d. Hebraer p. 379.

בָּהֵל vel בָּהֵל in Kal. inusit. probab. trepidavit, vel trans. terruit, cf. transp. בָּהֵה et aethiop. ህረረ: terrorem incussit, ለ et ረ permutatis. Vicinum est arab. بَيَّط exsecratus est (v. LXX Jes. LXV, 23) pr. diris terruit, increpavit, cf. בָּהֵה, בָּהֵה.

Niph. 1) *trepidavit*. Tribuitur ossibus Ps. VI, 3, manibus Ezech. VII, 27, translate animo Ps. VI, 4. Inde 2) *percutus est*, terrore, pavore, timore, impr. propter calamitatem, quae vel ingruit, vel iamiam accedit. Exod. XV, 15. 1 Sam. XXXVIII, 21. 2 Sam. IV, 1. Ps. XLVIII, 6. XC, 7. Ezech. XXVI, 18. Sequitur בָּהֵל Gen. XLV, 3. Iob. XXIII, 15. Eccles. VIII, 3. Involvit animi desponsionem Iob. IV, 5: *percutus es? i. e. animum despondit? —* Jes. XXI, 3: *percutus es? i. e. animum despondit? ita percutus sum, ut non videam*. Iob. XXI, 3: *ubi memini, horrore percutor*. — 3) *trepidavit*. Iudd. XX, 11. — 4) *festinavit ad aliquid*, sequ. הָ. Prov. XXVIII, 22: *festinat ad divitias vir invidiosus i. e. anxio petit divitias*. (Cf. בָּהֵט, et XX, 21). — 5) *subito perit*. Ps. CIV, 29: *obscuras faciem tuam subitotque percutit* (evanescit) cf. בָּהֵט no. 2. Part. fem. בָּהֵל subst. *exitium subitum*, cf. בָּהֵט. Zeph. I, 18: *nam ca-*

lamitatem, inmo subitum exitium parat (Dcus) *incolis terrae*. Al. *calamitatem* canque *valde festinatam* cet.

Pi. 1) *terrore percult, perterrefecit* Ps. II, 5. LXXXIII, 16. Dan. XI, 44. 2 Par. XXXII, 18. Iob. XXII, 10, inde *fecit, ut animum desponderet*, (parall. רָדָה רָדָה). Est. IV, 4 Keri: *אֲרָהִים אֲרָהִים אֲרָהִים אֲרָהִים אֲרָהִים*, *ut animum desponderent* (Israelitae) *in aedificando*, desisterent ab opere. — 2) *acceleravit* Esth. II, 9. Inde 3) sequi Gerundio i. q. בָּהֵט *festinavit* aliquid facere I. e. c. V, 1. VII, 9.

Pa. *acceleratus est*. Prov. XX, 21 Keri: *בָּהֵט בָּהֵט אֲרָהִים* *opes acceleratae* i. e. nimis anxie et festinanter comparatae. Inde בָּהֵט celer Esth. VIII, 14.

Hiph. 1) i. q. Pi. no. 1. Iob. XXXIII, 16. 2) i. q. Pi. no. 2 Esth. VI, 14. 3) *deturbavit* aliquem e loco. 2 Par. XXVI, 20.

בָּהֵל chald. in Pc. inusit. *Ithpe*. Inf. הִתְבַּהֵל subst. *festinatio, celeritas*, et cum praef. בְּ adv. *celeriter* Dan. II, 25. III, 24. VI, 20. (Sam. בְּבָהֵל perturbatus est).

Pa. *terrūt* Dan. IV, 2. 16. VII, 15. *Ithpa*. pass. V, 9. Saepè ita in Targg.

בְּהֵמָה f. 1) *terror* I. e. XXXVI, 16. Plur. Jer. XV, 8. 2) *exitium repentinum* Jes. LXV, 23. (LXX. *κατάρα*, ex usu loquendi Arabum, quibus بَيْت valet mala imprecatus est). Ps. LXXXVIII, 33.

בְּהֵלוּ f. chald. *festinatio* Est. IV, 23, cf. Jes. LIII, 12. Eccl. IV, 12 Targg.

בְּהֵמָה rad. inusit. Arab. بَهْم IV. clausit. X. mutus fuit, obmutuit (cf. אָבֵם et infra בָּהֵט), (melit. *ybhem*) mutus, barbarus. Aethiop. ህረረ id.

בְּהֵמָה constr. בְּהֵמָה c. Suff. בְּהֵמָה, בְּהֵמָה (qs. a בְּהֵמָה) Plur. בְּהֵמָה, constr. בְּהֵמָה f. *bestia* (ita dicta, quia loquela caret, nisi verbi significatio secundaria est), caque *quadrupes, maior et terrestis* (v. tamen infra Plur. no. 2 et arab. بَهْمَاء sec. Firuz. *كُل ذَات أَرْبَع قَوَائِم* *omnis quadrupes, etiam in aqua degens*). Opp. aves et reptilia. Gen. VI, 7. 20. VII, 2. 8. 23. VIII, 20. Exod. IX, 25. Lev. XI, 2. Prov. XXX, 30: *בְּהֵמָה leo est heros inter quadrupedes*. Spec. valet 1) *quadrupes domestica, pecus*, idque collect., ut haec vox latina. Opp. הַת הַתָּה Gen. I, 24, הַת הַתָּה II, 20. III, 14, הַתָּה Gen. VII, 14. 21. Lev. XXV, 7 animalia agrestia, ferae. Complectitur וְאֵזֶן pecus ovillum et eaprium וְבָקָר pecus bovinum, ut liquet ex Gen. XLVII, 18, ubi בְּהֵמָה est i. q. comm. 17: *בְּהֵמָה וְאֵזֶן וְבָקָר*, et Levit. I, 2: *si quis Domino*

sacrificium oblaturus est, וְיִזְכֹּר הַקָּדוֹשׁ וְיִזְכֹּר הַקָּדוֹשׁ
 e pecore offerat illud, vel bovino vel ovillo. Specialior
 etiam usus est 2), ubi sola iumenta significant, ut asinos, ca-
 melos, et excluduntur ovium bouumque greges (בְּהֵן) Gen. XXXIV, 25. XXXVI, 6. Num. XXXII, 26. 2 Reg. III, 17. Cf. Es. XXX, 6. XLVI, 1. (Melit. nahal tel bheijem calcemata equorum Vass. p. 531)
 3) poet. etiam de quadrupedibus agrestibus et Jervis usur-
 pat. Ita in Plur. בְּהֵן דֶּנְתָּ דֶּנְתָּ Dent. XXXII, 24. Hab. II, 17, maxime sequi. Genit. בְּהֵן דֶּנְתָּ Dent. XXXIII, 26. Jes. XVIII, 6. Jerem. VII, 35. XV, 3. XVI, 4. XIX, 6, בְּהֵן דֶּנְתָּ 1 Sam. XVII, 41. Joel I, 20. III, 22. Ps. VIII, 8. Mich. V, 7. — 4) Saepe opp. homines, בְּהֵן דֶּנְתָּ וְגַם דֶּנְתָּ Exod. XI, 7. XII, 12. אֲדָם בְּהֵן דֶּנְתָּ Ezech. XIV, 13 sq. XXXIX, 8. XII generis exempla ta-
 men maximam partem ad no. 1. referenda sunt. Nominum-
 quam pecus memoratur propter stuporem (Iob. XVIII, 3. Ps. XLIX, 15. LXXXIII, 22). Semel animus (בְּהֵן) et
 sors quaedam futura ci tribui videtur Eccles. III, 19. 21.

Plur. בְּהֵן דֶּנְתָּ 1) quadrupes, v. supra; 2) Plur. ma-
 iest. (propterea sequi. sing. masc. quadrupes magna, in-
 gens, quo nomine Iob. XI, 15 insingitur hippopotamus.
 Hunc enim l. e. et sq. describi, non elephantum, ut vole-
 bant Drusius, Grotius, Schultensius, J. D. Michaelis
 ad h. l. Schoderus in Hieroz. spec. I, p. 2 sq., nobis per-
 suasum est cum Bocharto (Hieroz. II, p. 754 sq.), Lu-
 dolfo (hist. aethiop. I, 11), Shawio (itin. vers. germ. p.
 36-) aliisque multis, haec fere ob argumenta: a) Aquati-
 cum non terrestre animal esse Behemoth, id ex universo
 consilio et ratione duorum Dei sermorum (cap. 38 sq.)
 colligi potest, siquidem animalibus terrestribus avibusque
 in priore oratione absolutis nomini aethiopiae naturae mon-
 stra posteriori relicta erant; b) bestiae nostrae descrip-
 tionem excipit crocodilli adumbratio, in quam altera oratio
 exit. Atqui crocodillus et hippopotamus, utpote Aegypti
 Aethiopiaeque miracula, constanter et certatim ita iungun-
 tur a veteribus scriptoribus, v. Herod. II, 69—71. Diod.
 I, 35. Plin. H. N. XXXIII, 8; c) Amphibium describi,
 necessario consequitur e ratione, qua cotinua 15. 20—22
 et 23. 24 sibi opponuntur. Sententia enim est: idem hoc
 animal — mirandissime id est? — quod reliquorum terre-
 strium more granine vescitur et in montibus degit arbori-
 bus obumbratum, idem hoc fluvii voraginibus non terre-
 tur, in iisque habitat, licet piscium ad instar haud facile
 fuerit capiendum. d) Candae mentio com. 17 non quadrat
 in elephantum, et ridiculi sunt, qui proboscidem designari
 putant. c) Probabiliter sub vocabulo בְּהֵן דֶּנְתָּ laetet vox
 aegyptiaca, hippopotamum designans, paululum inflexa, ut
 semitica videatur (v. בְּהֵן דֶּנְתָּ). Etenim W-ḤZḤ-ḤUOSṬ
 bovem aquaticum notat, quo nomine (bomarino) etiam
 Itali hippopotamum insingunt (v. Jablonskii Opusce. cd. te
 Water I, 52). — Nihil bouae fugis dant veteres. LXX.
 θηρία. Chald. בְּהֵן דֶּנְתָּ. Syr. et Vulg. retinent voc. he-
 braicum. Saad. ms. רְהִינוֹסֶר rhinoceros.

בָּהֶם rad. inusit. probabiliter i. q. בְּהֵן + Conj. IV. clausit, texit.

בְּהֵן m. pollex sive manus sive pedis, prout sequi-
 tur בְּהֵן aut בְּהֵן Exod. XXIX, 20. Lev. VIII, 23 sq. XIV,
 14. 25. 28. Plur. constr. בְּהֵן הַיָּדוֹת Iud. I, 6. 7, a sing.
 deperdito בְּהֵן, quem Cod. Sam. constanter exhibet pro

בְּהֵן. Arab. بَهْمٌ (Mem et Nun permutatis), quod respon-
 det formae בְּהֵן, et in lingua vulgari بَهْمٌ (Ar. Exp. Exod. I. c.
 et J. b. K.), quod respondet formae בְּהֵן, melit. behem et
 behen; si quid video, a claudendo ductum, quia pollex
 manum claudit. Fortasse idem ve. laet in phoen. Tygma-
 lion (בְּהֵן) a Graecis ita iullexo, ut ἀπό τῆς πρυγαῖος
 derivatum videretur. Chald. et Sam. in Pent. בְּהֵן אֶדְגִּיטוּס
 crassus, Syr. ܒܗܡܘܢ pollices (a brevitate dicti, quam pro-
 prietatem apud veteres etiam pollex pedum habebat, ut in
 calaveribus Aegyptiorum conditis cerni potest) v. Mich. ad
 Cast. p. 437. Aqu. in Exod. ἀποδύλαλλον (alibi ap. Graecos
 ἀντίπεδον), LXX ubique τὸ ἄκρον τῆς γροῖας, τὸ πῶδες,
 quod in Schol. gr. ed. Rom. Exod. I. c. τὸν ἀποδύλαλλον
 explicatur, quare non erat, quod de locutionis graecae pos-
 testate dubitaret J. D. Michaelis in Supplement. p. 157. Cf.
 praeterea ἀποδοῦσαι in digitis pedum incedo. Male Vulg.
 Iud. dimittit, et Chald. ibid. talos reddunt. — Jo.
 Simonis coniecit, בְּהֵן, pr. esse i. q. בְּהֵן distitit, et pollicem
 dictum esse a distando; id vero non cadit in pollicem
 pedum, nec congruit cum arabico بَهْمٌ.

בְּהֵן (pollex) n. pr. filii Ruben, de quo nomen sorti-
 tum est בְּהֵן בְּהֵן locus in finibus tribuum Judae et Ben-
 jamin. Jos. XV, 6. XXVIII, 17.

בְּהֵן rad. inusit. Syr. ܒܗܡܘܢ albus fuit spec.

leprâ Ass. III, 2, 2. ܒܗܡܘܢ splendens (de armis 2 Macc.
 V, 3) cf. Cod. Nasor. III, 308: ܒܗܡܘܢ ܒܗܡܘܢ
 Chald. ܒܗܡܘܢ splendidus fuit, ܒܗܡܘܢ splendidus.

בְּהֵן m. vitiligio alba, morbus entis in Oriente haud
 raro occurrens, maculis albis sed pallidis בְּהֵן בְּהֵן
 בְּהֵן) constans, leprae similis, sed innoxia, neque con-
 tagiosa, neque hereditaria, sulphuri cedens, ac sponte
 etiam evanescens. (Arab. بَهْمٌ Adv. I, 268. II, 161.
 Niebuhrii Arabia p. 135. 137. et praef. p. 41. Hensler
 hist. leprae occidentalis p. 42 sq. 211. Eodem ve. de li-
 chene, ut plantarum genere nuntur v. c. بيت الحاجر
 lichen lapidis, Steinflechte Dioscorid. Idem valet syr.
 ܒܗܡܘܢ, quod ap. Cast. male redditur distinctus albo
 et nigro. En glossam Barbahhuli: ܒܗܡܘܢ بيت الحاجر

הַיִּמִּינִי חֹסֶמֶת סוֹבֵר הוֹסֵר וְחֹסֶמֶת אִם נֹסֵר
 (1 Ms. אֲנִימֵי וְעוֹ הַיִּמִּינִי וְאֲנִימֵי אֲנִי) i. e. בְּהִירָה i. q. Bahak. Sergius scribit בְּהִירָה, et Bar Seruschvōi id ita dictum censet, quia splendeat sicut ignis et lux. Reddit illud וְדַח quod vitiliginem notat et lepram albam [1 Ms. vitiliginem albam]. Sam. פֶּחָד, פֶּחָד de quavis macula alba in cute apparente usurpant pro hebr. בְּהִירָה. LXX optime ἀλγός. Hoc enim vocabulum speciale est et technicum (cf. Cels. de med. 5, 28 §. 19). Generatius usurpatur λευκή (בְּהִירָה); unde Hesych. ἀλγός, λευκή τὸ ἐν τῷ σώματι. — Not. In cod. Sam. pro בְּהִירָה legitur פֶּחָד, quae forma etiam in Vers. sam. exstat comm. 2. 23. Inspecto Castello col. 321 forsitan contuleris aethiop. ለሰቆ, quod ibi redditur caritas, splendor, sed cave id facias: hoc enim ve. valet valde, impense, et pertinet ad rad. ለቀዕ: v. Ludolf. Lex. p. 40.

בְּהִירָה rad. insit. Arab. بَيَّر luxit, splenduit, sed plerumque translate eminuit. Aethiop. transp. ለርሀ: fulsit, splenduit, ለርሀ: lumen, ለርሀሂ: luminare, unde quadril. arab. بَرَحَن luculenter evicit. In Cod. Nas. ለርሀሂ gloriatius est, iactavit se. Syr. ܘܫܬܘܐ gloriosum se reddidit.

בְּהִירָה plur. בְּהִירוֹת f. macula in cute, maxime alba, quae ubi reliqua cute depressior est, crinemque album habet, orientis leprae symptoma (Lev. XIII, 2—4. 18—23. 24—28), sin minus, immoxia est, sive cicatrix sit, sive ex ustione orta, sive vitiligo comm. 38. 39. Male enim Jahnius (Archaeol. I §. 215) nostrum etiam בְּהִירָה speciale certū cuiusdam morbi, nimirum λεύκησις Hippocratis, nomen esse voluit. Albam maculam id proprie significare, ex etymo colligi potest. Additur tamen adiectivum coloris, ut comm. 4: ἄσ μα βְּהִירָה לְבָנָה הוא si macula alba est, comm. 19: בְּהִירָה לְבָנָה אֲדִירָה macula alba subrubra, comm. 39: בְּהִירָה לְבָנָה אֲדִירָה maculae coloris albi pallidi. Dillert בְּהִירָה speciale nomen morbi maculis subalbis constans. Syrus tamen pro nostro ve. ubique חֹסֶמֶת (v. Bar Bahlūl), Sam. פֶּחָד, פֶּחָד. Onk. retinuit בְּהִירָה. Bene LXX. τηλαυγής, τηλαύγυα pr. candor eminus splendens, dein sec. Hesych. ἀογή λεύκησις. Etiam ab Arabismo non alienum fuisse hoc ve., docet J. b. K. his verbis: בְּהִירָה בִּירָה עוֹלוֹן אֲבִירָה אֲבִירָה respondet arab. بَيَّر q. e. species macularum albarum. Ignorant tamen Lexica, neque Saadias illo usus est. Speciale est, quod adnotat Firuzabad. p. 470: لبيب ... أبيض

יֻגּוּלִים וְאֲבִירָה iugulum equi et macula alba (die Blässe) in eo, non, quod inde efficit Giggeius: nota alba in fronte equi.

בְּהִירָה adj. m. splendidus, de sole Job. XXXVII, 21.

בְּהִירָה pract. בָּה (semel בָּה Milēl pro בָּהה 1 Sam. XXV, 8), imp. בּוֹא, בָּה, bis בָּהה (Milēl) 1 Sam. XX, 21. 1 Reg. XIII, 7, inf. semel בָּהה (Milra) 1 Reg. XIV, 12 fut. יָבֹוא, יָבֹוא, וְיָבֹוא 1 Reg. XII, 12 Chctühb, cum He parag. et Sull. aliquoties irregulariter הבאה Deut. XXXIII, 16 הבואה Job. XXII, 21, הבאה, Keri הבאה 1 Sam. XXV, 34 (Lichgeb. 464)

1) intrare, ingredi (Aethiop. ለቀለ: id. Arab. ٱلْبَدْوُ reversus est, it. dividit in hospitium, مَبَايَعٌ, مَبَايَعٌ mansio, hospitium. Intrandi significatio Arabes frequentant دخل, Syri et Chaldaei ܕܚܠ, ܕܚܠ). LXX. εἰσπορευέσθαι, εἰσῆγεσθαι. Opp. יָבֹוא Jos. VI, 1. 1 Reg. XV, 17. Locus, quem quis ingreditur, ut domus, urbs, terra, navis, c. c. בָּה Gen. XIX, 8. Deut. XXIII, 25. 26. 1 Sam. IX, 5. 2 Reg. IX, 31 (cf. lit. c), אֶל־בָּה Gen. VI, 18. VII, 1. XIX, 3, לָּה Esth. VI, 4, cum He parag. Gen. XII, 11. 14, et simpliciter c. acc. Ps. C, 4. Thren. I, 10, quare participium verbi constr. etiam c. Genit. Gen. XXIII, 10. 18: בָּה בְּיָדֵי אֲנִי intrantes portam urbis eius. Prov. II, 19. Personam, ad quam ingrederis, plerumque praecedit אֶל Gen. VI, 20, VII, 15, ubi praecedit בָּה, proprie valet ingredi in (corpus). Ezech. II, 2: וְהָאָנִשׁ בְּיָדֵי אֲנִי animus me ingrediebatur i. e. mihi rediit (cf. μένος ἄνδρα εἰσῆγαυ Il. 17, 157). 2 Reg. XVIII, 21: בָּה בְּכַף יָדֵי אֲנִי intrat manum eius canna conquassata eamque transfigit (cf. intrare ursum i. e. transligere Martial. ep. VII, 26. XIV, 30). Peculiares locutiones haec sunt: a) אֶל־בָּה ingredi ad feminam honeste dicitur de coitu Gen. VI, 4. XVI, 2. XXX, 3. XXXVIII, 8. Deut. XXII, 13. 2 Sam. XVI, 21. Ps. LI, 2, rarius אֶל־בָּה Gen. XIX, 31. Deut. XXV, 5 ubi Cod. Sam. אֶל־בָּה. Cf. infra Syr. (Arab. ٱلْبَدْوُ et ٱلْبَدْوُ id. ٱلْبَدْوُ pro ٱلْبَدْوُ coitus, ܕܚܠ sequi. b) ለቀለ, ለቀለ Saad. coivit, ለቀለ c. acc. Cor. II, 222 id. etiam de turpi concubitu Cor. XXVII, 56. XXIX, 28, ለቀለ coitus. Aethiop.

ለቀለ: id. Hen. ms. 7, it. ለቀለ: ivit, c. acc. coivit cum femina. Syr. ܕܚܠ id. Barhebr. 421). — b) ingredi in domum sponsi novive mariti, de sponsa Jos. XV, 18. Iudd. I, 14, sequi אֶל־בָּה Dan. XI, 6. Cf. Hiph. 1, b. — c) בָּה intrare in iudicium cum aliquo i. e. in ius vocare aliquem Jes. III, 14. Job. XXII, 4. Ps. CXLIII, 2. Cf. Hiph. 1, c. — d) בָּהה egredi et ingredi,

altaria, idque adeo 2 Reg. XXIII, 15 (ubi בְּמוֹת redditur פְּסֻלָּה).

Not. 3. Forma Pluralis constructi בְּמוֹתַי, in qua duplex est Pluralis numeri signum, sui simile exemplum habet in רִצְאוֹתַי 1 Sam. XXVI, 12 cf. *Lehrgeb.* 511. Masorethae autem hanc formam non agnovisse videntur, et pro ea substituerunt בְּמוֹתַי. Haec multi appellant *banwthe*: sed quomodo in nostro exemplo, utpote impurum et immutabile, corripi possit in Chateph-kamez, equidem non video. pluralis enim בְּמוֹתַי, ad quem provocat, non est a בְּמוֹת, sed a fem. בְּמוֹתָה. Rectius igitur alii בְּמוֹתַי *banwthe* et singularem statuunt בְּמוֹתָה (formae בְּמוֹתָה), ita ut בְּמוֹתָה in Plurali servatum sit coll. בְּמוֹתָה (Lehrgeb. 528), et בְּמוֹתָה (formae בְּמוֹתָה) dictum pro בְּמוֹתָה. Equidem spreta hac Masoretharum crisi ubique בְּמוֹתַי et בְּמוֹתָה legendum esse suspicor.

בְּמוֹת (excelsa, sacella) Num. XXI, 19 et plenus בְּמוֹתַי (sacella Baalis) XXII, 41. Jos. XIII, 17. N. pr. loci in libris Moabitaram, prope Arnonem fluvium, a sacellis in monte exstructis nomen habens. Sunt, qui eodem referant Jes. XV, 2, sed ibi appellative reddendum.

בְּזֵן c. derivatis v. בְּזֵן.

בְּזֵנָה (prudentia) N. pr. viri in stemmate Judae 1 Par. II, 25.

בְּזֵנָה v. בְּזֵנָה rad. בְּזָת.

בְּזֵיט fut. *conculcare*, veluti rem neglectam et despectam Prov. XXVII, 7: *qui satur est, mel pedibus conculcat* (v. בְּזֵיט, בְּזֵיט), id. *pedibus comminere*, hostes i. e. penitus subigere, cf. *Lehrgeb.* Jes. XIV, 25. LXIII, 6. Ps. XLI, IV, 6. LX, 14. Part. בְּזֵיטִים Zach. X, 5: *et erunt instar heroum, qui hostes proculeant in bello sicut (בְּ) lutum platearum.*

Pil. בְּזֵיט *pedibus calcavit* locum terramve sanctam Jer. XII, 10. Jes. LXIII, 18. Adiunctam habet polluendi profanandique potestatem, cf. *καταπαύειν το αγιασμα* i. q. *βερβηλοῦν* 1 Macc. III, 45. 51. IV, 60. Apoc. XI, 2 de gentilibus: *την πόλιν την αγίαν παύουσιν.* Cf. *Lehrgeb.*

Heph. part. בְּזֵיט *conculcatum* (de cadavere) Jes. XIV, 19.

Hithpal. הַבְּזֵיט (non reflex. sed pass.) *ad conculcandum proiectus est*, de filia recens nata Ezech. XVI, 6. 22: *de hinc hinc est hinc hinc ad conculcandum proiecta eras cum sanguine tuo.* Cf. *Lehrgeb.* Scheidius in diss. Lugd. 973 interpretatur *humectatam, se volutantem*, coll.

בְּזֵיט humectavit et misenit, impr. potentam, et Vers. Alex. *σπυριεύη*. Sed illud praeferre et sententia iubet, et usus radices hebraicae.

בְּזֵיט (locus conculcatus, ut area, formae יֵקִים, יֵקִיר, quia derivatio saltem probabilior videtur quam a rad. deperdita בְּזָת, i. q. *בְּזָת* siccus fuit) *Jebus*,

Hierosolymorum primum nomen, Canaanitarum tempore usitatum Iudd. XIII, 10. 11. 1 Par. XI, 4. N. m. gent. est בְּזֵיטִי הֵבְזֵיטִי *Jebusaeus* et collect. *Jebusaei*, gens cananaca, quae illam urbem cum montibus vicinis (Num. XIII, 50. Jos. XI, 3) incolabat, a Davide demum devicta (2 Sam. V, 6 sq. cf. Iudd. I, 21. III, 5). non proius expulsa, a Salomone praestandis auguriis vexata 1 Reg. IX, 20), Esrae adhuc aetate superstes (Esr. IX, 1). In gentium cananacarum indice plerumque postremum locum occupat (Gen. XV, 20. Jos. III, 10) et Hevitas provincie excipit (Ezod. III, 8. 17. XXIII, 23. XXXIII, 2. XXXIV, 11. Dent. VII, 1. XX, 17. Jos. IX, 1. XII, 8. XXIV, 11. 1 Reg. IX, 20). Idem nomen censitit aliquoties de ipsa urbe ponitur (pro בְּזֵיטִי הֵבְזֵיטִי Iudd. XIX, 11) Jos. XV, 8. XXIII, 16 impr. 28. etiam poet. de Hierosolymis Zach. IX, 7, ut בְּזֵיטִי de Chaldaea. Cf. etiam Gen. XV, 19. 20, ubi *Jebusaei*, *Amoritae* ect. pro regionibus eorum ponuntur.

בְּזֵיטִי f. *conculcatio*. Jes. XXVIII, 2. 7: *בְּזֵיטִי הֵבְזֵיטִי* *populus robustissimus et omnia conculcans*. Aethiopes intelliguntur, cf. Comment. ad h. l. XXII, 5: *בְּזֵיטִי הֵבְזֵיטִי* *diebus commotionis et conculcationis et perturbationis* i. e. dies publicae calamitatis, quo omnia inter se permixta hostibus praebebuntur conculcanda.

בְּזֵיטִי f. *conculcatio, interitus*. 2 Par. XXII, 7.

בְּזֵיטִי rad. inusit., quae cum vicinis בְּזֵיטִי, בְּזֵיטִי et בְּזֵיטִי

exsiliendi potestatem habet, varie postea, tum ad equam *scaturientem et ebullientem*, tum ad ulcera *propullulantia pustulasque* in cute orientes translata. V. chald. בְּזֵיטִי exsiliit, exsultavit (prae gaudio) בְּזֵיטִי ebullivit Ps. XLI, V, 2 Targ. בְּזֵיטִי id. Jes. LXIV, 2 (hebr. בְּזֵיטִי, bulla aquae, tumore, ulcere, pustula Talun.; syr. بَزَيْتِي gurgites aquarum, بَزَيْتِي gurgites aquarum, B. B., بَزَيْتِي gurgites aquarum, Inde

gurgites Ferr. 791, arab. بَزَيْتِي med. Waw et Je et بَزَيْتِي effertur sanguis, بَزَيْتِي intumuit sanieque sorduit ulcus, بَزَيْتِي putus plenus, scaturigo, cf. بَزَيْتِي scaturivit, it. بَزَيْتِي scaturivit, بَزَيْتِي gurgites aquae. Inde

בְּזֵיטִי f. pl. (cum Aleph prosthetico) *pustulae* Exod. IX, 9. 10. Targ. בְּזֵיטִי. LXX. A. S. *φλυκίτις*. Vulg. *vesicae*.

בּוּץ rad. inusit. congruens cum arab. بَيْضٌ med. Je superavit albedine II. album fecit. IX. et XI. albi coloris fuit, unde أَبْيَضٌ albus, candidus, cf. etiam بَاحٍ med. Waw sincero et nitido colore fuit. Inde

בּוּץ m. *byssus* et *pannus byssinus* i. e. bombycinus, isque candidus, subtilissimus et pretiosissimus, quo vestiebantur reges (1 Par. XXV, 27), sacerdotes (2 Par. V, 12), et beatissimi quique (Esth. I, 7. VIII, 15). Vocabulum est originis aramacaë, et spec. propterea de bysso Syrorum usurpatur (Ez. XXVII, 16), quae distingui videtur ab Aegyptiorum bysso בּוּץ dicta (ibid. eomm. 7): alibi non differt a בּוּשׁ et pro eo frequentatur in sequiore Hebraismo 1 Par. IV, 21.

2 Par. III, 14 coll. Exod. XXXVI, 31. (Sic syr. بَصْتِي in V. et N. T. pro hebr. בּוּשׁ et gr. βύσσαν, et chald. בּוּץ in Targg. pro בּוּשׁ Gen. XLII, 42, et אֲבִישָׁה Jes. XLIII, 3.

XLIII, 17. Arabes hac significatione habent بَصْبَسٌ byssus). Vestes Hebraeorum byssinas candidas fuisse, tum ex etymo certo colligi potest (cf. בּוּשׁ), tum ex Apoc. XIX, 8. 14 (ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν), ubi vestis byssina candida et splendida innocentiam sanctorum significat. Nihilominus non temere reiciendus Pausanias (3, 5), qui byssum Hebraeorum flavam esse tradit (ἡ δὲ βύσσαν ἣ ἐν τῇ Ἰλίου λεπίδιος μὲν εἶνεκα οὐκ ἀποδύει ἢ Ἐβραίων, ἔστι δὲ οὐχ ὁμοίως ἑαυτῆ): gossypium enim flavum tum in Guinea et India (Gossypium religiosum), tum in hodierna Graecia nascitur: pannis vero byssinis candor haud dubie arte conciliabatur, pariter atque lino apud nos. V. J. R. Forster de bysso antiquorum liber singularis. Lond. 1776. Celsii Hieroc. 2, 167 sq. J. II. Vols ad Virg. Ge. 2, 120 (qui vestes etiam byssinas flavas fuisse suspicatur, cf. Celsius p. 177). J. E. Faber ad Harb. mari observat. 2, 382 sq. (qui spec. Gossypium herbaceum intelligit in Syria frequens, diversum a gossypio arboreo, cuius nomen בּוּשׁ fuisse suspicatur).

בּוּשָׁה f. *orum*, ab albedine dictum, arab. بَيْضَةٌ, syr. بَصْتِي. In Sing. non legitur. Plur. בּוּשָׁה c. adj. fem. בּוּשָׁה *ova delicta* Jes. X, 14. Legitur de ovis aviculæ Deut. XXII, 6, struthionis Job. XXXIX, 14, viperæ Jes. LIX, 5.

בּוּשָׁה i. q. בּוּשׁ *evacuavit*. (Melit. بويى *cavum* quid, canna, arundo, *bawwak* evacuavit, excavavit).

בּוּשָׁה f. *vacuitas, evacuatio* i. e. vastatio, depulatio (cf. בּוּשָׁה). Semel legitur Nah. II, 11: בּוּשָׁה וּבְבִישָׁה de vastatione maxima, ut שָׂאָה וּבְשָׂאָה, שָׂאָה וּבְשָׂאָה s. radd. שָׂאָה, שָׂאָה. Cf. בּוּשָׁה eomm. 3. Michaelis (Suppl. 161), confert בּוּשָׁה contigit alicui malum [Ifamas. 334],

unde בּוּשָׁה calamitas: verum evacuandi significatio satis certa est ex syr. בּוּשָׁה, cui et h. l. iungitur, et in loco paralelo Jes. XXIV, 1.

בּוּשָׁה f. id. ibid. v. בּוּשָׁה.

בּוּשָׁה i. q. בּוּשׁ *exploravit*, semel legitur Eccl. IX, 1, ubi Inf. בּוּשָׁה *ad explorandum* (cf. III, 18 בּוּשָׁה). Possit quidem forma בּוּשָׁה anomala videri pro בּוּשׁ a. בּוּשָׁה (cf. *Lehrgeb.* 36y), sed etiam Arabes utrumque verbum hoc significatu frequentant, بَوَّرَ pro بَرَّرَ.

בּוּר fovea v. rad. בּוּר.

בּוּר i. q. בּוּר v. rad. בּוּר.

בושׁ pract. בּוּשָׁה, part. plur. בּוּשָׁה fut. בּוּשׁ (pro בּוּשָׁה, ut chald. בּוּשָׁה, *Lehrgeb.* 403) *erubescere, pudere, pudore affici*. (Respondet syr. chald. بَيْتٌ, بَيْتٌ, sam. אֲבִישָׁה, אֲבִישָׁה, it. arab. بَيْتٌ, بَيْتٌ et بَيْتٌ attonitus, mente turbatus fuit, obstupuit, obmutuit. Sur. 2, 260, بَيْتٌ stupor. Vide vicinum נָבֵשׁ no. II.)

Esr. VIII, 22: בּוּשָׁה בּוּשָׁה *puduit me petere*. IX, 6. Semel c. verbo fin. Job. XIX, 3: לֹא תִבְשָׁה תְּהַבְרִי-לִי *sine pudore me obtundis*. Sequitur בּוּשָׁה rei, cuius nos pudet Lzech. XXXVI, 32 (coll. XLIII, 10. 11). Erubescere solet, cui eedendum est aliis: unde tribuitur soli, qui splendore superatur Jes. XXIV, 23 (cf. XXX, 26). — 2) *pudescere, spe et expectatione excidere*, quod cum pudore et rubore coniunctum est. Jer. XIV, 3: *Primores eorum aquatum mittunt tenuiores ... hi vero aquam non inveniunt, redeunt vasis inanibus* בּוּשָׁה וְהִבְבִּיחוּ וְהָסִפוּ *ob spem delusum pudefacti caput operiunt*. Job. VI, 20. Tribuitur hostibus, inimicis et impiis post irritos conatus in fugam conversis Ps. VI, 11. XXV, 3. XXXI, 18. XXXV, 4. LXX, 3. LXXI, 13, idololatris spe in idolis posita delusus Jes. XLII, 17. XLV, 16, prophetis falsis Mich. III, 7, hominibus inexpectata calamitate oppressis Jer. IX, 16. 19. XV, 9. XX, 11. L, 12. Ps. XXXVII, 19, agricolae spe messis destituito Jer. XIV, 4 cf. Jes. XIX, 9 et בּוּשָׁה. Contra non *pudefactum iri* dicuntur, quicunque fiduciam in Deo posuerunt. Ps. XXXI, 6: בּוּשָׁה וְהִבְבִּיחוּ *tibi fidebant, neque erubuerant* i. e. neque spes eos fefellit. XXV, 2. 3. XXXI, 2. 18. LXXI, 1. Jer. XVII, 18. (Syr. בּוּשָׁה pudor dicitur de conatu inani Barhebr. 66. 73. 123. 342. בּוּשָׁה pudefactus, de eo qui re infecta ab aliquo conatu desistit ib. 65. 420, cf. Mayer p. 168). Sequi בּוּשָׁה rei, quae spem fefellit. Jerem. II, 36: בּוּשָׁה וְהִבְבִּיחוּ בּוּשָׁה וְהִבְבִּיחוּ *etiam*

Aegyptus spem tuam fallet, sicut fecellit Assyria. XII, 13. XLVIII, 13. Jes. I, 29. XX, 5. Hos. IV, 19. X, 6: *בושך פדעפית* *pudefiet propter consilium suum* sc. irritum futurum. — Ps. LXXIX, 7: *אֵלֵינוּ בְּבוֹשָׁתוֹ* *ne pudefiant per me sperantes in te* sc. ubi me, pium Dei cultorem, ab eo derelictum videbunt. — 3) Transfertur ad *animum* quocumque modo *laborantem, perturbatum, confusum* (cf. *בוש*). Jer. XLIX, 25. Sic inpr. in formula *עַד בּוֹשׁ*. Iudd. III, 25: *expectabant עַד בּוֹשׁ usque dum animo perturbarentur.* 2 Reg. II, 17: *precibus fatigabant eum* Elisacum *עַד בּוֹשׁ usque dum perturbaretur*, ἀσπαράξαι fieret. Bene de Wette: *bis er verlegen ward.* VIII, 11: *ultu immoto adspiciebat eum* (Hasacem Elisacum) *עַד בּוֹשׁ usque dum perturbaretur.* Chald. ubique *בּוֹשׁ*. Cf. Muntinghe in Diss. Lugd. 1155 sq. — 4) Semel dicit videtur de re, quae aliorum spem in se positam fallit (cf. *בוש*). Hos. XIII, 15: *בּוֹשׁוֹתֵי בְּנֵי מִדְּבָרֵי* *faciet fons eius* (cf. Jer. XIV, 5) i. e. exarescet. Par. *בּוֹשׁוֹתֵי*. Probabilis vero *בוש* h. l. idem valet quod *בוש*, nisi cum 18 codd. Kenn. legendum est *בוש* (בוש) cf. *בוש* no. II. — Vocabulum est sermoni poetico familiare, in pedestri raro (v. no. 1. 3), in Pentateucho nunquam obvium. Imgitur saepe synonymis *בוש* Jes. XLV, 16, *בוש* Jes. XXXII, 4, *בוש* Ps. VI, 11, opp. *בוש* Jes. LXXV, 13. LXXVI, 5. LXXIX: *ἀσφάλτου*, Vulg. *pudeferi, confundi.*

Pil. bosh cunctatus est, sequi gerundio Exod. XXXII, 1. Iudd. V, 28. Pr. moratus est expectationem alienius, pudefiet expectantem (cf. *בוש* Iudd. III, 25), frustra expectare sivit. J. D. Michaelis (Suppl. 164) *moram mavult a stupore dictam sive a quiete, coll. בּוֹשׁוֹת* quod pro *quiete* occurrat ap. Assem. b. or. 1, 260. Hoc vero vocabulum perquam incertae auctoritatis est, videantque eruditi sine l. c. scribendum *בּוֹשׁוֹת* *quies, tranquillitas.*

Hiph. בּוֹשׁוֹת 1) *pers. בּוֹשׁוֹת* 1) *pudefecit* aliquem, impr. propter irritos conatus. Hinc de Deo: conatus irritos fieri iussit. Ps. XIV, 6. XLIV, 8. CXIX, 31. 116: *אֵלֵינוּ בְּבוֹשָׁתוֹ* *ne spe excidere me sinas.* — 2) *ignominia affecit.* Prov. XXIX, 15: *בּוֹשׁוֹת* *puer sibi relictus ignominiam parit matri suae.* — 3) *intrans. pudenda fecit, turpiter gemit* (cf. *בוש*). Part. *בוש* turpis, inhonestus, nequam. Prov. X, 5: *בּוֹשׁוֹת* *colligit aestate intelligens, stertit messis tempore: homo nequam.* Ut h. l. ita XIV, 35. XVII, 2 opponitur *בוש*. Nequitia enim stultitia quoque complectitur, ut alibi stultitiae vocabula (*בוש*) ad nequitiam referuntur. Fem. *בוש* Prov. XII, 4, opp. *בוש*. Semel additur syn. *בוש* XIX, 26, nude colligitur, hinc usum participii Hiphil vere a pudoris significatione proficisci, neque a vicina radice *בוש*, *בוש*, unde Hiph. *בוש*, repetitum esse. Vide tamen *בוש* Hiph. no. 3.

Not. Aliam formam coniugationis Hiphil, *בוש*, habes sub rad. *בוש*.

Hithpal. erubuit, puduit cum Gen. II, 25. Pedestris sermonis fuisse videtur, cf. ad *בוש*.

בוש f. *pudor*. Ps. LXXXIX, 45. Ezech. VII, 18. Obad. 10. Mich. VII, 10.

בוש f. id. Hos. X, 6. De nominibus in *בוש*, *בוש* excutibus v. *בוש* rad. *בוש*.

בוש cum Suff. *בוש* 1) *pudor, rubor.* Saepe additur *בוש*. Dan. IX, 7. 8. Ps. XLIV, 16. Esr. IX, 7. 2 Par. XXXII, 21. *בוש* induere pudorem, pudore contegi Job. VIII, 22. Ps. XXXV, 26. CIX, 29. Dicitur etiam *בוש* Jes. XLII, 17. — 2) *ignominia, conditio vilis et ignominiosa.* Jes. LI, 4. LXXI, 7. Hab. II, 10: *בוש* *consilium tuum ignominiam parasti domui tuae.* Mich. I, 11: *בוש* *in nuditate et ignominia.* (Alii *muda* pudendis, qd. *בוש* idem sit quod *בוש*). Jer. XX, 18. Syn. *בוש*. — 3) *idolom*, ita dictum, quia spem cultorum fallit, eosque pudore et ignominia afficit (cf. Jes. XLII, 17. XLIV, 9. 11. XLV, 16). Male alii *idolom* ita dictum volunt, quia *mutum* sit (v. *בוש*), vel *idolom obscœnum* intelligunt (ut Zoruius in bibl. antiqu. exeg. p. 732), vel denique peregrina vocabula aressunt, ut pers. *בוש* patrouius, protector, *בוש* *pot* idolom (v. Wahl *Magazin* 2, 105). Caeterum cf. nomina propria *בוש*.

בוש m. pl. *pudenda*, de pudendis viri Dent. XXV, 11. (Ita chald. *בוש* locus pudoris l. c. et 2 Sam. X, 4. Num. XXV, 8, aeth. *בוש*: a rad. *בוש*: i. q. *בוש*, arab. *בוש* no. II. i. q. *בוש*, turc. *בוש* *edeb jeri* vercundiae locus). Cod. Sam. magis *בוש* ponit *בוש*.

בוש chald. *pernoctavit* Dan. VI, 19. In Targg. saepe pro *בוש*. Syr. *בוש* id. et: commoratus est, mansit, *בוש* diversorium, hospitium, sam. Aph. *בוש*, arab. *בוש* med. Je, aethiop. *בוש*: et contr. *בוש*: *pernoctavit, permansit, melit. bejjet* (*בוש*) habitavit, incoluit, nidificavit (de ave).

בוש constr. *בוש*, cum He parag. *בוש* Gen. XIX, 10, constr. *בוש* v. c. *בוש* XLIII, 19. Plur. *בוש* *botim* c. Suff. *בוש*, *בוש*, pro *בוש* a sing. deperditio *בוש* chald. syr. *בוש*, plur. *בוש* *Lehrgeb.* 604 (male enim nonnulli *בוש* dictum volunt pro *בוש* a rad. *בוש*, aut legendum ducent *botim*, decepti lincola Methex) m. (de loco Prov. II, 18 v. s. שׁוּב) 1) *domus, domicilium*, a pernoctando et commorando dictum. (Arab.

urbs Moabitarum, Rubenitis assignata, cultu Baalpeoris famosa Deut. III, 29. XXXIV, 6. Jos. XIII, 20. Teste Eusebio e regione Hierichuntis 6 mill. supra Liviadem sita erat.

nn) בְּזֵיזָה (d. dispersionis) opp. tribus Issaschar Jos. XIX, 21.

oo) בְּזֵירָה (domus rupis) urbs in montanis Judae, teste Eusebio in vicesimo lapide ab Aelia civitatibus Hebronem (quod enim 2 Mace. XI, 5 quinque tantum stadiis ab Hierosolymis abluisse dicitur, errore mittitur) Jos. XV, 58. Neh. III, 16. 1 Par. II, 43, a Rehabeamo munita 2 Par. XI, 7, et magis etiam a Maccabaeis (1 Mace. XIV, 33), qui Idumacis hoc munimentum opponabant (1 Mace. IV, 61. 2 Mace. XIII, 19). Si cui mirum videatur, eam locis laudatis in finibus Idumaeae poni et semel adeo Idumaeae urbem vocari, is perpendat, Idumaeae fines illis temporibus valde promotos in centrum ferme Iudaeae penetrasse. Cf. Reland. p. 639.

pp) בְּיַתְרָה (domus s. regio plateae) Iudd. XVIII, 28. 2 Sam. X, 6, alibi רְהַב (nisi forte Beth Rechob regionem denotat, Rechob urbem), urbs Asseritarum asylū iure gaudens in finibus Palaestinae borealis (Num. XIII, 21) ibique in convallibus Libani sita haud procul a fontibus Jordanis Jos. XIX, 28. 50. XXI, 31. Iud. I, 31). Syriae pars vicina appellatur בְּיַתְרָה 2 Sam. X, 6 etiam simpl. ib. comm. 8. Auctor Paralipomenōn quidem (1 Par. XIX, 6) pro eo dat בְּיַתְרָה huic vero vocabuli obscurioris interpretamento non plus fidci tribuendum est, quam eiusdem generis apud Iude scriptorem multis.

qq) בְּיַתְרָה (domus quietis) Jos. XVII, 11. 16. Iudd. I 27. contr. בְּיַתְרָה 1 Sam. XXXI, 10. 12, et בְּיַתְרָה 2 Sam. XXI, 12 urbs Manassarum, quae vero die Cananacis et Philistaeis parebat (Iudd. et Sam. I l. c. c.), eis Jordanem sita, postea Scythopolis dicta (LXX Iud. I, 27: Βαυθούρα, ἡ ἐστὶν Σαυθούρα πόλις. Joseph. Arch. 12, 8 §. 5 μέγα πεδίον, οὐ καίτοι καὶ ἐπὶ τῶν ἰσθμῶν Βαυθούρα, καλομένη πόλις Ἑλλήνων Σαυθούρα, cf. 1 Mace. V, 52 et 2 Mace. XII, 29), usque auctore Syncello p. 214, quia a Scythis incursantibus (Herod. 1, 105) occupata sit, probabilis ex coniectura Relandi (p. 992 sq.) tanquam urbs primaria regionis Succoth (בְּיַתְרָה Ps. LX, 8 cf. Hieron. ad Gen. XXXIII, 17) pr. Σαυθούρα, deū Σαυθούρα. Apud Talmidistas Rabbinosque appellatur בִּיטָן, apud Arabes hodieque بَيْسَتَان, et ruinae eius non contentendae, in quibus recentior Arabum vicus exstructus est, in loco editiore haud procul a frequentissimo Jordanis vado visumtur. V. Reland. I. c. Lightfoot Opp. 2, 216. le Quien Oriens christ. 3, 682. Abulfedae Syria p. 85. Schult. ind. ad v. Salad. v. Baisana. Seetzen. ap. Zachium 18, 423, Burekhardt itin. Syr. p. 313, Vers. germ. p. 592 et 595, cf. 058.

rr) בְּיַתְרָה (domus acaciae) oppidum ad Jordanem inter Bithsan et Abel-mecholam situm Iudd. VII, 22.

ss) בְּיַתְרָה (domus I. templum solis) a urbs Levitarum (Jos. XXI, 16. 1 Par. VI, 44), in finibus tribuum Iudae et Dan ac Philistaeae (Jos. XV, 10. 1 Sam. VI, 12 sq. 2 Par. XXVIII, 18), magna et incolis

frequens (1 Sam. VI, 19 cf. tamen Vers. syr. et arab.) 1 Reg. IV, 9. 2 Reg. XIV, 11. Constr. c. plur. 1 Sam. VI, 13, quia civis urbis intelligendi sunt. Nom. gent. בְּיַתְרָה ibid. comm. 14. 18. Eusebium oppidum ponit in decimo lapide ab Eleutheropoli in via, quae Nicopolin ducit. Fortasse idem est שְׂזַיָּה, quod Jos. XIX, 41 Levitis tribuitur. β) urbs Naphtalitarum Jos. XIX, 38. Iudd. I, 33. γ) urbs tribus Issachar Jos. XIX, 22. δ) i. q. אַן Heliopolis Aegypti Jer. XLIII, 13, cf. p. 52.

tt) בְּיַתְרָה (domus pomorum) oppidum tribus Iudae. Jos. XV, 53.

* * *

In uno nomine בְּיַתְרָה est in בְּ (vide p. 175 et 193 B.).

uu) בְּיַתְרָה (pro בְּיַתְרָה domus Astartes) oppidum Levitarum in tribu Manassis, trans Jordanem situm Jos. XXI, 27, in loco parallelo 1 Par. VI, 56 בְּיַתְרָה (Astartae) dictum.

בְּיַתְרָה st. emphat. בְּיַתְרָה, constr. בְּיַתְרָה c. Suff. בְּיַתְרָה plur. בְּיַתְרָה chald. m. i. q. hebr. domus Dan. II, 5. בְּיַתְרָה Esr. VI, 4. בְּיַתְרָה Dan. IV, 27 domus regia, palatium. בְּיַתְרָה domus Dei, templum Esr. V, 2 sq., etiam simpl. ibid. comm. 5. 9. 11. בְּיַתְרָה acarianum regium Esr. V, 17. VII, 20 (arab. بَيْتُ اَلْاَ). בְּיַתְרָה Esr. VI, 1. oppidarium librarium, tabularium (pers. دَارِ كُتُبَت v. Onseley Travels 2, 344, 410, 542). בְּיַתְרָה coenaculum Dan. V, 10.

בְּיַתְרָה m. constr. בְּיַתְרָה palatium Esth. I, 5. VII, 7, 8.

בְּזָה rad. *ḥāza* *ḥāzayqér* prob. i. q. בְּזָה (cf. רָצָה et

רָצָה currere, בְּזָה i. q. *ḥāz* locus est) diripuit. Jes. XVIII, 2: *populus fortis et conculcans* אֲשֶׁר בְּזָה בְּהָרִים *cuius regionem flumina diripiunt*, egregia metaphora, q. d. dilacerant, dirumpunt, direptam secum auferunt. Significatur interior Aethiopia plummum copia et rapiditate insignis. Cf. בְּזָה Iudd. V, 21. Ita Aqu. Symm. Theod. Chald. Saad. Abulwalid. suffragantibus 4 codd., qui בְּזָה scribunt. HARTMANNUS (*lingu. Einleit.* p. 78) idem esse suspicatur, quod chald. בְּזָה i. e. fudit, prorupit (de fontibus), in Targ. pro hebr. בְּזָה. Plura vide in Comment. ad li. I.

בְּזָה i. q. בְּזָה *sprevit, contempsit, vilipendit.*

(Chald. בְּזָה, syr. et zab. *ḥāz* id. Primaria potestas videtur *palibus conculcavit*, et בְּזָה, si quid video, idem proprie valebat quod בְּזָה, quod ipsum ad contentum refertur, cf. Prov. XXVII, 7. Ita זָה et זָה alternant etiam in בְּזָה et *ḥāz*. Vicinae radices arab. sunt *أيس* Conj.

I. II. contempsi, ^לdespexit, invisum habuit, v. Scheid. spec. Dschaniarii p. 12. 14, et ^לextulit se superbius, subjugavit, dominatus est, quae cuncta sunt a concultandis, cf. (רָדָה). Constr. plerumque c. Accus. Num. XV, 31. Ps. XXXI, 25. CH, 13. Ezech. XVII, 16. 19 ceti, rarius cum ל 2 Sam. VI, 16. 1 Par. XV, 29 et עַל Neh. II, 19 (cf. hiald. עַל Prov. XIII, 13 Targ. et עַל quo Targumistae nostram radicem plerumque interpretantur). Op. בָּזָה 1 Sam. II, 30. Prov. XIX, 16: בָּזָה ^לquī vilipendit (i. e. negligit) suam vivendi rationem. Est. III, 8: בָּזָה ^לרוּחַ הַשְׁפָּתָה הַזֶּה וְעַתָּה אֲנִי מְבַרְכֶנּוּ וְאַתָּה מְבַרְכֶנּוּ ^לid. 2 Par. XXXIII, 20: sicut somnium evanescit sopore discusso תְּבַזְזֵם הַחֲזוֹן הַזֶּה וְאַתָּה מְבַרְכֶנּוּ ^לDomine, suscitando iripis umbram eorum vilipendes i. e. vanis eorum opes ambræ somnioque similes dissipabis. Cf. de Wette ad h. l.

Niph. part. בָּזָה contemtus Jes. LIII, 3. Ps. XV, 4. Dan. XI, 21. Mál. I, 7. 12. II, 9.

Hiph. i. q. Kal Est. I, 17 (syr. ^لأصغف id.)

בָּזָה adj. verbale formae intransitivae (et passivae) contemtus. Jes. XLIX, 7: בָּזָה-בָּזָה contemtus ab hominibus. Parall. בָּזָה-בָּזָה. Idem est עַם בָּזוּה Ps. XX, 7, cf. Jer. XLIX, 15. Recte Aben Esra: בָּזָה נֶשֶׁם שֶׁשֶׁם הַחַיָּה. Kimelio בָּזָה est Infnitivus nominans, coll. בָּזָה Prov. XVI, 16.

בָּזוּה m. nom. abstr. contemtus Est. I, 18. Cf. talmud. בָּזוּה Sota fol. 8, 1.

בָּזוּה (contemtus Jehovae) N. oppidi in meridionali tribus Iudae parte. Jos. XV, 28.

בָּזָה i. q. בָּזָה 1 Sam. XV, 9 contemtum. vile i. q. בָּזָה LXX. ^לτιμωτέρον. Vulg. vile. Monstrum hoc vocabuli simili exemplo caret, et e duabus lectionibus בָּזָה et בָּזָה conflatum videtur (cf. *Lehrgeb.* 462. 65). Schroederus quidem (instit. ling. hebr. 95) aliique Belgiae Philologi (v. diss. Lingd. I. 752) in eo invenisse sibi videntur vestigium coniugationis *Miphel*: sed hoc Grammaticorum commentum uno nititur exemplo ^לمسكين pauperem esse (a ^لسكن), coque aliter explicando (v. ^לבָּזָה). E codd. nulla enotatur scripturae varietas.

בָּזָה pl. בָּזוּה, בָּזוּה Deut. II, 35, semel בָּזוּה (cod. Sam. בָּזוּה), inf. בָּזוּ, fut. בָּזָה diripuit, praedam egit, praedatus est, spoliavit. (Arab. ^لبَزَّ Conj. I. VIII. id. Hamas. 422. Abulf. Ann. 1, 378. 384. ^لبَزَّ et ^لبَزَّ arma, Caab b. Z. 50; aram. בָּזוּה, rarius בָּזוּ, fut. ^לבָּזָה, ^לבָּזָה, ^לבָּזָה praeda. Primaria potestas esse

videtur in *dispergendo*, cf. vicinas radd. בָּזָה, בָּזָה, בָּזָה. Inde chald. בָּזָה dilapidavit, dissipavit, a quo vulgo ducitur בָּזָה dominū largiunt, sed vide sub h. v.). Constr. aj absol. Num. XXXI, 53: אִישׁ לְרֵי מִלְּטָה מִלְּטָה מִלְּטָה ^לmilites praedae egerant, singuli sibi. 1 Sam. XIV, 36: ^להָאֵלֹהִים פְּרָדָה פְּרָדָה אֲגָמִים ^לinter eos. b) c. accus. praedae: praedatus est aliqui, rapuit, raptumque asportavit. Deut. II, 35: בָּזָה ^להָאֵלֹהִים פְּרָדָה ^לtantummodo pecus praedati sumus vobis. Gen. XXXIV, 29. Num. XXXI, 9. Deut. III, 7. Jos. VIII, 27. XI, 14. Ps. CIX, 11. Ezech. XXXI, 19. בָּזוּ בָּזוּ rapuit praedam Jes. X, 6. XXXIII, 23. Num. XXXI, 32, בָּזוּ בָּזוּ id. 2 Par. XXXIII, 8. c) spoliavit urbem, homines, regionem. Gen. XXXIV, 27: בָּזוּה יְרֵמֹה ^לet spoliaverunt urbem. Ezech. XXXIX, 10: בָּזוּה אֶת-בְּזוּהָם ^לquī ipsos spoliaverunt. 2 Reg. VII, 16. 2 Par. XIV, 13. Jes. XLII, 22.

Niph. בָּזוּ pl. בָּזוּה inf. et fut. בָּזוּה, בָּזוּה spoliatus est, pass. Kal. litt. c. Amos III, 11. Jes. XXXIV, 3.

Pa. id. Jer. I, 37.

בָּזָה c. Suff. בָּזָה Ezech. XXIX, 19 m. praeda. Usurpatur de hominibus bestiae bello abductis (alibi בָּזָה, בָּזָה), item de opibus ab hoste directis. Num. XIV, 3: בָּזוּה ^לנוֹרְאָה וְשָׂמַיִם וְשָׂמַיִם וְשָׂמַיִם (ut) mulieres et parvuli nostri in praedam abducuntur. Jer. XV, 15. XLIX, 32. בָּזוּה v. supra. Recriminae sunt formulae בָּזוּה in praedam fieri, abduci Num. XIV, 31. Deut. I, 39. Jos. XII, 22. nonnunquam addito Dativo Ezech. XXVI, 5. XXXIV, 28, בָּזוּה in praedam dare Jer. XVII, 3. Ezech. XXV, 7 Keil, cf. supra v. 12.

בָּזָה id., sed non nisi in sequiore Hebraismo (coll. aram. ^לבָּזָה, ^לבָּזָה) 2 Par. XIV, 13. XXVIII, 14. Esr. IX, 7. Neh. III, 36. Est. IX, 10 sq. Dan. XI, 24. 33. Saepe iungitur Synonymis בָּזָה et בָּזָה.

בָּזָה n. pr. cunuchi in aula Xerxis. Est. I, 10. Si aramaicum esset ver., valeret praedam (^לבָּזָה), sed melius cum BOULENTIA habebis pro persico ^لبسته beste ligatus sc. membro, i. q. spado.

בָּזָה rad. inusit. quae spargendi vim habebat, eamque varie translata. Syr. et talmud. ^لبَزَّ est: sparsit, dispersit (v. Kimeli et Buxtorf. h. v.). Arab. ^لبَزَّ in Kamuso (p. 1249 Cale.) explicatur 1) spuit i. q. ^لبَسَفَّ seminavit i. q. ^لبَزَّ et 2) ortus est sol), pr. radios sparsit. In hac radiandi eoruscandique potestate vicinum videtur radice ^لبَزَّ (de ^ل et ^ل inter se permutatis v. 1): unde ^لبَزَّ ^لλεγόμεν.

פזר m. Ezech. I, 14 i. q. פזר *fulgur, fulgetrum*. Ita omnes Verss. vetl. it. Abulwalides et Kimchius, quorum posterior spargendi significacionem primariam ponit (פזר לשון פזר).

פזר (fulgur, vel agnus, coll. פזר) n. pr. urbis, cui imperabat Adoni-besek Iud. I, 4 sq. 1 Sam. XI, 8. Eusebius: και τον εις κομμα δυο Βεζεκ, πλησιον αλληλων, Νεας πολεις απερχομαι σημειους ιζ καιοντων επι ζανθωπολυ. Hebraeorum nonnulli 1 Sam. I. e. appellative interpretantur, cf. Boeh. Microz. 1, 424.

פזר *sparsit, dispersit, dissipavit* i. q. פזר. Dan. XI, 24. (Arab. پزر Conj. II. seminavit, sed frequentius est پزر seminavit Conj. II. dispersit Cor. 17, 28. 29, 29. semen. Talmudici habent פזר sparsit, et פזר semen, et Nasoraci פזרו fruges, פזרו semen, granum, quamquam magis frequentant פזר q. v.).

Pi. *dispersit, in fugam coniecit* (hostes) Ps. LXXVIII, 31.

פזר I) i. q. פזר *fastidivit* (syr. פזר nau-seans, stomachi fastidio laborans, Ferr. p. 784). Sq. β, particula Zach. XI, 8: פזר פזר פזר *anima eorum fastidiverat me*. Chald. פזר פזר פזר *fastidiverat cultum meum*. Abulw. *فازت وفازت* i. e. nau-seavit et fastidivit.

II) i. q. arab. فاضل *avarus fuit* Cor. 3, 175, unde פזר avaritia, פזר avarus. Inde Pu. Prov. XX, 21 in Chethibh: פזר פזר *opes avaritia partae*. Vide Schult. animadv. ad h. l. Vett. Versieuses Keri פזר vertendo expresserunt.

פזר fut. פזר 1) *exploravit, examinavit*, maxime metalla, quorum bonitas puritasque igne probatur (ut syn. פזר Jer. IX, 6. Zach. XIII, 9. Ps. LXXVI, 10, unde metaph. Iob. XXIII, 10: פזר פזר *examinet me, instar auri probabo*, et neglecta primaria potestate Iob. XII, 11: פזר פזר *en! auris examinat verba*. XXXIV, 3. Saepissime usurpatur a) de Deo hominum pectora explorante. Ps. VII, 10: פזר פזר *corda renesque examinas*. XVII, 3. Jer. XI, 20. XII, 3. XVII, 10. Prov. XVII, 3. Ps. LXXXI, 8, impr. calamitates iis immittendo Iob. VII, 18. b) de hominibus Deum tentantibus (i. q. פזר) i. e. incredulis, de vi et potentia eius diffidentibus Mal. III, 10. 15. Ps. XCIV, 9.

2) *speculatus est* i. q. פזר, unde פזר, פזר *specula*. (Chald. פזר, syr. فاضل examinavit. Araeus hoc significatu habent فاضل Conj. I. VIII, Har. 2, 95. 6, 2 Schult.

فاضل res, qua tentamur, calamitas. Cf. ב p. 171. Eadem radix etiam terendi et atterendi potestatem habet, quae primaria esse videtur, ita ut exploratio dicta sit i terendo, vel ad coticulam vel inter digitos. Ita פזר trivit, attrivit, et exploravit; פזר chald. trivit, zab. examinavit. Cf. Schult. ad Har. I. c. et Iob. VII, 18. Lorsbach *Museum f. oriental. Literatur* 1, 31).

Niph. *exploratus, probatus est*. Gen. XLII, 15. 16. Iob. XXXIV, 36.

Pu. פזר id. Ezech. XXI, 18: פזר *nam probatio facta est*, cf. Schmurrerus ad h. l. LXX. *το δεδικαιωται*. Symm. Hexapl. aliquae פזר pro nomine accipiunt: *probatio* sc. facta est.

פזר m. *specula* (v. rad. no. 2) Jes. XXXII, 14: פזר *collis* (Ophel) et *specula* in co. Intelligi videtur turris in colle Ophel exstructa, de qua Nehem. III, 26. 27.

פזר Jes. XXIII, 13 Cheth. v. פזר.

פזר m. adj. verbale i. q. פזר (*Lehrgeb.* §. 120, no. 3) *explorator* (metallorum) Jer. VI, 27. LXX. *δοκιμασις*. Hieron. probator. Syr. فاضل.

פזר (c. Dag. forti implicito) m. *specula, turris* urbi obsidendae exstructa. Jes. XXXII, 13 Keri. Targ. פזר. Kimchi: בגדלים. Jarchi: בורפריץ i. e. gall. *pourpris*.

פזר m. *probatio*. Jes. XXXVIII, 16: פזר *lapis probatus* i. e. limitatis exploratae, ut aedificio tuto subterni possit. Male Schult. ad Har. 2, 95 lapidem Lydium intelligit.

פזר fut. פזר 1) *elegit, delegit*. (Chald. פזר, sam. פזר id. Respondet arab. فاضل VIII. selegit meliores, delectum habuit, meliorem cepit rei partem, فاضل res selecta, quod eligitur. De syr. فاضل v. ad no. 3). Iob. IX, 14. XV, 5. XXIX, 25. Saepc c. dat. commodi לז פזר *elegit sibi*. Gen. XIII, 11: פזר *et elegit sibi Lot omnem planitiem Jordanis*. Exod. XVII, 9: פזר *elige nobis viros*. Jos. XXIV, 15. 2 Sam. XXXIV, 12. 1 Reg. XVIII, 25. Id., quod eligitur, ponitur in Accus. (v. exempla laudata), et crebrius etiam praevio פ. Deut. VII, 6: פזר *te elegit Jehova, deus tuus, ut sis ceteris*. XIV, 2. XVIII, 5. XXI, 5. Num. XXVI, 5. XVII, 20. 1 Sam. X, 24. XVI, 8. 9 ceter., semel sequi פזר

Iob. XXXVI, 21: *hoc enim* sc. seelus *elegisti prae miseria* i. e. praetulisti miseriae. Similiter c. e. praefereudi potestate Ps. LXXXIV, 11. — Part. בהור pl. constr. בהרי 1 Sam. XXVI, 2. 2 Sam. X, 9. a) *delectus, electus*. Iudd. XX, 15: *ישבע נאמה אשה septingenti viri delecti*. 2 Sam. VI, 1: *אשה כל ביהור ביהור omnes delectos inter Israelitae*. Iudd. XLIV, 7. 1 Sam. XLIV, 3. b) *praestans, eximius, formosus*. Cant. V, 15: *figura eius Libano similis, בהור ביהור praestans est i. e. formosus, procerus instar cedrorum*. Cf. etiam 1 Sam. IX, 2 et arab. ⁹ *procerus*.

2) *dilexit aliquem, delectatus est* aliqua re (utrumque a deligendo), *concupivit*. Constr. c. acc. Gen. VI, 2: *et duxerunt mulieres, in quibus ex omnibus, quibus delectabantur, quascumque diligebant*. Jes. I, 29. 2 Sam. XV, 15: *ככל אשר ביהור אזני secundum omne quod placebit domino meo*. Prov. I, 29. III, 31; sequi. ב. Jes. XIV, 1: *miseritibus Jehova Jacobi diligebat et in posterum etiam diligit Israelaelem*. Zach. I, 17. III, 2; et 1 1 Sam. XX, 50 ubi tamen complures cod. dant vulgare ב. Semel in constructione praeposante accedit פ. pers. 2 Sam. XIX, 39: *כל אשר ההור עני אשה-הך quaecumque cupis mihi quae faciam tibi*.

3) *examinavit, exploravit*, quod facere solemus, ante quam eligimus. (Cf. syr. *ܒܗܪܐ* et chald. *ܒܗܪܐ* i. q. hebr. *בָּהָר*, et lat. *probare*, quo de re exploranda et adprobanda utuntur). Jes. XLVIII, 10: *exploravi te in fornace miseriae* (cf. פָּהַר no. 1). Syr. et Chald. verbum hebraicum retinent, Saad. *ܒܗܪܐ* ut *proberem te*. In uno cod. per interpretamentum *בְּהוֹרָהּ*. Iob. XXXIV, 4: *אגיד ביהוריה הנה quod rectum sit, agite examinemus*. Parall. *בְּהוֹרָהּ*. Huic pertinet etiam locus vexatissimus 2 Par. XXXIV, 6 Chethibh, ubi de Josia, Palaestinam ab idolorum sacris purgante: *et in urbibus Manassis, Ephraimi, Simeonis et Naphtalis ביהור ביהור diligenter exploravit et inquisivit domus eorum* (idololatrarum vel sacerdotum, comm. 6) *circumquaque*. 7. *Et destruxit altaria et Astartes simulacra* cct. ביהור h. l. idem valet quod פָּהַר cf. Ps. XVII, 3, ubi iunguntur ביהור et פָּהַר (פָּהַר): *diligenter inquisivit* maxime animadvertendi pueniendique consilio. Habenus Chaldaicum huius libri usi eximie accommodatum, et sententia non est, regem domus etiam idololatrarum diruisse, sed instrumenta tantum cultus prohibiti. (Varii varie locum tentarunt. CAPPELLES in Crit. s. III. 5 s. 4 *בהר* explicat *incendit* el. *ܚܪ*, sed hoc valet *suffovit, adolevit* (pr. odores fecit) non generatim *incendit*. Idem comieit *בְּהוֹרָהּ* et similiter Mesting in diss. Lugd. p. 890 suspicatur *בהר* h. l. idem esse quod *הרב* coll. *בְּהוֹרָהּ* fidit, *laceravit*, quod utrumque longius petitum, neque opus est, cum Hübiganotio scribere *בהר*, quanquam haec reliquis coniecturis praeferenda fuerit).

Niph. 1) *eligendus* i. e. praestans *fuit*. Jerem. VIII, 3: *בהור ביהור ביהור ביהור praestat mors vitae*. Part.

בהור praestans. כסף בהור *argensium praestans* Prov. X, 20. VIII, 10. 19. Sequi. *בהור* praestantior. Prov. XVI, 16: *בניהור ביהור ביהור prudentia praeditum esse, praestantius est argento*. XXII, 1. 2) Sequi. *בְּהוֹרָהּ eligi ab aliquo, placere alicui*. Prov. XXI, 3: *בְּהוֹרָהּ ביהור magis placet Jehovae, quam sacrificia*.

Pa. electus est, nonnisi Eccles. IX, 4 Chethibh: *בְּהוֹרָהּ quis enim est, qui electus sit i. e. moriendi sorte eximitis*. Kerī *בְּהוֹרָהּ*, quod minus aptum est.

בהור plur. *בהורים, בהורים* (formae קטנה c. Dag. forti impl., ut distinguatur a *בהורים*) m. *iuvenis*, dictus a praestantia formae (v. supra part. בהור no. 2): nisi forte hanc significationem repetitam putas a verbo vicino *בהור* no. 3, unde arab. ⁶ *virgo*. Iudd. XIV, 10. 1 Sam. VIII, 16.

Iuvenem notat maturae aetatis, sed caelibem Ruth. III, 10. Jes. I. XII, 5, quare scappissime iungitur *בְּהוֹרָהּ* Dent. XXXII, 25: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ* Ezech. IX, 6. Ps. CXLVIII, 11. Thron. I, 18. II, 21 cct. Spec. *iuvenes* dicuntur de *pube bellica*, Jes. IX, 16. XXXI, 8. Jer. XVIII, 21. XLIX, 26. LI, 3. Am. IV, 10. Ps. LXXVIII, 31. 63. 2 Reg. VIII, 12. (Cf. בְּהוֹרָהּ et בְּהוֹרָהּ).

בהורים (*iuvenum*) oppidulum Beniaminitarum 2 Sam. III, 16. XVI, 5. XVII, 18. XIX, 17. 1 Reg. II, 8. Teste Josepho (Arch. 7, 9 §. 7) hic vicus liand longe ab Hierosolymis aberat. Io. Simonis (Onomast. 376) inde derivat Nom. gent. *בהורים* 1 Par. XI, 33, quod litteris transpositis scribitur *בְּהוֹרָהּ* 2 Sam. XXIII, 31, nec sino veri specie.

בהורים (formae זקנים) m. pl. Num. XI, 28 et *בהורים* Eccles. XII, 9. XII, 1 *iuventus*.

בהור m. adj. verb. *electus, ἐκλεκτός*. Nonnisi in formula *בְּהוֹרָהּ* a Deo electus, de Saulo rege 2 Sam. XXI, 6, de Mose Ps. CVI, 23, de populo Israelitico Jes. XLIII, 20. XLV, 4 (parall. *בְּהוֹרָהּ*), de piis prophetisque Jes. XLII, 1 (sec. alios de Messia). Plur. de piis Jes. LXV, 9. 15. 22. Ps. CV, 43. Par. *בְּהוֹרָהּ*, *בְּהוֹרָהּ*.

בְּהוֹרָהּ (fort. ellipt. quem *diligit* Deus) n. pr. filii Davidis 2 Sam. V, 15. 1 Par. III, 6. XIV, 5.

בְּהוֹרָהּ m. 1) *electio*, hinc *lectissimum, praestantissimum, optimum* quodque. Nonnisi in st. constr. *בְּהוֹרָהּ*. Gen. XXIII, 6: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ in optimo sepulcherum nostrorum*. Exod. XV, 4: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ lectissimi tribunorum eius*. Jes. XXII, 7: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ lectissimae vales luac*. XXXVII, 24: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ lectissimae abietes eius*. Jer. XXII, 7. Ezech. XXIII, 7. XXIV, 4. XXXI, 16: *בְּהוֹרָהּ בְּהוֹרָהּ lectissimum et optimum Libani*, i. e. arbores eius pulcherrimae. (Genitivus *בְּהוֹרָהּ* h. l. pendet a duobus Nominativis, quorum etiam prior in st. constr. est). Inverso ordine legitur Dan. XI, 15: *בְּהוֹרָהּ*

populus eius lectissimus. — 2) n. pr. herois Davidis 1 Par. XI, 38.

בְּבַחֵר m. id. 2 Reg. XIX, 23: *בְּבַחֵר בְּרָשָׁיו* *selectae abieles eius*, et inverso ordine III, 19: *בְּל-בַּחֵר* *omnis urbs selecta.*

בְּטָה et **בָּטָא** *pronuntiavit* (v. talmud.), spec.

temere, non considerate, effutivit. Part. Prov. XII, 18: *בְּטָה בְּבִינְקָרוֹת הָרֵב* *inconsiderate loquens est instar gladii fidentis.*

Pi. id. Levit. V, 4: *בְּטָה לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם* *si quis iuravit effutendo labiis* i. e. temere et inconsiderate. Ps. CVI, 33: *וַיִּבְטָא בְּשִׁפְתָּיו* *et inconsiderate loquebatur* (Moses, coll. Num. XX, 10 sq.). Quod utroque loco additur *בְּשִׁפְתָּיִם*, auget vim huius locutionis, v. שִׁפְתָּיִם. (Frequentant v. Talmudici impr. de iurando temerario *שִׁבְעָה בְּטָה* dicto, praeteraque Rabbinii de qualibet pronuntiatione, ut singularum litterarum, vocum etc. Ignorant hanc rad. Arabes et male Michaëlis confert *بَطُو* tardus fuit, qs. incogitantia dicta sit a tarlitate et mora: ab hac enim rectius lente cogitateque agendi potestatem derivaveris. Cognata rad. est *בָּרָא*, syr. *ܒܪܝܐ* effutivit, deliravit.

בְּמַבְטָא m. *verba temere et inconsiderate pronuntiat* Num. XXX, 7. 9.

בְּטָהוּת fut. *בְּטָהוּת* inf. *בְּטָהוּת* c. Suff. *בְּטָהוּתָהּ* Jer. XLVIII, 7 (qs. a *בְּטָהוּת*) 1) *confisus est alicui, spem et fiduciam in aliquo collocavit.* (Chald. et sam. id. sed raro. Arab. *بَطَحَ* *prostravit resupinuum*, coniecit in faciem, unde hebr. *בְּטָהוּת* fort. pr. coniecit in aliquem curas suas, s. coniectus est in eum, cf. *בָּטָא* Ps. XXII, 9). Constr. plerumque sequi. *בְּ* Prov. XI, 28: *בְּטָהוּת בְּעֵינָיו* *qui divitiis suis confidit.* Ps. XXVIII, 7: *בְּטָהוּת לַיהוָה* *ei (Deo) confidit animus meus.* Ps. XIII, 6. XXV, 2. XXXVI, 1. Jer. XXXIX, 18. Zeph. III, 2 sq.; praeterea sequi *בְּ* 2 Reg. XVIII, 20. 21. 24. Ezech. XXXIII, 13. Hab. II, 18, et *אֶל* Ps. IV, 6. XXXI, 7. Iudd. XX, 36. 2 Reg. XVIII, 22. Nonnunquam accedit Dativus pleon. Jer. VII, 4: *אֶל-בְּטָהוּת* *ne spem vestram collocetis in verbis mendacibus.* Comm. 8. 2 Reg. XVIII, 21. (cf. Jes. XXXVI, 6, ubi *בְּ* omittitur). Jes. XXXVI, 9. Raro absol. ponitur Iob. VI, 20. Ubi ita legitur, plerumque valet 2) *securus fuit, nihil sibi timuit.* Iudd. XVIII, 7. 10. 27. Jer. XII, 5. Iob. XI, 23: *בְּטָהוּת בְּיַד הַיְהוָה* *quod non timet, etsi Jordanes ad os eius erumpat.* Prov. XI, 15: *בְּטָהוּת שְׂמַחַת הַקְּדִישִׁים* *qui odit sponsiones, securus vivit*, huic non est timendum. Opp. *בְּרִצּוֹת*. Nonnunquam a) in bonam partem dicitur de securitate piorum, quae oritur ex spe in Deo collocata. Jes. XII, 2: *עֵצָה*

Jehova auxilium meum *בְּטָהוּת* *propterea securus sum et sine timore.* Prov. XXVIII, 1. Iob. XI, 18. b) in malam partem: de hominibus, qui omnem spem et fiduciam in rebus mundanis ponentes Deum poenasque divinas non metuumt. Jes. XXXII, 9: *בְּטָהוּת בְּנִשְׂאֵי מְלָכִים* i. e. mulieres *securae.* Parall. *נְשֵׂאֵי מְלָכִים*. Comm. 10. 11. Prov. XIV, 16. Cf. *שְׂמָחָה*, *שְׂמָחָה*, *שְׂמָחָה*. — Part. *בְּטָהוּת* *confisus*, cum significatione activa. Jes. XXVI, 3: *בְּטָהוּת* *quam tibi confisus est.* Ps. CXII, 7. De Participii pass. uam. activa v. *Lehrgeb.* 30g.

Hiph. fut. apoc. *בְּטָהוּת* 1) *confidere iussit, ad confidendum persuasit*, sequi. *בְּ* *אֶל-בְּטָהוּת*. Jes. XXXVI, 15: *אֶל-בְּטָהוּת אֶתְּכֶם* *ut confidatis vobis* *Hiskias, ut Jehovae fidatis.* 2 Reg. XVIII, 30. Jerem. XXVIII, 15. XXXIX, 31. 2) absol. *securum fecit.* Ps. XXII, 10: *בְּטָהוּת* *securum me fecisti ad matris meae uberis* i. e. te curam assiduum gerente tutus et securus ex uberibus matris pependi.

II. בְּטָהוּת transp. i. q. *coxit, morturuit*, unde *בְּטָהוּת*.

בְּטָהוּת m. 1) *fiducia*, et adv. *fidenter, confidenti animo* Gen. XXXIV, 25. 2) *securitas* Jes. XXXII, 17. Alibi semper *בְּטָהוּת* *adv. secure* a) sine periculo et metu, *tuto.* Sic in formula creberrima, *בְּטָהוּת* *habitavit tuto* Deut. XII, 10. XXXIII, 28. 1 Sam. XII, 11. Prov. I, 33, it. *בְּטָהוּת*, *שָׁכַן* Levit. XXV, 18. 19. XXXVI, 5. Deut. XXXIII, 12. 1 Reg. V, 5. Jer. XXXIII, 6. Ezech. XXVIII, 26. XXXIV, 28. XXXVIII, 8. cf. Prov. X, 9: *בְּטָהוּת* *integre vivens tuto vivit.* b) sine metu, *secure.* Mich. II, 8: *vestibus spoliant* *בְּטָהוּת* *secure transeunt.* Ezech. XXX, 9: *ut terreat Aethiopes secure degentes.* Iudd. XVIII, 7. Nonnunquam de nimis securo, incauto Iudd. VIII, 11: *וְהִבְטָהוּת וְהִבְטָהוּת* *et exercitus securus erat.* Jer. XLIX, 31, vel rebus secundis nimis confidente Jes. XLVII, 8. — 3) N. pr. oppidi Syriae aere divitis, in finibus Hadadescrii siti 2 Sam. VIII, 8, quod in loco parallelo 1 Par. XVIII, 8 *בְּטָהוּת* scribitur. Ultra scriptio gemina sit, defini non acquit, cum aliud eius oppidi vestigium non exstet. De situ quodammodo indicari potest e vicino *בְּטָהוּת* q. v. (rad. *בָּטָר*. Male HASAEVA (reg. Dav. et Salom. p. 263) et FABER ad Harm. observat. 2, p. 210 Tapsacum (הַבְּטָח) ad Euphratem intelligunt

בְּטָהוּתָהּ f. *fiducia* Jes. XXX, 15.

בְּטָהוּתוֹן m. *fiducia* Jes. XXXVI, 4, *spes* Eccles. IX, 4.

בְּטָהוּתִים f. pl. Iob. XII, 6 pr. *securitates* i. e. tranquillitas *secura.* Male Michaëlis in Suppl. *calles*, coll. arab. *بَطْح*.

אֲבִיבָה pl. Num. XI, 5 (15 codd. iudd. אֲבִיבָה, 4 samarit. אֲבִיבָה) *melones*, fructus in Aegypto (tiamum celebrati, plerumque virides, sapore dulces. Distinguntur a cucumeribus (אֲבִיבָה) et melopeponibus (Mischn. Terumoth 8, §. 6. Maaser. 1, §. 4). Arab. بَيْتِيخَة collect.

Abdöll. p. 52, 51. Rhaz. de var. 56. Abulf. Ann. 2, 65, unde hispan. *budiecas* (iam a Kinchio opportune laudatum) et gall. *pasteques* it. transp. بَيْتِيخَة et بَيْتِيخَة

Kam. In etymo definiendo frustra desudarunt Grammatici: nobis non dubium, primariam formam esse بَيْتِيخَة eamque a בטן coxit, maturuit derivandam esse, ut syn. gr. πέπων à πέτω coquo. De melonum varis generibus, maxime indico et aegyptiaco v. Ol. Cræstus de melonibus Aegyptiis Lugd. Bat. 1-26. Eiusd. Hierobot. 1, 356 sq. SALMASII HOMON. hyles iatricæ c. 35. Forskähli Flora p. 167. Hasselquist itin. p. 528 sq.

בָּטָן constr. בטנת cum Suff. בְּטָנָה (c. Dag. f. implicito pro בְּטָנָה) et בְּטָנָה, Prov. XXI, 22. Jer. XLVIII, 13 1) *fiducia, spes certa et firma*. Prov. XXV, 19: בטנת בְּטָנָה *spes in perfido collocata*, XXII, 19. Transfertur ad personam vel rem, in qua fiduciam ponimus. Ps. XL, 5: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *felicem virum, qui Deum fecit fiduciam suam* i. e. qui in Deo spem firmam collocat. LXXV, 6. LXXI, 5. Iob. VIII, 14. XXXI, 24. Jer. XVII, 7. Plur. Jer. II, 37. — 2) *securitas*. Iob. XVIII, 14: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *exclatur e tentorio eius securitas eius* i. e. ipse inimicus securus. Al. בטנת per appositionem iungunt praecedenti אֲשֶׁר et reddunt: *exclletur e tentorio eius, securitate eius* i. e. e tentorio securo eius. Plur. Jes. XXXII, 18.

בָּטָל *cessavit, feriatu est, requievit a labore* Eccles. XII, 3. (Cf. infra chald. Syr. بَطَلَ cessavit, Ethip. vacavit rei, בטל otium, feriae, zab. et sam. id. Arab. بَتَل et aethiop. በለ: inanis, vanus fuit, rarius: cessavit Schult. Mon. vett. Arab. p. 63, unde בטל otiosus, incers, melit. *batal* vacare, inanem esse, *btala* feriae, dies festus).

בָּטָל chald. id. Esr. IV, 24. In Targg. saepe pro hebr. בטל. Pa. *cessare iussit, inhibuit, impedivit* Esr. IV, 21. V, 5. VI, 8.

בָּטָן rad. inusit.; cuius primaria vis fuisse videtur *vacuum, inanem, cavum esse* i. q. בטל, unde בטן,

בָּטֵן venter, cf. graeca *μίστρά, λαγών, κοιλία* itidem ab inamitate dicta. Significationes, quibus hoc verbum in linguis cognatis celebratur, omnes a *ventre et intimo rei* ductae et propterea secundariae sunt, ut בטן concepit, genuit, בטן percussit in ventre, intumuit. Conj. VIII. peperit.

בָּטֵן E. (Ps. XLIV, 26. Prov. XIII, 25, cf. arab. بَطْن, quod eiusdem sexus est, adeoque بَطْن occursit c. fem. constructum, v. hist. Josephi lign. 16, et de Saey gramm. II, pag. 261) c. Sull. בטן 1) *venter*. (De etymo vide rad. Praeter arabicum بَطْن cf. etiam melit. *botan, boton* venter, uterus, foetus, it. בטן corpus, maxime cadaver, et aeth. *ጸገኝ*: cadaver, impr. Inmannum). Dicitur de ventre exteriori, tum hominum Cant. VII, 5, tum bestiarum Iob. XI, 16: plerumque vero de interiori, tum quotiens cibo replitur Prov. XIII, 25. XVIII, 20. Iob. XX, 20. Eccl. XI, 5. Eccl. III, 3, tum quotiens foetus illi concipitur et formatur. Hinc

2) *uterus*. Gen. XXX, 25. 24. בְּטֵן-הַבֶּטֶן Iudd. XIII, 5. 7. בְּטֵן בָּטֵן Jes. XLVI, 3, בְּטֵן Jes. XLVIII, 8. XLIX, 1. Ps. LVIII, 4 et plenius אֲשֶׁר בְּטֵן-בְּטֵן Ps. XXXI, 10. Iudd. XVI, 17 inde ab utero, et hyperbol. pro a teneris Iob. XXXI, 18 אֲשֶׁר-אֲנִי-בְּטֵן *et a teneris ei (viduae) ducem me praebuit*. בְּטֵן soboles, proles Gen. XXX, 2. Deut. VII, 15. XXXIII, 4. 11. 18. 35. Ps. CXXXII, 11. Jes. XLII, 18. Mich. VI, 7, ubique de prole iam nata, non de foetu (nisi eo referre placet Jes. l. c.), etiam sequi. genuit, patris (Mich. l. c.). De uno filio dicitur בְּטֵן בְּטֵן filius uteri mei Prov. XXXI, 2, בְּטֵן-בֶּן-בְּטָנָה filius uteri eius Jes. XLIX, 15, ubi suffixum refertur ad matrem; sed Iob. III, 10 *uterus meus est uterus matris meae*, in quo mater me gestavit, et בְּטֵן בָּטֵן Iob. XIX, 17 non intelligendi videntur Iob. filii (hi enim petierant I, 19 cf. XXIX, 5), sed prob. fratres uterini, in eodem utero a matre gestati (cf. Ps. LXXIX, 9). LXX. *ἄποι παλλακίδων μόν*. Al. nepotes intelligunt. (Arab. بَطْن de foetu et sobole iam nata).

3) *intima pars rei* i. q. קֶרֶב. (Arab. بَطْن medium et intimum rei, opp. *بَطْنِي* internus, *بَطْنِي* interiori-

rem partem ingressus est). בטן *intimum orci* Jon. II, 3. Impr. de ino peccatore hominis. Iob. XV, 35: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *pectus eorum parat fraudem*. Prov. XXXI, 18: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *ubi servas ea (verba sapientum) in pectore tuo*. Iob. XXXII, 18: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *urget me pectoris mei impetus*, cf. XV, 2. אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *intra pectoris penetralia* Prov. XXVIII, 8. XX, 27. 30. XXVI, 22. Hab. III, 16: אֲשֶׁר-יָצַק אֱלֹהִים בְּטָנָהּ *et contremuerunt intima mea*. Cf. *κοιλία* Sir. LI, 21. Iob. VII, 38.

4) *protuberantia columnarum ventri similis*. 1 Reg. VII, 20.

5) n. pr. oppidi Ascheritarum (fort. vallis, i. q. ⁵ *κόιλιάς*) Jos. XIX, 25. Eusebius: *Βαται, γυλή* ⁵ *Ἀσίῳ, καὶ ἵν' ἀλεῖται κόμη Βεβελὲν* (בין ב' cf. p. 175 A) *ἀπὸ ὀρόθου σημεῖου Πιστακιάδας εἰς ἀνατολήν.*

בִּטְנִיָּה pl. Gen. XLIII, 11 *pistacia*, nucum oblongarum species, nucleum habentium subviridum saporis gratissimi. Nomen habere possunt a forma ab una parte plana, ab altera *ventriosa*. Proveniunt ex arbore terebintho similissima (*Pistacia vera* Linn.), quae in Syria frequens nascitur (Plin. II. N. 13, 10. Dioscor. 1, 17). Sing. אֲבִטְנִיָּה legitur etiam Mischn. Schebiith 7 §.5. ubi Bartenorae glossa est באברהא. Reliquae linguae cognatae hoc ve. ignorant, sed **בִּטְנִיָּה**, בִּטְנִיָּה, בִּטְנִיָּה valent *terebinthum*, (*Pistacia terebinthus* Linn.) v. Avic. ap. Cast. et fort. etiam nomenquam pistaciam comprehendebant, a Graecis quoque passim cum illa confusam (Theophr. hist. pl. 4, 5). Hoc ipso vocabulo certe usi sunt Onk. Syr. Saad., necque credibile est, eos terebinthi fructus intellexisse cicri similes et esu parum idoneos. Recte Sam. **בִּטְנִיָּה**, Arabs Erp. et Abusades i. q. **بِسْتَق**, LXX. Vulg. *tegeborbor*, terebinthum reddunt. V. BOCHARTI Geogr. s. 2, 1, 10. CELSIJ Hierob. 1, 24 sq. cl. Mich. Suppl. p. 171. De forma huius ve. anomala cf. *Lehrgeb.* §. 133, not. 17.

בִּטְנִיָּה (pistaciae) n. pr. oppidi Gaditarum Jos. XIII, 26.

בִּי v. rad. בָּהָה.

בִּי pract. בִּיָּה Ps. CXXXIX, 2 et בין Dan. X, 1,

בִּיָּה Dan. IX, 2, inf. imp. בִּיָּה, fut. בִּיָּה, apoc. et conv. בִּיָּה, בִּיָּה (v. Not. ad Hiph.) pr. i. q. arab. **بَيَّ** med. Je, *distilit, segregata et distincta fuit res a re* (cf. בין, בִּין), nude metaph. Conj. I. V. X. *facile discernenda, distincta, manifesta fuit res*, Conj. X. etiam: manifestum habuit, *scivit, cognovit*, cf. aethiop. **በብ**:

perspicuus, clarus fuit it. intellexit, melit. *bejjen* distinxit, discrevit. Videndi nimirum et intelligendi significatio saepius repcti solet a discernendi potestate, cf. 1 Reg. III, 9 it. *κέρνω, cerno*, germ. *merken* coll. *Marke*, דָּרָו discriminavit, scivit, בָּהָה dissecuit et בָּהָה vidit, בָּהָה vidit et בָּהָה discrevit, prudens, sagax fuit. Hebraei in verbo ipso nominis has significationes agnoscunt: 1) *animadvertere* a) oculis i. q. *videre*. Constr. e. acc. Prov. VII, 7: **בִּי** *animadverti inter filios adolescentulum stultum*, e. בְּ נֶחֱ. XIII, 7, בְּ לֹב. IX, 11. XXIII, 8. b) *auribus* i. q. *audire*, auribus percipere. Iob. XXIII, 5. Prov. XXIX, 19: בִּי

audit enim (servus verba), *neque tamen curat ea*. c) tactu i. q. *sentire*. Metaph. de rebus inanimatis. Ps. LVIII, 10: *antequam ollae vestrae spinas* (i. e. ardorem ex spinis succensis) *persentiscunt*.

2) Alibi significatur consilium et propositum quoddam, *animum advertit ad aliquid, attendit*. Constr. c. Acc. Dan. X, 1: *animum advertit ad effatum*. Ps. V, 2. XCIV, 7. Deut. XXXII, 7. Prov. XXIII, 1; e. בָּ (quod sequiori Hebraismo proprium esse videtur, v. supra no. 1). Esr. VIII, 15: *animum advertit ad populum et ad sacerdotes*. Dan. IX, 2, 23; e. בְּ Ps. XXVIII, 5, בְּ LXXXIII, 17. Iob. XIV, 21. Deut. XXXII, 29. Jes. XXXII, 4, בְּ Dan. XI, 30. 37. Absol. Ps. XCIV, 7.

3) *intellexit*. Dan. XII, 8: *audiivi quidem, sed non intellexi*. Jes. VI, 9. Sequi ו בִּי ו Sam. III, 8: *intellexit illi, Jehovam fuisse, qui puerum vocaret*. 2 Sam. XII, 19. Jes. XLIII, 10.

4) *compertum habuit, scivit, novit*, e. acc. Ps. XIX, 13: *intellexit quis novit?* Iob. XXXVIII, 20. Prov. II, 3, 9, sequi בְּ Ps. CXXXIX, 2: *novisti cogitationes meas e longinquo*. בְּ scire, quid ius sit Iob. XXXII, 9. Prov. XXVIII, 5, בְּ דַבְּרָה Prov. XXIX, 7 (cf. בְּהָה).

5) absol. *sapere, prudentem esse*. Iob. XLII, 3: *locutus sum, nec sapiebam* i. e. insipienter. XXVIII, 2: *sapiatis, postea loquamini*. Hos. IV, 14. Ps. XLIX, 21. Part. pl. בָּהָה sapientes, prudentes Jer. XLIX, 7.

Hiph. בָּהָה i. pers. בָּהָה (Jes. X, 13) *intelligens, prudens fuit* Jes. I. e. Part. adj. בָּהָה intelligens (LXX plerumque *σοφικός*), rerum peritus. Saepissime iungitur voci תָּבַח Gen. XLII, 33. 39. Deut. I, 13. IV, 6. Jes. V, 21, opp. stultitiae vocabulis Prov. X, 13. XIV, 33. XV, 14 cct. בָּהָה sermonis peritus, eloquens 1 Sam. XVI, 18. בָּהָה artium magicarum peritus Jes. III, 3.

Pl. בָּהָה i. q. Kal no. 2. Deut. XXXII, 10: *circumdedit et curavit eum*. Syr. dilexit eum.

Hiph. בָּהָה inf. בָּהָה imp. בָּהָה fut. בָּהָה (v. not.) part. significaciones habet partim sibi proprias et causativas (no. 1 — 3), partim intrinsecas et cum prima conj. communes (no. 4 — 7) 1) causat. Kal no. 3. *declaravit, explicavit*. Dan. VIII, 16: *et nemo explicavit huic visionem*. Comm. 27: *et nemo explicabat*. Neh. VIII, 8: *et explicabant scripturam inter legendum*. — 2) causat. signif. 4. *docuit, instruxit*, e. e. acc. pers. Neh. VIII, 9: *docentes populum*. Ps. CXLV, 31. 73. 130. Jes. XL, 14, accedente etiam acc. rei Ps. CXIX, 27: *viam praeceptorum tuorum doce me*. Prov. VIII, 5. Alibi c. acc. rei et dat. pers. Iob. VI, 21. Dan. XI, 33, et c. acc. pers. et dat. rei. Neh. VIII, 7. Etiam de iis, quae divinitus patefiunt hominibus Dan. X, 14. — 3) causat. sign. 3. *intelligentem reddidit* Iob.

XXXII, 8. — 4) i. q. Kal no. 1. *percepit*, vclut rumorem Jes. XXXVII, 19. — 5) i. q. Kal no. 2. *animum advertit ad aliquid*, c. e. 2 Dan. IX, 25. X, 11. Neh. VIII, 12. 28 Ps. XXXIII, 15. et absol. Dan. VIII, 5. 17: *אֶת־בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין attende, feli hominis*, Reg. II, 9. — 6) i. q. Kal no. 3. *discernit, intellexit*. 1 Reg. III, 9: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין ut discernat inter bonum et malum*. — 7) i. q. Kal no. 1. *scivit, novit*. Job. XXXIII, 25: *אֶת־הַיָּמִים הַבְּיָנִים הִבְיָנִי Deus novit viam eius*. Mich. IV, 12: *הִבְיָנִי Dan. I, 4. Prov. I, 2. Saeppe: peritus fuit rei*, c. e. 2 Dan. I, 17: *הִבְיָנִי הַיָּמִים הַבְּיָנִים הִבְיָנִי הַיָּמִים הַבְּיָנִים Daniel peritus erat varii generis visionum somniorumque*. 2 Par. XXXI, 5. XXXIV, 19. c. acc. Dan. VIII, 25: *בֵּין הַיָּמִים malarum artium peritus*. Prov. I, 6. Absol. Jes. XXXI, 16, impr. de litterarum sacrarum peritia 1 Par. XXXVII, 52. Est. VIII, 16. — 8) i. q. Kal no. 5. *sapuit*. Jes. LXIII, 1. Part. *בֵּין* Prov. VIII, 9. XLI, 10. 24. XXXVII, 7. 11.

Not. In locis no. 4—6 laudatis ubique exstant exempla reperitur, quae sola ad hanc coniugationem tuto referri possunt. Formas Futuri *יִבְיֵן, יִבְיֵן, יִבְיֵן* cct. primae coniug. ammitterimus, et nomidula tantum exempla reperitur, quae vim causativam habeant (Jes. XXXIII, 9. XL, 14. Job. XXXII, 8).

Hithpal. *הִבְיָנִי* 1) i. q. Kal no. 1. *percepit*, impr. auribus. Job. XXXI, 14: *הִבְיָנִי בֵּין הַיָּמִים tonitru roboris eius quid percepit?* Jes. LII, 15. — 2) *animum advertit, attendit, contemplatus est*. (Syr. *ألتصّف*), chald. *ܐܘܪܝܢܐ* consideravit, intellexit). Constr. absol. Jer. II, 10. IX, 16. Job. XI, 11: *videt Deus peccatum in virginis*? Ps. XXXVII, 10: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין cur oculos continebam in virginis*? Ps. XXXVII, 10: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין adstis, neque animum advertis ad me*. (Scgandi particula e priore hemistichio repetenda est). Nonnunquam obiectum omititur. Jes. I, 3: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין populus meus non attendit dominum suum*. Job. XXXIII, 15. — 3) *sapuit* Ps. CXIX, 100. 104.

בֵּין pr. i. q. arab. *بين* et *بين* *intervallum, spatium interiectum* (v. Dual). Legitur nomini in statu constr. et sequi Suffixis (v. not.) ibique abit in Praepos. 1) *inter* (arab. *بين*, aeth. *በኩር; በኩር*): *inter*, pro in (intervallo). *בֵּין בֵּין*, *inter fratres* Prov. VI, 19: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין inter frutices* Job. XXX, 7. Spec. a) *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין inter oculos* dicitur pro *fronte* (v. *בֵּין*): *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין de pendens* (v. infra *בֵּין*); *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין* de sinu mulieris Hos. II, 4, *בֵּין בֵּין* fort. de toto corpore anteriore. Zach. XIII, 6: *quid plagae illae* *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין inter manus tuas*, i. e. in corpore tuo, maxime in facie. Sic *בֵּין בֵּין* et arab. *بين* valet i. q. *inter* (v. *בֵּין*). Jerchi: *intra brachia tua* i. e. in humeris. Al. in manibus. — b) Ubi duae res personae sigillatim memorantur, quas inter aliquid invenitur

(Gen. XVI, 11), *fit* (Job II, 1*) aut locum habet (v. e. bellum Jes. II, 4, pax foedusque Gen. IX, 16), quaeque vel separatur vel distinguuntur (v. *בֵּין*) et diiudicantur (Deut. XVII, 8. Ezech. XXXIV, 17). haec praepositio plenumque repetitur: *בֵּין בֵּין* Gen. XXXVI, 28. Exod. XI, 7. Jos. XXII, 25 cct. paulo rarius *בֵּין בֵּין* (vide not.) Gen. I, 7. Lev. XX, 25. Deut. XVII, 8. Ezech. XXXIV, 17, semel *בֵּין בֵּין* — *בֵּין* Jes. LXIX, 2, *בֵּין בֵּין* Job II, 17. — c) *Complura verba videndi, intelligendi, docendi sequi*. *בֵּין בֵּין* vel *בֵּין בֵּין* significant: videre, intelligere, docere, quid intersit *inter et inter*. Mal. III, 18: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין videbitis, quid intersit inter iustum et impium*, cf. *בֵּין בֵּין* — *בֵּין* 2 Sam. XIX, 36. Ion. IV, 11, *בֵּין בֵּין* — *בֵּין* 1 Reg. III, 9. *בֵּין בֵּין* Ezech. XLIV, 25 (cf. arab. *بين*). — Not. Primaria et nominalis huius particulae potestas maxime conspicua est in consecutione *בֵּין בֵּין*, siquidem *בֵּין בֵּין* pr. valet: *intervallum aquarum usque ad aquas*, deinde: quod interiectum est *inter aquas et aquas*.

2) *intra*. Job. XXIV, 11: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין intra muros eorum*. Prov. XXXI, 15: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין intra plateas* i. q. in plateis, cf. Zach. XIII, 6, de quo loco supra ad I, a. De tempore Neh. V, 18: *intra decem dies* (arab. *بين ذك* et *بين* *interca dum*). Nonnunquam

3) *inter* et *inter* — *בֵּין* et *בֵּין* — *בֵּין* disiunctive valent *sive, sive*. 2 Par. XIV, 10: *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין sive forte, sive debili*. Pr. apud te, Deus, in optulando nullum discrimen est inter fortem et debilem. Originum huius loquendi rationis intelligis etiam ex Levit. XXII, 12: *et aestimabit eam* (pudicum) *sacerdos* verba *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין sive bona est, sive mala* pr. diiudicando inter bonam et malam. LXX *σὴν καλὴν, εὐθε σαρκά*. 2 Sam. XIX, 36. (Ita ap. Rabbinos *בֵּין בֵּין* — *בֵּין* *sive, sive*, tam, quam *Boxt* 297, et arab. *بين — و* partim, partim v. Tim. I, 612).

Not. Cum suff. hac formae usitatae sunt: *בֵּין, בֵּין, בֵּין*, in Pausa *בֵּין, בֵּין, בֵּין*, reliquae derivantur a Plur. *בֵּין, בֵּין, בֵּין* (v. Gen. I, 6. Deut. XVII, 8 Pseudojon., *בֵּין* syr. *ܒܝܢܝܢ*), velut *בֵּין, בֵּין* (semel *בֵּין* Jos. XXII, 25) *בֵּין, בֵּין* nomina Jos. III, 4. VIII, 11. Cum Suff. 1 et 3 pers. Plur. dicitur etiam *בֵּין, בֵּין* Gen. XXXI, 28. Iud. XI, 10. *בֵּין, בֵּין* Gen. XLII, 25. 2 Sam. XXI, 7 a Plur. fem. *בֵּין, בֵּין*, qui semel sine All. exstat Ezech. X, 7 (cf. chald. *בֵּין* saepe in Targ. Prov. et rabbin. *בֵּין, בֵּין*, aeth. *በኩር*: melit. *bejnst*).

Componitur c. aliis praepositis. a) *אֶת־בֵּין inter e*. acc. Ezech. XXXI, 10. 14, et *אֶת־בֵּין* X, 2. — b) *עַד־בֵּין usque inter* Ezech. XIX, 11. — c) *בֵּין* (arab. *بين* Cor. II, 24, 25) pr. ex eo quod inter, ex spatio inter duas res inter, *e medio*, vel accuratius germ. *zwischen* (etwas) *weg, zwischen hervor*, gall. *d'entre*. Zach. VI, 1: *duo currus exentes* *בֵּין בֵּין אֶת־בֵּין e medio duorum montium*. Ps. CIV, 12: *edant vocem* *בֵּין בֵּין*

sanser. *bura*, *buri*, *pur* id. et graecum βύρα ap. Alex., Josephum, aliosque V. T. graecos interpretes, quod posterius tamen Hieron. ad Ps. XLV, 10 et Schod. ad Alex. Ps. CXXI, 7 ab hebraeo et syro בֵּינָה, בֵּינָה derivant. V. Lexx. ad LXX. intpp. et Steph. thes. ling. gr. 1, 2 p. 212 Lond.). Creberrime dicitur בֵּינָה שֵׁשֶׁן *Susan regia*, neque tantum de arce regia, Memnonia dicta (Herod. 5, 53) Nch. I, 1. Esth. I, 2. II, 3, 8. III, 15. Dan. VIII, 2, sed etiam de tota urbe adiacente Esth. I, 5. II, 5. VIII, 14. IX, 6. 11. 12 (cf. Esr. VI, 2), quae alibi accuratius בֵּינָה שֵׁשֶׁן vocatur (Esth. III, 15. VIII, 15). Ubi de Hierosolymis agitur, intelligitur *arx templi* (Nch. II, 8: הַבֵּינָה הַזֶּה אֶרֶץ הַבֵּינָה, cf. VII, 2: הַבֵּינָה הַזֶּה), in septentrionali eius parte, ac teste quidem Josepho (Arch. 15, 11 §. 4) ab Hasmoniacis constructa, postea ab Herode magis etiam munita et *arx Antonia* dicta. Antiquiores tamen eius origines fuisse, e Schemiae l. l. c. c. recte colligitur. — 2) *templum*, de templo Hierosolymitano 1 Par. XXXI, 1. 19.

בֵּינָה chald. f. emphat. בֵּינָה id. *arx, regia*, Esr. VI, 2 de Egbatanis. (Syr. بَيْنَان).

בֵּינָה f. bis in Plur. בֵּינָה *arces, castella*. 2 Par. XVII, 12. XXVII, 4. Cf. de natura huius terminationis *Lehrgeb.* 516 not. In Targg. בֵּינָה, בֵּינָה saepe pro hebraeo אֲרָצוֹת palatia.

בֵּינָה rad. inusit. i. q. רָבָה *flevit, lacrimavit*. Arab. بَيْنَان *parum lactis dedit* camela, pr. roravit, guttatim fudit lac. Vide Scheid. spec. Dschauhar. p. 29.

בֵּינָה 1) *fletus, ploratio*, arab. بَيْنَان, بَيْنَان *vallis fletus* s. eiulationis, *Jammertal*, n. pr. vallis in Palaestina quanamque ob rationem ita vocatae, eiusque probabiliter tristicis et sterilib. (LXX *κλιμαξ του κλαυθμού* -τος. Vulg. vallis lacrimarum. Targ. vallis Gehemae sc. ubi flent et dentibus fremunt). Ityno eius alluditur Ps. LXXXIV, 7: *transcentes vallem eiulationis hanc fontibus irriguam reddunt peregrinatores sacri*, et similes huius generis allusiones Micha cap. 1. Eiusdem nominis vallem, وادی البينان vallis fletus dictam, in vicinia montis Sinai, memorat Burckhardtus (itin. Syriae p. 767 ed. germ.). Nonnulli interpretes *vallem fletus* de quavis valle luctuosa intelligunt: sed certam quandam vallem significari, et בֵּינָה הַזֶּה nominis proprii naturam induisse, arguit articulus nominis recto praefixus (*Lehrgeb.* §. 166, 3 a). Contra statueri possit, vallem nostram (aeque ac Sinaiticam illam) proprie ab arboribus *Baca* dictis nomen habuisse, et nihilominus h. l. primariae *fletus* significationi allatum esse (v. no. 2), quasi germanice dixeris: *und zögen sie durch die Thraänenweiden, sie verbreiteten Freude und Seegen darin*.

2) Plur. בֵּינָה 2 Sam. V, 23. 24. 1 Par. XIV, 13. 14, *arbor* quaedam a *lacrimando* dicta. Vix dubium est, auctore Celsio (Microbot. 1, 333—340) arborem intelligi בֵּינָה dictam, balsamiferae similem, fructu tamen maiore et rotundiore foliisque longioribus digressendam, ex quibus resectis *lacrima alba*, calida et acris destillat, quamque, pariter atque balsamiferam, non prope Meccam tantum, sed etiam in Iudaea antiquitus provenisse, probabile est. Aqu. ap. Sam. et LXX in Par. Vulg. utrobique *pyros* reddunt, Hebraei interpretes *imiperos*, Targg. *arbores* in universum. Sed illud praestat.

בֵּינָה fut. בֵּינָה convers. בֵּינָה *flevit*. (Ita הוּא

omnibus linguis dialecticis cognatis, ut chald. syr. sam. nator. arab. actioph. melit.). Usupator tam de puero vagante Exod. II, 6, quam de viro lacrimas fundente Gen. XLIII, 31. 2 Sam. XIX, 2, saepissime de populo in publicis calamitatibus lamentante Num. XI, 10. XXV, 6. 2 Sam. XV, 23. Jes. XXX, 19, spec. de poenitentibus, supplicantibus et publico luctu Esr. X, 1. Zach. VII, 3 (coll. 5). Iudd. XX, 26. Constr. e. acc. et valet *deflevit, luxit* aliquem, maxime mortuum. Gen. XXIII, 2. XXXVII, 35. L, 3. Lev. X, 6. Deut. XXI, 13, it. sequi על personae vel rei, quam deploramus, Iugemus Thren. I, 16. Iudd. XI, 37: *עָלָה בֵּינָה עָלַי בְּהַלְוֵי דֵּיפְלֹרָבוֹ אֶתְעַתַּת מֵעַם בִּירְגִינָה* sc. iam mature devovendam; sequi אָל 2 Sam. I, 24. Ezech. XXVII, 31 et לְ Jer. XXII, 10. Iob. XXX, 25. — בֵּינָה sequi על praeterca valet: lamentatus est *adversus* aliquem, *lamentando adiiit* cum Num. XI, 13. Iudd. XIV, 16; et *flevit super* aliquo i. e. in amplexu eius, lacrimis cum rigans. Gen. XLV, 15: *osculatus est fratres suos* et בֵּינָה בֵּינָה et lacrimis eos rigavit. L, 1.

Pl. *deflevit, luxit* mortuum Jer. XXXI, 15. Ezech. VIII, 14.

בֵּינָה m. *fletus* Esr. X, 1.

בֵּינָה in Pausa בֵּינָה, c. Suff. בֵּינָה m. 1) id. (Syr. بَيْنَان) Gen. XLV, 2. Jes. XV, 3. XXII, 4 cet. Spec. de luctu Deut. XXXIV, 8. בֵּינָה בֵּינָה בֵּינָה eiulationum magnum edidit 2 Sam. XII, 36. Jes. XXXVIII, 3. בֵּינָה הַתְּרַפְּרִים fletus acerbissimus Jer. XXXI, 15. — 2) *stillatio, lacrimatio* aquae in metallifodinis Iob. XXVIII, 11. *Ita flere pro rorare, stillare* ap. Lucret. 1, 350, δάκρυον *lacrima* de guttis, quae ex plantis emanant (cf. בֵּינָה). Cf. בֵּינָה et בֵּינָה putens flens i. e. rorans, tenui aqua praeditus (Schult. ad h. l.).

בֵּינָה (flentes) n. pr. loci prope Gilgal. Iudd. II, 1. 5.

בֵּינָה f. *fletus, luctus*. Gen. XXXV, 8: *אָלָה בֵּינָה quercus luctis*. Cod. Sam. אֲרָצוֹת, cf. L, 4.

בכית f. id. Gen. I, 4.

בכר rad. in Kal inusit. pr. *maturus, tempestivus* fuit, *mature et tempestive* aliquid fecit, ita quidem ut reliquos praeverteret, *primus fuit, venit, fecit* aliquid. Refertur 1) ad diem, inde בכר mane surrexit, mane aliquid fecit, med. E. properavit, בכר et בכר matutinum tempus, בכר, בכר, בכר mane, cf. vicinum בכרה; 2) ad annum eiusque proventum: בכרים primitiae, בכרה, ficus praecox, בכר f. בכרה palua praecox, omnis fructus praecox, בכר fructus praecox (v. Har. p. 8 de Sacy), בכר et בכר prima pluvia, syr. בכר proventum acceleravit arbor. בכר VIII. primos fructus accepit et dedit. 3) ad tempus vitae, maxime partum, בכר primogenitus, בכר et בכר virgo, femina primipara, בכר, בכר camelus iuvenens.

Pi. 1) *fructus praecoces tulit* arbor. Ezech. XLVII, 12. cf. Kal no. 2. 2) *primogenitum fecit, primogeniturae ius dedit* alicui. Dent. XXI, 16.

Pu. *natu maximus, primogenitus fuit* Lev. XXVII, 26.

Hiph. part. בכרה *primipara*. Jer. IV, 31.

בכר *camelus iuvenens*, isque tamen clitellis ferendis idoneus (cf. בכר et בכרה). Plur. constr. בכרים Jes. LX, 6.

Respondet arab. בכר camelus iuvenis, quod Grammatici idem valere observant, quod الغني adolescens in homine. Vide Firuzab., Damirum et Abuabidam ap. Bochart. Hieroz. I, p. 82 sq. Adde Schol. ad Caab ben Zohcir 32, et Susenium ad Amru Moall. 19, ubi verba, quibus Arabes varias camelorum aetates significant, comparantur cum verbis, quibus hominum aetates designantur. De camelo iam clitellario, sed ob actatis vigorem veloce frenique impatiēte arabico בכר utitur poëta ap. Abulf. Ann. I, 398, quo loco dubitationibus a Ven. Roscmüller. in nota ad Boch. I. c. moitis 'satisfactum erit (cf. eundem ad Jerem. II, 23). Addimus verba Abulwalidis: בכר, בכרה, בכר: من الأول يفتتح بها عند العرب حو الغني والأنتى بكرة وعند جعل غيري בכري نروي مثل בכر הזמד واعتقد البها وقد زيدة وهذا ما لا ارتشبه *arab.* quod *prima fathata apud Arabes camelum iuvenem designat, in fem.* בכרה. *Sunt, qui coll. Gen. XXXI, 34* *praeflaxum esse statuant, quod equidem non probō.* (Saadiam significare videtur. qui בכרי בכרון Jes. I. c. reddit בכרה *in sellis camelorum*, quae et Abu

Esrae est sententia). Minus accurate Vulg. *dromedarii*, Chald. הגנין id. coll. arab. بعجين camelus albus et praestans. Non enim species, sed aetas cameli significatur.

בכר (appell. i. q. בכר camelus iuvenens, vel *iuvenis* coll. בכר virgo) n. pr. 1) filii Ephraimi Num. XXVI, 35. Nom. gent. est בכרי ibid. 2) filii Benjamin. Gen. XLVI, 21. 1 Par. VII, 6.

בכרה f. *camela iuvenca*, eaque coitus appetens Jer. II, 23. V. בכר. Jud. b. K. interpretatur: בכרה خبيثة ومع فصلة من النوى. *Oi y'* et Vulg. *dromedarium femina* intelligunt.

בכרי (*iuvenilis* vel *virginis*, cf. בכר virgo) n. pr. Benjaminitae cuiusdam 2 Sam. XX, 1.

בכור, non nisi in Plur. בכורים, בכרים *primitiae* fructuum frugumque, primi fructus ex agro arboribusque suscepti. Num. XIII, 20: בכורים בני בכורי בנימים *tempus erat uvarum primum maturiscentium.* (Cod. Sam. בכורה v. בכורה no. 1). Maxime de primitiis Deo offerendis Levit. II, 14. XXIII, 17. Nehem. X, 36. Nonnunquam additur ראשית בכורי. Exod. XXIII, 19: ראשית בכורי בית יהוה *primitias fructuum, qui primum maturaverunt, offeres in aede Domini.* XXXIV, 26. Ezech. XLV, 30. *panis e frugum primitiis coctus* Lev. XXIII, 20. 2 Reg. IV, 42. *יום הבכורים*, dies primitiarum, de festo pentecostes Num. XXVIII, 26, cf. Exod. XXIII, 16. XXXIV, 22. (Melit. *bekir* primae uvae, syr. בכור praecox).

בכורה f. *ficus praecox*, et propterea in deliciis habita Mich. VII, 1. Hos. IX, 10. Jes. XXVIII, 4. Solent enim nonnunquam favente solo solisque calore ficus iam circa solstitium aestivum maturare, cum vulgo messis carum mense demum Augusto sit. (In Mauritania hodie בכور *bikor* teste Hoest *Beschr. v. Marokos* 304, בכور *boecore* teste Shaw in *Travels* p. 144. 342. I, 293 Vers. gall., hispan. *Albaca*).

בכורה id. Plur. בכורים Jer. XXIV, 2.

בכור m. 1) *primogenitus*. (Arab. בכר primi partus proles, sive mascula sive femella, de hominibus et brutis, aeth. በረከ: primogenitus, በረከ: primum partum edidit, melit. *lykri*, syr. בכור, sam. בכור id.). Dicitur tam de hominibus Gen. XXV, 13. XXXV, 23, quam de brutis Exod. XI, 5. XII, 29. XIII, 15. Apud illos refertur ad filios patris natu maximos, matrisque nulla ratio habetur, ita ut ex. gr. Jacobo, qui e quatuor uxoribus sobolem suscepit, unus modo tribuatur primogenitus (Gen. XLIX, 3). Sequitur genitivus tam

fratrum (Exod. XXII, 28. XXXIV, 20), quam patris, ut בְּבֵרָה primogenitus Israelis Num. I, 20. Opp. בְּבֵרָה nati minimus Gen. XLIII, 33. Deut. XXXIII, 17 in laudibus Josephi: בְּבֵרָה שְׂרָרָה הָרָרָה לוֹ quod ad primogenitum bovis eius attinet, *hinc gloria* (cf. בְּבֵרָה שְׂרָרָה Deut. XV, 19. XVIII, 17). Intelligendus est Josua e tribu Ephraim oriturus. Exod. IV, 22: בְּבֵרָה מְעֻסָּה בְּנֵי אֱלִיָּוִם *meus natu maximus est Israel* i. e. praecae caeteris eius. — Cum filius natu maximus variis modis reliquis autem reteret (v. בְּבֵרָה no. 2), בְּבֵרָה 2) metaph. dicitur de qualibet re in suo genere praecipua et primaria. Ita Iob. XVIII, 13: בְּבֵרָה מוֹרְתֵי מוֹרְתֵי filius primogenitus i. e. recte observante R. Levi: הַמְּרִיבֵי הַמְּרִיבֵי מוֹרְתֵי מוֹרְתֵי *maximus inter morbos letiferos*. Morbus enim ex Hebraismo apte *filius mortis* poterat vocari, tanquam praecursor eius et satelles, ut apud Arabes בְּנֵי אֱלִיָּוִם filiae fati s. mortis non de sagittis tantum dicitur, sed etiam de febrilibus mortiferis: morbus autem atrocissimus figurate primogenitus fratrum appellatur. (Alii *mortem horrendam* interpretantur, qd. בְּבֵרָה dictum sit pro בְּרָהִים i. e. Grotius *putredinem* intelligit, ut quae mortem proxime subsequatur). Jes. XIV, 30: בְּבֵרָה מוֹרְתֵי *primogeniti tenuium* i. e. pauperum, pauperum q. d. praecipui inter filios pauperum i. e. inter pauperes (cf. בְּגֵל). Vide LXX et Targ. Sine metaphora interpretari possis: primogeniti miscrae huius aetatis, v. Comment. ad h. l. — In fem. de filia natu maxima celebratur בְּבֵרָה q. v.

בְּבֵרָה f. 1) adj. *primogenita, primogenitura*. Plur. בְּבֵרָה *primi partus proles*, de hominibus Neh. X, 57, de foetu bestiarum Gen. IV, 4. Deut. XII, 6. 17. XIV, 23. — 2) *primogenitura*. Gen. XLIII, 33. Opp. בְּבֵרָה: בְּבֵרָה מוֹרְתֵי *ius primogeniturae s. natu maximorum*. Deut. XXI, 17. De eodem ellipt. dicitur בְּבֵרָה Gen. XXV, 31. 34. XXVII, 36. (Syr. ܒܒܪܗܐ id.).

בְּבֵרָה (primi partus proles, formae אֲבִיָּה) n. pr. viri e maioribus Sauli. 1 Sam. IX, 1.

בְּבֵרָה i. q. בְּבֵרָה Gen. XLIII, 33 cod. Sam. Forma est ad Samaritanismum deflectens, v. בְּבֵרָה no. 1. Hinc

בְּבֵרָה adj. fem. *primogenita* Gen. XIX, 31. XXXIX, 26. 1 Sam. XIV, 49. Respondet masc. בְּבֵרָה, cf. arab. بَيْتْرٌ f. بَيْتْرٌ palma praeceox, fructus quilibet praeceox.

בְּבֵרָה (sec. Simon. i. q. בְּבֵרָה *primogenitus* est ille) n. pr. viri ex posteris Sauli 1 Par. VIII, 38. IX, 44.

בְּגֵל chald. cor v. rad. בְּגֵלָה.

בְּגֵל Belus v. rad. בְּגֵלָה.

בְּגֵלָה chald. v. בְּגֵלָה.

בְּגֵלָה v. rad. בְּגֵלָה.

בְּבֵרָה in Kal inusit. arab. بَلَّغَ *nuitit, subit aurora*.

V. *visit, hilaris fuit*, a vultu nitido, Har. 5 p. 106 Schult. de Sacy ad Har. VII, p. 71. اَبْلَغَ التَّوَجُّهَ vultu hilaris, v. Schult. Orig. hebr. lib. I, cap. 1, ubi etiam Rabbīnorum veterumque interpretum de hac radice sententiae, caeque valde ambiguae, examinantur.

Hiph. 1) *effulgere s. subito oriri iussit*. Amos V, 9: *et effulgere s. subito oriri iussit* *vastationem super potentes* i. e. subito iis immittens. Metaphora petita est ab aurora subito et velociter se diluente, cf. Job II, 2. (Aqu. Hieron. *ὁ μεδωρ, qui subridet*, ex usu loquendi Arabum et fortasse etiam Hebraeorum. Chald. et Kimchi: *corroborans vastatorem in robustam*, hanc enim corroborandi potestatem radici nostrae tribuunt Rabbīni, coniectura ex exemplis no. 2 ducta. Cocejus, Hottingerus al. adhibent arab. بَلَّغَ Conj. IV. pervenire iussit, adduxit, sed hoc respondet hebraeo بְּגֵלָה. — 2) intrans. *exhilaratus est*. Ps. XXXIX, 14: *exhilarer* i. e. recedem me. Bene LXX. ἀναψύξω, ut *corroborer paulisper*. Iob. IX, 27. X, 20.

בְּגֵלָה (ortus aurorae, exhilaratio) n. pr. sacerdotis cum Serubabele ex exilio rediens Neh. XII, 5. 18. 1 Par. XXXIV, 14, quod Neh. X, 9 בְּגֵלָה scribitur.

בְּגֵלָה f. exhilaratio, recreatio a dolore. Jer. VIII, 18. Forma huius nominis, exemplo plauis simili carens et propterea a librariis sollicitata (v. lect. variet.) proprie denominativa est a part. Hiph. בְּגֵלָה, ut אֲבִיָּה ab אֲבִיָּה. Cf. *Lehrgeb.* p. 514, ubi hoc exemplum addi potest.

בְּגֵלָה rad. inusit. Arab. بَلَّغَ substituit, firmiter haec sit in loco suo, pugnavit pro eo.

בְּגֵלָה n. pr. *Bildadus*, Suchacus, Iobi amicus et in disputando adversarius secundus. Iob. II, 11. VIII, 1. XXIII, 1. XXV, 1. Appellative sec. Ilgenium (de natura Iobi cet. p. 216) strenuus propugnator, qui de loco cedere non vult.

בְּגֵלָה rad. in Kal inusit., cui vicina est בְּגֵלָה (cf. בְּגֵלָה et בְּגֵלָה). Probabiliter ea *trepidandi et timiditatis* potestatem habebat, a qua haud procul abest arab. بَلَّغَ

imbecillus, verecundus (pr. timidus), stultus fuit, אָבֵל¹ insipiens, socors. (Cf. בָּהָה et בָּהָה).

Pi. בָּלָה part. plur. בָּלָהִים *terruit, absterruit, animum alicuius percudit fregitque* Esr. IV, 4 Chethibh. In Keri est בָּלָהִים, quod idem valet, v. בָּלָהִים. (Syr. אָבֵל quadril. terruit, אָבֵל stupor, cestasis, zab. id. v. Norberg. Lexic. p. 19, melit. *belleh* obstupescit, animum confudit, *l'belleh* obstupuit, cf. etiam aeth. ለለሉ: velox).

בָּלָה f. in Sing. semel Jes. XVII, 14, scapinus in Plur. בָּלָהִים constr. בָּהָהוּ 1) *terror, terrores*. Iob. XVIII, 11. XXIV, 17. XXVII, 20. XVIII, 14: הַבָּהָהוּ הַבָּהָהוּ *persequuntur eum instar regis s. ducis bellici terrores*. ל. h. l. comparationi inservit, ut XXXIX, 16 (19), cf. XV, 24: הַבָּהָהוּ אֶתֵּיִד בְּרִירֹר, et XXVII, 20: הַבָּהָהוּ בְּיָמָיו בָּהָהוּ. Male vulgo sec. Chald. *deducens eum s. deducetur ad regem terrorum* (בָּהָהוּ) i. e. inferni regem, cuius personae autem in Hebraismo certa vestigia desunt. — 2) *subita perniciēs* cf. בָּהָהוּ no. 2. Ps. LXXXIII, 19: בָּהָהוּ *subita perniciēs percunt*. Ezech. XXVI, 21: בָּהָהוּ *subita perniciēs percunt*. Ezech. XXVI, 21: בָּהָהוּ *subita perniciēs percunt*. Vulg. *in nihilum redigam te*. XXVII, 36. XXXVIII, 19. In sing. Jes. XVII, 14.

בָּלָה (fort. verecundia, imbecillitas v. בָּלָה in Kal) n. pr. f. 1) *serva Rahelis, Jacobi peltex, ex qua Danum et Naphtalium suscepit* Gen. XXX, 3 sq. XXXV, 22. 2) oppidum Simconitarum 1 Paralip. IV, 29; alibi בָּלָה scriptum (Jos. XIX, 3), nec non בָּלָה, v. Relandi Palaest. p. 609.

בָּלָה (fort. verecundus) n. pr. 1) viri ex posteris Seiri Gen. XXXVI, 27. 1 Par. I, 42. 2) viri in stemmate Beniaminitarum 1 Par. VII, 10.

בָּלָה fut. בָּלָה 1) *usu et vetustate attritus est, de vestibus caelestibus* Jos. IX, 13. Neh. IX, 21, et in constructione praegnanter בָּלָה attrita et dilacerata a me decidit (vestis) Deut. VIII, 4. XXIX, 4. (Arab. بَلَّ pr. trivit, inde exploravit, tentavit, quod fit inter digitos vel ad lapidem Lydium terendo, cf. בָּהָה, med. Kscr. بَلَّ usu attrita est, veteravit vestis. Conj. II. attrivit. Syr. بَلَّ, chald. בָּלָה, sam. בָּלָה i. q. hebr.). V. בָּהָה, בָּהָה. Transfertur ad terram coclosque vestis veterascens ad instar perituros Jes. L, 9. LI, 6. Ps. CII, 27.

2) de hominibus usurpatum *marcuit, absumtus, confectus est, ut morbo, senio, curis*. Iob. XIII, 28: בָּהָה *incurvit et hic* (δαιμονος pro ego) *instar putredinis*

(vel *carici*) *marcet*. Gen. XVIII, 12 de Sara: אָבֵל *postquam senio confecta sum*. Ps. XXXIII, 3: אָבֵל *marcebant s. contabescabant ossa mea*. (Cf. בָּלָה curavit,

pr. curis attritus, confectus est, בָּלָה curis confectus, בָּלָה cor, animus, a curis dictus [v. בָּלָה] דוד البلي vermis consumens vit. Tim. 2, 508 Mang. بَلَّيَ عظام consumuntur ossa sc. putredine v. poet. ap. J. W. Schroeder ad Ps. X p. 72. Aeth. ለለፀ: scnuit, consenuit, ለለፀ: vetus, vetustus).

3) *ad nihilum redactus est*, unde בָּלָה, בָּלָה, בָּלָה nihil, non.

Pi. 1) *attrivit, deinde absumsit, consumsit*. Thren. III, 4: בָּלָה בְּשָׂרִי וְעוֹרִי *attrivit carnem cutemque meam*. Ps. XLIX, 15. Jes. LXX, 22: בָּלָה יְדַיִם וְרַגְלַי *opus manuum suarum consumunt electi mei i. e. labore partis ipsi fruuntur*. Refertur ad tempus, ut lat. *tempus terere, vitam terere*, ἡβήσεν βίωσ. Iob. XXI, 13: בָּלָה *in felicitate vitam terunt s. traducunt* (Complures codd. בָּלָה *consumunt*, ad finem perducunt, ut contra Iob. XXXVI, 11 *pro בָּלָה 69 libri mss. et editi dant בָּלָה*. Cf. etiam variet. lect. Jes. X, 25). — 2) *afflixit, vexavit* 1 Par. XVII, 9. (Arab. بلى Cor. 68, 17. IV. Exod. V, 22. Num. XI, 11 Saad. pro hebr. בָּלָה VIII. in calamitatem incidit Cor. 2, 118. 4, 5, בָּלָה et بَلِيَّةٌ acrumma, afflictio, calamitas). Cf. chald. בָּלָה.

בָּלָה i. q. hebr. et saepe in Targg. *Pa. attrivit pro afflixit, vexavit* Dan. VII, 25. Cf. hebr. *Pi.* no. 2.

בָּל 1) *nihilum, nihil* (v. Kal no. 3). Ps. XVII, 3: *explora me* בָּל *nihil mali invenies*. Al. *non invenies* sc. mali quidquam. — 2) *non* i. q. אֵל, sed poet. *lingitur* pract. Ps. X, 11. XXI, 3 et futuro Ps. X, 4. 6. XLIX, 13. Prov. X, 30. Jes. XXVI, 14 ect. — 3) *nondum* pro *vix* Jes. XI, 24 (cf. 2 Reg. XX, 4). — 4) *ne* i. q. אֵל, sed tantum in sermone poet. Sequi. fut. Ps. X, 18. LXXVIII, 44. XCIII, 1. Jes. XIV, 21 ect.

בָּל chald. m. *cor* Dan. VI, 15: בָּל *proposuit sibi, servare Daniëlem*. In Targg. hoc vc. non invenitur, sed Syri frequentant בָּל cor, animus, mens, Arabes بَلَى. Et hoc quidem dictum est pro بَلَى a Conj.

III. curare, *'cura*, hinc animus, qui curis agitur. De Saey ad Har. 9, p. 81: البال هو الذي يبالى به أى يهتم له والبال القلب أيضا. Vide rad. no. 2.

בָּלָה (comp. affixit בָּל et n. prosthetico) 1) *pr. adv. negandi* simulque affirmandi contrarium: *immo, immo*

vero. (Arab. ^{قَل} quim immo Cor. 2, 110. 11, 29. 75, 5).
 1 Reg. I, 45: *immo vero Salomonem Davides regem creavit*, minime factum nuntium affero, sed contra id quod noluitis event. Est etiam asseveranti post dubia alicuius Gen. XVII, 19: *immo vero Sara uxor tua pariet tibi filium* i. e. nihil tibi est dubitandum, certo enim, quod dixi, eventum habebit; et in vulgari lingue us affirmitatis ab initio sermonis: *profecto, certo* Gen. XLII, 21. 2 Sam. XIV, 5. 2 Reg. IV, 14. LXX. *raí.* Chald. ^{ܫܘܦܩܝܢܝܢܝܢ}.
 (Arab. ^{بَلَّ} immo vero Cor. 2, 75. de Saey gramm. p. 378).

2) in sequiore Hebraismo adverbative: *sed, ad vero* 2 Par. 4, 4. XIX, 3. XXXIII, 17. Dan. X, 7. 21. Ebr. X, 13. LXX. ^{ἀλλὰ ἢ, πλὴν}. Cf. ^{הָא, הָא, הָא, הָא}, in quibus itidem asseverandi et adversandi vis coniuncta est. (Arab. ^{بَلَّ} sed Cor. 2, 82).

^{בָּלָהָה} adj. f. ^{בָּלָהָה} *usu et vetustate attritus*, de vestibus, saccis, utribus, calceis Jos. IX, 4, 5. Translate de muliere moecha: ^{בָּלָהָה} *adulterii detrita, efflata* Ezech. XXIII, 43.

^{בָּלָהָה} chald. tributii quaedam species, prob. in res consumendas imposita, nostr. *Consumptionssteuer. Accisa* Ebr. IV, 13. 20. VII, 21. Iungitur voce ^{בָּלָהָה} vegetigal, et ^{בָּלָהָה} fort. tributum ex domibus fundisque (*Grundsteuer*). Rabbinii et Vers. hebr. *exactionem capitum* intelligunt, ^{בָּלָהָה}.

^{בָּלָהָה} nonnisi in plur. constr. ^{בָּלָהָה} Jer. XXXVIII, 12 et contr. ^{בָּלָהָה} ibid. comm. 11. *vestium detritarum panni laceri.* Syr. ^{ܒܠܗܗ}, chald. ^{ܒܠܗܗ} id. ibid. Talmud. ^{בָּלָהָה} vestis detrita, J. b. K. ^{בָּלָהָה}.

^{בָּלָהָה} 1) subst. *consumtio, interitus.* Jos. XXXVIII, 17 (cf. arab. ^{بَلَّ} consumtio, abolitio vit. Tim. 2, 508 Mang.).

2) adv. negandi i. q. *non.* Iungitur verbis et nominibus. Gen. XXXI, 20. 2 Sam. I, 21. Hos. VII, 8. VIII, 7. Jes. XIV, 6. XXXII, 10. Job. XLII, 18. Ps. XIX, 4.

3) pro ^{בָּלָהָה} *sine*, nonnisi in sermone poet. Job. VIII, 11: ^{בָּלָהָה} *sine aquis.* XXIV, 10. XXXI, 59. XXXIII, 9. XXXIV, 6. Ps. LIX, 5. Arete iungitur sequenti nomini, pauper atque *non* Job. XXX, 8: ^{בָּלָהָה} *filii nomine* i. e. honore *parentis* i. e. hominis inhonesti, infamis.

Cum Praec. a) ^{בָּלָהָה} i. q. *non sine.* ^{בָּלָהָה} imprudenter Dent. IV, 12. XIX, 4. Jos. XX, 5. (Vers. Sam. ^{בָּלָהָה}) Inopinatio Job. XXXV, 16. XXXVI, 12. Cf. ^{בָּלָהָה} no. 2.

b) ^{בָּלָהָה} id. Job. XXXVIII, 41: ^{בָּלָהָה} *sine cibo.* XLI, 25. Jos. V, 14.

c) ^{בָּלָהָה} a) *eo quod non, quia non* (cf. ^{בָּלָהָה} prepter). Sequi. infin. Dent. IX, 28: ^{בָּלָהָה} *quia non poterat Jehova.* Jos. V, 15: ^{בָּלָהָה} *quia non sapit.*

Sequ. participio *quia nemo.* Thren. I, 4: *viae Sionis lugent* i. q. ^{בָּלָהָה} *quia nemo venit ad festum.* Nonnumquam pleon. ^{בָּלָהָה} 2 Reg. I, 3: ^{בָּלָהָה} *an eo quod non sit deus in Israele?* Vers. 6. 16. Exod. XIV, 11. (Syr. ^{ܒܠܗܗ} et ^{ܒܠܗܗ} *eo quod non* 2 Reg. I, c., *sine* Schaaf. Lex. Sam. ^{ܒܠܗܗ} id.). β) *ita ut non.* Job. XXIII, 15: ^{בָּלָהָה} *habitabit* (terror) *in tentorio eius, ita ut non amplius eius sit* i. e. terror occupat tentorium eius, et impium inde demovet. Dent. XXVIII, 55. Sequi. part. *ita ut nemo.* ^{בָּלָהָה} *ita ut nemo habet* Jer. II, 15. IX, 10. 11, cf. Ezech. XIV, 15. Zeph. III, 6. Job. IV, 20. Sequi. ^{בָּלָהָה} (ut fiat Coniunctio) et pleon. *non* Eccl. III, 11: ^{בָּלָהָה} *non invenit homo.* Cf. syr. ^{ܒܠܗܗ} 2 Reg. I, 3 Pesch. γ) *sine* idque pro *quia non est* (cf. litt. a) Job. XXIV, 7. 8. Hos. IV, 6. Ezech. XXXIV, 5, et *cum non sit, ubi non est* Job. VI, 6. XXXI, 19.

d) ^{בָּלָהָה} *usque dum non est, quamdiu* Ps. LXXII, 7. Mal. III, 10. et *effundam vobis benedictionem* ^{בָּלָהָה} *usque dum mihi non satis suppetit s.* quamdiu habebit, quod effundam i. e. semper, quandoguidem Deo *beneficentia copia dedit.* Cf. ^{בָּלָהָה}.

e) ^{בָּלָהָה} *eo quod non,* sequi. Pract. Gen. XXXI, 20.

^{בָּלָהָה} comp. ex ^{בָּלָהָה} et ^{בָּלָהָה} *non quidquam, nihil.* Job. XXVI, 7. Ita certe LXX. Vulg. Syr. Chald., neque audiendi videntur interr. hebraei, qui ^{בָּלָהָה} frenum, fibulam interpretantur, a rad. ^{בָּלָהָה}.

^{בָּלָהָה} (comp. ex ^{בָּלָהָה} *non, sine* et ^{בָּלָהָה} *commodum, utilitas*, coll. ^{בָּלָהָה} utilis fuit, et arab. ^{وَعَلَّ} i. q.

^{بَلَّ} nobilis, princeps; neque vero auctore Fischero in proflus. de verss. gr. p. 95 a ^{بَلَّ} et ^{بَلَّ} iugum, qs. iugi impatientia, contumacia) pr. *inutilitas, ignobilitas: quod inutile, nullius frugis est* (cf. arab. ^{بَلَّ} inutilis, nullius frugis, vilis. Hamas. 500 Schult., vit. Tim. 2, 116). Inde 1) *nequitia, vilitas.* ^{بَلَّ} homo nequam 1 Sam. XXV, 25. XXX. 22. 2 Sam. XX, 1. Prov. XVI, 27. ^{بَلَّ} 1 Sam. XXXV, 17 id. Plur. saepe ^{بَلَّ} 1 Sam. II, 12. X, 27. et ^{بَلَّ} Dent. XIII, 11. Iud. XIX, 22. XX, 15. 1 Reg. XXI, 10. 13. ^{بَلَّ} mulier nequam 1 Sam. I, 16. ^{بَلَّ} testis improbus Prov. XIX, 28. ^{بَلَّ} res abiecta, turpis Ps. NLI, 9. Cf. 3, cf. Dent. XX, 9: ^{بَلَّ} *ne oboriatur in animo tuo cogitatio* vilis. E velt. Verss. LXX plerumque reddunt ^{בَلَّ}, semel ^{בَلَّ} Iud. XX, 15, abstr. ^{بَلَّ}. Aqu. ^{בَلَّ}. Targ. ^{בָּלָהָה}, syr. ^{ܒܠܗܗ}, Saad. ^{بَلَّ} impius.

2) *pernicies, exitium.* Nalh. I, 11: ^{بَلَّ} *qui*
 D d

1), mox vero Assyriac iugo excusso et Niive eversa Asiae principatum sibi ipsis vindicabant.

Nomen hebraicum בָּבֶל usurpatur 1) de ipsa urbe. Jes. XIII, 19. XXI, 9. XLVIII, 20. cet. Incolae vocantur בְּבֵי עֶזְעֵךְ. Ezech. XXIII, 15. 17 et distinguuntur a Chaldaeis, totius provinciae incolis ibid. comm. 23: בְּבֵי עֶזְעֵךְ — בְּבֵי בָבֶל *Babylonii omnesque Chaldaei*. Cf. פְּבֵי. — 2) de Babylonia provincia (i. q. שְׂבָרָה), et imperio Babylónico. Ps. CXXXVII, 1: כִּלְבַּת בְּבֵי עֶזְעֵךְ שֵׁם וְשִׁבְדוֹ: *ad lumina Babyloniae, ibi sedebamus*. בְּבֵי עֶזְעֵךְ rex Babyloniae, de Nebucadnezare 2 Reg. XXIV, 1 et sextenties, Evilmerodacho 2 Reg. XXV, 27. — 3) Postquam everso hoc regno imperium ad Persarum reges transierat, etiam hi *reges Babyloniae* vocantur, ut Cyrus Esr. V, 13, Artaxerxes Neh. XIII, 6. Cf. אֲשֶׁר no. 3.

Etymon huius nominis Gen. XI, 9 propositum a בָּבֶל, ut בָּבֶל sit i. q. בְּבֵי עֶזְעֵךְ confusio, linguae hebraeae et syriacae rationibus plane accommodatum est. In utraque enim lingua, sed longe frequentius in syriaca, derivata verborum עַב formae סַבַּס alteram litteram abiecit vocali longa compensant. Vide טַבְּתָה pro טַבְּתָה a טוּב, בְּבֵי עֶזְעֵךְ, בְּבֵי עֶזְעֵךְ cranium a בָּבֶל, בְּבֵי עֶזְעֵךְ cymbala a בָּבֶל cf. *Lehrgsb.* 134 et 869. Nominatum a verbo בָּבַל Syri ducunt בָּבַל confusio sermonis, balbutitio, cf. rad. no. 2. Aliud etymon significant Steph. Byz. et Etym. M. v. *Babulion*, urbis nomen a Belo conditore derivantes, idque Eichhornius (*Biblioth. d. bibl. Litt.* 3, 1001) ita declarat, ut בָּבַל ex باب بِل *porta* i. e. aula *Beli* contractum esse suspicietur. Cum arabice بابِل scribatur (Cor. 2, 66, Abulfeda ap. Rosenm. l. c. 2, 60), et בָּבַל in nominibus urbium idem significet quod بَيْت, بیت (v. not. ad בָּבַל p. 175 et בְּבֵי p. 193), possis etiam *domum Beli* interpretari.

בָּבֶל in contextu *chald.* id. f. (Dan. IV, 27) a) de urbe Dan. II, 12. IV, 26. 27. b) de Babylonia provincia בְּבֵי עֶזְעֵךְ Dan. II, 49. III, 1.

בְּבֵי עֶזְעֵךְ *chald.* Plur. emphat. בְּבֵי עֶזְעֵךְ Babyloni, Babyloni urbis (non Babyloniae provinciae) incolae Esr. IV, 9. Cf. Ezech. XXIII, 23.

בָּבֶל m. pr. mixtum, spec. *farrago, pabulum* ex pluribus frugum generibus, ut farre, hordeo, vicis, aliisque leguminibus constans (cf. Varro de R. R. 1, 31. Plin. 18, 15 s. 41. Colum. 2, 11), quae cuncta inter se *permixta* serbantur. Job. VI, 5. XXIV, 6. Grana intelligenda esse, ex Jes. XXX, 24 colligitur. (Respondet syr. בָּבַל quod Ferrar. p. 499 reddit ervum, Novar. 129

בָּבֶל foenum graecum. Uterque pabulum intelligit, sed nescio an rectius farraginem reddidisset). Male nonnulli, ut J. E. Faber (ad Harmar. 1, 410) pabulum interpretantur *recens*: et *viride*, coll. בָּבֶל graminis et virentis pabuli humor, pr. quod *malefactum* est. Hoc enim ve. non

plantarum succum (ut putat Faber), sed roris guttas graminei adhaerentes denotat, v. Har. Cons. 15, 145 Sacy (ubi dubito an בָּבֶל legendum sit pro בָּבֶל, propter homoeoteleton (גָּלַגְל), cf. ibid. p. 415).

שְׂבָרָה (a conj. syrizante Schaphel, formae שְׂבָרָה) m. *limax*, maxime nudus, ab *humiditate* et *humectando* dictus (v. rad. no. 1), ut gr. *λειμαξ* a *λείβω*, unde etiam *λειβός*, *λειμώω*, *λειμωή*. Legitur semel in V. T. Ps. LVIII, 9, ubi de impiis: *contabescant illi . . . כמו שְׂבָרָה בְּמַוֵּה הַיָּדָה sicut limax, qui liquefaciendo s. contabescendo abit* i. e. qui saliva emissa viam humectans, quo longius procedit, eo magis se dissolvit, tandem contabescit et moritur. Recte Chaldaeus: הַיָּדָה הַיָּדָה לְרַגְלֵי הַיָּדָה כְּלֹמֶר שְׂבָרָה וְהָיָה מִן הַיָּדָה מִן הַיָּדָה וְהָיָה מִן הַיָּדָה *sicut vermis limax, qui humectat viam suam*, et Schol. ad Gem. Mo'ed katon 1 fol. 6 B: כְּלֹמֶר שְׂבָרָה וְהָיָה מִן הַיָּדָה מִן הַיָּדָה וְהָיָה מִן הַיָּדָה *ex testa eius salivam exire ex ipso defluentem, donec contabescat et moriatur*. Est Hyperbole in hac locutione (neque enim re vera illud inquam eveniet), sed eandem multoque maiorem habes in tritissima phrasi עֵינַי דְּרִיבָה וְדָמָה עֵינַי וְדָמָה עֵינַי *oculus meus totus abit in lacrimas* (v. רָרָר) et in multis aliis (v. הַיָּדָה no. 5). *Limacis* significatio ve. nostrum praeterca legitur Gem. Sabb. 8 fol. 77 b. החמשה ברא שבביל לכתחה *creavit limacem* tumoribus sc. samandis; solebant enim limaces tumoribus, maxime hydropticis, impuere veterum medici, et של שבביל ררר de humore limacis alibi in Talmude legi, ex Tanch. Hieros. glossa intelligo. Vide quae docte disputavit Bochartus in Hieroz. 2, 646, quibus consentiunt etiam Abulwalides et Tanchum. Nihil bonae frugis dant veti. Verss., nimirum *ceram* LXX. Theod. Syr., *fetum secundinum* Symm., *vermem* Aqu. Hieron.

תָּבֵל (formae תָּבֵל a תָּבַל, cf. תָּבַל a תָּבַר et *Lehrgsb.* 502. 503) m. *inquinatio, contaminatio* foeda, nefanda. Levit. XVIII, 23 post legem de Sodomia: הַקֶּבֶל הַזֶּה *foeda haec est contaminatio*. Ibid. XX, 12 de incestu cum nuru commissio: עֲשֵׂה הַקֶּבֶל *foedum scelus commiserunt*. LXX. *μυσαγόρ*. Syr. *זְבָלָה*, *זְבָלָה*. *Chald.* retinet הַקֶּבֶל, quo ve. Jon. etiam utitur Jes. X, 25. De inquinandi maculandique significatu iam monuimus in rad. no. 4. Is tamen latius patet, et maxime de coitu turpi celebratur. Ita בָּבֶל profanavit, de incestu dictum Gen. XLIX, 4 Jon. כְּבָבֶל de concubitu turpi Cod. Nasor. 2, 60, בָּבֶל improbus (potius: profanus) fuit, adulterium commisit, בָּבֶל improbus (profanus), בָּבֶל res communis iuris, unde תָּבֵל חֵל וְכָל וְכָל cuiusvis arbitrio permissum. Cf. הַבֵּל, תָּבֵל profanum. Male J. D. Michaëlis (Suppl. 2362) הַבֵּל dicit ab arab. *tebil* aegrum reddidit, mente privavit amorem, et interpretatur amoris insaniam. Illa enim radix arabica

turpitudinis notione, quam flagitat contextus, prorsus caret, et vulgaris derivatio (quod latuit Michaëlem) analogiae grammaticae, ut vidimus, prorsus congruit.

רָבֵץ vel (sec. 20 codd.) רָבֵץ (formae רָבֵץ, רָבֵץ, רָבֵץ)

רָבֵץ (v. rad. no. 2), aut humectatus (v. rad. no. 1). De vitio oculi legitur Levit. XXI, 20: רָבֵץ עֵינָיו. Vulg. *albuginem habens in oculo*. Vers. gr. in Hexapl. λεύκωμα (cf. Tob. II, 9, III, 17, VI, 8 ubi pro graeco λεύκωμα intr. hebr. posuit רָבֵץ). Gr. Venet. λελευκώμενος (i. λελευκωμένος) ἐν ὀμμασιν αὐτοῦ.

Saad. punctum candidum in nigro oculi. Arabs

رَبِضٌ في العين، Syr. أَمْلٌ صَعْدَمَةٌ.

Abulwalid: جو يباض يكون في سواد الحدقة قنوا ازوهو. Abulwalid: جو يباض يكون في سواد الحدقة قنوا ازوهو. In Gemara (Bechoroth fol. 31) רָבֵץ explicatur: *album quod iridem transit et intrat in pupillam*. Hi omnes conspersionem s. maculas oculi intelligunt. Ab humectando autem v. nostrum derivarunt Gr. anom. reddens ἰσχύσις, et tres Chaldaei: רָבֵץ, רָבֵץ, רָבֵץ i. e. limax h. l. translate lippitudo oculi cochleae instar salivantis, quae posterior ratio commendatur analogia nominis רָבֵץ, רָבֵץ limax. — LXX. πῖλλος τοῖς ὀφθαλμοῖς depalpebratus oculis, quod cum lippitudine coniunctum est.

רָבֵץ constrinxit, clausit spec. os iumentum capistro.

Ps. XXXII, 9: ne sitis instar equorum et mulorum . . . רָבֵץ qui freno et capistro constringendū coeferendi sunt. (Syr. رָبֵץ clausit capistro Ferr. Ethipe. clausum est os alicuius, obmutuit Barhebr. p. 319, cf. רָבֵץ. רָבֵץ capistrum, nasor. رָבֵץ constrictus, contortus. Chald. רָבֵץ mutus, balbutiens Jes. XXXII, 4. XXXV, 6 Targ. Fortasse conferendum etiam arab. رָبֵץ vinculum, compes).

רָבֵץ quod huc refertur a nonnullis, v. supra p. 209.

רָבֵץ denom. a رָבֵץ, رָبֵץ: ficus (in lingua aeth.

etiam sycomorus Ps. LXXXVIII vel LXXXVII, 47) ficos (et sycomoros) coluit, collegit vel comedit, cf. συκάειν et ἀποσκάειν ficus colligere et edere, ξηραίνειν et ὀλιγοθιμίειν caprificare, θριμάειν et ἀποθριμάειν ficorum folia colligere. Amos VII, 14: רָבֵץ שָׁבֵרִים, quod docte Alex. ἀνίσσον συκάμια. Vulg. *vellicans sycamina*. Vellicatio enim ad sycaminorum culturam pertinet. Theophr. hist. pl. 4, 2: πέττειν οὐ δέναναι ἀν μὴ ἐπικαιοθῆναι ἀλλ' ἐγογγεῖσι σιδηροῖς ἐπικαίουσιν ἢ δ' ἀν ἐπικαιοθῆναι τετραταῖα

πέττειται. Plin. H. N. 13, 7 §. 14. Ita Bochartus in Hieroz. 1, 384 sq. Ludolf. Comment. ad hist. aeth. p. 201. Warueckus in Répert. 11, 258. Aliter interpretes hebraei, ut Abulw. Kimchius, R. Tanchum, qui duas explicandi rationes proponunt. Una est, ut רָבֵץ sit i. q. רָבֵץ quae-siviti, perscrutatus est, et רָבֵץ רָבֵץ perscrutatus sycomoros (Aq. ἐξευνᾶν συκομώρους), ficos ibi quaesiturus

i. e. tenuiter vivens, vel, ut vult Abulw. حاش جيميرا اى نفس الجيمير يريد ان له بقير وجيمير وهو بينش وري يتخلط وري جيمير مع التبنى. Sententia enim est, ei fuisse boves et sycomoros cumque decussisse folia sycomorum et pabulum praebuisse bovis suis. Altera est, ut رָבֵץ sit i. q. talnud. רָבֵץ miscuit, quam ita explicat R. Tanch. misceet folia sycomori cum stramine aut alia huius generis re, et pabulum praebet bovis. Sed folia sycomori armentorum pabulum fuisse, aliunde non constat. E vett. Symm. γαργαλιῶν συκαίουσιν, pedamentis fulciens sycomoros (fort. γαργαλιῶν incidens). Chald. sycomoros habens. Syr. sycomoros colligens.

רָבֵץ fut. רָבֵץ 1) deglutivit, devoravit. (Arab.

رَبَعَ et quadril. بَلَعَ id., بَلَعَ جِلَاعٌ helluo, vorax, melit.

balā deglutivit, belly helluo, aethiop. ለለፀ: edit, comedit: chald. et sam. רָבֵץ, רָבֵץ i. q. hebr. syr. sed crebrius: viciit, v. Niph. no. 2. Vicinae radd. sunt רָבֵץ, רָבֵץ aliaque multae a litteris רָבֵץ ordientia, quas vide s. rad. רָבֵץ). Dicitur de hominibus avide comedentibus Jes. XXXVIII, 4. Hos. VIII, 7, de bestis Exod. VII, 12. Jon. II, 1: et misit Jehova piscem magnum, רָבֵץ אֶת-יוֹנָה וְהָיָה יוֹנָה בְּבֶטֶן הַדָּג שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְשְׁלֹשֶׁת לַיְלֹת qui deglutiret Jonam, et erat Jonas in visceribus piscis per triduum et tres noctes. (Ridicule nomen recentiori memoria coll. arab. בָּלַע pervenit: qui accederet ad Jonam, et versabatur Jonas super ventre eius ect.). Jer. LI, 34. Gen. XLI, 7, 24. Proverbialis est locutio Job. VII, 19: non dimittis me רָבֵץ עַד-רָבֵץ cum deglutiam salivam meam i. e. ne respirandi quidem locum mihi relinquis, ne brevissimum quidem momentum, quo recreer, mihi concedis. (Ita Arabes رِبَقِي deglutiam si-

me salivam meam i. e. sec. Kam. ابعلى مقدار ما ابعلى concede mihi tantum morae, ut eam deglutiam. Har. 15 p. 142 Sacy de homine ab itinere fesso رِبَقِي ابعلى رِبَقِي فقد ابعلى رِبَقِي deglutiam sinas salivam meam, nam confect me iter memi. „Item ad Cons. X Teblebius adducit „specimen aeris et prontae responsionis, in aliquo, qui „quum socium de multis interrogasset, ab eoque tandem „rogaretur رِبَقِي ابعلى reposuerit دجلة وقرات دجلة „vel Tigrem et Euphratem glutias licet.“ A. Schult. ad l. e.

p. 414, cf. 501, Sin. *fil-tseù* patris filius i. e. doctoris discipulus, vir doctus et simpl. *tseù* id., item *foë-già* domus i. e. familia, secta Foistarum, *i-già* domus i. e. familia medicinae, medici). Eodem pertinet, quod in Proverbiis poëta didacticus lectorem *filium* compellare solet (v. בָּן הַבַּיִת).

8) *אֶרֶץ עֲזָרְיָהוּ* de regis filio, regni herede Jes. IX, 5, cf. הָרֶגֶץ - בֶּן Ps. LXXII, 1, et quodammodo *ὁ υἱὸς* de filio Dei usurpatum Joh. VIII, 35.

9) Sequi. genit. loci notat hominem in eo natum, qs. eius loci *alumnus*, velut filii Zionis, Zionitae Ps. CXLIX, 2, filii Babylonis Ez. XXIII, 15, 17, *Memphidis* Jer. II, 16, *Assyriae* Ez. XVI, 28, *Orientis* i. e. Arabes (v. הָרֶגֶץ), *Aradi* Ez. XXVII, 11, filii provinciae Esr. II, 1, filii terrae exterae Gen. XVII, 12, filius domus i. e. verua (v. בְּנֵי הַבַּיִת), filius uteri ex eodem utero prognatus (v. בְּנֵי הַבַּיִת). (Syr. ܒܢܝ ܕܒܝܬ Tyrii, ܒܢܝ ܕܒܝܬ populares mei Barhebr. 401. Cf. Volceji itin. I. l.). Quae enim in loco et tempore fiunt, ipsi loco et temporis tribui solent (v. Jes. III, 26. VIII, 23. XIV, 9. Thren. I, 4. Iob. III, 3. Prov. XXVII, 1), et regiones urbesque qs. matres singulorum civium cogitantur (v. ܒܢܝ), quemadmodum populi patres, unde etiam dr. בְּנֵי הַבַּיִת filii populi mei i. e. populares mei (v. בְּנֵי הַבַּיִת) de plebe Jer. XVII, 19. XXVI, 23. — De brutis usurpatur Deut. XXXII, 14: *arictes, filii Basan*. Transfertur etiam ad res, quae in aliquo loco continentur, veluti filii pharaeae de sagittis Thren. III, 13, *filius areae meae* pro populo frumenti instar in area misere conculcato Jes. XXI, 10.

10) Sequi. genit. temporis personam renive designat vel eo tempore natam ortamque, vel huius temporis *alumniam* i. e. quae hoc temporis spatium transegit. Sic filius senectutis eius i. e. in senectute eius genitus Gen. XXXVII, 3, filius iuventutis a patre iuvene genitus Ps. CXXXVII, 4, filii orbitatis matre orba i. e. in exilio nati Jes. XLIX, 20; filius quingentorum annorum, quingentos annos natus Gen. V, 32, filius nonaginta annorum Gen. XVII, 1 cet. (arab. ابن خمسة عشر filius quindecim sc. annorum in ܒܢܝ ܕܒܝܬ oetoginta annos nata Ihu Dorcid 231, syr. ܒܢܝ ܕܒܝܬ ܕܒܝܬ Barhebr. p. 231), agnus בְּנֵי הַבַּיִת annuiculus Exod. XII, 5. Lev. XXIII, 12. Num. VII, 15. Jon. IV, 10 de reicno: ܒְּנֵי הַבַּיִת - ܒְּנֵי הַבַּיִת qui una nocte ortus, una nocte perii. (Cf. syr. ܒܢܝ ܕܒܝܬ eodem die, pr. eiusdem diei spatio Dent. XXIV, 15. Prov. XII, 16 Pesch., ܒܢܝ ܕܒܝܬ eadem hora, statim). — *Filius aurorae* poët. dr. lucifer qs. aurora prognatus Jes. XIV, 12.

11) Sequi. genitivo virtutem, vitium, vitaeque conditionem significante hominem notat illius virtutis vitivae qs. *alumnus*, iis imbutum, vel in tali conditione adultum, velut בְּנֵי הַבַּיִת filius roboris, heros, bellator (v. הָרֶגֶץ), בְּנֵי הַבַּיִת filius nequitiae, homo nequam, בְּנֵי הַבַּיִת id.,

ܒְּנֵי הַבַּיִת filii superbiae poët. de feris, בְּנֵי הַבַּיִת i. q. בְּנֵי הַבַּיִת miser Prov. XXXI, 5, filius possessionis i. e. possessor, heros Gen. XV, 2, filii sponsionis i. e. obsides 2 Reg. XIV, 14 cf. υἱὸς ἰσθῆ ἀναθεύεις Ephes. II, 2, τέκνα ὑπακοῆς 1 Petr. I, 14. — In aliis huius generis locutionibus figuratis et poëticiis, quae in aliis etiam linguis cognatis frequentantur (v. Gol. v. ܒܢܝ, Castellus et Buxtorf. v. ܒܢܝ, Jones de poësi asiat. p. 128 sq.), filius alienius rei vocatur, qui ei similis est, veluti filii fulguris de avibus fulguris acuminis Iob. V, 7: vel ex ea pendet, veluti filii arcus de sagittis Iob. XII, 20 (cf. Schult. ad h. l.), filii ursae coelestis de tribus stellis in cauda eius (pr. feretra coelestis pedissequis, v. ܒܢܝ; vel quacunque necessitudine cum ea coniunctus est, ut filii olei oleo delibuti, aneti Zach. IV, 14, filius olei s. pinguedinis, pinguis, fertilis cet. Cf. ܒܢܝ הַבַּיִת, ܒܢܝ ܕܒܝܬ).

12) Filii Dei nomen varie accipitur in V. T. Tribuitur a) angelis, qui Gen. VI, 2 sq. Iob. I, 6. II, 1. בְּנֵי הַבַּיִת, ibid. XXXVIII, 7 omisso art. poët. בְּנֵי הַבַּיִת, Ps. CXXIX, 1. LXXXIX, 7 בְּנֵי הַבַּיִת vocantur, sive tanquam Dei milites et pedissequi (v. ܒܢܝ), sive, quod praefero, propter maiorem divinae naturae similitudinem, quanquam corpus iis tribuitur Gen. I. c. (LXX. in Gen. et Iob. ἄγγελοι τοῦ θεοῦ, quanquam in Gen. multi codd. ad verbum υἱοί. Cf. Josephi Archaelog. I. 4. §. 1. Philo de Gigantibus T. 1. p. 26 e. d. Mang. Chald. Iob. ܒܢܝ ܕܒܝܬ ܕܐܘܪܝܢܐ agmina angelorum. In Genesi contra Onk. Symm. Saad. Arabs Erp. Sam. reddunt filii magnatum, cf. pag. 96 A, et e recentioribus alii pios Sethi posteros intelligunt, alii denique, ut Ilgenius, Caini posteros propter artium inventionem gloriabundos: quae omnia ad anthropomorphismum vitandum excogitata, neque tamen contextui usuique biblico congrua sunt). — b) regibus (neque Hebraeis tantum, sed etiam exteris Ps. LXXXIX, 28), utpote Dei in terra vicariis, divino spiritu edoctis et adiutis (1 Sam. X, 6. 9. XI. 6. XVI, 13. 14. Jes. XI, 1. 2), proptereaque a Graecorum quoque poëtis ἄσπερευς βασιλευς dictis, quanquam ex antiquissimis Graecorum regibus non pauci geniti sunt vera a Iove ducebant (v. Ilgen. de notione tituli filii Dei, in Paulus Memorabilien 7 p. 119 sq. §. 3). Ps. II, 7: Deus dixit mihi: tu filius meus, ego hodie te genui i. e. regem constitui (cf. Jer. II, 27). LXXXII, 6: ego pronuntio: dū vos (o reges!), et filii Altissimi vos omnes. 7. Sed aequae ac vulgus moriemini cet. Ps. LXXXIX, 28 Deus de Davide: et primogenitum eum faciam, summum inter reges terrae, 2 Sam. VIII, 14. (Apud Sinas etiamnum imperator *tiān-tseù* i. e. coeli filius appellatur). Dei filii vocantur denique c) homines Deum tanquam patrem pie colentes, et filiorum instar dilecti (Ps. LXXXIII, 15. Prov. XIV, 26), a quibus propterea maior quaedam sanctitatis expectatur (Deut. XIV, 1). In haec sententiam tribuitur Israelitis, quanquam filius interdum ingratiss (Jes. I, 2. XXX, 1. 9. XI. III. 6. Hos. II, 1. Jer. III, 14. 19), et Israel in Sing. Dei filius vocatur Hos. XI, 1. Ps. LXXX, 16), isque primogenitus et dilectus (Exod. IV, E e

22. 23), quo eodem nomine etiam Ephraim compellatur (Jer. XXXI, 20). — Filii nomen Hebraici usurpant

13) de *setu vitularum*, ut בִּנְיָ בֶן-בְּקָר, ut *vitulus*, filius boum Lev. IX, 2, וְבִנְיָ בֶן-בְּקָר, ut *agnus* Ps. CXIV, 4, וְבִנְיָ בֶן-אֶזְנוֹ, ut *agnus* Gen. XLIX, 11, *muli* וְבִנְיָ בֶן-דְּבִיבִים, ut *asinus* Esth. VIII, 10, *filii columbae* i. e. pulli columbini Levit. XII, 6, *filii corvi* Ps. CXLVII, 9, *filii aquilae* Prov. XXX, 17 et. Apud Syros בִּנְיָ *filia* adeo de ovis usurpatur Luc. XI, 12. Plur. Deut. XXII, 6. Jes. X, 14. LIX, 5 Pesch. et in lingua arabica vulgari ova gallinae اَلْبَنَاتُ ذَا اَلدَّجَاجِ filii gallinae vocantur (Dombay gramm. mauro-arab. p. 59), quem loquendi usum adhibere possis *filii struthionis* Job. XXXIX, 16 (coll. comm. 14); videtur tamen *filii* i. e. pulli struthionis comm. 16 distinguī ab ovis comm. 14.

14) Arboris *filii* poet. dici videtur pro *surculo*, *propagine* (cf. יִרְבֵּה, יִרְבֵּה, et quae ibi laudavimus), quanquam haec significatio non prorsus certa est et indubitata. Unum exemplum, idque altero certius, est Gen. XLIX, 22: בֶּן פֶּרֶת יִרְבֵּה בֶּן פֶּרֶת יִרְבֵּה בֶּן פֶּרֶת *filii* (arboris) *fructiferae est Josephus, filius fructiferae iuxta fontem* i. e. surculus lacte succrescens. בֶּן (fortasse rectius pronuntiandum בֶּן-בֶּן) enim videtur in statu constructo poni, et *fructus* idem valet quod *fructifera* Jes. XVII, 6 *fructifera* se. arbor. Alii בֶּן פֶּרֶת reddunt: (arboris) *filii fructifer*, ut Saad. et Abusaidi: غصني مثم.

fructifer, et observant בֶּן haec significatio enim feminino constructi, quod ab usu eius ad rem inanimem translato videri possit repetendum. Sed videant cruditi, fueritne dicendum בֶּן פֶּרֶת בֶּן פֶּרֶת filia fructifera. Alii denique, nec male, *filium* (ovis) *fertilis* reddunt, et tam Ephraimi, quam Rahelae nominibus alludi existimant, quo probato *surculi* significatio plane locum non haberet. Alterum exemplum est Ps. LXXX, 16, ubi Kimelius aliique בֶּן *ramum* interpretantur, sed Israelcm, Dei *filium* (no. 12, litt. c) potius intelligendum esse, arguit comm. 18.

15) N. pr. Levitae 1 Par. XV, 18.

בֶּן-אֹנִי (filius doloris mei) n. pr. Benjaminō a matre impositum Gen. XXXV, 18.

בֶּן-אֹדִי (filius s. cultor Hadadi s. Adodi, summi Syrorum munus, teste Macrob. Saturnal. 1, 23 *Solis*, teste Philone Byblio ap. Euseb. praep. evang. 10, 38 et Plinio 37, 11 regis Deorum, cf. הַדָּדִי-צִיר) n. pr. trium regum Syriae Damascenae, quorum primus bellum gessit cum Baesa, Samariae rege, 1 Reg. XV, 20 sq. et 2 Par. XVI, 2 sq. narratum: alter, Alabi aequalis, Samaria bis oppugnata aliisque bellis vario Marte gestis patre famosior factus est (1 Reg. XX, 1 sq. 2 Reg. VI, 24 sq. VII, 7); tertius, Hasaelis filius, rebus infeliciter gestis provincias a maioribus partas amisit omnes (2 Reg. XIII). *Palatia Benhadadi* i. e. Damascena Jer. XLIX, 27. Amos 1, 4.

בֶּן-חֶלְפָּה (fortis, bellator) n. pr. praefecti regis Josaphat 2 Par. XVII, 7.

בֶּן-הַזֵּן (filius benigni cf. בֶּן no. 1) n. pr. viri ex tribu Judae 1 Par. IV, 20.

בֶּן-יַמִּין (filius dexteræ i. e. felicitatis, v. infra בֶּן-יַמִּין) N. pr. quod gerunt 1) vir Benjaminita 1 Par. VII, 10. 2) vir Esrae aequalis Esr. X, 32. Neh. III, 23. Ubi Benjaminus patriarcha intelligitur, hoc v. c. semper (excepto uno exemplo 1 Sam. IX, 1 Chetlibh) iunctim scribitur, v. בֶּן-יַמִּין.

בֶּן-יַמִּינִי Benjaminita v. בֶּן-יַמִּין.

בְּנוֹי (aedificium) N. pr. post exilium frequens 1) viri, cuius familia Serubabelem sequebatur Neh. VII, 15, cf. Esr. II, 10, ubi pro eo בְּנֵי scribitur. 2) duorum virorum e plebe Esrae aequalium, Esr. X, 30. 3) viri Levitae Esr. VIII, 33. 4) filii Henadad, Levitae, Nehemiae aequalis Neh. III, 24. X, 10. XII, 8.

בְּנוֹת filiae, v. בָּת.

בְּנֵי-בֶרֶק (vicus filiorum Berak i. fulguris) N. pr. oppidi tribus Dan. Jos. XIX, 45. Euseb. Βαγακαί, αὐλήξ Δάν, εἰς τὴν οὐρανὸν ἵστει Ἀζωτοῦ. οὐρανὸν ἀσφῶν Βαγακαί (Hieron. Barca).

בְּנֵי-יִשְׁשָׁק v. בְּנֵי-יִשְׁשָׁק.

בְּנִי (aedificatus) n. pr. 1) vir Gadita, ex heroibus Davidis 2 Sam. XXIII, 36. 2) Levita, filius Schemer 1 Par. VI, 31. 3) pater Iurri, Perezita Judacus 1 Par. IX, 4 Keri. 5) alius Levita, filius Hasabjae, pater Reclumi, Nehemiae aequalis Neh. III, 17. IX, 4. 5. X, 14. XI, 22. 5) v. בְּנֵי no. 1. 6) nonnulli alii Esrae aequales Esr. X, 29. 31. 38. Neh. VIII, 7. X, 15.

בְּנִי n. pr. (aedificatus, verbale Pualicum) duorum Levitarum Neh. IX, 4. X, 16. Ab his diversus est בְּנֵי Nch. XI, 15.

בְּנֵיהֶוָה n. pr. (quem *Jehova aedificavit* i. e. cui stabilem sedem dedit, quem fortunavit, v. rad. no. 1, b), quod gerit 1) vir Simconita 1 Par. IV, 36. 2) Levita ex posteris Asaphi 2 Par. XX, 14. 3) nonnulli Esrae aequalis Esr. X, 25. 30. 35. 43. 4) alii, etiam בְּנֵיהֶוָה dicti, v. sequens nomen no. 3. 5.

בְּנֵיהֶוָה n. pr. (i. q. בְּנֵיהֶוָה), quod gerunt 1) sacerdos Davidicae actatis 1 Par. XV, 24. XVI, 5. 2) pater Jojadae, amici regii Davidis 1 Par. XXVII, 31. 3) filius Jojadae, praefectus praetorii Davidis 2 Sam. VIII, 18. XXIII, 20. 22. 1 Par. XXVII, 5, etiam בְּנֵיהֶוָה dictus 2 Sam. XX, 23. 4) Levita Davidis coaevus 1 Par. XV, 18. 20. XVI, 5. 5) heros Davidis 2 Sam. XXIII, 30, etiam בְּנֵיהֶוָה dictus 2 Par. XI, 31. XXVII, 14. 6) Levita Hiskiae coaevus 2 Par. XXXI, 13. 7) pater Pelatjae Ez. XI, 1. 13.

ptione tunicae sacerdotialis ita: ὁ ἐπιζώντιον καὶ στήθος, ὀλίγον ἵς μασχαλῆς ὑπερίωον τὴν ζώνην περιέχοντες, πλατεῖαν μὲν ὡς εἰς ἰσοσαμῆς διακτύλους, διακείως δ' ἰσασαμένην ὡς τε λεβηρίδου δοκεῖν ὄψεως . . . καὶ λαβοῦσα τὴν ἰσάην ἵς ἐλιξῶς κατὰ στέρον καὶ περιελθούσα πάλιν δέεται, καὶ κέρυια μὲν πολλή μέγρι καὶ τῶν σφηνῶν, ἕως οὐ μηδὲν ὁ ἱερεὺς ἐνεργεῖ· πρὸς γὰρ εὐτρέπειαν οὕτως ἔχει τοῖς ὀφθαλμοῖς καλῶς. ἕτιαν δὲ σπουδαίαν πρὸς τὰς θυσίας δέη καὶ διακοεῖν, ὅπως μὴ κινουμένης ἐμποδίζηται πρὸς τὸ ἔργον, ἀναβαλλόμενος ἐπὶ τὸ λαὸν ὠμοσφορεῖ. Αἰωδῶς μὲν οὖν Ἰβραηῖθ' αὐτὴν ἐκάλουν· ἡμεῖς δὲ, παρὰ Βαβυλωνίων μεμαθητότες, ἐμίαν αὐτὴν καλοῦμεν [quo eodem ve. חַסְדֵּי, חַסְדֵּי, חַסְדֵּי] utuntur Onk. Syr. Sam.]. Origo ve. hebraei, ut aliorum non paucorum, e lingua persica repetenda videtur, in qua *band* (germ. *Band*, sanskr. *bendha*) vinculum quodeunque, spec. quoque *cingulum* notat (Cast. Lex. pers. 111); nec dubitandum, quin ex eodem fonte manaverit tahnud. חַסְדֵּי, חַסְדֵּי cingulum.

חַסְדֵּי chald. *iratus, indignatus est* Dan. II, 12, cf. Esth. II, 21. IV, 17 Targ. it. part. חַסְדֵּי indignabundus Prov. XXV, 25, et חַסְדֵּי ira Job. XVI, 10.

חַסְדֵּי rad. inus. in linguis semiticis, cuius vestigium tamen superesse videtur in n. pr. viri Benjaminitae

חַסְדֵּי (sec. Jo. Simonis i. q. חַסְדֵּי scaturigo) 1 Par. IX, 43 et חַסְדֵּי ibid. VIII, 37.

חַסְדֵּי n. pr. v. rad. חַסְדֵּי.

חַסְדֵּי n. pr. viri judaei cum Serubabele ex exilio redueis Esr. II, 49. Neh. VII, 52. Bohlenius (symb. p. 26) confert simile nomen חַסְדֵּי et ad utrumque pers. چا falco, gladius, lucidus.

חַסְדֵּי rad. falso a nonnullis adoptata. v. חַסְדֵּי Hitlp.

חַסְדֵּי rad. Hebraeis inusit. Arab. حَسْرَ intempestive aliquid fecit, spec. inivit admissarius camelam ante libidinem, nudavit vulnus nondum sanatum, it. austerius contraxit vultum, quod postorius secundarium videtur et denom. حَسْرَ dactyli immaturi, iam adulti. Ita enim vultum contrahunt (*machen ein sauer Gesicht*), qui immaturos fructus gustarunt. Inde

חַסְדֵּי e. Suff. חַסְדֵּי Job. XV, 33, et

חַסְדֵּי m. collect. *uvae immaturae et acidulae*. Jes. XVIII, 5. Jer. XXXI, 29. 30. Ez. XVIII, 2. Dillert a חַסְדֵּי labruscis, q. v. LXX. ὄμαα. Legitur חַסְדֵּי etiam Miscelm. Schebliith 4 §. 8. Gittin 3 §. 8. (Chald. חַסְדֵּי Job. I. e. Targ. Syr. חַסְדֵּי uvae acidulae Job. Jer. Ez. I. I. e. c. et Prov. X, 26 pro hebr. חַסְדֵּי. Singularem חַסְדֵּי exlibet Ferrar. p. 88).

חַסְדֵּי rad. Hebraeis inusit. Arab. حَسَدٌ distat, abfuit IV. removit. Aethiop. pr. alius, diversus fuit, hinc Praet. A. trans. **חַסְדֵּי**: immutavit, commutavit, **חַסְדֵּי**: alius factus est, **חַסְדֵּי**: et **חַסְדֵּי**: alius, alienus. Apud Hebraeos notasse videtur: *extra* aliquam rem (opp. intra rem), *in vicinia* eius, *iuxta* eam fuit. Hinc

חַסְדֵּי et **חַסְדֵּי** (cf. no. 2.) c. Suff. חַסְדֵּי et (citra analogiam) חַסְדֵּי Ps. CXXXIX, 11, חַסְדֵּי, חַסְדֵּי in Pansa חַסְדֵּי חַסְדֵּי, חַסְדֵּי et semel חַסְדֵּי Amos IX, 10 (ubi tamen multo codd. defective scribunt), חַסְדֵּי, חַסְדֵּי pr. Subst. sed ex lingua usu Praep. *inquamque* designans 1) *iuxta, prope*. 1 Sam. IV, 18: חַסְדֵּי יְרֵךְ חַסְדֵּי *iuxta latus portae*, et metaph. *propter* (cf. חַסְדֵּי no. 11). Prov. VI, 26: חַסְדֵּי חַסְדֵּי חַסְדֵּי *propter meretricem (venit) ad frustum panis*. R. Levi: חַסְדֵּי. Alii sententia non diversa: *per meretricem*. — 2) *pone, post* (Arab. حَسَدٌ post, de tempore). Gen. VII, 16: *post* (Arab. حَسَدٌ post, de tempore). Gen. VII, 16: חַסְדֵּי חַסְדֵּי *et clausit Jehova post eum*. Iud. III, 22. IX, 51. Jes. XXVI, 20. Amos. IX, 10: חַסְדֵּי לֹא תִשָּׁב חַסְדֵּי *non appropinquabit nobis et invadet nos a tergo calamitas*. 2 Sam. XX, 21: חַסְדֵּי חַסְדֵּי prob. pro חַסְדֵּי חַסְדֵּי inde a tergo muri. חַסְדֵּי idem valet quod חַסְדֵּי (ut חַסְדֵּי חַסְדֵּי). pone. post. Cant. IV, 1: *oculi tui instar colubarum oculis חַסְדֵּי חַסְדֵּי pone velum tuum*, comm. 3. VI, 7. — 3) *circa*. Ps. CXXXIX, 11: חַסְדֵּי חַסְדֵּי *non est lumen circa me*. Job. I, 10. III, 23. Thren. III, 7: חַסְדֵּי חַסְדֵּי *obstravit viam circa me*, ut egredi nequeam. Iungitur hac significatione a) verbis claudendi, veluti חַסְדֵּי חַסְדֵּי *clausit aliquid* (pr. circumclusit) 1 Sam. I, 6, חַסְדֵּי חַסְדֵּי Gen. XX, 18, חַסְדֵּי חַסְדֵּי sigillo clausit Job. IX, 7. cf. Ion. II, 6, b) verbo protegendi, חַסְדֵּי חַסְדֵּי pr. munivit circa aliquem, munimento circumdedit Ps. III, 4. Zach. XII, 8. — 4) *inter* duas res, maxime de transitu i. q. *per*. Joël. II, 8. 2 Reg. I, 2. חַסְדֵּי חַסְדֵּי *per fenestram*, cum verbo veniendi Joël II, 9, prospiciendi Gen. XXVI, 8. Iud. V, 28. — Metaph. 5) *pro* (a commutandi potestate, v. aethiop.) 1 Sam. VII, 9. 2 Sam. XX, 21, v. e. deprecatus est (v. חַסְדֵּי חַסְדֵּי), expiavit (v. חַסְדֵּי), oraculum con-abit (Jer. XXI, 2. Jes. VIII, 19), iudicium corrupit (Job. VI, 22) *pro* aliquo. Jer. XI, 14: חַסְדֵּי חַסְדֵּי *pro calamitate eorum se, averteunda*. (Praeferenda tamen videtur 23 Codd. et vett. Verss. scriptura חַסְדֵּי חַסְדֵּי cf. II, 28. XI, 12.)

commutari in aliquam rem Jes. XXXII, 14. Iob. II, 4: *cutis* עור בעד עור (v. נור).

בעה fut. וְבַעְהָ pl. cum Num parag. בעהו Jes.

XXI, 12 imp. בעה ibid. 1) pr. *tumefecit, tumentem et ebullientem fecit aquam.* Jes. LXIV, 1: *sicut ignis aquam efficit ebullientem.* (Respondet arab.

בעה de vulnere intumescente, chald. בעה ebullivit, בעה Prov. XXI, 4 Targ. De vicinis radd. בעה, בעה cct., quae cunctae tumendi ebullientisque vim varie translata habent, v. s. בעה. A tumore et fervore Arabes ducunt metaphoricam exorbitandi, modumque transgrediendi (Cor. 42. 26. 49, 9), praeterea cum fervore quodam cupiendi appetendique potestatem (Cor. 55, 20. 6, 164. 7, 43. Conj.

VIII. Cor. 24, 33, בעה res expetita, desiderata, cf. בעה,

quod nonnulli ducunt a simpl. בעה, atque ita apud Hebraeos: 2) *quaevisit, petiit, interrogavit.* (Aram. בעה, בעה). De hominibus prophetam consulentibus Jes. XXI, 12 (bis).

Niph. 1) pass. Kal no. 1. *tumefactus est, tumuit, proptereaque prominuit.* Jes. XXX, 13: בעה בעה *parans, prominens in alto muro.* 2) pass. Kal no. 2. *quaevisit, perquisivit* est Obad. 6.

בעה Dan. II, 16. 49 fut. בעה, inf. בעה chald. 1) *quaevisit, c. acc.* (in Targg. saepe pro hebr. בעה) Dan. II, 13. VI, 5. 2) *rogavit, petiit* ab aliquo, sequi בעה Dan. II, 16. 23. 49, בעה VI, 12 et בעה II, 18. (Sic in Targg. pro בעה בעה petitionem. Dan. VI, 8, בעה בעה precationem suam fecit, ibid. comm. 14.

בעה f. chald. *petitio, precatio* Dan. VI. 8. 14.

בעה m. *preces, precatio.* Iob. XXX, 24: בעה *sane nil valent preces, ubi Deus manum extendit.* Et tunc in voce בעה radicale esse consensus cum R. Levi, Rosenmüll. al., alterumque hemistichium, in quo nostro radd. בעה, interpretatur: *neque in exitio eius (i. e. ab eo sc. Deo immisso) iis clamor sc. quidquam prodest: quanquam sunt, qui se servile esse existimantes reddant: modo in tumulum ne extendat manum suam, vel modo in hanc ruinam (Iobi corpus intelligunt) manum suam ne immittat.*

בעה (pro anteced. בעה, ut בעה pro בעה, syr. בעה pro בעה cito 2 Sam. XVII, 21 Pesch., chald. בעה pro בעה onus, sam. בעה pro בעה onustus, בעה pro בעה lacrimae Carm. sam. 3, 4) *precatio, rogatio, ex linguae usu in Accens. particula obsecrandi, vel potius veniam petendi, ubique sequi.*

pr. *cum petitione, rogatione* s. rogando, petendo sc. te adeo, te adimus q. d. *pace tua, nostr. bitte! mit Erlaubniß.* Gen. XLIV, 18: בעה בעה בעה *uno verbulo te alloqui.* Exod. IV, 10. 13. Num. XII, 11. Jos. VII, 8. Iud. VI, 13. 15. XIII, 8. 1 Sam. I, 26. 1 Reg. III, 17. 26, etiam ubi plures loquuntur Gen. XLIII, 20: בעה בעה בעה *dixerunt: obsecramus, domine, descendimus cct.* E velt. intpp. LXX. in Pent. egregie d'opus et δέουσα (Gen. XLIII, 20), Vulg. *obsecro, oramus.* Syr. בעה *peto abs te, in*

Plur. בעה Gen. XLIII, 20, eiusque vestigia premens Arabs in libris historicis *الطلب* *rogo te.* Sed magis etiam locutio hebraea illustratur interpretationibus utriusque Targumistae בעה, Samaritani בעה, semel בעה Num. XII, 11, Syri בעה Iud. XIII, 8 et Arabis Erpeniani בעה (cum quo facit etiam Josuae interpres c. VII, 8) *cum rogatione, rogando*, quae cunctae hebraeo בעה ad amussin respondent et etymon a nobis propositum mirifice confirmant. Non male etiam R. Salomo b. Melech: לשון בעה *est vox praecantis et rogantis, cui respondet in lingua aramaea (talmudica) בירא.* Hoc enim ipsum, quod fere respondet hebraeo בעה, ex בעה ortum videtur (v. Buxtorf. Lex. 294). — Plurimi, quibus praeverunt LXX in libris historicis, Aqn. Theod. Exod. IV, 13 et Gr. Venet. *ἐρ εἰσὶν, εἰς εἰς reddentes, ex Praefixo β et Suffixo τ compositum esse existimant et ellipsin varie explent.* Aben Esra: *in me sc. statuas quidquid velis, vel coll. 1 Sam. XXV, 24 בעה בעה in me sit poena iniquitatis; Jahnus (introd. in V. T. T. 1. p. 287): per me sc. obsecro te, collato Arabum usu, qui per se ipsos, per amicos (בעה, בעה) irare solent (cf. β no. 10. c); alii, quod minus displicet, plenam locutionem existimant בעה בעה, quod reliquus praestat, בעה. Cunctis autem his coniecturis obstat, quod hac praecandi particula etiam plures loquentes utuntur (Gen. XLIII, 20). Ex iis, qui ad nomen verbumve revocant, memorat digni KOEBERTS (in Lex. part.) et Jo. SIMONS, qui dictum putant pro בעה. *adfer* i. e. admitte, concede, collato praecandi formula *בוא אלך זכך*, quam Castellus laudat e Giggeio (1, 410). At 1) aphaeresis litterae ה in Hiphil a Grammaticis sine exemplo statuitur (*Lehrgeb.* 409); 2) locutio arabica, quae accuratius laudanda luis-*

set *בוא אלך זכך* et *בוא אלך זכך* saluum te faciat Deus, incertae originis est, modo autem ad radicem בעה pertinet, pr. valet mansione firma te donet Deus. Tuerunt denique, qui conferrent admirandi particulam a Iudaeis hodiernis et in nonnullis Germaniae provinciis frequentatam: *mein!* Sed haec dicta videtur pro *mein Gots!* et cum nostra non multum habet similitudinis.

nimen tutelare et primarium erat, necessario consequitur, cum in universo hoc fabularum systemate deum primarium fuisse. Nomen apud ipsos Christianos haud paucis in locis Sanctorum tutelarium cultus tam effusus fuit et immodicus, ut paene obliterata videretur Dei trinitus memoria? — Cacterum Baal a singulis quibusdam civitatibus eius cultui deditis certis epithetis et attributis ornabatur, qualia sunt: a) בבל ברתא foederum praeses et tutor, a Sicheimite cultus Iudd. VIII, 33. IX, 4. cf. 46 q. d. Ζεύς ἑσχατός, vel Deus fidius: faecast enim Bocharti (geogr. s. col. 775) deum Beryli interpretantis παρθουραία. b) בבל ברתא a Philistaeis Ieronensis cultus, tanquam muscarum averruncus, aequae ac Ζεύς Ἀσίου Eleensium (Pausan. 5, 14 §. 2), et Myiagnus deus Romanorum (Solin. Polyhist. c. 1. cf. Salmas. Exercitatt. Plin. p. 12 sq.) 2 Reg. I, 2, cf. Clericus ad h. l. c) בבל ברתא Moabitum, v. גרז.

6) Quatenus בבל possessorem rei notat, transfertur etiam ad locum, qui aliquid habet i. e. in quo aliquid est et invenitur, et idem valet quod ברת no. 7. Haec significatio usurpat in nominibus propriis urbium, in quibus etiam nonnunquam commutatur cum ברת (litt. i. k.): male enim nonnulli omnes urbes a בבל ordiendes a Baalis cultu ita dictas esse statuunt. Haec pertinent

a) בבל 1 Par. IV, 35, quae urbs eadem creditur ac בבל ברתא (puteum habens) in confinibus Simeonitarum Jos. XIX, 8. Fortasse etiam non diversa est בבל no. 2, b.

b) בבל גר (locus Gadi i. e. dei Fortunae, a cultu huius numinis dictus) oppidum in valle Libani et speciatim quidem in radicibus Hermonis situm, in confinibus terrae Cananaeae septentrionalibus (Jos. XI, 17. XII, 7), in australibus autem montis Libani (Jos. XIII, 5): neque tamen cis Jordanem, ut forte collegeris ex Jos. XIII, 7, siquidem verba בבל גר ברת ibi ad universum terrae expugnatae ambitum, non ad huius urbis situm, referuntur. Ex his autem abunde apparet, urbem בבל גר minime ibi quacri posse, ubi nunc notissimae ruinae urbis Baalbee (בעלב) s. Heliopolos veterum, quae Ikeni est sententia (diss. de Baal-Hamon et Baalgad in eiusd. dissertatt. philol. theol. Hagae 1749 editis no. 15) a J. D. Michaele (Supplem. p. 196), Rosenmüllerō (bibl. Alterthumskunde 2, p. 280) aliisque adprobata: sed potius circa fontes et ad ortum Jordanis, ut recte observant Clericus ad Jos. XI, 17 et Bonifercius ad Euseb. onomast. v. Baalgad. Cf. Reland. p. 610. Baal-bee enim s. Heliopolis in septentrionali parte montanorum Libani sita est, quousque et ultra Damascus Josuae arma penetrasse nec memoriae proditur, nec probabile est, cum maxima pars Libani expugnanda fuisset. Contra idem locus designari videtur, qui בבל הרבין 1 Par. V, 23, בבל הרבין Iudd. III, 3 vocatur, sive Iudd. l. e. montem ipsam ita dictum censebis, sive, quod praetulerim, montis partem ab urbe vicina ita cognominatam (mons Baal Hermonis). — Quod Michaele l. e. coniecit, apud arabicum Josuae interpretem XII, 7 pro בעלב legendum esse בעלב, errore nititur, quandoquidem ibi scribitur בעלב pro בעלב.

c) בבל הרבין (locus multitudinis i. e. hominibus frequentis, nisi major cum Mich. Suppl. p. 201 aliisque idem esse quod בבל הרבין Jovi Ammonio sacro) oppidum, in cuius vicinia Salomo vineam habebat Cant. VIII, 11. ΗΚΕΝΙΣ (in dissert. laud.), quem sequitur Michaelis (Suppl. p. 202), hoc alterum quoddam Baalbeae (v. בבל) nomen esse volebat: argumentis tamen parum validis usus. Contra e verbis Judith VIII, 3 (ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ ἀναύσιον Ἰωθὰν καὶ Βελαῶν, Alex. Βαλαῶν) collegeris, Baal Hamon in ipsa terra sancta, et spec. quidem in Samaria quaerendam esse.

d) בבל הרבין (villam habens) oppidum vicusve iuxta tribum Ephraim בבל הרבין Euseb. ἐχουῖν, Ἐφράϊμ) 2 Sam. XIII, 23, fortasse i. q. הרבין Neh. XI, 33 in tribu Benjamin. In quibusdam mappis male ea in ipsa tribu Ephraimitica collocatur.

e) בבל הרבין v. בבל גר.

f) בבל הרבין (locus habitationis) v. ברת בבל הרבין p. 194.

g) בבל הרבין (locus stragium) locus vicusve in vicinia vallis Rephaim, ubi a Davide caesi sunt Philistaei 2 Sam. V, 20. 1 Par. XIV, 11. Cf. Jes. XXXIII, 21, ubi mons Perazim memoratur.

h) בבל הרבין oppidum Aegypti in vicinia maris rubri Exod. XIV, 2. 9. Num. XXXIII, 7. Quod ad etymon attingit, sedde locus Typhonis vel Typhoni sacer, quale nomen situ huius urbis in locis inveltis Nilum inter et mare rubrum, quae Typhonis s. caecodacmonis Aegyptiorum sedes putabantur, egregie congruit. Vide quae disputavit CRUZER in Commentatt. Herodoteis 1, §. 22. Symbol. 1, 317 sq. FORSTER in Epp. ad Mich. p. 28. Atque hic quidem Baal Zephon eandem censet urbem fuisse, quae Graecis Hieropolis, in qua Typhon secundum fabulas Aegyptiorum fulmine percussus fertur, suffragante MICHAELI (Suppl. 206): mihi tamen situs locorum non satis convenire videtur. De Rabbiorum fabulis v. Carpzov. apparatus antiqui. p. 496. Selden. de Dis Syris 1, 5.

i) בבל הרבין 2 Reg. IV, 42 nomen oppidi, probabiliter in regione בבל הרבין siti, montanis Ephraim vicina (1 Sam. IX, 4). LXX scribunt Cod. Rom. Βαθθαοσί (quod corruptum ex ברת שבל), Eusebii Βαθθαοσάθ (Hieron. Bethsalisa), hac addita observatione: ἐν ὄρει τῷ Δουσιπλόεω ἀπὸ σημείων ἢ τῶν πρὸς βολεῖν ἐν τῇ Θαμνιναῖ.

k) בבל הרבין (locus palmarum), Joens, ubi Israelitae pugnarunt contra Benjaminitas. Iud. XX, 33. Eusebii: Βαλθθαοσί, πλησίον Γαβῶν . . . καὶ καλεῖται ἐν τῶν τόποις εἰς ἐν Βησθαοσάθ (Hier. Bethamar).

l) בבל הרבין (cives Judae) 2 Sam. VI, 2 nomen urbis, quae alibi בבל הרבין (civitas) et Kirjath-Jearim vocatur, cf. 1 Par. XIII, 6, v. בבל no. 2, a.

m) N. pr. duorum virorum, alterius in stemmate Ruben 1 Par. V, 5, alterius ex maioribus Sauli ib. VIII, 30. IX, 36.

בעל הן (dominus benigni s. benignitatis) N. pr. 1) regis Idumaeorum Gen. XXXVI, 38. 1 Par. I, 49. 2) praefecti regii tempore Davidis 1 Par. XXVII, 28.

בעל chald. i. q. hebr. בעל dominus. De בעל בעל v. טעם. Ex hac forma contrahitur בל, de quo paulo inferius.

בעלה f. 1) *domina*. בעלה הנהגה 1 Reg. XXVII, 17. Metaph. *aliqua re praedita, pollens*, בעלה איב daemone-nem fatidicum habens (v. אוב), בעלה הנהגה praestigiatrix Nah. III, 4.

2) collect. *civitas* i. q. בעלים cives (v. בעל no. 3), sicut ביה filia no. 6 pro בעלים. Sic interpretor inscriptionem nonnullorum nummorum Gaditanorum בעלת גadium, pro qua in alijs legitur הגדר בעלת גadium i. e. vel בעלת גadium a civibus Gaditanis vel בעלת גadium (formae גדיום) *civitas Gadium*. Ita intelligendum etiam N. pr. duarum urbium, quarum altera a) in septentrionali parte tribus Judae sita (Jos. XV, 9. 1 Par. XIII, 6) etiam קרית גדיום (cives Judae, v. בעל no. 6, 1), בעלת גדיום (q. v.) et בעלת קרית גדיום dieta est et monti *Baala* (Jos. XV, 11) in eadem regione, sed mari propius sito nomen dedisse videtur: b) altera in eisdem tribus regione australi sita erat Jos. XV, 29, et eadem videtur, quae alibi ביה Jos. XIX, 3 et ביה 1 Par. IV, 29 dicta Simeonitis tribuitur. Cf. etiam בעל no. 6, a.

בעלות (civitates, v. בעלה no. 2) N. pr. oppidi in tribus Judae parte meridionali Jos. XV, 24, diversi בעלות comm. q. 29. Huc referunt etiam בעלות 1 Reg. IV, 16, sed ibi potius Praefixum videtur, cf. eiusd. cap. comm. q.

בעל נביא (quem *Dominus novit* curatque, cf. יהוה יודע) n. pr. filii Davidis 1 Par. XIV, 7, qui 2 Sam. V, 16 אלהינו (Deus novit) vocatur.

בעלה (cui Jehova imperat) N. pr. unius ex heroibus Davidis 1 Par. XII, 5.

בעלת (civitas i. q. בעלה no. 2, ad formam בעלת, בעלת) oppidum tribus Dan Jos. XIX, 41, a Salomone renovatum vel munitum 1 Reg. IX, 18. 2 Par. VIII, 6. Hoc enim a Salomone renovatum idem esse, quod illud Daniticum, tum ex urbibus 1 Reg. et 2 Par. ante illud memoratis colligitur, tum a Josepho discrete agnoscitur Archaeol. 8, 6 §. 1, ubi urbem *Balêth* (al. *Balêth*) a Salomone conditam Gazarae Philistaeorum vicinam esse tradit. Quem Josephi locum, quamquam a se latidatum, si totum legisset J. D. Michaëlis, vix et ne vix quidem Baalbeacae s. Heliopoli suae hoc quoque tertium nomen affinxisset (Supplem. p. 199). Cf. בעלת - בעלת. Non multum enim momenti habet, quod 1 Reg. I. c. Baalatham excipit Tadmor in deserto, et minus etiam, quod hodierni Orientales Heliopolin a Salomone exstructam esse tradunt.

בעלת - באר v. בעל no. 6, a.

בל (contr. ex בעל i. q. בעל, cf. בעי s. rad. בעה) *Belus*, nomen domesticum idque primarium Babyloniorum, in celeberrima turri Babylonica, cuius ruinae פנין בל dietae etiamnum supersunt, cultum. Jes. XLVI, 1. Jer. I, 2. II, 44, cf. Apoc. *Βύβλ και Αγίακω* inscriptum, alibi libro Danielis annexum. Scriptores graeci romani-que (Diod. Sic. 2, 8. q. Plin. 37, 10. Cic. de nat. deor. 3, 16, ubi India de Assyria s. Babylonia interpretanda est) cum Iove cum comparant, neque tamen pater Deorum intelligendus est, quem ignorabant Orientales, sed, quae est peculiaris theologiae Babylonicae e stellarum cultu unice pendens idoles, *stella Jovis* (Cic. de nat. deor. 2, 20), quam tanquam agathodaemone, omnis fortunae et felicitatis auctorem et vindicem ab Arabibus propterea *Fortuna maior* dictam, una cum Veneris stella (v. אשתרה, אשתרה) summo cultu prosequuntur Semitae. Cf. בל, בעי et quae laudavimus v. בעל no. 5.

Iudaeque apud Nasoraeos haec stella *כוכב* vocatur (v. Norberg. Lex. p. 28. 29). Assidui huius cultus praeter alios testes habemus nomina propria hominum Babylonicorum cum *Beli* nomine compositorum, veluti *Belesys*, *Belibus* et quae statim sequuntur.

בעל אדון (contr. ex בעל אדון s. more hebraico enuntiatum בעל אדון) cui *Belus dominus* est, *Beli cultor* N. pr. patris regis Merodach-Baladan. 2 Reg. XX, 12.

בעלשאצר (*Beli princeps* i. e. princeps, cui *Belus* favet, cf. בעל, בעל; comp. ex בעל, *ischa* quae terminatio vocabulis addita in lingua Zendica nota genitivi est, et *zar* = *sar* princeps) *Beltsazar*, nomen assyriobabylonicum Danieli in Nebucadnezaris aula datum. Dan. I, 7. II, 26. IV, 5. 6. 15. 16. X, 1.

בעלשאצר Dan. V, 1. 2. 9. 22. 29. 30. VIII, 1 et **בעלשאצר** VII, 1. *Belsazar*, nomen ultimi Chaldaeorum regis, ab Herodoto (1, 188) *Βελύθητος*, a Beroso (ap. Jos. c. Apion. 1, 20) *Ναβόρηθος* (quae forma magis gemina videtur, cf. בעל) dicti. Ab Alex. ac Theod. et hoc nomen et antecedens effertur *Baltasac*, atque ita quoque Bar. I, 11. 12.

בעל v. s. rad. בעל.

בעל rad. in linguis semiticis inusit., a qua derivari videntur duo sequentia nomina propria; nisi ea forte explicanda sunt: *in afflictione* I. humilitate sc. natus pro בעל.

בעל 1) praefectus Salomonis 1 Reg. IV, 12. 2) alius eodem minere functus comm. 16. 3) pater Zadoki, Nephthiae coaevi. Nch. III, 4.

בָּצֵר 1) praefectus militum Sauli 2 Sam. IV, 2. 2) pater Helebi, herois Davidici 2 Sam. XXIII, 29. 1 Par. XI, 30. 3) praefectus populi tempore Scrubabelis Esr. II, 2. Neh. VII, 7. X, 28.

בָּצֵר v. בָּצֵר p. 191, litt. c.

בָּצֵר fut. וְיָבֵר 1) pr. *absumsit, depavit*, v. Pi.

Hiph. no. 1 et *בָּצֵר* pecus, a depascendo dictum. (Syr. *בָּצֵר* racemavit, spicilegium fecit, *בָּצֵר* spicilegium).

2) *Spec. igne consumsit* (cf. *בָּצֵר* no. 2), *combussit*. (Chald. *בָּצֵר* arsit Pa. accendit. *בָּצֵר*, *בָּצֵר* laeda, sam. *בָּצֵר* id.) Ps. LXXXIII, 15: *כַּאֲשֶׁר הַבָּצֵר בָּצֵר sicut ignis silvam comburit*, plerumque sequi. 2 Job. I, 16: *ignis Dei de caelo decidit* *וְהַבָּצֵר בְּאֵזְבֵּי יְבֻשֶׁתִים et absumsit gregem et pueros*. Num. XI, 3. Ps. CVI, 18. Jes. XLII, 25. Jer. XLIV, 6. Thren. II, 3. it. accendit Jes. XXX, 33. Alibi est intransitivum et notat a) *igne absumtus est*. Exod. III, 3: *וַיִּבְרַח לֹא וַיִּבְרַח לֹא quare igne non absumitur rubus*. Jes. I, 51. IX, 17. Iud. XV, 14. b) *arsit*. Exod. III, 2: *et ecce rubus ardebat igne*. De igne ardente non gliscente, vel in fomite latente, cf. Gen. XXII, 6) Jer. XX, 9, pice ardente Jes. XXXIV, 9, carbonibus Ez. I, 15, de face Jes. LXIII, 1, monte ardente Deut. IV, 11. V, 20. translate de ira, maxime Dei Jes. XXX, 27. Ps. LXXXIX, 5. LXXXIX, 47. Jer. IV, 4. VII, 20. XXI, 12. Ps. XXXIX, 4. it. *בָּצֵר in meditatione mea exarsit ignis* i. e. ira, (Arab. *بَصْرَة*, non *بَصْرَة*, quod habent Collus et Castellus, in Kamuso p. 465 explicatur *بَصْرَة* ira, de Deo summo). c) *accensus est*. Hos. VII, 4: *sicut furnus accensus a pistore*. Alibi neut. *exarsit*. Ps. XVIII, 9: *וְהַבָּצֵר הַבָּצֵר carbones exardescabant ab eo* i. e. carbones ardentes procedebant e vicinia eius. Metaph. de ira exardescere Ps. II, 12: *וְהַבָּצֵר הַבָּצֵר nam brevi exardescet ira eius*. Esth. I, 12.

3) denom. a *brutus* fuit. Jer. X, 8. Part. *brutus* hominis *bruti* Ps. XCIV, 8, *feroces* Ez. XXI, 36. *Niph. brutus factus est*. Jer. X, 14. 21. LI, 17. Jes. XIX, 11: *וְהָיָה בְרִטוֹ brutum factum est consilium*. (Syr. *ܒܪܝܬܘܬܐ* ferus factus est, ferocit, stulte fecit B. B., *ܒܪܝܬܘܬܐ* ferus, efferatus 2 Tim. III, 3, *ܒܪܝܬܘܬܐ* immanitas).

Pi. בָּצֵר inf. *בָּצֵר* c. Suff. *בָּצֵר* 2 Par. IV, 20, fut. *וְיָבֵר* 1) *depavit agrum, vineam* Jes. III, 14. V, 5, sequi. 2) Exod. XXII, 4 (5). — 2) i. q. Kal no. 2. *accendit*, velut ignem Exod. XXXV, 3. Jer. VII, 18. Ez. XXI, 4, lignum Lev. VI, 5 (10), lucerna 2 Par. IV, 20. XIII, 11, tela ardentia Jes. I, 11, it. *cremavit, combussit*, veluti lignum Neh. X, 35. Jes. XLIV, 15: *וְהָיָה הָאֵשׁ erit* i. e. inserviet (lignum) *hominibus ad combu-*

rendum. XI, 16: *וְהָיָה אֵשׁ בְּרֵי בָצֵר et Libanus non sufficeret combustioni* i. e. non satis ligni suppeditaret ad sacrificia. — 3) *sustulit, removit, exterminavit*. 1 Reg. XXII, 47: *et reliquias scortorum בָּצֵר נִקְרְוֹתָרֵם removit e terra*. Deut. XXVI, 13. 14. 2 Sam. IV, 11. 2 Reg. XXIII, 24. 2 Par. XIX, 3. Formula solennis Deuteronomii, ubiqueque iubetur supplicium, haec est: *בָּצֵר תִּלְוֶהוּ* tolles hoc scelus e medio vestro Deut. XII, 6. XVII, 7. XIX, 19. XXI, 21. XXII, 21. 21. XXIV, 7, vel *בָּצֵר תִּקְרָאֵהוּ* XVII, 12. XXII, 22, cf. Iud. XX, 13. (De locutionibus synonymis Exodi, Levitici et Numerorum, veluti *בָּצֵר תִּקְרָאֵהוּ* et. v. rad. *בָּצֵר*) Jes. VI, 13: *etsi sexta pars remanebit in terra בָּצֵר תִּקְרָאֵהוּ* haec iterum exterminabitur. Num. XXIV, 22: *וְהָיָה לְבָצֵר יִתְּרֵיהֶם exterminabuntur Kenitae*. Je. IV, 4: *ubi abluerit Deus sordes filiarum Zionis . . . בָּצֵר תִּקְרָאֵהוּ* ibi *spiritu iudicii et spiritu exterminandi* i. e. iudicando et impius exterminando spiritu suo s. vi sua divina. Constr. etiam sequi *בָּצֵר*, quatenus exterminans et expellens aliquem eum sequitur a tergo et persequitur. 1 Reg. XIV, 10: *וְהָיָה בָּצֵר הַבָּצֵר בָּצֵר* *וְהָיָה בָּצֵר* et exterminabo domum Jaroabam, quemadmodum eliciunt *stercus*. XXI, 21.

Pi. accensus est, de fornace Jer. XXXVI, 22.

Hiph. 1) depavit i. q. Pi. no. 1 Exod. XXII, 4 (5). — 2) i. q. Pi. no. 2. *accendit* Exod. XXII, 5 (6). *combussit, cremavit* c. acc. Ez. V, 2. Iud. XV, 5. Additur *בָּצֵר* 2 Par. XXVIII, 3, *בָּצֵר* Nah. II, 14. *בָּצֵר* ignem admovit alicui rei Iud. XV, 5 limit. — 3) i. q. Pi. no. 3. *removit, exterminavit*, sequi. *בָּצֵר* 1 Reg. XVI, 3.

בָּצֵר m. pr. stupiditas, sed ubique coner. *st. pidus, brutus* iustar pecoris, de hominibus Ps. XLIX, 11. LXXIII, 22. XCI, 7. Prov. XII, 1. XXX, 2. Cf. rad. no. 3. et Niph.

בָּצֵר (stulta) N. pr. mulieris 1 Par. VIII, 8, quod comm. g scribitur *הָבָצֵר*, vitio manifesto, sed acre sanando.

בָּצֵר f. *incendium*, spec. frugum in agro Exod. XXII, 5. Cf. rad. no. 2.

בָּצֵר (fax, lampas, ut in lingua chald.) N. pr. 1) patris Bileamii Num. XXII, 5. XXIV, 3. XXXI, 8. Deut. XXII, 5. Jos. XIII, 22. XXIV, 9. Mich. VI, 5. LXX. *Βεῶος, Βαῶος*. Quod idem nomen 2 Petr. II, 15 *Βοῶος* scribitur, id ex antiquo quodam errore vel corruptela in vulgus recepta explicandum (cf. *בָּצֵר* LXX. *Ναῶν, Ἀφροῶτα*), vel, quod C. B. Michaeli placet (de peronomasia s. 8. 30) e permutatione litterarum s et z: minime eum Schlenkerio sub h. v. e nescio quo more Graecorum. 2) patris Belae, regis Idumaeorum Gen. XXXVI, 32. 1 Par. I, 43.

quæ est praedari, spoliare; id in Abulph. hist. Dyn. est *lucrum, divitias acquirere* honesto modo. Ita inquit p. 431: **الخباز وصلوا علينا وقد اعدنا له ما منق سلبين**: *mercatores, qui ad nos venerant, remisimus in patriam incolas et praedam reportantes i. e. lucrum, divitias*. Sic **مغمة** *praeda* saepe de lucro aut divitiis usurpatur, et **غنيمة** est *omne id quod potitur aliquis, quae potitus fueris ex aliena possessione, quaeque antea non habueris*. Eundem usum in verbo **خيس** observare est, quod in genere per **غنم** *potiri* exponitur, et **خامسة** spolia per **مغنم** *lucrum* et **اختيس** VIII. est *potiri*.⁶ (Ad hanc

significationem conferri quidem potest arab. **بצע** per Zad scriptum *collegit, comportavit*: nihilominus **بضع** radices **بضع** et **بضع** haud dubie inter se cognatae sunt, et diripiendi significatus pendet e disciendi et diripiendi potestate. Ita explicandum arab. **آبضع** per Zad, omnes, universi ab abscindendo, et contra *lucri* significatio in **بضع**

III. in sortem *lucro* exponendam aliquid constituit, **بضاعة** *pars opum, quae mercaturae impenditur* *lucroque* exponitur. Cacterum hae significaciones cumetae secundariae sunt, cum lingua hebraea magis primarias habeat et primigenias).

Pi. **בצע** fut. **בצע** 1) *resecuit*. Jes. XXXVIII, 12: **בצעתי בנדדה בנדדה** a *peniculamento abscondit me* (Deus). Metaphora petita est a textore, qui telam absolutam a peniculamento abscondit, et transfertur ad Deum vitae filium abscondentem. Brevius Iob. VI, 9: *utinam sublata manu me absconderet*. — 2) i. q. Kal no. 2. *diripiit, fraudavit* aliquem Ez. XXII, 12. — 3) *perfecit, absolvit* v. e. templum Zach. IV, 9. Dicitur quoque de Deo, qui opus suum i. e. iudicia impiorumque supplicia exsequitur Jes. X, 12, promissum implet Thren. II, 17. LXX. **συντελειν** Thren. 1. i. e. Jer. VI, 15. Ez. XXII, 12. 13 et alibi. (Arab. **أبضع** omnes usque ad finem).

בצע in Pausa **בצע** c. Sull. **בצע** m. 1) *rapina, praeda* (v. rad. no. 2). pr. de hostibus Iud. V, 19: **בצע** **לא כסף** *nilhil argenti tuis in praedam cessit*. R. Tanchum (in Schurreri dissert. p. 74) *frustum argenti* intelligit, coll. **בצע**, **בצע**, sed vulgaris praedae significatio et certior est et contextui accommodatior. De praeda Babylonis Jer. LI, 13, Zionis victricis Mich. IV, 13. Transfertur ad regum optimatumque populum spoliantium rapinas Jer. XXII, 17. Ez. XXII, 13, et inde 2) ad quodcumque *lucrum iniquum*, sive largitionibus (1 Sam. VIII, 3. Jes. XXXIII, 15), sive aliis fraudibus (Jes. LVII, 17) partum. Exod. XVIII, 21: **בצע** **אמת** **אמת** **אמת** *virii fideles, lucri iniqui inimici*. Prov. XXVIII, 16. **בצע** **בצע**. Notat adeo 3) *lucrum quodvis* (v. **בצע** no. 2 ibique A. Schult. observationem) Jes. I, VI, 11. Ez. XXXIII,

31. **בצע** **מה** **מה** *quid inde lucrari?* Gen. XXXVII, 26. Iob. XXII, 3. Ps. XXX, 10.

בצע rad. inusit. Arab. **بص** paulatim fluxit et emanavit aqua, Meidan. Prov. ed. H. A. Schult. p. 136. **بص**, **بص**, **بص** aqua pauca et exilis. Hinc

بص m. *coelum, lutum*. Jer. XXXVIII, 22: **בص** **בص** **בص** *in lutum demersi sunt pedes tui*, locutio proverbialis pro calamitatibus immersus es.

בצע f. *palus*. Iob. VIII, 11. XI, 21. Plur. c. Sull. **בצע** **בצע** **בצע** ex scriptura parum emendata Ez. XLVII, 11 pro **בצע**. (In Targ. id. ibid. Talmud. **בצה** massa lutea).

בצע N. pr. rupis prope Gibeam 1 Sam. XIV, 4. Appellativa significatio videtur *splendens*, a **בص** *splenduit, micuit*.

בצע *intumuit*, hinc de pede discalceato *obductus* est. Deut. VIII, 1: *vestes vestrae non attritae* **בצע** **בצע** **בצע** *nec pes tuus callo obductus per hos quadraginta annos*. Neh. IX, 21. Optime LXX in Deut. **ἐπιλωσθησαν** i. e. callo obducti sunt. Hesych. **ἐπιλωσθη**, **ἐπιλωσθη**, **ἐπιλωσθη**. Reliqui e contextu coniecturam facientes vel reddunt: *attriti, subtriti sunt*, ut Vulg., Alex. ap. Neh. (**διελοσθησαν**), et Vers. sam. (**מפלוסו**), quod Castellus col. 286 quidem ex consuetudine vocabuli hebraei significatione reddidit: *intumuerunt*; sed rectius *fissi sunt*, coll. chald. **בצע**, vel *nudati, discalceati sunt*, ut Onk. Syr. interque Arabs. *Intumescendi* significatum, quem recentiorum plerique adoptarunt, ex antiquioribus hinc radici tribuit Jarchius, et inde *massam farinaceam* (**בצע**) derivat, utpote fermentando intumescentem. Favet hinc coniecturae etymologicae arab.

بص (v. **بص**) vicus urbis elatior: neque tamen dissimulandum, **بצע** de massa dictum esse nondum fermentata (v. infra). Plane diversa est Kimchii ratio, qui verba laudata interpretatur: *pes tuus luto conspersus non est* idque a *massae farinaceae* notione ducit; sententia non contentenda, modo *conspargendi* notionem ipsi radici tribuisset (coll. syr. **כאכ** *conspersit*, et arab. **بصق**, **بصق** spuit), et ab ea demum massae s. farinae aqua mixtae significatum duxisset. Similiter Gr. Venet. **ὁ τὸ πῶδ' σου ὄν περιόχεται**.

בצע m. *massa farinacea* (vel ab intumescendo, vel a conspergendo dicta, v. rad.), ex qua panes Exod. XII, 34. 39) aut placentae parandae (2 Sam. XIII, 8. Jer. VII, 18), aqua mixta et subacta, sed nondum fermentata

(Exod. I. c. Hos. VII, 4). LXX. *σταῖς* i. e. farina aqua mixta et subacta.

בָּצֵרָה (vicus clatior, arab. بَصْفَة) n. pr. urbis in planitie tribus Judae Jos. XV, 39, 2 Reg. XXII, 1. Josepho (Archaeol. 10, 4 §. 1) vocatur *Βοοκὲθ* al. *Βοοκὲθ*.

1) *abscondit, amputavit.* (Chald. בַּצֵּר et

sam. בַּצֵּר diminuit, aliquoties in Targg. pro hebr. בָּצֵר. Syr. Pa. diminuit. Ethpa. diminutus est. Pe. defecit, בַּצֵּר diminutus, parvus, humilis. Arab. بَصْر secundariam habet videndi, perspicuendi et intelligendi vim, quae a findendo et discernendo ducta est, v. בָּרַן p. 202). Plerumque refertur ad uvas et vindemiam et valet *vindemiarum* uvae c. acc. Lev. XXV, 5, 11, vineam Deut. XXIV, 21. Iudd. IX, 27. Part. בַּצֵּר *vinitor* Jer. VI, 9. Plur. בַּצֵּרִים *vinitores* metaph. de hostibus cladem parantibus Jer. XLIX, 9. Obad. 5 (cf. Apoc. XIV, 18, et arab. قَتَفَ vindemiae mortuum v. Tim. 1, 250. Mang.), qui alibi etiam messoribus et lignatoribus comparantur (Jes. X, 51. XVII, 5. Joel IV, 15. Apoc. XIV, 15. 16). Cf. בַּצֵּר. Metaph. Ps. LXXVI, 13: *בַּצֵּר רִיחַהּ וְיָבֵר רִיחַהּ וְיָבֵר רִיחַהּ* *abscondit q. d. frangit superbiam principum.*

2) *conhibuit, arcuit* (v. Niph. et בָּצֵרָה), *inaccessum fecit*, pass. *בַּצֵּר* prohibuit, arcuit, *בַּצֵּר* inaccessible fuit. Ita Part. pass. *בַּצֵּר* *inaccessus*, de nocentibus altissimis Deut. XXVIII, 52. Jes. II, 15. Jer. XV, 20. Ez. XXI, 25, de ilva inaccessiblei Zach. XI, 2 Keri, de urbibus munitionibus Num. XII, 28. Deut. III, 5. Jos. XIV, 12, 2 Sam. XX, 6. Jos. XXV, 2. XXVII, 10. 2 Reg. XVIII, 15. XIX, 25 cct. Deut. I, 28: *בַּצֵּרָה גְדֹלָה וְבַצֵּרָה לְבָרִים* *urbis magnae et ad coelum usque munitione.* Metaph. Jer. XXXIII, 3: *בַּצֵּרָה לֹא יִדְעָהּ* *magna et intellectus ardua*, quae non novcras. Cf. Pi. et e derivatis *בַּצֵּרָה*, *בַּצֵּרָה*.

3) *excidit*, de metallis, v. בַּצֵּר.

Niph. pass. Kal no. 2. *conhibitus, arduus, inaccessible fuit* alicui, sequi. בָּרַן. Gen. XI, 6: *לֹא יָבֵר בָּרַן* *hand nimis ardua ipsis erit, quodcunque consilium capient.* Job. XLII, 2.

Pi. causat. Kal no. 2. *inaccessum reddidit* munimentum Jer. LI, 55, it. simpliciter munivit, murum resarcivit J. s. XXII, 10.

בָּצֵרָה m. 1) *vindemia*, v. rad. no. 1. LXX. *σοφιστή*. Lev. XXV, 5. Jos. XXIV, 13. XXXII, 10. Jer. XI, VIII, 52. Mich. VII, 1. Proverbialiter Iudd. VIII, 2: *nonne racementio Ephraim potior est vindemia Abieseris?* i. e. nonne id quod vos Ephraimitae in persecuenda victoria mea praestitistis praestantius est ipsa mea victoria. Abieser enim e Gidonis, cuius haec sunt verba, maioribus fuit. De vindemiae cum clade comparatione vide rad. no. 1.

2) *adj. inaccessible, altus* i. q. בַּצֵּר v. rad. no. 2. Zach. XI, 2 Cheth.

בַּצֵּר Iob. XXXVI, 19 i. q. בַּצֵּר, q. v.

בָּצֵר m. 1) *auri argenteque metallum*, idque rude, quale ex fodinis exciditur effoditurque, ab *excidendo* vel *frangendo* (Ps. LXXVI, 13) dictum, ut arab. بَصْر aurum argentumve nativum, antequam ignem malleumve expertum sit, بَصْر talis auri particula, a بَصْر II. fregit, VIII. resectus, abruptus est, cf. germ. *brechen*, quae vox est metallurgorum de metallis excidendis propria. Iob. XXII, 24: *בַּצֵּר עֵלֶיךָ עֵלֶיךָ בַּצֵּר* *in pulvrem conitee pretiosa metalla.* Parall. aurum Ophiri. Plur. Comm. 25: *בַּצֵּרִים וְהָיָה לְךָ בַּצֵּרִים* *et omnipotens tibi erit instar metallorum.* Parall. *בַּצֵּר*. Adde *בַּצֵּר* in Pausa habentem vocabuli obscuri explicationem a Kimchio aliusque neglectam dudum proposuit Abulw., cuius haec sunt verba: *שֵׁיחַ עֵלֶיךָ עֵלֶיךָ בַּצֵּר עוֹלָם אֲנִי אֲדַבֵּר וְאֲפַעֵף אֵלָּא אֵן חֲדָא אֲלֵפֵינָא וְלֹא תִסְבֵּי בִּיא אֲרֵב אֲלֵפֵינָא אֵלָּא קִיבֵל עֵלַיִמָּא קִיבֵל יִפְתְּעֵינָא אִיבְסָא עַלֵּי אֲבֹתָי אֲעֻלְפֵינָא קִיבֵל עֵלַיִמָּא וְיִבְסָא* *בַּצֵּר* Iob. XXII, 24 *idem valet quod בַּצֵּר i. e. aurum et argentum. Arabes autem hoc*

ve. ista metalla designant antequam (igne malleo) *subacta sunt. Ponunt idem de gemmis, quae ex fodina proderunt et artem nondum expertae sunt. Pluralis exstat Comm. 25. Similiter A. Schulz. ad h. l. auri argenteque glebam explicat. Plerique interpretes coniecturis indulgent utnecque ex orationis serie ductis. Kimchius aurum interpretatur; Michaëlis (Suppl. p. 268) aurum spectatissimum (a بَصْر, cui metalla spectandi i. e. explorandi vim tribuit cf. Jer. VI, 27. I. XX), malim certe inaccessibleium i. e. pretiosum coll. בַּצֵּר; Syr. et Aben Esra: *argentum*, quod ita nuper explicuit Umbreitius ad Iob. I. c., ut proprie valeat metallum micans, a بَصْر vidit, *blicken, blinken.* Sed micandi significatus ab hac radice plane alienus est, et videndi vis non a micando, sed a discernendo ducta est.*

2) N. pr. (munimentum l. metallum) a) oppidi Levitarum in planitie tribus Ruben, quod asyli iure gaudebat. Deut. IV, 43. Jos. XX, 8. XXI, 56. LXX. *Βασσό*. Vulg. *Basor*. Lusebius h. v. id cum Bostra Arabiae i. e. בָּצֵרָה confudit. Si Gemarae fides (Alacothi fol. 9, 2), e regione Hebronis sita erat. b) viri Aseritae 1 Par. VII, 37.

בָּצֵרָה f. 1) *septum, ovile*, a coerendo dictum, v. rad. no. 2. cf. בָּצֵרָה. Chald. *בַּצֵּרָה* septum, conclave. Mich. II, 12: *בַּצֵּרָה כַּבֵּשֶׁן כַּבֵּשֶׁן sicut grex in ovili.* Parall. *בַּצֵּר*. Vulg. *ovile*. Chald. *הַבַּצֵּרָה* septum. (LXX. Syr. *בַּצֵּרָה*, in afflictione, pro בָּצֵרָה). Bochartus (Hieroz. 1, p. 554) *gregem Bozrae* reddidit, utpote urbis

gregibus abundantis (Jes. XXXIV, 6), sed illud praeferre iubet membrorum parallelismus. — 2) locus munitus i. q. בקער, inde N. pr. Bozrae, urbis primariae Idumaeorum Jes. XXXIV, 6. I. XIII, 1. Jer. XLIX, 13. 22. Amos 1, 12. cf. Gen. XXXVI, 33. Quum vix dubium sit, hanc eandem esse atque *Bôzraq*, *Bostram Arabiae* Romanorum, Arabumque بصرى, Auranitidis metropolin (v. Abulf. Syria ed. Köhl. p. 99 et addit.), observatu dignum, cam non in antiqua et propria Idumaeorum regione, quae Petram s. Selam metropolin habebat, sed in Auranitide sitam fuisse, quousque Idumacos imperii sui fines promovisse probabile est (cf. Thren. IV, 21). Semel (Jer. XLVIII, 24) בקעה Moabitibus tribuitur, aliamque propterea urbem cognominem in ditione Moabitatum statuunt Bocharius (Hieroz. l. c.) et Relandus (p. 661): quod tamen minus necessarium existimo, quum idem oppidum modo in Moabitatum, modo in Idumaeorum potestate fuisse possit. Teste Eusebio ab Adrais 24 miliaribus Romanis abfuit, quod cum hodiernae Bozrae situ bene congruit. De historia eius tempore Romanorum veterumque Christianorum v. Relandus l. c. et Comment. nostr. ad Jes. XXXIV, 7, de situ et rudicibus eius Burekhardtii itin. p. 364 — 388 ed. germ. et von Richter *Walfahrten im Morgenlande* p. 181.

בקר i. q. בקע fut. בקע inf. c. Sull. בקע (a בקע) Amos I,

et munimentum i. e. ab hostium violentia tutum, cf. I, 18. quo loco inspecto intelliges, quam inania sint Criticorum ve. Criticorum sollicitantium conamina.

2) N. pr. principis Idumaeorum. Gen. XXXVI, 42.

בקר fut. בקע inf. c. Sull. בקע (a בקע) Amos I, 13. 2 Par. XXXII, 1. 1) *fidit, diffidit, dissecuit*, ut mare (de Deo) Exod. XIV, 16. Ps. LXXXVIII, 13. Jes. LXXIII, 12. Neh. IX, 11, ligna Eccl. X, 9, ventres mulierum gravidarum ad factum extirpandum Amos I, 13, dissecuit i. e. vulneravit humerum Ez. XXI, 7. Ps. CXI, 7: *findens ligna in terra, ita ossa nostra dispersa sunt*, i. e. instar glabrarum et ligni fragnum. Chald. Syr. utrumque Verbum, בקע, בקע, ad arationem referunt, alii utrumque ad lignorum fissionem. (Chald. בקע id. sed raro. Syri habent *ܒܩܥܐ* scissus est, Pa. rupit, unde *ܒܩܥܐ* i. q. בקעה plantis: Arabes unicum huius significationis vestigium in *بقر* i. q. בקעה. Sed II. est: secuit in partes). — 2) Urbem *findere s. aperire sibi* dicitur, qui eam *expugnat*. 2 Par. XXXII, 1: *יראשר בקעה אררי easque urbes expugnare cogitabat*. XXI, 17. (Arab. *بقر* aperuit, expugnare urbem). — 3) Generatim est *fidit et aperuit* rem clausam, ut, quod inclusum erat, liberetur et *prorumpet*. Jes. XLVIII, 21: *fidit rupem, manavit aquae*. Iudd. XV, 19. Mine constr. adeo c. acc. rei prodeuntis. Ps. LXXXIV, 15: *בקעה יבקעו ונתהו prorumpere iubes fontes et torrentes*. Cf. Niph. v. p. no. 3 et graecas locutiones *πηγραι δάκρυα* lacrimas prorumpere iubet, *πηγραι ὑψηλὰ ὄρηα* regio emittit fontes, v. Passow. Lex. v. *πηγραι* 1, lit. c. — Spec. 4) ova *findere* dicitur avis, ubi his incubans pullos *excludit*. Jes. XXXIV, 15 de serpente: *והנחש בקעה ונתהו ova parit, findit, pullosque excludit forat*. Poest *בקעה* etiam ad pullos, non ad ova refertur, et verti: pullos *excludit*, cf. Niph. Jes. LIX, 5. — 5) Sequi. *irrupit* in aliquid. 2 Sam. XXXIII, 16: *וירבקעו ונתהו הגבורים בקעה פלשתים et irruperunt tres isti heroes in castra Philistaeorum*. 1 Par. XI, 18.

בקר m. locus munitus, munimentum. Zach. IX, 12.

בקר f. cohibitio sc. pluviae, siccitas Jer. XVII, 8, cf. בקע Dent. XI, 17. LXX. ἄβρροια. Plur. בקרות (cf. *Lehrgeb.* p. 600) Jer. XIV, 1. Male autem huc refertur בקעה Ps. IX, 10. X, 1, cuius s. servile est. (Chald. בקרה, בקרה id. ex. c. Hos. II, 5 pro hebr. בקעה).

בקר Plur. בקרים, semel בקרות (Dan. XI, 15) m. 1) *munimentum, munitio*. Jes. XXV, 12: *בקר בקרה alta munitio moenium tuorum*, it. pro *urbe munita*. Jes. XVII, 3: *בקר בקרה cessabit munitio in Ephraim* i. e. Samaria. Amos V, 9. Hab. I, 10. *בקר בקרה* Jos. XIX, 29 et *בקר בקרה* 2 Sam. XXIV, 7 munitio Tyri dicitur de Palaetiro (v. ad Jes. XXXIII, 7). Plur. *munitiones, urbes munitae* i. q. בקרות, sed frequentius in libris poetiis Num. XIII, 19. Jer. XLVIII, 18. Thren. II, 2. 5. Hos. X, 14. Mich. V, 10. Nah. III, 12. 14. cet. בקרה Dan. XI, 39 munimenta firma, quod alii de templis munitis intelligunt. Eodem significatu frequentatur בקרה urbs munita 1 Sam. VI, 18. 2 Reg. III, 19. X, 2. Ps. CVIII, 11. Plur. בקרה בקרה בקרה Num. XXXIII, 36. Jos. XIX, 35. Jer. IV, 5. VIII, 14. XXXIV, 7. cet. Semel utrumque vocabulum in Plur. ponitur, בקרה בקרה Jer. V, 17, et semel nomini posterius, ut בקרה בקרה בקרה (v. בקרה. n. 11, p. 193) Dan. XI, 15 בקרות בקרה *et capit urbes munitas*. Vulg. *urbes munitissimas*. Ita etiam Theod. et Syr. favente historia Antiochi Magni, de quo h. l. agit, v. Hieron. — Metaph. Jer. VI, 27: *בקרה בקרה בקרה בקרה exploratorem te posui in populo meo*

Niph. 1) pass. Kal no. 1. *fissus est, fidit et apernit* se, de terra Num. XVI, 31. Zach. XIV, 4, it. *ruptus, disruptus est* de utribus novis Iob. XXXII, 19, de nube XXVI, 8, de hominibus c. rupe praecipitatis et disruptis 2 Par. XXXV, 12. — 2) pass. Kal no. 2 *aperit* i. e. *expugnari*, de urbe 2 Reg. XXXV, 4. Jer. LII, 7. Ez. XXX, 16. — 3) pass. Kal no. 3 *aperit*, de fontibus Gen. VII, 11. Sed transfortur etiam ad aquam prorumpentem. Jes. XXXV, 6: *בקעה בקרה בקרה nam aperiantur s. prorumpunt aquae in deserto*. Prov. III, 20, et ad lucem Jes. LVIII, 8: *בקעה בקרה בקרה tunc prodibit instar aurorae lux tua*. (Cf. syn. בקרה בקרה בקרה, in quibus findendi vis translata est ad rem prorumpentem, ut dentem, florem, adde no. 4. Inprimis

autem aurora apud Arabes *findere* dicitur i. e. prorumpere, oriri, *فندق* *fidit* aurora i. e. orta est, *فندق* *findens* i. e. oriens, eademque poet. *فندق* *فندق* et *فندق* vocatur, quae v. cuncta *fissionem* notant. Cf. ad rad. פקק. — 4) pass. Kal no. 4 *excludi*, ex ovo *prodire*, de fetu viperae Jes. LIX. 5. — 5) Quum res valide concessa fundantur et delibescant, hyperbolice usurpatur de terra concessa et contremante. 1 Reg. I. 40: *והארץ רעדה ורעדה* *et concessa est* s. contremuit, fremuit *terra clamoribus eorum, die Erde dröhnte*. Habent etiam Syri et Melitenses in verbo פקק et *fakka* strependi et tonandi vim, unde פקק fragor, sed eius diversa est ratio: dicitur enim proprie de crepitu et strepitu, qui rumpendo fit (*krachen*, *platzen*).

Pr. פקק fut. פקק, פקק 1) i. q. Kal no. 1. *fidit*, ut ligna Gen. XXII, 3. 1 Sam. VI. 14, rupem Ps. LXXXVIII, 15, *diffidit*, *dissecen* ventrem gravidarum 2 Reg. VIII, 12, XX, 16. — 2) *discepit*, *dilaceravit*, more ferarum i. q. פקק. Hos. XIII, 8. 2 Reg. II, 21. — 3) i. q. Kal no. 5. *aperuit*, *prorumpere iussit* rivos e rupe Job. XXVIII, 10, torrentes Hab. III, 9, ventum Ez. XIII, 11, 13. — 4) i. q. Kal no. 4. ovis incubuit et pullos exclusit. Jes. LIX. 5.

Pa. פקק 1) *findi*, *fissum esse*, de utribus Jos. IX, 4, *diffindi*, de ventre gravidae Hos. XIV, 1. — 2) i. q. Niph. no. 2. expugnari, de urbe Ez. XXVI, 10.

Hiph. 1) i. q. Kal no. 2. *aperuit sibi* urbem i. e. eam expugnavit. Jes. VII, 6: *oppugnemus eam* *et aperiamus eamque aperiamus nobis*. — 2) Sequi פקק *perrupit ad* aliquem cf. Kal no. 5. 2 Reg. III, 26: *secum cepit septingentos viros gladiis armatos*, פקק *et perruperunt penetrarent usque ad regem Edom*.

Hoph. פקק pass. Hiph. no. 1. Jer. XXXIX, 2.

Hithpa. פקק, *diffindi*, de utribus Jos. IX, 13, de vallis Mich. I, 4.

פקק m. pars dimidia, a findendo dicta (cf. פקק dimidium, res bifarius fissa, a פקק *fidit*), nonnisi spec. *dimidius* siccus. Gen. XXIV, 22. Exod. XXXVIII, 26. LXX. *δραχμή*, siclus enim saepe redditur *διδραχμοῦ*.

פקק pl. פקק f. *vallis* (q. d. montium fissio et separatio) opp. montibus Dent. VIII, 7. XI, 11. Ps. CIV, 8. collibus Jes. XLII, 18, locis salcibrosis et montanis Jes. XL, 4. Saepius autem *plantatus, campus late patens* (LXX. *πεδιον*) v. e. is. in quo Babylon sita erat Gen. XI, 2, cf. Ez. III, 23. XXXVII, 1, 2. פקק vallis Libani, de plantis ad radices Hermonis et Antilibani atque ortum Jordanis Jos. XI, 17. XII, 7, neque vero de valle Libanum inter et Antilibanum, Cochesyria Strabonis, *Arde el Bekkâ* *ارض البقاع* (terra convallium) Arabum (Abulfedae Syria ed. Köhler p. 20. 155. Bureklardti itin. p. 79.

80. ed. germ.), ut volebat Ikenis (dissertat. p. 257). Quae vallis si modo commemorata est in S. S., significatur fortasse nomine פקק-און Amos I, 5 (cf. פקק p. 52). Aliae regiones ab urbibus vicinis appellatae sunt, ut פקק 2 Par. XXXV, 22. Zach. XII, 11, פקק נח. VI, 2, פקק Deut. XXXIV, 3, פקק Jos. XI, 8. (Chald. פקק id. syr. *فندق*, arab. *فندق*, פקק Cor. 28, 30. Plur. *فندق*, melit. *bokky'a* vallis, regio, campus).

פקק chald. id. Dan. III, 1.

פקק m. tantum in Plur. פקק *fissurae, rimae*, domus ruinosae Amos VI, 11, turbis Jes. XXXII, 9.

פקק 1) *effudit, evacuavit* pr. vas, v. פקק.

(Arab. *فندق* act. *فندق* onomatopoeit. dicitur de sono lagenae effusae, ut pers. *غلغل* *gulgul*, it. de aqua fervente et ebulliente Meidan. 519. Ibn Hedschas ap. Gol. ad

Alfery. p. 38. idemque valet cognatum *فندق*, cf. פקק et פקק. Latius patet huius radices nus apud Melitenses, apud quos *bakkak* et *bakkak* act. ebullit aqua, posterior etiam murmuravit v. e. columba, cf. lat. *bombus*, *bekbek* potitavit, *bekbyk* bibax, *bokka* bulla aquae, *bakbyka*, *bekbyka* lagena. Aethiop. *ጠቀፍ*: IV. aperuit). Translate a) *populatus est, incolis nudavit* terram Jes. XXIV, 1, *spoliavit, exinanivit* incolas. Nah. II, 3: *בין פקק* *nam spoliatores spoliarunt eos*. Targ. פקק *evacuabo* s. *effundam consilium Judae* i. e. cum consilii inopem reddam. Cf. Niph. Jes. XIX, 3. — 2) intrans. *effundi*, late *fundi*, de arbore patula. Hos. X, 1: *בין פקק* *vitis late fusa*, patula. LXX. *ἄπλωτος ἐκλήματιοῦσα*. Vulg. frondosa. Minus apte Symm. *ἄλωματιοῦσα* i. e. silvescens (cf. Virg.

Ge. 2, 370: ramos compescere *fluentes*). Arab. *فندق* dicitur de muliere fecunda, quae multam prolem peperit, it. de coelo, multum pluviae fundente.

Niph. פקק inf. פקק fut. פקק 1) pass. Kal no. 1, a. Jes. XXIV, 3. 2) pass. no. 1, b. Jes. XIX, 3: *פקק* *effundetur spiritus* i. e. ingenium *Aegypti* et medio eius i. e. ingenio, prudentia plane orbabitur. פקק dicitur pro פקק. Lehrgeb. 372. *פו*. פקק i. q. Kal 1, a, *populatus est* Jer. LI, 2.

פקק m. 1) *lagena*, ita dicta a sono, quam edit inter evacuandum (v. rad.). 1 Reg. XIV, 3. Jer. XIX, 1. 10. (Syr. *فندق* et gr. *βουβύλος, βουβύλη* idem a sono dicta sunt. Cf. supra melit. *bakbyka*). 2) N. pr. viri Esr. II, 51. Neh. VII, 53.

בָּקַרְיָה (effusio i. e. populatio Jehovae) N. pr. viti Levitae Neli. XI, 17. XII. 9. 25.

בָּקַר (exinactio i. e. vastatio mea) N. pr. 1) phylarchae Danitarum. Num. XXXIV, 22. 2) viti Levitae 1 Par. V, 31. VI, 36. Est. VII, 4.

בָּקַרְיָה (exinactio i. e. vastatio a Jehova immissa) N. pr. Levitae, filii Heman. 1 Par. XXV, 4. 13.

בָּקַר (sec. Jo. Simon. Onomast. p. 315 effusio, per Chaldaismum pro בָּקַר, derivat. fut. Kal: quanquam huic nomini ita alladitur, qs. dictum sit pro בָּקַרְיָה, v. בָּקַרְיָה) *Jabbok*, nomen torrentis transjordani monti Gilead vicini (Gen. XXXII, 23), in septentrionali Ammonitarum termino (Num. XXI, 24. Deut. III, 16 cf. Relandum p. 104) in Jordane se exonerantis. Vide praeter loca laudata Deut. II, 37. Jos. XII, 2. Iudd. XI, 13. 22. In cod. Sam. Gen. et Deut. l. l. e. c. cum Art. legitur בָּקַרְיָה. Josepho Ἰοβιάκκος vocatur a chald. יבבאקא Gen. XXXII, 2. Cant. IV, 2 Targ. Euseb. Ἰαβόη (lege Ἰαβόκ) . . . ἧν δὲ μεταξὺ Ἰμμὴν, τοῦτέστι Φιλαδέλφιας καὶ Γερασῶν καὶ κατεργασίους συμμύγνυται τῷ Ἰοβόδαγ. Hodie hic torrens medius fere inter maria galilaicum et mortuum *Serka* dicitur (רַבִּי caerulea) et regionum Mocrad et el-Belka terminus est. V. *Setzen* in v. *Zach monatl. Correspondenz* XVIII p. 428. *Burckhardt* itin. p. 598 ed. germ. ibique notam nostram, in qua Poccoch aliorumque hunc torrentem cum Hieromiace (Arabum بيمركي) confundentium errorem refellimus.

* * *

בָּקַרְיָה (fort. i. q. בָּקַרְיָה vastatio montis, sec. alios a rad. בָּקַר, inquisivit ad formam בָּקַרְיָה Ps. XLV, 3) N. pr. Levitae 1 Par. IX, 15.

בָּקַר in Kal. inusit. pr. i. q. arab. بَقَرَ *fidit*, *aperuit*. Findendi autem aperientique notio in hac radice bene observante Jo. Simonii relatata est 1) ad *arationem* (cf. בָּקַר, בָּקַר, בָּקַר, arab. فَلَاح), unde *armentum* qs. *aramentum*, *boves*. 2) ad *eruptionem* et *ortum lucis* v. בָּקַר Kal et Niph. no. 3. „Sic Arab. صَامَ *fidit*, *Conj.* VIII illuxit, splenduit, بَدَأَ *fidit* *Conj.* VIII aperuit se, *erupit*, بَدَأَ *fidit*, *it. produit*, *erupit*, بَدَأَ *fidit*, *it. germinavit*, effulsit, apparuit, بَدَأَ *fidit*, *it. ortus fuit*, *et*, بَدَأَ *spec. de eruptione* et *emicatione aurorae* dicuntur, cum alias habeant sensum findendi.“ Simonis Arc. form. p. 296. Inde *armentum* lux oriens, manet. Occurrit forsitan aliquis, ve. *armentum* adoptasse significationem cognatae radicis בָּקַר q. v., sed nihil impedit, quominus etiam huic findendi et primum prorumpendi vim tanquam primariam tribuas, a qua primogeniturae et primitiarum signi-

ficatus facillime ducuntur. 3) ad vim *quaerendi*, *inquirendi* (syr. بَقَرَ inquisivit, investigavit, بَقَرَ et بَقَرَ inquisitio, exploratio, item *inspicendi* et *animadvertendi*. Cf. בָּקַר p. 202 et infra rad. בָּקַר. Adde בָּקַר no. I. fodit, exploravit; בָּקַר *fidit* et בָּקַר *investigavit*, exploravit, בָּקַר *scidit*, exploravit, et germ. *grübeln*, *ergrübeln*.

Pr. בָּקַר idem fere quod בָּקַר 1) *diligenter inspicit, animum advertit ad aliquid*, sequi. בָּקַר Levit. XIII, 36, בָּקַר (cl. בָּקַר 1, b) XXXVI, 53. Sequi. בָּקַר cum voluptate adspexit (cf. בָּקַר 10, a). Ps. XXXVII, 4: בָּקַר בָּקַר *ut deleter adspeciū palatii eius*. Parall. בָּקַר בָּקַר בָּקַר *ut providit, curae habuit e. acc.* Ez. XXXIV, 11. 12. Cl. בָּקַר בָּקַר 3) *animo contemplatus est, circumspexit, cogitavit*. 2 Reg. XVI, 15 (19): *quod autem ad aeneum altare attinet בָּקַר בָּקַר בָּקַר *de eo ulterius circumspiciam s. mecum deliberabo**. Vulg. paratum erit ad voluntatem meam. Prov. XX, 25: *periculosus est homini, effutire vota בָּקַר בָּקַר בָּקַר *et post vota nuncupata demum reputare, utrum iis persolvendis par sis**. 4) *animadvertit in aliquem, punivit eum*, cf. בָּקַר.

בָּקַר chald. Plur. inusit.

Pa. בָּקַר Plur. בָּקַר fut. בָּקַר inf. בָּקַר *quaesivit, inquisivit, investigavit* Esr. IV, 13. 19. VI, 1, sequi. בָּקַר Esr. VII, 14. In Targg. saepius pro בָּקַר.

Itipa. pass. Esr. V, 17.

בָּקַר comm. (m. Exod. XXI, 37. Num. VII, 3. 17. XXXI, 14. f. Job. I, 14) 1) *bos*, sive *mas*, sive *femina*, ab *arando* dictus (v. rad. no. 1), ut armentum teste Var-

rone de L. L. 4, 19 qs. aramentum, et arab. بَقَرٌ sec. Damirium, quia تَشَقُّقَ الارث بالأحجار terram arato proscindit (v. Bocharti Hieroz. 1. 280, minus bene sec. Michælem (Suppl. 213) ab inspectione et cura pastoris coll. Ez. XXXIV, 11. 12. In Plur. non nisi ter legitur Amos VI, 12. Neli. X, 37. 2 Par. IV, 3. In reliquis exemplis ubique

2) collect. *boves, bovum gregem, armenta* notat. LXX.

βόες, βουκόλια. (Arab. بَقَرٌ id., est enim observantibus Grammaticis اسم جنس يقع على نذكر والانتفى cadens in marcm et femellam, et differt a nomine unitatis بَقَرَةٌ, quod idem est atque hebr. בָּקַר bos unus. Syr. بَقَرٌ armentum, pr. de bovis, sed ampliore significato etiam de aliis gregibus, v. e. porcorum Luc. VIII, 32, similiter chald. בָּקַר armenta bonum Jes. VII, 25. Cf. בָּקַר (בָּקַר) בָּקַר armenta et (ovium caprarumque) greges. Gen. XII, 16. XIII, 5. XX, 14. בָּקַר בָּקַר Num. XXXI, 40. Lev. III, 1: *si offertur ex armentis (בָּקַר בָּקַר) sive marem, sive femellam*. Deut. XXXII, 14: *lac bovium. 2 Sam. XVII, 29: casei bovini*. Iungitur a) numeralibus et opponitur voci שָׂרָר *unum bovem* significanti (cf.

sec. multos codd. בִּרְאָהַךְ creator tuus Eccles. XII, 1. Iungitur verbis בִּרְאָהַךְ Jes. XLIII, 7. XLV, 18, et עֲשֵׂהָ Jes. XLII, 20. XLV, 7. 12, utpote synonymis et cum posteriore non raro permutatur. Gen. I, 26: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים בְּעֵשֶׂה וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם II, 4. Esse tamen discrimen quoddam inter בָּרָא et עֲשֵׂה vel e verbis Gen. II, 3: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים בְּעֵשֶׂה recte colligas. Haec enim verba, quae multos interpretet, etiam Hebraeos (v. Merceron) vexarunt, recte explicuit L. de Dieu ad h. l. collatis locutionibus וַיִּבְרָא בְּעֵשֶׂה, הִרְאָה דְמִיּוֹתָא cet. nimium *produxit faciendo* i. e. fecit novi productione producendo. Cf. Jer. XXXI, 22 et בִּרְאָהַךְ. LXX. modo ποτέω reddunt, modo αἰτέω.

Not. In trita illa interpretum et Theologorum disputatione de creatione ex nihilo, a nonnullis ad nostrum etiam vocabulum provocatum est, quasi vel ex etymo et propria significatione eius colligi possit, non creationem ex nihilo, sed aeternae materiae conformationem in primo Genesicos capite doceri. Sed ex mododictis abunde apparebit, huius verbi usum in Kal a significatione primaria prorsus diversum esse, idque magis de nova rei productione (v. Gen. II, 3), quam de conformatione et elaboratione materiae usurpatum esse. Primo autem Genesicos commate primam mundi eiusque rudis et indigesti creationem ex nihilo, reliqua primi capitis parte molis recens creatae elaborationem et dispositionem exponi, id rerum in tota hae sectione nexus satis perspicue docet. Ita etiam Rabbini (Aben Esra ad Gen. I, 1: *plerique statuunt* שֶׁבְּבְרִיאָה לְהוֹבִיאוֹ יֵשׁ מִן-הַבְּרִיאָה *esse productionem rei ex nihilo*), et N. T. scriptores Hebr. XI, 3. Rom. IV, 17, coll. 2 Macc. VII, 28, quum contra libri sapientiae scriptor (XI, 17) graeca dogmata secutus aeternam materiam statuat. Vide de hac quaestione Mos. Maïm. in More Nebuchim 3, 13. Moshem. diss. de creatione mundi ex nihilo Cadworthii Syst. subinacta p. 950 sq. Beausobre hist. de Manichéis et du Manichéisme T. 2. lib. 5. cap. 4.

3) *geniit*, unde nomen בָּרַי filius, v. Niph. no. 2. Ita chald. אַבְרָאָה geniuit est Iob. III, 3 Targ. pro הִבְרָא הִרְאָה. J. D. Michaëli (Suppl. 214) hanc totius verbi primaria vis esse videtur.

4) *comedit, saginavit se*, a secundo dictum, v. בָּרָה no. 2. Inde in Hiph. saginavit, adj. בָּרִיאָה pinguis. Huius significatiu finitimae radices sunt וֹרֵאָ עִבּוֹ cibo repletus est, וֹרֵי pinguis fuit, וֹרֵי pinguis, adiposus cf. de permutatione litterarum ב ו ו p. 171; item וֹרֵאָ בָּרִיאָ bene profecit cibus, בָּרִיאָ i. q. בָּרִיאָ saginatus, pinguis. Chald. בִּרְאָהַךְ saginavit.

Niph. 1) *creari*, de mundo et hominibus Gen. II, 4. V. 2. Ps. CXLVIII, 5, *feri* (i. q. נִבְרָאָה) de miraculis Exod. XXXIV, 10, de rebus recens gestis Jes. XLVIII, 7. — 2) pass. Kal no. 3. *nasci*. Ps. XXI, 35 (30): וַיִּבְרָא בְּעֵשֶׂה *in loco, quo natus es*. XXVIII, 15: הִרְאָה בְּעֵשֶׂה *die, quo natus es*. Ps. CIV, 30: הִרְאָה בְּעֵשֶׂה *multis spiritum tuum et renascuntur*. Ps. CII, 19.

Pl. בָּרָא 1) *cecidiit* a) gladio. Ez. XXIII, 47: *et populus eas lapidibus obruat* וְהִרְאָהוּ אֶת-הַבָּרָא וְהִרְאָהוּ אֶת-הַבָּרָא לְעֵינֵי הַבָּרָא. LXX. καταστρεφουσιν. Vulg. *confodiantur*. Chald. רְבִיזוּן. Bene Kimchius: וְהִרְאָהוּ עֵינֵי הַבָּרָא וְהִרְאָהוּ אֶת-הַבָּרָא לְעֵינֵי הַבָּרָא וְהִרְאָהוּ אֶת-הַבָּרָא לְעֵינֵי הַבָּרָא. b) silvam securi. Jos. XVII, 15: *si populus tibi multus est, ascende in silvam* וְהִרְאָהוּ בְּעֵשֶׂה *ibiqne succide tibi spatia*, ut bene Vulg. Comm. 18: *sed mons tibi cedat* וְהִרְאָהוּ בְּעֵשֶׂה *quauquam ibi silva est, caedes eam*. Vulg. transibit ad montem et succides tibi. E vett. interpretibus alii mundandi significatum expresserunt a verbo cognato בָּרַר repetitam (LXX. ἐκκαθάρισον, ἐκαθαρίσῃ. Arabs فَتَنَنِيهِمْ, نَتَب), alii eligendi coll. בָּרָה

1 Sam. XVII, 8 (Syr. كَحْفٌ لَحْفٌ Kimchi: עֵינֵיהֶם בְּרִירָה וְהִרְאָהוּ), alii denique parandi vim adoptarunt a בָּרָא (Chald. הִרְאָהוּ אֶת-הַבָּרָא אֶת-הַבָּרָא 2) *finxit, efflavit* i. q. רָצַח. Ez. XXI, 24 (19): *fac tibi i. c. in tabula finge et exara* (coll. IV, 1. 2) *duas vias, quibus venire possit gladius regis Babylonici* ... וְהִרְאָהוּ בְּעֵשֶׂה וְהִרְאָהוּ בְּעֵשֶׂה *et locum effinge, in bivio urbis finge eum*. (Syr. et Chald. ut ap. Jos. eligendi et parandi vim expresserunt, neque aliter LXX. cod. Alex. γείσθαι εὐομάσουσιν et Symm. Hec. διατάξουσιν, Vulg. capiet coniecturam, coniciet).

Hiph. causat. Kal no. 4 *pinguem fecit, saginavit*. 1 Sam. II, 29.

בָּרַי m. cum Suff. בְּרִי filius, a gignendo dictus (v. rad. no. 3). Vocabulum in lingua chaldaica usitatissimum apud Hebraeos sermoni poetico proprium. Bis legitur Prov. XXXI, 2: בְּרִי-בְרִיתָהּ בְּרִיתָהּ בְּרִיתָהּ *quid, mi fili, quid, mi filii uterive, votis meis expetite!* Ps. II, 12: *et quae osculate filium* sc. Jehovae i. e. regem. Cf. comm. 7, et quae observavimus s. v. בָּן no. 12. Adde quod apud Indos etiam Suta filius (sc. deorum) de rege dicitur teste Paul. a Barthol. in Vjacar. 301. Ita e vett. Syr. נְהַמְסָה בָּרַי, Aben Esra, neque aliter e recentioribus Aug. Pfeifferus in dubiis vexatis p. 557, Doederlein, de Wette al., quibus non accedere non dubitamus. Alii, ut Kimchius, Ilgenius (de notione tituli filii Dei §. 5), Roseum, ad בָּרַי h. l. puri eleeptice significatione accipiunt (i. q. בָּרַי s. rad. בָּרַי), regemque *electi* (בְּרִירָה) parive nomine salutari volunt, idemque etymon sequuntur Aqu. Symm., licet adverbialiter reddant ἐκλεγεῖν, κατασῶν. Parum apte LXX. δὲγαῖον ἐσθαι παυδείας, Vulg. *apprehendite disciplinam*, Targ. בְּרִירָה אֶת-הַבָּרָא, quod Kochlerus (in Reperit. 3 p. 10. 11) bene illustravit coll. arab. بَرَّيْ obedientia, pietas impr. erga Deum.

בָּרִין m. chald. cum Suff. בְּרִיָה Dan. V, 22. Plur. בְּרִיָן (ad analogiam linguae hebraeae cf. no. 1. p. 216) constr. בְּרִין cum Suff. בְּרִירָהוֹן, בְּרִירָהוֹן 1) *filius* Dan. V, 22. VI, 25. Esr. V, 2. VI, 10. VII, 25. — 2) *nepos* Esr. V, 1.

no. 3, adde *נִיבְסֵר* concidit carnem, it. comedit, voravit *חֲזַמ* celeriter secuit, et voravit, *חֲצַמ* secuit, amputavit, manducavit, *סְרִיבָּ* deglutivit cf. *סְרִיבָּ* acutus gladius, *סָס* securi cecidit, comedit, *סְרִיבָּ* secuit, mandit frenum equus. Ter legitur 2 Sam. XII, 17. XIII, 6. 10. בְּרֵה לְהֵם l. c. XII, 17 idem est quod לְהֵם אֶבֶל no. 1, c. — 3) *eligit*, quae significatio ita secundo separandoque pendet et usitatio est in verbo cognato בְּרַר (v. no. 3). 1 Sam. XVII, 8: בְּרַר לְבָשׁ אִישׁ *eligite vobis virum*. (Contulimus olim בְּרַר ult. Waw, cui distinguendi et separandi vim tribuit ad Giggeium provocans Castellus col. 452: apud illum vero p. 244 recte scribitur מִן בְּרֵי separatus, divinusus fuit a re, vel accuratius: liber, immunis fuit ab ea. Vid. Dschauh. spec. cd. Scheid. p. 14).

Pi. inf. בְּרוּהָ i. q. Kal no. 2. Thren. IV, 10.

Hiph. *comedendum dedit*, censat. Kal no. 2. sequi duobus accens. 2 Sam. III, 53. XIII, 5.

בְּרוּתָּ f. *cibus*. Ps. LXIX, 22.

בְּרִי f. בְּרִיהָ adj. 1) *pinguis* i. q. בְּרִיא cf. rad. no. 2. Ez. XXXIV, 20: בְּרִיהָ זֶבֶד *ovis pinguis*, cf. comm. 3. Caeterum, quum eiusmodi forma segolata in adiectivo valde suspecta sit, placet J. D. Michaelis בְּרִיהָ בְּרִיהָ (א בְּרִי i. q. בְּרִיא, ut בְּרִיהָ, גְּבִי, בְּרִיהָ) scribentibus coniectura (Suppl. 217). 3 codd. Kennic. exhibent בְּרִיהָ. — 2) In verbis Job. XXXVII, 11: בְּרִי בְּרִיהָ עֵבֶד אֵף *hand pauci interpretes*, ut Clericus, Hottingerus, Rosenm. duce Chaldaeo et Rabbimis בְּרִי interpretantur *puritatem*, spec. caeli *serenitatem* (Targ. בְּרִיהָ, quod de coelo sereno ponitur Prov. XVI, 15. LXIII, 13), totumque dictum vertunt: *etiam serenitas dispellit nubem. Puritatis enim noticiam non solum Hebraei habent in rad. cognata בְּרִי, sed etiam Arabes in بَرِي purus, liber, immunis fuit: magis tamen placet alia illorum verborum interpretatio infra (v. בְּרִיהָ) proponenda, qua בְּרִי et בְּרִי (א בְּרִיהָ) compositum esse sumitur.*

בְּרִי v. בְּרִי rad. בְּרַר.

בְּרִיתָּ f. (Plur. בְּרִיתָּ apud Talmudicos) 1) *foedus*, dictum a secando (v. rad. no. 1). sicut lem in solemnioribus foederibus sancientiis per hostias dissectas transire solebant (v. rad. בְּרַר). Dicitur de foedere inter populos iuncto Jos. IX, 6 sq. Iud. II, 2 et sexcentis, inter privatos et amicos v. c. Davidem et Jonathanem 1 Sam. XVIII, 3. XXIII, 18, de foedere matrimonii, unde בְּרִיתָּ אֵשֶׁת mulier foedere tecum iuncta Mal. II, 14. Metaph. adfo. de foedere cum inanimatis. Job. V, 25: בְּרִיתָּ *nam cum lapidibus campi foedus*

habebis i. e. lapides arva tua non obtegent et sterilia redent (cf. 2 Reg. III, 19. Jes. V, 2, it. Jes. XXVIII, 15), אֲנִי בְּרִיתָּ Gen. XIV, 13 et בְּרִיתָּ Obad. 7 foedere cum aliquo iuncti. בְּרִיתָּ princeps foedere iunctus Dan. XI, 22. בְּרִיתָּ לֹדֵד IX, 46 i. q. בְּרִיתָּ comm. 4 deus foederis (v. בְּרִיתָּ no. 5, a). בְּרִיתָּ foedus fraternum Amos 1, 9. בְּרִיתָּ שְׁלוֹמִים foedus pacis et salutis Ez. XXXIV, 25. XXXVII, 26. Jes. LIV, 10. De foedere constituendo et sciendo utuntur verbis בְּרִיתָּ (ubi uberius de hac formula egimus), בְּרִיתָּ Gen. XVII, 2. Num. XXV, 12, בְּרִיתָּ 2 Sam. XXIII, 5, בְּרִיתָּ 2 Par. XV, 12, בְּרִיתָּ Deut. XXIX, 11, de eodem servando בְּרִיתָּ Ps. LXXVIII, 10, בְּרִיתָּ ib. comm. 37, de violatione eius בְּרִיתָּ Jes. XXIV, 5, בְּרִיתָּ Ps. LXXXIX, 30, בְּרִיתָּ Dan. XI, 30, בְּרִיתָּ Ps. XLIV, 18, בְּרִיתָּ Jos. VII, 15, de abolitione eius בְּרִיתָּ Jes. XXXVIII, 18. *foedus alienius* est foedus cum aliquo sanctum. Lev. XXVI, 45: בְּרִיתָּ *foedus cum maioribus sanctum*. Deut. IV, 31: בְּרִיתָּ *foedus cum patribus tuis*, it. בְּרִיתָּ foedus cum Jehova iunctum Deut. IV, 23. XXIX, 24 et. semel cum daobus genitibus Lev. XXVI, 42: בְּרִיתָּ אֵת-בְּרִיתָּ אֵת-בְּרִיתָּ *memor ero foederis mei cum Jacobo, Isaaco, Abrahamo initi*. Spec. et creberrime usurpatur de foedere pactoque Deum inter et Abrahamum iuncto (Gen. XV. XVII), in cuius memoriam et testimonium circumcisio instituta est (Gen. XVII, 10 sq.), postea a Mose confirmato (Exod. XXIV, 7. 8. XXXIV, 27. Deut. V, 2), post exilium intercedentibus prophetis (Jes. XLII, 6. XLIX, 8) et Messia (Mal. III, 1) renovando et emendando (cf. Jer. XXXI, 35): quo foedere Jehova populo stabilem atque perpetuam terrae sanctae possessionem (Gen. XV, 18—21. XVII, 19) cum potentia et gloria aliis gentibus longe superiore pollicitus erat (Deut. XXXI, 17 sq. cf. quae observavimus ad rad. בְּרִי Hiph.), populus invicem Jehovae, se cum solum reveriturum et legem eius religiose servaturum esse sponderat. *Sanguis* victimarum, quo sparsus foedus sanciebatur, vocatur בְּרִיתָּ Exod. XXIV, 8. Zach. IX, 11. unde Matth. XXVI, 28 sanguis Jesu Christi, quo novum foedus sanctum est. אֵשֶׁת בְּרִיתָּ *terra autem populo ex foedere promissa et data appellatur בְּרִיתָּ* Ez. XXX, 5 (v. LXX. Hieron. cf. *ἐπαγγελίας* Hebr. X, 9), ipseque populus בְּרִיתָּ (populus) sancti foederis Dan. XI, 20. 30. בְּרִיתָּ *novi foederis* i. e. Messias. Mal. III, 1.

2) Alibi saepe est *conditio* huius foederis, nimirum a) promissum Dei Jes. LIX, 21, et saepius b) *praecipia* Dei ab Israele servanda i. e. *lex divina* i. q. בְּרִיתָּ. Hinc בְּרִיתָּ tabulae legis Deut. IX, 9. 15. אֲרֹן בְּרִיתָּ et בְּרִיתָּ אֲרֹן *arca in qua lex s. tabulae legis servabantur* (v. אֲרֹן). בְּרִיתָּ דְבַרֵּי בְּרִיתָּ Jer. XI, 2—8. XXXIV, 18. Exod. XXXIV, 28: בְּרִיתָּ *praecipia legis, decem praecipia*. בְּרִיתָּ אֲשֶׁרָה *liber legis*. de decem praecipis aliisque legi-

eieci. Prov. XIX, 26: *qui vim infert patri matremque expellit* sc. e domo.

בַּרְהָ Jes. XXVII, 1. Iob. XXVI, 13 (ubi tamen multi codd. בַּרְהָ) Plur. בַּרְהָים Jes. XLIII, 14 (pro בַּרְהָ, formae בַּרְהָי 1) qui in fugam se dedit, *fugitivus* Jes. XLIII, 14 it. *fugax*, epitheton serpentis tum proprii Jes. XXVII, 1, tum coelestis Iob. I. c. LXX. ap. Jes. *ὄφις φεύγων*, ap. Iob. *ὄφιακον ἀποσιτάτης*, ibique Syrus *سَمَانٌ يَفُوتُ* *serpens qui fugit*. Alii interpretes (coll. בַּרְהָ repagulum) serpentem rectum s. protensum reddunt (Vulg. *serpens vectis*. Aqu. ap. Jes. *ὄφις μοχλός*, Symm. *ὄφις στυγκλιώτης*), crocodilum fortasse intelligentes; sed serpentem flexuosum contextus in utroque loco requirit.

Non magis placent *serpens infaustus* coll. arab. *بَرَهَات* obvertit latus corporis sinistram a dextra transiens ad sinistram, de dorcade et ave, quod mali augurii erat (Schult. in animadvrs. ad h. l.), et ap. Iob. *serpens sinister* i. e. borealis (Mich. Suppl. 219), quae posterior interpretatio Jesaiae verbis plane inepta est, neque ex verbo illo arabico recte colligitur. — 2) N. pr. viri 1 Par. III, 22.

בַּרְהָי Plur. בַּרְהָיִים m. *lignum transversum, vectis*, quo ab uno latere ad alterum per annulos traiccto singuli in tentorio sacro asseres coniungebantur. Dictum est a transendo, ut lat. *transrum*, qs. transitrum, v. Fest. li. v. Exod. XXVI, 26 sq. XXXV, 11. XXXVI, 31 sq. XXXIX, 33. XL, 18. Num. III, 36. IV, 31. — 2) *repagulum, vectis portae claudendae* Iud. XVI, 3. Neh. III, 3 sq. cct. Memorantur partim lignea Nah. III, 13, partim aenea 1 Reg. IV, 13 et ferrea Ps. CVII, 16 et Ies. XLV, 2. Saepe iungitur וְבַרְהָיִים repagulum et fores Ez. XXXVIII, 11. Iob. XXXVIII, 10, et בַּרְהָיִים וְבַרְהָיִים Deut. III, 5. 1 Sam. XXIII, 7. 2 Par. VIII, 3, etiam metaph. Iob. I. c. (mari) *dedi repagula et fores. Terrae repagula sunt vectes portae, qua in penetralia terrae i. e. in orcum descendimus* i. q. *בַּרְהָיִים* Iob. XVII, 16. Ita Jon. II, 7: *בַּרְהָיִים בְּהַיָּדֵי אֲנִי תְּרַגְּלִים* *terrae repagula pone me* sunt. — 3) Metaph. *vectis* dici potest pro *principe*, quatenus tuendae civitati operam dat (v. בַּרְהָ Hos. XI, 6 et supra p. 179). Jes. XV, 5: *בַּרְהָיִים בְּרִיחֵיהֶם* *principes eius fugiunt Zoaram usque*. Hieron. *vectes eius*. Nescio tamen an iusto durior sit ellipsis verbi fugiendi, praesertim quum fugae antea nulla mentio sit: quare cum Chald. Saad. *Kimchio* בַּרְהָיִים *reddere malim*, sive בַּרְהָיִים scribere placet, sive בַּרְהָיִים derivare a בַּרְהָיִים cum Kamez puro (formae בַּרְהָיִים).

בַּרְהָיִים m. pr. *fuga*, deinde concr. *fugitivus*. Plur. Ez. XVII, 21.

בַּרְהָיִים fut. בַּרְהָיִים 1) *in genua procubuit*. (Arab. *بَرَهَات*) id. de camelo Schult. imp. Joct. p. 124, elephanto p. 90,

homine p. 128. vit. Tim. 2, p. 908 Mang. Aeth. **ሰረከ**: genua flexit, **ሰረከተሰረከ**: in genua procubuit, de femina pariente Lud. Lex. 231 et hist. aeth. 1, 14 §. 38, melit: *byrek* procubuit in genua, genu flexit, ut feminae inter salutandum, camelis ut onerentur, gallinae in coitu. hinc *berrek* coivit volucris. Syr. *بارك* et chald. *בַּרְהָ* id.

v. infra. **בַּרְהָ** gemflexio. Ap. Talmud. transfertur adeo ad plantas, nimirum vitem, cuius propagines deorsum flexi et qs. genua flectentes in terram deprimentur et teguntur, ut radices agant. Talis propago vocatur בַּרְהָיִים vitem ita propagando *הַבַּרְהָיִים*. Cf. *בַּרְהָיִים* Her. 3, 89, lat. *geniculum*). Bis ita legitur de hominibus dum invocantur. 2 Par. VI, 13 de Salomone *בַּרְהָיִים בַּרְהָיִים וְבַרְהָיִים וְבַרְהָיִים in genua sua*. (Cf. Dan. VI, 11). Ps. XCV, 6: *venite ... וְבַרְהָיִים וְבַרְהָיִים וְבַרְהָיִים ut in genua procubamus coram Jehova, creatore nostro*. Vide Hiph. et בַּרְהָ gemu. Idem fere valet quod בַּרְהָ, cui iungitur Ps. I. c. — 2) *Deum invocavit, fausta apprecatus est, benedixit* (quo latinitatis ecclesiasticae v. in hac radice tractanda etiam nobis uti liceat). Longe frequentissimae sunt hae significationes in Pi. in Kal frequentatur tantum Part. pass. בַּרְהָיִים *laudatus, benedictus* (LXX. *εὐλογημένος, εὐλογητός*), de cuius usu una cum Piel agitur; formae enim בַּרְהָיִים (inf. absol. pro בַּרְהָיִים, formae *בַּרְהָיִים* Jos. XXIV, 10, *בַּרְהָיִים* Gen. XXVIII, 6. 1 Sam. XIII, 10. 2 Sam. VIII, 10. 1 Par. XVIII, 10 rectius ad Piel referuntur, licet a nonnullis editoribus passim Metheg omissum sit. De significationum serie v. infra notam.

בַּרְהָיִים reflex. i. q. Hithpa. *benedixit sibi*. Gen. XII, 5. XVIII, 18. XXVIII, 14. Vide Hithpa.

בַּרְהָיִים inf. et imp. בַּרְהָיִים, fut. בַּרְהָיִים, c. Waw convers. וְבַרְהָיִים, cum acc. dist. וְבַרְהָיִים 1) Deum *invocavit, laudavit, celebravit, veneratus est*, quod fit genibus flexis, v. 2 Par. VI, 13. Ps. XCV, 6. Dan. VI, 11 cct. (Arab. *بَرَهَات* conj. V. *laudavit*. VI. *venerabundo animo laudatus est* Deus Cor. 23, 14. Melit. *byrek* laudavit, Deum invocavit). Constr. sequi. accus. (ut *γουρησειεν ινα* Matth. XVII, 14 *προπαυαλιειν, ικευσειεν*), raro praepos. 1 Par. XXXI, 20. — Ps. XVI, 7: *אֲבַרְכֶה אֶת־יְהוָה* *laudabo Jehovam, qui consuluit mihi*. CIV, 1: *בַּרְהָיִים אֶת־יְהוָה* *lauda, anima mea, Jehovam*. XXVI, 12. XXXIV, 2. LXIII, 5. LXVI, 8. CIII, 1. 2. CIV, 35. Iudd. V, 2. Deut. VIII, 10. Part. pass. בַּרְהָיִים בַּרְהָיִים *laudatus sit Jehova, Deus* Exod. XVIII, 10. 1 Sam. XXV, 32. 39. 2 Sam. XVIII, 28. 1 Reg. I, 48. VIII, 15. Ps. XXVIII, 6. XXXI, 22. XLII, 14. LXVI, 20. LXXII, 18. LXXXIX, 53 cct. Iob. II, 9: *בַּרְהָיִים אֶת־יְהוָה* *lauda Deum et morere* i. e. quantumvis Deum laudabis et celebrabis, tamen tibi mox moriendum est, vana igitur tua erga Deum pietas. Verba sunt mulieris impiae. De hoc duorum Imperativorum usu v. Jes. VIII, 9. (Al. exsecerare Deum et morere, coll. בַּרְהָיִים no. 5. Syr. *كفر الله وميت*, Saad. ms. *كفر الله وميت*, Cckatilia ms.

ad firmitatem referuntur, v. הוּלַל, הוּלַל, ⁶⁰⁰ fusus, ⁶⁰⁰ ברומים funiculus contortus bicolor, ⁶⁰⁰ מִמִּרְמִם filum versicolor, e duobus diversi coloris filis contortum, et vestis ex eiusmodi filis, vel ex eiusmodi stamine et subtegmine contexta. Ex his plane perspicuum est, quid sint

ברומים m. pl. Ez. XXXVII, 24, nimirum eius generis *vestes polymitae*. Nil bonae frugis offerunt velt. intpp., sed verum viderunt Kimuchi pater et filius. Et huius quidem haec sunt verba: הַמְּבֹרָה הַחֲמִידוֹת מִן עֲבִירֵי הַבְּגָדִים הַבְּנוּיִם בְּכֹהֵן פִּירְשׁוּ בְּרִקְטָה אוֹ יִהְיֶה שֵׁם כּוֹכָב לַבְּגָדִים הַנּוֹבְדִים יִכֶּן פִּירְשׁוּ אֲזָלוּ וְהִבִּיאוּ רֵאיוֹהַ מִלְּשׁוֹן הָעָרֶב שְׂאוֹמֵר לַבְּגָדִים הַנְּאִים מִבְּרוֹיֹתָה. In alia omnia abit Michaëlis ad illum locum.

ברק chald. adv. 1) affirmandi ut בָּרַן, אָבָן, בָּרַן (cf. ברק firmavit, stabilivit): *profecto, sane*. (Sic in Targg. pro אָבָן Ps. LVIII, 2. Iob. IX, 2. Syr. בָּרַן profecto, sane, sam. ברק id. Gen. III, 2). — In quatuor exemplis ap. Dan. et Esram 2) ponitur adverbative: *at, verum*, Dan. II, 28. IV, 12. V, 17. Esr. V, 13. Cf. אָבָל no. 2. (Sic in Targg. pro אָבָה, אָבָה Gen. VII, 23. Iob. XXXIII, 1, syr. בָּרַן, sam. ברק Gen. XXIII, 13 et ברק IX, 4. XXVII, 30 ect.).

ברק N. pr., tantum in nomine deserti ברק, quod Jo. Simonis compositum censet ex בר desertum et נַגַּג vagatio, a נַגַּג. V. נַגַּג.

ברק rad. innsit. Arab. بَرَق excelluit. Conj. V. nltro donavit, ⁶⁰⁰ تبرعا domum spontaneum, munus, ⁶⁰⁰ تبرعا sponte.

ברק (domum) n. pr. regis Sodomae Gen. XIV, 2.

ברקיה (domum, aut: in malo, v. ad no. 1) N. pr. 1) filii בְּרִיקַיִם. 1 Par. VII, 23: *et vocavit nomen eius Beria*, quia *tanquam munus obtigerat domui eius*. Ita certe Michaëlis Suppl. 224, sed rectius, ut videtur, *quia calamitas obtigerat domui eius*, quia ברקיה cum Beth, quod dicunt essentiali (pag. 175 A), coll. comm. 22. 23. LXX. *וְיָ עָלְמוּ עָלֵינוּ עָלְמוּ עָלְמוּ*. Vulg. eo quod in malis domus eius ortus esset. — 2) filius Asseri Gen. XLVI, 17. 1 Par. VII, 30. — 3) phylarcha Benjaminitarum 1 Par. VIII, 13. — 4) Levia, filius Simci 1 Par. XXIII, 10.

בריקי patron. ברקיה no. 2. Num. XXXVI, 4.

ברקה sec. Mich. domum, v. ברקיה no. 1.

ברק imp. ברק *fulguravit*, de Deo. In verbo semel legitur Ps. CXLIV, 6. (Arab. بَرَق, melit. *berrak* id et fulsit, syr. ברק id. Acth. ברק: fulsit, ברק: fulminavit, et praemisso א quadril. ברק: fulsit ignis, pellucidus fuit).

ברק m. 1) *fulgur*. (Syr. arab. بَرَق, ⁶⁰⁰ id. Habent etiam Chaldaei et Samaritani). Dan. X, 6. Collect. Fulgura Ps. CXLIV, 6. 2 Sam. XXII, 15. Ez. I, 13. Plur. ברק Iob. XXXVIII, 35. Ps. XVIII, 15. LXXVII, 19. XCVII, 4. CXXXV, 7. Exod. XIX, 16. Nah. II, 5. Jer. X, 13. LI, 16. In sing. saepe transfertur ad fulgorem gladii. Ez. XXI, 15: *ברק נִרְמָה לָהּ ut fulgeat, acutur*. Comm. 33: *ברק לְבָנָה לְבָנָה לְבָנָה ad maculationem acutur, ad vorandum, ut fulgeat*. Comm. 20. Dent. XXXII, 41: *ברק חַרְבִּי fulgur gladii mei* i. e. gladius meus coruscans. Nah. III, 3. Hab. III, 11. Dilutius Zach. IX, 14, et: *Ilamas*. p. 430. Hinc 2) poët. ipse gladius coruscans. Iob. XX, 25. (Arab. بَرَق fulsit gladius, et ברק fulgurans, fulgens i. e. gladius vit. Tim.

I, 594). — 3) N. pr. ducis Isaëlitarum, qui instigante et invante Debora celeberrime de Canaanitis victoriam reportavit. Iud. IV, 6 sq. V, 1. 12. 15. Cf. ברק. Dictus est *fulmen*, quod etiam Romani de strenuis ducibus frequentant (Cic. pro Balb. 15), ut apud Pœnos Hamilcar *Barcas* (ברקא).

ברק, vide בני ברק p. 218.

ברקיה f. Exod. XXXVIII, 17 et ברקה (*Lehrgeb.* p. 467) Ez. XXVIII, 13 gemmae species, a fulgendo dicta. Targ. Hieros. et Jon. ברקה, Onk. ברקן, LXX vero, Vulg. et Josephus *smaragdum* reddunt, idque prolixius vindicavit Balanus de vest. sacerdot. p. 517 sq. qui etiam gr. *μαργαριτος* a ve. nostro hebraeco derivatum censet.

ברקנים m. plur. i. q. ברקיה *tribulae* s. instrumenta, quibus in triturando uti solent, facta ex tabula lignea crassiore infra ferro vel lapidibus *pyritis*, quibus Palaestina abundat, munita et asperata, ut comminuantur frumenta. Ducendum videtur hoc nomen a deperdito ברקן fulgurans, quod *pyriten* notasse suspicior (coll. ברק terra lapidosa Taraph. 1., fortasse pr. *pyritis* abundans, qualis est magna Palaestinae et Arabiae pars, v. Legh in Mac-Michael Travels p. 202), unde ברקיה tribula *pyritis* munita, Plur. ברקניה. Bis legitur Iud. VIII, 7. 16. LXX. *Βαρυρυτι*, sed nonnulli codd. c. Symm. *βαρυβόλος* i. e. *spinæ*, itemque *tribulae* s. triturandi instrumenta, quae a spinarum similitudine dicta sunt (cf. LXX. 2 Sam. XII, 31). Vulg. *tribuli*. Syr. ברקניה *spinæ*.

Ismaël pater tribuitur Comm. 3. 4. 13, quae inter se conciliaturns Cod. Sam. cap. 56 pro בְּשָׂרָה scribit מִיָּהֳרָה LXX. Βασσαράδ. Alex. Μασσαράδ. — 2) filia Salomonis 1 Reg. IV, 15.

בָּשָׂר (incundus, suave olens) N. pr. viri 1 Par. VII, 2.

בֶּשֶׂר (odor suavis) N. pr. 1) filii Ismaëlis Gen. XXV, 13. 2) filii Simeonis 1 Par. IV, 25, cf. Schultze de hoc nomine conjecturam (Paradies p. 76).

בָּשָׂר rad. in Kal iusit. Arab. بَشِيرٌ lactus, hilaris fuit, maxime nuncio lacto accepto, med. A. et Conj. II lacto nuntio exhilaravit e. acc. p. et ב רֵי, בֶּשֶׂרֵי רֵי lactae tamen radiatio, melit. *bassar*, *b'schàra* id. Primaria amen nunciis potestas in *pulchritudine* esse videtur, unde בֶּשֶׂרֵי pulcher, formosus, de hominibus et brutis, בֶּשֶׂרֵי pulchritudo, elegantia formae, siquidem facies lactitia et hilaritate pulchrior fit (v. טִיבִים bonus, pulcher, lactus), ut contra tetrici et stomachantis facies deformatur. A pulchritudine certe derivari potest בֶּשֶׂרֵי, בֶּשֶׂרֵי cutis hominis externa et בָּשָׂרֵי caro, in qua cernitur hominis pulchritudo.

Pl. בָּשָׂר fut. בִּשְׂרֵי 1) *laeto nuntio exhilaravit* aliquem, *lactum nuncium attulit, nunciavit* (lacta) alicui, e. acc. pers. 2 Sam. XVIII, 19: אֲרִי־עֲשֶׂה הָיָה אֲבִיבָהָה אֵת־הָאֵלֶּיךָ בֶּשֶׂרֵי *pace vestra ego curam regique nunciabo, Jehovam eum liberasse ab hostibus eius.* Ps. LXVIII, 12: הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *victoriam nunciantes exireturi magno.* 1 Sam. XXXI, 9. 1 Par. X, 9. Jes. XL, 9. LXI, 1. Jer. XX, 15. Absol. 2 Sam. IV, 10: הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *lactum nuncium se attulisse putabat.* 1, 20: אֲלֵי־הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *notitiae hacc annunciare in plateis Ascalonis.* Part. בֶּשֶׂרֵי רֵי lactae nunciis Jes. XI, 9. XI, 27. LII, 7. Nah. II, 1. Frequenter hoc verbum praecipue de nuncio pacis Jes. LII, 7, victoriae 1 Sam. XXXI, 9. Ps. LXVIII, 12, hostium delectorum Nah. II, 1. Sequitur etiam Accusativus rei nunciatae. 1 Par. XVI, 25: הַיְבִישְׁתִּיהָ אֵת־יְהוָה הַיְבִישְׁתִּיהָ *nunciatae quotidie salutem eius.* Jes. LX, 6: הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *laudes Jehovae nunciabunt.* Ps. XL, 10. (De usu Arabum vide ad Kal. Syri litteris transpositis עֲבִיב id.) — 2) Rarius dicitur de quovis nuntio 2 Sam. XVIII, 20. 26, adeoque ingratu 1 Sam. IV, 17, quare his plene dicitur בָּשָׂרֵי 1 Reg. I, 42. Jes. LII, 7. (Ita etiam ap. Arabes, velut Cor. 45, 8. 51, 28). LXX ubique reddunt *vāqarānān*, — *hāqarān*, semel *vaqarānān* Jes. XLI, 27.

Iithpa. lactum nuncium accepit. 2 Sam. XV, 31. Arab. Conj. I. med. E et Conj. IV. VIII. X).

בָּשָׂר semel in Plur. בְּשָׂרֵיהֶם Prov. XIV, 30 m. 1) *caro.* De etymo v. rad. (Syr. بَشَرٌ, zab. بَشَرٌ et בִּשְׂרָא id., chald. בְּשָׂרָא et בְּשָׂרָא; arab. بَشَرٌ et بَشَرٌ entem exteriorem denotat et metaph. genus humanum, quae significatio a carne ducta est, vulgo pro carne frequentant بَشَرٌ). Dicitur a) de carne corporis vivi, tum hominum, tum bestiarum. *caro pinguis* בְּשָׂרֵי carne pinguis Gen. XLI, 2, בָּשָׂרֵי carne macer XLI, 19, cf. Job. XXXIII, 21. 25. *caro viva* Lev. XIII, 15. 16. *cor carneum* i. e. molle, facilius flectendum, opp. cordi lapideo. Ez. XI, 19. XXXVI, 26. *caro et cutis* et caro Job. X, 11, *caro et cutis* carne, carni inherens Lev. XIII, 3. 38. 43. Semel pro ipsa cute accipi videtur (cf. arab. بَشَرَةٌ), Ps. CH, 6 in describenda macie maxima: בְּשָׂרֵי *cohaeret os meum cuti meae.* Kimchi: רֵי־בִשְׂרֵי (Arabes idem fere exprimunt verbo لَصِبٌ i. e. inhaesit vaginae gladius, et cohaesit cutis carni prae macie, quod etiam لَصِبٌ dr.). Alii carnis significatum retinent redduntque: caro quasi soluta ex ossibus pendet; sed invito usu verbi בָּשָׂרֵי b) de carne pecudum, quae comeditur. Exod. XVI, 12. Lev. VII, 19. Num. XI, 4. 13. *Comedere carnem et bibere vinum* epulantium est Jes. XXII, 13 cf. Prov. XXIII, 20, coque abstinent ieiunantes Dan. X, 3. Prius illud etiam gladio tribuitur Deut. XXXII, 42. Job. XXXI, 31 in laude hospitalitatis: בְּיָמֵי בָּשָׂרֵי *ubi est, qui carne eius (i. e. dapi-bus eius) satiat non sit?*

2) *caro pro universo corpore*, quod plenius exprimitur *caro et os* Job. II, 5. (Aeth. *ἄψα*: caro et corpus). Spec. corpus midum. 2 Reg. VI, 30: *viditque populus (cum rex vestes didicisset) et ecce vestem lugubrem gerebat intus in corpore nudo.* Carni tribuitur anima (נֶפֶשׁ), eaque in sanguine sedem habens (נֶפֶשׁ הַבְּשָׂרֵי Lev. XVII, 11. Deut. XII, 15), item animus (רוּחַ Job. XII, 10): alibi carni opponitur נֶפֶשׁ, ut Jes. X, 18: הַיְבִישְׁתִּיהָ וְהַיְבִישְׁתִּיהָ Job. XIV, 22, לֵב, בָּשָׂרֵי Ps. XVI, 9. Prov. XIV, 30: הַיְבִישְׁתִּיהָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *salus corporis est cor tranquillum.* IV, 22. Ps. LXXXIV, 3. Ecl. XII, 12: הַיְבִישְׁתִּיהָ *defatigatio corporis.* Nunquam adiacentiam habet notionem debilitatis et proclivitatis in peccata sed. illud ap. Mt. XXVI, 41: τὸ μὲν πρῶτον προσευχόμενος, ἢ δὲ ἄσπετος ἄσπετος. Ecl. V, 5: אֵלֶּיךָ הַיְבִישְׁתִּיהָ *carne noli concedere ori tuo, ut peccati ream faciat carnem tuam*, nimirum vovendo aliquid, quod per carnis imbecillitatem aut cupiditatum vehementiam servare non possis. II, 3. Inde

3) *caro saepe dicitur de cunctis animantibus.* בָּשָׂרֵי cuncta animantia Gen. VI, 13. 17. 19. VII, 15. 16. 21. VIII, 17. IX, 11 sq. Levit. XVII, 14 sq. Num. XVIII, 15, spec. omnes homines, universum genus humanum Gen. VI, 12. Ps. LXXV, 3. CXLV, 21. Jes.

XL, 5. 6. XLIX, 26. LXVI, 25. Joel III, 1. Ez. XXI, 4. 9. 10. Scapissime opponitur nimumi vique divinae (הַרְיָה, רוּחַ אֱלֹהִים) et adiunctam habet debilitatis et fragilitatis notionem. Gen. VI, 3: *non in aeternum immanebit spiritus meus hominibus propter peccatum eorum*, הַרְיָה הָיָא *caro sunt*, mortales et *אֲוִרְיָאִיִּם*. Job. X, 4: הַרְיָה הָיָא הַרְיָה *num oculi mortales tibi?* i. e. hebetes, non perspicaces. Jes. XXXI, 5: *Aegyptii homines sunt, non dii*, הַרְיָה הָיָא הַרְיָה *equi eorum carni*, *non vi divina praediti*. Ps. LVI, 5. LXXVIII, 39. Jer. XVII, 5, et 2 Cor. X, 4. (In N. T. ita *σῆμα καὶ αἷμα* opp. nimumi spirituique divino Mt. XVI, 17. Gal. I, 16, neque aliter סֶמָּהּ בְּחַיִּים in cod. Nasaraco 1, p. 14.

Apud Arabes פֶּשֶׁר saepe de genere humano, opp. angelis, unde *أبو البشر* ab Adamo Cor. 6:1, 6. 7, 25. Har. 4, p. 62 Schult.).

4) הַרְיָה הָיָא *os meum et caro mea* frequentatur de homine consanguineo, sanguine nobiscum coniuncto. Gen. XXIX, 14. Iudd. IX, 2. 2 Sam. V, 1. XIX, 13. 14, et Gen. II, 23, ubi Adamus de Eva: זָרָה הָיָא הָיָא *hanc tandem os de ossibus meis et caro de carne mea*. Dr. etiam simpl. הַרְיָה. Gen. XXXVII, 27: הַרְיָה הָיָא *de quovis alio homine*, qs. fratre nostro. Jes. LVIII, 7. (Arabes habent פֶּשֶׁר consanguineus, פֶּשֶׁר consanguinitas, utrumque a פֶּשֶׁר

caro, Sinae *ngò-ssin*, *ngò-gán*, *ngò-fé* cor meum, iecur meum, pulmones mei, dicunt de filijs). Cf. פֶּשֶׁר. — Denique

5) *caro* verecunde dr. pro *pudendis* viri, plenius הַרְיָה הָיָא *caro nuditatis* (Exod. XXVIII, 42). Gen. XVII, 11 sq. Lev. XV, 2. 3. 7. 19. Ez. XVI, 26. XXIII, 20. XLIV, 7. 9. Critici Samaritani eodem euphemismo uti sunt pro הַרְיָה Deut. XXV, 11. Cf. talmud. הַרְיָה et gr. *σῶμα* de pudendis.

פֶּשֶׁר, ubique e. art. הַרְיָה n. pr. torrentis (non valis, ut recentiores quidam volebant, LXX. *χεῖμα*) (ὄρε) prope Gazam in mare mediterraneum se exonerantis. 1 Sam. XXX, 9. 10. 21. In mappis biblicis Londinensibus, in quibus hic rivus *Oa di Gaza* vocatur, adnotatum video, alveum eius prope mare triginta circiter ulnas latum esse. Quod ad appellativum eius significantum attinet, הַרְיָה reddi possit *fausti nuncii* rivus, praestabit tamen coll. פֶּשֶׁר V. frigidus fuit, et פֶּשֶׁר aqua frigida, rivum *aquae frigidae* interpretari.

פֶּשֶׁר f. 1) *lactus nuncius* 2 Sam. XVIII, 22. 25, senel additur הַרְיָה comm. 27. 2) *lacti nuncii praemium*, et gr. *εὐαγγέλιον*. 2 Sam. IV, 10. LXX. *εὐαγγέλιον, εὐαγγέλιον*.

פֶּשֶׁל *coctus est* 1) igne, Ez. XXIV, 5: פֶּשֶׁל *coquantur ossa eius in illa* (olla). 2) solis ardore, i. e. *maturuit* messis. Joël IV, 13 al. III, 18.

(Syr. *ܘܫܠܐ*, chald. *ܘܫܠܐ*, aeth. *ሰላ*): *coctus est, maturuit*. v. Gen. XI, 20 Pesch. Jes. XVII, 3 Vers. aeth. *ሰላ* maturitas, quae vox abest a Lexx. syris, Ephr. Syr. T. II, p. 59 F. et racemus maturescens p. 101. Eodem modo coquendi et maturescendi vim in aliis etiam verbis coniunctam habes, ut in arab. *ضج*, unde transp. *ضج* pepones, chald. *ܘܫܠܐ*, pers. *بختن* et *بکھتن* *bukhten* et *pukhten*, quod vicinum est germ. *backen*, gr. *πέπω, πέσσω*, lat. coquitur uva, vindemia Varr. R. R. 1, 54. Virg. Ge. 2, 522. Mart. 10, 62: *tostantque fervens Iulius coquit messum, nostr. die Traube kocht*).

Pi. causat. Kal no. 1 *coxit*, impr. carnem Exod. XVI, 25. XXIX, 31. Num. XI, 8. Deut. XVI, 7 cet. Exod. XXXII, 19: *לֹא נֶעְוָה לֶחֶם אֱלֹהִים* *ne coquas hoedum in lacte matris eius*. Thren. IV, 10: *manus mulierum misericordium coxerunt natos suos*. Etiam de aliis cibis et ferulis, quae coquendo parantur 2 Reg. IV, 38. VI, 29. Part. *פֶּשֶׁל* coquus. Ez. XLVI, 24. — Pt. pass. Pi. Exod. XII, 9. Lev. VI, 21. 1 Sam. II, 15.

Hiph. i. q. Kal no. 2. *maturuit*, de uvīs. Gen. XI, 10.

פֶּשֶׁל m. Exod. XII, 9 et פֶּשֶׁל l. Num. VI, 19 *coctum, cocille*.

פֶּשֶׁל pr. Part. Pi. *foci vel culinae*. Ez. XLVI, 23. LXX. *μύρταια*. Vulg. *culinae*.

פֶּשֶׁל n. pr. v. rad. פֶּשֶׁל.

פֶּשֶׁן rad. Hebraeis inusit. Arab. *بَسَن* solum platum et molle, arena mollis, unde *بَسَن* triticum optimum. a solo molli, nisi petus basaniticum intelligendum est.

פֶּשֶׁן in pedestri oratione ubique et nonnunquam etiam poet. (Deut. XXXIII, 22. Jer. I, 19. XXI, 20) cum Art. הַרְיָה n. pr. *Busanitis*, regionis transjordanensis pars septentrionalis, montibus Hermonis (1 Par. V, 25) a septentrione, Jabbooc et montanis Gileadi ab austro inclusa, ab oriente Saleham usque patens (Deut. III, 10. 13. Jos. XII, 4. XIII, 11. 12. 30. XVII, 1. 5), Ogo, Amoritum regi, ab Israelitis crepta et cum parte Gileaditidis dimidiata tribui Manassis data (Num. XXI, 33. XXXII, 33. Deut. I, 4. III, 1), quercetis (Jes. II, 13. Ez. XXVII, 6. Zach. XI, 2), pascuis opimis pecundumque ubertate (unde *אֲרָעַת, tauri, vaccae Busanitidis* proverbio fere celebratur Deut. XXXII, 14. Ps. XXII, 13. Amos IV, 1. Ez. XXXIX, 18) nobilissima, sed feris etiam infe-

stata (Deut. XXXIII, 22). Nomen habet a soli mollitie et pinguedine (v. rad.). quaquam australis eius pars Jordani vicina, hodie جبل عجلون, montana est (v. Ps. LXVIII, 16. 17, quo loco fortasse ipse Hermon intelligendus), antiquumque nomen huic regioni non solum apud Arabum geographos tribuitur (أبولة Abul. Syria ed. Köhler p. 97 cum addit. et Ibn el Wardi ibid. p. 170, male cum ابلة ap. Golium Bethania redditur), sed hodieque regioni inhaeret, quae teste Sectenzio (in mappa geogr. in Zach Corresp. 1810. mens. Decemb. cf. T. XVIII p. 353) et Burekhardto (p. 419) et Botthin, Bottein vocatur. Censet quidem Burekhardus l. c., id nomen hodiernum provinciae datum esse a familia quadam cognomine hodie ibi conspicua, sed videtur potius e contrario haec familia a regione nominata esse, cum singularis ista nomenclatura vix casui tribui possit. Ab intpp. orientalibus hoc nomen varie effertur; Targg. בתן, raro בתן Ps. LXVIII, 16, Syr. صُلَيْتَة, semel male صَمَة (i. e. בית שן Scythopolis), Samar.

בַּשָּׁנָה, Saad. Absauides et Josuae intp. bene بَشَنِيَّة. LXX Basán et Basauides, ap. Josephum et Ptolem. *Baraiaia*. Aliquoties (1 Par. V, 16. 25) urbem notare videtur, eamque in australi parte regionis cognominis sitam.

בַּשָּׁנָה v. rad. בַּשָּׁן p. 191. Parum feliciter Michaeëlis (Suppl. p. 233) sacrum s. vestem lugubrem reddit coll. arab. بَشَنِيَّة sacrus ex grossiore lino: saccis enim luteis pro veste lugubri non utebantur. Vulgarem interpretationem vel membrorum parallelismus satis tuctur, nec ea sollicitari debebat.

בַּשָּׁן (complanata et mollis, qs. Part. Niph.) n. pr. urbis in tribu Judae Jos. XV, 62.

בַּשָּׁשׁ semel legitur in Po. Amos V, 11: בַּשָּׁשׁ יָלַדְתָּ *quia concubatis tenuem*. Verisimillimum enim, בַּשָּׁשׁ idem esse atque בַּשָּׁשׁ concubavit, a rad. בַּשָּׁשׁ, שָׁשׁ et שָׁשׁ inter se permutatis (v. litteram ש), nisi forte reponendum בַּשָּׁשׁ i. q. בַּשָּׁשׁ. Saltem et contextui et usui particulae בַּשָּׁשׁ nihil aptius. Aliis בַּשָּׁשׁ est quadril. mixtum ex בַּשָּׁשׁ et בַּשָּׁשׁ, unde reddunt: pauperem ignominia affectum conculeant: sed his artificis opus non erat. LXX. Syr. ex serie orationis coniectantes κατασπαλιζετε, colaphis caeditis, Targ. Hieron. diripiebat, legebant enim בששש (cum 10 codd. Kennic.), idque בַּשָּׁשׁ efferebant. Sed particulae בַּשָּׁשׁ hoc mimus corvenit. Bichhornius (introd. in V. T. I, §. 84 et ad Sim. Lex.) בַּשָּׁשׁ non male ex libertate quadam orthographica scriptum existimat pro בשש, huic vero perperam diripiendi significatum tribuit, cum בַּשָּׁשׁ illud confundens. Alias coniecturas dabit Mich. in Supplementum.

בַּשָּׁשׁ rad. falso adoptata, unde nonnulli derivant בַּשָּׁשׁ Pil. verbi בַּשָּׁשׁ, q. v.

בַּשָּׁשׁ v. בַּשָּׁשׁ.

בַּת filia, v. rad. בַּת p. 219.

בַּת mensura, v. rad. בַּת.

בַּתים Plur. domus, v. rad. בַּת p. 191 B.

בַּתוֹאֵל n. pr. 1) viri (i. q. בַּתוֹאֵל vir Dei). Ita vocatur pater Labani et Rebeccae, filius Nahori. Gen. XXII, 22. 23. XXIV, 15. 24. 47. 50. XXV, 20. XXVIII, 2. 5. — 2) loci (sec. C. B. Michaël. commoratio Dei, אֵל בַּתוֹאֵל i. q. בַּתוֹאֵל), videl. oppidi Simconitarum 1 Par. IV, 50, quod Jos. XIX, 4 contr. בַּתוֹאֵל scribitur. Jos. XX, 30 in eadem rubrica serie (de cuius mira depravatione v. Relandi Palaestina p. 152. 153) exstat בַּתוֹאֵל.

בַּתוֹאֵל thema perperam positum a Michaële in Suppl. (p. 238), ut inde explicaret בַּתוֹאֵל Gen. XV, 10, quod ibi, non aliter atque ibique, in medio vertendum est. Arab. بَتَى est secuit.

בַּתוֹאֵל rad. Hebraeis inusit. Arab. بَتَّى separavit.

segregavit, unde بَتَّى surculus palmarum, qui a matre avelli potest et seorsum plantari.

בַּתוֹלָה f. 1) *virgo*, eaque illibata, ita dicta nupte a virorum consortio separata et seclusa. Arab. بَتُولٌ virgo pura, religiosa, Vestalis, بَتُولٌ spec. de virgine Maria et sancta Fatima. Syr. بَتُولٌ virgo, it. sec. Bar Bahl. vir virginitatem professus, abstinentis a rebus mundanis, v. Mich. Chrest. syr. p. 20 et Comment. ad Jes. T. 1. p. 299, cf. aeth. ቤገል: virgo, adolescentulus castus. Syr. بَتُولٌ vitiauit virginitatem). Gen. XXIV, 16: בַּתוֹלָה וְהָיָה אִישׁ לֹא יִדְעָהָ *et puella virgo erat, nec vir eam tetigerat*. 2 Sam. XIII, 2. 18. בַּתוֹלָה puella virgo i. e. illibata. Deut. XXII, 23. 28. Iud. XIX, 24. XXI, 12. 1 Reg. I, 2. בַּתוֹלָה וְשִׁירָאֵל virgo Israelitica. Deut. XXII, 19. Saepe iunguntur בַּתוֹלָה וְהָיָה אִישׁ לֹא יִדְעָהָ et virgo, v. בַּתוֹלָה. Alia exempla sunt Exod. XXII, 16. Est. II, 3. Iob. XXXI, 1 ect. — Dr. etiam 2) de muliere recens nupta, Joël I, 8, ut lat. virgo Virg. Ecl. 6, 47. Gen. 1, 493, puella Georg. 4, 458, et arab. بَتُولٌ virgo, de Ajescha Abul. Ann. 1, 541. LXX βίολη, alibi constanter παρθένος, semel ἄγθαρος Est. II, 3. — 3) Per παρθενολοίαν Hebraeis familiarem, qua civitates sub

figura mulierum exhibentur, haec etiam *virgines* dicuntur, v. exempla s. v. בת laudata p. 220 A. Omissio בת etiam simpl. dicitur בתולה ישראל *virgo Israelis* de populo Israelitico Jer. XVIII, 15. XXXI, 4. 21. Amos V, 2. Recte Chald. בתולה בתולה *coetus Israelis*. Rationem huius nominis redditurus Hieron. ad Amos I. c. „Virgo autem appellatur populus Israel, non quia in virginitatis permanseret puritate, sed quia quondam instar virginis Deo sit copulata”; recte iam refutatus a Drusio in Observatt. XVI, 5.

בתולות m. plur. 1) *virginitas*. Levit. XXI, 13: ויהי אשה בתולה בתה *et uxorem virginem ducat*. Iudd. XI, 37. Ez. XXIII, 3: ממים בתולה *mammæ virginæ earum*. Comm. 3. — 2) *signa virginitatis* (cf. בתה no. 4 de signo foederis), nimirum stragulae inter primæ noctis amplexus hyemris scissi sanguine inquinatae. Deut. XXII, 14 sq. Cf. Leo Afric. p. 325. Niebuhrii deser. Arabiae p. 35—39. Arvicar. itin. T. III. p. 257. 260. Michaëlis *mosaisches Recht* T. II. §. 92.

בתך in Kal inusit. Semel in Pi. Ez. XVI, 40: ובהקנה בתך *et cadent te gladiis suis*. LXX. κατασφύσονται σε. Vulg. *trucidabunt te*. Targ. יבדדוך *dissecabunt te*, quocum Michaëlis in Suppl. *δυσχομαίς* supplicium intelligit (cf. Dan. II, 5). (Arab. بتكى diffidit, secuit, amputavit, vit. Tim. II, 500, سبب بتكى gladius secans Pamas. p. 400, Conj. II praecidit aures Cor. 4, 118, acth. אִתְּךָ: rupit).

בתך *dissecuit*, velut hostias mactatas. Semel legitur Gen. XV, 10, et ibid. in Pi. (Arab. بتّر resecut et abrupt, بتّر gladius secans vit. Tim. I, 212. II, 194. Isph. p. 11. 21. Idem valet بتّر, cf. بتّر fudit, diffidit).

בתך chald. *post*, pro בתך, v. אַתָּה p. 101.

בתך in Pausa בתך Cant. II, 17 c. Suff. בתך. Plur. constr. בתך m. 1) *pars dissecta* hostiarum Gen. XV, 10 (de quo loco v. אֶתְּךָ no. 4. p. 85. Codd. Sam. quidam בתך). Jer. XXXIV, 18. 19. — 2) *dissectio*, de regione montibus et vallibus dissecta (v. בתך), fragosa et praerupta. Cant. I. c. בתך בתך LXX. *ἐπι ὄρη κοιλωμάτων* i. e. montes vallibus dissectos. Cf. בתך. Olim reddidimus: *montes separationis*, i. e. qui amantes a se invicem

separent, sed illud nunc magis placet, quandoquidem Alex. interpretis auctoritas confirmatur usu ne minis בתך 2 Sam. II, 29.

בתך m. regio montibus vallibusque *dissecta*, vel *vallis* montes *dissecans*, *zōlōma*, *Bergschlucht*, ut *καπὸς αὐτῆς*. 2 Sam. II, 29: *בתך בתך* *et praerata tota valle venerunt Machanaim*. (LXX. *τῆς πεποιτισσούσας*. Vulg. male Bethoron, qs. legisset בתך בתך: Alli, ut Clericus, *Bethron* eius regionis n. pr. fuisse censent; id vero parum refert, quum etiam nomen proprium non possit non a natura loci petitum esse. Regio autem in Jordanis ripa orientali ibi valde montosa est.

בתך rad. inusit. Arab. بتّ Conj. I et IV secuit, resecut, abrupt, بتّ res abrupta, confecta, quae non iterum fit, بتّ et بتّ prorsus, omnino, Tim. p. 235 Gol. Hebraicis notasse videtur 1) definitiv i. e. *mensura est*, unde בת mensura; 2) abscedit rem, *sinem imposuit rei*, prorsus vastavit i. q. בתה, unde בתה, בתה.

בתך plur. בתך comm. (m. Ez. XLV, 10. f. Jes. V, 10) *mensura* (vid. rad. no. 2) fluidiorum, ut vini et olei, tantum continens, quantum אֶתְּךָ in aridus: *amphorae* latine dixeris. Decem bathi efficiebant Chomerum (הֶחָר) v. Ez. XLV, 11. 14), decima bathi pars diebatur. 1 Reg. VII, 26. 38. 2 Par. II, q. IV, 5. Ez. XLV, 10 sq. Jes. I. c. Jos. Archaeol. VIII, 2 §. 9: *ὁ δὲ βίβλος δύναται χωρίσαι ξέτους ἐπιδουλίοντα δύο*. Tantum continebat etiam amphora attica s. *αιστῆς* Joh. II, 6, quo ve. hebraeam ab Alex. interprete redditur 2 Par. IV, 5. Male alibi reddunt *καπὸς* (1 Reg. I. c.) i. e. congius, tantum 6 sextarius continens, *καρὸς* Ez. XLV, 14, *χωρίς* ib. 10. 11.

בתך chald. id. Plur. בתך Esr. VII, 22.

בתך f. *vastatio* (v. rad. no. 2). Jes. VII, 19: *בתך* *vallis vastatae*, desertae. Saad. *الوادي المبرح* *vallis deserti*. Kimchi: *ענין שניטה*. Comieere etiam possis, vertendum esse *vallis praeruptas* (cf. *abscessus*, *praeruptus*, *praecipos*, et *καπὸς αὐτῆς*): sed illud praestat. Non aliter legendum videtur pro vocabulo *ἀπασ* *λεγομένη*

בתך f. Jes. V, 6, ubi de vinea: *בתך* q. d. *בתך*, germ. *ich will ihn das Garaus machen*. Vulg. *penam eam desertam*, neque aliter Saad. Abulw. Kimchi. Grammatici enim in hac forma, quae in utroque loco iisdem vocalibus nuncianda erat, sibi non satis constiterunt.

א

Gimel (גָּמֵל), tertia alphabeti littera, ubi numeri nota est, i. q. tres. Nomen eius forma tantum diversum videtur a גָּמֵל camelus, eiusque figura in monumentis Phoeniciis (1, 1), in nummis Maccabaeorum, et in alphabeto aethiopico (1) cameli collum attenuque referre videtur. Graeci hanc litteram a Phoeniciis acceptam capite ad dexteram converso pinxerunt Γ.

Pronuntiationem eius eandem fuisse, quam habet Γ, et G Latinorum et Germanorum, nemo dubitat: sed non minus certum est, etiam arabicum ح litterae nostrae respondens olim non aliter esse prolatum, quemadmodum etiamnum in Aegypto et in lingua aethiopica sine sibilo effertur (vid. Herbin developpemens pag. 7. Ludolf. pag. 634): statim enim videmus, ح Arabum acque ae Hebraeorum, cum litteris palatinis, adeoque gutturali ג, neque vero cum sibilantibus, commutari. Hodierna litterae ح pronuntiatio non magis antiqua et genuina videtur quam Maroccanorum et nomullarum tribuum nomadicarum (v. Burckhardtii itin. Syriae p. 64), qui ح molliter sicut g, כ, ut tsch (كَلْب tschelb) enuntiant; et (ut adposite monebat Voluejs in litteris ad nos datis) rusticorum Galliae, qui tschetschan efferunt pro quelqu'un, ut contra Picardi kien pro chien.

Quod ad permutationem eius attingit, Gimel transit 1) in litteras palatinas, nominatim a) in כ, ut גָּמֵל, גָּמֵל, גָּמֵל acervus mergitum, גָּמֵל, גָּמֵל fovea, גָּמֵל sulphur, גָּמֵל chald. גָּמֵל fovea, גָּמֵל collegit, coacervavit, גָּמֵל denegavit, in media radice גָּמֵל et גָּמֵל clausit, גָּמֵל vitrum, גָּמֵל et גָּמֵל cursitavit, גָּמֵל in potestatem tradidit, in radice exitu גָּמֵל Cant. VII, 3 et גָּמֵל seipivit, גָּמֵל (unde גָּמֵל textum) et גָּמֵל textit. Alia quaedam exempla ex Arabismo dedit A. Schult. in Opp. min. p. 15. b) in ק, גָּמֵל calix florum, גָּמֵל pilens sacerdotum cf. גָּמֵל et גָּמֵל galea, גָּמֵל nervus coll. גָּמֵל ligamentum, גָּמֵל, גָּמֵל et גָּמֵל secuit, in media radice גָּמֵל, גָּמֵל amygdalus, in fine eius גָּמֵל posuit cet. Cf. Bochartii Hieroz. II, p. 888. Hezel instit. interpr. p. 79, Michaëlis arab. Gramin. p. 91, nonnunquam etiam c) in Jod, ut גָּמֵל syr. גָּמֵל decoravit, גָּמֵל decorus et גָּמֵל pulcher, decorus, talmud. גָּמֵל gemmae i. q. arab. גָּמֵל pers. גָּמֵל Judaeus, גָּמֵל et גָּמֵל cervus.

Rarius transit 2) in gutturales, nominatim a) ע,

ع maxime غ, غ arab. غَرِي Conj. II. IV excitavit inimicitias, غَرِي fovea cf. غَمَسٌ terra depressa, غَمَسٌ demersit, submersit, غَمَسٌ scaturivit, غَمَسٌ i. q. غَمَسٌ med. Je liqueferi, adde ex lingua arabica جَدِيفٌ et جَدِيفٌ remex, جَرِيفٌ et جَرِيفٌ mensurae genus, جَرِيفٌ وغر وغر et جَرِيفٌ clamor, جَرِيفٌ et جَرِيفٌ murmuravit, quare non erat, quod de hac permutatione admittenda dubitaret Michaëlis in Suppl. p. 242. Propter similem harum litterarum pronuntiationem Rabbinii quoque arabica scribentes littera ג utuntur pro غ, eadem cum apice ُ pro ح, et Arabs Imp. multa verba proprie غ habentia scribit per ح et contra, ut جَوِي pro غَوِي erravit cet. Nonnunquam etiam b) in ה, ut אָמַרְהָּ, אָמַרְהָּ pullus avium, אָמַרְהָּ formax cf. אָמַרְהָּ flagravit, אָמַרְהָּ frustum, segmentum panis, אָמַרְהָּ cascii, אָמַרְהָּ camelus cf. אָמַרְהָּ portavit.

גָּמֵל fut. גָּמֵל radix cum omnibus derivatis orationi poeticae propria 1) extulit se, crevit, de aqua surgente Ez. XLVII, 5, de planta accrescente Job. VIII, 11.

— Job. X, 16: גָּמֵל בְּעֵינַי וְגָמַל בְּעֵינַי וְגָמַל בְּעֵינַי se (caput meum), sicut leo venaveris me. Alii, ut Aben Ezra, Mercerus, Rosem. גָּמַל referunt ad afflictionem (גָּמַל comm. 15) et reddunt: et crescit se. afflictio. Aben Ezra. גָּמַל. 2) Metaph. elatus, magnificus fuit, de Deco. Exod. XV, 1. 21. In derivatis praeterea refertur ad decus (v. גָּמַל no. 1) et ad superbiam fastumque v. גָּמַל et גָּמַל no. 3. (In lingua syriaca haec radix, ut multa verba Hebraeorum poetica, frequentissima est. Pa. גָּמַל decoravit, magnificus fecit. Ethpa. iactavit se, גָּמַל, גָּמַל decorus, magnificus, superbus. Cognata radix est גָּמַל. Admodum incerta huius radiceis et significationis vestigia exstant in Arabismo. Quod enim radice גָּמַל timendi notionem vindicare conatus est J. W. Schroedernus ad Ps. X, p. 19, in eo non multos adsentientes habebit: magis ferendum fuerit, quod Schult. ad Job p. 222 sq. et Lette in diss. Lugdd. p. 676 confirmat גָּמַל crevit in altum, unde גָּמַל vexillum).

גָּמַל adj. pro גָּמַל m. superbus, fastuosus. Jes. XVI, 6. (Syr. גָּמַל, גָּמַל decorus, superbus, f. גָּמַל).

גָּמַל adj. 1) elatus, altus. Jes. II, 12: גָּמַל גָּמַל super omne, quod elatum et altum est. Job. XL,

11. 12: *aspice omne altum, et deprime illud.*

2) *superbus, fastuosus* Jer. XLVIII, 29. Plur. גאָה superbi, saepe diuinita impictatis notione, quemadmodum alibi mansuetio et animus demissus pietatem comprehendit (v. גאָה). Ps. XCIV, 2. CXL, 6. Prov. XV, 25. XVI, 19. *Bece* LXX in Ps. ὑπερφύσσοι, in Prov. ὑψοῦσθαι.

גאָה f. *superbia, fastus* Prov. VIII, 13.

גאָה f. 1) i. q. גאָה no. 1. *decus*. Iob. XLI, 7: גאָה אֲשֶׁר לַיָּם *decus eius (Leviathanis) sunt scuta robusta.* (Aqu.) Hieron., quos sequitur Bochartus in Hieroz. II, p. 781 גאָה *corpus, tergum* reddunt, quasi idem sit quod גאָה, גאָה: languide de mea sententia). Deut. XXXIII, 29: גאָה אֲשֶׁר הָרָב גאָה *et qui est gladius decoris tui, te decorans, ornans.* — 2) *magnificentia, excellentia, maiestas* Dei. Deut. XXXIII, 26. Ps. LXXVIII, 35. — 3) *superbia, fastus*. Ps. LXXXIII, 6: גאָה הָרָב *propterea fastus vestit collum eorum, i. e. fastu elati sunt.* Collum autem resupinum est sedes superbiae. Ps. XXXI, 24: גאָה *insolenter agens.* Prov. XIV, 3: *in ore stulti גאָה est virga fastuosa.* Ita vocatur lingua stultorum cum fastu et insolentia alios verberans. Cf. גאָה, גאָה, גאָה. — Jes. IX, 8. XIII, 3. XI, XVI, 6. XXV, 11. Ps. X, 2. XXXI, 19. XXXVI, 12. Jer. XLVIII, 29. Zeph. III, 11 (de h. l. vide s. גאָה). LXX saepe גאָה. De mari Ps. XLVI, 4: *controuersunt montes prae superbia eius.*

גאָה constr. גאָה, semel plur. גאָה Ez. XVI, 56 1) *decus, splendor*. Jes. IV, 2: *illo die . . . fructus terrae erit reliquias Israelis.* LX, 15: *faciam te גאָה decus perpetuum.* XIV, 11: *descendit in orcum splendor tuus.* XIII, 19: *גאָה גאָה גאָה splendendum decus Chaldaeorum, de Babylone urbe.* Ez. VII, 20. XXXII, 12. Ps. XLVII, 5: *גאָה גאָה decus Jacobi* i. e. terra sancta it. nomen ipsum Amos VIII, 7. גאָה גאָה *decus Jordanis* poet. dicitur de ripa eius viridi et umbrosa salicibus, tamariscis et canna pulelire vestita, ubi leones inter arundines latitabant, Jer. XII, 5. XLIX, 19. L, 44. Zach. XI, 3, cf. Hieron. ad Zach. I. c. Relandi Palaestina p. 274. Thevenot item. p. 263. J. E. Faber (ad Harmari Observatt. II p. 140) alique *vallem Jordanis* interpretantur, coll. גאָה, pl. גאָה, sed explicationem supra propositam unice veram esse, arguit Zach. XI, 3, ubi in altero hemistichio pro גאָה legitur גאָה. Cf. Schnurerrus ad Jer. XII, 5.

2) *splendor, maiestas Dei* Exod. XV, 7. Jes. II, 10. 19. 21. XXXIV, 14: *גאָה גאָה maiestatem Dei cum iubilo celebrant.* Iob. XXXVII, 4: *גאָה גאָה vox sublimis eius, tonitru.* XL, 10: *גאָה גאָה orna te, quaeas, splendore et magnificentia.* Mich. V, 3.

3) i. q. גאָה no. 3. *superbia, fastus*. Prov. XVI, 18: גאָה גאָה *ruinam antecedit fastus.* גאָה גאָה *super-*

bia vestra proterva Lev. XXVI, 19. Ez. XXX, 6. 18. XXXIII, 28 cf. VII, 21. XXIV, 21. גאָה גאָה fastus Jacobi Amos VI, 8. Nah. II, 3. (V. eadem verba in aliam sententiam accepta no. 1). Prov. VIII, 13. Iob. XXXV, 12. Jes. XIII, 11. XVI, 6. XXIII, 9. Jer. XIII, 9. Ps. LIX, 13. Tribuitur etiam fluctibus Iob. XXXVIII, 11. Cf. גאָה.

גאָה st. constr. גאָה Ps. LXXXIX, 10. Jes. XXVI, 10 (plena enim forma foret גאָה, transp. pro גאָה, גאָה, v. quae notauimus ad subst. גאָה, et cf. syr. גאָה) *decus, superbia*) f. 1) *elatio, res elata*. Jes. IX, 17: *גאָה גאָה columna fumi.* — 2) *decus, splendor*. Jes. XXXIII, 1. 3: *גאָה גאָה corona splendida.* Impr. maiestas, magnificentia Dei. Jes. XXXVI, 10. Ps. XCIII, 1. Concr. Jes. XII, 5: *גאָה גאָה nam splendida patruit.* — 3) *superbia, fastus*. Tribuitur hominibus Ps. XVII, 10, mari LXXXIX, 10 (cf. Iob. XXXVIII, 11).

גאָה (pro גאָה splendor Dei) n. pr. viri e numero exploratorum terrae sanctae Num. XIII, 15.

גאָה adj. *superbus, fastuosus* Ps. CXXIII, 4 Chethibb, quod quin his vocalibus muniendum sit, vix dubium est. Scriptura marginalis גאָה גאָה, quae cum Kimchio explicanda est: *superbi inter oppressores* i. e. oppressores superbi, illi minime acquiparanda est.

גאָה *valles* v. rad. גאָה.

גאָה f. contr. pro גאָה 1) *elatio*. Iob. XXII, 29: *גאָה גאָה ubi submisae agunt homines, iubet elationem* i. e. modestos, mansuetos homines attollis. Ita nimirum interpretanda censeo haec verba, quae vulgo vertuntur: *quum humiliatae furint viae tuae* (comm. 28), *dices, elatio, i. e. mox senties conditionem tuam ex ima factam opimam.* — 2) *superbia, fastus*. Jer. XIII, 17, cum notione impietatis et sceleris Iob. XXXIII, 17.

גאָה chald. *superbia* Dan. IV, 34, cf. גאָה, גאָה Ez. XXVIII, 13. Jes. XIII, 17 Targ. Alibi in Targg. frequentatur גאָה גאָה *superbia*, ab Adj. גאָה *superbus*.

I. גאָה fut. גאָה 1) *redemit a)* agrum fundumque

venditum, quod et venditori et consanguineo proximo licebat. Lev. XXV, 25. Ruth IV, 4. 6. b) rem Deo consecratam vel sacerdotibus debitam, velut decimam Lev. XXVII, 13. 15. 19. 20. 31. c) seruum Lev. XXV, 48. 49. Part. גאָה redemptor (agri) Lev. XXV, 26. Carcerime de Deo homines et spec. Israelitem redimente, velut ex seruitute Aegypti Exod. VI, 6. XV, 13. Ps. LXXXIV, 2. LXXXVII, 16, ex exilio Babylonico Jes. XLIII, 1. XLIV, 22. XLVIII, 20. XLIX, 7. LI, 9. LIX, 20. LXXIII, 9

ect. e manu hostium Ps. CVII, 2, ex quocumque periculo Gen. XLVIII, 16. Constr. absol. et sequ. נָגַל Gen. I. c. Ps. LXXII, 14. CH. 4, נָגַל Ps. CVI, 10. CVII, 2. Jer. XXXI, 11. Hinc frequentissimae sunt locutiones: נָגַל נָגַל נָגַל Jes. LIV, 8, נָגַל נָגַל נָגַל נָגַל XLII, 14, cf. XLIII, 14. XLIV, 24. XLVIII, 17. XLIX, 26. LIV, 5. LX, 16. — Part. pass. נָגַל נָגַל a Deo redempti Jes. XXXV, 9. LI, 10. LXII, 12. Ps. CVII, 2. Thren. III, 58: נָגַל נָגַל *redime vitam meam* qs. e manu mortis, i. e. serva eam. Cf. Ps. CH, 4. Iob. XIX, 25: נָגַל נָגַל *ego scio, quod redemptor meus vivit*. Deus ipse me ex his calamitatibus vindicabit. — Iob. III, 5 in diris, quas vir infelix diei natali imprecatur: נָגַל נָגַל *tenebrae et caligo cum sibi vindicent* i. e. recuperent, denno occupent. Sententia est: tenebrae illae quae olim coelum terrasque tenebant (Gen. I, 2), postea luci imperii sui partem cesserunt, nunc antiquo quasi iure huius certe diei dominium sibi vindicent, eumque caligine obvolvunt. Bene Symm. ἀντεπιστάτω ἀντίς. Theod. ἀγγιστεύσω ἀντίς. LXX. ἐλάβοι ἀντίς. Reliqui intrip. ut Targ. Aqu. Hieron., quos recentiorum plerique sequuntur, nosque ipsi olim secuti sumus, reddunt coll. נָגַל no. II *inquinant, contaminant*. Illud vero et magis placet et certius videtur, quum נָגַל = נָגַל in Kal non legatur, et significationem potius intransitivam habuisse videatur. — LXX. ῥίω, λυγίω.

2) sanguinem repetit i. e. vindicavit, caedis factae poenas ab aliquo repetit. Legitur nominis in Part. נָגַל נָגַל vindex sanguinis. Num. XXXV, 19 sq. Deut. XIX, 6. 12. Jos. XX, 3. 2 Sam. XIV, 11, et omissis נָגַל Num. XXXV, 12. Vide de vindicta sanguinis Niebuhr in Arabia p. 32 sq. Michaëlis *mos. Recht* II, 6, 34 et Hollmannus in Encyclopaed. germ. T. XI v. *Blutrache*.

3) Quandoquidem et redimendi ius (no. 1. a. e) et caedis vindicandae officium (no. 2) proximi consanguinei erat, נָגַל *consanguineum. propinquum* denotat. Num. V, 8. Lev. XXV, 25: נָגַל נָגַל *qui ei genere proximus est*. Ruth III, 12: נָגַל נָגַל *quod ei genere proximus est*. Ruth IV, 1. 6. 8. cf. III, 9. 12. Qui hinc proxime excipit, vocatur נָגַל Ruth II, 20: נָגַל נָגַל *nobis cognatus est hic vir, post Goleem proximus est*, cf. IV, 4, ubi Boas Golei: נָגַל נָגַל *(Ad hunc usum praeposit. נָגַל cf. syr. ܢܘܘܠܢ nudus tertius, a ܘܘܠܘܠ heri)*. Plur. נָגַל נָגַל cognati 1 Reg. XVI, 11. (Ita hebraeo נָגַל i. e. *consanguineus* respondet arab. نَسَبٌ vindex sanguinis, et نَسَبٌ tum amicum notat et propinquum Cor. 3, 27, tum tutorem et vindicem sanguinis Cor. 2, 101. 27, 50, in quibus vee. autem significationum ordo a propinquitate proficiscitur). LXX. in exemplis no. 2. 3: ἀγγιστεύω, ἀγγιστεύς, semel ἀγγιστεύς 1 Reg. XVI, 11.

4) Siquidem ex lege mosaica genere proximi praeterea erat, viri sine liberis defuncti viduum ducere (v. נָגַל,

נָגַל), verbum נָגַל etiam ad hoc propinquitatis ius et officium transferitur, ibique est denom. a נָגַל. Vide Ruth III, 13, ubi Boas: נָגַל נָגַל נָגַל *si propinquitatis iure te ducere vult, ducat: sed si non vult, ego te ducam*. Cf. Tob. III, 17. Niph. pass. Kal no. 1. redimi a) de agro fundoque Lev. XXV, 30. b) de rebus consecratis et sacerdoti debitis Lev. XXVII, 20. 27. 28. 33, c) de servc Lev. XXV, 54. Redlex. se ipsum redimere ib. comm. 44.

Carent hac radice, saltem hae vel simili significatione, linguae cognatae, praeter samaritanam, in qua *vindex sanguinis* vocatur נָגַל i. e. נָגַל, quae forma apud Samaritanos participialis est et activa (Cellar. gramm. sam. p. 87), minime vero, ut volebat Michaëlis (Suppl. p. 243) passiva, ut נָגַל (quod falso pronuntiabat נָגַל) valat *vindicatus s. pollutus*. Ut nihilominus significationes eius cum reliquarum linguarum usu et verbo נָגַל no. II. conciliantur, varias, easque iugatorias coniecturas excogitarunt Etymologi. Ac MICHAELIS quidem l. c. נָגַל suspiciat idem esse quod passivum נָגַל, נָגַל *pollutus* (v. no. II), quia caede commissa sanguine cognati ante suntam viudictam polluti et infames habiti sint: sed inicum huius coniecturae per se non admodum probabilis adinvenitum (sam. נָגַל) quam validum sit, nunc cummaxime vidimus. Magis etiam arbitrarie STORRIUS (Observat. ad anal. et synt. ling. hebr. p. 42) נָגַל statuit idem valere quod נָגַל *obivit, oberravit*, hinc de eadem nomadum caetera fuit, una vixit, propinquitate iunctus fuit (e quibus significationibus nominis prima locum habet): nec meliora dant Schult. ad Iob. III, 5. Wahlbus in Promtuar. suo II, p. 106. Paulus ad Jes. XLII, 14.

II. נָגַל, sequioris Hebraismi verbum, in Kal insinit. *pollutus, impurus fuit* i. q. e. chald. נָגַל (unde נָגַל sordes Jes. IV, 4 Targ.), נָגַל, Ithpe. נָגַל *pollutus est*, impr. peccatis Jes. I, 6, Part. נָגַל pro נָגַל i. q. נָגַל VI. 5. XXVIII, 8 Targ. Cf. hebr. נָגַל fastidivit. I contextu hebraeo ad hunc significationem referunt Iob. III, 5, sed vide נָגַל no. I, 1 fin.

Pi. נָגַל *polluit, inquinavit*. Mal. I, 7: נָגַל נָגַל *qua re polluitur te i. e. altare tuum?*

Pu. 1) *pollutus est*. Part. נָגַל *pollutus, impurus de cibo* Mal. 1, 7. 12. 2) *impurus declaratus* i. e. a sacro ministerio remotus est sacerdos. Esr. II, 62: נָגַל נָגַל *remoti sunt a sacerdotio*. Neh. VII, 64. (Hanc vim habet Syrorum ܢܘܘܠܢ abieci, reiecit, Ethla. ܢܘܘܠܢ scinuctus, abiectus, reiectus est. Cf. נָגַל Ithph.).

Niph. נָגַל Zeph. III, 1 et נָגַל Jes. LIX, 3. Thren. IV, 14 (quae forma Passivo Conj. VII. Arabum نَسَبٌ similis est) *pollutus, inquinatus est*, ut sanguine Jes. Thren. I. l. c. c., peccatis Zeph. I. c.

Ithp. *inquinavit*, ut vestium sanguine Jes. LXIII, 3. Forma נָגַל pro נָגַל Syriacum imitatur.

גִּבְתָּהּ asser, v. גִּבְתָּהּ.

גִּבְתָּהּ n. pr. v. גִּבְתָּהּ.

גִּבְתָּהּ 3 pract. f. semel גִּבְתָּהּ pro גִּבְתָּהּ Ez. XXXI, 5, inf. גִּבְתָּהּ, semel גִּבְתָּהּ Zeph. III, 11, fut. גִּבְתָּהּ, 3 plur. fem. irregulariter גִּבְתָּהּ Ez. XVI, 50 1) *altus fuit*, de arbore Ez. XIX, 11. XXXI, 5, 10, de coclis Ps. CIII, 11, de nubibus Job. XXXV, 5, de viro protero 1 Sam. X, 23 (cf. Jes. I, V, 9): גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ et Saulus *eminabat super omnem populum*. — 2) *elatus, exaltatus* ad maiorem dignitatis gloriaeque gradum *sublatus est*. Jes. I, II, 13 de servo Dei: *ecce prosperabit servus meus, et exaltabitur sicut altitudo montium* extolletur, *sublimes erit et valde elatus*. V, 16: Job. XXXVI, 7. — 3) גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ a) in bonam partem: *animam sumpsit*. 2 Par. XVII, 6: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ et *animam sumpsit in visis Domini*. b) in malam partem: *extulit se cor eius ad fastum et superbiam, superbum fuit*. Ps. CXXXI, 1: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *haud superbum est cor meum*. Prov. XVIII, 12. 2 Par. XXXVI, 16. XXXII, 25. Ez. XXVIII, 2. 17. Hinc ad ipsum hominem transfertur et valet 4) *superbus, fastuosus fuit*. Jes. III, 16: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *quia fastuosae sunt filiae Zionis*. Jer. XIII, 15. Ez. XVI, 50. Zeph. III, 11.

Hiph. גִּבְתָּהּ 1) *allum fecit, exaltavit* 2 Par. XXXIII, 14. Ez. XVII, 24. XXI, 31. Prov. XVII, 19: גִּבְתָּהּ *qui altiorem facit portam suam*. Jer. XLIX, 16: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *etsi nidum exaltas instans aquilae* i. e. arces tuas in summis rupibus exstruis, cf. Obad. 4, ubi omittitur קִנְיָהּ ex proximo hemistichio repetendum. — 2) Ubi sequuntur alia verba in influiviuo vel gerundio posita, adverbio exprinendo *inservit* (cf. גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ Ps. CXXIII, 5: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *qui alte sedet*. Job. V, 7: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *alte volat*. Omissio גִּבְתָּהּ id. Job. XXXIX, 27 (30): גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *numquid te iubente alte volat aquila?* Cum verbo finito Jes. VII, 11.

Reperitur haec radix altitudinis significatu in sola lingua chaldaea, sed raro; Arabes habent جَبْتَة frons, جَبْتَة

alta fronte praeditus et جَبْتَة IV. i. q. eminenti, nobilis fuit. Admodum vicinum tamen sam. גִּבְתָּהּ altus fuit, chald. גִּבְתָּהּ statura longus, hebr. גִּבְתָּהּ altae frontis vir (v. litt. הָ: הָ) et praeterca *alti etatique* potestas est in verbis גִּבְתָּהּ, גִּבְתָּהּ, גִּבְתָּהּ.

גִּבְתָּהּ i. q. גִּבְתָּהּ adj. *altus*, nomisi in st. constr. גִּבְתָּהּ Ps. CI, 5, גִּבְתָּהּ Prov. XVI, 5, גִּבְתָּהּ Eccl. VII, 8 de superbo.

גִּבְתָּהּ, raro גִּבְתָּהּ Ps. CXXXVIII, 6 (quanquam Codd. fluctuant) adj. constr. גִּבְתָּהּ 1 Sam. XVI, 7 (cf. גִּבְתָּהּ) f. גִּבְתָּהּ 1) *altus*, de arbore Ez. XVII, 24, turri Jes. II, 15, monte Gen. VII, 19. Ez. XXX, 25. XI, 9. LVII, 7, colle 1 Reg. XIV, 23, porta Jer. LI, 58, moe-

nibus Deut. III, 5, cornu Dan. VIII, 3, de statura hominis 1 Sam. IX, 2. Ez. XLII, 29: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *tres ubius altum*. Eccles. XII, 5 de senibus: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *etiam quod altum est timet*. Cavent sibi a montibus, turribus etc. descendendis, quum deficient vires et difficilius spirent. Transfertur ad viros *potentes*, in magno dignitatis gradu constitutos. Eccles. V, 7: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *qui altum est timet* nam *potius vigilet, et utroque alti potentiores sunt*. Subst. *altum* i. q. *altitudo, proceritas* Job. I, 16: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *proceritas staturae* eius 1 Sam. XVI, 7. — 2) *superbus, fastuosus*. Jes. V, 15: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *oculi superbiorum*, de ipsis superbis. 1 Sam. II, 3: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *ne iactetis verba superba*.

גִּבְתָּהּ m. c. Suff. גִּבְתָּהּ 1) *altitudo*, arborum, aedificiorum etc. Ez. I, 18. XI, 42. 1 Sam. XVII, 4. 2 Par. III, 4. Amos II, 9. Job. XXII, 12: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *nonne Deus in excelsis caeli?* Plur. constr. Job. XI, 8: גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *excelsa caeli* sunt ista divinae sapientiae penetrabilia, *quid facies?* — 2) *maiestas, magnificentia* Job. XL, 10. — 3) *superbia, fastus* Jer. XI, VIII, 29, plenus גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ 2 Paralip. XXVI, 16, גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ Prov. XVI, 18, גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ Ps. X, 4. Haec posterior locutio in Arabismo usitatissima est, et haud pauca sunt verba, quibus *nasum elatum* et *superbiam*, nonnunquam etiam in bonam partem *nobilitatem* significat. Huius generis sunt גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ et גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ i. e. *superbus fuit*, Abulph. dyn. 76. גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ *superbia* hist. Tim. 48. Har. Cons. VI, 184 Schult. גִּבְתָּהּ gloria superba

Ispah; idem est גִּבְתָּהּ גִּבְתָּהּ teste Dschanhario i. q. تکبر: arrogant, fastuosus; Conj. III *nasum* extulit prae *superbia* et ira Har. 40, p. 457 Sacy, גִּבְתָּהּ

alto naso praeditus et *superbus*, شَمُّ اَعْرَابِيَّةِ de viris principibus Caab ben Zohier v. 54, ibique Lettium. Exstat etiam proverbium de homine magniloquo nihil praestante (Gol. Adag. p. 125. Har. Cons. 47 p. 556) اَنْفٌ فِي السَّمَاءِ *nasus in caelo*, et nates in aqua. Partem horum exemplorum iam collegat Schultens in Opp. min. p. 182. Adde etiam sinicum *bi-tei-gdo* naso altus i. e. *superbus*.

גִּבְתָּהּ f. *superbia* Jes. II, 11. 17.

גִּבְתָּהּ (quae exaltabitur, verbale fut. Hoph. fem. cf. גִּבְתָּהּ, גִּבְתָּהּ, et in fem. גִּבְתָּהּ) n. pr. oppidi in tribu Gad. Num. XXXII, 35. Iudd. VIII, 11.

גִּבְתָּהּ rad. inusit. sed admodum vicina praecedenti

גִּבְתָּהּ *altus fuit*, spec. de statura et fronte, cf. chald. גִּבְתָּהּ nimis altae staturae homo Lev. XXI, 20 Targ. Hieros. opp. nano s. pumilioni, sam. גִּבְתָּהּ altus fuit, quod adeo in Pentateuchum Hebraeo-Sam. irrepisit Gen. VII, 19.

Deut. III, 5. XXVIII, 52 pro hebr. גבה (v. Comment. de Pent. sam. p. 55), arab. ⁵⁰⁰جَبَلٌ alta fronte praeditus, ⁵⁰⁰جَبَلٌ frons.

גבה m. adj. qui frontem habet nimis altam (nomina enim formae קבה vitium corporis indicant), anteriore capitis parte calvus, recalvus, Lev. XIII, 41. LXX. ἀναφάλκτος. Syr. ve. hebraicum retinens ⁵⁰⁰جَبَلٌ Differt a קבה i. e. occipite calvus.

תגבתו f. calvitium sineipitis Lev. XIII, 42. 43. Transfertur ad locum calvum et depilem in exteriori et adversa vestium pannorumque parte Lev. XIII, 55. Opp. קרתה calvitium occipitis et aversa pannorum partis. De locustarum calvitio (קרתה) v. Boch. Hieroz. II, 456.

גבול fut. יגבול 1) terminavit, de ipso termino. Jos. XVIII, 20: ויהי גבול-ארתו ויהי גבול-ארתו et Jordanes terminabit eum.

2) determinavit e. acc. finium. Deut. XIX, 14: ne transferas terminos vicini tui ואל תעברו גבולות רשותיך quos determinarunt maiores.

3) Sequi גבול adiacuit terrae, ei conterminus fuit. Zach. IX, 2: ויהי גבול-הגבול-ההה et etiam Hamatham, quae ei (Damasco) contermina est. Ita etiam Cod. Sam. Num. XXXIV, 6 יהיה הגבול יגבול LXX η διήκουσα η μεγάλη οὐρα, pro hebr. יהיה הגבול יגבול. Cf. Comment. de Pent. Sam. p. 42. — Terminandi significatu hanc radicem ignoravit linguae cognatae; namque Syrorum et Arabum جبال valet fluxit, formavit, creavit

cf. جَمَلٌ elegans fuit. Omnes tamen significaciones, si quid video, optime inter se cohaerent. Primariam vim fuisse suspicor contorsit, plexit velut finem, unde جَمَلٌ IV. difficilis fuit sermo poetae (pr. perplexus), جَمَلٌ

turba hominum, Baude (v. ⁵⁰⁰جَبَلٌ no. 3), cf. ⁵⁰⁰جَبَلٌ torsit, ⁵⁰⁰جَبَلٌ fumis, restis, ⁵⁰⁰جَبَلٌ ligavit, vinxit, ⁵⁰⁰جَبَلٌ fumis, restis, ⁵⁰⁰جَبَلٌ ornamenti genus BB. — prob. opus tortile. A conterminando dictum arbitror non solum ⁵⁰⁰جَبَلٌ et ⁵⁰⁰جَبَلٌ opus tortile, sed etiam ⁵⁰⁰جَبَلٌ pr. fumis, quo determinantur et mensurantur termini, dein terminus ipse, et ab hoc demum nomine derivato verbum ⁵⁰⁰جَبَلٌ determinavit, et arab. ⁵⁰⁰جَبَلٌ mons, siquidem montes cum fluviiis nativos quasi regionum terminos constituunt, cf. ⁵⁰⁰جَبَلٌ et ⁵⁰⁰جَبَلٌ, arab. ⁵⁰⁰جَبَلٌ signum limitis it. mons. Sur. 42, 31. Schol. ad Har. II p. 54 Schult. it. finis dictus a June (v. Gesn. Thes.), angl. boundary terminus pr. flum. Vide ⁵⁰⁰جَبَلٌ. Plectendi et accedendi significatui praeterca vicinum est talnuid. ⁵⁰⁰جَبَلٌ miscuit (v.

LXX. Exod. XXVIII, 14), subegit massam, et syr. arab. formavit (e luto), finxit, v. supra.

Hiph. terminavit, terminis sepivit. Exod. XIX, 23: ויהי גבול-ההה terminis cinge montem. Comm. 12: ויהי גבול-ההה et terminos constitue populo.

גבול (i. q. جبل mons cl. Strabon. l. c., sec. Jo. Simon. terminus cf. Jos. l. c.) n. pr. urbis Phoenicum, Tripolin inter et Berytum non procul a mari in excelso loco sitae (Strab. XVI p. 755 Casaub. κατὰ δ' ἕφ' ὑψους τινὸς μεγάλου ἔπιθεν εἰς θαλάττης), cultu Adonidis nobilis (v. Strabo l. c.), civibus habitatae rei nauticae (Ez. XXVII, 9) et architecturae peritis (1 Reg. V, 32). A Graccis ca Βύβλος (cf. βλεψωρον, γλεψωρον; γλήγων, βλήγων) vocatur (v. Strab. Ptol. Steph. Byz.), raro Bibeles (Zosim. I, 58. Ez. l. c. LXX.), ab Arabibus hodieque ⁵⁰⁰جَبَلٌ et dimin. ⁵⁰⁰جَبَلٌ, ⁵⁰⁰جَبَلٌ i. e. parvus mons. V. Schult.

ind. geogr. v. Sjiбла, Hobeila, Abulf. Syria p. 94 Köhler, et e recentioribus le Quien Oriens christ. II, 91. 92. Pococke itin. II, 28 ed. germ. Burekhardt itin. Syriae I, 296 Vers. germ. v. Richter II allfahrten p. 118. Nomen gentile est גבול Plur. גבולים 1 Reg. V, 32. גבולות פוריה regio Bybli Jos. VIII, 55 memoratur in ultimis terrae sanctae finibus, quae tamen nunquam hanc regionem complexa est. Cacterum non confundenda haec urbs cum alia cognomine prope Laodicam, τὰ Τεβέλα Strabo XVI p. 516, arab. itidem جبال dicta.

גבול m. (montanum) Gebalene, n. pr. regionis montanae ab Idumacis habitatae, a mari mortuo meridiem versus ad Petram usque patentis. Tractus magis australis Petram inter et sinum Aclaniten κατ' ἔξοχην גבול (hodie جبل الشراة) vocatur, ampliore tamen significatu hoc v. alibi etiam Gebalenen, omnesque Idumacae montes complectitur. Semel legitur in V. T. Ps. LXXXIII, 8. Sed idem nomen habes a) in Targ. Hieros., ubi גבולות דע דע Deut. XXXIII, 2 pro hebr. גבול, et in Vers. sam., ubi גבולות pro גבול Gen. XXXIII, 14. 16. XXXVI, 8. 9; b) apud Arabum Geographos (v. Michaelis Supplementum. p. 254) et hodiernos eius regionis incolae (vid. Burekhardt. itin. p. 674. 688 et quae ibi adnotavimus), quibus ⁵⁰⁰جَبَلٌ Dschebäl tractum montanum mare mortuum inter et Wady Musam designat, ita quidem ut ⁵⁰⁰جَبَلٌ, sicut diximus, modo distinguatur a Dschebala, modo eam complectatur; c) apud Graccos, quibus ea regio Γοββλίτις (Jos. Arch. II, 1. §. 2. III, 2 §. 1) et sapius etiam Γεβέλα, Γεβέλα (Steph. Byz.), Γεβελινη, Γαβελινη (Euseb.), eiusque incolae Γεβελίται (Jos. Arch. IX, 9. §. 1) et Γεβελινοί (Steph.) vocantur. ita quidem ut his nominibus potissimum de regione Petrae vicina intantur (v. Reland. Palaest. p. 82 — 81). Eodem denique pertinet d) Syria Sobal Judith III, 1 Vulg., cf. Guil. Tyrius in Actis Dei per Francos p. 781. 812. 834. Non igitur id nomen pro ficto venditare et scriptorem libri Judith propterea ignorantiae arguere debebat Eichhornius in introd. in libr. apoc. p. 305.

rotundae vis magis conspicua sit. Non probabilia dixerunt A. Schult. ad Prov. XXI, 23, qui huic radici in rotundiorum formam complicandis vim tribuit, et Jo. Simonis in Lex., qui legendi operiendique (v. גִּבְעָה־גִּבְעָה) potestatem primariam fuisse censet.

גִּבְעָה (collis i. q. גִּבְעָה) n. pr. urbis Levitarum in tribu Benjamin (Jos. XVIII, 24. XXI, 17. 1 Par. VI, 45), uno fere milliario geographico a Hierosolymis boream versus distans, Josiac certe tempore in septentrionalibus imperii Judaici finibus sitae (2 Reg. XXIII, 8. Zach. XIV, 10, sed cf. Jes. X, 29). Plenius ea גִּבְעָה־גִּבְעָה vocatur Iud. XX, 10. 1 Sam. XIII, 16. 1 Reg. XV, 22. Praeter loca laudata etiam memoratur 2 Sam. V, 25 (ubi in loco parallelo 1 Par. XIV, 16 גִּבְעָה) 1 Par. VIII, 6. 2 Par. XVI, 6. Neh. VII, 30. XI, 31. XII, 29. LXX. Γαβέ, nonnumquam etiam appellative βουός 1 Reg. XV, 22.

גִּבְעָה (collis) n. pr. viri in stemmate Judae 1 Par. II, 49, non urbis tribus Judae, quod vult Simonis in Onom. p. 163.

גִּבְעָה Plur. גִּבְעוֹת f. 1) collis. 2 Sam. II, 25. Jes. XXX, 25. XL, 12. XLI, 15. Cant. II, 8 ect. גִּבְעָה עֵינַי collis antiqui, a mendo inde condito idem atque hodie Gen. XLIX, 26. Dento. XXXIII, 15. Hab. III, 6, cf. Iob. XV, 7: גִּבְעָה־גִּבְעָה גִּבְעָה־גִּבְעָה num ante collis natus es? Prov. VIII, 25. גִּבְעָה־גִּבְעָה collis Dei, Zion Ez. XXXIV, 26 cf. Jes. XXXI, 4. In collibus tum Deo, tum impiis idolis sacra facere solebant Hebraei (2 Reg. XVI, 4. Jes. LXXV, 7. Hos. IV, 13, cf. גִּבְעָה no. 3. 4. p. 183) a prophetis prophetae sexcentis obviati (cf. formulam גִּבְעָה־גִּבְעָה־גִּבְעָה 1 Reg. XIV, 23. 2 Reg. XVII, 10. Jer. II, 20, גִּבְעָה־גִּבְעָה־גִּבְעָה Ez. VI, 13. XX, 28. XXXIV, 6): qua re observata intelliges verba Jer. III, 23: גִּבְעָה־גִּבְעָה־גִּבְעָה (גִּבְעָה) vanae ex collibus opes, vanae ex montibus i. e. frustra expectatur rerum affluentia ab idolis. Non pauci Palaestinae collis nominibus propriis insigniti erant, in quibus גִּבְעָה (collis Ithuae l. metropoleos), גִּבְעָה־גִּבְעָה (collis Ieprosi l. Garcbi), גִּבְעָה־גִּבְעָה, de quibus v. suis locis. In aliis quibusdam nomen propriis collis nomen translatum est

2) ad oppidum in colle situm (cf. *dunum* in antiquis Germaniae, Galliae et Britanniae urbibus in lingua caelica collem significans, veluti Angustodunum, Caesarodunum, Lugdunum ect.). In hunc censum veniunt a) גִּבְעָה־גִּבְעָה 1 Sam. XIII, 2. 15. XIV, 16. 2 Sam. XXI, 6 et גִּבְעָה־גִּבְעָה 2 Sam. XXIII, 29 *Gibea Benjaminitarum*, etiam גִּבְעָה־גִּבְעָה 1 Sam. XI, 4. XV, 31. Jes. X, 29, גִּבְעָה־גִּבְעָה 1 Sam. X, 5 cf. 10, *κατ' ἄξονα* גִּבְעָה־גִּבְעָה Hos. V, 8. IX, 9. X, 9 et sine articulo גִּבְעָה 1 Sam. X, 26 ect. oppidum tribus Benjamin, in quo Saulius natus erat et postea rex habitabat (1 Sam. X, 10. 26. XXIII, 19. XXVI, 1), atrocis civium flagitii infame (Iud. XIX, 12 sq. XX, 4 sq. Hos. IX, 9. X, 9), cacterum, pariter atque Bethel, antiquis Palaestinae sanctuariis annumerandum (1 Sam. X, 5 cf. 2 Sam. XXI, 6) et

propterea etiam a prophetarum colonia habitatum. Gebae (גִּבְעָה) vicinum erat, et teste Josepho viginti (Arch. V, 2 §. 8) aut triginta (de bello ind. VI, 2 §. 1) stadiis ab Hierosolymis aberat septentrionem versus. Hieronymi tempore usque ad fundamentum diruta erat (ad Zeph. cap. I. et epistol. Paulae). N. gent. est גִּבְעָה־גִּבְעָה 1 Par. XII, 3. — b) גִּבְעָה־גִּבְעָה (collis Pinchasi) in montanis Ephraimi Jos. XXXIV, 33. Non collem tantum, sed etiam vicum fuisse testatur Eusebius v. Γαβιάς: καὶ εἰς ἐν τῶν Γαβιάδων κοίτη, ὅς ἐστὶν ἰσχυρῶς ἐλευθεροπόλειος. ἔρχεται καὶ τὸ μνημαὶ Ἰβραζουὶ ἐπιδείκνυνται τοῦ προφήτου. ἦν δὲ φυλῆς Βενιαμίν. Quae quidem ultima verba si ad Habacucum referuntur, non opus est cum Clerico ad Jos. l. c. reponas ἦν δὲ καὶ φυλῆς Βενιαμίν. c) גִּבְעָה־גִּבְעָה oppidum tribus Judae Jos. XV, 57. — 1 Sam. VII, 1. 2 Sam. VI, 3, 4 appellative collis in urbe vel prope urbem Kirjath-jearim intelligendus videtur.

גִּבְעָה (collis) oppidum tribus Judae. Jos. XVIII, 28. „Eusebius v. Γαβιάδων meminit Cabathiae vici contra orientalem plagam Daromae, qui idem est ac hic.“ Reiland. p. 810.

גִּבְעוֹן (ad collem pertinet i. e. in colle exstructum vel augment., ut גִּבְעוֹן: collis magnus cf. 1 Reg. III, 4: גִּבְעוֹן הַגָּדוֹל) Gibeon, urbs magna Hevitarum (Jos. X, 2. XI, 19, quibus locis non obstat 2 Sam. XXI, 2 ubi Gibeonitae גִּבְעוֹן vocantur: Amoritarum cuius nomen generalius est et Hevitas complectitur), vicinarum quarundam metropolis et quasi regia (Jos. IX, 17), quam civibus post celebre strategema in deditionem acceptis (Jos. IX) vicinisque regibus debellatis (Jos. X, cf. Jos. XXVIII, 21) Josua tribui Benjamin assignabat (Jos. XVIII, 25. XXI, 17). Distinguenda est ab urbibus vicinis Geba (גִּבְעָה) et Gibca (גִּבְעָה) et septentrionali utriusque parte sita ab Hierosolymis L stadiis aberat (Jos. bell. ind. II, 19, §. 1, id enim intervallum rectius quam XL stadiorum, ut Arch. VII, 11 §. 7). Aequae ac Gibca, collis Gibeonis in locis Palaestinae sanctis erat, ibique Davide et Salomone regnantibus et ante templum conditum tabernaculum fuisse regemque Salomonem sacris operatum legitur (1 Reg. III, 4. 5. IX, 2. 1 Par. XVI, 39. XXI, 29. 2 Par. I, 3. 13). In vicinia memorantur aquae magnae (Jer. XLII, 12, cf. 2 Sam. II, 13) et desertum Gibeonis (2 Sam. II, 24). Auctor Paralipomenon hanc urbem cum vicina Geba confudisse videtur (v. 1 Par. VIII, 16 cf. 2 Sam. V, 25). Ab Alex. et Josepho Γαβιάων et Γαβιάω vocatur. Pocockius et Maundrellus in illis regionibus memorant vicum *Geb*, *Geeb* dictum in colle situm, quem aut Gibeonis, aut Gibcae, aut Gebae veteris locum occupare probabile est (v. Hamelsveld. geogr. bibl. III, p. 264). Nom. gent. est גִּבְעוֹן, quod non de urbis tantum, sed etiam de totius republicae civibus usurpat. 2 Sam. XXI, 1 sq. 1 Par. XII, 4.

גִּבְעָה m. 1) calix, scyphus a forma rotunda dictus (v. rad.) Gen. XLIV, 2 sq. (LXX. κούδου) it. crater

3) in malam partem, *superbus, tyrannus* Ps. LI, 3, sicut arab. جبار Cor. II, 6, 19, 33, 50, 41. — LXX reddunt ἰσχυρός, δυνατός, μεγάλος, πολυεύχρητος, sed sexies decies ex. c. Gen. VI, 4. X, 8, 9. Ps. XIX, 6. Jes. III, 2 ect. etiam γίγας, ex usu syro ve. גיגס

גבורה f. 1) robur. Eccl. IX, 16: טובה הבורה וטובה הבורה sapientia praestat robore. X, 17: o beatam terram... cuius principes iusto tempore edant, בגבורה, non ad potandum. Plur. Ps. XC, 10: vivimus septuaginta annos, ואת בגבורה שנים, et si robore valemus, octoginta. De Leviathan Job. XII, 4. Spec. 2) fortitudo, virtus bellica. גבורה אשׁ Vir fortis Iud. VIII, 21. Jes. XXXVI, 5: קצה גבורה לנגד הבורה consilium et virtus ad bellum gerendum. Cf. XI, 2, XXVIII, 6. Jer. IX, 22. Tributur etiam equo Job. XXXIV, 19: הבורה לנגד הבורה tune equo dedisti virtutem? Ps. CXLVII, 10, soli heroi simili (Ps. XIX, 6) Iud. V, 51, semel transfertur ad animum fortem et infrepidum prophetae populi peccata castigantis Mich. III, 8. Nonnumquam fortitudo in coner. notat a) fortia facta 1 Reg. XV, 23: et reliquae res ab Asa gestae וכל הבורה יכלה גבורה et fortia facta eius et quaecumque fecit ect. XVI, 27. XXII, 46. 2 Reg. X, 51. XIV, 15, 28. XX, 20. b) 1) q. viri fortes, heroes. Jes. III, 25. — 2) potentia ut populi Jes. XXX, 13. Jer. XLIX, 35, impr. antem Dei Ps. XXI, 14. LIV, 5. LXVI, 7. LXXXI, 18. LXXXIX, 14. Jes. XXXIII, 13. Jer. XVI, 21. 1 Par. XXIX, 11, 12. 2 Par. XX, 6. Job. XII, 13: הבורה הבורה Plur. בגבורה fortia facta, facinora. miracula Dei. Deut. III, 24. Ps. CVI, 2. CXLV, 4. 12. Cl., 2, neque aliter I. XXI, 16, ubi nonnulli laudes reddunt (cf. בוא p. 185 B). Job. XXXVI, 14: haec sunt tenuis susurri verbi, quod de eo audivimus רצת הבורה tonitru miraculorum eius quis inquam percipiet? i. e. quis omnia Dei opera inquam intellegit animoque comprehendet. (Syr. ܒܘܪܗܐ in N. T. saepe pro δυναμεις, τέρας Act. II, 19, 22, 43. IV, 50. VII, 36 ect.). — 4) victoria Exod. XXXII, 18 cf. verbum cap. XVII, 11. — LXX. ἰσχύς, δυνατεια, δύναμις.

גבש rad. iussit, quae idem valuisse videtur atque جاس et جاس congelavit, conerxit frigore, unde جاس congelatum, glacies, v. pag. 92 B. 95 A.

גבש pr. glacies (v. גבש), dein translate de crystallo, glaciis simili et re vera pro glacie habito (Plin. II. N. 57, 2), quemadmodum etiam gr. κρυσταλλος et glaciem denotat et crystallam vitramque, et aeth. ለሳሊ: ለሳሊ: lapis grandinis dr. pro crystallo. Lind. Lex. 354. Semel legitur Job. XXXVIII, 18. Chald. גבש, quod idem videtur quod arab. بلور non tantum beryllos, sed etiam crystallas notans. Judaeis quidam Mascatenensis apud Niebuhrum (deser. Arabiae, praef. p. XL1) gemmam quandam viridem intelligere volebat, incram coniecturam secutus, probabiliora tamen dicens Abulwalide et R. Parchone, qui vestem pretiosam et polymitam reddunt.

גבש (congregans) n. pr. loci, sc. alios hominis Isr. II, 50.

גב constr. גב c. Suff. גב, cum He parag. גב Jos. II, 6. 1 Sam. IX, 26 plur. גבות m. 1) tectum domus, idque in Oriente platum Jos. II, 6, 8. Ps. CII, 8. 1 Sam. IX, 25, 26. Prov. XXI, 9 ect. De tecto turris Iud. IX, 51, templi XVI, 27, portae 2 Sam. XVIII, 24. — 2) superficies altaris Exod. XXX, 3. XXXVII, 26. — Etymon laet. Derivavit quidem Elichornius a גב expandit, sed haec radix spuria est et errori debetur Collii atque Castelli, גב scribentium pro גב expandit, quod ex Kamuso (p. 269 Calc. coll. p. 225) recte receperat Giggeus I, 597 et ex eo Willmetus. Quam omnium radicem, ad quas hoc nomen revocari potuisset, veluti גב, גב, גב, גב, nulla significationem habeat ei utcumque congruam, Jo. Simonis confugiebat ad גב altitudo. sed hoc persicae originis ve. conferri nequit. Equidem suspicor, גב idem fere valuisse, quod גב, גב, unde גב planities, plana superficies rei, cf. گنج tectum a گنج expandit. Exempla huius permutationis dedimus supra p. 252.

גבורה emphat. גבורה potentia Dei Dan. II, 20. גב m. dominus, a potentia dictus. Bis legitur Gen. XXXVII, 29, 57.

גבורה f. domina, ubique de regina i. q. גבורה a) regis uxore 1 Reg. XI, 19. 2 Reg. X, 13. Jer. XIII, 18. XXXIX, 2: b) regis matre 1 Reg. XV, 13: גבורה et removet eam a dignitate reginae. 2 Par. XV, 16.

גבורה c. Suff. גבורה (a mase. גביר, גבורה) f. domina, opp. ancillae Gen. XVI, 4. 8. 9. 2 Reg. V, 3. Ps. CXXIII, 2. Prov. XXX, 25. Jes. XLVII, 2: גבורה regnum dominia Jes. XLVII, 5, 7.

גבריאל (vir Dei pro גב-אל cum Jod compaginis, ut in גבריאל. גבריאל. גבריאל) Gabriel, summorum angelorum unus, quo secundum scripturam Judaeorum doctrinam Deus tanquam revelationis suae nuntio et interprete utitur Dan. VIII, 16. IX, 21 cf. Luc. I, 19. Mohammedani eum Spiritum sanctum et Muhammedis doctorem fuisse putant. Vide Cor. II, 91. Gagnerat ad Abul Vit. Muham. p. 15. d'Herbelot bibl. orient. p. 365.

גבש rad. iussit, quae idem valuisse videtur atque جاس et جاس congelavit, conerxit frigore, unde جاس congelatum, glacies, v. pag. 92 B. 95 A.

גבש pr. glacies (v. גבש), dein translate de crystallo, glaciis simili et re vera pro glacie habito (Plin. II. N. 57, 2), quemadmodum etiam gr. κρυσταλλος et glaciem denotat et crystallam vitramque, et aeth. ለሳሊ: ለሳሊ: lapis grandinis dr. pro crystallo. Lind. Lex. 354. Semel legitur Job. XXXVIII, 18. Chald. גבש, quod idem videtur quod arab. بلور non tantum beryllos, sed etiam crystallas notans. Judaeis quidam Mascatenensis apud Niebuhrum (deser. Arabiae, praef. p. XL1) gemmam quandam viridem intelligere volebat, incram coniecturam secutus, probabiliora tamen dicens Abulwalide et R. Parchone, qui vestem pretiosam et polymitam reddunt.

גבש (congregans) n. pr. loci, sc. alios hominis Isr. II, 50.

גב constr. גב c. Suff. גב, cum He parag. גב Jos. II, 6. 1 Sam. IX, 26 plur. גבות m. 1) tectum domus, idque in Oriente platum Jos. II, 6, 8. Ps. CII, 8. 1 Sam. IX, 25, 26. Prov. XXI, 9 ect. De tecto turris Iud. IX, 51, templi XVI, 27, portae 2 Sam. XVIII, 24. — 2) superficies altaris Exod. XXX, 3. XXXVII, 26. — Etymon laet. Derivavit quidem Elichornius a גב expandit, sed haec radix spuria est et errori debetur Collii atque Castelli, גב scribentium pro גב expandit, quod ex Kamuso (p. 269 Calc. coll. p. 225) recte receperat Giggeus I, 597 et ex eo Willmetus. Quam omnium radicem, ad quas hoc nomen revocari potuisset, veluti גב, גב, גב, גב, nulla significationem habeat ei utcumque congruam, Jo. Simonis confugiebat ad גב altitudo. sed hoc persicae originis ve. conferri nequit. Equidem suspicor, גב idem fere valuisse, quod גב, גב, unde גב planities, plana superficies rei, cf. گنج tectum a گنج expandit. Exempla huius permutationis dedimus supra p. 252.

גָּדָה chald. v. infra גָּדָה.

גָּדָה fut. גָּדָה 1) *ursit, vehementius instilit* (Cindringen auf jem.) i. q. גָּדָה. Semel ita legitur Ps. XCLV, 21: גָּדָה בְּגֵשׁ בְּגֵשׁ גָּדָה זֶה יִסְרִיט וְיִטָּע i. e. irruunt contra eum. 53 codd. Kemnicott. defective scribunt גָּדָה. Inde derivatur גָּדָה, cf. Hithpo. no. 1. (Arabes inde duxerunt significatim *studii valde intensi* et sedulitatis in גָּדָה Fnt. I. et O nervos intendit, גָּדָה studium intensum).

2) *incidit, secuit* qs. cultro penetravit in aliquam rem, cf. nostr. *eindrängen, eindringen*, v. Hithpo. no. 2.

(Arab. גָּדָה putavit vitem, resecut vestem textor, it. גָּדָה secuit, fregit, abrupit, cf. גָּדָה). A secundo et definiendo descendit

3) *sortis et fortunae* significatio (cf. גָּדָה no. 2), unde hebr. גָּדָה, גָּדָה fortuna.

Hithpo. 1) pr. *condensare, coarctare se, sich zusammendrängen* i. e. magna copia in unum locum confluere. Jer. V, 7: וְזֶה יִהְיֶה גָּדָה וְיִטָּע i. e. *lupanari confluent*. Jarchi. יהקבצו יהקבצו גָּדָה יִטָּע turmatim se congregant. 2 codd. Rossiani יהקבצו גָּדָה יִטָּע, quod idem valet. Micha IV, 14: וְזֶה יִהְיֶה גָּדָה וְיִטָּע i. e. *congrega te, filia turmae!* sc. propter obsidionem instantem. — 2) *incidit se, incisiones sibi fecit* in cute, quod fiebat in luctu Jer. XVI, 6. XLI, 5. XLVII, 5, vel ad corpus quamcumque ob causam castigandum Deut. XIV, 1. 1 Reg. XVIII, 28.

גָּדָה chald. *cecidit, succidit* arborem. Imp. גָּדָה Dan. II, 11. 20. Cf. hebr. no. 2.

גָּדָה m. 1) *fortuna* i. q. גָּדָה no. 2, cf. rad. no. 3. (Arab. גָּדָה id. גָּדָה fortunatus, it. magnus, pinguis, dives fuit, גָּדָה fortunatus. Syr. גָּדָה fortuna, Ephr.

Syr. III, p. 216, גָּדָה fortuna adversa Barhebr.

p. 576. גָּדָה fortunatus, prosper, גָּדָה prosperitas.) Gen. XXX, 11 Chethiibh: גָּדָה LXX. *ἐν τύχῃ*. Vulg. *feliciter* se. hoc mihi accidit, vel (si votum est) accidit, Deus bene vertat. Jon. כִּי בָּרַח מִן־פִּי הַיָּם *sidus faustum*. Keri: גָּדָה, quod vertendo expresserunt Onk. Syr. — Male Sam. גָּדָה agmen, turma, i. q. גָּדָה.

2) *Gadus* n. pr. a) filii Jacobi et Silpae pellicis, a bona fortuna nomen habentis (Gen. XXX, 11), quanquam Gen. XLIX, 19 alii eius significatim alludunt. Auctor erat tribus cognominis, cuius fines in montanis Gilead (Deut. III, 12. 16), Manassias inter et Rubenitas, describuntur Jos. XIII, 24 — 28, cf. Num. XXXII, 31. 35. 36. Ez. XLVIII, 27. 28, et R. Palmer Bible Atlas no. 7. Tota regio vocatur גָּדָה אֶרֶץ 1 Sam. XIII, 7, incolae vocantur גָּדָה Num. XXXII, 1 sq. Jos. XXII, 11 sq. cet. גָּדָה Jos. XX, 8, גָּדָה collect. Gaditae Deut. III, 12. 16. IV, 43.

Jos. XXII, 1. 9 cet. et simpl. גָּדָה Dent. XXVII, 15. דיבון גָּדָה Dibon Gaditarum Num. XXXIII, 45. 46. גָּדָה torrens Gaditarum i. e. Jabboens (minime Arnon) 2 Sam. XXIV, 5. — b) prophetae florentis tempore Davidis 1 Sam. XXII, 5. 2 Sam. XXIV, 11 sq. 1 Par. XXI, 9 sq.

גָּדָה m. 1) *coriandrum*. Bis memoratur גָּדָה semen coriandri, quod globuli modo rotundum est, piperris magnitudine et subalbicans, cuique l. c. Manna comparatur. Exod. XVI, 31. Num. XI, 7. LXX. Venet. Vulg. *κόριαννον, coriandrum*, Onk. גָּדָה, intpp. orientales reliqui גָּדָה, כְּרִיבָה, כְּרִיבָה, quod coriandri nomen etiam in Mischna obvium est (Demai 1 §. 1. Cilaim 1 §. 2): excepto uno interprete Chald. sam. et, qui hunc sequitur, graeco-sam. qui גָּדָה *oryzam decorticatam, ὀρύζαν* reddunt. Sed coriandrum intelligendum esse, suadet etiam usus Pomerorum, de quibus Dioscorides (3, 64): *Αἰγύπτῳ ὄριον, Ἀρσῆ* (i. e. Pocii) *Γοῦδ*. Etymon latet: haud tamen improbabile, coriandri grana ita dicta esse utpote dissecta, striata et lineis distincta.

2) i. q. גָּדָה no. 1. *fortuna*, spec. *Fortunae numen* a Babyloñiis et Judaeis apud hos exulantibus cultum, alibi Baal dictum (v. גָּדָה, גָּדָה), i. e. Jovis sidus in toto Oriente pro fortunae auctore habitum (גָּדָה *بنا سعد* bona fortuna maior). Tum in turri Babylonica, tum a Judaeis appositis Iectisteriis colebatur Jes. LXXV, 11. In altero hemistichio memoratur גָּדָה prob. Veneris sidus, in Oriente bona fortuna minor dictum, v. s. hoc v. Ueberius de his religionibus disputavimus aliorumque de his numinibus sententias diudicavimus in Comment. ad Jes. T. II. p. 283 sq. 355 sq. Adde גָּדָה templum Fortunae, memoratum in Act. Martyr. Orient. ed. Assem. T. II. p. 124. Utraque fortuna, maior et minor (non secunda et adversa) a Syro interprete Jes. l. c. in Plurali גָּדָה vocatur. Bene LXX *τύχη*. Vulg. *Fortuna*. Juda b. K. גָּדָה *sidus* sc. bonum. Cf. גָּדָה p. 225 A.

גָּדָה, unde הַר הַגָּדָה (caverna Gidgadi, cod. Sam. הַר הַגָּדָה) Num. XXXIII, 32 n. pr. stationis Israelitarum in deserto Sinaitico, haud procul ab Ezziogebur sitae, quae Deut. X, 7 גָּדָה vocatur. Quadril. גָּדָה habent soli Aethipes in גָּדָה: pulsavit, גָּדָה — tonuit, גָּדָה: tonitru.

גָּדָה v. גָּדָה.

גָּדָה Plur. גָּדָה, et semel גָּדָה (no. 2 a) m. 1) *turma, agmen militum*, pr. agmen condensatum (v. גָּדָה Hithpo. 1), vel, quod malim, turma urgens, hostibus instans (v. גָּדָה no. 1), quo posito גָּדָה non vim passivam habet, sed simpliciter abstractum est (formae גָּדָה, גָּדָה, גָּדָה) pro concreto positum. Possit etiam turma *incisio* dicta esse, a figura, ut lat. *acies*. Alii

est agmen a reliquis resectum, gall. *détachement*. Dicitur maxime de levis armaturae agminibus, praedas agentibus. Gen. XLIX, 19; גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ *Gado turmae instant*. Intelliguntur Arabum nomades Gaditis vicini. 2 Reg. V, 2: גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ *Syri incurserunt praedas agentes*. 1 Sam. XXX, 8, 15, 23. 2 Sam. III, 22. 2 Reg. VI, 23. XIII, 20, 21. XXIV, 2 cet. גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ 2 Sam. IV, 2, גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ 1 Par. XII, 18, 21 praefecti turmarum. גַּדְדוֹ *filii* i. e. milites *turmae* 2 Par. XXV, 15, poet. גַּדְדוֹ Mich. IV, 14. De turma praedo num Hos. VII, 1. 1 Reg. XI, 24, de acie et exercitu quocumque Ps. XXVIII, 30. Job. XXIX, 25. גַּדְדוֹ גַּדְדוֹ agmina Jehovae, de angelis Job. XXV, 2, de agminibus malorum ab eo immisis XLIX, 12. (Syr. גַּדְדוֹ turma, agmen militum Barhebr. 354. 420, גַּדְדוֹ turmatim. Schult. ad Isph. p. 15 et Willmet. p. 157 conferunt etiam arab. גַּדְדוֹ regio, exercitus, eiusque Num more aramaeo insertum censent).

2) *incisio* a) entis. Plur. גַּדְדוֹ Jer. XLVIII, 37. b) agri i. e. *sucus* Ps. LXXV, 11.

גַּדְדוֹ 1) patron. a גַּדָּה *Gadita*, v. גַּדָּה no. 2. a. — 2) n. pr. patris Menahem, regis Israël 2 Reg. XV, 14. Appell. fortunatus.

גַּדְדוֹ (fortunatus, a גַּדָּה, גַּדָּה, cum גַּדְדוֹ formativo) n. pr. viri Num. XIII, 11.

גַּדְדוֹ (fortuna Dei i. e. a Deo profecta) n. pr. viri Num. XIII, 10.

גַּדְדוֹ Zach. XII, 11, alibi גַּדְדוֹ (fort. locus turmarum) *Megiddo*, mbs Cananacorum regia Jos. XII, 21, Manassitis habitata, quamquam in finibus Issaschar sita Jos. XVII, 11. Iudd. I, 27 cf. 1 Reg. IV, 12. 1 Par. VII, 29, a Salomone munita 1 Reg. IX, 15. In campo vicino (גַּדְדוֹ 2 Par. XXXV, 22, גַּדְדוֹ Zach. I. c.) pugnis valde idoneo (Iudd. V, 19, 2 Reg. IX, 27) Josias a Pharaone fusus perit 2 Reg. XXIII, 29. 30. 2 Par. XXXV, 22. גַּדְדוֹ *aqueae Megidduntis* Iudd. V, 19 i. e. rivus Kischou, luic urbi vicinus, minime sec. Michaëlem (Suppl. p. 359) aliosque palus Cendevia Plinii (V, 19). Vide quae contra hanc sententiam disputata sunt in Hollmanni comment. ad Iudd. I. c. LXX et Joseph. Μαγδδω, Μαγδδωρ.

גַּדְדוֹ rad. inusit., quam *secandi, reseccandi avellendique* vinu habuisse suspicor, ut vicina גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ succidit; جَدَع, جَدَع, جَرَع et hebr. גַּדְדוֹ; جَدَف et جَدَف; جَدَف et جَرَف; it. גַּדְדוֹ totondit, cf. quae observavimus *Lchrygeb.* p. 183. 184. Id modo falsum est, quod nonnulli etiam arabico جَدَا avellendi vinu tribuunt. Inde

גַּדְדוֹ vel גַּדְדוֹ nomini in plur. constr. גַּדְדוֹ *ripae* Euphratis Jes. VIII, 7, Jordanis Jos. III, 15. IV, 18, ita dictae, quia ab aquis avelluntur et diripiuntur.

Vide גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ et גַּדְדוֹ littus a גַּדְדוֹ detrivit, abluit, גַּדְדוֹ ripa a גַּדְדוֹ resecut (unde etiam גַּדְדוֹ *hoedus*), cf. *ἀκμή, ἀρή* ab *ἀργύρι* frango, *ἀργυλός* ab *ἀργύρα* *τὴν ἰλίαν, ὑψηλόν, ὑψηλόν* a *ὑψηλόν*. (Chald. גַּדְדוֹ paries, maceria, it. ripa, qs. maceria maris. In dial. nasor. גַּדְדוֹ littus, גַּדְדוֹ littora maris. Arab. جَدَد littus, itidem a reseccando dictum).

גַּדְדוֹ m. *hoedus*, a pabulo avellendo et carpendo dictus, ut جَدَع hoedus a جَدَع, جَدَع resecut, جَدَع hoedus, grex a جَدَع resecut, totondit, et lat. *capra* sec. Varronem qs. *carpa* a carpendo. Vide plura s. rad. גַּדְדוֹ no. 1. (Arab. جَدِي hoedus, fem. جَدِيَة capella Lev. IV, 28 Ar. Erp., sed جَدِيَة est capreae catulus, aram. גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ hoedus). Gen. XXXVIII, 25. Exod. XXIII, 19. Dent. XIV, 21. Iud. XIV, 6. Jes. XI, 6, alibi plenius גַּדְדוֹ hoedus caprimus Gen. XXXVIII, 17, 20. Iudd. VI, 19. XIII, 15. 19. XV, 1. 1 Sam. XVI, 20, probabiliter quia id ve. etiam de similibus bestiarum hoedulis usurpari poterat. Cf. גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ, et arab. جَدِيَة. Plur. גַּדְדוֹ 1 Sam. X, 3, גַּדְדוֹ Gen. XXVII, 9, 16. Cf. Boeh. Hieroz. 1, 631 sq. V. etiam n. pr. גַּדְדוֹ, גַּדְדוֹ.

גַּדְדוֹ vel גַּדְדוֹ littus. Plur. גַּדְדוֹ vel גַּדְדוֹ 1 Par. XII, 15 Chethibh.

גַּדְדוֹ f. *capella* (in sing. Mischna Menach. 13 §. 7). Plur. גַּדְדוֹ Cant. I, 8.

גַּדְדוֹ et גַּדְדוֹ (Job. XXXI, 18) fut. גַּדְדוֹ 1) *adelevit, crevit, magnus factus est*. (Primaria huius rad. significatio est *contorquendi colligandique*, ut in arab. جَدَل torsit, plexuit funem, chald. גַּדְדוֹ, syr. جَدَل plexuit, unde hebr. גַּדְדוֹ fila contorta. Haec partim translata est ad luctam, unde جَدَل litigavit, altercatu est, pr. luctatus est, جَدَل lucta, litigatio, aeth. גַּדְדוֹ luctatus est, contendit, studuit, partim ad *robur et vim*, ut alia verba ligandi et torquendi הַיב, הַיב, הַיב, unde גַּדְדוֹ robur Schol. ad Amrolk. V. 56 Lett. גַּדְדוֹ adolescens robustior, adultior camelus pullus, quae posterior vis ad linguae hebraeae usum proxime accedit. Schult. de defect. §. 202 sq.). Gen. I, 1

facinora, praecclare facta, maxime de Dei miraculis Iob. V, g. IX, 10. XXXVII, 5. Ps. CVI, 21. cf. 2 Reg. VIII, 4. — 2) *natu maior, maximus*. Gen. X, 21: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *Japheth frater natu maximus*. XXVII, 1: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *frater natu maximus*. Comm. 15. 42. XLIV, 12. 1 Sam. XVII, 13. 1 Reg. II, 22. Ez. XVI, 46. 61. XXIII, 4. — 3) *magnus potentia, nobilitate, auctoritate, opibus, potens, nobilis*. Exod. XI, 3: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *Moses magnae auctoritatis erat in Aegypto*. 2 Reg. V, 1: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *vir, qui multum valebat apud dominum suum*. Lev. XIX, 15. 2 Sam. XIX, 33. 2 Reg. IV, 8. Iob. I, 3. Est. I, 20. IX, 4. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *rex potens* Eccl. IX, 14, de Deco Ps. XLVII, 3, cum Art. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *zar' eššopir* de rege Assyriae 2 Reg. XVIII, 19. 28 (v. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ) sacerdos magnus i. e. summus Hagg. I, 1. 12. 14. Zach. III, 1. 8. Plur. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *proceres, optimates* Prov. XVIII, 16. XXV, 6. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *regis, urbis*. Nah. III, 10. 1 Par. XVII, 8. LXX. οὐρανός, μεγαλύνει Jon. Nah. εὐγενής Iob. — 4) *superbus*, cf. Hithpa. no. 2. Ps. XII, 4: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *lingua loquens superba* i. e. magniloqua, impia (cf. Dan. VII, 8. 11. 20. XI, 36. Apoc. XIII, 5, et gr. μέγα εἰπέειν Od. 16, 243. 22, 288, μέγαλα εἰπέειν Lobeck ad Soph. Aj. 384).

גַּבְלָה, גַּבְלָה (discrepant autem libri in Dagesch sive ponendo sive omitiendo, v. J. H. Michaëlis non. crit. ad 2 Sam. VII, 23. 1 Par. XVII, 19) et גַּבְלָה f. sequioris maxime Hebraismi ve. 1) *pr. magnitudo*; sed ubique concor. *magna Dei facinora* 2 Sam. VII, 23. 1 Par. XVII, 19: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *tu haec eximia fecisti*. Saepius iungitur אָרְכִי יָרֵאֵהוּ 2 Sam. I. e. 1 Par. XVII, 21. Ps. CXLV, 6. Plur. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *eximia, magna facinora* 1 Par. XVII, 19, 21. et Ps. CXLV, 6 Chethibh. — 2) *magnificentia, maiestas Dei* Ps. CXLV, 3. 1 Par. XXIX, 11, regis Esth. I, 4, Ps. LXXI, 21, viri ex optimatibus Esth. X, 2. VI, 3: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *quid praemii aut honoris consecutus est Mardocheus?*

גַּבְלָה c. Suff. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ, semel אָרְכִי יָרֵאֵהוּ Ps. CL, 2 1) *magnitudo*, veluti arboris Ez. XXXI, 7, manus i. e. potentiae Ps. LXXIX, 11, gratiae Num. XIV, 19. — 2) *magnificentia, maiestas*, velut regis Ez. XXXI, 2. 18, Dei Deut. III, 24. V, 21. IX, 26. XI, 2. XXXII, 3: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *date gloriam deo nostro*. — 3) *superbia, iusolentia* Jes. IX, 8. X, 12.

גַּבְלָה (fort. *nimis magnus*, nimis magnae staturae, *gigas* ad formam adiectivorum, quae corporis vitia expriment, ut אָרְכִי יָרֵאֵהוּ, אָרְכִי יָרֵאֵהוּ, אָרְכִי יָרֵאֵהוּ) n. pr. duorum virorum e colonia Serababellis, quorum alter memoratur Esr. II, 47. Neh. VII, 49, alter Esr. II, 56. Neh. VII, 58.

גַּבְלָה (quem *Jehova educavit vel roboravit*, v. ad rad. no. 1) *Cedalias*, nom. propr. 1) filii Ahikam, quem Nebucadnezar deletis Hierosolymis Judaeae praefecit,

Judaei autem mox trucidarunt 2 Reg. XXV, 22 sq. Jer. XI, 5 sq. XI, 1 sq. XLIII, 6. Scribitur etiam אָרְכִי יָרֵאֵהוּ 2 Reg. XXV, 22. Jer. XXXIX, 14. — 2) filii Josias, Esrae aequalis Esr. X, 18. — 3) avi Sophoniae prophetae. Zeph. I, 1.

גַּבְלָה (id. n. pr. 1) filii Paschur, ex optimatibus Jeremiae aequalibus Jer. XXXVIII, 1. 2) filii Jeduthan 1 Par. XXV, 3. g. 3) v. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ no. 1.

גַּבְלָה n. pr. filii Heman 1 Par. XXXV, 4. 29. Appell. *magnam faciam* fort. auxilium eius, cf. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ quod nostrum nomen excipit l. e. comm. 4.

גַּבְלָה (i. q. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ) n. pr. sacerdotis l. prophetae Jer. XXXV, 4.

גַּבְלָה plur. אָרְכִי יָרֵאֵהוּ et אָרְכִי יָרֵאֵהוּ m. 1) *turris*, ab altitudine dicta v. rad. Kal no. 1 impr. Dan. VIII, 10. (Arab. مَجْدَلٌ syr. مَجْدَلٌ). Usurpant maxime de turribus

urbium munitarum et castellorum Iud. VIII, 9. IX, 46 sq. 2 Par. XIV, 6. XXVI, 9. 10. Jes. XXXIII, 18. Ez. XXVII, 11. Ps. XLVIII, 13, et de ipsis castellis 1 Par. XXVII, 25. Prov. XVIII, 10: אָרְכִי יָרֵאֵהוּ *castellum munitum est nomen Dei*. Ps. LXI, 4. Alibi de turribus speculatoriis 2 Reg. IX, 17. XVII, 9. XVIII, 8, de specula vineae ut gr. πύργος Jes. V, 2. cf. Mt. XXI, 33, de Beli templo Babylonico in formam turris aedificato Gen. XI, 4. 5. In moenibus Hierosolymitanis nominatim memorantur turris *Hananel* (אָרְכִי יָרֵאֵהוּ q. v.), turris *Meal* (אָרְכִי יָרֵאֵהוּ) et *turris fornicium* Neli. III, 11. XII, 38, de quibus cf. Bachiene geogr. II, 1 p. 183 sq. Faber Archaeologie p. 294. Ubi fuerit *turris Davidi* Cant. IV, 4, quam nonnulli eandem putant atque *turrem Libani* VII, 5, non liquet. Metaph. *turres* dicuntur homines potentes et superbi Jes. XXX, 25. II, 15. — 2) *allum suggestum* Neh. VIII, 4. LXX. βήμα. Vulg. *gradus*. Eadem res significari videtur, quae IX, 4 אָרְכִי יָרֵאֵהוּ dicitur. — 3) *lorica, cancelli*, quibus alligantur plantae balsamiferae. Cant. V, 13. — 4) In nonnullis nominibus propriis est *oppidum turre munitum*. In hunc euntem veniunt:

a) אָרְכִי יָרֵאֵהוּ (turris Dei) urbs munita tribus Naphthali Jos. XIX, 58. Vix dubium est, quin eadem sit, quae in N. T. *Magdala* vocatur Mt. XV, 29, et in Talmud tanquam Rabbimorum sedes memoratur (Lightfoot Opp. II, 226 sq.). Eiusdem tanquam urbis munitae mentio est apud Josephum de vita su. 24, ubi tamen Havercampius dedit *Lydda*. Hodieque in maris galilaei litore occidentali prope Tiberiadem exstat vicus אָרְכִי יָרֵאֵהוּ dictus cum antiquae turris rudericibus. V. *Burckhardt* itin. p. 320, ed. germ. 559, ibique notam nostram, in qua Lightfooti hoc oppidum in regione transjordanensi collocant opinio-nem refellimus, *Seetzen* in *Zach Corresp.* XVIII, p. 519, Buckingham ad.

b) אָרְכִי יָרֵאֵהוּ (turris Gad s. fortunae) oppidum tribus Judae Jos. XV, 37.

c) מַגְדָּל (tarris gregis) vicus in vicinia Bethlehemi Gen. XXXV, 21, unde Mich. IV, 8 pro Bethlehem et figurate pro stirpe regia Davidis.

מַגְדָּל n. pr. oppidi Aegypti inferioris Jer. XLIV, 1. XLVI, 13, eiusque in septentrionalibus totius Aegypti finibus siti, unde fines Aegypti ita describuntur: מַגְדָּל עַל הַיַּרְדֵּן Ez. XXI, 10. XXX, 6. LXX. Μαγδαλόρ. Eiusdem mentionem iniicit Herodotus (2, 159): καὶ Σίβοιτι περὶ τὸ Νεκῶς σκυβαλὸν ἐν Μαγδαλόρ ἐνίκησε, et itin. Anton. p. 171 duodecim illud milliaribus a Pelusio abesse traditur. Ruinarum ibi nullum vestigium comparat, eaque cum magna parte littoris sub mari sepultae esse videntur, ubi nunc sinus *Ros el Moyeh*. Aliam eiusdem nominis urbem mari rubro admodum vicinam multi, ut Niebuhrus (descr. Arabiae p. 409), intelligunt (Exod. XIV, 2. Num. XXXIII, 7 ubi tertia Israelitarum statio ita describitur: וַתֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּיַם סוּף בֵּין מִצְרָיִם לְבְּרִית הַיָּם בֵּין מִצְרָיִם וּבֵין הַיָּם בֵּין מִצְרָיִם Num. I, c. : עַל-פִּי הַדְּהַר הַזֶּה אֲשֶׁר קָרְאוּ בְּעִיר בְּעַל-בְּשֹׁן וְהָיְתָה לְבְּרִית הַיָּם בֵּין מִצְרָיִם וּבֵין הַיָּם בֵּין מִצְרָיִם: at omnia, ni fallor sibi constabunt, si Israelitarum stationem ab oriente urbis Pihahhiroth positam fuisse statuimus, ita ut Magdolun (urbem quamvis remotiorem at satis celebrem) spectaret. Cooptice hoc nomen scribitur *ⲙⲉⲣⲱⲩⲁⲗ*, hodieque duo exstant oppida Aegypti inferioris *مشتول* dicta, quorum unum in insula Mycephori, quae vero, utpote ipsa incerta, at geographiam biblicam illustrandam non multum faciunt (Champ. l'Egypte II, 69. 79). Si hebraeae originis est vox (quae sententia ferri potest, si vocabulum aegyptiacum translatum esse ponimus, cf. גַּדְדָּה n. 2), *turrem* valet, si aegyptiacae, reddi potest *copia collium* *ⲙⲉⲣⲱⲩⲁⲗ*, observante J. R. Forstero Epist. p. 29.

גַּדְדָּה fut. גַּדְדָּה *cecidit, succidit, amputavit.* (Arab.

גַּדְדָּה amputavit manus, nasum, aures. II. succidit statuam Deut. VII, 5 pro hebr. גַּדְדָּה. *ⲙⲓⲛⲧⲓⲗⲁⲗ* mutilatus. Vicina est radix *ⲓⲛⲉⲩⲉ* et *ⲓⲛⲉⲩⲉ* (Arab. *جذع* et *جذع*). Usurpatur de caedendis arboribus (Jes. IX, 9) et transfertur, servata tamen figura, ad hominum caedem. Jes. X, 33. Iud. XXI, 6: *גַּדְדָּה הַיּוֹם יָשֶׁבֶת אֶחָד*: *cecidimus hodie unam Israelis stirpem.* Semel de barba herodotus abscissa Jes. XV, 2: *בְּלִי-זָקֵן זָקֵן גַּדְדָּהּ*: *omnis barba amputata s. mutilata.* In loco parallelo Jer. XLVIII, 37 legitur *גַּדְדָּהּ tonsa*, idque in octoginta ferme libris manu scriptis et impressis etiam ap. Jes. legitur: sed *גַּדְדָּהּ*, quod receperunt Hooghtius, Kennicottus, Jahnius al. et LXX tuerentur cum Saadia (*ⲁⲛⲁⲧⲁⲣⲉⲩⲙⲉⲓⲁⲩ*, *ⲁⲛⲁⲧⲁⲣⲉⲩ*) et res ipsa praeferre iubet. Barba enim amputatio s. mutilatio lugentium habitui eximie accommodata est: Jeremias vero pro more suo pro vocabulo minus usitato aliud substituit in hac re proprium. Vide quae uberius disputavimus in Comment. ad h. l. cf. *Gesch. d. hebr. Sprache* P. 37 et supra v. גַּדְדָּה p. 166 B.

2) *fregit*, ex. gr. baculum Zach. XI, 10. 14. *Fregit Deus brachium alicuius* 1 Sam. II, 31, et *cornu alicuius* Thren. II, 3 (cf. Ps. LXXXV, 11) figurate pro *fregit*

vires eius. (Ita Arabes *فَتَّ عَصَدَهُ* et *فَتَّ فِي عَصَدِهِ* *fregit brachium i. e. vires eius* Abulph. dyn. p. 362, vit. Tim. 273. 321. Gol., opp. *شَدَّ عَصَدَهُ* roboravit brachium eius Cor. 28, 35; *قَطَعَ اللَّهُ يَدَهُ* abscindat Deus manum eius i. e. vires eius frangat Schult. ad Har. III p. 169, *قَطَعَ جَانِحَهُ* abscissa est ala eius, de debilitatis viribus vit. Tim. II, 310 Mang.). Cf. גַּדְדָּה.
Niph. caesus, succisus esi Jes. XIV, 12. XXII, 25. Jer. I, 23, it. *fractus es*, de cornibus Jer. XLVIII, 25, cornibus altaris Amos III, 14, status Ez. VI, 6.
Pl. dicit 2 Par. XXXIV, 7 cum Acc. distinct. גַּדְדָּה ibid. comm. 4. *fregit, confregit*, ut vectes, repagula Jes. XLV, 2. Ps. CVII, 16, cornua Ps. LXXXV, 11, idolorum statuas (הַגִּזְיִים, הַגִּזְיִים) Deut. VII, 5. XII, 3. 2 Par. XXXI, 1. XXXIV, 4. 7.
Pl. caesa est arbor Jes. IX, 10.

גַּדְדָּה (succisio) n. pr. loci in tribu Benjamin, vel certe in vicinia eius Iud. XX, 45. LXX. Vat. *Γεδών*, in aliis vitiosae *Takad*.

גַּדְדָּה (sec. Sim. i. q. *g. d. caudex, stolo*, sec. Castell. col. 493, quod praefero, *succisor i. e. miles fortis* cf. Jes. X, 33) *Gideon*, n. pr. filii Joas, iudicis Israelitarum, qui populum e servitute Midianitarum vindicabat. Iud. VI, 11 sq. VII. VIII. A Baalis cultu a se extirpato etiam גַּדְדָּה dictus est, q. v. LXX *Γεδών*, atque ita Hebr. XI, 32.

גַּדְדָּה (id. formae גַּדְדָּה) n. pr. viri Benjaminitae Num. I, 11. II, 22.

גַּדְדָּה rad. in Kal inusit. Arab. *جذف* pr. i. q. *جذف* rescuit, amputavit (cf. supra ad גַּדְדָּה). Dein translate *probrose dictis prosidit*, ut *جذبت* et *جذبت* convicia pronuntiavit, maxime in Deum, *جذبت* et *جذبت* blasphemiam, *جذبت* blasphemus. Ita

Pl. dicit conviciatus est a) homines (v. גַּדְדָּה), maxime b) Deum. 2 Reg. XIX, 6. 22. Jes. XXXVII, 6. 23. Ps. XLIV, 17. Non verbis tantum id fieri potest, sed etiam re, quandoquidem temere et consulto peccando Deo legique divinae illudimus. Num. XV, 30: *qui vero sciens malum fecerit הִנֵּה הוֹאֵה אֶת-יְהוָה is Jehovahe illisit.* Ez. XX, 27: *גַּדְדָּה אֶת-הַיְהוָה אֲבוֹתֵיכֶם: mibi illuserunt maiores vestri.*

גַּדְדָּה m. plur. Jes. XLIII, 28. Zeph. II, 8 et גַּדְדָּה Jes. LI, 7 *convicia*.

גְּדֵרָה f. id. Ez. V, 15.

גְּדֵרָה murum struxit. (Arab. جَدْر Conj. I. II. IV.

id., vide de hoc significatu a Golio omissis Kamūs p. 481. lin. 2. 3). Part. גְּדֵרָה fabri murarii 2 Reg. XII, 13. גְּדֵרָה rimas aedificii obstruxit s. sarcivit. Amos IX, 11. Jes. LVIII, 12. Saepè figurate a) גְּדֵרָה muro circumducto munivit, tutum praestitit aliquem Ez. XIII, 5 cf. XXII, 30. Vide etiam גְּדֵרָה Dent. XXXII, 10. b) גְּדֵרָה obstravit viam alienius, ut egredi non posset Thren. III, 7. Job. XIX, 8: גְּדֵרָה viam meam obstravit. Thren. III, 9. Hos. II, 8.

גְּדֵרָה comm. (m. Ez. XLII, 7 f. Ps. LXXII, 4) 1) murus Ez. XIII, 5. XXII, 30. Mich. VII, 11, maceria vineae Num. XXII, 21. Eccl. X, 8. Jes. V, 5. 2) locus muro munitus Esr. IX, 9. (Arab. جَدْر, جَدْر paries, murus, جَدِير locus muro cinctus. Apud Phoenices גְּדֵרָה locus muro munitus erat n. pr. Gadūm, nobilis Hispaniae urbis. Cf. s. v. גְּדֵרָה p. 226 et Bocharti Canaan p. 673).

גְּדֵרָה 1) i. q. גְּדֵר murus, maceria. Bis legitur in st. constr. (cf. Lehrgeb. p. 565) Prov. XXIV, 31. Ez. XLII, 10. — 2) n. pr. urbis regiae Canaanorum Jos. XII, 13, quae fortasse eadem est atque גְּדֵרָה.

גְּדֵרָה f. constr. גְּדֵרָה Ez. XLII, 12 plar. constr. גְּדֵרָה, semel c. Sull. גְּדֵרָה Ps. LXXXIX, 41 (cum Zere improbo ell. גְּדֵרָה) 1) murus urbis Ps. l. c., frequentius maceria vineae Jer. XLIX, 3. Nah. III, 17, et i. q. arab. جَدِير caula s. mandra ovium i. e. stabulum in agris exstructum superne apertum, muris undique cinctum, plene גְּדֵרָה Num. XXXII, 16. 24. 36. 1 Sam. XXIV, 4. Zeph. II, 6. Ad rem cf. Hom. Od. 9, 185 de caula Polyphemum: πού δ' ἀλλ' ἤ Τρωγλή δέδμητο κισσοπέλοισι λιθόισι. Differt a sepe viva (גְּדֵרָה) Jes. V, 5. — 2) locus muro munitus, inde c. Art. גְּדֵרָה n. pr. oppidi in planitie tribus Judae Jos. XV, 36 fort. eiusdem, quod alibi גְּדֵרָה. N. gent. est גְּדֵרָה 1 Par. XII, 4.

גְּדֵרָה (caulae) Jos. XV, 41 et c. Art. גְּדֵרָה 2 Par. XXXIII, 18 itidem n. pr. oppidi in tribu Judae.

גְּדֵרָה (duae caulae, cf. גְּדֵרָה) solebant enim caulae bipartitae esse, propter diversam ovium aetatem) n. pr. oppidi in planitie tribus Judae Jos. XV, 36.

גְּדֵרָה n. gent. a בית-גְּדֵרָה vel a גְּדֵרָה q. v. 1 Par. XXXVII, 28.

גְּדֵרָה (i. q. جَدْر paries, murus) n. pr. 1) oppidi in montanis Judae. Jos. XV, 58. 2) viri Benjaminitae 1 Par. VIII, 31. IX, 37.

גְּדֵרָה rad. insuit. Chald. גְּדֵרָה coaccervavit, cumulat, cumulum addidit mensurae. Indo

גְּדֵרָה m. 1) acervus mergitum in agro. Exod. XXII, 5. Iudd. XV, 5. Job. V, 26. (Syr. chald. ܓܕܪܐ id. ibid. In lingua arabica hoc ve. minus usitatum fuisse videtur, et fort. Mauritanis peccidiare. Eo utitur Arabs Erpenii ponens جَدِير, جَدِير Plur. اجداس pro hebr. גְּדֵרָה Exod. XXII, 5, גְּדֵרָה Gen. XXXI, 46. Exod. VIII, 10. Num. XI, 32, in Kamuso p. 834 nomini جَدِير una tribuitur significatio i. e. tribus, congregatio hominum. Magis usitatum erat كَدَس accumulat, unde كَدِير et كَدَس Job. et Iudd. l. c. pro syr. ܓܕܪܐ, illudque posteriori de acervo lapidum vit. Tim. II. 206 Mang., كَدَس, كَدَس de acervo nivis).

2) tumulus sepulchralis Job. XXI, 32. (Hanc significationem frequentant Arabes sub forma جَدْر sepulchrum Marc. XV, 46 pro gr. μνημεῖον Plur. اجدات sepulchra Cor. 36, 51, vit. Tim. II, 508 Mang., اجتدت paravit sibi sepulchrum).

גְּדֵרָה pr. repulit, removit spec. ligaturam vulneris. Hos. V, 13: גְּדֵרָה נכח נזיר nec depellet a vobis (Judaeis) ligaturam (rex Assyriae) i. e. vobis non medebitur. In altero hemistichio: גְּדֵרָה יבבל גְּדֵרָה לֹא יבבל גְּדֵרָה לֹא יבבל גְּדֵרָה לֹא יבבל גְּדֵרָה לֹא יבבל LXX. οὐ δύνασθῶν εἶς ὑμῶν εἰδέναι. Hier. non solvere poterit a vobis vinculum. Chald. neque quiescere faciet a vobis dolorem. Syr. non sanabit (ܓܕܪܐ) a vobis dolorem vestrum. (Syri habent vim intransitivam ܓܕܪܐ recessit, fugit, sedatus est. Aph. requievit, liberavit. Ethpa. liberatus est. ܓܕܪܐ fuga, exhilaratio. quies, Arabes جَدْر repulit, جَدْر II. recessit, abstinuit, aethiop. ܓܕܪܐ: retinuit, prohibuit). — Qui ligaturam vulneris removet, is vulneri medicatus est, quare non male Hebraei גְּדֵרָה explierunt etiam. Ilinc

גְּדֵרָה f. remotio ligaturae i. e. sanatio vulneris. Prov. XVII, 22: גְּדֵרָה יִשְׂרָאֵל cor laetum felicem dat sanationem, animus tristis exsiccat ossa.

בגנה in ea Esr IV, 15. Ibid. VI, 2: בגנה בתיב בגנה
ita in eo (volumine) scriptus erat commentarius,
V, 7. Saepae ita in Targg. ut Gen. XLI, 48. Levit. XI,
33 cet. b) בגנה in medium et simpl. in cum acc. Dan.
III, 6. 11. 15. (Sam. ג'ג, in ctiam cum ablat.). c) בגנה
e medio Dan. III, 26.

גנה (בגנה) st. constr. בגנה pro גנה (פרו)
c. Suffl. בגנה m. 1) dorsum. Prov. X, 15: בגנה
בגנה et virga decet dorso stulti. XIX, 29. XXVI, 3.
Jes. L, 6. LI, 23. השלמה אתהרי גנה Jes. XXXVIII, 17,
v. ad גנה. — 2) mediū. Iob. XXX, 5: בגנה בגנה
e medio hominum pelluntur.

גנה i. q. גנה stat. constr. nominis, q. v.

גנה f. corpus. Iob. XX, 25. De גנה a גנה deri-
vato v. hanc rad. p. 253.

גנה f. 1) corpus (pr. venter, ut syr. ^{ܩܘܨܐ}), nou
^{ܩܘܨܐ}, ut vitiose impressum est in Cast. Lex. syr. ed.
Michl. Cf. germ. Leib). Ez. I, 11. 23. Dan. X, 6. Gen.
XLVII, 18: nihil restat ... בגנה בגנה בגנה
quam corpus nostrum et ager nosier. Neh. IX, 37:
corporibus nostris imperant et pecori nostro. — 2) corpus mortuum, cadaver,
tum hominum 1 Sam. XXXI, 10. 12. Ps. CX, 6. Nah.
III, 3, tum bestiarum Iudd. XIV, 8. 9.

גנה, sicut גנה ab גנה) cum Suffl. 1 pers. semel
גנה Zeph. II, 9. Plur. גנה, constr. גנה, aliquoties in Che-
thibh Ps. LXXXIX, 10. Gen. XXV, 23 m. 1) popu-
lus, pr. hominum conflatus, a rad. גנה no. II. Haud
enim probabile etymon a Jo. Simoni propositum a ^{جاني}
retinuit, continuit, texit, coll. arab. جاني turba nume-
rosa a גנה texit, جاني ingens multitudo item a tegendo.
Vocabulum est generale et tum de gentibus in universum
usurpatur, tum de Israelitis. Ex posteriore hoc genere
(de quo dubitare video nonnullos interpretes, ut de Wet-
tium ad Ps. II, 1) haec habebat exempla. Jes. I, 4: גנה
גנה vae populo peccatori. Gen. XXXV, 11: גנה
גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה
donec populus vindictam ceperit ab hostibus suis. III, 17. IV, 1. Jes. IX,
2. XXXVI, 2. Ps. XXXIII, 12: גנה גנה גנה גנה
genuit o beatum populum, qui Jehovam deum colit. In
altero hemistichio est גנה. Deut. XXXII, 28. Jes. LXIX,
7: גנה quem abominatur populus. Plur. גנה
multi populi Gen. XVII, 4, גנה גנה duo populi XXV,
23, גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה
— Gen. XX, 4: גנה גנה גנה גנה גנה גנה גנה
iustus homines occidit? In Plur. גנה populi spec. dicitur
de (reliquis) gentibus praeter Israelam (cf. גנה
no. 1, impr. Jer. XXXII, 20, it. גנה p. 154 B).

Neh. V, 8: nos redemimus fratres nostros Judaeos
qui venditi fuerant gentibus exteris, saepe adiuncta notione hostium et barbarorum Ps. II, 1. 8.
IX, 6. 16. 20. 21. X, 16. LIX, 6. g. LXXIX, 6. 10.
CVI, 47 (cf. גנה) cet., vel profanorum, a vera religio-
ne alienorum i. c. gentium (v. infra) Jer. XXXI, 10.
Ez. XXXIII, 30. XXX, 11. Ps. CXXXV, 15 cet. גנה גנה
circulus gentium i. c. Galilaea gentium Jes. VIII, 23.
גנה insulae gentium (cf. גנה) Gen. X, 5; intel-
liguntur populi ad mare mediterraneum habitantes. Col-
lect. Jer. XIV, 32. Nonnumquam opponitur
גנה, quo de Israele libentius utuntur. Jes. XLII, 6:
faciam te auctorem foederis cum populo, lucem i. c. doctorem gentium, cf. comm. 1.
XLIX, 6. Dent. XXVI, 18: Deus te spondere fecit, te
populum ei peculiarem futurum (עם בגנה) 19. (et pro-
misit) se cunctis gentibus superiorem te facturum esse
(עליון על-בלי-הגנה). Cf. de h. l. vexato s. v. גנה
120 A. XXXII, 43: גנה גנה גנה ovate, gentes,
populo eius i. c. felicem cum praedicate. Inde raris-
sime invenitur sequi. Genit. et cum Suffl. גנה גנה
(Zeph. II, 9): ereberrime גנה גנה גנה. LXX
satis constanter sem reddunt גנה גנה גנה. Vulg. gens,
unde etiam in N. T. τὸ ἔθνος opponitur τῷ λαῷ Θεοῦ
Ἰσραὴλ Luc. II, 32, et ἔθνος gentilis hominem notat a
vera religione alienum (apud Judaeos recentiores etiam
singulariter גנה, גנה de gentilibus et Christianis): decies
tantum pro גנה dederunt גנה, partim ubi Israelis popu-
lus intelligitur Jos. III, 17. IV, 1. Jes. IX, 2. XXXVI, 2,
partim, ubi reliquae gentes Ez. XX, 41. XXXVI, 15.
Contra etiam ἔθνος de gente iudaica legitur Act. X, 22.
Luc. VII, 5.

2) Poët transfertur ad animalium greges et agmina.
Joël I, 6 de locustis: גנה גנה גנה גנה גנה
ascendit populus contra terram meam, fortis neque
numerandus. Zeph. II, 14: גנה גנה גנה גנה
omnes bestiae gregis i. c. gregales. Cf. גנה Prov. XXX, 25. 26, gr.
ἔθνη γρηγοῦν, γρηγοῦν, ὑσινοῦν, μελισσοῦν, χοίρων Hom.
II, 2, 87. 458. 469. Od. 14, 73, lat. apium populi Colum.
9. 13, equorum gentes Virg. Ge. 4, 450, arab. ^{بغال}, v. Boel.
Hieroz. II, 468.

3) Aliquoties גנה gentiles ad nominis proprii natu-
ram proxime accedit. Jos. XII, 23: גנה גנה rex
Gentium ad Gilgalam. Videtur ibi, quemadmodum in
Galilaea, postea gentiles consedisse inter Hebraeos, καὶ
ἔθνη hoc nomine appellati, idque nomen a scriptore huic
tempori tribui, quo omnes Palaestinae incolae gentiles erant.
Plane incertum, ubi quaerendi sint גנה Gen. XIV, 1
commemorati cum Kedorlocomero bellum contra Sodomam
gerentes. Clericus Galilaea gentem intelligit (coll. גנה
Jes. VIII, 23), quae Kedorlocomero parens in officio
manserit etque ex foedere auxilium tulerit, qua sententia
adoptata anachronismus statuetur, quandoquidem gen-
tiles in Galilaea habitantes vix poterant hoc nomine appella-
ri, priusquam Hebraei ibi consederant. Collato Gen.
X, 5 possis occidentis populos intelligere. Symm. βασιλεὺς

Συρθῶν vertens, גור, legisse videtur. Non male anonymus intrp. βασιλεύς Πλαυβίους.

גור et גור callis v. rad. גור.

גור 1) transit i. q. arab. جاز med. Waw, sam. גור et גור transit, praeritit, aeth. ገዘ፡ migravit, castra movit (unde ገዘ፡ emigratio, Aethiopia q̄s emigrationis terra), syr. ܓܘܪ transit, defecit, consumitus est. Ps. XC, 10: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ nam transit cito vita humana et avolamus. Bene Chald. ܓܘܪ transcutit anni. LXX ἐπιγῶρε, Vulg. supervenit. Syr. ܓܘܪ, satis recte, si vim verbi spectamus, quoniam a vera verbo-rum sententia hi interpretes longe aberraverunt. Hebraei interpretes ex mera coniectura verbo גור tribuunt vim excisionis (גוריה). — 2) causat. transportavit, trans-vehit. Num. XI, 31: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ et transvehit cornucopiae a mari. LXX ἐξέπε-ϋσσερ. Vulg. detulit. Optime Sam. eodem verbo usus ܓܘܪ. Male Hebraei interpretes vertunt avulsit a mari, q̄s גור sit i. q. גור. De voce גור Ps. LXXI, 6 v. rad. גור.

גור prorumpere v. גור.

גור exultare v. גור.

גור rad. ius. Syr. ܓܘܪ color, chald. ܓܘܪ colore finxit. Indo

גור (coloribus pictus) n. propr. 1) filii Naphtali Gen. XLVI, 24. 1 Par. VII, 13, unde patron. eiusdem formae (pro גור) Num. XXVI, 48. 2) viri Gaditae 1 Par. V, 15.

גור inf. גור et גור Num. XVII, 28. XX, 3 fut. גור expiravit, vitam efflavit i. q. גור mortuus est Gen. VI, 17. VII, 21. Num. I. c. XVII, 27, maxime in sermone poet. Iob. III, 10. X, 18. XIII, 19. XIV, 10. XXVII, 5. XXX, 18. XXXIV, 15. XXXVI, 12. Ps. LXXXVIII, 16. CIV, 29. Zach. XIII, 8. Thren. I, 19. Aliquoties additur גור Gen. XXV, 8: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ Abrahamus et mortuus est, comm. 17. XXXV, 29. LXX bis reddunt τελευτώ, bis αποθνήσκει, sexies απολείπει, unde colligas, vim primariam esse in deficiendo, coll. arab. ܓܘܪ esurivit, famelicus fuit, fame laboravit. Sam. ܓܘܪ expiravit.

גור in Kal inusit. Arab. جاني cavus fuit. V. id. et in medio alicuius rei fuit delituitque, Conj. II. exca-

vavit, it. clausit portam (pr. fecit, ut aliquid intus sit et delitescat). Syr. ܓܘܪ piscatus est (pr. pisces reti clausit) Ethpa. ocellus, ocellatus est. Hiph. clausit valvas. Neh. VII, 3. Ita etiam in Mishna, Sabim 3, 1 et in Kal, Mo'ed Katon 3, 1, ܓܘܪ operculum, ܓܘܪ clausio ect.

גור f. corpus, cadaver, a cavitate dictum 1 Par. X, 12, pro גור in loco parallelo 1 Sam. XXXI, 12. Arab. جوف cavum, venter, جيفة cadaver, unde ex usu secundario جاني med. Fe factuit cadaver. Rabbin. גור corpus, persona, גור corporal.

גור i. q. arab. جاز pr. deflectere a via, ut גור, hinc divertere ad aliquem Schult. ad Har. IV, 15, et deinde in vulgari lingua hebraeae usu 1) commorari alicubi tanquam peregrinum et hospitem, peregrinari. Dicitur de singulis hominibus Gen. XII, 10. XIX, 9. XX, 1. Iud. XVII, 7. XIX, 1. 16. Ruth 1, 1. Jes. XXXIII, 7, et de universis gentibus, ut Israelitis in Aegypto peregrinantibus Exod. VI, 4. Ps. CV, 23. cf. Jer. XLII, 15. 17. 22. XLIII, 2. 5 ect. in exilio babilonico degentibus Esr. I, 4. Poët. de brutis. Jes. XI, 6: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ hospitis instar commoratur lupus apud agnum. Sequitur גור terrae, in qua quis hospes commoratur Gen. XXI, 23. XXVI, 3. XLVII, 4. Lev. XX, 2. Jes. XVI, 4. Hospiti, apud quem commoratur, praemittitur גור Gen. XXXII, 5, ܓܘܪ Exod. XII, 48. Lev. XIX, 33. Poët. constr. etiam c. accus. populi locique, in quo vel apud quem commoratur. Ps. CXX, 5: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ vac mihi! quod apud Moschos habito. Iud. V, 17: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ et quare Danus ad naves habitat? i. e. otiosus sedet in littore maris, navigationibus reique maritimae intentus, de publica salute vero parum sollicitus. (LXX καὶ δὴ εἶπε ὅτι παροῦσι πλοῖα; Vulg. et Dan vacabat navibus, neque aliter Kimchius, Luth., Lettius, J. D. Michaëlis et Schumrervus vero: cur verbatur naves? ex signif. 3. Sed prius vel parallelismo verborum ἡσπῆσεν commendatur.) Iob. XIX, 15: ܓܘܪ ܒܝܬܝ qui in domo mea versantur. Intellige servos potissimum, in altero enim hemistichio ancillae. Hieron. inquilini domus meae.

Alex. γείτορες; ex usu Arabum et Aethiopum, quibus جاز, גור: est vicinus, mecum col habitans, جاز, גור: vicinus fuit, cf. Gen. Ixod. III, 22: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ inquilina vel sec. Vulg. hospita eius. LXX ἡσπῆσεν, Vicinam intelligunt Saad. (جارت بيت), J. b. Karisch (مجاورة بيت) et Cod. Sam. cum Vers. sam. (גור ביהה), cf. גור vicinus Exod. XII, 4, chald. ܓܘܪ, גור, גור (id.). Jes. XXXIII, 14: ܓܘܪ ܗܝܫ ܕܢܥܩܐ ܒܝ-ܢܝ equis nostrum commoretur apud ignem edentem, quis cohabitabit focis aeternis? Vox est peccatorum in vicinia

stragium a Jehova in Assyrios immissarum (comm. 12. 15) sibi mentium. Peculiaris locutio est גַּר בְּאֶדְמַת יְהוָה *commorari in tentorio Jehovae* i. e. frequentem adesse in templo. Dicit q̄s. hospitem esse, et, quod cum eo coniunctum est, eius tutela et patrocinio uti. Ps. XXV, 1. LXI, 5 cf. XXXIX, 13. Etiam c. acc. Ps. V, 5: לֹא יִגְדָּר הָיִם *nou habitat tecum malus*. Parall. non favet Deus impietati. (Arab. جَر مج. III commoratus est in templo religionis ergo, Reiske ad Abulf. Ann. III, p. 320. Cor. 33, 60, it. in clientelam recepit, quia hospitis est, tueri peregrinum, Schult. ad Iob. p. 471. Lette ad Cant. Deb. p. 615, جَرُ أَلَمَّ hospes s. cliens Dci, epith. Zamachscharii Gram-

matici ob diuturnam in urbe sancta commorationem. Abulf. l. c. III. 418). — Part. גַּר, quod distinguitur a nomine verbali גַּר peregrinus, unde dicitur Lev. XVIII, 12: הַגֵּר הַפֶּגֶר *peregrinus habitans in medio vestro*. XVIII, 26. XIX, 34. — In impeditoribus locis est Iob. XXVIII, 4, ubi in descriptione metalli fodinae legitur: כָּרַץ בְּהַלֵּם גַּר *non male Rosenm. R. Levin secutus: rumpit homo canalem ex eo, ubi habitat* i. e. inde a superficie terrae hominumque sede canales deorsum agit, aditumque sibi ad terrae penetralia parat, ubi גַּר ellipt. pro גַּרְם *in terra qs. peregrinante, satis certum est (v. גַּר et גֵּר): maior difficultas fuerit in ve. בְּהַלֵּם de puteo s. canali metallico deorsum acto usurpato. Propterea aliis magis placet interpretari: prorumpit torrens a latere peregrini pro ab eo ubi peregrinatur se. fossor, ita ut intelligantur aquae e cuniculis subterraneis subito iuxta fossorem in terrae penetralibus peregrinantes erumpentes specusque metallicos inundantes. Schult. in Opp. min. p. 499 et Michaëlis in Supplem. גַּר h. l. nomen esse volunt i. q. גַּר *radix montis a rad. גַּר, verbaque poëtae redeundant: rumpunt alveum de pede montis*. Sed hac significatione adoptata obtiatur part. גַּר, nec satis apte dixeris גַּרְם *in terra qs. peregrinante, satis certum est (v. גַּר et גֵּר): maior difficultas fuerit in ve. בְּהַלֵּם de puteo s. canali metallico deorsum acto usurpato. Propterea aliis magis placet interpretari: prorumpit torrens a latere peregrini pro ab eo ubi peregrinatur se. fossor, ita ut intelligantur aquae e cuniculis subterraneis subito iuxta fossorem in terrae penetralibus peregrinantes erumpentes specusque metallicos inundantes. Schult. in Opp. min. p. 499 et Michaëlis in Supplem. גַּר h. l. nomen esse volunt i. q.**

2) congregari. Ps. LVI, 7: יִגְרְרוּ יַגְרְרוּ יַגְרְרוּ *congregantur et delitescunt* i. e. gregatim in insidiis delitescunt. Symm. *συνομοιω λέσθη*. Chald. *תְּבַשְׂתִּין* Hieron. congregantur. Sequ. *גַּר* *contra* aliquem. LXIX, 4: יִגְרְרוּ יַגְרְרוּ *congregatur contra me fortes*. Chald. *תְּבַשְׂתִּין*. Jes. LIV, 15: הָאֵשׁ אֲשֶׁר בְּיַדְּךָ יִגְרְרוּ *si quis congregatur, minime a me hoc insussum est, qui contra te congregatur, ad te deficit*. Targ. ut supra *תְּבַשְׂתִּין*. In Hithpal. Hos. VII, 14. Semel, ut videtur, transitive Ps. CXI, 3: יִגְרְרוּ יַגְרְרוּ *congregant bella, quanquam etiam reddi possit: congregant se ad bella*. Chald. *תְּבַשְׂתִּין* concitant bella, q̄s. legisset *גַּר* (a *גַּר*) et, neque hoc alium fuerit, cf. Dan. XI, 25. Caeterum hunc *congregant* significatum, quem paulo cupidius disputans eliminatum vult Michaëlis in Suppl. 286, non solum flagitat locorum laudatorum contextus, sed 1) eundem expresse-runt e vet. intpp. Chaldaeus, praeter l. l. e. c. etiam Jer.

VI, 25. XX, 3. 10. Thren. II, 22, Aqu. Ps. XXXI, 14 ubi ubi reddidit *συνομοιω*, it. Symm. Ps. LVI, 7. Kimchi: *עָזְרוּ אֲרִיבֵיהּ וְקָבְצוּ*: 2) congregandi, conveniendi vis re vera pendet ab habitando et colibitando, et alibi quoque nterque significatus eodem verbo exprimitur, v. c. *אֲרִיבֵיהּ* habitavit, commoratus est i. q. *גַּר*. Conj. V. congregatus est, in unum locum convexit; 3) eandem vim habes in verbis huic finitimis *אָגַר* et *יָגַר*; 4) ipsum *גַּר* Conj. IV valet reposuit in promptuariis, unde *יִגְרְרוּ* promptuarium, horrenm. Ipse Michaëlis cunctis locis laudatis non satis apte adhibet arab. *جَار* *injuste egit contra aliquem, verum hand dubie vidit Rosenm. ad Ps. LVI, 7.*

3) timere, ut vicinum יָגַר *et* *יִגְרַר*. Pendet hic signifi-

ficatus e *deflectendo*: timidus enim pavidusque alteri de via decedit et ab ea deflectit (*geht ihm aus dem Wege, tritt zurück*). Homini vel rei, quam timeamus, praenititur *גַּר* Iob. XLII, 17, et *יִגְרַר* Nam. XXII, 3. Deut. I, 17. IX, 19. XVIII, 22. 1 Sam. XVIII, 15, semel in accus. ponitur Deut. XXXII, 27, sec. nonnullos etiam Iud. V, 17. Is, cui timeamus, ponitur praevio *גַּר*. Hos. X, 5: *יִגְרְרוּ בְּתֵלֵי בֵּית־אֵזֶן יִגְרְרוּ שְׂכֵן שְׂבָרֹן גֵּרֵיהֶם יִגְרְרוּ בְּבֵיתֶם* *timetis Beth-Aven timet Samaritae incolae*. Iob. XIX, 29: *יִגְרְרוּ בְּבֵיתֶם תִּירְאוּ* *timeate vobis a gladio*. De timore s. reverentia Dei Ps. XXXII, 24. XXXIII, 8.

Hithpal. *יִגְרְרוּ* i. q. Kal no. 1 *commoratus est*, sequi quidem aliquid 1 Reg. XVII, 20. 2) i. q. Kal no. 2. *congregavit se*. Hos. VII, 14: *יִגְרְרוּ יַגְרְרוּ בְּכַרְמֵי הַחֵמֶר* *propter frumentum et mustum congregantur, a me deficiunt*. Intelligi possunt supplicationes in honorem idolorum ad impetrandam agrorum fertilitatem institutae. Chald. *תְּבַשְׂתִּין*. Syr. ex signific. no. 3. *de frumento et vino solliciti sunt* (*تَبَشَّتِينَ*). Pauci quidam codd. *יִגְרְרוּ*, LXX *καταέμυστρο*, quod praefert Michaëlis de congregandi significatu, ut diximus, dabitans. — In lingua arabica deflectendi et exorbitandi notio primaria ad vitam moresque potissimum translata est, ut valeat *declinavit a recto, iniustus, impius fuit*, *جَار* iniustitia, impietas, tyrannis: in lingua syriaca et sam. ad fidem coniugi debitam, unde *אֲרִיבֵיהּ* adulterium commisit, moechatus est, *אֲרִיבֵיהּ* adulter.

גַּר f. *גֵּר* inquilinus, v. rad. no. 1.

גַּר m. *peregrinus, hospes, alienigena, homo extra patriam degens*. Gen. XV, 13: *יִהְיֶה יִגְרְמָךְ בְּאֶרֶץ אֲלֵנָה* *peregrini erunt posteri tui in terra aliena*. Exod. II, 22. XVIII, 3. XXII, 20. XXIII, 9. Lev. XIX, 34 ect. Saepc iungitur syn. *אֲדֻנָּה* advena, accola (quae vce. ita differre conicit Mich. in Iure mos. II, §. 38 ut *גַּר* vocetur, qui non sit agri proprii possessor, *הַיִּשָּׁב*,

qui domo propria carcat) Gen. XXIII. 4. Lev. XXV, 35. 47; opponitur ארצה indigena Exod. XII, 19. Lev. XXIV, 16. 22. Num. IX, 14. XV, 50. Jos. VIII, 33 et הא popularis Deut. XXIV, 14. Multis autem locis Israelitae admonentur, ne peregrinos, viduas, orphanos aliosque derelictos opprimant, ut contra his opem auxiliumque ferant Exod. XXII, 20. XXXIII, 9. Deut. XXIV, 17. XXVII, 19. Jer. VII, 6. Zach. VII, 10 ect. cf. Ps. CXLVI, 9. — Jer. V, 17 גירים videntur pastores nomadesque peregrini cum gregibus in terra oberrantes, quales olim Hebraei fuerant in terra Cananaca, et Rechabites erant Jeremiae tempore. — Quemadmodum vita humana peregrinationi (גיר Gen. XLVII, 9) comparatur, ita singuli homines poet. peregrini vocantur in hac terra. Ps. XXXIX, 13: אֲנִי כַּגֵּיר בְּאֶרֶץ אֲנִי נָמִי peregrinus ego tecum i. e. in terra tua. 1 Par. XXXI, 15. — Cum Sull. גיר, גיר peregrinus, hospes tuus, eius i. e. in patria (non in domo) tua, eius degens. Exod. XX, 10. Deut. V, 14. XXIV, 14. XXXI, 12. LXX πάροικος, παροικίος, bis γενοίαι (chald. גירא) Exod. XII, 19. Jer. XIV, 1, semel גֵּירָא Job. XXXI, 32. In linguis cognatis praeter גירא conferatur אֲדֵנָה, אֲדֵנָה, אֲדֵנָה, proselytus, אֲדֵנָה, אֲדֵנָה, אֲדֵנָה, advena, proselytus fuit.

גיר i. q. גיר. Semel legitur 2 Par. II, 16.

גֵּירָה f. *hospitium*, ubi peregrini divertunt. Jer. XLII, 17.

גֵּירָה i. q. גיר *catulus leonis*. Plur. גֵּירָה Jer. LI, 38, גֵּירָה Nah. II, 15.

גֵּירָה plur. (m. 1) *catulus*, ita dictus sec. Bocharum (Hieroz. I, 714), quia catuli circa matrem congregantur (v. rad. no. 2), rectius fortasse sec. *Michaëlem*, quia adhuc in hospitio et sub tutela matris sunt. Dicitur spec. a) de *catulo leonis* Ez. XIX, 2. 3. 5. גיר אריה Gen. XLIX, 9. Deut. XXXIII, 22. Nah. II, 12, plur. גֵּירָה Jer. LI, 38. Intelligitur catulus matris adhuc ubera sugens, et distinguitur a גֵּירָה i. e. leone invenc, qui a lacte depulsus sibi met victum quaerere incipit, v. Ez. et Nah. l. l. c. c. Interdum figurate de heroe invenc Gen. Deut. l. c. Semel b) de *catulo canis fovi* (בן) Thren. IV, 3. (Hebraei recentiores גֵּירָה etiam de *catulo ursino* et *canino* usurpant, Arabes جرو, جرو, جرو de *catulo leonino* et *canino*, v. Bocharum l. c. Melit. *geru* catulus, גֵּירָה, גֵּירָה, גֵּירָה. — 2) גֵּירָה ascensus catuli s. *catulorum*, n. pr. loci prope Jibleam. 2 Reg. IX, 27.

גֵּירָה (hospitium Baalis) n. pr. oppidi in Arabia, prob. a Baalis templo ita dicti 2 Par. XXXVI, 7.

גֵּירָה (*hospitium*, derivatum futuri) n. pr. oppidi tribus Judae Jos. XV, 21.

גֵּירָה m. *timor*, *formido*. Jer. XXXI, 9. Jer. XX, 4. Alibi semper in hac locutione: גֵּירָה בְּמַבְּיָי *formido undiquaque*. Jer. VI, 25. XX, 3. v. XLVI, 5. XLIX, 29. Ps. XXXI, 14. Plur. גֵּירָה (cf. *Lehrgeb.* p. 161, not. 2. 563, not. 5) Thren. II, 22.

גֵּירָה m. 1) *peregrinatio*. Ubique in Plur. גֵּירָה. Gen. XVII, 8: אֶרֶץ גֵּירָה *terra, in qua peregrinaris*, nunc hospes es. XXXVIII, 4. XXXVI, 7. XXXVII, 1. Exod. VI, 4. Aliquoties de vita humana, quatenus homo peregrini et hospitis instar brevis in ea commoratur, quam optet. Gen. XLVII, 9 Jacobus Pharaoni: *anni peregrinationis meae sunt centum et triginta, pauci et molesti fuerunt dies vitae meae*. Ps. CIX, 51: בְּמַבְּיָי *in loco peregrinationis meae* i. e. in his terris. Ubique haec metaphora (cf. Ps. XXXIX, 13. 1 Par. XXX, 15) ad vitae brevitate refertur, nunquam ad id quod homo proprie melioris mundi civis in his terris nominis peregrinus sit et hospes. — 2) *habitaculum*. Ps. LV, 16. Job. XVIII, 19.

גֵּירָה f. i. q. גיר *timor*. Prov. X, 24: גֵּירָה *quodcumque timet impius*.

גֵּירָה f. 1) *granarium, horreum* frumenti, a congregando colligendoque dictum, v. rad. no. 2, et גֵּירָה — 2) *timor*, deinde *obiectum timoris, matum, calamitas*. Plur. Jer. LXXVI, 4: גֵּירָה אֲבִיָּא *quae cumque timent, iis inmittam*. Ps. XXXIV, 5.

גֵּירָה, semel legitur in Plur. Joël I, 17: גֵּירָה *desolata sunt horrea, granaria destructa*. Vix dubium, quia גֵּירָה idem sit quod גֵּירָה, et sequi Dag. euphonico proprie praemisum videtur ad locum indicandum (horrei, granarii locus) sicut גֵּירָה אֲבִיָּא a ראש a גֵּירָה, ita tamen, ut גֵּירָה vi sua propria amissa non differat a גֵּירָה ut גֵּירָה pr. *locus fontis* saepe non differat a גֵּירָה fons. R. Tauchum: *חַף גֵּימָה אֵן בְּלֹוֹן מִגֵּירָה פְּרָדוּ אֵלֵי מִימֵי אֲרֵבָה אַחֲרֵי פְּרָדוּ אֵלֵי מִימֵי אֲרֵבָה פְּרָדוּ אֵלֵי מִימֵי אֲרֵבָה esse debet Meguroth, sed ad Nim formativum additur insuper aliud, sic ortum Mauguroth*. Minime faciendum, quod volunt Jos. Kimchi et Abarbenel, גֵּירָה dictum esse pro גֵּירָה praefixo, et vendendum destructa (quaedam) ex granariis, vel destructa sunt horrea propter timorem se. hostium. Neque magis placet Michaëlis p. 287 גֵּירָה et גֵּירָה derivans a גֵּירָה vendidit, ut proprie sint granaria dardaniorum frumentum vendentium: hoc enim verbum speciale est de pullo in matris utero ento venditioque. Vide etiam Pocockium ad h. l.

גֵּירָה *glaba* terrae, pulveris. Semel in T. Tob. VII, 5 Keri גֵּירָה וְגֵירָה Chathibh Al m 2

גזז *vestiant* i. e. tegunt *corpus meum vermes et glebae terrae*. Hoc posteriori autem referendum ad cineritium aegroti cutem, asperum insuper et quasi squamosum, cui terrae glebae inspersae esse videbantur. Alex. βόλινας γῆς. Vulg. *sordes pulveris*. Targ. גזזתא דשפרא i. e. *gleba pulveris*, ut habet Hieronymus. Talmudistae eodem ve. utuntur de *gleba massaque glebae simili* Mischn. Tehor. 5 §. 2: גזז של זיהרים *massa cohaerens olivarium* se. contusarum. Ibid. 5 §. 1: גזז ברארץ סהורה *gleba terrae purae et gleba agri immundi, gleba terrae purae et gleba ex terra gentium*. In Gemara גזזתא de *pulvere ipso*. Schabb. fol. 15, 2 quinquies: גזזתא דגזזתא *laudatus ad pulverem* i. e. ut comburatur in cinerem. Laudat praeterea Buxtorf, pluralem in his verbis Gemarae גזזתא *fecit nos sassa, gzebas, gzebas*, eundemque habes in alio loco a Kimchio laudato בגזזתאן *Abulwalides* in quo est etiam forma *gzeba*, ut in Chethibh. Abulwalides se olim cutem pulveris (نشاط التراب) reddidisse observat, nunc vero collatis exemplis talmudicis se eorum sententiam praefere, qui ipsum *pulverem* intelligant. R. Tanchum interpretatur *قطعة تراب متبلدة بعضها على بعض متجمعة* *gleba pulveris, quae concrevit cum alia, cum ea cohaeret et exsiccata est*. Aben Isaac etiam probabile, speciem pulveris intelligi (גזזתא) et duo synonyma coniungi, ut in quo in ארצה קבר Dan. XII, 2. A *pulveris* significatu satis certo et indubitato exstat praeterea denom. גזזתא *luctatus est pr. pulverem luctando excitavit* (v. גזזתא) ap. Talmud. (v. Buxt.) et in Vers. Sam. Gen. XXXII, 25 26. גזזתא pro hebr. גזזתא. Quum de usu loquendi huius ve. satis constet, de etymo non anxie quaerendum videtur. Haud contemnenda tamen Jo. Simonis conjectura, quae et *gzeba* dictum esse pro *gzebat* גזזתא a rad. גזז impurus, spurcus fuit, unde גזזתא *sordes*, quia voce nostrum גזז ap. Tobum exprimit Vulgatus. Plane non audiendus est Schult. ad Job. l. c., qui coll. גזז aestuavit, ellerbuit, *aestuationem pulveris* offert.

גזזתא *thesaurarius*, v. rad. גזזתא.

גזזתא pr. *secuit*, ut vicinum גזז, spec. 1) *lapidem cecidit, caedendo effinxit*, unde גזזתא. (Syr. *guz* amputavit, totondit, quod postea refertur ad sterilitatem, גזזתא serra, גזזתא falx dentata. Talmud. גזזתא totondit). — 2) metaph. *tribuit, pensavit*, quod a caedendo et secando ductum est, plane ut *guz* a *guz*. Maxime, ut syn. גזזתא, de beneficiis in aliquem collatis. Ps. LXXI, 6: גזזתא אמי אמה גזזתא *ab utero matris tu beneficiis me affectisti*. LXX *συνελευσθης*. Vulg. *protector*. Syr. *fiducia mea*. Targ. contra cum Rabbimis גזזתא a גזז

derivantibus idque, ut Num. XI, 31, transitive accipientibus: גזזתא *educens me*, coll. גזזתא Ps. XXXI, 10 a גזזתא. Vide Schult. animadv. ad h. l. (Arab. *guz* retribuit, pensavit, *guz* retributio, poena, praemium, cf. *guz* distribuit, partitus fuit, unde *guz* pars. In lingua aeth. hoc verbum ad dominium refertur, plane ut gr. *κυριος* de duce et domino etiam dicitur. A verbo amh. *guz*: dominatus est apud eos derivatur longe creberrimum *guz*: domina. Apud Arabes *guz* frequentius etiam valet *suffecit*, quod Mich. adhibet verbis Psalmi LXXXI, caque reddit: *tu mihi sufficiens fuisti*).

גזזתא pr. *caesio, caesura* lapidum. Unde גזזתא 1 Reg. V, 31. 1 Par. XXII, 2. Ez. XI, 42 et simpl. גזזתא lapides caesi, ni fallor, maxime quadrati. Jes. IX, 9: גזזתא *lapides caesos extruemus* i. e. domos ex lapidibus caesis, cf. Amos V, 11. 1 Reg. VI, 36: גזזתא *tres ordines lapidum caesorum*. VII, 9. 11. 12. Exod. XX, 22. Thren. III, 9.

גזזתא (formae גזזתא, גזזתא, fort. lapidina) n. pr. loci aliunde non cognitum, a quo ducitur gentil. גזזתא 1 Par. XI, 54 ut גזזתא a גזזתא, גזזתא a גזזתא.

גזזתא (v. rad. גזזתא, ut גזזתא, fort. lapidina) *Gozan, Gauzanitis*, regio Mesopotamiae Assyriis parva (2 Reg. XIX, 12. Jes. XXXVII, 12), ad Chaboram fluvium (2 Reg. XXVII, 6. XVIII, 11. 1 Par. V, 26) sita, in quam decem tribuum pars a Salmanassare deportata est. Verba enim 2 Reg. XXVII, 6: *cosque habitare iussit in Chaborem, Gauzanitidis fluvium, et in urbibus Mediae*, optime illustrant Mesopotamiae descriptione apud Ptolemaeum (V, 18), qui regionem Chaborae et Saocerae fluminibus interiacentem *Fauzanium* appellat, ita ut Chaboras 2 Reg. l. c. aptissime *Gauzanitidis* fluvius vocetur. Hodieque haec provincia *Kauschan* vocatur. 1 Par. l. c. quidem, ubi verba ita se habent: *Chaboras a fluvio Gauzanitidis interfecto verbo גזזתא separatus est, et ab eo differre videtur*: sed nihil dabit, quin hoc negligentiae rerumque geographiarum imperitiae tribuendum sit, quarum haud pauca in hoc scriptore vestigia reperiuntur: minime h. l. secus atque in libris Regum, *Chaboram, Mediae montem, et Gauzaniam*, urbem mari caspio vicinam (Ptolem. 6, 2) intellexerim, quo inclinat Roseum. (*bibl. Alterthumsk.* I, 296), cf. Ker Porter Travels (I, p. 267), ubi fluvium Gosan eundem esse conicitur, qui hodie *Kissil-Osan*, vocatur. Bochartum (Phaleg III, 14), qui utrobique hanc, quam dixi, *Gauzaniam* intelligit, recte refellit Clericus ad 2 Reg. l. c. Cf. Mich. Suppl. p. 279.

גזזתא inf. גזז Gen. XXXI, 19. 1 Sam. XXV, 2 et גזז Gen. XXXVIII, 13 fut. גזזתא *totondit*. (Syr. et Chald.

נָזַל, נָזַל, Arab. نَزَلَ id.). Refertur a) ad tonsuram ovium. Gen. XXXI, 19. XXXVIII, 13. Deut. XV, 19. Part. Plur. נָזְלוּ ovium tonsores Jes. LIII, 7. 1 Sam. XXV, 7; נָזְלוּ אֶת־הַצֹּאֵן אֶת־הַצֹּאֵן אֶת־הַצֹּאֵן *accepi, te tonsores conduxisse*. Erat autem ovium tonsura, utpote messis pectuariorum, cum amiorum conviviis publicaque lactitia coniuncta. 2 Sam. XIII, 23. 24. Gen. XXXVIII, 12. Usurpatur b) de ton- dendis capillis, quod in luctu fieri solebat. Iob. I, 20. Jer. VII, 29. Mich. I, 16. c) de feno secando (v. נָזַל no. 2).

Arab. نَزَلَ secuit, messuit fruges. Quorundam Rabbino- rum, qui huic verbo vellendi notionem tribuunt praecunte Chald. Jer. VII, 29, opinionione docte redarguerunt Bochar- tus in Hieroz. I, p. 480 sq. Schult. ad Iob. I, 20, cf. Mich. in Suppl. h. v. LXX ubique *καίγει*. — נָזַל Num. XI, 31 vide s. rad. נָזַל.

Aph. נָזַל plur. נָזְלוּ *tonderi*, de hostibus i. e. caedi, excindi. Nah. I, 12. Cf. eandem metaphoram Jes. VII, 20. Multi eodd. נָזַל, 4 Erfordd. נָזְלוּ (a נָזַל) *transierunt*, quod etiam Chaldaeus vertendo expressit, cf. Ps. XC, 10 et syr. נָזַל transit, consumtus est, defecit. Apli. con- sumsit, exstinxit.

נָזַל m. Plur. constr. נָזְלוּ 1) *lana ovium detonsa, vel- lus*. Deut. XVIII, 4: נָזְלוּ אֶת־הַצֹּאֵן *primitiae velloris ovium tuarum*. Iob. XXXI, 20. Cf. נָזַל. — 2) *pratium detonsum*. Ps. LXXII, 6. Amos VII, 1: נָזְלוּ אֶת־הַצֹּאֵן *foe- niseicia regis*. Significari videntur primitiae focii, quas fortasse exigebant Israelitarum reges.

נָזַל f. i. q. נָזַל no. 1. *vellus* Iudd. VI, 39. 40. plenius נָזַל comm. 37. Arab. نَزَلَ vellus, unius ovis lana detonsa.

נָזַל (tonsor) n. pr. 1) filii Caleb 1 Par. II, 46. 2) filii Charan, nepetis Caleb. ibid.

I. נָזַל fut. נָזַל 1) pr. *detraxit*, ut eutem de carne. Mich. III, 2: נָזַל עֲרֵם אֶת־עֲרֵם *qui eutem iis detrahunt* i. e. eos misere vexant (cf. arab. نَزَلَ lacsum vulneratumquo fuit inmentum, ita ut os prodeat, *geschunden scyn*). Inde

2) *rapuit, abripuit*, ut syr. transp. نَزَلَ, nasor. نَزَلَ Cod. Nasar. I, 38 a) vi aperta 2 Sam. XXIII, 21: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *rapuit hastam e manu Aegyptii*. 1 Par. XI, 23. Iob. XXIV, 9: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *rapuit de matris ubere orphanum*. LXX ἔρπασεν ὑψιστοῦ ἀπὸ μαστοῦ. Gen. XXXI, 31: נָזַל אֶת־בְּנוֹתַי *timebam, ne mihi eriperes filias meas*. Deut. XXVIII, 31. De rapto mulierum Iudd. XXI, 23. Improprie Iob. XXIV, 19: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *siccitas et calor rapiunt aquas nivis* i. e. absorbent,

bibunt. Saepius etiam usurpatur b) de eo, qui aliena bona qualicumque iniuria *ad se rapit, sibi vindicat* (*Can sich raßsen*). Iob. XX, 19: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *domos sibi vindicavit, quas non exstruxerat*. Sic de gregibus XXIV, 2. Mal. I, 13, agris Mich. II, 2, puteis Gen. XXI, 25. Frequenter maxime de beatiore, qui tenuio- rum bona tum vi illata tum sibi vindicat Lev. V, 23. Jer. XXI, 12. XXII, 5. Ez. XVIII, 12. 16. 18. XXII, 29. Ps. LXIX, 5. נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *sibi vindicavit, quod alteri competit* Jes. X, 2 coll. Iud. V, 7.

3) e. acc. pers. *diripuit, spoliavit* aliquem a) prop- rie Iudd. IX, 25. Ps. XXXV, 10, b) fraude et iniuria i. q. נָזַל. Lev. XIX, 13. Prov. XXII, 22. XXVIII, 24. Part. pass. נָזַל Deut. XXVIII, 29.

Aph. pass. *raptas, abreptus est*, de somno Prov. IV, 16.

II. נָזַל rad. inusit. i. q. arab. نَزَلَ *pipivit*, de

columba. In Kamuso p. 1413 نَزَلَ explicatur صَوَّتَ الْحَمَامِ *vox columbae*. Inde נָזַל, نَزَلَ.

נָזַל m. *ropina* et concr. *bona cum vi et iniuria* parta. Lev. V, 21. Ps. LXXI, 11. Jes. LXI, 8. נָזַל Ez. XXII, 29. Sequi. Genit. bis legitur forma

נָזַל (cf. *Lehrgeb.* p. 565) id. Ez. XXVIII, 18: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *fratri ereptam*. Eccl. V, 7.

נָזַל constr. נָזַל (Jes. III, 14) id. נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *ad se rapuit bona aliena* Ez. XVIII, 7. 12. 16. Lev. V, 23: נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *et reddat iniuste parta*. Ez. XXXIII, 15. נָזַל אֶת־הַצֹּאֵן *bona pauperibus erepta* Jes. III, 14.

נָזַל m. *pullus columbinus* Gen. XV, 9, *aquilinus*. Deut. XXXII, 11, uterque a pipiendo dictus (v. rad. no. II). Arab. نَزَلَ pullus columbae aliarumque eius generis avium (v. Dam. ap. Boch. in Hieroz. II p. 7), syr. transp. نَزَلَ Barhebr. p. 242, cf. etiam arab. نَزَلَ

columbam emisit, وَاَلْبُرْجَالِ, أَلْبُرْجَالِ columba missi- lis Kamus p. 1461 (nisi hoc est a proiciendi significatu in rad. نَزَلَ). Poeni columbam dixere *gozol*, unde periste- reon teste Apulejo (herbar. 65) Punice *azirgozol* (הַצֹּאֵן נָזַל).

נָזַל rad. inusit. pr. *resecuit, amputavit*, ut arab.

نَزَلَ et نَزَلَ (unde نَزَلَ Dschesma, abscissio syllabae), cf. נָזַל: succidit, excidit, pro gr. ἐκκόπτειν Mt. III, 10. VII, 19. Luc. III, 9. XIII, 7. נָזַל talmud. praecidit, amputavit ramos. In linguae hebraeae usu id translatum

menter ardens, Gehenna Cor. 37, 95. 56, 94. 57, 18 cet., nisi forte hoc vc. ipsum est hebr. גִּיָּא-הַזֶּה, arab. جَهَنَّمَ Cor. 32, 13. 89, 24 liberius inflexum, et radix illa secum-daria et denominativa. Inde

גִּהֵת f. (Jes. XLVII, 14) c. Suff. גִּהֵתִי 2 Sam. XIV, 7, Plur. גִּהֵתִים, גִּהֵתֵי, גִּהֵתֵי, ubi cum vet. inpp. iungenda sunt verba בִּשְׂרֵרוֹ אֵשׁ בִּשְׂרֵרוֹ (*pruna, carbo ardens* (div. a בָּרָה carbo nigra Prov. XXVI, 21), Iob. XLI, 13. Prov. VI, 28. Jes. XLIV, 19. Ez. XXIV, 11. Plenius dicitur גִּהֵתֵי Lev. XVI, 12. Ez. X, 2, גִּהֵתֵי אֵשׁ I, 13. Observanda nonnulla metaphora et locutiones proverbiales. Dicunt a) *prunas pro fulguribus*. 2 Sam. XXII, 9: בִּשְׂרֵרוֹ גִּהֵתֵי בִּשְׂרֵרוֹ *prunae exarscebant ab eo* i. e. fulgura carbonum instar flagrantia procedebant ab eo. Comm. 13. Ps. XVIII, 9. 13. 14. Hinc de poenis a Deo immittendis Ps. CXL, 11: *excitantur in eos prunae* i. e. fulgura. — b) *Prunae in capite* proverbialiter dicuntur de re admodum molesta, quae acerbissimis doloribus tormentisque aliquem afficit. Prov. XXV, 21: *si curierit inimicus tuus, ciba cum, si sitiens est, praebe potum*. 22: בְּרִי גִהֵתִים אֶתֶּה הַרְהָה בְּרִי רֹאשִׁי *prunas enim coarcebas in caput eius*, i. e. gravissimis cum curis obrues eumque animi sui inimici tibi-que infensi pudebit, in quam sententiam his verbis etiam usus est Paulus Rom. XII, 20. Similiter Arabes *Romas cordis, ignem hepatis* figurate dicunt de curis ardentibus, deque animo aestuante et padore suffuso (Har. V in fine: *abiiit גִּמְרֵי אֲנִשָּׁא וְאוֹדַע לְדֵלִי גִמְרֵי אֲנִשָּׁא* et *reliquit cordi meo prunas*

tamariscinas i. e. curas diuturnas. Tamarisci enim prunae ignem diu servant. Cf. vit. Tim. I, p. 294. 96 ibiquo Mang.) it. *prunas manu recipere* de negotio valde molesto ib. II, 952, et *inter prunas et panes furni* de conditione molesta et periculosa Meidan. Prov. no. 478. His autem lectis non admodum haerebis in verbis Ps. CXX, 4, ubi lingua fallax et mendax tum *sagittis acutis* comparatur, tum *prunis genistae* (גִּהֵתֵי רִתְמִים). Significatur enim acerbissimos dolores et omnis generis molestiae, incommoda et pericula, quibus homines mendaces alios exponant. — c) *pruna*, quae una superest ad ignem servandum proverbio dicitur de unica spe gentis interiturae. 2 Sam. XIV, 7: וְנִכְבְּה אֶת-גִּהֵתֵי אֵת *extinguerent prunam meam* i. e. spem unicam generis. Ita gr. ζῳάτιον de spe generis ad paucos reducta, v. c. de iis, qui diluvio erepti erant Lucian. Tim. §. 3.

גִּהֵת rad. inusit. arab. جَهَّمَ flagravit (v. גִּהֵת), unde

גִּיָּא n. pr. filii Nahor Gen. XXII, 24. Jo. Simonis interpretatur גִּיָּא oculis flagrantes habens.

גִּהֵת rad. inusit. Chald. גִּהֵן inclinavit, incurvavit sc, syr. جَهَّ، sam. גִּוִּי (v. ad rad. גִּהֵר). Inde

גִּהֵת m. *venter reptilium* Lev. XI, 42, serpentum Gen. III, 14, ab incurvando dictus, cf. germ. *Bauch, bücken*. Simonis hoc vc. ducit a talm. גִּהֵת inclinavit se, arab. جَعَا II. id., ita ut Nun in fine servile sit, sed hoc radicale esse mihi persuadent nonnulla quadrilittera et composita, ut جَعْبَار vir crassus, ventrosus, جَعْبَارٌ amplo ventre pumilio, جَعْبَش pumilio, جَعْبَش I et III. magnus fuit venter infantis Castell. p. 534. 535. Commenticium est, quod Schulzius dat ad Cocceii Lex., arab. جَعْنِي venter.

גִּהֵת rad. inusit. Arab. جَحَرَ abscondidit se, جَحْر latibulum. Inde

גִּהֵר (latibulum). n. pr. viri Esr. II, 47. Neh. VII, 49.

גִּיָּא rad. inusit. confluit aqua, cf. גִּהָה no. II.

גִּיָּא, semel גִּיָּא Zach. XIV, 4 et גִּיָּא Jes. XI, 4, abiecto Aleph גִּיָּא Jos. VIII, 11. Mich. I, 6. Dent. XXXIV, 6 constr. גִּיָּא et גִּיָּא, Plur. proprie גִּיָּאוֹת 2 Reg. II, 16. Ez. VI, 3 Chethibhi, quod his vocalibus appellandum est, sed saepius litteris transpositis גִּיָּאוֹת Ez. VII, 15. XXXII, 5. XXXVI, 4. 6 (cf. formam arab. جِيَا), cum Suff.

גִּיָּאוֹת ib. XXXV, 8 comm. (m. Zach. XIV, 5, f. ibid. comm. 4) *vallis*, ab aqua ibi conflente dicta. 1 Sam. XVII, 3. 52. Dent. III, 29. IV, 46 cet. גִּיָּא גִּיָּאוֹת *vallis pinguis, fertilis* Jes. XXXVIII, 1. 4. גִּיָּא שַׁעַר הַגִּיָּא porta vallis, una ex portis Hierosolymorum in occidentali moenium parte 2 Par. XXVI, 9. Neh. II, 13. 15. III, 13. LXX plerumque reddunt φάραγγί, quinque *vallis*, quater *κοιλιά*. Differt a גִּיָּאוֹת, quod vallem notat torrente irriguam, item a בְּקָעָה, גִּבְעָה, quibus campi et planities maiores indicantur (v. Rolandi Palaest. 348 sq.), et propterea certis quibusdam vallibus constanter tribuitur, quemadmodum aliae בְּקָעָה, בְּקָעָה, גִּבְעָה, inuicem occupant. Hoc nostrum nomen gerunt a) גִּיָּא בְּקָעָה הַזֶּה, גִּיָּא Jer. VII, 32. XIX, 2. 6. 2 Par. XXVIII, 3. Jos. XV, 8. XVIII, 16 it. בְּקָעָה הַזֶּה 2 Reg. XXIII, 10 Chethibhi, בְּקָעָה הַזֶּה Neh. XI, 30. Jos. XV, 8 (*vallis filii Hinnom, filiorum Hinnom* et simpl. *Hinnom*) ab austro et oriente Hierosolymorum, per quam tendelat terminus australis Benjaminitarum, borealis Judaeorum (Jos. XV, 8. XVIII, 16), sacrificiis humanis Molocho oblati famosum (2 Reg. Jer. I. l. c. c.), etiam dictum et κατ' ἐξοχήν *vallis* Jer. II, 23. LXX ἐν τῷ πολυαριθμῷ i. e. in loco sepulchrorum, talis enim erat *vallis Hinnom*. Abrogatis his sacris horrendis nomen huius

vallis varie contractum et inflexum (chald. גיהני, gr. in N. T. γένηα, arab. جَهَنَّمَ) de inferno eiusque cruciatibus usurpato coepit, de iuca quidem sententia, tanquam primaria idololatriae i. e. malorum dæmonum sedes. — b) גיהני et c. Art. גיהני גיהני (vallis fabricationum) 1 Par. IV, 14. Neh. XI, 35 vallis, probabiliter cum vico s. colonia cognomine in finibus Judæae a Joabo quodam (אבי גיהני גיהני) condita. — c) גיהני גיהני (vallis, quam aperuit Deus) in septentrionalibus Sebülönitarum finibus Jos. XIX, 14. 27. — d) גיהני גיהני Ps. LXX, 2. 2 Sam. VIII, 15. 1 Par. XVIII, 12, et cum Art. גיהני גיהני 2 Reg. XIV, 7. 2 Par. XXV, 11 vallis salis mari mortuo vicina, pugni cum Idumæis commissis nobilis. — e) גיהני גיהני vallis transcantium Ez. XXXIX, 11 ab oriente maris galilæi (v. intpp. hebr. ad h. l.). — f) גיהני גיהני vallis hyacinarum in tribu Benjamin 1 Sam. XIII, 18, cum oppido cognomine Neh. XI, 34. — g) גיהני גיהני vallis Sepkata (cf. גיהני pr. specula Iudd. I, 17) in plantis tribus Judæe. 2 Par. XIV, 9. — h) גיהני גיהני (vallis) locus in Parga monte, e regione Beth Peor in terra Moabitarum, Israelitarum statio Num. XXII, 20. Dent. III, 29. IV, 16. Offenderunt nonnulli interpretes in mentione „vallis in monte sitæ“, sed quidni plantities intelligi potest summo montis ingo subiecta, editior tamen campis in radicibus eius sitis? — De גיהני גיהני vallis visionis Jes. XXII, 1 v. s. גיהני גיהני.

גיהני (vallis visionis) et גיהני Gehasi, n. pr. famuli Elisæi prophetae. 2 Reg. IV, 11 sq. V, 20 sq. VIII, 4. 5. LXX Γεζι. Vulg. Giesi.

גיהני rad. inusit. probabiliter i. q. arab. جَبَدَ vinculis constrinxit (v. litt. ג, 1, b), unde גיהני compes, vinculum, forum Abulf. Ann. III, 512. Hamas. Schult. p. 346, גיהני forum, habena. Inde

גיהני m. 1) filum, lorum. Jes. XLVIII, 4 de duræ cervicis populo: גיהני גיהני גיהני filum ferreum s. bacillus ferreus est cervix tua. — 2) nervus, tendo cf. pers. جَنْد vinculum, nervus. (Chald. גיהני, syr. جيهني id. Talmud. גיהני, syr. جيهني nervos dissecuit, amputavit i. q. גיהני Barhebr. 220. Gen. XXXII, 33. Plur. Ez. XXXVII, 8. Job. X, 11. XL, 17. Cacterum Job possit etiam dictum esse pro גיהני a rad. גיהני ligavit, vel pro גיהני a rad. גיהני duxit, traxit, unde filum: magis tamen placet, peculiarem radicem גיהני statuere.

גיהני et גיהני (Mich. IV, 10) fut. גיהני c. Waw conv. גיהני 1) prorupit, erupit, de flumine e fontibus erumpente Job. XL, 23, de infante ex utero procedente

ib. XXXVIII, 8, de milite ad pugnam prorumpente Ez. XXXII, 2. (Syr. جيهني erupit aqua, infans ex utero Job. XXXVIII, 8. Epl. T. I. p. 63, miles ad pugnam Barhebr. 353. Chald. id., impr. prorupit ad pugnam, v. Buxtorf. v. גיהני. Syr. et nasor. جيهني terræ motus, strepitus ingens. Arab. جيهني med. Waw, abruptus fluxus terræ partem, æthiop. ἠφύθη: apparuit aurora, pr. prorupit).

2) trans. fecit, ut prorumperet, prodiret infans, produxit eum ex utero. Ps. XXII, 10: גיהני גיהני גיהני tu enim produxisti me ex utero. גיהני est rarior Participii forma, cf. Lehergeb. 402. De matre: parturivit, peperit. Mich. IV, 10: גיהני גיהני גיהני contremisce, parturi, filia Zionis.

Iiph. intrans. prorupit ex insidiis. Part. גיהני Iudd. XX, 33.

גיהני vel גיהני chald. Aph. prorupit ventus, qs. ad pugnam. Dan. VII, 2. V. supra ad rad. no. 1.

גיהני (eruptio sc. fontis) n. pr. loci prope Gibeonem. 2 Sam. II, 24.

גיהני pr. fluvius, dictus ab erumpendo e fontibus coll. Job. XL, 23. Congruit arab. جيهني i. e. Pyramus, Ciliciæ fluvius (Abulf. Ann. II, 44), et جيهني, quod de Oxo Arabes usurpant (v. Jakutus ap. Golium) et Persæ de aliis quoque fluvii, ut جيهني Ganges (v. Reclandus de paradiso §. 17. Michaëlis Supplement. p. 297 cf. Champollion l'Egypte I, 137, qui ΜΓΕΘΩ in codice etiam copto legit pro Dschilub s. Oxo). Hebræcis est n. pr. 1) fontis cum rivu et piscinis prope Hierosolyma, alibi גיהני dicti. 1 Reg. I, 33. 38 (ubi Chald. גיהני). 2 Chron. XXXII, 30. XXXIII, 14. Cf. Lightlooti Opp. T. I. p. 189. — 2) secundæ et quattuor paradisi fluvii, nimirum eius, qui terram כיש (Æthiopiæ) ambire dicitur Gen. II, 13. Sunt, qui Arabum in voce جيهني usum secuti, Oxum intelligant (v. dict. h. l. alia prorsus quam vulgari significatione accipi censeant (v. Michaëlis Supplement. Wahls Asien p. 85), sed parum probabiliter, præsertim cum Arabum usus nequaquam in hoc uno flumine subsistat lateque pateat. Nilum contra intelligi, constans est veterum sententia. Ac LXX quidem interpretes Jer. II, 18 pro גיהני (i. e. Nilo) ponunt Τηρόν, et Siracides XXIV, 27 Τηρόν fluvium Nilo certe membrorum parallelismo inngit: δ εξαίσιον ὡς πῶς (hebraice haud dubie גיהני pro כיש ut Amos VIII, 8 i. e. sicut Nilus) αὐδαίαν, ὡς Τηρόν ἐν ἡμέρας τυφύλλου. Josephus Arch. I, 1 §. 3: Τηρόν δὲ, διὰ τῆς Αἰγύπτου ὄρων, δηλοῖ τὸν ἀπὸ τῆς ἀνωταλῆς ἀνωδόμενον (cf. aeth. prorupit aurora), ὃν δὲ Νείλον Ἑλλήνες ποικιλοφασεῖσσι: eademque concors est Patrum sententia, quibus Muhammedani etiam assen-

tiantur, Nilum in fluviis Paradisi recensentes (v. Sinnam in *Fundgruben d. Orients* I, 304). V. loca eorum laudata ap. Bonferrium ad Gen. I. c. imprimis Epiphani. ancor. cap. 57 et Theophil. ad Antolyce. II, 24: *Geon, ambiens omnem terram Aethiopiae, quem in Aegypto apparere dicunt nomine Nili*. Ex huius igitur sententia (quae aliquod in loco Siraecidae praesidium habet) *Gihon* Nilum, ut ita dicam, Nubiae et Aethiopiae notaret, diversum a *Jeor*, Nilo Aegypti. Similiter Schulthessius (*Paradies* p. 70), qui Gihonem S. S. Astaboram s. Tacazzen, Nili aethiopicum orientale esse affirmat: cuius sententiae et ego calculum adiiicio, ita tamen ut alia etiam Nili brachia comprehendam, quandoquidem medium Nili brachium, Astapus, Abawi, Balr el Azrak et κατ' ἔξοχην *Nilus* dictum, verissime dici potest Aethiopiā ambire. Haec autem de Nilo aethiopico sententia probata eorum simul dubitationibus occurrerimus, qui Nilum in S. S. aliis vocabulis compluribus (ג'הר, ג'הר) appellari clamaverint. V. Ritter *Erldkunde* I, p. 516 sq. Abba Gregorius ap. Ludolfum in hist. aethiop. I, 8 no. 31: *Ratio cursus Nili instar circuli est. Ambient enim Giamam, ita tamen ut non perveniat rursus ad fontem suum, pergens versus Sennar*. Quod vero *Gihon* s. *Nilus Aethiopiae* cum *Pischone* (i. e. Indo) ex eodem fonte profluere dicitur Gen. I. c., id a veterum etiam Graecorum opinionibus non abhorret. Arriano auctore (Exped. Alex. M. VI, 1 §. 3) Alexander magnus in Indo flumine erocodilis videns, fabasque in Accesiū vicinū littore ἰδοῦσεν ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς ἀρχάς, ὥς τὸν Νείλον ἐνθιῶδε ποθ' ἐν ἔξ' Ἰνδοῦν αἰσιγόνα, καὶ δὲ ἔρημου πολλῆς τῆς ἕριτα, καὶ ταύτην ἀποκλύουσα τὸν Ἰνδοῦ τὸ ὄρηα: similisque circa Euphratem opinio ap. Pausan. II s. Corinth. c. 5: καὶ δὴ καὶ αὐτὸν ἔχει τὸν Νείλον λόγος εὐφροῦντι ὄντα ἐξ ἑλος ἀφανίζεσθαι καὶ αὐθις αἰνύτα ὑπὲρ Αἰθιοπίας Νείλον γίνεσθαι. — Quod apud Aethiopes Nilus vocatur ገዳጋ: *Gejen* et ገዳጋ: *Gejon* (v. Ludolf. hist. aethiop. I, 8 no. 9. Comment. ad h. l. et Lex. p. 514) id monente Ludolfo e LXX interpretibus et Bibliorum interpretatione fluxit: et eadem observatio cadit in usum linguae copticae, si fides est Marcelo, de quo Champollion (l'Egypte I, p. 137): M. Mareel (Decade égyptienne III, p. 116) dit avoir lu ΠΑΧΕΛΙΑ dans un vocabulaire copte, comme nom du Nil. Nous ne l'avons rencontré nulle part dans cette acception."

Not. E vett. intpp. Sam. dedit: *Askoph* (אשכפ) *ambiens terram Cophen* (אשכפ), quod utrumque in India quaerendum videtur (v. ביז). Fortasse litteris paululum immutatis Accesus vel Choaspes cogitandus est.

ג'יל, raro ג'יל vel ג'יל (Prov. XXIII, 24 Chethibh) fut. ג'יל, apoc. ג'יל pr. *in orbem ivit* (v. nomen ג'יל), ut arab. جَلَّ med. Waw *saltavit* (cf. ג'יל et ג'יל), inde 1) *exultavit* praec gaudio, *laetatus est*, ubique in

mone poetico. Job. III, 22: ג'יל-ג'יל-ג'יל *gaudentes ad exultationem usque*. (In dial. Nasor. ٤٤٤١ exilivit). Jes. XLIX, 13. LXXV, 18. Joel II, 21. Zach. IX, 9 cet. Lungitur synonymis ג'יל, ג'יל Jes. XLIX, 13 Persona vel res, de qua gaudemus, ponitur praevio ב Ps. IX, 15: ג'יל-ג'יל-ג'יל *gaudeo de salute tua*. Ps. XIII, 6. XXI, 2. XXXI, 8. CXLIX, 2. Jes. XXV, 9. LXXV, 19. LXXVI, 10. Prov. XXIV, 17. Cant. I, 4, et ב Zeph. III, 17. ג'יל ביהרהר lactari Deo i. e. delectari munne praesertim propter beneficia ab ipso collata, auxilium praestitum cet. Jes. XXIX, 19. XLI, 16. Joel II, 23. Hab. III, 18. Zach. X, 7. Ps. XXXV, 9. LXXXIX, 17. — Gaudium vero et exultatio nonnumquam tribuitur animae (בב'יהר, ב'יהר) Ps. XVI, 9. Jes. LXI, 10, ossibus (Ps. LI, 10), adeoque rebus inanimatis Ps. XCVI, 11. Jes. XXXV, 1. I Par. XVI, 31.

2) *trepidare*, quod fit exultatione et palpitatione cordis (v. Job. XXXVII, 1. Ps. XXIX, 6, cf. radd. ג'יל et ג'יל; arab. جَلَّ i. q. فرح timor, quae significatio a

جَلَّ med. Waw petita videtur, et جَلَّ timuit, pr. palpavit cor Cor. 22, 36; gr. δρεῖται καρδία φόβῳ Aeschyl. Choeph. 161. 1022, ἡ καρδία πάλλει, πάλλει φόβῳ Seidl. ad Eurip. Electr. 433, πῆδητος τῆς καρδίας Plai., v. Casaub. ad Athen. XV, 11; lat. *cor salit* Plaut. Contra ג'יל de animo praec gaudio contriscentis Jes. LX, 5. Jer. XXXIII, 9. V. Storr. Observatt. ad anal. et synt. p. 38). Ps. II, 11: ג'יל-ג'יל *trepidare cum pavore*. Servata significacione usitatissima no. 1 transferri possit cum LXX (ἀγαλλιάσθε αὐτῶ ἐν τῷσιν): *exultate cum pavore*, ita ut significetur simulatum illud gaudium amorque simulatum, quo populi victi victorem prosequuntur (v. rad. ג'יל); sed ironia, quae ab huiusmodi locutione vix abferret, huius carminis gravitatis non satis convenire videtur. Hos. X, 5: *nam luget propter eum* (vitulum) *populus* ג'יל-ג'יל *et sacerdotes ei trepide timeunt*. Nonnulli, ut Abulvalides h. rad., Dathius ad Glassii philol. s. p. 899, Martini ad Jes. LIII, p. 29 sq., verbum ג'יל de quavis animi commotione, sive ex lactitia, sive ex dolore orta, usurpari censent, et Hos. I. c. de *dolore* interpretantur. Sed satis certa *timoris* potestas contextui optime congruit, adeoque in primo illius commatis hemistichio legitur ג'יל-ג'יל *timeunt*.

ג'יל, v. ג'יל-ג'יל. ג'יל m. 1) pr. *orbis*, inde *actas*, *aevum*, et meton. *homines coaevi* i. q. דור, cf. ג'יל. Dan. I, 10: ג'יל-ג'יל *adolescentes vestrae aetatis*. Theod. πῶδαρια τὰ ἀνῆλικα ὑμῶν. Vulg. *adolescentes coaevi vestri*. Syr. ܓܝܠܐܢܐ ܟܘܢܐ ܡܢܬܥܐ. — Arab. جِيل sec. Kam. hominum agmen, sed ap. Saad. et in arabica N. T. Versione, ubi editores جِيل scribunt, pro דור; Gen. XV, 16. Jes. LIII, 8. Mt. XXIII, 36. Luc. XI, 50, et plane ut ap.

Dan. Har. Cons. IV p. 14 Sch. (35 Saey): مَعَ جِبَالِكِ, quod Schol. interpretatur مع اعل عسكرى cum hominibus aevi tui, adde VI, 190 Schult. (54 Saey) et Abulpharag. dyn. p. 2 سببر الاجيال mores, vita secundi. Sam. גַּזְלָה et גַּזְלָה itidem in Vers. sam. pro hebr. דָּרָר (v. Cast.), cf. etiam acth. גַּזְלָה: proles, soboles, nisi forte radix גַּזְלָה congruit cum hebr. גַּזְלָה. Apud Talmud. גַּזְלָה בֵּן גַּזְלָה dicitur homo eadem hora et eodem sidere mecum natus Eaba Mezia fol. 27, B. Nedarim fol. 39, B ibique in glossis explicatur גַּזְלָה בֵּן גַּזְלָה filius planctae mei. Sed licet etiam usus a temporis significatione proficisceretur, et non satis accurate Kimchius huic vocabulo *similitudinis* notionem tribuit. Ita ille in lib. rad. גַּזְלָה יבן אגרו. יבן כדגיהבם כדגיהבם כדגיהבם יבן גזלן של ראש של כלימיה רביהונו גז אגרו של ראש וכן גזלן של ראש כלימיה גז דגיהב גז, nec aliter Gr. Venet. *καὶ ἐν ὁμοίωσιν ἰσῶν*. Mellius Abulw. *الذين يرافقونكم واعتلكم لاني قريب*. *انرجل يسمى في الشدة بن غزله قالوا سيرا مضره ببن غزله وفي التلمود بن غزله של ראש ואינא יהנו גזלי בכן גזלי qui vestri coeaei et aequales sunt, nimirum aequalis alicuius in Mischna vocatur גזלן, ut (Baba Mezia l. c.) nota quae reperitur in aequali eius, et in Talmude: socius eius a principio, et alibi ista verba גזלי בכן גזלי.*

2) *exultatio* Illos. IX, 1, plerumque iungitur גַּזְלָה גַּזְלָה Jes. XVI, 10. Jer. XLVIII, 33. Joel I, 16. Ps. XLV, 16, גַּזְלָה גַּזְלָה Ps. XLIII, 4.

גַּזְלָה f. i. q. גַּזְלָה no. 2 *exultatio*. Ps. LXX, 13. Jes. XXXV, 2: גַּזְלָה גַּזְלָה *exultatio et tubilum*. Status constr. גַּזְלָה h. l. ponitur pro absoluto.

גַּזְלָה rad. inusit. Arabicum جَار med. Je *actuandi* significatum habuisse, Schultensius (in Cl. diall. p. 342) statuit, coll. גַּזְלָה aestus pectoris ex ira, fame, siti. Hinc duci potest

גַּזְלָה (multi eodd. גַּזְלָה) m. *calx* dieta ab actuando, ubi maceratur. Jes. XXVII, 6. LXX. Vulg. *noxia, pulvis*, sed *calcem* reddunt Chald. Syr. Ar. Arabes habent גַּזְלָה et גַּזְלָה *calx viva*, et verbum denom. גַּזְלָה calce obduxit Deut. XXVII, 2 Erp.

גַּזְלָה chald. emphat. גַּזְלָה id. Dan. V, 5. Cf. Jes. XXVII, 9. Am. II, 1 Targ.

גַּזְלָה *peregrinus* v. rad. גַּזְלָה.

גַּזְלָה v. גַּזְלָה.

גַּזְלָה v. גַּזְלָה.

גַּזְלָה rad. inusit. Arab. جلب valet *traxit*, unde

acth. גַּזְלָה: hamus, sed vicina rad. جلف est *rasit, abrasit*, cf. جَلَمَ totondit lanam. Inde hebr.

גַּזְלָה m. *tonsor*. Ez. V, 1: גַּזְלָה גַּזְלָה *culter tonsorum*, novacula. (Syr. جَلَمَ novacula 2 Sam. XX, 8 pro hebr. גַּזְלָה, chald. גַּזְלָה id.).

גַּזְלָה v. rad. גַּזְלָה.

גַּזְלָה rad. inusit. Apud Arabes جَلَدٌ complures significationes habet a جَلَدٌ cutis, pellis derivatas, ut percussit in cute, flagellavit (*ledern*), excoriavit ect. Pellis tamen significatus fortasse a duritie dictus, cf. جَلَدٌ durus fuit.

גַּזְלָה vel גַּזְלָה c. Suff. גַּזְלָה *cutis* hominis Job. XVI, 15. Arab. جَلَدٌ de cute hominum Cor. 59, 24, peccudum 16, 82, cameli Caab b. Zoheir 19, syr. جَلَدٌ Bar-hebr. 253.

גַּזְלָה fut. גַּזְלָה c. Waw convers. גַּזְלָה pr. *remoto velo nudavit*. (Arab. جلى pr. nituit, inde جَلَوْتُ vestis nitida, trans. nitere fecit, polivit, ut gladium vit. Tim. 353 Gol. detexit moerorem ibid. 202, cf. hebr. גַּזְלָה; pass. nudus fuit velo remoto, ut de sponsa ibid. p. 191, trans. I. VIII. nudavit, retexit. Schol. ad Har. 2, 26, cf. 22. 4, 34 de Saey. Acth. opp. גַּזְלָה: obvelavit, גַּזְלָה: velum. Cf. praeter Lexx. Scheid. ad Cant. Hisk. p. 64. 63, Schroeder de vest. mulierum 294. 306. 307). Inde in linguae hebraeae usu

1) *revelavit, retexit, aperuit*, v. c. librum Jer. XXXII, 11. 14, maxime in locutione גַּזְלָה אָזַן *aurem alicuius retexit* s. *revelavit* i. e. *aperuit* ei aliquid, certiorum fecit de aliqua re, quia arcani quid alterius in aurem insurraturus aurem eius remotis capillis reteggit. 1 Sam. XX, 2: *pater meus nihil prorsus agit* . . . גַּזְלָה אָזְנִי *aperiat* *quoniam mihi aperiat*. Vers. 12. 13. IX, 15. XXII, 8. 17. 2 Sam. VII, 27. 1 Par. XVII, 25. Ruth IV, 4: גַּזְלָה אָזְנִי *ego vero putabam hoc tibi aperendum esse*. Alibi sententia paululum diversa de Deo aures hominum ad accipiendam revelationem aperiente. Job. XXXIII, 10: גַּזְלָה אָזְנִי *aperit aurem eorum disciplinae*. Vers. 15. XXXVI, 16, cf. גַּזְלָה אָזְנִי Ps. XL, 7 (Opposita est bentoia arabica *ألقى* *obsequi nolo*) operui illi aurem meam i. e. *andire, obsequi nolo*). De גַּזְלָה אָזְנִי vide Pi. no. 1, b. גַּזְלָה אָזְנִי גַּזְלָה אָזְנִי Am. III, 7. Prov. XX, 19.

2) *emigravit, in exilium ductus est* (arab. جلى et جلا, syr. جلته Thren. I, 3 id.; arab. Conj. IV et syr.

עָלַם in captivitate duxit, עָלַם exul) pr. nudavit terram incolis (cf. עָלַם nudavit, exiit, evacuavit v. e. marsupium Har. 3, 162 Schult. it. homines sedibus suis expulsi vit. Tim. II, 4; it. 2 Reg. XXI, 15, aliaque verba, in quibus evacuatio et puritas ad depopulationem refertur, ut עָלַם, עָלַם, עָלַם Niph. v. Schult. ad Har. 2, 61. Opp. min. p. 253), ideo de terra dietum Iud. XVIII, 30: עָלַם יום-גלותהּ usque ad nudationem terrae i. e. ad emigrationem s. exilium incolarum. Thren. I, 3: עָלַם נְדָתָהּ nudata est Judaea (ita enim transferre iubet sexus femininus). In vulgari lingua usu alibi de hominibus et populis dr. emigrantibus vel potius in exilium abductis Ez. XII, 3. XXXIX, 23. Mich. I, 16. Am. I, 5. VI, 7 cet. 2 Reg. XVII, 23: עָלַם וְעָלַם בְּעַל אֲדָמָהּ אֲשׁוּרָהּ et abducti sunt Israëlitae e patria sua in Assyriam. XXIV, 14. XXV, 21. Jes. V, 13. Raro de emigratione spontanea 2 Sam. XV, 19: mane apud regem, nam peregrinus es, וְעָלַם מִגְרָה אֶתָּה לְבָנֵינוּךְ vel etiam migra (rursus) in patriam tuam. Transfertur denique ad res inanimatas 1 Sam. IV, 21. 22: עָלַם בְּכֹדֵד בְּיַד שָׂרָאֵל migravit evanuit honor ex Israël. Ez. XXIV, 11: עָלַם מִגְרָוִיט migravit gaudium terrae. Hos. X, 5. Job. XX, 28. Prov. XXVII, 25: עָלַם הָעֵבֶר evanescit gramen (vetus).

Niph. 1) reclusus, nudatus est (pass. Pi.) 2 Sam. VI, 20. Jes. XLVII, 3: עָלַם רֵגְלֵיךְ retegatur verenda tua. Ez. XVI, 36. XXIII, 29. XLIII, 14: עָלַם רֵגְלֵיךְ retegatur fundamentum eius (muri) i. e. prostratus dicitur, cf. עָלַם Ps. XVIII, 16. Refertur etiam ad velum remotum Jer. XIII, 22: עָלַם שִׁבְרֵיךְ retegatur fimbriae tuae.

2) revelatus est a) palam, manifestus est, dr. de rebus, quae antea latebant, v. e. de peccatis occultis Jes. XLIX, 9. Ez. XVI, 57. XXI, 29. Hos. VII, 1. Prov. XXVI, 26, b) ostendit se, apparuit, de hominibus 1 Sam. XIV, 8: ecce! transibimus ad eos עָלַם וְעָלַם nosque ipsis ostendemus. Vers. 11, de Deo hominibus apparente i. q. עָלַם (sequi). Gen. XXXV, 7: עָלַם אֵלֶיךָ ibi enim Deus ei apparuerat. 1 Sam. II, 27. III, 21, de virtutibus et beneficiis divinis se manifestantibus. Jes. LVI, 1: עָלַם כִּי קָרוּבָהּ בְּנִי קָרוּבָהּ nam mox veniet auxilium meum, manifestabit se salus mea. XI, 5. Sensu paulo diverso sequi est (cf. עָלַם) LIII, 1: עָלַם בְּנִי עָלַם cui manifesta est potentia Dei? i. e. quis de ea sibi persuasum habebat. c) nuntiatum est, sequi est et al. Jes. XXXIII, 1: עָלַם בְּנִי e terra Chittacorum nuntiatum est illis, maxime de verbo Dei 1 Sam. III, 7. Dan. X, 1.

3) pass. Hiph. deportatus est, migravit poet. de tentorio Jes. XXXVIII, 12.

Pi. reclusus fut. עָלַם apoc. עָלַם i. q. Kal, ita tamen, ut proprius praevaleat significatus, 1) reclusus, nudavit. (Arab. عالج Conj. I id.) Ruth III, 4. 7: עָלַם וְעָלַם et reclusit pedes eius. Ez. XVI, 37. Mich. I, 6: עָלַם וְעָלַם et

fundamenta eius nudabo i. e. totam diruam. Jes. XXVI, 21: terra reclusit caedes eius, quas antea recondiderat. Sequitur etiam accusativus veli reclusi. Jes. XLVII, 2: עָלַם רֵגְלֵיךְ reterege velum tuum. Nah. III, 5: עָלַם רֵגְלֵיךְ reterege fimbrias tuas usque faciem tibi operiam. Job. XLII, 5. Jes. XXXII, 8. Intrans. reclusus est, reclusit sibi verenda Jes. LVII, 8. Spec. a) עָלַם אֲשֶׁר reterege reterege mulieris i. e. rem habuit cum ea, locutio solennis in lege de matrimoniis prohibitis. Lev. XVIII, 8: עָלַם אֲשֶׁר-אֲבִירָה לא תעשה reterege novercae tuae ne reterege, הִיא עָלַם אֲבִירָה verenda patris tui sunt. V. 9 sq. XX, 17 sq. Hos. II, 11. E verbis autem Lev. XVIII, 8 simul intelligitur, quare reterege verenda viri dicatur pro: rem habuit cum uxore eius. Lev. XX, 11. 20. 21. Ez. XXII, 10. In eandem sententiam dr. עָלַם אֲשֶׁר reterege stragulam viri Dent. XXIII, 1. XXVII, 20. — b) עָלַם אֶת-עֵינֵי פ' (Deus) reterege (Deus) oculos alienius spec. ut videret, quae mortalius oculis occulta sunt. Num. XXI, 31: et reterege Jehova oculos Bileam, viditque angelum Jehovae in via stantem. Ps. CXIX, 18. Inde עָלַם עֵינָי apertis oculis (vir), de propheta Num. XXIV, 4. 16.

2) metaph. revelavit rem occultam Job. XX, 27. Jer. XLIX, 10, alicui causam suam Jer. XI, 20. XX, 12, prodidit arcum Prov. XI, 13. XXV, 9, hominem fugitivum Jes. XVI, 3, aperuit s. manifestavit Deus hominibus virtutes suas, beneficia sua. Ps. XCVIII, 2: in conspectu gentium aperit iustitiam suam. Jer. XXXIII, 6: עָלַם אֲפִרְיָה אֲפִרְיָה אֲפִרְיָה aperiam illis abundantiam salutis. — Bis constructur cum re, quae revelatur. Thren. II, 14: עָלַם אֲפִרְיָה לֹא הִיא וְעָלַם אֲפִרְיָה nec reterege peccatum tuum, sicut facere debebant. IV, 22: עָלַם אֲפִרְיָה אֲפִרְיָה reterege peccata vestra. Est ellipsis in hac locutione, et suppl. in priore exemplo לא עָלַם אֲפִרְיָה אֲפִרְיָה non reterege legumentum, quod peccatum tuum obvelat, cf. de hoc עָלַם particulae usu, quo vesti designandae inservit Job. XXIV, 9: עָלַם אֲפִרְיָה vestem miseri pro pignore auferunt.

Pa. reclusus est. Nah. II, 8 de Ninive: עָלַם reterege ignominiose. Lud. de Dien: abduxit in captivitatem, quae tamen significatio in Piel, ex quo pendet Pual, non reperitur.

Hiph. עָלַם 2 Reg. XXIV, 14, et עָלַם 2 Reg. XVII, 11. XXV, 11 cet. 2 pers. עָלַם ib. XVII, 26 1 pers. עָלַם Jer. XXIX, 4. 7. 14 fut. apoc. עָלַם pro עָלַם causat. Kal no. 2. deportavit, in exilium abduxit (arab. عالج Conj. IV) Jer. XXIX, 1. XXXIX, 9. LII, 15 sq. Esr. II, 1 cet. cet.

Hoph. עָלַם 3 fem. עָלַם pro עָלַם Jer. XIII, 19 part. pl. עָלַם Jer. XL, 1 deportatus est 1 Par. IX, 1. Esth. II, 6.

Hithpa. fut. apoc. עָלַם 1) reterege, nudavit se Gen. IX, 21. 2) revelavit se cor alicuius Prov. XXIII, 2.

עָלַם et עָלַם chald. revelavit abscondita, de Deo Dan. II, 22. 28. 29. Praet. pass. עָלַם Dan. II, 19 et עָלַם

Vers. 30. (In Targg. Pe. retevxit, revelavit, it. migravit. Pa. revelavit. Syr. et sam. ܩܠܝܘܢ ܩܠܝܘܢ revelavit. Pa. id., ܩܠܝܘܢ, ܩܠܝܘܢ manifestus, apertus).

Aph. (more hebraeo) גָּלוּן i. q. hebr. Hiph. in exilium abduxit Esr. IV, 10. V, 12. In Targg. id.

גָּלוּן Jos. XXI, 27 Keri i. q. גָּלוּן q. v.

גָּלוּת, semel גָּלָה Obad. 20 (cum Kamez impuro) f. 1) deportatio, exilium. 2 Reg. XXV, 27. Jer. LII, 51. Ez. I, 2. XXXIII, 21: anno duodecimo . . . גָּלוּתֵנוּ (pro גָּלוּתֵנוּ) exilii nostri. — 2) collect. deportati, exulos. גָּלוּתֵנוּ exules Judae Jer. XXIV, 5. XXVIII, 4. XXIX, 22. XL, 1. גָּלוּתֵנוּ Jes. XX, 4. גָּלוּתֵנוּ Amos I, 6. 9 v. גָּלוּתֵנוּ de Israele in exilio vivente Jes. XLV, 13. (Arab. جَلْدَة deportatio, exilium).

LXX ἀποισία, μεταποισία, ἀγκυλωσία.

גָּלוּת st. emphat. גָּלוּתֵנוּ f. chald. exilium. גָּלוּתֵנוּ exules Dan. II, 25. V, 15. VI, 14. Esr. VI, 16. In Targg. scapius. Syr. ܩܠܝܘܢ id.

גִּלּוֹה (formae קִישְׁיִרִי, קִישְׁיִרִי, exilium) Gilo, n. pr. urbis in montibus Judae Jos. XV, 51. 2 Sam. XV, 12. Nomen gentil. est גִּלְיֹנִי 2 Sam. I, c. a forma גִּלְיֹן, ut גִּלְיֹן a גִּלְיָה.

גִּלְיֹן (formae קִישְׁיִרִי, קִישְׁיִרִי, m. tabula e ligno, lapide, aut metallo facta, cui aliquid inscribatur, i. q. גִּלְיָה, a detergendo et poliendo dicta (v. sub rad.) Jes. VIII, 1. Syrus interpres retinuit גִּלְיֹן, vel potius גִּלְיֹן, ut habet Ferrar. Nomencl. p. 108. Bene Targ. גִּלְיָה et Saad. صَفْحَة lamina ferrea, asser. (Ap. Talmudicos גִּלְיֹן est margo, spatium chartae in librorum lateribus scriptura vacuum).

Plur. גִּלְיָהוֹת Jes. III, 23 specula, pr. tabulae s. laminae ex metallo polito factae, quales erant specula a mulieribus Hebraeis (Ex. XXXVIII, 8. Job. XXXVII, 18) more apud alios etiam antiquitatis populos recepto (v. Comment. nostrum ad Jes. I, c.) circumgestata, plerumque rotunda et mambrilo munita. Ita Chald. Vulg. Kimchi in Comment., Abarbenel, Jarchi. Contra LXX (δυσωπή Λακωνία, cf. Hesych. Λακωνικός γιτών, λεπτή ἔσθμῆς) et Kimchi in Lex. vestes intelligunt pellucidas, idque Schroederus (de vestitu null. hebr. p. 311, 312) vindicat coll. arab. جَلْوَة nitor, dein vestis nitida, splendida, holerica, neque negari potest, v. nostrum Jes. I, c. alia excipere vestimentorum maiorum nomina. Certior tamen (coll. Jes. VIII, 1) est speculorum significatio, ab isto loco minime aliena, praesertim cum loculi s. marsupia a mulieribus similiter circumgestata proxime praecedant.

גָּלוּת f. 1) pr. part. Benoni fem. collect. usurpatum exules, exulum turba (cf. sing. גָּלוּת exul 2 Sam. XV, 19. Amos, VI, 7) Esr. I, 11. IX, 4. X, 7. Jer. XXXIII, 6. XXIX, 1. 4. 20. Ez. I, 1. III, 11, 15. XI, 24. 25 cct. etiam de iis, qui iam in patriam redierant Esr. X, 3: גָּלוּתֵנוּ גָּלוּתֵנוּ concio exulum. (Arab. جَلْدَة et جَلْدَة exules). —

2) abstr. exilium, migratio. 1 Par. V, 29: גָּלוּתֵנוּ usque ad exilium. גָּלוּתֵנוּ sarchinae migratoriae Ez. XII, 7. גָּלוּתֵנוּ Jer. XLIX, 3. Am. I, 15. et גָּלוּתֵנוּ Jer. XXIX, 16. XLVIII, 7 cct. in exilium migravit. גָּלוּתֵנוּ exilio redire Esr. VI, 21. גָּלוּתֵנוּ exules, etiam ii, qui redierant e captivitate Esr. IV, 1. VI, 19. VIII, 55. X, 7. 16.

גָּלוּן (exilium) n. pr. urbis Basanitarum, postea Manasitarum, asyli iure gaudentis, Levitis in possessionem datae Dent. IV, 13. Jos. XX, 8. XXI, 27 (ubi Keri גָּלוּן). 1 Par. VI, 56. Eusebius: Γαλιών, ή Γολών . . . και την Γαλιών καλεῖται κοινή μεριστή εν τῇ Καινιά (repono Βασιλειά = δυνατείαι δε τῆ κοινή και η πειροσοος. Josephus tum urbis meminit, quam Γαλιώνην vocat bell. iud. 1, 4 §. 4. 8, tum regionis adiacentis, Γαλιαιτιδος, Arch. 8, 2 §. 3. 13, 15 §. 4. bell. iud. 3, 3 §. 1. 5. 2, 20 §. 6. 4, 1 §. 1, de vita sua §. 37, quam ab ortu Jordanis et maris galilaei ponit, alibi tamen sub Batanaeae nomine comprehendit. Vide quae disputavit Relandus Palaest. pag. 199. 317. 318. Eandem vero regionem hodieque Dscholán, Dschaulán vocari, testes sunt Burekhardtus (itin. Syriae p. 440. ed. germ.) et Sctzenius (Zach Correspond. XVIII p. 346).

גָּלוּת (exilium, exil, cum terminatione גָּלוּת pro גָּלוּת, ut in גָּלוּתֵנוּ, גָּלוּתֵנוּ; sec. Jo. Simon. magnus, crassus, significazione petita ab arab. جَلْدَة magnus fuit) Goliath, gigas ex gente Philistaeorum, in certamine singulari a Davide (1 Sam. XVII, 4. 23. XXI, 10. XXII, 10. Sir. XLVII, 5), secundum aliud quoddam historiae testimonium (2 Sam. XXI, 19), quod male cum illo conciliavit auctor Paralipomenon (1 Par. XX, 5, cf. גָּלוּתֵנוּ p. 100, ab Elehanano interfectus. Apud Arabes vocatur جَلْوَة Cor. 2, 250. d'Herbelot v. Gialat.

גָּלוּן (qs. patron. a גָּלוּת verbalis futuri Hoph. in exilium ductus) n. pr. viri Numi. XXXIV, 22.

גָּלוּן in Kal inusit. Arab. جَلْدَة calvus fuit in sin- cipite, جَلْدَة calvus, sec. Giggeium 1, 720 etiam جَلْدَة rasis caput. In Kamuso typis exscripto pag. 270 legitur quidem جَلْدَة راسه جَلْدَة, sed nescio an vitiosum sit, et legendum جَلْدَة.

Pi. rasis caput Numi. VI, 9. Dent. XXI, 12. 2 Sam. XIV, 26. Ez. XLIV, 20, cf. Lev. XIII, 33, vitium 1 Par.

XIX, 4. Dicitur etiam גָּלַל abrasit capillum (v. Pu.), גָּלַל abrasit barbam 2 Sam. X, 4. Lev. XIV, 8. g. Scmel intrans. rasit sibi (capillum barbamque) Gen. XLI, 14. Metaph. radere terram dicitur, qui eam ferro flammave percussat. Jes. VII, 20: *radet Dominus novacula trans Euphratem conducta [rege Assyriae] caput et crines pedum, etiam barbam abradet.* (Chald. גָּלַל rasit, rotundit, גָּלַל calvus, ap. Rabbinos de monachis, non sine convicio, arab. جَالٍ sacerdos, ap. Ar. Erp. ubi tamen hoc vc. ex Rabbiniſmo petitum videtur).

Pa. rasus est, de capillo Iudd. XVI, 17. 22, de barba Jer. XLI, 5.

Hithpa. 1) rasit se Lev. XIII, 33; 2) *abrasit sibi* (cf. *Lehrgeb.* p. 248 litt. d) e. acc. Num. VI, 19: אָבַדְתָּ אַחֲרַי אֶת-הַתְּשׁוּבָה אֲחֵרָה *postquam sibi abrasit consecratam caesariem.*

גָּלַל 1 pers. גָּלַלְתִּי Jos. V, 9, plur. גָּלַלְתֶּם Gen. XXXIX, 3. 8, imp. גָּלַל, גָּלַל, scmel גָּלַל Ps. CXIX, 22 1) *volvit*, ut lapides Gen. XXXIX, 3. 8. Jos. X, 18. 1 Sam. XIV, 33. Prov. XXVI, 27. In derivatis refertur etiam ad fluctus se volutantes et alias res volubiles, ut rotam (גָּלְגָל), annulum (גָּלְגָל), cranium (גָּלְגָל), turbinem (גָּלְגָל).

2) metaph. a) sequi. גָּלַל *amolitus est ab aliquo*. Jos. V, 9: גָּלַלְתֶּם אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה בְּעֵינֵינוּ *amolitus sum a vobis ignominiam Aegypti*. Ps. CXIX, 22: גָּלַלְתֶּם אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה בְּעֵינֵינוּ *amoliaris a me ignominiam et contemtum.* b) sequi. גָּלַל et גָּלַל a se devolvit et amolitus est et in alium transtulit, ei tradidit, commendavit aliqui. Ps. XXXVII, 5: גָּלַלְתִּי אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה בְּעֵינֵינוּ *devolve in Jehosam viam tuam* i. e. omnes res tuas Deo permitte. Prov. XVI, 3: אֲבַל-אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה בְּעֵינֵינוּ *Deo permitte, quidquid agis.* Ellipt. Ps. XXII, 9, ubi pocta inimicos suos fiduciam in Deo positam derisuros ita facit loquentes: גָּלַלְתֶּם אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה בְּעֵינֵינוּ *Redde: devolvat res suas in Deum, is scilicet eripiet eum*, ita ut גָּלַל sit tertia persona Imperativi, de qua olim dubitabundus egi *Lehrgeb.* p. 776 not., quam vero nunc (coll. Gen. XVII, 10 et 12 ibique Vers. Alex. 51. 59) satis probabiliter statui posse cenſeo: vel, si dubitare non desisti, *devolvit* cet., ita ut גָּלַל infinitivus sit pro verbo finito positus. Vide, si forte גָּלַל scribendum fuisse censueris, *Lehrgeb.* §. 209, not. 2. *Ἐξέσπασεν ἐνὶ Κόβρον* (cf. Mt. XXVII, 43). Vulg. *speravit in Domino*. Syr. *ܩܠܠܐ ܕܠܐ ܕܘܠܐ ܕܘܠܐ ܕܘܠܐ ܕܘܠܐ ܕܘܠܐ* *confidit in Domino*. Targ. contra: *laudes cecinit* (ܩܠܠܐ) *coram Domino*. q. s. sit a גָּלַל, quae derivatio etiam recentiorum nonnullis placuit: hoc vero verbum nunquam sequente גָּלַל, ubique sequente = construitur. Bene de h. l. egit Stangius in Antierifica in locos quosd. Psalm. I, 124, 125.

3) Volvendi significatum in hac radice agnoscent etiam Syri et Chaldaei, quanquam in verbo rarior est. Cf. Buxt. 452, et quod syriacum ܩܠܠܐ attinet, Gen. XLIII, 50 Pesch. Ethpa. Barhebr. pag. 213, it. Castell. Lex.

ed. Mich. p. 154. Apud Arabes et Samaritanos جَلَّ، جَلَّي valet *mole gravem dein gloriosum, illustrem esse* (cf. جَلَّ، جَلَّ، جَلَّ)، quod a volvendo ductum, quia res graves non portamus, sed volvimus. Inde جَلِيلٌ magnus,

illustris, أَجَلٌّ maior, dignior, جَلَلٌ magnitudo, maiestas,

et apud Hebraeos גָּלַל lapis *gravis*, גָּלַל negotium grave. Schult. (ad Hamas. p. 423) etiam verbo arabico volvendi notionem tribuit ex Hebraismo: in omnibus tamen, quae laudavit, exemplis vulgaris gravitatis et dignitatis significatio mihi praefrenda videtur. Nominis in derivatis quibusdam, ut جَلَّ stipula vento in gyrum acta, جَلَّةٌ stercus globosum, جَلَّةٌ volumen, primariae significatio- nis, quam Hebraismus habet, vestigia reperiuntur.

Niph. גָּלַל pl. גָּלַל fut. גָּלַל 1) *volve*, de luctibus aquae Am. V, 24. 2) *convolve*, de coelo instar libri convolvendo Jes. XXXI, 4.

Psal. volutatus est in sanguine i. e. sanguine inquinatus. Jes. IX, 4. *Hithpo.* id. 2 Sam. XX, 12: וְגָלַלְתִּי אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה *et Amasa in sanguine volutatus in media via iacebat.* Sequi גָּלַל volutavit se in aliquem i. e. irruit in eum. Gen. XLIII, 18.

Palp. גָּלַל i. q. Kal no. 1. *volve*, *devolvit* Jer. LI, 25: וְגָלַלְתִּי אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה *devolvam te de rupibus.* *Hithpulp.* גָּלַלְתִּי אֶת-הַרְפֵּץ אֲחֵרָה *devolvit se hostis irruens.* Job. XXX, 14.

Hiph. fut. גָּלַל *volve*, *devolvit* lapidem. Gen. XXXIX, 10.

גָּלְגָל m. 1) *stercus*, a forma rotunda dictum, i. q.

גָּלַל, v. rad. no. 1. 1 Reg. XIV, 10. Arab. جَلَّةٌ stercus animalium rotundum, ut camclorum, ovium, unde جَلَّ et جَلَّلٌ collegit stercus pec. camelinum ad cremandum.

Chald. גָּלְגָל, גָּלְגָל, talmud. גָּלַל id.

2) i. q. arab. جَلَّةٌ *causa gravis* et magna (v. rad. no. 3). Praemissa = particula vim Praepositionis induit, inde גָּלַל, e. Suff. גָּלַלְתִּי Gen. XXX, 27, גָּלַלְתִּי Xll, 13, גָּלַלְתִּי Deut. I, 37 i. q. גָּלַל *propter*. Gen. XXXIX, 6. Deut. XV, 10. XVIII, 12. Jer. XI, 17. XV, 4. Mich. III, 12. 1 Reg. XIV, 16. (In Targg. גָּלַל id., et גָּלַל id.) Respondet arab. *من اجلك* et *من اجلك* (eum Elif prostheticum) i. q. *propter* te pr. reverentia tui. Particula hebraea autem rectius a גָּלַל, cuius ultima syllaba corrigi non potuisset, ut in גָּלַל factum. Ceterum *causa* significatio possit etiam a volvendo vertendoque ducta esse, cf. גָּלַל a גָּלַל, גָּלַל ab אִידָה no. III. et גָּלַל causa, a גָּלַל.

3) n. pr. duorum virorum (fort. gravis, dignus, ut אָבְרָאָה) 1 Par. IX, 15. b) ibid. comm. 16. Neh. XI, 17.

גלגל m. chald. pr. *volutio*, dein *gravitas*, *magnitudo* (v. rad. no. 1. 3). Esr. V, 8. VI, 4: גלגלן נאן *lapides magni, gravis*, qui volvuntur, non feruntur. Intellige lapides quadratos, vcl quoscumque maioris molis lapides,

coll. etiam גַּל et גַּלְיָהוּ rudis, grossus. Germanice per iocum magnae molis librum, *volutandum* magis quam pro nostri aevi more in marsupio portabilem, *circus Hölzer* vocamus. Apud Talmudicos גלגל omissio נאן de lapide magno usurpatur (Buxt. p. 435), גלגלן בתי vasa lapidea notat et גלגלן est lapis sculpeulum operiens, haud dubie avolvendo dictus coll. Mt. XXVIII, 2. Luc. XXIV, 2. Hebraicorum interpretes *marmor* interpretantur, et sic Vers. hebr. l. c. שיש נאן, quod non probro. LXX λιθοι ἑλεγκιστοί, et Esr. apoc. VI, 9: λιθοι ξυνοῖσι πολυτελεῖς, quae significatio fortasse a verbo גלגל polivit petita est.

גלגל m. i. q. גלגל no. 1. *stercus* hominum. In Sing. semel Job. XX, 7: גלגלן גלגלן גלגלן sec. Chald. et Vulg. recte: *sicut stercus suum in aeternum peribit*, cf. de hac comparatione ignominiosum interitum significante 1 Reg. XIV, 10, quare non erat, quod ad alias interpretationes confugerent interpretes, ab usu linguae alienas, qualis est Dathii גלגלן reddentis: in ipso splendore suo, coll. גלגל honos, et Michaëlis: *ut stipula*, coll. גלגל stipula, quod posterius vel propter Suffixum ferri non potest. Cf. etiam Schult. in Animadverss. et contra in Comment. ad h. l.

Plur. גלגלים stercora pr. globuli stercoris Zeph. I, 17, spec. humani Ez. IV, 12: גלגלים גלגלים גלגלים globuli stercoris humani, V. 15: גלגלים גלגלים.

גלגל (fort. stercoreus) n. pr. viri Neh. XII, 36.

גלגל 1) adj. *volubilis, versatilis*. 1 Reg. VI, 34: גלגלן גלגלן גלגלן *duae valvae ianuae prioris versatiles erant* sc. in cardinibus. Cf. Ez. XLII, 24 in eiusdem rei descriptione: גלגלן גלגלן גלגלן — 2) subst. *annulus*. Esth. I, 6. Cant. V, 14: גלגלן גלגלן גלגלן *ornati gemmis Tartessitis*. Nimirum digiti manus incurvatae annuli figuram referunt, unguens autem coloribus fincti cum gemmis comparantur (cf. Har. Cons. II, p. 108 Schult. ubi unguens puellae beryllis assimilantur). Syr. bene גלגל (malim tamen גלגל circuli). Haud eleganter *cylindros aureos* interpretatur Michaëlis ad Lowth de sacra poësi p. 637 ed. Lips. — 3) *circulus, regio* i. q. גלגל. Spec. גלגלן Jes. VIII, 23 circulus gentium, et גלגלן גלגלן Jos. XX, 7. XXI, 32. 1 Par. VI, 61, גלגלן גלגלן (cum Hebraeo) 2 Reg. XX, 29, גלגלן גלגלן 1 Reg. IX, 11 voca-

tur regio cum viginti urbibus, etsi minoribus, in tribu Naphthalitarum, circa urbem Kedesch (ter cuius occurrit גלגלן, cf. Kadis *in v. Talchalaia* 1 Macc. II, 65), a gentilibus, Phoenicibus nimirum vicinis, habitata. LXX *ἡ Ταλχάλαια*, quo nomine N. T. temporibus septentrionalis Palaestinae ceterioris provincia Phoeniciam inter et Samariam appellatur v. Rehd. p. 181 sq.

גלגל f. i. q. גלגל no. 3. *circulus, regio*. גלגלן גלגלן regiones Philistaeorum Jos. XIII, 2, גלגלן גלגלן Joel IV, 4, *Talchalaia* *ἡ Ταλχάλαια* 1 Macc. V, 15. גלגלן גלגלן i. q. גלגלן גלגלן circulus, ripa Jordanis, et *Ghor*. Jos. XXII, 10. 11. Eadem fere regio significari videtur Ez. XLVIII, 8, ubi fons ille sacr. infra templum scaturiens in *circulum orientalem* (גלגלן גלגלן LXX *εἰς τὴν Ταλχάλαια*. Symm. *μετ' ὄρου*. Aqu. *θῦρας*), dein in desertum, et inde in mare mortuum descendit dicitur. Contra גלגלן Jos. XVIII, 17 est n. pr. loci in australibus Beniaminitarum limitibus, quod in loco gemino XV, 7 גלגלן vocatur.

גלגלים m. plnr. *idola* Lev. XXVI, 30. Dent. XXIX, 16 et. in variis formulis, ut גלגלים גלגלים גלגלים *idola* sequi 1 Reg. XXI, 26, גלגלים גלגלים *idola* colere 2 Reg. XVII, 12. XXI, 22, גלגלים גלגלים *oculos* conicere in idola Ez. XVIII, 12. Est autem hoc nomen haud dubie probrosum idolisque propter contemptum inditum. Iam tunc enim scapissime aliis nominibus ab idolorum contentoribus excogitatis, ut גלגלים Dent. XXIX, 17. 2 Reg. XXI, 21. XXIII, 24. Ez. XX, 7. 8. 31, גלגלים VIII, 10, גלגלים XVI, 36, גלגלים XXX, 13, et maxime גלגלים in locutionibus, quibus idolorum cultus castigatur, ut גלגלים גלגלים *polluit se cultis idolis*, Ez. XX, 7. 18. 31. XXII, 4. XXIII, 7. 30. XXXVII, 23. גלגלים גלגלים XXXII, 3, גלגלים גלגלים *purgavit ab idolorum sordibus* XXXVI, 25, גלגלים גלגלים VI, 9, גלגלים גלגלים XXXIII, 37 *scortatus est cum idolis*, גלגלים גלגלים *peccata cum idolis commissa* XXIII, 49. Haud male igitur Hebraicorum interpretes גלגלים pr. *sordidos, impuros, stercoreos* valere observant, et re vera in conviciis a Judaëis serioribus in idola eorumque cultores coniectis est etiam גלגלים *stercus, stercorarium* (Hieros. Berachoth fol. 12 B. Lightfoot. Opp. II, 322), inde *Beelzebub* probabiliter dominus stercoris i. e. idolorum, s. daemonum. Recentiorum nonnulli, ut Jahnus (Bibl. Archaeol. III, p. 481) גלגלים *truncos, caudices* interpretantur, avolvendo dictos per irrisionem; malim certe *lapides, saxa* s. *deos lapideos*, quandoquidem גלגל de volvendis lapidibus frequentatur, et גלגל lapidem maiorem notat. E vet. itpp. Syrus generali utitur v. גלגלים, Chald. et Alex. itpp. talibus certe, quibus idolorum vanitas exprimitur, גלגלים, *επιτροδευμα, διασθημα, εὐθύμα*.

Plane igitur repudiandi, qui vc. nostrum ab arab. גלגל magnus, illustris fuit derivant, qs. nomen honoris sit a cultoribus iis inditum.

גלגל plur. גלגלים m. 1) *aceruus lapidum*. Gen. XXXI, 46 sq. Job. VIII, 17 (parall. אבנים). Plerumque additur אבנים Jos. VII, 26. 2 Sam. XVIII, 17. Hos. XII, 12: *sicut lapidum acerui in agri sulcis*. (LXX ὡς γελῶνας, Vulg. quasi testudines, ex linguae syriacae usn, in qua ὤσ testudinem notat. Vide intp. Syr. hoc ipso loco). Saepe de ruinis. In Sing. Ges. XXV, 2. Plur. Jer. IX, 10: *et convertam Hierosolyma in ruinas*. LI, 37. Jes. XXXVII, 26. 2 Reg. XIX, 25. Job. XV, 28. — 2) *scaturigo*, ab aquis se volventibus dicta, v. Niph. no. 2. (cf. angl. *well* et germ. *wallen, wälzen*). Cant. IV, 12: *scaturigo, ad quam aditus pessulis clausus est*. — 3) Plur. *fluctus maris*. Job. XXXVIII, 11. Jes. LI, 15. Jer. V, 22. LI, 42. Ez. XXVI, 3. Zach. X, 11, plenius יהם גלגלים Jes. XLVIII, 18. Ps. CVII, 25, גלגלים Ps. LXXV, 8. CVII, 29, it. גלגלי יהודה Jon. II, 3. Metapl. Ps. XLII, 8: *omnes undae tuae fluctusque tui me inundarunt* i. e. omnis generis calamitatus me obruisti. (Syr. ὄσ fluctus, unda, vallis, torrens). — 4) Plur. גלגלים (acerui l. scaturigines) n. pr. oppidi in vicinia Hierosolymorum boream versus siti 1 Sam. XXV, 44. Jes. X, 50, ubi גלגלים ביה-בית possit. dicitur pro גלגלים (v. בת p. 219, no. 6). E Jesaia loco praeterea colligas, ad tribum Benjamin illud pertinuisse, reperitur tamen *Tallem* ap. Alex. intp. Jos. XV, 60.

גלגל (sec. Simon. i. q. גלגל scaturigo emanationis) *Gilboa*, n. pr. montis vel regionis montanae in tribu Isaschar, ubi Saulus a Philistaeis caesus et interfectus est. 1 Sam. XXXIII, 4. XXXI, 1. 8. 2 Sam. I, 6. 21. XXI, 12. 1 Par. X, 1. 8. Ex etymo illo non improbabiliter colligas, pr. nomen fontis vel vicij iuxta fontem fuisse, a quo mons vicinus denominatus sit. Eusebii in Onomast. *Γελβού* (l. Γελβού) ἔστιν Ἀλλοφύλων (quod non falsum est, siquidem regionem Scythopolcos cum ipsa hac urbe Sauli tempore Philistaeis paruisse recte colligitur ex 1 Sam. XXXI, 10), *Συνιστάλοσ ἀπέγροια στρεψιστά. ἐν οἷσ καὶ κόρη καλεῖται Γελβού*. De fonte, quem Tubaniani vocant, ad radices illius montis scaturiente v. Guil. Tyrius ap. Reland. p. 863. In Palmerii mappis biblicis hunc montem hodieque *Dschebel Gilbo* vocari amotatur.

גלגל c. Suff. גלגל m. Zach. IV, 2 i. q. גלגל n. 2.

גלגל f. 1) *scaturigo* i. q. גלגל n. 2. Plur. Jos. XV, 19. Iudd. I, 15. — 2) *lecytho, lenticula* a rotunditate dicta. De lecytho candelabri sacri Zach. IV, 5, cf. comm. 2, ubi in masc. l. Eccl. XII, 6 in descriptanda senectute et morte: *וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים* *antequam rumpatur finiculus argenteus, et conteratur lampas aurea*. Similitudo petita est a lampade e materia fragili facta, sed deaurata, e funiculo argenteo (i. e. serico cum filis argenteis) pendente, et abruptio fili mortem significat. — 3) *globus, globulus* in columnarum capi-

tulo. 1 Reg. VII, 41: *duae columnae* — גלגל וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים *et duo globuli capitulorum in summitibus columnarum*. V. 42. 2 Par. IV, 15. Ibid. Vers. 12 eodem contextu legitur וְהָיוּ עֵינֶיךָ גִלְגָּלִים. quod minus accuratum, quandoquidem globulus capituli partem, camque maximam, constitutebat. Huius formae capitula in aedificiis antiquis aegyptiacis v. in Wiebeking *Bürgerl. Baukunst, Kupferb.* tab. XIII, fig. 1. 6. 13. 27. Non male LXX Eccl. XII, 6 *ἀρθύμων* (Hesych. ἀρθύμων, . . . γαστήρη ἐν ἐλκασίῳ ἐν τοῖς κίονσι), quod ve. etiam Ex. XXXVIII in multis codd. pro ἀρθύμων legitur, 2 Par. I. c. βιάσις. Syr. Chald. אגנין, גלגל pelves (coll. no. 2).

גלגל m. res volubilis, quae cito et continuo volvitur, 1) *rota, currus* Jos. V, 28. Ez. X, 2. 6, putei ad aquam hauriendum Eccl. XII, 6. Per *en dūc duoix Ez. XXIII, 24: רבב גלגל et XXVI, 3: רבב גלגל* *currus cum rotis*. Plur. גלגלים Jes. V, 28. Jer. XLVII, 3. (Syr. ὄσ rota, גלגל, ὄσ haustum). — 2) *turbo*, syr. ὄσ. Ps. LXXVII, 19: *קול רענן בְּגִלְגָּלֵי טוֹרָן* *tonitru tui audita est in turbine*. Ez. X, 15: *et rotae dictae sunt me audiente in turbo*. — 3) *stipula, palea, festuca*, quae turbine agitantur. Huic comparantur hostes cito et penitus delendi. Ps. LXXXIII, 14: *כְּגִלְגָּל הַרְפֵּי טִיבְּתֵי מִי אֱלֹהִים מִי אֱלֹהִים מִי אֱלֹהִים* *quam turbo abripit*. Jes. XVII, 13: *כְּגִלְגָּל הַרְפֵּי טִיבְּתֵי מִי אֱלֹהִים מִי אֱלֹהִים מִי אֱלֹהִים* *sicut palea in turbine*. (Syr. ὄσ, ὄσ festuca, pulvis aliaque res similes vento circumactae, chald. גלגל, arab. جَلَجَل).

גלגל chald. *rota*. Plur. c. Suff. גלגלגל Dan. VII, 9.

גלגל m. 1) i. q. גלגל no. 1. *rota*, plaustrum punici Jos. XXXVIII, 28.

2) Cum art. גלגל (c. He locali גלגל Jos. X, 6. 15) *Gilgal* n. pr. oppidi Hierichuntum inter et Jordanem siti (teste Josepho L. stadiis ab Jordane, X ab Hierichunte, Arch. V, §. 4), ubi Josua populum circumcidendum curavit paschatico festum diu intermissum de novo instituit (Jos. IV, 19. 20. V, 10. IX, 6. X, 6 sq. XIV, 6. XV, 7), non solum famosa idololatriae sedes (Iudd. III, 19. Hos. IV, 15. IX, 15. XII, 12. Am. IV, 4. V, 5, cf. Reland. p. 782), sed etiam legitimis sacrificiis aliisque sacris ibi ante templum conditum peractis celebratum (1 Sam. X, 8. XI, 14. 15. XII, 4 — 9. XV, 21. 33: גלגל גלגל יהודה, a prophetarum etiam colonia habitatum) (2 Reg. IV, 38). Cf. de eiusmodi locis sanctis s. v. גלגל. Semel plenius גלגל Neh. XII, 29, gr. *Talgalia* l. Macc. IX, 2. Quod ad etymon attinet, *orbem, circumulum* reddere possis (quod enim iure Jos. Arch. V, 1 §. 11 *ἐλευθεῖται* reddat, vix dixeris), sed Jos. V, 9 hic locus ita appellatus esse dicitur, quod Josua populum circumcidendum Aegypti opprobrium ab eo amolitus sit.

Eusebius: Γάλαλα . . . δεικνύται ὁ τόπος ἄριστος, ὃς ἱερὸς Θρησκευόμενος· καὶ ἄλλοις δὲ εἶπεν εἶναι Γάλαλα τὴν περὶ Βαιθὴλ (qua posteriore conjectura facile caremus, quum Galgala, Jericho et Bethel urbes satius vicinæ sint 1 Sam. VII, 16, 2 Reg. II, 2). De גַּלְגַּל Jos. XII, 23 commemorato paucis egimus v. עֵינַי no. 3 pag. 272, quibus addendum, fortasse cum Alex. interprete ibi גַּלְגַּל legendum esse (יֵי, Γαλιλαίας). Aliud eiusdem nominis oppidum nec h. l. agnoscamus, nec Deut. XI, 30, ubi montes Ebal et Garizim e regione Gilgal (גִּלְגַּל) siti dicuntur. Id enim minime falsum, modo גַּלְגַּל non de vicinia intelligis, sed e regione, in conspectu reddis. Lightfoot (Opp. II, p. 235) et h. l. et Jos. XII, 23 Galilacam interpretat, qs. גַּלְגַּל sit i. q. גַּלְגַּל, alii in subsidium vocant, quæ habet Eusebius: Γάλαλα, καὶ ταύτην εἶπεν Ἰησοῦς. ἐστὶ δὲ καὶ τὴν κοίτην Γαλιλαίας λεγομένην, Ἀντιπάρκιδος (i. e. prope Joppem) ὡς ἀπὸ σκυριον εἶ ἐν τοῖς βόρειοις. Neutrum vero vel necessarium, vel locorum contextui satis aptum.

גַּלְגַּל e. Suff. גַּלְגַּלִּים Plur. e. Suff. גַּלְגַּלִּית f. *cranium* a figura globo simili dictum. Iudd. IX, 53, 2 Reg. IX, 35, 1 Par. X, 10. Utuntur autem hoc ve, ubi singuli populi eiusdem homines civesque numerantur et lat. *caput* dixeris, germ. *Kopf*. Ex XVI, 16: גַּלְגַּלִּית בְּרִצְרִצְרִי גַּלְגַּלִּית בְּרִצְרִצְרִי גַּלְגַּלִּית בְּרִצְרִצְרִי *Gomerum singulis capitibus pro numero hominum*. XXXVIII, 26. Num. III, 47, 1, 2: גַּלְגַּלִּית בְּרִצְרִצְרִי גַּלְגַּלִּית בְּרִצְרִצְרִי *omnes masculos secundum capita sua* i. e. viritum. Comm. 18. 20. 22. 1 Par. XXIII, 3. 24. Cf. ראש Iudd. V, 30. Apud Rabbinos בְּרִצְרִצְרִי בְּרִצְרִצְרִי frequentatur de censu singulorum capitum. (Syr. ܩܠܘܢܝܢ id. abiceto Lamed

primæ syllabæ, arab. جَدَجِد, ubi alterum Lamed abieciunt, ut similiter in voce chaldaea ܩܠܘܢܝܢ Mt. XXVII, 53. Crebrins est جَدَجِد et ܩܠܘܢܝܢ permutatis).

גַּלְגַּל f. *volumen, liber, codex* more veterum *convolutus*. Jer. XXXVI, 2 sq. Ez. II, 9, III, 1 — 3. Zach. V, 1. 2. Ps. XL, 8: גַּלְגַּלִּים רִצְרִצְרִי *volumen libri* καὶ ἔξοχὸν de libro legis. LXX. Jerem. χωρῆς, χωρῆων, Ps. et Ez. l. e. κεφάλια, quod Suidas εἰλημία interpretatur, Zach. I. e. *δρεπανον*, legerunt enim רִצְרִצְרִי. (Syr. ܩܠܘܢܝܢ, ܩܠܘܢܝܢ, arab. جَدَجِد id. spec. in quo aliquid conditionis argumenti

scriptum est. Videtur a Chaldaicis acceptum et de libris sacris potissimum frequentatum esse. Apud Rabbinos הַשְׁבַּח quinquæ volumina spec. dicuntur hi quinquæ V. T. libelli, Cant. Ruth, Thren. Ecclesiast. Esther).

גַּלְגַּל chald. id. Esr. VI, 2. LXX κεφάλια.

גַּלְגַּל *convolvit, complicit*. Semel legitur 2 Reg. II, 8: וַתִּקַּח אֶלְנָה אֶת־אֶתְרֵיהֶם וַתִּקְרָא אֶת־אֶתְרֵיהֶם וַתִּקְרָא אֶת־אֶתְרֵיהֶם וַתִּקְרָא אֶת־אֶתְרֵיהֶם

et sumpsit Ilias pallium suum, eoque convoluta percussit aquam. LXX εἰλησε. Vulg. involvit. Chald. אֶתְרֵיהֶם. Syr. ܩܠܘܢܝܢ. Unus Arabs, alibi Syriaca transferens, nunc liberius et arbitrarie: sumpsit Ilias fasciam capitis sui ܩܠܘܢܝܢ et solvit eam. Convolvendi autem significatus, quem temere sollicitavit Mich. in Supplement. utpote in lingua arabica et syriaca non exstantem [arabice جَلَجَل valet *secuit*, Syr. Ethiopel. *percussus est*], tum e contextu, tum ex derivatis plane manifestus est. Ad veterum interpp. auctoritatem accedunt etiam Judaeorum magistri. Kimchi: כֶּסֶף אֶתְרֵיהֶם וּכְבֹד אֶתְרֵיהֶם.

גַּלְגַּל m. *vallium*, a convolvendo dictum. Ezech. XXVII, 21 in vestibus ex Assyria et Mesopotamia (non ex Arabia, ut vult Michaëlis) advectis sunt גַּלְגַּלִּים *pallia hyacinthina*. Vulg. *insolucra*. Aqu. Symm. εἰλημῶνα. Syr. ܩܠܘܢܝܢ *vestes*. Chald. גַּלְגַּלִּים i. e., quomodoemque scriptura emendanda fuerit, recte observante Kimchio *gazae*. Ipse Kimchius: גַּלְגַּלִּים שֵׁטֶחַסָּה (cappa) קָפָה בְּהַשֵּׁן לֹא בְּהַשֵּׁן קִירִינָן בְּהַשֵּׁן קִירִינָן בְּהַשֵּׁן קָפָה. ProvoCAT dein ad chald. גַּלְגַּלִּים pallium, stola Esth. VIII, 15 Targ. Taanith fol. 23 B, adde גַּלְגַּל Gen. XXV, 25. Michaëlis in tota hac radi tractanda infelix *percussiones septiae* reddit, v. גַּלְגַּלִּים.

גַּלְגַּל m. p. *res convoluta*, dein *materia rudis et informis*, nondum elaborata, cuius partes nondum evolutae sunt et expeditae. De embryone Ps. CXXXIX, 16: וַיִּבְרָא מַסָּה מֵאֵמָּה *massam meam informem* i. e. me quæ massa informis in utero matris latevem *viderunt oculi tui*. Bene Alex. et Aqu. ἀκατέργαστόν μου. Symm. ἀμορφωτόν με. Hieron. *informem meum*. Frequentatur ve. in Talmude de quacunque re rudi nondum elaborata et perfecta v. e. תְּרִיבִי בְּרִצְרִצְרִי בְּרִצְרִצְרִי *massæ vasorum fusilium* Chelim 12 §. 6, עֵץ בְּרִצְרִצְרִי *massæ vasorum ligneorum*, Kimchi ad Ps. l. e., de acubus nondum perforatis Schabb. fol. 52. B, de alicæ, farina et massa panis nondum subacta [iv. Epiphanius in Palestina natus, haec. 50 §. 31: τὸ γὰρ ἀκατέργαστον γολυη ἑκάλειεν (ὁ Ἰβητικός), ὅπου ἐπιτηρέεται γόιδρος ἢ σμιδαλεως κόκκος, δι' οὗ ἐν τῷ ὠιδῶτι εἰς ἄριστον συνελθὼν καὶ γεμαθὲν cet. quo loco in suæ hypotheseos gratiam abusus est Michaëlis l. e.], et transfertur ad hominem eundem, opp. sapienti Pirke Aboth 5 §. 7. Etiam apud 2 rabes huius significationis vestigium reperias, nimirum גַּלְגַּל, quod Golius Dschauharium secutus interpretatur *corpus excoarctatæ et exenteratæ ovis absque capite et pedibus*, pr. igitur *truncum*.

גַּלְגַּל rad. quadrilitt. inusit., de qua

גַּלְגַּל adj. *durus*. (Arab. جَلَدٌ et جَلْدٌ, جَلْدٌ, جَلْدٌ, جَلْدٌ, جَلْدٌ durus, de saxo vit. Tim. 209 Gol. II, p. 108 Mang. O o

Amrokk. Moall. 54 Lett. 51 Hengstb. it. de viro, de quo etiam גָּדֵדָה dicitur, גָּדֵדָה terra dura et lapidosa, v. Kamüs p. 352. Conflatum est hoc quadrilitterum sec. Schult. ad Job. III, 7 ex גָּדֵד concrevit, congelatus fuit [it. durus, duro animo fuit, unde גָּדֵד locus durus et altus], et גָּדֵד durus, robustus fuit vir, unde גָּדֵד robor, durities, terra dura, cf. etiam syr. גָּדֵד terra dura et lapidosa. In poetico Hebraeorum sermone autem durus 1) dr. de misero, afflicto, spec. fame presso. (Cf. גָּדֵד Niph., it. נָכָר durus, difficilis, miser fuit, נָכָר durum fuit solum, unde נָכָר infortanium, מְנָדָה fame-licus, mendicis, גָּדֵדָה petra, cf. גָּדֵדָה afflicto; pers. شد, شتف, قسمی, شد, شتف, قسمی, it. radd. شد, شتف, قسمی, et Schult. ad Job. XV, 15. Nos duritiam fato tribuimus, ein hartes Schicksal, non homini a tali fato oppresso. Job. XXX, 3: גָּדֵדָה גָּדֵדָה גָּדֵדָה inopia et fame adflictus. — 2) de muliere sterili et arba, derelicta, metaphora a solo duro, lapidoso et sterili ad homines translata, cf. גָּדֵד durus, it. amnis sterilis. Jes. XLIX, 21 ecclesia viduata ita loquens inducitur: quis hos mihi genuit, quum orba sim et sterilis? LXX גָּדֵדָה. Vulg. solitaria. Magis translate Job. III, 7: גָּדֵדָה גָּדֵדָה: ne intret cam tibulus se. de puero nato. Interpretari etiam licet: nox illa sit infausta. (LXX ὀδύνη, Symm. Ἐβλητος reiecta. Syr. غيبات orba). XV, 34: nam coetus impii erit sterilis, orbis, derelictus. („In Gemara scribitur, in maritimis urbibus vocatam fuisse menstruatam mulierem גָּדֵדָה solitariam. . . Sota c. 7 fin. Beresch. rabba sect. 79 fol. 89, 1.“ Buxt. Lex. Talmud.).

גָּדֵד

rad. in Kal inusit. Arab. جاع nudavit dentes, spec. in rixa, dein convicia iactavit, maxime obscœnia. Conj. III. rixatus est c. aliquo, maxime in alea, computatione aut in hereditate dividenda. Syr. جاعى (ع and ع pro more permutatis) Pa. rinxit dentes. Ethpe. rictu dentes nudante distentus est, جاعى rictus laborum, das Zähnefleischen. V. Schult. ad Prov. XVII, 14, de defect. ling. hebr. p. 72. Vindic. p. 143. In V. T.

Hiithpa. גָּדֵדָה ter legitur de lite et homine litigante, ubi exacerbantur, irritantur. Prov. XVII, 14: גָּדֵדָה גָּדֵדָה priusquam exacerbatur lis, desiste. XX, 3: גָּדֵדָה in honori est viro, desistere a lite, גָּדֵדָה גָּדֵדָה omnis stultus exacerbatur. XVIII, 1: suum arbitrium sequi-

tur alieni moris contemtor, גָּדֵדָה גָּדֵדָה הַשָּׂמַיִם הַשְּׁמַיִם sapien- tissimis quibusque exacerbatur, nihil tam sapiens est et egregium, quum illud animo exacerbato et fastidioso oppugnet. Targg. in omnibus tribus locis: imminuit se, v. Buxt. p. 1889. Pro exacerbandi significato Castellus exciit Gem. Sanhedr. 1 §. 3, ubi tamen vc. nostrum non inveni.

גָּדֵדָה

rad. quadril. inusit. Arab. جَلَدٌ duritiei significatum habet ad varias res translatum. جَلَدٌ durus, de terra dura, de camelo parvo, de muliere vetula, جَلَدٌ camelus fortis, جَلَدٌ Conj. I. IV. extendit arcum (pr. fortem fecit). Inde

גָּדֵדָה

(durus) n. pr. 1) nomm. virorum, a) filii Maehir, nepotis Manassis. Num. XXVI, 29. 30. XXVII, 1. XXXVI, 1. Jos. XVII, 1. 3. 1 Par. II, 21. 23. VII, 14. 17. b) patris Jephthae iudicis. Iud. XI, 1. 2. Fuit is ex posteris Gileadi, siquidem in eadem familia eadem nomina saepe repetuntur. c) filii Michaëlis Gaditae 1 Par. V, 14. 2) c. Art. (qui saltem in oratione pedestri raro omittitur) Gilead, Palaestinae regio transiordanensis. Proprie regionem montanam designat in australi fluminis Jab- bok ripa (הַגָּדֵדָה Gen. XXXI, 21 — 48. Iud. VII, 3. Cant. IV, 1. VI, 5), cum urbe cognomine (Ios. VI, 8 coll. Iud. XII, 7 LXX et Euseb. v. Galatad, quae tamen eadem videtur atque alibi גָּדֵדָה, v. Hieron. ad Hos. l. e.): ubi hodieque duo montes גָּדֵדָה et גָּדֵדָה et גָּדֵדָה cum ur- bium cognominum ruinis reperiuntur (v. Sectzenii mappam geogr. et Burekhardtii itin. II, p. 599). Transfertur nomen Gileaditidis (הַגָּדֵדָה) deinde ad integrum illum tractum montanum Arnonem inter et Batanaeam, a Gaditis, Rubenitis et Manassitis habitatum (hodie جلعون و الجلعون) Num. XXXII, 26. 29. 39. Deut. III, 12 — 16. Jos. XII, 2. 5. XII, 11. 25. 31. XVII, 9. 31. 13. Usur- patur propterea pro tribubus Gad et Ruben Ps. LX, 9. CVIII, 9, pro tribu Gad (Iud. V, 17 cf. 16), quantum etiam גָּדֵדָה אֶרֶץ גָּד אֶרֶץ גָּד iunguntur 1 Sam. XIII, 7. Usus enim loquendi in eiusmodi nominibus sibi non constat. Sic Jaïser semel sub Gileaditide comprehenditur (1 Par. XXVI, 31), alibi excluditur (Num. XXXII, 1): et contra Basanitis ubique excluditur (Deut. l. e. Jos. XIII, 10. 11. 30. 31. XVII, 1. Mich. VII, 14), semel tamen Gileaditis ad radices usque Hermonis patuisse dicitur (Deut. XXXIV, 1: אֶת-הַגָּדֵדָה גָּדֵדָה). In urbis huius regionis maxime memorantur גָּדֵדָה רִמְמוֹת Deut. IV, 43, גָּדֵדָה Iud. XXI, 8 et גָּדֵדָה 1 Par. XXVI, 31. Integra autem regio lactis pascens abundabat et opo- balsamo nobilis erat Gen. XXXVII, 25. Jer. VIII, 22. XLVI, 11. L, 19. Zach. X, 10. Incolae eius vocantur גָּדֵדָה Iud. XII, 4. 5 et simpl. אֶשְׂתֵי גָּדֵדָה. — Minus accurate ambitum eius regionis describunt Eusebius et Hieron. s. v. Galaad, in errore rapti verbis Jer. XXII, 6 male intellectis. — Quod ad originem nominis attinet,

id Gen. XXXI, 47 ita declaratur, quasi גַּזְזָה sit i. q. גַּזְזָה *collis testimonii*. Quum autem de traditionum etymologiarum fide non sine causa dubitatum sit, malim גַּזְזָה appellative montem *durum* i. e. asperum, lapidosum interpretari, quod magis etiam placet, quam de Wettii coniectura (*Kritik d. isr. Gesch.* I, p. 131), hanc regionem a Gileado, filio Maclur, nomen suum nactam esse, siquidem hic cum fratribus eam primus expugnaverit et a Mose impetraverit (Num. XXXII, 40. Jos. XIII, 21). — A Saadia, Pentateuchii interprete, גַּזְזָה plerumque redditur جَزَّازٌ i. e. Gerasene, circulus Gerasae urbis, de qua v. notam nostr. ad Burekli. itin. l. c.

גַּזַּח *sedit, consedit, discubuit* i. q. arab. جَلَسَ.

Cant. IV, 1: *capilli tui sunt ut gregis caprarum*. גַּזְזָה *quae discumbunt in monte Gilead*. VI, 5: גַּזְזָה particula h. l. valet *ad*, ut in גַּזְזָה *a latere pro ad latus*, cf. *a dextra, a sinistra parte*. Veteres recentioresque interpretes hae simplicissima interpretatione relicta in alia omnia abierunt. Ac 1) Bochartus in Hieroz. I, 626 sq. coll. arab. جلس Conj. II. ascendit et chald. גַּזְזָה collis, eminentia (v. Targ. ad hunc ipsum locum) reddit *ascendunt*. LXX. VI, 5 Compl. ἀνέβησαν. Hieron. ascenderunt. Syrus *هكف*. Sententia non admodum diversa est, caque interpretatio reliquis praestat: durius tamen *ascendunt a monte*, quam *discumbunt* (qs. pendent) *a monte*. 2) Alb. Schult. in Animadvers. ad h. l. R. Jonam ap. Kimch. secutus coll. arab. جلس sub auroram accessit ad aquam, potandi vel aquandi ergo, reddit *aquatum emt*. Ipse tamen R. Jonas, quod neglexit Kimchius, denique supra a nobis propositam comprobat, his verbis: *רמא לרן מענה* *جالست بالجيم*. 3) LXX ἀνεκαλύθησαν et VI, 5: ἀνεβήσαν. Aben Esra: *אז והגליז בן הסדן*. Alii denique ex Rabbinis 4) coll. גַּזְזָה recalyvat, reddunt *depilantur, deglabrantur* inter dumeta et spinas montis. Ita Luthl. *beschoren seyn*. Magis ferendum fuerit, si active reddidissent: *detondent* i. e. pabulum carpunt cf. Virg. Ecl. 10, 7: dum tenera attondent sinæ virgulta capellae.

גַּזַּח in Kal inusit. *sorspit, hausit, bibit*. Con-

gruit talmud. גַּזַּח (v. Buxt. Lex. adde Hieros. Schebiith c. 2 fin.), chald. גַּזַּח Iob. XXXIX, 30 (33). גַּזַּח hausus, Vajikra Rabba s. 22, et transp. גַּזַּח Cholin fol. 114 A. Pt. גַּזַּח id. sed transfertur ad equum cursu celerrimo terram hauriente. Iob. XXXIX, 24: *גַּזַּח גַּזַּח cum motione et fremitu haurit terram*, i. e. secum quasi abripit. Synon. *os xarativon*. Hieron. *sorbet terram*. Kimchi: *כרוב קלוהו ובהירוחו ישתה הארץ*. R. Levi: *עד שדניה כאילו הוא כנומת את הארץ*. Eandem metaphoram frequentant Arabes in verbo *ساق* hausit, unde انفس الارض

equus deglutit terram i. e. celerrime currit, et *ساق*, *ساق* deglutiens i. e. equus velox. „Gjahuarium *ساق سبيتي* equus haustor est omnes alios praever-

tens, qui terram hauriat aut deglutit quasi. In Hamasa *قوم اذا صوت يوم انزال قاموا الى الجرد انيلامين* gens, quae quum conclamatur die proclii, procedunt in equis generosissimis haustoribus.“ Schult. ad l. c. Vide praeterea Bocharti de h. l. disputationem Hieroz. I, pag. 143 — 148.

Hiph. sorbendum s. bibendum dedit. Gen. XXIV, 17: *גַּזְזָה da mihi sorbendum*, cf. השקיתי comm. 43. Cod. Sam. abiecio & more aranaceo *גַּזְזָה*.

גַּזְזָה m. *iuncus palustris*, spec. *papyrus nilotica*, ita dicta, quia humorem sorbet et bibit (bibula papyrus Lucan. Pharsal. 4, 136). Iob. VIII, 11. Jes. XXXV, 7. Utebantur ea Aegyptii ad vestes, calceos, corbes, varii generis vasa, praesertim navigia. (Lucan. l. c. *conseritur bibula Memphis cymba papyro*. Plin. 15, 11 s. 22: ex ipso quidem papyro navigia texunt. 7, 56 s. 57: etiam nunc (naves) in britannico oceano vitiles corio circumsumtae sunt: in Nilo ex papyro et scirpo et arundine, cf. 6, 22 s. 24, et plura in Comment. nostro ad Jes. XVIII, 2). Jes. XVIII, 2: *גַּזְזָה navigia papyracea*, in Nilo usitata, levia et celerrimi cursus. Ex. II, 3: *גַּזְזָה arcula s. navigiolum ex papyro*. De papyro v. Theophr. hist. pl. 4, 9. Plin. l. c. Celsi Hierob. II, 137 — 152. Prosper Alp. de plantis Aegypti c. 36.

גַּזְזָה rad. inusit., cuius veram vim haud scio an-

nemo veterum recentiorumque Philologorum perspectam habuit. Primaria significatio, si quid video, est *amputavit, abscidit, cecidit* frondes, arbores. (Aeth. *ገደደደ*: scidit, putavit, amputavit, *ገደደደ*: putatio Cant. II, 12, *ገደደደ*: segmentum. Eadem significatio, quamquam a Golio omissa, in Arabismo quoque exstat. Kamus p. 353: *ገደደደ* i. e. *ገደደደ* c. acc. *amputavit, secuit*, *ገደደደ* dicitur de gladio secante i. e. acuto. Ea magis etiam usitata est in radd. transpositis *ገደደደ*, *ገደደደ* amputavit, truncavit, arab. *جذء*, unde *ገደደደ*, *ገደደደ* ramus abscissus, truncus). A caedendo et amputando ductum a) *ገደደደ* ramus, baculus, dein *ulna*, idem B) translatum ad bellatores fortes, hostes arborum instar *caedentes* (cf. Jes. X, 35. 34. XXXII, 19). Syr. *ገደደደ* audax fuit miles, fortiter institit, *ገደደደ*, *ገደደደ* audacia, rigiditas,

גַּמְדָּר audax, arab. جَمَدٌ duro et immiti animo fuit. Hinc ἄναξ λέγεται, quod mire excrevit interpretes,

גַּמְדָּר m. plur. גַּמְדָּרִים milites fortes, audaces. Ez. XXVII, 11: *Aradaei tuisque propriis exercitus in moenibus tuis circumquaque et milites fortes sunt in turribus tuis.* Hieron. bellatores. Vide Lud. de Dieu ad h. l., quem proxime ad verum accessisse censo. In alia omnia reliqui interpretes. Rīdicule Hebraei, quos sequuntur Aqu. et Vulg. *pygmaeos s. nanos* interpretantur, nimirum *imius cubiti viros* (a גַּמְדָּר cubitus), ut mirum sit, id etiam Michaëli placuisse, qui milites intelligit utpote in praecalis turribus stantes pygmaeis similes.

LXX. Syr. *ḡimlaxez*, גַּמְלָה, sec. scripturam גַּמְדָּרִים. E recentioribus Fullerus (Miscell. VI, 5) *Gammadim* vult incolas urbis *Gamales* esse, talenque olim in Phoenicia existisse probat ex verbis Plinii V, §. 14, in quibus pro *Gamala* reponendum putat *Gamada*. Sed omnia bene se habent (v. Harduin. ad h. l. et Reland. 784), illudque oppidum non in Phoenicia, sed in regione transjordaniensi situm erat. Neque hoc verisimile, quod Rosenm. placet, *Gammadim* ignoti cuiusdam oppidi phoeniciei civis designare: neque enim contextus et parallelismus necessario postulant nomen proprium, neque (et hoc gravius est) גַּמְדָּר nominis proprii formam prae se fert; contra vi formae non potest non pro adiectivo haberi. Varias coniecturas parum probabiles v. in Mich. Supplement. et Jo. Spenceri diss. de Tyriorum Gammadim et Hammanim, in Ugo- lini thes. antiquit. hebr. XXIII, 18.

גַּמְדָּר m. pr. *baculus*, ab amputando dictus. (Hoc significata Chaldaei usurpant quadril. גַּמְדָּרִי גַּמְדָּרִי baculus, fistis, Buxtorf. p. 1095, et Nasoraei גַּמְדָּרִי גַּמְדָּרִי baculus Cod. Nas. I, 186. III, 6, truncus I, 190, male enim Norbergius ibi spinam dorsi reddidit, cf. etiam aeth. ጽጌጽ stirps, truncus, cippus captivorum, nostr. *Stock*). A baculo dicta est *ulna*, ut nostrum institores in sericis vendente *Stab* pro duorum cubitorum mensura frequentant. Sic Ind. III, 16: et *Ehud gerebat gladium* . . . גַּמְדָּר *imius ulnae longitudine.* Syr. *صاحب*, quod Arabs explicat *ذراع* ulna, Targ. eodem vocabulo paululum producto usus גַּמְדָּרִי. Hoc autem *ulnam* notare plane certum ex usu Syrorum, apud quos גַּמְדָּרִי (sic enim haud dubie legendum pro גַּמְדָּרִי Terr. p. 706, et magis etiam corrupto גַּמְדָּרִי Cast. Lex. syr. 1-2) *ulnam* notat teste Ferrario, adde Bar Bahluli verba: *ذراع* גַּמְדָּרִי *الذراع* גַּמְדָּרִי i. e. *גַּמְדָּרִי valet cubitum brachii*, גַּמְדָּרִי *ulnam.* — Meram coniecturam ecenti LXX *σπιθαμῆ* reddunt, Abulw. *شبر* spithama, Aqu. Symm. *ῥοπήδος πάλαισταῖος*. Intp. *incertus δρόμῳ*, Vulg. *palma manus.*

גַּמְדָּר rad. inusit. Arab. جَمَدٌ, rabbin. גַּמְדָּר sycomor-
morus.

גַּמְדָּר (loens sycomorvis ferax) n. pr. oppidi tribus
Judae, quod semel commemoratur 2 Par. XXXVIII, 18.

גַּמְלָה fut. 1) *tribuit, praestitit* alicui (bonum vel malum). Constr. e. duobus accus., altero pers., altero rei (ut gr. *εὖ, κακῶς παράτειν τίνα*). 1 Sam. XXIV, 18: *גַּמְלָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד וְאֲנִי גַמְלָה לְךָ יְהוָה tu mihi benefecisti, quia ego tibi malum inferem.* Gen. I, 15: *omnia mala אשר גַמְלָה אֲנִי לְךָ quae ei intulimus.* Comm. 17. Prov. III, 30. XXXI, 12. Jes. LXIII, 7. Cum גַּמְלָה pers. Jes. III, 9: *גַמְלָה לְךָם יְהוָה sibi ipsis mala inferunt*, calamitates parant. Ps. CXXXVII, 8: *גַמְלָה לְךָ יְהוָה id quod nobis intulisti.* Absol. in bonam partem accipitur pro: *beneficiis affecit alicquem.* Cum accus. Prov. XI, 17: *גַמְלָה לְךָ יְהוָה sibi ipsi benefacit.* LXX *ὁ ἑαυτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ.* Sequi. עַל Ps. CIII, 6. CXVI, 7. (LXX *εὐεργετέω*) CXIX, 17. CXLII, 8.

2) *retribuit, rependit* alicui bonum malumve. Cum Acc. Ps. XVIII, 11: *גַמְלָה יְהוָה בְּדָרְכָי יְהוָה rependit mihi Jehova pro iustitia mea.* VII, 5. 2 Sam. XIX, 37. Sequi. עַל pers. 2 Par. XX, 11. Ps. CIII, 10. Joel IV, 4, et הַ דֵּעַ Deut. XXXII, 6: *הַגְמְלָה יְהוָה הַגְמְלָה* (nisi aliter divisus vocibus, הַגְמְלָה יְהוָה, etiam h. l. accusativus personae est).

3) *ablaclatavit* infantem 1 Sam. I, 22. 23. 24. Hos. I, 8, additis verbis *בְּדָרְכָי יְהוָה* Jes. XXVIII, 9. גַמְלָה puer recens ablaclatus Jes. XI, 8. Ps. CXXXI, 2. Ad ulteriorem educationem referri videtur 1 Reg. XI, 20 (LXX *ἐξέθραψεν*).

4) *maturavit* Num. XVII, 23: *et ecce germinabat baculus Aharonis* וְגַמְלָה בְּתַקְרָהּ et *maturabat amygdala.* Intrans. *maturuit.* Jes. XVIII, 5: *בְּכַר* גַמְלָה *omphales maturescentes.*

Niph. pass. no. 3. *ablaclatus est* Gen. XXI, 8, 1 Sam. I, 22.

Ad etymon paulo obscurius illustrandum A. Schult. (ad Prov. III, 30. clav. dialect. p. 200 et in ep. II ad Menken. p. 38) confert arab. *غَمَل*, quod pr. valet operuit fomentis ad ciendum calorem, spec. *غَمَل* *أبْسَر* fovit immaturas uvas (Jes. XVIII, 5), et *غَمَل* *أَنْعَب* fovit uvas, alias aliis intendo, ut maturescat, ut *غَمَل* *أَلَدِيم* fovit pellem, ut patrescat, quod coriarii facere solent. Fovendi et calcificandi notio translata esse possit a) ad fructus maturandos b) ad puerum ablaclatum c) ad beneficia, quae in alicquem congerimus, quibusque eum quasi fovemus: nec a veri specie alienum, tale ve. postea per abusum etiam in malam partem usurpatum esse (v. *בְּדָרְכָי*). Ne huic coniecturae etymologicae nimis tribuisse videar, supra in usu loquendi constituto acquievi, fateor tamen, me in Schultensii rationem inclinare. *Tribuendi et retribuendi* signi-

fectum in aliis etiam verbis coniunctum habes, ut in גמל med. Je, v. Tebr. et Sebult. ad Hamas. p. 320. (p. 10 FreyL)

גמל plur. גמלים comm. camelus, animal illud in toto oriente (praeter Palaestiam in Arabia Ind. VII, 12. VIII, 21. 26. Jer. XLIX, 29, Aegyptio Ex. IX, 3, Syria 2 Reg. VIII, 9) creberrimum et desertorum incolis plane necessarium, tum hominibus (Gen. XXIV, 10. 61. XXXI, 17. 1 Sam. XXX, 17. cf. גמל) tum sarcinis portandis (Jes. XXX, 6. Gen. XXXVII, 25) aptissimum, neque in bello inutile (1 Sam. XXX, 17. Jes. XXI, 7 ibique intpp.), pilis etiam (Mt. III, 4. Marc. I, 6, carne et lacte (Iudd. V, 25 coll. Schuurer dissert. p. 83) commendabile, quo patriarcharum opes magnam partem constabant (Iob. I, 5. XLII, 21). Vulgo iungitur masculino (Gen. XXXVII, 25. 1 Reg. X, 2), feminino non nisi ubi camela (η κάμηλος) significanda est Gen. XXXII, 16. In iuvenili aetate peculiari nomine גמל vocatur, species quaedam curae celeritate insignis ברכותה q. v. Plura dabant Bochart. Hieroz. I, 73 sq. Schöderi Hieroz. I, p. 32. — (Reperitur vc. in omnibus linguis semiticis, arab. جمل, aeth. ገመል: syr. ܓܡܠ cet., et praeterea non solum in graeca et latina, κάμηλος, camelus, ex quibus postea in occidentis linguis transit, sed etiam in aegyptiaca Χάμοσαλ et ὄσαμοσαλ, et sanscritamica sub forma kramēla et kramēlaka, v. Schlegel ind. Biblioth. I, 2 p. 210, quanquam in hac rarius, usitatus enim ushtra, اشتر. Valde incertum autem, in quam linguarum stirpe origo quaerenda sit. Bochartus l. c. alibi q. v. ducunt a גמל retribuit, quod camelus animal sit ἰσχυράκωρος, iniuriarum memor: magis probabile fuerit, גמל adoptasse vim cognati verbi גמל portavit (v. litt. ג) unde גמל cameli pilentum gestantes, גמלים camelus onerarius: fortasse tamen radix potius in India dialectis quaerenda, nec displicet Schlegelii a radice kram gradior, derivantis sententia).

גמול (ablactatus) n. pr. sacerdotis 1 Par. XXIV, 17. De גמול v. p. 194, ubi corrige domus ablactati pro domo retributionis.

גמול m. 1) actio, opus, bene aut male factum. plenius גמולות plur. גמולות Iudd. IX, 16. Prov. XII, 14. Jes. III, 11, in bonam partem beneficium Ps. CIII, 2. Nota phrasae: a) גמולתו repondit alicui actiones s. opera ipsius. Ps. XXVIII, 4: גמולתו השם גמולתו repende iis opera ipsorum. Prov. XII, 14. Thren. III, 64, sequi Ps. XCIV, 2, גמולתו Obad. 15, Joel IV, 4 fin. et 7. Diversa est ratio verborum 2 Par. XXXII, 25: גמולתו גמולתו sed non secundum beneficia, quibus Deus eum allecebat, repondit Hiskias. b) גמולתו id. Ps. CXXXVII, 8. Prov. XIX, 17. Jes. LXVI, 6. Jer. I, 6, sequi Joel IV, 4 init. c) גמולתו גמולתו id. Iudd. IX, 16, et omissio גמולתו Jes. III, 11. — 2) retributio. Jes. XXXV, 4: גמולתו גמולתו retributio Dei.

גמולתו f. 1) i. q. גמולתו no. 1. Plur. Jes. LIX, 18. 2) i. q. גמולתו no. 2. 2 Sam. XIX, 37. Jer. LI, 56: גמולתו גמולתו deus retribuens est Jehova.

גמולתו (qui camelos possidet, l. camelo insidet) n. pr. viri Damiae Num. XIII, 12.

גמולתו (retributio Dei, cf. Jes. XXXV, 4) Gamaliel, n. pr. viri Manassitae Num. I, 10. II, 20. VII, 55. 59. Cod. Sam. ter גמולתו. LXX Γαμυλιλ.

גמולתו plur. גמולתו beneficentia Dei Ps. CXVI, 12.

גמולתו rad. inusit. Arab. جَمَّ multus fuit, abundavit, plena et impleta fuit mensura, trans. explevit mensuram, ei cumulum adiecit, جَمَّ cumulus frumenti mensurae superflusus, جَمَّ et جَمَّ turba, coctus, multum, velut حساكر جَمَّ copiae abundantissimae vit. Tim. I, pag. 460, اجم الغفير turba hominum promiscua, ibid. I, 400. Inde

גמ pr. subst. adiectio, cumulus, in lingua usu ubique part. accessionem s. adiectionem indicans, ut syn. גמ (quod apud poetas frequentius) 1) etiam. Gen. III, 6: גמתי גמתי et dedit etiam marito suo. 22. VII, 3. XIX, 21. 35. XXX, 15. XXXV, 17 cet. cet. Vocabulo, ad quod refertur, plerumque praemittitur, nonnunquam tamen a) ab initio enuntiationis ponitur, etsi non ad vocabulum proximum, sed ad aliud quoddam in medio aut fine eius refertur. Prov. XIX, 2: גמ גמ sine intelligentia etiam studium nihil valet. XX, 11: גמתי גמתי etiam invenit ex operibus suis cognoscitur. Gen. XVI, 13: גמתי גמתי numquid hic video i. e. vivo etiam post visionem sc. Dei, i. e. Deo conspecto? Num hic loci Deus mortalibus conspiciendum se praebet sine vitae eorum periculo? Iob. VII, 11. Ps. LXXI, 22. Idem supra (p. 89 a) observavimus de particulis גמתי גמתי. — b) Ubi ad pronomen personale refertur, hoc maioris emphasae causa saepe iteratur, et גמ posteriori praemittitur. Gen. XX, 5: גמתי גמתי et etiam ipsa dixit. Tale pronomen, ubi in casu obliquo est, primum ponitur forma suffixa, dein forma separata, qua de re vide Lehrgeb. §. 191. Sic in Genitivo Prov. XXIII, 15: mi fili, quando sapit cor tuum גמתי גמתי gaudet etiam meum cor. 2 Sam. XVII, 5: גמתי גמתי etiam suo ore. 1 Reg. XXI, 19. Cum Acc. Gen. XXVII, 34: גמתי גמתי benedixit etiam mihi. Cf. Gen. IV, 26. X, 21. c) Simili modo, ubi ad refertur ad verbum aliquod cum emphasi effluendum, ponitur inter verbum finitum et infinitum absolutum. Gen. XLVI, 4: descendam tecum in Aegyptum גמתי גמתי et etiam ascendam

medio relinquo). Frequentissima est formula גִּזְרָה גִּזְרֵי אֲנִי anima mea fastidit aliquid vel aliquid, siquidem fastidium, pariter atque appetitum, animae tribui solet, Lev. XXVI, 11. 15. 30. 43, cum ב obiecti Jer. XIV, 19, et sine כ Lev. XXVI, 44. Ez. XVI, 45.

Niph. abiectus est. 2 Sam. I, 21: כִּי יָשָׁם גִּזְרֵי גִזְרֵי *ibi enim abiectus est clypeus heroum*, ut bene Vulg. LXX πρὸς τὴν ἀσπίδα. E significatione chaldaea verti possit: *pollutus inquinatus est clypeus*, utpote in turpi fuga abiectus, sed vulgaris et certus abiecti significatus magis placet.

Hiph. i. q. Kal. Iob. XXI, 10: וְיָרֶוּ עֲבָרָה וְזֵא גִזְרֵי *bos i. e. vacca eius concipit nec respicit se. fauri semen, i. e. abortum non patitur. Vulg. bos eorum concepit, et non abortivit. Aqu. οὐκ ἐξέβηκε. Symm. οὐκ ἐξέβηκε. LXX οὐκ ὀμῶσαντοσε. Cf. infra sub גִּזְרֵי disputanda.*

גִּזְלָה (fastidium) n. pr. viri Iud. IX, 26. 28. 30.

גִּזְלָה *fastidium*. Ez. XVI, 5: כִּי גִזְלָה גִזְלָה *cum fastidio animae tuae i. e. ita ut te ipsam fastidires, i. q. בהגזלה; non, ut alii volunt, cum fastidio vitae tuae. Fastidium enim, ut vidimus, animae tribuitur, et גִּזְלָה ad subiectum, non ad praedicatum refertur.*

גִּזְרָה fut. וְגִזְרָה *increpuit, obiurgavit* aliquem, ut pater filium Gen. XXXVII, 10: וְגִזְרָה בֶן אָבִיו *et increpuit cum pater eius. Ruth II, 16. Jer. XXIX, 27. Constr. e. acc. et ב.* (Syr. *ܓܙܪܗ* id. Acth. *ܓܙܪܗ*: clamavit Mare. IX, 26. XXV, 27. Affine est arab. *جأر* mugivit, alta voce rogavit, supplicavit cum gemitu et plactu Cor. 23, 66). Saepè dr. de Deo, hostes suos increpante Jes. XVII, 13. LIV, 9. Ps. IX, 6. LXVIII, 31. CXIX, 21, maxime ut eos comescat et absterreat a conatibus impiis Zach. III, 2: וְגִזְרָה הַהֵרָה בָּךְ *et increpabo vobis semen, i. e. vetabo semini, ne in horrea vestra intret, denegabo vobis messem vestram. (Etiam apud Arabes *جأر* increpuit dr. pro comescuit v. e. dolorem Ibn Doreid 133, et aram. *جأر* e. acc. rei et ב personae denegavit alicui aliquid, ut ap. Malach. Cf. Carm. Sam. II, 16). Refertur etiam ad mare, quod a Deo increpatum exarescit. Ps. CVI, 9: סִפָּה וְגִזְרָה *increpuit mare algosum et exaruit. Nah. I, 4.**

גִּזְרָה fut. וְגִזְרָה *increpuit, obiurgavit* aliquem, ut pater filium Gen. XXXVII, 10: וְגִזְרָה בֶן אָבִיו *et increpuit cum pater eius. Ruth II, 16. Jer. XXIX, 27. Constr. e. acc. et ב.* (Syr. *ܓܙܪܗ* id. Acth. *ܓܙܪܗ*: clamavit Mare. IX, 26. XXV, 27. Affine est arab. *جأر* mugivit, alta voce rogavit, supplicavit cum gemitu et plactu Cor. 23, 66). Saepè dr. de Deo, hostes suos increpante Jes. XVII, 13. LIV, 9. Ps. IX, 6. LXVIII, 31. CXIX, 21, maxime ut eos comescat et absterreat a conatibus impiis Zach. III, 2: וְגִזְרָה הַהֵרָה בָּךְ *et increpabo vobis semen, i. e. vetabo semini, ne in horrea vestra intret, denegabo vobis messem vestram. (Etiam apud Arabes *جأر* increpuit dr. pro comescuit v. e. dolorem Ibn Doreid 133, et aram. *جأر* e. acc. rei et ב personae denegavit alicui aliquid, ut ap. Malach. Cf. Carm. Sam. II, 16). Refertur etiam ad mare, quod a Deo increpatum exarescit. Ps. CVI, 9: סִפָּה וְגִזְרָה *increpuit mare algosum et exaruit. Nah. I, 4.**

גִּזְרָה *increpatio, obiurgatio*, maxime liberorum a parentibus. Prov. XIII, 1: וְגִזְרָה לֹא-יִשְׁבֵּי *et irrisor non curat obiurgationem*. XVII, 10, stultiorum a sapientibus Eccl. VII, 5, militum ab hostibus Jes. XXX, 17. Usurpatur dein de Deo hostes increpante, iisque exitium

parante Ps. LXXVI, 7. LXXX, 7, mare comescente, ut exarescat Ps. CIV, 7. Jes. I, 2.

גִּזְרָה f. *increpatio, maledictio* Dei, hominibus exitialis Deut. XXVIII, 20.

גִּזְרָה pr. *feriit, quassavit*, germ. *stofsen*. (Syr. *ܓܙܪܗ* sec. Ferr. cornu petiit, *stofsen*). Dein in coniugationibus passivis *concussus, commotus est*, pr. *hind und hergestofsen werden*. Et semel ita in Kal Ps. XVIII, 8: וְהָרַעַשׁ הָרַעַשׁ *concussa est et contremuit terra*. In loco parallelo 2 Sam. XXII, 8 legitur *Hithpa.*, in quo haec significatio crebrior est, scriptor tamen prima coniugatione intransitive usus esse videtur propter paronomasiam verborum גִּזְרָה גִּזְרָה.

גִּזְרָה id. Iob. XXXIV, 20: וְגִזְרָה *commoventur i. e. vacillant populi et percutit.*

Hithpa. commotus est, de terra Ps. XVIII, 8 *et* 2 Sam. XXII, 8 fin. de fluctibus Jer. V, 22. XLVI, 7. 8. *Hithpo. vacillavit, titubavit* ebrius. Jer. XXV, 16.

גִּזְרָה (concussio, terrae motus) mons in montanis Ephraim, in cuius septentrionali parte sepultus est Josua. Jos. XXIV, 30. Iud. II, 9. Inde גִּזְרָה *valles Gaas*, illi monti subiectae. 2 Sam. XXIII, 30. 1 Par. XI, 30.

גִּזְרָה corpus, v. גִּזְרָה.

גִּזְרָה chald. ala, v. גִּזְרָה.

גִּזְרָה rad. *innsit et dubia*. Arab. *جفا* iniuria affecit, duriter tractavit. Inde fort.

גִּזְרָה n. pr. viri Neh. X, 21, qui idem putatur atque גִּזְרָה. (Interpretari possis: dure tractans coetum, גִּזְרָה ab עִשָׂה congregavit).

גִּזְרָה rad. inusitata, quam idem fere valuisse suspicor quod גִּזְרָה *curvus, inflexus fuit*. Inde apud Arabes *جفن* cilium, palpebrae (cf. *جفنة* supercilium) it. *palmas, H'einrebe* (ab inflectendo dictus). Usurpatur quidem *جفن* et *جفن* a Saadia aliquoties (Gen. XI, 9. XLIX, 11) pro hebr. גִּזְרָה, pro more huius interpretis, vocabula hebraeis consona arecensendi, sed proprie palmitem notare, testis est Firuzab. p. 1733, qui *جفن* explicat *أصل الكرم*

אוֹרֵי חֲבָלָה אוֹרֵי חֲבָלָה *A significatione curvi et inflexi est etiam جفنة scutella, paropsis, et جفن II. IV.*

multum coivit, cf. lat. incurvavit. Significatio putandi, computandique, quam huic radice tribuit Simonis, ut vitem a putando ducat, minime sequitur ex hac Lexicographorum glossa: „ingulavit camelam, et carnem comedendam dedit in paropside“, haec enim significatio secundaria est et a paropside ducta, q. d. *aufschüsseln*. Olim in Lex. min. confeci, radicem נָגַן, ut apud Samaritanos (Gen. XII, 56) esuriendi et sitiendi vim habuisse, et idem valuisse atque נָגַן, quod Ez. XVI, 7 de sitientibus vitis radicibus ponitur; sed illud nunc praefero. Inde

נָגַן c. Sull. נָגַן plur. נָגַן comu. (sed masc. rarius Hos. X, 1. 2 Reg. IV, 59) *palmes*, et planta palmitis habens, maxime *vitis*, quae tamen, ubi maiore acuratione opus videbatur, ut in legibus, נָגַן נָגַן vocatur Num. VI, 4. Iudd. XIII, 14, raro de aliis plantis similibus, ut נָגַן נָגַן 2 Reg. IV, 39 *palmes* agrestis, in quo cucumeres agrestes crescent. (Cf. quae supra de arab. نَجْف observavimus. Syr. نَجْف. chald. נָגַן. אָגַן אָגַן *vitis*, sed in Plur. נָגַן אָגַן etiam labruscae vitesque agrestes). Creberrime dein simpl. *vitem* denotat Gen. XI, 9. Jes. VII, 23. XXIV, 7. XXXII, 12. Iudd. IX, 13 sq. *Sedere sub vite sua et fieri sua* Mich. IV, 4. 1 Reg. V, 5 et *comedere de vite sua* 2 Reg. XVIII, 31. Jes. XXXVI, 16 formulae sunt feliciem et tranquillam civium conditionem depingentes. *Vitis generosa* figurate designat generosiorum hominum indolem Jer. II, 21 (cf. Es. V, 2), et contra *vitis peregrina*, *vitis Sodomitica* (Jer. i. e. Deut. XXXII, 32) indolem ignobilem et degenerem. Quod ad posterius attinet, pessimum quoddam vitium genus in vicinia maris mortui provenisse videtur, quemadmodum etiam poma Sodomitica, cinere intus repleta a scriptoribus celebrantur (Jos. bell. iud. IV, 8 §. 4. Hasselquist. itin. p. 560, cf. Sap. 10, 7). In universum autem Hebraeorum poetae *vitem* allegorice de populo Israelitico frequentant Ps. LXXX, 9. Ez. XIX, 10. Hos. X, 1 cf. Jes. V, 2 sq.

נָגַן rad. inusit., quae idem notasse videtur quod radix affinis נָגַן incurvatus est, more gibbi. Inde

נָגַן m. 1) *dorsum* i. q. נָגַן. Semel legitur metaph. Prov. IX, 3: נָגַן נָגַן נָגַן נָגַן *super dorsa excelso- rum urbis* i. e. in excelsis urbis partibus. נָגַן נָגַן h. l. vix differt a chald. נָגַן *super*, de quo vide p. 256 A. (In Vêrs. Sam. נָגַן, lege נָגַן vel נָגַן. gibbosum notat). — 2) *corpus* (cf. iud. IV, 8 §. 4. נָגַן). Ex. XXI, 3: נָגַן נָגַן נָגַן *si cum solo corpore suo* i. e. caelebs, sine uxore et liberis *venit, ita exeat*. Cl. Vers. 4. LXX *υἰός*. Cod. Sam. נָגַן, qua forma eam haud dubie inculcare volebat interpretationem, etsi minime probandam, quam a Kimchii quoque commemoratam Vulg. expressit: *cum vestimentis suis*, ut נָגַן sit ex usu aramaico i. q. נָגַן ora vestis.

נָגַן chald. *ala*. Plur. נָגַן Dan. VII, 4, 6, et saepe in Targg. pro hebr. נָגַן. Syr. نَجْف. نَجْف, نَجْف *ala*, brachium, hebr. נָגַן id. *Dorsi* significatio, quam habet v. c. in lingua hebraea, ad quamlibet superficem et nominatim *latus* translata esse videtur (v. 256 p. 256 A), a latere autem fluxit *alae* significatio. In utraque, lateris et alae, significacione invenitur etiam forma med. Num. i chald. נָגַן, sam. נָגַן, sic enim legendum Gen. I, 21 pro נָגַן, ubi codex habet נָגַן, arab. نَجْف ad *latus* declinavit), haec tamen formae

(quibus fortasse etiam נָגַן *ala* annumerari potest) secundariae esse videntur, ita ut Nun ex Dagesch forti resolutio ortum sit.

נָגַן vel נָגַן, nomini in Plur. נָגַן Ez. XII, 14. XVII, 21. XXXVIII, 6. 9. 22. XXXIX, 4 pr. *alae* sc. exercitus, *Heeresflügel*, et poët. de ipsis copiis, a quibus discernuntur populi (XXXIX, 4). Respondet chald. נָגַן plur. נָגַן Cant. V, 11 Targ. i. q. נָגַן cum Aleph prosthetico. *Alae*, uti Latinis (Cic. Off. 2, 13. Liv. 31, 21. Lipsius de milit. rom. 2, 7) et nostratibus, ita Semitis dicuntur turmae, maxime equestres, quae lateribus aciei adici solebant, eoque magis ad rem accommodata est haec translatio, cum ipsum נָגַן, ut vidimus, proprie *latus* denotet. Sic apud Arabes est نَجْف *ala equitatus* lüst. Tim. II, 22 Mang., cf. I, 322. II, 614, Motanabbi in de Saey chrest. arab. I, 343. coll. clausii arab. T. III. p. 119; in Cod. Nasor. I, 82: نَجْف *ala* et cohors alarum, cf. I, 322 lin. 19; in lingua hebraea נָגַן de *toto exercitu* Jes. VIII, 8. XVIII, 1; in chaldaea נָגַן Num. XXIX, 24 *alae* de copiis militaribus Targ. Jonath. Non igitur erat, quod Eichhornius sub h. v. observaret, „nec vestigium vel leviter expressum exstare, ex quo pateret, quae Latinis *cornua* sunt, ea Orientalibus *alae* dicta esse.“ Verum viderunt e vett. Vulg. (*agmina*), Chald. נָגַן *exercitus*), Symmach. ap. Syr. Hexapl. (نَجْف *alae*), Abulw. et Kimchius, qui dudum recte ad Jes. VIII, 8 provocarunt. — *Brachii* significatio, quam sub נָגַן habent Rabbini, quamque Mich. in Suppl. ad exercitum translata esse vult, nostrae cognata est, si quidem brachium est hominibus, quod *ala* avibus (cf. אָב, אָב) et *brachium* utique ad exercitum transfertur (vide s. 277); attamen *alae* significatio et certior est et magis analogica. Minus etiam probabilis A. Schult. coniectura, in *Lex. hebr.* spec., qui *milités loricator* s. equites cataphractarios intelligit, coll. نَجْف congregavit II. cataphracta operuit (equum); نَجْف agmen, caterva hominum, نَجْف cataphracta equi, itemque chald. נָגַן clausus, conclusus, נָגַן tectum peribolo, lorica cinctum.

גַּרְב rad. inus., quae eandem vim habuisse videtur, atque **גַּרְב** et **גַּרְב**, nimirum *textit, obdixit*. Complura certe vcc. a rad. **גַּרְב** ducta, etiam per **ג** scribuntur, ut **גַּרְב** et **גַּרְב**, **גַּרְב** et **גַּרְב**, syr. et nasor. **גַּרְב** invocorum palmae, et contra hebr. **גַּרְב**, arab. **كبريت** sulphur. Sic **ἀπαξ λεγόμεν.**

גַּרְב Gen. VI, 14 pr. *picem* i. q. **גַּרְב** notasse suspicor, et fortasse cum Ursino, Jo. Simoni al. interpretor: *arbores piceas, resinosas*, quales sunt pinus, abietes, cupressi, cedri aliaque huius generis arbores fabricandis navibus adhibitae. V. **גַּרְב**. E vet. intpp. Targg. et Gr. Venet. *cedrum* reddunt, gr. anon. *buxum* (*ἐπί πλακῶν πυσίων*), Syr. **גַּרְב** *juniperum*, uterque Arabs **شمشار**, Sam. כִּסְמָה (cf. arab. **سالم**), quae posteriora vcc. tamen incertae significationis sunt. Certum quoddam arborum genus designari, non dubium est: male igitur LXX **ξύλα τετραγώνη**, Cod. Vat. **ἄστυα**, Vulg. ligna laevigata. Melius Hier. bituminata. E recentioribus Bochartus (Phaleg I, 4) et Celsius (Hierob. I, 328) **גַּרְב** *cupressum* esse voluit, ad soni etiam similitudinem provocantes.

גַּרְב f. *sulphur*. Ductum est hoc vc. a proxime procedente, et fortasse pr. *picem, resinam* notat petitam ab arboribus **גַּרְב** (terminatio enim **רה** originem ex aliqua re indicat), postea ad alias materias ardentis, etiam fossiles, translatus est. (Syr. **גַּרְב** v. Schaaf Lex. syr. et de Dieu Gramm. harm. p. 19, arab. **كبريت** unde novem verbum **גַּרְב** sulphure illevis, chald. **גַּרְב**, **גַּרְב**, **גַּרְב** id.) Gen. XIX, 24. Dent. XXIX, 23. Jes. XXX, 33. XXXIV, 9. Job. XVIII, 15. Ps. XI, 6. Ez. XXXVIII, 22.

גַּרְב inquilinus, vicinus, v. rad. **גַּרְב** no. 1. Sec. nonnullos etiam: pes montis, v. ibid.

גַּרְב peregrinus, v. rad. **גַּרְב**.

גַּרְב calx, v. rad. **גַּרְב**.

גַּרְב catulus, v. ibid.

גַּרְב rad. inusit. Arab. **جرب** scabiosus fuit, **جرب**

scabies, **جرب** et **جربان** scabiosus, v. Avic. ap. Castell. cf. syr. **جرب** leprosis factus est, **جرب** lepra, **جرب** syr. et zab. leprosis. Primaria significatio in *scabendo et radendo* esse videtur (ut nostr. *Krätze, kratzen*; scabies a scabendo), quam notionem plures prae se ferunt radi-

ces a **גַּר** ordientes et radendi sonum quodammodo imitantes. V. **جرب**, **جرب**, cf. **גַּר** et **גַּר**, **גַּר** inde **גַּרְב**.

גַּרְב m. *scabies*, fort. scabiei quoddam genus animalium. Lev. XXI, 20. XXII, 22. LXX **ψώρα ἀγρία**. Vulg. scabies ingis. Targg. Syr. Saad. vc. hebraicum retinent.

גַּרְב (scabiosus) n. pr. 1) unius ex tribuibus militum Davidis 2 Sam. XXIII, 38. 2) Par. XI, 40. 3) collis in vicinia Hierosolymorum (**גַּרְב**) Jer. XXXI, 39, collis leprosorum, probabiliter ita dictus, quia leprosi ex urbe expulsi ibi habitabant. De alio quodam huius nominis colle v. Lightfoot Opp. II, 190.

גַּרְב quadril. inusit. Chald. **גַּרְב**, **גַּרְב**, **גַּרְב** argilla, gleba, syr. **جرب** (quod a Lexicographis explicatur **الجرب**), arab. **جرب** coenium nigrum. Inde

גַּרְב (in solo argillaceo habitans) *Girgasaeus*, coll. *Girgásuei*, populus Cananiticus, de cuius sedibus ex ipso V. T. non constat Gen. X, 16. XV, 21. Jos. XXIV, 11. LXX. cum Josepho Ant. 1, 6 §. 2 *Γέργασαός*. Eusebius in Onom. cum trans Jordanem habitasse tradit: *Γέργασαί, ἐπέκεινα τοῦ Ἰουδαίου παρακειμένη πόλις τῷ Γαλααδ, ἣν ἔλαβεν φιλῆ Μανασσή· αὐτῆ δὲ λέγεται εἶναι ἡ Γεργάσιος πόλις ἐπίσημος τῆς Ἀραβίας· τινὲς δὲ αὐτὴν εἶναι τὴν Γαδιάναν πρὸς τὴν*, cui posteriori sententiae idem alibi (s. v. *Γέργασα*) calculum adficere videtur, neque aliter Procop. *Gazarac* in Comment. ad Gen. I. c. *Gergesaei insederant Gadarac et Gergesaei finitimam regionem et solitudinem, quae praetenditur stagno Tiberiadis*. Huius nominis oppidum in vicinia maris galilaei agnoscit etiam Origenes (Opp. T. IV. p. 140) ad Matth. VIII, 28, ubi pro *Γαδαρῶν* (quod equidem verum existimo v. not. ad Burekh. itin. Syriae pag. 538), alii codices *Γεργασῶν*, alii *Γεργεσηῶν*: *ἀλλὰ Γέργασα*, inquit, *ἂν ἦς οἱ Γεργεσηοὶ, πόλις ἀραβία, περὶ τὴν τῶν καλουμένων Τιβεριάδος λίμνην, περὶ ἣν κρημὸς παρακείμενος τῇ λίμνῃ, ἂν οὐ δείκνυται τοῖς γοῖσις ἰπὸ τῶν δαιμόνων καταβιβλῆσθαι*. Mihi probabile, *Γεργεσηοὶ* esse generale et antiquum nomen incolarum totius regionis i. q. **גַּרְב**, urbis *Gerasae* (**جراش**) nomen autem extruso **ג** ex hoc coortum esse.

גַּרְב rad. in Kal. inusit. Chald. syr. arab. **גַּרְב**, **גַּרְב**, **גַּרְב** scabit, scalpsit, rasis, unde **جرب** locusta, ita dicta, quia arbores abradit et decorticat.

Ilithpa. scalpsit se (testa) ad pruritum sedandum. Job. II, 8.

I. **גָּרָה** rad. in Kal inus. Arab. **غَرِي** valde iratus

fuit, irae nimis indulsit. Conj. IV. instigavit, v. c. canem Par. 11, 62. 68. Schult., excitavit inimicitias Cor. 5, 17. 33, 60. Ham. Schult. p. 410, adde Dschauh. ap. Schult. ad Prov. p. 419. 420 et J. W. Schroeder in Observatt. ad Ps. X p. 18. Aram. **גָּרָה** iritavit, incitavit ad litigandum, **גָּרָה** iritatus, litigiosus fuit, **גָּרָה** iritatio, cf. etiam **גָּרָה** incitavit, provocavit. In lingua arab. praeterea cognata videtur rad. **جَرَو** I. V. VIII. animosus, audax (fort. asper) fuit, Conj. VIII etiam iritavit, sequi. **ب**, unde **جَرِي** audax, **لَجَرِي** ad iram proclivis, **جَرِي** audacia. Primariam significationem Schult. i. e. ponit in agglutinando, unde pr. mordicus adhaesit canis, malim in animi *asperitate* et austeritate, quae ad morositatem et iram translata sit, nostr. *kratzig* de homine aspero, moroso, ad iram et lites proclivi. Hanc enim viam plurimas radd. a syllaba **גר** incipientes praee se ferre supra vidimus (v. גָּרָב). Sic Syri in una radice habent **גָּרָה** scabies (a scabendo) et **גָּרָה** iritavit (pr. asperum, iratum, litigiosum fecit).

Pr. גָּרָה excitavit litem. Ter sequitur **גָּרָה** Prov. XV, 18: **איש המצה גָּרָה בְּרוּחַ יְהוָה יראענודס excitat litem.** XXXVIII, 25. XXXIX, 22.

Ilithpa. pr. *se ipsum excitavit ad iram, ad litem, ad pugnam*, inde 1) *iritatus, ira percussus est.* Prov. XXVIII, 4: **גָּרָה הַגֵּרִים בָּם יְהוָה בְּרָחֵם לְעַמּוֹת** *iritati sunt contra eos.* Dan. XI, 10 init. — 2) *bellum inivit e. aliquo.* Sequi. 2. Deut. II, 5. 19: **אֶל-הַגֵּר בָּם** *ne bellum cum iis gerās.* Comm. 9 et 24 insuper additur **בְּהַגֵּרָה** *bellum inivit cum Jehova* Jer. L, 24. 2 Reg. XIV, 10: **לְמַעַן תִּקְרָה בְּרָחֵם** *quare lacesses ad pugnam provocabis infortunatus?* Absol. Dan. XI, 10: **בְּהַגֵּרָה** *bellum geret penetrabit usque ad arcem eius.* Vers. 25: **בְּהַגֵּרָה** *excitabit se surget ad pugnam.* (Syr. Ethpe. iritatus est, it. bellum inivit, pugnavit, v. Mich. Supplem. Barhebr. p. 219).

II. **גָּרָה** i. q. **גָּרָה** no. 1, 4 gargarizavit, nisi forte ntraque radix ab *asperitate* proficiscitur, cf. Ps. LXXIX, 4, ubi guttur rancum memoratur, et quae diximus ad no. I. Inde

גָּרָה constr. **גָּרָה**, m. **גָּרָה**, *guttur, fucnes.* Memoratur 1) tanquam instrumentum loquacis. Ps. CXLIX, 6: **בְּהַגֵּרָה לְאֵל לְאֵל לְאֵל לְאֵל** *laudes Dei sunt in gutture in ore eorum.* CXV, 7. V, 10: **בְּהַגֵּרָה קָבַר שְׂתִיבָה אֶפְתָּר** *sepulcrum apertum est guttur eorum.* Significantur sermones blandi alii hominibus sepulcri patentis instar exitum parantes. Jes. LVIII, 1: **בְּהַגֵּרָה תִּקְרָה אֶת בְּהַגֵּרָה** i. e. plena voce, pleno ore. Qui enim voce submissa loquuntur, labiis tantum et ante-

riore clausi oris parte utuntur (1 Sam. I, 13), qui alta voce clamant, hi ore aperto e gutture et pectore verba propulsant. Memoratur b) guttur rancum et sitiens Jer. 41, 25. Ps. LXXIX, 4. Contentim c) guttur dicitur de exteriori collo, ut lat. *guttur, gula.* Jes. III, 16: **בְּהַגֵּרָה גָּרָה** *guttur in altum erecto.* Ez. XVI, 11.

תִּגְרָה f. *lis, litigatio.* In Targg. saepe pro hebr. **גָּרָה**, cf. syr. **ܓܪܗ** lis, contentio, et **ܓܪܗܢ** litigiosus. Ps. XXXIX, 11: **אֲנִי בְּהַגֵּרָה נִדְּרָה** *sub litibus manus tuae consumor.* Intelliguntur verbera, plagae Dei punientis. Deus enim homines puniens cum iis litigare dicitur (v. **גָּרָה**, **גָּרָה**). Quod peculiarem radicem statuit Buxtorf in Lex. Talmud p. 2564, minime probandum, neque certa baculi significatio, quae ve. nostro ibi tribuitur: locis enim laudatis legendum **ܓܪܗܢ** baculus, scipio, sceptrum.

גָּרָה rad. in Kal inusit. i. q. **גָּרָה** (q. v.), arab. **جَز** *secuit, resecut, segregavit, it. comedit, voravit*, unde sam. **ܓܪܗܢ** locusta.

Niph. i. q. **גָּרָה** Niph. no. 2. Ps. XXXI, 23: **בְּהַגֵּרָה** *excisus s. excelsus sum e conspectu tuo*, cf. Ps. LXXXVIII, 6. 14 codd. etiam Ps. XXXI scribunt **גָּרָה**.

גָּרָה (ad formam **גָּרָה**) vel **גָּרָה** (in terra deserta habitans, cf. arab. **جَز** terra sterilis, herba carens, v. sub ve. **גָּרָה** p. 279 A) *Garizaeus*, vel *Girzaeus*, n. pr. populi in vicinia Philistaeae a Davide cecellati, 1 Sam. XXVII, 8 Chethibh, cum in margine sit **גָּרָה** (v. 279 B). Pariter atque Amalecitas, quibusum hic populus una commemoratur, deserticola *cananaeus* originis fuisse videtur, cuius aliud quoddam vestigium reperisse mihi videor in nomine montis Garizim, de quo prolixius.

גָּרָה, ubique **גָּרָה** *mons Garizim*, mons in montanis tribus Ephraim, e regione montis Ebal situs, in quo benedictio in legis observatores pronuntiata (Deut. XI, 29. XXVII, 12. Jos. VIII, 33), post exilium templum a Samaritanis, domestici cultus sedes futura, exstructum est (Jos. Arch. XI, 7 §. 2. 8. §. 2. 4. 6). In codice Samaritano (qui in iunctum **גָּרָה** scribere solet) praeterea huius montis nomen legitur Deut. XXVII, 4 pro hebr. **גָּרָה**, et in duabus pericopis post Ex. XX, 17 et Deut. V, 21 insertis, ubi autem tantum non certum est, genuinum scripturam a Samaritanis adulteratam esse, ut novo cultui domestico colorem quaererent et auctoritatem. Quum enim ea Palaestinae loca praee ceteris sancta haberentur, in quibus iam Patriarcharum Mosisque tempore sacra facta esse memoria proditum erat, contextum ita adulterantes id spectabant, ut in suo monte, non in Ebebo vicino, altare a Mose exstructum crederetur. Vide quae laudavimus in Comment. de Pent. Sam. p. 61. Quod ad

originem huius nominis attinet, גָּרַוּם putem proprie montem Gerizacorum notare (v. גֵּרָוּ), ab illius gentis eolonia quadam, quae ibi forte conseridit, pariter atque Amalecitarum, Gerizacis vicini, alii in eadem tribu monti nomen (הַר הַגֵּרָוּם) Iudd. XII, 15) dederunt. Codicis Sam. scriptura גֵּרָוּם הר גֵּרָוּם possit etiam mons locustarum verti, a sam. גֵּרָוּ locusta Num. XIII, 34. V. Reiland. de monte Garizim in Dissertatt. miscell. P. I. no. 3.

גֵּרָוּ m. securis, a secando dicta, instrumentum lignarii Dent. XIX, 5. XX, 19. Jes. X, 15, lapidarii 1 Reg. VI, 7. Syllaba גֵּרָוּ in fine adiecta quadrilittero formando inseruit, cf. Lehrgeb. p. 864. Vocabula cognata sunt גֵּרָוּהָ (zab. גֵּרָוּהָ) securis, it. גֵּרָוּט, גֵּרָוּט, גֵּרָוּט, quae formae omnes securem notant, qua arbores caduntur, quibusque prope accedit hebr. גֵּרָוּם q. v.

גֵּרָוּ rad. Hebraeis inusit. Arab. جَرَلٌ lapidosus fuit Kam. p. 1412, quod ductum est a nomine جَرَلٌ lapides, unde etiam جَرَلٌ locus lapidosus.

גֵּרָוּ dubiae auctoritatis ve., quod legitur Prov. XIX, 19 Chethibh: גֵּרָוּהָ - הַגֵּרָוּהָ, pro quo in Keri multisque codd. גֵּרָוּהָ - הַגֵּרָוּהָ qui magnae iracundiae est, valde iracundus. Priorem scripturam, tanquam exsultationem et doctorem, praefertunt A. Schult. aliique, nostrumque ve. linguae hebraeae vindicare student. Ac Schultensius reddidit: asperum (pr. scruposum) iracundiae. „Inde, inquit, scruposus pro aspero et iracundo. Pro eo et squarrosus in veteri lingua, unde Lucil. Varonum et rupicum squarrosa incondita rostra. Apud Arabes, pectus glareosum, glareis obsitum [citum indicasset, quo ve. glaream notante in hac re utantur Arabes] est morosum, iracundum, facillime exasperatum.“ Addi possunt, quae supra (s. rad. גֵּרָוּ) observavimus de radicibus גֵּרָוּ ordicibus scabritudine et asperitatem notantibus: tamen mihi non plane persuasum, quo in hoc significatu linguae hebraeae thesaurus vindicandum esse, et scriptura marginalis. quam tunc etiam vet. intpp. (Theod. ανεπαλθυστος. Vulg. impatiens), etsi facilius et, ut voluit, diluitur fortasse pro vera habenda est. Cf. quae vulgari Criticorum canonum de scriptura difficiliore praeferenda nuper opposuit Olshansen (Eimendationen üb. das A. T. p. 15). Adiectivum גֵּרָוּ substantivo הַגֵּרָוּהָ innectum habes etiam Dan. XI, 44: הַגֵּרָוּהָ, 2 Reg. XXII, 13. 2 Par. XXXIV, 21: בְּיַד גֵּרָוּהָ, הַגֵּרָוּהָ, cf. Jer. XXXVI, 7. Zach. VIII, 2.

גֵּרָוּ plur. גֵּרָוּהָ et גֵּרָוּהָ m. 1) sors, pr. lapillus, calculus, quo in sortiendo uti solebant, cf. gr. σφαιρα. Lev. XVI, 8 sq. 1 Par. XXIV, 7. 51. XXV, 8. XXVI, 15 et. De sorte iaciendo utantur verbis גֵּרָוּ Jos. XVIII, 6, 7. Joel IV, 3. Obad. 11, גֵּרָוּהָ Jos. XVIII, 8 sq.,

הַגֵּרָוּ Ps. XXII, 19. Jes. XXXIV, 17. Esth. III, 7. Neh. X, 35, גֵּרָוּ Prov. XVI, 33, גֵּרָוּ Lev. XVI, 8, de sorte iacta גֵּרָוּ Jon. I, 7: גֵּרָוּהָ - הַגֵּרָוּהָ sors iacta Jonam designavit. Ez. XXIV, 7: educaas eam membratim גֵּרָוּהָ גֵּרָוּהָ non iaciatur sors super eam i. e. et omnes sine discrimine et delecta preant. De sorte alicuius ex concava hydria exeunte dicitur על גֵּרָוּהָ Lev. VI, 9. Jos. XIX, 10, et גֵּרָוּהָ Num. XXXIII, 54. Jos. XIX, 1 sq. Res, de qua sortes consulebantur, c. e. על Ps. XXII, 19. Joel IV, 3. Obad. 11. Sortibus autem uti solebant in dividenda hereditate Jos. XV. XVII. XIX, praeda Ps. XXXII, 19. Joel IV, 3. Nah. III, 10, in iudicio sacro ad inveniendos reos Jos. VII, 14. Jon. I, 7, in deligendis hominibus ad munus aliquod suscipiendum Num. XVII, 1 sq. — 2) quod sorte alicui obtigit, maxime pars hereditatis, terra, quae hereditate alicui obtigit. Iudd. I, 3: גֵּרָוּהָ אֶרֶץ בְּהֵרָוּהָ et surges, ut sortis tuae (in regno messiano) participis fias, cf. Apoc. XX, 6: μακάριοι οἱ ἔχοντες μέρος ἐν τῇ ἀρουσίῳ. Jes. XVII, 14. Jer. XIII, 25.

גֵּרָוּ pr. rescuit, ut syr. جَرَمٌ, et arab. جَرَمٌ rescuit, totodit, cepit, abstulit, quae significatio eborior est in جَرَمٌ rescuit, maetavit. In V. T. semel legitur sequi dat. pro: reposuit, asseravit. Zeph. III, 3: גֵּרָוּהָ לֹא גֵּרָוּהָ בְּהֵרָוּהָ nihil reponunt in diem crastinum. Optime ita LXX οὐκ ὑπελειπστο. Vulg. non relinquebant ad mane. Syr. جَرَمٌ. Chald. גֵּרָוּהָ. Alia etiam verba, quibus primaria vis est secandi, dividendi, cum גֵּרָוּ constructa, transferuntur ad reservandi et recondendi notionem, ut גֵּרָוּהָ Deut. XXIX, 20, גֵּרָוּהָ Gen. XXVII, 36, addē جَرَمٌ Cor. 11, 87, quae observatio fugisse videtur Michaelem, qui (Suppl. 355) de optima illa vet. interpretum explicatione: „quae quomodo duce philologia ex גֵּרָוּהָ effici queant, viderint alii.“ E recentioribus nonnulli, Jarchum secuti, גֵּרָוּ idem quod Pi. גֵּרָוּ valere existimantes, reddunt non exossant mans i. e. tantae sunt voracitatis, ut vespere carnes cum ossibus devorent, et mane ne ossa quidem rodenda habeant. Frigide, si quid video, et contorte.

Pi. גֵּרָוּ (denom. a גֵּרָוּהָ ossa derosit. Num. XXIV, 8: comedit gentes, hostes suos, גֵּרָוּהָ et גֵּרָוּהָ וְגֵּרָוּהָ וְגֵּרָוּהָ ossa eorum derodit. Hinc translate Ez. XXIII, 34: אֶבֶר וְעֻשָׁה אֶבֶר וְעֻשָׁה אֶבֶר וְעֻשָׁה אֶבֶר et testes eius rodes i. e. lambes, ne guttam quidem vini in illo relictura. Theod. (vel Symm. sec. Syr. Hec.) καὶ τὰ ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξεις. (Chald. גֵּרָוּ id. Ps. XXVII, 2. Targ.)

גֵּרָוּ m. 1) os i. q. גֵּרָוּ, sed rarius et non nisi poët. Prov. XVII, 22. XXV, 15. Plur. lob. XL, 18. (Syr.

chald. zab. גרם, גרם, sam. גרם id. Arab. ⁶גרם corpus. Unde ossis et corporis significatio ducta sit, non satis liquet. In lingua chald. גרם Prov. VIII, 28 dicitur pro גרם firmavit, roboravit, et in eo originem quaesiverim, nisi forte nomen primitivum esse mavis. Fortasse etiam cognatum ⁵גרם corpus). —

2) corpus, ut apud Arabes. Gen. XLIX, 14: גרם גרם asinus magni et validi corporis i. e. validus, robustus.

Vulg. asinus fortis. (Ita etiam Arabes ⁵גרם corpus in laude iumentum ponere observat Schult. in Opp. p. 132, ut ⁵גרם asinus magni corporis, ⁵גרם asinus validus; idemque peculiari adiectivo ⁵גרם magno corpore praeditus exprimitur, cf. ⁵גרם magno corpore praeditus, a ⁵גרם corpus. Vide etiam גרם). — 3) substantia rei,

res ipsa, ut גרם os, ipse, et nostrum גרם apud Chaldaeos et Samaritanos. Etiam Sinac habent *schin* et *gung* corpus, it. ipse. 2 Reg. IX, 13: et *singuli sumebant vestes suas eique substernebant* גרם גרם super gradus ipsos. Kimchi in lib. rad. גרם ad גרם. Indicari videtur, quantopere festinarint regium honorem Jehuo exhibere. Non expectabant, donec in plateas venissent, sed antequam e loco sublimi descendissent ad ipsos gradus vestes suas ipsi substernebant. Possis etiam *ipsos gradus* nudos gradus interpretari. In comment. Kimchius explicat גרם ad gradum supremum, satis apte ad contextum, quod tamen vix e verbis extorseris. Melius cum Lind. de Dien exposueris: *super aliquo ex gradibus*, coll. גרם i. q. arab. ⁵גרם et ⁵גרם sectio, pars, quae significatio ad rem unam e multis transfertur, ut in ⁵גרם minus eorum. Non absurde etiam conieceris, singulos scalae gradus quasi ossa costasve scalae dictos esse.

גרם chald. os. Dan. VI, 26.

גרם (lege גרם) i. q. arab. ⁵גרם magno corpore praeditus. Legitur in Cod. Sam. Gen. XLIX, 14 pro גרם. de quo paulo superius egimus. Ab ipso interprete Chald. Sam. non intellectum redditur גרם (asinus) peregrinorum (גרם).

גרם (ossesus) n. pr. viri 1 Par. IV, 19.

גרם rad. inusit. Arab. ⁵גרם laevigavit, detersit. Indo

גרם e. Suff. גרם, cum He parag. גרם Mich. IV, 12. Plur. גרם Joel II, 24, constr. גרם Hos. IX, 1 m. *area*, pr. locus exaequatus, complanatus. (Arab. ⁶גרם, ⁶גרם ⁵גרם sec. Kam. p. 152 i. q. ⁵גרם *area*). Dicitur a) de

area ante portas urbium, alibi גרם dicta, 1 Reg. XXII, 10 2 Par. XVIII, 9. b) maxime de area, in qua fruges trituantur. Ruth III, 2 sq. Jud. VI, 37 et. גרם גרם proventus areae i. e. fruges. Num. XVIII, 30. Jes. XXI, 10: גרם גרם *filii areae meae* i. e. o gens patria, quae nunc conculeata et fracta est. ut fruges in area solent. Par. II, 37 tritura mea. Cf. de illa metaphora Mich. IV, 12. 13. Jer. LI, 33. LXX non male, quanquam dilute: *ὡς καταλελειμμένοι καὶ ὡς ὀδύνηνοι* Minus apte alii haec verba ad Babylonios referunt, hac sententia: vos in area mea perituri. Metaph. de ipso frumento. Job. XXXIX, 12. Nonnullae areae vel planities peculiariter nomin. propriis designantur, ut a) גרם area rhammi, trans Jordanem. Gen. L, 10. b) גרם גרם 2 Sam. VI, 6, quae eadem גרם vocatur 1 Par. XIII, 9 prope Kirjath-Jearim. c) גרם גרם prope Hierosolyma, v. גרם גרם.

גרם *comminutus, contusus fuit.* (Syr. et chald.

גרם, Arab. ⁵גרם contudit, maxime in partes grossiores. In lingua syr. id. praeterea transferitur ad exterminium, in chaldaea ad litterarum studium, quod posterius a terendo repetitum est, cf. גרם Ps. CXIX, 20: גרם גרם *comminuta est anima mea desiderio.*

Hiph. *comminuit, confregit.* Thren. III, 16: גרם גרם *comminuit glarea dentes meos*, figurate pro conditione longe molestissima et infelicissima.

גרם (pro גרם) e. Suff. גרם *comminutum, contusum.* Levit. II, 14. 16.

גרם fut. גרם 1) *resecuit, totondit* barbas Jer.

XLVIII, 37 et sec. nonnullos libros Jes. XV, 2, v. ad גרם (Syr. גרם id. Barhebr. 79. 515, et Bar Bahl. in Comment. nostro ad Jes. l. e., ubi imprudenter J. D. Michaëlis coniecturam in Suppl. et ad Jer. l. e. propositam, pro גרם

ubique גרם legendum esse, refellisse nobis videmur). — 2) *detraxit*, sequ. Job. XXXVI, 7: גרם גרם *non detraxit oculos suos a iusto*, cf. Ez. V, 11: גרם גרם *etiam ego detraham* sc. גרם (quod paulo post sequitur) *oculum meum.* Jer. XXVI, 2: גרם גרם *nec quidquam inde detrahes.* Saepe גרם valet: *detraxit aliquid* de aliqua re, ita quidem, ut accusativus partis detractae omittatur, cf. opp. גרם no. 2. Deut. IV, 2: גרם גרם *nihil*

additis ad verbum . . . et nihil inde detrahetis. XIII, 1. Ex. V, 8. 19. Ecl. III, 14: גרר אין להוספה ונמנה: *nihil tibi addi potest, nihil inde detrahit*. Hinc 3) c. acc. *diminuit*, pr. detrahit aliquid de —. Ex. XXI, 10. Ez. XVI, 27. Job. XV, 4: אל: *et diminuis infrings pietatem erga Deum*. — 4) sequi attraxit i. e. asservavit, recondidit sibi, *für sich behalten*, cf. גרם. Job. XV, 8: *num auscultas in consensu Dei traxisti* *omnemque sapientiam attraxisti*. Cognatus est Arabum usus, apud quos عرر est sorpsit, deglutit. Hoc adhibito A. Schult. num sorpsisti hausisti ad te sapientiam? Cf. Pi.

Pi. i. q. Kal no. 4. attraxit. Job. XXXVI, 27: כפי גרר גררה postquam attraxit sursum traxit (Dens) guttas aquae.

Niph. 1) pass. Kal no. 2. detractus est. Dnobis .modis construitur, a) ita, ut res detrahenda discrete notetur. Num. XXXVI, 3: ונגררה נהלהו ונגררה נהלהו ונגררה נהלהו et detractatur possessio earum de possessione nostra paterna. XXVII, 4: *quare detrahatur nomen patris nostri a familia sua?* i. e. tollatur, intereat in Israele. b) ita ut res detrahenda supplenda sit, גררה detrabitur (aliquid) de re, imminuitur res. Num. XXXVI, 3 fin. Ex. V, 11. Lev. XXVII, 18. Hinc 2) imminuitur, inferiorem esse. Num. IX, 7: *quare inferiores simus, adeo ut donum Jehovae debitum . . . non offeramus*.

גררה f. plur. imminutiones, contractiones muri, *abwärtsz. i. Reg. VI, 6*.

גרר rapuit, abripuit, everrit, abstulit. (Est

onomatopœitici quiddam in hac radice, tum in litteris גר, quae radendi, scabendi notionem inferunt, v. ad rad. גרב tum in syllaba רר cf. *rapere, raffen*. Recte igitur J. D. Michaëlis pro *trahendi* significatione duriorum everrendi in substitutam voluit, quam vel littera canina subindicat, etsi nonnunquam duriorum mollioremque significationem in una radice coniunctam reperimus, v. גרר no. 5. Arab. جرف Conj. I est averrit, abstersit, ut lutum pala Conj. II. abstulit, asportavit, ut fluvius partem ripae, v. Dschauh. ap. Lett. ad Iudd. l. c., جرف, جرف litus aquae fluxu excusum Cor. 9, 110. Harir. 4, p. 58 Schult., جرف

pala lignea. Aeth. ሪፋ፣ verriculum, sagena. Chald. et Talmud. verrit, syr. ܪܘܫ sacpe de aqua res obvias asportante, unde in Pesch. pro שרף v. Cast., alibi generatim: abstulit, secum abripuit Barhebr. 118. 333). Semel legitur in V. T. Iudd. V, 21: *Kison rivus abripuit eos*. LXX ἐξέσχευε. Vulg. traxit cadavera eorum. Syr. et Arabs Poccoekii linguae suae beneficio verbum hebraicum retinuerunt.

גררה (pro גרה cum Aleph prosthetico) in *pugnus*, a corripiendo dictus. Bis legitur Ex. XXI, 18. Jes. LVIII, 4. Pugnus utrobique interpretantur LXX. Vulg. et eodem significato vox a Rabbiniis usurpatur. Quod tamen Calasius laudat in Concordantiis p. 1102, جرة pugnus, id alia, quam huius scriptoris fide non digni, auctoritate caret.

גררה f. *gleba* terrae, quae pala similique instrumento tollitur et versatur, pr. ein *Spatenstich*. (Chald. ܪܪܪܪ verriculum, pala, scopae, גררה cochlear. Syr. ܪܪܪܪ, qua forma caret Castellus, pala Barhebr. 218, lin. 3, stilus scriptorius, a radendo dictus ibi. 382 lin. 11. Bar Bahlul: ܪܪܪܪ pala, qua cinerem et ignem sumere solent i. q. arab. ܪܪܪܪ stilus, quo in pugillaribus scribunt. Congruit, ut modo a B. B. observatum, arab. ܪܪܪܪ, quo Barhebraeus in loco paral-

lelo historiae Dynastiarum p. 336 usus est, quemadmodum in universum radices גרה et غرغ sibi valde affines sunt, idque usitatus videtur, quam ܪܪܪܪ pala, quod tamen

itidem a Dschanhario adnotatur). Semel legitur Joël I, 17: *עבש פרותה הנה מגררהה siccantur grana sub glebis suis*. Bene Aben Esra exponit: הנה עפר Kimchi: הנה הריכה עפר. Abulv. et Tanchum Hieros. ap. Poccoekium ad h. l. *sulcos* reddunt, id tamen minus recte ita declarant, ut significationem repetitam eincant ab גרה, quod pro *incisione, sulcere* accipiunt. Michaëlis linguae syr. et arab. usum nimis presse secutus: *sub palis suis siccantur grana* i. e. dum ventilantur et palis remonentur, quod tamen vel audacissima hyperbole adoptata, sterilitati a siccitate profectae non convenit. Nos, quomodo in hoc ve. linguarum cognatarum usus linguae hebraeae usui affinis sit, supra ostendimus, utrumque plane eandem fuisse non concedimus. Cf. Poccoek ad Joël l. c.

גררה traxit, rapuit. Habet haec etiam radix, pariter atque גרר, גרה, גרה, onomatopœitici quiddam et maxime frequentatur, si tractio raptivae cum sono quodam aspero (qui littera canina indicatur) coniuncta est, ut in verendo, serram ducendo, gargarizando. Cognata est radix גרה, quae similem motum significat, ita tamen ut mollior littera ל molliorem volvendii vim inferat. Cf. no. 5.

(Arab. جرف traxit, trahendo duxit, raptavit, verrit. Vide Schult. ad Prov. p. 256. Cor. 7, 150. Conj. VIII. id. Melit. *garr* traxit, transtulit, protraxit. Syr. ܪܪܪܪ et ܪܪܪܪ id.). Spec. est 1) rapuit. Hab. I, 15: *גררה גררהו* et *rapit eos in sagenam suam*. Prov. XXI, 7: *גררהו vastato impiorum ipsos abripuit*, v. Hithpo. — 2) serram duxit, serram dissecuit. Vide Poal et deriv.

סֵרְרָה serrā. — (Syri et Arabes hoc significato frequentant גָּרַר et גָּרַר). 3) *ruminavit*, cibum *per guttur sursum traxit* et demum manducavit. (Arab. جَرَّ Conj. IV et VIII. Syr. ܓܪܪܐ id. ܓܪܪܐ ruminatio). Ita Fut. A. גָּרַר Lev. XI, 7 in Pausa pro גָּרַר, גָּרַר, forma more chaldaico inflexa, ut גָּרַר pro גָּרַר, et, si exemplum fut. A. desideras, גָּרַר Ps. CII, 28 pro גָּרַר, *Lehrgeb.* §. 105, not. 6 et maxime 14. Possit illud גָּרַר etiam profut. Niphal haberi, cum Syri et Arabes ruminandi significatum in coniugationibus passivis, Ethpe. et Conj. VIII, habeant, illud tamen praestat. Cod. Sam., ut formam activam accuratius designet, dat גָּרַר, quod elicerendum: גָּרַר — 4) *gargarizavit*, *sonos raucos in gutture produxit*. (Arab. جَرَجَرَ cum murmure ingurgitavit, sorpsit, غَرَّ sonos raucos in gutture edidit, tum voce, tum liquore, nostr. *schnarcken, schnarren, schlürfen, gurgeln*, aeth. ለጎርጎር: *murmuravit*, talmud. גָּרַר gutture sorpsit Mischna Para 9 §. 5. Adde gr. γαργαρίζω, ital. *gargarizzare*, gall. *gargariser, gurgeln*. Inde גָּרַר guttur, cf. גָּרַר sub rad. גָּרַר. — 5) i. q. ve. mollius *volvit*; v. supra ab initio huius radice observata. (Vestigia huius significationis in omnibus ferme linguis cognatis exstant. Ac recentiores quidem Hebraei גָּרַר usurpant pro גָּרַר acervus lapidum, Mischna Schebihi 3, 7, גָּרַר et גָּרַר Schabb. 6 §. 5 ed. Venet. et Amst. de grano; Syri habent ܓܪܪܐ plastrum pro ܓܪܪܐ a גָּרַר et

Nasoraci ܓܪܪܐ rota pro גָּרַר; Aethiopes ለጎርጎር: *volutavit se*, imprimis vehementius, ut homo dacmone obsessus; Melitenses *garr* convolvit, involvit, glomeravit filum). Inde גָּרַר et גָּרַר bacca, arab. جَرَّ faba, avolvendo et forma rotunda, ut גָּרַר cranium.

Niph. dubiae auctoritatis coniugatio, v. Kal no. 3. *Psal. serrā dissectus est.* Part. plur. fem. גָּרַר 1 Reg. VII, 9. *Hithpo.* i. q. Kal no. 1. Jer. XXX, 23: גָּרַר גָּרַר *turbo cuncta abripiens.*

גָּרַר a nonnullis Job. XXVIII, 4 *pes montis* exponitur, ut arab. جَرَّ radix montis (v. tamen Kam. p. 481, lin. 16) fortasse pr. syrta eius, a جَرَّ. Sed vulgaris ve. גָּרַר potestas in illo quoque exemplo retineri potest, v. rad. גָּרַר p. 274 A.

גָּרַר (granum, v. גָּרַר no. 2) n. pr. 1) filii Benjamin Gen. XLVI, 21. 2) patris Ehudi iudicis. Iud. III, 15. 3) filii Eludii, nepotis Benjamin 1 Par. VIII, 7. 4) duorum filiorum Belae cognominum 1 Par. VIII, 3. 5) patris Simej 2 Sam. XVI, 5.

גָּרַר f. 1) *ruminatio*, cibis quem ruminando ex imo

retrahit iumentum, v. rad. num. 5. (Arab. جَرَّ, chald. ܓܪܪܐ id.). De quadrupede ruminante dr. גָּרַר Lev. XI, 3 sq. Dent. XIV, 6, 7 et גָּרַר Lev. XI, 7. — 2) *granum, faba* avolvendo et forma rotunda dicta i. q. גָּרַר, v. rad. no. 5. Usurpatur dein de *pondere* et *nummo* Hebraeorum *minimo*, *vicesima sicli parte*. Exod. XXX, 13. Lev. XXVII, 25. Num. III, 47. XVIII, 16. Ez. XLV, 12. Atqui valde probabile, Hebraeos, pariter atque Graecos et Romanos (v. Gesn. Thes. v. siliqua, ceratium), in hac re *siliquae* (v. *ceratii fabis* granivae usos esse, quorum octodecim drachmae atticae aequivalabant (v. Rhenn. de pond. Vers. 10), quemadmodum hodieque in officinis piperis et bordi granis pro minimo pondere (*granum dicto*) utuntur. Optime igitur e vet. intp.

Arabs Erp. جَرَّ i. e. pr. *granum, bacca*, dein *pondus* Arabum *minimum*, et Saad. جَرَّ i. e. *minimum pondus* Persarum, pr., si quid video, *grammum*, وَاثِقُ a גָּרַר granum, cf. etiam arab. جَرَّ proprie siliquam, dein parvum nummum eiusdem fere ponderis denotat (v. de Saey ad Makrizi de re monet. p. 151). Aethiopes hodieque pro minimo nummo annulis ex cornu bubali (ጎርጎር) factis utuntur, quales vilis conditionis homines in pullice gestant, idque ve. postea de obolo usurpatum est Luc. XII, 59. XV, 9 Vers. aeth. l. XXX. Vulg. ὀβολος, *obolus* (quorum VI drachmam atticam efficiebant). Chald. ܓܪܪܐ (quod pr. lapillum notat). Syr. ܓܪܪܐ (pr. momentum, dein minimum pondus).

גָּרַר (sec. Jo. Simon peregrinatio. hospitium, qs. a גָּרַר cf. Gen. XX, 1: גָּרַר גָּרַר fort. etiam *Hydrac*, arab. جَرَّ *Gerar*, n. pr. urbis quondam regiae Philistaeorum,

patriarcharum tempore Abimelecho regi parentis, in australibus fere Palaestinae finibus prope Beersabam, sed in mediterraneis, sitae. Gen. X, 19. XX, 1. XXVI, 1. 20. 2 Par. XIV, 12. 15. In vicinia erat *vallis Gerar* (גָּרַר) Gen. XXVI, 17. Teste Hieron. (in Onom. Gerar distabat ab Eleutheropoli 25 mill. versus meridiem, Theodorctus vero ad 2 Par. l. c.): *περι τῆς καλοῦμένης Ἐλευθεροπόλεως Γεραθῶν σαλιὸν ἕλκη τοῦ πασιπτος ὀβόασται*, quod fortasse haud satis accurate dictum. Torrentis prope Gerara meminit Sozom. hist. eccles. VI. 32. IX, 17. Versio Sam. plerumque pro Gerar substituit עַסְקַתֶּן Ascalonem, Saad. خلوصی i. e. Elusam, uterque oppidum nostrum vicinum, minime unum idemque. Plura dabit Relandus p. 804.

גָּרַר pl. גָּרַר m. *bacca*, de bacca olivarum, a forma rotunda et volubili dicta, v. rad. no. 5. et גָּרַר no. 2. Jes. XVII, 6. In Targg. et Mischna גָּרַר et גָּרַר dr. de granis tritici, uvarum, salis, unde novum verbum ducitur גָּרַר grana singula collegit, it. grana concepit, וְגָרַר בְּיַדָּהּ a Juda b. Kariseli recte col-

latum, ficus, caricae Mischma Peah 8 §. 5. Demai 5 §. 5. Terumoth 11 §. 4. Arab. ⁶جرجير faba, ap. Saad.

Jes. l. c. etiam de oliva. Syr. ¹لُجْجِي pro ²لُجْجِي vina-
cea, acinorum nuclei, ex quo ortum esse gr. ³γῆγορον
dubitari nequit. Aliam ve. גַּרְר a cortice detracto deri-
vationem proponit Mich. in Suppl.).

גַּרְגְרוֹת pl. fem. pr. guttur, fauces, germ. Gargel,
i. q. גַּרְוֹן, ¹ubique tamen de collo exteriori. Prov. 1, q. III,
3, 22. VI, 21. Cf. גַּרְר no. 4. Plurali autem Hebraei alibi
quoque utuntur in corporis humani membris designandis,
cf. גַּרְגְרוֹת, chald. גַּרְגְרוֹת, et gr. τὰ ὄτια, τὰ ὄργανα.
(Sing. guttur occurrit in Mischna Cholin 2, 4, 3, 3. In
linguis cognatis modo abiecto priore Resch dicitur
¹גַּרְגְרוֹת Plur. Rom. III, 13, modo posteriore eliso chald.
גַּרְגְרוֹת pro גַּרְגְרוֹת, quod et ipsum in usu est, syr. et zab.
¹גַּרְגְרוֹת gulosus, unde novum quadril. formatum videtur
גַּרְגְרוֹת gulosus fuit, zab. ¹גַּרְגְרוֹת guttur, nisi in his ר
et נ permutata sunt. Arabes praeterea habent ¹جرجير in-
gluvies, Actiōpēs ¹جرجير: guttur, cuius saltem duae
litterae priores onomatopœticae sunt).

גַּרְגְרוֹת f. serra. Ea nisi dicuntur a) lapidarii, in
lapidibus secundis 1 Reg. VII, q; b) Israēlitae imperante
Davide in captivis crudeliter discendans 2 Sam. XII, 31.
1 Par. XX, 5. Plur. גַּרְגְרוֹת 1 Par. 1. c.

גַּרְשׁ contusum v. rad. גַּרְשׁ.

גַּרְשׁ pr. pepulit, rapuit. (Chald. id. sed raro.)

Syr. ¹גרש traxit, raptavit, v. no. 3. Cf. ad radd. גַּרְשׁ,
גַּרְר. In Kal spec. 1) expulit, velut populos ex terra Ex.
XXXIV, 11. Sed hoc significatu longe usitatus est Piel.
De inanimatis Jes. LVII, 20: ¹impii sunt sicut mare im-
pulum, quod quiescere nequit ²גַּרְשׁוֹתָא גַּרְשׁוֹתָא
cuiusque aquae lutum coeumque ciebant. — 2) ¹ab-
egit, repudiavit uxorem. Part. גַּרְשִׁיתָא (uxor)
repudiata. Lev. XXI, 7, 19. XXII, 13. Num. XXX, 10.
Ez. XLIV, 22. — 3) diripuit, spoliavit. Ez. XXXVI,
5: ¹ut eam (terram) diriperent praedae
causa. G. g. גַּרְשׁ h. l. est infinitivus formae aranaeae.

(Syr. ¹גרש nudus, vacuus, pec. inopia annonae labo-
rans). In derivatis praeterea valet 4) propulit, protru-
sit finctum, v. גַּרְשׁ, et 5) pastum egit pecus, v. גַּרְשׁ.

Pl. גַּרְשׁ fut. גַּרְשׁ e. Waw convers. G. g. Kal
no. 1) expulit, abegit e. acc. pers. Gen. III, 24. Prov.
XXII, 10, et גַּרְשׁ loci, ex quo aliquis pellitur Ex. XI, 1.
Iudd. XI, 7. 2 Par. XX, 11 cet.

aliquem, v. c. Deus gentes ante Israēlitas, ut hi in illo-
rum sedes succederent Ex. XXXIII, 29, 31. Iudd. II, 3. VI,
9. Jos. XXIV, 12 cet. Refertur ad singulos homines Gen.
IV, 14. XXI, 10, et ad integros populos, v. Ex. l. l. c. c.

Pa. expulsus est Ex. XII, 39. Iob. XXX, 5.

Niph. 1) pass. Kal et Pi. no. 1) expulsus est. Ion. II, 4.
— 2) pass. Kal no. 2) abreptus est. Am. VIII, 8: ¹גַּרְשִׁיתָא
גַּרְשִׁיתָא ²גַּרְשִׁיתָא ³גַּרְשִׁיתָא abrepta est et inundata ceu fluvio
Aegypti. Absol. de mari vehementer impulsus et commoto.
Jes. LVII, 20. (Vicinam significationem Hebraei et Ara-
bes habent in rad. transposita גַּרְשׁ, ¹جرحس, q. v.).

גַּרְשׁ m. pr. quod propellitur, protruditur, hinc
proventus. Deut. XXXIII, 14: ¹גַּרְשִׁיתָא ²גַּרְשִׁיתָא
mensium, id quod singuli menses ex terra promovent,
producant. Cod. Sam. dat ¹גַּרְשִׁיתָא ²גַּרְשִׁיתָא
a luna protrusa, ut magis congruat verbis parallelis
גַּרְשִׁיתָא. Sed illud magis poetice dictum, nam mensium
lunarium (tales enim sunt גַּרְשִׁיתָא) proventus a luna
procreati cogitantur.

גַּרְשִׁיתָא f. expulsio spec. civium ex possessione sua.
Ez. XLV, 9, cf. Mich. II, 9. Nimis generaliter LXX
καταδραστηα. Male autem Kimchi tributa, Michaëlis
servitum iuris pascendi (cf. גַּרְשִׁיתָא) intelligunt.

גַּרְשִׁיתָא (expulsio i. q. גַּרְשִׁיתָא, cf. גַּרְשִׁיתָא sa-
lus) n. pr. 1) filii Mosis et Zipporae. Ex. II, 22. XVIII,
3. In priore loco etymus lunis nominis ita alluditur, ut
appareat, scriptorem sacrum illud accepisse pro גַּרְשִׁיתָא i. q.

גַּרְשִׁיתָא peregrinus ibi (coll. arab. ¹جرحس et ²جرحس), unde
factum, quod LXX hoc etymon magis etiam declaraturi
Γρηγοριου posuer. — 2) filii Levi 1 Par. VI, 1, qui alibi
גַּרְשִׁיתָא appellatur, q. v. — 3) patris Jonathani sacerdotis
Iudd. XVIII, 30. — 4) filii Pinchas, viri principis Esrae
coaevi. Esr. VIII, 2.

גַּרְשִׁיתָא (expulsio) n. pr. Gerson, filius Levi, auctor
leviticæ Gersonitarum gentis (גַּרְשִׁיתָא) Gen. XLVI,
11. Ex. VI, 16. Num. III, 17 — 21. IV, 22. 27. VII, 7.
Cf. Gersonites. Inde Patron. גַּרְשִׁיתָא Gersonita, et ple-
rumque collect. Gersonitae. Num. III, 23. XXXVI, 57.
1 Par. XXIII, 7. XXIX, 8 cet.

גַּרְשִׁיתָא plur. גַּרְשִׁיתָא, semel ut Ez. XXVII, 28 m.
1) inf. aram. Kal, v. rad. Kal no. 3. — 2) pr. locus, quo
propellitur pecus ad ascendendum, pascuum. גַּרְשִׁיתָא
pascua Saronis 1 Par. V, 16. Ez. XLVIII, 15: ¹גַּרְשִׁיתָא
גַּרְשִׁיתָא ²גַּרְשִׁיתָא ³גַּרְשִׁיתָא ⁴גַּרְשִׁיתָא
Spec. dicitur de areis circa urbes Levitarum pascendo pecori
destinatis Num. XXXV, 2 sq. Jos. XIV, 4. XXI, 2, 11 sq.
1 Par. VI, 40. 2 Par. XI, 14. Lev. XXV, 34: ¹גַּרְשִׁיתָא
גַּרְשִׁיתָא ²גַּרְשִׁיתָא ³גַּרְשִׁיתָא ⁴גַּרְשִׁיתָא ⁵גַּרְשִׁיתָא
vocantur גַּרְשִׁיתָא 1 Par. XIII, 2. De magnitudine

horum agrorum vide quae ad diversa Pentateuchi loca concilianda disputaverunt Rosenm. in Exe. 2. ad Num. et Vaterns ad Num. XXXV, 2. — 5) *arca* quaelibet urbem vel aedificium circumdans. Sic de arca circa templum Ez. XLV, 2, circa urbem sanctam ib. XLVIII, 17, circa Tyrum Ez. XXXII, 28: *propter clamorem nautarum tiorum contremiscunt agra (urbis)*. (Chald. גֶּשֶׁת סְבִיבֵי אֶרֶץ סְבִיבֵי אֶרֶץ, *suburbia*, Syr. *quae circa te sunt*). Pluralis גֶּשֶׁתִּים hoc uno loco obvius proprie est a sing. גֶּשֶׁת (ut גֶּשֶׁתִּים, plur. גֶּשֶׁתִּים), non a גֶּשֶׁתָּהּ (quod vult Simonis), cuius formae vocabula non existant, sed iungitur verbo masculino, eaque re imitatur nomen singulare. — LXX in Paral. optime παραπόλιον quod circa urbem est, alibi προσάσιον, περιπόλιον suburbiuni, domus suburbana. Vulg. *suburbana*.

גֶּשֶׁת rad. inusit., quae pluendi significatum habuisse videtur.

פֶּגַשׁ *Aliph. plucere iussit* (nisi hoc est denom. a גֶּשֶׁת) Jer. XIV, 22.

גֶּשֶׁת plur. גֶּשֶׁתִּים constr. גֶּשֶׁתִּי m. 1) *pluvia vehementior, imber*. Vocabulum generalius de pluvia est גֶּשֶׁם, nostrum vehementioris significat. Hinc Zach. X, 1 גֶּשֶׁם גֶּשֶׁתִּים nostrum pluvia imbris opp. simpliciter גֶּשֶׁת, et Job. XXXVII, 6 גֶּשֶׁת גֶּשֶׁתִּים imbris cadente: גֶּשֶׁת גֶּשֶׁתִּים גֶּשֶׁתִּים, hoc genitivo adiecto situm eius in orientali Nili litore manifesto significans: Arabiae enim nomine apud Geographos saepe censetur Aegypti et Aethiopiae pars sinum arabicum inter et Nilum, et specialiter quidem in ea, quam Gosenitidi supra assignavimus, regione erat sic dictus *rauis Agadiaz* (Ptolem. Geogr. VI, 8. Plin. V, 9). Alibi (Gen. XLVI, 28) pro גֶּשֶׁת גֶּשֶׁתִּים ponit *אֶדֶם הַחִוּוֹת הַיָּבֵשׁ, אֶדֶם הַיָּבֵשׁ פַּעֲשָׁה*, ex quo colligas, tum Hieropolin Gosenitidi accenseri solitam, tum totam regionem etiam a metropoli *Raamses* s. *Paesasa* appellatam esse. Ceterum apud eundem interpretem pro גֶּשֶׁת ubique ponitur *הַיָּבֵשׁ, הַיָּבֵשׁ*, quarum formarum maxime posterior cum forma Aegyptiorum domestica conspirasse videtur, propterea etiam a cooptico interprete servata est (WILKESII, IEGEII, v. la Croze Lex. p. 165, in editione Pentateuchi Wilkinsiana constanter WILKESII). Ex *Josepho* id certe colligi posset, cum sententiam fortasse ex Vers. Alex. Ex. I, 11 hausit. Magni autem in hac re momenti est *Saadias*, ipse Aegyptii Fijumensis, qui (pariter atque *Abusides* ubique reddit *الاسدي*. Id enim nomen a Michaelae ignoratur arcem cum regione vicina in provincia aegyptiaca Scharkie, in qua etiam circulus Tarabia (i. e. *Agadiaz rauis* Ptolemaei), notare post Silv. de Saey (Mem. sur la version arabe des livres de Moïse p. 71) ex Makrizio potissimum docuit Quatremire. Memoires sur l'Egypte, l. p. 61. Neque magno pere differt ipsius Makrizii, gravissimum scriptoris, sententia, qui Gosenitidem regionem circa Belbeisam fuisse censet

גֶּשֶׁת c. Sull. גֶּשֶׁתִּים m. i. q. גֶּשֶׁת *imber*. Ez. XXII, 24.

גֶּשֶׁת nomini c. Sull. גֶּשֶׁתִּים m. chald. *corporeus*. Dan. III, 27. 28. IV, 30. V, 21. VII, 11. (In Targg. גֶּשֶׁתִּים ap. Rabbinos גֶּשֶׁת scapissime de corpore, unde גֶּשֶׁתִּים natura corporca, גֶּשֶׁתִּים corporeus. Syr. *جسم*, arab. *جسم*, *جسم*, id. Variac *جسم* verbi significaciones, ut magno corpore fuit, a nominis potestate demum ductae sunt. Fortasse conferendam גֶּשֶׁת, *os*, *corpus*, et *caro*, litteris *ג* et *ש*, et *ר* et *ת* inter se permutatis).

* גֶּשֶׁת n. pr. *Gosen* 1) Aegypti regio, in qua Hebraei a Jacobi tempore ad Mosen usque habitaverunt. Gen. XLV, 10. XLVI, 28. 29. 34. XLVII, 1. 4. 27. L, 8. Ex. VIII, 18.

IX, 26. Quum huius regionis nomen a Graecorum geographicis nunquam commemoretur, de situ eius in diversas sententias abierunt interpretes et veteris geographiae scrutatores. Nobis satis exploratum videtur, Gosenitidem appellatam esse inferioris Aegypti regionem ab oriente brachii Pelusiaci Heliopolin inter et Hieropolitani sinus finem sitam. Ac talis quidem situs 1) non paucis *Genescos* et *Exodi* locis haud obscure significatur. *Primum* quidem ex Ex. XIII, 17. 1 Paral. II, 21 colligitur, Gosenitidem attigisse Philistaeam, ei certe magis vicinam fuisse, quam aliae Aegypti regiones. *Deinde* Josephus patrem Jacobum post adventum in Gosenitidem salutatum *ascendisse* dicitur (Gen. XLVI 29), quod ubique de itinere ex humiliori Nili litore in Palaestinam faciendo usurpatur. *Tum* Gosenitis non potest non Aegypti regiae, quae auctore Josepho illo tempore Memphis, se. alios coll. Ps. LXXXVIII, 12 Tanis erat, vicina fuisse (Gen. XLV, 10). *Porro* Israelitae ex Raamses, quam Gosenitidis metropolim et in ea fere media sitam fuisse probabile est (v. גֶּשֶׁתִּים), triduo, vel si magis, biduo (v. גֶּשֶׁתִּים) ad sinum arabicum pervenerunt. *Denique* urbes ab Israelitis Pharaone imperante aedificatae, ut Raamses, Pithom (Ex. I, 11), in illo, quem diximus, terrae tractu reperuntur (v. גֶּשֶׁתִּים). — His accedit 2) haud paucorum vet. interpretum auctoritas. Ac *Alexandrinus* quidem, in rebus aegyptiacis fide dignissimus, Gen. XLV, 10 גֶּשֶׁת reddit *הַיָּבֵשׁ אַגְאִיָּא*, hoc genitivo adiecto situm eius in orientali Nili litore manifesto significans: Arabiae enim nomine apud Geographos saepe censetur Aegypti et Aethiopiae pars sinum arabicum inter et Nilum, et specialiter quidem in ea, quam Gosenitidi supra assignavimus, regione erat sic dictus *rauis Agadiaz* (Ptolem. Geogr. VI, 8. Plin. V, 9). Alibi (Gen. XLVI, 28) pro גֶּשֶׁת גֶּשֶׁתִּים ponit *אֶדֶם הַחִוּוֹת הַיָּבֵשׁ, אֶדֶם הַיָּבֵשׁ פַּעֲשָׁה*, ex quo colligas, tum Hieropolin Gosenitidi accenseri solitam, tum totam regionem etiam a metropoli *Raamses* s. *Paesasa* appellatam esse. Ceterum apud eundem interpretem pro גֶּשֶׁת ubique ponitur *הַיָּבֵשׁ, הַיָּבֵשׁ*, quarum formarum maxime posterior cum forma Aegyptiorum domestica conspirasse videtur, propterea etiam a cooptico interprete servata est (WILKESII, IEGEII, v. la Croze Lex. p. 165, in editione Pentateuchi Wilkinsiana constanter WILKESII). Ex *Josepho* id certe colligi posset, cum sententiam fortasse ex Vers. Alex. Ex. I, 11 hausit. Magni autem in hac re momenti est *Saadias*, ipse Aegyptii Fijumensis, qui (pariter atque *Abusides* ubique reddit *الاسدي*. Id enim nomen a Michaelae ignoratur arcem cum regione vicina in provincia aegyptiaca Scharkie, in qua etiam circulus Tarabia (i. e. *Agadiaz rauis* Ptolemaei), notare post Silv. de Saey (Mem. sur la version arabe des livres de Moïse p. 71) ex Makrizio potissimum docuit Quatremire. Memoires sur l'Egypte, l. p. 61. Neque magno pere differt ipsius Makrizii, gravissimum scriptoris, sententia, qui Gosenitidem regionem circa Belbeisam fuisse censet

(Quatremère l. c. p. 53). — Regiorem Pelusio vicinam (אַרְגָּא דַּז־זוֹסִינִי) reddunt Pseudoj. et Targ. Hieros., *Fostat* (sic enim legendum pro **סַחַלְיָא**) interpretatur Bar Bahul. — E recentioribus sententiam modo propositam docte persecutus est Mich. in Suppl. et in not. ad Abulf. Aegypt. no. 248. 266, contra pro regione Heliopolitana pugnant *Cellarius* (not. orb. ant. II, b, p. 51), J. M. Hase (regni Davidici et Salom. descr. p. 175 sq.) et Shaw (Itin. p. 265), pro praefectura Saïtica Bryant (Observations upon the plagues inflicted upon the Egyptians. London 1794), pro Hieracotica i. e. terra Fijum in Aegypto media Jablonski in VIII dissertatt. de terra Gosen, quae repetitae sunt in eius Opusce. ed. te Water II, p. 73—224, sententia vel hanc ob causam manifesto falsa, quod Gosenitidem ultra Nilum summoveret, quem tamen egredientes ex Aegypto Israëlitae superasse nusquam legimus. Cf. Michaëlis Suppl. p. 379. — Nominis aegyptiaci etymon explicare conati sunt Jablonskius l. c. et Wahlihus (descer. Asiae I, 348), ille ex **ΚΑΛ - ΧΟΛ** regio roboris (s. Hieraculis), hic **ΚΑΛΖΥ - ΧΟΛ** terra vallis, quod posterius a forma coptica **ⲬⲓⲦⲈⲤⲈ** iusto longius abest.

2) nrb̄s eum regione vicina in montanis tribus Iudae. Jos. X, 41. XI, 16. XV, 51.

גַּתְרָה rad. inusit. Syr. **ܓܬܪܗ** blande demulsit.

גַּתְרָה (blandities) n. pr. viri Neh. XI, 21.

גַּתְרָה rad. inusit., quae prob. idem valebat quod **גַּתְרָה**

rectus fuit, inde **גַּתְרָה**, **גַּתְרָה**, et chald. **ܓܬܪܗ**, arab.

ܓܬܪܗ trabs domus, it. pons, quem posteriorem significatum habet etiam chald. **ܓܬܪܗ**, syr. **ܓܬܪܗ**, unde

denom. **ܓܬܪܗ** pontem struxit, dein audax fuit, siquidem pontem struere, maxime in bello et ubi flumen rapidum est, viri audacis est et strenui. Alii forte contra audaciae significatum primarium, pontis struendi secundarium esse statuent, qua in re suam quisque sententiam sequatur. Inde

גַּתְרָה (pons) *Gesura*, n. pr. regionis in Syria (2 Sam. XV, 8), cuius regis filiam Davides in matrimonio habuit, et in quam Absalomus, regis Gesurae nepos, confugit 2 Sam. III, 3. XIII, 57. 1 Par. III, 2. E verbis 1 Par. II, 23 colligas, *Gesuram* in vicinia Gileaditidis quaerendam esse, et Gesuracos non diversos esse a **גַּתְרָה**, de quibus statim s. v. **גַּתְרָה** agetur. Duce J. D. Michaëlis,

qui oppidum ad aliquem Orontis pontem intelligendum censebat, olim conieci (in additam. ad Lex. hebr. minus ed. 2) Gesuram ibi sitam fuisse, ubi nunc oppidum munitum *Dschir Schogr* (**ܓܬܪܗ**) ad Orontem, id tamen a finibus Palacstinae nimis remotum videtur.

גַּתְרָה *Gesurae*, n. gent. 1) populi ad radices Hermonis, prope Maacham, a septentrione Batanaeae et Argob provinciae degentis, finibus quidem terrae sanctae inclusi, ita tamen, ut Hebraeorum imperio non pareret. Deut. III, 14. Jos. XII, 5. XIII, 13. 1 Par. II, 23. Cf. **ܓܬܪܗ**. Hodieque in illa regione est pons **ܓܬܪܗ** *pons filiorum Jacobi*. — 2) populi in vicinia Philistaeae. Jos. XIII, 2. 1 Sam. XXVII, 8. Quum rari in illa regione sint rivi ideoque pontes, Michaëlis accolas rivi Aegypti (**ܓܬܪܗ**) intelligendos esse suspicatur. Sed quidni haec gens hoc *Pontinorum* nomen etiam ab aliis, quas forte antea tenuerat, sedibus, accepisse possit? Praeterea etiam prope Gazam est rivus Besor (**ܓܬܪܗ**).

גַּתְרָה in Kal inusit. Arab. **جَسَّ** et **جَسَّ** Cor. XVII, 5, aeth. **ገጠጠ**; chald. **ܓܬܪܗ**, sam. **ܓܬܪܗ**, syr. **ܓܬܪܗ** et **ܓܬܪܗ** Ephr. I, 293, zab. **ܓܬܪܗ** et **ܓܬܪܗ** palpavit, palpando inquisivit, ut arteriarum pulsum, dein generatim exploravit, **ܓܬܪܗ** explorator, zab. **ܓܬܪܗ** exploratio. Synonymum est **ܓܬܪܗ** et videtur palpandi notio posteriori syllabae, quam utraque radix communem habet, fortasse sonum utenque imitantia inhaesisse. In Cod. Nasar. I, 134. II, 14 iungitur **ܓܬܪܗ**.

Pr. palpavit, palpando quaesivit, c. acc. Semel legitur Jes. LIX, 10.

גַּתְרָה torcular, it. n. pr. Cath. v. rad. **ܓܬܪܗ**.

גַּתְרָה v. ibid.

גַּתְרָה ibid.

גַּתְרָה rad. inusit. Syr. **ܓܬܪܗ** facx. Inde

גַּתְרָה n. pr. regionis Aramacorum, Gen. X, 23 commemoratae. Ne vestigium quidem huius nominis reperire potuit Bochartus (Phaleg II, 10), Clericus confert Cartharam, oppidum ad Tigrim situm. E vet. Josephus (Arch. I, 6 §. 4) inde derivat Baetrianos (fortasse alicubi legens **בַּתְרָה**, et **ב** pro radicali habens), Saad. reddit **ܓܬܪܗ** i. e. sec. Kam. p. 1254 populus barbarus, qui ab initio Islamismi provinciam Mosul in Mesopotamia habitabat.

דָּ

Daleth (דָּ), tertia alphabeti littera, si numeri nota est, quattuor significans. Nomen eius haud dubie *portam* denotat, cuius formam, quanquam imperfectam, eius litterae figura in scriptura quadrata utemque refert. Figura eius in alphabeto phoenicio (q 4) a portae similitudine longe abest: ab hac posteriore tamen ductum est Delta antiquorum Graecorum (*Δ*). De *pronuntiatione* eius non est quod h. l. agamus, quod vero ad *permutationem* eius cum aliis clementis attinet, 1) *aequissime* transit in ד et ד Arabum, quod posterius in nonnullis Arabicae dialectis sicut *d* pronuntiat. Sic ab initio radicis, דָּר, דָּר, דָּר, דָּר coxit, דָּבָּב et דָּבָּב in rotundam formam coegit, דָּבָּב et דָּבָּב exstinxit, דָּבָּב et דָּבָּב acutus fuit, in medio

eius דָּבָּב, דָּבָּב succidit, cf. דָּבָּב totondit, דָּבָּב, דָּבָּב, דָּבָּב id. דָּבָּב, דָּבָּב, דָּבָּב vocit, דָּבָּב et דָּבָּב rescuit, amputavit. In linguis aramais ד Arabum et ד Hebraeorum, quatenus huic respondet, ferme ubique transit in ד (v. i). Rarius ד permutatur cum ד Arabum, ut דָּבָּב

דָּבָּב et דָּבָּב succidit, דָּבָּב, דָּבָּב securis. — Nonnunquam commutatur etiam cum dentalibus durioribus ד et ד, ut דָּבָּב, aram. דָּבָּב, דָּבָּב calumnia, דָּבָּב, דָּבָּב separavit, דָּבָּב fidit, cf. דָּבָּב, דָּבָּב cecidit, diffidit, דָּבָּב, דָּבָּב venter, cf. דָּבָּב corpus, cadaver, דָּבָּב et דָּבָּב tenebrosus fuit, דָּבָּב et דָּבָּב textit ct. De ד et ד inter se permutatis v. sub v. דָּבָּב p. 58 A.

דָּבָּב chald. i. q. hebr. דָּבָּב, דָּבָּב (cui respondet in Targg.) pron. pers. fem. *haec, haec*. Dan. IV, 27. VII, 3. 8. V, 6: *genua eius percussit se invicem* i. e. collidebantur. (In Targg. dr. praemisso דָּבָּב, דָּבָּב, דָּבָּב, syr. דָּבָּב, sam. דָּבָּב Deut. XXXI, 12. XXXII, 46. XXXIII, 1, nasor. דָּבָּב).

דָּבָּב inf. דָּבָּב pr. *liquefactus est*. LXX τήκεσθαι Deut. XXVIII, 65, ἐκρήκω Lev. XXVI, 16. (Congruunt radd. דָּבָּב, דָּבָּב et דָּבָּב, it. syr. דָּבָּב liquefactus, solutus est, arab. دَاب med. Waw, liquefactus est II. et IV. liquefecit, v. exempla ap. Cast. 668, it. contabuit caro aegroti, et remotius etiam دَاب laboravit, eoque lassus fuit). Hinc i. in verbo *languit, contabuit, fame, siti, miseria*. Jer. XXXI, 12: *non contabescit in posterum*. Tribuitur oculo et animae (cf. דָּבָּב, דָּבָּב). Ps. LXXXVIII, 10: *oculus meus contabescit prae miseria*. Jer. XXXI, 25:

דָּבָּב דָּבָּב דָּבָּב *omnem animam, quae contabuit, implebo* i. e. satiabo. Etiam fames et sitis animae (דָּבָּב) tribui solent, inde דָּבָּב דָּבָּב, דָּבָּב דָּבָּב. — 2) Refertur ad *timorem*, ut alia huius significationis verba (v. דָּבָּב no. 2), inde

דָּבָּב f. *timor, pavor* Job. XXI, 14. Bene Syr. دَاب. (Arab. دَاب II. liquefecit corda i. e. terruit Deut. I, 28, دَاب terruit, pass. territus est).

דָּבָּב m. constr. דָּבָּב sequi. דָּבָּב *tabes*, qua quis conficitur et enecat. Deut. XXXVIII, 65.

דָּבָּב fut. דָּבָּב *sollicitus fuit, anxie timuit*. (Linguae cognatae hac radice carent. Primariam significationem Schroederus in Observat. ad origg. hebr. p. 10* ponit in motu maris agitato cf. Jer. XLIX, 23 et gr. *quiescit*. Constr. absol. Jer. XVII, 8, e. acc. Jes. LVII, 11: דָּבָּב *quem times?* Jer. XXXVIII, 19, sequi. Jer. XLII, 16. Is, cui timeamus, ponitur praevio דָּבָּב 1 Sam. IX, 5. X, 2, id, propter quod aliquis timet, praevio דָּבָּב Ps. XXXVIII, 19: דָּבָּב *sollicitus sum propter peccatum meum*.

דָּבָּב piscis, v. rad. דָּבָּב.

דָּבָּב (sollicitus) *Do'g*, n. pr. vini Idumaei ex Sauli comitibus, Davidi valde infesti. 1 Sam. XXI, 8. XXII, 9. Ps. LII, 2. — 1 Sam. XXII, 18. 22 in Chetubh legitur דָּבָּב, quae scriptura Syriacam formae דָּבָּב appellationem exprimit (v. pag. 3 B).

דָּבָּב f. 1) *sollicitudo* Prov. XII, 25. Opp. gaudium. דָּבָּב 2) *metus* Jos. XXII, 24. Ez. IV, 16. XII, 18. 19. Tribuitur mari agitato Jer. XLIX, 23 (vide ad rad.).

דָּבָּב fut. דָּבָּב apoc. דָּבָּב (Ps. XVIII, 11) *volavit*, spec. de celere volatu avium rapacium Deut. XXVIII, 49 (ubi cod. Sam. דָּבָּב, דָּבָּב *conspicitur*) Jer. XLVIII, 40. XLIX, 22, hinc de Deo Ps. XVIII, 11: דָּבָּב *colabat super alis venti*. In loco parallelo 2 Sam. XXII legitur דָּבָּב *conspicitur*, quae scriptura admodum ieiuna a librariis rarius istud verbum ignorantibus profecta videtur. De forma דָּבָּב 2 Reg. XVII, 21 v. sub rad. דָּבָּב.

דָּבָּב f. avis quadam rapax, a celeri volatu dicta, Lev. XI, 14. Idem ve. cum Cod. Sam. reponendum videtur in loco parallelo Deut. XIV, 13 (cf. variet. lectionis

ad Ps. XXVIII, 11. Dent. XXVIII, 49). LXX. utrobique γουπά vulturem interpretantur, Vulg. in Levit. *milvum*, Saad. حِدَادٌ quod itidem vulturem notat, et Bocharto ex ve. hebræo praemisso כ (cf. לְהַבְּלָה) ortum videtur. Onk. Syr. Sam. vc. retinent varie inflexum: אָבַד, אָבַד, אָבַד, אָבַד. Cf. Boch. Hieroz. II, 191. Oedmann *verm. Samml.* III, p. 79 sq.

לָבַד

rad. inusit. et dubia. Arab. دَلَّ and دَلَّ lente et clanculum incessit, ut insidiantes.

לָבַד m. pr. oppidi Sebulonitarum Jos. XIX, 15. Io. Simonis (Onomast. p. 420) id ex Syrisimo dictum censet pro לָבַד (quam) Deus extollat, Bochartus autem (Phaleg p. 373) ad composita id refert, qs. dictum sit pro לָבַד locus Deae אֵל, nomine Idalium, de Cyri oppido. Prius praetulerat, nisi potius notat *insidias*.

לָבַד v. דָּבַד.

דָּבַד

rad. inusit. Arab. دَبَّ quievit: in Kamuso saltem (Dschauharius enim hae signa. caret) explicatur سکن.

דָּבַד m. *quies*. Semel legitur Deut. XXXIII, 25 in benedictione Asseritarum דָּבַד כְּיָמֵיךָ *sicut dies vitae tuae, ita sit quies tua*, quod Pfeifferus et Roseum. interpretantur: quamdiu durabunt dies tui, duret etiam conditio tua quies. Malim *quietem* poet. dictam esse pro morte, quae h. l. vitae opponatur, ut sententia sit: sicut vita tua, quam felicem placidamque tibi adprecatus sum, ita etiam mors tua placida sit. *Vitae* (דָּבַד) enim optime opponitur mors. E. vett. iutpp. a) LXX. Gr. Venet. Onk. Syr. Saad. Ar. Erp. *robur s. fortitudinem* reddunt, quod neque satis ad contextum accommodatum est, neque ex linguae rationibus probandum. Melius b) Targ. Hieros. Pseudojon. Vulg. Abulwalides *senectutem* interpretantur, et posterior quidem, quem Kinchin sequitur, ita ut transpositum sit ex דָּבַד et דָּבַד et pr. languorem notet. Reddit igitur, plane ut Vulg.: *دَابَّكُمُ شَبَابِكُمْ تَعْمُونَ أَيَّامًا* *sicut dies iuventutis tuae sint dies senectutis tuae*. Sed senectus haud bene vitae opponitur, neque דָּבַד commode de iuventute acceperis. Cacterum senectutis notio etiam coll. verbo vicino דָּבַד (reptitavit, more senis) probari possit, unde proverbio dicitur *مَنْ شَبَّ إِلَى دَبِّ* a iuventute ad senectutem. E recentioribus c) Hottingerus (sm. orient. p. 138) coll. arab. دَبَّ abundavit opibus verba nostra ita accipit: sicut dies tui ita divitiae tuae se. crescant. Sed *دَبَّ* potius est *reptitavit*, vic. radici دَبَّ,

de animalculis, v. c. locustis, formicis i. q. hebr. דָּבַד, et ad abundantiam et opes nominis per metaphoram transferunt (Kam. p. 1874). *Quietis* significatus, cui nos calculum adicimus, confirmatur etiam alio quodam huius radicis vestigio in n. pr. דָּבַד, quod optime *aquas quietis* i. e. placidas (nec roboris, nec senectutis) reddideris. Cod. Sam. cum Vers. pro דָּבַד dat דָּבַד, quod *magnitudo tua* reddendum videtur, ita ut דָּבַד sit i. q. דָּבַד. Sententia esset: sicut dies tui multi, ita magnificentia tua magna sit.

דָּבַד

1) *repsi, rependo incessit*. Inde דָּבַד nrsus, a rependo. (Arab. دَبَّ rependo incessit, more serpentis, scorpium, senis). — Spec. usurpatur 2) de obtractatore clandestino, clam domos perreptante ad spargendas calumnias. Cf. דָּבַד דָּבַד et quod Arabes pro proverbium dicunt de obtractatore دَبَّتْ عَقْرَانِي reptitant scorpium eius, v. Abulf. Ann. IV, p. 412 ibique Reiskinn coll. pag. 706. Schult. ad Har. I p. 20. et ad Prov. XXV, 10. Inde دَبَّ and دَبَّ obtractator et hebr. דָּבַד calumnia. — 3) Transferuntur ad fluida lente fluctantia, cf. דָּבַד no. 5.

(Arab. دَبَّ inter alia: paulatim fluxit eruo sanguinis, irrepsit cerebro vinum). Ita Cant. VII, 10: *palatum tuum est instar vini dulcis* (significatur saliva palati) דָּבַד הַיָּמִין הַיָּמִין הַיָּמִין *recta fluens ad suavium meum* דָּבַד הַיָּמִין *perreptans labia tua dormientium* in eodem toro cubantium. Vereor enim ne recte ita interpretati sint Driessenius in Dissertat. Lugd. p. 1101 sq. et Michælis in Suppl. p. 385, de basio nimirum impudico, neque magis huius in vetere carmine amatorio mentionem mireris, quam paulo ante (VII, 7) explendae libidinis. Salivam ab osculantibus imbibendam erbris sermonibus et figuris usurpant Arabes, v. Hug ad Cant. p. 49, v. d. Slood ad erm. Togr. p. 131, Ibn Dorcid p. 113, 114 Scheid. cf. Saad. ap. Aben Israhm ad Cant. I, 2. Talmudici verbo דָּבַד loquendi significatione utuntur, quam ex nomine דָּבַד colligendam putarunt, unde nostrum locum interpretantur: quod loqui faciet labia dormientium sc. in somniis.

דָּבַד Plur. דָּבַד *ursus*, a lento incessu dictus, non, ut Bocharto placet (Hieroz. I, 806), quod animal sit pilosum, coll. דָּבַד parvos pilos habuit in facie, liace enim radicis significatione ab urso demum petita videtur. (Arab. دَبَّ ursus, دَبَّ ursa, aeth. ደብ: syr. دَبَّ comm. ursus et ursa Apoc. XIII, 2, chald. דָּבַד, דָּבַד id. Aliud huius radicis derivatum דָּבַד apud Arabes valet bestiam quamlibet, quae super terra incedit, spec. iumentum). 1 Sam. XVII, 34. 36. 37. Jes. XI, 7. LIX, 11. Ubi sexus nulla ratio habetur, constr. c. masc., ut דָּבַד Prov. XXXVIII, 15, דָּבַד Thren. III, 10, ubi ursa signi-

ficatur, semel more communium feminino iungitur, רָבָה *duae ursae* 2 Reg. II, 24, alibi more epiconorum itidem masculinum adsciscit, unde רָבָה *ursa orbata* catulis, hinc ferocissima. 2 Sam. XVII, 8. Prov. XXV, 12. Hos. XIII, 8.

רָבָה chald. id. Dan. VII, 5.

רָבָה f. *infamia, calumnia, obtrectatio*. Ubique in malam partem, quantum rariis additur רָבָה Gen. XXXVII, 2. Num. XIV, 37. Quater dicitur רָבָה infamiam sparsit Prov. X, 18. sequi רָבָה de aliqua re Num. XIV, 36, ut sequi genit. Num. XIII, 2. XIV, 37. Isto autem genitivo partim, ut his in exemplis, significatur is, cui infamia inferitur, adde Gen. XXXVII, 2. Prov. XXV, 10: רָבָה *infamia tua non recedat*; partim hi, qui infamiam spargunt Ps. XXXI, 14: רָבָה *nam multorum audio calumniam*. Jer. XX, 10. (Congruat chald. רָבָה infamia, et syr. رُبَا, رُبَا rumor, fama, رُبَا famam sparsit, divulgavit).

רָבָה rad. inusit., probabiliter idem notans quod aram רָבָה fluxit, cf. talmud. et rabb. רָבָה affluere fecit, apporvat (quantum exemplum a Buxt. laudatum non satis certae auctoritatis est). Inde

רָבָה 2 Reg. VI, 25 Keri *stereus columbarum*, pro Chethibh רָבָה Vix dubium est, Masorethas hoc ve. tanquam honestius et verecundius possuisse pro antiqua illa scriptura, quae ipsis iusto obscenior videretur. Atqui prior compositi nostri pars (רָבָה) *fluxum* significare, deia pro euphemismum ad *stereus* translatum esse videtur, cf. רָבָה *αὐτῶν*, *διὰ τὴν*, alvi profluvium. Plura de h. l. vide sub rad. רָבָה.

רָבָה chald. *sacrificavit* i. q. hebr. רָבָה, cui respondet in Targg. Part. רָבָה Esr. VI, 3.

רָבָה plur. רָבָה m. *sacrificium* i. q. hebr. רָבָה. Esr. VI, 3.

רָבָה emphat. רָבָה m. *locus, in quo sacrificatur, altare*. Esr. VII, 17.

רָבָה rad. inusit., quam idem fere notasse suspicor, quod רָבָה adhaesit, causat coniunxit. Inde ductum videtur

רָבָה (pr. Verbale Niph.) chald. *strues, series* lapidum, a coniungendo dicta, fort. *paries, maceria*. Esr. VI, 4: רָבָה *tres strues lapidum magnorum et una ligni novi*, aut *tres parietes* ect. LXX ὄμοι i. e. lapidum ordines, cf. tal-

mud. רָבָה de ordine lapidum i. q. רָבָה (v. Buxt. p. 552). Vulg. *ordines*. Vers. hebr. רָבָה *quod tum de ordine lapidum, tum de pariete usurpatur* (Ez. XLVI, 23). In Targg. רָבָה plurumque lapidum ordinem notat (Hagg. II, 15. Zach. IV, 10), sed ponitur etiam pro רָבָה, ubi parietem notat (Ez. I. c.). In Talmude tum de una lapidum serie occurrit (vide impr. Maim. ad Kelim 20, 5), tum de pariete (Gem. Babyl. Bechoroth fol. 16) et Lex. Aruch li. v. Io. Simonis Num in hoc ve. radicale, רָבָה autem scvile esse volebat, pro nostra tamen derivatione pugnat forma רָבָה Gem. Succa cap. 2. init.

רָבָה

formam coegit rem, ut רָבָה cellam. In usu fuisse videtur haec radix etiam de globulis stercois (ch. רָבָה), unde רָבָה *stereus*, it. רָבָה *globulus stercois*. Efad. רָבָה, רָבָה, syr. رُبَا, arab. رُبَا *stereus*, quae cuncta a rotunda forma dicta videntur. Vide rad. רָבָה. Inde

רָבָה

רָבָה f. *secum aridarum massa in placentae vel maioris vel minoris formam coacta, a rotunditate dicta* (non a marcescendo et flaccescendo, quod nonnullis placet coll. arab. رُبَا *marcuti planta*) gr. *παλάθη* quod ex hebraeo vel potius syriaco רָבָה abiecit ἡ initiali ortum videtur, *παλάθη* enim *Στοβακίς* diserte meminit Athenaeus XI p. 500 Casaub. Legitur 1 Sam. XXX, 12, plenius רָבָה 2 Reg. XX, 7. Jes. XXXVIII, 21. Plur. רָבָה 1 Sam. XXV, 18. 1 Par. XII, 40. (Chald. רָבָה, רָבָה, syr. رُبَا, plur. رُبَا id.). Maimon. ad Terumoth 4 §. 8: *Moris est conficere palathas secum ad formam panis rotundi, quae vocantur רָבָה: solent eas etiam conficere in formam quadratam et vocantur רָבָה, quia sicut eius formae, quae conficiunt lateres*. „Addit ibidem Bartenoricensis, confectas fuisse pro hibitu maiores vel minores. Immo maximas saepe factas, ut in mensas plures una sufficeret, tradit idem Ob. de Bart. ad Schabb. 16 §. 3. *Orbes rotundi dicitur Schebiith 1 fol. 2. 3. 4, ubi vid. Maim. et Bart. Et ex Gem. Taanith fol. 28, 1 discas, massas illas secum orbiculatas ita concinatas, ut ficus primum in mortario contunderentur pistillo, et deinde formarentur in orbis*. Maim. ad Terumoth 2 §. 1 *orbis palathae secum est maioris panis instar, uti rota molae, quem conficiunt ex ficibus siccis*. Et R. Obad. ad Schabb. 17, 2: *Orbes illi secum crassi sunt et duri, ut opus sit securi ad eos scindendos*. Nempe cum indurisset massa, portiones inde pro re nata, abscedebant, instar panis comedendas.“ Cels. Hierob. II, 378, adde Faber ad Haruari observatt. I, p. 389 sq. LXX *παλάθη*, de qua Hieron. ad Ez. 6: „massa secum et pinguium caricarum, quas in morem laterum figurant, ut diu illaccae permanent, caleant et compingunt.“ Eiusmodi palatharum placentae etiam ἀγροι vocabantur (Long. Past. III, p. 86),

mendacia, dolosa locutus est, verba dedit. Chald. intro-
bique אֵינְךָ מְדַבֵּר בְּלִבְךָ נִבְרָהּ verba iniusta locutus est. Jes. I. c.
LXX addit *et dicitur*, et eodem contextu comm. q legitur
דָּבָר אֵין. Plenus haec formula effertur Jer. XXIX, 23:
יְהוֹנָדָב בְּדָבָר שֶׁאֵין מְדַבֵּר

2) insidiatum est, exitum paravit. (Arab. لیس Conj.)
II. dolos struxit, necem molitus est, Abulph. dyn. 264.
295. Schult. Opp. min. 124. Conj. III. adversatus est,
inimicitias gessit. Cf. Kal no. 4 et Pi. litt. λ). Gen.
XXXIV, 13: et responderunt filii Jacobi Sichemo et
Hamoro, patri eius, dolose וְהִנֵּה אָשֶׁר נָגַד וְגו' et
machinas struxerunt, quia violaverat Dinam, sororem
eorum. Vulg. saevientes ob stuprum sororis. Al. ex
vulgarī verbi significatione: et locuti sunt se. ita, nimirum
dolose. Sed satis certa est insidiarum significatio in verbis
2 Par. XXII, 10: et surrexit Athaliae כָּל דָּבָר אֲתַלְיָה
וְהָרַבָּה אֶת-כָּל בְּנֵי יְהוֹרָם וְהָרַבָּה אֶת-כָּל בְּנֵי יְהוֹרָם
et perniciem paravit universae regiae stirpi. LXX.
ἀνάλαβε. Vulg. interfecit. In loco parallelo 2 Reg. XI, 1
pro יְהוֹרָם est יְהוֹאָחָז. Eandem adhibere potes verbis Ps.
CXXXVII, 5: non pudefient בְּשֶׁמֶר אֲנִיכִים אֶת-יְהוָה
sed perdidit hostes suos in porta. Vulgo reddunt cum Chal-
daeo: non pudefient, ubi loquentur i. e. disceptant cum
inimicis in foro, sed contextus non auxilium in foro, sed
in bello gerendo cogitare iubet. Cf. Glassii Philol. s. ed.
Dathe p. 255. 256, ubi tamen notaee editoris, qui hunc
perdidit significatum in dubium vocaturus in loco Paralip.
scripturam sollicitat, minime adstipulari possumus.
De ducendi significatu, quem nonnulli adoptant Num. XXVI,
2. v. supra.

Pu. pass. Bis legitur Ps. LXXXVII, 3: בְּהַגְדֹתַי מְדַבֵּר
דָּבָר גְּלוֹרְיָא אֵ בֵּי דְּפְרֹמִינְטִיא שׁוּנְתֵי דֵּי תֵּי. e. promissa,
decreta sunt. (Cf. Pi. litt. γ). Cant. 8, 8: הַיּוֹם שֶׁדָּבַרְתָּ
בָּהּ quo die eam alloquentur i. e. coniugem sibi expetent.
(Cf. Pi. litt. z).

Niph. egit, colloqui inter se Mal. III, 16, sequi. ב
Ez. XXXIII, 30. Ps. CXIX, 23 et עַל Mal. III, 13
contra aliquem.

Hiph. egit, coëgit, in potestatem redegit, cf. Kal
no. 2. Ps. XVIII, 48: וַיְדַבֵּר עִינֵי הַרְחִיב וַיְדַבֵּר עִינֵי הַרְחִיב
sub meam potestatem. XLVII, 4. Imago a grege pecudum
petita videtur, germ. dixeris: zu Paaren treiben. In
loco parallelo 2 Sam. legitur מִיָּדְךָ (quod minus probandum
, et in alio simili Ps. CXLIV, 2 יָדְךָ. Targ. יְדֵיךָ
confringit, coll. דָּבָר no. 2.

Hithpa. nonnisi Part. 1) מְדַבֵּר pro מְדַבֵּר pass. was
gesprochen wird, quod aliquis loquitur. Ita cum Jarchio
interpretor locum vexatum Deut. XXXIII, 3: יִשְׂרָאֵל
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אָמַרְתָּ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
accipit (Israel) quae tu prolocutus es (dein
Gesprochenes), i. e. verba, praecepta tua. Ex interpre-
tatione plerisque interpretibus recepta מְדַבֵּרִים compo-
situm est ex תָּן particula partitive accipiendā (v. תָּן no. 1)
et verbali Pihelico דְּבַרְהוֹרָה verba (coll. דָּבָר Jer. V, 13),
Alex. ἰδέξατο ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ. Vulg. accipient de
doctrina illius: sed illud longe simplicius, nec sanc opus

est coniectura Vateri, qui aliis vocalibus subiectis legebat
יְשׁוּעָה מִדְּבַרְתָּ (Jehova) suscipit gubernationem tuam,
a novo vocabulo מִדְּבַרְתָּ, cui gubernationis potestatem tri-
buebat vir doctus. — 2) recipi. colloquens, dein loquens
i. q. Pi. sq. acc. rei 2 Sam. XIV, 13, sq. אָן pers. Num.
VII, 89. Ez. II, 2. XI, III, 6.

עֲסֵר דְּבָרִים estr. דָּבָר, e. Suff. דְּבָרִי, נְדָרִי, pl. דְּבָרִים estr.
דְּבָרִי m. 1) verbum (LXX. λόγος, ῥήμα), idque proprie,
velut 2 Reg. XVIII, 36: עָנָה אֶת־דָּבָר לֵאמֹר ne verbum
quidem ei responderunt. Iob. II, 13. Jos. XXI, 45: אֵל
וְגו' דָּבָר אֶת־דָּבָר ne unum quidem verbum cecidit
i. e. eventu suo caruit. XXII, 14. 1 Reg. VIII, 56, cf.
XI, 15. Passim verbum (unum verbum) modeste dicitur
pro paucis verbis, sermone brevi. Gen. XLIV, 18:
דָּבָר לֵי דָבָר. Iob. IV, 2. 1 Reg. II, 14: דָּבָר לֵי
2 Reg. IX, 5. Iud. III, 19 (quanquam haec tria
exempla etiam ad mandati potestatem referri possunt, v.
litt. b). Prov. XXV, 11: verbum dictum suo tempore.
XV, 25. Saepius etiam collect. pro verbis, sermone. Iob.
XV, 3: הַיּוֹם הַזֶּה הַדְּבָר לֹא יִשְׁכַּחן לֹא יִשְׁכַּחן non
prodest. Iob. X, 19: דָּבָר טוֹב sermo pulcher, elegans, de carmine
Ps. XLV, 2. דְּבָרִים דְּבָרִים sermo leborum i. e. inutilis,
inanis Jes. XXXVI, 5. דְּבָרִי דְּבָרִי sermonis peritus, elo-
quens 1 Sam. XVI, 18. In plur. דְּבָרִים vel proprie dicitur
de verbis singulari s. vocabulis (nostr. Wörter) Gen.
XI, 1: דְּבָרִים אֶתְהוּם eadem verba i. e. eadem lingua,
dialectus; vel; et ita vulgo, de verbis inter se connec-
tis (Worte) i. e. de sermone. Gen. XXIX, 13: דְּבָרֵי
הָאֵלֶּה omnia verba ista. XXXIV, 18. Ez. IV, 18. XVIII,
19. XIX, 7. 8. XX, 1. XXIV, 3 cet. Emphaticè verba
opponuntur factis in formula דָּבָר דְּבָרִים v. rad. Pi.

Spec. דָּבָר (verba, sermo) est a) i. q. promissum,
in formula דָּבָר הַקָּדִים promissum praestitit 1 Reg. II, 4.
VIII, 20, adde Ps. XXXIII, 4. LVI, 5. CXIX, 28. 49
(cf. εἶπας II. 8, 8. 14, 44, εἰλεῖν εἶπος, μῦθον, nostr.
sein Wort geben, halten, brechen). — b) mandatum.
Prov. XXVI, 6: כִּי כִּסִּיתָ בְּדָבָרִים בְּרִיתִי מִלְּטֵנוּ verba i. e.
mandata per stultum. Opp. דָּבָר הַשֵּׁיבִי referre verba i. e.
responsum (Antwort zurückbringen). 1 Sam. XXVII, 29:
הֲאֵלֶּה הַדְּבָרִים הַאֵלֶּה הַדְּבָרִים הַאֵלֶּה הַדְּבָרִים הַאֵלֶּה הַדְּבָרִים
nicht befohlen? (Luther: ist mi's nicht befohlen?) Jes. VIII, 10: דְּבַרְתָּ אֵלֶּיךָ מַנְּדָתָא
(quotquot vultis)! De mandato Mosis Jos. I, 15, regis
(דָּבָר דְּבָרִים) 1 Sam. XXI, 9. Esth. I, 13. 19. II, 8.
IV, 3. De 1 Sam. XV, 25. 2 Sam. XII, 9. 1 Reg.
XII, 24. Dan. IX, 23. Inde דְּבָרִים עֲשִׂיתָ decem prae-
cepta (mosaica), ὁ δὲ δέκαλογος Ez. XXXIV, 28. 1 Par.
XXXVI, 32. 2 Par. XXIX, 15. — c) offatum nuntius,
max. a prophetis patefactum, sive adhortationem continet
et mandatum, sive, quod frequentius, vaticinium, ora-
culum. Jes. IX, 7: דָּבָר שֶׁאֵין אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ Iob. IV, 12:
גָּנַב אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ אֶתְּךָ
furtum ad me delatum est oraculum. Jes. XVI,
13. XXXVII, 22. XXXVIII, 7. Crebrius plene: דָּבָר
יהוה, max. in formulis: שָׁמַע דָּבָר יְיָ 2 Reg. VII, 1.

XX, 17. Jes. I, 10, et verbum Jchovao pervenit ad: (prophetam) 1 Reg. XIII, 20. XVI, 1. XVII, 2. 8. XXI, 17. 28. Jer. I, 4. 11. 13. II, 1. XIII, 3. 8. XVI, 1. XVIII, 5. XXIV, 4. XXXIII, 1. 19. 23. XXXIV, 12. XXXV, 12. XXXVII, 6. XLII, 7 cct. Ez. III, 15. VI, 1. VII, 1. XI, 13. XII, 1. Jon. I, 1 et sexcentis, raro sq. 20 1 Par. XXXII, 8; הָיָה הַדְּבָר בְּדָבָר II, 1. 10. 20 et c. art. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה Jes. II, 1, et הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל 1. In sing. etiam collect. de pluribus vaticiniis Mich. I, 1: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *verbum Jchovac, quod patfactum est Michac*, quae inscriptio refertur ad omnia eius vaticinia. Hos. I, 1. Zeph. I, 1. — Plur. a) de verbis (orauculo) Dei. Jer. XXXIX, 16: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *ecce ad exitum perducam verba mea i. e. vaticinium meum de hac urbe*, cf. Ez. XII, 28: לֹא יִשְׁתַּחֲוּ אֵלִים אֲחֵרִים וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *non amplius differunt omnia verba mea i. e. mox exitum habebunt. Vers. 23: appropinquat exitum urbi, et dicitur verbum omnis visionis i. e. mox exitum habebit.* β) de verbis (sermonibus) sapientum, Eccl. I, 1: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *Prov. IV, 4. 20. XXX, 1. XXXI, 1. 7) prophetae. Jer. I, 2. Amos I, 1. — d) consilium, sententia ab aliquo proposita (Vorschlag) 2 Sam. XVII, 6. Cf. 1 Reg. I, 7: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *consilia sua communicabant cum Joabo — e) rumor, nuntius 1 Reg. X, 6.**

2) *id de quo sermo est*, inde *res, res gesta, negotium* (quomodo Arabes usurpant *أمر* et *خُطْب*, Aramaci *ܘܨܘܘܬܐ*, Aethiopes *ሰርጵ*, Persae *ساختن*, Graeci *ἔργον, ὄργια*, adeoque *ἔργον* Polyb. 8, 14. Dionys. Antiqu. 2, 10, et quae laudant Pfochenius de linguae N. T. puritate §. 54, Passovius in Lex. gr. h. v. litt. A no. 11. Adde vce germanica *Sache* a verbo *sagen*, et *Ding*, quod primitus sermonem significabat, v. Adelungium h. v.). LXX saepe reddunt: *σάχηνα*. Eccl. VII, 8: טוֹב אֶהְיֶה לְךָ מִכֹּחַ הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *res magni aut parvi momenti*, cf. XXII, 26. XXV, 36. 2 Sam. III, 15: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *peto. — הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל omnes haec res, haec omnia Gen. XX, 8. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל XXXII, 20. XLIV, 7. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל XXXIX, 17. 19. hoc modo, ita. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל (LXX. *μετὰ τὰ ὄργανα ταῦτα*) his ita gestis, quo factio Gen. XV, 1. XXII, 1. XXXIX, 7. — Sq. genit. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *res abominanda (facinus abominandum) Jer. XLIV, 4. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל Ind. XIX, 24, max. דְּבַר יוֹם res quotidiana i. e. quotidianum, in formulis בְּיוֹמֵי דְּבַר יוֹם quotidianum die suo i. e. singulis diebus, in singulos dies Ex. V, 13. 19. XVI, 4. Lev. XXIII, 37. 1 Reg. VIII,**

59. 2 Reg. XXV. 30. Esr. III, 4. XI, 23. XII, 47. it. דְּבַר יוֹם בְּדָבָר יוֹם 2 Chr. VIII, 13 et בְּיוֹמֵי דְּבַר יוֹם Commu. 14. XXXI, 16. 1 Chr. XVI, 37, et דְּבַר יוֹם בְּיוֹמֵי דְּבַר יוֹם quotannis 2 Chr. IX, 24. Passiva in plur. ferè redundant, ut gr. *ῥηθῆναι* (Arist. Nub. 1, 1). 1 Sam. X, 2: נָשָׂא הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *pr. negotium circa asinas, die Angelegenheit, die Geschichte mit den Eseln. Ps. LXXV, 4: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *pecata superant me. CV, 27. CXLV, 5. Jer. V, 28. Sed non audiendi sunt, qui hac refert etiam 2 Chr. XIX, 6, quod pertinet ad litt. a. Speciatim est:**

a) *res gesta, factum* Esth. I, 17: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *Ps. CI, 30. Saepius in pl. דְּבָרִים רַבִּים 2 Reg. XXVII, 11, et sq. genit. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *res gestae Salomonis 1 Reg. V, 7, et דְּבָרֵי הַדְּבָרִים 2 Reg. Jarobeami XI, 41 cf. XIV, 19. XV, 7. XVI, 14 et saepe. הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים res in bello gestae 1 Sam. XI, 18. הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים acta diurna s. commentarii de rebus gestis 1 Chr. XXVII, 24. Esth. VI, 1. הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים liber rerum a regibus Israëliticis gestarum (quomodo inscriptum erat libro deperdito) 2 Reg. XIII, 8. 12. XV, 15. 21. 31. 36. XVI, 19. XX, 20. XXI, 17 cct. (Arabs interpres, ubi Syriaca vertendo exprimit, ridiculo: سفر بنيامين ex syriacis *وہب*, v. Roedigeri comment. de Vers. arabica p. 55. 56). הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים res gestae regum Israëlitis (itidem titulus libri deperdit) 2 Chr. XXXIII, 18.**

b) *negotium*. Num. XVIII, 7: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *omne negotium altaris. Iud. XVIII, 7. 18: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *nec quidquam rei s. negotii iis erat cum aliis hominibus (quem locum plane dilucidum contorte tractat Verschuius in diss. Lugdd. p. 865).**

c) *causa, sensu forensi* (plene הַשָּׂפָט 2 Chr. XIX, 6). Ex. XVIII, 16: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *si causam habent. Comm. 22. XXII, 8. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *agnoscere causam Esr. X, 16. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *ratam fecit causam Ruth IV, 7 (cf. הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *rata est causa Dent. XIX, 15). Plur. הַדְּבָרִים id. (ut apud nos ICI) in Sachen des Cajus gegen Titius) 2 Sam. XV, 3. (Comm. 2, eodem contextu רַיב) 2 Sam. XIX, 30. הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים causam suam agere, defendere Jos. XX, 4. 2 Sam. XIX, 30. הַדְּבָרִים הַדְּבָרִים qui causas habet Exod. XXIV, 14.****

d) *ratio, modus* (Verhältniss, Beschaffenheit einer Sache). 1 Reg. IX, 15: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *haec est ratio operac servac, so verhält es sich mit der Frohn, pr. hoc dicendum est de opera serva. Iob. XLI, 4: non tacebo ... הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *quae sit ratio roboris eius. Dent. XV, 2. XIX, 4. Cf. דְּבָרָהּ no. 1.**

e) *aliquid, quidquam*. Gen. XVIII, 14: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *num quidquam Deo nimis est difficile? Ind. XVIII, 7: הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל וְהָיָה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֵל *non erat qui laederet quidquam (neque hominem, neque bestiam) in terra. דְּבַר יוֹם explicatio**

i. e. ratio unius rei Eccl. VIII, 1. Addita negandi particula (quae ubique praecedit verbum) non — *quidquam, nihil*, Gen. XIX, 8, 22. Deut. II, 7. XXIII, 26. 1 Sam. XV, 4. XXII, 15. 2 Reg. XX, 15. אֵין דָּבָר nihil est i. e. parva res est, quam pto Num. XX, 19, sed 1 Sam. XX, 21 nihil est, quod timeas. — כָּל־הָדָבָר omnis res Num. XXXI, 25. — Cum adiect. דָּבָר aliquid boni 1 Reg. XIV, 13. דָּבָר aliquid mali 2 Reg. IV, 41 (praec. אֵל nihil mali Eccl. VIII, 5). כָּל־הָדָבָר aliquid impuri Lev. V, 2. כָּל־הָדָבָר רַע ulla res mala, quidquam mali. Deut. XVII, 1. In Genit. postpos. דָּבָר קִרְיַת הַדָּבָר aliquid loci Deut. XXIII, 15. XXIV, 1. Plur. דָּבָרִים טוֹבִים res bonae i. e. aliquid boni 2 Chr. XII, 12. XIX, 3, id. in Genit. כָּל־הָדָבָרִים רַע res flagitiosae, flagitiosum quid Deut. XXII, 14.

3) *causa s. ratio* (Ursache). Jos. V, 4: *haec est causa* (הַדָּבָר) *, propter quam Josua circumcidit universam populum.* Thuc דָּבָר עַל Gen. III, 17. XX, 11. XLIII, 18 (et sexcentis) et דָּבָר עַל Deut. IV, 21. Jer. VII, 22. XIV, 1. Ps. VII, 1 *propter*. דָּבָר אַשְׁרֵי sq. verbo, *propterea quod* Deut. XXII, 24. XXIII, 5. 2 Sam. XIII, 22.

הָבֵר i. q. דָּבָר, דָּבָרִים pascuum, in n. pr. הָבֵר אֵל. כָּל־הָדָבָר m. 1) *exiliū, mors*, i. q. arab. ^{عزل} ^{عزل} (v. rad. no. 4, et Pi. no. 2). Plur. Hos. XIII, 14: *ubi exilia tua, o mors?* i. e. nullum crit exiliū mortis, nihil valebit mors. Paulus 1 Cor. XV, 55 hunc locum reddens: *νοῦ σου, θάνατε, τὸ ζήτησον;* recte observante *Drusio* pro דָּבָרִים legisse videtur דָּבָרִים (הַדָּבָרִים) stimulus tuns. 2) *pestis* (LXX quinque et trigiesis θάνατος, semel adeo pro דָּבָר Jes. IX, 8, ter λοιμός Jer. XXVII, 6. XXVIII, 8. XXXII, 21), sacpe cum art. דָּבָרִים Jer. XXI, 7. XXIV, 10. XXIX, 17. דָּבָר כָּבֵד Ex. IX, 3 (LXX. θάνατος μέγας), דָּבָר גָּדוֹל Jer. XXI, 6 pestis gravis, multos devorans. דָּבָר עָלָה Ez. XIV, 18. XXVIII, 3, דָּבָר עָלָה 2 Sam. XXIV, 13. 1 Chr. XI, 14 immittere pestem alicui terrae. דָּבָרִים בְּקָדָר percutere (terram) pesti Ex. V, 16.

הָבֵר i. q. דָּבָר, דָּבָרִים *verbum*, sed forma Pihelica eaque intensiva q. d. *I verbū magnum et potens*. de verbo Dei. Jer. V, 13: *non erat in iis (prophetis), ubi construi non potest: et qui (יה) pro relativo loqueretur spiritus divinus non erat in iis.* Sed, quod huc etiam referunt, Hos. I, 2: *initium* reddendum: *initium eius quod locutus est Jehova.* In utroque loco facile carceri correctione דָּבָר, דָּבָר, quam commendat J. D. Michaëlis (Supplem. p. 398), vix monitu opus est.

הָבֵר, forma Pihelica, quam statuunt Deut. XXXIII, 3, sed vide verbum in Hithpa.

הָבֵר m. 1) *pascuum*, quo pecus *agitur*, v. rad. no. 2. Arab. ^{عز} ^{عز}, syr. ^{عز} ^{عز} arvom. Jes. V, 17:

הָבֵר *sicut in pascuo suo* i. e. consucto (de ellipsi part. 2, quam statuunt, v. Gramm. hebr. §. 116, not.). 2) *caula* ovium, itidem ab agendo dicta. Mich. II, 12: *instar gregis in caula sua strepit praec multitudinē.* LXX. *ὡς μένος ζώων ἀγίων.* Vulg. *quasi gregem in ovili.* Meltheg h. l. nequaquam Kamez longum arguit, sed adiectivum est etiam brevi in penultima ante pausam, cf. ^{עז} ^{עז} Num. XXIV, 7, ^{עז} ^{עז} Ez. XI, 43, ^{עז} ^{עז} 1 Sam. XIII, 21; et non est quod cum Chr. B. Michaëli (Hum. syr. §. 30) הָבֵר ad novam formam הָבֵר revocet.

הָבֵר vel הָבֵרָה, non nisi in pl. הָבֵרִים *f. rates*, ut quae per mare aguntur, v. rad. no. 2. 1 Reg. V, 23 (9). LXX. *σχεδία.*

הָבֵרָה f. i. q. דָּבָר, sed in sequiore maxime Hebraismo i) *ratio, modus* v. דָּבָר no. 2, litt. d. Ps. CX, 4: *tu es sacerdos in aeternum* ^{על דְּבָרֵי הַבְּרָה־הַזֶּה} ^{על דְּבָרֵי הַבְּרָה־הַזֶּה} *secundum rationem Melchisedeci* i. e. eodem modo quo M., qui rex erat et sacerdos. הָבֵרָה est Jod paragogicum nomini constructo annexum. Bene ad sensum LXX. *κατὰ τὴν τάξιν M.* i. e. secundum ordinem s. locum gradumque Melchisedeci, nostr. nach der (bürgerlichen, amtlichen) Stellung und dem Range des Melchisedek, ita ut gradu et honore par sis Melchisedeco (minime enim *τάξιως* significatus repetendus est ab arab. ^{عز} ^{عز} successit, ^{عز} ^{عز} successor), et in eandem sententiam Hebr. VII, 15 *κατὰ τὴν ὁμοίότητα.* Syr. *ܘܟܝܢܘܬܗܘܢ* in similitudine. — 2) *causa*, sensu forens i. q. דָּבָר no. 2, c. Iob. V, 8: *אֵל־אֵלֶּיךָ דָּבָרֵי דְּבָרֵי* *Deo expono causam meam.* — 3) *causa, ratio* i. q. דָּבָר no. 3. Inde *עַל דְּבָרָה* propter Eccl. III, 18. VIII, 2. *עַל דְּבָרָה שֵׁן* *idco ut*, ibid. VII, 14. Vide chald.

הָבֵרָה chald. i. q. hebr. no. 3. *causa.* *עַל דְּבָרָה* *idco ut* Dan. II, 30. *עַל דְּבָרָה* *Dan. IV, 14* (ubi tamen nonnulli codd. ^{על} id. pr. usque eo ut, cf. ^{על} ^{על} Comm. 22.

הָבֵרָה (fort. eloquens, a דָּבָר = דְּבָרָה) n. pr. viri Danitae Lev. XXIV, 11.

הָבֵרָה Jos. XXI, 28, c. art. הַבְּרָה XIX. 21, sed 1 Chr. 6, 57 דְּבָרָה vulgo sine Motheg, adeoque דְּבָרָה in cod. Erf. 4. (i. q. דָּבָר caula, pascuum) n. pr. oppidi tribus Issachar, in confiniis Zebulonitarum et Issacharitarum, a Levitis habitati. Bene Duscibus: *Δαβράθ, γυλις Ἰσοάχο, πόλις Αετίως ἀγρωσιμένη,* probe distinguens *Δαβράθ* villulam Judaeorum in monte Tabor. probabiliter *Dabury, Tabury* Maundrellii (itin. p. 311). Buckinghamii, Burekhardtii (itin. Syriae p. 579 ed. germ.) in V. T. non commemoratam, quam cum Dobrath confidisse videntur Relandus (Palaeat. p. 737) et Roscimüllerus (Alterthumskunde II, 2 p. 92).

num desertum fuit Israëlitis? i. e. num sterilem me praebuit, frustra me coli iussi? IX, 11. Jes. XXVII, 10.

3) poet. *loquendi instrumentum* (אֵר דְּבַשׁ locus est), os. Cant. IV, 3: דְּבַשׁ בְּרִבְבֵי זָאֵהָ os tuum est suave (parall. labia tua). LXX. *λάδι*. Hieron. *cloquium* et ita Rabbinii. Sed oratio connexa membrum quoddam externum tantum non flagitat, ut recte vidit Alb. Schultensius (Opp. min. p. 245), quamquam *linguam* intelligi (coll. *قال* a *مقال*) et l. e. inter mulieris Veneres referri mihi non persuasit Vir magnus.

דְּבַשׁ verbum in V. T. inusitatum, prob. i. q. gr. et lat. *δέψω*, *δέψωσ*, *depsō*: *subegit massam*, tractando et premendo mollem reddidit. Allinia sunt, sed forma emollita, דְּבַשׁ (cf. דְּבַל et דְּבַל al. s. litt. 1), et *בִּשְׁת* subigere massam, דָּ et בִּ permutatis (v. בִּ), arab. *دبّس* glabra mollities. Inde

דְּבַשׁ c. Suff. דְּבַשִּׁי m. *mel*, ita dictum utpote massa subaeta et mollis. (Arab. *دبّس* et *دبّس* mel dactylorum et apum, *دبّس* mellis venditor, melit. *dibsi* flavus i. e. mellei coloris. Chald. *דְּבַשׁ*, syr. *دبّس*, unde *דְּבַשְׁמָ* placenta mellita [nisi est gener. placenta, a subigendo dicta] Hos. III, 1 pro *דְּבַשִּׁי*. Zab. *דְּבַשְׁמָ* et *דְּבַשְׁמָ* et *דְּבַשְׁמָ* Cod. Nas. III, 294 mel, posterius etiam placenta, panis dulcis, v. Norberg. Lexid. p. 41. In Graecis ex hoc nomine semitico pendet *τρυγισσός* mellificus Od. 13, 106). Ex. XVI, 31. Iud. XIV, 8. 2 Reg. XVIII, 32. 1 Chr. XXXI, 5. Ez. XVI, 13. 19. Prov. XIV, 18. XVI, 24. XXIV, 13. XXV, 16 ect. Praeter mel commune ab apibus domesticis confectum sunt aliae eius species, ut a) mel silvestre (*μέλι ἄγριον* Matth. III, 4), ab apibus agrestibus paratum et ex arboribus cavis (1 Sam. XIV, 26 sqq.) rupumque fissuris deluens, unde Dent. XXXII, 13. Ps. LXXXI, 17: *בְּצִנֹּר דְּבַשׁ אֶשְׁכְּנֶה* *melle ex rupibus satiabo te* (male enim Bôchartus iunxit *בְּצִנֹּר דְּבַשׁ* rupes mellis). Cf. Steph. Schulzii, Mamdrelli, Maritii testimonia ap. Oedmannum, verm. Sammlungen VI, c. 20 p. 136, neque audiendi, qui mel silvestre non ab apibus profectum, sed succum dulcem, Mammae similem, ex arborum foliis destillantem esse volebant, v. Wesseling ad Diod. XIX, 94. Salmas. homonym. hyles iatricae p. 254 et contra Roseum, ad Boch. Hieroz. III, 375. b) mel ex dactylis expressum (Jos. bell. jud. 5, 3. Celsii Hierob. II, 462 sqq.), quod pluribus locis, max. Deut. VIII, 8. 2 Chr. XXXI, 6 adhibent Rabbinii et Celsius l. e. sed male et praeter necessitatem. c) mel uvarum i. e. mustum ad tertiam vel dimidiam partem decoctum, gr. *ἐψήμα*, *ἀψμαον*, *ἀψμαος οἶνος*, lat. *defrutum*, *sapa* (Diosc. V, 9. Plin. 14, 11. Virg. C. 1, 296), ital. *musto cotto*, arab. *Dibsi*, pers. *Duschab* (Olearii itin. pers. p. 577), quod hodieque ex Palaestina, maxime ex

Hebronis vicinia, in Aegyptum exportari solet (Russel natural hist. of Aleppo p. 20. Slavii Travels p. 339). Atque hoc (observante J. D. Michaëli in Suppl.) intelligendum videtur Gen. XLIII, 11 (Aegyptus enim optimo melle apiariorum magis etiam, quam Palaestina, abundat) et Ez. XXXII, 17.

Passim inungitur *mel et lac*, utpote deliciae a natura sponte oblatæ (Jes. VII, 8. 22, ubi vide Comment. nostrum), unde formula in describenda Palaestinae fertilitate tritissima: *דְּבַשׁ וְחָלָב* *דְּבַשׁ וְחָלָב* terra affluens lacte et melle Exod. III, 8. 17. XIII, 5. XXXIII, 3. Lev. XX, 24. Num. XIII, 27. XIV, 8. XVI, 13. 14. Deut. VI, 3. XI, 9. XXVI, 9. 15. XXXI, 20. Jos. V, 6. Jer. XL, 5. XXXII, 22. Ez. XX, 6. 15, it. *דְּבַשׁ וְחָלָב* *דְּבַשׁ וְחָלָב* Deut. VIII, 8. *דְּבַשׁ וְחָלָב* *דְּבַשׁ וְחָלָב* 2 Reg. XVIII, 32 (cf. Empid. Bacch. 112. Theocr. V, 124 sqq. Ovid. Metam. 1, 111. 112). Poët. de dulcissimo sermone dicitur Cant. IV, 11: *mel et lac subsumi linguae tuae*, cf. quae ex poetis graecis laudat Bochartus II, p. 524, qui de melle in universum videndus p. 518—531 (T. III. p. 374 sqq. ed. Lips.).

דְּבַשׁ f. 1) *gibbus* cameli Jes. XXX, 6. Significatio ex contextu satis certa est et a Chald. Syr. Vulg. expressa (LXX enim omiserunt), sed tymon diu Philologorum ingenia exercuit, quorum prudentissimi quique ignorantiam lassati sunt. Rabbinis enim relinquenda Raschii opinio, qui gibbum ita dici putat, quod oneribus laetus melle alito sanctur (v. Buxtorf. Lex. Talmud. p. 500. 1112); nec magis satisfacit Majus, qui tuber ita dici potuisse censet, quia onere crosium et quasi decorticatum apparet, coll. arab. *دبّس* decorticatio, crosio. Equidem nihil dubito, quin dictum sit a *mollitie* (v. rad.) carnis et adipis, si quidem gibbus massam continet carnis adipisque tactu molliculam et facile subigendam, ossibus plane expertem (v. quae egregie observavit Burekhardt de Beduinis et Wehabetis p. 367 ed. germ.). Olim putabam, *דְּבַשׁ* ductum pr. *alveare* notare, idque propter similitudinem ad cameli gibbum translatum esse, ut *ἀμύλλος* alveare, dein acervus quivis: sed illud nunc praefero. Addo coniecturam audaculam nuper mecum communicatam, *דְּבַשׁ* permutatis et transpositis litteris dictum esse pro *דְּבַשׁ*, *דְּבַשׁ* i. q. *דְּבַשׁ* acervus. — 2) n. pr. oppidi Sebularum Jos. XIX, 11, prob. in montis gibbo siti (ut *Gamala* teste Josepho a forma montis camelo simili).

דְּבַשׁ n. pr. viri (fort. mellitus, mellis instar dulcis) 1 Chr. IV, 3.

דְּגָה 1) pr. *tegit*, ut arab. *دجا* operuit, dein tenebrosus (pr. operatus) fuit, cf. vicinas radices *دج* II obnubilatum fuit coelum, *دجل* tectum fuit (verum iustumque), *دجم* et *دجن* tenebrosus, obnubilatus fuit dies, it. *دج* occuluit, recondidit, quae cunctae tegendi notionem

primariam habent. Ex hebraicis cf. דגל, ex indogermanicis τέλος, στόλος, teo, germ. daehen, decken. Id refertur 2) ad multitudinem et copiam omnia obtegentem (cf. جنان turba numerosa a جتن textit, طين ingens multitudo, itidem a tegendo). Ita semel in verbo multiplicatus, auctus est. Gen. XLVIII, 16: וְיִשְׂרָאֵל בָּרַךְ אֶת בְּנָיָו בְּעֶרְבֵי מִצְרָיִם LXX. πληθύνθησαν. Vulg. crescant. Onk. ut pisces maris multiplicentur. Inde

דגל m. piscis, ita dictus ut mirifice se multiplicans (cf. דגל piscis a rad. דגל) Jon. II, 11. Semel scribitur דגל Nehem. XIII, 16, Aleph (notante iam Masora) superfluum vel potius male praeter analogiam posito, ut in דגל 2 Sam. XI, 1, quum Kamez in hoc vc., ubi piscem non piscatorem notat, purum sit. — Plur. דגלים 1 Reg. IV, 33. Eccl. IX, 12, estr. דגל דגל pisces maris Gen. IX, 2. Num. XI, 22. Iob. XII, 8. Hab. I, 13 al. Inde natum novum verbum denom. דגל piscari q. v.

דגל fem. antecedentis, id. Dent. IV, 18. Jon. II, 2. sed plerumque collect., ut דגל ה' επνος, Gen. I, 26. 28. Ex. VII, 18. 21. Num. XI, 5. Jes. L, 2. Ez. XXXIX, 4. 5. XLVII, 10. Ps. CV, 29 *.

דגל pr. diminut. pisculorum, dein charitative piscis carus et venerandus, cf. quae de usu diminutivorum in rebus sacris egregie disputavit Jac. Grimm, deutsche Gramm. III, p. 665. cf. דגלון Dagon, n. pr. idoli Philistaeorum, quod Gazae (Iud. XVI, 23 sqq. cf. Comm. 21) et Azoti (1 Sam. V, 1 sqq. 1 Chr. X, 10, cf. 1 Macc. X, 83. XI, 4), colebatur (sed vide etiam דגלון, capite manibusque humanis, reliquo corpore piscem referens (1 Sam. V, 4). Simillima erat figura Dercetis sive Atergatis (quod syriace ܕܪܥܬܝܫ scriptum fuisse putem i. q. ܕܪܥܬܝܫ piscis inserto r, non ܕܪܥܬܝܫ i. e. χάσμα, ut vulgo volunt post J. D. Michaëlem ad Castell. Lex. syr. p. 975), deae itidem pisciformis Ascalone cultae, de qua Diod. Sic. II, 4: αἰτὴ δὲ τὸ μὲν πρόσωπον ἔχει γυναικῶδες, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα πᾶν ἰχθυόσος, neque non Oamnis, Dei marini, artium literarumque doctoris apud Babylonios, de quo vide Berosum p. 47 ed. Richter, cf. de piscium in Syriae littore cultu Seldemum de Dis Syris II, 5. Creuzer Symbolik T. II §. 12. Quod Philo Byblinus ap. Euseb. praep. ev. 1, 10 Dagonem agriculturam inventorem et doctorem fuisse docet (p. 36: Δαγών ὅς ἐστι Σίτων, p. 37: ὁ δὲ Δαγών, ἐπειδὴ ἔθεσεν σίτων καὶ ἄροσθον, ἐξέθλη Ζεὺς Ἀρόστριος), id ex etymo pendet vix et ne vix quidem admittendo (דגל a דגל) et Graculi ingenium sapit, probavit tamen Bochartus in Hieroz. I, p. 41.

דגל. De significatione verbi ambigitur, quamvis nomen דגל satis certum sit. Alii, ut Rabbinii nonnulli, magnitudinis et elationis potestatem ei tribuant, ut vicinum sit radici דגל Abulwalides: معنى الارتفاع والارتفاع هو البند والعلم والاشتياء ignifi-

catum habet elationis et late conspicui, sicut tollitur דגל, quod notat vexillum et signum et cippum (quam cippi notionem unde habeat Abudw. et cuiusam loco applicet, me quidem fugit, forte Cant. II, 4). Alii, ut Nanninga (diss. Lugd. II p. 916) et Muntinghe ad Ps. XX, 6, quos olim sequerbar, micandi et splendendi viis primariam censent et דגל vexillum a splendendo dictum esse, coll. arab.

دَجَل inamavit, quod vero non a splendendo ductum est, sed ab obducendo et tegendo. Alii denique, ut Io. Ern. Faber ad Hamari Observat. I, 418 sq., دَجَل vexillum (velum) a tegendo dictum censent, coll. arab. دَجَل terit, obduxit (vide radd. affines sub v. דגל), inde mentitus est, fefellit, pr. tecte egit. Ut dicam quod sentio, equidem in primam sententiam inclino, maxime propter verba Ps. XX, 6: oramus de salute tua, וְנִשְׂחַן אֱלֹהֵינוּ דָגֵל וְעָלִיבִימָר i. e. gloriabimur de nomine dei nostri, ubi דגל idem videtur quod נִשְׂחַן ראש, הָרִים הָרִים caput tollere, quod gaudens est et lactantis de salute Iob. X, 5. Zach. II, 4. LXX. μεγαλύνθησάμεθα, Vulg. magnificabimur, quo verbo Alex. saepe utitur pro דגל Ps. XXXIV, 31. XXXIX, 22. Sed alii haec aliter accipiunt. Recentiorum plurimi, ut Geierus, Rosenmüllers, de Wettius: vexilla erigemus vel iactabimus, more triumphantium: ex Rabbiniis praevit A. Esra: דגלני, non Chaldaeus, apud quem דגל non est reddendum cum Buxtorfio: vexilla erigemus, sed instruemus aciem, ut Jarchius: נהאסכה הכשה הדי. Muntinghii ex coniectura etymologica supra proposita: splendebimus i. e. gloriabimur, exultabimus. — Part. pass. דגל instar vexilli elatus s. eminus, insignis, conspicuus. Cant. V, 11 de iuvene: דגלך דגלך instar vexilli eminus ex myriadibus. LXX. ἐλλεχοζήμενος i. e. ex cohorte (λόχος) selectus. Aqu. ἐλλεχήμενος. Syriac. ܕܪܥܬܝܫ.

Niph. Cant. VI, 4, 10: אֲמִינָה פְּדָנְלוֹתֵינוּ formidabilis (es, o amica) sicut vexillatae i. e. cohortes sub vexillis in ordines distributae. Alex. ὡς τεταμῆναι. Symm. ὡς τάγματα παραβόλων. Sistitur autem puella h. i. utpote victrix, quae oculis suis (Comm. 5) amatorum animos vulneret et captivos faciat. Similiter Arabum poëtae virginum oculos gladiis telisque, cilia arcubus comparant, quibus amatores vulnere adeoque interierant, v. Reiske ad Taraph. p. 131. Tograi carmen vers. 21. 27. 28 ed. van der Sloot, Jones de poësi asiat. p. 120. 163. 176. Böhlen de Motenabbio p. 52.

דגל e. Suff. דגל pl. דגלים estr. דגל vexillum s. signum militare, idque maius teriarum tribuum (minora enim singularium tribuum ארתם vocabantur) Num. I, 52. II, 2. 3. 10. 17. 18. 25. 31. 34. X, 14. 22. 25, et praeterea in Cod. Sam. Gen. XLIX, 10: דגל דגל e medio vexillorum i. e. turmarum eius, pro vulg. דגל דגל, v. דגל. De origine vide ad rad. Quae Judaeorum magistri commenti sunt de imaginibus, quibus quattuor illa vexilla ornata fuerint, legat, qui volet, ap. Pseudoion ad Num. II, 2. Carpoz. apparatus. antiqu. cod. s. p. 667 sqq. cf.

Sunt qui legant: רָהַב in Pi., *ducebam eos*, nec spernenda haec scriptura, quamquam facilior. Ita Aqu. *προβήβουζον αὐτοῖς*.

רָהַב (arab. ⁵رَدَدٌ lusus, iocus, ⁵رَدَدٌ gladius obtusus et contra acutus) 1) n. pr. populi cum regione cognomine, Rhegma (רֶהַגְמָה) celsitica oriundi Gen. X, 7. 1 Par. I, 9. Ez. XXVII, 15. Rhegman in littore maris persici sitam fuisse, infra monstrabimus, neque alibi *Dedana* quaerenda, in qua cum *Bocharto* (Phal. IV, 6), *J. D. Michaele* (Spicil. I, 201) aliisque agnoscimus sinus persici insulam ⁵רָהַב, apud Syros ⁵רָהַב (Peschito pro רָהַב ubique habet ⁵רָהַב) dietam, in regione Arabum Catarensiam (⁵רָהַב, Cataraci nomades Plinii VI, 28, *Καταρα* Ptolem.), de qua v. *Assemanum* in bibl. orient. III, P. I, p. 146. 153. P. II, p. 181. 560. 564. 601. 741. et *Büschingii* Asiam p. 562. Atque insulas huius sinus, quamquam nunc desertas et parum cognitatas, in universon tantum non omnes olim Phoenicium coloniis ac mercatura indica floruisse (cf. Ez. XXVII, 15. XXXVIII, 13), satis constat (v. Ibn el Wardi et Kazwini ap. Wahlum in descr. Asiae p. 639. Niebuhr Arabien p. 308 sq. Heeren's Ideen I, 2, p. 227. 419, ibique Setzen). Cacterum non liquet, quae sinus persici insula huc *Dedanae* nomen apud veteres gesserit (v. d'Anvillii, Niebuhr, Delisli mappas): d'Anvillius ex auctoritate Odoardi Barbosa (Ramusio raccolte I, 288) eam ponit in littore Omanorum extra fretum Harmoziae: alii unam e tribus insulis Bahreica, quae in Delisli mappa appellatur *Dehroon* (alibi *Daroon*, *Deroan*), alii insulam Cathema in septentrionali sinus persici parte sitam significari coniciunt (v. Wahl. l. c. Heeren l. c. p. 238).

2) populus Arabiae septentrionalis Ketûra oriundus Gen. XXV, 3, Idumacis vicinus (Jer. XLIX, 8. XXV, 23. Ez. XXV, 13), itidem mercaturam exercens (Jes. XXI, 13). Eusebius in locis: *Λαυδίων, ἐν τῇ Ἰδομαίῳ, ἕως Ἱερουσίας, παράκειται τῇ Φινίᾳ* (Hieron. a Metallofeno) *ὡς ἀπὸ στυμῶν δ', πρὸς βῶβῶν*. Sita igitur erat metropolis huius tribus in vicinia urbis *Phaeno* (רָהַב), Petram inter et mare mortuum. — Quum utraque haec *Dedana Sebac* (רָהַב) iungatur Gen. X, 7. XXV, 3, in utroque loco et in omnibus omnino locis biblicis nunc eundemque populum fuisse, Vateri (ad Gen. X, 7) est sententia hactenus forsân probanda, ut unam alterius coloniam esse, vel fines eius (nomadum inistorumque more) a sinu persico ad Idumaciam usque patuisse concedas. C. He parag. רָהַב Ez. I. c. — N. gent. pl. רָהַבִּים Jes. I. c.

רָהַב n. pr. populi a Javane i. e. a Graecis originem ducentis Gen. X, 5. Modo genuina est scriptura (quam praeter codd. hebr. longe plurimos tenentur Chald. Vulg. Arab. Syr., et in loco parallelo 1 Par. I, 7 codd. hebr. 35, edit. 29, LXX. Complut. Ald.), non ineptum erit, *Dodonam* cogitare, antiquissimam Epiri urbem cum

oraculo (v. Strabo VII. p. 504—507 Ahmelov.): magis tamen placet רָהַב Rhodii (q. v.), quam scripturam exhibent Cod. Sam., LXX. et ipse textus receptus 1 Chr. I, 7. De lectionis varietate vide quae accurate notavit J. D. Michaëlis in spicileg. I p. 115 sqq. Adde quod LXX etiam pro רָהַב Ez. XXVII, 15 habent *Ῥόδιον*.

רָהַב m. chald. *aurum* i. q. hebr. רָהַב q. v. Dan.

II, 32. III, 1. Esr. VII, 15. 17. St. emphat. רָהַב, ut רָהַבִּים Dan. III, 5. 7. 10. 12. 18. רָהַבִּים V, 2. 3. 4, et רָהַבִּים Esr. V, 14. VI, 5. VII, 18.

רָהַב ἄπ. *λεγόμεν.* Jes. XIV, 4. Modo sana est scriptura, est denomi. praecedentis ve. aramaci in modum part. III. formatum, pr. *aurum faciens* i. e. exigens, *auri extractor*, non ineptum Babylonica epitheton (parall. רָהַב), vel *acervus, aerarium auri* (Juda b. Karisch ms. רָהַב מֵאֵל אֲדָעֵב), ita ut מ formativum locum indicet (cf. רָהַב sinus, רָהַבִּים functum): quamquam illud praefero cum Kimchio et Aben Esra. Sed nonnullae Verss. antiquae (Chald. רָהַבִּים violentia impii, Saad. لغتانات) timiditas, cf. רָהַב IV. terruit, syr. רָהַבִּים timuit; non LXX. *ἐπισπονωδιστής* et syr. رَهِبٌ extractor. Vulg. *tributum*, quae est nam vulgata liberius ita exprimerent poterant) legisse videntur רָהַב *oppressio*, quod ipsum exstat in edit. Thessalon. 1600: eaque lectio et facilitate sua et parallelismo (cf. III, 5 ubi verba רָהַב et רָהַב similiter sibi respondent) ita commendatur, ut nescio an alteri praefenda sit cum J. D. Michaële (bibl. orient. XI, 153. XIV, 148. XVIII, 99) al.

רָהַב in Chethûb רָהַב m. pl. chald. Esr. IV, 9 n. pr. populi inter Susacos et Elymaeos commemorati, cuius colonia ab Assyriae regibus in Samariam deducta est. Ex auctoribus graecis primus Herodotus (I, 125) commemorat *Δάους* inter Persiae gentes vitam nomadicam exercentes (ae *Dahi paganum* notat, a pers. داه, داه pagus, non *seruum*, ut statuit Gërres introd. ad Ferdusium p. XXXII), ex Orientis monumentis *Zendavesta* in Jeschts *Sadés*, v. *Zendavestam* Anquetilii T. II, p. 283 (II, 269 ed. germ.). Domesticae eorum sedes erant ab oriente maris Caspii, ita ut passim Scythia ammerentur. Strabo XI p. 508 Casaub. *τοὺς δὲ οἶν ἐν ἀριστερᾷ ἐπιπλέοντι τὸ Κάσπιον πέλαγος παρακαλοῦντας ρομάδους, οἱ Δάους τὴν προσ-αγορευόμενοι, τοὺς ἐπορομαζόμενους Πάρονος*, p. 511: *... τοὺς δὲ προσεφόνος τοῦτων* (sc. Dalarum) *μᾶλλον Μασσαγέτας καὶ Σάκας ὀνομάζουσι*. Plin. VI, 17. Mela I, 2. III, 5 §. 6. Virg. Aen. VIII, 4 a fine: indomiti Dahae et pontem indignatus Araxes. Noli autem credere eam *Cel-lario* in not. orbis ant. II, 829, et *Lorsbachio*, Archiv f. morgenl. Litt. II, p. 274 aliisque, Dahae illos septentrionales a Dahis Esrae et Herodoti diversos fuisse. Namque hi iudem, qui Curt. IV, 12 in exercitu Darii dimittentes Arachosiam

et Susii iunguntur, postea in exercitu Alexandri VIII, 14 cum Seythis copulati occurrunt. In regionis illius dotibus fuisse Sericum pretiosissimum, ostendit ve. syr. גִּסְמָן (Iob. XXVIII, 18 Pesch.), quod sericum pretiosum interpretatur Isa bar Ali, v. Lorsbachium l. c.

דָּוָר rad. in Kal inusit. Arab. دَعَمٌ et دَعَمٌ est *superuenit obruitque* aliquem subito malum, calamitas, נֹסַח (hist. Tim. p. 18 Gol., exercitus hostilis, ibid. p. 91. 310. Abulpharag. hist. dyn. 3-3, دَعَمٌ et dimin. دَعَمِيٌّ ingens calamitas, infortunium, v. Schult. Opp. min. p. 298). Origo autem mihi esse videtur in obnuptescendo (ut dicitur idem fere sit quod דָּוָר, ubi vide) et *stupore* (cf. דָּוָר, הַדָּוָר, שְׂפָתַי, ut דָּוָר pr. sit stupefecit (cf. vit. Salad. p. 7), דָּוָר calamitas stuporem iniiciens. Ita Niph. Jer. XIV, 9: אִישׁ דָּוָרֵךְ *uir stupefactus*, subito infortunio *attonitus*, ut bene Kimelchius: כִּי־בָרַחְתָּ מִיַּד־הַדָּוָר שָׂלַח יְיָ־לְפָנֶיךָ מַגֵּדָה אֲשֶׁר־דָּוָרֵךְ, quasi legeretur דָּוָרֵךְ:

דָּוָר i. q. דָּוָר (cf. ad litt. ה) pr. *in orbem ivit*, maxime eeleriter (cf. etiam דָּוָר), syr. גִּסְמָן mola, arab. دَوْرٌ tempus, seculum, pr. orbis temporis. Inde 1) de *cursu citato* (das Jagen) equi Nah. III, 2, et equitis (v. דָּוָרֵךְ), pr. in orbem egit (egit se), quod facere solent, qui equos exercent et domant et qui in hippodromo circumuehuntur. Nah. l. c. כִּסְּתָה דָּוָרֵךְ. ἵππος δῶστον, quod bene reddit Arabs (hic enim in prophetis Graeca, non Syriaca, exprimit, ut vult Schmurrer l. c.) اَنْفَرَسَ الرَّكَاكِي equus *tolutim incedens*. Syr. equus *fugiens*. Chald. כִּי־בָרַחְתָּ מִיַּד־הַדָּוָר equi *subsultantes*, gallopijrende Rosse (quid sit *salutus* iumentorum, docemus s. v. דָּוָרֵךְ). Cf. Bochart. Hieroz. I, p. 97. Michaëlis Supplem. p. 401. Schmurreri diss. phil. crit. p. 80. 2) de diuturnitate: *duravit diu*, vide ad דָּוָר no. 2. Inde דָּוָרֵךְ.

דָּוָר f. *cursus concitatus* equitis. Ind. V, 22: אֲנִי־בָרַחְתִּי מִיַּד־הַדָּוָרֵךְ *ob cursum citatum, citatum* (citatusimum) *heroum* (equitum) *cursus*. הַדָּוָרֵךְ h. l. equiti tribuitur, neque audiendus Schmurrer, qui אֲנִי־בָרַחְתִּי מִיַּד־הַדָּוָר h. l. equos interpretatur, ut ap. Jeremiam, v. h. v. LXX. ἀποδὲξ ἵππων ἰσχυροῦ ἀτόν. Vulg. *fugientibus impetu et per praecipuos fortissimis hostium*.

דָּוָר m. arbor in Libano crescens Jes. XLII, 19. LX, 13. Vulg. (cap. XLI) *ulmus*. Chald. סִי־בָרַחְתִּי, quod Kimelchius interpretatur שֶׁמֶן i. q. arab. ساج platani species. Malim *robur, ilicem*, pr. enim *arbovem firmam, duraturam* notat, a דָּוָר no. 2, cf. דָּוָרֵךְ. Vulgo *pinum*

reddebant: quod vindicare studet Io. Simonis argumentis usus parum le-rele validis. Sic hoc quidem certum, LXX Jes. XLII reddidisse *πίπρ*, non enim liquet cui vocabulo hebraeo graecum respondeat. V. Celsii Hierob. II, p. 271, et comment. nostrum ad Jes. XLII, 19.

דָּוָר dominus, v. in דָּוָרֵךְ.

דָּוָר i. q. דָּוָר (q. v.) *tabuit, languit*. Hiph. causat. *languorem iniicit*, de morbo. Part. pl. f. דָּוָרֵךְ Lev. XXV, 16.

דָּוָר *ursus*, v. דָּוָר s. r. דָּוָר.

דָּוָר m. 1) *tabes*. Ita Cod. Sam. Dent. XXVIII, 66, ubi textus vulgatus habet דָּוָרֵךְ 2) ut pr. a) oppidi in finibus Moabitarum, a Gaditii conditi i. e. restituti Num. XXXII, 34, unde Dibon-Gad XXXIII, 25, deinde Rubenitis concessi Jos. XIII, q. 17, postea a Moabitis occupati Jes. XV, 2. Jer. XLVIII, 18. 22. Hodieque ruderia eius in planitie a septentrione Arnonis sita antiquum nomen *Dibon* gerunt, v. Bueckhardt itin. Syriae II, p. 633 ed. nostrae. *Seetzen* in *Zachii Correspondenz* XVIII, p. 432. *Legh* in *Macmichael Journey* p. 242. Semel (Jos. XV, 19) permutatis litteris דָּוָר et דָּוָר scribitur דָּוָר, ut alludatur voci דָּוָר b) oppidi in tribu Judae Nchem. XI, 25, quod דָּוָרֵךְ scribitur Jos. XV, 22.

דָּוָר piscari, rad. secundaria dueta a דָּוָר piscis (rad. דָּוָר). Jer. XVI, 16: דָּוָרֵךְ *et piscabuntur* eos. Ind.

דָּוָר m. *piscator* Ez. XLVII, 10 et Jer. XVI, 16 Chethibh.

דָּוָר f. *piscatio*. דָּוָרֵךְ כִּי־רִוּחַ דָּוָרֵךְ *harpagones piscatorii*. Am. IV, 2: *hamis abripimini* דָּוָרֵךְ *et liberi vestri harpagonibus piscatoriis*, imagine a belluis domandis repetita, quarum naribus hami et annuli iniiciebantur. Cf. Jes. XXXVII, 29. Cur piscatorii hami memorentur, intelligis ex Ez. XXIX, 4. Iob. XL, 26 cf. Oedmanni vern. Sammlungen aus der Naturkunde V, 5. Solebant enim pisces maiores iam captos ex annulis suspensos, quibus nares perforabant, in aquam denuo immittere.

דָּוָר m. *piscator* Jes. XIX, 8 et Jer. XVI, 16 Keri.

דָּוָר i. q. דָּוָר (q. v.) *effervescere*, de aqua. Inde דָּוָר no. 1. olla. *Transfertur* 2) ad animi pectorisque commotiones (syr. דָּוָר turbavit, perturbavit, agitavit, Ethpa. agitatus est, דָּוָר conturbatio), maxime amore, inde *amare*, vic. דָּוָר, דָּוָר. Unde דָּוָר, דָּוָר al.

T. III p. 107 Lips. *Rosenmülleri* bibl. Naturgesch. II p. 324 sqq. — In cod. Sam. in utroque loco hoc nomen scribitur ורניס, דוניס, דוניס, quae quidem varietates pendere videntur ex molliore forma vocabuli דניס. Habent enim Aramaei etiam דניס *littus*, quod idem esse volunt atque דניס.

דום rad. inusit. i. q. דום no. 1. *obmutuit, siluit.*

Arab. دَامٌ quievit, inde mansit, perseveravit in aliqua re. II. quietum reddidit, sedavit, دَوْمٌ permanens, quiescens, v. Deschamhar et Piruzbadii glossas ap. Scheidium ad Cant. Hiskiae p. 15. 17. 18.

דומה f. 1) *silentium, locus silentii*, poet. de orco Ps. XCIV, 17. CNV, 17. — 2) n. pr. tribus et regionis Ismaeliticae in Arabia Gen. XXV, 14. 1 Chr. I. 30. Jes. XXI, 11, hand dubie eiusdem, quae hodie دومة الجندل Duma saxca, et دومة الشامية Duma syriaca vocatur (nam exstat etiam دومة العراق Duma Iracensis). Ea in confinis deserti Syriaci et Arabiae propriae (عراق) sita et arce munitissima instructa est. Apud Abulfedam (ed. Gagnier p. 50) designatur sub gr. 65 longit., 31 latitudinis, in d'Anvillii mappa sub 58° longit., 29°, 30' latitudinis. Ptolemaeo (p. 363 ed. Basil.) *Idorquada* vocatur. Vide Jakuti Lex. geogr. v. دومة, quod ex-cerperunt Gagnier ad Abulf. l. c. (et inde Michaëlis in Suppl.) et Freytagius ad hist. Halbi p. 53. Niebuhrii Arabiam p. 314. Comment. nostr. ad Jes. l. c. — LXX. ap. Jes. *Idorquada*, neque aliter Jerehins, Vitringa, Rosenm. ad Jes., quibus דניס ibi videtur nomen mere symboliceum, quo' designatur Idumaea mox ad silentium redigenda i. e. delenda: frigide si quid video.

דומה f. 1) adj. fem. (a masc. inusit. דומי) *silens, tacita*. Ps. LXII, 1. c. tacite et quiete auxilium eius exspectat. — 2) abstr. (instar nominum in דומה) *silentium*, et adv. tacite Ps. XXXIX, 3, inde a) *quies*, remissio doloris Ps. XXII, 3. b) *fiducia* in Deum, quae a querelis abstinentes tacite auxilium eius exspectat. Ps. LXV, 2: דומה דניס *tibi* (debetur) *fiducia, laus*.

דומה m. 1) subst. *silentium*. Hab. II, 19: דומה דניס *lapis silentii*, i. e. silens, mutus. — 2) adv. *tacite* Jes. XLVII, 5. Thren. III, 26: טוב דניס *bonum est, ut exspectet homo, idque tacite*.

דומה v. דומה

דון vel דון prob. idem quod arab. دَانٌ med. Waw intrans. *humilem, inferiorem esse*, unde دُونَ inferius, دُونَ praepr. infra, sub (angl. *down*). Radd. vicinae

sunt دَانٌ vilis, vilior fuit, unde دَانٌ mundus, vita mundana, quippe coelestis inferior et vilior, hebr. דָּוָן, unde dān fundamentum, basis, dein דָּוָן, quod instar Hiphil verbi nostri (see. Ewaldum in gr. hebr. דָּוָן est pro דָּוָן) est trans. *subicere sibi, imperare, iudicare*.

Verbum semel legitur in loco difficili Gen. VI, 3: דָּוָן לְעֵינַיִם לֹא יִרְדּוּ רִפְיֵי בְּאָדָם לְעֵינַיִם *in homine in perpetuum i. e. natura mea coelestis et divina, quam creando homini inspiravi (Gen. II, 7), non in perpetuum in corpore mortali, utpote in habitatione sibi indigna, habitabit. Veteres interpretes tantum non omnes verbum דָּוָן habitandi vel manendi sensu acceperunt. LXX. οὐ μὴ καταλείψῃ (codd. vett. καταλείψῃ) τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις ταῖς αἰς τὸν αἰῶνα. Vulg. non permanebit. Syr. et Saad. non habitabit, neque opus est, aliam scripturam iis tribuere, vel דָּוָן manebit ex usa Arabum (cum Cappello, Crit. sacra lib. 4, c. 4 §. 11), vel דָּוָן habitabit (cum Ilgenio, in Paulus Memorabilium VII p. 132, qui hoc adeo vulgatae antefendum existimat), vel דָּוָן (verbum enim דָּוָן gracco μένω exprimitur Iud. XIX, 9): vel aliam radicis significationem accipere, ut verbi syri דָּוָן (Fulleri Miscell. V, 4): videntur enim liberius sensum magis quam verba expressisse (v. Buxtorffii Antier. p. 639. J. D. Michaëlis in Supplementum. p. 422).*

Rabbinorum et recentiorum plerique דָּוָן idem esse statuunt atque דָּוָן (Symm. οὐ καταλείψῃ τὸ πνεῦμά μου ταῖς ἀνθρώποις. Gr. Venet. οὐ καταλείψῃ . . . ἐν τῷ ἀνθρώπῳ), idque bifariam accipiunt. Alii a) sensu *arguendi, litigandi*, quasi idem sit quod Niphal דָּוָן, ut Josephus Kimchius (ap. Davidem filium in Lex.): *spiritus meus coelestis, quem homini inspiravi, non in perpetuum in lite versabitur cum corpore: is enim non delectatur libidine corporis, corpus autem trahitur ad libidines bestiarum* etc., Raschius: *non amplius mecum iurgabitur et contendet spiritus meus propter hominem*, vel ut recentiorum plerique (Fulleri Miscell. V, 5. Rosenmüller in Comment. ampl. ad Gen. l. c. et de Vers. persica Pent. p. 19): *non litigabit spiritus meus in perpetuum cum hominibus* i. e. ego (דָּוָן) non amplius docendo, admonendo, arguendo litigabo cum genere humano, nihil enim profeci, sed vindictam statim exsequar. Sed *litigandi* potestas, quae pendet ex significatione reciproca coniugationis Niphal, in Kal admitti non potest. Multo magis probanda b) *regnandi* potestas, quam alii (Rosenm. in Schol. min. et Maurer. ad h. l. Buttmanii iib. den Mythus der Sündfluth p. 14 sqq. ed. 2) adhibent et nos ipsi adhibuimus (Lex. min. editt. I — 3): *spiritus meus non in perpetuum regnabit in homine*, eadem sententia, quam nos supra proposuimus. Optent lectores, nam דָּוָן etiam iudicandi et imperandi potestate habuisse, praeter nomina דָּוָן, דָּוָן, דָּוָן arguit

Niph. דָּוָן *litigare, disceptare* nostr. recten (pr. recipi. iudicare se invicem conf. דָּוָן, arab. حَامٌ iudicavit, Conj. III. IV. disceptavit). Part. 2 Sam. XIX, 10.

28. XIII, 3. 8. 18. 20. XIV, 1. 4. 20. XV, 6. XVI, 3. 36. 59 et plus quam centies apud eundem.

De terminatione דָּרָךְ non una est Grammaticorum sententia. Plerique, ut Kimchius (in Lex.), Simonis, J. D. Michaelis, Storrius (observatt. p. 99), Schroederus (institutt. hebr. p. 115), quibus ipse accessi in Lexx. et Lgb. p. 524 cum Winero (p. 225), *ai* pluralem excellentiae notare censent. coll. pluralibus הַלְוֵיִם Jer. XXII, 11, הַרְרֵי Jes. XIX, 9 et plurali excellentiae שְׁרֵי: adhibito Kamez pro Patach, ut discernatur ab אֲדָרָךְ (domini mei). Aliis, ut Gussctio (in Comment. Ling. hebr. p. 17), Ewaldo (gramm. hebr. p. 299) *ai* est suffixum plurale, ut אֲדָרָךְ s. i. q. אֲדָרָךְ, sed singulariter accipiendum (ut אֲדָרָךְִי rel.) pr. *dominus meus*, in quo tamen pronominis possessivi vis paulatim evanuerit (sicut in syriaco ܕܡܢܝܢܐ *dominus meus*, dein *Dominius*, et gall. *Monsieur*). Atque in hanc sententiam ego quoque nunc inclino, his ductus argumentis: a) Suffixum esse דָּרָךְ, admodum probabile fit ex verbis אֲדָרָךְ אֲדָרָךְ *mi Deus et mi domine* Ps. XXXV, 25. Quod enim affixum est in priore nomine, vix aliud esse potest in secundo. b) in Pentateucho (v. supra) superstitem habemus usum antiquiorum et primigenium, ex quo v. *Adonai* nonnisi Deum alloquentes utebantur. c) אֲדָרָךְ *numquam* cum articulo venit, quem in pedestri certe oratione desiderares. si אֲדָרָךְ simpliciter esset i. q. אֲדָרָךְ (quod ipsum nunquam *אֲדָרָךְ אֲדָרָךְ* de Deo occurrit), הַאֲדָרָךְ. Occurri solet: a) „אֲדָרָךְ ubique pluraliter esse *domini mei*, nunquam *dominus meus*, *mi domine*." Immo *semel tantum* cum plur. constructur Gen. XIX, 2: in duobus aliis locis Gen. XVIII, 3 et XIX, 18 flagitante contextu est singulare: *domine mei!* et videtur in his locis antiquissimi usus. ex quo etiam homines ita compellabantur. vestigia superesse. *Alsum* enim, quod Masorethae his locis addunt קָדַשׁ וְקָדַשׁ et propterea אֲדָרָךְ scribunt; nam Gen. XVIII, 3 Abrahamus Deum nondum cognoverat. et XIX, 18 Lothas non Deum alloquitur, sed angelorum unum. β) „his Deum ipsum se vocare אֲדָרָךְ, Jes. VIII, 7 et Iob. XXVIII, 28." Sed in utroque loco insignis est scripturae varietas (apud Iobam longe plerique codd. et editt. vett. habent הַהָרָה, ap. Jesaiam 8 codd. Kennicott.) et quod in textu est אֲדָרָךְ haud dubie fluxit ex consuetudine Judaeorum. pro הַהָרָה effertendi אֲדָרָךְ. — Alias sententias, velut דָּרָךְ formativum esse, vel אֲדָרָךְ conflatum esse ex אֲדָרָךְ = הָרָה (v. Danzium, Stockium) et referre et refutare taedet. Nomina propria inde formata sunt:

אֲדָרָךְִי בֶּשֶׁעַי (dominus Beseci) nomen titulusve regis urbis Cananaeae Besec. Ind. I, 5 — 7.

אֲדָרָךְִי יְהוּדָה (dominus iustitiae) n. pr. Hierosolymorum regis Cananitici. Jos. X, 1. 3.

אֲדָרָךְִי יְהוָה (Jehova [est] dominus meus) n. pr. *Adoniji* 1) filius Davidis et Haggitiae (2 Sam. III, 4), ob seditionem contra patrem et Salomonem fratrem motum

supplicio affectus 1 Reg. I, 8 — II, 25, idem appellatur אֲדָרָךְִי I, 5. 2 Sam. III, 4. — 2) 2 Par. XVII, 8. — 3) Neh. X, 17. Idem Esr. II, 13 appellatur אֲדָרָךְִי (dominus hostium). Cf. VIII, 13. Neh. VII, 18. Gr. *Adorias*.

אֲדָרָךְִי v. אֲדָרָךְִי no. 3.

אֲדָרָךְִי (dominus altitudinis) n. pr. viri, qui sub Davide et Salomone operis regis praefectus erat. 1 Reg. IV, 6. Paulo audacius contractum est in אֲדָרָךְִי 2 Sam. XX, 24. 1 Reg. XII, 18, אֲדָרָךְִי 2 Par. X, 18.

יָדָרָךְ (iudex, vel: quem *iudicari* Deus) n. pr. viri Neh. III, 7.

יָדָרָךְ m. 1) *contentio, lis, rixa* (v. rad. in Niph.) Prov. XV, 18. XVI, 28. XVII, 14. XXII, 10. XXVI, 20. XXVIII, 25. XXXIX, 22. IIab. I, 3. אִישׁ יָדָרָךְ לְבָבֵךְ אִישׁ יָדָרָךְ Jer. XV, 10 vir. quocum contendit et litigat universa terra, omnium oburgationibus expositus. (Aliud est אִישׁ יָדָרָךְ 2 Sam. XXI, 20, v. rad. יָדָרָךְ). Plur. יָדָרָךְִים (nisi legere mavis יָדָרָךְִים, legitur etiam ubique tantum in Chethibh, addito Keri יָדָרָךְִים) lites Prov. XXIII, 29, inde אִישׁ בִּי אִישׁ בִּי vir rixosus ib. XXVI, 21, אִישׁ בִּי יָדָרָךְִים XXI, 9. 18. XXV, 24. XXVII, 15. — 2) n. pr. urbis regiae Cananaeorum Jos. XI, 1. XII, 19.

יָדָרָךְ saltare. Arab. دَرَجَ med. Waw Conj. II.

desiliit, descendit ex loco superiore in inferiorem. It. med. Je: petulantius exsultavit (aufspringen), fugit, subduxit se (entspringen), huc illuc mota fuit res sub manu palpantis v. c. glandula (hin und her springen), quae omnia a saliendo ducta sunt, دَرَجَ vir, cui nemo par est, pr. qui e manu adorientis elabitur, der einem Jeden entschlüpft. (Quae in Lexicis, etiam hodie, paulo confusius traduntur, recte iam digesserat Schlut. ad Iob. p. 1197). Syr. (in N. T. pro *οὐράνω* Luc. I, 41. 44. VI, 25) et zab. 3) saltavit, exsiliit, chald. *capra* (v. Buxt. p. 516), und אֲדָרָךְ *caprea*, Lacon. *δίζα* capra. Radix autem דָּרָךְ molliore pronuntiatione orta est ex inusitata דָּרָךְ (cf. דָּרָךְ, דָּרָךְ, דָּרָךְ, דָּרָךְ et quae disputavimus s. litt. 4), qua saltatio etiam in linguis germ. et slavicis exprimitur: *tanz-en*, ital. *danza*, gall. *danser*, angl. *to dance*, bohém. *tance*, polon. *taniec*. Addit Adelungius in Lex. teuton. IV, 550 „arab. *tanza*“,

prob. significans verbum دَرَجَ ludibrio habuit, ⁶⁰دَرَجَ ludibrium: quod num huc pertinet non definio. — In V. T. semel Iob. XLI, 14: הַיָּדָרָךְ הַיָּדָרָךְ et *ante eum* (crocodilum) *exsultat pavor*: solent enim trepidationem et pavorem saltationis comparare cf. Ps. XXIX, 6. Languide Alex. *φύλαξι* (הַיָּדָרָךְ).

דור verbum Hebraeis vix usitatum, tritissimum Chaldaeis, Syris, Samaritanis, apud quos valet *speculari, inspicere, circumspicere, prospicere*. Pa. **דור** et Aph. **דור** id. — Legitur semel in cod. Sam. Gen. XIV, 14, ubi pro verbis hebraeis **דור** **דור** **דור** Sam. habet **דור** **דור** **דור** lege **דור** **דור** **דור** *hustravit* (LXX *ἠσθίμωσεν*). cf. sam. **דור** **דור** Gen. XVIII, 16. XXVI, 8. Ex. XIV, 24 (פרו hebr. **דור**). Non plane spernenda haec lectio, quanquam etiam vulgata, eaque difficilior, ferri potest, v. **דור** — **דור** Dan. II, 35 פרו **דור** pertinet ad rad. **דור** q. **דור**.

דור pr. part. (more aramaico formatum, ut **דור** *kojem*, emphat. **דור**) *speculans*, inde *specula, turris speculatoria*; quales in oppugnandis, urbibus extruere solebant tum ad speculandum, tum ad lapide- ex ballistis in urbem coniciendos, *πίργοι ποσειτοί* Athen. turres ambulatoariae Vitruv. X, 19 dictae, hebraice alias **דור** **דור** **דור** Jes. XXIII, 13. Sexies legitur in formulis **דור** **דור** **דור** *extruxit specula* (collect.) *contra urbem* 2 Reg. XXV, 1. Jer. LII, 4. Ez. IV, 2. XVII, 17. XXI, 27, et **דור** **דור** **דור** XXVI, 8. Respondet syr. **דור** **דור** *specula*, quo Syrus interpres utitur Ez. XVII, XXI, XXVI, et Barhebr. de oppugnanda urbe p. 206: *extruxit turrem* **דור** **דור** *in specula*, idemque ex vctt. interpretibus expresserunt LXX (*ποσειτίζεις* propugnacula Ez. IV, XXVI, *βελουσί- σεις* stationes ballistarum Ez. XVII, XXI). Vulg. *munitiones*. Accedunt Kimchius, Jarchinus. — Ex recentioribus a) J. D. *Michaelis* singularem (**דור**) *urgens intelligit muram*, quo obsidentes urbem circumvallabant. Circumvallationis hinc (LXX *περιείχοντες* 2 Reg., Chald. **דור** **דור** **דור**, Syrus tribus locis **דור** **דור** i. e. gr. *χυδαζομια* locus sudibus munitus), aliudque etymon accessit ab arab. **دور** IV. circumdedit, **دور** **دور** *circus*: sed etiamsi quis singularem ad vivum resceans unam tantum munitionem admittere velit, ei tamen etymon supra ex lingua aramaica propositum retinendum erit. b) Jo. Simonis (Lex. ed. 1. 2) *arictem* reddidit s. machinam ad comminendos muros coll. chald. **דור** **דור** Dan. II, 35, quod est a rad. **דור**. Sed fac, **דור** esse participium latus radices more Syrorum formatum (**דור** **דור**), adificandi v. (**דור**) arietibus minus aptum videtur, quam turribus.

דור 1) *circumire, in orbem ire*. Arab. **دور** med. Waw Conj. I. III. VIII. X circumvixit, gyrum egit. Conj. II. IV. circumvertit, **دور** gyrus, orbis, periodus, **دور** id., **دور** rotundus. Vicinae radd. sunt **دور** (v. litt. **دور**), **دور**, **دور**, et dentali in sibilam versa **دور**, **دور**, quae omnes circumvendi, se convertendi, cingendi potestatem varie inflexam habent, cf. Hartmanni lingu.

Linleit, pag. 82. Ea refertur in hac rad. tum ad res rotundas (v. **דור**, **דור**), tum ad tempus, quod in orbem it (**דור**, chald. **דור**). Ad posterius cf. in lingua indogermanicis *durōs* diuturnus, lat. *durus, durare*.

2) *commorari, habitare*. ut chald. Ps. LXXXIV, 11; sec. Jo. Simonem, quia primae habitationis fuerunt rotundae et in rotundum extructae, unde lat. urbs sec. Varro- nem et Isidorum ab orbe, et gr. *πόλις* a *πολλω*, arab. **دور** oppidum, vicus et **دور** urbs similiter a rotunditate, vcl. quod equidem praefero, quia circumvendi et se convertendi notio ad divertendi et habitandi significatum inflexa est, cf. **دور**, **دور**.

דור chald. *habitare*. Fut. **דור** Dan. IV, 9, 18. Part. pl. **דור**, in Ker. **דור** Dan. II, 38. VI, 26. III, 31. In Targg. saepe addit **דור** habitator, incola, **דור** habitatio, caula. Syr. **دور** habitavit, **دور** habitatio. Sam. **דור** et **דור** habitavit, **דור** habitaculum, **דור** hospitium, v. Norbergii Lexid. p. 39.

דור m. 1) *orbs*. Jes. XXIX, 3: **דור** *velut orbis*, circumcirca. — 2) *pila*. Jes. XXII, 18. — 3) *rogus*, strues lignorum rotunda, alibi **דור**, Ezech. XXIV, 5 (cf. V. 9).

דור et **דור** pl. **דור** (ter in formula **דור** Ps. LXXXII, 5. CH, 25. Jes. LI, 8) et **דור** (gen. masc., unde **דור** **דור** Job. XLII, 16) e. Suff. **דור**, **דור**, m. 1) *actas* hominum. *Manschener*, *Generation* (LXX paene constanter *γενεά*), upote *periodus* annorum, a rad. **דור** no. 1, cf. **דור** tempus, scilicet a circumvendo (**דור**, **דור** tempus a verbo **דור** circumvixit, **דור** conversio. *periodus fortunae*. (Ipsi **דור** sunt qui *anni* notionem tribuant, v. schol. ad Harir. p. 305 de Sacy: *sed vulgo habitationem notat*, v. no. 2. Syr. et zab. **دور**, chald. **دور**, **دور**, acth. **دور**; i. q. hebr.). Eccl. I, 4: *una actas discedit, altera venit*. Deut. XXIII, 3. 4. 9: *דור* **דור** **דור** *actas decima, actas tertia*. VII, 9: *דור* **דור** *mille actas*. Actas sequens, postera. Ps. XLVIII, 14. LXXXVIII, 4. CH, 19. Deut. XXIX, 22, **דור** **דור** id. Ps. CIX, 13. Joël 1, 3. *generatio a generatione ad generationem* i. e. per omnes generationes Jes. XXXIV, 10, **דור** **דור** id. Ex. XVII, 16. Speciatum est a) *actas ventura* Ps. XXII, 31. LXXI, 18, creberrime in plur. **דור** **דור** **דור** ut sciant actates vestrae venturae i. e. posterius vestri XXII, 3. Num. IX, 10: **דור** **דור** **דור** *obis vel posteris vestris*. XV, 14, max. in formula legislatoria **דור** **דור** **דור** Lev. III, 17. XXIII, 14. 31. 41. cf. Gen. VII, 7. 9. 12. Ex. XII, 14. 17. XVI, 32. 33.

Poët. in hunc sensum magis frequentant plur. periphrasticum דור omnes actates Ps. LXXI, et דור דור, v. e. בְּדוֹר בְּדוֹר דור gaudium omnium actatum Jes. LX, 15. בְּדוֹר בְּדוֹר in actatibus (omnibus futuris) Ps. XC, 1, plenius בְּבָבֶלֶת דור דור Ps. LXXI, 18. Esth. IX, 28. דור דור Exod. III, 15. Joël IV, 20, et לְדֹר דֹּר Ps. LXXXII, 9. LXXXV, 6. Jes. XXXIV, 7. Thren. V, 19 ad omnes actates futuras, עַד-דֹּר דֹּר Ps. X, 6. LXXXIII, 11. CXII, 2. Jes. XLII, 20. Jer. I, 39. עַד שָׁנָי דֹּר דֹּר Joël II, 2. Deut. I, 35. H, 14. It. omnes actates (v. supra) cf. syr. ܕܘܪܐ ܕܘܪܐ Barhebr. p. 438. Sed utatur etiam b) de actate praeterita. Jes. LVIII, 12. LXXI, 4: דור דור שְׁכִיבֹת דֹּר דֹּר ruinae multarum actatum, quae multas actates diruta et disiectae fuerunt. Deut. XXXII, 7: דֹּר דֹּר שְׁכִיבֹת דֹּר דֹּר de actatibus praeteritis. Caeterum Hebraei, pariter atque nos, hominum aetati vulgo triginta ad quadraginta annos tribuisse videntur (v. Job. XLII, 16), sed patriarcharum longaeorum tempore centum (Gen. XV, 16 cf. comm. 11 et Ex. XII, 40): et similiter apud Romanos saeculi vocabulum antiquitus hominum aetatem significasse, postea ad centum annorum spatium translatum esse docet Censorinus de die natali cap. 17.

Meton. notat homines aliquot aetate degentes (in quibus exemplis intpp. arabici ponunt جَمِيلٌ, cf. ad hebr. جَمِيلٌ). Num. XXXII, 15: שְׁכִיבֹת דֹּר דֹּר usquequum consumata est tota aetas. Deut. II, 14. עַד דֹּר דֹּר haec aetas prava Deut. I, 35. Adde exempla supra (litt. a) laudata. Inde aa) sequi. genit. aquales alicuius. Gen. VI, 9: דֹּר דֹּר הָיָה כְּדֹר הָאָדָם integrit. (integerrimus) erat inter aquales suos. Jes. LIII, 8: דֹּר דֹּר aquales eius. bb) Neglecta aetatis notione saepe est genus hominum, in bonam partem Ps. XII, 8. XCV, 5. XXXIV, 6. LXXXIII, 15. CXII, 2, in malam partem Deut. XXXII, 5: דֹּר דֹּר תִּשְׁכַּח. Comm. 20. Jer. VII, 29: דֹּר דֹּר genus cui irascitur Deus. Ps. LXXXVIII, 8. Prov. XXX, 11—14 (ubi LXX ἐξαρσεν ζυζών).

2) habitatio. (Arab. ܕܘܪܐ id. nempae aedificia cum atrio, i. regio. Melit. dtr domus, familia, dtr el bnyr coenobium virginum. Chald. דֹּר, דֹּר habitatio, max. casa pastorum, cauda ovium). Ps. XLIX, 20: דֹּר דֹּר דֹּר domus patrum eius i. e. sepulcrum. De tentorio, ut corporis humani imagine Jes. XXXVIII, 12. Inde 3) n. pr. v. דאר.

דאר (i. q. דור habitatio) Jos. XVII, 11, et דֹּר Indd. I, 27. 1 Par. VII, 29, plene דֹּר (excelsum, fortasse promontorium Dorae) Jos. XII, 25. דֹּר 1 Reg. IV, 11 et דֹּר דֹּר (excelsa Dorae) II, 2, gr. Δῶρος, τὸ Δῶρον et ἡ Δῶρα (v. Steph. Byz. h. v.) n. pr. urbis regiae Cananearum (Jos. XI, 2. XII, 25), dein Manassitis tributae (XVII, 11. Ind. Reg. Chron. I. I. c. c.), sed in finibus Issacharitarum ad mare mediterraneum in vicinia montis Carmel, in nono milliario Caesarea pergentibus Ptolemaidem (Hieron.)¹⁴ sitae. Ab Antiocho Sidete oppugnata (1 Macc. XV, 11—25) dein

a Gabino restaurata et portu instructa est (Jos. Arch. XIV, 10. XV, 13. XVI, 4 §. 4), Phoeniciae urbibus passim annumerata (contra Ap. II, 9). Uberius de ea egit Steph. Byzantium v. Δῶρος, unde haec excelsibus ex Claudii Iulii Phoenicior. libro tertio pita: „ματὶ Κατάραρον Δῶρα ζεῖται βραχίονα πολίτην. Φαινέων αἰτὴν αἰζούτων, ὅτι διὰ τὸ ἐπιόκεινον τῶν τε αἰζούτων καὶ τὸ ποσῆμας γόνηρον ἀνεπέλιπται, κατὰ αὐτὸς ὠζοδομήσαστο καὶ περιβύλλομενοι γράσσας, ὡς ἐπίσταται αὐτοῖς τὸ τῆς ἰσχυρίας, ὑπὸ μέρει τῆς πέτρας, διὰ τὸν ἐξισορρομῆνον ἐξέσθον τὰ τεύχη κατεβύλλοιτο, καὶ τῆν ἰσορρομὴν κατεβύλλοιτο τε ἰσορρομῆς ἔδεικτο, ἔπῳνημον αἰτὴν τῆν παρὰ τὴν γῶσσην Ἰσῶρον καλοῦντες. οἱ δ' ἔλληνες, ὅζου τοῦ τῆς γωνίης ἐναρμόσιον, καλεῖν ἄρζοῦντα (I. ἄρζοῦνται) Δῶρον τῆν πόλιν.“ Plinio Dorum vocatur V, 17. De historia eius plura dabit Relandii Palaestina p. 738—41. Le Quien Oriens christianus III p. 374. Hodie ibi est vicus Tartara s. Tortura dictus (fortasse ܕܘܪܐ mons Dorae) v. d'Arvieux merkwürdige Nachrichten II p. 11. Buckingham Travels p. 125, corrupte alibi Tartara, v. Maritii itin. p. 341. — Utramque formam, דאר et דור, habes etiam in n. pr. דֹּר דֹּר.

בְּבֵלֶת דֹּר semel legitur Dan, III, 1: בְּבֵלֶת דֹּר in planitie Dorae in provincia Babylonis I. Babylonia. Si indicare licet ex aliis exemplis, in quibus בְּבֵלֶת sq. genit. legitur, ut בְּבֵלֶת בְּבֵלֶת, בְּבֵלֶת דֹּר (v. supra p. 252), בְּבֵלֶת censendum est oppidum Babyloniae, cui vicina erat illa planities. Atqui duo memorantur oppida, quae Nebucadnezari tempore Babyloniae accensita esse possunt: unum ad Euphratem et Chaborae ostium, Cerenio et Zaithae vicinum, ubi tumulus erat Gordiani (Ammian. XXIII, 5 §. 8 et XXIV, 1 §. 5: „Dura deserta, marginibus annis imposita.“ Polyb. 5, 48: καταστάς Μεσοποταμίαν ἦεν Δυρόρον. Zosim. III, 14. Isid. Charac. p. 4, qui a Graecis eam Europum appellatam esse prodit): alterum trans Tigridem, haud procul ab Apollonia (Polyb. V, 52. 66), in cuius vicinia Iulianus mortuus est (Ammian. XXV, 6 §. 9). Utrum h. I. intelligatur, non delinno; at neutrum ita a Babylone remotum erat, ut ad provinciam eius pertinere non poterit. Si de appellativa potestate quaeris, בְּבֵלֶת est vel i. q. hebr. דֹּר no. 2 habitatio, vel i. q. דֹּר orbis, circulus, fort. septem in orbem exstructum, v. infra LXX.

Ex vet. interpp. Syrus, Vulg. et Theod. nomen proprium esse censuerunt, et hic quidem reddidit Δευρά, al. Δευρά, probabiliter significans eius nominis planitiem in Susiana. probolior Δευρά αὐτῆς τῆς Νυβητικῆς καὶ τῆς Κισθίας Ptolem. VI, 3. LXX. περιβύλλορον reddunt q. e. locus muris septus, sec. Hieron. locus conclusus, vivarium, sec. Syr. Hexapl. ܕܘܪܐ ܕܘܪܐ locus septi. Gr. Venet. ἐν πῶδιον περιβύλλορον (coll. nomine vel no. 3). Nugae sunt Talmudistarum de mortuis in valle Dura in vitam revocatis (Cant. VII, 9 Targ.), neque incensae ex geographia illustrari potuit, quod idem habent (Sanhedrin fol. 92 verso) אַנְר רַבִּי יִיחָן בְּנֵהר אֶשֶׁל עַד רַבָּה

itidem praefigitur vocabulis. Plura vide s. v. די). Dan. II, 10, 11, 17, 21—50, 34, 35, 38—40, III, 5, 7, 10 et sexcenties. De usu eius observandum: 1) passim ponitur *pro is qui, id quod* Dan. II, 23, plenius די בן IV, 22, די קדח II, 28, 45. — 2) saepe est mera *relationis nota*, quae adverbis et pronominihus vim relativam tribuit (v. אָסר A, 2). די דידיה ubi Esr. VI, 1. די דידיהו quorum habitatio Dan. II, 11. די דידיהו eius nomen II, 26. די דידיהו quae sunt VII, 17. — Abit 3) in *notam Genitivi* (cf. hebr. די אָסר s. אָסר A, 3), v. c. אָסר די דידיהו *praefectus regis*, pr. qui regis erat Dan. II, 15, ita quidem ut substantivum ponatur vel in st. emphat. Dan. I, c. vel in estr. די דידיהו Dan. VII, 10, vel c. Sull. pleon. די דידיהו nomen Dei pr. *nomen eius scil. Dei* (germ. Gottes sein Name) Dan. II, 20, אָסר די דידיהו accusationes Iudaeorum III, 8, IV, 23, VI, 25. Pronominibus praepositur די, ut Dan. II, 20, אָסר די דידיהו *sapientia et robur ei est*. Genitivum materis habes Dan. III, 1: אָסר די דידיהו *imago auri* i. e. aurea, et copula interposita Dan. II, 32: אָסר די דידיהו pr. *caput eius erat auri boni pro ex auro bono*. VII, 19. Esr. V, 14, VI, 4. — 4) Pro verboso Chaldaeorum sermone interdum redimat aut praep. די, אָסר די דידיהו *templum quod Hierosolymis est*. Dan. V, 2: אָסר די דידיהו *ars quae in Medio est*. Esr. VI, 2. Dan. VI, 10, impr. II, 34. Eodem pleonastico declantur Syrii, v. c. אָסר די דידיהו ecclesia resurrectionis quae Hierosolymis est BARNEB. p. 215, אָסר די דידיהו *candela quae super sepulcro ibid. p. 216, et sexcenties.*

B) Abit in *coniunctionem*, ut hebr. אָסר litt. B et די, et notat 1) *quod*, post verba sciendi Dan. II, 8, 9, III, 18, IV, 6, videndi III, 27 et similis potestatis sententias, ubi latine etiam acc. c. inf. ponunt Dan. II, 4: אָסר די דידיהו *quod verum est, Deum vestrum esse deum deorum*. (Cf. hebr. אָסר די דידיהו Job. XII, 2). IV, 20: et *quod (די) vidit rex angelum* 21. eius rei *haec est interpretatio*, cf. Comm. 23, 24. — 2) *ex eo tempore quo, ex quo (tempore)* Dan. IV, 23. Esr. V, 12. — 3) *ut*, post verba petendi Dan. II, 16, 18, mandandi III, 10, 29, VI, 8, 27, et de fine et consilio Esr. V, 10. — 4) *eo quod, quia*. Dan. II, 20, 23, 37, IV, 31, 34, VI, 24. — 5) *nam si* i. q. אָסר די Dan. II, 9 Theod. *ut si*. (Sed aliud est די דידיהו Esr. IV, 16 *quod, si*, quod ad duas sententias refertur). — 6) Praemittitur orationi rectae, ut די, *ut*. Dan. II, 25: *ut dicit ei* די דידיהו *repertus est vir* cct. Comm. 37, V, 7. VI, 6, 14. — 7) Praepositivibus postpositum, his coniunctionum potestatem tribuit, v. די דידיהו, די דידיהו, די דידיהו s. vcc. די דידיהו, די דידיהו. De די דידיהו v. no. 1.

Cum Praef. די i. q. hebr. דידיהו *quom*, sq. praet. Dan. V, 20. VI, 11, 15, participio III, 7.

די דידיהו (locus auri i. e. auro abundans, quae ollipsis haud infrequens est in lingua arabica vulgari et meli-

tensi, cf. Vers. über die maltesische Sprache p. 9) n. pr. loci ariferi in deserto Sinaitico, nescio an eiusdem, qui hodieque *Deheb* (plene *Minah* et *Deheb* porticus auri) vocatur et ad litus occidentale sinus Aelanitici situs est, v. ΒΕΚΚΗΚΑΡΘΟΥ itin. Syriae p. 847 et 1075 ed. nostr. LXX. *Καταχόρσα*, Ald. *καὶ τὰ χρυσία*, quod ita declarat Eusebius: *ὅση ἐστὶν χρυσίου πηχημάτων ἐπιπέου ἐπὶ τῆς ἐρημῶν ἢ ἡμερῶν ὅδου ἀπέχονται τοῦ ὄρους Χωρῶβ . . . λέγεται δὲ ἐμφαίνειν* (lege ex Hieron. ἐν Φαυοῖς in Phacone Cleric., cf. דידיהו) *χαλκὸν μεταλλοῖς τὸ παλαιὸν παρὰκρίσθαι ὅση χρυσίου μεταλλῶν.*

דידיהו piscari, v. דידיהו.
דידיהו v. ibid.

דידיהו et דידיהו rad. inusit. et incerta. I) fort. i. q. tabnud. דידיהו (v. litt. די) *obscuri coloris fuit* (neque veritate fuit quod dedit SIMONIS) Mischna Negaim cap. 1. v. ΒΕΧΤΟΚΙ. p. 505, unde derivant דידיהו aramentum.

II) sec. Jo. SIMONEM i. q. דידיהו, אָסר multus fuit, evasit, unde דידיהו copia (ut דידיהו = דידיהו). Dicit etiam possit דידיהו per apharesin dictum esse pro דידיהו, formae אָסר fuit quod dedit SIMONIS) Mischna Negaim cap. 1. v. ΒΕΧΤΟΚΙ. p. 505, unde derivant דידיהו aramentum.

אָסר estr. דידיהו, c. Sull. דידיהו 1) subst. *sufficiencia*, [sat magna copia, unde adv. *salis*. Esth. I, 18: דידיהו דידיהו ודידיהו et insolentia et rivarum erit quantum satis. Malachi. III, 10: *effundam vobis benedictionem in usque ad defectum sufficienciae*, usque dum consumpta sit abundantia mea: quod quum fieri non possit, sententia est: in aeternum, cf. Ps. LXXII, 6. (Jo. SIMONIS bene ad sententiam: ultra quam satis est, sed quomodo hoc ex verbis elicerit, epidem non video). Qui sequitur, genitivus plerumque rem personave designat, cui sufficit aliquid. Lev. V, 7: דידיהו דידיהו *quantum sufficit ad agnum enendum* (non, ut SIMONIS ed. 1—4: quot sufficiunt ad agnum comedendum). XII, 8. XXV, 28. Deut. XV, 8: דידיהו דידיהו *quantum sufficit inopia eius sublevandae*. Jes. XL, 16: דידיהו דידיהו *quantum sufficit holocausto offerendo*. Ex. XXXVI, 5: דידיהו דידיהו *plus quam sufficit ad opus*. Neh. V, 8: דידיהו דידיהו *quantum in nobis erat*, pro viribus. Cum Sull. Prov. XXV, 16: דידיהו דידיהו *quod tibi sufficit*. Ex. XXXVI, 7: דידיהו דידיהו *us sufficiens*. Obad. 5. Jer. XLIX, 9. Rarius genitivo id significatur, cuius sat magna copia adest. Prov. XXVII, 27: דידיהו דידיהו *satis lactis caprini*.

2) Statui estr. דידיהו saepius praemittuntur praepositiv., unde novae oriuntur praep. compositae, in quibus omnibus tamen sufficienciae copiacque potestas plus minusve servata est.
a) דידיהו דידיהו *secundum copiam, pro ratione*. Iud. VI, 5: דידיהו דידיהו *pro quo legitur דידיהו דידיהו*. VII, 12. Deut. XXV, 2: דידיהו דידיהו *pro criminis eius ratione*.
b) דידיהו דידיהו id. *secundum multitudinem, copiam* (cf. דידיהו litt. f), unde sq. דידיהו. *quoties, quotiescumque*. 1 Sam.

XVIII, 30: **הָהָה** **הָהָה** **הָהָה** *et factum est, quoties expeditionem faciebant.* CE. I, 7. 1 Reg. XIV, 28: **הָהָה** **הָהָה** *et factum est, quoties per veniebat* eci. Jes. XXXIII, 19. Jer. XXXI, 20. 2 Reg. IV, 8. Etiam sq. verbo finito, ubi sup. pl. אָשַׁר. Jer. XX, 8: **הָהָה** **הָהָה** *quoties loquitur*, it. sq. nomine, ubi ellipsis est, ut Jer. XLVIII, 6: **הָהָה** **הָהָה** **הָהָה** *quoties verba tua de eo incidunt* (cf. XXXI, 20). Jes. LXVI, 23: **הָהָה** **הָהָה** **הָהָה** *quoties novilunium venit in novilunio suo* i. e. tempore suo et *quoties sabbatum sabbato suo* i. e. tempore suo, quovis novilunio et sabbato; atque sic **הָהָה** **הָהָה** **הָהָה** *quotannis* 1 Sam. VII, 16. Zach. XIV, 16. 2 Chr. XXIV, 5.

c) **הָהָה** a) *secundum copiam* i. q. **הָהָה** et **הָהָה** (cf. **הָהָה** no. 13), inde *quoties*. Job. XXXIX, 25: **הָהָה** **הָהָה** *quoties tuba inflatur*. **הָהָה** *ad sufficientiam* alie. (cf. **הָהָה** no. 10) i. e. ut satis habeat, *pro* aliquo, et proprie quidem, ubi cibi est mentio. Nahu. II, 13: **הָהָה** **הָהָה** *pro catulis suis*. In altero hemistichio: **הָהָה** **הָהָה**. Hab. II, 13: *laboraverunt populi אָשַׁר הָהָה in pabulum ignis, et nationes laboraverunt הָהָה in vanum, incassum*. Jer. LI, 58 (ubi eadem verba): Germ. für das Feuer, für Nichts. Absterbe Jo. SIMONIS **הָהָה** **הָהָה** reddit: quantum requiritur, ut aliquid frustra sit, et **הָהָה** quantum materiae ignis requirit: quod in recentissima etiam edit. correctum non esse miror. — Nusquam **הָהָה**, quod VATERUS olim docebat (gramm. hebr. p. 315), est forma mere poet. pro **הָהָה**.

d) **הָהָה** comp. est ex **הָהָה**, **הָהָה**, v. **הָהָה**. — Plura exempla non exstant.

הָהָה f. *avis* quaedam *rapax* et *impura* (Deut. XIV, 13) in locis desertis gregatim habitans (Jes. XXXIV, 15), cuius plures exstant species (Deut. I. c. additur **הָהָה**). Quod ad etymon attinet, BOCHARTUS (Hieroz. II, p. 196. q.) parum feliciter confert **הָהָה** atramentum et propterea vulturum *nigrum* i. e. vulgarem intelligit: equidem non haesitans radicem statuo **הָהָה**, Aleph geminato in Jod mutato (cf. syr. **הָהָה** Pa. **הָהָה**, et arab. Elif geminatum, quod instar duplicis Waw pronuntiatur, DE SAEX gramm. I §. 110 ed. 2), ita ut **הָהָה** eiusdem originis sit atque subst. **הָהָה** et avem *celeriter volentem* denotet: quanquam ea re species non accuratius definitur. Ex veteribus LXX in Deut. (cnn Cod. Samar.) omittunt, ap. Jes. *הָהָה* (fort. **הָהָה** accipientes pro **הָהָה** **הָהָה**), suffragante, quod mireris, SAADIA (אֲרָוֶלָה ap. Paulum). Vulg. *milvus*.

Syr. et Chald. eodem ve. usi **הָהָה**, **הָהָה**, quod posterius Arabs Iob. XXVIII, 7 **הָהָה** reddidit i. e. *milvum* (v. FORSKALII descr. gam. p. 1). Eodem vocabulo utitur SAAD. in Pent. Occurrit tamen BOCHARTUS I. c., *milvum* neque gregatim, neque in locis desertis vivere (contra Jes. I. c.), et propterea etiam nos *vulturum* speciem (alia venit nomine **הָהָה**) intelligere malimus: hos enim et gregales esse et deserticoles, omnes consentiunt (Arist. list. anim. VI, 5. IX, 11. Gesnerus p. 785).

הָהָה m. (formae **הָהָה**) *atramentum*. Jer. XXXVI, 18.

Chald. **הָהָה**, syr. (2 Cor. III, 3. 2 Joh. 12, 3 Joh. 13 pro gr. *μύλον*) et zab. (Cod. Nas. II, p. 41) **הָהָה** id. sed arab. **הָהָה** atramentarium Har. V p. 118. VI, 228 Schult., quod etiam Persae adoptaverunt sub forma **הָהָה**, unde **הָהָה**, **הָהָה** atramentarium tenens, minus in aula regia. De etymo nihil certi definitio. Nigri coloris notione sub his litteris caret Semitae. neque huic referri debebat syriacum **הָהָה** *daemon* (Mieu. suppl.), quod est pers. **הָהָה**, zend. *div*, sanscr. *deva*, coll. lat. *divus*, sed *obscuri* tamen coloris significatio est in rad. **הָהָה** v. supra.

הָהָה v. **הָהָה** rad. **הָהָה**.

הָהָה fut. **הָהָה** pract. **הָהָה** 1) *regere, moderari*. (Pr. ut videtur, *subtere, subingere*, causat. radicis **הָהָה** q. v., qs. pro **הָהָה**.) Est. c. acc. 1 Sam. II, 10. Zach. III, 7: *domum meam moderaberis*.

2) *iudicare* i. q. **הָהָה**, sed crebrius in sermone poetico. Regendi nimirum et iudicandi notiones, ut in disciplina Orientis, ita in linguis eius arte cohaerent, cf.

הָהָה, it. **הָהָה**. Gen. XLIX, 16: **הָהָה** **הָהָה** *Dan iudicat populum suum; sapiens de Deo, populum suum omnesque gentes indicante* 1 Sam. II, 10: **הָהָה** **הָהָה** *quod dicitur a) pro damnare, punire sententiam. zerazivran. Gen. XV, 14: gentes, quibus servient. Jer. XXXI, 31: **הָהָה** **הָהָה** *nom his* (pluvia. fulmine) *juvit gentes*. Sq. **הָהָה** Ps. CX, 6: **הָהָה** **הָהָה** *poenam excerceat inter gentes*. b) *inerti causam insontis et oppressi*. Prov. XXXI, 9: **הָהָה** **הָהָה** *tuere causam miseri et egeni, max. de Deo, oppressorum et populi sui patrono*. Gen. XXX, 6: **הָהָה** **הָהָה** *Deus iustus est causam meam*. Deut. XXXII, 36: **הָהָה** **הָהָה** *quod dicitur Ps. LIV, 3. LXXVIII, 6. Plenus dicitur **הָהָה** Jer. XXI, 12. et **הָהָה** Jer. XXII, 16: **הָהָה** **הָהָה** *pass. **הָהָה** iudicium, causa, lis. Zab. id. Arab. rexit, imperavit; iudicavit, demnavit; it. vilem, contentum reddidit qs. **הָהָה** (v. **הָהָה**), et submisit se (cf. **הָהָה**), **הָהָה** regnum, iudicium, ritus.***

5) *litigare* i. q. **הָהָה**, sq. **הָהָה**. Eccl. VI, 10. Niph. v. **הָהָה**.

Frequentissima et frequentior, quam in lingua hebraea, haec radix est in linguis cognatis. In Targg. est **הָהָה**, imp. **הָהָה** et **הָהָה**, fut. **הָהָה**, **הָהָה**, **הָהָה** iudicavit, pro hebr. **הָהָה** et **הָהָה**. Ithpe. **הָהָה**, sed Ithpa. **הָהָה** litigavit. Syr. **הָהָה** id. **הָהָה** pass. **הָהָה** iudicium, causa, lis. Zab. id. Arab. rexit, imperavit; iudicavit, demnavit; it. vilem, contentum reddidit qs. **הָהָה** (v. **הָהָה**), et submisit se (cf. **הָהָה**), **הָהָה** regnum, iudicium, ritus.

Synonyma magis etiam usitata sunt **הָהָה** et **הָהָה**. Aeth.

תְּהַל et תְּהַל pl. אֲדַמְרִימָא, fem. אֲדַמְרִימָא, a תְּהַל. Sed obstat tamen forma תְּהַל Jes. XXVI, 20 Kerī, quae ad rad. תְּהַל referri non possit: nisi reponere placet תְּהַל. — Sunt demique, qui תְּהַל, תְּהַל litteris emollitis ortum patent ex pers. تَهَل, gr. *Thēla*, adveque aram. תְּהַל, אֲדַמְרִימָא, quae sententia certe non evertitur probabili etymo a תְּהַל, nam hoc secundarium esse possit.

תְּהַל m. *laustrum, situla* aquae hauriendae Jes. XL, 14. Arab. تَهَل situla, ex corio vulgo confecta, it. amphora et omne vas, quo hauritur aqua, cf. NIEBUHRII descr. Arabiae p. XXXVII. تَهَل urna parva. (Formae تَهَل et تَهَل [rectius تَهَل et تَهَل] apud EICHENORNIUM et WIXERUM pluralia sunt fracta). Zab. תְּהַל situla.

תְּהַל m. id. Num. XXIV, 1: מַנְתַּי מֵאֵי תְּהַל מַנְתַּי *manat aqua ex situlis eius*, i. e. larga erit posteritas eius, metaphora ab aqua de situla destillante ad semen virile translata, ex nostro sensu obscena, sed Orientalibus familiari, cf. تَهَل et Jes. XLVIII, 1. In altero hemistichio תְּהַל תְּהַל (doljav) est a duali תְּהַל (laustra enim bina esse solent), Methex etiam in penultima servato.

תְּהַל (quem Jehova extraxit i. e. liberavit) n. pr. complurium virorum post exitum viventium, 1) viri Scribabeles coaevi. Esr. II, 60. Neh. VIII, 62. 2) patris Semajae, Nchemiae aequalis Neh. VI, 10. 3) filii Eljohēnāi, ex posteris Davidis et Scribabeles 1 Chr. III, 24.

תְּהַל (id.) n. pr. 1) viri ex proceribus Judae tempore Zedeciae Jer. XXXVI, 12. 25. 2) sacerdotis 1 Chr. XXIV, 18.

תְּהַל nomini in pl. תְּהַל fem. *rami, pabites*, ita dicti utroque penduli et nutantes. Jer. XI, 16. Ez. XVII, 6. 25. XXXI, 7. g. 12. Cum Suff. תְּהַל XVII, 7. Syr. تَهَل id. ibid. Adde arab. vulg. تَهَل mcht. *dylje* vilis, HOGEST descr. Marocc. p. 303. VASSALLI p. 165. NORBERGII in Lexid. p. 41 recenset etiam nasor. تَهَل virgulta, quod vero incertissimum est.

תְּהַל turbavit aquam pedibus. Ez. XXXII, 2. 15.

LXX. ταρασσω, κατακλυω. Syr. تَهَل Pe. et Pa. perturbavit, conturbavit, exagitavit. Ethipa. pass. تَهَل turbidus, de liquoribus, تَهَل id. de animo. Chald. תְּהַל perturbatus est, pavit. Pa. turbavit, terruit. תְּהַל pavor. Etiam ex lingua nasoraea NORBERGII citat „تَهَل perturbavit“ sed sine exemplo. Vide autem sine דְּהַל eiusdem stirpis atque gr. ταρασσω, unde ταραχμός, ταραχτός, ταραχή.

תְּהַל pract. plur. תְּהַל Jes. XIX, 6, תְּהַל Job.

XXVIII, 4 et תְּהַל Prov. XXXVI, 7 (v. ad no. 1) 1 pers. תְּהַל Ps. CXVI, 6 1) *deorsum pendit, pendulus fuit, intulit et vacillavit, schlaff herabhängen, hinabw. lieh und schwanken*, ut de situla in puteum dependente, de frondibus lentis, pendulis et hinc illuc agitatis, ut palmarum. (Arab.

تَهَل commovit caput inter eundem. II. pendula et laxa fuit res, vacillavit. تَهَل et تَهَل commotio, vacillatio v. e. capitis. تَهَل id., تَهَل et تَهَل homines qui fluctuant et incerti haerent inter duas res, v. Dsch. et Tiruz. ap. SCHNEIDERUM ad Cant. Hisk. p. 74. 75. Aethiop. ተረፈ: pendulus, de caesarie, de senectute decrepita, cf. תְּהַל; sic enim explicanda, quae dubitans disputat Ludolfius in Lex. p. 490. Chald. תְּהַל pendulus, ut תְּהַל תְּהַל mentum pendulum, תְּהַל תְּהַל partes corporis pendulae. Adde תְּהַל dependit racemus. Vicinae radd.

sunt תְּהַל, it. תְּהַל, תְּהַל, תְּהַל et תְּהַל q. v. et ad eandem familiam referendae תְּהַל, תְּהַל, in quibus cunctis penduli, laxitatis, languoris notio primaria inest, conf. e linguis indogerm. sanscr. *til* moveri, gr. *σαλεύω, σαλεύωσα, σάλλω* fluctuare, fluctuatio). Job. XXVIII, 4 de fossoribus in puteis metallicos se demittentibus: תְּהַל תְּהַל *deorsum pendunt ab hominum seclē et vacillant*. Eodem refero dictum Prov. XXXVI, 7: תְּהַל תְּהַל תְּהַל תְּהַל *dependent (nimium) in inutile pondus: crura a claudo: et aequae inutilis est sententia in ore stultorum*. Nil enim dubito veram esse sententiam nonnullorum Rabbiorum תְּהַל explicantium תְּהַל, quam paucis declarare placet et vindicare (cf. Is. BERKEYS in *Wachleri* Annal. theol. 1817 p. 183). Nimium littera semivocalis geminata nonnunquam mollius et ita prolata esse videtur, ut pro altera geminata j audiretur, pariter atque in lingua italica, hispanica, gallica, in qua quidem postrema haec pronuntiandi ratio peculiari verbo *meuille* exprimitur. Conferantur inter se *filia, fille, figliuola; familia, famiglia, famille*: hispan. *hallar, llucra, miño* et in graecis latinisque *quāllor* et *folium* (folium), *ūllor* et *alius, stanuum* et *stagnum, Annueus* et *Agnueus* (quae formae apud veteres permutantur, v. Vossii Etym. h. v. et Schneideri gramm. lat. I. p. 505). Similia sunt arab. תְּהַל Esr. X, 16 pro תְּהַל, chald. תְּהַל pro תְּהַל spina, arab. تَهَل pro تَهَل calumniator, atque videtur pro altera geminata passim etiam Nun poni, et תְּהַל et תְּהַל, תְּהַל pro תְּהַל (q. v.), תְּהַל pro תְּהַל Jes. XXIII, 11, cf. gr. *σπιθήρα, σπιθήρα*, arab. تَهَل pro تَهَل siliqua dulcis. Ad Proverbiorum locum ut redeamus, sensum bene expressit Symm. *ἐξέλασαν ἀνθρώποι ἀπὸ γολῶδ z. τ. λ.* et paulo liberius Vulg. quomodo pulchras frustra habet claudas tibias, sic incedens est in ore stultorum parabola. In eandem fere sententiam L. DE DIRT

הַקָּה m. *stillicidium*. Prov. XIX, 13. XXVII, 15.

הַקָּה n. pr. filii Hamani. Esth. IX, 7.

הַקָּה fut. יִרְחַץ (ו) *arsit, flagravit*. (Syr. chald.

sam. id. Arabes varios usus metaphoricos habent ex primario flagrandi usi pendentes, et uterque instigavit equitatum, ut incursionem faceret, nostr. *anfuerna* VII. irruit in homines equitatus cf. infra no. 2, c, forsam etiam ذَنْفٌ disertus promptusque fuit ad loquendum. Caeterum longius petita est A. SCHULTENSII de hac rad. disputatio etymologica ad Prov. XXVI, 23, et praeter omnem linguae usum in SIMONIS Lex. ed. 3 et a verbo حَرَقٌ flagrandi ardentique significatio tribuitur. In linguis occidentalibus respondet gr. *δύρομαι* pr. flagrare, splendere, quod ad videndi potestatem transfertur. Cf. חָרַץ. Ps. VII, 11: חָרַץ יָגִיעַל סֶגְוִיטָהּ אֶרְחָץ חָרַץ *sagittas suas ardentem facit*, b. e. iaculatur sagittas ardentem. Sq. 2 conflagravit, accendit Obad. 18.

2) Ardentium autem potestas varie transfertur a) ad amoris et amicitiae ardorem. Prov. XXVI, 30: חָרַץ לִבִּי אֶרְחָץ *ardentia* i. e. sermones amorem ardentissimum prae se ferentes vel simulautes. — b) ad angorem. Ps. X, 2: חָרַץ אֶנִּי *ubi superbit impius, aestuat* i. e. pavet, anxius, sollicitus est *pauper*. *Aestum* et *aestuandi* notionem transferri ad animum anxium et sollicitum praeter Jes. XIII, 8. Ps. XXXIX, 4 et haec ipsa vocabula latina ostendunt حَرَقٌ

aestus, et angustiae, aethiop. ሐዘዎ: aegritudine affectus est, ሐዘዎ: anxius, aeger, ሐዘዎ: dolor parturientis, coll. hebr. חָרַץ. Ab ipso verbo חָרַץ Aethiopes habent ሐዘዎ: tremmit, commota est terra, ሐዘዎ: agitatio (aestus) maris et terrae motus. Alii, ex signif. litt. c, interpretantur: *persecutionem patitur pauper*. — c) ad persecutionis ardorem, unde חָרַץ *ardenter persecutus est* (sermone incolarum superioris Germaniae *nachfeuern*) cf. arab. حَرَقٌ ferbit, it. ardentem impetum fecit in hostem. Gen. XXXI, 36: חָרַץ *quod me acriter persequeris*. 1 Sam. XV, 53, sq. acc. id. Thren. IV, 19: חָרַץ *super montes nos insectantur*.

Hiph. *incendit* Ez. XXIV, 9, *caesecit* (vinum). Jes. V, 11: חָרַץ *vinum caesecit eos* i. e. vino incalescunt.

חָרַץ chald. *orsit*. Dan. VII, 9.

חָרַץ f. *febris ardens*. Deut. XXXVIII, 22.

חָרַץ i. q. חָרַץ in cod. Sam., ubi Ex. XV, 16 חָרַץ legitur pro חָרַץ.

I. חָרַץ *similis fuit, similis factus est* Jes. XLVI, 5, sq. חָרַץ Jes. I, 9. Ps. LXXXIX, 7. CII, 7. CXLIV, 4.

Cant. II, 9. VII, 8, חָרַץ Ez. XXXI, 2, 8. 18. Cum Dat. pleonast. Cant. II, 17: חָרַץ *similis sis, mi dilecte, dorcadi*. VIII, 11.

Niph. i. q. Kal sq. acc. Ez. XXXII, 2: חָרַץ *leoni inveni inter gentes similis factus eras*. Reliqua exempla pertinent ad no. II.

Pi. חָרַץ 1) *comparavit, assimilavit*, sq. חָרַץ Jes. XL, 18. 23, חָרַץ XLVI, 5. Cant. I, 9. Thren. II, 13: חָרַץ *quid tibi comparum?* Inde *parabolas proposuit* i. q. חָרַץ. IIos. XII, 11: חָרַץ *per prophetas parabolas proposui*. (Ita melius contexta iubente, quam *perdidi* i. e. exitum annuntiavi). 2) *animo sibi informavit, opinatus est*. Ps. L, 21: חָרַץ *me esse tui similem*. Esth. IV, 13: חָרַץ *ne opineris in animo tuo*. Jes. X, 7. 3) *animum inducit, proposuit, meditatus est* facere aliquid. Num. XXXIII, 56. Jes. XIV, 21. Iud. XX, 5: חָרַץ *me interire meditati sunt*. 2 Sam. XXI, 5: חָרַץ *vir, qui nos perditurus erat et qui meditabatur contra nos* sc. pernicium. 4) *recordatus est*. Ps. XLVIII, 10: חָרַץ *deum recordamur, Deus, gratiam tuam*.

Hithp. i fut. חָרַץ Jes. XIV, 14 *similem se fecit*, sq. חָרַץ.

Ex linguis cognatis haec similitudinis potestas frequentatur in dialectis aramicis, chaldaica, syriaca, samaritana, nasoraica, spec. Syri habent Pe. חָרַץ *similis fuit*, Pa. חָרַץ *comparavit*, Ethpa. חָרַץ *pass.*, it. חָרַץ *assimilavit*, a חָרַץ. Arabes hoc significato habent unum nomen حَرَقٌ imago, idolum Ibn Doreid v. 41, inde poet. de femina pulchra, v. Abulfedae ann. T. III. p. 310 ibique Reiskium. Hariri cons. XLV ed. de Saev p. 521.

חָרַץ chald. *similis fuit*. Part. חָרַץ Dan. III, 26, f. חָרַץ VII, 5.

חָרַץ sanguis, v. sub rad. חָרַץ p. 27. Aliud vulgo putatur

חָרַץ *similitudo*, in loco impedito Ez. XIX, 10: חָרַץ *mater tua est instar vitis, instar tui, quae plantata est ad aquas*. KIMCHIO enim חָרַץ est i. q. חָרַץ, בדבורה. חָרַץ etiam vertendo exprimit Targ. cum Jarchio. Sed verba vix sana esse possunt, et haud scio an pro חָרַץ reponendum sit חָרַץ (*instar vitis in vinca tua*), quod ipsum Calaneo placuisse video: saltem nihil est, quod occurrit *Hubigantius*, גָּפֶן חָרַץ sine exemplo esse. Ipse coniecit legendum חָרַץ *similis est*, Targ. חָרַץ כגופן.

חָרַץ f. (nunquam masc., nam גָּפֶן אָהָר Ez. I, 16. X, 10 reddendum: *species unius, non species una*)

1) *similitudo, imago*, i. q. syr. חָרַץ. Gen. I, 26: *faciamus homines כגופנו בדבורה in imagine nostra*,

secundum similitudinem nostram, cf. V, 1. 5. genuit filium ad similitudinem et imaginem suam, et supra pag. 173 A. 2 Chr. IV, 5: דְּמַתּוֹת בְּהַיָּהוּבִים imagoines boum, boves ficti, fusiles. Jes. XL, 18: בְּהַדְמֵיתִי הַתְּהוֹמִים לִי quid simile ei comparabis? — 2) exemplar. 2 Reg. XI, 1, 10. — 3) species. Ez. 1, 16: דְּמַתּוֹת אֶתֶר לְאֶתֶר כְּדֵמַתּוֹת אֶתֶר unius erat quattuor illis. Comm. 10, 15. Sq. genuit. species alieuius est species alieui similis, ubi res describuntur in somnio vel in visione minus distincte visae, Ez. 1, 5: הַיָּהוּבִים דְּמַתּוֹת אֶתֶר כְּדֵמַתּוֹת אֶתֶר et in ea erat species quattuor animalium. h. e. species quaedam quattuor animalibus similis. V. 26: et super firmamento דְּמַתּוֹת אֶתֶר et super specie soliti erat aliquid instar speciei humanae. Comm. 22, 28. VIII, 2. X, 1. 21. Dan. X, 16: הַיָּהוּבִים דְּמַתּוֹת אֶתֶר כְּדֵמַתּוֹת אֶתֶר et ecce! aliquid instar speciei humanae tetigit labia mea. — Inde 4) adv. instar. Jes. XIII, 4, בְּדֵמַתּוֹת id. Ps. LVIII, 5. Ez. XXIII, 15.

דָּמָה id. similitudo. Ps. XVII, 12: דְּמַתּוֹת לֵאֵלִים similitudo eius ut leonis. Cf. Cor. Sur. 2, 17: מְלִיכִים מְלִיכִים similitudo eorum ut eius, qui ignem accendere studuerit, et ita sexcenties.

II. דָּמָה i. q. דָּמָה et דָּמָה 1) siluit, quiescit. Jer. XIV, 17: עֵינַי מֵעַתָּה יִשְׁפְּרוּ וְיִשְׁפְּרוּ וְיִשְׁפְּרוּ et noctu דְּמַתּוֹת נִשְׁפְּרוּ neque quiescant. Thren. III, 49: עֵינַי מֵעַתָּה יִשְׁפְּרוּ et nocte דְּמַתּוֹת נִשְׁפְּרוּ oculus meus effunditur, nec quiescit. Eodem contextu Thren. II, 18 legitur — 2) causat. finem fecit rei, inde perdidit (cf. דָּמָה, דָּמָה, דָּמָה, דָּמָה no. 4), impr. vastavit, destruxit. Hos. IV, 5: דָּמָה דְּמַתּוֹת אֶתֶר vastato matrem tuam i. e. patriam tuam. Jer. VI, 2: o pulchra et delicata דְּמַתּוֹת אֶתֶר vastato filiam Zionis i. e. te (cf. Gen. V, 1. Ps. XLV, 6). Hieronymus quidem interpretatur: speciosae et delicatae assimilari filiam Sion, neque aliter Syrus, sed דָּמָה in Kal comparandi significatu nusquam reperitur. Possis quidem cum VENEMA דְּמַתּוֹת (פרו) דְּמַתּוֹת in altera persona fem. accipere, in hanc sententiam: pulchrae et delicatae similis es, o filia Sion, sed oratio contexta illi interpretationi magis favet.

Niph. excisus est, perit, de hominibus. Hos. X, 15: דְּמַתּוֹת אֶתֶר בְּשַׁחַר מַנֵּה excisus erit rex Israelis. Jes. VI, 5: דְּמַתּוֹת אֶתֶר כְּדֵמַתּוֹת אֶתֶר De s. ne sis tranquillus i. e. noli tranquille et nihil agens vexationes nostras spectare et auxilium differre (cf. דָּמָה, דָּמָה).

Not. Similitudinis et quiescendi potestas in hac rad. conciliari possint, si cum Philologis Batavis verbis דָּמָה, דָּמָה, דָּמָה primariam complanandi significationem tribueres, quae tum ad notionem flani. hinc acqui. aequalis, similis, tum ad quietem transferri poterat. Sed haec ipsa

complanandi significatio in his radicibus mihi nequaquam primaria esse videtur (v. ad דָּמָה).

דָּמָה i. q. דָּמָה m. quies. Jes. XXXVIII, 10: דָּמָה אֶתֶר אֶתֶר אֶתֶר in quiete dierum meorum intrabo ora portus i. e. eo vitae tempore, quo iam tranquille et quiete regnare poteram. Depingitur, ut bene Scheidius (ad cant. Hiskiae p. 19) felicissimus status, quo depulso et divinitus devicto Assyrio, securissimum et lautissime in abundantia omnium bonorum copia Ezechias regnum Iudaicum tenuerit. Simplicissimam hanc interpretationem a me in Comment. ad h. l. commendatam et WILHEM (Lex. p. 229) atque MAURERO (ad h. l.) etiam probatam ipse iam SCHEIDIUS proposuerat, l. c. p. 17—19, utpote forte maiore se simplicitate commendatam — quam ea, de qua postea dicemus, quamquam non provocans ad usum vocabuli דָּמָה, quod maximum in hac re habet momentum. Alii דָּמָה subsistenti significatu accipiunt, vel a) de media vitae humanae aetate, qua vitae cursus quasi subsistere videatur (v. BOETTGER in Wineri Zeitschrift II, 1 p. 96) i. e. florente virili aetate [quod alibi est דָּמָה Job. XXIX, 1], coll. loco parallelo Ps. CII, 25: אֶתֶר הַיָּהוּבִים נִשְׁפְּרוּ דְּמַתּוֹת אֶתֶר de tempore, quo sol in medio caelo subsistere videtur i. e. meridie, propterea דָּמָה, σταθῶν ἡμέρας dicto (v. rad. דָּמָה), in eadem sententiam: in merudie dierum meorum, coll. formula arab.

subsisit sol in culmine caeli (v. SCHEIDIUM l. c. p. 14 sqq., quem sequuntur ROSENMUELLER, HITZIGUS al.): utrumque non male. quamquam paulo longius petium. — Ante SCHEIDIUM plerique reddebant in excisione dierum meorum i. e. vita mea excisa, praecunte ABULWALIDE (معنى ائلاف ودير) significatio est: excisio et mors), KIMCHIO (בְּרֵיחַהוּ), JARCHIO al., frigide, et invito usu nominis דָּמָה. — Ex vet. intpp. solus Theodotion linguae usum secutus est reddens דָּמָה, reliqui e contextu fere conjecturam facientes Alex. ἐν τῷ ψυχῷ τῶν ἡμερῶν σου, ad quae verba Hieron. „LXX. excisum interpretati sunt ob literae similitudinem, Name pro Dame legentes“. Vulg. in dimidio dierum meorum. Sed Aug. Symm. ἐν ἀσθενείᾳ et Targ. בְּרֵיחַהוּ בְּרֵיחַהוּ (quasi legerint וְרֵיחַהוּ).

דָּמָה m. i. q. praec. quies. Jes. LXII, 6, 7: אֶתֶר דְּמַתּוֹת אֶתֶר דְּמַתּוֹת אֶתֶר ne quiescatis vos, neque quietem concedatis ei (Deo). Ps. LXXXIII, 2: אֶתֶר דְּמַתּוֹת אֶתֶר דְּמַתּוֹת אֶתֶר De s. ne sis tranquillus i. e. noli tranquille et nihil agens vexationes nostras spectare et auxilium differre (cf. דָּמָה, דָּמָה).

דָּמָה praet. דָּמָה, imp. דָּמָה, fut. דָּמָה pl. דָּמָה Ex. XV, 16. Job. XXIX, 21. Ps. XXXI, 18. Thren. II, 10 (more chaldaico) i. q. דָּמָה et דָּמָה no. 1) siluit, tacuit. Lev. X, 5: דָּמָה אֶתֶר דָּמָה et tacuit Aharon. Thren. II, 10. III, 28. Ez. XXIV, 7: דָּמָה אֶתֶר Vulg. ingemisce tacens. Sq. siluit alieui i. e. silens audivit aliequem. Job. XXIX, 21: דָּמָה אֶתֶר אֶתֶר אֶתֶר silverunt consilio meo. Inde דָּמָה

spec. stercus globosum pecoris, ^{קֶרִי} finctum). 2 Reg.

IX, 57: sicut stercus in superficie acri. Eadem formula est Jer. VIII, 2. IX, 21. XVI, 4. XXV, 33, et ei similis Ps. LXXXIII, 11.

קֶרִי (i. q. ^{קֶרִי} finctum) n. pr. oppidi Sebulonitarum. Jos. XXI, 35.

קֶרִי (finctum) n. pr. oppidi in finibus Moabitatum. Jer. XLVIII, 2.

קֶרִי f. 1) finctum. Jes. XXV, 10: et *Morb* conculcatur in loco suo ^{קֶרִי} sicut conculcatur stramen in aqua fincti, Keri ^{קֶרִי} in fincto. Sed illud praestat. et. Comm. 11. — 2) n. pr. oppidi in tribu Benjamin, haud procul ab Hierosolymis Jes. N. 31.

קֶרִי (finctum) n. pr. oppidi in australi parte tribus Judae. Jos. XV, 51.

קֶרִי lacrimavit Jer. XIII, 17. Aram. et arab. ^{קֶרִי} id. Melit. *dammagh* id. etiam de vite stillante. Inde

קֶרִי m. lacrima, metaph. de lacrima olivarum et uvarum i. e. de vino et musto (cf. graec. *dázōron τὸν δέιδωρον* Theophr., arborum lacrimae Plin. 11, 6). Ex. XXII, 29: ^{קֶרִי} LXX. *ἀσσηζὸς ἕλωκος καὶ ληϊστ*. (Samaritani ^{קֶרִי} de praestantissima quacunque re frequentant. v. Gen. XLV, 8 et Carin. sam. a nobis edita III. 1. Melit. *dangha* est lacrima, gutta).

קֶרִי f. lacrima, sed ubique coll. lacrimae. LXX. *dázōra*. (Arab. ^{קֶרִי} lacrimae, ^{קֶרִי} lacrima una. Similiter gr. *dázōra* a poetis plerumque collect. usurpatur v. *Βεβυλαρίη* in synt. gr. p. 58 et ad Dionys. Perieget. 233). Thren. II, 18: ^{קֶרִי} *fac descendant lacrimae instar torrentis*. Ps. XLII, 4: ^{קֶרִי} *lacrimae mihi instar pavis sunt*, nullo non die lacrimas fundo a pane quotidiano abstinens. cf. LXXX. 6: ^{קֶרִי} (Ovid. Met. 10. 288: cura dolorque animi lacrimaeque alimenta fuerunt). Jer. XIII, 17: ^{קֶרִי} *oculus meus descendit in lacrimis* (v. קֶרִי). IX. 16. XIV, 17. — Ps. VI, 7. XXXIX, 13. LVI, 9. CXVI, 8. CXXVI, 5. Jes. XVI, 9. XXV, 8. XXXVIII, 5. (2 Reg. XX, 5). Jer. VIII, 23. XXXI, 16. Thren. I, 2. Ez. XXIV, 16. Mal. II, 13. Eccl. IV, 1.

קֶרִי rad. inusit. Arab. ^{קֶרִי} perdidit. exitio dedit. Syr. ^{קֶרִי} miratus est, obstupuit. Aethiop. ^{קֶרִי} misent. Sed aliam originem habet

קֶרִי n. pr. urbis in deserti syriaci regione fertili Damascus inter et Euphratem a Salomone conditae 1 Reg.

IX. 18 Keri (quod tamen multi codd. et complures editt. vett. in textu habent, Chethibh est קֶרִי). 2 Chr.

VIII, 4. Hodieque ea ^{קֶרִי} appellatur, gr. et lat. *Palmyra* et *Παλμυρά* Joseph. Antiqu. VIII, 6. §. 1. *Palmyra* Plin. 5, 26 Harl. quo iam Hieronymus usus est l. c. Quod ad etymon attinet. ^{קֶרִי} dictum videtur pro ^{קֶרִי} i. e. locus palmarum frax. Arguit hoc tum aliud nomen urbis קֶרִי, idque probabiliter antiquius et minus usitatum 2 Reg. I. c. Chethibh, tum forma ^{קֶרִי} passim apud

Arabes obvia pro ^{קֶרִי} (v. *Schultensii* ind. geogr. ad vit. Saladini v. Tadmor), tum denique forma graeca et latina *Παλμυρά*, *Palmyra*, quae partim significationem nominis semitici reddere, partim formam imitari videtur (contra Arabes Hispani *Palman*, Hispaniae urbem Cordubam inter et Sevillam. ^{קֶרִי} appellabant, v. CASIRI bibl. Escorial. I. p. 372): et nihil momenti habet, quod Motenabbius (in *DE SACY* chrest. arabe I, 359) ad aliam derivationem e lingua arabica (a ^{קֶרִי} perdidit) alludit. — De historia urbis Salomonem inter et Plinium nihil memoriae proditum. Hic vero ita (I. c.): „Palmyra nobilis urbis situs, divitiis soli et aquis amoenis, vasto undique ambitu arenis includit agros ac velut terris exenta a rerum natura, privata sorte (i. e. sui iuris) inter duo imperia summa, Romanorum Parthorumque, et prima in discordia semper utrinque cura.“ Postea seculo post Chr. tertio ab Odenato et Zenobia magnifice exornata et imperii sedes facta, ab Aureliano vastata, a Diocletiano autem magnam partem restituta est. Cf. CELLARI dissert. de imperio Palmyreno, Hildae 1692. 1708. 4. eiusd. not. orb. nat. II. 566. ROSENMULLERI bibl. Alterthumsk. I. 2 p. 274 sqq. Rudera eius Arabibus iam celebrata (v. Abulf. descr. Arabiae p. 35 ed. Gagn.) iconibus elegantissimis expressa et descripta dedit RON. WOOD the Ruins of Palmyra, otherwise Tadmor in the desert. Lond. 1753 fol. max., titulos aramaeos graecosque, qui magno numero in his ruinis reperti sunt, explicuerunt BARTHELEMY in Reflexions sur l'alphabet et la langue. dont on se servoit autrefois à Palmyre. Paris 1754 et JO. SWISTON in Philos. Transactions T. XLVIII. Ipsum urbis nomen modo plene ibi scribitur קֶרִי (inscr. V) modo defective קֶרִי v. Swinton I. c. p. 733.

קֶרִי, bis קֶרִי (Dagesch forti more Syrorum in Resch resoluta, v. קֶרִי) 1 Chr. XVIII, 5. 6. semel קֶרִי 2 Reg. XVI, 10 n. pr. *Damascus*, urbs nobilissima Syriae, arab. ^{קֶרִי} ^{קֶרִי}, syr. ^{קֶרִי}

(Pesch. Barhebr.). forte ^{קֶרִי} (v. Castelli Lex. syr. ed. Mich. p. 204). Quod ad originem nominis attinet, ut ridicula taceam veterum commenta (Phil. Opp. T. I. p. 480 Mang. cf. Michaelis suppl. 435). Jo. SYMONIS (Onomast. V. T. p. 139) id compositum censet ex קֶרִי ^{קֶרִי}

rubuit et דָּמָק chald. et syr. 'rubuit, arab. transpositis litteris מִשְׁפָּ terra rubra, ut דָּמָשְׁקַי terram rubram notet:

Arabum philologi id nominis ei datum putabant a celeritate, quae in ea aedificanda adhibita sit, coll. דָּמָשְׁפָּ prope-

ravit, strenuus fuit, דָּמָשְׁפָּ, דָּמָשְׁפָּ velox, expeditus,

strenuus (v. Alb. Schult. ind. geogr. ad vit. Salad. v. Damascus): equidem malim a stremitate s. industria in artibus et mercatura exercendis. Sita erat haec urbs antiquissima (Gen. XIV, 15. XV, 3) ad radices Antilibani (v. Cant. VII, 4) in planitie magna et amoenissima אֶרֶץ שָׁרָן אֲזַיָּהוּ dicta, compluribus fluvii rivisque (v. אֲזַיָּהוּ אֲזַיָּהוּ) irrigua. A Davide expugnata (2 Sam. VIII, 5. 6. 1 Par. XVIII, 5 sqq.) Salomone regnante libertatem recuperavit, sedesque regni facta est a Resone (v. יְרוּזָן) conditi 1 Reg. XI, 24, cuius reges (Benhadad I, II; Hasael, Benhadad III, Iorte Hadrach, v. יְהוּדָה יְהוּדָה p. 218, יְהוּדָה יְהוּדָה) bellis cum regno Samaritano gestis claruerunt, doctice regnante Rezino (v. רִצְיָן) Tiglathpileser, Assyriae rex, Damascus imperio suo subiecit civibus eius ad mare Caspium traduetis, anno ante Chr. 740. (2 Reg. XVI, 9. Jes. VII, 1. 8. VIII, 4. X, 9. XVII, 1. 3. Am. I, 3—5. V, 27). Urbs tamen nequaquam vastata (ut male Vulg. 2 Reg. XVI, 9) Jeremiae adhuc et Ezechielis tempore florebat (Jerem. XLIX, 23. 24. 27. Ez. XXVII, 18. XLVII, 16—18. XLVIII, 1) et etiamnum est in opulentissimis anterioris Asiae urbibus. De historia eius vid. J. C. J. WALDEN antiquit. Damascus illustrata. Jen. 1757. 4. BUESCHING Asia p. 363, AEM. ROEDIGER in Encyc. univers. T. XXI s. v. Damascus, de eiusdem situ Güll. Tyrus XVII, 3. Abulledae tab. Syriae ed. Köhler pag. 100. Edrisit Syria ed. Rosenm. in Analect. arab. III, 9, et ex recentioribus ПОКОЧЕ descr. Orientis II, p. 174 sqq. ed. germ. NIEBUHR itin. II, tab. 51. O. v. Richter Wallfahrten in den Orient. 138. 149. 151.

2) i. q. דָּמָשְׁקַי אֶרֶץ דָּמָשְׁקַי vel דָּמָשְׁקַי Gen. XV, 2, ut דָּמָשְׁקַי Hos. XII, 8 pro דָּמָשְׁקַי. Integrum locum illustravimus s. v. דָּמָשְׁקַי, rad. דָּמָשְׁקַי.

דָּמָשְׁקַי (sec. codd. bene multos דָּמָשְׁקַי, v. DE ROSSII schol. crit.) *pannus Damascus*, isque sericus, artificiosus textus, qui hodieque in linguis occidentalibus ab urbe Damasco denominatur (angl. et dan. *Damask*, ital. *Damasco*, gall. *Damas*, germ. *Damast*). Amos III, 12: *sedentes Samariae . . . דָּמָשְׁקַי in panno Damasceno strati*, auf dem Damast des Ruhbettes. Idem ve. litteris varie permutatis et transpositis reperitur apud Arabes. Usitatissima forma est דָּמָשְׁקַי Amrulk. 12 Lett.

(10 Hengst.) Hamas. ed. Freitag p. 276. 536, it. Jes. III, 24 (pro gr. *μυσαθόγυφορ*) 1 Sam. II, 18. 2 Sam. VI, 14 (pro syr. *ܕܡܫܩ*), quae in Kamuso p. 760 ita explanatur: *الدِّمَشْقِيُّ . . . الدِّمَشْقِيُّ أَوْ الدِّبْيَانِيُّ*

i. e. *sericum generatum aut e folliculis factum, ex quibus iam eruperunt papilionis (Floretscide), aut vestis serica picta, aut byssus. Dicitur etiam دِمَشْقَاس, et vestis tali serico*

texta دِمَشْقَاس. Tebrizius ad Hamas. l. c. *sericum album* interpretatur, sed tale, ni fallor, intelligendum, cui flores aliaeve figurae intextae sunt more Damasceno, *weisser Damast*. Akibi (p. 867) in Kamso recensentur formae دِمَشْقَاس et دِمَشْقَاس, et praeterea a Tebrizio et Susenio ad

Amrulk. l. c. *الدِمَشْقِي* et *مدقس*, quorum prius, nec non دِمَشْقَاس, دِمَشْقَاس, دِمَشْقَاس etiam a GOLIO et CASTELLO

laudantur sub auctoritate Kamusi, in quo tamen haec formas desidero (cf. Freytagi Lex. II, p. 57). Quicquid est, mihi non dubium, ista vocabula arabica, aequae ac hebraeum et supra ex lingua occidentalibus laudata, a nomine Damasci urbis ducta esse, quae hodieque pannis bombycinis sericisque artificiosius textis celebratur. Mercurio a patria denominatarum varia dedimus exempla v. אֲדַשִּׁיר, et contra neque in lingua arabica huius quadrilitteri originem facile monstraveris neque probari potest VATERI sententia ad h. l., qui ve. arabicum persicae originis et ex דָּם filium et דָּם sericum conflatum esse censebat. Quod enim דָּם filium notet, id sine auctoritate dixisse

videtur, et דָּם (Floretscide) Arabiam, non Persiam, agnoscit patriam, quamquam Persae hoc ve., quod כָּדָם scribunt, civitate donarunt.

Interpretes hebraei, auctore Aben Esra, הַדְּמִשְׁקִי h. l. *angulum* interpretantur, quae mera est coniectura ex verbis praecedentibus הַדְּמִשְׁקִי ducta, nisi forte conferendum arab. *دَمَس* addidit, occultavit. III. latuit.

דָּ chald. pron. demonstrativum, nominis in st. emphat. דָּ i. q. hebr. הָה, sed utriusque sexus: *héc, haec, hoc*. Ponitur vel separatim Dan. II, 28: *הָהָה — הָהָה somnium tuum — hoc est*. 36. V, 22: *הָהָה — הָהָה omne hoc novisti*, vel cum substantivo, cui plerumque postponitur, ut *הָהָה הָהָה hoc mysterium II, 18. 30. 47. הָהָה הָהָה haec scriptura V, 7. 15. 24. הָהָה הָהָה hic Danielis VI, 1. 6, adde Esr. V, 3. 9. 12. 13. VI, 11. 15—17. 24*, sed passim etiam praepositur, ut *הָהָה הָהָה Esr. V, 4*. (In Targg. frequentatur *הָהָה, הָהָה, הָהָה* pro *הָהָה* quia? In lingua melitensi est *dán, dána* hic, *dín, dína* haec, *davn, davn* hi, et saepe praefixa syllaba *hy, hydán, hydín, hydavén*, v. Vassalli gr. melit. p. 147. Ortiae autem sunt haec formae ex simpliciter addito Num, ut in *הָהָה, הָהָה, הָהָה*).

C. praecipit. a) *הָהָה* sicut hic Dan. III, 29, *sicut hoc* i. e. ito. Esr. V, 7: *הָהָה* ita scriptum erat. Jer. X, 11. *הָהָה* verbum tale. Dan. II, 10. (In Targg. *הָהָה* ita). — b) *הָהָה* propterea Esr. III, 15. IV, 15.

VI, 11. — c) דָּגַג postea. Dan. II, 29. 45. — d) דָּגַג-דָּגַג-דָּגַג v. דָּגַג.

דָּגַג rad. inusit., quam *liquefandi* potestatem habuisse censeo, pariter atque דָּגַ (quae tamen forma deperdita est), דָּגַ, *τζωο*. Verba enim med. Nun saepe significante congruunt cum verbis med. Waw, cuius rei exempla dedimus ad litt. Waw.

דָּגַג Ps. LXXVIII, 3 (Milel). XCVII, 5. Mich. I, 4 (Milra), in pausa דָּגַג Ps. XXXI, 15 m. *cera*, a liquefaciendo dicta. Haec enim vera origo vocabuli, de qua desperaverunt J. D. Michiëlis (Suppl. 456), *Eichhornius*, *H inerus*, futilia autem sunt, quae de origine concecnerunt *Scheidius* et *Simonis*, quorum ille confert arab. دَجَج stabilivit, firmavit rem (*cera* a „firmitate s. concrecione“), hic adeo accessit arab. دَجَج غلج flexilis fuit. Cacterium formae דָּגַג (Milel) et דָּגַג (Milra). דָּגַג eodem modo iudicandae atque בָּבַב (Milel et Milra) et בָּבַב, de quo vide infra rad. בָּבַב.

דָּגַג rad. inusit. Arab. دَجَج susurravit. Inde

דָּגַג n. pr. oppidi in tribu Judae. Jos. XV, 49.

* * *

דָּגַג (fort. pro דָּגַג דָּגַג dominus i. e. locus direptionis, i. e. praedonum latibulum, cf. دَجَج praedatus est) n. pr. oppidi Idumaeorum Gen. XXXVI, 32. 1 Chr. I, 43.

דָּגַג rad. inusit. i. q. arab. دَعَا *vocavit*, cuius vestigia habes in nomm. pr. דָּגַג et

דָּגַג (invocatio Dei) n. pr. viri. Num. I, 14. VII, 42, pro quo II, 14 legitur דָּגַג.

דָּגַג v. דָּגַג.

דָּגַג *extinctus est*. (Syr. et chald. دَجَج, id. Pa. et Aph. *extinxit*, دَجَج, *extinctio*. Vicinum est hebr. דָּגַג. Pr. de lucerna Prov. XIII, 9: דָּגַג *lucerna impiorum extinguuntur* i. e. fortuna eorum perit, cf. proverbium arab. اُدْعُرْ اَسْفَا سَرَاجِي mala fortuna *extinxit lucernam meam* i. e. perdidit spes opesque meas (v. Schult. ad Iob. XVIII, 5). Prov. XX, 20. XXIV, 20. Iob. XVIII, 5, 6. XXI, 17. Translate de interitu hostium Jes. XLIII, 17, et de aqua extincta, v. Niph.

Niph. extincta est i. e. exaruit aqua (cf. *extinguere* aquam Liv. V, 16, succum Curt. VI, 4, mammas i. e. exsiccare Plin. XXIII, 2). Iob. VI, 17: דָּגַג

caestu eius extinguuntur (rivi) et evanescent de loco suo.

Pa. extinctus est hostis Ps. CXVIII, 12.

דָּגַג rad. inusit. Arab. دَعَل III. *dolum struxit*.

دَعَل IV. *decepit*, دَعَلٌ *dolus, dolosus*, cf. دَجَل, *dajal*. Sed sam. דָּגַג est i. q. דָּגַג *timuit*.

דָּגַג (timor, veneratio) n. pr. regis Gen. XIV, 1. LXX. *Θυγάλη* (דָּגַג).

דָּגַג rad. inusit., quae *trudendi*, inde *impingendi* potestatem habuisse videtur (*stossen*, *anstossen*). Arab. دَجَج obruit saucium et interfecit, pr. *ferit*, *trusit* ad labandum (*niederstossen*), cf. radl. affines دَجَج II. III. irruit in saucium cum necaturus, دَجَج *trusit*, *populit*, دَجَج *pulsavit*, it. דָּגַג *trusit*, דָּגַג *dispulit*. Inde

דָּגַג in pausa דָּגַג m. *offendiculum*, in quo quis impingit (Anstoss, σζώδαλον. Ps. L, 20: *sedes et in fratrem loqueris* דָּגַג דָּגַג *et filio matris tuae ponis offendiculum*, ei ponis lapidem in quo offendet vel laqueum in quo irrociatur i. e. ei struis insidias. Bene LXX. *κατὰ τοῦ ριού τῆς μητρὸς σου ἐτίθεις σζώδαλον*. Vulg. *adversus filium matris tuae ponebas scandalum*. Targ. retinet: דָּגַג — Hebraici interpretes interpretantur *infamia*, meram coniecturam secuti ex altero membro ductam. Juda ben Karisch: *תְּסִיבֵיהֶּם לְעֵרָוָה וְעִיבָא וְאִרְוָה וְעָדָא אֲלֵפְשָׁה בִּי אֲתַלְמוּד וְאֲשִׁנְהוּ כְּסִיבֵיהֶּם* *significatio eius est obtractio et opprobrium et accusationes*. Saepe reperitur hoc vc. in Gemara et in Mischna. J. D. MICHAELIS (Supplem. p. 457) דָּגַג *reddit vulnus vel ipsum telum* (ab arab. دَجَج) idque ad obtractationes referri censet. Sed illud praefero utpote iam Versionis alex. auctoritate firmatum.

דָּגַג 1) *pulsavit* (iannam) Cant. V, 2 cf. Hithpa. LXX. *ζωάω*. 2) *propulit* aerius gregem Gen. XXXIII, 13. LXX. *καταδύωω*. (Arab. دَجَج *celeriter incescit*, pr. *propulsus est*). De origine, quod est in *trudendo*, v. ad rad. דָּגַג.

Hithp. part. דָּגַג certatim (hanc enim vim in conj. Hithp. h. l. messe censeo) *pulsantes fores* Jud. XIX, 22. Inde

דָּגַג n. pr. stationis Israelitarum in deserto. Num. XXXIII, 12. SEETZEMUS (in v. ZACH. monat. Correspond. XXVII, p. 71) confert locum et *Tobbacha* dictum.

דָּגַג rad. inusit. Arab. دَجَج, *faram*. דָּגַג, *palma*.

דָּבָר n. pr. viri 1 Reg. IV, 9.

דָּבָר n. pr. centurionis regis J. Chn. 2 Reg. IX, 25.

Quod ad etymon attinet. דָּבָר (de quo minus recte egimus p. 181 B) est pro דָּבָר בֶּן דָּבָר filius transfossionis i. e. transfossor. דָּבָר enim aeque ac דָּבָה in nominibus (p. 175 A) decurritur in ב praefixum, unde Syrus h. l. 1. נָעַב. Sic דָּבָר pro דָּבָר דָּבָר Danita, בֶּן-דָּבָר pro בֶּן-דָּבָר filius litis, litigator, בְּנֵי-דָבָר pro בְּנֵי-דָבָר filius linguae, loquax, בְּנֵי-דָבָר filius circumcissionis, בְּנֵי-דָבָר filius exultationis, בְּנֵי-דָבָר filius pieturae, בְּנֵי-דָבָר filius malitiae, בְּנֵי-דָבָר filius pacis, quae omnia eadem analogiam sequuntur, ut corrigenda sint, quae supra (litt. ב) de horum nominum etymo diximus.

Audacius etiam Arabes contrahunt בִּלְעָבִיר pro בִּלְעָבִיר, וּבְנוֹ אֲחֵיכֶם pro בְּנוֹ אֲחֵיכֶם, וּבְנוֹ אֲחֵיכֶם pro בְּנוֹ אֲחֵיכֶם, v. Febrizi ad Hamasa p. 5 Fryt.

דָּבָר pl. f. confossiones gladii. Prov. XII, 18.

דָּבָר rad. inusit. Arab. كَرَّفَ pepulit, repulit, max.

malum. Exempla ex Corano (3, 162, 15, 22, 24, 8, 28, 54) dedit J. D. MICHAELIS in Supplementum. 162. Adde Tograi 54. Vicina sunt دَرَسَ repulit malum, دَرَسَ impuduit, repulit. Inde

דָּבָר m. aversatio, abominatio. Dan. XII, 2: *hi ad delectus דָּבָר דָּבָר ad ignominium aeternam.* LXX et Theod. ἀόχλη. Syr. (دَبَّار). Et

דָּבָר m. Jes. LXVI, 24 quod abominatio est.

דָּבָר rad. inusit. i. q. arab. دَرَسَ acuit, med. E.

acutus fuit. II. IV. acuit. Aeth. quadril. ጸርጋP: fixit, confixit sagitta, iaculatus est.

דָּבָר nomini in pl. דָּבָר דָּבָר (lege *darbonoth*, cf. Lgb. p. 43) aculei. Ecl. XII, 11: דָּבָר דָּבָר דָּבָר דָּבָר *verba sapientum sunt sicut aculei*, i. e. aculeorum instar alte descendunt in pectora hominum et usque manent infixi.

דָּבָר m. (lege *darban*, de Methag v. Lgb. p. 43) *stimulus* boom, βόλας. 1 Sam. XIII, 21. Quod utramque hanc formam non *darbon*, *darban* (ad formam דָּבָר), sed *dā'r'bon*, *dā'r'ban* ellegendam esse voluerat Ewaldus in gramm. hebr. p. 143 (praecunte Jo. Simoni in Lexici edit. 1—3) id tacite iam ab eodem revocatum in gramm. min. §. 159, 214. Etenim Dag. lene in דָּבָר non magis necessarium, quam in דָּבָר Esth. VIII, 6 (vitiosum enim דָּבָר, quod in novissimam Lex. Simonii. additionem irrepserit), דָּבָר, דָּבָר, et pronuntiantium esse *darban* arguit etiam talmud. דָּבָר (v. infra). Cacterum Maimonides et Bartenora ad Mischna

Kellin c. 9. §. 6 recte ita distinguunt inter דָּבָר et דָּבָר, ut דָּבָר sit baculus fastivus, cuius capiti inflixus sit aculeus ferreus דָּבָר dictus (v. Surenhusii Mischna VI pag. 54). Colligitur hoc partim ex etymo utriusque vocabuli. partim ex verbis Mischnae l. e. דָּבָר דָּבָר i. e. *si stimulus absorpsit aculeum* i. e. aculeum sibi inflixum habet. R. Tanchum in Lex. Morischid ms. ... المخلخلس والميمار اندى يغرس في دَرَبَن

عود ويساني به الدواب والاحداث وغيره وسمى دَرَبَن دَرَبَن i. e. *darban est aculeus clavus qui infigitur baculo, quo propelluntur iumenta et iumentis et huiusmodi bestiae.* Memoratur autem in verbis Mischnae: *si stimulus absorpsit aculeum.* Metaph. דָּבָר דָּבָר in Targg. dicitur pro praefecto, moderatore. eadem metaphora qua hebr. דָּבָר clavus ad principem refertur. Sed possit tamen דָּבָר praefectus etiam persicae originis esse pro דָּבָר ianitor.

דָּבָר rad. inusit. Arab. دَرَج gressus est, ivit,

med. E. gradatim ascendit. V. VII. gradatim processit, دَرَجَة دَرَجَة دَرَجَة دَرَجَة scala, per quam ascenditur.

Melit. *tarag* gradus, scada. Syr. Pa. دَرَجَة gradatim incessit, دَرَجَة gradus scadae, sam. דָּבָר id. .. דָּבָר Chaldaeis significare videtur praecipitium et asperum montis cacumen, ad quod nonnisi gradatim ascenditur. A. SCHULTENS Opp. min. p. 213. Vicinum est דָּבָר. Inde

דָּבָר f. *mons praeruptus*, ad quem per gradus ascenditur, gr. *zlyaz* v. e. *zlyaz* *Treglon*, nostr. Felsensteige, Felsentroppe. Cant. II, 14 (in altero membro דָּבָר). Ez. XXXVIII, 20 (parab. דָּבָר). LXX. ap. Ez. *qabqaz*. Alii *turrem murum* reddiderunt. LXX in Cant. *qarizqisa*. Chald. Syr. ap. Ezech. id. Similiter Vulg. in Cant. *maceria*, ap. Ez. *sepes*. Syr. in Cant. *id.*

דָּבָר *Darius*, gr. *Δαριός*, n. pr. complurium Mediae Persicaeque regum. In V. T. memorantur 1) דָּבָר *Darius Medus* Dan. XI, 1, chald. דָּבָר VI, 1, plenus דָּבָר דָּבָר IX, 1, qui Babyloniae potius est (VI, 1), Cyrumque in imperio successorem habuit (VI, 29). Illic esse *Cyaxarem* (II), Astygis filium et successorem. Cyri avunculum, qui Astygem inter et Cyrum Mediae imperium tenebat, ita tamen ut homo inbellis et mollitiae deditus Cyro uteretur exercitus duce regnicolo vicario (v. Nephtis. Cyrop. I, 5. IV, 5 §. 8, 18, 27, 51, 53. V, 1, 5), inter veteres iam Josephi fuit sententia (Arch. X, 11 §. 4: *ἦν Ἰστιάγου υἱός, ἕτερον δὲ πατρὸς Ἐκλεσαν ἐκαλεῖτο Ἰστιάου*), quam docte vindicavit L. OTRENNIUS in spicil. hist. chronol. p. 265 sqq., BERTHOLDUS ad Dan. pag. 843 sqq. et

magno consensu sequuntur recentiores. Occurrit forte aliquis, Cyaxaris apud unum Xenophontem mentionem inicit, huius vero auctoritatem labefactari cum aliorum, tum praecipue Herodoti silentio, qui Cyrum Astyagis ipsius successorem faciat (1, 127 sqq.). Sed solere Herodotum praetermissis mediocribus hominibus ex longa regum serie nonnisi unum alterumve memorare reliquis eminentiorem, et aliunde constat et ipsa Babyloniae historia docet, ex qua unius Nitocris reginae mentionem inicit, reliquos reges omnes usque ad Labynetium ne Nebucadnezare quidem excepto silentio transit (1, 185—187). Eximie praeterea Xenophontis auctoritas firmatur verbis Aeschyli, Pers. 762—65, qui ita de Mediae Persiae regibus: *Μῆδος γὰρ ἦν ὁ πρῶτος ἰεγεμὼν σιγατοῦ* (Astyages), *Ἄλλος δ' ἐκείνων παῖς ἰδὸν ἔργον ἤγγασε Τρίτος δ' αἰ' αὐτοῦ Κῆρος, εἰδαῖμα ἀνὴρ κ. τ. λ.* Accedit adeo locus Abydeni (ap. Euseb. in chron. armen. 1 p. 61 Auch.), quoniam perbrevis et subobscurus, in quo Darii nomen expugnatorei Babyloniae tribui videtur: „Darius rex de regione depulit aliquantulum (Babyloniae regem)“, v. HENGSTENBERG Beytr. z. Eiol. in das A. T. I pag. 50. Qui secus sentiebant, vel *Astagem* ipsum intelligebant, ut Syncellus in chronogr. p. 332 Cedrenus in chron. p. 142, MASHAMUS in canone chron. p. 604 sqq., vel *Astiyas fratrem* quendam aliunde ignotum, quem Cyrus Babyloniae praefecerit, ut DES VIGOULES in chronol. de l'hist. sainte II, 495 al., vel denique, quod nullam prorsus veritatis speciem habet, *Darium Hystaspis* filium. Cacterum LXX semel (Dan. VI, 1) pro דָּרָב possuisse videntur *Δαράξιζος ὁ τῶν Μῆδων*, reliqua autem verba ad *Δαρείον* referunt, quomodo דָּרָב alibi reddunt satis constanter. — 2) *Darius, Hystaspis* filius, qui Pseudo-Smerden inter et Xerxen Persiae imperium tenens per triginta sex annos, secundo imperii sui anno Iudaeis templi restituendi veniam dabat. Esr. IV, 5. 24. V, 5—7. VI, 1. 12—15. Hagg. I. 1. II, 10. Zach. I, 1. 7. VII, 1. — 3) *Darius Persa* (דָּרָב בְּרִיךְ) Neh. XII, 22 i. e. (modo haec a Nchemia scripta sunt) *Darius Nothus*, filius Artaxerxis Longimani, qui Persiae fasces tenuit 125—406 a. Chr. Sed Josephus (Ant. XI, 7. 8) quae apud Nchemiam narrantur ad Alexandri M. et *Darii Codomanni* tempora refert, quem propterea h. l. intelligunt GROTIUS, CLERICUS al. Vide JANUS Archaeol. II, 1 p. 278. PRIDEAUX Zusammenhang des A. u. N. T. 1, p. 404 sqq.

Forma nominis nostri in V. T. obvia non multum differre videtur a gemina eius specie in vetere lingua persica, quae teste Strabone (XVI p. 85 Casaub.) erat *Δαράβης*, nisi mavis ibi cum CASABOVO et SALMASIO (Exercit. Plin. p. 405) legere *Δαράβης*, vel quod praetulerim *Δαράβης* infra J. D. MICHAELI in Supplement. p. 461 (v. tamen infra ad דָּרָב) et in inscriptionibus Persepolitansium cuneiformibus (v. NIEBUHR itin. II, tab. 21) GROTEFENDIO interprete (v. Heerenii Opp. hist. T. XI p. 317) scribitur *Darheusch vel Darjesusch*, ex interpretatione ST. MARTIANI (Journal asiatique, fevrier

1823) *Darciousch, Darcionousch*. Ctesias id scribit *Δαράβης*. Persae recentiores eum regem appellant *دَارَا* et *دَارَاب*, abiecta, ut videtur, terminatione *ش*, quae in multis nominibus persicis promiscue additur et abiicitur

„ut *آزارش* et *آزار* vexatio, *آزرش* et *آزر* pretium, dignitas,

آسایش et *آسای* quies, *آسپیش* et *آسپیری* totus, completus, *موت* et *موتلش* expectatio, *پوش* et *پوشesch* tegumentum, *افارن* et *افارinesch* creator, *چاندا* et *chandisch* risus. *چار* et *چaresch* cibus ect. (SIMONIS nomast. p. 585)“ adde *خَور* et *choresch* sol, atque ita *Darab* et *Darabesch* s. *Darabesch* (دَرَاب). — De significatione eius plures sunt veterum recentiorumque sententiae. Una est Herodoti VI, 98: *δράβαια καὶ ἑλλάδα γλώσσῃσιν . . . Δαράβης ἰσθμῆς* (cod. Archiep. ἰσθμῆς) i. e. coëreitor, quam vindicant BOCHARTUS (geogr. s. p. 61) alique coll. pers. coëreitor (v. CASTELL. et Mevinsk.), BOULEXIS (Ephemerid. lit. Halensis 1834 no. 116 pag. 318) coll. sanscr. *dhāri* frumiter tenens [adde persicum *دَارَا* = *دَارَنده* tenens]: altera Hesychni, qui *Δαράβης*, inquit, *ἐπὶ Πελοπόν. ὁ γρόνμος, ἐπὶ δὲ Φωνγῶν ἔπτοσ*, quae convenit cum verbo persico [adde persicum *darjastan* intelligere, imp. درياب (v. SIMONIS I. c.)]. Ex recentioribus ANQUETIL DE PERROX (v. Zend-Avesta ed. Kleuker II p. 49) Darii nomen corruptum putabat ex duobus vocabulis zendicis *Eater-afesch* i. e. *qui in aqua fuit* vel *qui in aqua repertus est*, idque celebrabat ad *Darium Codomannum*, quem puerum expositum fuisse constat; alii, ut D'HERBELOT (bibl. orientale v. Dara) *Dara* proprie regem notare statuant, quod verborum ut ex linguae usu probari possit; sed habent omnino *Dara* et *Darab* in lingua persica recentiore significationes, quae nomini proprio explicando adhiberi possunt: est enim *دَارَا* q. tenens (v. supra) dein *robur, potestas* et propterea epitheton regum. In lexico *برهان* قانع (Calcuttae 1818 fol.) p. 368 *دَارَا* ita declaratur: *دَارَا . . . نام پادشاه مشهور است که داری اَکبر باشد*

اورا داراب نیز نویسند *او در زمان سکندر کشته شد* *ودارای اصغر پسر اوست و بمعنی دارنده تم هست و اشاره* *Dara est nomen regis noti, Darii maioris, qui etiam Darab vocatur* [Darii Codomanni]: *is tempore Alex. M. interfectus est. Et Dara minor est filius eius. Est etiam i. q. دارنده tenens* [part. a داشتن tenere, habere] *designat naturam summi creatoris* (Tenens, Omnitentis) *et epitheton regum . . . et ibidem: و بمعنی در و تر و شان و شونت* *دَارَاب* *دَارَاب* *notat etiam potestatem et robur et altitudinem et vim et ostentationem sui ipsius* (magnificentiam). Idem valet *دَارَات*. Eadem fere et maximam partem iisdem verbis dat lexicon regis Oudensis *H-fti Kalsam s. septem maria dictum* (Lucknoviae in India 1822 VII Voll.) T. II. p. 156. Cacterum facile patet, non audiendos esse, qui punctorum hebraeorum aucto-

custodit me in hac itinere. XLII, 25. XLV, 21. 23. Ex. XXXII, 20. XXXIII, 3. Jos. IX, 11. Iud. XIX, 9. Iob. VI, 18. 2 Sam. XI, 10. *הלא נדרה אהיה בא* nonne de itinere venis? 1 Reg. XIX, 7: *רב ימים הדרה* nimis longum tibi est iter. Jes. LVII, 10: *דרה נעצת* a longo itinere fessa es. דרה in itinere (interwegs) Gen. XLII, 38. Ex. IV, 24. XVIII, 8. 2 Sam. XI, 10. — *דרה iter facere* Iudd. XVII, 8 gr. *ταύθω δδόν* Marc. 2, 25. *ποιούθω δδόν* Herod. 7, 40. הלה דרה id. Gen. XXVIII, 20. Prov. VII, 19. — 1 Reg. XVIII, 27: דרה נל pr. habuit iter. *פית עי iter faciendum*, nostr. *er hatte einen Weg* zu machen, ist ausgegangen. — *iter* unius diei iter (quattuor fere millia germanicae confines, v. J. M. HARTMANN prolegg. ad Edrisii Africam p. 116. 118. ROSENM. Alterthumskunde I, 1, p. 161.) Num. XI, 31. 1 Reg. XIX, 4. *ששת ימים דרה* trium dierum iter Gen. XXX, 36 cf. XXXI, 25. Ex. V, 3.

2) *via*, qua inceditur, ה' δδός, i. q. ארח q. v. על הדרך ad s. iuxta viam Gen. XXXVIII, 21. 1 Sam. XXIV, 3. XXVI, 3. Esr. VIII, 31. *פולי דרה* Gen. XLIX, 17. *על דרכים* in iuxta vias Jer. III, 2; *sed בדרה* in ipsa via (mitten auf dem Wege) Num. XXII, 22. 23. 31. 34. *דרה דרה* et ראש דרה et bivium (v. אש, ראש) דרה *viam sternere*, munire (v. sub his verbis), adde דרה נתי דרה *viam facere*, cod. sensu Jes. XLII, 16. הלה דרה XLIII, 19. — Dicitur דרה ire viam Deut. I, 31. Iud. II, 17. et ita post alia verba cumd. sq. acc. vclut *התשן דרה* Num. XXI, 51. *הנה דרה בות הרון* Jos. XIII, 18 (cf. GUSSETI Comment. p. 363), *sed etiam דרה incedere in via*, Joël II, 17: *איש בדרהו גבון incedunt quisque in via sua*, Jes. XXX, 21. XXXVII, 29. 34. LXV, 2. Jer. XLII, 3; *דרה דרה* decedere de via Ex. XXXII, 18. הלה דרה detrudere de via (v. נטה). — De loco pervio et ad iter apto Jes. XLIX, 11: *הנה דרה* omnes montes meos facio viam, i. e. facile pervios. Comm. 9: *הנה דרה* fructus i. e. commodata vel inconmoda ex vitae ratione nana I, 31. הנה דרה bene curavit (non neglexit) vitae suae rationem 1 Reg. II, 4. VIII, 25. Ps. XXXIX, 2. הנה דרה בראשו נתן דרה דרה de Jehova: *rependit et vitae rationem* Ez. IX, 10. XI, 21. XXII, 31. et הנה דרה איש דרה Jer. XVII, 10. — In Plur. Iob. IV, 6. XXII, 3. XXXI, 3. XXXIV, 21. Prov. V, 21. XVI, 2. 7. Jer. XXXII, 19. Ez. VII, 3. 4. XVI, 4. 7. 61. XXIV, 14. Hagg. I, 5. 7. ceter. Ps. CXXXIX, 3: *כל הנה דרה* omnes viae meae i. e. omnia studia et consilia mea tibi accurate nota sunt. הנה דרה bene agere Jer. VII, 3. 5. VIII, 11. XXVI, 13. הנה דרה bene componere vitam suam 2 Chr. XXVII, 7. Passim servata viae imagine, ut sequi et imitari 1 Reg. XV, 26. 34. XVI, 2. 19. XXII, 25. 2 Reg. VIII, 18. 27. XVI, 3. 2 Chr. XI, 17. XX, 32. XXI, 6. 15. et v. c. בדרה ה' v. c. הנה דרה בדרה דרה 2 Chr. XVII, 3. XXI, 12. XXII, 3. XXVIII, 2. XXXIV, 2, prius etiam sq. plur. ut אל הנה דרה הנה דרה, ut locum

quo habitat lux? Comm. 24. ubi vulgo supplent אשר. — De acc. loci v. infra. β) loci ad quem I. iuxta quem via est. Jes. VIII, 23: *הנה דרה via maris* i. e. regio ad mare (Galilaeam) sita. — b) aquas, cuius est via, qui in ea incedit. דרה דרה via aquae Prov. XXX, 19. דרה דרה via regia i. e. publica, militaris Num. XX, 17. XXI, 22, ה' δδός ה' βωθλ' Herod. 5, 53. הנה דרה in itinere suo. i. in via consueti perexit (scimus Weges gehen) Gen. XIX, 2. XXXII, 2. Num. XXIV, 25. Jos. II, 16. Iud. XVIII, 26. XIX, 9. 1 Sam. I, 18. XXVI, 25. 1 Reg. I, 49, similiter הנה דרה rediit ad viam suam 1 Sam. XXV, 12. הנה דרה convertit se ad viam suam i. e. suam ipsam viam secutus est Jes. LIII, 6. LVI, 11. — Jos. XXIII, 14: *הנה דרה* co viam omnium hominum i. e. viam ad inferos. 1 Reg. II, 2. — Loens ad quem via ducit, ponitur etiam in Accusativo ad He paragogico (gr. δδός ες, ες), ut הנה דרה דרה via in septentrionem, i. e. septentrionem versus Ez. VIII, 5. הנה דרה דרה XL, 6. Semel interposito alio verbo Hos. VI, 9: *הנה דרה in via ad Sicimam trucidant*. — Ex significacione prima pendet

3) tropicus vocabuli usus pro *agendi ratione*, ex trita metaphora, qua itio refertur ad actiones hominum (der Wandel pro das Handeln, quorum prius pr. significat pedibus incedere, posterius manibus tractare, cf. not.) Gen. XIX, 31: *non est vir in terra, qui nobiscum coagat* הנה דרה ברה *more omnium hominum*. Prov. XXX, 19: *הנה דרה* quod vir agit cum puella, significantur mysteria tori. Spec.

a) *vita*, *vivendi*, *sentientium agendique ratio* tum hominis tum Dei (Jes. LV, 8: *לא דרה דרה*), in sing. et plurali. a) de homine, in Sing. Jes. XI, 27. Iob. XVII, 10. 36. XXIII, 10. Jer. XXXII, 39. 2 Chr. VI, 23 et saepe. דרה דרה Prov. II, 20. דרה דרה IV, 14. דרה דרה XII, 15. הנה דרה דרה XVI, 51. הנה דרה IX, 6. הנה דרה fructus i. e. commodata vel inconmoda ex vitae ratione nana I, 31. הנה דרה bene curavit (non neglexit) vitae suae rationem 1 Reg. II, 4. VIII, 25. Ps. XXXIX, 2. הנה דרה נתן דרה דרה de Jehova: *rependit et vitae rationem* Ez. IX, 10. XI, 21. XXII, 31. et הנה דרה איש דרה Jer. XVII, 10. — In Plur. Iob. IV, 6. XXII, 3. XXXI, 3. XXXIV, 21. Prov. V, 21. XVI, 2. 7. Jer. XXXII, 19. Ez. VII, 3. 4. XVI, 4. 7. 61. XXIV, 14. Hagg. I, 5. 7. ceter. Ps. CXXXIX, 3: *כל הנה דרה* omnes viae meae i. e. omnia studia et consilia mea tibi accurate nota sunt. הנה דרה bene agere Jer. VII, 3. 5. VIII, 11. XXVI, 13. הנה דרה bene componere vitam suam 2 Chr. XXVII, 7. Passim servata viae imagine, ut sequi et imitari 1 Reg. XV, 26. 34. XVI, 2. 19. XXII, 25. 2 Reg. VIII, 18. 27. XVI, 3. 2 Chr. XI, 17. XX, 32. XXI, 6. 15. et v. c. בדרה ה' v. c. הנה דרה בדרה דרה 2 Chr. XVII, 3. XXI, 12. XXII, 3. XXVIII, 2. XXXIV, 2, prius etiam sq. plur. ut אל הנה דרה הנה דרה, ut locum

XVI, 3. 2 Chr. XXI, 6, et posterius sq. *sing.* v. 2 Chr. XVII, 3. Dicitur etiam לַבַּיִת בְּדַרְכֵי הַבָּיִת sectatus est, quae animus eius appetebat Ecel. XI, 9. Jes. LVII, 17 (cf. Num. XV, 39). — β) de Deo. Duplicem autem sensum usurpatur formula *via Dei, viam Dei*. Significat ea primum *agendi rationem Deo probatam*, quam plii homines sequuntur, in *sing.* ut דַּרְכֵי הַבָּיִת לֹבֵב יִשְׂרָאֵל Iob. XXIII, 11. Ps. XXXVII, 31. Ps. XLVII, 11: הַדְרִיכֵי יְהוָה *doce me, Jehova, viam tuam*. V. 9: לְפָנַי הִצַּדֵּךְ דַּרְכֵיךָ *complana ante me viam tuam*, fac ut facile procedam in via a te praescripta. XXV, 9. LXXXVI, 11. Jer. V, 4, 5. 2 Reg. XXI, 22, et in plur. Jes. II, 5. (Mich. IV, 2). Ps. LI, 15, max. in formula דַּרְכֵי הַבָּיִת בְּדַרְכֵי הַבָּיִת sequi vias Dei i. e. vitam gerere Deo probatam Deut. VIII, 6. X, 12. XI, 22. XIX, 9. XXXV, 17. XXXVIII, 9. XXX, 16. Jos. XXII, 5. 1 Reg. III, 14. VIII, 58. XI, 33. Ps. LXXXI, 14. Jes. XLII, 24. Zach. III, 7, it. שְׁפָר דַּרְכֵי הַבָּיִת Ps. XLVII, 22. *Syn.* est דַּרְכֵי הַבָּיִת דַּרְכֵי הַבָּיִת Ps. CXIX, 27. Dein notat etiam *agendi rationem*, quam Deus ipse acquirit, das Handeln Gottes, wie Gott handelt (δὸς δὲσθ Matth. XXII, 16. Act. XVIII, 26. δὸδὸν εὐδὸν Act. XIII, 10). Ps. XVIII, 31: הַדָּאֵל הַיְמִינִים דַּרְכֵי הַבָּיִת *Dei via est integra*. Deut. XXXII, 4. Iob. XXI, 31. XXXVI, 28, pl. Hos. XIV, 10. Ps. CXLV, 17, et spec. *operationem Dei* in creando et conservando mundo (das Wirken Gottes). Prov. VIII, 22: הַדְרִיכֵי הַבָּיִת הַיְמִינִים הַדְרִיכֵי הַבָּיִת *Jehova creavit me primitias operationis eius*, als den Erstling seines Wirkens. Plur. *opera Dei* Iob. XXVI, 14. XL, 19 (14).

b) *Deum colendi ratio, cultus Dei, religio*. Amos VIII, 14: הַבָּרֶה שְׂבַע הַבָּרֶה *cultus Beersabae* i. e. idololatria. Ps. CXXXIX, 24: הַבָּרֶה עֵבֶד הַבָּרֶה *cultus idololorum* et ibid. הַבָּרֶה עֵבֶד הַבָּרֶה *cultus antiqui temporis* i. e. verus et genuinus cultus patrum s. patriarcharum, cf. הַבָּרֶה עֵבֶד הַבָּרֶה Jer. XVIII, 15 et הַבָּרֶה עֵבֶד הַבָּרֶה VI, 16. — Passim est

c) passive: *sors, quam aliquis experitur*, nostr. *wie es jemandem geht*. Gen. XXXI, 35: *mos s. sors mulierum mihi*. euphemismus pro. menstrua patior, Luth. es geht mir nach der Weiber Weise. (Cf. talmud. i. e. i. consuetudo sc. mulierum, de menstruis). הַבָּרֶה הַבָּרֶה *secundum sortem*, quam Aegyptii experti sunt Jos. X, 24. Ps. XXXVII, 5: הַבָּרֶה הַבָּרֶה גִּיל יְהוָה *Jehovae committe sortem tuam*. Iob. VIII, 19 et servata viae imagine Iob. III, 22. Am. II, 7. Plur. Ps. X, 5: הַבָּרֶה הַבָּרֶה הַבָּרֶה *prospera est sors eorum omni tempore*.

Quod *viae* v. c. in lingua Hebraea ad vivendi, agendi et Deum colendi rationem s. *morem et religionem* refertur. id in permullis aliis sit eius significationis vocabulis Semiticis. Ita *طريق* *via*, pec. *recta*, vera religio Cor. 4, 166, *سبيل* *via*, *على سبيل* modo, ratione, *سبيل الله* religio Cor. 4, 76—78. 85. 136. 165. 9, 24. 12, 108, *طريق* *via*, vivendi ratio, secta, religio v. Tim. II, 64.

ἄγῆ Mang. Abulf. Ann. II, 266. III, 534, *منهج* *via* regia, pro genuino Dei cultu Cor. 5, 52, *سيرة*, *سيرة*, *سيرة* *via*, it. *modus*, *ratio*. Aethiop. *ፍፍፍፍ*: *via* it. *modus* et *ratio*, plur. *ፍፍፍፍ*: *viam*, *mores*; *ግዕዝ*: *ratio*, *mos*, *indoles*, pr. *via* a *ግዕዝ*: *inigravit*, *ጠረጠ።*: *incessus*, *vitae ratio*. Sam. *ḫṣṣṣṣ* de religionis, v. Carm. Sam. in Anecdott. Orient. I. p. 99. Ita etiam pers. *س*, *via*, sexcenties de religione in Pendl-Namch, *س* *مرد* *vir pius*. Sin. *dao* *via*, *recta via*, inde *virtus*, *hing* *ire et agere*, *hing-dao* *viam ire* i. e. recte agere. Graeci dicunt *γνώσις ὁδὸν* *mentis ratione* Euripid. *ἄδισον ὁδὸν ἱέρω* Thucyd., *max.* apud Stoicos *ὁδὸν ἐξεργάζων*, *ἰσορροπία*, *ἐλεγγειον* certa aliqua ratione aliquod excogitare, censere, redarguere, v. *ΓΑΡΑΚΤΗΡΙΟΝ* de stylo N. T. cap. 32. De religione christiana dicitur ὁδὸς Act. IX, 2. XIX, 9. 23.

דַּרְכֵי הַבָּיִת m. *locus qui calcatur*. In st. estr. *בַּהַר הַבָּיִת* *locus qui calcatur planta pedis* Deut. II, 5 (cf. Deut. XI, 24. Jos. I, 3).

דַּרְכֵי הַבָּיִת, non nisi in pl. אֶדְרֵיכֵי הַבָּיִת 1 Par. XXIX, 7. Esr. VIII, 27 *daricus*, moneta Persarum aurea. c. Aleph prosthetico pro simpl. דַּרְכֵי הַבָּיִת, quod est in Mischna (Baba bathra 10 §. 2. Schekalim 2 §. 1. 4, ubi male nonnulli דַּרְכֵי הַבָּיִת legunt, vide Lex. Aruch), cf. syr. *دَارِيك* Barhebr. p. 207. Asseman. bibl. or. II, 274. Pesch. ap. Esr. I. c. [errore enim niti videtur, quod habet Ferrarii nomencl. syr. p. 830 *دَارِيك*, quanquam litterarum ordo docet, ab ipso Lexicographo ita scriptum esse], a qua forma proficiscitur gr. et lat. *daricus*. Alii דַּרְכֵי הַבָּיִת q. v. Vulg. *solidos* reddit, LXX in Par. *ζουσοῦς*. — De origine vocabuli in veteri lingua persica quaerenda facile consentiunt eruditi (neque audiendi, qui a gr. *δαγμα*) repetunt, ut FULLERUS in Miscell. VI, 12. WASSERUS in Crit. sacris VI p. 1017), sed de analysi et significatione eius non una est sententia. Aliis enim, idque nobis prae caeteris placet, a) דַּרְכֵי הַבָּיִת, *دَارِيك* est diminutivum a *دَار* quod *Darium* notare videtur, si vera est scriptura vulgaris *Jaguṣ* apud Strabonem (XVI p. 587, sed cf. supra v. דַּרְכֵי הַבָּיִת): *Darcon* s. *Dericin* igitur qs. *Darilus*. aptissimum nomen monetae imagine regis ornatae (v. LORSBACH Archiv II, 278. BERNSTEIN Barhebr. illustr. pag. 49); aliis b) דַּרְכֵי הַבָּיִת compositum videtur ex *דַּר* *Darius*, et *כּוֹנֵן* *چونده* *vultus*, ut *دَارِي كُون* sit *Darii vultus* (Lorsbach l. c.), vel c) ductum a pers. *دَرگاه* *aula regia* (pr. locus portae), addita terminatione semitica *כּוֹנֵן*, ut moneta *aulicam* s. regiam notet (Simonis Lex. ed. III, p. 42); vix enim memoratu dignus SALMASIUS (de usuris p. 246), qui idem esse putat atque pers. *دَرگه*, quod e gr. *δαγμα* ortum. Haud minor est veterum recentiorumque dissensus de origine huius monetae ut ita dicam histo-

rica, quamquam in eo fere consentiunt a Dario quodam rege eam nuncupatam esse. Hesychius enim a Dario, Persarum rege, cas appellatas esse censet (cf. Hierod. IV, 66), sed Harpocration: *ἐλλήθισαν δὲ δαριεὺς ὄζω ὡς αὐτὸς πλείους νομίζοναν ἀπὸ Λαγίου τοῦ Ἐλύσου πατρὸς ἄλλ' ἐγ' ἐτίθον βασιλεὺς*, et usdem fere verbis Suidas: ... *ὄζω' ἐτίθον τινὸς παλαιοτέρου βασιλεὺς* (cf. Schol. ad Aristoph. Eccles. 545 (589), quos Darium Mediam s. Cyaxarem his verbis significare censent ΠΡΩΒΕΛΥΧ, *ΥΡΤΑΥΝΓΑ* (observ. sacrae II p. 308) al. Modo probari possit, quod docet ὁ ΠΡΩΒΕΛΟΥ (v. *Dara*), *Dara* appellative regem notare, *daricus* etiam monetae regionem in universum notare possit (Wineri Reallex. I, p. 292): sed certa illius usus vestigia desunt. Quicquid est, haec moneta, quemadmodum apud Graecos (v. Athen. XII p. 551), ita apud Iudaeos in usu erat post exilium (Esr. VIII, 27), et auctor Paralipomenon (1, 29, 7) Davidis adeo opes ad daricos revocatas computat. Aurei Darici a metalli puritate celebrabantur (v. Hierod. I. c.), sed argentei etiam exstant et hodieque exstant, talesque in Talmude I. c. intelligendi.

Quod ad pondus attinet et valorem, Harpocration et Suidas s. h. v. aureo attico (*χαρσοῦς*) daricum exaequant, cui fere convenit, quod exemplum in numophylacio Parisino extantia a BARTHELEMO et GOSSELINO explorata 28½ francos gallicos valent (v. Memoires de l'acad. XXI. p. 24. CORAY ad Plut. Parall. V, p. 416). Hodie darici cum auri. tum argentei summae sunt raritatis, neque tamen temporum cursu plane perierunt, quod temere contendit J. D. MICHAELIS (Supplem. p. 471), rei numismaticae parum peritus. Asservantur exempla in Museo Vindobonensi et in numophylacio Parisiensi, de quibus v. Mus. Caesar. Pembrockianum P. I. tab. 1. no. 2. P. II. tab. 75. SESTIMI lettere numismatice. T. III. pag. 146. tab. III. no. 7 et ΜΙΟΝΝΕΤ descr. des medailles antiques T. V. p. 640—648. In his alii caput regis tiara ornatum, alii regem curru insidentem, alii sagittarium exhibent, qui flexo uno genu dextra bastam tenet, sinistra arcum praetendit (cf. Plut. Lacon. apophthegm. p. 211). Quod sequitur specimen ligno incisum, ex ΜΙΟΝΝΕΤΙ opere modo laudato (Recueil des planches, tab. 36, no. 1), repetitum est:

Quaedam ex his exemplaribus litteras habent persicas characteri tamen phoenicio saepe similes (v. Miomnet. I. c. tab. 29), unum etiam graecam inscriptionem *HYCATOPH*, unde recte colligitur, haec in urbibus imperio persico subiectis signata esse. Cf. ECKHEL doct. numorum vett. Vol. I. pag. 551. BRISSEX de regio Persarum principatu, ed. 1595, pag. 277. Nihil fere bonae frugis dabunt J. D. Michaelis Supplem. p. 469.

דַּרְרָמוֹן nonnisi pl. דַּרְרָמוֹנִים m. *darici* Esr. II, 69. Neh. VII, 70, 71, 72 i. q. דַּרְרָמוֹנִים. (Duo codd. Esr. VIII, 27 pro דַּרְרָמוֹנִים habent דַּרְרָמוֹנִים אַרְרָמוֹנִים). Verisimillimum etymon dedit BOULETIUS (symb. pag. 22) a pers. *داران* Darii arcus; sagittarii enim imaginem referre hos nummos, nunc eummaxime vidimus (v. אַרְרָמוֹן). Plut. apophthegm. lacon. I. c. *τοῦτον ἐπισημιον εἶχε*.

דַּרְרָמוֹן i. q. דַּרְרָמוֹן Damascus q. v. Adde talmud. דַּרְרָמוֹן quod R. Tanchum interpretatur *الاجاص pruna*. Proprie sunt pruna *Damascena*.

דַּרְרֵי chald. i. q. hebr. דַּרְרֵי *brachium*. Pl. e. Suff. דַּרְרֵי Dan. II, 32. In Targg. sing. דַּרְרֵי emphat. דַּרְרֵי c. Suff. דַּרְרֵיהֶן Plur. דַּרְרֵיהֶן Gen. XLIX, 24, דַּרְרֵיהֶן Hos. VII, 15. Syr. *ܕܪܪܝܐ* id.

דַּרְרֵי id. ascito Aleph prothetico. *cum brachio* i. e. robore Esr. IV, 23. In Targg. Kaniez correpto אַרְרֵי, אַרְרֵי. Inde

דַּרְרֵי (validum, de urbe munita) n. pr. 1) metropolcos veteris Batanaeae Num. XXI, 33. Dent. I, 4. III, 1. 10. Jos. XII, 4, quae postea Manassitis assignata est Jos. XIII, 12. 31. LXX. *Ἐδραῖν, Ἐδραῖν*. Eadem est atque *Adraa*, de qua Eusebius v. Astaroth: *παράκλιται δὲ ἐν τῇ Βασιτανίᾳ Ἀδραῖ πόλις τῆς Ἀραβίης ὡς ἀπὸ σημείων ἔστι* (sc. ab Astaroth). *ἡ δὲ Ἀδραῖ τῆς Βόστρου διέστανε σημείων λέ, et Ἀδραῖ Ptolemaei (V, 17);* dein non infrequens eius mentio est in Actis Conciliorum, erat enim sedes episcopi (v. RELANDI Palaest. p. 547 sq.), et in historia expeditionum sub crucis signo susceptarum, quarum tempore civitas Bernardi a Stampis nuncupata est (Guil. Tyr. hist. XVI). Arabum Geographis appellatur (v. Abulfedae Syriam p. 97. Nubiensem p. 134, coll. Michaëlis Suppl. pag. 28 sq., hodie *Drāa*, v. Seetzen in v. Zach Correspondenz XVIII, 355. *Burchardti* itin. I, 385. *O. v. Richter* Wallfahrten pag. 172. *Buckingham* Travels II, 146. Quae ad hanc urbem pertinent, male a nonnullis Geographis translata esse ad urbem Hadrach (דַּרְרָה) Zach. IX, 1) nuper ostendit Hengstenbergius (Christologie II, p. 92 sq.). — 2) oppidi Naphthalitarum. Jos. XIX, 37.

דַּרְרֵי n. pr. v. דַּרְרֵי.

דַּרְרֵי rad. inusit., chald. i. q. דַּרְרֵי *sparsit*, arab. دَرَرَ festinavit. Inde

דַּרְרֵי n. pr. viri Esr. II, 56.

דַּרְרֵי rad. in verbo inusit. pr. onomat. *torsit, drehen* (vic. radiei דַּרְר alisque, quos ibi laudavimus, adde

τάχος, τοχρέτω, germ. *Dorl, drillen, trillen, trillern*), arab. Conj. IV. fusum celeriter torsit mulier, كَرَّارَةٌ *karra'at* fusus, كَرَّارٌ *karra'at* mulier fusum celeriter torquens, hebr. 1) *volavit in gyrum avis* (fort. etiam onomat. ut nostr. *purren*), unde דָּרָר hirundo, a gyratione dicta; it. celeriter in orbem ivit equus (cf. דָּרָר), arab. كَرَّابٌ *karra'ab* equus velox. Motus celer refertur 2) ad *micandi* et *radiandi* significatum, arab. دَرَّ *darra* radiavit lucerna, كَرَّ *karra* lucerna, كَرَّي *karra'i* stella radius, דָּרָר *darra'ar* margarita (quanquam haec a rotunditate quoque dicta esse possit), et דָּרָר *darra'ar* regio lucida. A radiando denique est 3) *radiatim fluxit* lac, sanguis, pluvia (arab. دَرَّ *darra* ap. GOLIUM et FREYTAGIUM no. 1—3, كَرَّ *karra* copia lactis), inde *libere se effudit* (v. דָּרָר no. 2. 3): it.

luxuriavit, exuberavit herba (arab. دَرَّ v. Freytag no. 5), v. דָּרָר. Paulo aliter has significaciones dispescueram in Comment. ad Jes. LXVI, 11 a micandi significatu proficiens: hic tamen secundarius esse videtur.

דָּרָר *darra'ar* Esth. I, 6 lapis quidam pretiosus pavimentis in regia Xerxis adhibitus. Arab. كَرَّارٌ *karra'ar* collect. דָּרָר *darra'ar* ve. est perfrequens, *margaritav* notans, maxime maiores (v. BOCHARTI Hieroz. II, p. 712 et TEPHASCUM de gemmis ed. Ravii p. 46. 77. 78), a fulgendo et radiando dictas, ut كَرَّارٌ *karra'ar* margarita (SCHULT. ad Har. 2, p. 108. 109), quod vocabulo hebraeo adhibens BOCHARTUS l. c. pavimenta gemmis margaritisque distincta ab Asianorum luxu non aliena esse observat (p. 716 sqq.). Praevertat Paraph. chaldaeus: דָּרָר דָּרָר יבֵּא רבָּא *darra'ar darra'ar yv'ea raba* margarita in arcibus (piscatoris) maris magni. Malim tamen non margaritas ipsas intelligere, sed *marmoris genus margaritis simile*, velut alabastrum genus, quod vocatur *Perlemutterstein*, vel ipsam matricem margaritarum (Perlemutter). Ita LXX. λίχνιτις λίθος. Apud Talmudicos דָּרָר est *lychnis*, lapis lychnites, gemmae species noctu lucens. Vide in universum BOCHARTUM l. c. p. 708—719. T. III, pag. 639 sqq. Lips. Inde

דָּרָר *darra'ar* (unio sapientiae, comp. ex דָּרָר et דָּרָר = דָּרָר, דָּרָר sapientia) n. pr. viri sapientis actate Salomonis vel paulo ante degentis, 1 Reg. IV, 31. (V, 11), in loco gemino 1 Chr. II, 6 (contr. vel corrupte) דָּרָר.

דָּרָר *darra'ar* m. 1) volatus celer. gyratione, coner. avis in gyrum volans, spec. *hirundo* Ps. LXXXIV, 1. Prov. XXVI, 2. Ita Hebraei interpretes cum Gr. Venet. in Prov. et Luthero, et etymo favente (apud Arabes in proverbio est *دَرَّارٌ حَتَّابٌ* *darra'ar hattab* hirundinis) et parallelismo membrorum, nam utroque loco in altero membro est *passer*. Occurri possit, *hirundinem* etiam alio

ve. *designari*, eamque interpretationem vett. interpretum auctoritate destitui. Hi enim in Prov. generatim *avenem*, in Ps. *turturem* (coll. דָּרָר) reddunt, quod secutus BOCHARTUS (II, p. 51. T. II, 590 Lips.) columbae feræ speciem, *turturem* vel *palastrum* intelligit, provocans ad etymon a *libertate* ductum (v. no. 3) coll.

arab. سَابِحٌ *sabih* quod *columbam liberam* i. e. feram notat. Sed ad utrumque tamen V. T. locum *hirundo* aptior videtur, neque tanta videtur vett. interpretum auctoritas, qui tum fluctuant ipsi tum דָּרָר confundisse videntur cum דָּרָר. FORSKALIVS (descr. animalium p. 10) inter migratorias Alexandriae aves memorat quandam nomine *Daruri*, quae venit cum dactyli maturuerunt. Line Octobris, ex Aegypto superiore, hisque consumtis post tres menses abit, eamque esse posse Hebraeorum דָּרָר suspicabat J. D. MICHAËLIS (Suppl. p. 477): sed ne hoc quidem constat, quibusnam litteris arabicis illud nomen scribatur, an دَرُورِي *daruri*, nec debet satis dubitaverit a Michaële proposita pro certis habere *Zieglerus* ad Prov. l. c.

2) *fluxus largus et liber* (v. rad. no. 3). Ex. XXX, 23: דָּרָר *darra'ar* *myrrha quae sponte* (nulla incisione facta) *effluxit*, i. e. praestantissima. Inde

3) *libertas*. דָּרָר *darra'ar* libertatem annuntiavit servis, captivis Jes. LXI, 1. Jer. XXXIV, 8. 15. 17. דָּרָר *darra'ar* Lev. XXV, 10. שְׁנַת דָּרָר *shnat darra'ar* annus manumissionis (servorum) i. q. annus iubilaeus Ez. XLVI, 17.

דָּרָר *darra'ar* (pro דָּרָר *darra'ar* formativo) *plaga australis*, pr. regio lucida, arca (v. rad. no. 2), opp. דָּרָר *darra'ar* regioni caligine tectae (cf. *שָׁמַיִם יְהוָה* *shamayim yehovah* Rom. II, 12, 23q. Od. 9, 26. 13, 240 opp. *שָׁמַיִם יְהוָה* Od. 9, 26. 12, 81). Deut. XXXIII, 25. Eccl. I, 6. XI, 3. Ez. XXI, 2. XL, 27. 28. 44. 45. XLI, 11. XLII, 12. 13. 18. Poet. de vento australi Job. XXXVII, 17. LXX *shamayim*, semel *shamayim* Deut. I, c. — C. B. MICHAËLIS (in diss. de notione superi et inferi §. 15) דָּרָר *darra'ar* pr. est *delluxus* (coll. דָּרָר no. 3). Inde *locus delluxus, locus inferior*, qualem austrum ab Hebraeis habitum esse ibidem probatum it, opp. דָּרָר *darra'ar* quod a speculando et prominendo dictum sit (rad. דָּרָר). Sed etymo supra propositum magis placet. Ipsa *delluxendi* descendendique notio nostrae radici gratis tribuitur.

דָּרָר *darra'ar* m. *tribulus, spinosus* genus, quod in arvis crescit fringibusque nocet. Bis legitur collect. Gen. III, 18: קָצַר דָּרָר *qatza darra'ar* Hos. X, 8. LXX. *tribulus* i. e. tribuli, planta spinis horrens in agris crecentes (tribulus terrestris Linn. aut Fagonia) Theophr. hist. pl. 6, 5. Diosc. 4, 15. cf. Virg. Ge. 1, 151: Iolium tribulidique fatigant triticeae messes. Plin. II, N. 18, 17. Syr. interpres eodem ve. מְזִיזָה *miziza*, quo etiam in N. T. utitur pro *καυρωται* Mt. VII, 16 et *tribulus* Hebr. VI, 8 (nisi ordo dictionum ibi transpositus est). Bar Ali in Ms. Lugd. et ap. LUD. DE DIEU ad Gen. et Hebr. l. l. c. e. *القردار* *al-qardar* *و يقبل الحنك* *wa yqablu al-hank*

XXXIV, 8, sq. לְ Ps. CXII, 5: אֵין דָּרַשׁ לְנִפְשִׁי nemo curat vitam meam, Jer. XXX, 14, 17, sq. עָלְ עֵינַי curam gessit alic., animam advertit ad aliquem (Acht haben auf jeum.) 2 Chr. XXIV, 6: וְהָיָה כִּי יִרְאֶה אֶת הַדָּרַשׁ לְנִפְשִׁי quidni animam advertisti ad Levitas, ut afferret ect.

Aph. שָׁרַשׁ inf. absol. אָרַרְשׁ (pro דָּרַרְשׁ) Ez. XIV, 3, 1 fut. אָרַרְשׁ 1) pass. no. 1. invenire et adire se passus est, aditum praebuit alicui. sq. לְ, inde exaudivit eum, Ez. XXIV, 5: אָרַרְשׁ אָרַרְשׁ אָרַרְשׁ num exaudiverem eos? XX, 3, 31. Jes. LXXV, 1: אָרַרְשׁ לְנִפְשִׁי לֹא אָרַרְשׁ exaudivi etiam non petentes. Addito acc. rei petentibus concessae Ez. XXXVI, 5 (cf. אָרַרְשׁ c. acc.). — 2) Instratus est i. q. אָרַרְשׁ. 1 Chr. XXXVI, 31. LXX. ἐκείνην αὐτὸν. Vulg. percussit sunt. Targ. אָרַרְשׁ. — 3) pass. no. 4. sanguis repetitus s. vindicatus est. Gen. XLII, 22.

Pi. inf. דָּרַרְשׁ Est. X, 16, modo scriptura gemina est (3 codd. דָּרַרְשׁ), pro דָּרַרְשׁ. cf. ad rad. דָּרַשׁ.

Quamvis quaerendi significatus, si V. P. usum spectas, primarius est (praeter locum Prov. XXXI, 15) unicus haberi possit (LXX. ferme ubique ἀγρίο, ἐξήρτο, ἐκέρτο), origo tamen est in terendo sive manibus, sive pedibus, et quaerendi notio ducta est a palpando et circumcundo, ut in syn. דָּרַשׁ. Syr. דָּרַשׁ est: trivit, calcavit viam, trituravit, et metaph. inquisivit, studuit, disputavit. Arab. درس trivit v. c. vestem (unde دروس vestis detrita Abulf. Ann. II, 252). metaph. trivit libros, studuit, didicet et trans. docuit. Aeth. ደረሰ: studiosè composuit librum. Media radicali r in vocalem emollita (v. ad litt. 1) e nostra radice orta est דָּרַשׁ, quae primariam notionem servavit: utramque formam habes in linguis germanicis: dreschen, belg. dörschen, germ. inf. döschen. Vicinas radd. commemoravi s. v. דָּרַרְשׁ. Variam per particulas constructionem huius verbi peculiari dissertatione illustravit G. ATRIVILLIUS, in sylloge dissertatt. ed. Michaelis no. 19.

דָּרַרְשׁ m. sermo, commentarius, ut saepe in Rabbiniſmo, a significatione translata concionandi et interpretandi, quae ducta est ab inquirendo et in oratione quasi discurrendo (un discours). Arab. دَرَس commentarius,

liber. 2 Chr. XXIV, 27: וְהָיָה כִּי יִרְאֶה אֶת הַדָּרַשׁ לְנִפְשִׁי commentarius in librum Regum, intellige commentarius historicum, paralipomena continentem. XIII, 22: וְהָיָה כִּי יִרְאֶה אֶת הַדָּרַשׁ לְנִפְשִׁי commentarius Iddonis prophetae; tales intellige commentarios quales Caesar scripsit.

דָּרַשׁ germinavit, gramine viruit Joël II, 22. LXX. βλαστῶ. Arabes hanc potestatem habent in rad. دَرَس i. e. prima plantarum germina produxit terra. دَرَس primum terrae germen, دَرَس planta germinans, مَدْرَسَة germenibus tecta terra.

Hiph. germen produxit terra Gen. I, 11. Ideo comm. 12 repetitur vocabulo usatiorē דָּרַרְשׁ.

דָּרַשׁ m. prima terrae germina, gramen tenerum, herba tenera. gr. ζῶον (ut quinquies Alex. . . alibi ζῶον, βότανα, ῥόα) Jes. LXXVI, 14. prata vestiens plusvisque rigaula Deut. XXXII, 2. 2 Sam. XXIII, 14. bestiarum deliciae Job. VI, 5. אָרַרְשׁ viror herbae Ps. XXXVII, 2. Jes. XXXVII, 27. Distinguitur a דָּרַרְשׁ i. e. gramine adultiore, messi maturo Prov. XXVII, 25. item ab אָרַרְשׁ herba adultiore et semen concipiente Gen. I, 11, 12. Ex hoc ipso loco praeterea colligitur, אָרַרְשׁ usurpari praecipue de gramine, quod semine (saltem conspicuo) caret, herbisque tenuioribus, quales in agris non cultae sponte et sine semine nasci credebantur (Theophr. de caus. plant. I, 5) bestiis magis quam hominibus cibum praebiturae. Item comm. 29, 30 et IX, 5 non אָרַרְשׁ, sed דָּרַשׁ herba virens (intelligere olea) hominibus pro cibo assignatur, et 2 Reg. XIX, 26 iunguntur: אָרַרְשׁ אָרַרְשׁ Male vero LXX. et Vulg. Gen. I, e. verba אָרַרְשׁ imictum reddunt βότανα ζῶον, herbam virentem, neque calculum adlicere debebant nonnulli recentiores coll. comm. 29, 30, cuius loci alia est ratio. Jarchius ad Gen. I, e. inter אָרַרְשׁ et דָּרַשׁ idem discrimen statuit, quod inter gall. herbe et herbage, nimirum illud de singulis plantis et oleis dici, hoc multarum herbarum complexionem et quasi vestimentum designare, quo campus induatur (cf. arab. دَرَس ap. Golium), ut recte dicatur אָרַרְשׁ non דָּרַשׁ quae vero observatio synonymiae accurate constituendae non sufficit. (Chald. דָּרַרְשׁ id. Syr. transp. دَرَس et دَرَس herba verna, unde دَرَس de tempore verno Barhebr. p. 560. In Cod. Nas. hoc significatu habes دَرَس, quod male ad rad. דָּרַשׁ retulit NORBERGERS in Lexid. pag. 4. Cf. praec. cacteris cod. Nasar. II, 38: et profert terra دَرَس دَرَس gramina et semina fructusque [cf. Gen. I, 11] it. II, 310. III, 86. De usu Arabum v. in rad.).

דָּרַשׁ pinguis fuit et factus est. De homine Deut. XXXI, 20. (Arab. دَرَس id., د et ʔ inter se permutatis Conj. II. pinguem reddidit eibum, دَرَس pinguedo cibi).

Pi. 1) pinguem reddidit. Prov. XV, 30: לַחֲמוֹתַי לַחֲמוֹתַי לַחֲמוֹתַי lactus nautius pinguis reddidit ossa, medulla q̄s. implet ossa, vires auget. Hinc unxit Ps. XXIII, 5. (Arab. دَرَس inunxit pice camelum). 2) pinguem declaravit. Ps. XX, 4: עֵינַי דָּרַשׁ holocaustum tuum pingue h. e. acceptum habeat. (Ad דָּרַשׁ parag. pro דָּרַשׁ cf. 1 Sam. XXVIII, 15. Prov. XXIV, 14. Jes. LVI, 12). Sec. Kimichium (denom. a דָּרַשׁ coll. no. 5) in cineres redigat Deus, nimirum igne coelitus demisso cf. 1 Reg. XVI, III,

A. 36. 3) (denom. a פִּינְגוּ) a cineribus purgavit. Exod. XXVII. 3. Num. IV. 15.

Pa. pass. Pi. no. 1) pinguefactus est. de terra sanguinis pinguedine rigata Jes. XXXIV. 7 (cf. Hor. Carm. II, 1, 29: quis non latino sanguine pinguis campus? Virg. Ge. 1. 491). de hominibus Prov. XXVIII, 25, et his quidem tributur animae (v. פִּינְגוּ no. 2 lin.) XI, 25. XIII, 1 (cf. Jer. XXXI, 11). Pinguedini autem tribus his locis metaph. dr. pro opulentum fieri, ditescere, v. פִּינְגוּ no. 3.

Hothe. פִּינְגוּתָּהּ pro פִּינְגוּתָּהּ pinguedine oblitus est gladius Jes. XXXIV, 6.

פִּינְגוּ adj. 1) pinguis (de solo) Jes. XXX, 23. 2) succosus (de arboribus) Ps. XCII, 15. Sic pinguis ficus i. e. succosae Hor. Sat. 2, 8, 88. 3) dives, opulentus. Ps. XXII, 30. פִּינְגוּתָּהּ pinguis terrae i. e. divites. Eodem modo transferunt וְדָדִי et נִסְמִי pinguedo ad fortunam lautam et opimam, v. II. A. SCHULTENS ad Elnawabig p. 117. Meidan. prov. p. 48, it. gr. πῶρ, lat. pinguis Hor. Od. 2, 12, 22.

פִּינְגוּ m. c. suff. פִּינְגוּתָּהּ 1) pinguedo Iud. IX, 9, meton. de cibo pingui. Iauto Ps. XXXVI, 9. LXIII, 6. Iob. XXXVI, 16. Jes. LV, 2. Jer. XXXI, 14; fertilitas, ubertas. Ps. LXXV, 12.

2) cinis. isque pinguis, qualis ex hostiis combustis in altari (Lev. I, 16. IV, 12. VI, 3. 4. 1 Reg. XIII, 3. 5) et e cadaveribus in rogo combustis (Jer. XXXI, 40) oritur, Fettsche. Vides, quomodo differat ab אֶשֶׁר q. v. Cinere autem iam veteres ad prata et arva pinguefacienda usos esse docet Plin. XVII, 9.

דָּהּ f. Esth. III, 15. IX, 14 estr. דָּהּ IX, 13. II, 12 (ubi nonnulli codd. דָּהּ, quod non probō) pl. estr. דָּהּ I, 18. III, 8, c. Suff. דָּהּתָּהּ III, 8. sequioris Hebraismi et Chaldaismi ve. 1) mantium (regis Persarum), edictum Est. VIII, 36. Esth. I, 8. III, 8. III, 14 sqq. IV, 3. 8. VIII, 13 sqq. 17. IX, 1. 13 sqq. Inde

2) lex. quippe ex mandato regio pendens Esth. I, 19. II, 12. III, 8. IV, 11. 15, et collect. leges, ius (i. q. פִּינְגוּתָּהּ). דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ Esth. I, 15. 15.

3) Scorsum tractare placet locum plurimis interpretum coniecturis vexatum Deut. XXXII, 2: et venit (Deus) de montibus sanctis לָבוֹא דָּהּ אֶשֶׁר לָבוֹא, ubi tamen permulti codd., maxime in textu (v. DE ROSSI scholia critica ad h. l.) דָּהּ אֶשֶׁר iunctim scribunt, nonnulli etiam per Patach לָבוֹא דָּהּ, duo Sam. אֶשֶׁר דָּהּ. Ex vulgari ve. nostri significatione reddi potest: a dextra eius ignis lex s. mandatum ius (Israeliticum) futurus, idque referri vel ad columnam igneam, quae populum proficisci et subsistere iubebat viamque per desertum monstrabat (cf. infra דָּהּ i. q. דָּהּתָּהּ a non-trando), vel ad fulgura (Ps. I, 2. 3. Hab. III, 5), quibus Deus utitur ministris (Ps. CIV, 4. CXLVIII, 8) mandata sua populo patefacturus. Minus certe placet ignis legis i. e. fulgura inter quae lex populo promulganda erat (coll. Comm. 4). Ex vett. legis

potestatem retinuerunt Vulg. (lex ignea), Saad. Targg. Aben Esra, Luth., sed per hypallagen vix et ne vix quidem admittendam. Multi tamen vel alias acquisiverunt interpretationes. vel de contextu emendando cogitaverunt. In illis est LEXIUS (in diss. Lugd. p. 1010), qui דָּהּ a radice דָּהּ derivandum idem esse volebat quod דָּהּ de columna etiam usurpatum (malim certe דָּהּ i. q. דָּהּ de manu monstrante intelligere); ex his nominandi Alexandrinus, GEDORSTUS, et nuper BOETTCHERUS (Proben alttestamentl. Schrifterklärung p. 1—5). Et Alex. quidem verba nostra reddit: ἐκ δὲ αὐτῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ μετὰ αὐτῶν, procul dubio legens עֲבוֹר אֶשְׁרָה pr. fortes (אֶשְׁרָה enim derivabat a דָּהּ coll. אֶשְׁרִי) cum eo: eandem scripturam secutus Geddesius אֶשְׁרָה (אֶשְׁרָה) torrentes interpretatur, et imbres intelligit ad theophanicam descriptionem pertinentes, Boettcherus אֶשְׁרָה vel אֶשְׁרָה legit, idque compositum esse coniecit ex אֶשֶׁר et אֶשְׁרָה vel אֶשְׁרָה iaculatio fulminum, a rad. אֶשְׁרָה, coll. n. pr. אֶשְׁרָה (q. v.), ut sententia sit: e dextra eius ignis iaculationis (Schießfeuer) i. e. fulgura ad eos missus. Eadem vero haec sententia, aptissima sane, in vulgari quoque scriptura inest, siquidem דָּהּ pro דָּהּ esse potest iactio s. iaculatio a rad. דָּהּ iccit (v. infra notam etymol.); eamque interpretationem, quam nemini in mentem venisse miror, equidem omnibus reliquis praetulerim, tum quia haec adoptata ex vulgari scriptura sensus aptissimus prodit, tum quia haec ratione דָּהּ eiusdem originis esse statuitur, atque דָּהּ lex et דָּהּ fons, v. infra. Plura etiam interpretum et Criticorum pericula dabit A. TH. HOFFMANN in Comment. in Deut. XXXIII (Lips. 1822) p. 20 sqq.

In recentiore lingua persica دَدِ داد est ius, iustitia, a verbo دَادن dāden dare, edere, mandare (Matth. XIV, 10), zend. (et sanscr.) dā dare (gr. δι-δομι. lat. dare). unde dāta-r dator, dātem domum (Bore vergleichende Grammatik, passim), nisi mavis a sanscr. dhā ponere, quod respondet gr. δῶμιμι, cf. θεοφύλαξ αἰθρημι, ἡθεοφύλαξ ῥήτορ, νομοθέτης, nostr. Gesetz a setzen, statutum a statuendo, chald. שִׁבַּח שִׁבַּח. Dat autem lexis potestatem habuisse arguit pelhivicum Datouber index, legisperitus i. q. דָּהּתָּהּ (ANQUETIL DU PERROX III, 499).

Adde armen. դատմ (SCHROEDERI thes. ling. armen. p. 223). In lingua syriaca ve. nostrum saltem rarissimi usus fuisse et vix civitatem nactum videtur. In syriaca enim Versione librorum Esther. Esrae et Danielis hebraicum et chaldaicum דָּהּ pro variis eius significationibus redditur דָּהּתָּהּ mandatum, דָּהּתָּהּ lex et דָּהּ ius, semel tantum, Dan. II, 9 דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ Syrus interpres reddit: דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ una est sententia vestra et his verbis explicandis inservire volebat Bar Ali haec glossa: דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ דָּהּתָּהּ dato est: voluntas sive consilium, arabice consilium, executio rei et una linea interiecta (cave enim hanc ad nostram glossam pertinere putes) دَاطَمَة دَاطَمَة دَاطَمَة

ignis semiticis v. c. הַהֵן וְהַהֵן סלקו אִיתִי aram. אִתִּי et אִתִּי et quae sunt his similia.

Sapius ה littera emollitur in quiescibiles, speciatim 1) in *Jod*, tum in prima radicali, in הַהֵן וְהַהֵן et הַהֵן, tum in media, v. הַהֵן et הַהֵן; ornavit, in הַהֵן וְהַהֵן et הַהֵן, פְּהֵן et פְּהֵן. אִתִּי eruda fuit caro, in אִתִּי i. q. אִתִּי oblitus est, neglexit, cf. הַהֵן pro הַהֵן et germ. *blühen, Mühe*, in Saxoniam inferiore *blößen, Müje*, et similem permutationem litterarum א et י (pag. 2). Eam ob causam ה quoque pariter atque א, א, ז, syllabae primariae praepositum trilitteris formandis inservit, vide הַהֵן i. q. הַהֵן, אִתִּי a stirpe הַהֵן, הַהֵן a stirpe אִתִּי, אִתִּי i. q. אִתִּי, reissen. 2) in *Waw*, maxime in media radice, ut in הַהֵן sam. אִתִּי congregavit, in הַהֵן Libyces, אִתִּי contr. אִתִּי homines, quanquam, ut nunc se habent linguae semiticae, forma durior per ה in dialectis recentioribus et aramaicis frequentior est. Cf. בַּהֵן aram. אִתִּי, אִתִּי circumcidere afflicti, אִתִּי aetas, אִתִּי aram. אִתִּי currere cet.

הַהֵן (de quarum formarum diverso usu vide notam), littera nominibus et pronomibus, raro verbo, praefixa, decurtata ex pleniore הַהֵן, arab. هـ, in lingua vulg. nonnunquam ح v. CAUSSIS grammaire p. 59. 60. App. p. 4. 5. 11. 14, in lingua phoenicia א et ה, unde in minimis Gadicanis א אגרא et אגרא, v. Korr. Pflanzl. und Schriften II, 210 (cf. vicinum אגרא, אגרא p. 94)

1) pr. pronomem demonstrativum, hic, haec, hoc, ut הַהֵן, הַהֵן, τὸ apud Homerum et saepe apud Herodotum.

Ita in formulis הַהֵן אִתִּי hoc die i. e. hodie, הַהֵן hac vice Exod. IX, 27, הַהֵן hac nocte Gen. XIX, 34 cf. 35, הַהֵן eo tempore, eo fere tempore, zu der Zeit. De aliis exemplis disputavimus in gramm. min. §. 108, not. v. c. Ps. XIX, 10: *leges Jehovae sunt veritas . . .* 11. הַהֵן *haec sunt pretiosae* cet. Ps. CIV. 3. Jes. XL, 22. Raro a) relativo praemisum est, ut *is, ea, ill.* 2 Reg. VI, 22: *אִתִּי בְּהַרְדֵּךְ וּבְשִׁחַתְךָ* *cos, quos captivos fecisti gladio et arcu tuo,* vel b) ipsius relativi vices gerit, adeoque verbo praefixum est, sed nonnisi in sequiore Hebraismo. Jos. X, 24: *praefecti bellatorum אִתִּי הַהֵן qui cum eo fuerant.* Esr. VIII, 25: *vasa, אִתִּי הַהֵן quae obtulerant rex et ministri eius.* X, 11. 17. 1 Par. XXVI, 28. XXIX, 17. 36. Dan.

VIII, 1. (Similiter אִתִּי pro אִתִּי verbis et praepositionibus praemittitur, v. DE SAEY gramm. I p. 793 [992 ed. 2]). — Abiit deinde

2) in articulum definitum, ut gr. ὁ, ἡ, τὸ, in quo vel ponendo vel omittoendo similes leges sequuntur Hebraei, atque Graeci et nostrates. de quibus videndi libri gram-

matici (Lgb. p. 652 sq. Gramm. §. 107 — 109 ed. 11. EWALDI gramm. p. 566 sqq.). Unum locum, de quo nuper in utramque partem disputatum est, sed strictim et negligentius, ut lit, ubi ex paucis exemplis indicatur (v. WINKLER Lex. p. 259. EWALDI gramm. hebr. p. 568, et contra Grambergium Religion des A. T. I, p. 12), nunc diligentius tractatum pristinis observationibus addere placeat. Quaesitum enim est et ab aliis pernegatum, ab aliis affirmatum, num articulus definitus aliquando pro indefinito poni possit? Respondendum est: nonnumquam articulum definitum pro indefinito positum recte dici posse; multas tamen notiones ab Hebraeis definite cogitari et exprimi, quae in lingua graeca, germanica, gallica indefinite accepta articulo carcut, quemadmodum recentiorum etiam linguarum nsus hac in re saepe variat, et nominativam in lingua gallica ex singulari quodam linguae idiomate multa cum articulo effertur, quae in germanica cum non admittunt. Sic Gallice eleganter dicitur: nous aurons aujourd'hui la pluie, soyez le bien venu, il a la mémoire bonne, l'esprit inquiet, in quibus locutionibus cunctis ex nostrae linguae usu articulus ne ferri quidem possit. Iam quid Hebraeorum usus in hac re habeat peculiare, ad classes quasdam revocare placeat, quae tamen maximam partem eo redeunt, ut articulus rebus notis praefigatur (Apollon. de synt. 1, 6: τὸ ἄστρον προσηγορεύσαν γυνῶσι δὲ λαῖ, et ibid. ἄστρον, οὐ ἐξαιρέτως ἐστὶν ἡ ἀναγορά, cf. 2, 3: ἰδιώματα ἀναγορῶς προσηγορευμένον προσηγορῶν δεύτερον γινώσκεις. Cf. quae egregie disputata sunt in ΠΑΡΗΣΙ Περμης I, p. 178 ed. germ.). Articulo igitur, secus atque nostratum fert consuetudo, nonnumquam

a) nomina, quae materiae et rerum genera designant omnibus nota, allgemein bekannte Materien und Gattungsbegriffe, ut הַהֵן, הַהֵן, הַהֵן, הַהֵן. Gen. XIII, 2: *Abrahamus valde dives erat* הַהֵן הַהֵן. Deut. XIV, 26: *et eroga pecuniam* הַהֵן הַהֵן הַהֵן הַהֵן. Exod. XXXI, 4: *in Gold und Silber zu arbeiten.* Thren. IV, 2: *ניסְתָּאֵם בַּזָּבֵן*. Jes. I, 22: *vinum* הַהֵן הַהֵן. Ex. III, 3: *et obtulerant arcum et bitumine et picc.* 2 Reg. IX, 30: *ניסְתָּאֵם בַּזָּבֵן* sic legite ihre Augen in die Schminke. Cf. Gen. VII, 12 (הַהֵן, ut gall. la pluie). Jes. XXVII, 7. XL, 19. XLIII, 24. Similiter articulo delectantur

b) nomina abstracta, ut gr. τὸ πολιτικόν, τὸ ἱπικόν, nominativam nomina virtutum et vitiorum (cf. gall. la modestie convient à la jeunesse, la superstition engendre l'erreuer, ubi nos plerumque sine art.). הַהֵן הַהֵן. Jer. XXIII, 14, cf. LI, 19. XVI, 4. 5. Jes. XXIX, 21. Prov. XXV, 5: *רָחוֹק בְּצַדֵּק בְּצָרוֹר* (quarquam frequentius in his articulus omittitur): maxime nomina malorum et calamitatum, ut אִתִּי בְּיַד אִתִּי siti perire Jes. XLI, 17. L, 2. Iud. XV, 18: *הַהֵן* coecitas (nos indefinite Blindheit, sed definite die Pest. die Blattern) Gen. XIX, 11: *percussit eos* הַהֵן הַהֵן. Jes. XLV, 16: *הַהֵן* (in die Schmach, ut nos: in das Verderben). cf. XXXII, 19: *בַּשְּׂפֹלָה הַשְּׂפֹלָה הַהֵן* (in die Niedrigkeit sinkt die Stadt). XLVI, 2: *הַהֵן* אִתִּי הַהֵן, אִתִּי הַהֵן, XLVII, 3: *הַהֵן*, cf. LX, 2.

XXXIII, 16 ect. — Saepe a) ita interrogatur, ut respon-
sionem negativam exspectes, et ipsa interrogatio vim
negativam habeat, ubi proprius locus lat. *num?* Gen.
IV, 9: **אָבִי אָבִי אָבִי** *num custos fratris mei sum?* pro:
non sum fratris custos. Iob. XIV, 14: **אֲנִי מֵת וְלֹא אֶחָיִם**
ubi mortuus est homo, non reviviscit? i. e. non reviviscit.
VIII, 11. XXI, 22 (cf. XXIII, 6. XXXVI, 19, ubi
responso negativa ab ipso loquente suppletur). 1 Reg.
VIII, 27. Notabile exemplum est 2 Sam. VII, 5: **הֲיִשְׁתַּחֲוֶה**
quod 1 Par. XVII, 4 in negativam sententiam
translatum: הֲלֹא אֶתְּהַיָּה et Prov. XXIV, 28: **הֲשִׁיחַ**
num decipies labiis tuis? i. e. ne decipias, ut
bene Chald. Vulg. Etiam LXX passim reddiderunt *μή*,
ut Gen. XXX, 2. b) Alibi interrogatio vim affirmativam
habere videtur (cf. gr. *ἤ γὰρ; et ἤ γὰρ οὐ;* pro *nonne?*
it. lat. — *ne pro nonne?* v. Heusingeros ad Cic. Off. 3,
17). Iob. XX, 4: **הֲלוֹא הִנֵּנוּ מוֹתֵי** *nonne hoc scis?* LXX. **μὴ**
ταῦτα γινώσκεις; XL, 33 (XLI, 1): **הֲנִסֵּם**
nonne vel ad conspectum eius prosterneretur? 1 Sam. II, 27:
הֲנִגְלוּ אֶתְּהַתָּה Vulg. *numquid non revelatus sum?* LXX.
Syr. Chald. particulam omittunt. Ez. XX, 31. Alia
exempla male in hunc censum vocata sunt, ut Jer. XXXI,
20: **הֲנִסֵּם לִי אֶפְרַיִם** *adeo filius pretiosus mihi*
Ephraim? non: nonne filius pretiosus mihi Ephraim,
vel saltem incerta sunt, ut 2 Sam. XXIII, 17. Jer. VII,
9. 1 Reg. XVI, 31. Gen. XXX, 2: **הֲנִסֵּם**
num pro Deo ego sum? (al. sec. Vaterum: *nonne*
sub Deo sum?). L, 19. XXVII, 36: **הֲנִסֵּם**
num quia vocatur nomen eius Jacob? „Num forte nomen
habet et omen? Illud **הֲנִי** plus vult intelligi, quam dici.
Dubitantis speciem prae se fert Esavus, ut eo acerbius
affirmet. MAURERUS ad h. l., cum quo tamen nolim
omnem **ה** interrogativi vim affirmativam negare. Nam-
que etiam Arabes **أ**, **كَل** aliasque interrogandi particulas
affirmative adhibent Cor. 3, 102. LUD. DE DIEU ad 1 Sam.
II, 27. Passim **ה** est etiam excitans, ut nostr. *kommst*
du? pro: fac venias. Ex. XXII, 2: **הֲנִסֵּם**
indicabisne, indicabisne urbem sanguinum? c) In
questionibus disjunctivis alteram quaestionem praecedit
אָם et **אָבִי** (v. supra pag. 108): **אָם — אָבִי** *utrum? an?*
rarus **אָבִי — אָבִי** Iob. XVI, 3. Ecd. II, 19. Cacterum
אָם — אָבִי et **אָבִי — אָבִי** in libris poetiis etiam frequentatur,
ubi duae quaestiones similem vel eandem sententiam aliis
verbis expressam continentes se excipiunt ex legibus
parallelismi: *num — an? num? — et — (non: utrum —*
an?), quanquam etiam in his latet disjunctiva quaedam
ratio, ita tamen ut discrimen utriusque quaestionis magis
in verbis cernatur, quam in sententia. Iob. IV, 17:
הֲיִשְׁתַּחֲוֶה אֱלֹהִים אֲנִי וְיִשְׁתַּחֲוֶה אֱלֹהִים אֲנִי
VIII, 3. X, 4. 5. XI, 2. 7. XXII, 3. Crebro propterea
in talibus alterum hemistichium simplex copula praecedit:
אָבִי — אָבִי Iob. VI, 26. X, 3. XIII, 7. XV, 7. 8. 11. XVII,
4. cf. maxime XIII, 7 et 8; ipsa adco copula omissa
XXII, 4.

2) in interrogazione indirecta: *num*, germ. *ob* (cf.

אָם no. B, 2), post verba explorandi Ex. XXXVI, 4.
Iudd. II, 22, videndi Exod. IV, 18. Gen. VIII, 8. Ps.
XIV, 2, experiendi Deut. VIII, 2. XIII, 4 (cf. dubito
an). Ubi disjunctiva est propositio sq. **אָם** Gen. XVIII,
21, vel vel Num. XIII, 18: *et intuemini terram et popu-*
lum **הֲיִשְׁתַּחֲוֶה הַיָּדָא הַזֶּה אִם הַיָּדָא הַזֶּה** *utrum fortis sit an*
remissus, utrum magnus an parvus sit numero.

Praefiguntur aliis particulis, ut **הֲנִי**, **הֲנִי**,
vide **הֲנִי**, **הֲנִי**, vide **הֲנִי**.

Not. Haec interrogandi particula, pariter atque **ה**
demonstrativum, originem ducit a **הֲנִי**, demonstrativo,
ut plurima interrogandi vce. in aliis etiam linguis proprie
affirmativa vel negativa sunt, et potestatem interrogativam
postea demum inducunt, cf. affirmativa hebr. **אָם**, **הֲנִי**,
syr. **ܐܝܢ**, arab. **هَلْ**, gr. **ἤ** (v. Passow h. v.), negativa
οὐ (ex **אָבִי**, vide Append.), lat. *ne*, nostr. *nicht wahr?*

Ad formam quod attinet a) ante litteras neque guttu-
rales neque Schwa simplice munitas **ה** interrogativum
habet Chateph - Patach, **הֲנִי**, **הֲנִי** (vividus enim inter-
rogationis sermo efficit, ut magis etiam, quam in demon-
strando decurratur vce.); raro b) eandem formam habet
atque **ה** art., **הֲנִי** Lev. X, 19, maxime ante litteras
Schwa munitas **הֲנִי** Gen. XVII, 17. XVIII, 21. XXXVII,
32. Sic etiam cum Art. congruit c) ante gutturales,
הֲנִי, **הֲנִי** et d) ante gutturales Kamez munitas,
הֲנִי, **הֲנִי**. Vide plurima exempla ap. NOLMUS in concord.
part. p. 856 sq.

הֲנִי chald. interj. ecce! Dan. III, 25. Syr. **ܐܝܢ**,

arab. **هَلْ** et **هَلَا** ecce, cedo, unde etiam fem. et plur.
هَلَا, **هَلَا**.

הֲנִי hebr. et chald. id. Gen. XLVII, 23. Ez. XVI,
43. In lingua chald. pleon. Dan. II, 43: **הֲנִי** ecce
sicut ect. Ita saepe syr. **ܐܝܢ**.

הֲנִי interj. laetantis sonum imitans, *cia*, *evax*,
nostr. *juchhe!* Jes. XLIV, 16, quae adco eqno tribuitur
Iob. XXXIX, 25 (v. p. 120, A), max. exsultantis de casu
inimici Ps. XXXV, 21. 25. XL, 16. (LXX, 1). Ez.
XXXV, 3. XXXVI, 2.

הֲנִי imp. verbi **הֲנִי** v. v.

הֲנִי v. rad. **הֲנִי** dedit.

הֲנִי fut. **הֲנִי** pr. 1) *spiravit, exhalavit.* (In

lingua arabica nihil simile. Quum in nonnullis formis
derivatis verbi **هَبِل** sit notio *carnis turgentis*, ALB. SCHULT-
TENSUS ad Hamas. p. 381 et in ep. ad Menk. I. p. 68 —
78 originem quaesivit in *turgere inflato*, quod nimis artifi-
ciosum. Syllaba primaria est **הב**, cui pariter atque

Ps. V, 2. Veteres interpretes tum *clamorem* reddunt (LXX. Vulg. Ps. IV) ex contextu conicietes, tum *meditationem* (LXX. Vulg. Ps. XXXIX) coll. מִתְחַבֵּר, quemadmodum Rabbini quoque מִתְחַבֵּר idem valere statuunt atque מִתְחַבֵּר. Adde Syros, quibus מִתְחַבֵּר est imaginatus est, prob. a meditando. Haec sententia adoptata Ps. V reddere possit *susprium*, Ps. XXXIX *fremitum*, *strepitum*, sed hoc posterius tamen orationi contextae minus accommodatum est.

I. מִתְחַבֵּר fat. מִתְחַבֵּר 1) *murmuravit*, *susurravit*, *fremuit* (idem fere quod מִתְחַבֵּר), de fremitu leonis praedam nacti (gr. *επιβορζόμα*; *rugire* est מִתְחַבֵּר. *βορζόμα*) Jes. XXXI, 4, de leni tonitru (vid. מִתְחַבֵּר Job. XXXVII, 2), de missitatione incantatorum (vid. מִתְחַבֵּר), de strepitu citharae (vid. מִתְחַבֵּר Ps. IX, 17. XCII, 4), de murmure columbae Jes. XXXVIII, 14. LIX, 11, de genuitu ac suspirio hominis (אִמְוָזִיָּן) Jes. XVI, 7. Jerem. XLVIII, 31.

2) poet. *locutus est*, a) absolute (*sonum edidit*) Ps. CXV, 7: מִתְחַבֵּר בְּגִבְתָּם אֵל נֹן לֹקוּמְתָם בְּגִבְתָּם (*sonum edunt gutture suo*). b) e. acc. rei, v. c. מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר fraudem locutus est Job. XXVII, 4, מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר Jes. LIX, 3, מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר Prov. VIII, 7, מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר Ps. XXXVII, 30; hinc *cecin- nit*, *celebravit* (sicut *dicere*, אָמַר). Ps. XXXV, 28: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר לְשׁוֹנֵי לִשְׁוֹנֵי לִשְׁוֹנֵי *lingua mea celebrat iustitiam tuam*. LXXI, 21. Tribuitur palato Prov. I, c., gutturi Ps. CXV, 7, linguae Ps. XXXV, 28, nec male observat Gussetius (h. v.), quamquam sermone barbaro: „non reperitur eum parte magis extrinseca, nempe מִתְחַבֵּר, et sic aliquam servat intrinsecitatem, aliquatenus affinem meditationi (malim: missitationi).“

3) *meditatus est* (propr. secum collocutus est missitans et submissa voce, quod saepe facere solent meditates, cf. אָמַר, אָמַר, it. syr. et nasor. מִתְחַבֵּר v. c. Cod. Nasar. 1, 192: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר missitavit in eo meditato et ratiocinato), sq. b) aliquod (über etwas nachdenken). Jos. I, 8: מִתְחַבֵּר בְּרִי יוֹמָם *et meditaberis eam* (legem) *noctes diesque*. Ps. I, 2. LXIII, 7. LXXVII, 15: מִתְחַבֵּר בְּכָל־בְּרַחֲמֵי מִתְחַבֵּר *meditor omnia opera tua*. CXLIII, 5. (Syn. מִתְחַבֵּר). Absol. Prov. XV, 28: מִתְחַבֵּר לְבַב מִתְחַבֵּר *cor iusti meditatur ad respondendum*. It. *recordatus est alicuius rei* sq. acc. Jes. XXXIII, 18: מִתְחַבֵּר אֲרִיָּה *cor tuum recordatur terroris*. Ac sensu malo *machinatus*, *molitus est*. Ps. II, 1: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר (*cur*) *nationes moluntur vana* i. e. vanam seditionem? Prov. XXIV, 2. Jes. LIX, 13. LXX. plerumque מִתְחַבֵּר.

Po. inf. מִתְחַבֵּר i. q. Kal no. 2. Jes. LIX, 13.

Hiph. part. pl. מִתְחַבֵּר *missantem* i. e. faticidii, carmina murmurantes, vel *gementes*, nimirum praestigiatos, exillem ac submissam vocem manuum imitantes. Jes. VIII, 19. LXX. οὐ ἐκ τῆς κοιλίας φωνήσονται.

Syris et Nesoracis מִתְחַבֵּר est meditatus est, syllabatin legit. Pa. meditatus est. Ethpe. legit. מִתְחַבֵּר meditatio. Legendi significatus, maxime syllabatin legendi, ut idiotae et tirones facere solent, ductus est a leni murmure, quem tirones atque iudiores homines non solis oculis legere sueti inter legendum labiis edere solent. (Cf. aethiop. **ἄνω**: murmuravit, locutus, meditatus est Conj. IV. legit, arab. مَتَحَبَّرَ legit et meditatus est). Cave autem cum (cum J. D. Michaële, suppl. p. 493) adhibeas locis Ps. I, 2. Jos. I, 8, quibus meditando vis unice apta. Belgiae etymologi, ut ALB. SCHULTENSIS ad Prov. XXV, 4 ad Job. p. 10-10. EV. SCHEIDTUS ad Ps. I, p. 66 sqq. al. originem quaerunt in *aestnando*, *crastnando* (unde etiam *removendi* potestatem no. II ducunt) coll. arab. مَتَحَبَّرَ ferbitur dies: sed nimis artificiose, si quid iudico, nec felicius GUSSETIUS (Comment. ling. hebr. pag. 375) omnia ad *tradendi* notionem (*pousser*) revocat.

מִתְחַבֵּר m. 1) *fremitus tonitru*. Job. XXXVII, 2, 2) *genitus*, *susprium* Ez. II, 10. 3) *cogitatio* i. q. מִתְחַבֵּר. Ps. XC, 9: *consumimus annos nostros מִתְחַבֵּר* celeriter *instar cogitationis*. Cf. Hom. Od. 7, 56: *νέξ ωνεία ωνεί πτερόν, ἤ ῥόναμα*, et Theognis v. 979: *αἴψα γὰρ ὄστε νόημα παρόρται ἄγλαοι*. Al. ut *susprium*. Mire LXX. Vulg. Syr. *sicut aranea*.

מִתְחַבֵּר f. (c. Kamez impuro) *cogitatio*. Ps. XLIX, 4.

מִתְחַבֵּר v. supra מִתְחַבֵּר.

מִתְחַבֵּר m. estr. מִתְחַבֵּר, e. Suff. מִתְחַבֵּר Ps. XIX, 15. Thren. III, 62 1) *strepitus citharae*. (Vid. rad. no. 1. Cf. מִתְחַבֵּר Jes. XIV, 11). Ps. XCII, 4: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר *ad strepitum citharae factum*, LXX. μετ' ὀδῆς ἐν ἀδύσῳ. Ps. IX, 17 signum musicum est מִתְחַבֵּר *cantus citharae*, *pausa*, quo cantor cantu intermisso solis libibus canere iubetur. LXX. ὀδὴ διακόματος, neque aliter Symm. Aqu. Vulg. — 2) *meditatio* Ps. XIX, 15, *machinatio* Thren. III, 62 (cf. Ps. II, 1).

II. מִתְחַבֵּר i. q. מִתְחַבֵּר no. II. *amotus fuit* (cf. מִתְחַבֵּר et מִתְחַבֵּר), transit. *amovit*. Prov. XXV, 4: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר *separa scorias ab argento*. Inf. absol. iubendi significatur. Symm. *ἀδύσῳ*. Vulg. *aufser*. V. 5. (Al. legunt h. l. מִתְחַבֵּר Hiph. verbū מִתְחַבֵּר). Huc etiam referenda sunt verba Jes. XXVII, 8: מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר מִתְחַבֵּר *abducit* (illos) *turbine vehementie Eurii*. Bene Kimchius מִתְחַבֵּר. J. D. MICHAELI (Suppl. 493), qui amovendi significatum huic radici abinducabat sine causa idonea, ab hoc loco interpretando plane abstinentem erat.

מִתְחַבֵּר rad. inusit., unde

מִתְחַבֵּר Ez. XLII, 12 conveniens, *aptus*, *commodus* (de via). In Targg. et apud Talmudistas frequentatur מִתְחַבֵּר et מִתְחַבֵּר idoneus, decens (de verbis), honestus (de

vita et moribus). הָגֵרָה honestas. De origine nihil definitio. Fortasse litteris emollitis ortum ex הָגֵרָה indicandi potestate.

הָגֵרָה rad. inusit. Arab. حَجَرَ fugit. deseruit patriam suosque. unde هَجْرَة fuga Muhammedis, cogn. هَجْرَة timuit. Inde

הָגֵרָה (fuga) n. pr. Hagar, ancilla Sarae, ex Aegypto oriunda, mater Ismaelis. a domina postmodo fugata Gen. XVI, 1. XXV, 12. Gr. Ἰσαῦ Gal. IV, 24.

הָגֵרָה 1 Par. XI, 38. XXVII, 31 pl. הַגְרָה Ps. LXXXIII, 7 et הַגְרָה, הַגְרָה 1 Par. V, 10. 19. 20 Hagar, n. pr. populi arabici, qui cum tribubus transjordanensibus bellum gessisse fertur (1 Par. V, 10 sqq.). Nullus dubito, quin idem sit, qui arabice isdem literis scribitur هَجْرَة (non هَجْرَة ut apud MICHAHELEM, EICH-

HORNUM, WINERUM), ad sinum persicum in regione Bahhreïn habitans (Geogr. Nub. 122. Abulf. Arab. p. 48 Gagn. ibique Jakut. NIEBUHR Arabien p. 359—42), Ἰσαῦτος Eratosthenis ap. Strab. XVI p. 767 (ubi cum Nabathaeis et Chaulotaeis [הַגְרָה, הַגְרָה] copulantur), et Ptolemaei V, 19 qui eos Batanaeis vicinos facit, Ἰσαῦτος Dionys. Perieg. 956, non diversi illi, si quid video, a Gerrhaeis. populo mercatura florantissimo, cuius metropolis ibi sita erat, ubi nunc el-Ahhsa (Strabo p. 766. Diod. Sic. III, 42. HEBERX Ideen T. I. 2. p. 111. ed. 4). Ex veteribus praevenerunt Arabs Polygl., qui Ps. l. c. gr. Ἰσαῦτος, reddit حَجْرَة i. e. teste Dschanhario gentil.

irreg. a هَجْرَة, et fortasse Syrus, qui in Psalmis הַגְרָה forte הַגְרָה vel הַגְרָה Gerrhaei. Praeter situm geographicum nostrae sententiae favet etymon cum historia eius gentis egregie conveniens. Namque הַגְרָה dicti sunt a fugiendo, sicut Vandali et Suevi a vagando, Gerrhaeos autem Χαλδαῖοι ἠγροῦτας fuisse docet Strabo l. c. Occurrit aliquis, regionem Bahhreïn a Giltheadide iusto remotiorem esse, atque Plinium Agraeos et Gerrhaeos duos diversos populos facere (VI, 28): is tamen memor sit, et Hagraeos quippe institores et tribus transjordanenses utpote nomades ultra fines errare solitos esse, et Plinii hand satis magnam esse in his rebus auctoritatem. Hebraeorum plurimi הַגְרָה interpretantur filios Hagar s. Arabes Ismaëlitas, Targ. in Paralip. (cf. HOTTINGER hist. orient. p. 8) ridicule Hungaros reddit. Neque hi audiendi, qui Ps. l. c. alium populum intelligunt atque in Paralipomenis collato arabico هَجْرَة, Arabiae Petraeae oppido (SCHULTZ. ind. geogr. v. Errakimum, Abulf. Arab. edit. Rommel p. 81), et magis etiam falluntur, qui هَجْرَة Petram esse volunt, ut RELANDUS in Palaestina p. 955.

הַגְרָה n. plur. chald. regis amici, administri, Staatsräthe, Tesirc. Dan. III, 21. IV, 35. VI, 8, et הַגְרָה III, 27 supremi regis amici. Quod ad etymon

attinet, vix dubitaverim, quin sit chald. הַגְרָה duces, gubernatores explicato articulo Hebraeorum, qui cum הָגֵרָה ve. ita cohaerit, ut origo eius in oblivionem abiit, pariter atque Arabum articulis cum nonnullis ve. hebraeis cohaerit, v. 28 p. 92. 93. Vulgo compositum putant ex הַגְרָה et הַגְרָה duxit, quod minus placet. Ex syllaba הַגְרָה (coll. הַגְרָה, הַגְרָה) conicias, persicae originis esse hoc ve., sed non quid significet, non facile dixeris.

הַגְרָה rad. inusit. Arab. حَجَرَ pr. fregit, rupit (vie.

הַגְרָה), apud Hebr. translate erupit in lactes clamores (cf. הַגְרָה), unde הַגְרָה, הַגְרָה. Similis ad sonum translatio apud Arabes, cf. حَجَرَ barritus cameli, vox gravis et crassa, حَجَرَ sonus fluctuum in litore se frangentium, حَجَرَ fragor.

הַגְרָה m. i. q. הַגְרָה clamor lactus, iubilatio. Ez. VII, 7: הַגְרָה הַגְרָה lactus clamor in montibus, cf. Jes. XVI, 9. 10.

הַגְרָה id. iubilum a vindemiatorum et torculariorum Jer. XXV, 30. XLVIII, 55. b) militum, qui ad pugnam procedunt Jer. LI, 14. Apud Iesaiam (XVI, 9. 10) utraque ratio sibi opponitur. Comm. 9: הַגְרָה הַגְרָה על המסע in messem tuam incidit iubilatio (non messorum sed hostium). Comm. 10: . . . calcator non calcet הַגְרָה הַגְרָה iubilum eius cessare iussit.

הַגְרָה n. pr. 1) idoli Syrorum (v. pag. 218 A. s. v. הַגְרָה), quod lat. Adolus appellatur. 2) filii Ismaëlis 1 Par. I, 30. Eadem scriptura ex auctoritate cod. Sam., 31 codd. et 12 edit., Onk. (in compluribus codd.) et Gr. Veneti reponenda videtur Gen. XXXVI, 39 pro vulgari הַגְרָה. 3) regis Idumaeorum Gen. XXXVI, 35. 36. 1 Par. I, 46. 47. 4) viri Idumaei, qui seditionem populi sui contra Salomonem excitabat 1 Reg. XI, 14—25. Semel is הַגְרָה scribitur Comm. 17.

הַגְרָה n. pr. (cuius auxilium est Hadad s. Adodus) Hadadeser, rex Syriae Zobensis, aequalis Davidis, a quo tribus proeliis fugatus est. 2 Sam. VIII, 3—12. 1 Reg. XI, 25. Alibi (2 Sam. X, 16. 19. 1 Par. XVIII, 3 sqq. XIX, 16. 19) hoc nomen scribitur הַגְרָה, quam scripturam etiam 2 Sam. VIII, taentur 51 codd., LXX (Ἀδουαῖος, al. Ἀδουαῖος) et Josephus (Ἀδουαῖος Archaeol. VII, 5). Sed contra etiam in Paralipomenis auctoribus nonnulli codd. scribunt הַגְרָה, quod procul dubio genuinum est.

הַגְרָה n. pr. semel obtinuit Zach. XII, 11: הַגְרָה כְּמַסַּח הַגְרָה כְּמַסַּח הַגְרָה sicut planctus H. in valle Megiddantis, quae verba ita explicat Hieronymus: sicut planctus, „qui quondam fuit in urbe Adadremmon in campo Mageddon. Adadremmon urbs est iuxta Jezraëlem, quae hoc olim vocabulo nuncupata est et hodie vocatur Maximianopolis in campo Mageddon, in quo Josias . . . vulne-

ratus est [ef. 2 Reg. XXIII, 29. 2 Par. XXXV, 23]“. Adde eundem ad Hos. I, 5. Et recte quidem, ut videtur. Sed aliter Targ. quod ita se habet: „secundum planetum Ahab, filii Omri, quem interfecit Hadadrimmon, filius Tabrimmon, et secundum planetum Josiae, quem interfecit Pharao claudus in campo Megiddonis.“ Existimavit Chalkaens, Hadadrimmon esse nomen regis Syri, qua sententia adoptata *planetus Hadadrimmonis* esset planetus ob cladem ab Hadadrimnone quodam acceptam, sed haec historiae fide destituta sunt. Cacterum et *Hadad* et *Rimmon* (q. v.) sunt idolorum Syrorum nomina. De Maximianopoli, quam itin. Hieros. 17 mill. abesse dicit a Caesarea, 10 ab Esdrelone, v. RELANDI Palaest. p. 891. LE QUIEN Or. Christ. III, 305.

הָרָה (pro הָרָה, הָרָה imbilatio Jehovae) n. pr. tribuni militum Davidis 2 Sam. XXIII, 30, quod 1 Par. XI, 30 scribitur הָרָה.

הָרָה i. q. הָרָה (cf. הָרָה et הָרָה, הָרָה et הָרָה) *tendit, direxit* (manum ad aliquid), semel legitur Jes. XI, 8. (Arab. حَدَى recta duxit, viam monstravit, syr. حَدَى, arab. حَدَى via, mos, gr. ὁδός). Inde

הָרָה (pro הָרָה, quem Jehova ducit) n. pr. viri 1 Chr. II, 47.

הָרָה (Milel) pro הָרָה n. pr. *India* Esth. I, 1. VIII, 9. Syr. حَرَم, arab. حَرَم (cui opponitur سَنَد), aeth.

זָרָה: id. In Zendavestae libro (Vendidad, farg. I, T. I, b. p. 270 Anq.) India vocatur *Haptē Heando* India septem divisa. Videtur hoc nomen ab Indo fluvio profectum (ut gr. Αἰγυριος pr. Nilum significat), sanser. *Sindhu* i. e. fluvius, in aliis dialectis *Hindu* (Asiat. Researches III, p. 48). Vide v. BOHLEX das alte Indien p. 9. 17. WAHL Vorder- und Mittelasien I, p. 359 sqq.

הָרָה humi prostratum *conculcavit, contrivit*, semel obvium Job. XL, 12: הָרָה הַשָּׁמַיִם הָרָה. Aben Esra et Kimchius interpretantur verbo רָהַט, R. Levi שָׁבַר כְּהָה, Radd. vicinae sunt הָרָה, הָרָה, הָרָה teste Kamuso est i. q. حَرَم diruit domum.

הָרָה rad. inusit. Arab. حَرَم *everit, destruxit* (domus) pr. *solo aequavit*, unde הָרָה scabellum, pr. solum.

הָרָה chald. Pa. הָרָה, הָרָה in frusta discidit, syr. הָרָה pass., הָרָה, nasor. הָרָה membrum. Cf. arab. حَرَم celeriter secuit, festinanter comedit (einhausen). Inde

הָרָה chald. *frustum*, syr. הָרָה membrum. הָרָה Dan. II, 5. III, 29 gr. μέλη ποικίλη 2 Macc. I, 16 διαμέληται Alex. Dan. III, 29, χροιστηγδόν διασπύη Hierod. 3, 15, הָרָה Barhebr. p. 218 lin. 19, הָרָה הָרָה Dan. II, 5 Pesch. (v. CUR. B. MICHAELIS de supplicii capitalibus Hebraeorum §. 23. ST. EV. ASSEMANI acta martyrum orient. I, pag. 327) frustulatum consindere, supplicii genus compluribus populis antiquis usitatum, ut Hebraeis 1 Sam. XV, 33, Persis Diod. 17, 83, Aegyptiis Hierod. l. c.

הָרָה ubique sq. הָרָה *scabellum pedum*, nunquam non metaph. Jes. LXVI, 1: orbis terrarum scabellum est pedum tuorum. Ps. CX, 1: donec hostes tuos fecero scabellum pedum tuorum. Spec. scabellum Dei appellatur area foederis, super qua praesens esse credebatur Jovae numen. 1 Par. XXVIII, 2. Ps. XCIX, 5. CXXXII, 7. Thren. II, 1. LXX. quater ἰσοπόδιον, 1 Par. σιάσις ποδῶν, Ps. CXXXII τόπος οὗ ἔστησαν οἱ πόδες.

הָרָה rad. inusit. Talmud. salit, subsiliit, festinavit.

הָרָה plur. הָרָה m. *myrtus*, ita dicta (ut nonnulli putant), quod saliat i. e. celeriter creseat, ut *salix* sec. Verrinum a saliendo (v. Isid. Orig. 17, 7) Neh. VIII, 15. Jes. XLI, 19. LV, 13. Zach. I, 8. 10. 11. V. CELSIO Hierob. P. II p. 17 sqq. (Arab. حَرَم id. in dial. Jemenitarum v. Kamusum p. 812, ap. reliquos Arabes et vulgo haec arbor vocatur Ḥavie. Diosc. et in Vers. arab. l. I. c. c. Praepostorum enim quod CELSIUS l. c., ΕΙΧΗΘΟΡΑΙΟΣ et WAXERUS Ḥ Arabiae felicis incolis tribuunt).

הָרָה (myrtus, cf. nomina gr. Myrto, Myrsine, Myrtium. Myrtoessa, Myrtale. Myrtopoia) n. pr. quo prius appellabatur virgo Judaica posthac Esther dicta. Esth. II, 7. Fortasse idem nomen est *Arassa* (filia Cyri) Hierod. 3, 133. 134.

הָרָה fut. הָרָה c. Suff. הָרָה Num. XXXV, 20 1) *trusit, nostr. stossen*. (Chald. הָרָה id. Vicinas radl. v. ad הָרָה). Sq. accus. Num. I, c. אָם בְּשָׂרָהּ הָרָהָהּ *si per odium tradit (impellit) eum*. Comm. 22. Ezech. XXXIV, 24. Addito בָּן loci Job. XVIII, 18: הָרָהָהּ הָרָה הָרָה *detradunt eum ex luce in tenebras*. Jes. XXII, 19: *detrado te de statione tua*. Hinc tradendo *prostravit* (unstossen, niederstossen) Jer. XLVI, 15. LXX. ὠθῆσθαι, ἀποθῆσθαι, ἀποθῆσθαι.

2) *repulit, removit* (zurückstossen). 2 Reg. IV, 27. Prov. X, 3: הָרָה הָרָה הָרָה *libidinem impiorum repellit* (Deus).

3) *extrusit, expulit* (verstossen, ausstossen), ut hostes coram Israhelitis, sq. acc. et in הָרָה Deut. IX, 4, הָרָה VI, 9. Jos. XXIII, 9.

הָרָר 1) pr. tumefecit. (Arab. اَتَمَدَر tumidus,

حَدَر tumefecit et intrans. حَكَّر intumuit. Cf. vic. אָרַר). Part. pass. הָרָר tumefactus, tumidus. Jes. XLV, 2: הָרָר הַהָרִים loca tumida edita complanabo. LXX. ὄρη ὄρη, nisi hi forte legerunt הָרָרִים (cf. Micha II, 9: הָרָרִים LXX. ὄρη ὄρη). Tumidos montes dicit etiam Ovid. Amor. 2, 16, 51.

Transfertur 2) ad superbiam Jes. LXIII, 1: הָרָר הַהָרִים tumulus i. e. superbus in vestitu suo, parall. הָרָר הַהָרִים בְּרֵב הָרֵר LXX. ex signif. no. 3: ὄρη ὄρη in stola sua, quod etiam ferri possit, sed male J. D. MICHAELIS coll. quod ferbit vinum reddit: fervens in vestibus i. e. cuius vestes fervente musto vel sanguine conspersae sunt.

3) ad ornatum (amplae enim sunt vestes pretiosiores Orientalium), hinc decoravit, ornavit (pr. de vestium ornatu, v. הָרָר), honoravit, c. e. a. Ex. XXIII, 3, 8q. ὄρη ὄρη alicuius honorare Lev. XIX, 32: et honorabis stultum senis, idque pro favore alicui, partibus eius temere studere (in iudicio), sicut הָרָרִים Ex. I. e. Lev. XIX, 15.

Niph. praet. pl. in Pausa הָרָרִים honorati sunt Thren. V, 12 (cf. Kal no. 3).

Hithp. honorem sibi sumpsit, gloriatu est. Prov. XXV, 6.

הָרָר chald. Pa. honoravit Dan. IV, 31. 34. V, 23. In Targg. Lev. XIX, 15. 52 et syr. הָרָר id.

הָרָר m. 1) ornamentum, ornatus, decus, pr. de vestium cultu. (Syr. הָרָר id. הָרָר id. הָרָר decorus, illustris, הָרָר splendor, gloria). Ez. XVI, 14: הָרָר אֲשֶׁר שָׂנִיתִי עָלֶיךָ Prov. XXXI, 22: הָרָר splendor et ornamentum i. e. splendidum et ornatum est vestimentum eius. Jes. LIII, 2: הָרָר לֹא הָאָר וְלֹא נֶעְמָה neque forma ei neque ornatus, quorum prius ad pulchritudinem corporis pertinet, posterius ad vestium cultum. Plur. הָרָרִים ornamenta sancta i. e. vestes sacrae, festivae Ps. CX, 3 (cf. הָרָרִים). Dein varie transfertur. Prov. XX, 29: הָרָר הָרָר ornatus senum est canities. Jes. XXXV, 2: הָרָר פְּרִיֵל. Lev. XXIII, 40: הָרָר פְּרִיֵל אֲרָבִים fructus arborum pulchrarum, int. fructus nobiliores, sec. Hebraeos mala citrea, sec. Josephum (Ant. III, 4 §. 4) mala Medica. Spec. dicitur a) de splendore et magnificentia Dei, quo sensu saepe copulantur הָרָר הָרָר ut Ps. CIV, 1: הָרָר הָרָר 1 Par. XVI, 27. (Ps. XCVI, 6). Iob. XL, 5, cf. הָרָר הָרָר Ps. CXLV, 5, הָרָר הָרָר Ps. II, 10. 19. 21. Adeoque tribuitur voci Dei Ps. XXIX, 4: הָרָר הָרָר Jehovah (tonitru) est magnificum, atque Dei facinoribus Ps. XC, 16. CXI, 3. b) de regio cultu (הָרָר הָרָר Ps. XXI, 6. XLV, 4. 5) et splendore principum et nobilium. Dent. XXXIII, 17. (Ps. VIII, 6). c) de splendore vobis Ez. XXVII, 10. Thren. I, 6.

הָרָר honor, gloria. Ps. CXLIX, 9: הָרָר הָרָר id glorie erit omnibus piis eius.

הָרָר id. sed nonnisi semel in st. estr. (syr. הָרָר).

Dan. XI, 20: הָרָר הָרָר qui mittit exactorem per decus regni i. e. per Palaestinam in pote praestantissimam partem cf. הָרָר Comm. 16. Ad verba cf. Zach. IX, 8, ad rom 2 Macc. III, 1 sqq. BERTHOLEDT הָרָר h. l. ex Graecismo tributum, census reddere volebat coll. gr. τῶν, sed Graecismo vsx usquam in contextu V. T. hebraeo reperias, v. hist. ling. hebr. p. 64.

הָרָר n. pr. v. הָרָר no. 2. הָרָר chald. i. q. hebr. הָרָר. C. suff. הָרָר Dan. IV, 27. (Deest hoc ve. in Concordantiis et Lexicis).

הָרָר, nonnisi estr. הָרָר i. q. הָרָר ornamentum, decus. Prov. XIV, 28: הָרָר הָרָר multitudo populi est ornamentum regis. Alibi הָרָר i. q. הָרָר (v. supra) Ps. XXIX, 2. XCVI, 9. i Chr. XVI, 29. 2 Chr. XX, 21.

הָרָר Gen. X, 27. i Chr. I, 21 n. pr. populi Arabiae felices e gente Ioctanidarum, de qua delinienda desperat J. D. MICHAELIS (Spicileg. II, 162). Nobis vix dubium est, quin intelligendi sint Adramitae (Adramitae), quos in ora Arabiae australi Homeritas inter et Saclalitis (lat. 17° — 17', long. 82° — 90°) ponit Ptolemaeus (VI, 7). Plinius (VI, 28 s. 32): pars eorum (Sabaeorum) Adramitae, quorum caput Sabota, LX templa muris includens. ... Adramitis in mediterraneo iunguntur Miuaci, mare accolunt et Elamitae. Alibi (XII, 14 s. 30) minus accurate: in medio eius (Arabiae) fere sunt Adramitae, pagus Sabaeorum, in monte caccolso, a quo octo mansionibus distat regio eorum thurifera, Saba appellata cet. Supra enim eos mare accolere significaverat. Apud Geogr. Nubiensem (p. 52 sq.) memoratur quidem Hadhrama in provinciis Arabiae, sed inter Jemaman et Basram sita, neque h. l. adhibenda. Nostrae sententiae favet Cod. Sam., qui אֲדָרִיט scribit. LXX Gen. in plerisque libris Ὀδοῦσα, quod non ad lectionis varietatem referendum, sed ad morem Graecorum M in fine vocum orientaliun omittentium. Adramitis vero a Chatramotis i. e. incolis regionis הָרָר (q. v.) a Ptolemaeo et Plinio male distingui, illudque nomen ex hoc corruptum esse, quae SALMASI (ad Solinum p. 490) et BOCHARTI (Phaleg. c. 17) est sententia, mihi parum probabile. Cacterum Bochartus, Adramitis non statuens, הָרָר Drinatos Plinii l. e. ad fretum persicum habitantes esse censet.

הָרָר v. הָרָר.

הָרָר intericectio dolentis i. q. אָהַר. Semel sq. dat. הָרָר Ez. XXX, 2.

הָרָר v. הָרָר.

הָרָר m. הָרָר f. is, ea, id, pron. tertiae personae, cuius plur. est הָרָר, הָרָר, in f. הָרָר, הָרָר, de quibus

Hebraei abiecto & scribunt nomm. pr. אָלְדֵּיִרָה al. et fortasse Jer. XXXIX, 23 Chethibh, quod legendum videtur אֶלְדֵּיִרָה. Caeterum idem pronomem personale exsistat in linguis indogermanicis, ut in pers. اوی, abiecto h (ut apud Aethiopes), gr. ὁ, ἡ (ho, hi), it. ʼ, v. BUTTMANNI gramm. max. I, pag. 290, et in diall. ho, hu, huc, hua, he, hei, v. PULDA germ. Wurzelwörter p. 223, cf. SCHMITTNERER Ursprachehre p. 228.

הוא m. הויא f. chald. i. q. hebr. is, ea, id. Dan. II, 22. VI, 11. 17. Saepe incluso verbo substantivo: is, ea, id est. Dan. II, 9. 20. 28. 32. 47. VI, 5, adeoque pro verbo substantivo IV, 27: הָיָא נָא הוּא דְבָבִל נִוּוּעָא הָיָא nonne haec est Babylon magna?

הוא chald. i. q. הנה q. v.

הוא splendor, maiestas, v. rad. הנה.

הוא n. pr. v. rad. הנה.

הוא pr. spiravit. (Arab. حوى flavit ventus, aura,

حوى acir, aura. De syllaba primaria הא, הוי, ווי, quae spirandi potestatem habet, v. ad קבב). Refertur primario hic significatus 1) ad halitum animantium, inde vixit (v. הנה), et in linguae usn fuit, i. q. vulgare הנה.

Apud Aramaeos haec verbi forma (הנה, הנה) pro verbo substantivo longe usitatissima, apud Hebraeos poetis tantum et recentioribus scriptoribus propria est satisque raro obvia. Eam tamen vulgari forma הנה antiquiorem et primitivam esse, vel ex eo colligas quod haec ipsa forma originem onomatopoeicam prae se fert. הנה igitur ortum est ex הנה, ut הנה ex הנה, quod quidem posterius primarium videtur. Part. הנה Neh. VI, 6: וְאֵתָהּ הִנֵּה הִנֵּה נִיָּה הִנֵּה לְבָבֶיךָ et tu ius receris. Eccl. II, 22: הִנֵּה לְבָבֶיךָ הִנֵּה לְבָבֶיךָ quid homini est in omni labore eius? Imp. הנה Gen. XXXVII, 29. f. הני Jes. XVI, 4. Fut. apoc. הווא Eccl. XI, 3 pro הנה ex הנה coll. syr. נסו v. Lgb. 428. — Praeterea imp. הוי in cod. Sam. ponitur pro hebr. הוי, הוי Gen. XII, 2. XXIV, 60. XXVII, 29. Ex. XVIII, 19. XXIV, 12. XXXIV, 2.

2) aspiravit ad aliquid, cupivit, desideravit i. q. הנה

(arab. حوى cupivit, amavit, voluit), unde הנה no. 1

cupido. Quae significatio nivi magis extinditur, fit

3) praecipit ruit in aliquid, decedit ex alto, perit

i. q. حوى. Iob. XXXVII, 6: וְיִשְׁכַּח יְאִמֵּר הִנֵּה אֶרֶץ נִיבִי עִנִּים נִיבִי עִנִּים nivi enim dicit, ruc in terram. Vulg. — ut descendat in terram. Vide SCHULT. ad Prov. X, 3 et MICHAELIS in Suppl. p. 512. Sed LXX sec. signif. 1. γίνω ἐν γῆς, et ita etiam Syr. Chald. Caeterum nonnulli libri habent הנה, alii sed pauciores הנה, hoc est הנה ex Chaldaismo.

הנה fut. הנה et הווא (Dan. II, 40. VII, 23) chald. i. q. hebr. הנה no. 1. et הנה fuit. Praeteritum saepe iungitur participiis, qui vulgaris est aoristi circumscribendi modus, v. c. הנה הנה videbas Dan. IV, 7, מְהֵרָה אִבָּתִּי אִבָּתִּי אִבָּתִּי ibat IV, 26 cf. IV, 10. V, 19. VI, 4. 11. 15. VII, 2. 4. 13. Esr. V, 11 cet. Futuro passim praepositur ל (q. v.), quo factio praefactorum eiecit, v. c. הנה (Dan. VI, 3, הנה IV, 22, pl. להנה ut sint, ut essent II, 43. VI, 2. 3. 27. Esr. VI, 10. 25. להנה V, 17. Cf. WINEAR gramm. chald. §. 44, 4 et ad ל part.

הנה f. casus adversus, calamitas. Jes. XLVII, 11. Ez. VII, 26. Vide rad. no. 3.

הנה f. Verb. Pi. 1) cupiditas, cupido, a rad. no. 2. idem quod הנה. Prov. X, 3: הנה הנה הנה הנה cupidinem malorum repellit. Parall. הנה Mich. VII, 3: הנה הנה LXX. καταθίψου ψυχής αὐτοῦ. Vulg. desiderium animae suae. Spec. in malam partem, de prava cupidine. Ps. LII, 9. (Arab. حوى cupido, voluntas. Melit. heva est amor, pr. cupido).

2) ruina, casus, a rad. no. 3. (Arab. حوى حوى حوى

id. حوى profunda puteus, حوى barathrum, utrumque

que a cadendo. In duplici, cupidinis et barathri, significatione eleganter luditur a poeta arabico in Ehuwabig no. 83). Ubique in Plur. casus adversi (Unfälle), calamitates, pernicies. Ps. LVII, 2: הנה הנה donec transierit pernicies. XCI, 3: הנה הנה pestis perniciosa. XCIV, 20. Prov. XIX, 13. Iob. VI, 2. XXX, 13 (sed in duobus locis postremis Keri habent הנה). Dein: calamitates quas quis aliis parat, iniuriae, scelera. Ps. V, 10: הנה הנה הנה הנה intimum corum scelera est. XXXVIII, 13: הנה הנה loquuntur scelera. LI, 4. LV, 12. Prov. XI, 6. XVII, 4: הנה הנה auscultans linguae scelerum. Iob. VI, 30.

הנה, quod ad hanc rad. refertur Ex. III, 14 v. sno loco, ubi etiam nomm. per. a syllaba הנה, הנה ordiantia.

הנה v. הנה.

הנה v. הנה.

הנה interj. onomatopoeit. dolentis i. q. אהי. Cf.

arab. حوى, aram. הוי, הוי, הוי, gr. οὐαί, οὐ, lat. vac, heu, cheu, heus, hei. 1) dolentis: heu! 1 Reg. XIII, 30: הנה הנה heu fratrem meum! Jes. XVII, 12. Jer. XXII, 18. XXX, 7. XXXIV, 5. 2) munitatis: vae! sq. nominat. (qui pro vocativo est, v. infra LXX) Jes. I, 4: הנה הנה הנה הנה vae populo peccatori! V, 8. 11. 18. 20. 21. 22. X, 1. 5. XXVIII, 1. XXXI, 1. 15. XXX, 1. XXXI, 1. XXXIII, 1. XLV, 10. Am. V, 18. VI, 1. Nah. III, 1. Hab. II, 6. 9. 12. 15. Zeph. II, 5. Jer.

agitur, maxime sequente temporis notatione. Jes. VII, 18: וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא וְעָנִיתִי עֹדֶיךָ *sibilabit Deus*. Ex. XII, 26. XIII, 5, 11, 14. XXII, 26. Num. X, 32. Deut. XI, 29. XI, 16. XXVI, 1. XXX, 1 (eodem contextu sexcentis sine tempore Dent. XI, 31. XII, 21. XIII, 15. XIV, 21. XV, 7, 15. XVI, 6. XVII, 2. 8. 11. XVIII, 21. XIX, 11, 16. XXI, 1, v. XXII, 12 coll. 13; comm. 16 coll. 21), Iud. XII, 5, 1 Sam. 1, 7. XVII, 48, אַחַד (modo tempus, modo conditione notante) Ex. IV, 8. Deut. VIII, 19. XI, 15. XX, 11. XXI, 14. XXV, 2. XXVIII, 1, 15. Iud. VI, 2. 1 Sam. XXIII, 25. 2 Sam. XI, 20, בְּ et sq. inf. Deut. XXII, 18. XX, 2, 9. Iud. II, 19, vel sine verbo, וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא Jes. VII, 21, 25. X, 20, 27. XI, 10, 11. XVIII, 1. XXIV, 21. XXVII, 12, 15. Passim etiam sine temporis notatione alia quodam sententia interiecta Hos. II, 1: וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְרַח אֲנִי מִבְּרִיתִי וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְרַח אֲנִי מִבְּרִיתִי Dent. XVIII, 19: אֲשֶׁר יִבְרַח אֲנִי מִבְּרִיתִי ... אֲשֶׁר יִבְרַח אֲנִי מִבְּרִיתִי XX, 11. XXI, 3. Iud. VII, 4, 17. XI, 51. XIX, 30. 1 Sam. XVII, 25. 2 Sam. XV, 35. Jes. IV, 5. XXIV, 18, adeo repetito verbo הָיָה, ut Jes. III, 21: וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא *et accidet, pro odoribus erit factor*. II, 2. VII, 25. XVI, 2. Cf. de his formulis etiam Ewald gr. p. 546. 552. Corrigendum autem, quod ipse de iisdem obiter agens praeceperam ed. 1 et in lex. min., et inde adoptaverat Winerus (p. 250. 472) וְהָיָה בְּ יוֹם הַהוּא esse: *accidet ut. nam בְּ* nunquam non ad sententiam interiectam pertinent.

2) *factus est* (werden). Spec. a) i. q. *existit, orta est res* (entstehen). Gen. 1, 5: וְהָיָה אֲוֶר וְהָיָה אֲוֶר *fiat lux et facta est lux*. Comm. 6. Jes. LXXVI, 2: וְהָיָה בְּ-אֶלֶהָ *haec omnia facta sunt* i. e. orta, exsisterant. Sq. בְּ ex aliqua re, Gen. XVII, 16: וְהָיָה עַמִּי מִמִּצְרַיִם וְהָיָה עַמִּי *reges populorum ex ea orientur, nascentur*. Eccl. III, 20: הַכֹּסֶם יִבְרַח וְהָיָה עִמָּם *omnia sunt ex pulvere orta*. — b) *facta est res* (opp. irrita cecidit). Jes. VII, 7: וְהָיָה לֹא תִהְיֶה לָּא *non ratum erit et non fiet*. sq. לְּ אֲוֶרֶם *non fiet ab Aegyptiis ullum opus*. — Constr. aa) sq. acc. *factus est aliquis*. Gen. XIX, 26: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם *et facta est columna salis*. IV, 20, 21. Ita reddo etiam Gen. I, 5: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם *ita facta est vespera et factum est mane dies unus, es wurde Abend und Morgen zu einem Tage*. — bb) in eadem sententiam sq. לְּ. Gen. II, 7: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם *factus est homo animans vivum*. Comm. 24. IX, 15. XVII, 4, 16. XVIII, 18. XXXII, 11. Ex. II, 10. IV, 4, 9. Jes. I, 22. 31. V, 9. VII, 23. X, 17. XL, 4. — Sed cc) וְהָיָה לְּ *obligit alicui*, jemandem werden pro Tu heil werden. Jes. XVII, 2: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם *urbes Aroër gregibus obligent*. XXIII, 18. LXI, 7. Iob. XXX, 31: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם *luctui obligit cithara mea; spec. de muliere dicitur: וְהָיָה עִמָּם וְהָיָה עִמָּם obligit viro in conjugem* Gen. XXXII, 26: quod

passim additur Num. XXXVI, 3), *missit ei*. Num. XXX, 7. XXXVI, 3. Deut. XXI, 15. XXIV, 2. Iud. XIV, 20. XV, 2. Ruth I, 15. Jer. III, 1. Hos. III, 3. Cf. sq. (וְהָיָה לְּ זֶסֶס Barhebr. 255. 419. — dd) וְהָיָה לְּ *factus est instar alic. ei similis factus est*. Gen. III, 5: וְהָיָה לְּ *et eritis dei similes*. Comm. 22. Ps. 1, 3. Jes. XIV, 19. Cant. I, 7. Deum idem *certus est atque aliquis* (er ist geworden wie ein anderer pro es ist ihm eben-ö ergangen. cf. gall. je ne sais pas ce qu'il est devenu = wie es ihm ergangen ist, was aus ihm geworden ist, gr. ἴσθηται Schaeferi meletem. pag. 98 et aethiop. ሁለት: ሁለት: quomodo es, pro quomodo vales? wie geht es dir?) Jes. I, 9: וְהָיָה לְּ *instar Sodomitarum facti essemus* i. e. horum sortem experti essemus. Gen. XVIII, 25: וְהָיָה לְּ *instar probus sicut improbus* i. e. ut eandem sortem experiantur probi et improbi. Num. XVII, 5. 1 Sam. XXII, 36. Jes. XVII, 5. XXIV, 2. 17. XXVIII, 4. XXIX, 7. XXX, 15. Hos. IV, 9. Iob. XXVII, 7. Eccl. VI, 3. Cf. Jes. X, 9. XX, 6, quibus locis הָיָה omissum est.

3) *fiat*, verbum substantivum, ut gr. ἴσθη. Varie usurpatur a) copulat subiectum cum praedicatione, sive hoc adiectivum est, sive substantivum, sive numerale, sive nude ponitur praedicationi, sive intercedente particula. Spec. a) cum adiectivo. Gen. III, 1: וְהָיָה לְּ *et serpens erit astutus*. II, 25: וְהָיָה לְּ *et erant ambo nudi*. IV, 14. VI, 9. X, 8, 9. XIII, 6. Iob. 1, 2. 3. III, 7. Eccl. II, 19. VII, 16. Thren. V, 17. Zach. XIV, 9 et persaepe, it. cum partic. Iob. 1, 21: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. V, 32: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. V, 32: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. VI, 3. IX, 18: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. Comm. 25. 26. 27. X, 10. XVI, 12: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. XVII, 1. Jes. III, 7: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. XI, 5. XVII, 1, 9. XXXIII, 3. XXV, 4. XXXVIII, 15. Eccl. 1, 12: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. Passim ita ut substantivum abstr. vim adiectivi habeat. Gen. I, 2: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. Iob. III, 4: *hic dies sicut tenebrae*, tenebrosus. Jes. XI, 10. XV, 6. XXXII, 18. Gen. XII, 2. Paulo audacius dicta sunt haec Gen. XI, 1: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium*. et erat universa terra labium unum s. lingua una i. e. repleta hominibus eadem lingua utentibus. Jes. VII, 24: *repes et scutes erit terra*. V, 12. 7) cum subst. et numerali. Gen. V, 5: et erant omnes dies Adami ... *nonaginti anni et triginta*. Comm. 8. 11. 14. 17. 20. 23. Iob. I, 3. cf. Jes. XI, 19: *pauci erant*. Eccl. II, 5. d) cum adverbio. Gen. XV, 5: וְהָיָה לְּ *ita erit semen tuum*. e) cum subst. praevia particula d. Ps. XXII, 15: *est cor meum instar cerae*. Jes. I, 18: *et si peccata tua sunt instar cocci*. Comm. 30. V, 24. IX, 18. X, 22. XIV, 14. XVI, 2. XVII, 9. XIX, 16. Passim sq. בְּ et integra sententia Jes. XVI, 5: וְהָיָה לְּ *quomiam ea erat mater oculum viventium* et erit quasi messores colligunt fruges, es wird sein wie das Früchte-Sammeln der Schmitzer. XXIV, 15. —

In plerisque huius generis exemplis verbum substantivum omitti poterat et saepius omittitur quom (v. Lgb. p. 819), sed iusto arctioribus finibus circumscriptum usum verbii substantivi EVALDUS gr. crit. p. 632 gr. min. §. 571, 2. — b) pertinet ad commorationem in loco i. q. *versatus est in loco*, sich befinden an einem Orte. Gen. IV, 8: הָיָה אֲשֶׁר הָיָה *et quum in agro essent*. XIII, 3: הָיָה עִיר וְכִנְיָוִים בְּשֵׂהָהָה *ubi erant tentorium eius*. XVII, 15. Jes. VII, 23, it. *versatus est in aliqua conditione*. Gen. II, 18: לֹא טוֹב לְבַדְדִּי הָיָה הָאָדָם *non bonum est, hominem solum esse*. Eccl. VII, 14: הָיָה הָיָה בְּטוֹב *sis lactus*, cf. לְ הָיָה VIII, 12, 13. — c) emphat. i. q. *existit*, da seyn, vorhanden seyn a) addito loco. Gen. II, 5: שָׂהָה הַצִּמָּח *frutices agri nondum existebant in terra*. Iob. I, 1: הָיָה הָיָה בְּאֶרֶץ עֵדֶן *איש היה בארץ עדן*. II, 11: הָיָה בְּאֶרֶץ *היה בגן העדן*. VII, 10: הָיָה עַל הָאָרֶץ *על המבול היה על הארץ*. IX, 11. XII, 11. Jes. XI, 16. XIX, 19, 23. β) absol. idque de rebus v. c. Gen. XIII, 17: וַיְהִי רִיב *(es fand Streit Statt)*. XV, 17: הָיָה הָיָה *erant tenebrae*. Zach. XIV, 6: הָיָה הָיָה לֹא הָיָה אֲדָר *non erit lux*. Ibid. comm. 7: הָיָה אֲדָר *et erit (existet) dies unus*. Jes. XV, 6. Saepe in Ecclesiaste, ut I, 9: הָיָה הָיָה הָיָה *quod fuit, idem erit*. Comm. 10. III, 15. VI, 15. III, 14: *quodcumque Deus creavit לעולם לעולם* *id erit in aeternum*. VII, 24: הָיָה הָיָה הָיָה *remotum (difficile intellectu) quodcumque est existit*. VIII, 1: *nemo novit id quod erit, nam quomodo erit, quis dicere potest?* Etiam i. q. *existit, vivit*. (Ita gr. *εἶπὶ*, v. c. *εἶπ' ἐστὶ* Od. 15, 432, *αὐτὸς ἔλεγε* II. 6, 131. Matth. II, 18 ibique WERTHEIMUS). Iob. III, 16: *sicut abortus occultus הָיָה הָיָה non essem, existerem, viverem*. Jes. XXXIII, 13: הָיָה הָיָה *ibi ibi populus, qui non erat existebat*. Dan. I, 21: וַיְהִי הָיָה הָיָה *erat Daniel usque ad annum primum Cyri regis*, i. e. vivebat, quod negare non debebat HENOSTENBERGIUS (de authenticis Danielis p. 66): male enim J. D. MICHAELIS: erat sc. in Babylonia. Addita notatione temporis Eccl. II, 7: *omnes qui ante me erant Hierosolymis*. Comm. 18: *qui post me erit*. IV, 16. VI, 12. IV, 3: *qui hucusque non fuit* i. e. existit, vixit.

Practerea notandae sunt haec formulae: aa) הָיָה הָיָה *fuit interficiens* dicitur pro *interficebat* cf. syr. ܘܫܬܘܢܘܢܘܢ (HOFMANNI gr. syr. p. 337. AGRELLI suppl. p. 22). Gen. IV, 17: הָיָה הָיָה *aedificabat*. XV, 17: הָיָה הָיָה *sol erat occidens*, nunc eummaxime occidebat. Jes. X, 14. XIX, 18, et saepe in scrioris abactis scriptoribus Iob. I, 14. Nch. I, 4. II, 13, 15. — bb) הָיָה הָיָה *fuit mihi res*, i. e. *habui eam*. Gen. XII, 16: וַיְהִי הָיָה הָיָה *et habebat pecus et armenta*. Ex. XX, 3: *ne sis tibi dui alieni*. Gen. XIII, 5. XVII, 12. XXVI, 14. Dent. XXI, 15, 2 Sam. XVII, 2. Jes. V, 1. XLV, 14. Eccl. II, 7. (CF. *ἔστι μοι*, arab. *هناك* mihi est i. e. habeo Cor. 10, 100). Sed Gen. XXXI, 32: הָיָה הָיָה *est: favit mihi*. — cc) הָיָה הָיָה *fuit in aliquam rem vel alicui rei*, ut etwas dienen, gerichen, gr. *εἶρα εἶρα*, *γινώσκω εἶρα*. Gen. I, 15: הָיָה הָיָה *erant in lumi-*

navia. Comm. 14. 29. IX, 13: הָיָה הָיָה *XXVII, 11. Jes. VII, 25. הָיָה הָיָה oneri fuit* Jes. I, 13. (Omisso הָיָה Jes. VIII, 18). Sq. לְ הָיָה *fuit ad descendendum, comburendum (es dicit zum Verbrennen)* Jes. V, 5. XLIV, 15. Num. VIII, 11: הָיָה הָיָה *erunt ad ministrandum Jehovae*. Dent. XXXI, 17. Saepius etiam accedente dat. personae Gen. VI, 21: הָיָה הָיָה *erit tibi usque cibo*. Ex. IV, 16: הָיָה הָיָה *ille tibi ori erit, et tu ei eris deo*, i. e. tu ei verba suggeres et quasi inspirabis, ut dens prophetis, et ille ca elocutus est instar prophetae. Gen. IX, 3. XI, 3. XVII, 8. XXVIII, 21. Ex. II, 10. Num. X, 31. Jes. IV, 2. VIII, 14. XII, 3. XIX, 17. 20. XXII, 21. 23. XXXVIII, 5. 6. (Aliter Iob. XIII, 5: הָיָה הָיָה *id silentium vobis sapientiae fuisse* i. e. ita sapientes haberebant). Passim לְ הָיָה *praestitit se ut talem*. 1 Sam. IV, 9: הָיָה הָיָה *fortes estote et praestate vos viros*, et c. dupl. dat. XVIII, 17: הָיָה הָיָה *praesta te mihi virum fortem*. — dd) formula הָיָה הָיָה *dupliciter usurpatur a) in eo fuit ut faceret (nostr. er war daran zu thun, angl. he was to do)*. Gen. XV, 12: וַיְהִי הָיָה הָיָה *sol in eo erat ut occideret*. 2 Chr. XXVI, 1: וַיְהִי הָיָה הָיָה *applicuit se ad quaevidum Deum, er wandte sich zur Verehrung Jehovae's*. Non id tantum notant verba, Usiam Deum colere voluisse et coepisse, sed includunt fore eum in re coepta etiam perseverasse, cf. syr. *coepit facere profecti* (Agrelli suppl. pag. 67), unde non male LXX: *ἔγχετο*. Vulg. *exquisivit*. WYNERUS (p. 250) explicat: *intentus fuit ad colendum Deum* i. e. assiduus fuit in colendo Deo (dillert et וַיְהִי הָיָה), germ. dixeris: er war darauf (erpielt), sed vereor ut hoc ex linguae usu probari possit. β) in eo erat ut fieret, erat faciendum (angl. it was to do). Jos. II, 5: הָיָה הָיָה *porta in eo erat ut clauderetur, erat claudenda*. Jes. VI, 13: *decima pars הָיָה הָיָה erit eliminanda, eliminabitur*. Eadem sententia ponitur inf. pass. Ez. XXX, 36: הָיָה הָיָה *Thebae in eo sunt ut expugnentur*. (CF. angl. he is to be killed, aethiop. ሀለፍ: fuit quod sq. subinnectivo per ellipsis part. ስፍ: redditur, oportet, et dein periphrasin futuri infert, v. c. *estis (ut) nascamini denuo*, oportet vos denno nasci, qui erat (ut) reniret, qui venturus erat, v. LUDOLFI Lex. p. 2. Hen. 1, 1). Utroque significato הָיָה הָיָה omittitur, v. Lgb. §. 211, 1). — cc) הָיָה הָיָה *fuit cum aliquo a)* a partibus alicuius stetit, *εἶρα μετὰ τινος* (Matth. XII, 30). 1 Reg. I, 8. CF. הָיָה הָיָה *rem habuit cum muliere, concubuit eum* ca. Gen. XXXIX, 10. 2 Sam. XIII, 20. CF. syr. ܘܫܬܘܢܘܢܘܢ hist. Susann. 14. Judith XII, 16. γ) in animo fuit alicui i. q. הָיָה הָיָה *1 Reg. XI, 11, cf. הָיָה הָיָה no. 2. — d) הָיָה הָיָה esse in oculis alic. i. e. videri, v. הָיָה הָיָה* i. e. protexit eum, sensus proprio dicitur de muro 1 Sam. XXV, 16. Metaph. Zach. XII, 2: הָיָה הָיָה *etiam super Judam erit* Deus, i. e. etiam Judam proteget. In hunc enim sensum

9, הַלֵּל פָּנָיו Ps. LXXXIX, 11, הַלֵּל הָרַח פְּרָקָה Prov. VIII, 20, הַלֵּל בְּרֵחֵי לְבוֹ (i. e. sui amici cupiditatis indulgere) Eccl. XI, 9, — 3) i. q. Kal no. 3. de inanimatis, ut rivus Ps. CIV, 10, navibus CIV, 26. — 4) intens. i. q. Kal no. 6. cito ferri (einherfahren), de sagittis Hab. III, 10, de Deo qui super alas ventorum fertur Ps. CIV, 3. It. *grassatus est*. Thren. V, 18: *vulpes ibi grassantur*. Part. הַלֵּלֵם grassator i. e. latro. Prov. VI, 11. Parallell. אִישׁ אֶשׁ. Cf. הַלֵּל, אֶשׁ incessit, invasit, latrocinatus est.

Hiph. הַלֵּלֵם (a הַלֵּל), raro הַלֵּלֵם Ex. II, 9 et part. pl. הַלֵּלֵםִי pro הַלֵּלֵםִי Zach. III, 7 (a הַלֵּל et more quidem chaldaeo cf. Dan. III, 25) 1) *ire fecit, fecit ut iret* aliquis Lev. XXVI, 13. Iob. XII, 17. 19, inde *durxit* c. acc. pers. Prov. XVI, 29. Jes. XLII, 16. XLVIII, 21 et הַלֵּל loci, in quo quis ducitur Deut. VIII, 2. 15. XXIX, 5. Jes. LXIII, 13. Jer. II, 6. 17, it. הַלֵּל loci, quo quis ducitur Jer. XXXI, 9, neque non הַלֵּל 1 Reg. I, 38. 2 Reg. XXX, 20 (cf. הַלֵּל Jer. LI, 26). Ez. XXXVI, 12, c. acc. Hos. II, 14, c. He parag. 2 Chr. XXXVI, 6. Part. הַלֵּלֵם duces, comites Zach. III, 7. — 2) *causat*. Kal no. 3. *fluere fecit* aquam Ez. XXXII, 14. — 4) *abire fecit*. a) *abduxit*, sq. הַלֵּל 2 Reg. XXIV, 15, *abstulit, asportavit*. Ex. II, 9: הַלֵּלֵם אֶת־הַיָּרֵחַ אֲנֹכִי אֲנֹכִי *aufer hunc puerum*. Zach. V, 10. Eccl. X, 20. Trop. 2 Sam. XIII, 13: הַלֵּלֵם אֶת־הַיָּרֵחַ אֲנִי אֲנִי *quo auferam ignominiam meam?* quo abeam cum ignominia mea. b) *recedere fecit, repulit* (aqua) Exod. XIV, 21. c) *perire fecit, perdidit* Ps. CXXV, 5.

Hithpa. הַלֵּלֵתִי 1) *pr. ivit sibi* i. e. sui commodi suave voluptatis causa, *für sich herumgeh*, inde *ambulavit* (αἰσχυρωθῆναι). Gen. III, 8. 2 Sam. XI, 2. Esth. II, 11. Ps. XI, 9, sq. הַלֵּלֵתִי Ex. XXXI, 19. Iob. XXXVIII, 16 et הַלֵּלֵתִי loci Iob. XVIII, 8. 2 Sam. XII, 2, poet. etiam c. acc. (ut in Kal הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי) XXII, 14: הַלֵּלֵתִי אֲנִי אֲנִי *ambulat in fornice coeli; it. ambivit, circumvit*. Gen. XIII, 17. 1 Sam. XXX, 11. Iob. I, 7. Zach. I, 10. 11. VI, 7. 1 Chr. XVI, 20. Ps. CV, 13, *incessit* Ps. XXXV, 14. XLIII, 2. Sq. הַלֵּלֵתִי פָּנָי *praececessit* i. e. duxit, rexit 1 Sam. XII, 2, sq. הַלֵּלֵתִי *ivit*, versatus est c. aliquo 1 Sam. XXV, 15. Perraro dicitur sq. הַלֵּלֵתִי *pro: aliiit* Ind. XXI, 24, et nunquam ita ut addatur locus ad quem itur, in quam sententiam ponitur Kal. V. etiam GUSSETIUS p. 391. — 2) *trop.* (ut Kal et Pi. no. 2) *vitam degit, virum* hac illare ratione (cf. arab. مشى Cor. 25, 64) Ps. XXXIX, 7. הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי Ps. XXVI, 3. Cl. 2. Prov. XX, 7. XXXIII, 31, הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי Zach. X, 12 (cf. in Kal Mich. IV, 5) et contra הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי (ambulare in culpis i. e. sentem, reum esse) Ps. LXXVIII, 22. הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *ambulavit coram Deo* i. e. qs. sub oculis et auspiciis Dei, Deo inspiciente et probante, vitam degit Deo probatam (cf. הַלֵּלֵתִי, s. פָּנָי) Gen. XVII, 1. XXIV, 40. XLVIII, 15. 1 Sam. II, 30. 2 Reg. XX, 3. Ps. CXVI, 9, et הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי cum Deo ambulavit i. e. cum secutus est in vita et moribus Gen. V, 22. 24. VI, 9 (cf. Hebr. XI, 5), adle 1 Sam. II, 35 ubi *ambulare coram Uncto Dei* dicitur de sacerdote regi divinitus instituto

morem gessuro. — 3) i. q. Kal no. 3. *fluxit*, de vino Prov. XXIII, 31. — 4) i. q. Kal no. 6. et Pi. no. 4. *grassatus est*. Part. הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *grassator* i. e. latro. Prov. XXIV, 34.

הַלֵּלֵתִי chald. i. q. hebr., sed in Kal raro. Utuntur enim Targg. pro eo verbis הַלֵּלֵתִי et הַלֵּלֵתִי.

Pa. part. הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *ivit*, sq. הַלֵּלֵתִי loci. Dan. IV, 26. **Ph.** part. הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *intrans. ambulantes* Dan. III, 25. IV, 34.

הַלֵּלֵתִי m. 1) *iter, via* (aram. הַלֵּלֵתִי, הַלֵּלֵתִי, הַלֵּלֵתִי, הַלֵּלֵתִי), dein coner. *iter faciens, viator*. 2 Sam. XII, 4. — 2) *flumen*. 1 Sam. XIV, 26: הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *flumen mellis*. Cf. rad. no. 3.

הַלֵּלֵתִי chald. *rectigal*, quod a viatoribus exigitur. Esr. IV, 15. 20. VII, 24. LXX. γόφοϛ.

הַלֵּלֵתִי m. *gressus*. Semel plur. הַלֵּלֵתִי *gressus mei*. Iob. XXX, 6.

הַלֵּלֵתִי f. nonnisi in pl. 1) *gressus* (militum ad pugnam euntium) Nah. II, 6, spec. *pompa Dei* Ps. LXXVIII, 25. 2) *viac*. Hab. III, 6: הַלֵּלֵתִי עֲרֵבִים לִי *vias antiquis* (quas antiquitus ingressus erat) *incedit* Deus. Trop. *agendi ratio*. Prov. XXXI, 27: הַלֵּלֵתִי בִרְהָהּ (attendit ad) *vias domus suae* i. e. res suas domesticas. 3) *commecatus*, viatorum catervae Iob. VI, 19.

הַלֵּלֵתִי m. 1) *iter* Neh. II, 6. הַלֵּלֵתִי שְׁלֵשָׁתָּה יָמִים *iter trium dierum* Job. III, 3. 4. 2) *ambulacrum*, via ad ambulandum. Ez. XLII, 4. — De הַלֵּלֵתִי v. rad. III.

הַלֵּלֵתִי f. *processio, pompa*. Pl. Neh. XII, 31.

הַלֵּל 1) *sonuit acute, clare*, nostr. *hallen*, cf:

vet. germ. sup. *hellan*, et verba huius finitima *gellen* vet. *kellan*; *schallen*, *schellen* vet. *scellan* timore (הַלֵּל). Inde Pi. הַלֵּל. Sonus acutus, splendidus (cf. vox splendida Cic. Brut. 55) transfertur 2) ad splendorem luminis:

splenduit, germ. *helle* seyn (arab. شَدَّ splendere coepit nova luna. Conj. V. exsplenduit nubes fulgure, nituit vultus, v. Dschauh. ap. J. W. SCHROEDER ad Ps. X. p. 52). Inf. הַלֵּל (formae הַלֵּל Jer. V, 26) c. suff. הַלֵּלֵתִי Iob. XXIX, 3: הַלֵּלֵתִי בְּהַלֵּלֵתִי *splendente ea, lucerna eius*: suffixo ante substantivum redundante coll. XXXIII, 20. Ez. X, 3. Ita A. SCHULT. ROSEVM. WINERUS. Aliis, ut MEXCERO, SEB. SCHMIDIO, Jo. SIMONI ed. 1—3. EWALDO (gr. hebr. p. 471) praecunte Chaldaeo הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *est* Hiphil pro הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *co* (Deo) *lucere iubente lucem suam*, cui sententiae favet quidem frequentior verbi usus in Hiph. , obstat autem syncope He litterae certis indubitatisque exemplis non firmata. Inde 3) *splendorem prae se tulit*, tum cultu externo tum verbis grandiloquis, *gloriatum est, glänzen wollen, prahlen*. Ps. LXXV, 5: הַלֵּלֵתִי הַלֵּלֵתִי *ne gloriamini*, ne iactetis vos. Part. הַלֵּלֵתִי *superbi, insolentes*. Ps. V, 6. LXXXIII, 3. LXXXV, 5. — a) *stolibus*

fuit. Vid. Po. Quo quis enim magis gloriabatur, eo sacris scriptoribus videbatur stultior esse (cf. 2 Cor. XI, 16 sqq. XII, 6. 11), quemadmodum contra modestus quisque sapiens habebatur et pius. Cf. פָּקֵד. Itam Jo. Sionius ed. 1. 2. nisi quod addit, posse etiam stultitiæ significationem aliunde petitam esse, nimirum ab arab. *عجل* erravit, quod non probro. Sed minus etiam apte

Eichhornius ad Sim. ed. 3. הַלֵּל ducit a *حلال* luna, et pr. *lunicum* esse vult.

Pi. 1) *cecinit* (v. Kal no. 1), max. laudes alienius, *cantu laudavit, lobsingens, ἰμνεῖν* (ut passim reddunt LXX, vult 2 Par. XXIX, 30. XXX, 21. Ps. XXXII, 25). Plerumque sq. acc. *הַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* laudavit Deum hymnis in eum decantatis Ps. XXXII, 27. CXVII, 1. CXXIX, 16 i. CXLV, 1. Jer. XX, 31. Jes. LXI, 9. LXXIV, 10, *וְיִשְׁמַע הַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* Joël II, 9. Ps. LXXIX, 51. LXXXIV, 21. CXXIII, 1. CXLVIII, 5. 15 (semel: de rege hymnis celebrato 2 Chr. XXXIII, 12), sed in recentiore Hebraismo saepius sq. *לְ הַלֵּל יְהוָה* 1 Chr. XVI, 36. XXIII, 5. XXV, 3. XXXI, 15. 2 Chr. V, 13. XX, 19. 21. XXXIX, 30. XXX, 21. Esr. III, 11 al., sq. 2 Ps. XLIV, 9 (cf. formulas *לְ הַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה*, *בְּרַחֵם הַלֵּל*). Additur *בְּכֵלִים* (laudavit Deum) instrumentis musicis 1 Chr. XXVIII, 5, cf. Ps. CL, 3—5. *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה בְּכֵלֵי מוֹסֵף* David 2 Par. XXIX, 30. Etiam absol. *hymnos cantavit* 1 Chr. XXXII, 15: *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה*. VII, 6. VIII, 11. 1 Chr. XXXII, 5. Neh. XII, 24. Poët. tribuitur coelo et terris Ps. LXXIX, 35, lunae et stellis CXLVIII, 5. 4. Frequens est formula *הַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* Jehovam Ps. CIV, 36. CV, 45. CVI, 1. 48. CXI, 1. CXII, 1. 9. CXIII, 1. CXV, 18. CXVI, 19. CXVII, 2. CXXXV, 1. 3. CXXXVIII, 21. CXLVI, 1. 10. CXLVII, 1. 20. CXLVIII, 1. 14. CXLIX,

1. 9. CL, 1. 6. (Arab. *عَلَّل* id. sq. *ل* p. et *ب* instr. Syr. *ܠܘܬ* Luc. II, 20). — 2) *laudavit in universum*. Prov. XXVII, 2: *וְהַלֵּל אֶת-יְהוָה לְאֵלֵיךָ* laudet te alius, non tuum os. XXVIII, 4. XXXI, 28. 31. Cant. VI, 9. Sq. *אֶת-שֵׁם יְהוָה* Gen. XII, 15: *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* et *colludatur eam Pharaoni*. Eodem pertinet Deut. XXXII, 18 in cod. Sam. *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* i. e. *rupes laudans te* (Vers. sam. *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה*). — 3) *intrans. gloriatus est*, sq. 2 de aliquo. Ps. LVI, 5: *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* Deo gloriatur, de verbo eius. Comm. II, 1, sq. *עַל* X, 3: *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* gloriatu impius ob *libidinem animæ suæ*.

Pu. 1) pass. Pi. no. 1. Part. *הַלְלָה* *laudandus, celebrandus*. Ps. XLVIII, 2: *וְהַלְלָה מְגִדָּה* magnus est Dominus et valde laudandus. NCVI, 4. CXIII, 3. CXLV, 3. XVIII, 4 (2 Sam. XXII, 4): *וְהַלְלָה עִמָּךְ* cum qui laudandus est *invoco, Jehovam*. 2) pass. Pi. no. 2. Prov. XII, 8. Part. *הַלְלָה* pro *הַלְלָה* laudata (urbs) Ex. XXVI, 17. — Sed *הַלְלָה* Ps. LXXXVIII, 63 v. sub rad. *הַלֵּל*.

Po. *הַלֵּל* fut. *הַלְלָה* causat. Kal no. 4 1) *stultum*

reddidit Eccl. VII, 7: *וְהַלֵּל הַעֲשֵׂה* *quaestus iniquus* (Iucri cupido) *stultum reddidit sapientem* (cf. ad sententiam Ex. XXIII, 8). — 2) *stultitiæ arguit*, als Thoyen hinstellen. Iob. XII, 17. Jes. XLIV, 25: *וְהַלֵּל אֶת-שֵׁם יְהוָה* argues stultitiæ arguit. — *Paul.* part. *הַלְלָה* *insanus*, pr. insanus factus, furore percitus. Ps. CII, 9: *וְהַלְלָה יַמֵּי הַחַיִּים* (ut *הַלֵּל*). Eccl. II, 2.

Hiph. fut. *הַלְלָה* 1) causat. Kal no. 2 *splendere fecit* (lucem). Jes. XIII, 10. Iob. XLII, 10. De loco Iob. XXIX, 3 v. Kal no. 2. 2) *lucem sparsit, lauit* i. q. *הַאֲרִיר*, Licht verbreiten. Iob. XXXI, 26.

Hithpa. 1) pass. Pi. *laudari* Prov. XXXI, 30. 2) *gloriari, se iactare*. 1 Reg. XX, 11. Prov. XX, 14: *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* *discedit, tum gloriatur* (de re vili pretio emta). Sq. 2 *gloriari de aliqua re*. Ps. MXX, 7: *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* *de magnis divitiis gloriatur*. Jer. IX, 22: *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* 25. Ps. LII, 3. XCVII, 7. Prov. XXV, 14. XXXVII, 1. Spec. *הַלְלָה* gloriari de Deo eiusque praesidio et tutela Ps. LXXIII, 3. LXXIV, 11, *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* CV, 3, *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* Jes. XLI, 16. — Ps. CVI, 5 sequitur *וְהַלְלָה*, quod tamen cum verbo arctius iunctum non est.

Hithpo. *insanum se gessit*, 1) *insanivit*, velat ebriotate Jer. XLV, 16. LI, 7. — Nah. II, 5: *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* *insaniunt curvus, cum impetu agitantur*. Jer. XLVI, 9. I. 58: *וְהַלְלָה אֶת-שֵׁם יְהוָה* praegnanter dictum: *insane confidunt idolis*. 2) *simulavit insaniam* 1 Sam. XXI, 11.

הַלְלָה (canens, laudans) n. pr. viri Iud. XII, 13. 15. *הַלְלָה* plur. *הַלְלָה* *laudationes* (Dei), dies festi propter peractam messum celebrati Lev. XIX, 24. Iud. IX, 27.

הַלְלָה Jes. XIV, 12 sec. LXX. (*ἰσχυρότης*). Vulg. Targ. Rabbin. Luth. *stella lucida* i. e. *Lucifer*. Recte, sive orationem contextam sive etymon spectas, additur enim *וְהַלְלָה* et apud Chaldaeos quoque Lucifer vocatur *הַלְלָה*, apud Arabes *كوكب* i. e. splendida stella. Quod attinet ad grammaticas rationes, *הַלְלָה* dictum est pro *הַלֵּל* (verbale Pi. a *הַלֵּל*) *splendorem spargens*, neque est quod cum Hitzigio aliusque legas *הַלְלָה* (ad formam *הַלֵּל*, *הַלְלָה*). Ahihi *הַלְלָה* est Imper. Hiph. verbi *הַלֵּל*: *civilis, lamentare* (Ez. XXI, 17. Zach. XI, 2), quod aliā, ut Aqu. Syr. Hieron., huic etiam loco adhibent, sed minus accommodat ad parallelismum. Plura dedimus in Comment. ad h. I.

הַלְלָה, nommi pl. *הַלְלָה* f. *stultitia, insania* (v. rad. Po.) Eccl. I, 17. II, 12. VII, 25, inde *improbities* IX, 3 (cf. *הַלְלָה*).

הַלְלָה f. *insania*. Fortius esse vocabulum, quam *הַלְלָה*, apparet ex Eccl. X, 15: *וְהַלְלָה* *initium verborum est stultitia* (סכנת), sed *finis eorum* *הַלְלָה*.

הַלְלָה (qui Deum celebrat) n. pr. 1) viri tribus Judae 1 Par. IV, 16. 2) 2 Par. XXXIX, 12.

q. Gen. XXII, 1. 7. 11. XXVII, 1, 8. XXXVII, 15. Num. XIV, 40. Job. XXXVIII, 35. Jes. VI, 8. LII, 6. LVIII, 9. LXX, 1, ita etiam הָהָן Job. IX, 19. (Syrus לָן [סָן]). Praeterea הָהָן cum Sull. in oratione vividiore saepissime praemittit participio, ubi hoc pro verbo finito est, maxime pro futuro. Gen. VI, 17: הָהָן בָּרִיאָה ה' אֶת־עֵצֵי הָאָרֶץ ecce *adducturus sum diluvium* (pr. ecce me adducturum). XX, 5: הָהָן בָּרָה *te moriturus, tu moriturus es*. inde persaepe in vaticiniis Jes. III, 1. VII, 14. XVII, 1. XXXIX, 8. Jer. 1, 15. II, 55. V, 15. VI, 19. 21. VIII, 17. IX, 6. 11. X, 18. XI, 11. 22. XII, 14. XVI, 9. 16. XVIII, 11. XIX, 3. 15. XX, 4. XXI, 4. XXII, 2. 15. XXVI, 16. XXXVIII, 16. XXX, 10; sed etiam pro pract. Gen. XXXVII, 7. 1 Par. XI, 25, et praesente Gen. XVI, 13. Ez. XXXIV, 11. Rarius sequitur verbum finitum, mutata persona, ut Jes. XXVIII, 16: הָהָן בָּרָה *ecce me, qui fiandus*. Sine verbo in formula: הָהָן אֶתְּכֶם *ecce me contra vos* (v. 28 p. 103 B, no. 4). הָהָן עַל הַמִּצְוֹתִים Jer. XLIII, 30—32. — Denique observandum: a) Quemadmodum apud Syros לָן הָ interrogative dicitur pro *nonne?* (v. J. D. MICHAELIS gr. syr. p. 298. AGRELLI suppl. p. 295) ita הָהָן additur post interrogativum אִם־כֵּן Hab. II, 13: הָהָן אִם־כֵּן הָהָן הָ *nonne ecce hoc a Jhova?* Eundem syrisimum magis etiam imitatur N. T. Act. II, 7: *ὄχι ἰδοὺ ἀνθρώποι οὐκ οἶον ἢ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;* et Alexandrini qui pro hebr. אִם־כֵּן ponunt *ὄχι ἰδοὺ* (Vulg. *nonne ecce*) 1 Sam. XXIII, 19. b) Ponitur ante sententias conditionales, ommissa particula conditionali, velut Lev. XIII, 6: *inspiciat eum sacerdos . . . et si pallida est plaga*. 5. 7. 8. 9. 13. 17. Deut. XIII, 15. XIX, 18. Cf. הָן no. 3.

H. הָן pron. pers. 3 pers. pl. fem. *cae*. Nonnisi c. Praef. הָהָן Gen. XIX, 29. XXX, 26. 37. Lev. X, 1. Num. XVI, 7, ubi vide Masoram, al. (alibi הָהָן, הָהָן Ez. XVIII, 14. הָהָן Ez. XVI, 47 (ubi nunquam הָהָן, הָהָן)). Sed הָהָן est adv. *propterea* i. q. הָהָן Ruth I, 15 et didicit a הָהָן ius. V. chald.

הָהָן chald. 1) *propterea* Dan. II, 6. 9. IV, 24, cf. hebr. Ruth. I, 15. Transit 2) in participium adversativum (plane ut hebr. הָהָן, q. v. sub rad. בָּהָן) *nilominus, tamen* Esr. V, 12. praevia negatione: *sed* (sondern) Dan. II, 30, nisi Dan. II, 11. III, 28. VI, 8.

הָהָן (Milel) i. q. הָן no. II c. He praeg. *cae*. Gen. XLI, 19, c. Art. 1 Sam. XVII, 28, it. *ipsae, alicui* XXXIII, 6. Saepe incluso verbo substant. Gen. VI, 21: הָהָן בָּרָה טְבוּרָה, vel pro eo XLI, 26: הָהָן פָּרוּהָ הַטְּבוּרָה טְבוּבָה. Cum Praef. הָהָן Lev. V, 22. Num. XIII, 19. הָהָן Lev. IV, 2. Jes. XXXIV, 16, הָהָן Ez. I, 5. 23, הָהָן Gen. XLI, 19. Job. XXIII, 11 (sicut haec = eiusmodi). הָהָן הָהָן nostr. so und svidel 2 Sam. XII, 8.

הָהָן u. pr. viri, a cuius filiis nominata est *vallis*

flioriam Hinnom, de qua vide p. 280 B. Etymon incertum. Jo. SIMOXIS ducit ab arab. حِنٌّ arguta voce gemit, flexit, ut vallis Hinnom dicta sit a fletu puerorum ibi immolatorum, sed *Hinnom* pr. non vallis, sed virorum nomen erat, qui illam regionem possidebant. Fortasse הָהָן pr. idem erat atque הָהָן gratiosus.

הָהָן

rad. inusit. et incerta. Arab. حَنَفٌ inflexit, demisit se i. q. حَنَعَ. Inde

הָהָן n. pr. urbis vel regionis ab Assyriis expugnatae Jes. XXXVII, 15. 2 Reg. XVIII, 31. XIX, 15, ubi copulatur cum הָהָן, הָהָן. Post BUESCHINGIUM (geogr. Asiae p. 382) plerique *Henam* eandem urbem esse putant, quae apud Abulfedam حَنْعٌ appellatur, ad Euphratis ripas sita (v. Abulf. Mesop. in N. Repert. III p. 53. Assem. bibl. or. III, 2, p. 717), sed nuper HIRTZIGIUS (ad Jes. I. c.) *terram depressam* notare (v. rad.) et regionem ad Euphratis ostia sinu persico vicinam notare coniecit, quae fortasse Phoenicum (בְּנֵי־צֹן) patria fuerit (Her. 1, 1). Non liquet. Plura vide in Comment. ad h. l.

הָהָן

interj. onomatopœtica, qua silere iubetur, (nostr. *st, pst*): *sile!* Iud. III, 19. Am. VI, 10. Zach. II, 17. R. PARCHON: הָהָן בְּנֵי שְׂרָיָה וְיִשְׂרָאֵל הָהָן זֶה הַמִּינְיָה בְּנֵי שְׂרָיָה וְיִשְׂרָאֵל הָהָן בְּנֵי שְׂרָיָה *hoc vocabulum est ut sibilus, quo sibilat aliquis loquens, ut tacent.* Sq. הָהָן Hab. II, 20. Zeph. I, 7. Adv. *tacite* Am. VIII, 3. (LXX. σιωπή). Sensim factum, ut declinaretur instar Imp. Pi. (cf. הָהָן arab. حَلَمٌ pl. حَلَمُوا), inde plur. הָהָן silete Neh. VIII, 11. Adeo novum verbum inde ortum

הָהָן fit. Hiph. הָהָן *silere iussit, sedavit* Num. XIII, 30. Cf. nostr. *hissen*, gr. σῆζω. Induratis litteris inde natum הָהָן q. v.

הָהָן

fit. הָהָן 1) *vertit*, ut patinam 2 Reg. XXI, 13, placentiam Hos. VII, 8. וְהָהָן הָהָן *vertit manum, manus i. e. retro flexit viam* 1 Reg. XXII, 34. 2 Reg. IX, 25. 2 Par. XVIII, 35, sed הָהָן הָהָן manum suam vertit in aliquid, ad plagas ei infligendas Thren. III, 3. הָהָן הָהָן *vertit cervicem coram aliquo i. e. fugit ab eo.* Jos. VII, 8. Concise dicta sunt Ez. X, 19: הָהָן הָהָן *vertit Jchova ventum occidentale* i. e. verso vento adduxit ventum occidentalem, er wandte daher. — Intrans. *vertit se* (ut στροφήναι et ap. Hom. etiam στροφήν, lat. *revertio et revertor*). 2 Chr. IX, 12: הָהָן הָהָן, praegn. 2 Reg. V, 26: הָהָן הָהָן *convertisit se vir* (postquam descenderat) *de curru suo* (coll. Comm. 21). Inde *terga vertit, fugit* Iud. XX, 39. 11. Ps. LXXVIII, 9.

2) *evertit, subvertit*, ut curram IIag. II, 25 (den Wagen umwerfen), tentorium Iud. VII, 13: הָהָן הָהָן

meus scribit, esse duo ligna, in quorum medio sit locus pro collo inserendo, ita factus, ut captivi collum indant. Plura dabant Boenartius in Hieroz. I, p. 691, intpp. ad Act. XVI, 21, et ad Hesych. et Sudam v. *αίψωρ*. Etiam in Anglia hoc poenae genus valde usitatum erat. Jer. XX, 2, 3. XXXI, 26. Hieron. *nervus*, et in Comment. vineuli ligni gemis, cui pedes captivi inserebantur. Symm. *παυροσπίσωρ* ἢ *σπερμασίωρ*. Chald. *אֲרַבְרָא* (a *רַבְרָא* = *αίψωρ*) *cippus*. (LXX. *κατασφάραγς* i. e. cloaca subterranea). 2 Chr. XVI, 10: *בַּיָּמֵינוּ הָיָה הַרְגָה* i. e. *carcer* in quo nervus est. LXX. *αὐλαγή*. Syr. id. — Male nonnulli interpretes Hebraici *הַרְגָה* carcerem ipsum esse voluerunt, contra etymon et structuram loci Jer. XX, 2. — Jo. SIMONIS ed. 1—3 ἢ interpretabatur ergastulum insanorum (Tollhaus) coll. *خَبْرَقِي* stulta, verendum autem, ut alia multa taceamus, ut Hebraei iam illo tempore carceres solis rabiosis destinatos habuerint.

הַרְגָה f. pl. *perversitates, stultitia* Dent. XXXII, 20, 2) *frondes, fallacia*. Prov. II, 11, 13. VI, 14. VIII, 15. X, 51, 52. XVI, 28, 30. XXIII, 35.

הַרְגָה rad. inusit. prob. i. q. *حَمِنَ* et *حَمِنَ* (ה et ה permutatis) *firmus et munitus fuit* (vic. hebraco *הַרְגָה*), unde *حَمِن* munimentum, arma, aeth. *ḫḫ*; ferrum, spec. gladius (Iud. IV, 15), pl. ferramenta, v. LUDOLF. Comment. ad hist. aeth. p. 205. Lex. aeth. p. 289. Inde

הַרְגָה m. Ez. XXIII, 24 (ubi tamen plures libri *הַרְגָה*) *arma*, ut bene Targg. et Kimchius. Talmudicis *הַרְגָה fasciculum* (lini viridis) notat (v. Succa fol. 12 verso), unde suspicati sunt, posse illud ap. Ezech. fascies et corbes notare, quos struendis aggeribus adhibent in bello (gall. fascines, nostr. Faschinen): sed hoc longius petitum.

הַרְגָה mons, v. *הַרְגָה*.

הַרְגָה fut. *הַרְגָה interfecit*, creberrimi usus ve. LXX plerumque *ἀπακτείνω*, rarius *ἀπαρῶ*, *θυνατώ*, *γορεύω*. (In linguis cognatis nihil simile, nisi arab. *حَرَج* tumultuatus est, *سَد* seditio cum caede. SCHULT. ad Prov. I, 32 hoc thema valere notat *minutatim caedere, concidere*, sed sine ullo argumento. Vide autem sitne eiusdem originis atque nostr. *wirgen*). Refertur a) ad homines, et usurpatur tam de homicidio inter privatos (de quo saepius etiam *הַרְגָה*) Gen. IV, 8 sq. Ex. II, 14, quam de caede hostium in bello Jes. X, 4. XIV, 20. Jos. X, 11. XIII, 25, et de caede quacunque 1 Reg. XIX, 10 sq. 2 Reg. XI, 18. Esth. IX, 6, sive gladio committitur Exod. XXXII, 25. 2 Sam. XII, 9. Am. IV, 10, sive saxo coniecto Deut. XIII, 9. Iud. IX, 54. Inde tribuitur etiam pesti Jer.

XVIII, 21, cf. Ps. LXXXVIII, 34, viperac Iob. XX, 16, adeoque poet. mocrori Iob. V, 2 (cf. lat. *enecare*). De morte violenta dicitur (opp. *הַרְגָה* de morte, quae morbis ect. elicitur) Jes. XIV, 30. b) ad bestias Jes. XXXII, 1, inde pro *maculati* Jes. XXII, 15. Metaph. c) refertur adeo ad plantas. Ps. LXXXVIII, 4: *הַרְגָה בְּהַרְגָה בְּהַרְגָה* *interfecit gramline vitem corum*. Cf. *הַרְגָה* Iob. XIV, 8, et quae observabimus infra h. v. Virg. Ge. IV, 350: *felices interfice messes*. Cstr. plerumque c. acc., raro sq. ל 2 Sam. III, 30. Iob. V, 2. Ps. CXXXV, 11. CXXXV. 19, 20, et sq. ה, quod est *caedem fecit inter* 2 Par. XXVIII, 9. Ps. LXXXVIII, 51 (cf. ה no. 2), alibi cum ה instrumenti Jos. X, 11. 2 Sam. XII, 9. XXIII, 21.

Niph. pass. occisus est. Ez. XXVI, 6, 15. Thren. V, 21.

Pu. id. Jes. XXVII, 7. Ps. XLIV, 23.

הַרְגָה m. *occisio, caedes* Jes. XXVIII, 7. XXX, 25. Ez. XXVI, 15. Esth. IX, 5. Prov. XXIV, 11, et *הַרְגָה* f. id. *הַרְגָה צֹאן* grex mactandus Zach. XI, 4, 7 (cf. verbum Jes. XXII, 13). *הַרְגָה גַּא* vallis caedis Jer. VII, 54. XIX, 6. *הַרְגָה יוֹד* dies caedis Jer. XII, 3.

הַרְגָה 1) *concepit* mulier, *gravida facta est*. LXX. *σπλαγχνίζω*, *ἐν γαστρὶ λαμβάνω*, *ἐν γαστρὶ ἔχω*. (Carent hac radice linguae sororiae. Origo hand dubie in exardescendo prae libidine, et *הַרְגָה* gutturali emollita ortum ex *הַרְגָה* exarsit, cf. *הַרְגָה*). Gen. XVI, 5: *הַרְגָה בְּנֵי הַרְגָה*. Jes. XXVI, 18: *הַרְגָה בְּנֵי הַרְגָה הַרְגָה* *concepimus, parturivimus et quom parcerimus, ventus erat*. Gen. IV, 1: *הַרְגָה בְּנֵי הַרְגָה* *concepit et peperit Cainan*, et persaepe in eadem formula 17. XVI, 4. XXI, 2. XXV, 21. XXIX, 52. 35. 34. 35. XXX, 5. 7. 17. 19. 23. XXXVIII, 4, 18. Exod. II, 2. 1 Sam. I, 20. II, 21. 2 Sam. IV, 17 *ect. Part. הַרְגָה concipiens*, poet. de genitrice, matre Cant. III, 4. Hos. II, 7. Statuunt praeterea intpp. Hebraei, Plur. *הַרְגָה* quasi per Zeugma (cf. arab. *أَبَوَيْنِ* *uterque pater* de parentibus) de parentibus

dici Gen. XLIX, 26, sed vide sub ve. *הַרְגָה* — 2) metaph. *animo concepit*, hinc *meditatus est, molitus est* aliquid (cf. *הַרְגָה*). Ps. VII, 15: *הַרְגָה בְּנֵי הַרְגָה* *concepit malum et peperit fraudem*. Iob. XV, 35. Jes. XXXIII, 11. LIX, 4, cf. 13.

Plane de nihilo est, quod nonnulli (vide intpp. ad Iob. III, 3, quibus adde Saad. ms. qui reddit: *وَبَدَّ رَجُلًا*)

hinc verbo etiam pariendi significatum tribuerunt, provocantes ad 1 Par. IV, 17: *הַרְגָה אֶת-הַרְגָה*: ibi enim partus mentio ommissa est.

Pu. הַרְגָה pass. conceptus est. Iob. III, 3: *et* (preat) *nos*, quae *dirit* *הַרְגָה גַּרְרַת* *conceptus est mas*. Bene SCHULTENSIS: „Inducitur nox illa (in qua Iobus con-

ceptus vitis) quasi conscia mysterii et exultans ob spem prolis virilis.

Po. inf. absol. הָרָה Jes. LIX, 13 i. q. Kal no. 2.

הָרָה adj. nonnisi fem. הָרָה *gravida*. Ex. XXI, 22, 1 Sam. IV, 19, 2 Sam. XI, 5. Jes. XXVI, 17, sq. לָּהּ viri, ex quo concepit Gen. XXXVIII, 18, 25. Vini participii habet, et propterea copulatur cum הָרָה: הָרָה הָרָה *ecce tu gravida es et paries filium* Iud. XIII, 5, 7, et *ecce gravida es et paries filium* Gen. XVI, 11 coll. Jes. VII, 14. — הָרָה לָּהּ *gravida partui vicina* 1 Sam. IV, 19. הָרָה עוֹלָם *gravida in perpetuum* Jer. XX, 17. — Plur. הָרוֹת Am. I, 13. Cum Suff. הָרוֹתָהּ, הָרוֹתָהֶן (formae *dagessandae*) 2 Reg. VIII, 12, XV, 16. Ex interpretibus Hebraeis R. LEVI ad utrumque locum et in similibus (Am. I, 13. Hos. XIV, 1) הָרוֹת non (mulieres) *gravidas* interpretatur, sed נְבוֹלָתִים בהרים *quasi sit pl. fem. a הָרָה*. Non mulieres gravidas a militibus fissas, sed turres arceve expugnatas ibi designari statuit. Consentit GUSSETIUS p. 403, 404, neque obstat verbum הָרָה (q. v.), sed manifesto obstat oratio contexta 2 Reg. VIII, et Hos. I. e. et nemo non videt, omne hoc interpretandi artificium ab apologetico Judaeorum tam immanis sacritiae opprobrium a maioribus avertendi studio profectum esse.

הָרָה (formae *dagessandae*) i. q. הָרָה. nonnisi fem. pl. e. Suff. הָרוֹתָהּ *gravidae eius* Hos. XIV, 1. Cf. סוֹרְתָהּ Ps. CXXVIII, 3, מְרִינָה Prov. XXXI, 27.

הָרִיוֹן m. *conceptio* Ruth IV, 3. Hos. IX, 11 et cod. Sam. Gen. III, 16.

הָרִיוֹן m. *graviditas*, e. Aff. הָרוֹנָה Gen. III, 16: הָרוֹנָה עֲבֹדָתָהּ *labores tui* (molestiae) *et graviditas tua*, Hendiadys pro: molestiae graviditatis tuae.

הָרָר v. הָרָר

הָרָם rad. inusit. i. q. אָרָם, רוֹם, אֶרֶם *altus fuit*.

Arab. *harm* magnificē, extulit, unde *harm* pyramis, aedificium altum. Inde

הָרָם (clatio, ad formam עֵלָם, vel montans, a הר adiecto הָרָם) n. pr. regis canaanitici Jos. X, 33.

הָרָם (clatus) n. pr. viri 1 Par. IV, 8.

הָרָמוֹן i. q. אֶרֶם *arx, palatium*, de arce hostili. Am. IV, 5: וְהִשְׁלַכְתֶּהּ הַרְמוֹנֶיהָ *et proiecisti in e. captivae continentiae abdicentium in arce hostilem, הַרְמוֹנֶיהָ* intransitive, nisi *mavis cum LXX. Symm. Hieron. Syro et uno codice efflere הַשְׁלַכְתֶּהּ (v. DE ROSSI schol. crit.)*. הָרָמוֹן idem esse quod אֶרֶם statuit praeter alios KIMENIUS, GUSSETIUS, arab. *harm* confert GOLUS in Lex. arab. p. 2538. De reliquis interpretum et Criticorum periculis haec habes. a) Ex vet. Symm. Syr. Chald. *Armeniam* reddunt, vel *montes Armeniae*,

quod vindicare studet BOCHARTUS in Phaleg I, 3 p. 22, 23, cui הַרְמוֹנֶיהָ compositum videtur ex הר ונינה i. q. מני. Ab eo dictis addi possit, הַרְמוֹנֶיהָ chald. pro Armenia dici. b) In Targg. (Iob. I, 12. II, 7) et Taluode הַרְמוֹנֶיהָ est mandatum regium (Firman), quod ipsum ignotae originis ve. h. I. JARCHENI adhibet, hoc sensu: abicietis auctoritatem i. e. fastium pacis regium: invita sententia et accentu vocis הַרְמוֹנֶיהָ, quod in penultima est, et He locale arguit. c) VATERUS *Hieronem* montem intelligi volebat, ut הַרְמוֹן idem sit quod הַרְמוֹן vel cum nonnullis eod. legatur הַרְמוֹנֶיהָ. Paulo audacius d) unper HIRTZIGIUS (Begr. der Kritik pag. 132) legendum coniecit: הַרְמוֹנֶיהָ *ruetis Hadadrimmonem versus* i. e. Maximianopolin, oppidum planitie Megidduntis (de quo v. suo loco). Favet ei quodammodo scriptura interpretis Alexandrini: ἀποσπῆρασθε εἰς τὸ ὄρος τὸ Ρομμῶν (הַשְׁלַכְתֶּהּ הָרָה הַרְמוֹן); sed oppidum tamen illud exiguum (modo tale existit, quod solo Hieronymo credimus) vix satis aptus fugae terminus fuerit.

הָרָס fut. הָרָס Iob. XII, 11. Jes. XXII, 19 et

הָרָס Ex. XV, 7, 2 Reg. III, 25 *diruit, destravit, cinreissen, niederrissen*. (Significatio primaria inest in syllaba רָס, quae aequae ac רָץ et gr. *ρήσσω, ῥήττω* nostr. *reissen* lacerandi, rumpendi, diruendi potestatem habet, et onomatopoeica est. Cf. רָצַץ, רָצַח, it. *razza*, it. *rabbeissen*, abbrechen, הָרַס, הָרַס, הָרַס, in etwas reissen, *ritzen, kratzen*, אָדָּע, adeoque נָרַס pr. an sich reissen cet. Arab.

הָרַס est contudit mortario, unde مَرَسَ mortarium, it. vorax fuit, pr. *cincham*, sed vic. *harm* laceravit, dilaceravit). Proprie et plerumque est 1) *diruit* domum Prov. XIV, 1, parietem Ez. XIII, 14, altare Iud. VI, 25, 1 Reg. XVIII, 30. XIX, 10, 14, turres Iud. XXVI, 4, moenia XXVI, 12, urbes et munimenta Jes. XXVII, 18, 2 Sam. XI, 25, 2 Reg. III, 25, 1 Chr. XX, 1. Saepae opponitur בָּקָה Jer. XLV, 4: הָרַס אֶשֶׁר בָּנִיתָ אֵיךְ הָרַס: *ecce! quae extruxi, ego diruam*, I. 10, XXIV, 6, XXXI, 28. Mal. I, 4. Iob. XII, 14. LXX plerumque *καταρῶσθαι, καταρῶσθαι*, ter *καταρῶσθαι*. Translate Prov. XXIX, 4: *rex instilita stabilit regnum, ואֵשׁ הַרְמוֹנֶיהָ הַרְמוֹנֶיהָ, sed qui largitionis amat* i. e. rex iniustus diruit perdit illud. (Sententiam loci plane non ceperunt, qui verbo הָרַס h. l. *mores corrumpendi* potestatem tribuunt. Regium comparatur aedificio, quod rege iusto stabilitur, rege iniusto subruit et corrunt). Deim est 2) *excussit dentes* (ausreissen). Ps. LVIII, 7: אֶלְהֵם הָרַס שְׁנֵינֵנוּ: *Deus! excute dentes in ore eorum*. De Formula Arabum: *rumpat Deus os tuum*, v. quae observavit REISKE ad Abulif. Ann. I, 166. 3) de hominibus: *decussit, deturbavit* aliquem de statione sua (herunterreissen von seiner Stelle) Jes. XXII, 19, *deturbavit, expulit* ex sedibus suis Jer. XLII, 10. Ps. XXXVIII, 5 (app. *harm*, quod vid. no. 1, b). Ex. XV, 7. 4) Elliptica est locutio: אֶל הָרַס הָרַס *diruto muro irrupit* ad aliquem.

rogationem (1 Reg. XXII, 7. Jes. XLI, 26. Jer. IX, 11), sive spem (Jer. XX, 10), v. e. Gen. XLII, 34: *adduc fratrem tuum minorem te וְאָדָמְךָ וְיָרְדָה וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח וְיִשְׁכַּח ut videam*. Ind. XVI, 28: *robora me hac vice וְאָדָמְךָ וְיָרְדָה וְיִשְׁכַּח ut vindictam sumam*. 1 Reg. XXII, 7: *nonne praesto est propheta בְּיַדְיָהוּהָ וְיָרְדָה וְיִשְׁכַּח ut percontemur ex eo*. Plura vide Lgb. p. 873. Plurimae casdem leges sequuntur Arabes in ponendo ʿ sq. futuro nasbato consilium indicante, v. DE SACY II, §. 56. cf. I, §. 1201. 3. 1212. II, §. 1144. EWALD gr. ar. §. 628.

6) ante sententias, quae pendent e verbis *videndi, dicendi*, ubi vulgo locus est coniunctionis relativae (וְ), quae vero etiam omitti potest (Gr. §. 152, 4, d). Ita post scire Gen. XLVII, 6, iurare Jos. II, 12, ominari Gen. XXX, 27, irasci Gen. XVIII, 32. Jes. LXIV, 4, et sine verbo Jes. XLIII, 12: *vos testes mei estis וְאַתֶּם מְעַדְיָי אֲנִי מֵעַתָּה Deum*. (Comm. 10 eodem nem: בְּיַד אֱלֹהֵי הַמָּוֶת). Thren. III, 26: *טוֹב וְהָיִיתִי וְרָחֵם עָלַי*, cf. Comm. 27, ubi טוֹב טוֹב Num. XIV, 21: *וְהָיִיתִי עִמָּךְ* per me (iuro) quod cet.

De *Waw conversivo* Praerititi, quod vere copulativum est. v. Lgb. 296. 97. EWALD gr. cr. 292. 517 sqq. ROORDA gr. hebr. §. 553 sqq.

In universam autem etiam de usu copulae hebraeae dici possunt, quae de copula latina et bene observat HAYNUS, Turcell. II, 468: „Grammatici . . . duplici hoc errore ducti solent, quod hinc particulae multiplicem significationem, quae semper una est, tribuunt, et quod varian notionum compositorum formam et conditionem ad ipsam particulam transferunt. . . . Quare si quid est in hac re observandum, positum id est in vario notionum coniunctarum genere, et in singulari modo sententias coniungendi, qui quibusdam in partibus alius est apud veteres Latinos (et Hebraeos) quam apud nos.“ De vario usu copulae apud Arabes praeter libros grammaticos saepe laudatos v. Kamus p. 1970 (de copula و) et 1974 (de ف), DE SACY anthol. gramm. p. 72. 73. 177. 181. 217. 248.

De origine dissentiunt. Aliis enim Waw prinitivum, aliis aliunde ductum videtur, vel a וָ clavus, pr. coniunctio (STORRI observ. 357. HEZEL gramm. hebr. p. 57), vel אַ quod copulativum esse dicunt Lex. IV, 23. 28 (J. D. MICHAELIS gr. hebr. 164 cf. Ewaldi gr. p. 652 not.). Si quid definiendum in re tam obscura, suadente universa linguae analogia (v. ב, ג, ז) in Storrii sententiam concesserim, ex qua etiam Waw relativi (וְ) forma facile explicari possit.

Aliquando ו in Chethibh omisum est, ubi in Keri adest, ut Jes. LV, 13. Dan. II, 43. Prov. XXIII, 24. XXVII, 24. Job. II, 7. Thren. II, 2. 5. III, 5. 7 et vice versa 2 Sam. XVI, 10. 2 Reg. XI, 1. XVI, 17. Jer. IV, 5. V, 5. 24. XXVIII, 1. Prov. XXIII, 24. Thren. IV, 12. Dan. IX, 5. Neh. IX, 17 (Simonis).

וְ, ante gutturales וּ, *Waw* quod vocant *conversivum* futuri in praeteritum (וְ הָיִיתִי) vel *relativum*, וְהִקְטַבְתָּ et *interfectivum*. De usu eius v. Gramm. §. 126. 3 et uberiori EWALD gr. crit. p. 359 sqq. ROORDA gr. §. 553 sqq. De origine eius disputationem libris grammaticis

diudicandam relinquo. Tres autem potissimum sunt Grammaticorum sententiae. Una est J. D. MICHAELIS, HEZELI, quam adoptavimus et explicui Lgb. §. 87, consentientibus WISER (Lex. p. 269), M. STUARTO al., ex qua וְ ortum sit ex verbo substantivo וְהָיִיתָ, ita ut primitus plene dictum sit וְהָיִיתָ הָיִיתָ (ut) *interfeceret*, dein abiecto הָ (quod etiam Syri in hoc ve. supprimunt, וְהָיִיתָ וְהָיִיתָ) וְהָיִיתָ contr. וְהָיִיתָ (ut וְהָיִיתָ contr. וְהָיִיתָ), coll. וְהָיִיתָ וְהָיִיתָ (ut) *interfecit pro interfectabat*, et aeth. ህላወ፡ ምጽቆ፡ baptizabat; Waw conversivum autem includat etiam copulativum (וְהָיִיתָ pro וְהָיִיתָ, quod nusquam reperitur). Altera, quam post alios (v. SIMONIS introd. p. 220) nuper commendavit EWALDUS (gr. cr. p. 559) וְהָיִיתָ ortum esse statuit ex וְהָיִיתָ וְהָיִיתָ. De tertia (JAHN gr. hebr. ed. 3. p. 215 sqq. 465 sqq. EWALD gr. min. §. 475. BOETTCHERI spec. p. XII), in quam nunc fere inclino, וְ origine non differt a וְ, sed est nihil nisi forma eius paulo fortior (cf. וְהָיִיתָ, וְהָיִיתָ), notans: *et tum, et porro*, congruens fere cum ar. dicta sunt. Vide quae modo de origine Waw copulativi dicta sunt.

וְו n. pr. loci arabici esse videtur Ez. XXVII, 19: וְוָן וְוָן וְוָן וְוָן וְוָן וְוָן *Wadan et Javan velum afferunt ad mercatus tuos*. Waw initiale ibi radicale esse, non copulativum, observat J. D. MICHAELIS (specieg. geogr. II, 168), quum in toto hoc capite nusquam Waw cop. primo nomini proprio ab initio aut versus aut sententiae praepositorum. Quod vero deinde coniciit (l. c. et suppl. 578) וְוָן legendum וְוָן = وادان (imo وادان) *duo rivi* esse urbem Arabiae feliciae حبله *Dschobla* etiam مدينة النورمى *urbem duorum fluviorum* appellatam, quia ad duos fluvios sita sit, id valde incertum. Equidem vererit ut omnino sana sint verba hebraea.

וְוָב rad. inusit. i. q. וְוָב dedit. Inde

וְוָב vox dubia, semel obvia Num. XXI, 14. 15: *propterea dicitur in libro bellorum Jehovae: וְוָב וְוָב וְוָב Wabeb in Supha, et torrentes Arnonis et defluxus torrentium* cet. Quoniam omnis hic sermo, utpote ex medio libro quodam perditio deperitum, abruptus est et perobscurus, perquam tamen probabile, *Wabeb in Supha* esse locum in confinibus Moabitarum et Amoritarum, et וְוָב acc. notam, ut ante nomina sequentia. Ita etiam Abulvalides et R. Parchon p. 15. 16. Quod CLERICUS coniecit eundem esse locum, qui Comm. 18 וְוָב vocatur (nam وعب وعب est i. q. hebr. וְוָב), in medio relinquo; universum autem locum bene illustravit DE ROSS, schol. crit. p. 15. Codd. Rossiani undecim cum aliquot Kenicottianis inunctim scribunt אהיהב, quod etiam Kimchius in accuratis libris se reperisse testatur et a VATERO al. redditur: *dedit se* (Jehova) *in turbine*, sed parum apte ad contextum. cui accedit quod maior ac

melior codicum pars. eod. Sam., et Verss. antiquae tuerentur scripturam receptam.

קנ, non nisi pl. קנים Ex. XXXVIII, 28, estr. קני Ex. XXVII, 10, 11. XXXVIII, 10, 11, 12, 17 c. suff. קנהה XXXVI, 32, 37. XXVII, 17. XXXVI, 36, 38. XXXVIII, 19 m. *clavis, uncinus, parvillus*, l. e. de clavis ex quibus tentorii sacri vela suspendebantur. Ex vet. retinuit Onkelos, LXX. quinquies *ai zolzar*, sonel *ai azalata*, sed male sexies *ai azalides* capitula, quomodo etiam Syrus (קנסמנה) et Samarit. (פרהין). Bene autem Saad. קנאין quod non est, ut in Polyglottis et

apud CASTELLUM, capitella, sed annuli (cf. pers. زرفین et زرفین annulus ianuae), et Gr. Venet. *πάταλοι*. — Perantiquum fuisse vocabulum videtur, quod postea in desuetudinem abiit, ut ex eo colligas, quod scriptores recentiores pro eo alio verbo utantur (קנה), et iam Alexandrinus interpres in eius significatu reddendo fluctuat. Originem eius ultra ipsius scribendi artis origines ascendere, illud arguit, quod nomen dedit *Waw* litterae (v. supra), quae ex alphabeto Phoenicium etiam ad Graecos transit, in quorum alphabeto antiquissimo sexta littera erat *Baw* (F), vulgo *Digamma* aelocium. Retinuerunt et figuram et ordinem eius Latini (F) potestate paululum immutata (*f* enim durius quam *Waw*): ceciderunt ex litterarum serie Graeci, retinuerunt tamen, ubi litteris utebantur pro notis arithmeticis, in quibus sextum locum occupabat *ἑξήσμων Baw* (F). Vide SCALGERUM ad Euseb. Chron. p. 112. 115 sq. BUCHERUM in diss. de prisca Graecorum Latinorumque litteris, post Montefalconii palaeogr. gr. p. 56.

קנן rad. Hebraeis inusit. arab. *كَنْنٌ portavit*, unde *كَنْنٌ* *Wazirus*, pr. negotiis publicis onustus (cf. *bailus*, ap. medii aevi scriptores de legatis regis, *chargés d'affaires*, unde nostr. *baillif*, ital. *baillo*), metaph. portavit onera aliena, poenas hinc Cor. VI, 164. XXXV, 19. XXXIX, 9, pass. crimine gravatus est, peccavit Conj VII. criuen

commisit, ⁹⁰ *كَنْنٌ* crimen, v. locum Sunnae ap. Schult. ad Ilar. 5, p. 129 et Schult. ad Prov. XXI, 8. Peccatum enim Senitis onus est improbo homini impositum (Ps. XXXVIII, 4. Jes. LIII, 11), unde et *كَنْنٌ*, *ἀίρεο* tollo, pro condono. Illic

קנן m. *crimine onustus*. Prov. XXI, 8: *קננה הדרך תטות* *tortuosa est via viri criminibus onusti*. Ita post LUD. CAPPELUM, ALB. SCHULTEYS, J. F. SCHELLING, UMBRETIUS al. et recte quidem. Vocabulo rariore paronomiastes usus esse videtur ob paronomasiam inter קנן et קנן in altero membro. Rabbini, quos sequuntur ex nostratibus quicumque offendunt in nomine a *Waw* inchoante (sed v. קנן) reddunt: *tortuosa est via viri et aliena* i. e. laud recta, sed vercor ut *קנן* de via recte dici possit, et magis etiam dubium nun *vir* h. l. de viro impio recte accipiatur.

קננה (pers. *کَنْنِه* purus pr. albus, nostr. *weifs*, cui congruit etiam *كَنْنٌ*, *كَنْنٌ* album esse) n. pr. *קננה* filii Ilamani nata minimi. Esth. IX, 9.

קנן i. q. *קנן* peperit. Arab. *كَنْنٌ*. Inde

קנן m. *proles* Gen. XI, 30 (sam. *קנן*) et

קנן m. id. 2 Sam. VI, 23. Keri cum codd. occidentalibus exhibet *קנן*.

קנן rad. inusit. i. q. *كَنْنٌ* torpuit, debilis, mansuetus fuit, unde ducunt *קננה* columba. Inde

קנן n. pr. viri. Esr. X, 36. Malim legere *קננה*.

קננה (fortasse i. q. *קננה* additamentum meum) n. pr. viri Num. XIII, 14.

קננה n. pr. viri 1 Par. VI, 13 illud tamen mendosum, ut videtur, namque Vs. 18 et 1 Sam. VIII, 2 pro eodem est *קננה*.

קננה (pers. *کَنْنِه* femina pulcra) n. pr. *Waschi*, Nersis uxor et regina, a marito tertio imperii anno dimissa. Esth. I, 9 — 19. II, 1 — 17.

Sain, septima alphabeti littera, ubi numeri nota est, i. q. *septem*. Nomen eius קנן i. q. *סַרְ* (armen. *զեն* *zen* arma) *telum* notat, teloque haec littera in monumentis phoeniciis similis est. Abiecto Num vocatur

etiam קנן pl. קנין (Mischna Schabbath 12, 5. II p. 47 Surenb.), unde gr. *Ζήνα* (ex emphat. *קננה*), it. arab. *كَنْنٌ* plenius *كَنْنٌ* (v. Notices et extraits VIII, p. 46), aethiop. *Zaä*.

Quod ad pronuntiationem attinet, proprie est *ds*, sed saepe etiam neglecto sono dentali s lenē. LXX propterea

זָבַח (prob. pro זָבַח domum Jehovae) n. pr. complurium virorum 1) Jos. VII, 1, in loco parallelo 1 Par. II, 6 זָבַחֵי 2) 1 Par. VIII, 19. 3) 1 Par. XXVII, 27. 4) Neh. XI, 17.

זָבַחֵי דֵּי (domum Dei) n. pr. viri Neh. XI, 14, gr. Σαβδὲλ 1 Mace. XI, 17.

זָבַחֵי (donavit cum Jehova) Zebelacus (graece Ζεβεδαιοῦ) n. pr. complurium virorum 1) 1 Par. VIII, 15. 2) ibid. Comm. 17. 3) XII, 7. XXVII, 7. 4) Esr. VIII, 8. 5) X, 20. Syr. זָבַחֵי.

זָבַחֵי (id.) n. pr. virorum 1) 1 Par. XXXVI, 2. 2) 2 Par. XVII, 8. 3) XIX, 11.

זָבַח 1) mactavit. (Arab. ذَبَحَ, syr. زَبَح, sam.

זָבַח, zab. זָבַח et זָבַח, aeth. ዘብሐ: Vicinum זָבַח. Vide sine eadem radix in gr. σφάσσω, σφάζω, nimirum Σφαλί). Gen. XXXI, 51. Deut. XII, 15. 1 Sam. XXVIII, 24. 1 Reg. XIX, 21. Ez. XXXIV, 3, sq. 2 pro aliquo 2 Par. XVIII, 2. Ez. XXXIX, 17. Eodem referri potest זָבַחֵי Deut. XVI, 2 sqq. mactavit pascha.

2) spec. ad sacrificandum mactavit, sacrificavit, immolavit (LXX. θύω, θυσιάζω). Cstr. sine casu Eccl. IX, 2, plerumque sq. acc. sacrificii, v. c. זָבַח זָבַח 1 Sam. I, 21. II, 19, זָבַחֵי זָבַחֵי זָבַחֵי זָבַחֵי obtulit sacrificia eucharistica Lev. XVII, 5. X, 8. Deut. XXVII, 6. 1 Reg. VIII, 15, etiam de immolandis hominibus 1 Reg. XIII, 2. Ps. CVI, 37. Ez. XVI, 20. Passim additur 2 loci, in quo sacrificium offertur Ps. XXVII, 6. Jes. LXV, 3. 2 Chr. XXXIII, 17, vel על (super quo) Ex. XX, 24. 1 Reg. XIII, 2 (sed aliud est Ex. XXXIII, 18: ne offeras sanguinem victimae על fermentationem, cum fermentato, et saepius etiam 5 eius, cui sacrificium offertur, sive Deus est Ex. VIII, 25. XIII, 15. XXII, 19. 1 Sam. XV, 15. 1 Reg. VIII, 63 et persaepe, sive idola Deut. XXXII, 17. 2 Chr. XXVIII, 23, rarius זָבַחֵי 1 Reg. VIII, 62. 2 Par. VII, 4. Lev. IX, 4. Non de sacerdotibus usurpatur victimas hostiasve mactantibus, sed de iis, qui suis sumptibus sacra faciunt Num. XXII, 40. Deut. XII, 21. XXVII, 6. 1 Sam. I, 4 et saepe. Cacterum nonnulli זָבַח זָבַח non solum proprie est (Lev. XXII, 27): obtulit sacrificium eucharisticum, sed etiam metaph. gratias Deo obtulit instar sacrificii Ps. L, 11. 23. CVII, 22. CVI, 17.

Pi. זָבַח fut. זָבַחֵי sacrificavit, i. q. Kal no. 2. 1 Reg. XII, 32, sed plerumque iterative de sacrificandi consuetudine 1 Reg. III, 2. 3. XXII, 4. 2 Reg. XI, 8. XII, 4. XIV, 4. XV, 4. XVI, 35. Hos. IV, 13. 14. XI, 2. XII, 12, et multas victimas sacrificavit 1 Reg. VIII, 5. 2 Par. V, 6. (Arab. ذَبَحَ multum sacrificavit).

זָבַח m. c. suff. זָבַחֵי pl. זָבַחֵי cstr. זָבַחֵי, c. suff. זָבַחֵי cct. semel זָבַחֵי Hos. IV, 19 1) mactatio (eiu Schlachten). Jes. XXXIV, 6: זָבַחֵי לַיהוָה בְּבֹרָא nam mactationem i. e. caedem Jehova instituit Bozrae. Jer. XLVI, 10. Ez. XXXIX, 17. Inde carnes instituit mactationem (caedem) Zeph. I, 7. Inde carnes animalium mactatorum, epulae. Gen. XXXI, 51. זָבַחֵי paschales Exod. XII, 27 cf. XXXIV, 25. Prov. XVII, 1: זָבַחֵי epulae rixosae.

2) sacrificium (Opfer), tum de sacrificandi actu (Lev. XIX, 6: זָבַחֵי, tum de hostia et victima, quae mactatur. Ps. LI, 18: לֹא הָחֵפֵץ זָבַח non cupis sacrificia. Jes. I, 11: לֹא יִזְבְּחֵי רַב זָבַחֵי. 1 Sam. XV, 22. Prov. XV, 8. XXI, 33. Hos. VI, 7 et saepe. זָבַחֵי sacrificia debita, rite oblata, v. זָבַחֵי זָבַחֵי זָבַחֵי sacrificia Deo placentia Ps. LI, 19. זָבַחֵי זָבַחֵי sacrificium obtulit v. זָבַחֵי, idem valet זָבַחֵי Jer. XXXIII, 18, זָבַחֵי Eccl. IV, 17. Opponitur tum זָבַחֵי sacrificium incurrunt 1 Sam. II, 29. III, 41. Ps. XI, 7. Jes. XIX, 21. Dan. IX, 27, tum holocaustum Ex. X, 25. Lev. XVII, 8. Num. XV, 3. 5. 8. Jos. XXII, 26. 28. 29. 2 Reg. V, 17. Jer. VII, 22. XVII, 26 cct. ita ut זָבַחֵי sacrificia notet ex parte tantum concreta, quorum maior pars in epulis sacrificabilibus comendebatur, qualia praecipue erant sacrificia eucharistica, unde sexcenties זָבַחֵי Lev. III, 1. IV, 10 cct., זָבַחֵי (v. זָבַחֵי rad. זָבַחֵי). Saepe etiam dicitur de sacris magnis et solemnibus זָבַחֵי Iud. XVI, 23. 2 Reg. X, 19), quae cum epulis sacrificabilibus conjunctae erant 1 Sam. IX, 12. 1 Reg. VIII, 62. זָבַחֵי זָבַחֵי sacrum annum 1 Sam. I, 21. II, 19. XX, 6, זָבַחֵי זָבַחֵי sacrum gentile XX, 29 coll. IX, 12. 13. XVI, 3. (Arab. ذَبَحَ et ذَبَحَ quod mactatur et sacrificatur, hostia,

זָבַחֵי id.). 3) n. pr. regis Midianitici Iud. VIII, 5. Ps. LXXXIII, 12.

זָבַחֵי cstr. זָבַחֵי c. Suff. זָבַחֵי 1 Reg. VIII, 31, plur. זָבַחֵי m. altare (arab. مَذْبَح, syr. مَذْبَح) Levit. I, 9. 13. 15. 2 Chr. XXIX, 22 cct. LXX. θυσιαστήριον, rarius θυσία. De extruendo altari dicitur זָבַחֵי Gen. VIII, 20. XII, 7, זָבַחֵי XXXV, 1. 3. 2 Par. XXVIII, 24, זָבַחֵי, 1 Reg. XVI, 32. 2 Reg. XXI, 3. 1 Par. XXI, 18. Additur genit. a) materiae, velut זָבַחֵי Ex. XX, 24, זָבַחֵי זָבַחֵי 25. Jos. VIII, 31. b) nimirum, cui extructum est altare, ut זָבַחֵי Lev. XVII, 6. Num. XII, 27. XVI, 21. Deut. XXXVI, 4 cct. et זָבַחֵי in Iud. VI, 25. 28. 30. c) quod significatur sacrificii species. Nimirum in sacro Mosaico et Salomoneo erant a) זָבַחֵי altare holocaustorum Ex. XXX, 28 s. זָבַחֵי altare acenum Ex. XXXIX, 39, in vestibulo positum; b) זָבַחֵי altare sulfitis Ex. XXX, 27. XXXI, 8 s. זָבַחֵי altare aureum XXXIX,

qui obscurabat consilium Dei? XLII, 2. Idem est הָהָה (v. הָהָה no. 2, d). Esse autem הָה in hac formula revera pronomen, non adverbium (no. 3), arguit locutio paulo fortius etiam interrogans הָה הָהָה הָהָה quis est iste? Jer. XXX, 21. Ps. XXIV, 10 (fortius quam הָהָה Comm. 8), in qua הָהָה verbi substantivae vires sustinet (v. הָהָה no. 4).

Fuerunt, qui הָה etiam indefinite dictum censere pro הָהָה aliquis. Sic enim incipit nova oratio 1 Sam. XXVII, 12: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה Vulg. David autem filius viri Ephrataei, cuius in superioribus mentio non facta. Sed certissimum est, pericopam 1 Sam. XVII, 12—31 reliquae narrationi ex alio quodam fonte insertam esse, in quo Isaci iam mentio facta erat, v. DATHIUM et MAURENUM ad h. l. — הָה, quod 1 Sam. XVII, 54 est in Chethibh, haud dubie mendosum est pro הָהָה, neque debebat interpretandi artificibus vindicari a NANXIGA in diss. Luggd. p. 914.

2) rarius et nonnisi poet. ponitur pro relat., ut germ. der pro welcher, damit pro womit (cf. הָה no. 1, b, chald. הָה, quod ortum ex הָהּ הָהּ הָהּ, arab. اَيْ قِي) Ps. CIV, 8: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה ad locum quem ūs fundasti, destinasti. Prov. XXIII, 22. Job. XV, 17. Ps. LXXXVIII, 54. Et hoc quidem significatu, aequae ac הָהָה, הָה indeclinabile videtur, ponitur certe pro plur. Job. XIX, 19. Semel (pro plur. fem.) legitur הָה Ps. CXXXII, 12. Pro nota relationis (ut אָהָה א, 2) Ps. LXXIV, 2: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה mons Zion, in quo habitas. Jes. XXV, 9. — Exod. XIII, 8 הָהָה reddunt is qui, sed est nonnisi demonstr. relat. omisso, cf. arab. مَا لَيْسَ أَيْتِ, quid hoc quod vidisti?

3) est Adv. demonstrandi. a) loci: hinc Gen. XXXVIII, 17. Num. XIII, 17. הָהָה hinc Gen. XXXVII, 17. Ex. XI, 1. הָהָה הָהָה hinc et hinc, utrinque Num. XXII, 24. Jos. VIII, 33. הָהָה הָהָה unde? v. pag. 78. 79. Scapins etiam est nostr. dā (ibi), lat. passim reddas en. Ps. CIV, 25: הָהָה הָהָה (ist) das Meer, en mare. Iud. V, 5: הָהָה הָהָה da der Sinai, en Sinai montem. Jes. XXIII, 13, et substantivis, pronomibus, particulis postponitur, Dan. X, 22: הָהָה nostr. mea Herr da, dominus meus, quem digito quasi monstro. Gen. XXVII, 21: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה num tu iste (du da) sis filius meus Esauus, nec ne? Vivide demonstrantis est הָהָה siehe da! Cant. II, 8. 1 Reg. XIX, 3. Sunt qui in perisque his exemplis sententia non multum mutata vim pronominalem retineant, ut: hoc est mare, dominus meus iste, neque magnopere repugno, sed plurimis tamen locis, ut Iud. V, 5. Jes. XXIII, 13 illa ratio accommodatior.

b) temporis: nunc, iam, q. d. Mich. V, 4: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה hinc et iam erit pax. 1 Reg. XVIII, 24: הָהָה הָהָה nunc novi. הָהָה הָהָה nunc ipsum, v. Ruth II, 7. 1 Reg. XVII, 24. Saepe numeralibus praemittitur, max. tempus indicantibus, et significat ei qui scribat satis iam magnum videri numerum vel temporis spatium. Gen. XXVII, 36: הָהָה הָהָה הָהָה iam bis. XXXI, 38: הָהָה הָהָה הָהָה

iam viginti annos. Comm. 41. XLIII, 10. XLV, 6. Num. XIV, 22. XXII, 28. 32. XXIV, 10. Deut. VIII, 2. 4. Iud. XVI, 15. Zach. VII, 3: הָהָה הָהָה iam tot annos, 2 Reg. V, 22. Etiam in his formulis vis pronominalis retineri possit et transferri: hoc sc. quod effluxit temporis spatium, iam viginti anni sunt, ex quo ect., das sind schon zehu Jahre, dass ect., latinus: hi sunt viginti anni, cf. gr. τούτων ἡ τειροσύντος ἐτάι Demosth. Olynth. III, §. 4. Reddidit etiam LXX Gen. XXXI, 38. הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה, XLV, 6: τούτων ἡ τειροσύντος, et Targg. הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה hi sunt viginti anni, הָהָה הָהָה הָהָה hi sunt duo anni. Sed alii veteres et alij locis הָהָה adverbialiter reddunt, velut Syrus constanter הָהָה ecce, LXX. Vulg. Gen. XXVII: הָהָה הָהָה הָהָה, en altera vice (cf. Luc. XIII, 18: הָהָה הָהָה הָהָה הָהָה), cap. XLII: הָהָה הָהָה, iam vice altera; Saad. ubique הָהָה iam, et etiam veteres Hebraeos ita cogitasse v. הָהָה, ex eo recte colligas, quod aut pluralem indeclinat mansit: nimis enim durum videtur: hoc est viginti anni.

c) neglecta significatione loci et temporis, passim additur interrogativis, quo vim curam augeat, ut הָהָה הָהָה quid tandem? ut note; Gen. XXVII, 20. cur tandem? Iud. XVIII, 24. 1 Reg. XXI, 5; הָהָה הָהָה cur tandem? Gen. XVIII, 13. XXV, 22, arab. اَيْتِ.

4) Cum praecipitis. a) הָהָה in hoc se. loco, hic (cf. no. 3, a) Gen. XXXVIII, 21. Ex. XXIV, 14, translate ad tempus, tunc Esth. II, 13: sed הָהָה ea lege (v. הָהָה no. 20). הָהָה הָהָה (v. ibid.). הָהָה propterea 2 Par. XIX, 2 (v. הָהָה no. 16, b).

b) הָהָה propterea, unde הָהָה אֵי quare? Jer. V, 7. Sed הָהָה Gen. II, 23. Job. XXXVIII, 1 est: hinc, per hoc.

c) הָהָה qui sicut hic est, talis Gen. XLI, 38, quod sicut hoc est, tale Jes. LVIII, 3. Tem. הָהָה sicut hoc i. e. tale Jes. LXVI, 8, et: ita, similiter Iud. VIII, 8. 1 Reg. VII, 37. 2 Par. XXXI, 20, הָהָה id. Gen. XLV, 23. הָהָה הָהָה sic et sic Iud. XVIII, 4. 1 Reg. XIV, 5, et sicut hoc et sicut illud 2 Sam. XI, 25, הָהָה sic et sic 2 Sam. XXVII, 15. (Arab. اَيْتِ).

d) הָהָה i. אָהָה הָהָה p. 72 A.

e) הָהָה propterea Ps. XXXII, 6. Neh. XIII, 14. Idem est הָהָה Ex. IX, 16.

De linguarum cognatarum in hoc pronomine concordia haec habeam. Apud Arabes forma simplex pron. demonstr. est هَا, raro هَا hic, fem. هَا haec, in fem. quoque هَا, هَا, هَا, هَا, plur. هَا (hebr. הָהָה q. v. p. 94). Hinc proxime cognatum est هَا, gen. هَا acc. هَا fem. هَا (hebr. הָהָה), plur. هَا, هَا, هَا, quod vulgo quidem redditur dominus, domina; praeditus, a, un aliqua re, sed re vera est pronomcn, v. e. هَا

Coccejo al.) *coctum, ferculum*. Gen. XXV, 29. 2 Reg. IV, 38—40. Hagg. II, 12.

Hiph. 1) *corit* (v. Kal no. 1), coquendo paravit, Gen. I. c. זורה וזורה וזורה *et corit Jacobus ferculum*. I. XX. *ἡψυσε δὲ Ἰακώβ ἡψυγία*. Vulg. *corit autem Jacob pulmentum*. Onk. זורה זורה.

2) i. q. Kal no. 2) *proterve, insolenter egit*, maximo de iis, qui consulto et scientes contra dei praecipua peccant. Deut. I, 13: זורה וזורה וזורה *insolenter existis et ascendistis in montem*, invito Dei mandato. XVII, 13. Neh. IX, 16: זורה וזורה וזורה *ipsi et patres eorum insolenter egerunt*. 29, sq. gerundio Deut. XVIII, 20, sq. זורה pers. Ex. XXI, 14: זורה זורה זורה *si quis proterve agit contra proximum suum, cum occidendo dolose*. Neh. IX, 10.

Superbiae et arrogantiae notionem praeter Hebraeos habent etiam Chaldaei (v. statim) et Nasoraei, quibus זורה est superbus, זורה זורה superbia, fastus, cf. syr. זורה זורה superbitur, זורה זורה superbia, זורה זורה id. Ephr. I,

p. 42, arab. زورى superbitur (einherstolziren). Quae Lexx. arabica sub his litteris habent, nimirum זורה זורה med.

Je auxit, incrementa cepit, et זורה זורה med. Waw Conj. II. commenceu s. viatico instruxit, primo obtutu ab usu Hebraeorum alieniora videri possint: sed utrumque a primaria effervescendi potestate profectum est. Namque זורה זורה med. Je, quod saepe dicitur de fluvii crescentibus et ultra ripas redundantibus (v. זורה זורה crevit Nilus Ebnacim. III p. 289, زيادة النيل incrementum Nili Abulpharag. dynast. p. 340. زيادة في الدجلة ibid. p. 392) et transfertur ad exercitus inundantes (Tim. p. 93. 348. Gol. I, 312. II, 600 Mang.), proprie notaré videtur *effervescere* (v. ΠΑΡΕΜΑΧΤΗ praecid. s. I, p. 15 sqq., nihil valent exempla a Hartmanno, lingu. Einl. p. 252 laudata); et ab eadem s. coquendi potestate etiam ductum esse potest זורה זורה aram. זורה זורה commenceu instruxit (zukochen zur Reise), זורה זורה זורה commenceu, quanquam hoc etiam ad rad. זורה referri potest.

זורה זורה chald. Aph. inf. זורה זורה i. q. hebr. IIiph. no. 2) *proterve, insolenter egit*. Dan. V, 20. In Targg. est זורה זורה superbus, זורה זורה superbia.

זורה זורה adj. verbale, *superbus, protervus*. Prov. XXI, 24: זורה זורה זורה זורה *superbus et inflatus, irrisor est nomen eius, agit in abundantia superbiae*. Pl. זורה זורה protervi Jer. XLIII, 2, spec. homines superbi et protervi, qui spreta lege divina pios persequuntur Ps. LXXXVI, 14 (parall. זורה זורה). CXIX, 21. 51. 69. 78. 85. 122. Mal. III, 15. 19, neque aliter Ps. XIX, 14: זורה זורה זורה זורה *etiam a superbis serva* i. e. tutum praesta *servum tuum* i. e. ab hominum protervorum et impiorum societate, ut bene Aben Esra, cf. verba sequentia:

כי לא יתעלה בך ne dominentur in me, i. e. vin exerceant in me, me ad flagitia seducant. (Kimchius adique זורה זורה h. l. neutraliter accipiunt: superba, superbe gesta i. e. peccata a sciente commissa, coll. זורה זורה Deut. XVII, 12. XVIII, 22, sed illud ad usum loquendi accommodatus). De Babyloniis superbis et impiis Jes. XIII, 11. I. XX. זורה זורה Ps. CXIX. Jes. XLIII, 9, זורה זורה Prov., זורה זורה Jes. XLIII.

זורה זורה m. *superbus*. Ps. CXXIV, 5: זורה זורה *aque superbae* i. e. exaestuantes. Ita saepe Hebraei (v. זורה זורה Job. XXXVIII, 11 et זורה זורה Job. XI, 18) et Arabes, vchut بحر زاهر mare superbum i. e. aestuans, زורה زורה fluvius superbus i. e. Jordanes utpote extra ripas exerceas, זורה זורה superba fuit aqua Cor. 69, 11. Tim. I, 10 Mang. زורה زורה Oxus aestuans, زורה زורה superbus fuit, de fluvio intumescente Dorcid. 222, زורה زורה violentus fuit, de mari Tim. I, p. 542. Caeterum in nostro vocabulo exaestuandi potestas primaria est.

זורה זורה m. estr. זורה זורה Obad. 3. Jer. XLIX, 16 e. Suff. זורה זורה Sam. XVII, 28 (Kamez abiccto, quasi a radice זורה זורה i. q. זורה זורה, *superbia, fastus*. Prov. XI, 2: זורה זורה *venit fastus, et venit ignominia*. Opp. modestia. XII, 10. XXI, 24. זורה זורה Obad. Jer. I. c. Concr. de Babylone fastuosissima Jer. L, 51. 52. Speciatim *superbiae* tributur, si quis sciens legem divinam migrat et ex propria auctoritate agit. Deut. XVII, 12: זורה זורה זורה זורה *si propheta loquitur in nomine Dei, et non venit vaticinium neque impletur* זורה זורה זורה *proterve hoc locutus est propheta* i. e. sua tantum auctoritate nixus, temere et arroganter. (Cod. Sam. in utroque loco scribit זורה זורה, coll. chald. זורה זורה. — LXX. זורה זורה, quater זורה זורה).

זורה זורה rad. inuisit. respondens arabicae زورى *abdilit, celavit* v. e. arcanum ab amico, spem ab herede Har. 43, p. 289 de Sacy, VII *abdilit* se, in angulum se recepit. Har. 38, p. 243 de Sacy. Inde

זורה זורה (haec enim nominativum statuendum esse, fusc disputat Abulwalides h. v., coll. syr. زورى) f. *angulus*. (Arab. زورى angulus, item cella, quam quis inhabitat,

hist. Tim. II. pag. 880. lin. 13, spec. cella monachi ut gr. *αγία* Abul. Ann. 418 ed. Reiske p. 424. 426, asylum, Hoest Beschreib. von Maroco p. 125. Syr. زورى, sam. בזורה). In V. T. de angulis altaris Zach. IX, 15, per meton. de *columnis angularibus* (cf. arab. زورى angulus et columna angularis). Ps. CXLIV, 12: זורה זורה *filiae nostrae sicut instar columnarum angularium pulchre exarsunt*. Haec enim columnae Fff

salam urbem Chazor. Cum suff. זונתך praeter me (quum discesseris a me) Jes. LIV, 5. 21. Hos. XIII, 4, זונתך praeter te Ruth IV, 4. Jes. LXIV, 1, in pausa זונתך 2 Sam. VII, 22. Jes. XXXVI, 13. 1 Par. XVII, 20, זונתך praeter eam 1 Sam. XXI, 9.

זון in Kal inusit. Chald. syr. sam. (זון et זון) zab. alere, pascere, cibare. Semel legitur in Hoph. Jer. V, 8 Chethibh: סבסבס מונזיס equi bene pasti i. e. pingues. In Keri est מונזיס, de quo v. rad. זון.

זון chald. id. in Targ. pro hebr. זון Gen. XLVII, 12, 13, Hos. XLVIII, 13. Hos. XIII, 6. Ithpc. fut. זון (aletur) Dan. IV, 9, cf. זון Gen. XLI, 17, זון Hos. IX, 2 Targ.

זון meretricis, quod a nonnullis male redditur cauponaria, v. rad. זון.

זון m. cibus, alimentum. Gen. XLV, 23. 2 Chr. XI, 23.

זון chald. id. Dan. IV, 9. 18, cf. Ps. CXXXVI, 25 Targ. Syr. זון, et chald. זון id.

זון i. q. gr. αἰώω, αἰώω (cf. זון = αἰώω) pr. concutere, agitare (v. Pil. et זון), in Kal intrans. agitari, spec. moveri, movere se Esth. V, 9, commoveri, tremere Eccl. XII, 3. (V. chald. Arab. زاع med. Je intrans. nutavit, vacillavit, Har. VI p. 252 Schult.).

Pil. part. זון agitans, divexans. Hab. II, 7: subito surgent vexantes te זון et expergefient exagitantes te. (Aram. זון commovit, concussit, arab. زرع agitavit arborem ventus, quo sensu etiam scribitur زرع).

II. pass. commovit se, زرع agitatus, vehemens, de vento Har. 3, p. 178 Sch., it. Ain emollito زرع commovit, terrefecit).

זון chald. tremere, timere, copulatur c. זון, sq. זון, de timore regis Dan. V, 19, Dei VI, 27. Part. pl. זון, Keri זון Dan. I. l. c. c. In Targg. est commoveri, contumescere, זון Jes. VI, 4. VII, 2, זון XIV, 9, זון XXIV, 19, spec. timore, c. זון Exod. XIX, 16. Ithpal. זון contremuit, Aph. perterrefecit. Syr. זון movit, commovit se (v. Cast.), זון commotus est (gratia divina) Ass. III, 1. p. 179 b. Pa. זון commovit, concussit.

זון f. (c. Waw mobili) agitatio, divexatio (v. rad. Pil.). Jer. XV, 4: זון לכל מטלכות הארץ: trado eos divexationi omnibus terrae regnis. XXIV, 9. XXIX, 18. XXXIV, 17. 2 Par. XXIX, 8. Sed Keri in

omnibus his locis exhibet formam זון, utpote prolatu faciliorem q. v. — 2) terror. Jes. XVIII, 19: זון זון: et vel famam audire terrori est. Iungenda sunt: זון זון: זון זון: (nonnisi rumorem audire), cf. quae observavimus ad p. 293 et p. 89 A. (Syr. זון et cieto Eccl. זון commotio, tumultus, tremor, timor, terror. Sam. זון et זון id.).

זון f. litteris transpositis זון (ut זון veratio, divexatio Deut. XXVIII, 56. Ez. XXIII, 46, et praeterea Jer. XV, 4. XXIV, 9. XXIX, 18. XXXIV, 17. 2 Chr. XXIX, 8 in Keri. Inde

זון (inquietus) n. pr. viri Gen. XXXVI, 27. 1 Chr. I, 42.

זון sudor, v. rad. זון.

זון (motio) n. pr. viri 1 Par. V, 13.

זון rad. innsit. prob. i. q. fluere, liquefactum esse, cf. arab. زنى fluxit, liquatus est, زنى liquatus est, liquescendo stillavit, زوب fluxit, et in linguis indo-europaeis sapa, sapa, nostr. Seife, Saft (v. Adclungium h. v.). Inde

זון (ut קוש a rad. קוש) f. pice, a fluendo et liquefaciendo dicta (ut germ. Schmalz a verbo schmelzen et זון pice, a זון stillatum fluxit) Exod. II, 3. Jes. XXXIV, 9, cf. Mischna Schabb. c. 2. (Aram. זון,

Ex. I. c. et זון Jes. I. c. id., arab. زنت, unde

ortum novum verbum זון pice illevis, ut זון iaculatus est a קוש arcus, זון (rad. זון), in quibus exemplis cunctis a primitus servide deinde in radicale abiit).

זון (fluxus) n. pr. 1) duorum oppidorum in tribu Judae, quorum alterum in australi eius parte situm erat Jos. XV, 24, alterum in regione montana, ibid. Comm. 55. Hoc posterius postea a Rehabeamo munitum (2 Chr. XI, 8) deserto vicino nomen dedit זון 1 Sam. XXIII, 14. 15. Gentilicium est זון ibid. Comm. 19. XXVI, 1. Vide Ensch. et Hieron. v. Zib, RELANDI Palaest. p. 1064. 2) viri 1 Chr. IV, 16.

I. זון 1) comprimere, exprimere. (Syr. זון, זון manu cepit. Arab. زبر compressit spec. labium equi freno vel capistro. Origo est in coarctando, cf. vicinas radd. זון). Fut. Iud. VI, 38: זון et expressit vellus. Iob. XXXIX, 15: זון זון et (struthio) obliviscitur non reputat, pedem ea (ova) F ff 2

comprimere s. *conterere* cf. Jes. LIX, 5. Intrans. Praet. זרה (de qua forma intransitiva v. I. g. b. p. 401). Jes. I, 6: זרה לא זרה (vulnera) non sunt compressa, expressa, sanguine purgata. — Part. pass. fem. Jes. LIX, 5: זרה זרה et compressum s. contritum (ovum) finditur in viperam i. e. ovo contrito excluditur vipera. זרה forma obtusior pro זרה cf. Zach. V, 4. — Inde מזור זור.

II. זרה (cui viciniam זרה וזרה, cf. de palatinis et sibilantibus inter se cognatis s. litt. ז) *deflectere, recedere* (ut arab. زار; med. Waw Conj. VI. VIII), sq. זרה ab aliquo. Iob. XIX, 13: זרה זרה זרה *noti mei prorsus recesserunt a me*. Ps. LXXVIII, 30: זרה זרה *non recesserant a libidine eorum* i. e. non reliquerant carnem quam appetierant. Impr. *recedere a Deo*, a via recti veritque. Ps. LXXIII, 1: זרה זרה זרה *recesserunt impij inde ab utero*.

2) *alienum esse*. Part. זרה f. *alienus*, vario sensu, spec. a) *alius populi, alienigena, peregrinus* Ex. XXX, 55. Iob. XV, 19: זרה זרה זרה *nec transit peregrinus per medium eorum*. Joel IV, 17. Hos. VIII, 12. *non dicitur palme peregrini* i. e. peregrina Jes. XVII, 10. זרה זרה *aque peregrinae* 2 Reg. XIX, 24. Jer. XVIII, 14. זרה זרה *deus peregrinae* i. e. peregrini populi deus domesticus, apud Hebraeos adventicius Ps. XLIV, 21. LXXXI, 10, ellipt. זרה Jes. XLIII, 12, pl. זרה זרה Deut. XXXII, 16. Jer. III, 13. V. 19. — Plur. זרה זרה *peregrini, alius populi homines* Jer. XXX, 8. Thren. V, 2, saepe adjectiva notione *hostium, barbarorum* (cf. lat. *hostis* olim i. q. *hispes*, peregrinus Cic. Off. I, 12. Varro de ling. lat. IV sub init., XII tabb. ap. Forcellin., gr. ξένος apud Lacedaemonios *hostis*, teste Herod. 9, 11: ξένους ξένων [οἱ Λακεδαιμόνιοι] τοὺς βαρβάρους, ap. Ossianum *peregrini* saepe de hostibus; et contra sam. זרה זרה *hostes, pro peregrini*, v. Carin. sam. p. 62). Jes. I, 7: זרה זרה זרה XXV, 2. 5 (parall. זרה זרה). LXI, 5. Jer. LI, 2. 51. Ez. VII, 21. XI, 9. XXVIII, 10. XXX, 12. XXXI, 12. Hos. VIII, 7. Cum Suff. זרה זרה *hostes tui*. Jes. XXIX, 5. Adeo de *adversariis* in eodem populo degentibus, *inimicis* Ps. LIV, 5 (coll. Comm. 2). Iob. XIX, 26: *oculi mei videbunt (Deum) זרה זרה et non tanquam adversariam*. LXX. זרה זרה *allos* (cf. Prov. XXVII, 2), quod tamen paulo frigidius. — LXX *hostis* significatum habent Prov. VI, 1 (*זרה זרה*), cf. XXII, 14 (*זרה זרה*), Jes. XXV, 2. 5 (*זרה זרה*), XXVII, 10 (*זרה זרה*), Jer. LI, 2 (*זרה זרה*).

b) *alius familiae, gentis*. זרה זרה *vir alienus, ex aliena familia*, opp. consanguineo, Deut. XXV, 5, opp. patri familia Iob. XIX, 15. Cf. etiam 1 Reg. III, 18. Plur. זרה זרה *virii alieni* (opp. marito) i. e. adulteri, moechi Jer. II, 25. III, 13. Ez. XVI, 32. Ita in fem. זרה זרה *mulier aliena* (i. q. זרה זרה VI, 29), alius viri uxor, etiam simpl. זרה זרה Prov. V, 3. 20, pl. XXII, 14. XXIII, 33 *de adultera moecha*. LXX cap. V, 3: *זרה זרה* (*Adulterae* significatio etiam ita explanari possit, ut זרה זרה

pr. sit *mulier deflectens, recedens a fide coniugali*, cf. syr. et sam. זרה זרה, q. q. זרה זרה *moechari*, זרה זרה pr.

transiens deim meretrix, adultera, it. זרה זרה extranea, extra domum vagans i. e. meretrix, chald. זרה זרה Gen. XXXIV, 31, sed illud tamen accommodatius ad vulgarem ve. usum. Neque hoc huius loci est, quod observant, meretrices plurimum peregrinas fuisse v. Donat. ad Ter. Andr. 1, v. 3, 1). זרה זרה *filii alieni* i. e. ex adulterio concepti, spiritui Hos. V, 7: זרה זרה *Saepe de quovis alio homine Prov. XI, 15: זרה זרה si spondet pro alieno*. XIV, 16. XX, 16. XXVII, 13. Ibid. comm. 2: זרה זרה זרה *laudat te alius, non tuum os*.

c) Ubi opp. sancto, legitimo est i. q. *illegitimus, profanus*. זרה זרה *ignis profanus*, opp. igni sacro Lev. X, 1. Num. III, 4. XXVI, 61. זרה זרה *suffitus profanus* (LXX. *θυμίατα ἕτοιμα*). Ex: XXX, 9. Saepe de hominibus profanis opp. sacerdotibus et Levitis Exod. XXXIX, 33. Lev. XXII, 10. 12. 13. XVIII, 4. Num. I, 51. III, 10. 38. XVII, 5. XVIII, 7.

d) translate i. q. *novus, inauditus* Jes. XXVIII, 21. — De זרה זרה 8 v. h. v. — LXX reddunt *ἀλλότριος, ἀλλοτριεύς*, semel *ἄλλος* Iob. XIX, 27.

Alienum esse alicui paulo fortius est 3) i. q. *fastidium esse*. (Arab. زار med. Je fastidivit, abhorruit). Iob. XIX, 17: *fastidius est mihi anima mea* sc. agitata, commotus, impatiens (cf. Prov. XXV, 28) i. q. querela mea *fastidium est uxori meae*. In altero membro: *et preces meae filius uteri mei*. Syrus: *زهره زهره* *alichum factus sum uxori meae*. Hieron. *hultum meum exhorruit uxori meae*, sed illud praefero, neque est, quod ex hoc exemplo novam et diversam radicem esse statuamus.

Arabes a primaria deflectendi potestate habent etiam זרה זרה *visitavit aliquem*, זרה זרה *visitans, peregrinus*, it. זרה זרה *iniquitas, tyrannus, inde hostis et barbari notio duci possit*, sed illud magis accommodatum ad significationem sericem in lingua hebraea.

Niph. part. זרה זרה i. q. Kal no. 1. *recessit*. Jes. I, 4: *Hoph. part. זרה זרה abalienatus* Ps. LXIX, 9.

זרה זרה f. pro זרה זרה (ut cod. Sam. et cod. Kennicotti 193) *fastidium* (v. rad. no. 3). Vulg. *nausca*. LXX. *ζοληλα*.

מזור m. (a זרה no. I) *compressio, obligatio vulneris, transl. de medela vulneribus republicae adhibita* Jer. XXX, 15, inde *vulnus, ulcus*, quod eo modo comprimitur et obligatur Hos. V, 13. Alii מזור a fastidii potestate ducunt (v. rad. no. 3), ut sit *ulcus putridum*, quod VEXEMIA ad Jer. I. e. revocat ad rad. מזור זרה *corruptum fuit* (ovum). Sed illud praestat. Aliud מזור זרה v. sub rad. זרה זרה.

זָכַר (formae a זָכַר Exod. XXVII, 20. Levit. XXIV, 2 et זָכַר f. זָכַר Adj. purus a) sensu physico (pellucidus) de oleo Ex. XXVII, 20. Lev. XXIV, 2, de thure Ex. XXX, 34. (LXX. διαφανής) Lev. XXIV, 7. 2) sensu ethico, de homine Iob. VIII, 6. XXXIII, 9, de agendi ratione Prov. XVI, 2. XX, 11. XXI, 8, de oratione alic. Iob. XI, 4. XVI, 17.

זָכַרִית f. vitrum i. q. aram. זָכַרִית quod arab. زجاج (v. rad. זָכַר. Adde syr. زجاج quod

vulgo quidem redditur alabastrum, pyxis aromatum, sed haud dubie vitrum valet). Semel legitur Iob. XXVIII, 17, ubi vitrum (non vile illud ut apud nos, sed pernagni apud veteres pretii, v. J. D. MICHAELIS hist. vitri apud Hebraeos, in Commentt. soc. Gotting. T. IV. p. a. 1754 et HAMBERGERI hist. vitri ex antiquitate eruta, ibid.) recte reddiderunt LXX. Vulg. Syrus. Alii, ut Symmachus, malunt crystallum, quem eodem vc. arabico زجاج designari observat SENULT. in Opp. min. p. 61. 62 (utrumque etiam complectuntur voce בְּלוֹר pr. beryllus): sed hic duobus aliis vocabulis hebraicis designatur, זָכַרִית Iob. I. c. vers. 18 et קְרַח q. v.

זָכַר (purus, innocens) n. pr. v. זָכַר (rad. זָכַר). Congruit Ζαχαρίας Luc. XIX, 2. 5. 8.

זָכַר fut. זָכַר 1) meminisse, recordari, reminisci

(cf. de horum vec. differentia Cic. Lig. 12, 35 et DOEBERLEIN lat. Synonymen und Etymologien I, 166), sq. acc. Gen. VIII, 1. XIX, 29 cct., rarius זָכַר Ex. XXXII, 13. Dent. IX, 27. Ps. XXV, 7. CXXXVI, 23. 2 Chr. VI, 42, 3 Jer. III, 16, sq. Deut. V, 15. Iudd. IX, 2. Ps. LXXXIII, 35. 39. Iob. VII, 7. X, 9. Part. pass. זָכַר (act.) memor Ps. CIII, 14. Spec. est a) *reminisci, ἀναμνησθαι*, in memoriam revocare. Opp. oblivisci. Gen. XL, 23: זָכַר יִשְׂרָאֵל הַמְשִׁקֵּת אֶת-יִרְמְיָהוּ וְנִשְׁכַּח הָאֵל וְלֹא זָכַר יִשְׂרָאֵל הַמְשִׁקֵּת אֶת-יִרְמְיָהוּ וְנִשְׁכַּח הָאֵל et non reminiscatur Josephi princeps pincernarum sed obliviscatur eum. Comm. 14. XLII, 9. Num. XI, 5. 1 Sam. XXV, 31. Eccl. IX, 15. Ps. XCVIII, 3. Iob. XXI, 6. Jer. XLIV, 21 (syn. זָכַר עַל לִבְּךָ Esth. II, 1. Thren. III, 1. Ez. XVI, 61 cct., additio זָכַר 1 Sam. I, 11 et contra זָכַר i. q. זָכַר Jes. LVII, 11. Ez. XVI, 22. 43. Saepae adiuncta notione curae: *denovo prospicere alicui* (i. q. זָכַר) Gen. VIII, 1. XIX, 29. XXX, 22. 1 Sam. I, 19. Ps. CXXV, 12. Iob. XIV, 13. — b) *meminisse, memorem esse* i. e. memoria tenere Ps. IX, 13. XCVIII, 3. CV, 8. 42. 2 Par. XXIV, 22. Ex. XIII, 3: זָכַר אֵת *memor sis huius diei*. XX, 8. Sq. inf. Ps. CIX, 16: זָכַר עֲשׂוֹת הַחֶסֶד. Ita memorem esse foederis Gen. IX, 15. Am. I, 9. 1 Chr. XVI, 15, legis Mal. III, 22, miraculorum divinorum 1 Chr. XVI, 2. Ps. CV, 5, max. Dei Neh. IV, 8. Ps. XLII, 7. Jer. LI, 50. Ez. VI, 9. Zach. X, 9. Jon. II, 8. — c) *memoriam rei recollere,*

reputare (bedenken). Deut. V, 15: *reputa, quod servus eras in Aegypto*. XV, 15. XVI, 12. XXIV, 18. 22. Iob. VII, 7: זָכַר בְּיַד רַחֵם הַיָּי *reputa, quod habitus vita mea*. XXI, 6: זָכַרְתִּי וְנִבְדַּלְתִּי *reputa, quod viri estote* (parall. הַשֵּׁב עַל לִבְּךָ). Ps. LXXXVIII, 39. CIII, 14. — d) *in memoriam revocata contemplari* i. e. *recordari*. Ps. CXIX, 55: זָכַרְתִּי וְנִבְדַּלְתִּי *recordor noctu nomen tuum, Domine*! 52. 143. LXIII, 7. — e) Sequi. dat. pers. et acc. rei: *meminisse alicuius rei vel in commodum vel in detrimentum alterius, jmandem etwas gedanken*, in bonam partem sq. dat. pers. Neh. V, 19: זָכַרְתִּי לִי אֲנִי-יְהוָה כִּלְ אֲשֶׁר עָשָׂה לִּי וְנִבְדַּלְתִּי *memento, mi Deus, omnium, quae feci, ut ea aliquando remuneres*. VI, 14. XIII, 22. 31, in malam partem XIII, 29. Jer. II, 2: זָכַרְתִּי לְךָ הַכֹּדֶן וְנִבְדַּלְתִּי *Ps. LXXXIX, 8, sed paulum diversa est ratio locorum* Lev. XXVI, 43: זָכַרְתִּי בְרִית רְאִשִׁים *reminiscar in eorum gratiam foederis cum maioribus*. Ps. CVI, 45. — f) Refertur etiam ad res futuras, ut *reputare, et respicere, meminisse in formulis tritissimis respice finem, memento mori*. Thren. I, 9: *et non respexit reputavit finem*. Jes. XLVII, 7. Eccl. XI, 8. Iude meditari, ut *reputare, auf etwas denken*. Iob. XL, 32: זָכַר בְּלִחְתֵּי *denk an den Kampf*, i. e. aggredere, para pugnam. XXXVI, 24.

2) *memorare, commemorare* (ἐπιμνησθαι), *mentionem facere* personae vel rei. Jer. XX, 9: זָכַרְתִּי וְנִבְדַּלְתִּי *non memorabo eum (Deum) et non loquar amplius in nomine eius*. Vide Niph. no. 2 Niph. no. 2. Pluribus etiam locis, ut Iob. XXI, 6. Jer. II, 2, hanc potestatem adhibent ALB. SCHULTENS et VENEMA ad ea loca. Respondet arab. זَكَر meminit, memoravit, narravit.

II. in memoriam revocavit, admonuit, it. laudavit, זָכַר

memoria, commemoratio, laudatio. Aethiop. ἩΝΖ meminit, recordatus est, ἩΝΖ: memoria. Aram. זָכַר id. v. h. v. Adde zab. זָכַר. De origine v. ad זָכַר.

Niph. 1) pass. Kal no. 1. *in memoriam revocatus est* (es ist jemandes gedacht worden). Iob. XXIV, 10: זָכַרְתִּי לִי *nemo eius meminit amplius*. Jes. XXIII, 16: זָכַרְתִּי *ut tui memoria redeat*. Esth. IX, 28: זָכַרְתִּי הַיָּמִים הָאֵלֶּה *horum dierum memores sint eosque celebrent* (cf. Ex. XXX, 8 et זָכַרְתִּי no. 4). Ez. III, 19. Jes. LXV, 17. — 2) pass. Kal no. 2. *memoratus est* (ore et lingua). Jer. XI, 19: זָכַרְתִּי עוֹד *nomen eius non memoratur ultra*. Hos. II, 19: זָכַרְתִּי עוֹד בְּשֵׁנֶיךָ *non memorabuntur amplius nominibus suis*. Iob. XXVIII, 18: זָכַרְתִּי *coralia et crystallum non memorantur*. Ez. XXV, 10. Ps. LXXXIII, 5. זָכַרְתִּי *memorari apud Deum*

2) pass. Kal no. 2. *memoratus est* (ore et lingua). Jer. XI, 19: זָכַרְתִּי עוֹד *nomen eius non memoratur ultra*. Hos. II, 19: זָכַרְתִּי עוֹד בְּשֵׁנֶיךָ *non memorabuntur amplius nominibus suis*. Iob. XXVIII, 18: זָכַרְתִּי *coralia et crystallum non memorantur*. Ez. XXV, 10. Ps. LXXXIII, 5. זָכַרְתִּי *memorari apud Deum*

Ps. CIX, 14, et זָבַר Num. X, 9. In aliis exemplis (Ez. III, 19. Zach. XIII, 2) dubitari potest, utrum huc pertineant, an ad no. 1.

3) denom. a זָבַר: masculus natus est. Ex. XXXIV, 19: זָבַר הַזָּבַר omne pecus tuum quod natum est masculum. Cod. Sam. habet הזָּבַר in Hiph. (Arab. זָבַר IV. masculum peperit femina).

Hiph. הזָּבַר inf. c. Suff. הזָּבַר Ezech. XXI, 24 1) memorem fecit, in memoriam revocavit, memoriam conservavit, renovavit. Cstr. a) sq. acc. rei et זָבַר pers. Gen. XL, 14: זָבַר אֶל פָּדָה in memoriam me revoca Pharaoni. b) c. acc. rei, nulla mentione facta personae.

2 Sam. XVIII, 18: non est mihi filius אֶת-הַזָּבַר אֶת-הַזָּבַר בְּעֵינַי qui memoriam nominis mei conservet. Saepe dicitur זָבַר renovavit memoriam peccati. 1 Reg. XVII, 18: זָבַר בָּאתְ אֵלַי הַזָּבַר אֶת-חַוִּי venisti ad me, ut peccati mei memoriam renovares (apud Deum) et filium meum interficeres. Ez. XXI, 24. 28. XXXIX, 16. Num. V, 15: זָבַר זָבַר זָבַר fertur memoriae, revocans memoriam peccati (apud Deum) i. e. quod Deum criminis commissi vindicem et ultorem quasi provocat. c) c. acc. pers. Jes. XLIII, 26: זָבַר הַזָּבַר זָבַר (virtutum meritumque tuorum), crimine michi an deine Verdienste. d) omnia mentione et rei et personae. Ita in inscript. Pss. XXXVIII. LXX: זָבַר ad revocandam memoriam (suam apud Deum), quod non ineptum est ad argumentum horum carminum (cf. Ps. XXXVIII, 23. LXX, 2. 6). Al. simpliciter: ad laudandum (v. no. 2). Aben Esra hanc formulam statuit initium fuisse carminis deperdit, ad cuius modos hoc decantandum sit, sed hanc suam coniecturam ultra modum extendere videtur. Spec. est aa) memoriae proditum. Inde Part. זָבַר subst. memoriae prodens i. e. cancellarius, historiographus, annalibus regis praefectus, unus ex amicis et administris regis apud Hebraeos, cuius erat, res gestas regis et historiam imperii conscribere. 2 Sam. VIII, 16. XX, 24. 1 Reg. IV, 3. 2 Reg. XVIII, 18. 37. 1 Chr. XVIII, 15. 2 Chr. XXXIV, 8. Jes. XXXVI, 3. 22. Idem munus memoratur in aula regia Persarum et veterum (Herod. 6, 100. 7, 90. 8, 100) et recentiorum (v. CHARDIN voyage en Perse T. III pag. 327; T. V p. 258 ed. Langlés. PAULSEN Regierung der Morgenländer p. 279 sqq.), apud quos hic magistratus וָבַר נֹשֵׁחַ Vaka Nuwisch appellatur, Romanorum tempore Arcadii et Honorii ac deinceps, ubi magister memoriae appellatus est, adeoque Sinensium (v. BARROW itin. II p. 8. 9 vers. germ.). LXX. ἐπι τῶν ἱστορικῶν, it. ἐπι τῶν ἱστορικῶν. Hicron. a commentariis. Commentarii ab his viris exarati erant הַזָּבַר הַזָּבַר, et הזָּבַר הזָּבַר (זָבַר זָבַר). — bb) sacrificium memoriale (אֶזְבָּרָה) adoluit. Jes. LXVI, 3: זָבַר זָבַר thura adolens in sacrificium memoriale.

2) i. q. Kal no. 2 memoravit ore et lingua. (Arab. זָבַר IV. memoravit, laudavit). Sq. acc. rei 1 Sam. IV, 18: זָבַר הַזָּבַר אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים quum memoraret arcam Dei. Ex. XXIII, 13: זָבַר אֶת-הָאֱלֹהִים לֹא תִזְכְּרוּ; Jes.

XLIX, 1: זָבַר אֶת-הַזָּבַר זָבַר. Addito אֶת pers. Jes. XIX, 17, et זָבַר pers. Ps. LXXXVII, 4: זָבַר זָבַר זָבַר memoro Aegyptum et Babylonem amicis meis, et sine acc. rei Jer. IV, 16: זָבַר זָבַר memorate i. e. nunciate (hoc) gentibus. Spec. commemoravit cum laude, laudavit, c. acc. 1 Par. XVI, 4. Cant. I, 4: זָבַר זָבַר זָבַר laudabimus amorem tuum prae vino. Ps. LXXI, 16: זָבַר זָבַר זָבַר. LXXXVII, 12. Jes. LXIII, 7, זָבַר זָבַר זָבַר Ex. XX, 24. Jes. XXXVI, 12; זָבַר זָבַר Jos. XXIII, 7. Ps. XX, 8. XLV, 18. Jes. XLVIII, 1. LXIII, 7. Am. VI, 10. cf. זָבַר זָבַר זָבַר, it. זָבַר זָבַר 1 Par. XXVIII, 4, sq. זָבַר Jes. XII, 4: praedicate, quod nomen eius exaltatum. Semel pro: celebrari iussit (nomen) Exod. XX, 24.

3) i. q. Kal no. 1. meminit, pr. memoriam revocavit apud se ipsum. Gen. XLI, 9: זָבַר זָבַר זָבַר peccatorum meorum memini hodie.

זָבַר m. mas, masculus. Dicitur de hominibus Gen. I. 26. V, 2. XVII, 10 sqq. XXXIV, 15 sqq. Jes. LXVI, 7. Jer. XX, 15. XXX, 6, et de bestiis Gen. VII, 3. Ex. XII, 8. 48. Lev. I, 3. 10. III, 1. 6. IV, 23 et saepe. Passim copulatur cum opp. זָבַר זָבַר, זָבַר זָבַר mas et femina Gen. I. 1. c. c. Plur. זָבַר זָבַר Ex. XIII, 12. 15. Jos. V, 4. XVII, 2. Esr. VIII, 4—14. 2 Chr. XXXI, 16. Cf. verbum in Niph. 3.

Arab. זָבַר id., etiam membrum virile, aram, זָבַר זָבַר, ut Jo. Simonis, marem dictum volunt qs. memoriam parentum, quia parentum memoria per eum propagetur cf. 2 Sam. XVIII, 8. Magis placet, quod nuper BOETTCHERS coniecit spec. p. 207, et זָבַר meminit et זָבַר mas esse a primaria pungendi, fodiendi potestate, ita ut זָבַר proprie idem valeat quod זָבַר, et memoria dicta sit a penetrando [vide prae caeteris verba Eccl. XI, 11],

זָבַר זָבַר autem pr. membrum virile talique membro praeditum denotet, et oppositum sit nomini זָבַר זָבַר. Cf. etiam VENEMA ad Jer. XLIV, 16. LI, 50, qui itidem originem verbi זָבַר in acie ponit, secus atque ALB. SCHULTZ, de cuius etymo v. ad זָבַר no. 2. Vestigia primariae illius significationis Boettcherus quaerit praeterea in talnud. זָבַר זָבַר uvae vermiculosae (fort. vermibus punctae, wurmstichige Trauben), זָבַר זָבַר, acies, extrema pars rei

BB. ap. Cast., arab. زَبَر acutior. Sed vereor ut haec satis certa sint. זָבַר redditur quidem: (gladius)acutus, et

זָבַר זָבַר gladius secans, sed pr. esse videtur chalybeus, cf. זָבַר سيف gladius chalybeus. זָבַר ferrum durum, chalybs, זָבַר זָבַר pars chalybea in securi et gladio: chalybis autem significatus a vi mascula ductus, metalla enim et זָבַר זָבַר fortiora veteres mascula vocabant, gr. ἀσπράλα.

De syr. זָבַרְהָה Bar Bahlulum ipsum non consului, sed Bar Ali nihil tale habet: זָבַרְהָה *arictem* reddit et זָבַרְהָה = פֶּשֶׁר הָהֵם.

זָבַר i. q. זָבַר, nonnisi e. Suff. זָבַרְהָה Deut. XX, 13, זָבַרְהָה Ex. XXIII, 17. XXXIV, 23. Deut. XVI, 16.

זָבַר n. pr. complurium virorum, v. Num. XIII, 4. 1 Chr. IV, 26. XXV, 2. Neh. III, 2. X, 13. XIII, 13.

זָבַרְהָה et זָבַרְהָה (Ex. XVII, 14. Jes. XXVI, 14. Prov. X, 7, ubi tamen alii codd. זָבַר, v. J. H. MICHAELIS not. crit.) e. suff. זָבַרְהָה m. 1) *memoria* (Andenken), arab. زَكْر. Sq. genit. et e. suff. *memoria* alicuius. Exod.

XVII, 14: זָבַרְהָה אֶת-זָבַרְהָה *extinguam memoriam Amaleci*. Prov. X, 7: זָבַר יָדוֹק לְזָבַרְהָה Ps. IX, 7: זָבַר זָבַרְהָה. Deut. XXV, 19. XXXII, 26. Esth. IX, 25. Iob. XXVIII, 17. Ecl. IX, 5. Ps. XXXIV, 17. CIX, 15. CXLIV, 7 (e. genit. temporis זָבַר עֵזְבֵלְהָה *memoria aeterna* Ps. CXII, 6), sq. לְזָבַרְהָה Jes. XXVI, 14: זָבַרְהָה לְזָבַרְהָה *perdis omnem memoriam eorum*. Ps. CXI, 4. — 2) *nomen*, quo *memoramus*, appellamus aliquem (aliquid) i. q. זָבַר. (LXX. *ὄνομα* Deut. XXV, 19, cf. J. D. MICHAELIS suppl. p. 615). Ex. III, 15: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *hoc est nomen meum in sempiternum, sic me nominabit per omnes aetates*. Ps. XLV, 5: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *celebrabit nomen eius sanctum*. XCVII, 12. Hos. XII, 6: זָבַרְהָה בְּיַד זָבַרְהָה *Jehova est nomen eius*. XIV, 8: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *nomen eius ut vinum Libani* (cf. Cant. I, 2). ALB. SCHULT. ad Prov. X, 7 זָבַר h. l. odorem acrem, fragrantiam reddit, caque in re originem huius rad. ponit, cf. הַזָּבִיר no. 1, bb adolevit, זָבַרְהָה et arab. زَكْر, cui fragrantiae odorem

vindicare studet. Sed hoc posterius in locis a Sch. laudatis ubique famam notat, de origine rad. autem v. ad זָבַר. — 3) *laus*, *celebratio*. Ps. VI, 6: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *non est apud mortuos laus tua*, non laudant te mortui. CII, 13.

(Arab. زَكْر fama, laudatio vit. Tim. I, p. 100 lin. 4. —

4) n. pr. viri 1 Chr. VIII, 31, qui etiam זָבַרְהָה appellatur IX, 37.

זָבַרְהָה m. estr. זָבַרְהָה Lev. XXIII, 24, etiam ante לְזָבַרְהָה Ecl. I, 11. II, 16, plur. זָבַרְהָה Esth. VI, 1 e. suff. זָבַרְהָה Iob. XIII, 12 (אֲזָבַרְהָה) 1) *memoria* (Andenken). Ecl. I, 11: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *non supererit memoria eorum*, II, 16. Num. XVII, 5. XXXI, 54. Neh. II, 20. לְזָבַרְהָה alicui in memoriam esse i. e. facere ut in memoriam (alicuius rei) apud aliquem vigeat, ex animo eius non discedat. Ex. XII, 14. Jos. IV, 7. Zach. VI, 4, cf. Ex. XVIII, 9: *critique tibi signum super manu tua זָבַרְהָה זָבַרְהָה* et *memoria* (i. e. signum memoriale) *inter oculos tuos* i. e. in fronte tua. Paulo aliter Num. X, 10: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *et erunt (sacrificia illa) vobis in memoriam coram Deo* i. e. vobis vestrisque rebus Deo in

memoriam revocandis inservient (cf. Comm. 9). Exod. XXVIII, 29. XXX, 16. זָבַרְהָה fertum memoriae Num. V, 15. 18. זָבַרְהָה lapides memoriae, quomodo appellantur duae gemmae in fibulis humeralibus, quibus summi sacerdotis vestis ornata erat Ex. XXVIII, 12. XXXIX, 7. זָבַרְהָה זָבַרְהָה memoriae condere i. e. propagare (liberis procreandis), sein Andenken stiften. Jes. LVII, 8 in descriptione scortationis: זָבַרְהָה זָבַרְהָה זָבַרְהָה *pone iannam et postem memoriam tuam condis* i. e. propagas. (Multas huius loci expositiones, sed parum probabiles, proposuit BOETTCHERUS, specc. p. 205 sqq.). — 2) *res memoriae prodita* (gr. *ἀνάμνησις*, gall. *mémoire*). Ex. XVII, 14: זָבַרְהָה זָבַרְהָה *scribe hoc memoriae causa in librum*. Mal. III, 16, et pl. זָבַרְהָה Esth. VI, 1 liber memoriae i. e. annales, in quibus res gestae a Cancellario (זָבַרְהָה) memoriae proditae sunt (cf. רְבִירְהָה). — 3) *sententia memorialis* (Denkspruch), *ἀπόφθεγμα*. Iob. XIII, 12. — 4) *celebratio* diei festi, sollemnitas (cf. verbum Esth. IX, 28. Ex. XX, 8). Lev. XXIII, 24: זָבַרְהָה זָבַרְהָה (Aeth. Ἐθῆρ: festum in memoriam rei celebratum).

זָבַרְהָה (famosus, celebrer, vel pro זָבַרְהָה laus Dei) n. pr. complurium virorum, 1) Ex. VI, 21. 2) filius Asaphi 1 Par. IX, 15, pro quo XXV, 2. 10. 3) Neh. XI, 9. 4) 1 Chr. VIII, 19. 5) ibid. Comm. 23. 6) ibid. Comm. 27. 7) 2 Chr. XXIII, 1. 8) ibid. XXVIII, 7. 9) 1 Chr. XXVI, 25. 10) ibid. XXVII, 16. 11) 2 Chr. XVII, 16.

זָבַרְהָה et זָבַרְהָה (cuius Jehova meminit) n. pr. *Zacharias*, *Zacharius* (זַכְרְיָהוּ, de cuius variis formis v. FREYTAGI Lex. II, 215), permultis viris commune, inter quos praecipui sunt 1) rex Israelis, filius Jerobeami II., post sex mensium imperium anno a. Chr. 773 a Schallumo interfectus. 2) Reg. XIV, 29. XV, 8—11. — 2) filius Barachiae, Jesaiae aequalis Jes. VIII, 2 coll. Comm. 16. Potest is idem esse atque Zacharias ex familia Asaphi, Ezechieae aequalis 2 Chron. XXIX, 13; nequaquam qui 2 Chr. XXVI, 5 memoratur, propheta et Usiae aequalis, is enim, ut ex eodem loco apparet, rege superstito mortuus est. — 3) propheta, filius Jojadae, regnante Joaso in atrio templi interfectus 2 Chr. XXIV, 20 sqq. Vix dubium, de eodem diei Mt. XXIII, 35. 36, quanquam ibi (sive scriptoris, sive librario error) filius Barachiae vocatur. Hieronymus: „In evangelio, quo utuntur Nazareni, pro filio Barachiae filium Jojadae reperimus scriptum.“ — 4) propheta regnante Dario Hytaspis filio florens, cuius oracula in canone supersunt. Barachiae erat filius, Iddonis prophetae nepos Zach. I, 1. 7; quanquam Esr. V, 1. VI, 17 brevis זָבַרְהָה appellatur (זָבַר enim, ut זָבַר no. 4, h. l. nepotem notat). — De reliquis eius nominis viris v. 2 Reg. XVIII, 2. 1 Chr. V, 7. IX, 21. 37. XV, 18. 20. 24. XVI, 5. XXIV, 25. XXVI, 2. 11. 14. XXVII, 21. 2 Chr. XVII, 7. XX, 14. XXI, 2. XXIV, 20. XXVI, 5. XXIX, 1. 13. XXXIV, 12. XXXV, 8. Esr. V, 1. VI, 14. VIII, 3.

11. 16. X, 26. Neh. VIII, 4. XI, 4. 5. 12. XII, 16: 35. 41.

זָבַר f. ז) inf. Hiph. formae aramaeae pro זָבַר in cod. Sain. Gen. IX, 16.

2) verbale Hiphil ab ea radice significatione, quae supra no. 1, bb exposita est, pr. sacrificium *memoriale*, in *memoriam revocans*. LXX. Vulg. *μνημόστυρον*, *memoriale*. Sic appellabatur ea tertium pars, quae una cum thure in altari comburebatur, cuius suavis odor in coelum ascendens eius, qui sacrum obtulerat, memoriam numini commendare credebatur. Reliqua pars forti in usum sacerdotum cedebat. Lev. II, 2. 9. 16. V, 12. VI, 8. Num. V, 26. Sed Lev. XXIV, 7 etiam thus, quo panes appositivi conspergebantur, זָבַר nuncupatur. — Saad. interpretatur זָבַר i. e. odorem, suffimentum, quod nonnulli ita iudicant, ut radice זָבַר primam fragrantiam et exhalandi potestatem tribuant (v. ad זָבַר no. 2). Sed cave credas, v. LUD. DE DIEU et ROSEUM. ad Lev. II, 2. Neque hoc probabile, quod J. D. MICHAELIS coniiit (suppl. p. 616), זָבַר gener. esse sacrificium, coll. formula arab. זָבַר super quo (cibo) nominatum est verbum Dei, quae in Corano pr. dicitur de cibis, pro quibus gratiae deo ante coenam actae sunt, et ellipt. זָבַר de iis, quae sacrificata sunt.

זָבַר rad. inusit. fort. i. q. זָבַר, זָבַר hausit. Inde

זָבַר (quem *hauriat* i. q. servet deus) n. pr. viri 1 Chr. VIII, 18.

זָבַר rad. inusit., (observante Jo. SIMONI) prob.

i. q. arab. זָבַר *hausit* collatis vicinis זָבַר, syr. זָבַר *hausit*, chald. זָבַר Jes. XXX, 14 Venet. ubi al. זָבַר. Iude

זָבַר m. *fuscina*, qua caro ex alieno *hauritur* vel *extrahitur*. 1 Sam. II, 13. 14. LXX. *ζωσγυρα*. Vulg. *fuscinula*. Longius petitus, quod J. D. MICHAELIS in suppl. originem ponit in lubricitate, quia fuscina per carnem transeat, coll. זָבַר lapsus pedis, caespitatio, et omnino commenticium, quod LETTIUS ad Caab ben Soheir p. 131 radice זָבַר radendi potestatem tribuit.

זָבַר f. id. nonnisi plur. זָבַר *fuscinae*, quae memorantur inter suppellectilem altaris 1x. XXXVIII, 3. Num. IV, 14. 1 Chr. XXVIII, 17. 2 Chr. IV, 16. Cum Sulf. זָבַר Ex. XXVII, 3.

זָבַר nostr. *schüttern*, *schütteln*, *schütten* (cf. vic.

זָבַר et זָבַר)

1) *concussit*, *quassavit*, v. Niph.

2) *effudit*, *profudit* sacrum quasi excutiendo (ansschütten, ausschütteln) i. q. זָבַר no. 1, inde *prodigus fuit*. Part. זָבַר *prodigus* Prov. XXIII, 21. XXV, 11, 7. Deut. XXI, 20 (quod ibi copulatur cum זָבַר *potator*). Aqu. Symm. Theod. *αμφιβολοστος*. LXX. Deut. *αμφιβολοστος*. Prov. XXIII *ποροσθλος*. Prov. XXIII, 20: זָבַר *qui corporis sui prodigi sunt*, voluptuosi, voluptatibus dediti. (Zab. VI lascive egit, quod copulatur cum scortando, Norberg. lexid. p. 56). Profundimus autem et abiecitimus nominis eas res, quas vilipendimus, hinc

3) intrans. *abiectus*, *vilis fuit*. Jer. XV, 19: זָבַר *si separas pretiosum a vilis*. Fem. זָבַר vilis. Thren. I, 11. (Arab. זָבַר id., זָבַר vilitas, abiectio animi, זָבַר vilis, despectus; it. זָבַר id. IV. vilem habuit, זָבַר vilis, despectus fuit. Syr. זָבַר vilis fuit. Aph. despexit).

Niph. זָבַר (cf. de hac forma Lgb. §. 103, not. 7) *concussus est*, *contremuit*. Jes. LXIV, 2: זָבַר *ante faciem tuam contremiscunt montes*, ut bene Syr. Chald. (LXX. Vulg. *taetibunt*, *defluerunt*, qs. sit a rad. זָבַר). Non aliter intelligenda verba Iud. V, 5: זָבַר *contremuerunt montes*, זָבַר enim ibi dictum pro זָבַר Lgb. 103, not. 15. Bene LXX *σαλεύθησαν* (gr. *σαλεύω*, *salvo* adeo eiusdem originis est atque hebr. זָבַר), idemque exprimit Chald. et Arabs Polygl. Vulgo sec. Vulg. *montes distiterunt* a rad. זָבַר; quae vero ubique stillandi flucidiue vim habet, nunquam de eo dicitur, quod dissolvitur.

(Arab. زَبَرْتِ concussit terram Cor. 2, 209. 99, 1, زَبَرْتِ terrae motus).

Hiph. זָבַר v. rad. זָבַר.

זָבַר f. [1] sec. plerosque *vilitas*, *ignominia* (v. rad. no. 3). Ps. XII, 9: *circumcirca ambulavit impius* זָבַר quod vulgo redditur cum Künchlio: *ubi exaltabuntur* (illi), *ignominia hominibus* (coll. Prov. XXVIII, 12. XXIX, 2), *ברקש*; apta quidem sententia, quanquam talis pronominis ellipsis idoneis exemplis firmari non potest (non plane congruunt, quae laudavimus Lgb. 734). Certior igitur interpretatio Jarchii et Aben Esrae: *ubi exaltatur ignominia hominum* i. e. *ubi exultentur* s. triumphabunt hi impii, qui *ignominia* sunt *hominibus*. Symmachus: *ὅταν ἐψηθῶσαν οἱ εὐτελείς τῶν εἰδῶν τῶν ἀνορθῶτων*. Vilipendendi significatio tunc etiam LXX et Aquila. Illi *κατὰ τὸ ἔψος σου ἐπολιώθησας* (sec. FISCHERUM spec. cl. Verss. gr. pag. 56 i. q. *εὐψοσος* negligis) *τοῖς εἰδῶσι τῶν ἀνορθῶτων*, legentes, ut videtur Jarchi: hic *κατὰ τὸ ἔψος εὐνοσημένοι τοῖς εἰδῶσι τῶν ἀνορθῶτων*. Sed possit etiam זָבַר ex primaria rad. potestate explicari: *tremor*, *terror*, ut sensus sit: *ubi surget terror hominibus*, ubi exultentur hi impii, qui terrorem incutiunt hominibus, vel (admissa illa ellipsi): *ubi*

surgent, terror crit hominibus. Plura dabit ROSENM. ad Ps. l. c.

זָלְזַל m. *flagella, palmites*, a motu tremulo dictae. Jes. XVIII, 5. Vide rad. Niph. et cf. רָזְזוּם, רָזְזוּם, רָזְזוּם.

זָלְזַל quadril. inusit., quod *aequandi* potestatem

habuisse videtur i. q. זָזַן, inserto ז (cf. Lgh. 863 et زَغَبٌ et زَغَبٌ lamigne praeditus fuit), minus apte enim J. D. MICHAELIS hoc quadrilitterum conflatum censet ex זָזַן et syr. اَلْزَا hausit, aptius alii a זָזַן et زَغَبٌ cremavit, sed haec radicis زَغَبٌ potestas non satis certa est. Proprie enim valet: fissus fuit, et dicitur de cute fissa, max. ubi ustulata est, inde cremavit (igne pedes), v. Kamus I p. 1029 et quae disputavimus Ephem. lit. Hal. 1820 no. 123. Quae praeterca ad illam potestatem stabilendam conferit Jo. SIMONIS ed. 1—3: „arab. زَغَبٌ VIII, ambusta et ustulata fuit entis, et زَغَلٌ accendit“ errore nituntur. Etenim

زَغَلٌ non est „accendit“, sed „accendit lignum“ et est denominativum ab hac arbore ductum; quae vero quadrilittero زَغَبٌ ibi tribuitur significatio, ea non huic radici competit, sed radicis زَغَبٌ conj. VIII, et CASTELLI verba (p. 1054) confudisse videtur SIMONIS cum J. D. MICHAELIS (suppl. p. 623). Fidem facit Firnzabadius T. II p. 1262 (de rad. زَغَلٌ), 1120 (de زَغَبٌ) et I p. 97

(de זָזַן) cf. Ephem. lit. Hal. l. c. Inde

זָזַן pl. זָזַנו Ps. XI, 6 estr. זָזַנו Thren. V, 10 f. *aestus vehemens*. Ps. XI, 6: רִיחַ זָזַנו רִיחַ *ventus aetuosus*, intellige ventum calidum et venenosum dictum. Translate a) de ira (cf. זָזַן). Ps. CXIX, 53: זָזַן אֶפְרַיִם אֶת־יְהוָה *aestus irae corripit me propter impios*. b) de fame. Thren. l. c. זָזַן *aestus famis*. Eandem imaginem habes Ez. V, 2. coll. 12. 16. 17, cf. gr. λυγὸς αἰθρῶν Hesiod. op. 361, λυγὸς αἰθρῶν Callimach., ignea fumes Quintilian. declam. 12 §. 8, *urit fames* ibid. §. 9, *furit ardor edentis* Ov. Met. 8, 828, *flamma gulae* ibid. 846, arab. وَفَدَّ نَارَ الْجُوعِ flagravit ignis famis Har.

5, p. 96 Schult., جوى الحصى *urunt viscera* ibid. p. 122, اشتعل فبينم من الجوع الشديد flagravit inter eos flamma famis vit. Tim. I p. 34, lin. 11 Mang., سَعَارٌ ignis, flamma, it. vehementia famis Dschauh. Firuz., صَرَمٌ arsit, spec. exarsit fame, صَرَمٌ ardens, esuriens. Ex Summa laudatur: fumo inediae nigrescit coelum (Pundgruben des Orients I, pag. 161), cf. atra fames Claudian. Stilich. I, 279. Veterum intpp. explicationes diiudicavit J. D. MICHAELIS suppl. p. 622.

זָלַל rad. inusit. Chald. Pa. stillavit i. q. זָלַל. Inde

זָלַל (stilla) n. pr. ancillae Leae, quae Jacobo peperit Gadum et Aserum. Gen. XXIX, 24. XXX, 9—12. XXXV, 26. XXXVII, 2. XLVI, 18. LXX. Zelyph. Vulg. Zelpha.

זָמַם pract. זָמַמְתָּ Zach. VIII, 14 et זָמַמְתָּ Jer. IV,

28, fut. זָמַם pl. זָמַמוּ pro זָמַמוּ (Lgh. p. 372. Gr. §. 66, not. 11, radix enim זָמַם, quam alii statuerunt, ficticia est)

1) pr. *neruit, ligavit* i. q. vicinum זָמַם. (Arab. زَمَّ

ligavit, constrinxit, spec. capistro, زَمَمٌ funiculus, habena, capistrum. Vide SCHULT. ad Har. II, p. 70 et ad Job. XVII, 11, melit. *zamm* tenuit, retinuit, cohibuit. Aeth.

Ἡορσο: circulus naribus ferarum alligatus, itidem a capistrando. Chald. et zab. זָמַם, זָמַם frenavit, capistra-

vit, unde זָמַמְתָּ frenum. Finitima sunt זָמַם constrictus

est, cohaesit, colligavit, constrinxit, זָמַם annulo constrinxit nares ferarum, capistravit). Inde

2) translate *consilium cepit, meditatus est* aliquid,

proposuit sibi. (Arab. سَمَّ id. v. c. فافعل إذا si proposuisti tibi aliquid, exsequere propositum. Verba necendi plectendique saepe referri ad consilia, max. mala, satis constat, v. rad. زَمَّ. Adde infra ad זָזַן et arab.

זָمַם colligavit, constrinxit it. firmo proposito fuit, זָمַם

propositum firmum). Gen. XI, 6: *uisque non erit prohibitum* in verbis זָמַם כֹּל אֲשֶׁר רָזְזוּ בְעִשְׂוֹתָם *quicquid facere sibi proponent*.

Jer. LI, 12: *בַּסּוּמִים לֹא יִשְׁכַּח*. Thren. II, 17: *עֵשָׂה יְהוָה* זָמַם אֲשֶׁר זָמַם זָמַם זָמַם. Zach. I, 6. Jer. IV, 28. Prov. XXXI, 16:

זָמַם אֶת־הָאָרֶץ *meditatur agrum* (emere cogitat) *cumque accipit*. Spec. *mala meditatus est, molitus est*. Ps.

XXXI, 14: *לֹא יִשְׁכַּח*. Prov. XXX, 32: *זָמַם וְזָמַם* זָמַם וְזָמַם *et si mala meditatus es in aliquem. manum ad os, tacet de consiliis tuis*. Dent. XIX, 19. Zach. VIII, 14.

3) *insidiatus est*, sq. הַ personae. Ps. XXXVII, 12: *זָמַם וְזָמַם* זָמַם וְזָמַם *insidiatur impius iusto*.

זָמַם m. *consilium, propositum*. Cum Suff. זָמַמְתָּ Ps. CXXI, 9.

זָמַה f. 1) *consilium*, quod aliquis cepit, pr. quod aliquis *neruit* (v. rad. no. 1. 2). Primitiva imago servata est in verbis Job. XVII, 11: *זָמַמְתָּ וְזָמַמְתָּ* *consilia mea abrupta sunt*, nimirum instar funiculi plexi, cui comparatur consilium studiose excogitatum. (Simili imagine

Arabes: *شَدَّ حِزَامَ الْخِزْمِ* constrinxit cingulum propositi, vit. Tim. I, 90 Mang.). Spec. de consilio malo. Prov.

XXXIV, 9: *זָמַם אֶת־הַיָּסָד* *consilium stultitiae est peccatum*. XXI, 27: *זָמַם אֶת־הַיָּסָד* *sacrificium impiorum abominatio est*,

XXI, 27: *זָמַם אֶת־הַיָּסָד* *multo magis si cum consilio pravo (de facinore aliquo cogitans) offert illud*. Inde

זמרה sperat se mutaturum tempora et legem. Dan. II, 21. (In Targg. persaepe pro hebr. זמרה, nunquam pro זמרה, quod chaldaice redditur זמרה, v. Buxtorf. p. 675). — 2) Plur. זמרות i. q. hebr. זמרות vices (Male). Dan. VI, 11: זמרות זמרות tribus vicibus, ter. Ita saepius in Targg. cf. syr. זמרות, arab. زَمْرَات tempus pl. زَمْرَات vices, زَمْرَات tempora et vices repetitae, زَمْرَات repetitis vicibus vit. Tim. II, 566 Mang., زَمْرَات et زَمْرَات tempus, vici (Ham. p. 328), aeth. **ZH**: tempus, pl. vices. Angl. three times, ter).

זמר

fut. זמור pr. ut videtur, *carpsit* (v. Pi. no. 2), spec. *decepsit* vitium sarmenta, *putavit viton*. Lev. XXV, 3: זמור אֶת-בְּרִיחֵהָ. Comm. 4. (Arab. m et b permutatis זמור putavit vitem, زَمْرَة segmentum, portio, melit. *zabar* id. *zabbār* putator, *zabra* putatio, segmentum. Sed origo esse videtur in carpendo et decerpendo. Vicina sunt זמור lana, ab abscedendo vel potius evellendo dicta, quandoquidem tonsores forfice carpebant et vellebant potius quam abscedebant, et arab. زمر III. villosus fuit pammus pr. lana tectus fuit. Praeterea vid. Pi.).

Niph. pass. Kal putata est (vinea) Jes. V, 6.

Pi. 1) *carpsit*, carpendo *absclit*, ut forfice, inde part. זמורה plur. זמורות forfices, ut *ψαλξ* forfex a *ψάλλω* carpō, vello, v. infra. Quater legitur inter apparatusum sacrum templi 1 Reg. VII, 50. 2 Reg. XII, 14. 2 Chron. IV, 22. Jerem. LII, 18, et intelligendae videntur (cum Mosero al.) forfices emuntoriae, quibus ellychnia igne usta praecidebantur. Similiter cultros reddunt LUTHERUS, CLERICUS, MICHAELIS (suppl. 633), DATHIUS, ex vet. LXX. 2 Chr. λαβίδες forcipes. Sed reliqui in alia omnia abeunt. Targg. retinent זמורה, idque Kimchius interpretatur *psalteria* (הם כלים שזמרו בהם), quod ipsum habet Vulg. apud Jerem., et inter recentiores caleno suo probarunt IENIUS, TREMELLIUS, SIMONIS (Lex. ed. I—3); psalteria vero a plerorumque locorum contextu aliena (componuntur enim זמורה cum poculis, pateris, ollis rebusque similibus), neque facile poterant ex auro et argento confici. LXX. 1 et 2 Reg. *λολοι*, confundentes זמורה et זמורה. Vulg. *fuscimlae*. Syr. 1 Reg. *זמורה*, quod Arabs reddidit *شبه الشمع* candelabra prob. intelligens, 2 Reg. *مصابيح* Arab. مصابيح i. e. eola, Jerem. *זמורה* lebetes.

2) *carpsit fides*, *fides pulsavit*, *ψάλλειν* (ut constanter reddunt LXX interpretes), unde etiam *cecinit ad citharac modus*. (Chald. syr. id. Aethiop. **H**—**Z**: cecinit, et sq. **N** instr. pulsavit instrumentum. Longius ab origine abest arab. زمر I. H. cecinit fistula alioque instrumento, quod inflatur. Originem ita constituerunt ALB.

SCULTENSIS ad Har. II p. 92 et ROB. LOWTHIUS de sacra poësi Hebraeorum p. 36 ed. Lips., ut pr. sit *incidit* orationem, protulit carmen ad numeros rhythmicos incisum coll. *قَرِيص* carmen pr. sermo incisus a *قرص* secnit, rese-

suit, sed magis placet ratio supra proposita a *carpendo*, quam significavit Boettcherus, spec. p. 72). Ps. XCVIII, 4. CVIII, 2. Is, qui carmine celebratur (*non usurpatur autem, nisi de Deo celebrando*), ponitur praevio *ז* Iud. V, 3. Ps. IX, 12. XXVII, 7. XXX, 5. XXXIII, 2. XLVII, 7. LXVI, 4. LXXI, 22. 23. LXXV, 10. XCVIII, 5. CI, 1. CIV, 35. CV, 2. CXLVII, 7. CXLIV, 9. CXLVI, 2. CXLIX, 3, 2. *זמור* Ps. XVIII, 50. (2 Sam. XXII, 50). XCII, 2. CXXXV, 3; *זמור* Ps. LIX, 18, in acc. Ps. XXX, 13. XLVII, 7. LVII, 10. LXVIII, 2. 33. Jes. XII, 5, addito *זמור* Ps. VII, 18. IX, 3. LXI, 9. LXVI, 4. LXVIII, 5. Sed dr. etiam *זמור כבוד* *זמור* Ps. LXVI, 2. *זמור* *זמורה* *זמור*, 14, et c. acc. carminis Ps. XLVII, 8; *זמור* *זמורה*. Passim additur *ז* instrumenti Ps. XXXIII, 2. XCVIII, 5. CXLIX, 3. Targg. constanter reddunt *זמור* (laudare), praeter paucos locos, quibus retinetur *זמור*.

3) *saltavit* (arab. زمر), quod cum cantu modisque musicis coniunctum est (cf. *זמור* et *זמורה*). Inde *זמור*.

זמר

m. chald. *cantus instrumentorum musicorum* Dan. III, 5. 7. 10. 15.

זמר

m. chald. *cantor*. Ps. זמורן Esr. VII, 24. Arab. زمار psaltes, tibicen, fidicen.

זמר

m. [1] Dent. XIV, 5, bestia ex cervorum et dorcadium genere, a *salu* dicta (v. Pi. no. 3), sicut *זמר* genus, דרזז Arab. زمر et زمر saliti, saltavit doreas. Syrus *زمر* i. e. caper silvestris (quod quidem vocabulum etiam ap. Ferrar. p. 46 et Novar. p. 235 obvium sollicitare non debet MICHAELIS in suppl., max. eum *زمر* etiam de capricorno zodiaci usurpetur, et Hebraei quoque habeant n. pr. *זמר*). Onk. et Jonath. *זמר* caprea silvestris. Camelopardalim s. girafam (*زمر*) interpretantur LXX. Hieron. Gr. Venet. (*αργαργος* = *زمر*), Persa, J. Jona, Kimchius, quod recte iam refutavit BOCHARTUS in Hieroz. T. II. p. 273—279, quum haec bestia interiori Aethiopiae propria sit. Non feliciter LUTHERUS *aleen* (Elendthier) interpretatur, quae septentrionales tantum regiones habitat.

זמרה

f. *cantus*, a) fidium. Am. V, 23: זמרה זמרה. Meton. זמרה *זמרה* *זמרה* *זמרה* i. e. laudatissimi proventus eius. Gen. XLIII, 11. Cf. gr. *αὐλοῦτος* carminibus celebratus i. q. celeberr. HARTMANNUS (ling. Einleit. p. 389) confert arab. *زمر* fructus: sed non est, quod hanc formulam a reliquo radicis usu divellamus.

Vulg. et extremos agninus tui, qui lassi residebant, ceciderit. Saad. *تَضَرَّقَ* abscondit extrema. Syr. et chald. occidit extremos. Jos. X, 19: *persequimini hostes* אָרְמִים אֶת־זָהָה וְזָהָה וְזָהָה *et decoulate eos* i. e. agmen extremum intercludite a reliquis. LXX. *κατακόψετε τῆς ὀπίσθιας αὐτῶν*. Vulg. et extremos

quosque fugientium caedite. Arabs: *تَضَرَّقُوهم* et extremum agmen eorum abscondatis. Abulwalides: *أخترهم* *تقطعون* *abscondatis extremum eorum*, laudato loco Mischnae (Schebiith cap. 4): *הזנה בנפנים* qui decandat in vitibus, i. e. qui amputat extremitates palmitum, quod paulo ante vindemiam fieri solet. Alium Mischnae locum (quem invenire non configit, neque habet Arith) laudat Tanchum Hieros. his verbis: *זנה באילן עוצע לאצראי לן זנב החיוון* i. e. *decouans in arbore* (den Baum stanzend), i. e. *amputans extremitates eius, quandoquidem cauda animalis est extremitas eius. Et ita in S. S. Deut. XXI. 18.* Verba denominativa a membris corporis ducta apud Hebraeos et Arabes (vide Ibn Mokri ap. A. SCHULR. ad Meid. prov. p. 170) laesionem horum membrorum notare, per multa exempla arguunt, v. קָרַע, לָבַב, קָרַע, קָרַע, adde *בטן* in ventre percussit, *כִּבְדִי* laesit in hepate, *כִּבְדִי* laboravit in eo, *זנב* laesit in dente

canino, *גיד* cutem laesit, neque placet MAURERUS ad Jos. l. c., qui זָהָה interpretari mavult *caudam agitare*, quam *laedere, abscondere*. Minus etiam probandi, qui praecedente Chald. et Syro זָהָה reddunt *assequi*, coll. זָהָה *sequutus est*, nam non solum assequi debebant Israelitae postremos hostes, verum etiam intercipere.

זָהָה fut. זָהָה apoc. זָהָה *scortatus est*. Plurimum

que dicitur de muliere, sive nupta est (Ios. III. 3. Jes. LVII. 3), sive non est Gen. XXXVIII. 24. Lev. XIX. 29. XXI. 9. Deut. XXII. 21. Hos. IV. 13. 14. etiam de stupro violento, non voluntario i. q. *comprimi*. Am. VII. 17. Construitur sq. acc. viri moechi Ez. XVI. 28, neque non sq. זָהָה (scortari cum) Ez. XVI. 17, זָהָה XVI. 26. 28, זָהָה pr. scortari sectando moechos, den Bullen nachlaufen ibid. XVI. 34. Maritus contra, a quo scortando deficit mulier adultera et scortatrix, ponitur praevio זָהָה pr. scortata est *ducta* maritum, praeter maritum Ind. XIX. 2 (ubi non sollicitanda est scriptura). Ez. XVI. 15. Alias structuras v. no. 1. Raro dicitur de viris moechis, sq. זָהָה (scortari accedendo ad mulierem). Num. XXV. 1: *זָהָה בְּגִוּרֵי אֵלֶּיךָ לְזָנוּת אֵלֶּיךָ וְעָשִׂיתָ בְּגִוּרֵי אֵלֶּיךָ* *et coepit populus scortari cum filiabus Moabitaram*. (Arah. זָהָה pro זָהָה moechus).

2) Saepius translate usurpatur, a) de idololatria et superstitionibus cum ea coniunctis. Rationem enim, quae Deum inter et populum Israeliticum intercedat, coniugii imagine adumbrant prophetae. ita ut populus alienos deos colens mulieri moechae et adulterae comparetur (v. Hos.

I. II. Ezech. XVI. XXIII). Falluntur enim, qui hunc linguae usum ab idolorum nomumollorum cultu impudico (v. אֵלֶּיךָ רָצִיתָ רָצִיתָ) repetitum existant. Hos. IV. 15: זָהָה אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ *scortaris* (idola colis), *Israel. Jer. III. 6. 8. Ps. CVI. 39. Ez. VI. 9: הַזָּנוּת הַזֹּאת עִוְרֵת עֵינֵיכֶם* *scortabundum*. Cstr. (pariter atque no. 1) sq. acc. idolorum Jer. III. 1, sed plerumque in hac formula: זָהָה אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ *scortari alienos deos sectando* Ez. XXXIV. 15. Lev. XVII. 7. XX. 5. 6. Deut. XXXI. 16. 1 Chr. V. 25. Jud. II. 17. אֵלֶּיךָ הַזֵּה *scortari* Ind. VIII. 33. אֵלֶּיךָ Lev. XX. 5 cf. Ez. XX. 30. Ind. VIII. 27. Semel tribuitur oculis Ez. VI. 9: *הַזָּנוּת הַזֹּאת גְּלוּלֵיךָ*. Sic *הַזָּנוּת הַזֹּאת אֵלֶּיךָ* scortari sectando necromantes Lev. XX. 6. Sed זָהָה אֵלֶּיךָ est: scortari imitando exemplum populorum gentilium Ez. XXIII. 30, cf. Levit. XX. 5 et formulam זָהָה אֵלֶּיךָ *scortari sectando cordis oculorumque impura desideria*. Num. XV. 39. Deus, a quo uxor adultera deficit, ponitur praevio זָהָה Ps. LXXIII. 27: *כִּי־לֹא־זָהָה בְּאֵהָרַי* Hos. I. 2, זָהָה (pr. deficit, quae sub dominio eius fuerat) ibid. IV. 12 et חָהָה Ez. XXIII. 5 (cf. Num. V. 19. 29). Hos. IX. 1. — Ez. XVI. 15: *הַזָּנוּת הַזֹּאת עִוְרֵת עֵינֵיכֶם* *scortata es non obstante nomine tuo*, quod a me Deo marito tuo inditum habes, ut bene explicuit MAXGERUS in diss. Lugdd. II, p. 1016. — b) de commercijs populorum gentilium inter se. De Tyro Jes. XXIII. 17: *scortata est cum omnibus terrae populis* cf. Nah. III. 4 et זָהָה.

Part. זָהָה *scortum, meretricis*. LXX ubique *πόρνη*. Gen. XXXIV. 31. XXXVIII. 15. Lev. XXI. 14. Deut. XXIII. 19. Jos. VI. 22. 25. Prov. VII. 10. XXIII. 27. Jes. XXIII. 16. Mich. I. 7. Joël III. 3, plenius אֵלֶּיךָ Lev. XXI. 7. Jos. II. 1. VI. 22. Ind. XI. 1. XVI. 1. Jerem. III. 3. Ezech. XVI. 30. XXIII. 44, translate de populo idololatriae dedito Jer. II. 20, de urbe idola colente Jes. I. 21. Phr. זָהָה scorta 1 Reg. III. 16. XXII. 38. Prov. XXIX. 3. Ez. XVI. 33. Hos. IV. 11. Nonnulli interpretes, tum Iudaei tum Christiani, perverso quodam rei apologeticae studio ducti et meretricis mentione nonnullis certe in locis (Jos. II. 1 coll. Matth. I. 5. Jac. II. 25. Hebr. XI. 31. — Ind. XI. 1. XVI. 1. 1 Reg. III. 16) offensi, זָהָה in his mulierem cauponariam significare volunt, a rad. זָהָה cibare. Ita Targg. l. l. c. et Ez. XXIII. 44 reddunt אֵלֶּיךָ i. e. *gen. pandoxetiqua* quae diversorio quosvis excipiebat, quibus accedit Josephus (Arch. 5, 1 §. 2: *ὄντες ἐν τῇ τῆς Παξίβης κατωγορίῳ*), R. Jona, R. Salomo, Levi ben Gerson, ex recentioribus FESSELIUS in advers. sacris I, p. 173, aliique apud PRETTERUM in dubijs vexatis p. 323. Alii, ut KIMCHIUS, vcc. זָהָה et אֵלֶּיךָ non meretricem, sed concubinam significare volunt (v. Buxtorfii Lex. s. v. chaldaea): vel זָהָה passim etiam de femina gentili et extranea usurpari credunt (Jo. Fr. FURSCR. de muliere peregrina apud Hebraeos minus honeste habita. Lips. 1744. 4. HEUBNER in bibl. Bremensi nova Cl. IV fasc. 2. p. 310). Sed graviter obstant non solum grammaticae rationes (cibatrix

זנה (foetidus, fort. locus palustris cf. rad. Hiph. no. 1) n. pr. 1) duorum oppidorum tribus Judae, quorum alterum in planitie situ erat Jos. XV, 34, alterum in montanis Comm. 56. Utrum sit Nch. III, 13. XI, 30, non constat. 2) viri 1 Chr. IV, 18.

זנה rad. inusit. prob. i. q. ⁵זנה (vic. hebr. זנה) formavit, formam dedit, unde ⁵זנה forma, species, ⁵זנה regula, modus. Inde

זנה m. forma, inde species, Art, Gattung (cf. זנה a rad. זנה), cuius originem se ignorare questi sunt etymii scrutatores, quanquam radicem esse זנה recte iam observavit J. D. MICHAELIS. (Chald. זנה id. in Targg. קנה hebr.

זנה, semel זנה 2 Chr. XVI, 14 Targg. Syr. זנה, unde זנה varii, diversi). Ps. CXLIV, 13: זנה אלה a specie ad speciem i. e. cuiusvis speciei. (Mire Vett. intpp. h. l. reddunt quasi sit i. q. זנה, זנה). Plur. זנים (quod neglecta origine analogiam verborum זנה sequitur) 2 Chr. XVI, 14: זנים זנים aromata et species i. e. variae species aromatum, v. ad Vav copulat. no. 1. LXX. ζῆν μίθων.

זנה chald. id. Plur. estr. זנה Dan. III, 5, 7. 10. 15.

זנה in Kal inusit. Syr. زنه iecit sagittam, spec. longius proiecit (etiam translate: reiecit i. e. reprobativ libros, Assen. III, I p. 83), زنه iactus, proiectio ulterior. Tahmd. prosiliit, ciaculatus est, de rebns fluidis (spritzen), arab. liiteris transpositis زنه assiluit (equus). cui addit BOCHARTUS (Mieroz. I, p. 739), aeth. ⁵זנה: quod in Vers. aeth. Cant. II, 8 exstat pro ⁵זנה. Origo est in *constringendo*, coll. זנה no. 1 et זנה arab. زنه substrinxit, syr. زنه filum, quo onus constringitur, זנה caecus, a constringendo dictus; quod spec. transfertur ad bestias, quae, dum saltum parant, pedes contrahunt, ut eo maiore nisu se proripiant (cf. زنه زنه, sich zusammenziehen zum Sprunge, sich fortschmellen, it. ad sagittam iaculatum).

Pl. זנה prosiliit vehementius (sich hervorschmellen). Deut. XXXIII, 22: Dan est catulus leonis זנה זנה זנה qui prosiliit ex BATAEACAE. LXX. Vat. ⁵זנה, Alex. Ald. Compl. ⁵זנה. Gr. Venet. ⁵זנה. Arabs Ep. זנה proripiet se (v. supra). Abulwalides: זנה זנה

זנה זנה معناه عندى يأسر ويختر من كثرة ⁵زنه (انعم) وعدا اللفظ مجانس لقول الاوابيل ديه اذ زنه فكان ترجمه زنه يرمع ويذكى اشرا لان معنى اذ زنه ان ارتكبت

*) Ita cod. Oxon.

de mea sententia est: gessit et exsultat de multitudine gregum Bataeacae. Eaque vox finitima est locutioni Talmudicae (Cholin fol. 37, 1) זנה אה זנה [sufficit, si prosilire facit sc. hostia mactata sanguinem ex vulnere]. Et est interpretatio eius: iaculatur et alucer est et lactabundus, quandoquidem זנה אה valet, si prosilit. Hanc Abulwalidis interpretationem iisdem fere verbis refert etiam R. TACHENUM in Lex. Morschid, ita tamen ut ipse aliam probet, de qua זנה in loco Talmudico valet ronchum bestiae mactatae (الغنيط والشخبر) et inde in Deut.: rugitum leonis (زنه بزغف). Salicndi contra significationem habent etiam Abu Esra, et Kimchi: זנה — Vulg. *fluct largiter de Basan, Onk. terram eius* (Dani) *potant annes, qui fluunt ex Mathan, a fluendi* (sed pr. prosiliendi) significatione, qui est in Chaldaismo. Syr. زنه sugit (ex scriptura זנה pro זנה).

זנה pro זנה (a singulari deperdito זנה pro זנה) m. pl. 1) vincula, compedes, quibus vincuntur captivi a constringendo, quae est primigenia radicis potestas. Vulgo ducunt a rad. זנה, quae apud Talmudistas copulandi et metaph. obligandi potestatem habet, coll. chald. זנה זנה vincti Jes. LX, 11 Targg. Sed haec ipsa potestas secundaria videtur a nomine זנה ducta, neque est, quod זנה vincularum et sagittarum significatu a se invicem seiungamus, quum utrumque ex notione verbi זנה supra exposita profliciscatur. Multo minus audiendi, qui compedes a fundendo (v. rad. זנה) dictas volunt. Ps. CXLIX, 3. Jes. XLV, 14. Nah. III, 10. Job. XXXVI, 8. (Chald. זנה id. 2 Sam. III, 34 Targg.).

2) malleoli, tela ardentia Prov. XXVI, 18, a זנה proiciendi significatu, v. rad. Arab. زنه tennis cuspis sagittae. Plures codd. Kennicotti et de Rossii זנה et ita

זנה f. pl. malleoli Jes. L, 11 זנה, cuiusmodi exempla dedimus I. g. p. 145, adde זנה pro זנה זנה זנה pro זנה זנה זנה Jes. XXXIII, 1 זנה זנה et ex indogermanicis mille et nile al. apud GRAMMUM, gramum. germ. I, p. 15. Scripturam prodiorem amant Syri, apud quos זנה est telum, fulmen Sap. V, 22. Ezech. I, 14. Caeterum de telis ardentibus v. Amniau. Marcell. 23, 4. WETSTEN. et WOLFFUS ad Eph. VI, 16.

זנה Jer. XL, 1. 4 m. pl. i. q. זנה (addito a prosthethico, quo carent tamen Comm. 1 nonnulli libri apud KENNIC. et DE ROSSIIUM) vincula, neque est quod arcesatur (cum ALB. SCHULT. ad Ham. p. 323) arab. زنه coarctavit Ham. p. 336. Cum art. זנה Jerem. I. c. Comm. 4, cum praef. זנה Comm. 1.

זנה in Kal inusit. i. q. זנה (v. ad p. 309 A) extinctus est. Semel legitur in

Niph. Job. XVII, 1: זנה זנה dies mei extincti sunt. Tres codd. KENNICOTTI et novem DE ROSSII זנה זנה זנה.

wasser verlaufen hat, verschwinden sie, ut fere HOTTINGERIUS et CROMAYERUS, ex vett. interpretibus Vulg. (v. אֲרָבָה). De hac (MOSIS Gekatiāe) interpretatione, quam praeverunt Targ. (זָרַבְבֵּל non *ambusti sunt*, neque creverunt, neque dissipati sunt, sed *arsiccati sunt*: a rad. זָרַב, coll. אֲרָבָה Gen. VIII, 1 וְהָשֵׁב הַיָּבֹשֶׁת וְהָיָה זָרָב), et SYRUS (זָרַבְבֵּל וְנִגְבַּת חֹסֶף quo tempore oritur super eos se. sol), et sequuntur etiam R. SAMUEL b. ZEMACH, R. NATHAN, MERCERUS, COCCERUS, explicandum: *quo tempore uruntur* i. e. solis ardorem experiuntur, in quam sententiam ALB. SCULTENSIS praeter hebraeorum זָרַב confort etiam arab. حَرِبَ ferit, dein de solis ictu. Num recte ille arecessiverit verbum arabicū, in medio relinquo, sed immerito J. D. MICHAELIS (suppl. 643) et litterarum permutatione obiecit et sententiam rerum naturae non satis aptam, novam ipse explicationem propositurus, quam deinceps secuti sunt plurimi (LIENHORIUS, ROSENM., UMBREITUS) et ipse secutus sum (ed. 1. Lex. man. ed. 1—4) a syr. אֲרָב coarctavit, constrinxit, אֲרָב strictus, coarctatus, זָרַב septium fecit gregi, fortasse coarctavit gregem, ut vertendum sit: *quo tempore coarctantur rivi*, i. e. ripis suis, super quos exundaverant antea, continentur, mox percunt. Re vera copia magis quam inopia explicatio-nium satis probabilium laboramus. Equidem in priorem illam fere inclino: neque huic opponi potest, quod observat Michaelis, *fluendi potestatem secundariam esse et a canali (מַרְזֵב) ductam*, eius enim potestatis alia quaevis vestigia, caque certissima, supersunt in radd. cognatis זָרַב וְזָרָה.

זָרַבְבֵּל v. rad. זָרָה.

זָרַר rad. inusit. Syr. זָרַר seminavit, talmud. זָרַר arbores putavit, frondibus ramisque privavit, זָרַר luxurians arborum. Iude

זָרַר n. pr. vallis (Num. XXI, 12) et rivi in ea fluentis (Deut. II, 13, 14) in finibus Moabitarum ad orientem maris mortui. Dubitari potest utrum intelligendus sit *rivus salicum* (v. זָרַר הַיָּבֵשׁ Jes. XV, 7) in australem maris mortui extrematam influens terminumque Moabitarum australem constituens, hodie *Wadi el-Ahhsa* وادي الاحسا, an *Wadi Kerrek* وادي كرك, qui in radicibus montis Kerrek oriundus inter illum rivum et Armonem in medium fere mare supra dictum se exonerat. Prior sententia esse videtur Jonathani, qui Num. 1. c. reddit: *זָרַר הַיָּבֵשׁ הַזֶּה וְהָיָה מַרְזֵב מַלְאכָה וְהָיָה מַרְזֵב מַלְאכָה וְהָיָה מַרְזֵב מַלְאכָה* *vallis, quae abundat salicibus et rore marino et mandragoris* [זָרַר] rescipit ex auctoritate Buxtorfli in Lex. p. 773, pro mendoso זָרַר, quod est in Polygl. Lond., ubi salicem esse, non vimina, ut vult Hitzigius loco citando pag. 13, et זָרַר esse salicis speciem in festo tabernaculorum adhibitam ibid. doceret, fort. est rosmarinus, alibi זָרַר מַרְזֵב מַלְאכָה salix maris] et Deut. 2. c. זָרַר *vallis corbiun*, quae ex virgis saliceis fiunt (coll.

אֲרָבָה ap. Buxt.), ex recentioribus ROSENMUELLERI, bibl. Alterthumsk. III, p. 54, posterioribus ipse proposui in mappa terrae Moabiticae (ad Jes. XV, XVI) et vindicavit HITZIGIUS (Jonas Orakel iib. Moab, p. 12). Iaud enim probabile, *Wadi el-Ahhsa* tribus nominibus appellatam fuisse apud Hebraeos (זָרַבְבֵּל Jes. 1. c. זָרַבְבֵּל Am. VI, 14 et זָרַר et *Wadi Kerrek* ne uno quidem; cui accedit, quod Numerorum et Deuteronomii loci non favent rivo terminum constituenti, qualis est *Wadi-el-Ahhsa*.

זָרַר 1) *sparsit, dispersit.* (Arab. זָרַר sparsit semen, dispersit ventus pulverem Cor. 18, 143, ventilavit. Syr. et chald. זָרַר, זָרַר, aethiop. HZP: et HZØ: id. Vicina sunt, quae spargendi vim habent omnia, verba זָרַר זָרַר no. II, it. זָרַר, arab. زَرَّى sevīt, consevit terram, זָרַר זָרַר sparsum semen, זָרַר canis fuit, pr. canitie sparsus, cf. זָרַר, it. זָרַר sparsit terram. In linguis indogermanicis respondent sause. *sri* dissipare, *sēro*, et ad sibilum addito p et t sauser. *sri* sternere, *σπορέω, streuen, sterno; σπείρω, spargo, goth. spreihan* i. e. spargere, *sprühen, Spreu*). Ex. XXXII, 20: זָרַר זָרַר זָרַר *et sparsit super aquam*. Num. XVII, 2. Jes. XXX, 22. Impr.

2) *ventilavit* Jes. XXX, 24. Jer. IV, 11. Ruth. III, 2: זָרַר זָרַר זָרַר *en ille ventilat arcem hordeo repletam*. Transfertur ad hostes dispergendos Jer. XV, 7: זָרַר זָרַר *et ventilabo eos ventilabo*. Jes. XLI, 16. Ez. V, 2.

3) *expandit* (ut lat. arbores dicuntur ramos spargere, cornua se spargere in ramos etc. Plin. 16, 33. 34 fin., cf. hebr. זָרַר sparsit et expandit), unde זָרַר spithama, v. Pu. *Niph. dispersus est* Ez. VI, 8 (ubi זָרַר est more nominum pluralium pro זָרַר) (הַזָּרַרְבִּים XXXVI, 19).

Pl. זָרַר 1) sparsit Mal. II, 3: זָרַר זָרַר *spargam* (i. e. sparsum coniciam) *stercus in vultus vestros*. Prov. XV, 7: זָרַר זָרַר *labia sapientum spargunt sapientiam, dein dispersit*, v. c. ossa Ez. VI, 5, max. populum 1 Reg. XIV, 15. Zach. II, 2. 4. Jer. XXXI, 10. LI, 2: *mittat e Babylone Zorab et dispersit* (populum) inter gentes Lev. XXVI, 35. Ps. XLIV, 12, Zorab in terras (hostiles) Ez. XII, 15. XX, 23. XXII, 15. XXXIX, 12. XXX, 23. 26. Ps. CVI, 27, *dispersit* in omnes ventos Jer. XLIX, 32. Ez. V, 12. XII, 11. זָרַר *et dispergit vultu suo omnes malos*.

2) *spec. ventilavit*. Prov. XX, 26: זָרַר זָרַר *ventilat impios rex sapiens*. Atque hinc

3) *eventilavit, excussit, ideoque exploravit*. Ps. CXXXIX, 5: זָרַר זָרַר *et ambulabunt et decubentem exploravit*. Hieron. *eventilasti*. LXX. ἐξίχνιστος.

זָרַחָה qui *diffundebat se instar arboris indigenae lacte virentis*. Simili imagine utuntur Arabes in voce ^{عروة} عروة arbor semper virens; Dschauharius h. v. (ap. Muxtaonium ad Ps. l. c.): انعروة من اشجار الأذى لا يزال بانقيبا في الارض ولا يذئب وجمعه عروى ويشبه يد الينك من الناس قال مبلعل

خيل انلوك وسار تحت لوابد
شبحير انعروى وعراعر الانعام

i. e. *dicatur de arbore, quae manens in terra non dimoretur, nec transplantatur. In Plur. est. Translate dicitur de nobilissimis populis. Dicit Mohalhel deponit reges et sunt sub vexillo eius arbores indigenae et culmina populorum.*

Adde quae observavimus ad rad. זָרַח p. 111 A. LXX. Vulg. *κέδρος, cedrus*, nimirum legebant זָרַחָה pro זָרַחָה, quod calculo suo probare non debebant HERICHTIUS, KOEHLERUS al.

2) *indigena*, de hominibus, opp. peregrino (זָרַח). Exod. XII, 19. Levit. XVI, 29. XVII, 15. XVIII, 26. XXIII, 42. XXIV, 16. 22. Num. XV, 13. 29. 30. Jos. VIII, 33. Ez. XLVII, 22. Plenius זָרַחָה דְּהָרָרָה Ex. XII, 19. 48. Num. IX, 14.

זָרַחָה n. patron. *Esrachita*, qui ex posteris Esrachi (זָרַחָה) est, de Ethano 1 Reg. V, 11 (IV, 31). Ps. LXXXIX, 1, et de Heman Ps. LXXXVIII, 1. Uterque commemoratur 1 Chr. II, 6 in posteris Serachi (זָרַחָה), filii Judae, et זָרַחָה idem esse videtur atque זָרַחָה: caeterum iidem viri, Ethan et Heman, alibi inter Levitas et praefectos cantorum recensentur 1 Chr. XV, 17. 19 cf. ea de re BERTHOLDI introd. in V. et N. T. p. 1974 et quae contra observavimus in Ephemerid. litt. Ital. 1816, EB. p. 616.

זָרַחָה e. art. 1 Chr. XXXVII, 8 prob. pro זָרַחָה; זָרַחָה i. q. זָרַחָה.

זָרַחָה m. (cui *Jehova ortum dedit*) n. pr. duorum virorum 1) 1 Chr. VII, 3, v. זָרַחָה; 2) Neh. XII, 42.

זָרַחָה m. *ortus solis*, sed ubique de oriente s. *coeli plaga orientali*. Ps. CIII, 12. Dan. VIII, 9. Am. VIII, 12 cet. זָרַחָה אֶרֶץ terra orientalis Zach. VIII, 7. שַׁעַר הַמְּזֻרָה porta orientalis (Hierosolymorum) Neh. III, 29, זָרַחָה forum orientale 2 Chr. XXXIX, 4. Sq. genit. זָרַחָה ab oriente Hierichitis Jos. IV, 19, זָרַחָה זָרַחָה 1 Chr. VI, 63, וְזָרַחָה הַיְּמָנִית IV, 59, et eodem sensu sq. זָ: זָרַחָה אֶלְטָרָה ab oriente altaris 2 Chr. V, 12, זָרַחָה אֶלְטָרָה אֶלְטָרָה ab omni latere orientali Gileadi 1 Chr. V, 10. — Cum Praepositt. a) זָרַחָה orientem versus Neh. III, 26. 1 Chr. XII, 15, semel זָרַחָה 2 Chr. XXXI, 14. b) זָרַחָה ex oriente, ex terris orientalibus Jos. XLI, 2. XLIII, 5. XLVI, 11. Dan. XI, 44. Ps. CVII, 3, et ab oriente = ad orientem, in parte orientali

(v. no. 3, c) Jos. XI, 3. XVII, 10, et ita paulo plenius זָרַחָה e.e. oriente Ind. XI, 18. Jes. XLII, 25, et ab oriente = in orientali parte Num. XXI, 12. Ind. XX, 43. — Adde e. in accus. זָרַחָה orientem versus 1 Chr. IX, 24. Neh. XII, 37, et זָרַחָה דְּהָרָרָה Deut. IV, 47. Jos. I, 15. XIII, 5. XIX, 12. 27. 34 et d) addito זָרַחָה parag. id. Exod. XXVII, 13. XXXVIII, 13. Num. II, 3. III, 38, זָרַחָה דְּהָרָרָה Deut. IV, 41. Jos. XII, 1. Ind. XXI, 19.

זָרַחָה i. q. זָרַחָה et זָרַחָה (q. v.) *fluxit*, idque vehementius, *inundavit*. Semel in Kal, Ps. XC, 5: זָרַחָה זָרַחָה *inundavit eos* i. e. inundando abripis, *somnium sunt*.

Ps. causat. *judit*. Ps. LXXXVII, 18: זָרַחָה זָרַחָה זָרַחָה *nubes fundunt aquas*. Targ. demittunt (אֶרְבֵּי) aquas nubes. Syr. זָרַחָה *stillant aquas* (duplici errore J. D. Michaëlis suppl. 646. 647 Syro tribuit scripturam וַזָּח, citatque Ps. XC pro LXXXVII).

Bene iam Kimchius et Aben Esra fluendi inundandique potestatem (שִׁטְפָה) verbo tribuunt, tum ex derivatis tum ex verbis cognatis satis certam: neque audiendus J. D. Michaëlis, qui Ps. XC abruptendi s. rescandendi vim adhibet, coll. זָרַחָה abrupta fuit res. Non placent etiam A. B. SCHULTZ ad Israh. p. 12. ad Har. p. 81. 82, A. DRIESSEN in diss. Lugd. p. 1096, qui fluendi potestatem ab aestuando et ardendo esse volunt, coll. arab. *fluxit arsit*, *elherbuit*, et lat. *torrens a torrenlo*. Quod autem WINERUS (Lex. 291) excitat syr. זָרַחָה fluxit, et zab. זָרַחָה Ethipe. effusus, diffusus est, id perperam factum: syriace nihil tale significat, in lingua nasoraea vero זָרַחָה non est effusus, diffusus est, sed, ut exempla a Norbergio (Lexid. p. 58) citata luculenter arguunt, זָרַחָה, זָרַחָה, זָרַחָה (quod ad hanc rad. vix traxeris) agitatus est, contremuit.

זָרַחָה m. *imber*, isque vehementior et inundans. Jes. IV, 6 (ubi copulatur cum זָרַחָה). XXX, 50. XXXII, 2. זָרַחָה זָרַחָה imber cum grandine Jes. XXXIII, 2. זָרַחָה זָרַחָה imber in montibus cadens Job. XXIV, 8. זָרַחָה זָרַחָה imber parietis i. e. tam vehemens et cum tempestate commixtus, ut parietes evertat. Jes. XXXV, 4.

זָרַחָה f. *fluxus seminis*, de equis admissariis. Ez. XXIII, 20.

זָרַחָה pro זָרַחָה dictum esse statuebant nonnulli intpp., ut SAADIAS (ساديوس), ABEN ESRA, MICHAELIS, LOWTHIUS al. in verbis Jos. I, זָרַחָה זָרַחָה quae reddere malebant: *velut subversio imbris s. torrentis*, quam *velut subversio hostium*, quum revera subversio ab hostibus facta describatur. Sed de tali usu זָ particulae v. hac voce no. 5.

זָרַע fut. זֹרַע 1) *sparsit, dispersit* i. q. זָרַק, זָרָה, i. q. (v. ad זָרָה). Zach. X, 9: *dispergam cos inter gentes.*

2) *semen sparsit, sevit, seminavit* (arab. et melit. זָרַע, syr. זָרַע, aeth. **HCÜ:** et **HCÄ:** id.). Constr. a) absol. Gen. XXVI, 12: *וְזָרַע יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ הַיַּדְמָה* Lev. XXV, 11. Iud. VI, 3. Mich. VI, 15: *אֲהֵה חֲזָרֵע וְלֹא אֶל הַתְּהַמָּר* Eccl. XI, 4. Ps. CXXVI, 5. Jes. XXVIII, 24. XXXVII, 30. Part. זָרֵע sator Jes. LV, 10. Jer. L, 16. Addito על loci Jes. XXXII, 20: *זָרַעוּ עַל-בְּלִיַּתִּים qui serunt ad omnes aquas, in loca irrigua, אֶל Jer. IV, 3: אֶל חֲזָרְעוּ אֶל חֲזָרְעוּ ne seratis inter spinas.* Smel c. acc. temporis Lev. XXV, 22: *וְזָרַעְתֶּם אֶת-הַשְּׂדֵה הַשְּׂמִינִי (si) scriitis anno octavo (nostr. das achte Jahr) cf. Lgb. 685 not. i. Adde Plin. 23, 1: Si statim bina stadia ambulaverit. Aen. 8, 94. — b) c. accus. seminis sparsi, v. e. זָרַע הַשֵּׂם triticum seminavit Jer. XII, 13. Hagg. I, 6: *וְזָרַעְתֶּם הָרְבֵה* Lev. XXVI, 16. Eccl. XI, 6. c) c. accus. agrī: *consevit* Gen. XLVII, 23: *וְזָרַעְתֶּם אֶת-הָאֲדָמָה consertie agrum.* Ps. CVII, 37. Ex. XXIII, 10. Lev. XXV, 3. 4. Jer. II, 2: *וְזָרַעְתֶּם אֶת-הָאֲדָמָה תְּרָאָה לֹא תִרְבֶּה* ad agrū et agrī. Lev. XIX, 19: *וְזָרַעְתֶּם אֶת-הָאֲדָמָה תְּרָאָה לֹא תִרְבֶּה agrum tuum ne conseras heterogeneis.* Deut. XXII, 9. Jes. XXX, 23. Iudd. IX, 45: *וְזָרַעְתֶּם בְּיַתֵּךְ et consevit eam sale.* Jerem. XXXI, 27: *וְזָרַעְתֶּם אֶת-דֹּמֶת יִשְׂרָאֵל et domum Judaee semine humano et semine quadrupedum i. e. eam angebo hominibus et pecudibus iumentisque.* De loco Hos. II, 25 v. infra ad זָרַעְתִּי. *Semen spargere* dicitur etiam ipsa planta semen ferens Gen. I, 29, cf. 12. — Metaph. dicunt a) *seminare iustitiam* Prov. XI, 18, et contra *nequitiam* XXII, 8, *pravitatem* Iob. IV, 8, *ventum* Hos. VIII, 7 i. e. bonis malive actionibus praemia poenae sibi parare: ubi opponitur messis imago, cf. Gal. VI, 8 ibique intpp., adde similes locutiones Arabum, ut *مَنْ زَرَعَ الْآخِرَ حَصَدَ مَنْ زَرَعَ* qui serit similitates, metit calamitates Elnawab.*

no. 13, *من يزرع الشوك لا حصد به عنباً*, non metet uvam vit. Tim. II, p. 754. Paulo aliter Hos. X, 12: *serite vobis secundum iustitiam, metite secundum (Dei) favorem.* β) Ps. XCVII, 11: *אור זרעו לנצח* lux i. e. felicitas sparsa parata iusto.

3) *scvit* i. q. *plantavit*, e. gem. acc. Jes. XVII, 10: *וְזָרַעְתֶּם פַּלְמִיתֵי פֶרֶז* palmite peregrina consevistis eam.

4) A *spargendo* (no. 1) proficiscitur etiam *expandendi* potestas (cf. זָרָה no. 3. פָּרַשׁ no. 1, 2, lat. *spargere brachia* pro *expandere* Val. Flacc., *sparsae manus* i. e. expansae Virg.). Hinc זָרַע זְרָעַתִּי brachium, unde denominativum זָרַע invasit, occupavit IV. brachiū prehendit.

Niph. 1) *dispergi*. Ez. XXXVI, 9. 2) *seri* Lev. XI, 37, *conseri* (de agro) Deut. XXI, 4. XXIX, 22.

Trop. Nah. I, 14: *לא יזרע משענה עוד non seminabitur de nomine tuo amplius* i. e. nomen tuum non amplius propagabitur. 3) *conseri* i. e. *fecundari*, de muliere Num. V, 28: *וְזָרַעְתָּ וְיִזְרָעוּ עִי וְיִזְרָעוּ עִי et fecundabitur semine* i. e. fertilis erit, prolem concipiet et pariet. (Eadem imagine utantur Romani Lucret. 4, 1100: *et muliebria conserat arva*, Virg. Ge. 3, 155: *genitale orvum*, et Arabes, Cor. Sur. 2, 222, ubi mulieres cum agris comparantur).

Pu. pass. Kal no. 2. Jes. XL, 24.

Hiph. 1) *semen fecit* i. e. protulit, genuit planta. Gen. I, 11: *קָשַׁב מְזֵרֵע זָרַע* cf. comm. 29, ubi eodem contextu זָרַע זָרַע. 2) *semen concepit* mulier, *fecundata* est. Lev. XII, 2, cf. Niph. no. 3. (Sed cod. Sam. h. I. habet Niph., ut Num. V, 28).

זָרַע, estr. זָרַע, semel זָרַע Num. XI, 7, e. Suff. זָרַיעוּ, plur. c. Suff. זָרַיעִים (1 Sam. VIII, 15)

1) *satio* (das Sien, Besäen). Gen. XLVII, 24: *וְזָרַעְתֶּם זֶמֶן לַחֲמֵשׁ הַשָּׁנָה zum Besäen des Ackers, quae etiam plantationem comprehendit* (v. rad. no. 3). Jes. XVII, 11, inde *sementis* i. e. tempus serendi Gen. VIII, 22. Levit. XXVI, 5.

2) a) *semen* (syr. زَرْعٌ, arab. سَوَاع, aeth. **HCÜ:** et **HCÄ:** id.), tum plantarum, tum arborum, tum segetis Gen. I, 11. 12. 29. XLVII, 19. Lev. XI, 37. XXVI, 16. Dent. XXII, 9. Eccl. XI, 6 et saepe. Jes. V, 10: *וְזָרַעְתֶּם חֹמֶר עֲשָׂרָה מִדֵּי שֵׂעִיר semine traxit* i. e. sparsit, v. זָרַעְתִּי. Ex. XVI, 31: *וְזָרַעְתֶּם מִן-הָאֲדָמָה וְזָרַעְתֶּם מִן-הָאֲדָמָה וְזָרַעְתֶּם מִן-הָאֲדָמָה* b) *quae ex semine oriuntur, segetes, sata* 1 Sam. VIII, 15. *זָרַע הַתְּרָאָה segetes terrae* Lev. XXVII, 30, opp. fructibus arborum. Zach. VIII, 12: *וְזָרַעְתֶּם הַשְּׂדֵה וְזָרַעְתֶּם הַשְּׂדֵה et sumpsit de semine terrae de malleolis, viviradicibus terrae idque posuit in terra cet.* — Jer. II, 21: *ego plantavi te vitem generosam* (Vair. 2, 2: videndum ut boni seminis pecus habeas. ibid. cap. 3: mellioris seminis cae caprae, quae bis pariunt).

3) *semen virile* Lev. XV, 16 sqq. XVIII, 21. XIX, 20. XXII, 4 (cf. verbum in Hiph. no. 3, Hiph. no. 2), inde quod ex semine oritur, a) *proles, soboles* hominum, *posterī* Gen. XII, 7. XIII, 15. 16. XV, 5. 13. 18. XVI, 10. XVII, 7. 9. 10. XXI, 13. XXII, 17. 18. XXIV, 7. 60. XXVI, 3. 4. 24. XXVIII, 4. 14. XXXII, 13. XLVIII, 4. 11. XXXV, 12. XXXVIII, 9. Iob. V. 25 et persaepe. Gen. III, 15: *et ponam inimicitiam inter te (serpentem) et inter mulierem, et inter prolem tuam et inter prolem tuam* i. e. serpentes (absurdū veteres Theologi, diabolum, utpote serpentis prolem) et *prolem eius* i. e. genus humanum. Ps. XXXII, 31: *וְזָרַעְתֶּם פֶּתַח פֶּתַח וְזָרַעְתֶּם פֶּתַח פֶּתַח et excavit alicui semen, posteros, de virginitate*

ut triticum, hordeum, speltam, dein כטניה legumina, ut fabas, lentes, denique ררעני גינה semina hortensia, quibus modo integri agri conserantur, מיני זרעים, modo areolae minores, מיני זרקה, LXX. ὄσπρια. Syr. retinet אֲרֻסָּנָא.

זָרְעָה (verbale Pi.) id. satum, Lev. XI, 37, pl. זָרְעִים olera hortensia Jes. LXI, 11.

זָרְעָה v. זָרְעָה.

זָרְעָה i. q. זָרְעָה cum Aleph prosthetico (cf. chald. זָרְעָה) m. brachium Jer. XXXII, 21, de brachio anteriori (opp. brachio superiori). Iob. XXXI, 22. Idem valet etiam lat. brachium καὶ ἔσχολον. Cels. 8, 1. 10, 3.

זָרְעָה 2 Reg. IX, 10, alibi semper זָרְעָה, cum He locali זָרְעָה Jos. XIX, 18 (pro זָרְעָה quod Deus scribit s. plantavit) n. pr. 1) oppidi Issacharitarum Jos. XIX, 18 (non Manassitarum, ut post Eusebium et Hieron. in Onom. ex recentioribus SIMONIS in Onomast. al.) 1 Sam. XXIX, 11. 2 Sam. II, 9 (ubi fortasse est totius provinciae nomen) IV, 4. 1 Reg. IV, 12, in quo regia sedes Ahabi et Joram 1 Reg. XVIII, 46. XXI, 1. 23. 2 Reg. IX, 10 sqq. X, 1 sqq., unde זָרְעָה Hos. I, 4 de sanguine ab Ahabi et Jehu ibi fuso. In vicinia mbis erat fons 1 Sam. XXIX, 1 (prob. idem, qui Tubania appellatur a Guil. Tyrio 22, 26): ipsa autem sita in lata planitie זָרְעָה Jos. XVII, 16. Ind. VI, 33. Hos. I, 5 dicta (postea τὸ μέγα πεδίον Ἐσθραήλ Jos. I, 8, et καὶ ἔσχολον τὸ πεδίον μέγα 1 Macc. XII, 49, hodie καὶ ἔσχολον pascuum Ilii Amer, v. BERKHARDTI itin. II, 579), pugnis in ea commissis nobilis (Ind. VI, 33. 1 Sam. XXIX, 1. XXXI, 1 sqq.), in qua magnam cladem populi futuram (זָרְעָה Hos. II, 2) praedicit Hoseas (I, 5). Teste Eusebio sita erat inter Legionem et Scythopolin, a qua sc. itin. Hierosol. decem millia passuum abfuit. Apud LXX nomen scribitur Ἐσραήλ, Compl. Ἐσραήλ, Ἐσραήλ, Vulg. Jezraël, apud Josephum ἡ Ἰσραήλα Arch. 9, 6 §. 1—4 et Ἰσραήλα 8, 13 §. 6, semel (ibid.) Ἰσραήλα Ἰσραήλ (al. Ἰσραήλ) πόλις, et unde πόλις Ἰσραήλ 8, 13 §. 8 (ubi tamen discrepant codd., vide ad 9, 6 §. 1 et RELANDI Palaest. 2. 603), apud Eusebium Ἰσραήλ. in itin. Hierosol. Stradela, Guil. Tyrii tempore (v. l. c.) illud parvum Gerizim nuncupatum est. N. gent. est זָרְעָה 1 Reg. XXI, 1 sqq. 2 Reg. IX, 21. 25, fem. זָרְעָה 1 Sam. XXVII, 3. 2 Sam. III, 2, et זָרְעָה 1 Sam. XXX, 5. 2 Sam. II, 2. Ab hac urbe et a magna clade, quam ibi futuram praedixerat (I, 5), Hoseas filio suo tunc temporis nato Jezreëlis nomen dedit (I, 4), et hunc ipsum postea una cum fratre Lo-Ammi et sorore Lo-Buchama (II, 24. 25) imagines fecit populi post pecnas et dispersionem in patriam revocandi (II, 2) novisque beneficiis augendi. Sic intelligenda verba ab interpretibus male vexata II, 2: terra exaudivit frumentum et mustum et oleum, et haec

(terrae dona) exaudivit Jezreëlem, i. e. terra coelo fecundata (V. 23) Jezreëli denuo proventum suum offerret. Pergit vates allusione ad Jezreëlem facta V. 25: זָרְעָה hunc autem plantabo in terra, et denuo amabo Lo-Buchamam (non-amatam) et populum vocabo Lo-Ammi (non-populum) i. e. universum Israël's populum, qui tribus prophetae liberis significatur, denno plantabo, amabo, mihi que tanquam proprium vindicabo, qui tribus prophetae liberis significatur, denno plantabo, amabo, mihi que tanquam proprium vindicabo. h. l. estr. c. fem. tanquam collect., ut Ephraim Jos. XVII, 10. 11 al. — 2) oppidi in montanis Judae Jos. XV, 56. — 3) filii Hoscaë (de quo vide no. 1) et alius viri 1 Chr. IV, 3.

זָרְעָה estr. זָרְעָה m. locus consitus. Jes. XIX, 7:

זָרְעָה arva Nili i. e. a Nilo rigata. Arab. مَرْعَاةٌ, مَرْعَاةٌ ager consitus, arvum. Minus accurate MICHAELIS confert مَرْعَاةٌ agri sativi, quod est plur. a part. مَرْعُوعٌ.

זָרְעָה rad. inusit. idem valens quod זָרַב et זָרַב fluxit.

Arab. زَرَفٌ fluxerunt lacrimae, lacrimas fudit oculus Amralk. 20. vit. Salad. p. 173, زَرَفٌ aquae fluentes.

Syr. زَرَفٌ imber, pluvia vehemens, in Vers. syra pro זָרַב Iob. XXIV, 8. Jes. IV, 6. XXV, 4, adde Barhebr. 49: זָרַב חֲמַדָּה סוּמְבָהּ מַלְחָה pluvia et imber vehemens. Inde quadril.

זָרְעָה (prima radicali inter alteram et tertiam denuo

inserta, cf. זָרַר a זָרַר, et zab. זָרַב et זָרַב accendit) m. irrigatio. Ps. LXXXII, 6: יָרַד כְּמַטֵּר עַל הַגֶּזֶן יָרַד כְּמַטֵּר עַל הַגֶּזֶן descendit instar pluviae super gramen detonsum, sicut guttae quae sunt irrigationes terrae, irrigantes terram. Ita LXX. αὐτὸσπασα ἐπὶ τῆς γῆς. Vulg. stillantia super terram, it. Syr. et Chald. Consentit praeter Aben Esram KIMCHIUS, qui laudato loco talmudico (Joma p. 87 A): כַּטַּח זְרוּיפָה דְמֵיפָה עַל רַאשֵׁיהֶם, verbo stillandi potestatem (כַּטַּח זְרוּיפָה דְמֵיפָה) tribuit. Idem tamen laudat aliam eamque tunc temporis vulgarem interpretationem, quam ipsius verbis referre placet: est herba detonsa et succisa. Particula עַל in altero hemistichio repetenda est [v. exempla Jos. XXX, 1. XXVIII, 7. XLIV, 28], quasi plene legeretur על גז כַּטַּח עַל דְּמֵיפָה דְּרֵיפָה חֲמַדָּה. Huic simile est Talmudicum עַל דְּרֵיפָה דְּרֵיפָה ferrum quod incidit. Nec displiceret haec ratio, quae parallelismo eximie commendatur, modo de incidendi usu certius constaret.

זָרַב sparsit, ut vicinae radices זָרַב, זָרַב, a) res

aridas, ut pulverem 2 Par. XXXIV, 4, fuliginem Exod. IX, 8. 10, prunas Ez. X, 2; b) saepius res liquidas

(sprengen, spritzen), ut aquam Num. XIX, 13. Ez. XXXVI, 25, sanguinem Ex. XXIV, 6. XXIX, 16. 20. Lev. I. 5. 11. III, 2. 8. 13. VII, 14. VIII, 19. XVII, 6. 2 Chr. XXIX, 22. XXX, 16. XXXV, 11. Sq. זָרַק sparsit *super* al. de rebus aridis Iob. II, 12, de liquidis Num. XVIII, 17. 2 Reg. XVI, 15. Ez. XLIII, 18. Semel intrans. Hos. VII, 9: זָרַק שִׁבְיָהּ זָרָה כִּי etiam *cauities ei inspersa est*, canescere coepit. Spargendi vocabulum in eadem re frequentat Romani et Arabes. Prop. 3. 4, 21: sparsit et nigra alba sancta comas, arab.

זָרַק sparsit, med. Kesr. canuit anteriore capitis parte pr. conspersus est canis capillis, inde זָרַק f. זָרַק sincipite canescens, זָרַק cauities sincipitis, v. quae laudat Dschanh.

in spec. Scheidano p. 88, it. זָרַק sparsit, et canuit in sincipite. (In reliquis linguis semitice haec radix rarioris usus est. Arabes verbo زرق utuntur tantum in re chirurgica de clystere iniuciendo, von Einspritzungen in den After, v. Avic. ap. Castell., unde مزرق syringa, instrumentum chirurgicum. In Targg. vel retinetur זָרַק, vel pro eo ponitur זָרַק Iob. II, 12 et Ex. XXXIV, 6. XXIX, 20 Jon. Syr. אֲזַרַס dispersit Ephr. I, 523. In Vers. Sam. פָּרַזַּח Ex. XXXVI, 36 est pro hebr. זָרַק).

זָרַק m. pl. זָרַקִּים Zach. XIV, 20, estr. זָרַקִּי Am. VI, 6, saepius זָרַקִּיהָ e. suff. זָרַקִּיהָ Ex. XXXVII, 3 pr. *vas unde spargitur* (sanguis victimarum), *phiale* s. *patena sacrificia* Num. IV, 14. VII, 13. 19. 25 sqq. Ex. XXXVIII, 3. 1 Reg. VII, 40. 50. 2 Reg. XXV, 15. 2 Chr. IV, 11. 22. Jer. LII, 18. 19. De cratere vini Am. I. c. LXX ferme ubique *quodlibet*. Arabs Exp. Num. VII, 13 sqq. retinuit מזרק, sed alia eius v. auctoritate in lingua arabica caremus.

I. זָרַר pr. sparsit i. q. arab. زَرَّر, vic. radd. זָרַה, זָרַק, זָרַק. Inde

Po. זָרַר *sternutavit*, quod fit mucii partienlas e nariibus dispergendo (ita gr. lat. *sternuo*, *sternuere*, *sternuo* itidem a spargendo, cf. *sternuo*, *sternuo*, sauser. *sri*, *stri* spargere). 2 Reg. IV, 35: זָרַר עֵינָיו עַד שֶׁבַע שָׁנָיִם et *sternutavit puer septies*. (Cf. chald. זָרַר Iob. XLI, 9 Targ. Venet. habet pro hebr. זָרַר). Recte propterea Kimchius laudato lobi loco אֲשֶׁר-זָרַר i. e. sternutatio. Targ. vulgo אֲשֶׁר-זָרַר, sed rectius Venet. אֲשֶׁר-זָרַק. Reg. אֲשֶׁר-זָרַק, quod idem Targ. ponit etiam Iob. I. c. pro hebr. זָרַר. — Vulg. *oscitavit*, Syr. اَزْرَأَ id. ex mera coniectura. Arabes (qui in hac libri parte ipsa hebraica expressit): زَرَّرَ عَيْنَيْهِ nictavit oculis suis, coll.

arab. زَرَّرَ mordere, arcte oculos comprimere (v. no. II). In eandem sententiam incidit nulla Arabibus mentione facta

Michaëlis in suppl. p. 653, sed non est quod a priori illa interpretatione recedamus.

II. זָרַר rad. inusit. i. q. arab. زَرَّر constrinxit, ut

fibulis, infibulavit vestem, praeterea momordit, arcte compressit oculos, vellicavit pilos. vic. rad. זָרַר no. I, neque non זָרַר et זָרַר. A quadrilittero זָרַר (v. זָרַר) apud Chaldaeos et Zabios ortum est novum trillitterum זָרַר cinctus.

זָרַר in. *limbus, margo* (a constringendo et cingendo dictus) mensae, arcae foederis Ex. XXV, 11. 24. 25. XXX, 3. XXXVII, 2. 11. 12. 26. Cum suff. זָרַר XXX, 4. XXXVII, 27. (Respondet syr. اَمَّنَا torques, collare: quod vero arabico زَرَّر limbi, marginis, orae potestatem tribuunt GIGGIEUS et CASTELLUS, id valde suspectum, quum nil tale habeat LEXICOGRAPHI domestici).

זָרַר (verbale a Pilp. זָרַר) *constrictus, cinctus*, semel legitur Prov. XXX, 31, ubi inter quattuor animalia pulchra incesso memoratur: זָרַר זָרַר *succinctus lumbis*, quibus verbis describi videtur *ejus bellator* fibulis lorisque in lumbis ornatus (cuius generis plures in anaglyphis Persepolitianis conspiciuntur), cf. arab. مُحْبُوتٌ adstrictus sec. Firuzabadum i. q. اَفْرَسَ الْفَوِي equus fortis, et *succinctus* *veredus* Mart. 14. 86. Ita post JUNIUM, TREMELLIIUM et FULLERUM (miscell. sacr. 5, 12), BOCHARTUS in Hieroz. I, p. 103, ALB. SCHULTENS ad Prov. I. c., ROSENMUELLERUS ad Boeh. et ad Prov. et recentiores plerique. Ex veteribus in tpp. plerique *gallum gallinaceum* intelligunt, ita dictum ab animo acri et alacri, quo militis instar ad pugnam accincti inter gallinas incedat. LXX. ἀλέκτωρ ἐπιτετακτων θηλείας ἐπιψυχως. Aqu. Theod. ἀλεκτρον νότω. Vulg. gallus succinctus lumbos, et ita etiam Targ. Syr. Arabs, Josephus Kimchii al. Sed hoc longius petitum, nec melius, quod alii *canem gallicum* s. *leporarium, vertagum* (Windhund) interpretantur, utpote lumbis constrictis i. e. tenuibus praeditum (Gr. Venet. λεγασακίω, KIMCHIIUS, LEVI BEN GERSON, DAV. KIMCHI, LUTH.: Wind von guten Lenden): alii apud Aben Esram *aquilam*, adeoque *apem*, cuius lumbi cincti i. e. insecti sint. LUDOLFUS in hist. aethiop. 1, c. 10 p. 150 et SIMONIS in peculiari exercit. ad calcem Arcani form. p. 688 sqq. *Zebra*m intelligunt dictum a striis s. fasciis quibus totum eius corpus ornatum est, quod tamen animal, utpote interiori Africae proprium, in illa quaternione non expectaveris, cui accedit quod haec asini silvestris species non lumbos, sed universum corpus habet striatum, et a gressu superbo vix celebrari potest. Plura dabunt FULLERUS, SIMONIS l. I. c. c.

זָרַשׁ n. pr. nxoris Hamani Esth. V, 10. VI, 13. SIMONIS in Onomast. p. 587 *stellam Venere*s interpretatur coll. pers. زَرَش, زَرَش, et praeterea confert

הַתְּבָה in Kal inusit. i. q. הַתְּבָה *abscondit*. Arab. **تَجَبَّ** I. II. *abscondit, occultavit*, V. VIII. pass., v. Dschaular. in Scheidii spec. pag. 61, it. **تَجَبَّ** exstinxit (pr. *abscondit*) ignem, X. *occultavit se*. Aeth. **ተገብረ**: id. Cognatae sunt radd. הַתְּבָה, הַתְּבָה, הַתְּבָה et origo est in *tegendo*, cf. **תַּב** I. IV. *occultavit*, pr. *texit*.

Niph. הַתְּבָה, inf. הַתְּבָה הַתְּבָה 1 Reg. XXII, 25. 2 Reg. VII, 12, semel הַתְּבָה Jer. XLIX, 10 *abscondit se, latuit* Gen. III, 10. Iud. IX, 5, 1 Sam. XIX, 2. Jer. XLIX, 10. Dan. X, 7. Iob. XXIX, 8: הַתְּבָה הַתְּבָה הַתְּבָה *vidabant me iuvenes et abscondebant se* i. e. retro cedebant reverentia et pudore pleni, et similiter Comm. 10: קָרָה הַתְּבָה הַתְּבָה *principum abscondebant se* i. e. conticebant, vocem continebant proceres vercundia atque modestia ducti. Locus, in quo quis occultatur, ponitur praevio 2 Jos. X, 16. 2 Sam. XVII, 9. 2 Reg. VII, 12. Am. IX, 5, quem petit se absconditurus, praevio הַתְּבָה 1 Sam. X, 22 (cf. Jos. X, 27 et II, 16, ubi estr. e. הַתְּבָה et הַתְּבָה). Sq. inf. vinu habet adverbii *clam* (ut *λαθύνω* sq. part.) Gen. XXXI, 27: הַתְּבָה הַתְּבָה הַתְּבָה *quare clam aufugisti?* Semel est i. q. *tutum esse a periculo*, nostr. *geboren seyn*. Iob. V, 21: הַתְּבָה הַתְּבָה *a flagello linguae tutus crisis*.

Pu. id. pr. *ad occultandum se coactus est* Iob. XXIV, 4. **Hiph.** הַתְּבָה *occultavit* Jos. VI, 17 (ubi הַתְּבָה est 3 praet. f. cum He parag. pro הַתְּבָה) 25. 1 Reg. XVIII, 13. 2 Reg. VI, 29. Jes. XLIX, 2. — **Hoph.** pass. Jes. XLII, 22 (sq. 2 loci).

Hithp. i. q. **Niph.** Gen. III, 8. 1 Sam. XIV, 11. XXIII, 23. 2 Reg. XI, 3. 1 Par. XXI, 20. 2 Par. XXII, 12, sq. 2 loci 1 Sam. XIII, 6. XIV, 22. 2 Par. XXII, 9, et omisso 2 Iob. XXXVIII, 50: הַתְּבָה הַתְּבָה *sicut lapide abscondunt se aquae*.

מַתְּבָה m. *latibulum*. Jes. XXXII, 2: הַתְּבָה *latibulum* in quo tuti sunt a vento. Symm. ἀπορυφῆ ἀπό πνεύματος. **מַתְּבָה** m. pl. *latibula*. 1 Sam. XXIII, 23.

הַחֶבֶב *amavit*, semel legitur Deut. XXXIII, 3: הַחֶבֶב הַחֶבֶב הַחֶבֶב *etiam amat tribus* (Deus). Ita omnes Verss. vett., etiam Alex., quanquam hic liberius: *καὶ ἐφιέσται τοῦ λαοῦ αὐτοῦ*. Arab. **حَبَّ** I. III. **حَبَّ** id. **حَبَّ** et **حَبَّ**

amor, **محبوب** *amatus*, melit. *hhabb*, syr. **ܡܚܒܐ** Pe. et Pa. Originem nuper Fäsius ponit in *tegendo*, protegendo, cf. הַתְּבָה, הַתְּבָה, הַתְּבָה, unde sit etiam הַתְּבָה *gremium*; equidem malum in fovendo s. calcificando, quod fit allatu calido, nostr. *hegen und pflegen*, insbesondere darē: wärmenden Anlauch, cf. **חָב** flavit, spiravit, it. libidine actus est, et plura de vi et potestate syllabae הַתְּבָה, הַתְּבָה, s. v. הַתְּבָה p. 362. 363. Manifestum huius originis vestigium est in syr. et zab. **ܡܚܒܐ** exarsit ignis, **ܡܚܒܐ** incendium, ardor, nionirum a sufflando.

הַתְּבָה c. suff. הַתְּבָה *sinus, gremium*, in quo fovemus: Iob. XXXI, 33. Chald. הַתְּבָה, הַתְּבָה, הַתְּבָה id., sam. **חַב** id.

הַתְּבָה (dilectus) n. pr. soccri Mossi Num. X, 29. Iud. IV, 11, qui alibi הַתְּבָה, הַתְּבָה appellatur, v. h. v.

הַתְּבָה i. q. הַתְּבָה *abscondit*. Semel intrans. הַתְּבָה absconde te Jes. XXVI, 20.

Niph. inf. הַתְּבָה, v. הַתְּבָה. Saepius haec verbi forma comperit in cod. Sam., ut אַתְּבָה pro אַתְּבָה Gen. III, 10, וַתְּבָה pro וַתְּבָה III, 8 et וַתְּבָה pro וַתְּבָה XXXI, 26.

הַתְּבָה (latibulum) n. pr. oppidi a sinistro i. e. a septentrione Damasci, semel legitur Gen. XIV, 15, cf. *Χορβά* Judith XV, 5 et IV, 4 (ubi tamen equidem scribere malim *Χόρβα* i. e. *el-Ghor*, Syr. **ܫܘܒܐ**). EUSEBIUS in Onomast. v. *Χορβά* hoc oppidum idem esse putat atque *Καυάβη*, *Χόρβα*, quod est Batanaeae oppidum, Nazaraeorum et Ebionitarum sedes (Epiphian. adv. haeres. p. 123. 126. 142. 291. Euseb. h. eccl. 1, 7); sed male, quum hoc ab austro Damasci situm sit et satis magno spatio ab eadistet, illud a septentrione; et minus etiam ferendum, quod RELAXUS (Palaeat. pag. 727) Chobam *Caucabam* (כּוּכַב) esse suspicatur, arcem in monte, qui Tiberiadi impendit (v. SCHULT. ind. ad vit. Salad. v. *Cauchebu*) atque GRIMMUS (in mappa Palaest.) Chobam facit *Kaukabam* vicum ab austro Damasci (Βυκεκκαρδτ itin. II, 548). Quod vero Τροίλο (oriental. Reischbeschr. p. 581) a septentrione Damasci memorat vicum hodie superstitem *Choba*, id mihi valde suspectum, quum eundem faciat Ebionitarum sedem, et alii (v. ΒΥΣΣΙΝΟΥΣ Erdbeschr. p. 368 ed. 3) hunc locum *Jobar* appellant.

הַתְּבָה (quem Jehova occultat i. e. tuetur) n. pr. viri Est. II, 61 pro quo הַתְּבָה Neh. VII, 63.

הַתְּבָה m. *velamen* Hab. III, 4.

הַתְּבָה (*absconditus* i. e. protectus, verbale Pu.) n. pr. viri 1 Par. VII, 34.

הַתְּבָה (*occultus*, verbale part. Niph.) n. pr. viri Num. XIII, 14.

הַתְּבָה fut. הַתְּבָה *fuste decussit, excussit* a) poma olivasque de arbore Deut. XXIV, 20. Jes. XXVII, 12, b) frumentum excussit baculo Iud. VI, 11. Ruth II, 17. (Arab. **حَبَّ** I. VIII. fuste decussit folia ex arbore, **حَبَّ** folium decussum. Latius patet apud Syros et Chaldaeos **ܡܚܒܐ**, הַתְּבָה, quod non solum ponunt pro hebr. הַתְּבָה, sed etiam pro concussit Marc. IX, 18. 20 Pesch. Aeth. haec significatione habent **ዘበሰ**: ἢ in sibilum mutato). **Niph.** pass. Kal litt. b. Jes. XXVIII, 27.

חבל fut. יחבל Deut. XXIV, 6, saepius יחבל Ex.

XXII, 25. Deut. XXIV, 17, pl. חבלו, in Pausa חבלו Iob. XXIV, 3, 9.

1) *ligavit, funem adstrinxit, contorsit*, unde חבל funis. (Arab. حَبَلَ fune strinxit; quae verbi significatio abest quidem a Golio, sed vide Firuzabad. p. 1219, it. retia tetendit, חַבַּל funis, chorda, vinculum, it. frenum, חַבַּלֵּי rete, decipula. It. חָבַל fut. O. ligavit.

Cognatae radd. sunt חַבַּל, חַבַּל, it. I et r permutatis חַבַּר, חַבַּר, חַבַּר, atque media radicali emollita חַבַּר, cf. p. 393 A). Part. חבל pr. constringens, colligans, poët. pro *funē*. Ita intelligendum nomen parabolicum baculi s. pedi חַבַּל Zach. XI, 7. 14 nimirum *pedum ligaminum s. funium*, i. e. foederis, quo fracto irritum fit foedus fraternum

Comm. 14. Cf. arab. حَبَلَ foedus, حَبَلَ foedus iniit. LUD. DE DIEU: „Nos vertimus *foederatos*. Nam חבל non modo *funem*, sed et in Alcorano saepe *foedus* significat [v. c. אל חבל Cor. 3, 97, plur. חבל Cor. 20, 69], quia sollemnis Orientalibus ritus est, funem nectere sen nodare, quum foedus ineunt, quod عقد dicunt Arabes, et eundem rursus enodare, seu nodum dissolvere, quum foedus frangunt, quod تفتت ipsis dicitur.“ Ex vett. Alex. Symm. Aqu. *σολίσκου*, Vulg. *faniculi*, ex recentioribus ita CALVINUS, FULLERUS (Misc. 6, 17) al., quorum nonnulli tamen חַבַּל legunt, praeter necessitatem. Alii, ut Buxtorfius in vind. p. 557, interpretantur: (baculus) *perdentium* (v. Pi. no. 2) vel *dolore afficientium* (v. Pi. no. 1) i. e. irae et severitatis, opp. baculo חַבַּל i. e. gratiae et clementiae, Luth. *der Stab Wehe* (opp. Stab *Sanfi*): sed prorsus invita orationis serie, ex qua apparet, hunc baculum pariter atque priorem beneficiorum divinorum, non poenarum symbolum esse. Varias veterum et recentiorum interpretationes collegit et diiudicavit Jo. GE. ABICHT in diss. de baculo incunditatis et corruptentium, Lips. 1704, repetita in Thes. theol. philol. novo I, p. 1092 sqq.

2) *pignore obligavit* aliquem, nostr. jemanden *pfänden* (cf. germ. *Pfund*, germ. inf. *Pand*, lat. *pignus*, quae eiusdem originis esse atque *binden*, *Band* dudum monstrant Etymologi, v. ADELUNG III p. 705. Arab. حَبَلَ mutuo dedit, حَبَلَ aes alienum, foenus, v. KAMUS. p. 1134, syr. حَبَلَ debitum, usura, foenus, chald. חַבַּל. Inde a) *pignus accepit* vel potius *abstulit* ab aliquo. Iob. XXII, 6: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה נָמִי *pignora abstulisti a fratribus tuis gratis* i. e. temere, praeter ius et legem. Prov. XX, 16. XXVII, 13. b) *cepit, abstulit rem pro pignore* e. acc. rei. Deut. XXIV, 6: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *ne capiat pro pignore molam*. Comm. 17. Exod. XXII, 25. Iob. XXIV, 3. Ez. XVIII, 16. Eodem pertinet Iob. XXIV, 9: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *pro iudicio*

quae *super pauperem sunt* i. e. vestes pauperis *pro pignore auferunt*, v. חַבַּל no. 1, 2, a. Am. II, 8: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *vestes pro pignore ablatae*.

3) *perverit, et intrans. perversus, pravus fuit; prave egit* i. q. חַבַּל, חַבַּל. (Syr. Pa. prave egit. Aethiop. ስብል: *fraus, dolus*, ስብል: *defraudavit*, pr. perverso egit). Neh. I, 7: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *prave egimus in te*, quae optime reddidit Arabs: اَنْ اَقْسَدْنَا اَفْعَانًا بَيْنَ

بَيْنَكَ ecce *prava fecimus opera nostra ante te*. Iob. XXXIV, 31: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *Deo dicendum est: pertuli poenas sui non amplius prave agam*. R. Levi: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *non perditte agam, et ita Kimchi, Sal. ben Melech, ex recentioribus MERCERUS, GROTIUS, ROSENMUELLERUS* al. Vide Pi. no. 2, in quo haec significatio frequentior. Sunt, ut GUSSETIUS in Lex. pag. 445. 444, ALB. SCHULTENSIIUS ad Iob. I. c., quibus nuper accessit Hengstenbergius (Christol. II, p. 232), qui *prave agendi* significatum coniugationi Kal abducunt, et utriusque loco *pignerandi* potestatem adhibeant, modo diverso. Apud Neh. I. c. Gussetius proprie exponit: *pignora cepimus tibi*, quod in lege vetitum, Schultensius: *pignore tibi obstricti tenemur ad poenas*, Iob. I. c. Gussetius Deo haec verba tribuens: *condonavi, non capio pignora*, Schultensius verba Iob tribuens (quod praestat): *num Deo dicere licet: accepi cuius pignus non cepi* i. e. quanquam pignore (i. e. crimine, iniuria) ad poenam luendam obligatus non sum, coll. dictione Arabum *كل نفس بما تسببت* omnis anima in eo quod patrat pignorata est (Cor. 7, 41), et aliis, velut: omnis homo morti est pignuratus, omnis maleficus pignuratus est poenae. Omnia, si quid video, longius petita, neque ulla est causa idonea, cur huic coniugationi abducimus significationem, quae ex primaria radice potestate facile profluit (vide observationem etymol.), in Pi. et manifesta est et satis frequens, et praeterea Aramaeorum usu firmatur, cf. ad Pi. Ni., חַבַּל no. 3, et chald. חַבַּל prave factum).

Niph. pass. Pi. no. 2 *perditus est, pessum ivit*. Prov. XIII, 13: *qui spernit verbum admonitionis suae perdetur sibi*. Opp. חַבַּל. Ad id. cf. חַבַּל Ez. XXXVII, 11. Sed Schultensius: *ei oppignerabitur* sc. ad poenam, quod non placet, v. ad Kal no. 3. Praevit tamen quodammodo Vulg. *ipse se in futurum obligat*.

Pi. 1) i. q. Kal no. 1. *torsit, inde cum tormentis et doloribus enixa est. peperit* (cf. חַבַּל et cogn. חַבַּל, חַבַּל). Cant. VIII, 5: חַבַּל אֶת־הַיָּהוָה *ibi te enixa est mater tua*. Metaph. peperit (calamitatem) Ps. VII, 15. (Syr. حَبَلَ, zab. حَبَلَ id.). Quum Ps. I. c. sequatur חַבַּל concepit, Michaelis in suppl. 657 ad tollendum ἔτερον πούτερον חַבַּל idem valere censet quod arab. حَبَلَ concepit, cuius tamen significationis in usu Hebraeorum nullum vestigium exstat.

2) *everit, disturbavit, disiecit* (um- und umwenden, zerstören), inde *vastavit vineam* Cant. II, 15, terram

Jes. XIII, 5. LIV, 16. Mich. II, 10, *perdidit homines* Jes. XXXII, 7: אֶת־הַבֵּל אֶת־מִסְרֵי־הַבֵּל *ad perdendum miseris verbis fraudulentis*. Eccl. V, 5: אֶת־הַבֵּל אֶת־הַבֵּל *et (quare) perdit Deus opus manuum tuarum?* (Chald. Pa. id. *laesio*. הַבֵּל noxa, v. infra, אֶת־הַבֵּל *laesio*, damnnum, אֶת־הַבֵּל אֶת־הַבֵּל *vastator*, spec. angelus vastator i. q. מַשְׁחָה. Syr. מִסְרָא *destruxit*, perdidit.

Ethpa. pass., מִסְרָא *corruptor*, מִסְרָא *interitus*, exitium, מִסְרָא *perdens*, corruptor, cf. de Nasoraicis

Norberg, p. 61. Ex lingua arabica huc pertinet חַבֵּל *et חֵבֶל corruptio membrorum*, debilitas in uno corporis latere, חַבֵּל *corruptor*, Satanas, חַבֵּל *vitiata*, corrupta est manus, it. mente alienatus est, demens fuit, nostr. verrückt seyn. Dicitur igitur de depravatione physica membrorum, et metaphysica mentis).

Pa. pass. Pi. no. 2. Jes. X, 27: הַבֵּל עַל־הַבֵּל *et evertitur excutitur iugum propter pinguicinem invencii*, evertit Israël invenci pinguis et lascivi instar Assyriorum iugum (cf. ad metaphoram Deut. XXXII, 14. Hos. IV, 16). Iob. XVII, 1: הַבֵּל אֶת־הַבֵּל *spiritus meus destructus est* i. e. vis vitalis perit, exhausta est.

Plerique, ut Simonis, Eichhornius, Wimerus, in verbo הַבֵּל duas radices coalescere statuunt pro diversa litterae ה appellacione, alteram ligandi, torquendi, pignorendi significatione (v. Kal no. 1. 2. Pi. no. 1, cf. הַבֵּל, הַבֵּל al.), alteram corruptendi (v. Kal no. 3. Niph. Pi. no. 2). Sed ex orthographia Arabum haec causam minus recte diiudicari, et radd. חַבֵּל *et חֵבֶל* ex eodem fonte

profectas esse, vel ex eo apparet, quod arab. حَبْلٌ *aes alienum*, foemus, utpote ad pignerandi significum pertinens, per ح scribitur. Tulerunt quoque, qui hoc intelligentes de utraque significatione concilianda cogitent, quamquam diversas rationes ingressi, velut Abicut I. c. p. 1100, qui *perdendi* significum ab *irretiendo*, *illaqueando* ducit (cf. Hengstenberg Christol. II, 233), FAEST in philol. Jahrb. IV p. 170, qui emdem a *dolenti* vi repetit. Quid nobis placeat, supra diximus, ad Kal no. 3. Pi. no. 2. Etenim ad notionem ligandi et torquendi cum cognatis (*binden*, *pfünden*, sich *winden*) prope accedit *vertendi* (*wenden*), inde *pervertendi*, *evertendi* potestas, quae ad nonnullos locos (Jes. X, 27) accommodatior est, quam, quae vulgo fertur, *corruptendi*: *pravitatis* autem (Kal no. 3) a *perversitate* dicta est, cf. הַבֵּל, אֶת־הַבֵּל, quae fortasse (litteris mitigatis) eiusdem originis sunt.

הַבֵּל chald. in Pe. inusit.

Pa. i. q. hebr. Pi. no. 2. 1) *evertit* (templum) Esr. VI, 12 (arborem) Dan. IV, 20. In Targg. saepe. 2) *laesit* (in corpore) Dan. VI, 23.

Ethpa. *eversum est* regnum Dan. II, 44. VI, 27. VII, 14.

הַבֵּל chald. *laesio* Dan. III, 25.

הַבֵּל chald. id. *noxa* Esr. IV, 22. Syr. مَسْرٌ id.

הַבֵּל in sing. semel Jes. LXXVI, 7, pl. הַבֵּל estr.

הַבֵּל m. *tormenta*, *dolores*, spec. parturientium, ὀδύνας, v. rad. Pi. no. 1. (Syr. مَسْرٌ id. Dolor s. tormentum dicitur a torquendo, constringendo, cf. הַבֵּל no. 1, הַבֵּל no. 3, הַבֵּל, arab. حَيَاةٌ *constrictio*, it. dolor). Jes.

XIII, 88. XXVI, 17. Jer. XIII, 21. XLIX, 24. אֶת־הַבֵּל *dolores invadunt aliquem (aliquam)*. Jes. LXXVI, 7. Jer. XXII, 23. Hos. XIII, 13. — Iob. XXXIX, 3 de cervis parientibus: הַבֵּל הַבֵּל (ubi *dolores suos abiciunt* i. e. cum doloribus pullos edunt. SCHULTZ. ad h. l. „Apud Graecos nil tritius. Euripid. Ion. 14: λυθραῖον ὀδῶν εἰς θεῶν ἴσχυα ὄμου, item Aeschyl. Agam. 1427 [1118 Schütz.]: ἔθισεν αἰτωῦ παῖδα, γιλιάρην ἔμωι ὀδῶνα. Apud Arabes idem multo frequentissimum. In Div. Hud. بمسقتن الاحمال ingrui in eos malo, quod dolores facit prolabi, similiter in Hamasa احمالنا calamitas, quae mejere facit matronas dolores suo i. e. iis foetus abortivo partu excutit.“ Adde Pind. Olymp. 6, 51: κόπυε δὲ παρῶθεν ὀδῶνα κόλοισι. — De aliis doloribus semel Iob. XXI, 17.

הַבֵּל m. (semel f. Zeph. II, 6) e. suff. הַבֵּל Iob. XXVIII, 10, pl. הַבֵּל estr. הַבֵּל Ps. XVIII, 5. 6. CXVI, 3. CNIX, 61. Jos. XVII, 5, sed cum praef. הַבֵּל Hos. XI, 4. Jes. V, 18. Prov. V, 22. Iob. XXXVI, 8. Esth. I, 6

1) *funis*, *funiculus*. (Arab. حَبْلٌ, syr. مَسْرٌ, aeth.

ἄνθρα: id. Respondet gr. χύμυλος i. e. rudens Suid. Phavor. Schol. ad Arist. Vesp. 1030, lat. *copula*, nostr. Koppel, koppel, gall. *canalic*. Non erat quod ve. graecum modo memoratum et Grammaticorum auctoritate firmatum reprobarent nonnulli, v. intpp. ad Matth. XIX, 24. Passov. Lex. 1, 779, neque adeo absurdi erant intpp. apud Theophyl. Euthymium cet. qui etiam χύμυλον ap. Matth. I. c. de rudente explicarent). Jos. II, 15. 1 Reg. XX, 31. 32. Jer. XXXVIII, 6. 11. 13. Esth. I, 6. Ez. XXXVII, 24, de funibus tentorii Jes. XXXIII, 20, navis XXXIII, 23. הַבֵּל *funis argenteus* i. e. ex filis argenteis textus Eccl. XII, 6. Metaph. Jes. V, 18: *vae illis qui poenam attrahunt funibus peccati* i. e. qui peccato ceu fune attrahunt poenam, Hos. XI, 4: *funibus humanis eos attraxi*.

Spec. a) *funis mensorius* (plenius הַבֵּל הַבֵּל Zach. II, 5). Am. VII, 17. Ps. LXXXVIII, 55. 2 Sam. VIII, 2 (ubi minime cum nonnullis certa quaedam mensura intelligenda est). הַבֵּל הַבֵּל *proficere finem mensurium* Mich. II, 5. Inde a) *ager almenus*, *sorte alicui tributus*, ut fieri solet in hereditate distribuenda. Jos. XVII, 14. XIX, 9. Ezech. XLVII, 13, itaque *ager hereditarius* Ps. XVI, 6: הַבֵּל הַבֵּל הַבֵּל *hereditas mihi contigit* in

regionibus amoenis, cf. Jos. XVII, 5. Ps. CV, 11: *faciam Cananaeam* הַבֵּל הַבֵּל *terram hereditariam vestram*. Ps. LXXVIII, 55. 1 Chr. XVI, 18. Deut. XXXII, 9: *יהוה הַבֵּל הַבֵּל Jacob est hereditas eius* (Dei). Iude β) *universae tractus terrae*. Jos. XIX, 29. הַבֵּל אֶרֶץ Deut. III, 4. 13. 14. הַבֵּל הַבֵּל tractus maritimus Zeph. II, 5.

6. — γ) *laqueus, pedica*. (Arab. حَيْل id., حَيْالَة, حَيْالَة decipula, rete. Lebid. 55, حَيْل I. VIII. retia tendentit. reti cepit). Ps. CXIX, 61. CXL, 6. Job. XVIII, 10. הַבֵּל הַבֵּל Ps. XVIII, 6. 2 Sam. XXII, 6, הַבֵּל הַבֵּל Ps. XVIII, 5. CXVI, 3 laquei orei, mortis. Fingitur enim orcus venatoris instar laqueos tendere et insidias struere hominibus, cf. formulam arabicam: احتيل الموت في حبايلة venata est cum mors in retibus suis, v. Tauriz. ad Ham. p. 504. Praeterea trita figura de reti infortunii s. calamitatis apud Hebraeos (Job. XXXVI, 8: הַבֵּל הַבֵּל), Arabes et Graecos. SCHULTZES ad Job. V, 6: „Sic poetâ vetus in Div. Hudeil. قَعَلْتُمْ بِنَا حَيْلًا مِّنْ اَنْدَجِرٍ حَايَلًا posuistis ei rete infortunii circumretiens. Notatum ibi a Scholiasta dicitur rete retium de prodigioso infortunio, nec non homine vafro et scelesto, qui et serpens serpentium. In Lexico Golii habes حَيْل malum, intel-

lige infortunium gravius, داجرة, ut Gjantharius explicat. „Cothurnus est Aeschyl. Prom. vincet. 1071: μηδὲ πῶδες ἄτης θροναίῳ Μένουραε τέγγει, μηδὲ ποὶ ἑλπι- ῶος Ζεὺς ἑὺς εἰς ἀποφῶτον Πηϊῆ ἐξέβαλε. εὐδῖνα γὰρ εἰς ἀλγῶνον διάνοον ἄτης ἑμπερῶσθεσθ' ἢ ἀνοίας. Idem Agam. 366 dabit muris Trojae inunctum σιγῶνον διάνοον et μέγα γόγγυρον ἄτης πανόλοτον. Item vers. 1124. 1125 διάνοον ἄιδον, quamvis ibi aliud adhuc subsit, ob quod et Clytaemnestra ὄραος ἢ ἔριενος, ἢ ἔριεναι γόγυον vocatur, quippe quae fatali veste irretierit virum, ab adultero maetandum. Haec omnia habent aliquid proverbiale. Tritum quoque ἐντὸς ὄραϊον ἔζον Lucian. I, 767, et ἐντὸς ὄραϊον γόγυθαι p. 462. Plut. Lucull. p. 493. Emip. Med. 1278. Philo. 982. 861. 629. Id Aeschylus cothurno extulit Pers. 99: παρόγυον βροτῶν εἰς ὄραϊστια, ὅθεν ὄραϊστια γινῶνται cet. “ *Laqueos peccati* habes Prov. V, 22. — δ) *funis*, quo utitur pro freno Job. XL, 20.

2) *caterua* hominum (eine Bande, Rote) 1 Sam. X, 5. 10. Cf. הַבֵּל no. 3. LXX. ζόφος.

3) *perditio, vastatio* (cf. Pi. no. 2) Micha II, 10, ubi bene Syr. et Vulg.

הַבֵּל m. *pignus* Ez. XVIII, 12. 16. XXXIII, 15, cf. rad. Kol no. 2.

הַבֵּל f. id. Ez. XVIII, 7.

הַבֵּל f. chald. *prae factum, scelus* Dan. VI, 25. v. rad. kebr. Kal no. 3.

הַבֵּל m. *malus nauticus*, ita dictus a funibus quibus religatur. Semel legitur Prov. XXIII, 34 de ebrio: *et eris sicut cubans in medio maris* הַבֵּל בְּרֹאשׁ כְּשֶׁבֶב *sicut cubans in capite mali nautici* i. e. in carchesio. Ita R. SAADIAS ap. Kimchium, SCHULTZENSUS, ROSENF. al. Possit etiam funis *magnus, funis ancorarius* intelligi, ut הַבֵּל sit forma intensiva pro הַבֵּל, הַבֵּל, et sententia sit: *eris ut iacens in capite funis ancorarii*, sed illud magis placet. Kimchius; „R. Jona interpretatur rem (int. sedem pensilem) ex funibus factam, natantem super aqua, ubi bituminant navem, et ex qua agnoscent locum bituminandum: qui in ea iacet, in magno periculo est. “ Veteres intpp. omnes liberius reddunt. Vulg. sicut sopitus gubernator omisso clavo. Gr. Venet. ὁς καθεύδων ἐν κατὰ κίλιος. Chald. ut nauta dormiens in navi. Contextum nimis perpendisse videtur Ewaldus (gr. hebr. p. 210), qui *orcum* intelligit, utpote *perdentem* (v. rad. no. 3).

הַבֵּל m. 1) *ligans* i. e. funis, v. Kal no. 1. — 2) (denom. a הַבֵּל funis nauticus) *nauta*, Ez. XXVII, 8. 27 — 29. הַבֵּל רַב הַהַבֵּל princeps nautarum, nauclerus Jon. I, 6.

הַתְּהוּבוֹת et הַתְּהוּבוֹת pl. f. 1) *gubernationes* (denom. a הַבֵּל funis nauticus, הַבֵּל nauta) Job. XXXVII, 12 (de nubibus Deo gubernante in coelo circumactis), maxime republicae Prov. XI, 14. 2) *ars gubernandi, inde consilium prudens*, in bonam partem Prov. I, 5. XX. 18. XXIV, 6, *consilium callidum* in malam partem XXII, 5.

הַבְּבִינָה f. Cant. II, 1. Jes. XXXV, 1 *flos pratensis*, quem modo *lilium* interpretantur vett. intpp. (LXX. Vulg. Targ. ap. Jes.), modo *narcissum* (Targ. in Cant. הַבְּבִינָה, lege הַבְּבִינָה, Saad. Abulv. النرجيس), modo *rosam* (Kimchi, Aben Esra, Gr. Venet. Luth.). Posteriorius protinus abiciendum est, ה' enim florem esse e bulbo pullulantem, arguit etymon, sive הַבְּבִינָה constatum putabis ex הַבֵּל acer et הַבֵּל bulbus (Ewald. ad Cant. I. c.), sive ortum ex הַבֵּל praemissa gutturali ה, quae saepius quadriliteris formandis inservit (v. supra p. 436 B). Intelligi possit (cum IKENTIO, de lilio Saronitico. Bremae 1728) *lilium*, quanquam huius alia appellatio exstat הַבְּבִינָה, vel (cum BOCHARIO in Hieroz. I, 533. 34 et CELSIO in Hierobot. I, 488) *narcissus*; sed verum heud dubie dedit Syrus interpres ap. Jes., qui vocabulo harmonico reddidit הַבְּבִינָה i. e. testibus Lexicographis Syris. quorum verba dedimus et explicuimus in Comment. ad Jes. I. c., *colchicum actumnale*, flos pratensis isque actumnalis, croco similis, coloris albi et violacei e *bulbis venenosus* proveniens.

הַבְּבִינָה n. pr. vini Jer. XXXV, 3. Appellat. fort. lucerna Jehovae, a chald. הַבְּבִינָה lampas et הַבֵּל, praeposito ה. v. הַבְּבִינָה, הַבְּבִינָה.

Prorsus eadem ratio est loci nostri, ubi dici poterat: נֶעְתַּרְמָה עַלְיָכֶם מִבְּרִית וְעַתָּה נֶעְתַּרְמָה עַלְיָכֶם נֶעְתַּרְמָה *necterem contra vos verba*, et 'ע' א' וְעַתָּה pr. *nectus facerem contra vos verbis*. Bene Seb. SCHMIDTUS et J. H. MICHAELIS: „necterem contra vos argumenta l. nexsus. Verbum suum verbale nomen includit.“ In Lexx. min. inde ab ed. 2. reddebam: *consociarem me contra vos cum verbis* l. *foedus facerem contra vos cum verbis*, metaphora a foedere bellico petita; et similiter UMBRETIUS et FAESIUS: ich könnte mit Worten-Schaaren (inno: Wörter-Schaaren) euch entgegenziehen, eig. mich zusammenschaaren mit Worten und gegen euch amrücken, metaphora ab acie petita; sed veriora supra dixisse mihi videor.

Hithp. הִתְהַבֵּר et (per Syriasmum) אֲתַחֲבֵר *consociarit se*, sq. עם *cum* aliquo 2 Chr. XX, 55. 57. Dan. XI, 6. Inf. Syrorum more formatus seu Verbalis Hithpaël est הִתְהַבֵּרְתָּ Dan. XI, 23 *consociatio*, שָׁבַל.

הֶבֶר, e. suff. הַבְּרָה, pl. הַבְּרִים estr. הַבְּרִי *socius*, isque operis Jes. XLIV, 11, belli Iud. XX, 11, criminis Jes. I, 25; הַבְּרִים *socii furum* (cf. Prov. XXXVIII, 24), dignitatis Ps. XLV, 8; הַבְּרִי *prae sociis tuis* i. e. reliquis regibus (cf. Barbebr. p. 328). Saepè de amico Cant. I, 7. VIII, 13, adiutore Eccl. IV, 10. Sq. הַבְּרִי (cf. אֶחָד מִבְּרֵי, אֶחָד מִבְּרֵי, אֶחָד מִבְּרֵי, אֶחָד מִבְּרֵי) Ps. CXIX, 63; הַבְּרִי אֶחָד מִבְּרֵי אֶחָד מִבְּרֵי, Prov. I, e.

הַבְּרִי f. *socii, coniur.* Mal. II, 14.

הַבְּרִי chald. i. q. hebr. הַבְּרִי. Dan. II, 13. 17. 18.

הַבְּרִי chald. f. *socii*, dein i. q. הַבְּרִי *altera* Dan. VII, 20.

הַבְּרִי i. q. הַבְּרִי (forma intens.) *socius*. Pl. הַבְּרִים *socii* i. e. piscatores, qui piscaturae causa societatem incurrunt. Iob. XL, 30. Vide s. v. הַבְּרִי.

הַבְּרִי (coniunctus, consociatus) n. pr. *Chaboras*, Mesopotamiae fluvius, qui ortus prope *Hūs et Ain* (ita unanimi consensu Arabes, sec. Ptolemaeum in montibus Masius, in quibus non Chaboras oritur, sed Hirmasus, حرماس postea in Chaboram influens) ad Ciresium in Euphratem se effundit 2 Reg. XVII, 6. XVIII, 11. 1 Chr. V, 26, apud Ezechielem הַבְּרִי I, 3. III, 15. 23. X, 15. 22. Priorem scribendi rationem habes in arab. خابور ap. Abulf. Edris. Jakutum, posteriorem in syr. حابور et حابور Assem. II, p. 222. 226. LXX prius efferunt Ἀβόρας, posterior Νοβόρας, et ita in scriptoribus profanis Νεβόρας Ptolem. 5, 18, reliqui sine X, Ἀβόρας Strab. XVI p. 748 Casaub. (ita omnes codd., nusquam Ἀβόρας, Ἀβόρας, quod Straboni tribuit Wixentus, Realwörterb. p. 253), Ἀβόρας Steph. Byz. v. Πάρινα, Ἀβόρας Evagr. hist. eccl. 5, 9, Ἀβόρας Ammian. Marcell. 23, 11 (cf. Vales. ad Ammian. 14, 3. Fuller. miscell. 4, 3). Est etiam alius fluvius cognominis (خابور) ad ditionem Mosul pertinens et ab oriente in Tigridem influens (v. Schult. ind. geogr. ad Salad. v. Chaboras), et fuerunt

propterea, ut Senuert. l. e., Chr. B. (cuius verba Simonis Onomastici adscripta dabit Dindorfii Lex. I, p. 855) et J. D. MICHAELIS suppl. p. 665, JAHNSEN in Archaeol. I, p. 17, qui distingerent inter הַבְּרִי et הַבְּרִי, et priorem Assyriae fluvium esse suspicarentur; WAHLIUS adeo (Vorder- und Mittelasien p. 708. 709. 718), quem sequuntur in Lexx. EICHENIUS et WIXENTUS (qui tamen meliora dedit in Lex. bibl. l. e.), ambros in Assyria quaerit: sed utrumque sine causa idonea. Caeterum ad 2 Reg. XVII, 6 cf. quae supra disputavimus s. v. חַבּוּר p. 276 A.

הַבְּרִי Jes. LIII, 5 et הַבְּרִי f. *vibex*, plagurum vestigium lividum in cute remanens (Strieme), v. rad. in Kal no. 3. Gen. IV, 23. Exod. XXI, 25. Jes. I, 6. Phr. Prov. XX, 30. Ps. XXXVIII, 6: הַבְּרִי *sanie diffluit vibices mei*. Kimchi ה' bene explicat plagam, ex qua sanguis non effluit, sed una cum pure collecto sub cute tenetur. LXX. μύλωψ. (מַלְוֵץ sec. Cast. vulnus, cicatrix, sed nescio an rectius vibex).

הַבְּרִי m. 1) *societas*. Hos. VI, 9: הַבְּרִי in malam partem: *sodalitium sacerdotum*. Prov. XXI, 9: הַבְּרִי *domus socialis*. XXXV, 21. — 2) *fascinatio* (Bann) Deut. XVIII, 11. Plur. הַבְּרִי Jes. XLVII, 9. 12. — 3) n. pr. plurium virorum a) Jes. XLVI, 17, pro quo הַבְּרִי Num. dxxvi, 45. b) Iud. IV, 11. 17. c) 1 Chr. VIII, 17. d) IV, 18. A litt. a est patron. הַבְּרִי Num. xxxvi, 45.

הַבְּרִי f. *societas*, in malam partem *sodalitium* Iob. XXXIV, 8.

הַבְּרִי (consociatio) n. pr. *Chebron* (LXX. Χεβρών) 1) urbs Cananitarum antiquissima, in regione montana ab austro Hierosolymae (a qua 22 milliariis distabat, v. Euseb. v. *Αποδ.*) sita, prius אֶבְרָתָה dicta (q. v. Jos. XIV, 13 — 15), septem annos ante Taniu Aegyptiorum exstructa (Num. XIII, 22. cf. Jos. b. jud. IV, 9 §. 7), in cuius vicinia Abrahamus vitam degere solebat Gen. XIII, 18. XXIII, 2. 19. XXXV, 27. XXXVII, 14, tempore Josuae sedes regia Jos. X, 3. 5. 25. XII, 10, ab Hebraeis expugnata et familiae Calebi ib. XIV, 13 — 15. XV, 13. 14. Iud. I, 9. 10, dein sacerdotibus tributa Jos. XXI, 11, et urbs asyli facta Jos. XX, 7. Per septem primos imperii annos Davidis regia erat 2 Sam. II, 1. 11. III, 2. V. 5. 1 Reg. II, 11, postea a Rechabeamo munita 2 Par. XI, 10. Post exilium (Neh. XI, 25) in Idumaeorum potestatem cessit (1 Macc. V, 65), in bello iudaico a Romanis occupata et incendio vastata est (Jos. bell. jud. IV, §. 7). Post conditum imperium Hierosolymitarum sedes facta est episcopalis *St. Abraham* dicta, cum quo congruit nomen cuius hodiernum אַחֲבִיל, i. e. (oratorium) *amici* sc. Dei i. e. Abrahami (v. Sur. 4, 124. 25. 30), plene مسجد اخیلیل ابراهيم oratorium amici (Dei) Abrahami, Ibn el Wardi ap. Koehlerum ad Abulf. Syr. p. 185, apud Abulfedam (Syr. p. 87) eadem حبرون

appellatur. *Hebran* (حبران) BUCKHARDTI (itin. Syr. 1, 166), quod cum nostro confundit WIXERUS (Realwörterb. ed. 2 p. 558), in Auranitide situm est. Plura dabunt RELANDUS in Palaeat. p. 709 sqq. ROSENMUELL. Alterthumsk. II, 2 p. 298.

2) Est nomen conplurium virorum a) filii Kahath, nepotis Levis Ex. VI, 18. Num. III, 19. 1 Par. VI, 3. 18. XV, 9. XXII, 12. 19. b) viri in stemmate Judae 1 Par. II, 12. 13. A priorie est patron. תברת Num. III, 27. XXVI, 58. 1 Par. XXVI, 23. 30. 31.

תברת f. *inictura*, Ex. XXVI, 4. 10.

תברת f. pl. vulgo *maculae* pardi Jer. XIII, 23. LXX. *noziqmu*. Targ. שלטי התבנות *scuta variegata eius*. Malim virgatus, strius (v. rad. no. 5) leopardi, ita ut תברת etiam leopardum (striatum, non maculatum) notet. Caeterum arab. حبر non solum de striis dicitur, sed etiam de maculis, unde حبر حبر a pulicibus punctus.

תברת f. *inictura*, pr. locus quo res alteri adiungitur (v. rad. no. 1), veluti anlaeorum Ex. XXVI, 4. 5. XXXVI, 11. 12. 17, partium epomidis ib. XXVIII, 27. XXXIX, 20.

תברת pl. fr. part. Pi. *iungentes, copulantes* 1) *trabes lignae* ad copulandum 2 Par. XXXIV, 11. 2) *fibulae ferreae* 1 Par. XXII, 3.

תבש fut. תבש, pl. et cum Soff. תבש, תבש

Hos. VI, 1, semel תבש Iob. V, 18 1) *ligavit, obligavit, circumligavit* Ez. XXVII, 24, spec. a) *tiaram*. Exod. XXIX, 9: ותבשה להם בתבשות et *circumliga us tiaras*. Lev. VIII, 13. Ez. XXIV, 17. Jon. II, 6: סוף תבש סוף תבש *alga circumligata est capiti meo*, est ornamentum et tanquam tiara capitis mei. De ornamento capitis etiam intelligenda sunt verba Ez. XVI, 10: ותבשה לה תבש i. e. tiara byssina caput tuum ornavi; ut recte Chaldaeus, quam LXX. Vulg. Syr. contra locum de cingulo byssino intelligant. b) *obligavit vulnus*. Iob. V, 18: ותבשה לה תבש *is enim (Deus) vulnerat et obligat vulnera, iis medetur*. Jes. XXX, 26. Ez. XXX, 21. Hos. VI, 1. Sq. תבש (ut תבש) Ez. XXXIV, 4: ותבשה לה תבש *et vulneratum non obligatis*. 16. Jes. LXI, 10: ותבשה לה תבש. Part. תבש *medicus*, qui vulneribus reipublicae medici possit Jes. III, 7.

2) *stravit iumenta*, quod fit elitellis alligandis, sq. acc. iumentis. Gen. XXXII, 3: ותבש את-המרור et *stravit asinum suum*. Num. XXII, 21. Iud. XIX, 10. 2 Sam. XVI, 1. XVII, 23. XIX, 27. 1 Reg. II, 40. XIII, 13. 23. 27. 2 Reg. IV, 24.

3) *clausit, conclusit*. (Syr. *بصف* conclusit, inclusit, incarcerationi v. c. Barhebr. 232, *بصف* claustrum, carcer, arab. حبس id. حبس carcer). Iob. XL, 13 (8):

תבש תבש *faciem eorum (vel personam eorum) claudet in oculo in tenebris orci*.

3) *imperio coërcuit, imperavit* (cf. קצר no. 1. 3). Iob. XXXIV, 17: ותבש תבש *num etiam, qui ius odit, imperare potest?* KIRICHLIS: נתן הממשלה לפי שנתן הדין לתבש את שבערים על בנימין ושמעון. Smillier ABEL ESRA, R. LEVIS, ex recentioribus SEB. SCHEIDTUS, ROSEAN. al. *Imperavit* potestatem tunc etiam LXX, qui Jes. III, 7 תבש reddunt ἀγορεύς. Alii, ut J. H. MICHAELIS: *num etiam, qui ius odit, obligabit s. sanabit?* i. e. res humanas et terrestres curabit, ut Deus facit? Denique SCHULTENSIS, quem sequuntur UMBRETTUS, WIXERUS, ותבש *num iram esse statuit, et ita interpretatur: num iram, qui ius odit, coërcet?* Sed priorum structuram tunc locus parallelus XL. 8. 9 (תבש — תבש): cui accedit quod obiectum verbi vix ita collocari poterat. Vett. etiam intpp. omnes ותבש pro particula habent.

Pi. 1) i. q. Kal no. 1, b. Ps. CXLVII, 3: ותבש תבש *obligat i. e. sanat dolores eorum*. 2) i. q. Kal no. 3 *obstravit*. Iob. XXVIII, 11: ותבש תבש *a fletu rivus cohibet* metallicus, i. e. aquam subterraneam in puteis destillantem obturat. Alii, ut REIMARIS: *ex fletu fluxus colligit* i. e. ex guttis destillantibus colligit maiora fluentia ad faciendos corrugos, sed dubito, num תבש (colligavit, non colligit) ita usurpatum sit.

Pu. *obligatum est* (vulnus) Jes. I, 6. Ez. XXX, 21.

תברת rad. inusit. prob. *coxit* panem. Aethiop.

תברת panis pro תברת: a rad. תברת:

pinsit panem, תברת: pistor, arab. *خبز* panis, תברת panem coxit, ת, ס, ט, ו, ה permutatis. Ex linguis indo-europaeis Jo. SIMONIS confert ἥψω (rad. *heps*), ὄστῶν coquo. Inde

תברת m. pl. *cocta, frigida* in sartagine (תברת). 1 Par. IX, 31: ותבשה תברת. Vulg. praefectus erat eorum quae in sartagine frangebantur. Paulo explanatus LXX. ἐν τῷ ἄγῳ τῆς θραύσεως τοῦ τυφύλου τοῦ μεζύλου ἰερέως. Intelligitur enim fortum quod in sartagine frixum (על תברת) quotidie offerebatur a sacerdote magno. Lev. VI, 13 sq. De eodem in Mischna usurpatur תברת, ut Menach. 11, §. 3: תברת תברת תברת summi sacerdotis, Joma 2 §. 3: תברת תברת תברת תברת et vinum, Tamid 1, §. 13: תברת תברת תברת constituerunt facientes frixa, ut facerent frixa. Ibid. 3, §. 1. 4 §. 3. Videtur autem תברת dictum esse pro תברת, ut תברת 1 Reg. VI, 18 ותברת תברת תברת Jes. I, 22 in nonnullis libris pro תברת scoriae, תברת Gen. XX, 3 pro תברת. Vulgo תברת תברת esse volunt et תברת תברת reddunt: opus sartaginum, in quam sententiam singularem statueri possit תברת pro תברת (cf. תברת: sed illud praefere, v. Sheringham ad Joma l. c. (Surenh. II, 214).

תַּחֲבָה f. (Ez. IV, 3) contr. ex תַּחֲבָה, sartago Lev. II, 5. VI, 14. VII, 9. 1 Par. XXIII, 29. Ez. I, c.

Arab. ^{صارت} apud Arabem Erp. Lev. I, c. Melit. *makhbez* sartago, v. VASSALLI p. 449. Male radicem ponunt **חַב** humilis, planus fuit, ut notet vas plauum, non profundum (Jarchi); vel adeo תַּחֲבָה, ut sit scutella abscondita i. e. aperta (Aben Esra), quod quidem posterius refellitur et forma תַּחֲבָה (non תַּחֲבָה) et cognato תַּחֲבָה.

תַּחֲבָה v. ad rad. תַּחֲבָה.

תַּחֲבָה

rad. inusit. Arab. **حَب** *velavit*, v. Bocharti Hieroz. III, 154 Lips. Inde ducunt

תַּחֲבָה m. 1) *locusta*, eaque alata et esculenta (Lev. XI, 22), ita dicta, ut voluit, quia terram oppriat, vel solem coelumque obvelet (v. ROSENM. ad Bochart. I, c.). Sed aliud etymon proposuit CREVERUS ad Joël. pag. 309. Nimirum intp. Sam. Lev. I, c. pro hebr. תַּחֲבָה habet תַּחֲבָה quod *salientem* reddere possis, coll. תַּחֲבָה, תַּחֲבָה: ex illa autem forma quadrilittera dein ortum esse censet hebr. תַּחֲבָה extrusor, cf. תַּחֲבָה pro תַּחֲבָה 2 Chr. VII, 13. Decl. XII, 5: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *molesta est (seni) locusta*, quia aegre ab illo manducatur et concoquitur, quamquam grati saporis. Antecedunt et sequuntur esculenta (amygdala et capparisi): possit tamen et cicadae cantus utpote seni ingratus intelligi. Cacterum alias prorsus significationes vocabulo nostro h. l. vindicant Chaldaeus cum Hebraeis, et BOCHARTUS in Hieroz. III, p. 334 sqq. Ille verba reddit: *intumescent tali pedum tuorum* (quod in senibus fit) v. de תַּחֲבָה quod pr. *gressus* notat, dein *pedum malloos*, dividentes erus a pede, Bochartum I, c. p. 338. Buxtorf. 177: accedit Aben Esra, cui תַּחֲבָה est תַּחֲבָה talus, cf. Hieronymum in comment., qui eiusdem potestatis mentionem facit hand dubie auctore magistro suo hebraico. Hac adscita significatione reddi possit: *molestus s. gravis fit talus*, i. e. gravior, tardiorque fit senis inessus (schwerfällig wird der Knöchel). In eandem sententiam Bochartus intelligit *caput*

femoris s. costae i. q. arab. ^{ساق}, dual. ^{ساقان} utrumque femoris caput, verbaque reddit: *grave fit femoris caput*. Equidem et Hebraeorum et linguae arabicae auctoritatem detractare non ausim: in vulgari tamen vocabuli potestate acquiesci posse putem. Varias loci interpretationes collegerunt Rosenm. ad Boch. I, c. et Winzerus ad h. l. in Comment. theol. ed. Rosenm. I, p. 91. Plur. תַּחֲבָה Num. XIII, 33. (ubi cod. Sam. pro תַּחֲבָה habet תַּחֲבָה, lege תַּחֲבָה, quod idem valet). Jes. XL, 22. — 2) n. pr. viri Esr. II, 46.

תַּחֲבָה (locusta) n. pr. viri Esr. II, 45, etiam תַּחֲבָה Neh. VII, 48.

תַּחֲבָה

pr. in orbem ivit (vicinum rad. תַּחֲבָה), inde 1) *salavit*, *tripulavit* 1 Sam. XXX, 16. Kimchi: כְּלוּמַר מְרַקְרֵן וּמַשְׁוֵן וּמַכְרִיֵן בַּשְּׂמֵחָה.

2) *festum celebravit*; a choreis et tripudiis sacris, quibus festa celebrari solebant (Ex. XXXII, 19. Iud. XXI, 19. 21. Kimchius: כְּשֶׁבַח וּמַשְׁחָה בַּשְּׂמֵחָה יָרַח שֶׁבַח וּמַשְׁחָה בַּשְּׂמֵחָה וּמַשְׁחָה בַּשְּׂמֵחָה). Sec. alios, quia festa annua in orbem cant). Constr. a) addito accus. תַּחֲבָה תַּחֲבָה celebravit festum Lev. XXIII, 39. Num. XXIX, 12. Nah. II, 1. Zach. XIV, 16. 18. 19 b) cum duobus accusat. Ex. XII, 14: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *idque celebrabitis festum Jehovae*. c) absol. Ps. XLII, 5: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *multitudo ferians*, addito dat. eius, cui festum celebratur Ex. XXIII, 14: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *tribus vicibus festum celebrabis mihi quotannis*. V, 1. Deut. XVI, 15. (Syr. ^{معي} Pa. ^{معي} id. Sed arab. ^{حَب} spec. est Meccam peregrinatus est panegyrium celebraturus).

3) *vertigine correptus est*, de cbris Ps. CVII, 27, de pavido, v. תַּחֲבָה.

תַּחֲבָה, estr. et sq. ^{תַּחֲבָה}, c. art. תַּחֲבָה, accedente praef. c. suff. תַּחֲבָה, n. תַּחֲבָה m. 1) *festum* Deut. XVI, 14. 1 Reg. VIII, 65. Ps. LXXXI, 4 et saepe. תַּחֲבָה תַּחֲבָה (v. תַּחֲבָה) celebravit festum Deut. XVI, 10. 12. 1 Reg. XII, 32. Esr. III, 4. VI, 22. *Festum Jehovae celebratum* est תַּחֲבָה תַּחֲבָה Exod. XXXII, 5, et תַּחֲבָה תַּחֲבָה Iud. XXI, 19, sed dicitur etiam תַּחֲבָה תַּחֲבָה instituit festum pro filiis Isr. 1 Reg. XII, 31. Praecipua festa erant: תַּחֲבָה תַּחֲבָה Ex. XXIII, 15 etiam תַּחֲבָה תַּחֲבָה dictum XXXIV, 25; תַּחֲבָה תַּחֲבָה ib. 22 s. תַּחֲבָה תַּחֲבָה ib. 22. תַּחֲבָה תַּחֲבָה Lev. XXIII, 34 s. תַּחֲבָה תַּחֲבָה Ex. I, c. — תַּחֲבָה תַּחֲבָה pr. contextu *pascha* Jes. XXX, 29 cf. ^ח ^{תַּחֲבָה}, Mt. XXVII, 15. Joh. V, 1, et festum tabernaculorum 1 Reg. VIII, 2 (2 Par. V, 3). XII, 32. Neh. VIII, 14. Ez. XLV, 25. — Plur. תַּחֲבָה תַּחֲבָה Jes. XXIX, 1. Nah. II, 1. Amos V, 21. VIII, 10. Ez. XLV, 17.

2) meton. *sacrificium festivum, victimis*. Ps. CXVIII, 27: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *ligate victimam vicibus*. Ex. XXXII, 18: תַּחֲבָה תַּחֲבָה *adeps victimae meae*. Mal. II, 3. Cf. תַּחֲבָה 2 Chr. XXX, 22.

תַּחֲבָה more chaldaico תַּחֲבָה (quod habent 6 codd. et 2 edit.) *pavor, terror*, inde *causa pavoris* Jes. XIX, 17, v. rad. no. 3. LXX. ^{φοβη}. Hieron. *pavor*. Chald. ^{תַּחֲבָה} id. Kimchi: פַּחַד וְרֵעָה. In altero membro est תַּחֲבָה. Minus apta ALB. SCHULTESSII (animadv. ad h. l.), MICHAELIS (suppl. p. 667) al. interpretationa recensuit et convellit Rosenm.

תַּחֲבָה (festivus i. q. תַּחֲבָה, forma chaldaizante) n. pr. *Haggagae*, propheta Serubabellis et Darii Hystaspis coaevus Esr. V, 1. VI, 14. IIag. I, 1. 3. 13. II, 1. 10. 13. 14. 20. LXX. ^{Ἁγῆατος}. Vulg. *Aggagas*.

תַּחֲבָה (id.) n. pr. filii Gad Gen. XLVI, 16. Num. XXXVI, 15. Patron. תַּחֲבָה (pro תַּחֲבָה) ibid.

תַּחֲבָה (festum Jehovae) n. pr. viri 1 Par. VI, 15.

תַּחֲבָה (festiva) n. pr. uxoris Davidis, matris Adoniae 2 Sam. III, 4. 1 Reg. I, 5. 11. 11, 3. 1 Par. III, 2.

תַּגְּנָה rad. inusit. i. q. arab. تَجَنَّى sq. اَلْجِ i. q. لَجَا confugit ad aliquem, Firuz. (nam Dschauh. hoc non adnotavit), unde تَجَنَّى refugium. Inde

תַּגְּנֵי m. pl. estr. כַּלְתַּת תַּגְּנֵי refugia petrarum, de fissuris s. speluncis, in quibus columbae nidus faciunt Cant. II, 14, de summis petrarum verticibus, qui hostibus inaccessi sunt Obad. 3. Jer. XLIX, 16. Ita A. Schult. in Animadv. ad Jes. XIX, 17 et Mich. suppl. 672, in quam sententiam etiam vulgo conferunt syr., تَجَنَّى, تَجَنَّى rupes, praecipitium Cast. Id vero incertum: nam quod Iob. XXX, 7 legitur pl. تَجَنَّى pro hebr. תַּגְּנֵי, ab Arabe quidem redditur اَشْرَافِ acroteria, sed vide sitne illud potius i. q. تَجَنَّى, تَجَنَّى spinac. — SCHWURERUS ad

Obad. l. c. conferre mavult تَجَنَّى tractus, regio, a rad. تَجَنَّى constitit in loco, ita ut תַּגְּנֵי תַּגְּנֵי sint regiones petrarum, quod paulo languidius putem. Ex veteribus alii rimus s. foramina petrarum reddunt (Obad. LXX. 67ab, Vulg. scissurae; Jerem. LXX. τρυπαλάι, Vulg. cavernae, Cant. foramina, Syr. تَجَنَّى, Kinchi: כַּלְתַּת), quod probat Ewaldus ad Cant. coll. تَجَنَّى fudit, laeravit, sed ad Obad. et Jerem. hoc minus aptum: alii vertices (Chald. Obad. et Jerem. כַּלְתַּת, Syr. Obad. تَجَنَّى munimenta, Jer. تَجَنَّى vertices): neutrum geminam vocabuli vim exprimere videtur.

תַּגְּנֵל rad. inusit. Arab. جَلَّ subsultim incessit, more cornicis, corvi, perdicis, vel hominis compedibus vincti. Ortum videtur hoc trilitterum ex quadrilittero تَجَنَّى ciecto r, cf. ad תַּגְּנֵי. Vicinum est syr. تَجَنَّى claudicavit. Inde

תַּגְּנֵה (perdix, arab. تَجَنَّى v. FORSKALII Fauna p. 7. HOEST descr. Maroce, 296, syr. تَجَنَّى Eplr. ad Jer. XVII, 11. Sir. XI, 31) n. pr. mulieris. Num. XXVI, 33. XXVII, 1. XXXVI, 11. LXX. ʽEγλά, cod. Alex. Αγλά. Cf. תַּגְּנֵה p. 194 B.

תַּגְּנֵר fut. תַּגְּנֵר cinctus, cinctus est. (Cognatum est arab. تَجَنَّى cohibuit, inhibuit, a prima ligandi potestate, et fort. etiam syr. تَجَنَّى claudicavit, pr. pede ligatus fuit). Construitur a) sq. accus. uembri cingendi, 2 Reg. IV, 29: תַּגְּנֵר בְּתַגְּנֵה IX, 1, pass. Ex. XII, 11: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר. Et accedente ב cinguli Dan. X, 5. Translate Prov. XXXI, 17: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר cingit robore lumbos

suos. — b) sq. accus. vestis, cinguli, gladii, quo quis cingitur (more verborum induendi, ut תַּגְּנֵר, velut תַּגְּנֵר cingit se sacco s. veste lagubri (ein Tranclekid umgürteten) 2 Sam. III, 31. Jes. XV, 3. XXI, 12. Jerem. IV, 8. XLIX, 3. Thren. II, 10. Ezech. VII, 18. XXXVII, 31. תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר gladio se cingit (das Schwert umgürteten) 1 Sam. XVII, 59. XXV, 13. Ps. XLV, 4 (ubi additur תַּגְּנֵר super femur) cf. Deut. I, 11. Translate Ps. LXXV, 13: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר ibulo cinguntur colles. LXXXVI, 11: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר reliquīs irae cinge te i. e. extrema tua ira instrue te. CIX, 19. Part. act. 2 Reg. III, 21: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר ab omnibus vinctis cingulo i. e. arma gerentibus. Part. pass. תַּגְּנֵר cinctus i. e. indutus humerali 1 Sam. II, 18 cf. 2 Sam. XX, 8. Iud. XVIII, 11, sq. genit. Joel I, 8: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר. Per ellipsis dicta sunt haec Joel I, 13: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר cingimini (sacco) et loquere, sacerdotes. In uno Kemnicotti codice additur תַּגְּנֵר, in alio quodam תַּגְּנֵר 2 Sam. XXI, 16: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר isque cinctus erat novo gladio. Recte ita supplent Vulg. Syrus cum Arabe, cf. Scheidus in diss. Lugdd. pag. 970. Male Chald. Theod. novo cingulo. Perraro cum ב cinguli Lev. XVI, 4: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר. — c) sq. duplici accens. pers. et cinguli (ut תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר). Exod. XXIX, 9: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר אֶתְּ אֶתְּ. Lev. VIII, 13, etiam c. acc. p. et ב cinguli Lev. VIII, 7. — d) absol. cingit se. 1 Reg. XX, 11: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר ne gloriaretur acinctus sicut discinctus, nemo triumphum canat ante victoriam. Ez. XLIV, 18. Eodem pertinet 2 Sam. XXII, 46: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר praegn. acincti praecedunt ex claustris suis: quod tamen minus aptum ad orationem contentam, si quidem accingi est in pugnam prodeuntium (1 Reg. XX, 21), non in dedicationem se tradentium. Praeferenda igitur scriptura תַּגְּנֵר Ps. XVIII, 46, coll. Mich. VII, 17. Hos. XI, 11 ex qua nostra demum orta esse videtur. Possit quidem etiam nostra auctore KIMONIO in similem sententiam explicari: claudicant ex claustris suis coll. syr.

תַּגְּנֵר claudicavit, sed parum verisimile, verbum frequens תַּגְּנֵר semel acceptum esse significatione a vulgari usu aliena.

תַּגְּנֵר adj. verbale: cinctus. Ez. XXXIII, 15: תַּגְּנֵר תַּגְּנֵר cincti cingulo (cf. 2 Reg. III, 21).

תַּגְּנֵר m. cingulum. 2 Sam. XX, 8. Prov. XXXI, 21. C. Sull. 1 Sam. XVIII, 4.

תַּגְּנֵר f. cingulum, militum 2 Sam. XVIII, 12. 1 Reg. II, 8. 2 Reg. III, 21. mulierum Jes. III, 24, luctantium (quo saccus alligator) ib. XXXII, 11. Plur. subligacula pudendis velandis Gen. III, 7.

תַּגְּנֵר f. cinctura (vestis lagubris) Jes. III, 24.

תַּגְּנֵר 1) acutus fuit. (Arab. تَجَنَّى fut. I id., unde تَجَنَّى acies ferri, mucro, تَجَنَّى acutus. تَجَنَّى

acutus, max. de ferro, aeth. **Ṣ. R. P.**: ferrum. Vicinae radd. sunt תַּרְדֵּן incidit, secuit, תַּרְדֵּן fidit, adeoque תַּרְדֵּן, תַּרְדֵּן, תַּרְדֵּן, cf. *caedo, scindo, σίζω* rad. σζω, pers. چیدن scindere, i. q. angl. to cut). Fut. A. Prov. XXVII, 17 v. Hiph.

2) metaph. acer, vehemens, celer fuit, arab. حَادّ fut. O. vehemens fuit, durus in ira, pugna (cf. plura synonym. similiter translata, ut gr. ὀξύς, ὀξύς, lat. acer, syr. حَادّ, aeth. **Ḳ. A. Ḳ.**: acutus, velox). Hab. I, 8 de equis Chaldaeorum: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן acriores sunt lupis vesper-tinis. Describitur animus acer et praecipuus, quo in hostiles acies luporum instar irruunt equi, cf. genus acre luporum Virg. G. III, 246, acri gaudet equo Aen. 4, 156. LXX. ὀξύτροτος. Vulg. *velociores*, quod vim vocabuli hebraici non exhaurit. Parall. celeriores sunt pardis.

Quum arab. حَادّ de visu etiam acuto dicatur (المبصر الحادي), qui et lupis et equis tribuitur ab Arabibus, sunt qui ὀξύτροτος h. l. indicatam velint (Sensur. Opp. min. p. 348), quod tamen longius petitum est et vel parallelismo convellitur.

Hiph. acuit. Prov. XXVII, 17: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן acuitur in ferro, et vir acuit vul-tum i. e. obtutum, aciem mentis et ingenii socii sui. תַּרְדֵּן est lit. A. Kal pro תַּרְדֵּן; תַּרְדֵּן fut. Hiph. more chald. formatum pro תַּרְדֵּן; תַּרְדֵּן, ut תַּרְדֵּן Num. XXX, 3, אַתְּהָב Ez. XXXIX, 7. Vide Lgb. §. 38, 1, 103, not. 14.

Hoph. תַּרְדֵּן exacutus est gladius. Ezech. XXI, 14. 15. 16.

תַּרְדֵּן adj. acutus, tantum in fem. תַּרְדֵּן ubique de gladio. Ps. LVII, 5. Prov. V, 4. Jes. XLIX, 2. Ez. V, 1. — Aliud est תַּרְדֵּן unus, v. p. 63.

תַּרְדֵּן (acumen, nisi potius idem valet quod תַּרְדֵּן nomen Aramaeorum) n. pr. filii Ismaëlis Gen. XXV, 15. 1 Par. I, 50.

תַּרְדֵּן adj. acutus (cf. תַּרְדֵּן, תַּרְדֵּן). Inde Iob. XLI, 22 (21) de scutis crocodili: תַּרְדֵּן i. e. acutae testarum i. e. testae acutae. Cf. XLI, 7 et Lgb. p. 6-8. Eodem modo apud Aelian. hist. anim. 10, 24 scuta crocodili dicuntur similia esse ὀστέοις καροπόδοις. — Symm. οὐδὲνα τέκτονος, Theod. οὐδὲνον τέκτονος, legentes תַּרְדֵּן ferramenta fabri, cf. חַדֵּיכֵּן ferrum acutum, sed nihil necesse a vulgari scriptura recedere.

תַּרְדֵּן (acutus fort. scopulus v. infra) n. pr. oppidi Benjaminitarum Neh. XI, 34, in vicinia Lyddae et Onūs Esr. II, 33. Neh. VII, 37, prob. Ἀδιδά, quae in Sephela ponitur 1 Macc. XII, 38. XIII, 13 cf. Jos. Ant. 13, 6 §. 5: Ἀδιδά πόλις ἦτορ ἐπὶ ὄρους καμμένη τετραγώνη, ἐφ' ἧς ὑπόκειται τὰ τῆς Ἰουδαίας πεδία. 15 §. 2. bell. jud. 1, 9, 1.

תַּרְדֵּן fut. apoc. תַּרְדֵּן gavisus, lactatus est. (Chald.

תַּרְדֵּן, Esr. תַּרְדֵּן id. Adde sam. et zab. et ex indogerm. תַּרְדֵּן, תַּרְדֵּן, תַּרְדֵּן, gaudeo, fortasse etiam ἡδός, dor. ἡδός deliciae, et ἡδός. Sed nihil tale significat arab. حَادّ quod habent EICHENORIVS et WINERUS: neque cum ΠΑΡΤΑΜΑΧΟ, lingu. Eml. p. 248, origo verbi quaeri potest in splendore (cf. SIMONIS ad rad. תַּרְדֵּן), nam rad. חַדּ, ut scribendum erat pro חַדּ, neque in locis citatis neque alibi laevoris et splendoris potestatem habet). Ex. XVIII, 9 (sq. עַבְדֵּי רַיָּהוּ) Iob. III, 6: אַל יִתְדֵּךְ בַּיַּמִּי שִׂמְחָה ne gaudeat illa nox inter dies anni, ubi fingitur pulehra nox de se ipsa gaudere.

Pi. ex hilaravit, c. acc. Ps. XXI, 7.

תַּרְדֵּן f. gaudium, vc. chaldaizans. 1 Par. XVI, 27. Neh. VIII, 10.

תַּרְדֵּן chald. id. Esr. VI, 16. In Targg. saepe. Syr. ܬܪܕܢܐ id.

תַּרְדֵּן (quem Deus exhilarabit) n. pr. viri 1 Par. V, 24.

תַּרְדֵּן (quem Jehova exhilarabit) n. pr. duorum virorum a) 1 Par. XXIV, 20. b) XXVII, 30.

תַּרְדֵּן emphat. תַּרְדֵּן chald. pectus i. q. hebr. תַּרְדֵּן. Ex. XXIX, 26 Targ. Syr. ܬܪܕܢܐ id. Plur. תַּרְדֵּן Dan. II, 32. Nomina membrorum plurali numero delectari constat, v. Gr. hebr. §. 106, 2.

תַּרְדֵּן et תַּרְדֵּן Iud. V, 7. 1 Sam. II, 5, fut.

תַּרְדֵּן, in pausa תַּרְדֵּן Iob. X, 20, e. He parag. אַתְּהָבָה XVI, 6, pl. תַּרְדֵּן, in pausa תַּרְדֵּן, conv. תַּרְדֵּן Gen. II, 8. Ex. IX, 35.

1) cessavit, desiit (de origine v. infra). Constr. sq. gerundio Gen. XI, 8: וַיִּנְהַרְדֵּן לְבִנוֹת הַיָּמִין et desierunt construere urbem. XLI, 49. 1 Sam. XII, 23. XXIII, 13. Iud. XX, 28 (opp. תַּרְדֵּן perrexit). Ruth I, 18. Prov. XIX, 27. Jer. XLIV, 18, impers. Gen. XVIII, 11: תַּרְדֵּן אֶרֶץ כְּשֵׁרָה אֶרֶץ לְדִוִּים תַּרְדֵּן male agere, et nomine verbali Iob. III, 17: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן desinunt tumultuari. Ubi absolute ponitur est a) cessavit (aliquid), esse desiit. Ex. IX, 34: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן cessavit pluvia et grando. Comm. 29. 33. Jes. XXIV, 8, it. i. q. defecit (fellen) Dent. XV, 11: לֹא תַרְדֵּן אֲבִיבִין לא non deficiet pauper, nicht wird es an Armen fehlen. Iud. V, 7: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן deficiebant duces, es fehlte an Führern. Iob. XIV, 7: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן propagines eius non deficient. Prov. X, 19. b) cessavit (a labore), otiosus est, feriatuus est. 1 Saru. II, 5: תַּרְדֵּן תַּרְדֵּן esurientes feriantur, opp. strenue laborabunt. (Scheidtius ad Cant. Misk. p. 57 esurientes

carnosi sunt, ex usu Arabum, de quo vide infra, quem tamen nolim huic loco adhibere). Iob. XIV, 6: חָדַל עֵינַי וְלֹא אֶחְזֹק *oculus avertit ab eo, ut ferietur* i. e. quiescat, aliquamdiu quiete fruatur. Iud. V, 6: חָדַל לִי אֶת־הָאֲרָבִים *feriebantur viæ* i. e. erant hominibus vacuae meta hostium (cf. Jes. XXXIII, 8).

2) *destitit ab* (aliquo, ab aliqua re) a). sq. חָדַל pers. i. q. *missum fecit* aliquem. (Opp. detinere, persequi eum). Exod. XIV, 12. Iob. VII, 16: חָדַל לִי מִיָּדַי *desiste a me*, fac me missum, noli amplius me persequi. 2 Paral. XXXV, 21: חָדַל לִי מִיָּדַי *desiste a Deo* i. e. noli amplius ei adversari. Omissio חָדַל Iob. X, 20: *pauca sunt dies mei* חָדַל לִי דְּיָמַי *desistat igitur* (Dens a me exagitando). Iud. XV, 7: *dēinde desistam* a Philistæis exagitandis. Am. VII, 5. Jer. XLII, 8. b) *missum fecit* hominem (olim dilectum et amice habitum) i. q. *deseruit*. Iob. XIX, 14: *missum me faciunt cognati mei*. V. infra adj. חָדַל no. 3. c) *missum fecit* rem (susceptam, prius sedulo tractatam), *abiecit* eam, etwas aufgeben, darauf Verzicht leisten. 1 Sam. IX, 5: חָדַל מִיָּדַי *ne desistat pater meus ab asinibus*, ne eas missas faciat. Iud. IX, 9 sqq. Jes. II, 22: חָדַל מִיָּדַי *missos facite homines* i. e. mitte vanam fiduciam in hominibus repositam. (חָדַל post imp. redundat, ut 2 Par. XXV, 16. XXXV, 21). Omissio חָדַל Ps. XLIX, 9: חָדַל לִי מִיָּדַי *desistit in aeternum* (a consilio fratris redimendi Comm. 8). — d) sq. חָדַל ante inf. 1 Reg. XV, 21, *inde cavet sibi* ab aliqua re facienda Exod. XXIII, 5 (v. de hoc loco s. v. חָדַל).

3) *misit, omisit* aliquid facere, *non fecit* (etwas lassen, unterlassen), opp. fecit. 1 Reg. XXII, 6. 15: חָדַל אֲנִי מִיָּדַי *num camus ... an mittimus* i. e. non eamus? gehen wir, oder lassen wir es? Ez. II, 5: חָדַל אֲנִי מִיָּדַי *sive audient, sive non audient*. Comm. 7. III, 11. 27. Jer. XL, 4. Iob. XVI, 6: *si loquor ... non loquor*. Zach. XI, 12. Sq. gerundio Num. IX, 13: חָדַל לְעֹשֵׂת הַפֶּסַח *et qui omittit celebrare pascha*. Dent. XXXIII, 23. Ps. XXXVI, 4. Jer. LI, 30.

Not. Ind. IX, 9. 11. 13 ter legitur חָדַל לִי (num missum faciam?) mendose, ut videtur, pro חָדַל לִי (in Kal) vel חָדַל לִי (in Hiph.), omissio He interrogativo), quod nonnulli eodd. exhibent (v. J. II. Mich.), quanquam conj. Hiphil praeterea nullum vestigium exstat. Simile exemplum esse videtur חָדַל לִי (vastae, desertae) Ez. XXXVI, 35. 38, ubi expectes חָדַל לִי, et Segol ante (ו) in חָדַל לִי (menses, mensibus), de quibus formis v. Bw. AtN gramm. min. §. 127, 2 et vir doct. in Ephem. Jen. 1830 IV, 370: quorum neuter tamen satisfacit in explicanda vocali o in חָדַל לִי.

Primaria huius radicis significatio est *pendulus, flaccidus, debilis fuit*, quae potestas inest in syllaba חָדַל (vide supra ad חָדַל) et refertur ad *remissionem operis*. Respondet arab. حَادِلٌ „debilis, flaccidus fuit“ Gol. ex Maruphide, coll. حَادِلٌ v. laxis deorsum pependit. De حَادِلٌ forte

dubitaveris, cum illius auctoris non satis certa fides, sed de Conj. VI ita Dschahriarius: حَادِلٌ رَجُلٌ أَوْ ضَعْفٌ حَادِلٌ قِيلَ فِي الْأَعْشَى حَادِلٌ الْمَحَلُّ مِمَّنْ غَمَّرَ كَسْبَهُ Conj. VI. *debilis fuit pes, aut tere. F. Schu: flaccidi pedes cum infirmitate manuum* (quae visum vcl bis habet Kanus p. 1155, sed omissa auctoritate poetæ), item الحَادِلُ الضَّعِيفُ v. c. حَادِلٌ *senio fractus et debilitatus*. Ad eandem notionem

pertinet حَادِلٌ mulier habens crura et brachia carnosa (pr. pendula), it. حَادِلٌ quod quidem valet (v. Dschahlar, ap. Scheid. ad cant. Hisk. pag. 55, qui de hoc etymo docte disputavit p. 53 sqq.). Adde melit. *hhydel* torpuit, vigorem amisit. Translate apud Arabes est Conj. I. VII: *derecluctus, ope destitutus fuit* (cf. supra 2, b). II. ope destituit. VI. destituerunt se invicem; حَادِلٌ amicum destituens, حَادِلٌ destitutus, v. quae laudant LETTE ad Iud. V, 6 in diss. Lugd. p. 614, et SYPKENS ibid. p. 928. Adde, nam perfectus est hoc ve., Ispah. pag. 22. Abulf. Ann. I, 316. 384. 386. 464.

חָדַל adj. verbale m. 1) *desinens esse* (v. rad. 1, a). Ps. XXXIX, 5: *scribere cupio* חָדַל לִי מִיָּדַי *quando desinam esse, quando moriar*. Chald. חָדַל לִי מִיָּדַי *quando desinam esse, quando moriar*. 2) *omittens aliquid facere, non faciens* (v. rad. no. 3). Ez. III, 27. 3) *intrans. destitutus ab amicis*, i. q. arab. حَادِلٌ (v. rad. no. 2, b, et supra de usu Arabum). Jes. LIII, 3: חَادِلٌ لִי מִיָּדַי *destitutus ab hominibus*. (Synn. ἐλλόγιμος ἀπόδορ).

חָדַל m. *oreus* Jes. XXXVIII, 11, vel utpote *locus otii et quietis* (cf. חָדַל et rad. 1, b), vel i. q. *mors*, qua esse desinunt (v. חָדַל no. 1), inde locus mortuorum, vel denique a prima significatione flaccidi et debilitatis *locus flaccidorum* i. e. *manium* (חָדַל) v. Scheid. ad cant. Hisk. I. c.

חָדַל (pro חָדַל feriae Dei) n. pr. viri 2 Par. XXVIII, 12.

חָדַל rad. inssit. i. q. حَادِلٌ pupugit v. c. ferro, cui cognatae sunt حَادِلٌ acidus fuit, de aceto, حَادِلٌ acute vidit, unde حَادِلٌ pupilla.

חָדַל m. Mich. VII, 4 et חָדַל Prov. XV, 19 *spinac* genus. Mich. I. c. *optimus corum est instar spinac, probissimus instar sepis*. Prov. XV, 19: *via pigri est instar sepis spinac*. Arab. حَادِلٌ spec. est melongenae spinosa, pomum Hierichuntis, in Phoenicia crescens, fructus producens magnitudine nucis inglandis, sed nomen hebraicum latius patuisse et maiores etiam spinas comprehendisse videtur sepius adhibendas, in quibus melongenae nullus usus est. Plura de vers. antiquis, et de planta حَادِلٌ dabit CELSIUS in Hierob. II, p. 35—46.

הנהשי 2 Sam. XXIV, 6: אָרְצָה תְּהָתִים תְּהָשִׁי, n. pr. regionis, de qua nil constat, et vix pro sano habendum.

הנהש chald. i. q. hebr. הנהש *novus fuit*. Inde

הנה adj. *novus, novum* Esr. VI, 4. In Targg. saepe. Syr. ܢܘܫܢܐ id.

הנה v. הנהש.

הנהש *reum esse vel fieri*. In Kal inusit. In Targg. persaepe pro hebr. הנהש, הנהש. Syr. ܢܘܫܢܐ id. ܢܘܫܢܐ debitor, reus, arab. حَاب peccavit, deliquit, حَاب, حَاب, حَاب peccatum, erimen. Sed primaria potestas est in *debito et obligatione* (v. הנהב), ut recte observat HARTMANN, lingu. Einleit. p. 296.

Pi. הנהש *reum fecit*. Dan. I, 10: הַיְבִיתָהּ אֶת-רֹאשִׁי חֵיבָהּ *caput meum reum facitis regi*, quod bene ita reddidit Alex. ζαῖ ἀνδρνεύσω τῷ ἰδῶ τρωζήλω.

הנהב m. *debitum* (cf. הנהב 2 Reg. IV, 7 Targg., talm. היב debet, obstrictus est Beraeh. 9, 5. Terumoth 3, 1 et saepe, syr. ܢܘܫܢܐ pro gr. ὀφειλομέν Luc. XVII, 10). Ez. XVIII, 7: הַבִּלְתִּי הַחֵיב הַזֶּה *pignus suum pro debito*, pro vulgari הנהב היב (pignus pro debito suo, ut הנהב זניה XVI, 27 pro הנהב זניה). Male de hoc loco egit HARTMANN (Ephemer. Jen. 1850, IV p. 373) הנהב *debitorem* (נהבה) notare censens: scrupulos facile eximat locus parallelus XVI, 27.

הנהב v. rad. הנהב.

הנהב *circulum describere, circinare*. (Syr. et zab. ܢܘܫܢܐ circuivit, ܢܘܫܢܐ circulus, gyrus, orbis. Cognatae radd. sunt הנהב et syllabā primariā in fine auctā הנהב, it. ענה; paulo remotiores הנהב, הנהב, הנהב, הנהב). Iob. XXVI, 10: הנהב על פני מים *terminum circinavit super aquas* i. e. finibus certis circumdedit maria, Oceanum. Intelligi videtur margo rotundus orbis terrarum, in quo inniti credebatur hemisphaerium coeli, qua de re iisdem fere verbis Prov. VIII, 27: בְּהִקְיוֹ הנהב על פני יהוהם.

הנהב m. *orbis, sphaera*, de orbe terrarum Jes. XL, 22, de hemisphaerico coeli Prov. VIII, 27 (v. supra). Iob. XXII, 14.

הנהב f. *circinus* Jes. XLIV, 13.

הנהב i. q. arab. حَانَ deflexit, declinavit a re, sq. عَن, v. multa exempla ap. Castell. II. nodos fecit, حَامِ nodus in baculo, in cornu capri montani. Inde הנהב *fraus aenigma, parabola*. Ab hac significatione ductum est,

2) denom. הנהב הנהב *aenigma proponere* (pr. flectere, ein Räthsel schlingen, wie einen Knoten) Iud. XIV, 12. 13. 16, *parabolam proponere* Ez. XVII, 2.

הנהב f. pr. *implexum, perplexum*, spec. 1) *fraus* pl. הנהב *fraudes, insidiae* Dan. VIII, 23. Vide ad rad. הנהב, adde *στροφαί fraudes, malae artes, حِيلَة calliditas, a حال*.

2) *oratio inflexa, perplexa* (περιτροχὴ λόγων Eurip. Phoen. 497, *στροφαί λόγων* Sap. VIII, 8, *στροφαί παραβολῶν* Sir. XXXIX, 2, cf. Aesch. Prom. 610: οὐκ ἐμπλέκων αἰνίγματ' ἀλλ' ἀπλῶ λόγῳ) a) *aenigma* (cf.

הנהב, et arab. حَامِ aenigma, a ناز IV. distorsit sermonem). Iud. XIV, 12. De aenigmatate proponendo dicunt הנהב הנהב (v. supra rad. no. 2), de solvendo הנהב XIV, 18, הנהב XIV, 12. 15. 17. 19, quae ita differunt, ut prius sit recte assequi, posterius indicare solutionem. b) *sententia max. perplexior et aenigmatica* Prov. I, 6; c) *parabola* Ezech. XVII, 2; d) *carmen* Ps. XLIX, 5. LXXXVIII, 2. e) *oraculum* Num. XII, 8. Cf. HARTMANN lingu. Einl. 255.

הנהב f. chald. *aenigma* Dan. V, 12. Syr. ܢܘܫܢܐ, unde novum verbum ܢܘܫܢܐ aenigma proposuit.

הנהב rad. in Kal inusit. 1) pr. *spiravit*, i. q. הנהב, הנהב, quae formae cunctae ex hac tamquam ex communi fonte profluxerunt: cf. quae de syllaba primaria הנהב, הנהב, הנהב, הנהב, הנהב, הנהב, הנהב, huiusmodi inflexa, quae in ea inest, observavimus s. v. הנהב. Inde

2) *vixit* i. q. הנהב, cf. הנהב. Quae de origine verborum הנהב, הנהב, quae ponenda sit in notione *introrsum flectendi* („die Grundsylbe הנהב malt nämlich ein mit angestrengtem Streben rund auf einen Punkt hin Gebeugtes, etwas mit zuneigender Strebkraft besonders in sich selbst Gekrümmtes bilden“) commentus ne dicam nugatus est BOETTCHERUS, apud eum Speec. p. 83 sqq. legat eique credat qui velit. Arab. حَوَى, ad quod unum forte provocoes (nam *pueroris* vim nemo facile cum Boettchero a retro flectendo profectam existimabit), omnino est V. in gyrum convolutus est serpens, unde حَوِيَّة gyrys rei in se corvolutae, pl. intestina: sed haec secundaria sunt, ducta a הנהב, הנהב, הנהב animal, spec. *serpens*: neque ullum eius potestatis vestigium est in Hebraismo (de הנהב v. infra no. 2).

Pi. *pronunciavit, indicavit* v. c. poet. pro *pedistri* הָרָרִי (Aram. v. statim, arab. transp. وحى id., at הָרָרִי arab. وحى). Genuina vis est *efflavit*, unde *pronunciavit*, fortasse proprie de rebus arcanis, quae quicquid temere efflavit; aec. Boettcherum p. 85 pr. fecit ut corpus inclinaret ad al., zu Wahrnehmung mit Leib und Seele sich hinneigen, zum Anhöhen. Ansehen sich hinbeugen lassen, quae et ab *introrsum* flectendi vi et ab usu huius verbi prorsus aliena sunt). Sq. acc. rei Iob. XXXII, 10: אָהָרָה רָרִי אָרָה אָהָרָה *pronunciabo sententiam meam etiam ego*. 17. Accedit dat. pers. Ps. XIX, 3, sed saepius accus. Iob. XXXII, 6: הָרָרִי אָהָרָה, inde c. suff. XV, 17. XXXVI, 2.

הָרָרִי chald. inusit.
Pa. הָרָרִי i. q. hebr. הָרָרִי *indicavit* c. acc. rei Dan. II, 4, et הָרָרִי pers. ib. 24, sed saepius cum acc. pers. ib. 11. V, 7. Persaepe in Targg. Syr. مَدَمَّ id., مَدَمَّ مَدَمَّ demonstratio, مَدَمَّ مَدَمَّ demonstratio, argumentum, exemplum.

Aph. (s. Haph.) fut. הָרָרִי inf. לְהָרָרִי id. c. acc. rei Dan. II, 6. 7. 10. V, 13, c. dat. pers. II, 6. 27, c. acc. p. II, 6. 9. In Targg. haec coniugatio non usitata est.

הָרָרִי f. 1) *vita* i. q. הָרָרִי. Inde n. pr. primae mulieris, utpote matris omnium viventium (אֵשׁ כָּל-חַיִּים) Gen. III, 20. IV, 1. Bene LXX III, 20: Ζωή, et ita Josephus et Philo. Alia eaque falsa nominis interpretamenta collegit fabric. in cod. pseudop. V. T. 1, 103 LXX graece scribunt *Elta* (cf. hebr. *Elaios*) et ita in N. T. 2 Cor. XI, 3. 1 Tim. II, 13. Vulg. *Heva*. Arabs حَوَا.

2) *vicus, pagus* Num. XXXII, 41, inde הָרָרִי *vici Jairo*, quomodo vocabatur Batanaea vel pars eius a Jairo, filio Manassis, qui eius regionis vicus occupaverat Num. I, c. Deut. III, 14. Jos. XIII, 30. Sed teste Iud. X, 4 coll. 1 Reg. IV, 13 hoc nomen gesserunt *triginta urbes* Gileaditidis a Jairo iudice ita cognominatae: quae quomodo inter se conciliaverint viri docti, vide ap. ROSENM., bibl. Alterth. II, 1 p. 279. Conferunt vulgare arab. حَوَا tabernaculum Arabum campestrium, plures do-

mins inter se propinqua, et huius atque hebraei vocabuli originem ducunt a حَوَى in gyrum se flexit. CLERICUS ad Num. XXXII, 41. FABER Archaeol. p. 158. Equidem, v. c. arabicum (quippe non *vicum*, sed *tabernaculum* notans, a nostra igitur disputatione alienius) nil curam hebraei originem quaero potius in *vivendo* alicubi i. e. *commorando, habitando*, cf. angl. *to live* vivere pro habitare, nostr. *leben* in innumeris nomm. pr. oppidorum et vicorum, veluti *Aschersleben* = Ascaniae gentis vicus sansep. was esse et commemorari, habitare).

הָרָרִי (paganus, a הָרָרִי no. 2. pro הָרָרִי *Hevita*, collect. *Hevita* (LXX. *Evaio*), populus Cananiticus, ad radices Hermonis et Libani (Jos. XI, 3. Iud. III, 3),

praeterea Sichemi quoque (Gen. XXXIV, 2) et ad Gibeonem (Jos. IX, 1. 7. XI, 19) degens, Davidis adhuc tempore superstes 2 Sam. XXIV, 7. 1 Reg. IX, 20, saepe una cum aliis gentibus Cananaeis commemoratus Ex. III, 8. 17. XXIII, 23. 28. XXXIII, 2. XXXIV, 11. Deut. VII, 1. XX, 17. Jos. III, 10. XII, 8. XXXIV, 11.

הָרָרִי f. verbale Hiph. *declaratio, indicatio* sententiae Iob. XIII, 17.

הָרָרִי chald. f. (pr. inf. Aph.) *indicatio* Dan. V, 12.

הָרָרִי (pr. הָרָרִי quem *Deus vivum servet*, hoc certe aptius videtur quam: *quem Deus indicabit* cf. הָרָרִי) n. pr. viri 2 Chr. XXXIX, 14.

הָרָרִי 1 Par. XI, 46 n. gentil. aliunde non cognitum, exspectes certe הָרָרִי.

הָרָרִי rad. inusit. prob. i. q. הָרָרִי *confugere*, ע et ה permutatis, ut saepe. Inde facile duci potest

הָרָרִי m. *refugium, inde portus*. Ps. CVII, 30: *et ducit eos ad portum desiderii eorum*. LXX. *ἐπι λιμένα ὁμιλιματός αἰσίων*. Vulg. *in portum voluntatis*

eorum. Syr. *ܠܘܠܘܢ ܢܘܨܘܫܘܢ*. Chald. *ܠܘܠܘܢ ܢܘܨܘܫܘܢ* et *ܢܘܨܘܫܘܢ* Num. XXXIV, 6 Jon. Eodem vocabulo Targumistae et Talmudistae praeterea utuntur de finibus (Gebiet) Iob. V, 10, de platea (pro הָרָרִי Thren. II, 19. IV, 14), de urbe (Tamid cap. 4), et similiter Hebraei interpretes fluctuant in v. biblico interpretando. Kimchius: „significat vel urbem, vel terrae tractum, vel terminum. Beatus pater meus ad hanc radicem refert etiam Iob. XXIV, 1: הָרָרִי הָרָרִי, in quo הָרָרִי sit i. q. הָרָרִי. Ita הָרָרִי i. e. i. q. הָרָרִי, collato arab. حوز. Ad urbis significationem conferri potest syr. *ܘܫܘܒܘܬܐ*, de quo ita Bar Ali:

ܘܫܘܒܘܬܐ ܘܫܘܒܘܬܐ ܘܫܘܒܘܬܐ i. e. *Mechuse sunt parvae urbes; ad termini tractusve* arab. حوز tractus terrae

Dschauh, حوز ora, margo Gol. ex Mariph. v. SCHULTNERI dissertt. pag. 495 sqq. Equidem vulgarem portus significationem praefero ex etymo supra a me proposito illustrandam.

הָרָרִי v. הָרָרִי.

הָרָרִי spina v. rad. הָרָרִי.

הָרָרִי chald. *suere, consuere*. In Targg. הָרָרִי pro הָרָרִי, et pro eodem הָרָרִי Gen. III, 7, cf. Ez. XIII, 18. Syr. *ܘܫܘܒܘܬܐ* id. Arab. حوز med. Je consult, حوز filium.

3) *torqueri doloribus, dolere.* (Cf. הַבֵּן Pi. no. 1. In linguis indogerm. ad hanc significationem prope accedit nostr. *Quaal*, ap. Notk. *chala* dolor.) Jer. V, 3. Max. de parturientibus. Jes. XXXIII, 4: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *non parturivi, neque peperit.* XXVI, 18: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *parturivimus, quum parereemus, ventus erat.* XIII, 8. LVI, 1. LXXVI, 7. 8. Mich. IV, 10. Adeo pro *parere*. Jes. XLV, 10: *vae ei qui dicit patri: quid generasti? et matri: quid parturivisti?* Vide Pil. *Metaph. dolere* propter aliq. rem. sq. הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *dolet propter hominem* (ablatum):

4) *tremere, contremescere*, a tremore parturientis, cf. no. 3, הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Ps. LV, 5: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Jes. XXXIII, 5: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Ez. XXX, 16: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Zach. IX, 5, etiam de inanimatis Ps. LXXXVII, 17. XCVII, 4. Hab. III, 10, sq. הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם eius, qui tremore incutit 1 Sam. XXXI, 3. 1 Par. X, 3, הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם Deut. II, 25. Joël II, 6. Jer. V, 22. Ps. XCVI, 9. הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם Ps. CXIV, 7. 1 Par. XVI, 30.

5) *firmum, robustum* esse, unde הַבֵּן vis, robur. Verba enim ligandi, torquendi referuntur ad robur, v. ad הַבֵּן no. 3. (Arab. حُل med. Waw. vi polluti, potens, validus fuit. Gol. ex Maruph., حُل vires v. Tin. II, 674. حُل robur, حُل potestas Cor. 4, 10. Aethiop.

זָרָא: fortis fuit, valuit, זָרָא: robur, זָרָא: validus, fortis, robustus. Aram. הַבֵּן, מַלְאָה roboravit. Ethpa. roboratus est, fortiter egit). Ps. X, 5: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *firmae sunt viae eius* i. e. prospere cedunt res eius. Iob. XX, 21: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *non firma erit non duratura est felicitas eius.* Alex. *oza orphisa*. Syr. Ar. non durabit. A durando est

6) *manere, inde praestolari* (ut vie, יָהָה). Gen. VIII, 10 (cf. Comm. 12). SCHULTENS ad Prov. XXI, 7: „Sciatur illud morari sub הַבֵּן a torquendo esse profectum, plane ut σιρόειν; itemque ελάνειν, quod apud Hesych. inter alia est *ήγειν, όζαιν, άναυάσθαι, σιραγγείσθαι, ή διαείρειν*; quae verba omne genus morae amplectuntur.“

Hiph. causat. 4. *tremere fecit* Ps. XXIX, 8. — Hoph. fut. הַבֵּן pass. no. 3. *in lucem editus est*, poet. de creatione terrae Jer. LXVI, 8.

Pil. הַבֵּן 1) i. q. Kal no. 1. Ind. XXI, 23. — 2) causat. Kal no. 3: *parturire fecit* Ps. XXIX, 9, deinde i. q. *parturivi, peperit* Iob. XXXIX, 1 (4). Jes. LI, 2: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *ad Saram, quae peperit vos; et translate creavit, genuit, finxit.* Deut. XXXII, 18: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *Deus creator tuus.* Ps. XC, 2. Prov. XXV, 25: *boreas gignit pluviam.* XXVI, 10: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *magister creat omnium* (opp. qui stultum conducit, conducit transeuntes); i. e. artifex peritus omnia bene perficit, cin Meister bringt Alles zu Stande. Bene cadum Luth. ein guter Meister macht ein Ding recht, aber wer einen Hünpler dinget etc. In alia omnia abeunt recentiorum plurimi. — 3) i. q.

Kal no. 4. *contremuit* Iob. XXVI, 5. — 4) i. q. Kal no. 6. *expectavit*, sq. הַבֵּן Iob. XXXV, 14. — Aliud הַבֵּן est Po. rad. הַבֵּן.

Pul. pass. Pi. no. 2. *natus est.* Ps. LI, 7: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Iob. XV, 7: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם. Prov. VIII, 24: 25.

Hithpal. הַבֵּן 1) pass. Kal no. 2. *contorquei*, geschleudert werden, inde *irruere*, de turbine Jer. XXIII, 19. — 2) *torqueri* (doloribus, metu) Iob. XV, 20 de impio heantontimoruno. — 3) i. q. Kal no. 6. Pil. no. 4. *expectavit*, sq. הַבֵּן Ps. XXXVII, 7.

Hithpulp. הַבֵּן *doluit* (metaph.) Esth. IV, 4.

הַבֵּן n. pr. regionis Aramaeae Gen. X, 23, ubi uterque cod. Sam. זָרָא. Josephus (Ant. 1, 6 §. 4) *Oñoz* (ut pro *Oñoz* recte repositum Havercampius) ponit in Armenia, in qua est *Nolozorion* provincia, ex BOCHARTI coniectura h. l. intelligenda (Phaleg 2, cap. 9). MICHAELIS (spicileg. II pag. 135) mavult *Coclesyriam*, coll. הַבֵּן vallis, SCHULTHESSIUS (Parad. p. 282) Mesopotamiae partem australem, ab *arena* dictam: sed etymi in his rebus non magna est auctoritas. Probabilis *Rosenmullerus* (Alterthumsk. II, 309) confert *tractum Hule* (أرض الحولة) Burekhardti itin. I p. 8) Jordanis fontibus vicinum, ad quam sententiam commendandam provocare possis ad Saadiam זָרָא reddentem, est tamen hic tractus iusto minor et ad Aramaeam vix pertinuerit. Non liquet.

הַבֵּן n. arena (syr. أَرْض, sam. 𐤀𐤓𐤕, 𐤀𐤓𐤕, זָרָא, 𐤀𐤓𐤕, adeo armen. 𐌱𐌰𐌶, quod ab Aramaeis petitum) a volvedo et rotando dicta (q. d. Gerolle) vel utpote turbine circumacta (Jer. XXIII, 19). secundum Simonem a copia (quandoquidem vocabula roboris etiam ad numerum et copiam referantur, ut זָרָא, lat. magna vis). De arena deserti Ex. II, 12, et, quod longe frequentius, maris. Deut. XXXIII, 19. Jerem. V, 22. Persaepe ingens multitudo comparatur cum arena maris, variis formulis: הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם Gen. XXII, 17. Jos. XI, 4. Iud. VII, 12. 1 Sam. XIII, 5. 2 Sam. XVII, 11. 1 Reg. IV, 20. V, 9. הַבֵּן Jes. XLVIII, 19. Hab. I, 9, הַבֵּן הַבֵּן Gen. XXXII, 12. XLI, 49. Jes. X, 22. Hos. II, 1, הַבֵּן Ps. LXXXVIII, 27. הַבֵּן Ps. CXXXIX, 18, הַבֵּן Jer. LV, 8. (Ita ap. Hom. *ζώνης, φάσμας* II, 2, 800. 9, 385). Alibi eidem ingens pondus tribuitur Iob. VI, 3. Prov. XXVII, 3.

In verbis Iob. XXIX, 18: *cum nilo meo respirabo* הַבֵּן יָלַד אֶת הַבֵּן לֹא נִוְן לִפְתּוֹחַ הַיָּם *et sicut arenam multiplicabo* dies interpretes Hebraei *phoenicem* avem intelligunt, quem in suo genere unicum post amorum DIX aetatem senescentem ex casia thurisque surculis nidum construere in coque accenso cremari fabulabantur (v. Plin. 10, 2. Ovid. Met. 15, 391 al.); adeo codd. Babylonii discriminis causa scribunt הַבֵּן, et nescio an eandem traditionem exegeticam secuti sint LXX reddentes: *ὄπισθεν στέλεχος φοίνικος πολὺν χρόνον βύσσω* Hieron. *et sicut palma multiplicabo dies*, quae

ut nunc se habent verba, ad palmam quidem referenda sunt utpote arborem vivacem, fortasse tamen ex eadem illa interpretatione (הוּל *qoivai*) profecta sunt ab interprete male intellecta, nisi cum Tychemio. (ad Physiol. Syr. p. 98) statuere navis *σπλιχος* esse librarii eiusdem glossema. Cacterum omne hoc interpretamentum profectum videtur a coniectura ingeniosa magis quam vera ex verbis: cum *nido meo moriar* ducta: neque est quod a vulgari significato formae בחול (v. supra) recedamus. Plura disputavit BOCHARTUS in Hieroz. III, 809 sqq. Lips., qui quidem ipse Hebraeorum coniecturam probat, adde Schnltens. animadv. et Comment. ad h. l.

הוּל estr. הוּל, pl. הוּלִים, c. suff. הוּלִיָּהֵם Jes. XXX, 6 1) *vis, robor* (v. rad. no. 5, adde syr. et zab. מוּלָּא

vis, virtus, exercitus, מוּלָּא מוּלָּא fortis, potens). Ps. LXXIII, 12. LXXXIV, 8. Deut. XXXIII, 11. Prov. XXXI, 3: *ne des mulieribus robor tuum*. Zach. IV, 6 (ubi copulatur cum כֹּחַ et de viribus humanis dicitur, opp. רוח). אָזַר הוּל viribus anetus est Iob. LXXI, 7. אָזַר הוּל (v. אָזַר). *Robur arboris* poet. dicitur fructus eius Joel II, 22 (cf. Iob. XXXI, 39). Plur. *vires* Eccl. X, 10. Sed maxime de *fortitudine bellica*. הוּל עֵשָׂה fortem se praestitit Num. XXIV, 18. Ps. LX, 14. CVIII, 14. CXVIII, 15. 16 (de alia huius formulae potestate v. no. 3). גְּבוּרָה הוּל miles strenuus (v. גְּבוּרָה p. 262, no. 1, b). אָזַשׁ הוּל, pl. אָזַשֵׁי vir fortis, strenuus Iud. III, 29. XX, 44. 46. 1 Sam. XXXI, 12. 2 Sam. XI, 16. XXXII, 20 Keri. XXIV, 9, iron. de potatoribus strennis Jes. V, 22, allegor. fort. de pedibus Eccl. XII, 3 (sec. Chald. de brachiis). הוּל בֶּן הוּל 1 Sam. XVIII, 17. 2 Reg. II, 16. 2 Sam. II, 7: *estote viri strenui*. XIII, 28. XVII, 10. 1 Reg. I, 52. — Inde

2) *vis bellica i. e. copiae, exercitus*. (Cf. זָרַע no. 2, a, gr. *δυναμεις*, v. Wallii cl. no. 4, Sturzii Lex. Xenoph. bh. vv., *ισχύς* Aesch. Pers. 12, Xenoph., lat. *vis militum, vires* Liv. saepe de copiis; Simonis confert gr. *εληξ*, *εληξ* = *vis* turma militum ab *ελλω* = *habeo*). Ex. XIV, 28. 1 Reg. XX, 25. 2 Reg. VI, 15. Dan. XI, 7 et saepe, etiam plene הוּל הַיָּבֵּשׁ (nostr. Heeresmacht). 1 Par. XX, 1. 2 Par. XXVI, 15. De magno exercitu dr. הוּל גְּדוֹל 2 Reg. VII, 6. Ez. XVII, 17. הוּל כְּבוֹד 2 Reg. VI, 14. שָׂרֵי הוּל dux exercitus 2 Sam. XXIV, 2, pl. שָׂרֵי הוּל ibid. 4, et שָׂרֵי הַיָּבֵּשׁ 1 Reg. XV, 20. 2 Reg. XXV, 25. Passim arctiore sensu de *pedibus* dici videtur (v. אֵשׁ no. 1, l) et copulatur cum *equibus* et *curribus bellicis* Exod. XIV, 9. 17. XV, 4. 2 Reg. VI, 14. Psr. VIII, 22. Neh. II, 9. — Poet. de *expeditione bellica*. Ps. CX, 3: *dic militiae tuae i. e. quo in bellum egredieris*. — Dicitur etiam de alia *vi hominum* Ezec. XXXVII, 10, v. e. de magno comitatu reginae Sabaeae 1 Reg. X, 2, cf. etiam 1 Sam. X, 26 (ubi al. explicant בְּנֵי הַיָּבֵּשׁ, opp. בְּנֵי הַיָּבֵּשׁ).

3) *opes, bona, divitiae*, quibus aliquis valet polletque (nostr. Vermögen, gr. *δυναμεις* Sturzii Lex. Xenoph.

h. v., lat. *vires* pro opibus Gronov. Observat. 4, 24) Gen. XXXIV, 29. (Onk. ובכסף, sed Alex. *manicipia* intelligi) Ps. XLIX, 11. LXII, 11. Iob. V, 5. XV, 29. XX, 15. 18. XXXI, 25. Jes. VIII, 5. Jer. XV, 13. XVII, 3. Zeph. I, 13 cet. הוּל הוּל opes gentium Jes. LX, 5. 11. LXI, 6, הוּל עֵשָׂה id. X, 14. עֵשָׂה הוּל et הוּל הוּל opes sibi comparavit Deut. VIII, 17. 18. Ruth IV, 11. Prov. XXXI, 29. Ez. XXVIII, 4. גְּבוּרָה הוּל vir opibus pollens (v. גְּבוּרָה no. 1, d). — Plur. הוּלֵי הוּל opes. Jes. XXX, 6. — LXX saepe *πλοῦτος*.

4) Translate ad animum est *virtus, bonitas* (nostr. Bravheit, Tüchtigkeit, cf. etiam *fromm*, quod olim *fortem* notabat, v. Adel. II, 520). הוּל אֲשֵׁי הוּל viri boni Gen. XLVII, 6 (hu. l. i. q. strenui, industrii). Exod. XXVIII, 21. 25. הוּל אֲשֵׁה הוּל mulier proba Ruth. III, 11. Prov. XII, 4. XXXI, 10. הוּל בֶּן הוּל vir probus 1 Reg. I, 52, pl. Iud. XVIII, 2. גְּבוּרָה הוּל id. (v. גְּבוּרָה no. 1, c).

הוּל chald. estr. הוּל c. suff. הוּלִיָּהֵם Dan. III, 20 m. i. q. hebr. 1) *vis, robor*. Esr. IV, 23. הוּל הוּל viri fortes Dan. III, 20. הוּל קָרָא בְּהוּל clamavit vehementer III, 4. IV, 11. V, 7. 2) *exercitus*. III, 20. הוּל שְׂמָנָה i. q. הוּל שְׂמָנָה IV, 32. — In Targg. saepe pro הוּל, v. הוּלֵי הַשְּׂמָנָה.

הוּל (ad formam (לֵי) Jes. XXXVI, 2, et הוּל (de lectionis variatē circa scriptiōnem plenam et defectivam v. Mich. suppl. 736) pr. i. q. הוּל, inde

1) *exercitus* 2 Reg. XVIII, 17. Jes. XXXVI, 2, semel הוּל Obad. 20. Eodem referunt Ps. X, 10 sec. Keri i. q. הוּל הוּל quod reddunt: multitudo (v. הוּל no. 2 fin.) afflictorum, sed praestat sequi Chethibh, v. הוּלֵי הוּל, rad. הוּל.

2) *manitio*, spec. pars quaedam munimentorum, nimirum *antemurale* s. murus minor et exterior fossam ambiens, una cum pomoerio. Thren. II, 8: הוּל וְהוּלֵי. Jes. XXVI, 1: הוּל הוּל. 1 Reg. XXI, 23: *canes vorabunt Isabellam* *in pomoerio Jesreëlis* (sed in loco parall. 2 Reg. IX, 36 (בְּהוּל יוֹ) 2 Sam. XX, 15: *aggerem fecerunt contra urbem* *in pomoerio qui pertinebat usque ad antemurale* (vel pomoerium), *et omnes, qui cum Joabo erant, laborabant in diruendo muro*. Nah. III, 8. Ps. XLVIII, 14 (v. הוּלֵי). CXXII, 7. LXX ter (et praeterea Ez. XLII, 20. XLVIII, 15 pro הוּל) it. anou. gr. Ps. CXXII *ποσειτισμῶν*, semel *περιτις* Jes. XXXVI, 1, Synym. bis in Ps. *περίβολος*. Vulg. *bis antemurale* (cf. Hieron. ad Jes. XXVI, 1). Kimenius: *Magistri nostri hoc v. interpretantur murum minore, qui ante minore est. Interrogatus quid sibi roboris hoc Rabbi Chanina respondit: murus et filius muri*. Et ita Syrus ap. Jes. *בְּנוֹ מוּלָּא*. At vero praeter murum minore etiam pomoerium comprehendere hoc v., confici videtur ex 1 Reg. 2 et 2 Sam. I. c., cui accedit quod apud Talmudistas Ps. VII legitur pro pomoerio templi s. de spatio, quod templi murum ambibat (v. Lieutvoot Op. II, pag. 193 cf. *Faber* Archaeol. p. 289). Ipse Kimenius etiam proponit sententiam, *Κοίτης* et J. D. *Μιχαηλ* (suppl. 735 sqq.)

probatam, de qua הוּל pr. *vallis* sit (chald. הוּלָה), dein *fossa*, quam firmant coll. הוּלָה circum; sed illud tamen simpliciter, ut *munimentū* significatus a *robore* ductus sit. — Vulgo huc refertur Hab. III, 19: *Jova Dominus הוּלָה est munimentum meum*, sed quidam: *robur meum*?

הוּלָה f. Ps. XLVIII, 14 sec. scripturam vulgarem i. q. הוּלָה no. 2, sed 18 codd. exhibent הוּלָה (a הוּלָה), quod ipsum exprimitur LXX. Vulg. Syr. Chald. Hieron., idque praestat.

הוּלָה m. tremor (v. rad. no. 3) Ex. XV, 14, max. parturientis, cui ingentem timorem comparare solent. Mich. IV, 9: הוּלָה הוּלָה הוּלָה הוּלָה Ps. XLVIII, 7. Jer. VI, 24. XXII, 25. L, 33.

הוּלָה f. dolor, tormentum Iob. VI, 10, v. rad. no. 2.

הוּלָה (arenosum, a הוּל et הוּל) et הוּלָה n. pr. 1) oppidi Moabitarum Jer. XLVIII, 21; 2) oppidi sacerdotalis in montanis Judae Jos. XV, 5t. XXI, 15, quod quidem posterior הוּלָה scribitur. Cf. הוּלָה.

הוּלָה (fortis) n. pr. viri Num. I, 9, II, 7.

הוּלָה 2 Sam. X, 16 (1 Kennic. הוּלָה) c. IIe locali הוּלָה, Chethibh הוּלָה (3 codd. הוּלָה) Comm. 17 n. pr. loci inter Jordancem et Emphritem, pugna Davidis cum Hadadesare nobilis, de quo praeterea nihil constat. Quid sit הוּלָה, iam Paalipomenon auctorem latuisse videtur, qui in loco verba (1 Chr. XIX) V, 16 omittit verba הוּלָה וְנִבְרָא הוּלָה, et V, 17 הוּלָה הוּלָה ponit אֲרָבָה: LXX dant V, 17 Χαλαμιάς (multi codd. Χαλαμιά), V, 18 Αἰλίμ, unde Jos. (Ant. VII, 6 §. 3) effinxit regem Mesopotamiae Χαλαμιάς dictum.

הוּלָה n. pr. oppidisacerdotalis in tribu Judae 1 Par. VI, 43, quod apud Josuan הוּלָה appellatur, v. הוּלָה no. 2.

הוּלָה m. dolor parturientis, cum tremore coniunctus (cf. ad no. 4 et הוּל). Nah. II, 11: הוּלָה הוּלָה הוּלָה הוּלָה Jes. XXI, 5. quomodo comparari solet terror maximus Ez. XXX, 4. 9.

הוּלָה m. 1) *altatio*, *chorea* (Reigentanz), quam saltabant puellae tympana pulsantes Jer. XXXI, 4, 13, etiam in sacris Ps. II, 3. CL, 4. — Ps. XXX, 12: *mutasti luctum meum in choream*. Thren. V, 15. — 2) n. pr. viri 1 Reg. 7, 11.

הוּלָה f. i. q. הוּלָה no. 1. *chorea* Cant. VII, 1, pl. *choreae* Ex. XXXI, 19. Iud. XXI, 21, maxime ad victoriam celebrandam institutae Iud. XI, 34. 1 Sam. XVIII, 6. XXI, 12. XXIX, 5.

הוּלָה rad. inusit. *nigrum esse*, pr. adustum esse, conf. הוּלָה caluit, sd arab. etiam niger fuit, הוּלָה niger, gr. αἰθω, αἰθω niger de fumo Od. 10, 152.

Pind. Pyth. 1, 44, ab αἰθω mo. Eiusdem originis est syr. הוּלָה niger. Inde

הוּלָה adj. niger, fuscus Gen. XXX, 32. 33. 35. 40.

הוּלָה f. murus, v. הוּלָה.

הוּלָה fut. הוּלָה Jerem. XXI, 7 et הוּלָה, sed 1 pers. אֲחַס 1) *misereri* alicuius, Ez. Ps. LXXII, 13: הוּלָה הוּלָה הוּלָה *miseret cum tenuis et inopis*. Refertur etiam ad res, quarum interitum iacturam *dolemus*, Jon. IV, 10: אֲחַס הוּלָה הוּלָה הוּלָה *te miseret ricini emortui, et me non miseret Ninives delendae*? dir ist's leid um den Wunderbaum, und mir sollte es nicht leid thun um Ninive? (cf. infra Gen. XLV, 20). Hinc 2) *parcere*, sq. Ez. Neh. XIII, 22: הוּלָה הוּלָה הוּלָה *parce mihi pro clementia tua*, Jer. XXI, 7. Joel II, 17, absol. Jer. XIII, 14. Ez. XXIV, 14. (Chald. הוּלָה id., הוּלָה misericordia, syr. مَرْهَم sq. هَوَّلَ pepercit, v. Castell. adde Barhebr. 385. 410, هَوَّلَ هَوَّلَ indulgentia, misericordia. Arab. هَوَّلَ fut. I sq. ل propitius, clemens, misericors fuit).

Cacterum in hac radice struenda observandum est, miserendi et parcendi actum plerumque non tam ipsis hominibus, sed oculis tribui (ut alibi et robur et remissio manibus cf. הוּלָה הוּלָה, contabescencia itidem oculis v. הוּלָה), 1) *significatione miserendi et dolendi* Gen. XLV, 20: הוּלָה הוּלָה הוּלָה *ne miseretur oculus vester suppellectilis vestrae* i. e. ne dolens suppellectilem relinquendam: 2) *parcendi significatu* Deut. VII, 16: הוּלָה הוּלָה הוּלָה *ne parcat visus oculus tuus* i. e. ne parce iis. XIII, 9. XIX, 15. 21. XXV, 12. Jes. XIII, 18. Ez. V, 11. VII, 4. 9. VIII, 18. IX, 5. 10. XVI, 5. XX, 17 (Judith II, 11: *ab gelasetu o dydalmos sou*). Semel ellipt. 1 Sam. XXIV, 11: הוּלָה הוּלָה *et (oculus meus) tibi pepercit*. Ex his colligas originem esse in *oculis s. vultu clemente, misericorde, indulgente* (cf. عَيْنُ الرَّحْمَةِ oculus misericordiae vit. Tim. 1, 512, عَيْنُ مَرْهَمِ لَدُنْكَ id. Assem. III, 2 p. 113), et SCHULTESIUS (clav. dial. p. 265), STORRO (observ. 29. 30) al. הוּלָה pr. est oculus compressus, inde convivuit, indulsit, cf. nostr. nach-seln, durch die Finger seln, coll. عَيْنُ oculus ex parte clausit (pr. consuit coll. הוּלָה), عَيْنُ angustis oculis fuit, III compressit oculos acutioris visus causa vel solem intuens. Mihi tamen probabilius, primariam vim esse in *dolendo* (i. q. talmud. עַיְנֵי הַיָּדָד v. Buxtorf. h. y.) et הוּלָה עַיְנֵי pr. esse *dolere propter* (aliquem, aliquid).

הוּלָה littus, v. הוּלָה.

הוּלָה n. pr. vide ibid.

הַרְצוֹן rad. inusit. Syr. Pa. مَدَّعِي cinxit, cf. مَدَّعِي, حَاطَ circumdedit. (Quod praeterea Simonis eiusque editores laudant aeth. הַרְצוֹ circumdedit, ex Castello prob. petitum, id delendum, si quidem אַחַתְּחַרְצָא: nihil aliud est atque observavit, v. Ludolf p. 61). Inde

הַרְץ pr. paries, murus (i. q. הַרְצוֹ), dein spec. *latus exterius* (aedium), unde sibi opponitur גְּבֻחַת הַרְצוֹ a latere interiore et exteriori (intrinsecus et extrinsecus), pr. a latere aedium et parietis, von der Haus-Seite und von der (äussern) Wand-Seite. Gen. VI, 14. Exod. XXV, 11. XXXVII, 2. Inde est

1) subst. *quidquid foris est*, max. extra domum, sed passim etiam extra conclave (2 Sam. XIII, 18. Neh. XIII, 8), extra urbem (Hos. VII, 1), extra castra (Deut. XXXII, 13). הַרְצוֹ ab- extra domum (von ausser dem Hause, von draussen her) Jud. XII, 9. 2 Reg. IV, 3. אֶל הַרְצוֹ (nach aussen hin) Ez. XLII, 9, הַרְצוֹ הַחַוּטוֹ hinauswärts ib. XLVII, 2. Inde

a) *platea*, ut quae *extra domum* est. Jer. XXXVII, 21: הַרְצוֹ הַרְצוֹ הַרְצוֹ הַרְצוֹ *platea pistorum*, quae Hierosolymis erat. IX, 20. Jes. LI, 23. Prov. VII, 12 (ubi opp. foro). Plur. הַרְצוֹת *plateae*. Jes. V, 25. X, 6. XV, 3. XXXIV, 11. Thren. IV, 5. 8. 14. Jer. VII, 17. XI, 6. XXXIII, 10. XLIV, 6 et saepe. הַרְצוֹת *in plateam* Prov. V, 16. הַרְצוֹת *litum platearum* Ps. XVIII, 43. Mich. VII, 10. Zach. IX, 3. X, 5. בְּרֹאשׁ כַּל-הַרְצוֹת *in quovis angulo platearum* Jes. LI, 20. Nah. III, 10. Thren. II, 19. IV, 1. — 1 Reg. XX, 34: הַרְצוֹת הַרְצוֹת לְךָ בְּרִנְשׁוֹת הַרְצוֹת הַרְצוֹת *plateas fac tibi Damasci, sicut fecit pater meus Samariae*, extrinse tibi domus integrasque plateas in urbe mea regia tanquam in proprio solo. (Al. fac tibi fora rerum venalium, unde vectigalia accipias: sed הַרְצוֹ distinguitur a רְחוֹב *Prov. VII, 12*. Grotius intelligit *munitiones* et praesidia militaria in agro Damasceno condenda, invito linguae usu: alii *pascua*, sed vix dicas: לְ הַרְצוֹת *facere sibi pascua*, pro: uti pascuis, praesertim quum הַרְצוֹת non tam *pascua* significet, quam *deserta*).

b) *quod extra urbem est, campus, rus, ager* (cf. chald. בַּר י. q. הַרְצוֹ et *campus, rus, Mare. I, 45: אֶרֶץ לְבַנְיָמִן אֶרֶץ לְבַנְיָמִן אֶרֶץ לְבַנְיָמִן*). Job. XXVIII, 17: הַרְצוֹת הַרְצוֹת הַרְצוֹת *non supererit nomen eius in rure*. Parall. הַרְצוֹת הַרְצוֹת. Eodem pertinet הַרְצוֹת foris i. e. in campis (procliv.), opp. הַרְצוֹת in conclavibus. Deut. XXXII, 25. Thren. I, 20 cf. Mt. XXIV, 26: הַרְצוֹת הַרְצוֹת, הַרְצוֹת הַרְצוֹת. — Plur. הַרְצוֹת *Job. V, 10: הַרְצוֹת הַרְצוֹת הַרְצוֹת demittens pluviam super campos*. Parall. הַרְצוֹת הַרְצוֹת. Prov. VIII, 26: הַרְצוֹת הַרְצוֹת *dum novulum creata erat terra cum campis*.

2) *adv. foris* Deut. XXIII, 14, unde הַרְצוֹת foris (extra domum) nata Lev. XVIII, 9, et foris Deut. XXIII, 13. Cum He parag. הַרְצוֹת foris post verba motus Ex. XII, 46 (additur הַרְצוֹת). 2 Chr. XXIV, 8. XXIX, 16. Num. XXXV, 4, et poet. foris (extra urbem) Jes. XXXIII, 7, et 1 Reg. VI, 6 (ubi tamen pr. est: *nach*

aussen hin). Cum art. הַרְצוֹ foris Neh. XIII, 8. Ind. XIX, 25, et c. He loca הַרְצוֹת id. Gen. XV, 5. XIX, 17. XXIV, 29. XXXIX, 12. 13. 15. 18. Deut. XXIV, 11. Jos. II, 19 (ex domo in plateam). 2 Sam. XIII, 17 (e conclavi); it. foris (nostr. nach aussen) 1 Reg. VIII, 8. 2 Par. V, 9.

Cum praeposit. a) הַרְצוֹ foris, extra tentorium Gen. IX, 22, extra domum (in platea) Ex. XXI, 19. Dent. XXIV, 11. 2 Reg. X, 24. Esr. X, 13. Job. XXXI, 32. Prov. I, 20. XXII, 13. Cant. VIII, 1. Jes. XLII, 2. Jer. VI, 11 cet., extra urbem Gen. XXIV, 31. Hos. VII, 1. — b) הַרְצוֹ poet. id. Ps. XLI, 7. Ez. XLI, 17. XLII, 7. לְהַרְצוֹ (draussen hin) 2 Chr. XXXII, 5. — c) הַרְצוֹ i. e. in campis (v. supra 1, b), *extrinsecus* (von aussen), opp. הַרְצוֹ von innen. הַרְצוֹ id. Ezech. XLI, 25. Sq. הַרְצוֹ *extra*, post verba quietis, v. c. הַרְצוֹ לְבַנְיָמִן extra urbem Gen. XIX, 16. XXIV, 11. הַרְצוֹ לְבַנְיָמִן extra castra Ex. XXIX, 14. XXXIII, 7. Lev. VIII, 17. XIII, 46, הַרְצוֹ לְבַנְיָמִן 2 Reg. XXIII, 4 et saepe: raro post verba motus 1 Reg. XXI, 13. הַרְצוֹת id. Ez. XL, 40. 44. — d) הַרְצוֹת *foris* (hinaus) Ez. XXXIV, 21. — e) הַרְצוֹת *extra* (post verba motus) nostr. *hinaus vor*. Lev. IV, 12: אֶל הַרְצוֹת הַרְצוֹת *hinaus vor das Lager*. 21. VI, 4. X, 4. 5. XIV, 3. XVI, 27. XXIV, 14, אֶל הַרְצוֹת לְבַנְיָמִן Levit. XIV, 40. 41. 45.

3) *Abit in praepos. הַרְצוֹ praeter* (ausser). Eccl. II, 25: הַרְצוֹ הַרְצוֹ הַרְצוֹ הַרְצוֹ *quis epulatus est et quis genio indulsit praeter ne?* LXX. *αὐτὸς αὐτοῦ* (pro *genio*) et ita Syr. *لَا يَحْتَسِبُ*, sed Targ. בְּרַךְ הַרְצוֹ *praeter me*, cf. de chald. בְּרַךְ הַרְצוֹ quod in Targ. frequentatur pro הַרְצוֹת בְּרַךְ Buxtorf. pag. 317, de syr. et zab. *لَا يَحْتَسِبُ* Ephraem. III, 503. Norb. p. 22 Kimchi: זְוִלְהִי. Aben Ezra: *כְּבֹד בְּרַחֲמֵי*. Jarchi: *בְּרַחֲמֵי*. Ipsum nostrum הַרְצוֹ habes in Mischna Kilaim 2, 5: הַרְצוֹת הַרְצוֹת הַרְצוֹת *totum praeter speciem unam*, et apud Rabbinos in formula: הַרְצוֹת *salvo honore eius*. Fuerunt, qui sententiam illam minus idoneam indicarent, quum *praeter* Salomonem etiam alii genio indulsissent, et propterea הַרְצוֹ comparative acciperent: *magis quam ego*. *בְּעַן מִלֵּכָה יוֹתֵר מִמֶּנִּי* Luth. *wer hat fröhlicher gegessen und sich ergetzet denn ich?* et ita Geierus, Noldius (Vindl. p. 880). Sed per linguae usum hoc vix licet, et sai erit sententia, modo verbum cum emphasi pronunciat, quis vere genio indulsit? quis dicere potest, se enio vere indulsisse, praeter me?

הַרְצוֹ m. paries Ez. XIII, 1. Arab. حَائِط id.

הַרְצוֹת m. הַרְצוֹת f. adj. *exterius, exterius*. Opp. הַרְצוֹת Ez. XLI, 17. הַרְצוֹת הַרְצוֹת *exterius* Ez. X, 5. XI, 17. 31. XLII, 1. 14. XLVI, 20 cet. הַרְצוֹת הַרְצוֹת *negotium exterium* i. e. *avile* (opp. sacro) 1 Par. XXVI, 29. Neh. XI, 16. — הַרְצוֹת foris 1 Reg. VI,

29. 30. et הוּגַר מִלְּדָל (Mildel) id. pr. nach dem Aeußern zu. 2 Reg. XVI, 18 id.

הוּגַר rad. inusit. i. q. arab. حَاطِي circumdedit, amplexus est. Orta videtur ex הוּגַר ב, emollito, v. 395 A. Inde

הוּגַר Ps. LXXIV, 11 Chethibh i. q. הוּגַר sinus. Sed Prov. VIII, 29 הוּגַר est pro הוּגַר a rad. הוּגַר:

הוּגַר raro הוּגַר Prov. XVII, 23, c. suff. הוּגַר Ps. XXXV, 15 et הוּגַר Job. XIX, 27 m. 1) sinus i. e. pectus cum brachiis, ab amplectendo dictus (cf. הוּגַר הוּגַר Prov. V, 20), it. sinus vestis i. e. ea pars vestis, qua sinus tegitur. Exod. IV, 6. 7. Prov. VI, 27. XVI, 33. Nota formulae: a) הוּגַר בְּהוּגַר cubat in sinu (viri, mulieris, uxoris), de complexu venereo 1 Reg. I, 2. Mich. VII, 5 cf. Gen. XVI, 5. 2 Sam. XII, 8. Prov. V, 20, dilectus vir, in cuius sinu cubat i. e. coniux dilectus Dent. XXVIII, 56, et ita הוּגַר הוּגַר XIII, 7. XXXVIII, 54. Sed b) cubare in sinu matris et matris dicuntur etiam infantes Ruth IV, 16. 1 Reg. III, 20. XVII, 19, cf. Thren. II, 12. 2 Sam. XII, 3 de ovcula: in sinu eius cubabat, eratque ei instar filiae. Contra parentes dicuntur in sinu gestare infantes (עֲרִישׁ הוּגַר) Num. XI, 12, unde Jes. XL, 11 de pastore: in sinu gestat (agnos tenellos). Aliud tamen esse videtur Ps. LXXXIX, 51: memento, o Deus, ignominiae servorum tuorum הוּגַר הוּגַר ubi per sententiam vix licebit interpretari: quod in sinu gestavi populos multos, quamquam durior videtur vulgaris interpretatio: quod in sinu pertuli ignominiam populorum multorum. (Cf. gr. εἰς κόλπον εἶραι Joh. I, 18, in sinu et complexu alie. esse Cic., in sinu gestare Ter.). — c) הוּגַר הוּגַר Jer. XXXII, 18, הוּגַר הוּגַר Ps. LXXXIX, 12, הוּגַר הוּגַר Jes. LXXV, 6 rependit alicui in sinum (Dens actiones) et הוּגַר הוּגַר mensus est in sinum Jes. LXXV, 7, id quod alibi est הוּגַר הוּגַר Iud. IX, 57. 1 Sam. XXV, 39. Joel IV, 7, neque audiendus WIKERTS (Lex. p. 323), qui plenam mensuram hac formula significari docet non manu sed sinu vestium excipiendum coll. Luc. VI, 38: nihil enim aliud in ea inest, quam aliquid eo redire unde profectum sit,

cf. etiam locutionem Arabum رَدِي فِي سَحْوَرِي redit in iugulum eius, vit. Tim. I p. 30 Mang. cf. Willmeti Lex. arab. p. 16. Aliosum pertinet Ps. XXXV, 13: הוּגַר הוּגַר et precatio mea in sinum meum revertebatur, i. e. contextu ferme flagitante: precabar capite in sinum inclinato id est ardentissime. — Ad sinus vestis referuntur hae formulae: d) הוּגַר הוּגַר donum s. largitio in sinum (ingesta) Prov. XXI, 14 et הוּגַר הוּגַר donum ex sinu i. e. clam datum Prov. XVII, 25 (cf. lat. sinum laxare et sinum expedire, quod est munera expectantium Sen. epist. 119. Sen. Thyest. 430). Ps. LXXXIV, 11: הוּגַר הוּגַר et medio sinu extrahere manum et perde. In sinu enim reconditur manus, dum nil agit. — Denique sinus est

etiam i. q. קֶרֶב. Job. XIX, 27: קָלַג בְּלִיזְתִי בְּקֶרֶב. Eccl. VII, 9: בְּקֶרֶב בְּהוּגַר בְּשִׁינָיִם נִחַמְתִּי.

2) metaph. est a) sinus curvatus i. e. cava pars eius 1 Reg. XXII, 35; b) sinus altaris i. e. basis, fundamentum eius (הוּגַר Lev. IV, 7), in quo altare quasi recumbit Ez. XLIII, 13. 17, plenus הוּגַר הוּגַר Comm. 14. R. Levi: הוּגַר הוּגַר Targ. et alii ex Hebraeis mediam partem intelligunt, Simonis eam partem, in qua ignis alitur, utrumque repugnante contextu.

הוּגַר fut. הוּגַר 1) candidus fuit, inde palluit facies.

Jes. XXIX, 22: הוּגַר הוּגַר הוּגַר לא עָהָה פָּנָי הוּגַר הוּגַר iam non pallescet facies eius i. e. non pudescat erit. Et enim non erubescere tantum est hominis pud facti, sed etiam pallescere (v. Zeph. II, 1). LXX. τὸ πρόσωπον μεταβάλλει. Targ. לא אפיהוּן גִּישְׁבוּן. Saad. المعنى في فنيو יהירו. لا يبيت. Abulwalid: المعنى في فنيو יהירו هو معنى قول ابراهيم فنيو יהيرو برבים 22 יהירו idem valet quod in verbis talmudicis: facies eius expalluit in multitudine. Kimchi: designat pudorem pallore, quia pallescit facies hominis, qui pudore suffunditur, et ita dicitur in Talmude (Sanhedrin fol. 107 recto): יהירו יהירו qui fuit in pallescat facies socii sui coram multitudine. Eadem formula est Berach. fol. 43 verso. Chethuboth fol. 67 verso. Facile iherosol. caremus coniectura a SECKERO et LOWTHO proposita הוּגַר הוּגַר, quam non inepta, quum הוּגַר הוּגַר saepe copulatur v. Jes. I, 29. Ps. XXXV, 4. 26. (Syr. مدهو albus fuit, Pa. Aph. dealbavit. مدهو syr. et zab. albus, candidus, حار مدهو albedo. Chald. הוּגַר id. Arab. med. quiesce. حار candidus fuit, de veste, oculo Conj. IX. id. حوارى

candidus, nitens, de cute. De permutatione verborum הוּגַר mobil. et quiesce. v. Lgh. 407. Etiam apud Hebraeos haec forma est in nomm. הוּגַר, הוּגַר, et nomm. pr. הוּגַר, הוּגַר.

2) translate: splendidas, nobilis fuit i. q. הוּגַר no. 2. Vestigia huius significationis v. in הוּגַר, הוּגַר.

הוּגַר m. linteum candidum et subtile. Esth. I, 6. VIII, 15. LXX. λίνθος. Saadias: הוּגַר i. e. sericum. Affine est حورى sericum album, v. Schroeder de vest.

p. 40. 215, unde الحورى venditor sericorum, aethiop. חור: bombycinum, auctore Ludolfo p. 36. Aliud inclinat v. s. rad. הוּגַר.

הוּגַר i. q. הוּגַר. Plur. הוּגַר poet. pro הוּגַר panni lintei et byssini. Jes. XIX, 9. LXX. λίνθος. Kimchi: הוּגַר הוּגַר. Vulg. subtilia. Qui praefacte negant, esse terminationem pluralem, quibus equidem accedere non possum, cum Verbruggio (de plurali numero §. 96) הוּגַר h. l. accipit pro terminatione adj. (ut in הוּגַר), vel, ut Hitzigius, formam הוּגַר הוּגַר = הוּגַר הוּגַר petiam M m m

censent. Pluralem praeter Vulg. et Kimchium agnovit etiam Targ. בַּבְּרֵן.

הורן v. rad. הור.

הורן nobilis v. rad. הורן.

הורן chald. candidus. Dan. VII, 9.

הורין (fortasse lintearius, ut arab. حَبْرِي) n. pr. viri 1 Par. V, 14.

הורין v. הורין p. 366 A.

הורין m. panis albus, similitudineus, prob. a הור quod farinam albam, similitudinem significasse videtur et terminatione ה. Brot aus feinem Semmelmehl. Kuchen. Semel in V. T. legitur Gen. XL, 16: סֶלֶם הָרִי i. e. canistra panis (Brot-Körbe), sive panibus plena, sive in quibus vulgo panis portabatur. Sed praeterea in tractatu Mischnico Edajoth 3 §. 10: כֶּסֶף גְּרִיזֵן פֶּתִיחַ פָּנֵס מַגְנִי וְכֶסֶף אַלְבִּי opponuntur panibus tennibus רֶקֶקֶן et a Maimonide explicantur panibus גְּרִיזֵן בֵּין בֵּן הַשֶּׁמֶת גְּרִיזֵן species panis magni. Ex vett.

optime Saadias simili vocabulo usus حَوَارِي panis albus, farina alba, et similiter LXX. zará zordqitáv. Aqu. zóqit-roi ἄρτοι. Vulg. canistra farinae. Syr. ܟܘܪܝܐܢܐ alba. Gr. Venet. zóqitroi πέλτρον. Onk. סֶלֶם הָרִי. Et ita Jon. Sam. Alii repetunt a הור foramen, et canistra intelligunt perforata, reticulata, quod frigidius videtur. Ita tamen Symm. zará βύσσιν; et eandem interpretationem Kimchius ab albedinis potestate repetit, nimirum canistra ex viminibus albis et decorticatis contexta intelligens. — Aliud הור v. rad. הור.

הורם (fort. nobilis, ingenuus, v. rad. no. 2) Huram n. pr. quod gessit 1) rex Tyrius, Davidis et Salomonis aequalis et amicus, qui foedere cum his regibus inito Davidi regiam, Salomoni templum et classem exstructuro ligna et artifices misit. In Paralipp. (1 Par. XIV, 1. 2 Paralip. II, 2. 11. 12. VIII, 2. 18. 21) nomen eius constanter (praeter I, 14, 1 Cheth.) scribitur הורם, sed 2 Sam. V, 11, 1 Reg. V, 1 — 18. IX, 11. 12. 14. 27. X, 11 הורם. Plura de eo tradunt Dios et Menander Ephesius ap. Jos. e. Apion. 1. 17. 18, ubi idem Ἐθιοπός (הורם) appellatur, Abibalis filius, et patre defuncto 34 annos regnasse dicitur. Eandem formae varietatem habes no. 2.

2) artifex Tyrius ab Hiram rege Salomonis missus 2 Par. IV, 11, etiam הורם dicitur 1 Reg. VII, 13, הירוב ib. Comm. 40. Item dicitur 2 Par. II, 12 (in epistola Hiram ad Salomonem) הורם אבִי הורם, et IV, 16 הורם אבִי, quod vulgo pleniori nominis proprii formam esse voluit, appellative accipiendam vel: nobilis est pater meus, pater eius i. e. filius nobilis, vel Huram est pater meus i. q. filius Hurami (vide de patre eius 2 Par. II, 13). Sed non negligendum videtur, in priore loco, ubi Hiramus rex loquitur, prima persona dici אבִי הור, in posteriore, ubi scriptor, e. ה' אבִי; et propterea non displicet interpretatio J. F. DE MEYER (der Tempel Salomo's, p. 49 sqq.), qui

אבִי הורם appellative accipit: II, 12: Huramum patrem meum i. e. vel qui mihi a consiliis est, vel magistrum meum, meinum Rathgeber, meinum Meister (cf. אב no. 4, 5), et IV, 16: Huramus pater eius. Ita LXX II, 12, Vulg. atroque loco, Targ. ה' הורם H. magister, ה' הורם H. magister eius. Ad priorem locum certe haec ratio egregie accommodata est, frigidius videtur in posteriore, ubi etiam LXX אבִי omiserunt.

3) viri Benjaminitae. 1 Par. VIII, 5.

הוריה (nobilitas) n. pr. viri Adullamitae Gen. XXXVIII, 1. 12.

הורם v. הורם no. 1. 2.

הורום v. הורם no. 2.

הורין rad. innsit, quam perforandi, cavandi vim habuisse monstrant nomina derivata, cogn. radd. בור no. I, חור no. III. Congruunt nonnulla derivata rad. חור, ut חורין foramen ani, חורין ostium fluminis.

הורין (Jes. XI, 8) 1) foramen, ut viperac Jes. XI, 8, inde de carcere subterraneo et pessimo (mostr. Loch) Jes. XLII, 22, ubi בְּהַרְמִים idem est, quod in altero hemistichio קְרָאִים בְּהַרְמִים.

2) n. pr. complurimum virorum a) regis Midianitarum Num. XXXI, 8. Jos. XIII, 21. b) mariti Mirjamae, sororis Moysis Exod. XXII, 10. XXIV, 14. c) 1 Chr. II, 19. 50. IV, 1. 4, cf. II, 20. Ex. XXXI, 2. d) Neh. III, 9. e) 1 Reg. IV, 8. — Aliud v. sub rad. הורין.

הורין Ez. VIII, 7 1) foramen 2 Reg. XII, 10. Ez. I, 6, de fenestra Cant. V, 4, de cavo oculi Zach. XIV, 12. 2) caverna Iob. XXX, 6. 1 Sam. XIV, 11, de lustro ferarum Nah. II, 13. — Alia v. sub rad. הורין et הורין.

הורין (troglodyta, cavernas habitans, a הור et terminatione ה) n. pr. 1) populi, qui antiquissimo tempore montana Scir rupibus excavatis abundantia (v. ΒΕΡΚΗΝΑΚΑΡΤΑ itin. Syr. II, 204 sqq.) habitabat (Gen. XIV, 6), ab Edomitis postea pulsus est (Deut. II, 12. 22) Gen. XXXVI, 20 — 30. Phr. הורין Deut. II, 12. In reliquis locis sing. הורין collect. est positus. 2) complurimum virorum a) viri Horitae Gen. XXXVI, 22. 1 Par. I, 39. b) Num. XIII, 5. — Aliud הורין v. rad. הורין.

הורין (terra cavernarum, a הור = הור et הורין) n. pr. regionis ab austro Damasci, inter Trachonitum, Gaulonitum (גולן) et Ituraeam sitae Ez. XLVII, 16. 18, a cavernis dictae, quibus ea regio abundat. gr. Λιγαυίτις (v. LXX. I. e.), quae apud Josephum plerumque copulatur cum Trachonitide et Ituraea (Archaeol. 17. 11 §. 4. bell. iud. 1. 20 §. 4. 2, 17 §. 4). Nomen hebraicum etiam in Talmude obvium est (v. LIGHTFOOT cent. geogr. ad Luc. I), et congruit cum arabico حوران Abulf. Syr. p. 106. Schult. ind. geogr. v. Hauran, quod hodieque in

usu est. Cf. RELANDI Palaest. pag. 105, prae caeteris autem uberiorum eius regionis descriptionem in BRUCKHARDTI it. Syr. p. 111 sqq. 393 sqq. 416 sqq. ed. germ.

הוּר (caverna), v. בית הוּר p. 195 A.

הוּר (duae cavernae) n. pr. oppidi Moabitarum in elivo siti Jes. XV, 5. Jer. XLIII, 3. 5. 31. Nom. gent. הוּר Neh. II, 10. 19.

הוּר semel הוּר (Ps. LXXI, 12 Chethibh)

1) *festinare*. (Arab. حاش med. Je trepide fugit. Est haec rad. ex onomatopoeiis et sonum celerissimi cursus imitatur, ut germ. *huschen*. transit. *haschen*, it. *hasten*.)

Hast, hetzen. Vicina sunt arab. حَرَّ movit, agitavit, excitavit ad alacritatem, hissen, hetzen; حَرَّ id., حَرَّ agitavit, intrans. celer fuit, حَشَى timuit, hebr. הָרָה fugit, confugit, עָשׂוּ, עָשׂוּ, עָשׂוּ q. v.). Constr. a) absol. 1 Sam. XX, 58, etiam pro cito advincere, adpropere Dent. XXXII, 35. b) sq. עָשׂוּ ad aliquid, Job. XXXI, 5. (Forma הָרָה in hoc loco est pro הָרָה, c. Dag. forti oculo, coll. הָרָה 1 Sam. XV, 19 et הָרָה XIV, 32 Keri pro הָרָה a rad. עָשׂוּ, עָשׂוּ, עָשׂוּ). c) sq. gerundio: festinare ad aliquid faciendum Ps. CXIX, 60. Hab. I, 8, it. dativo nominis. Ps. XXXII, 20: הָרָה לְעֶזְרִי הָרָה לְעֶזְרִי *festinavi ad auxilium mihi ferendum*. XXXVIII, 22. XL, 11. LXX, 2. LXXI, 12, et eadem sententia d) c. dat. pers. Ps. LXX, 6: הָרָה לְעֶזְרִי *Deus, succurre mihi cito*. CXLII, 1. Part. pass. (potestate activa) *festinus*. Num. XXXII, 17.

2) Transfertur a) ad vehementerem motum internum. Job. XX, 2: הָרָה לְעֶזְרִי *propter impetum s. fervorem meum in me* i. e. quo agor, et inde b) ad animi *passiones, voluptates et libidines*. Eccl. II, 25: הָרָה לְעֶזְרִי *quis epulatus est et quis genio indulsit?* s. vitae voluptatibus fructus est. Ex contextu tale quid certum, quanquam in isto verbi usu confirmando subsidia nostra non satisfaciunt. Veteres e contextu coniiciunt (LXX et Syr. *quis edet et bibet?* Vulg. *quis deliciis affluit?*) et linguae cognatae nihil offerunt, quod magnam lucem praebet, nimirum nil nisi *sentiendi et dolendi patientique* significatum, cumque magis in rad. הָרָה, quam in הָרָה. Apud Rabb. est הָרָה sensus, de quinque sensibus, part. Ho. הָרָה, quod sensibus percipitur. sensibile, הָרָה id., aeth. ἠρῖ:

sensus; arab. حَسَّ itid. est: sensit, persensit IV. id.

Cor. XXI, 12, حَسَّ intellectus Har. 4 p. 40 Sch., حَسَّ

sensus. quales quinque sunt, syr. حَسَّ id. Ephr. III, 184, ubi haec sunt verba: حَسَّ *postquam sensit Abramus, Deum esse cet. Dolendi, inde sollicitè curandi potestate perfringens est in Mischna* (v. Buxtorf. et Hartmann. in suppl. ad lex. nostr. e Mischna p. 130, et in Wieneri theol. Zeitschr. I, p. 38) et ita fut. הָרָה

est Ps. LXXIII, 21 Targ. פּוּר הָרָה *patienti vim habet* syr. חָרָה passus est, unde חָרָה etiam de animi passione,

חָרָה 1 Thess. IV, 5 pro gr. *ἀνάσσει ἐπιθυμίας*. Quae ubi accurate consideraveris, non multa ea profecto suppeditebunt, quae usui biblico respondeant. Alii quidem, ut H. Alb. Schult. (apud J. H. van der Palm ad h. l.) a sentiendi potestate hanc derivant interpretationem: *quis sensibus indulsit?* i. e. voluptatibus corporis, vel, ut barbare dicunt, sensualibus, sed nulla exstant exempla,

in quibus radd. הָרָה, arab. حَسَّ ad voluptates referantur ope sensuum perceptas. Alii, quos laudat Kimichius, coll. tabud. הָרָה hanc in modum interpretabantur: הָרָה *quis magis sollicitè curat ut delicate vivat et edat et gaudcat, quam ego?* Hartmannus l. e. verba הָרָה et הָרָה mediae significationis fuisse et praeter *dolendi etiam gaudendi sensus* significasse suspicatur, sed exemplis non probat: quod quam incertum sit, in pronuntio positum est. Fuerunt propterea, qui de scriptura mutanda cogitarent, ut v. d. PALM, qui tentat: הָרָה הָרָה idque reddit: *quis lautius vivit quam ego?* radici הָרָה aut הָרָה tribuens potestatem arab. حَسَّ et حَسَّ bona sorte et felicitate usus est. Quid mihi in tanta sententiarum turba optandum videatur, supra iam dixi. Similiter Kimichius, Geierus al. festinandi vim retinent, haec fere sententia: dem Vergnügen nachleben, nachjagen. Etiam nostrates celeriter vivere dicunt eos, qui laute vivunt genioque suo indulgent (geschwind leben).

Hi. 1) causat. *acceleravit* c. acc. Jes. V, 19: הָרָה *acceleret opus suum*. LX, 22. Ps. LV, 9: הָרָה *accelerarem fugam mihi* i. e. celeriter aufererem. 2) i. q. Kal *festinavit* Iud. XX, 37. 3) *fugit* Jos. XXVIII, 16, ut contra fugiendi vocabula ad celeritatem et festinationem referuntur, v. נָס.

הוּר (festinatio) n. pr. (v. שִׁיחָה), unde patron. הוּר 2 Sam. XXI, 18. XXXIII, 27. 1 Par. XI, 29. XX, 4. XXXVII, 11.

הוּר (festinans) n. pr. *Husai*. Davidis amicus eique in bello adversus Absalonem gesto a consiliis 2 Sam. XV, 32. 37. XVI, 16 — 18. XVII, 5 sqq. 1 Par. XXXVI, 33. 1 Reg. IV, 16.

הוּר (festinatio) n. pr. regis Edomitarum 1 Par. I, 45, defective festinans Gen. XXXVI, 34. 35.

הוּר (festinantes) n. pr. 1) filii Dani Gen. XLVI, 23, v. שִׁיחָה. 2) alius viri 1 Par. VIII, 12. 3) mulieris 1 Par. VIII, 8. 11.

הוּר adv. *festinanter*. Ps. XC, 10.

הוּר rad. spuria a nonnullis posita propter formam הוּר Hab. II, 17, quam tamen est pro הוּר a rad. הוּר q. v.

הַזִּיר (vates) n. pr. viri prob. prophetae, qui historiam Manassis regis memoriae prodidit. 2 Par. XXXIII, 19. Ita Vulg. Targ.: Kimchio הַזִּיר dictum est appellative pro vates, prophetae, quod non probandum, quam articulo caret.

הַזִּיר (visio) n. pr. filii Nahoris Gen. XXII, 22.

הַזִּיר emph. הַזִּירָה Dan. II, 19, e. suff. תְּזַהַר VII, 2 pl. estr. הַזִּירָה m. visio. Dan. VII, 20. הַזִּירָה הַזִּירָה II, 19, הַזִּירָה הַזִּירָה IV, 6. הַזִּירָה הַזִּירָה visiones capitis mei, quae plantasiae meae observabantur. IV, 2. 7. 10, cf. II, 28. VII, 1. 15. הַזִּירָה הַזִּירָה VII, 13.

הַזִּירָה m. 1) visio, ut הַזִּירָה הַזִּירָה visio nocturna (de somnio) Jes. XXIX, 7, spec. visio divinitus (tunc in somnio, tunc vigilantibus) oblata ad res futuras spectans Thren. II, 9. Ez. XII, 27. Mich. III, 6. Ps. LXXXIX, 20. Dan. I, 17. VIII, 1. 2. 13. 15. 17. 26. IX, 21. X, 14. XI, 14. הַזִּירָה visio mendax Jer. XIV, 14. הַזִּירָה Ez. XII, 24. הַזִּירָה visio a proprio animo (propria phantasia) oblata, opp. visioni divinitus oblatae Jer. XXIII, 16. Inde 2) oraculum quodvis, etiam tale quod verbis non imaginibus propheticis, continetur Ez. VII, 15. Dan. IX, 24. Hos. XII, 11. Hab. II, 2. 3. 1 Par. XVII, 15. Ita in inscriptionibus Obad. 1. Nah. I, 1, et collective. Jes. I, 1: הַזִּירָה הַזִּירָה oracula Jesaiae quae vidit in diebus Ustae, Jothami, Ahasi, Ezechiae, ex quibus verbis apparet, Jotham non ad unum oraculum (cap. I), sed ad oraculorum collectionem, qualescumque ea erat, referri. Quod vero 2 Par. XXXII, 32 laudatur, הַזִּירָה הַזִּירָה, in quo Ezechiae historia uberius enarrari refertur, pro nostra vaticinationum Jesaianorum collectione haberi non potest, v. comment. ad Jes. I p. 24. 25. — Passim 3) generatim est revelatio divina 1 Sam. III, 1. Prov. XXIX, 18.

הַזִּירָה f. visio, coll. visiones, oracula. 2 Par. IX, 29; הַזִּירָה הַזִּירָה, liber, in quo plura ad Salomonis historiam pertinentia relata erant.

הַזִּירָה chald. f. prospectus. Dan. IV, 8: הַזִּירָה לְכָל אֲרָצָה et prospectus eius patet ad finem totius terrae. Comm. 17. Recte LXX. Syr. Vulg. aspectus eius. Sed Theod. τὸ ζήτησος ἀπόδο i. e. amplitudo eius. Gr. Venet. αἰ ζήδοι i. q. ζήδοι rami. Vers. hebr. פִּתְחוּתֵי הַזִּירָה interpretatio unde sit, docet Kimchius: כִּי כִּי הַזִּירָה הַזִּירָה. Vide infra ad הַזִּירָה Dan. VIII, 5.

הַזִּירָה estr. הַזִּירָה (Kamez impuro) Dan. VIII, 8. Jes. XXXIII, 18 f. 1) species, max. magna et pulchra i. q. הַזִּירָה. Dan. VIII, 5: הַזִּירָה הַזִּירָה cornu speciei i. e. conspiciunt, magnum. LXX. Theod. ζήσος θειοφάντων. Vulg. cornu insigne. Syr. פִּתְחוּתֵי הַזִּירָה. (Sed Gr. Venet. ζήσος ζευγαλοζής, Aben Esra. Kimchi: קֶרֶן כִּסְפָדִים cornu perplexum, a הַזִּירָה, cui implicandi significatum affligunt ex loco Job. VIII, 17, de quo vide supra). Comm. 8: הַזִּירָה הַזִּירָה et surgebant quattuor (cornua) conspiciunt. Sic enim interpretandum videtur propter

Comm. 5: sine quo statuere possis הַזִּירָה esse i. q. הַזִּירָה Ez. I, 5. 26. 28, et vertendum: aliquid instar quattuor cornuum. Vide ad הַזִּירָה no. 3. Quod Michaelis suppl. p. 704 utroque loco legendum coniecit, הַזִּירָה acuminata (a rad. הַזִּירָה), unde V. 5: cornu acuminatum, et V. 8: quattuor acuminata, id neque necessarium, neque a contextu commendatum.

2) visio prophetica Jes. XXI, 2, inde revelatio, h. e. ibid. XXIX, 11, ideoque foedus, cuius signum et conditio est lex (unde contra בְּרִיתֵינוּ foedus etiam de lege dicitur, v. h. v. no. 2) XXXVIII, 18, cf. הַזִּירָה Comm. 15 et s. h. v. supra no. 2. In altero hemistichio est בְּרִיתֵינוּ. Hitzigius foederis significatum a visione s. oraculo ita repetit, ut in foederibus iungendis oracula consultata esse, et oraculi verbum ad foedus transiisse sumat; quod minus placet. Facilius foederis potestatem a notione legis proficisci, quae certa est XXXIX, 11, quam a visione, manifestum est.

הַזִּירָה (visio) n. pr. viri 1 Reg. XV, 18.

הַזִּירָה Jes. XXII, 1. 5. 2 Sam. VII, 17, alibi estr. הַזִּירָה e. suff. הַזִּירָה Zach. XIII, 4, pl. הַזִּירָה a) nocturna, somnium, הַזִּירָה Job. XX, 8. XXXIII, 15, pl. הַזִּירָה הַזִּירָה IV, 13 et הַזִּירָה VII, 14. b) prophetica. 2 Sam. VII, 17. Zach. XIII, 4. Joël III, 1. הַזִּירָה הַזִּירָה Jes. XXII, 5 (et inde Vers. 1) vallis visionis vel collect. visionum i. e. Hierosolyma, utpote sedes, patria et tanquam seminarium prophetarum et revelationis divinae Jes. II, 3. Luc. XIII, 35, in valle sita et montibus cincta Zione et Moria altioribus (Ps. CXXXV, 2. Jer. XXI, 15. Phocas ap. Relandum Palaest. p. 859). Hieron. (Hierosolyma) haec enim civitas seminarium prophetarum est, in qua exstructum templum et visiones Dei multiplicatae sunt.

הַזִּירָה (quem Deus intuetur i. e. curat) et הַזִּירָה 2 Reg. VIII, 8. 15 Hasaël, n. pr. regis Syriae, qui inter Benhadad II et III imperium tenebat (v. הַזִּירָה pag. 218 A), bellis cum Joram, Jehu et Josahas, Samariae regibus, feliciter gestis celebris 1 Reg. XIX, 15. 17. 2 Reg. VIII, 8 sqq. IX, 14. 15. X, 32. XII, 18. 19. XIII, 3. 22 sqq. 2 Par. XXXII, 5. 6. הַזִּירָה pro Damasco Am. I, 4. Apud Justin. 36, 2 eius nomen scribitur Aelus.

הַזִּירָה (visus a Deo) n. pr. viri 1 Par. XXIII, 9.

הַזִּירָה (quem Jehova intuetur) n. pr. viri Neh. XI, 5.

הַזִּירָה (quem Deus intuetur) n. pr. complurium virorum 1 Par. XII, 4. XVI, 6. XXIII, 19.

הַזִּירָה (quem Jehova intuetur) n. pr. viri Esr. X, 15.

הַזִּירָה m. visio Gen. XV, 1, spec. prophetica Num. XXXIV, 4. 16. הַזִּירָה visio mendax Ez. XIII, 7.

הַזִּירָה f. fenestra 1 Reg. VII, 4. 5.

תִּזְזוּ (visiones) n. pr. viri 1 Par. XXX, 4. 30.

תִּזְזוּ rad. inusit. Arab. حَزَز I. VIII. transfodit,

transfixit telo, حَزَز incidit, sauciavit, perforavit, melit. hazz incidit. Vicina sunt حَزَز q. v., חָזַר al. Inde

תִּזְזוּ vel תִּזְזוּ pr. telam, inde poët. תִּזְזוּ תִּזְזוּ telam tonitruum, de fulgure Job. XXXVIII, 26. XXXVIII, 25. Plur. תִּזְזוּת fulgura Zach. X, 1. Alia omnia habent Verss. vett., quas excussit Michaëlis in suppl. p. 705.

תִּזְזוּ fut. תִּזְזוּ 1) ligavit, constrinxit, spec. fortius,

v. Pl. (Arab. حَزَز et حَزَز constrinxit fune v. Scheid. ad Cant. Hiisk. p. 205—207, melit. hazzak id. Syr.

חִזְזִית. Eiusdem familiae sunt תִּזְזוּת et תִּזְזוּת, gr. ἰσχυρο, ἰσχυρῶ, ἰσχυρῆς, tum haerendi, tum roboris significatu). In Kal intrans. constrictus est. Jes. XXVIII, 22: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ ne firmius adstringantur vincula vestra. Inde firmius adhaesit. 2 Sam. XVIII, 9: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ et adhaesit caput eius terebintho. Metaph. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ h. legi adhaesit, legis studiosus fuit. 2 Par. XXXI, 4, sq. לֵב ע. inf. adhaesit rei faciendae i. e. persistit in ea faciendae. Deut. XII, 25: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ אֲכַל תִּזְזוּתְךָ אֲכַל תִּזְזוּתְךָ ne sanguinem non comedis. Jos. XXIII, 6. 1 Par. XXXIII, 7.

2) firmavit, firmum reddidit. (Verba enim ligandi, constringendi, accingendi referuntur ad firmitatem et robur, quandoquidem lacertis constrictis lumbisque accinctis fortiores sanius, distincti remissiores. Vide radd.

תִּזְזוּתְךָ וְתִזְזוּתְךָ, it. תִּזְזוּתְךָ ligavit, fortis fuit, וְתִזְזוּתְךָ IV ligavit, dein animum obfirmavit, cf. Schult. Opp. min. p. 101). Ez. XXX, 21: et ecce non religatum est (brachium fractum) ... תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ ut firmetur, adprehendum gladium. Sed longe frequentius est intrans. firmus fuit, et factus est. Dicitur a) de corporis valetudine: convaluit Jes. XXXIX, 1; b) de voluntate firma et stabili. 2 Sam. XXIV, 4: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ firmum mansit verbum regis ad Joabum, 1 Par. XXI, 4. c) de imperio: confirmatum est. 2 Reg. XIV, 5: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ confirmatum est imperium in manu eius, 2 Par. XXV, 3. d) in malam partem: obfirmatum est cor. Ex. VII, 13. 22. VIII, 16. IX, 55.

Metaph. animo firmo et imperterrito fuit. Sic in formula creberrima תִּזְזוּתְךָ forti sis animo (ἰσχυρο) 2 Sam. X, 12. 2 Par. XXV, 8. Jes. XLII, 6. Hagg. II, 4. Ps. XXVII, 11. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ Dan. X, 19. plenius תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ Jos. I, 6. 7. 9. 18. 1 Par. XXII, 13. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ 1 Par. XXVIII, 10. 20, quibus passim additur תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ 2 Par. I, e. pl. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ 2 Sam. XIII, 28. Ps. XXXI, 25. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ Deut. XXXI, 6. Jos. X, 25. 2 Par. XXXII, 7. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ

2 Par. XIX, 11, addito תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ Jes. XXXV, 4. Eadem sententia dicitur: firmae sunt manus alicuius i. e. forti animo fuit. Iud. VII, 11: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ et tunc forti animo eris. 2 Sam. II, 7. XXI, 21. Ez. XXII, 14. Zach. VIII, 9. 13.

3) fortem fecit, corroboravit, inde adiuvit et factus est. XXVIII, 20. Sed alibi semper intrans. fortis fuit et factus est, voluit, de populo, qui viribus augetur Deut. XI, 8. Est. IX, 12. Dan. XI, 5, de rege 2 Par. XXVI, 15. Sq. praevaluit alicui 1 Sam. XVII, 50. 2 Sam. X, 11. XIII, 14. 1 Reg. XX, 23. 1 Par. XIX, 12 (cf. 2 Reg. III, 26), sq. תִּזְזוּתְךָ id. 2 Par. VIII, 3. XXXVII, 5. Dan. XI, 5, e. acc. 1 Reg. XVI, 22. Jer. XX, 7. (Syr. תִּזְזוּתְךָ sq. acc. praevaluit).

4) gravis, vehemens fuit et factus est, ut de fame ingravescente Gen. XLII, 56. 57. XLVII, 20 (sq. תִּזְזוּתְךָ). 2 Reg. XXV, 3. Jer. LI, 6, de verbis duris et vehementibus Mal. III, 15. Sq. תִּזְזוּתְךָ gravis ursit alicquem, institit ei. Ex. XII, 53. Ez. III, 14: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ manus Domini institit mihi i. e. fortiter me impulit. Cf. infra תִּזְזוּתְךָ no. 2.

Pr. תִּזְזוּתְךָ 1) causat. no. 1. adstringit cingulum alicui, cinxit eum, sq. dupl. acc. viri et cinguli Jes. XXII, 21, sq. acc. membri cingendi Nah. II, 2: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ.

2) firmavit, firmum reddidit (v. Kal no. 2), v. e. aliquid clavus Jes. XLII, 7. Jer. X, 4, malum funibus Jes. XXXIII, 25, paxillus tentorii Jes. LIV, 2, cf. Ps. CXLVII, 3, spec. refecit aedes ruinosas 2 Reg. XII, 7. 8. 9. 15. 15. XXII, 5. 6. 2 Paralip. XXIV, 5. 12. XXXIV, 8. 10, sq. לֵב 1 Par. XXVI, 27, absol. (aedes) refecit, restituit (sich wieder aufbauen) Neh. III, 19, munivit arcem, munimenta 2 Par. XI, 11. 12. XXXVI, 9. XXXIX, 3. XXXII, 5. Translate est: a) sanavit aegrum Ez. XXXIV, 4. 16 (v. Kal no. 2, a). b) in malam partem: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ obfirmavit animum alic. (das Herz jem. verstocken) Ex. IV, 21. IX, 12. X, 20. 27. XI, 10. XIV, 4. 8. 17. Jos. XI, 20. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ obfirmavit faciem suam i. e. contumacem se praestitit. Jer. V, 3. — Ps. LXIV, 6: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ obfirmant apud se male facta, sic befestigen bey sich böse That. c) Crebra est formula: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ firmavit manum, manus alic. scil. alloquio, i. e. animum ei addidit hortando et monendo, animum eius firmavit Iud. IX, 24. Jer. XXXIII, 14. Ez. XIII, 22. Job. IV, 3. 1 Sam. XXIII, 16: תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ firmavit animum eius cum Deo i. e. deum ei monstrans adiutores rerumque suarum iudicem. תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ manus suas firmavit, i. e. animum cepit. Jes. XXXV, 3. Neh. II, 18. Etiam omnia manus mentione dicitur: firmare alicquem sc. alloquio Deut. I, 38. Jes. XLII, 7. Dan. X, 18. 19. sq. לֵב ad aliquid 2 Par. XXXV, 2. —

3) confortavit, roboravit alicquem (stärken). Iud. III, 12. XVI, 28. 1 Par. XXIX, 12. 2 Par. XI, 17 (novis copiis, nostr. verstärken). תִּזְזוּתְךָ תִּזְזוּתְךָ corroboravit brachia alic. (Deus) i. e. vires eius auxit Hos. VII, 15. Ezech. XXX, 24. Inde adiuvit alium (i. q. in Kal

2 Par. XXVIII, 20). 2 Par. XXIX, 34: תוקהו את אחיהם *adjuvabant fratres eorum*, Levitic. I. 22. (Cf. vit. Salad. p. 219: *et comites mihi dedit* *لذوق* *على ذلك* *ad corroborandam manum meam ad hoc* *ad me adjuvandum*). Sq. 2 Esr. I, 6: *omnes vicini* תוקהו *firmabant manus eorum* (i. e. donabant eos) *vasis aureis* (cf. 2 Esr. I, 4).

Hiph. תוקהו 1) *firmiter adstrinxit rei*, inde *aliu-xit*. Propriam verbi vim habes in formula: תוקהו את ידו *manum suam adiuuavit alicui rei* i. e. *prehendit rem* (cf. gr. *hizo* tenco, it. *inquiro rei*). Gen. XXI, 18: תוקהו את ידו *manum tuam adiuuge ei* i. e. *prehende eum manu*. Deiu: תוקהו *prehendit* aliquem Deut. XXII, 25. Iud. XIX, 25. 29. Prov. VII, 13. 2 Sam. XIII, 11. 2 Par. XXXVIII, 15. Jes. IV, 1, aliquid v. e. *vestes alic.* 2 Reg. II, 12. 1 Sam. XV, 26. Zach. VIII, 23, *pedes* 2 Reg. IV, 27, *caput* 2 Sam. II, 16. *cornua altaris* utpote asyli 1 Reg. I, 50. (cf. Jes. XXVII, 5: תוקהו את האזניים, *aures canis* Prov. XXVI, 17, *scipionem* 2 Sam. III, 29, ubi *prehensens scipionem* est *senex baculo se fiducius*, cf. Iob. VIII, 15. Persaeque dicitur: תוקהו את ידו *prehendit manum alic.*, max. *ad eum ducendum et sustentandum* Gen. XIX, 16. Iud. XVI, 26. Jes. LI, 18, *spec. de Deo pios ducente et sustentante* Jes. XLII, 6. XLV, 1. Iob. VIII, 20. Rarius struitur sq. 2 Sam. XV, 5, 22 Iob. XVIII, 9, *poët.* sq. *accus.* Jes. XLI, 9. 13. Jer. VI, 23. 24. VIII, 21. L, 43. Ps. XXXV, 2. תוקהו Ez. XVI, 49. Zach. XIV, 13 (ubi *manum alic.* *prehendere* est i. q. *manus conserere cum eo*). Mich. IV, 9: תוקהו את ידו *prehendit te dolor*. Sed contra Jer. XLIX, 24: תוקהו את ידו *prehendit terrorem*, cf. אהו no. 1, b. (Sic lat. dicunt *ignis comprehendit lignum*, et contra *domus comprehendit ignem*).

Prehendere. tenere aliquem, aliquid, passim est a) i. q. *retinere* Ex. IX, 2. Iud. VII, 8. XIX, 4. 2 Reg. IV, 8. Jer. L, 53. b) *potitus est* (regno), sq. acc. Dan. XI, 21: תוקהו את ידו *potitus imperio blinditiis*. Fortasse Comm. 7 (sine casu). c) *capere, complexi* aliquid (in sich fassen, halten), de vase i. q. תוקהו 2 Par. IV, 5.

2) *adhaesit* alicui, velut Deo Jes. LXIV, 6, diis alienis 1 Reg. IX, 9. 2 Par. VII, 22, iustitiae, innocentiae Iob. II, 3. 9. XXXVII, 6, sapientiae Prov. III, 18, disciplinae IV, 13, foederi Jes. LVI, 4. 6, et contra frandi Jer. VIII, 5, sq. acc. תוקהו את ידו Mich. VII, 18; sq. 22 pers. *adhaesit alicui*, partes alicuius secutus est Neh. X, 30.

3) *firmavit*, inde a) *refecit, instauravit* aedificia ruinosa Neh. V, 16. Nah. III, 14. Ez. XXVII, 9, 27, omisso accus. Neh. III, 4: תוקהו את ידו *ad latas eorum* (domum suam) *instauravit*, et ita Comm. 7 — 32. b) *confirmavit imperium* 2 Reg. XV, 19.

4) *fortem fecit, corroboravit* Ez. XXX, 25. 2 Sam. XI, 25: תוקהו את ידו *fortem fecit pugnam tuam contra hanc urbem et diruc eam*. Jer. LI, 12: תוקהו את ידו *corroborate augetis custodiam*. Inde a) *intraus-*

invaluit, vicit (cf. lat. *robur facere*, ital. *far forze*) 2 Par. XXVI, 8. Dan. XI, 7. 32. b) *aliuavit* sq. 2 Lev. XXV, 35. Ez. XVI, 19, sq. acc. XXX, 25. Part. תוקהו *adiutor* Dan. XI, 1, sq. acc. V. vs. 6.

Hithpa. 1) *confirmatus est*, saepe de novo rege, cuius imperium firmatur 2 Par. I, 1. XII, 13. XIII, 21. XVII, 1. XXI, 4; *confirmavit se* i. e. *viros collegit* Gen. XLVIII, 2. Iud. XX, 22, *animos cepit* Num. XIII, 20. 1 Sam. XXX, 6 (ubi additur: תוקהו). 2 Par. XV, 8. XXIII, 1. XXV, 11. XXXII, 5. I. s. VII, 28. Dan. X, 19. — 2) *fortem se praestitit* 1 Sam. IV, 9. 2 Sam. X, 12. 1 Reg. XX, 22, sq. תוקהו *contra* aliquo. 2 Par. XIII, 7, 8, sed sq. *cum* aliquo i. e. *adiuuit cum* 2 Sam. III, 6, et ita sq. תוקהו 1 Par. XI, 10. 2 Par. XVI, 9. Dan. X, 21.

תוקהו m. תוקהו f. adj. 1) *firmus*, in malam partem *obfirmatus*, Ez. III, 7: תוקהו את פניו *obfirmatus frontis et animi obdurati*. II, 4. III, 8, inde *durus* Iob. XXXVII, 18. Ez. III, 9.

2) *fortis, validus* Ps. XXXV, 10 opp. debili Nam. XIII, 18. Jos. XIV, 11, *aggre* Ez. XXX, 22, it. *potens* Jes. XXXVIII, 2. Am. II, 14. Ez. XXVI, 17; Jes. XI, 10: תוקהו *taquam fortis reniet*, cf. 2 no. 17: in malam partem *violentus* Iob. V, 15. Crebra est formula תוקהו את ידו *manus valida*, quae tribuitur a) hominibus et est i. q. *vis armata* Ez. III, 19. VI, 1. Num. XX, 20 (ubi copulatur cum תוקהו בידו, frequentius b) Deo, de *vi divina* Deut. III, 21. VII, 19. XI, 2. XXXIV, 12. 1 Reg. VIII, 42, max. in populo suo liberando conspicua Ex. XIII, 9. XXXII, 11. Dent. IV, 34. V, 15. VI, 21. VII, 8. IX, 26. XXVI, 8. Ps. CXXXVI, 12. Jer. XXXIII, 21. Ez. XX, 33. 34. Dan. IX, 15. Neh. I, 10, ubi copulatur passim cum תוקהו בידו, תוקהו בידו. Idem valet תוקהו Jer. XXI, 5.

3) *vehemens*, de vento Ex. X, 19. 1 Reg. XIX, 11, de morbo 1 Reg. XVII, 17, de fame 1 Reg. XVIII, 2, de sonu tubae Ex. XIX, 16.

תוקהו adj. *invalescens* Ex. XIX, 19. 2 Sam. III, 1.

תוקהו m. *robur*, idque pro *auxilio*. Poët. תוקהו de Deo Ps. XVIII, 2.

תוקהו m. id. Am. VI, 13. Hagg. II, 22. תוקהו ידו i. q. תוקהו את ידו *manu valida* Ex. XIII, 3. 14. 16.

תוקהו f. nomen actionis 1) *invalescere, fortem et potentem fieri*. תוקהו *quom robur nactus esset, invaluisse* 2 Par. XII, 1. XXVI, 16. Dan. XI, 2: תוקהו את ידו *et ubi invaluerit divitiis suis. 2) graviter urgere, impellere*; subst. *impetus*. Jes. VIII, 11: תוקהו את ידו *in impetu manus* (Dei) i. e. *vis divinae, impellente me spiritu divino, in ezotaiou, in avaiouca*. Cf. rad. no. 4, ibique Ez. III, 14. Bene Chald. תוקהו: *in impetu propheticu*.

תוקהו f. 1) *vis, vehementia*. תוקהו per vim, violententer, 1 Sam. II, 16. Ez. XXXIV, 1: *vehementer, valde*

Ind. IV, 3. VIII, 1. Jon. III, 8. 2) *reflectio* (aedium) 2 Reg. XII, 13, cf. verbum Pi. no. 2.

יָזֵר (validus) n. pr. viri 1 Chr. VIII, 17.

יָזֵר et יָזֵר (robur Jehovae i. e. a Jova datum, q. d. germ. *Gotthard*) n. pr. gr. *Ἐζέχιος*, lat. *Ezechius*, quod gerunt 1) rex Judae, filius Ahasi, pietate erga Deum insignis, idololatriae infestus, quo regnante Sanherib, Assyriae rex, Judaeam invasit cum exercitu, qui magnam partem peste interiit. Regnavit autem ab anno 728 ad 699 a. Chr. 2 Reg. XVIII—XX, 1 Par. IV, 41. 2 Par. XXIX, 18 sqq. XXX—XXXII. Jes. XXXVI—XXXIX. Prov. XXV, 1. Jer. XXVI, 18. Nomen eius scribitur etiam יָזֵר et יָזֵר (pro יָזֵר, יָזֵר, יָזֵר, more derivatorum Futuri, ut יָזֵר pro יָזֵר) Hos. I, 1. Jes. I, 1. — 2) unus ex Sophoniae prophetae maioribus, quem nonnulli eundem esse arbitrantur, atque Ezechiam regem Zeph. I, 1. Vide Περτι demonstr. evang. p. 512 Lips. et quae contra observavit Rosenm. in prolegg. ad Zephan. 3) 1 Chr. III, 23. 4) Neh. VII, 21. X, 18.

יָזֵר (pro יָזֵר, יָזֵר quem Deus corroborat, Patach correpto in Segol, cf. יָזֵר Ex. XXXIII, 3 pro יָזֵר Gr. §. 25, not. 1) n. pr. 1) prophetae nobilissimi, qui in prophetarum canone tertius est, filii Busi sacerdotis. Una cum Jechonja rege in exilium abductus in Judaeorum colonia ad Chaboram vixit snaque vaticinia edidit usque ad annum sextum decimum post Hierosolyma a Nebucadnezare expugnata (Ez. XXIX, 17). Ez. I, 3. XXIV, 24. LXX. *Ἐζεχίλ* et ita Sir. XLIX, 8 (10). Vulg. *Ezechiel* (cf. יָזֵר *Ezéchias*, Ezechias). Luth. graeca imitatus *Hesekiel*. *Ἐζεχίλιον*, tragoedia-rum scriptorem, hominem Judaeum, fortasse Alexandrinum, laudat Clem. Alex. Strom. 1, 344 Sylb. cf. Euseb. praep. evang. IX, 28. 29. 2) sacerdotis 1 Par. XXIV, 16.

יָזֵר v. יָזֵר no. 1.

יָזֵר n. pr. viri aetate Ahasi 2 Par. XXVIII, 12.

יָזֵר rad. inusit. Chald. et syr. יָזֵר, יָזֵר rediit, circumvixit, volvit. Arab. *خزر* angustus (porcinos?) oculos habuit, quod nescio an denominativum sit.

יָזֵר m. *porcus*, sec. nonnullos a volutando dictus vel a forma rotunda et terete. (Syr. *ܝܙܝܪ*, arab. *خنزير*

quod Ibn Said alique Arabes ap. Boch. in Hieroz. 1, 696 dictum voluit a *خزر* angustus oculos habuit, alii consilium censent ex hoc verbo et *خزر* foetuit. Videtur tamen forma hebraea vetus et genuina esse. postea inserto Nnn distincta, et utrumque verbum arabicum possit a nomine illo ductum esse). Lev. XI, 7. Deut. XIV, 8. Prov. XI, 22. בַּשָּׂר הַחֲזִיר בְּשָׂר הַחֲזִיר sanguis porcinus Jes. LXVI, 3 et בַּשָּׂר הַחֲזִיר

caro porcina LXV, 4. LXVI, 3. חֲזִיר *porcus silvestris*, aper Ps. LXXX, 14.

יָזֵר (porcus) n. pr. viri 1 Par. XXIV, 15. Neh. X, 21.

יָזֵר (quem *reducatur* Dens, fut. III. parag. a יָזֵר) n. pr. viri 1 Par. IX, 12. Num forte legendum יָזֵר?

יָזֵר v. rad. יָזֵר.

יָזֵר fut. יָזֵר 1) pr. *aberravit a scopo* iaculator (opp. metam attingit, ferit), v. Hiph. no. 1, *pede erravit et lapsus est* (Prov. XIX, 2: *יָזֵר בְּרַגְלָיו חֲזָה* *qui festinat pedibus, labitur*, cf. Hithpa. no. 1 et חָזָה no. 1) germ. *fehlen*, *verfehlen*, spec. *fehlschiessen*, *fehltreten*. (Eadem origo est in arab. *خَطِي* aberravit a scopo, opp.

scopum ferit, v. Dschaharum in spec. a Scheidto edito p. 67—71, et gr. *ἀμαρτάνω*, de telo II. 10, 372. 4, 491, de via Od. 7, 292). Opp. יָזֵר attingit, invenit, nostr. *treffen*. Prov. VIII, 36: *יָזֵר הַזֵּם בְּשָׂאוֹ* *qui a me aberrat, nocet vitae suae*. Opp. יָזֵר V. 35. Job. V, 24: *lustras pascuum tuam יָזֵר הַהֵטָה* *et nihil desideras*, nihil deest, omnes pecudes adsunt. (Hoc significata congruit aethiop. *ኃጥሩ*: non reperit, non habuit, defuit ei, caruit re, nostr. *fehlen*, sed *ኃጥሩ*: peccator, quod ab illo segregare non debebat Ludolf Lexic. aeth. p. 288. Comment. ad hist. aeth. p. 205).

2) *peccavit* (pr. pede aberravit et lapsus est in virtutis tramite, cf. gr. *ἀμαρτάνω*, nostr. *sich vergeln*, *fehlen*, einen Fehltritt begehen). Syr. chald. *ܝܙܝܪ*, arab. *خَطِي*,

melit. *khata* id. Job. I, 22. II, 10. 1 Sam. XXVI, 21. Jes. XLIII, 27 et persaepe. *הֵטָה הֵטָה* peccare peccatum Lev. IV, 3. 28. 35. V, 6. 10. XIX, 22. 1 Reg. XV, 30. XVI, 19. 2 Reg. XXI, 17. Ez. XVIII, 24. XXXIII, 16, *הֵטָה הֵטָה* *h* *commissit magnum peccatum* Exod. XXXII, 21. 30. 31. Ezech. XVI, 51: *בְּצַדִּיק* *הֵטָה הֵטָה* *לא הֵטָה הֵטָה*. Constr. a) sq. *h* eius, *in quem* peccatur, ut in Deum Gen. XX, 6. XXXIX, 9. Ex. XI, 16. XXXII, 33. Jos. VII, 20. 1 Sam. II, 25. VII, 6. Ps. LI, 6. Jer. L, 14 cet., regem Gen. XX, 9. XI, 1. Ind. XI, 27. 1 Sam. XIX, 4. XXIV, 12. Jer. XXXVII, 18, patrem Gen. XLIII, 9. XLIV, 32, proximum quemcumque 1 Reg. VIII, 31. Sed b) persona resve, *in qua* peccatur (woan, wodurch man sich versündigt), ponitur praevio *h*. Gen. XLII, 22: *הֵטָה הֵטָה* *ne peccetis in puero*. 1 Sam. XIX, 4: *הֵטָה הֵטָה* *in servo suo Davide*, *is enim non peccavit in te*, contra te. — Levit. V, 22. IV, 23: *peccatum eius, הֵטָה הֵטָה*. Neh. IX, 29: *בְּשָׂר הַחֲזִיר בְּשָׂר הַחֲזִיר* *in legibus tuis peccabant*, leges tuas violabant, versündigten sich an deinen Gesetzen.

Construitur etiam sq. על rei Lev. V, 5. Num. VI, 11. Neh. XIII, 26. c) Instrumentum, quo peccatur, ponitur praevio 2. Ps. XXXIX, 2: הַטָּא בְּלִפְתֵי — Praegians constructio est in his Lev. V, 16: הַטָּא אֲשֶׁר בְּיַד הַקֹּהֵן שֶׁנֶּחֱסֶה quod surripiente peccavit de rebus sacris. Part. הַטָּא peccator Prov. XI, 31. XIII, 22. XIV, 21: הַטָּא; (forma chald.) Eccl. VIII, 12. IX, 18. Jes. LXV, 20.

3) reus factus est alienus rei, sq. acc. Lev. V, 7: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא שְׂרֵי חַוְיָיו offerat pro sacrificio, cuius reus factus est, duos turtures, cf. V, 11: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא שְׂרֵי חַוְיָיו ritus suae fit reus, vitam in discrimen adducit, cf. Hab. II, 10. Gen. XLIII, 9: nisi cum reduxero, הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא reus ero i. e. culpam feram per omnem vitam.

Cacterum ita intellicitur haec radix, ut passim formas mutuetur a verbis הָטָא. Pract. 3 fem. הַטָּא pro הַטָּא Ex. V, 16 (cf. Lgb. p. 718 et Maurer. ad h. l.). Part. הַטָּא et הַטָּא (v. supra no. 2), pl. הַטָּא Sam. XIV, 33, fem. הַטָּא Ez. XVIII, 4, 20. Inf. הַטָּא Exod. IX, 34 et הָטָו Gen. XX, 6, c. aff. הַטָּא Ez. XXXIII, 12.

Pl. הַטָּא 1) luit peccatum, sq. acc. Gen. XXXI, 39: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא ego luebam illud, damnum praestabam, pro הַטָּא. Inde 2) sacrificium expiatorium obtulit, Lev. VI, 19: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא sacerdos illud (sacrificium exp.) offerens ulam etiam comedit. IX, 15: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא et offeret eum (hircum) tanquam sacrificium piaculare. Quod quum fat sanguinem altare versus spargendo, intelligis quid sit 2. Par. XXIX, 24: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא spargebant sanguinem eorum versus altare ad expiandum. 3) expiavit, sacro ritu mundavit i. q. כָּפַר (quocum passim copulatur Ez. XLIII, 20), velut homines Num. XIX, 19. Ps. LI, 9. vasa, templum, altare Exod. XXIX, 36. Levit. VIII, 15. XIV, 49—52. Ezec. XLIII, 20. 22. XLV, 18, sq. על Ex. XXXIX, 36. LXX. καθάρσιον.

Hiph. הָטָא 1) causat. Kal no. 1. fecit ut a scopo aberraret (sagitta, lapis fundae). Iud. XX, 16. Kimchii bene supplet: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא. (Arab. conj. IV. v. supra ad Kal no. 1.). — 2) causat. no. 2 ad peccandum induxit i. seduxit aliquem Jer. XXXII, 35. 1 Reg. XVI, 2, sq. על eius in quem peccatur Ez. XXXII, 35, persaepe in hac formula 1 Reg. XV, 26: הַטָּא אֲשֶׁר הָטָא אֲחֵי-יִשְׂרָאֵל et in eius peccato, ad quod Israël em seduxerit (de idolorum cultu). Comm. 30. XVI, 26. XXI, 55. 2 Reg. III, 3. X, 29. 31. XIII, 2. 6. 11. XIV, 24. XV, 9. 18. 23. 28. XXI, 16. XXIII, 13 cet. — 3) peccati reum fecit Dent. XXXIV, 4. Eccl. V, 5 (v. ad כָּפַר no. 2), it. i. q. הָטָא reum declaravit, damnavit in foro Jes. XXXIX, 21. — Pract. sine א: הָטָא 2 Reg. XIII, 6 Chethibh, inf. הָטָא et sine א Jer. XXXII, 35.

Hithpa. 1) i. q. Kal aberravit a via, de homine terrore percusso et attonito, ideoque in praecipite fuga a via aberrante (cf. Jes. XXXI, 9 et lat. fugere praeter casam Ter. Phorm. 5, 2, 3). Iob. XLI, 17: הָטָא אֲשֶׁר הָטָא

prae terrore a via aberrant. Schult. in Opp. min. p. 91:

„Ita ٱ arab. est deviare, errare, Conj. 4 errare fecit

saeppissime in Alcor. et amentavit, ٱ error et attonitae mentis incertitudo et stupor, ecstasis prae metu. Sic ٱ arabice est errare, unde ٱ locus vastus in quo aberratur, hoc etiam ad mentem transfertur, et notat attonitum, mente turbatum esse. Idem memini me observasse in verbo ٱ apud Arabes, at memoria nimis fractus locum adnotare neglexi. — Cf. etiam aethiop. ٱ: ٱ: aufugit, subduxit se clam. — 2) reflex. Pl. no. 3. expiavit se. Num. XIX, 12 sqq. XXXI, 19, 25. — Comm. 20 constr. sq. acc. hunc in modum: הָטָא אֲשֶׁר הָטָא אֲשֶׁר הָטָא et expiabit vos quod attinet ad omnes vestes et omnes res coriaceas i. e. mundabit omnes vestes cet. quanquam Hithpa. non est re vera transitivum.

הָטָא (forma solgelata) c. suff. הָטָא, pl. הָטָא Eccl. X, 4, estr. הָטָא (Kamez servato, Lgb. §. 130 not. 1) 2 Reg. X, 29. Ezech. XXIII, 49, c. suff. הָטָא Jes. I, 18 in. 1) peccatum, crimen. (Arab. ٱ error data opera commissus). Hos. XII, 8: ٱ

הָטָא אֲשֶׁר הָטָא v. הָטָו no. 2. Ps. LI, 7: הָטָא אֲשֶׁר הָטָא cum peccato concepit me mater mea i. e. concepit me peccatrix ex patre peccatore. הָטָא הָטָא peccavit peccatum Dent. XIX, 15. הָטָא הָטָא peccatum morte dignum Dent. XXII, 26, cf. XXI, 22. הָטָא הָטָא mori pro peccato suo Num. XXVII, 3. Dent. XXIV, 16. 2 Reg. XIV, 6. הָטָא הָטָא peccatum suum luit (v. הָטָא 2, b), הָטָא על peccatum luit propter aliq. Lev. XIX, 17. XXII, 9. Num. XVIII, 32. הָטָא הָטָא incumbit alieni peccatum Dent. XV, 9. XXIII, 22. 23. XXIV, 15. הָטָא הָטָא peccata idolis cultis commissa Ezech. XXXIII, 49. — 2) poena peccati, inde calamitas Thren. III, 39.

הָטָא m. (formae הָטָא, Kamez improprio) 1) peccator, non eo sensu, quo omnes peccatores sumus, sed homo peccando assuetus, peccato familiaris, ٱ: ٱ: Saepe in pl. הָטָא. Gen. XIII, 13: אֲשֶׁר הָטָא הָטָא. Num. XVII, 3. XXXII, 14. Ps. I, 1. 5. XXV, 8. XXVI, 9. LI, 15. CIV, 35. Prov. I, 10. XIII, 21. XXXIII, 17. Jes. XIII, 9. XXXIII, 14. — 2) qui peccatum luit, reus. 1 Reg. I, 21. (Syr. ٱ peccator).

הָטָא f. 1) peccatum. Ps. XXXII, 1. Saeppis in hac formula: הָטָא הָטָא Gen. XX, 9. Ex. XXXII, 30. 31. 2 Reg. XVII, 21. 2) sacrificium pro peccato Ps. XL, 7.

הָטָא f. 1) peccatrix, a masc. הָטָא Am. IX, 8. 2) i. q. הָטָא peccatum Ex. XXXIV, 7. b) poena peccati Jes. V, 18.

הַטָּהָה chald. *sacrificium pro peccato* Esr. VI, 17 Keri. In Chethibh est הָטָהָה.

הַטָּהָה semel הָטָהָה Num. XV, 24, estr. הַטָּהָה (pro הַטָּהָה, a forma הָטָהָה) c. suff. הַטָּהָה, הַטָּהָה, sed הַטָּהָה Ex. XXXII, 30 pl. הַטָּהָה Job. XIII, 23, estr. הַטָּהָה (pro הַטָּהָה) et הַטָּהָה, c. suff. הַטָּהָה, הַטָּהָה f. 1) *aberratio, lapsus pedis*. Prov. XIII, 6 (v. rad. הָטָהָה). Eodem SCHULT. aliquae referunt etiam Xa, 16, ubi malo interpretari: *merces iusti ad vitam*, vitam sustentandae adhibetur, *proventus impij ad peccatum* malis usibus insuntur; et XXI, 4, ubi sensus est: *Lucerna splendor impijorum est peccatum*.

2) *peccatum* (syrr. ܦܫܥܬܐ id.) Gen. IV, 7. Job. X, 6. XIV, 16. XIII, 23. 1 Sam. XX, 1. Jes. VI, 7 cct. cet. Dicitur, pariter atque הָטָהָה, de singulis peccatis (inde sexcenties in plurali), raro (quamquam hoc in nomine daggesto expectes) de *peccandi consuetudine* (Sündigkeit, Sündhaftigkeit) Prov. XIV, 34. Jes. III, 9, הַטָּהָה עִיבָה Ez. XXXIII, 14. 1 Reg. VIII, 35. Passim copulatur cum synonymis (in vulgari lingua usu non subtiliter a nostro vocabulo distinctis) הָטָהָה (q. v.) Deut. XIX, 15. Job. XIII, 23, הָטָהָה Gen. XXXI, 36. Ps. LIX, 4, הָטָהָה 2 Par. XXXIII, 19. — הָטָהָה שִׁיחַ ה' עֵלֶּב — imponere alicui culpam peccati Num. XII, 11; *condonare peccatum est* ה' הָטָהָה ה', הָטָהָה (q. v.), *expiare* ה' הָטָהָה. — Ps. LIX, 13: הָטָהָה הָטָהָה *peccatum oris eorum*, ore commissum. הָטָהָה הָטָהָה aqua peccato lustrando i. q. הָטָהָה הָטָהָה aqua lustralis Num. VIII, 7. — Meton. etiam de *re qua peccant* Deut. IX, 21. Hos. X, 8.

3) *sacrificium pro peccato oblatum*. Ex. XXIX, 14. Lev. IV, 1—35. VI, 17—23 al. 24—30. XIV, 22. 31. XV, 15. XVI, 9. Num. VIII, 12. XXVIII, 22. XXIX, 5. 11. 2 Reg. XII, 17. Neh. X, 34 et persaepe. Quomodo hoc sacrificium differat ab הָטָהָה sacrificio pro delicto, non prorsus constat, v. quae disputavimus pag. 160 B. — Hos. IV, 8 de sacerdotibus impiis: *peccatum populi mei comedunt* (i. e. sacrificia pro peccato oblata) *et avili sunt scelceris eius*.

4) *poena peccati* (v. הָטָהָה Jes. V, 18). Thren. IV, 6: הָטָהָה הָטָהָה *poena Sodomi*. Zach. XIV, 19: *haec* (cf. Comm. 17) *erit poena Aegypti et poena omnium populorum, qui non ascendent ad festum tabernaculorum*, ubi plane inepta peccati significatio, quam adhibuit Hengstenberg. ad h. l. Inde pl. *calamitates* Jes. XL, 2.

הָטָהָה chald. *peccatum*, unde c. aff. הָטָהָה Dan. IV, 24.

הָטָהָה chald. *sacrificium pro peccato* Esr. VI, 17 Chethibh.

הָטָהָה v. הָטָהָה.

הָטָהָה 1) *cecidit lignum*, addito הָטָהָה Deut. XIX, 5, hoc omisso Ez. XXXIX, 10. Part. הָטָהָה הָטָהָה Deut. XXXIX, 10, pl. הָטָהָה 2 Par. II, 9 et הָטָהָה הָטָהָה Jos.

IX, 21. 23. 27. Jer. XLVI, 22 *caedentes ligna*. (Arab. حَتَبَ lignum est, حَتَبَ lignum caesum, materia foci Cor. 7, 2, 15. Aeth. ሰጠጠ: *fidit ligna*. Vicinum est חַטָּב *cecidit lapides*, it. חַטָּב et quae ibi laudantur).

2) med. E. intrans. pr. *virgis caesus est*, inde *virgulus, striatus*, fort. *acu pictus est* (gestrichelt, streifig seyn), cf. הָטָהָה no. 3. (Arab. حَتَبَ variegatus, versicolor fuit. IV. striata fuit colocynthis, حَتَبَ striatus, de colocynthide, asino, pica, حَتَبَ colocynthis flava striis viridibus, Kamus p. 77. Syr. حَتَبَ sec. Barbabl. vestis acu picta, tessellata, pr., ni fallor, striata. Chald. הָטָהָה in Baal Aruch exponitur חַטָּב figuris ornavit, spec. fimbrias vestium filis sericis. Conf. etiam חַטָּב, chald. הָטָהָה tapetum, arab. حَتَبَ pallium fimbriatum). Inde part. pass. Prov. VII, 16: *stragulis stravi lectum meum* est adiectivum referendum ad הָטָהָה (forte a sing. הָטָהָה). Kimchius ה' male interpretatur *ligna* (lecti) *affabre excisis*.

Part. pass. pulchre *excisus* (de status). Ps. CXLIV, 12.

הָטָהָה rad. inusit. Syr. حَتَبَ fodit, eruit, arab.

حَتَبَ sculpsit, scripsit. Inde

הָטָהָה (fossio) n. pr. viri Esr. II, 42. Neh. VII, 45.

הָטָהָה *triticum*, v. rad. הָטָהָה.

הָטָהָה rad. inusit. Arab. حَتَبَ pendulus, laxus

fuit, vic. הָטָהָה. Inde

הָטָהָה (vacillans) n. pr. viri Esr. II, 57. Neh. VII, 59.

הָטָהָה obturavit os bestiae capistro, *capistravit* i.

q. arab. حَتَبَ (poët. ap. Schroeder. origg. p. 47. Coab

23), unde حَتَبَ capistrum, chald. et talmud. הָטָהָה annulus naribus inmissus, הָטָהָה nasus. (Cognata sunt הָטָהָה, הָטָהָה, it. הָטָהָה, cf. quae de vi et potestate syllabae הָטָהָה, טָהָה, חָטָהָה observavimus p. 344 B. In linguis indogerm. nostrae rad. vicinum est *domare, dämmen, zudämmen, zähmen*). Metaph. Jes. XLVIII, 9: הָטָהָה הָטָהָה הָטָהָה *capistro s. domo* (iram meam) *contra te, ne perdam te*.

הַטָּה fut. הַטָּה i. q. *rapuit mulieres* Iud.

XXI, 21, *diripuit miserum* Ps. X, 9. Cf. cod. Nasor. 1, 328: **הַטָּה** no diripiatis propter debita vestra inopes. (Chald. הַטָּה id. הַטָּה, הַטָּה, הַטָּה, violentia, iniuria, pro hebr. הַטָּה, הַטָּה, הַטָּה raptor. Syr. et zab. **הַטָּה** id. Cor. 37, 10,

הַטָּה rapina, violentia, **הַטָּה** raptor, **הַטָּה**

raptor i. e. lupus. v. Schult. ad Prov. 297. J. W. Schroeder ad Ps. X p. 199 sq.

הַטָּה (raptus) n. pr. viri Esr. II, 54. Neh. VII, 56.

הַטָּה rad. inusit. Arab. **حَضِر** (vic. radicibus **הַטָּה**,

حَضِل, aliisque, quarum syllaba primaria est *dal*, *tal*, *sal*, penduli, nutandi, vacillandi potestatem habens, v. ad **הַטָּה** p. 340 B) *vibravit* virgum, hastam (*schwanken*), motitavit caudam (*wedeln*), clunes (*schwänzen*) Saad. Jes. III, 16, iactavit manus inter eundem (Har. 17, 171 de Sacy), v. Alb. Schult. Hamas. p. 350. 51. epist. ad Menken. II, p. 61.

הַטָּה m. *virga lenta* Prov. XIV, 5, *ramus, surculus* et metaph. *proles, prognatus* (cf. gr. *ῥάκος, ῥῆνος*, lat. *germen*) Jes. XI, 1. (Arab. **حَضِر** ramus, syr. et zab.

הַטָּה baculus, virga, sceptrum. Sam. **הַטָּה** id. Aleph et Chet inter se permutatis).

הַטָּה rad. inusit., fort. i. q. *حَتَش* congregavit

se (de populo). Inde

הַטָּה (congregatus) n. pr. virorum 1) 1 Par. III, 22. Esr. VIII, 2. 2) Neh. III, 10. 3) ib. X, 5. XII, 2.

הַטָּה *vixus* v. rad. **הַטָּה**.

הַטָּה *acnigma* v. rad. **הַטָּה**.

הַטָּה inf. absol. **הַטָּה** Ez. XVIII, 9 et **הַטָּה** III, 21.

XVIII, 28, estr. e. Suff. **הַטָּה** Jos. V, 8, e. Praef. **הַטָּה** Ez. XXXIII, 12, imp. c. Vav praef. **הַטָּה** Gen. XX, 7, pl. **הַטָּה** XLII, 18, fut. **הַטָּה** apoc. **הַטָּה**

1) *vixit*, ve. usitatissimum. (De etymo v. infra). Constr. a) e. acc. temporis Gen. V, 3: **הַטָּה** *et vixit Adamus centum et triginta annos*. 6 sqq. XI, 11 sqq. I, 22. Eccl. VI, 3. 6. XI, 8. Job. XLII, 16. Jer. XXXV, 7. b) sq. 2 loci Thren. IV, 20; sed saepius rei, *unde vivitur* 2 Reg. IV, 7, et *per* quam

vivimus et valemus. Hab. II, 4: **הַטָּה** *justus vivit* (bene valet) *probitate sua*. Ezech. XX, 25. XXXIII, 12. Neh. IX, 29. c) sq. **הַטָּה** *qua sustentatur*, v. **הַטָּה** no. 1, a, litt. 7. d) sq. **הַטָּה** *ultra aliquid, etwas überleben*. Num. XXIV, 23: **הַטָּה** *quis vivet ultra tempus quo haec patribus Deus?*

Vivere autem saepe dicitur a) pro *habeo vivere, valere, vigere*. Deut. IV, 1. VIII, 1. XXX, 16. Prov. IV, 4. XV, 27. Hinc referri potest laeta exclamatio: **הַטָּה** *vivat rex* 1 Sam. X, 24. 2 Sam. XVI, 16. 1 Reg. I, 25: 31. 34. 39. 2 Reg. XI, 12. 2 Paralip. XXIII, 11. **הַטָּה** i. e. *vigat*, *hilarare sit cor vestrum* Ps. XXII, 27. LXIX, 33. lb) *vivum servari* (opp. occidi, mori). Jos. VI, 17: **הַטָּה** *una Itahab meretricem rivat*, superstes sit. Esth. IV, 11. Jerem. XXI, 9. XXXVIII, 2. Ezech. III, 21. XVIII, 9. 17. 21. 23. XXXIII, 11. 13. 16 cet. Passim additur **הַטָּה**, ut Gen. XLII, 1: **הַטָּה** *ut vivamus, neque moriamur*. XLIII, 8. Num. IV, 19. Contra **הַטָּה** *non vivet* est i. q. *morietur, moriendum est ei, occidetur*. Gen. XXXI, 32. Ex. XIX, 13. 2 Reg. X, 19. Zach. XIII, 3, et passim additur moriendi verbo. 2 Reg. XX, 1: **הַטָּה** *non in vita servaberis*. Jes. XXXVIII, 1. Plenior formula est: **הַטָּה** *anima mea vivit* i. e. *vivus servor, non interficior, non perco* Gen. XII, 13. XIX, 20. 1 Reg. XX, 32. Ps. CXIX, 175. Jes. LIII, 3. Jer. XXXVIII, 17. 20. c) **הַטָּה** *revixit*. Iob. XIV, 14: **הַטָּה** *num reviviscit?* 1 Reg. XVII, 22. 2 Reg. XIII, 21. Jes. XXVI, 14. Ezech. XXXVII, 5 sqq. (cf. syr. **הַטָּה** pro *ἀναζῶο* Luc. XV, 24. 32 Pesch.). Inde

a) *convalluit*. (Cf. syr. **הַטָּה** animalis est, dein: sanatus est, convalluit a morbo). Gen. XX, 7. Jos. V, 8. 2 Reg. VIII, 10. I, 24. XX, 7. Jes. XXXVIII, 21, sq. ex morbo 2 Reg. I, 2. **הַטָּה** *refocillatus est*, de fesso Iud. XV, 19: **הַטָּה** *rediit animus eius et revixit* i. e. *refocillatus est; de tristi* Gen. XLV, 27: **הַטָּה** *et revixit animus Jacobi*.

(Arab. **حَضِر**, quae forma etiam in Hebraismo est, v.

הַטָּה. Aeth. **ሐይዕ**: syr. **הַטָּה**. Origo est in *spirando*, quandoquidem animantium vita in spirando cernitur, cf. **הַטָּה**, et antiquior eius forma est **הַטָּה** q. v. Eadem origo est in gracco *ῥάω, ῥάω*, *ῥάω*, cui cognatum *ῥάω, ῥάω* spiro, et quod ap. Aeschylum etiam de ventis spirantibus usurpatur. Hesych. **ῥάω, ῥάω, ῥάω** *ῥάω, ῥάω, ῥάω*. Aliud etymon supra diiudicavimus, v. **הַטָּה**, et simile haud probabilius proponit A. Senult. ep. ad Menk. p. 89. ad Iob. p. 125, cf. diss. Lugd. p. 904 sqq. a contrahendo et compingendo, quod ad vigorem firmum et robur relatum sit. Videant autem linguarum scrutatores, sintne eiusdem stirpis atque **הַטָּה** sanser. *deschiv* vivere, gr. *βίωω*, lat. *vivo*).

Pi. הַיָּה 1) *vivere iussit, vivificavit aliquem, vitam dedit alicui.* Iob. XXXIII, 4: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה שְׁפִירָה *spiritus Omnipotentis vitam mihi dedit.* Mulier *vivificare* dicitur semen senis, ubi semen prolis ex eo elicet et ex eo concipit Gen. XIX, 32. 34, similiter Hos. XIV, 8: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *vivificabunt frumentum in terra deserta, agris denno cultis et semine sparso.* Metaph. a) Hab. III, 2: *Jehova, opus tuum vivifica i. e. exsequere.* b) *fecit, ut bene valeret, vigeret, floretet.* Eccl. VII, 12: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *fecit, ut bene valeret, vigeret, floretet.* Eccl. VII, 12: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה Iob. XXXVI, 6.

2) *vivum servavit aliquem (v. Kal no. 1, bb).* Gen. XII, 12: *interfecit me interfecti et te vivum servabunt.* Ex. I, 17. 22. Num. XXXI, 15. Jos. IX, 15. Iud. XXI, 14 (ubi opp. cecidi, unde וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה i. q. interfecit Exod. XXXI, 17. Dent. XX, 16. 1 Sam. XXVII, 9. 11). Ps. XXXIII, 19. CXXXVIII, 7 (ubi opponitur: perire passus est), inde de Deo res creatas *conservante* Dent. VI, 24. Neh. IX, 6. Jer. XLIX, 11. Plenius dicitur: הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה 1 Reg. XX, 31. Ez. XIII, 19, unde וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *conservavit vitam suam* Ez. XVIII, 27, et i. q. sustentavit vitam Ps. XXII, 30. וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *aluit s. sustentavit boves* Jes. VII, 21, et 2 Sam. XII, 5. 1 Reg. XVIII, 5. וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *conservavit semen* Gen. VII, 3.

3) *in vitam revocavit, vitæ restituit.* Deut. XXXII, 39. 1 Sam. II, 6. Ps. XXX, 4, line a) *valetudini reddidit, sanavit* Hos. VI, 2, b) *refocillavit* (cf. nostr. *laben, causat, a leben*) Ps. LXXI, 20. LXXXV, 7. CXXIX, 25. 37. 40. 50. 88. 93. 107. 137. 149. 154. 156. 159 (cf. *ἀναΐσθαι* eodem sensu). c) *metaph. instauravit urbem.* 1 Par. XI, 8: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *et instaurabat Joabus reliquam partem urbis.* Bene Kimchius: *instauravit murum relique urbis* (praeter Millo). *Verbo הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה utitur, quia urbs dicuntur quasi mortua est; cui consentiant recentiores tantum non omnes. Similiter metaphoram habes Neh. IV, 1.* Contextum vix reputavit Fāsius, qui nuper interpretabatur: Joabus reliquos urbis incolae superstites esse sivit. Neh. III, 34: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *num vivificabant lapides?* num lapides disiectos coniungunt in aedificia. Metaphora petita est ab ossibus mortuis et disiectis denuo coniungendis, ut corpus vivum oriatur. Eodem modo transferat vivificavit mortuos, dein וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *vivificavit* (i. e. instauravit) ruinas, nova metaph. pro: *collegit dispersa historiae fragmenta* Assem. II, p. 312, cf. וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה p. 352. Addit Simonis gr. ἀναΐσθαι *instaurari* Dio Cass.

Hiph. הַיָּה 1) i. q. Pi. no. 2. *vivum servavit* aliquem i. e. a) *vitam concessit, non interfecit* Num. XXII, 33. XXXI, 18. Jos. II, 15. VI, 25. XIV, 10. Iud. VIII, 19. 20. 2 Sam. VIII, 2. Ez. XIII, 22. b) *perire non passus est, morti cupiuit* Gen. VI, 19. 20. XLVII, 25. L, 20, sq. h. XLV, 7.

2) i. q. Pi. no. 3. *in vitam revocavit, vitæ reddidit.* 2 Reg. V, 7. VIII, 1. 5. Inde: *valetudini reddidit* Jes.

XXXVIII, 16, metaph. *refocillavit, refecit animum afflicti* Jes. LVII, 15.

הַיָּה et וְיָצַח chald. id. Dan. II, 4: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *vire in aeternum, rex, sollemnis formula, qua reges salutantur.* III, 9. V, 10. VI, 7. 22, cf. Neh. II, 3: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה 1 Reg. I, 31. Judith XII, 4 et Aelian. var. hist. 1, 32: βασιλεύς Ἀραβίων ἐξέστη, δὲ αἰῶνα βασιλεύοις.

Aph. part. וְיָצַח *vivum servans*, cf. syr. وَايَح Dan. V, 19.

הַיָּה adj. pl. f. הַיָּה *viridae, robustae, validae.* Ex. I, 19. V, no. 2.

וְיָצַח f. (pro וְיָצַח, formae וְיָצַח) chald. *animal, bestia* i. q. hebr. הַיָּה Dan. IV, 13, cum הַיָּה הַיָּה Dan. VII, 5. 7, emphat. הַיָּה הַיָּה ibid. 6. 11. 19. 25. Plur. הַיָּה VII, 3, emph. הַיָּה הַיָּה 12. 17, sed saepe etiam in sing. collective הַיָּה bestiae max. agrestes, ferae Dan. IV, 11. 12. V, 21, וְיָצַח הַיָּה הַיָּה bestiae ruris II, 38. IV, 9. 18. 20. 22. 29.

וְיָצַח (viri *Deus* sec. Sim.) n. pr. virorum 1) 1 Par. XV, 18. XVI, 5. XXXIII, 8. XXXIX, 8, qui הַיָּה vocatur XV, 24. 2) XXXVII, 32. 3) 2 Par. XXI, 2. 4) 2 Par. XXXIX, 14 (ubi in Keri est וְיָצַח). XXXI, 13. 5) ibid. XXXV, 8. 6) aliorum Esr. VIII, 9. X, 2. 21. 26. A no. 1 est patron. וְיָצַח 1 Par. XXVI, 21. 22. Per Aphaerens indest ortum

וְיָצַח (pro וְיָצַח) n. pr. viri, qui Hierichuntem instauravit 1 Reg. XV, 34.

הַיָּה (vivi *Jehova*) v. וְיָצַח no. 1.

וְיָצַח f. 1) *vitæ conservatio.* Gen. XLV, 5: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *ad vitam vestram servandam Deus me misit ante vos.* 2 Par. XIV, 12: *cecidit ex Cuschaicis* וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *ut nemo eorum servaretur.* Esr. IX, 8. 9. Simile est וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *Inde victus* Iud. VI, 4. XVII, 10.

2) esse videtur: *vivum quid, pars corporis in qua est caro viva s. cruda* (rohe Stelle), dein *plaga, vestigium, nota* in cute. Lev. XIII, 6: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *plaga carnis crudae.* 24: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *et si nota ustionis est macula alba.* Syr. Chald. Saad. *signum, notam reddunt, paene flagitante contextu, quod SIMOXIS ita declarat, ut nos supra fecimus, alii repetunt a הַיָּה = הַיָּה indicavit, alii a וְיָצַח, unde וְיָצַח (formae וְיָצַח) pr. plaga.* Quamquam etiam hoc ferri possit, nolumus tamen necessitate non urgente, hanc nominis vim a priore prorsus seceruere.

וְיָצַח i. q. הַיָּה *vixit*, sed verbum med. gem. instar

arabici وَايَح. Nihil reperitur nisi 3 praet. Kal, masc. (de fem. vide infra) וְיָצַח, max. in Pentateucho. Gen. V, 5: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *omnes dies Adami, quos vixit.* XI, 12. 14: וְיָצַח הַיָּה לְפָנַי שְׁפִירָה *et Schelach vixit triginta annos.* XXV, 7. 1 Sam. XX, 31. — Gen. III, 22:

2 Sam. et Ps. non hominum turbam, sed castra interpretatur, ab inflectendi potestate, quam verbis תנה et תנה tribuit. Sed neque tali etymo quidquam ellicitur, neque locis parallelis 1 Par. XI, 15. 1 Sam. XVII, 1, in quibus תנה non castra, sed agmen significat. Contra vide possimulne in hunc censum venire verba 1 Sam. XVIII, 18: וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי ubi paululum friget interpretatio: quis ego, quae vita mea, familia patris mei in Israel, ut evadam gener regis? et malim וְיָבִי אֶלְיָי interpretari a וְיָבִי אֶלְיָי (v. supra תנים Eccl.) wer sind meine Leute? qui sunt propinqui mei, vel, quod eodem redit, i. q.

הקילה arab. حَيْبِي familia mea, ita ut וְיָבִי declaratur sequentibus verbis. Cf. NANXINGA in diss. Lugdd. p. 903. 904.

3) subst. vita, non nisi poet. i. q. תנים Iob. XXXIII, 18. 22. 28. Ps. CXLIII, 3. Ez. VII, 13: וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי etsi adhuc vita (anima) coram inter vivos est, etsi superstites sicut. Sic in תנה נפש e. art. תנה נפש animal vitae i. e. vivum, v. נפש no. 4. Vita autem dr. de vigore, robore. Jes. LVII, 10: וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי vigore in manu tua adhuc invenis. Inde

4) i. q. נפש no. 2 vis vitalis, anima, cui tribuitur fames, sitis, taedium Iob. XXXIII, 20 cf. 18. 22. 28. נפש XXXVIII, 39 i. q. נפש נפש animam explorare i. e. satiari. Poet. תנה etiam dr. pro animo, ut נפש no. 3, cui praeter alia etiam libido et sanguinolentia tribuitur Is. XXXVII, 12. XLI, 3). Ita interpretor Ps. LXXIV, 19: וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי e. ne tradas animo sanguinocuto hostium (turtorem tuam i. e. populum tuum innocentem).

תניח f. תניח 2 Sam. XXX, 3.

הול v. תול.

הול, תול, תול, תול, תול, תול v. rad. תול.

תניח v. תניח.

תניח v. תניח.

תניח v. תניח.

תניח v. תניח.

תניח v. תניח.

תניח v. תניח.

תניח expectavit. (ALB. SCHULTENSIVS ad Iob.

III, 21 originem quaerit in nectendo, coll. arab. حَكَا nodum adstrinxit et lat. moram nectere ap. Senecam Trag. et Val. Flacc.). In Kal semel Part. estr. תניח Jes. XXX, 18 sq. ז. Usitatus est

Pi. id. Dan. XII, 12. 2 Reg. IX, 3, sq. ער VII, 9, sq. ז expectavit aliquid Iob. III, 21. IIab. II, 3. Ps. CVI, 13, sed max. תניח ליהוה expectavit Jehovam i. e. auxilium eius, spem et fiduciam suam repositi in Deo Ps. XXXIII, 20. Jes. VIII, 17. LXIV, 3. Zeph. III, 8; sq. acc. Iob. XXXII, 4: ער ליהוה בברכה ז expectabat Iobum verbis i. e. expectabat finem sermonum Iobi. — Jes. XXX, 18: וְיָבִי אֶלְיָי וְיָבִי אֶלְיָי expectat Jehovia ut vobis propitius sit i. e. differt poenam, ut poenitentiae locum relinquat. Inf. more chaldaico תניח Hos. VI, 9.

תניח rad. inuisit, cui rubedinis potestatem tribuit

ALB. SCHULTENS. ad Prov. XXIII, 29, provocans ad Firuzabadium s. v. حاكل, cuius tamen glossam vir magnus minus recte accepit. Verba Kamusi (p. 1426 Calc.) ita se habent: وَبَيْنَ الْعَجَمَةِ وَيَسْمَعُ صَوْتَهُ كَأَنَّكَ الحاكل مَا لَا يَسْمَعُ صَوْتَهُ كَأَنَّكَ وَاحْتَكَلَ أَشْتَكَلَ

في الشكلم وَحَكَلَ عَلَى الْخَيْرِ أَشْتَكَلَ كَأَشْتَكَلَ وَأَشْتَكَلَ أَشْتَكَلَ وَتَعَلَّمَ الْعَجَمِيَّةَ بَعْدَ الْعَرَبِيَّةِ وَالْحَاكِلُ الْمُخْتَمِرُ [المختصن] [Wankuli] i. e. est cuius sonus non auditur velut parvae formicae; addito He حَكَلَ peregrinum in sermone; حَكَلَ sq. على pers. i. q. اشكل i. e. confusus et obscurus fuit nuncius alicui, ita Conj. II'; Conj. III i. q. اشكل confusus fuit, et didicit barbare loqui post linguam arabicam; حاكل est vino ebrius [vel sec. scripturam Kamusi turci v. Freytagii Prolegg. ad Lex. arab. p. XI obscure, per conjecturam dicens aliquid]. Apparet ex his, verbi potestatem esse in obscuritate, tum soni, tum sermonis, tum nuncii, dici etiam (modo genuina est scriptura Calcutensis) de oculo caligante ebrui (v. תניח); et hand scio an cognatum sit verbo תניח denigravit (cf. Danzii interp. p. 9), cui Simonis addit תניח, unde תניח. Schultensius vero I. c. (quem secuti sunt Simonis ed. 1—3, Rosenm. ad Gen. XLIX, 12 al.) arab. شكل Conj. IV. VIII dubia et obscura fuit res (pr. ni fallor, intricata fuit) eo sensu accipit, quem habet nomen شكل, اشكل, videlicet rubedinis, qua suffusum est album oculi, quod quam illegitimum sit, nemo non videt (v. ad haec a me iam in praef. ad Lex. min. ed. 2. p. XXXVIII disputata, Rosenm. ad Prov. XXIII, 29. Kosegarten in Ephemerid. Jen. 1823, IV p. 51). Caeterum in lingua hebraea proprins, in lingua arabica translatus verbi significatus locum habuisse videtur.

תניח (tenebrosus?) n. pr. collis prope desertum Sijph 1 Sam. XXIII, 19. XXVI, 1. 3.

הַבֵּלִי adj. *caligans*, de oculo ebrii vel bene poti.

Gen. XLIX, 12: הַבֵּלִי עֵינָיו מִיַּיִן *caligans oculis a vino*, quod h. l. in bonam partem accipiendum de vini in tribu Judae ubertate. Cf. supra arab. حَالٍ, quamquam eius non satis certa fides. Ex vett. Onk. Saadias ap. Aben Esram, Kimchi *rubellum* oculorum intelligunt ex vino ortam. quod vero ex etymo probari non potest. Reliqui e contextu fere coniciunt. LXX. χαρσαστοι οι οφθαλμοι αυτου ανα ολβου. Vulg. pulchriores sunt oculi eius vino.

הַבֵּלִי f. *caligatio* oculorum, quae ex ebrietate oritur. Prov. XXIII, 29.

הַבֵּלִי (quem Jova conturbavit? sed hoc mali omnis esset: fort. pro הַבֵּהָה quem sapientem fecit Jova) n. pr. patris Nehemiae, Nchl. I, 1. X, 2.

הַבֵּהָה fut. הַבֵּהָה *sapuit, sapiens fuit et factus est.*

(Chald. syr. zab. sam. הַבֵּהָה, ܒܒܗܠܐ id. et scivit, cognovit, arab. ܒܒܗܠܐ scivit, sapiens, doctus fuit, it. indicavit, imperavit, ܒܒܗܠܐ index, dominus, ܒܒܗܠܐ iudicium,

imperium. Non male ALB. SCHULTENS. de defect. ling. hebr. §. 206 — 213 originem ponit in firmitate solida et qs. densitate, Derbheit, Tüchtigkei, cf. arab. حَكَم firmiter solideque fecit aliquid IV. firmavit, munivitque reum, X firmus, bene firmatus fuit, et gr. παρῳς, παρῳς, quod proprie *densum, solidum, dein prudentem, cordatum* significat. Adde Hitzig ad Jes. XI, 2). Deut. XXXII, 29. 1 Reg. IV, 31. Iob. XXXII, 9. Prov. VI, 6. VIII, 33. IX, 12. XI, 20. XX, 1. XXI, 11. XXIII, 19. XXVII, 11. Eccl. II, 15. VII, 23, in malam partem, de prudentia civili (Tyri et Sidonis) Zach. IX, 2. Sq. acc. *sapienter comparavit* aliquid. Eccl. II, 19: הַבֵּהָה אֲנִי וְשֵׁבִיבֵי אֲרָצִי *operes meae, quas cum labore et sapientia comparavi.*

Pi. *sapientem fecit* aliquid, sapientiam docuit. Iob. XXXV, 11. Ps. CXXIX, 98. CV, 22: הַבֵּהָה *senes eius (Aegypti) sapientiam docuit* (Josephus), ubi non bene SCHULT. l. c. §. 212 interpretatur *capistrat, coërcet*, coll. חָכַם frenavit, cohobuit (parall. אָסַר).

Pu. part. הַבֵּהָה *sapientiam edoctus* Prov. XXX, 24, de incantatore artis suae *perito* Ps. LVIII, 6.

Hiph. i. q. Pi. Ps. XIX, 8.

Hithpa. *sapientem se gessit* Eccl. VII, 16, in malam partem *callidum se gessit* (cf. gr. σοφός i. q. ναυτολογός Eurip. Med. 409. Andromed. 937), sq. הַבֵּהָה *callide decept* aliq. Ex. I, 10.

הַבֵּהָה adj. i. q. gr. σοφός, spec. 1) *artium peritus*. Jes. III, 3: הַבֵּהָה הַבֵּהָה *peritus artificum*. XL, 20. 1 Par. XXII, 15: הַבֵּהָה הַבֵּהָה 2 Par. II, 6. 12. 13, plenius הַבֵּהָה v. c. Exod. XXVIII, 3. XXXI, 6.

XXXV, 10. 25. XXXVI, 1. 2. 8 (cf. hom. ἐδίδατο ποσειδῳς). Jer. X, 9: הַבֵּהָה הַבֵּהָה *opus artis peritorum*. Ibid. IX, 16: הַבֵּהָה הַבֵּהָה *peritiae sc. peritae* lamentationis. IV, 22: הַבֵּהָה הַבֵּהָה *periti sunt malefaciendi*.

2) *sapiens*, i. e. *intelligens* (σοφῳς, verständig), ratione praeditus eaque utens Deut. IV, 6. XXXII, 6. Prov. X, 1. XIII, 1. Hos. XIV, 10 cet. *consilii nunquam expert* 2 Sam. XIII, 5. Jer. XVIII, 18; Jes. XIX, 11. XXIX, 14, vitae experientia edoctus rerumque humanarum (Prov. I, 6. Eccl. XII, 11) et divinarum peritus (Gen. XLI, 8, hinc de incantatoribus et magis Ex. VII, 11 cf. chald. הַבֵּהָה, *iudicandi facultate pollens* (1 Reg. II, 9), providus cautusque (Eccl. II, 14: הַבֵּהָה הַבֵּהָה, adeoque *callidus* Iob. V, 15 (cf. Prov. VIII, 12. XIV, 18), animi fortis sibi que constantis Jes. XXXI, 2. Quis fuerit virtutum ingenitae dotum, quas hoc ve completebantur Hebraei, ambitus, bene colligitur ex eorum historia et moribus, quorum sapientia in proverbium apud eos abierat, ut Salomonis (1 Reg. V, 1 sqq.), Danielis (Ez. XXVIII, 3), Aegyptiorum (1 Reg. I c.). Sic Salomonis sapientia cernitur in iudicii acumine (II, 16. X, 1 sq.), in plurimarum rerum maxime naturae cognitione (V, 13), in carminum sententiarumque coëia, quae vel ipse composuerat vel memoria tenebat (V, 12. Prov. I, 1), in recto de rebus humanis iudicio cet; praeterea sapientia etiam rerum civilium peritiam (Jes. XIX, 11), vaticinandi, somnia explicandi, incantandiarts (Exod. VII, 11. Dan. V, 11), praec caeteris autem *virtutem* (Ps. XXXVII, 30: הַבֵּהָה הַבֵּהָה הַבֵּהָה. II, 8. Prov. X, 31) et *pietatem* (Ps. CXXI, 10: הַבֵּהָה הַבֵּהָה הַבֵּהָה, Iob. XXVIII, 28: הַבֵּהָה הַבֵּהָה הַבֵּהָה הַבֵּהָה. Prov. IX, 10. XV, 33) complectitur, cf. Umbreitii Comment. in Prov. p. III sqq. et ad I, 7. Humanā maior et illustrior sapientia tribuitur angelis 2 Sam. XIV, 20, Deo Io. IX, 4 cf. XXVIII, 1 sq. Sedes eius ponitur in corde, hinc saepe הַבֵּהָה הַבֵּהָה Prov. XVI, 23, et הַבֵּהָה XI, 29. XVI, 21. Saepè copulatur cum הַבֵּהָה Gen. XLI, 33. 39. Deut. 87, 6. 1 Reg. III, 12 (cf. Prov. XVI, 21: הַבֵּהָה הַבֵּהָה, Eccl. IX, 1; opp. הַבֵּהָה Deut. XXXII, 6, הַבֵּהָה Prov. XVII, 28, הַבֵּהָה Eccl. II, 14. VI, 18. — הַבֵּהָה הַבֵּהָה qui sibi sapiens videtur Prov. XXVI, 5. 12. XXVIII, 1. Jes. V, 21.

Pl. הַבֵּהָה הַבֵּהָה sapientes Eccl. IX, 17. XII, 11, de sapientibus (magis) aegyptiorum Gen. XLI, 8. Jes. XIX, 11. 12, Idumaeorum Obad. 8, Babyloniorum Jer. I, 35. LI, 57, Tyri et Bybli Ez. XXVII, 8. 9, Persarum Esth. I, 13 cet.

הַבֵּהָה chald. *sapens*, in Targ. saepe pro hebr. הַבֵּהָה. Plur. הַבֵּהָה Dan. II, 21, max. *sapientes* in aula regis versantes i. q. magi Da. II, 13. 27. V, 15. הַבֵּהָה הַבֵּהָה ib. II, 14. 18. 48. V, 3. הַבֵּהָה הַבֵּהָה V, 8. (syr. ܒܒܗܠܐ, arab. حَكِيم il. etiam philosophus, medicens).

הַבֵּהָה f. i. q. σοφία, 1) *peritia* artificis Exod. XXVIII, 3. XXXI, 6. XXXVI, 1. 2, plenius הַבֵּהָה

XXXV, 35. — 2) *sapientis*, de cuius notione v. plura s. v. הַבֵּשׂ no. 2. Iob. XI, 6. XII, 2. 12. XIII, 5. XV, 8. XXVI, 3 et saepe. Complectitur ea doctrinam variam Dan. I, 17, pietatem in Deum (Iob. XXVIII, 28): tribuitur imperatori Deut. XXXIV, 9. regi Jes. XI, 2, sublimior quaedam et illustrior hominibus impervestigabilis Deo Iob. XII, 13. XXXIII, 12 sq., sed הַבֵּשׂ אֱלֹהִים הַבֵּשׂ a Reg. III, 28 est sapientia a Deo data. Copulatur cum similis potestatis vocabulis, ut הַבֵּשׂה Jes. XI, 2, הַבֵּשׂה Ex. XXXI, 3. 1 Reg. VII, 14, הַבֵּשׂה Jes. XXXIII, 6. Eccl. IX, 10, הַבֵּשׂה 2 Par. I, 10 — 12. Opp. הַבְּלִיָּה, הַבְּלִיָּה Eccl. II, 12. (Arab. حَكِيمٌ, syr. ܚܘܿܟܝܿܡܐ id.).

הַבְּלִיָּה chald. *sapientia*. Dan. II, 30. הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה sapientia Dei V, 11. Emphat. הַבְּלִיָּה II, 20. 21. 23. (In Targg. etiam הַבְּלִיָּה, הַבְּלִיָּה).

הַבְּלִיָּה i. q. הַבְּלִיָּה Ps. XLIX, 4. Cuius nameri sit hoc vocabulum, iam vigente lingua dubitasse videntur, copulatur enim cum sing. (ut הַבְּלִיָּה) Prov. IX, 1, cum plur. XXIV, 7 et I, 20 (ubi הַבְּלִיָּה rectius pro plur. habetur, quam pro sing. parag.; sequitur tamen sing. הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה). Revera singulare esse videtur i. q. הַבְּלִיָּה (sec. Hitzigium, Begriff der Kritik p. 155, ortum ex *chockmanut*, contr. *chokmót*).

הַבְּלִיָּה id. cum sing. Prov. XIV, 1

הַבְּלִיָּה (formae הַבְּלִיָּה. sapiens) n. pr. viri 1 Par. XI, 11. XXXVII, 32. In loco priori parallelo est

הַבְּלִיָּה 2 Sam. XXIII, 8.

הַבְּלִיָּה v. הַבְּלִיָּה rad. הַבְּלִיָּה.

הַבְּלִיָּה *profanus*, v. rad. הַבְּלִיָּה.

הַבְּלִיָּה (vic. הַבְּלִיָּה) 1) *prob. tricit*, it. *streichit*, reiben, aufreiben, streichen, aufstreichen. (Arab. ضَعَفَ *tricit* oculisque *illevit* collyrium, aufstreichen, *percussit* gladio, streichen; pellem detraxit, abstrahere, v. SCHLEIER, Orig. hebr. lib. I. c. 9).

2) *aegrotus fuit pr. attritus fuit* i. q. הַבְּלִיָּה no. 2. 3. Semel legitur הַבְּלִיָּה 2 Par. XVI, 12.

הַבְּלִיָּה f. 1) *aerugo* ollae cupreae fort. a deterendo dicta. Ezech. XXIV, 6. 11. 12. — 2) n. pr. mulieris 1 Par. IV, 5. 7.

הַבְּלִיָּה monilia, a sing. הַבְּלִיָּה, rad. הַבְּלִיָּה.

הַבְּלִיָּה tantum in pl. הַבְּלִיָּה m. *morbi*. Deut. XXXI, 21. Ps. CIII, 3. Jer. XVI, 4: בְּיַד הַבְּלִיָּה בְּיַד הַבְּלִיָּה *morbos morborum morientur* i. e. morbis morientur. Concr. XIV, 18: הַבְּלִיָּה *fm.e confecti*.

הַבְּלִיָּה rad. inusit. *pinguis fuit*. (Origo est in

lubricitate rerum pinguium, quae notio inest in syllaba בֵּשׂ, v. בֵּשׂב. Ἐλαγος, βάλιστος, Κίτριος, et Ἐλαος, Ἰλαος, σίλαος, Πουσχι. Congruunt in lingua indogermanicis gr. λίαν, λιανώ, λιανός, ἀλιανός, lat. lobi, lippus).

הַבְּלִיָּה e. art. הַבְּלִיָּה estr. הַבְּלִיָּה Ex. XXXII, 19. XXXIV, 26 (tanquam a הַבְּלִיָּה e. suff. הַבְּלִיָּה m. *lac*, dictum a pinguedine Gen. XLIX, 12. Thren. IV, 7. Prov. XXVII, 27 cet. Speciatim est *lac recens et dulcis* et dilfert a הַבְּלִיָּה lac spissum Gen. XVIII, 8. Jes. VII, 22. Prov. XXX, 33, quanquam alibi etiam de lacte spisso dici videtur, v. 1 Sam. XXII, 18: הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה et Iud. V, 25, ubi intelligendum videtur lac acidum nupte inebrians (Jos. Arch. V, 3. 4: γάλα διαγυρωθὸς ἰδὲ), adde R. Tanchum ad Kimchium ad h. l.). De formula הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה v. 1877 v. sub rad. הַבְּלִיָּה cf. Job IV, 18. *Lac* populorum *sugere* poet. pro opibus eorum pasci Jes. LX, 16. (Arab. حَلَبٌ, حَلَبٌ id., unde حَلَبٌ mulsit lac, aeth. ሕለብ: lac).

הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה (Jes. XXXIV, 6) e. suff. הַבְּלִיָּה m. 1) *pinguedo, adeps*, persaepe de adipi victimarum Lev. III, 3. 4. 9. 10. 15. 16. 17. IV, 8. 9. 19. 31. 33. VII, 5. 4. 30. 31. Deut. XXXII, 14. Jes. I, 11. XLIII, 24 cet., de adipi hominis Iud. III, 22. 2 Sam. I, 22. Iob. XX, 27. Plur. הַבְּלִיָּה estr. הַבְּלִיָּה adipis Gen. IV, 4. Lev. VIII, 26. IX, 19. 20. 21. X, 15 cet. Metaph. *optimum, praestantissimum* cuiusque generis. הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה pinguedo terrae i. e. optimi eius fructus Gen. XLV, 18, הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה Ps. LXXXI, 17. הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה CXLVII, 14 adeps tritici (gr. σίλαο πηροῦ quod Suidas interpretatur *záλλιστον*

σίλον, arab. كَبَابُ التَّيْرِ cor tritici Meidan., cf. no. 2, خالص كل شيء) medulla, ut purior meliorque rei pars, הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה Deut. XXXII, 14 (cf. Jes. XXXIV, 6) *adeps renum tritici*, i. e. triticum optimum. Num. XVIII, 12: הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה *omnis adeps olei et omnis adeps musti et frumentum* i. e. oleum, mustum et frumentum praestantissimum.

2) *cor*, itidem a pinguedine dictum, pariter atque הַבְּלִיָּה q. v. Ps. XVII, 10: הַבְּלִיָּה הַבְּלִיָּה *cor suum claudunt*. LXXIII, 7: *prodit e corde scelus eorum* (sec. scripturam הַבְּלִיָּה, quam tuncur LXX. Syr.). Arab. حَلَبٌ pericardium, itidem a pinguedine dictum, quanquam sub rad. حَلَبٌ Arabes alia omnia habent.

3) n. pr. tribuni militum Davidis 2 Sam. XXIII, 29, pro quo 1 Chr. XI, 30 הַבְּלִיָּה et XXVII, 15 הַבְּלִיָּה.

הַבְּלִיָּה (pinguedo i. e. regio fertilis) n. pr. oppidi Aseritarum, Iud. I, 31.

הַבְּלִיָּה (pinguis, fertilis) n. pr. urbis Syriae. gr. Χαλκίβορ. vini generosi feracis, quod Tyrum advehebatur (Ec. XXVII, 18) et regum Persarum mensis apponebatur

II. g. Ez. XI, 16. 25. 29. 33. XLI, 16. Obsoleteiorem pluralis formam habes Jer. XXII, 14: וְהָיָה לָּךְ כַּחַסְדֵי אֶתְּרֵי וְהָיָה לָּךְ כַּחַסְדֵי *et excidit sibi fenestras multas* (ad palatium ornatum). Kimchius: כַּחַסְדֵי הַלֵּלִים. Pluralem exprimunt etiam vett. intpp. omnes. In alia omnia abeunt, qui לֵּל = terminationem pluralem esse negant, ut Verbruggius (de plurali numero §. 79). qui interpretatur: *fenestellum* (o splendidum palatii regii ornamentum!), Ewaldus, qui in gr. crit. p. 298 reddit: *fenestras meas* (qua, quaeso, sententia?), melius in gr. min. ed. 2 §. 359: *fenestras duplices* ut לֵּל = sit i. q. הַלֵּל; Boettcherus (spece. p. 38): *fenestris plenas* (fenstrig, fensterreich), ut sententia sit: *et excidit sibi* (eam) *fenestris plenas*, quia structura in tali oratione nil durius cogitari potest. — De הַלֵּלִים אֶתְּרֵי הַלֵּלִים v. p. 77.

הַלֵּלִים f. *caverna, foramen terrae*, semel legitur in Plur. Jes. II, 19. Targ. הַלֵּלִים, de cuius usu ap. Judaeos v. Buxtorf, 767. 68. Syr. הַלֵּלִים cavernae.

הַלֵּלִים f. *initium* (v. rad. III. no. 3). Am. VII, 1. Dan. IX, 23, v. e. messis Ruth. I, 22. 2 Sam. XXI, 9. 10, habitacionis 2 Reg. XVII, 25, imperii Esr. IV, 6, verborum Eccl. X, 15 (ad Hos. I, 2 cf. ברך), sapientiae Prov. IX, 10. הַלֵּלִים *ab initio* Gen. XIII, 3. XLI, 21. Jes. I, 26, inde *prima vice* (zum ersten Male) Gen. XLIII, 18. 20. Dan. VIII, 1. IX, 21, *primum* (zuerst), ita ut initium faciat Iud. XX, 18: הַלֵּלִים אֶתְּרֵי הַלֵּלִים *quis ascendet primus?* I, 1.

הַלֵּלִים fut. הַלֵּלִים 1) *pinguis, fortis fuit et factus est*, ut fit in pubertate, inde spec. *puer factus est*. (Arab. حليم I. V pinguis fuit, pinguescere coepit, de infante, pccude, laerta. VIII. ad pubertatem pervenit, حليم pubertas, حليم animal pingue. Lexicographos Arabum dedit

Scheid. ad Jes. XXXVIII p. 140. 141. Apud Syros est validi, valetudinis potestas, de qua v. ad Hiph. Cognata sunt ebald. הַלֵּלִים et הַלֵּלִים fortis, robustus fuit, הַלֵּלִים, הַלֵּלִים fortis, robustus, הַלֵּלִים robor, prae caeteris autem הַלֵּלִים puer factus est, inde libidinosus, coemdi cupidus fuit. Origo autem est in pinguedine [cf. הַלֵּלִים], quae refertur ad fortitudinem, v. הַלֵּלִים). Iob. XXXIX, 4 (7) de ibicibus: הַלֵּלִים הַלֵּלִים *roborentur* adolescunt et puberes fiunt *filii* (pulli) *corum*. Cf. Hiph. no. 1.

2) *somniavit*. (In hac significatione cum priore illa concilianda magnopere laborarunt viri docti: esse enim concilianda, arguebant linguae cognatae, quae somnium iisdem litteris scribunt, atque pinguedinem, arab. حليم, aeth. ሕለዎ: syr. ܚܠܡܐ. Ac *Schultensio* ad Har. VI pag. 279 somnium dictum videbatur a convolvendo et

concresecendo, Jo. *Simoni* a crassitudine, quia ab humoribus sive vaporibus crassis somnus et insomnia oriri soleant, v. Arist. de somno et vigilia c. 3, quae quam longe accessita sint, nemo non videt. Ad veram rationem investigandam hae glossae viam monstrabant: حليم pubertas, somnium, visio; حليم somnium, visio, concubitus in somnio, pollutio; حليم nocturnam pollutionem passus est, somniavit, vidit in somnio; VIII. id. et ad pubertatem pervenit, intelligens factus est, حليم pinguis, it. intelligens, mansuetus, حليم pollutus est in somnio, حليم pollutio in somnio. Significat enim haec radix, ut supra no. 1 vidimus, pariter atque غلام, pubertatem eamque aetatem, qua iuvenes coeundi appetitum sentientes somniis libidinosi vexantur, unde generatior somniandi vis profecta est. A pubertatis potestate praeterea est intelligentia, mansuetudo, opp. petulantiae puerili, das verständige Wesen des mannbaren Alters). Gen. XXVIII, 12. XLI, 1. Jes. XXIX, 8. Ps. CXXVI, 1: הַלֵּלִים כַּחַסְדֵי *cramus sicut somniantes*, i. e. tanta erat praesens nostra laetitia, ut dubitarem, num vera esset, an in somnio percepta. Saepe dicitur הַלֵּלִים Gen. XXXVII, 6. 10. XL, 8. XLI, 15. Iud. VII, 13. Jer. XXXII, 25. Dan. II, 3. Quandoquidem autem somnia ad res futuras saepe referebantur et a numine missa credebantur (Joël III, 1. Num. XII, 6). הַלֵּלִים somnians somnia est i. q. vates, hariolus Dent. XIII, 2. 4.

Hiph. 1) fortem fecit, inde *sanavit, sanitati restituit* (aegrum Deus). Jes. XXXVIII, 16. Cf. Kal no. 1. (Syr. ܚܠܡܐ Pe. et Ethpc. convalluit, sanitati restitutus est. Aph. sanavit, Eitaph. pass., ܚܠܡܐ sanus, valens, ܚܠܡܐ sanitas).

2) *causat*. Kal no. 2. *somnia fecit*. Part. plur. הַלֵּלִים (a sing. הַלֵּלִים). Jer. XXIX, 8: *neque aurem praebecatis somniis vestris הַלֵּלִים אֶתְּרֵי הַלֵּלִים quae vos somniate fecitis vos*, quae ex vestra phantasia orta, non a numine missa sunt, secundum illud Terentii: somniat ea quae vigilans vult. Aliis Hiph. est i. q. Kal, Alex. ἡμεῖς ἠντιπνεύσομεθα.

הַלֵּלִים m. pl. הַלֵּלִים somnium. Gen. XXXVII, 5 sqq. XL, 9 sqq. et persaepe. הַלֵּלִים somnium nocturnum. Gen. XX, 3. XXXI, 21. De somniis aegri Iob. VII, 14, sed saepius de somniis ex communi opinione fatidicis et divinitus immissis Num. XII, 6. 1 Reg. III, 5. Iob. XXXIII, 15. Somnium praebet imaginem rei cito evanescentis Iob. XX, 8. Ps. LXXXIII, 20. Dicitur etiam pro *nugis* Eccl. V, 6, et concr. fortasse pro *nugate* Comm. 2.

הַלֵּלִים n. pr. v. הַלֵּלִים.

הלם chald. i. q. hebr. הלם *somnium*. Dan. IV, 2. VII, 1. Taphat. הלם II, 4 sqq. IV, 3—5. 15. 16. VII, 1. Plar. הלם V, 12.

הלם f. *ἐπ. λέξις*. Job. VI, 6 multis interpretum coniecturis vexatum, quorum tamen plurimi in eo recte consentiunt, comexam orationem cibum quendam insulsum et insipidum flagitare. Ea enim talis est: *Num comeditur insulsum sine sole, an sapor est הלם in saliva.....?* — Potiores sententiae sunt: 1) Targg. cum Rebbinis הלם interpretantur = הלם *vitellum ovi*, ut *saliva vitelli sit albumen ovi*. Targg. duplicem habet versionem, una est: הלם *in albumine ovi et vitello* (sed legendum הלם vitelli), altera הלם *in saliva vitelli*. Saad. ms. et Abdulwalides *saliva ovi*, prior addita hac glossa: *הלם אימיש מן קולת אישנה הלמן מבינים*. ויפול פי אשם. *הלמן אימיש הלמן i. e. ה' sunt ova, secundum dictum tabmul*. הלמן מבינים, *in Syria autem luteum ovi appellatur tabmul*. Num haec satis accurata sint ferme dubitem, accuratius Kimchius: *est luteum ovi, et ita in Tabmule* (Cholin fol. 6: 1) *הלמן מבינים, in Syria autem luteum ovi appellatur, quia cibus pinguis est*. (Addit idem: *Medicus R. Isaac ררר הלמן ררר interpretatur salivam sanivatis, quia saliva hominis sine sapore sit, in saliva aegri autem insit unum e.o. quattuor acrimoniis in corpore eius regnantibus*). Ex recentioribus assensu sunt permulli, neque doct etymon vitello satis aptum, quum ה' הלם vel *pinguedinem ovi*, vel *robur vitale* significare possit. Acquisitio igitur potest in hac sententia, quamquam 2) non contemnenda est altera, eaque Syrii interpretis: *הלם*, quam Arabs reddidit: *فس* *in saliva (oleris) fatui* i. e. *portulacae*.

Portulaca enim s. porcifera est oleris genus fatuum et insipidum, foliis crebris et pinguis succo agnoscit repletis, qui *saliva* eius apte appellari poterat, nisi *portulacae eolae insulam* ironice ita dictum existimabis. Huius oleris fatuum saporem apud Arabes in proverbium abisse docet non solum appellatio *الحم* oleris fatuum (v. lex.) sed etiam formula proverbialis: *الحرف من البرجلة* *magis fatuus quam portulaca* (v. Golius ad sent. arab. no. 81, Meidani prov. ed. H. A. Schult. no. 344. pag. 210, ubi bene notentur Arabes in origine et significatione proverbii indicandi: *halucinantes*): et simili proverbio apud Graecos et Romanos frequentantur *μοσθρ λήγορ*, *βίτωρ* (oleris iners et sine sapore Plin. 20, 22), unde *βίτωρ*, *βλαύε*, *βλατομήνας* Arist. Nub. 997 de homine fatuo, *βίτωρ* Plant. Tricul. 4, 3, 1. *τέχνα μοσθρ* Arist. Ran. 913 pro insipide dictis, *βίτωρ* et *lachanizo* pro *longueo* Octav. ap. Suet. Oct. 87. Vocabulum *syrium* *الحم* eam plantam significasse, facile credimus interpreti eius arabico. eiusque in vocabulo antiquo maior apud me fides, quam serioris aevi Lexicographorum apud

Barbahludum, qui (ipsa eorum verba mox edam et uberius explicabo in Anecdott. orient. fasc. II) partim *althacam* interpretatur, partim *anchusam s. lithospermum*. Syrium vero interpretem הלם recte interpretatum esse *portulacam*, haud quidem probari potest tadmudico הלם, quod itidem althacae esse (non oleris genus) ibid. docebo, sed non male comparabis aeth. *ሃዎል*: oleris, unde *ሃዎል*: olera collegit, nec deest probabile etymon, si vera a foliis pinguis dictam existimabis portulacam (cf. *ሃዎል*: *ቅብረ*: genus oleris a pinguedine dictum), sive a *fatuitate*: potest enim הלם somnolentia reddi, hinc fatuitas (cf. Eccl. V, 2. 6), et translate cibus fatuus, insulsum, ut gr. *μασός* ap. Dioscoridem de radicibus insipidis usurpat. 3) Veterum auctoritate destituitur

eorum sententia, quibus ה' est i. q. arab. *حاليوم* lac coagulatum, et hinc הלם *saliva coaguli* i. e. *serum lactis* (v. Hottig. smegma orient. p. 152. Arnoldi ap. H. Alb. Schult. in Vers. Jobi p. 181). — Cibum etiam intelligit Vulg. his verbis: *aut potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem?* ה' compositum ratus ex הלם ונתה, quod quam falsum sit, facile apparet. II autem interpretes, qui cibum intelligi negant, הלם somnolentiam reddunt, inde fatuitatem, et sermones fatuos interpretantur. Praeivit Alex. *ה' דל זול לטו יעמו ין ה'אוס זעוץ*; quem secuti sunt ALB. SCHULT., J. D. MICHAELIS, LUGENIUS (de natura et indole Jobi p. 145) coll. gall. *bavarder* pr. salivare, dein fatilia et absurda loqui; sed contextus haec vix admittit.

הלם (in pausa Milel. v. Lgb. p. 178) f. nomen gemmae in pectorali summi sacerdotis Ex. XXVIII, 19. XXXIX, 12, sec. LXX. Vulg. *ἀμύθρατος, amethystos* (non *ἀζέρης*, ut habet Wineri Lex. pag. 331, quod respondet hebr. שבו), gemma violacea, ita dicta, quod ebrietatem a gestantibus depellere credebatur (v. Anthol. gr. IV, 18, Plin. 37, 9. Marbod. de gemmis c. 4: *contrarius ebrietati*). A simili commento haec gemma apud Hebraeos nomen accepisse videtur הלם verbale III. a הלם, auctore Kimchius, quia somnia indicat gestantibus. Syr. Onk. Pseudoj. oculus vituli, quod eandem gemmam significare videtur. Plura dabunt Braunius de vestitu sacerdot. II, 16. Bellerminum Urim und Thuumim p. 55.

הלם m. patron. a nomine aliunde non cognito Jer. XXXIX, 21. 31. 32.

הלם n. quadrilitt. *silex*, lapis durus Job. XXXVIII, 9. Ps. CXIV, 8. Jes. L, 7. הלם נהר *petra lapidis durissimi* Deut. VIII, 15 et constr. הלם נהר *lapis petrae* XXXII, 13. Respondet arab. *حلتبوس*, quemadmodum scribendum esse docet Kamus pag. 753 scribitque etiam Freytagius pro *حلتبوس* apud Gigg et Cast. et i. e. pyrites. Compositum esse voluit ex הלם firmus, durus fuit et *س* validus, constans fuit, sed haec significationes non satis certae. Malim originem quaerere in glabritie, quae

rasit, cf. העֲבִיר נֹרָה Bene Vulg. *cultri*, et ita etiam in ttp. hebraei, sed LXX. Syr. *vestes mutatoriae*, quod ab hoc contextu alienum. Parum probabiliter etiam LETHIUS ad carn. Deborae p. 163 vasa intelligit *sanguini hauriendo*, a خلف *hansit*, et Michaëlis in suppl. vasa libatoria, a permutatione, quia vinum ex maioribus in minora infunditur.

מִתְלַפֹּחַ pl. fem. *capillorum plexus* (Haarflechten, Zöpfe) Iud. XVI, 13. 19, ubi ita omnes vett. verss. Plectendi significatio non multum distat a *mutando* et *permutando* (v. Kal no. 4, Pi. Ili. no. 1): et vestigium eius est etiam in Arabismo خَلِيفٌ contortus, convolutus.

הֲצִיחַ fut. הֲצִיחַ (Jes. XX, 2) 1) *extraxit*. Thren.

IV, 3: הֲצִיחַ הַיָּדַיִם מִן הַחֶמֶץ *aleo thoes extrahunt manuum pullos lactantes*, spec. *eruit* calcem Dent. XXV, 9. 10. Jes. XX, 2 (addito הֲצִיחַ מִן הַחֶמֶץ). (Respondet hoc significatu arab. خلع *eruit vestem*, calcem, *eruit* et *eruit* permutatis, v. Cor. 20, 12. Saad. Deut. I. c. et plura ap. Schroederum de vest. mul. hebr. p. 212. 213. SIMONIS ed. I. 2. confert *los, lösen, lassen; laurus, laurare*).

2) *subtraxit, subduxit se*, sq. Ios. V, 6: *eruit ad quaerendum Deum, neque inveniant eum* נִהַיִתָּה הַלְפָּחַ *subduxit se is*, cf. nostr. *abziehen* pro *discedere*. LXX. Alex. *ἐξέλθειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν*, Vat. *ἐξέλθειν*. Vulg. *ablatus est ab iis*. Syr. *כָּרַע לְפָנָיו*. Kimchi: נִהַיִתָּה וְרָר. נִהַיִתָּה. (Arab. خلع *discessit e loco*, Gol. ex Maruph. Schullens. in cl. dial. p. 290 et Schroeder. I. c. conferant in quo خلع *manum retraxit ab aliqua re* hist. Tim. 90 Gol.).

3) Part. pass. הַלְפָּחַ *expeditus*, de milite, qui remotis impedimentis ad pugnam se *expedit* et *accinxit* (cf. *expedire se ad pugnam* Liv. 38, 21, *expediri ad bellum* Tac. hist. 2, 99, *cingitur, certe expedit se* Plant. Amph. 1, 1, 152. Syr. *مُدْفَعٌ* armatus Barhebr. 219 lin. ult., *accinctus ad opus*, *μὲν* aggressio operis, *alacritas ad opus*). Jos. VI, 7: *וְהַלְפָּחַ יַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ* et *milites armati* (die Streiter) *incendent ante arcam Dei*. 9. 13. Num. XXXII, 21. 27. 30. 32. Deut. III, 18. 2 Par. XXVIII, 12. plenius הַלְפָּחַ מִן הָאָרֶץ Num. XXXII, 29. 23. 1 Par. XII, 23, pl. הַלְפָּחַ מִן הָאָרֶץ Num. XXXI, 5. Jos. IV, 13. 1 Par. XII, 24. 2 Par. XVII, 18. הַלְפָּחַ מִן הָאָרֶץ armigeri Moabi Jos. XV, 4 i. q. הַלְפָּחַ Jer. XLVIII, 41. LXX. *ἐνοπλισμένος*, item *ὀπλίτης, πολεμιστής, μάχος, εἰρωνος* (Jos. IV, 13). Syr. *כַּוְנָנִים* armati. Cf. Niph. no. 1, III. — Kimchio est denom. a הַלְפָּחַ, unde interpretatur: *hauriens aquam* הַלְפָּחַ; sed utriusque potius eiusdem originis esse videtur; J. D. Michaëli in suppl. 797 et Eichhornio ad Sim. Lex. *delectus* (qs. extractus) ad bellum, quod ad plurimos locos parum aptum. *Expedit se*, quod maxime in *succingendo* cernitur

(sich aufschürzen), recte reddiderunt iam Buxtorfius, Jo. SIMONIS ed. I. 2. al., *expedit* autem non multum abest ab *exuendo*, liberando.

Pl. 1) intens. a) *eruit* vestes alicui per vim i. e. *spoliavi* aliquem c. acc. pers. (Syr. *مَدْفَعٌ* Pe. et Pa. id. Act. XIX, 37. Col. II, 8. Ephr. II, 450, *مَدْفَعٌ* rapina. Arabes hac notione habent *خلس* rapuit, abripuit). Ps. VII, 5: *וְנִסְתָּה אֶתְּמִי וְנִסְתָּה אֶתְּמִי* et si *spoliavi cum, qui hostis meus erat immerito*, ut recte LUD. DE DIET. Cf. הַלְפָּחַ. Similiter N. G. SCHROEDER ap. Muntinghium: *si regno spoliare conatus sum* quaquam illud simplicius. *Spoliandi* significatum probat etiam Jarchi. Targ. *הַלְפָּחַ* *pressi, ursi*, הַלְפָּחַ accipiens pro הַלְפָּחַ aut הַלְפָּחַ. (Contra Kimchius per parenthesis: *liberavi potius hostem meum*). b) *eruarit, evellit*, ut lapides ex pariete Lev. XIV, 40. 43. (Saad. retinet خلع, quo etiam de membris se luxantibus utuntur).

2) *liberavit* aliquem e periculo, e manu hostium, e. acc. pers. Ps. VI, 5: *וְיִשְׁבַּח יְיָ הַלְפָּחַ*. XVIII, 20 (2 Sam. XXII, 20). XXXIV, 8. L, 15. LXXXI, 8. CXXIX, 153. Iob. XXXVI, 15, et quod periculi Ps. CXVI, 8: *הַלְפָּחַ מִיַּד הַמָּוֶת*. CXL, 2. (Arab. خلس I. II. servavit a malo, X. id., sq. *من يدي* hist. Tim. 16. 320 Gol. Conj. V. pass.).

Niph. 1) pass. Kal no. 3. *expeditus est, expeditus est* et *accinxit se ad pugnam* et bellum. Num. XXXII, 17: *אֲצִיחֵנוּ מִן הַחֶמֶץ* *accingamus nos festinanter*. 20. XXXI, 3: *וְיִשְׁבַּח יְיָ הַלְפָּחַ* *accingunt se viri e medio vestro* — 2) pass. Pi. no. 2. *liberatus est* e periculo. Ps. LX, 7. CVIII, 7.

Hiph. *expeditum, alacrem reddidi*, ut ossa Jes. LVIII, 11. Kimchius: *pinguia reddidit, laudata formula liturgica יהוה הַלְפָּחַ*, *רצה* sed etiam haec interpretanda: *alacres nos redde*.

הַלְפָּחַ dual. *lumbi* Iob. XXXI, 20, ubi *accingunt se*, quo *expeditiores* sint (das Gled, wo man sich aufschürzt), v. rad. no. 3, (sec. SIMONEM in Lex. laxior et quasi solutio corporis pars (cf. הַרְהַ), Weiche, vel de alia eiusd. coniectura in Arc. form. p. 158 pars validior et acrior (cf. הַרְהַ) a rad. הַרְהַ, r in l emollito coll. chald. הַרְהַ, syr. *مَدْفَعٌ* *lumbi*, quod posterius magis probandum, nam הַלְפָּחַ non *femur, ilia* significat, ut הַרְהַ, sed *lumbos* i. q. הַרְהַ. Inde הַרְהַ *cinxit lumbos suos* Iob. XXXVIII, 3. XI, 7, cf. Jes. XXXII, 11. V, 27. XI, 5. *Evire ex lumbis* alic. dicitur pro *gigni ab aliquo* Gen. XXXV, 11. 1 Reg. VIII, 19. 2 Par. VI, 9. — Jer. XXX, 6: *quare video omnes viros manus ponere super lumbos, instar parturientis, dolere instar parturientis, quae manibus dolorem in lumbis reprimere studet?*

הַלְפָּחַ (liberatio) n. pr. virorum 1) 1 Par. II, 39. 2) 2 Sam. XXXIII, 26, pro quo הַלְפָּחַ 1 Par. XI, 27. XXVII, 10.

חֶלֶב f. *exuviae*, quae hosti interfecto exuuntur
2 Sam. II, 21, pl. Iud. XIV, 19.

מְחֻבָּזוֹת pl. f. *vestes splendidae, festivae*, quae
domi *erubantur*, vel quae depositis vilioribus inducban-
tur, cf. arab. خلع non solum: exuit vestem, sed etiam
splendida veste induit, ornavit aliq., חֶלֶב vestis sple-
ndida, pretiosa, spec. acu picta, v. Schroeder de vest.
p. 206 sqq. Jes. III, 22. Zach. III, 4.

חֶלֶב

חֶלֶב fut. חֶלֶב 1) *glaber, laevis fuit.* (Arab.
حَلَف et حَلَف id., حَلَف act. fornavit, finxit, creavit,
propr. laevigavit, cui cogn. est حَلَف crines totondit,
propr. glabrum fecit caput, mentum. Glabritiei autem
significationem habent plurimae stirpes a *gl* ordientes,
maxime *gle* etiam in linguis occidentalibus, ut *χαλκός*,
χαλκίς silix glaber, *calculus*, *χαλκίς* homo laevis, blandus
= חֶלֶב no. 2, *γλαυός* cuius vis primaria in tactu est,
γλαυός, *γλαυρός*, lat. *glacies*, *glaber*, *gladius*, *glisco*,
gluten; ostr. *glatt*, *gleiten*, *Glas*, *glieissen* = glänzen,
cf. hebr. חֶלֶב, חֶלֶב polivit ect.). Metaph. *blandus fuit*,
de corde Hos. X, 2, de ipsis hominibus Ps. LV, 22.

2) *divisit, partitus est*, maxime sorte Jos. XIV, 5,
XVIII, 2. XXII, 8. (Ductum hoc, ut bene observat
Alb. Schult. in clav. dial. p. 294, a nomine חֶלֶב, quod
proprie lapillum glabrum, dein *sortem* denotat, coll. chald.

חֶלֶב lapillus computatorius, sors, חֶלֶב id. Secundarium
est arab. حَلَف destinavit, praedestinavit Kam. p. 1261,
aethiop. ἄ-ἄ-ἄ-ἄ: numeravit, annumeravit, ἄ-ἄ-ἄ-ἄ:
numerus, sors Lud. 272, cf. aram. חֶלֶב, חֶלֶב sors,
חֶלֶב ager sorte divinus, hereditas. חֶלֶב pars, portio).
Spec. *partiti sunt inter se*. 2 Sam. XIX, 30: *tu et*
Ziba חֶלֶב חֶלֶב *partiamini agrum inter vos*.
1 Sam. XXX, 24: חֶלֶב חֶלֶב *pariter (inter se) par-*
tiantur i. e. acquis portionibus. Prov. XVII, 2: *medios*
inter fratres partitur hereditatem i. e. eandem cum
fratribus portionem habebit, cf. Iob. XXVIII, 17. Sq.
חֶלֶב cum aliquo partitus est Prov. XXIX, 21: sq. חֶלֶב
aliqui impertivit Deut. IV, 19. XXIX, 25. Nch. XIII, 13, sq.
חֶלֶב rei. Iob. XXXIII, 17: חֶלֶב חֶלֶב *neque impertit-*
vit ei de sapientia. Praegnantur dictum est 2 Par. XXIII,
18: חֶלֶב חֶלֶב *quos in classes divisos*
Davidus praefecerat domui Jehovae, cf. 1 Par. XXIV, 4
et חֶלֶב חֶלֶב.

3) *spoliavit*, a חֶלֶב no. 2. 2 Paralip. XXVIII, 21:
Ahasus spoliavit domum Dei et domum regis et principum.
Bene LXX. ἄφαγε τὴν ἐν ὄνομα Κτηρίων σ. τ. λ. *domus enim*
dicitur pro opibus ibi asservatis, v. חֶלֶב no. 12. Vulg.
spoliata domo Dei. Alii ad verbum: *divisit domum Jeho-*
vae et domum regis et principum, idque concise dictum

volunt pro: *sumsit pecunias partim ex templo, partim ex*
ipsis et principum palatiis.

Niph. 1) *divisus, distributus est.* Num. XXVI, 53.
55. 2) *divisit se*. 1 Reg. XVI, 21: חֶלֶב חֶלֶב *non*
חֶלֶב *tunc temporis populus Israeliticus divisit se in duas*
partes. Praegn. Iob. XXXVIII, 24: *ubi est via* חֶלֶב *unde*
dividit se lux, unde oritur lux et dispergit se ad
illustrandam terram. Gen. XIV, 15: חֶלֶב חֶלֶב *divisit*
se super eos i. e. copiis divisis impetum fecit in eos. —
1 Par. XXIII, 6. XXIV, 3 triplex est in eodd. et editi.
scriptura (v. Minchat Schaj et J. H. Mich. not. crit.).
Una est חֶלֶב חֶלֶב, quam ita declarat Kimchius: *Patach*
parvum (Segol) est pro Patach magno (Patach) propter
Kamez sub Chet, et forma regularis esset חֶלֶב חֶלֶב (fut.
Kal). pro qua dictum sit חֶלֶב חֶלֶב, inde חֶלֶב חֶלֶב altera
חֶלֶב חֶלֶב in Pi., tertia חֶלֶב חֶלֶב in Nipli., quae in editi.
recentissimas recepta, tamen a contextu alienissima est,
qui talis est: חֶלֶב חֶלֶב חֶלֶב *et distribuit eos David*
in classes, parumque aptum, quod Simoni placuit, Niph.
esse i. q. alibi Hithpa. *distribuit sibi.* Mihi scribendum
videtur חֶלֶב חֶלֶב (pro חֶלֶב חֶלֶב), unde facili errore ortae
חֶלֶב חֶלֶב חֶלֶב.

Pi. 1) *partitus est, divisit Ez. V, 1, inde distribuit*
v. c. praedam Gen. XLIX, 27. Ex. XV, 9. Iud. V, 30. Ps.
LXVIII, 13, terram Jos. XIX, 51. Joël IV, 2, veluti de
victore terras hostiles militibus suis distribuite Ps. LX,
8. Dan. XI, 39. חֶלֶב חֶלֶב praedam partitus est
cum aliquo, i. e. in victorie et praedae societatem venit
Prov. XVI, 19. Jes. LIII, 12. Sq. חֶלֶב ante plur. *distribuit*
aliquid *inter* plures. Jos. XIII, 7. XVIII, 10. 2 Sam. VI,
19. 1 Par. XVI, 3. Jes. XXXIV, 17, et rellex. *distribue-*
ruerunt aliquid inter se. 1 Reg. XVII, 6: חֶלֶב חֶלֶב
חֶלֶב *et distribuerunt terram inter se.* Ps. XXII, 19.
Ez. XLVII, 21. Sq. חֶלֶב ante sing. *attribuit alicui* aliquid.
Jes. LIII, 12: חֶלֶב חֶלֶב *tribum ei sortem inter*
potentes. Omisso dat. Iob. XXI, 17: חֶלֶב חֶלֶב
(quoties) *dolores iis tribuit in ira sua?* — 2) *dispersit*
Gen. XLIX, 7. Thren. IV, 16.

Pu. *divisa est*, terra Am. VII, 17, praeda Jes.
XXXIII, 23. Zach. XIV, 1.

Hiph. 1) *trans. Kal no. 1 laevem fecit. In-rizarvit*
(de artifice) Jes. XLI, 7. Metaph. *laevem fecit linguam*
Ps. V, 10. Prov. XXVIII, 23, *laevia fecit verba* Prov.
II, 16. VII, 5 i. e. *blanditus est*, etiam omissis his accus.
Prov. XXIX, 5: חֶלֶב חֶלֶב *vir blandiens alteri.*
Ps. XXXVI, 3: חֶלֶב חֶלֶב *blanditur sibi ipsi*
in oculis suis, de homine improbo.

2) *Dubiae potestatis est* in his Jeremiae XXXVIII, 12:
et exiit Jeremias ad eundem in terram Benjamin חֶלֶב חֶלֶב
in medio populo, i. e. sec. Vulg. Chald. Syr. *ut hereditatem inde*
peteret in medio populo, erat enim propheta ex hac tribu
orundus (I, 1). Non male autem Kimchius. Rosenm.
alique חֶלֶב חֶלֶב h. l. *evadendi* significatu accipiunt, qui ex
laevitatis potestate facile proluvit (cf. חֶלֶב חֶלֶב coll.
חֶלֶב חֶלֶב 1 Sam. XXIII, 28, ut sententia sit: *ut inde*
P p p 2

γάλα διεσθροός ἕδη, tale enim vim inebriandi habet). 2 Sam. XVII, 29, sed pot. etiam de quovis lacte Iob. XX, 17. XXIX, 6. Deut. XXXII, 14. Ita etiam in formula: *lacte et melle vesci* (אָבֵל מִחֵמֶה וְדָבַשׁ) Jes. VII, 15, 22, de his qui terram habitant ab hostibus vastatam agri frugibus carentes.

2) *caseus*, qui fit ex lacte coagulato sero expresso. Prov. XXX, 33: בִּי מִיֵּץ תִּזְבֵּב יוֹצֵא מִתְּמָאָה *nam pressio lactis producit caseum*.

Caeterum in hoc vc. definiendo valde dissentiunt interpretes. Ac plurimi quidem a) *butyrum* reddunt. LXX constanter βοῦτέρον (quod Arabs ap. Jes. reddit ⁵بوتير), Vulg. *butyrum*, neque aliter Aqu. Synm. Theod. ap. Jes. et Gr. Venet. in Gen. et Prov. (fort. etiam Saad. et Syr., v. ad litt. b). Consentient ex recentioribus BOCHARTUS in Hieroz. I, 473, ibique Rosem., HARMARUS observat. I, p. 264, sed v. contra J. D. MICHAELIS in suppl., WAREKROS in Repertorio XV p. 180. qui recte quidem observant, butyrum apud Græcos et Romanos in vita communi non usitatum et in re medica tantum adhibitum fuisse (Diosc. 2, 65. Plin. 28, 9. Galen. X): sine causa tamen sumserunt, id etiam Hebraeis, utpote oleo olivarum utentibus, ignotum fuisse, quum Aegyptus butyrum habeat habeantque hodie Arabes etiam Palaestinienses (v. d'ARVILLEUX, SHAW, MARITI, HASSELCIQUIST al. ap. Oedmannum. verm. Sammlungen VI p. 141. ROSENM. Morgenland III p. 27. IV p. 164. BURKHARDT üb. die Beduinen p. 47). Quicquid est, butyrum in nullo V. T. loco necessarium, plerisque ineptum esse, concedent omnes. Alii b) *florem lactis* intelligunt (Rahm, Sahne). Jarchi ad Gen. XVIII, 8: *pinguedo lactis* (שֶׁמֶן הַחֵלֶב), *quam de eius superficie colligunt*, atque ita iam Chaldaei, qui plerisque locis reddunt *pinguedo* שֶׁמֶן שֶׁמֶן, semel in Iudd. שֶׁמֶן דְּגִיבֵינֵן *pinguedo lactis coagulati*, ap. Iob. et Pseudojon. Gen. et Deut. גִּבֵּי לָחֵם (dictum a cohaerendo, q. d. entis lactis); denique Saad. et Arabs Erpen. in Pent. et Jes. سمن (quod *florem lactis* et *butyrum* significat): fortasse etiam Syrus, qui ubique reddit vocabulo harmonico ⁵لبن, quod arabicus interpres libri Iudicum et Samuelis (Syriaca reddens in his libris) reddit ⁵سمن. Ex recentioribus consentiunt Vitringa et Hitzig ad Jes. VII, 15, neque negandum est, תְּמָאָה etiam *florem lactis* (v. plur.) comprehendere, non tamen excluso coagulo, ut apparet ex Prov. I. c. iisque locis, ubi pot. de quovis lacte ponitur. c) *Lac coagulatum* dedit unus interpres Sam. אֲבִיבֵי, cf. hebr. גִּבֵּינָה.

Plur *flores lactis*. Hunc pluralem de mea sententia habes Ps. LV, 22: תִּלְבָּקוּ מִתְּמָאָה *laciorea flore lactis* (fort. *butyro*) sunt *ora eorum*, ut in altero membro: רִבֵּי דְבָרַי מִשֶּׁמֶן. Recte enim iam Kimelius observavit, מִתְּמָאָה scriptum esse pro מִתְּמָאָה, ut cod.

R. 368, vel מִתְּמָאָה (coll. מַחֲוֹץ), Chirek vel Zere in Patach mutato propter sq. Chateph-Patach, cf. אַחֲרָי pro אַחֲרָי Iud. V, 28, מִתְּמָאָה Ps. LI, 7 et similia. Favet parallelismus (מִשֶּׁמֶן) et praevertitur Chald. et Symm. λείψανα βοῦτέρον τὰ στόματα αὐτῶν. Vulgo מִתְּמָאָה nomen plurale esse stultach ab אֲבִיבֵי ductum, hoc sensu: *lactia sunt butyracea l. lactia verba oris eorum*: cui obstat vel forma absoluta, quum exspectes מִתְּמָאָה.

מִתְּמָאָה fut. תִּמְאָה, semel תִּמְאָה, unde מִתְּמָאָה Jes.

LIII, 2 1) *concupivit, appetiit*. (Chald. id. Arab. حمد est: laudavit). Ex. XX, 17: תִּמְאָה בֵּית הַקֹּדֶשׁ *ne concupiscas domum pro-vini tui*. XXXIV, 24. Deut. V, 18. VII, 25. Jos. VII, 21: וְאֶתְמָהם וְאֶתְמָהם *concupivi et sumsi ea*. Mich. II, 2. Prov. VI, 25. 2) *delectatus est* aliqua re. Jes. I, 29: אֲשֶׁר תִּמְאָהם אֲזַלִּים *terebinthi, quibus delectati estis*. Ps. LXVIII, 17: תִּמְאָה אֶלֶּהִים לְשִׁבְחֹהוּ *mons, quo delectatus est Deus, ut cum habitaret*. Prov. XII, 12, addito dat. Prov. I, 22: וְלֹאִים לְבַיִת הַקֹּדֶשׁ *et (quandiu) irrisores irrisione delectabuntur?* pr. desiderabunt sibi irrisionem?

Part. pass. תִּמְאָה *desideratum, desiderabile*, hinc quod alieni carissimum est. Iob. XX, 20. Ps. XXXIX, 12. מִתְּמָאָה Jes. XLIV, 9 *deliciae eorum* i. e. idola (cf. Dan. XI, 37).

Niph. part. תִּמְאָה 1) *desiderabilis*, hinc *suavis, iucundus* Gen. II, 9. III, 6. 2) *pretiosus* Ps. XIX, 11. Prov. XXI, 20.

Pi. i. q. Kal no. 1. Cant. II, 3: בְּבֵית הַמְּדִינָה וְשָׂמֵי *in eius umbra sedere cupio*, ut bene Aben Esra. Cf. de hac duorum verborum structura s. part. 1, no. 1, d. β p. 394 B.

תִּמְאָה f. 1) *desiderium*. 2 Par. XXI, 20: וְיָדָה בָּלֵא *desiderium* *discessit a nemine desideratus*. LXX. ἐπορεύθη οὐκ ἐν ἐπιθυμίᾳ (ex usu loquendi Arabum, v. supra), it. *quod desideratur, deliciae*. 1 Sam. IX, 20: כָּל-הַמְּדִינָה וְיָדָה *omnes deliciae Israhelitarum*. Hag. II, 7. Dan. XI, 37: וְיָדָה *deliciae mulierum*, flagitante contextu idolum a mulieribus Syris studiose cultum (cf. Jes. XLIV, 9), ut Astarte, Anaïtis s. Nanaea (2 Macc. I, 13. 14 cf. Comm. nostr. ad Jes. II p. 357 sqq.). Aliis תִּמְאָה est i. q. אֶתְמָה 2 Sam. I, 26, invito contextu et usu huius radicis, aliis (ut Bertholdo) *deliciae mulierum sunt liberi eorum*. Sed nomen aliquod his verbis significari, apparet ex sequentibus תִּמְאָה כָּל-אֶתְמָה.

2) *pulchritudo, amoenitas, praestantia*. תִּמְאָה אֶתְמָה terra pulchra, amoenia Jer. HI, 19. Ps. CVI, 24. Zach. VII, 14. תִּמְאָה Ez. XXVI, 12. תִּמְאָה Jer. XII, 10. תִּמְאָה שְׂבִיבֹת res aspectu pulchrae Jes. II, 16.

vas praestans, pretiosum Jer. XXV, 34. Hos. XIII, 15. Nah. II, 10. Dan. XI, 8. 2 Par. XXXII, 27. XXXVI, 10.

תָּהָה et תָּהָה f. pl. *res pretiosae* Dan. XI, 38. 43. תָּהָה תָּהָה, תָּהָה תָּהָה pulchrae vestes, vasa pretiosa Gen. XXVII, 15. 2 Par. XX, 25. תָּהָה תָּהָה cibus delicatus (a quo ieiunantem se abstinere oportet) Dan. X, 3. תָּהָה תָּהָה Vs. 11. 19 et omisso תָּהָה IX, 23 vir carus, deliciae (coeli).

תָּהָה (suavis) n. pr. viri Gen. XXXVI, 26, pro quo 1 Par. I, 41 perperam scriptum est תָּהָה.

תָּהָה estr. תָּהָה, pl. תָּהָה estr. תָּהָה (Chateph-Patach sub gutturali) 1) desiderium, et quod desideratur, deliciae, תָּהָה תָּהָה quod oculi tui desiderant, deliciae oculorum tuorum. 1 Reg. XX, 6. Ez. XXIV, 16. 21. 25. Plur. Thren. II, 1. Sq. genit. deliciae alie. Jes. LXIV, 10. תָּהָה תָּהָה deliciae uteri corum i. e. proles iis carissima Hos. IX, 16. — 2) pulchritudo, venustas. Cant. V, 16: תָּהָה תָּהָה. — 3) *res pretiosa*. Plur. Jes. LXIV, 10. Joël. IV, 5: תָּהָה תָּהָה *pretiosa mea pulchra*. 2 Par. XXXVI, 19: תָּהָה תָּהָה *vasa eius pretiosa*. Thren. I, 10.

תָּהָה, nonnisi plur. תָּהָה m. deliciae Thren. I, 7, *pretiosa* ibid. 11 (ubi in Chethibh plene scribitur תָּהָה).

תָּהָה rad. inusit. 1) coniunxit (cf. תָּהָה et maguam vim radicem, quarum syllaba primaria est תָּהָה, תָּהָה, coninngendi potestatem habentium s. v. תָּהָה), spec. *affinitate iunxit*. Inde תָּהָה socer, תָּהָה soceris.

2) muro cinxit, pr. coeruit, continuit aliquid (zusammenhalten), quod a coniungendo proficiscitur. Arab. תָּהָה prohibent, defendit, tutus est. Inde תָּהָה, n. pr. תָּהָה. — De תָּהָה Gen. XXX, 59 v. rad. תָּהָה.

תָּהָה, nonnisi c. suff. תָּהָה, תָּהָה (ad analogiam nominum תָּהָה m. socer, pr. affinis, v. rad. no. 1. Gen. XXXVIII, 13. 25. 1 Sam. IV, 19. 21. (Arab. תָּהָה socer, propinquus uxoris vel mariti, aethiop. תָּהָה socer, Tתָּהָה: affinitatem contraxit, gener factus est, sam. תָּהָה socer, it. sponsus. Respondet gr. תָּהָה pro תָּהָה socer, gener, sponsus, affinis, a תָּהָה, תָּהָה, cf. ad תָּהָה. — Aliud תָּהָה v. rad. תָּהָה. — Fem. est

תָּהָה f. (ad formam תָּהָה q. v.) *socrus*. (Arab. תָּהָה, aeth. תָּהָה: id.). Cum suff. תָּהָה, תָּהָה, תָּהָה

Ruth I, 14. II, 11. 18. 19. 23. III, 1. 6. 16. Mich. VII, 6.

תָּהָה *aestus, venenum*, v. rad. תָּהָה.

תָּהָה pro תָּהָה *lac spissum*, v. rad. תָּהָה.

תָּהָה (cuius affinis est ros i. e. rori affinis, instar roris recreans, cf. תָּהָה) n. pr. uxoris Josiac regis 2 Reg. XXIII, 31. XXIV, 18. Jer. LII, 1. In duobus posterioribus locis in Chethibh est תָּהָה.

תָּהָה f. *murus* (v. rad. no. 2), de muro urbis Deut. III, 5. XXVIII, 52. Jos. VI, 20. 1 Reg. III, 1. IX, 15. Neh. III, 15. 27 sqq. Am. I, 7. 10. 14. Jes. XXXVI, 11. 12 ect. ect., raro aliarum aedium Thren. II, 7. תָּהָה תָּהָה urbs muro cincta Lev. XXV, 29 (cf. 30. 31). תָּהָה תָּהָה paries muri (die Seite der Mauer). Jos. II, 15. Translate Exod. XIV, 22: תָּהָה תָּהָה et aquae iis erant murus a dextra et sinistra. 1 Sam. XXV, 16: תָּהָה תָּהָה *erant nobis murus s. praesidium et propugnaculum*. De puella casta et accessu difficili Cant. VIII, 9. 10.

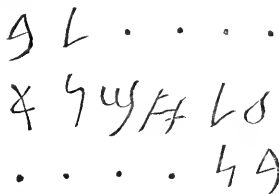
Plur. תָּהָה *moenia* 2 Reg. XXV, 10. Ps. LI, 20. Jes. XXVI, 1. XLIX, 16. LX, 10. 18. LXII, 6. Jer. LI, 12 et persaepe. Constr. c. adj. et verbo plur. Deut. XXVIII, 52. Jer. L, 15. Ez. XXVI, 10, semel fortasse cum sing. (quatenus muri urbem cingentes unam seriem continuam effieciant) Jer. LI, 58: תָּהָה תָּהָה, ubi Hieron. *murus Babylonis latissimus*, et ita LX. Syr. (conf. ad rem Herod. I, 179), ubi frigidius reddas cum Chaldaeo: *moenia Babylonis amplae*, cf. Jer. I, 18: *ego hodie te foveam murum muniam* et ita LX. Aeneas, cf. XV, 20, ubi in eadem formula singularis est. Inde formatus est

Dual. תָּהָה *duo moenia*. in formula תָּהָה תָּהָה inter duo moenia 2 Reg. XXV, 4. Jes. XXII, 11. Jer. XXXIX, 4. LII, 7. Ita appellatur locus ab occasu Hierosolymorum. in quo fons Siloae cum piscinis hortisque regis extra moenia situs, sed altero muro exteriori (v. 2 Par. XXXIII, 14. Neh. III, 15) cinctus, qui hostem aquis intercluderet, v. intpp. ad Jes. I, c.

תָּהָה (mumentum, arx) n. pr. *Hamath*, semel תָּהָה *Hamath magna* Am. VI, 2, urbs nobilissima Syriae ad Orontem sita, in borealibus Libani radicibus (Iud. III, 3. Zach. IX, 2. Jer. XLIX, 23. Ez. XLVII, 16 sqq.), cum territorio תָּהָה תָּהָה dicto 2 Reg. XXIII, 33. XXV, 21. Jer. XXXIX, 5. LII, 9 (תָּהָה תָּהָה 1 Macc. XII, 25), in quo sita erat Ribla, et quousque (non ad urbem) pertinebant boreales Palaestinae limites Num. XIII, 21. XXXIV, 8. Jos. XIII, 5. 1 Reg. VIII, 65. 2 Reg. XIV, 25. Am. VI, 14. 1 Par. XIII, 5. 2 Par. VII, 8. Ez. XLVIII, 1 Antiquissimis temporibus populi canaanitici sedes erat Gen. X, 18. tempore Davidis regi parebat cum Hebraeis confederato 2 Sam. VIII, 9 sqq. 1 Paral. XVIII, 9 sqq., postquam ali-

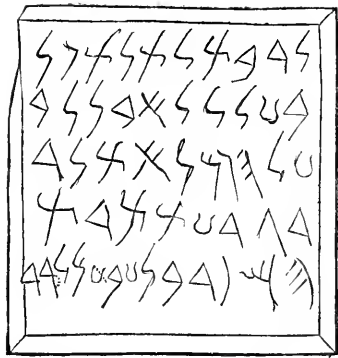
de origine idololatriae 2, 9. MIGNOT in Memoires de Facad. des inscriptions XXXVIII p. 38) abiicienda sunt propter locum 2 Par. XXXIV, 4, ut bene observavit VITRINGA ad Jes. XVII, 8 et SPENCERUS de legibus ritualibus II c. 25, atque unice veram sententiam ex veteribus expressit Arabs Erp. in Levit. transferens شمسات soles, solis simulacra, quam recte explicuit KIMENIUS ad rad. מן השרש הזה וכן הענין הזה והבדלת את המזבח: חתום ab hac radice et hac (solis) significatione repetendum est המזבח Lev. XVII, 30. addito Nun servili: quae ita appellantur, quia faciunt ea solis cultores, quocum in etymo consentiunt, quamquam alias minus probandi JARCHI ad Levit. I. c. species quaedam idolorum, quae constituebant super tecta, et quoniam illa collocabant in sole, vocabantur המזבח, et ABEN ISRA: בענין המזבח שהם עשויים להשתחוות לשמש: המזבח a vocabulo המזבח: sacellum sunt factum ad solem adorandum. Namque המזבח est adiectivum a המזבח formatum, pr. solaris, quod in monumentis phoeniciis atque palmyrenis ex parte nostra demum memoria eritis bifariam usurpatur, primum ita ut copuletur cum המזבח et Dominum Solarem s. Baalem Solarem (deum Solis) significet, dein separatim et elliptice eius numinis statum significans, ut המזבח in V. T. et alibi משתחרת, משתחרת, משתחרת.

In his est 1) lapis Melitensis, cuius apographum ex schedis Academiae Parisiensis mecum communicavit Cl. STEPH. QUATREMÈRE (v. praef. ad Lex. min. ed. 2. p. XXXI) et postea lapidi inscriptum edidit HAMAKERUS, Miscell. Phoenic. tab. 3, no. 1, in quo lin. 3—5 haec litterae leguntur:

citra controversiam legendae: לבבל חתום אבן, quae eundem interpretor: לבבל חתום אבן Domino Solari lapidem, non cum Hamakero (l. c. p. 39): Baali לבבל חתום אבן (stelam) solarem lapideam.* Nam etiam 2) in inscriptionibus Punicis Humbertianis ab Hamakero editis (Lugd. Bat. 1822. 4) לבבל חתום eodem modo iunctum reperitur. Licet integram apponere inscriptionem tertiam, maxima parte illaeram idoque reliquis explicatu tutiorem cum interpretatione nostra alibi uberius vindicanda, quae in multis consentit cum ea quam proposuit Quatremere in Nouveau Journal Asiatique 1828 p. 15 sqq. (cf. quae prius tentavi Ephem. rid. Hal. 1826 no. 111 et contra Hamaker. l. c. p. 106 sqq.).

*) Integram inscriptionem is ita legit: posuit Noleia, dominus Elulensium, explandi causa Baali columnam lapideam, quoniam incircumcisus est sermone.

Litteras ita lego et dispesco:

לרבחן חלה ול
 בעלן לאדן ב
 על חתום אבן
 ר גודשתחרת
 הכפר בן עבדמלך

casus more Hebraeorum ita scribas: לבבל חתום אבן לבבל חתום אבן אבן נר גודשתחרת הכפר בן עבדמלך לבבל חתום אבן Dominae nostrae Tholath et deo nostro, domino nostro Baali Solari. I'ir voti (vovens) est Gaddi-Astoreth (fortuna Astartes), scriba, filius Ebed-Melkar (i. e. servi Herculis, Heraclii): qua quidem in interpretatione quamquam nonnulla coniecturalia inesse facile largior (praesertim in fine inscriptionis, ubi pressius scriptae sunt litterae et nescio an minus perfectae, lineolas quasdam supplendas duxi punctisque significavi): ea tamen quae ad nostram disputationem pertinent, dubio carere videntur, quamquam Hamakerus legit בעל חתום (dominus clementiae). Similia etiam in reliquis comparant, velut in prima:

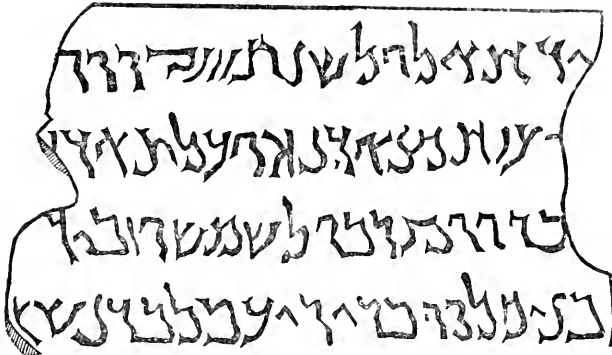
לב
 [על] חתום אבן נר עבדמלך בן
 חתום בן עבדמלך

Baali Solari. Vovens est Ebed-Moloch, filius Haschman, filius Ebed-baal, et in secunda, quoad ex laesa eius superficie ellici potest,

לרבחן חלה ו
 לאדן בעל חתום
 אש נר עבדמלך
 נבבל בן

et quae reliqua sunt, denique in quinta

Paulo aliter 3) in inscriptione Palmyrena Oxonii asservata (CHADLER marm. Oxon. P. II. tab. IV no. IX, Kopp Bilder und Schriften der Vorzeit II p. 133), cuius quattuor lineae priores ita se habent

id est:

רחה אליל שנת CCCLX

...שנת הניחה דתא ויגלה דתא

לעברו וקרבו לשמש וחברד

בני מלכו בר וירעבל בר נשא

mense Elül anni 360 ... hanc statuum solarem (fort. hunc obeliscum) et hoc altare fecerunt et obtulerunt Sali atque donarunt filii Malchûs, filii Jeribel, filii Nasi etc. ad quem locum provocare poterat ΠΑΝΑΚΕΡΟΣ, qui ἥκον subintellecto כָּכָל ubique statuum solarem interpretatur.

De cuiusmodi statuaria figura si quaeris, bene iam STRECKERUS l. c. sect. 3 observavit, imagines solis antiquissimas apud Aegyptios, Syros et Phoenices formae conicae vel pyramidalis fuisse in modum flammae surgentis (v. Herodian. V. §. 3. 10 de statua Blagabali i. e. Solis: *Ἀίθος δὲ τίς ἐστὶ μύσιστος, κλίμαθαι πυρομοίης, ἕλκων εἰς ὄψιςτα· κορυφῆς αὐτῆς σχῆμα μύσανό τε ἰ, ζοοῖα.* Max. Tyr. dissert. VIII p. 87 Markl. Plin. 36, 8 al. ap. Jablonskium Panth. aegypt. III, prolegg. §. 34), cuius generis figurae etiam in monumentis, velut in nummis Eimescuis comparant (v. Panakerus l. c. p. 119. 130), et nescio an idem significare voluerit Gr. Venet. vocabulo ἰσταῖς λεγομένο ἀξελήνιες i. e. in aciem exeuntes, obelisci (ab ἀξί et βάλισ, cf. *ἐλάτισ, ἡλίω, lux et βάλισ*). Caeterum vero etiam ita confirmato facile carebis aliis de huius vc. origine coniecturis, velut LONSACIUM (Ephemerid. Jen. 1815 no. 59) a pers. *خاندی* similitudo, imago Cast. Lex. pers. col. 89. 215, Rosenmuelleri a *ح* tuitus est, unde tuis munus tutelare, eiusque statua, Adelungii (Mithridat. I p. 159) a pers. *oman* sacer ignis, et quae sunt reliqua.

תְּמָרָה (thermae) n. pr. oppidi Naphtalitarum in vicinia Tiberiadis (הַמָּסָה) Jos. XIX, 55, apud Joseph. (bell. jud. 4, 1) *Ἀμαοῖς*, quod ipse interpretatur *Sequib*, cf. Archacol. 18, 3. RELANDI Palaest. 301. 703. LICHTHOOT Opp. II p. 224. Non diversum videtur

הַמָּסָה, quod Jos. XXI, 32 inter oppida asyli apud Naphtalitis recensetur.

הַמָּסָה fut. הַמָּסָה (non הַמָּסָה, ut ap. Buxtorf. al.)

1) *violenter egit, violenter oppressit, iniuriam intulit* pr. acer, vehemens, hinc violentus fuit i. q. הַמָּסָה no. 3, a.

(Arab. *خمس* in bonam partem. fortis, strenuus, constans fuit, *خمس* virtus bellica, cf. *خمس*). Jer. XXII. 3. Prov. VIII, 36: *qui peccat in me* הַמָּסָה *is iniuriam fecit nocet vitae suae.* Job. XXI, 27: *violenter* הַמָּסָה *consilia vestra, quibus me opprimere vultis, die Pline, wie ihr mich schlagen wollt. violenter legem violavit* Ez. XXII, 26. Zeph. III, 4. 2) *violenter destruxit, revellit* (sepem) Thren. II, 6, *sibi avellit* Job. XV, 35: *violenter* הַמָּסָה *instar vitis avellit sibi i. e. deiecit uvas acerbas.*

Niph. *violenter tractatus* est Jer. XIII, 22 h. l., id quod alterum membrum demonstrat, *violenter nudatus* est.

הַמָּסָה m. 1) *violentia, iniuria* Gen. VI, 11. 13: *כי הָמַס אֱלֹהִים בְּבָנָיו* Job. XVI, 17: *הָמַס אֱלֹהִים בְּבָנָיו* *quamquam iniuria non erat in manibus meis.* manibus meis non adhaerebat casque polluebat (cf. 1 Par. XII, 17. Jes. LIII, 9. LIX, 6). XIX, 7. Ps. XI, 5. XXV, 19. XXVII, 12. LV, 10. Prov. XXVI, 6 et saepe. Passim copulantur הַמָּסָה Jer. VI, 7. XX, 8. Ez. XLV, 9. Am. III, 10, הַמָּסָה Hab. I, 3. — אִישׁ הָמַס Ps. XVIII, 49. Prov. III, 31 et הַמָּסָה 2 Sam. XXII, 49. Ps. CXL, 2. 5 vir violentus. הַמָּסָה עַד תֵּשֶׁתּוּמָה i. e. falsus Ex. XXIII, 1. Deut. XIX, 16, pl. Ps. XXXV, 11. הַמָּסָה אִישׁ אַרְמָה violentiae Gen. XLIX, 5. הַמָּסָה אִישׁ הָמַס sedes violentiae Ps. LXXXIV, 20. — Genitivus et Sullixum tum ad eum referitur, qui iniuriam infert, tum ad eum, qui patitur. Prioris generis הַמָּסָה *iniuria eius* i. e. quam intulit Ps. VII, 17. הַמָּסָה לְמִי הָמַס LIII, 3 cf. Ez. XII, 19, posterioris הַמָּסָה *iniuria mihi illata* Gen. XVI, 5, הַמָּסָה הַמָּסָה Joël. IV, 19. adde Iudd. IX, 24. Obad. 10. Hab. II, 8. 17. Jer. LI, 55. (Sic in hoc ipso *iniuria* vocabulo Romani v. e. Caes. bell. gall. I, 30: pro veteribus Helvetiorum iniuriis populi Romani i. e. populo Romano

illatis, ubi vide intpp., adde Heinrich ad Cic. part. inedit. p. 21). — 2) quod vi et iniuria partium est. Am. III, 10. Plur. תַּמָּסִים וְיַיִן vinum inique partium Prov. IV, 17.

תַּמָּסִים m. Lev. XI, 16. Dent. XIV, 15 avis impura, a violentia et iniuria dicta (v. rad.), auctore BOENARTO (Hieroz. II, p. 830 sqq. Lips.) struthio mas, etiam apud Arabes violentus, iniquus appellatus (תַּמָּס in V. T. Versionibus arabicis creberrime respondet hebraeo תַּמָּס), a crudelitate in pullos (cf. Job. XXXIX, 14 sqq. Thren. IV, 5), qua sententia adoptata praecedens תַּמָּסִים sensu strictiori de struthione femina accipiendum est: nonnullarum autem bestiarum mares atque femellas diversis nominibus appellari satis constat (gr. hebr. §. 105, 1). Ex veteribus alii (LXX. γλαυδῆς. Vulg. noctua. Onk. נאצי. Gr. Ven. νεκτωκόξ) noctuam reddunt, quod defendit OEDMANNS verm. Samml. II p. 44 coll. arab. حشيش unguibus vulnerari, alii hirundinem (Jon. Targ. Hieros. Saad., cf. Judaeos Orientales ap. Niebuhrum, descr. Arabiae p. 42 praef.), Hebraei interpretes atem rapacem in genere.

תַּמָּסִים Ex. XII, 39 fut. תַּמָּסִים ibid. 34, inf. תַּמָּסִים Hos. VII, 4 acer fuit, vicin. rad. תַּמָּס. Refertur

1) ad gustum, et est acidus fuit (arab. حَمَصَ, حَمَصَ, syr. تَمَصَّ tahaud. Hiph. id.), spec. de pane fermentato Ex. Hos. III ce. (syr. مَصَّ, chald. תַּמָּסִים fermentato est), de aceto (v. תַּמָּסִים), it. salsus fuit (v. תַּמָּסִים).

2) ad visum: acuti coloris fuit i. e. splendidi, qui fulgore suo oculos perstringit, max. de rubore splendente (hochroth). Part. pass. Jes. LXIII, 1: תַּמָּסִים תַּמָּסִים splendide veste i. e. rubra. purpurea, qualem imperatores gestabant (Aelian. var. hist. 6, 6. Val. Max. 2, 6) vel etiam sanguine tincta (Apoc. XIX, 15). Ita LXX. ξυθρία ἡμῶν, Syr. Abulwalid. et Kimchi, cf. תַּמָּסִים Comm. 2. BOENARTUS in Hieroz. I p. 114: „ὄξυς in coloribus viri magnus in Solinum [p. 141. 214] censet oppositi τῷ βασιῶϊ id est austero: adeoque ut τὸ βασιῶν maxime pressum est et saturum et quadam coloris tristitia profundum, ita ὄξυς dicitur quod clarum est et vegetum et multo lumine excitatum, quales sunt laeti omnes et floridi colores, quos εἰωθεῖς Graeci appellant et ab austeris distinguunt. In his, quia clarae purpureae color facile principatum obtinet, ὄξυς fere dicitur de purpureo. Inde oxyblattem, oxyporphyrion, oxyphoeniceum, et similia. Et ὄξυς Chacremom in Thyeste [Athen. XIII, 608] appellat ὄξυρρογῆν. Apud Suidam in Sardinia fieri dicuntur ποσφύρα διαύρασι καὶ ὄξυράται. In Codino [Byzantino, de official. c. 3] despotaee calcei χρῶματος ὄξυρος καὶ λευκὸς i. e. purpurei vel coccinei, idem alibi [c. 18] ὄξυς explicat per κόκκινον. Adde ὄξυς φάος II. §, 345, ὄξυς αὐγῆς ὄ, 372. Pind. Olymp. 3, 43, acer splendor Lucr. 4, 330, rubor acerrimus Senec. quaest. I,

14, et de purpura ποσφύρα λευκὸς καὶ ὄξυς Plut. Cat. min. 6 (opp. μέλαινα), γοανὸς ὄξυς Aristoph. Pac. 1172. ὄξυτέρα καὶ τηλαυγέστερα Aelian. hist. anim. 4, 46, lat. fulgens murex Aen. 9, 614, purpurae lumen Stat. silv. 4, 5. Ita hebr. תַּמָּס coccus est سنا splenduit, chald.

תַּמָּסִים, syr. تَمَصَّ, arab. تَمَصَّ splenduit, cf. arab. تَمَصَّ acutus fuit, splenduit; تَمَصَّ secuit, et summe flavus fuit al. Haec ipsa rad. تَمَصَّ apud Syros Ethipa. est erubuit, تَمَصَّ pudor, pr. rubor genarum 1 Tim. II, 9. Hebr. XII, 28.

3) Translate ad animum est a) vehementer, violenter agit, ut cognatum תַּמָּס, inde part. תַּמָּס violentus Ps. LXXI, 4, cf. תַּמָּס et תַּמָּס no. 2. (Talmud. תַּמָּס raptor, violentus. Aeth. ὄξυς: iniustus, violentus fuit, iniuria afficit, et et permutatis). b) acerbus fuit, de dolore, v. Hithpa.

Hithp. part. fem. תַּמָּס intrans. acilum (pr. quod acilum saporem edit), fermentatum Ex. XII, 19, 20.

Hithpa. exacerbatum est i. e. ira, dolore percitus gr. παροξύνεσθαι. Ps. LXXIII, 21: תַּמָּס תַּמָּס cf. Act. XVII, 16 παροξύνειτο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Abulwalid: ترجمته بجهت فسادى اى غضب و عداوى تقوى العرب ايضا تترجمته فلان احمس الفؤاد اذا تامل غضبان acilum est cor mem i. e. irascor. Eodem modo Arabes quoque dicunt: acilum reddidit aliquis cor suum, ubi iratus est. Cf. chald. Pa. dolorem attulit Prov. X, 1, Aph. exacerbatum ibid.

XXV, 8. XXVIII, 7 Targ., in lingua nasor. تَمَصَّ de acrimonia irae, v. Norberg, p. 70. Lat. acria corda et iracundiam mentem coniungit Lucr. 3, 295, iram acrem dicit id. 3, 142. 5, 400, acutum habet in pectore Plaut. Pseudol. 2, 4, 49, peraccescit pectus Anul. 3, 4, 9, totum in fermento esse, pro iratum esse Merc. 5, 3, 3.

תַּמָּס adj. 1) fermentatum Ex. XII, 15. XIII, 3. 7. XXIII, 18. XXXIV, 25. Lev. II, 11. VI, 10. VII, 13. XXIII, 17. Deut. XVI, 3. 2) Am. IV, 5 prob. i. q. תַּמָּס vi et iniuria partium, v. rad. no. 3. Ita Targ. תַּמָּס Ferri quidem possit vulgaris fermentati significatio, sed illud ad contextum aptius.

תַּמָּס m. violentus i. q. תַּמָּס, v. rad. no. 3, a (cf. תַּמָּס et תַּמָּס, רָוַן, רָוַן, רָוַן, רָוַן Lgh. 487). Jes. I, 17: תַּמָּס דַּעֲבַר תַּמָּס ducite in viam virtutis violentum, oppressorem. Abulw. اعدوا الضالعم, Kimchi: תַּמָּס. Contra vett. interpretes tantum non omnes reddunt: felicitate restitute oppressum. LXX. ὄξυρος εὐδαιμονίμωνος. Vulg. subveniente oppresso, et ita Chald. Syr. Saad., neque magnopere repugno, forma enim intransitiva (תַּמָּס) passivam vim induisse potest. BOENARTUS (Hieroz. I, p. 115) confert arab. حامض الفؤاد vir acidus corde sec. Kamusum i. q. متغيره فاسدو eo mutatus et corruptus, qua figura Graeci nebulonem ὄξυρος (Aristoph. Equ. 335), Romani rappam appellant (Hor. sat. 1, 1, 101. 2, 12. Piin. 14, 20 §. 25).

הַמֵּץ adj. *salsus*. Jes. XXX, 24: בָּזֵל הַמֵּץ *sarrago salsa* i. e. sale conspersa, quam oves et iumenta in deliciis habent (v. J. H. Vossium ad Georg. p. 631), ut proverbio dicant Arabes, dulce pabulum (حَلَا) esse camelorum panem, acidum esse pro bellariis (فَالصَّبِي). Solent autem orientales, ut pecudis camelorumque stomacho fastidienti subveniant, pabulo herbas salsuginosas (حمت) Salsola Kali) admiscere, unde حمت I. herbam salsam comedit IV. talem apposuit, حمت, حمت camelus ea vescens. V. Boch. Hieroz. I. e. Hamari observatt. 1,

49. Transfertur ad pabulum quodvis delicatius (v. حمت Abulf. Syr. p. 96, 104, 107). atque ita Kimchi quamquam veri etymi ignarus: interpretatur II. *Jona purum et bonum: cuius simile vocabulum habent Arabes, qui pabulum pecudis praestantius appellunt* חמת, ב punctato. Est igitur pabulum pingue.

הַמֵּץ m. *acetum*. Num. VI, 3. Ruth II, 14. Ps. LXIX, 22. Prov. X, 26. XXV, 20. (Chald. חמת et חמת). LXX. ὄξος, sed Prov. X ὄξος, Syr. حمت i. e. uva immatura, quomodo Baal Aruch interpretatur etiam matum. הַמֵּץ: sed vulgaris significatus et h. l. et Ps. LXIX, 22 (ubi Michaëlis reddit: omphacium, vinum acerbum) non ineptus.

הַמֵּץ 1) *circuivit*, cogn. rad. חבק. Vide Hithpa. 2) *vertit se* ad discedendum. Cant. V, 6: הַמֵּץ הַמֵּץ אִמִּי אִמִּי הַמֵּץ הַמֵּץ *amicus meus vertit se, discessit*. Aqn. ἄλλων, ἀποστρέφει. Symm. ἀποστρέφας ἀποστρέφει. Vulg. declinaverat, transierat. Kimchi: חבק. (Reliquae linguae cognatae hanc significationem ignorant: potest tamen inde ductum esse arab. חمت demens fuit, pr. perversae mentis fuit, cf. חמת).

Hithpa. *vertit se, circuivit*, inde *circumvagatus est*. Jer. XXXI, 22.

הַמֵּץ m. *circuitus*. Cant. VII, 2: הַמֵּץ הַמֵּץ הַמֵּץ הַמֵּץ *circuitus femorum tuorum est instar montium*, quae tuberculis constant. Pingitur puella *καλλίνυγος*. Gr. Venet. ἡ περιστά μισθῶν σου. Kimchi: ענין זה על ענין הַמֵּץ הַמֵּץ. Cf. REISKE ad Motanabb. 26, 8. BOHLEN ad eund. p. 51.

הַמֵּץ 1) *aestuavit, ferbuit*. (Arab. حمر I. II. IV. fermentavit, VIII. fermentatus est, it. ferbuit vinum. Arment. חמער *chmuër* fermentum). De aestu maris Ps. XLVI, 4: הַמֵּץ הַמֵּץ הַמֵּץ הַמֵּץ *fremunt, ferveat aquae eius*. De vino Ps. LXXV, 9: *nam poculum est in manu Jovae et ebullit et vinum fervet* i. e. recessus infusum spumat et ebullit. Sed Kimchius, Mich. Rosenm. al. *vinum rubet*,

rutilat (v. Prov. XXIII, 31) cf. no. 2. Vide pass., הַמֵּץ vinum, הַמֵּץ no. 1.

2) *rubuit*, a fervendo, aestuando, inflammando. (Arab. حمر conj. IX et XI rubuit, conj. I med. E ira exarsit (vir). Conj. II rubro colore scripsit, حمر ruber, حمر rubedo, حمر ardor vehementissimus: حمر crubuit, pudore affectus est. Cogn. est حمر crubuit). Ita sec. nonnullos de vino Ps. LXXV, 9 (cf. no. 1). Inde הַמֵּץ הַמֵּץ, הַמֵּץ, הַמֵּץ no. 2.

3) *tumuit*, itidem ab aestuando et effervescendo: quae enim aestuant, ut mare, fermentum, ulcus, ea intumescunt. Inde הַמֵּץ no. 3, הַמֵּץ, הַמֵּץ, הַמֵּץ tumulus, acervus.

4) denom. a הַמֵּץ *bituminavit, bitumine oblevit* Ex. II, 3. Pass. gem. formae *Psal. חמת aestuavit* (gähren, bräusen), de visceribus hominis valde commoti (cf. חמת no. 3, חמת) Thlen. I, 20. II, 11, de facie lacrimarum aestu inflammata Job. XVI, 16. (Huius generis formas geminatas in linguis semiticiis ibi potissimum adhiberi, ubi motus celer significandus est, multis exemplis ostendit H. HUPFELD in Exercittat. aethiop. p. 27. 28).

הַמֵּץ m. ἄσφαλτος (ut bene LXX), *bitumen*, quod prope Babylonem, in vicinia maris mortui et in eiusdem fundo ex fontibus subterraneis olei vel picis fervidae instar ebullit, postea solis calore concrevit et in superficie maris mortui colligitur, quod inde *lacus asphaltites* vocatur (v. Tac. hist. 5, 6. Strabo XVI. p. 743. 763 Casaub. Diod. 2, 48. 19, 98. 99. Curt. 5, 16. Abulf. Syria p. 12, et quae ex recentiorum itinerarum commentariis collegit Rosenmueller, altes und neues Morgenland I, no. 24. 31, cf. Setzen in Zachii Correspond. 18 p. 313. Burekhardt Syr. p. 664). Gen. XI, 3. XIV, 10. Ex. II, 3. Arab. حمر. Dictum est vel ab effervescendo et ebulliendo ex fontibus (v. Gen. XIV, 10), a rad. no. 1, vel a rubedine, praestantissimum enim rubet. Diosc. 1, 99: ἄσφαλτος διαφέρεται ἐν ἰσραὴλ ἐν τῆς λαπίδος ἐστὶ δὲ καὶ ἐν ποταμοῖσιν ἐν τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐν τῆς βοιωτίας καὶ ἐν τῆς ἰσραὴλ καὶ ἐν τῆς βοιωτίας καὶ ἐν τῆς ζακύνθου. Aben Esra ad Ex. I. e. חמת הַמֵּץ הַמֵּץ הַמֵּץ חמת היא טיט אדום מרובק יבנא בארץ ישראל חמת est *lutum rubrum glutinosum, quod reperitur in terra Israelitica*. Adde Avicennam, Serapionem al. apud Bochartum, Phaleg. 1, 11. Utbantur autem asphaltum partim in navigiis bituminandis (Exod. I. e. cf. Jos. bell. jud. 4, 8 §. 4. Buckingham Travels in Mesop. p. 346), partim pro cemento et lithocolla in moenibus extruendis (Gen. XI, 3 cf. de moenibus Babylonis latericis asphaltu coniunctis Herod. 1, 179. Plin. 35, 51).

הַמֵּץ m. *vinum*, a fervendo et fermentando dictum (arab. حمر, حمر, حمر, syr. حمر), non a rubedine, quae arab. حمر scribitur, v. poet. Deut. XXXII, 14. Jes. XXXVII,

500, حمر, حمر, syr. حمر, non a rubedine, quae arab. حمر scribitur, v. poet. Deut. XXXII, 14. Jes. XXXVII,

2: vinea vini, ubi tamen ed. Sonc. v. d. Hooght cum LXX. Targ. (v. DE ROSSI ad h. l.) כֶּרֶם הַמֶּר vinea amœna (cf. Am. V, 11), quam scripturam defendit Nitzigius ad h. l.

הַמֶּר chald. emphat. חַמְרָא chald. vinum. Esr. VI, 9. VII, 22. Dan. V, 1. 2. 4. 23. In Targg. saepe.

הַמֶּר m. (semel cum fem. 2 Sam. XIX, 27 pro asina i. q. אֲשִׁינָא arab. حَمَارٌ, chald. חַמְרָא et

חַמְרָא, syr. حَمَارٌ, sam. חַמְרָא id., hung. szamar), a colore subrubro dictus, qualis non solum onagri, sed sapius etiam asini vulgaris et domestici est in regionibus australibus, et a quo hisp. burro, burrico (ruber. cf. πικρός, πικρῶνος) vocatur, v. etiam אֲנָהר Gen. XII, 16. XXII, 3. 5. XXIV, 35. XXXII, 6. Ex. XIII, 15. XXI, 53. XXII, 5. 8. 9 ect. Utebantur asinis veteres Hebraei tum ad onera ferenda (Gen. XLII, 26. XLV, 23), unde הַמֶּר וְהַמֶּרָא 1 Sam. XVI, 20 asinus pane onustus, tum ad arandum (Jes. XXX, 24. XXXII, 20. Deut. XXII, 10), sed praecipue iis vehi solebant, nec plebeji solum, sed etiam nobiliores (Iud. X, 4. XII, 11. 2 Sam. XXII, 25. 1 Reg. XIII, 15. 23. 2 Reg. IV, 22. 24, quanquam vulgo neque reges neque in bello Zach. IX, 9), et quam illarum regionum asini nostris pulchriores fortioresque sint, iis maior etiam, quam apud nos, honor haberi solebat. Nilil igitur offensivis habet comparatio Issachari cum asino forti (v. גֵּרָם Gen. XLIX, 14 (cf. II, 2, 57 sqq., Merwan II Chahia adeo cognomentum asini Mesopotamiae اَسِينَةُ حَمَرٌ nactus est, v. Freytag Hist. Halebi p. 59), quamquam apud Graecos (ὄνος πικρός Ἰσραήλ, Romanos (Ter. Heut. 5, 1, 3. Plant. 1, 2. 4. Cic. Pison. 30), Aegyptios. Persas (v. Frähu ad Ibn Poslan p. 92) stupiditas et vilitas asini in proverbium abiit. V. BOCHARTI Hieroz. I p. 182 sqq.

2) i. q. הַמֶּר aceruus, quae forma rarior fortasse propter paronomasiam accessita est Iud. XV, 16 (17): הַמֶּר וְהַמֶּרָא maxilla asini (ceceidi) aceruum, immo duos aceruos.

7 n. pr. viri Hevitae Patriarchis aequali Gen. XXXIII, 19. XXXIV, 2. Jos. XXIV, 32. Iud. IX, 28.

הַמֶּר f. i. q. הַמֶּר no. 2 aceruus, q. v.

הַמֶּר m. 1) aestus (undarum) Hab. III, 15, cf. הַמֶּר no. 1.

2) argilla. lutum, a rubro colore (v. rad. no. 2), de argilla figuli Jes. XXXI, 16. XLV, 9. LXIV, 7. Jer. XVIII, 4. 6 (cf. Iob. XXXIII, 6), ad designandum Iob. XXXVIII, 14 (arab. لُطْمٌ), de luto. unde lateres fiunt et quo pro caemento utuntur in domibus extruendis Gen. XI, 3. Ex. I, 14. Iob. XIII, 12. Nah. III, 14 (unde הַמֶּר בְּתֵי הַמֶּר domus luteae Iob. IV, 19), de luto coeque platearum Jes. X, 6. Iob. X, 9. XXX, 19, unde imaginem praebet copiae Iob. XXVII, 16.

3) tumulus. aceruus (v. rad. no. 3) pl. הַמֶּרִים Ex. VIII, 10, inde Chomer, mensura aridorum, decem Bathos continens Lev. XXVII, 16. Jes. V, 10. Hos. III, 2. Ez. XLV, 11. 13. 14. Apud senioris aetatis scriptores eadem appellatur חַר, q. v. Plur. הַמֶּרִים Num. XI, 32.

הַמֶּרִים v. הַמֶּרִים.

הַמֶּרִים Deut. XIV, 5. 1 Reg. V, 3 arab. حَمُور et animal ex genere cervino, coloris subrubri, cornibus serratis intus plenis, quae quotannis proicit, prob. cervus dama. V. BOCHARTI Hieroz. I p. 910 sqq. II, 280 sqq. Lips. OEDMANN Verm. Sammlungen I p. 30 sqq.

I. הַמֶּשׁ rad. inusit. pinguis fuit, unde הַמֶּשׁ abdomen. Arab. est حَمِيشٌ adeps Kam. p. 826, sed multo usitatus transpositis litteris شَحْمٌ adeps, شَحْمٌ pinguis, obesus fuit, it. حَشْمٌ pinguis exavit post maciem.

II. הַמֶּשׁ rad. finitima radicibus הַמֶּשׁ et הַמֶּשׁ i. q. arab. حَمِيسٌ acer, strenuus fuit in proelio. II. IV. ad iram incitavit. XII. iratus fuit. V. durum et contumacem se gessit (in religione et) in bello, أَحْمَسٌ, أَحْمَسٌ fortis, bellicosus, حَمَاسَةٌ virtus bellica, cf. حَمِيسٌ iratus fuit, حَمَاسٌ irā accendit, quae cuncta ab acrimoniae potestate proficiscuntur.

Inde part. pass. plur. הַמֶּשְׁתִּים (ut in optimis libris Hispanicis legitur, in aliis editt. et mss. הַמֶּשְׁתִּים, v. J. II. Michaëlis et bibl. Mant. ad h. l.) i. e. acres, strenui, alacres ad pugnandum Exod. XIII, 18 (Cod. Sam. אֲחֻמְסִים אֲחֻמְסִים). Jos. I, 11. IV, 12. Iud. VII, 11 (cf. quod eodem contextu legitur הַמֶּשְׁתִּים Jos. IV, 13 coll. 12. Num. XXXII, 50. 32). LXX. Jos. 1, 14 εἰσόντες, 4, 12 διασκευασμένοι, et ita Arabs Erp. Ex. معاددين parati,

Ar. Jos. 1, 14 مستعددين id. Perique ex veteribus reddunt armatos (Agn. in Ex. ἐνωπλιμένοι. Symm. ἀσθλοπλοῖνοι. Gr. Venet. ὁπλιμένοι. Vulg. ubique armati. Syr. حَمَامَتِي. Onk. et Jou. מְשִׁתִּים. Arabs Jos. 4, 12 معاددين), quod Abulwalides, Kimichius, R. Tanchum ita explicant, nisi sit constrieti ea parte corporis, quae הַמֶּשׁ appellatur, sicuti הַמֶּשְׁתִּים, quod idem derivant a הַמֶּשְׁתִּים. Abulwalides: معشردى اذنهنت وقى الحامرة. Tertia quaedam sententia est eorum, qui coll. حَمِيسٌ i. e. agmen

instructum pr. quinquepartitum, nimirum acie media, agmine primo et extremo et utraque ala constans (v. Роговск ad port. Mosis p. 54 sqq. REISKE ad Abulv. Ann. III, 1-6 not., v. DIEZ Denkwürdigkeiten T. I.

p. 122) explicant: *disposita acie*, ut Saad. مستعيبين. instructi, suo loco dispositi, et forte Theod. in Exod. πεπαιδευοις (pr. quantum agentes) nisi est i. q. *παιδαγωγοι* ad quinque digitos numerati (quod Coegeo placuit). Sed illud et orationi contextae et linguae rationibus maxime accommodatum videtur. Plura dabunt Fulleri Miscell. 5, 2. Michaël. suppl. 835.

Significationes no. I. II. ita conciliari et a se invicem derivari possint, ut a *pinguedine* proficiatur *fortitudinis* et *roboris* potestas (cf. הַמֵּשׁ i. q. הַמֵּת. הַמֵּשׁ et הַמֵּת robustis Ps. LXXVIII, 31. Jes. X, 16): fortasse tamen *acrimoniae* et *abacritatis* vis, quae ad II. ce. aptior est quam *roboris*, a verbis הַמֵּשׁ et הַמֵּת accessita est.

III. הַמֵּשׁ estr. הַמֵּשׁ f. הַמֵּשׁ estr. הַמֵּשׁ m. numerale cardinale, *quinque*. (Arab. خَمْسَة, in reliquis linguis cognatis הַמֵּשׁ, syr. مِخْمَل, aethiop.

מֵשֶׁת: חֲמִשָּׁת: In linguarum stirpe indogerm. hoc numerale est sanscr. *pantschan*, zend. et pehlev. *peantche*, *panth*, pers. پانز, gr. πέντε, aeol. πέντε, quae cuncta cum semitico in duabus posterioribus radicalibus congruunt: palatinam vero pro labiali habes etiam in lat. *quinque* [xénxē], ut πῶς, zōs, λέξος *lupus*, λένος *opus*, λένου *sequor* cet.). Forma absoluta plerumque praecedit nomen, ut הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Gen. XLV, 6, הַמֵּשׁ אֲמֹרָה Ex. XXVII, 1, הַמֵּשׁ בְּקָרָה Ex. XXI, 37, הַמֵּשׁ קָמִירָה Num. XI, 19, rarius sequitur, idque in recentiore Hebraismo radicalibus קָמִירָה הַמֵּשׁ et idque in recentiore Hebraismo radicalibus קָמִירָה הַמֵּשׁ 1 Par. IV, 32, אֲמֹרָה הַמֵּשׁ 2 Par. III, 11. 12. 15. Forma constructa ubique praepositur, sed in certis tantum formulis, ut הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ quingenti (sexcenties), הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Iud. XX, 45. 1 Sam. XVII, 5. Esr. I, 11, et ubi sequitur nomen determinatum הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Ex. XXVI, 3. 9. XXXVI, 10. 16. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Jos. X, 16. 17. 22. 25. Iud. XVIII, 7. 14. 17. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Num. XXXI, 8. Jos. X, 5. XIII, 3. Iud. III, 5. 2 Sam. XXI, 8. *Quindecim* est masc. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Lev. XXVII, 7 et fem. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Iud. VIII, 10. 2 Sam. XIX, 18, et הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ Gen. V, 10. Exod. XXVII, 15. — In diebus mensis numerandis הַמֵּשׁ est etiam *quintus*, ut הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ (die) *quinto mensis* Ez. I, 1. 2. VIII, 1. — Ut numerus septenarius saepe sacer est et rotundus, ita nonnumquam etiam quinquenarius Jes. XVII, 6. XXX, 17, maxime, ut observare licet, in rebus aegyptiacis Gen. XLIII, 34. XLV, 22. XLVII, 2. Jes. XIX, 18 i. q. repetitum videtur a religionibus Aegyptiorum, Indorum aliorumque populorum orientalem, in quibus *quinque* planetae minores, *quinque* elementa et potestates elementares sacrae habebantur (cf. *πεντάδα* sacram Basilidianorum Iren. adv. haeres. I, 23. Epiphani. I, p. 68 Colon.).

Plur. הַמֵּשׁ *quinquaginta*, c. suff. הַמֵּשׁ חֲמִשָּׁתִּים quinquaginta tui, eius 2 Reg. I, 9—12. הַמֵּשׁ חֲמִשָּׁתִּים praefectus quinquaginta (militum), *πεντηκονταρχος* Ex. XVIII, 21. 25. 2 Reg. I, 9—14. Jes. III, 3 (ubi J. D.

Michaëli suppl. p. 837 sine causa minus civile intelligit, quod omnino erat *χιλιάρχου* apud Persas et Macedones). Inde

הַמֵּשׁ Pi. q. d. *quintavit* aliquem i. e. *quintum* reddituum partem exegit ab aliquo Gen. XLII, 31, et

I. הַמֵּשׁ m. *pars quinta* (ut רַבֵּנָה quarta pars, a רַבֵּנָה. Spec. quinta reddituum pars, quam Aegyptii pro tributo solvebant Gen. XLVII, 26. Sed

II. הַמֵּשׁ m. *abdomen* 2 Sam. II, 25. III, 27. IV, 6. XX, 10 est a הַמֵּשׁ no. I. Fluctuant veteres interpretes (LXX. *ύβλα*. Vulg. *irruent*, semel *letus*, Targ. סֵטֶר נִרְבָּעָה, Kimchius cum reliquis Hebraeis: *costa quinta*), sed pro *abdomine* est et etymon et Syrus, qui l. c. 3, 27. 1, 6 voce harmonica reddit *مَشْطَلًا*, quam Arabs interpretatur *بطن* (plura v. ap. Bar Bahl. in Aneecd. or. fasc. 2), adde aeth. *ከፍፍላ*: quod ponitur pro *μήτρα* et praeterea muliebria significat Ludoll. p. 31, et talm. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ pinguedo ventris, abdomen (Cholin 49, 2). Ex vcc., quae laudavimus, semitico ortum videtur lat. *omasum*.

הַמֵּשׁ וְהַמֵּשׁ m. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ f. numerale ordinale, *quintus, quinta* Gen. I, 25. XXX, 17. Lev. XIX, 25. Num. VII, 36 et persaepe. Tem. saepe ellipt. *quinta pars* Gen. XLVII, 24. Lev. V, 16. XXVII, 15. Plur. irreg. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ (cf. הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ) Lev. V, 24.

הַמֵּשׁ rad. inusit. Arab. خَلِدٌ *calidus* fuit dies, med. E. corruptus est, de aqua, butyro all., unde חֲמִיטָה⁵ et חֲמִיטָה⁵ uter, et res in eo rancida facta; nisi potius radix illa secundaria est et ab his demum nominibus ducta, radix primaria autem خَلِيٌّ *calidus* fuit, unde חֲמִיטָה pro חֲמִיטָה. Vel a הַמֵּשׁ vel a הַמֵּשׁ est

הַמֵּשׁ m. Gen. XXI, 15. 19, estr. הַמֵּשׁ Vs. 14 (contra הַמֵּשׁ Job. XXI, 20. Hos. VII, 5 est st. constr. a הַמֵּשׁ calor) uter. Praeter arabicum cf. talmud. הַמֵּשׁ תַּלְשָׁה חֲמִיטָה. Sackpfeife, pl. תַּלְשָׁה חֲמִיטָה tres utres, Kelim fol. 36, 1. Tanchum Hierosol. in Lex. Morschid: *הַמֵּשׁ מַעֲלָמָה אֵת הַחֲמִיטָה וַיִּסְמָא אֶת־אֵדֵי הַמֵּשׁ יַעֲלֵל בֵּיה אֶת־אֵי אוֹ מַסְפֵּר זָאָדָה הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ שְׂמִינִיָּה בַּחֲמִיטָה i. e. notum est, הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ utrum significare, appellat etiam peram viatoriam, in qua commedatum habent pastores aut viatores, הַמֵּשׁ הַמֵּשׁ, propter similitudinem utris.*

הַמֵּשׁ fut. הַמֵּשׁ, sed apoc. הַמֵּשׁ 1) *inclinavit, inflexit se.* (Vicinae radd. sunt הַמֵּשׁ et הַמֵּשׁ. Arab. حَنَد flexit, inclinavit, metaph. propensus fuit, cf. Scheff. in diss. Lugdd. p. 982 et syn. חֲמִיטָה). Iud. XIX, 9: הַמֵּשׁ

הנות הנות en inclinationem dici, diem iam inelinantem. V. הנות.

2) consedit, tentorium posuit (cf. κλισία α κλίσια). Num. I, 51: בַּהֲנוֹת הַיְּשָׁבֵיךְ ubi tentorium consedit i. e. demittitur, figitur. Gen. XXXVI, 17, sed saepius (de pluribus) castra posuit, castra metatus est Exod. XIII, 20. XVII, 1. XIX, 2, sq. 3 loci Gen. XXVI, 17: וַיִּהְיֶה בְּהַנּוֹת גֵּרָר Num. XII, 16. XXI, 10—13. XXXIII, 6 sqq. 1 Sam. XIII, 16, על (ad, prope) Ex. XIV, 9. Num. II, 5. 12. 27. 1 Reg. XVI, 15, אֶל Jos. XI, 5, הַנּוֹת (circa aliqu.) Num. I, 50. 53. 1 Sam. XXVI, 5. Iob. XIX, 12. Spec. a) dicunt sensu hostili: הַנּוֹת עַל יַד־יָדֵי הַנּוֹת castra metatus est contra urbem, i. e. oppugnavit, obsedit eam (syrr. ܢܘܬܐ ܕܥܝܪܐ Barhebr. 243, ܢܘܬܐ ܕܥܝܪܐ Jos. X, 5. 31. 34. 2 Sam. XI, 1. 2 Sam. XII, 28. 2 Reg. XXV, 1. 2 Par. XXXII, 1. Jes. XXIX, 5. Jer. L, 29. LI, 4, etiam sq. 2. Iud. IX, 50, adeoque cum acc. Ps. LIII, 6: הַנּוֹת ܘܫܒܘܢ (Kimchi: הנותה עיר) Ps. XXVII, 3. Dicunt etiam על הנות pro oppugnare hostes Iud. VI, 4. Contra b) הנות defecit, tuitus est aliquem ab aliquo. Zach. IX, 8: הנותי לבידוי הנותי defendam domum meam ab exercitu (hostili). Cf. Ps. XXXIV, 8. — Translate dicitur de locustis Nah. III, 17.

3) pot. habitavit (ut אנה de domo). Jes. XXIX, 1.

הנות f. fornix, cella, taberna (chald. הנות; הנות, syrr. ܢܘܬܐ taberna mercatoris, Gewölbe, arab. ܡܘܬܐܢܐ), ab incurvando dicta (v. rad. no. 1). Plur. הנותות (ita enim rectius v. d. Hooght al., quam הנות, cf. הנותות Jer. XXXV, 16: et venit Jeremias אנה in carcerem subterraneum et in fornices (die Gewölbe), intellige subterraneas. Sic vulgo sec. Targ. et Hebraeos (Vulg. in ergastulum, Aqu. אנה τα δούλοισι, Symm. אנה תוך σπυλαισιν), nec male. Paullum tamen ad contextum aptior Ev. Scheidii expositio in Diss. Lugdun. p. 988, qui cippos intelligit nervosque curvos et obtortos, in quibus distortus sedebat captivus, alibi הנות dictos (v. pag. 388. 389), gr. ζύγων a ζέπω, coll. arab. ܡܘܬܐܢܐ lignum inflexum ephippii scilaeque.

הנות f. hasta, ita dicta utpote flexilis et lenta (cf. arab. ܢܘܬܐ hasta, a ܢܘܬܐ flexilis, mollis, lentus fuit). 1 Sam. XIII, 19. XXI, 9. XXVI, 16. 22. Ps XLVI, 10. LVII, 5 cet. LXX. plerisque locis δόρυ. Intelligitur hasta maior (הנות בניגור ארבעים) 2 Sam. XXI, 19. 1 Par. XI, 23. XX, 5), constans ferrea ligneo (עץ הנות) 2 Sam. XXIII, 7) et cuspidis ferrea (הנות הנות, Iob. XXXIX, 23. 1 Sam. XVII, 7, הנות נחש Nah. III, 3), et distinguitur a iaculo (בירוק) 1 Sam. XVII, 45. Iob. XXXIX, 23. quanquam etiam hasta sua iaculator Saulus 1 Sam. XVIII, 10. XIX, 10. — Plur. הנותות 2 Par. XXIII, 9, et הנותה c. suff. הנותותיהם Jes. II, 4. Mich. IV, 3 (ubi spec. intelligitur cuspides hastae).

הנות utriusque sexus ve. (fem. Gen. XXXII, 9 הנותה, ubi tamen cod. Sam. האהר, Ps. XXVII, 3, alias m.) estr. הנותה c. suff. הנותה Deut. XXIII, 15. XXIX, 10, והנותה Am. IV, 10, והנותה Num. V, 3. Jos. X, 5. XI, 4. Iud. VIII, 10, et fortasse etiam 1 Sam. XVII, 1. 53. XXXVIII, 1. XXXIX, 1 (ubi vett. interpretes et Kimchius in pl. interpretantur: agmina eorum) cf. Gramm. §. 90, 9) castra, tum militum Jos. VI, 11. Iud. VII, 10 sqq. VIII, 11. 12. XXI, 8. 1 Sam. IV, 3. XIV, 15. 19, tum nomadum Gen. XXXII, 21. Ex. XIV, 19, inde de castris Israelitarum in deserto Exod. XXXII, 19. 26. XXXIII, 7. 11. Lev. XIV, 8. Num. IV, 5. 15. V, 2. X, 34. XI, 9. 30. 31 et sexcenties in quattuor posterioribus Pentateuchi libris. Inde 2) exercitus. הנותה Exod. XIV, 19. Jos. VI, 18. 1 Sam. XXVIII, 19, הנותה מ' הנותה Iud. VII, 15, הנותה VIII, 10, הנותה מ' הנותה 1 Sam. XVII, 46. XXVIII, 5. הנותה exercitus Dei dicuntur angeli (alibi הנותה הנותה Gen. XXXII, 3, et fort. etiam 1 Par. XII, 22: הנותה הנותה), cf. Dan. VII, 10; alibi Israelitae 2 Par. XIV, 12, et post. locustae a Deo missae Joid II, 11. — De quovis agmine (Heereszug) Gen. XXXIII, 8. L, 9. — LXX. ferme ubique παρ᾽ ἑμβολῆν.

In plur. triplex est forma: a) הנות castra (mehrere Lager) Num. XIII, 19. Sed הנותה singularia sunt (v. supra). b) הנותה, inde הנות bina castra Gen. XXXII, 8. 11. Num. II, 17. 32. X, 2. 5. 6. 25. 1 Sam. XVII, 4. Ez. IV, 2. Zach. XIV, 15. הנות atria, in quibus sacerdotes castra qs. posuerant 2 Par. XXXI, 2. c) הנותה a sing. הנות (cf. הנותה s. v. הנותה no. III, et Lgb. p. 537) Cant. VII, 1 ibique de exercitu caelesti (הנותה) s. angelis (cf. Gen. XXXII, 3), quibus choroas tribuit poeta, ut alibi cantica (Iob. XXXVIII, 7). Cf. n. pr. הנותה, quod alii etiam Cant. I. c. intelligunt, satis frigide.

הנות (castra Dani) n. pr. loci ad Kiriath-Jearim in tribu Judae Iud. XVIII, 12.

הנות (castra, v. הנות pl. litt. e., sec. Gen. XXXII, 3 castra s. agmina angelorum) n. pr. oppidi in confiniis Gaditarum et Manassitarum ad boreale litus Jabboei haud procul a Jordane (Gen. I. c. 2 Sam. II, 29) siti, Levitis postea concessi Jos. XIII, 26. 30. XXI, 58. 2 Sam. II, 8. 12. 29. XVII, 24. 27. 1 Reg. II, 8. IV, 14, cf. RELAXDI Palaestina 882.

הנות (pro הנות castra) n. pr. virorum 1) Num. XXVI, 35. 2) 1 Par. VII, 25. A priori est הנות Num. XXVI, 35.

הנות pl. castra. 2 Reg. VI, 8, ubi cum suff. הנותה pro הנותה cf. הנותה Ps. CXXXII, 12. Kimchio est singulare pro הנותה (cf. הנותה).

fortasse a colore subrubro (arab. حنط *rubuit*), sec. alios, quod sit frumentum *χλωρόζον* et quasi conditum, in sing. de segete tritici Ex. IX, 32. Dent. VIII, 8. Job. XXXI, 40. Jes. XXVIII, 25. Joël I, 11 (pl. de granis q. v.), sed grana tamen intelligenda sunt in formula הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל (v. הַנֶּבֶל) adeps tritici Ps. LXXXI, 17 et הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Dent. XXXII, 14, pro quo dicitur quoque הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Ps. CXLVII, 14.

Plur. הַנֶּבֶל ubique de granis tritici (de uno grano habes sing. הַנֶּבֶל Mischna Chilaïm 1 §. 9) 2 Sam. IV, 6. XVII, 28. 1 Par. XXI, 23. 2 Par. II, 9. 14. Jer. XLI, 8. Ez. XXVII, 17. Inde dicitur הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Jer. XII, 13, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל 1 Par. XXI, 20, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Jud. VI, 11, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Gen. XXX, 14. Iud. XV, 1, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Ezech. XLV, 13, 2 Par. XXVI, 5, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Ex. XXIX, 2, הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל Cant. VII, 3. Per Chaldaïsimum הַנֶּבֶל Ez. IV, 9.

הַנֶּבֶל chald. pl. *tritium*. Esr. VI, 9. VII, 22.

הַנֶּבֶל inf. הַנֶּבֶל fut. pl. et e. suff. הַנֶּבֶל

1) *angit* et intrans. *angustus fuit*, *enge* sey i. q. הַנֶּבֶל, הַנֶּבֶל, הַנֶּבֶל, q. v. Inde הַנֶּבֶל pro הַנֶּבֶל, arab. حَنَكٌ fauces (cf. הַנֶּבֶל collum a vic. הַנֶּבֶל, et הַנֶּבֶל suffocavit).

2) denom. a הַנֶּבֶל, حَنَكٌ fauces, palatum, pr. *ἐπιβίων*, *ori indidit aliquid*, *gustandum dedit*, dein ex metaphora satis trita, qua sapor ad intellectum refertur (v. הַנֶּבֶל et Job. XII, 11) a) *imbuat* aliquem aliqua re, *edocuit* (cf. حَنَكٌ ori indidit aliquid, it. edocuit). Prov. XXII, 6: *edoce puerum secundum viam eius*, pro ratione morum et indolis. Transfertur adeo ad res inanimatas, inde b) *initiarit* aedes Deut. XX, 5, templum 1 Reg. VIII, 63.

2 Par. VII, 5. LXX. *ἐξαρτίσθω*. (Arab. حَنَكٌ I. II pr. res dulces manducavit et palato frienit puer, dein translate I. II. VIII expertum reddidit virum aetas, et Conj. I. intellexit, cf. SCHULT. ad Prov. I. c. Quod aethiop.

חָזַן: reddiderunt *sensit*, idonea auctoritate non nititur, v. Ludolfi Lex. aeth. p. 41, plane falsum autem, quod addiderunt, *sapuit*, *sensu percepti*).

הַנֶּבֶל n. pr. (initiatius vel initiatus) gr. Ἐρώζ 1) filius Caini primogenitus Gen. IV, 17, cuius nomen etiam urbi a patre conditae inditum. Cf. ROSEHM. bibl. Alterthumsk. I, 1 p. 218. 2) Methusala pater, propter pietatem post 265 annorum vitam in coelum translatus (Gen. V, 18 — 2 cf. Sir. XLIV, 16. Luc. III, 37. Hebr. XI, 5). Ex non. nis etymo coniecturam facientes recentiores Judaei non solum nobilissimum prophetam autediluvianum, sed etiam lic. rerum et doctrinae inventorum eum finxerunt (Cor. XIX 57. 58. HOTTINGERI Enneas disp. I, 3 sqq. FABRICII c. d. pseudopigr. I, 160 — 223. II, 55 — 61. al. quos laudat VIXENTIS, Realwörterb. I, 562), proptereaque libros ei supposuerunt (vid. epist. Judae comm. 12.

The book of Enoch the prophet, by RICHARD LAURENCE. Second edition. London 1833): recenterunt hab fabulas Arabes, quibus الحَنَكٌ vocatur, v. HOTTINGERI thes. philol. p. 85 sqq. d' HERBELOT bibl. or. p. 310, cf. in universum Encyclop. germ. Sect. II T. V p. 400 sqq. art. Henoch auctore A. G. Hoffmanno et eiusd. das Buch Henoch, P. I. Jena 1833. Caeterum cum narratione biblica mire consentit traditio Phrygum de rege Annaco (al. Nannaco) trecentos annos nato, pietate insigni, Deucalionis diluvium aequalibus praedicente, v. Steph. Byz. v. Ἰζόριον. Suid. v. Νανναξος, cf. Buttmanni Mythologus I, p. 176. 3) filius Rubeni primogenitus. Gen. XLVI, 9. Exod. VI, 14. 4) Midiani filius Gen. XXV, 4. Patron. a. no. 3 est הַנֶּבֶל Num. XXVI, 5.

הַנֶּבֶל m. pr. *initiatius*, inde *expertus*, *probatus* i. q. arab. حَنِكَ, حَنِكَ, حَنِكَ, حَنِكَ, حَنِكَ cf. حَنَّكَ pru-

dentia, quam quis aetate et experientia nanciscitur. Gen. XIV, 14: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *educit probatos suos* (probatae virtutis et fidei servos), in *domo natos*.

Bene Saad. حَنَكٌ. Jon. הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *pueros suos bello assuetos*. Neh. Syr. Arabs Erp., Sam. solum *pueros* reddunt pr. discipulos, tiroines, cf. Kimchi: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל.

הַנֶּבֶל f. *initiatio*, arae Num. VII, 11. 2 Par. VII, 9, moenium Neh. XII, 27, domus Ps. XXX, 1, inde *sacrificium initiationis* Num. VII, 11. 84. 88. LXX. *ἐξαρτίσθω*, *ἐξαρτίσθω*.

הַנֶּבֶל chald. id. *initiatio* templi Esr. VI, 16. 17, statuæ Dan. III, 2. 3.

הַנֶּבֶל c. suff. הַנֶּבֶל m. *palatum* cum parte inferiore oris, quae illi respondet, *interna pars oris*, fauces i. q. הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל, v. rad. no. 1. (Arab. حَنَكٌ, syr. حَنَكٌ id. cf. חֲנֹכַל maxilla. Chald. הַנֶּבֶל et dual. הַנֶּבֶל gingivae, v. Buxt. p. 795). Palatum pr. dictum intelligitur in hac formula: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *lingua mea adhaeret palato* (v. הַנֶּבֶל p. 312): *interna pars oris* in his Job. XXXIII, 2: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל. XX, 15: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל. Est autem a) *instrumentum gustandi* Job. XII, 11. XXXIV, 3, cf. VI, 30. Prov. XXIV, 13. Ps. CXIX, 103. b) *instrumentum loquendi et vocis*. Prov. VIII, 7: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *nam veritatem loquitur os meum*. V, 3. Job. XXXI, 30: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *non passus sum peccare os meum*, cf. IIos. VIII, 1: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *ad os tuum buccinam!* — Ad sermonem referunt etiam Cant. V, 16: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *palatum eius dulcedines* et VII, 11: הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל הַנֶּבֶל *palatum tuum sicut vinum dulce*, sed vercor ne rectius VAX KOOTEN (observatt. ad Cant. Ultraj. 1774 p. 16), cui haec honeste dicta videntur de saliva oculus percepta, cf. ΔΟΡΕΚΕ ad Cant. IV, 11. LETTE ad Amrukk. Moall. p. 160.

הַנֶּזֶל f. hamus, quo piscium fauces contrahunt eosque suffocant (cf. הַה, הַהה a rad. הַהה) Jes. XIX, 8. Iob. XL, 25. Hab. I, 15. (Chald. חַמְסֵהּ id.). Radix chald. הַנֶּזֶל fixit, infixit, quae ponitur in Simonis Lex. ed. 3 et 4, plane ficticia est. In lingua talmud. ea scabendi potestatem habet).

הַנֶּזֶל rad. inusit. et dubia, unde

הַנֶּזֶל (fortasse corruptum ex הַנֶּזֶל) n. pr. viri Jer. XXXII, 7. g.

הַנֶּזֶל quadrif. ἄπαξ λεγόμεν. Ps. LXXVIII, 47: et occidit grandine vitis eorum et sycomoros eorum הַנֶּזֶל LXX. Vulg. Saad. (apud Künchlium), Abulwalides (arab. صقع) prunum reddunt, Aben Esra lapides grandinis, quod tamen etymologicis rationibus firmari non potest. Non magis potest locustae genus, see. R. Chasan ap. Aben Esram et R. Salomonem. Non displicet autem J. D. Michaëlis suppl. 816 formicas explicans, coll. arab. نمل formicae, نمل formica, cui praepositum est ה, cf. הַנֶּזֶל. Cf. BOCHARTI Hieroz. III p. 255 Lips.

הַנֶּזֶל Gen. XXXIII, 5. Thren. IV, 16, et defect.

הַנֶּזֶל Ex. XXXIII, 19, c. Suff. הַנֶּזֶל Gen. XXXIII, 11, הַנֶּזֶל 2 Sam. XII, 22 Keri, suff. הַנֶּזֶל et more perfectorum הַנֶּזֶל Am. V, 15, prius c. Suff. הַנֶּזֶל Ps. LXXVII, 2, CXXXIII, 2, הַנֶּזֶל Jes. XXVII, 11. Iob. XXXIII, 24, sed c. Suff. 2 pers. הַנֶּזֶל pro הַנֶּזֶל Gen. XLIII, 29. Jes. XXX, 19: inf. absol. הַנֶּזֶל Jes. I. c., estr. c. Suff. הַנֶּזֶל Jes. XXX, 18 et הַנֶּזֶל Ps. CII, 14 (quod Kimichio, Buxtorfio la. est inf. Pi. pro הַנֶּזֶל), imp. c. Suff. הַנֶּזֶל, הַנֶּזֶל, semel הַנֶּזֶל Ps. IX, 14 (ubi alii libri הַנֶּזֶל imp. Pi.)

1) propensus fuit, hinc propitius fuit, favit alicui, miseratus est alicuius. (Arab. حنّ amore, misericordia affectus est erga aliquem, sq. على, الى, Conj. IV. V id.

حنّ misericors. Syr. حنّ i. q. hebr. Ethpa. gratiam, misericordiam nactus est, it. supplicavit, حنّ clemens, misericors, حنّ clementia, gratia. SCHULT.

ad Iob. 47g, ad Prov. 383 coll. arab. حنّ sonum stridulum edidit arcus, camela in pullum Golii adag. p. 71, originem ponit in sono illo amorem et affectum significante, et verbum pr. onomatopoeiticum esse statuit. Malim הַנֶּזֶל esse i. q. הַנֶּזֶל propensum esse). Constr. absol. Jes. XXX, 19 (sq. הַנֶּזֶל causae), plerumque sq. acc. pers. Ex. XXXIII, 19: הַנֶּזֶל Thren. IV, 16: הַנֶּזֶל לא הַנֶּזֶל et senam non miserabantur. Prov. XIV, 31: הַנֶּזֶל אֲבִירֵי הַנֶּזֶל honorat eum (creatorem), qui miseretur pauperis. Gen. XXXIII, 11. 2 Sam. XII, 22. Ps. CIX, 12. Prov. XIX, 17. XXVIII,

8 ect. הַנֶּזֶל miserere mei Ps. IV, 2. VI, 3. IX, 11. XXV, 16. XXVII, 7. XXX, 11. XXXI, 10. XLII, 5. 11 ect. הַנֶּזֶל miserere nostri Ps. CXXXIII, 3. Jes. XXXIII, 2. LXX. ἄλιον, ἀλιανόν.

2) gratificatus est, donavit alicui aliquid, sq. dupl. acc. pers. et rei. Gen. XXXIII, 5: liberi הַנֶּזֶל אֲבִירֵי הַנֶּזֶל אֲבִירֵי הַנֶּזֶל quos Deus gratificatus est servo tuo. Ps. CXIX, 24. Iud. XXI, 22: אֲבִירֵי הַנֶּזֶל donate nobis eis, אֲבִירֵי referat ad puellas, ut אֲבִירֵי, אֲבִירֵי, cf. Lgb. §. 195. 2. Cum solo acc. pers. Prov. XIX, 17, absol. Ps. XXXVII, 21. 26: הַנֶּזֶל הַנֶּזֶל הַנֶּזֶל — Ad Iob. XIX, 17 v. הַנֶּזֶל.

Niph. הַנֶּזֶל (ad formam אֲבִירֵי a rad. אֲבִירֵי, אֲבִירֵי a rad. אֲבִירֵי, v. Lgb. p. 371) miserandus fuit Jer. XXII, 23, pass. Po. 2.

Pi. gratum fecit (cf. הַנֶּזֶל no. 2, הַנֶּזֶל). Prov. XXVI, 25: gratam reddidit vocem suam i. e. amice, blande loquitur.

Po. 1) i. q. Kal no. 1. Prov. XIV, 21, 2) miseratus est, doluit. Ps. CII, 15.

Hoph. i. q. הַנֶּזֶל Erbarmen, Gnade finden, Prov. XXI, 10. Jes. XXXVI, 10.

Hithp. misericordiam imploravit, inde deprecatus est, supplicavit alicui, max. Deo. regi, sq. l. pers. Esth. IV, 8. VIII, 3. Iob. IX, 15. XIX, 16. Hos. XII, 5, 28 Gen. XLII, 21. Dent. III, 25. 1 Reg. VIII, 33. 47. 2 Reg. I, 13. Ps. XXX, 9. CXLII, 2. Iob. VIII, 5, et הַנֶּזֶל 1 Reg. VIII, 59. IX, 3. 2 Par. VI, 24. Additur accus. precum. 1 Reg. VIII, 59. IX, 3. LXX. δέουαι.

הַנֶּזֶל chald. miseratus est, sq. acc. Inf. הַנֶּזֶל Dan. IV, 24.

Hithpo. supplicavit, sq. הַנֶּזֶל Dan. VI, 12. (In Targg. in utraque coniugatione crebrius).

הַנֶּזֶל (misericors, nisi potius abbreviate dictum pro הַנֶּזֶל quem Jehova dedit, cf. nostr. Johannes, Hans, arab. حنين dimin. حنين a حنّ pro يوحنا) n. pr. compharium virorum 1) tribuni Davidis 1 Par. XI, 43. 2) VIII, 38. IX, 41. 3) VIII, 23. 4) Jer. XXXV, 4. 5) aliorum Esr. II, 46. Neh. VII, 49. VIII, 7. X, 11. 23. 27. XIII, 15. Gr. Ἰωάννης, nomen pontificis max., qui in N. T. Ἰωάνης.

הַנֶּזֶל (cuius miseretur Deus) n. pr. 1) regis Ammonitarum 2 Sam. X, 1. 1 Par. XIX, 2. 2) Neh. III, 30. 3) ibid. 13. Cf. punicum Hanno.

הַנֶּזֶל m. adj. benignus, misericors. de Deo Exod. XXII, 26. Ps. CXVI, 5. Plerumque componitur cum הַנֶּזֶל: הַנֶּזֶל הַנֶּזֶל 2 Par. XXX, 9. Neh. IX, 17. 31. Ps. CXI, 4. CXII, 1. CXLV, 8. Joel II, 13. Jon. IV, 2, et הַנֶּזֶל הַנֶּזֶל Ex. XXXIV, 6. Ps. LXXXVI, 15. CIII, 8. LXX. ἄλιον.

הַנֶּזֶל f. gratia, misericordia Jer. XVI, 13.

הַנֶּזֶל (quem Deus donavit) n. pr. viri, a quo utpote conditore vel possessore nomen habet הַנֶּזֶל הַנֶּזֶל R r r 2

turris Hierosolymitana in orientali muri parte, haud procul a porta ovium Jer. XXXI, 38. Zach. XIV, 10. Nch. III, 1. XII, 39.

הַגֵּן (apoc. pro הַגֵּן, sec. Simonem: gratificatus est mihi sc. Deus) n. pr. 1) prophetae, patris Jehu 1 Reg. XVI, 1. 2 Par. XVI, 7. XIX, 2. XX, 34. 2) fratris Nehemiae Nch. I, 2. VII, 2. 3) 1 Par. XXV, 4. 25. 4) Esr. X, 20. Nch. XII, 36.

הַגֵּן (quem Jehova donavit) n. pr. virorum, quod gessit 1) dux exercitus regis Usiae 2 Par. XXVI, 11. 2) 1 Par. XXV, 23, cf. הַגֵּן Comm. 4. 3) Jerem. XXXVI, 12.

הַגֵּן (id.) n. pr. 1) prophetae mendacis, Jeremiae aequalis Jer. XXVIII, 1 sq. 2) socii Danielis, postea Sadrach nominati Dan. I, 6. 7. II, 17. 3) aliorum 1 Par. III, 19. VIII, 24. Esr. X, 28. Nch. III, 8. 30. VII, 2. X, 24. XII, 12. 41. Jer. XXXVII, 13. Iude gr. *Δυναίος* Tob. V, 12.

הַגֵּן c. suff. הַגֵּן m. 1) gratia, favor, benevolentia (LXX. *χῆρις*). Eccl. IX, 11. X, 12. Zach. IV, 7: הַגֵּן הַגֵּן gratia, gratia ei i. e. favcant ei Deus et homines. הַגֵּן הַגֵּן gratia bona Prov. XXII, 1. Nota has locutiones: a) הַגֵּן הַגֵּן consecutus est favorem alienius, gratiam mihi apud aliquem Gen. VI, 8. XIX, 19. XXXII, 6. XXXIII, 8. 10. XXXIV, 11. XXXIX, 4. XLVII, 25. Ex. XXXIII, 12. 16. 17. Num. XI, 11. Dent. XXIV, 1. 1 Reg. XI, 19, saepe his formulis: אֲשֶׁר הַגֵּן הַגֵּן si modo tu mihi favas 1 Sam. XX, 29. 2 Sam. XV, 25. Esth. V, 8. VII, 3. VIII, 5, et urbanis etiam: אֲשֶׁר הַגֵּן הַגֵּן Gen. XVIII, 3. XXX, 27. XLVII, 29. L, 4. Exod. XXXIII, 13. XXXIV, 9. Num. XI, 15. XXXII, 5. Iud. VI, 17. 1 Sam. XXVII, 5, qua formula utuntur urbane et submissae petentes; et אֲמַנָּה הַגֵּן utinam mihi favcas Ruth II, 2. 13. 1 Sam. I, 18. 2 Sam. XVI, 4. Sine casu הַגֵּן הַגֵּן gratiam inire Prov. III, 4. XXVIII, 23. Jer. XXXI, 2. Eadem sententia dicunt b) in recentiore Hebraismo: הַגֵּן הַגֵּן Esth. II, 15. V, 2, et sq. לִפְנֵי II, 17. c) הַגֵּן הַגֵּן favorem conciliavit alicui apud alium. Ex. III, 21: וְנִתְּתִי אֶת־הַגֵּן הַגֵּן et favorem conciliabo huic populo apud Aegyptios. XI, 3. XII, 36. Gen. XXXIX, 21, et absol. הַגֵּן הַגֵּן Prov. III, 34. Spec. est misericordia. Zach. XII, 10: *effundo super domum Davidis* רַחֵם הַגֵּן *spiritum favoris s. misericordiae et supplicationis, et intuebuntur in me, quem confoderunt* i. e. cui maledixerunt. (In Lex. min. edit. 2 — 4 auctore de Wettio הַגֵּן h. l. preces interpretatus sum, quasi idem sit quod maledixerunt, probante WIXERO in Lex.; sed misericordiae potestas ad hunc contextum aptior).

2) gratia i. q. suavitas, venustas, pulchritudo (Anmuth), quae gratiam conciliant. Prov. XXXI, 30: שֶׁמֶר הַגֵּן הַגֵּן XI, 16: הַגֵּן הַגֵּן mulier venusta. V, 19: הַגֵּן הַגֵּן *ruplicapra pulchra*, vox blandientis mulieri venustae. — Ps. XLV, 3: הַגֵּן הַגֵּן *gratia* (suavitas) *effusa est super labia tua* (cf. *χῆρις καταχέυει*

tau Od. 2, 12 al.), de sermone suavi cf. Prov. XXII, 11. Eccl. X, 12. — הַגֵּן הַגֵּן lapis pulcher i. e. pretiosus, gemma Prov. XVII, 8, הַגֵּן הַגֵּן corolla pulchra I, 9. IV, 9.

3) n. pr. viri Zach. VI, 14, sed Vers. 10 eodem contextu legitur רִאשֵׁהוּ. Vulgo statuunt, hunc virum binominem fuisse, sed aliis haec nomina allegorica sunt, alii denique de textu emendando cogitarunt. Equidem nil definire ausim.

הַגֵּן i. q. הַגֵּן n. 2. Semel legitur Iob. XLI, 4 (3): הַגֵּן הַגֵּן gratia i. e. pulchritudo *armaturae eius* (crocodili). הַגֵּן contractum ex הַגֵּן (ad formam הַגֵּן, eadem lege, qua אֲשֶׁר ex אֲשֶׁר בֵּית, cf. chald. הַגֵּן, cf. הַגֵּן Gen. VI, 8 Jon. Eandem vocis derivationem agnoscunt etiam vet. interpretes, quanquam invito contextu eam ad misericordiam et preces referunt, ex Rabbinis Kimchius, coll. הַגֵּן, הַגֵּן, הַגֵּן, הַגֵּן, quae tamen alius generis sunt. A. SCHULT. in Comment. tentat: *opportunitas fabricae eius* coll. arab. حَتَّى, quod vero nonnisi de temporis opportunitate usurpatur. — A nomine הַגֵּן derivatur

הַגֵּן (pro הַגֵּן הַגֵּן i. q. הַגֵּן הַגֵּן Hadadi, v. הַגֵּן) n. pr. viri Esr. III, 9. Nch. III, 18.

הַגֵּן (gratia Dei) n. pr. 1) phylarchae Manassarum Num. XXXIV, 23. Cod. Sam. דְּהַגֵּן 2) 1 Par. VII, 39. Huic analogae sunt nomina propria punica *Hannibal* הַגֵּן הַגֵּן (gratia Baalis), *Hamilcar* הַגֵּן הַגֵּן (gratia Melicertae i. e. Herculis).

הַגֵּן adv. 1) gratis, gratis i. e. ex mera gratia, nulla mercede Gen. XXIX, 15. Jer. XXII, 13. Iob. I, 9, nullo pretio Exod. XXI, 2. 11. Num. XI, 5. 2 Sam. XXIV, 24. Jes. LII, 3. 5. 2) frustra (cf. *δωρεάν* in N. T. gratis et frustra, lat. *frustra* etiam pro gratis, quandoquidem frustra sibi laborasse videntur, qui nullo laboris praemio vel mercede gaudent). Prov. I, 17. Mal. I, 10, et plenius אֶל הַגֵּן (nostr. für umsonst) Ez. VI, 10. XIV, 22. 3) sine causa, immerito (cf. Liv. 2, 42: *gratuitus furor in patres*). 1 Sam. XIX, 5: לְהַגֵּן הַגֵּן אֶת הַגֵּן XXXV, 31. Ps. XXXV, 7. CIX, 3. CXIX, 161. Prov. I, 11. III, 30. XXXIII, 29. XXIV, 28. הַגֵּן הַגֵּן qui mihi adversantur sine causa Ps. LXIX, 5, cf. Thren. III, 52. Postponitur in genit. 1 Reg. II, 31: הַגֵּן הַגֵּן *sanguis sine causa effusus*. הַגֵּן הַגֵּן maledictio sine causa pronuntiata Prov. XXVI, 2.

הַגֵּן f. 1) gratia, misericordia. Plur. הַגֵּן Ps. LXXVII, 10 (quod aliis est Inf. Kal a הַגֵּן, v. Lgb. p. 365).

2) fort. preces, supplicatio i. e. הַגֵּן a rad. in Hithpa. (cf. Lgb. p. 485). Iob. XIX, 17: *animus meus fastidio est uxori meae הַגֵּן הַגֵּן et preces meae filiis uteri mei se. fastidiosus sunt. הַגֵּן הַגֵּן* (non enim est quod ita scribit cum DATINO) cf. 2 Reg. VI, 8. Ps. CXXXII, 12. Veteres omnes (LXX. *παροχαιδοιμα*. Vulg. *orabam*. Chald. Syr.) eiusdem significationis verbum ex-

תָּחַסַר fut. תִּחַסַר pl. תִּחַסְרוּ pr. imminuit, decurtavit (vic. radd. תָּחַסַר, תָּחַסַר, תָּחַסַר, cf. תָּחַסַר, תָּחַסַר), sed nonnisi intrans. 1) *imminutus est, defecit, de aqua imminuta* Gen. VIII, 3. 5. 1 Reg. XVII, 11: אֲפֻמָּה תִּשְׁתַּיֵּן לֹא תִחַסַר *ampulla olei non deficiet* i. e. oleum non imminuetur, it. *defecit, defuit*. Ecl. IX, 8: תִּשְׁנֶן עַל רֹאשְׁךָ אֵל תִּחַסַר *ut unguentum super capite tuo ne deficiat*. Sq. לֹא defuit alicui. Deut. XV, 8 (cf. Ecl. VI, 2). — 2) *caruit, indiguit re*, sq. acc. (more verborum copiae et inopiae) Deut. II, 7: תִּחַסַרְתָּ מִלֵּב לֹא תִחַסַרְתָּ *non caruisti ulla re*. VIII, 9. Ps. XXXIV, 11. Prov. XXXI, 11. Cant. VII, 3. Jes. LI, 14. Jer. XLIV, 18. Ez. IV, 17. Inde Gen. XVIII, 28: אֲפֻמָּה תִּשְׁתַּיֵּן אֲנִי וְהַסְרִין תִּשְׁתַּיֵּן הַמַּגְרִמָּה *fortasse decurrat al quinquaginta iustus quinque*, pr. fortasse carerunt quinquaginta iusti quinque (iustis). Absol. *indiguit, inopia laboravit*. Ps. XXIII, 1: תִּחַסַרְתָּ לֹא אֲחַסְרֶנּוּ *inopia laboravit*. Prov. XIII, 25: בְּזָן הִשְׁתַּיֵּם תִּחַסַרְתָּ *inopia laboravit*. Neh. IX, 21. (Arab. **تَحَسَّرَ**) *תִּחַסַרְתָּ* iacturam fecit, damnum passus est Cor. 6, 12. 7, 8, amisit rem. II, IV. damno affecit, **تَحَسَّرَ**, **تَحَسَّرَ**, **تَحَسَّرَ** iactura, damnum. Aethiop. **ጥረጥረ**: defecit, ut hebr., quanquam saepius: vilis pr. parvus, imminutus fuit. Syr. **ܛܚܫܪ** i. q. hebr. defecit, defuit, eguit, et i. q. arab. iacturam fecit).

Pi carere iussit, curavit. Ps. VIII, 6: תִּחַסַרְתָּהּ מִיָּמֶיךָ *carere iussit, curavit*. Ps. VIII, 6: תִּחַסַרְתָּהּ מִיָּמֶיךָ *fecisti, ut homo non multum careret prae Deo*, ut Deo non multum inferior esset, sq. **תִּחַסַרְתָּהּ** rei Ecl. IV, 8.

Hiph. 1) causat. *fecit, ut desset* (fehlen, mangeln lassen), sq. dupl. acc. Jes. XXXII, 6. 2) intrans. *inopia laboravit*. Ex. XVI, 18.

תָּחַסַר adj. verbale, *carens, indigens aliqua re*, sq. acc. 1 Reg. XI, 22. Ecl. X, 3: תָּחַסַר לְבִן תָּחַסַר *intellectu suo caret*, sq. **תָּחַסַר** VI, 2: אֲחִינֹה חָסַר לְפָנָיו *caret nulla re, quae animo suo placeat*. er. entbehrt keiner Sache für seine Seele (für seinen Lebensgenuss). Sq. genit. 1 Sam. XXI, 16: תָּחַסַר הַחֶמֶד *intellectu carens, vecors* VI, 32. VII, 7. IX, 4. 16. X, 13. XI, 12. XII, 11. XV, 21. XVII, 18. XXIV, 30, et subst. *vecordia* X, 21. (Syr. **ܛܚܫܪܐ** *insulsius*). תָּחַסַר הַבְּרִינֹה XXVIII, 16.

תָּחַסַר chald. adj. *deficiens, manceus, de pondere iusto levior* Dan. V, 27. (Syr. **ܛܚܫܪܐ** *egens, carens*).

תָּחַסַר m. *inopia* Prov. XXVIII, 22. Iob. XXX, 3.

תָּחַסַר m. id. *inopia omnium rerum* Deut. XXXVIII, 48. 57. תָּחַסַר הָרֶגֶל Am. IV, 6.

תָּחַסַרְתָּ n. pr. viri 2 Par. XXXIV, 22, pro quo in loco paralelo 2 Reg. XXII, 14 est תָּחַסַרְתָּ.

תָּחַסַרְתָּ m. *defectus* (das Mangellhafte). Ecl. I, 15.

תָּחַסַרְתָּ m. 1) *defectus, penuria rei*. תָּחַסַרְתָּ defectus illius rei Ind. XVIII, 10. XIX, 19. תָּחַסַרְתָּ quicquid tibi deest XIX, 20 cf. Deut. XV, 8. 2) *inopia, egestas*. Prov. VI, 11. XXVIII, 27. XI, 24: תָּחַסַרְתָּ *tantummodo ad egestatem, non alio eventu, quam ut quis ad egestatem redigerat*. XIV, 23. XXI, 5. XXII, 16. תָּחַסַרְתָּ אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ עֲגֵמִים XXI, 17. Plur. תָּחַסַרְתֶּם (nonnulli libri תָּחַסַרְתֶּם) XXIV, 34 (cf. VI, 11).

תָּחַסַרְתָּ i. q. תָּחַסַרְתָּ, תָּחַסַרְתָּ *textit.* Semel legitur in *Pl.* addito תָּחַסַרְתָּ *teete egit res i. e. perfide egit* (v. ad rad. תָּחַסַרְתָּ). 2 Reg. XXII, 9: וְתָחַסַרְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תָּחַסַרְתָּ *non rectae erant, in Jehovam i. e. perfide agentes in Jehovam patrarunt res cet.* Plurimi interpretantur (v. Post synopsis ad h. l.): clam egerunt, teete egerunt, quod minus quadrat, ob sequentia: *et aedificaverunt sibi excelsa* cet. Ex contextu utenique arrepta sunt, quae habent vet. itupp. (v. Mich. suppl. 871), nec meliora dant Abulwalides, Kimchius, et ipse Michaëlis I. e., nam תָּחַסַרְתָּ non est gener. concinnavit, sed concinnavit mystacem, barbam, pr. rasit.

תָּחַסַרְתָּ i. q. תָּחַסַרְתָּ no. I *textit, elevavit, ut caput* 2 Sam. XV, 30. Jer. XIV, 4, faciem Esth. VI, 12. VII, 8. (Syr. **ܛܚܫܪ** operuit, Pa. intens. obvolvit, velavit, arab. **خفا** I. II. IV. abscondit, occultavit).

Pi. obdavit argento, auro, ligno. sq. dupl. acc. 2 Par. III, 5. 7. 8. 9. Ita chald. Pe. et Aph. Ex. XXV, 11. XXXV, 34 Targ. — De תָּחַסַרְתָּ Jes. IV, 5 v. תָּחַסַרְתָּ rad. תָּחַסַרְתָּ.

תָּחַסַרְתָּ fut. תִּחַסַרְתָּ pr. 1) *subsiliit* (vic. radd. תָּחַסַרְתָּ, תָּחַסַרְתָּ, et תָּחַסַרְתָּ, praeterea תָּחַסַרְתָּ no. II, arab. **انفجر**, **انفجر**, quae omnes subsiliendi vim habent. Prima tamen origo est in *incurvando et contrahendo se*, quod est saltum parantium, cf. תָּחַסַרְתָּ, תָּחַסַרְתָּ, et תָּחַסַרְתָּ. Refertur ad *terrorem et trepidationem* (aufspringen vor Schrecken) cf. Iob. XXXVII, 1. Ps. XXIX, 6, germ. *schrecken* pr. subsilire, unde locusta *Heuschrecke* a saliendo, ut תָּחַסַרְתָּ, it. transp. תָּחַסַרְתָּ tremuit = subsiliit. Proprie de eo dicitur, qui *prae terrore assilit ad fugam capessendam*. Sic 2 Sam. IV, 4: תָּחַסַרְתָּ *et factum est, quum assiliret ad fugam capessendam*, et Iob. XL, 23 (18): *en! tumet fluxus pavore* non assilit ad fugam capessendam, sed securus manet (תָּחַסַרְתָּ). 2 Reg. VII, 15 Keri: אֲשֶׁר הִשְׁלִיכֵנּוּ אֲדָמָה *quae abiecerunt Syri, quam fugam capessereculi*. (Vide infra arab.). Inde 2) *pavit, pavore et metu percussus est*. Deut. XX, 3 (ubi copulatur cum אֲדָמָה). Ps. XXXI, 23: אֲחַסְרֶנּוּ בְּתַחֲסִי *cogitabam in pavore meo*. CXVI, 11.

Jes. LXVI, 3, auro XIII, 17, rebus divinis Ps. CXII, 1. Esth. VI, 7: בְּקִרְוֹ הַפֶּךָ הַחַיִּיבָה הַפֶּךָ *cuius honore delectatur rex i. e. cuius honori consulere vult, quem vult honoribus ornare.* Comm. 11. Etiam sq. acc. Ps. XI, 7: זָכַח הַפֶּךָ *sacrificiis et fertis non delectaris.* LI, 8, 18. 21. Iob. XXI, 14. Jes. I, 11. LVIII, 2. Hos. VI, 16. Mich. VII, 18.

b) ad aliquid faciendum, *voluit*, sq. gerundio Deut. XXV, 8: הַפֶּךָ לֹא הַפֶּכְתִּי בְּזַמְתָּהּ *nolo eam ducere.* Comm. 7. Iud. XIII, 25. Ruthi III, 13. 1 Sam. II, 25: וְיִלְהַטְּתֶהּ *Reg. IX, 1. Iob. IX, 3. Ps. XI, 9, poet. etiam sq. inf. nudo Iob. XIII, 3: אֶחָדָּךְ אֶל אֶחָדָּךְ כֹּתְדִים הַפֶּךָ *contendere cum Deo volo, cupio.* XXXIII, 3: כִּי הַפֶּכְתִּי אֶתְּךָ *nam te iustificare volo, cupio* (cf. Ps. XXXV, 27), sq. verbo finito *δαρδύλωτος* Jes. XLII, 21. LIII, 10. Ellipt. Ps. CXV, 3: כִּלְ-אֶשֶׁר הַפֶּךָ עָשָׂה *facit, quaecunque vult se. facere. agit pro arbitrio.* CXXXV, 6. Cant. II, 7: *ne expergeficiatis dilectam* עַד שֶׁתִּקְדָּעַי עִיר *donec volet se. expergisci.* III, 5.*

הַפֶּךָ pl. estr. הַפֶּכְתִּי Ps. XXXV, 27. XI, 15, sed הַפֶּכְתִּי Ps. CXI, 2 (cf. דָּרַשׁוּהוּ v. שֶׁשׁ no. 1 fin.) adj. verbale 1) *qui delectatur aliqua re, amans rem.* Ps. V, 8: אֶל אֶת הַפֶּךָ הַשֵּׁשׁ אָהַב *al. אֶל אֶת הַפֶּךָ הַשֵּׁשׁ *qui vitam amat* XXXIV, 15. XXXV, 27. CXI, 2. Sq. gerundio Neh. I, 11: הַפֶּכְתִּי אֶת-הַיָּדָיִם *It. cupiens rem.* Ps. XL, 15: הַפֶּכְתִּי הַיָּדָיִם *XXXV, 27. Mal. III, 1: nuncius foederis אֶתְּךָ אֶתְּךָ הַפֶּכְתִּי *quod vos cupitis, optatis.***

2) *volens.* 1 Reg. XXI, 6: אֶת הַפֶּךָ אָהַב *sic tu vis.* XIII, 33: הַפֶּכְתִּי נַפְשִׁי *animus volens, lubens.* 1 Par. XXVIII, 9.

הַפֶּכֶץ e. suff. הַפֶּכְצִי m. *propensio in aliquid* (*Wohlfüllen, Lust an etwas*), inde *favor, amor, studium* alic. rei. Prov. XXXI, 13: וְהָעֵשׂ בְּהַפֶּכֶץ *sic arbeitet mit Lust ihrer Hände, ita ut manus eius labore delectari videantur.* Frequens est formula: הַפֶּכֶץ לוֹ בִּי *delectatur (non delectatur) aliquo* Eccl. V, 5. XII, 1. Mal. I, 10, aliqua re 1 Sam. XV, 22: הַפֶּכֶץ לַיהוָה *non Jova delectatur holocaustis?* XVIII, 25. Jer. XXII, 28. XLVIII, 38. Hos. VIII, 8. Similiter Ps. I, 2: הַפֶּכֶץ בִּי *coner. quod placet alicui.* הַפֶּכֶץ כִּלְ-כֶּלֶךְ *quidquid ei placbat* 1 Reg. X, 13 cf. 2 Sam. XXIII, 5. Spec. a) *beneficentia, voluntas.* הַפֶּכֶץ עֲשֵׂה *(exsequitus est) quod Deo placet, voluntatem Dei* 1 Reg. V, 8. 9. Jes. XLVI, 28. XLVI, 10. XLVIII, 14 pl. הַפֶּכְצִי עֲשֵׂה LVIII, 15. b) *pulchritudo, amoenitas, decor* (cf. הַיָּדָיִם no. 2, הַקֶּדֶר no. 1, d). הַפֶּכֶץ אֲבֵנֵי הַרְצֵי *lapides pulchri i. e. pretiosi* Jes. LIV, 12. הַפֶּכֶץ אֶרֶץ הַרְצֵי *terra amoenata* Mal. III, 12. Plur. הַפֶּכְצִים *res pulchrae, pretiosae* Prov. III, 15. VIII, 11. c) *desiderium.* Ps. CVII, 30: הַפֶּכֶץ פֶּתְחֵי הַיָּם *portus ab iis desideratus.* Iob. XXXI, 16.

A studii significatu proficiscitur 2) *negotii, rei significatio, recentiori maxime Hebraismo peculiaris.* Eccl. III, 1: הַפֶּכֶץ לֹא יִשָּׁבַע *et tempus summi est cuius rei, i. e. omnia sunt fluxa et caduca, nihil stabile et aeternum.* 17.

V, 7: הַפֶּכֶץ עַל הַחַיִּיבָה אֶל- *noli mirari eam rem.* VIII, 6. LXX. *ἡρώματα.* Origines huius significationis habes his fere in locis Jes. LIII, 10: הַפֶּכֶץ יִהְיֶה בְּיָדוֹ אֶתְּךָ *res Jehovae feliciter procedunt in manu eius.* XLIV, 28. LVIII, 3. 15. Iob. XXI, 21: הַפֶּכֶץ בְּבֵיתוֹ אֶתְּךָ *quid ei sui cum domo sua post mortem suam? pr. ei studii in domum suam (v. supra).* XXII, 3: הַפֶּכֶץ לִשְׁמֵי הַמַּיִם *num Dei res agitur, si iustus es?* Parall. אֶתְּךָ כִּיבֵּשׁ. (Simile est Syrorum *ܕܘܡܪܝܢܐ* res, negotium a *ܕܘܡܪܝܢܐ* i. q. הַפֶּכֶץ voluit, arab. رِيس *res, a* *سئل* voluit, *مسئلة* arab. vulg. res, negotium, a *سئل* petiit.

הַפֶּכְצִי-בֵּה (in qua oblectatio mea, qua delector) n. pr. matris regis Manassis 2 Reg. XXI, 1, cf. Zions nomen symb. Jes. LXII, 4.

I. הַפֶּדֶר fut. הַפֶּדֶר 1) *fodit, cavavit.* (Arab. حفر

I. VIII. X *fodit terram, حَفَرَ, حَفْرٌ puteus, fovea, حَفِيرٌ sepulcrum.* Syr. *ܦܕܪܐ* fodit, *ܡܕܦܐܘܢܐ, ܡܕܦܐܘܢܐ* fovea, fossa. Media emollita inde *otium* cl. p. 393 A. In linguis indogerm. fodiendi potestas litteris transpositis est in verbis *γρύγω, γρύπτω, graben*, praemisio sibilo *scribo, r emollito γρύγω, γρύπτω, sCaLPo, sCuLPo*). Constr. absol. Jer. XIII, 7, c. acc. *fodit foveam* Eccl. X, 8. Ps. VII, 16: הַפֶּדֶר בֵּיתוֹ *prae foveam fodit et excavat eam, puteum* Gen. XXI, 30. XXVI, 15 sqq. Num. XXI, 18, it. *effodit* aliquid, ut aquam Ex. VII, 24. Iob. III, 21: הַפֶּדֶר אֶת הַמָּוֶת *effoderet eam (mortem) prae thesauris, si possent, e terra effluerent mortem cupidius. quam thesauros subterraneos.* Sq. בִּי. instr. Deut. XXIII, 14. Poet. de equo bellatore Iob. XXXIX, 21 (24): הַפֶּדֶר בְּעֵצֵי הַמָּדְבָרָה *qui in campo i. e. quietis impatientis pedibus, cavavit tellurem* (Virg. Georg. 3, 87. 88)“ cf. Boel. Hieroz. 1, 75. 76 Lips. et Schult. ad l. c. „Apud Arabes, magnos talium captatores, hinc *fodiens* dicta absolute *ungula equina.* In Hamasa *سعى الخنزير حفرًا لأنه أثر في حفره* *ungula equina dicta est fodiens, quod fodicare solet terram.* Similiter traductum *حفر* aliud fodiendi verbum, quod pro *حفر* *terram pede quaterere ad instar equi* frequentatur.“ Metaph. *fodit alicui* sc. foveam, pro *insidias struxit* alicui, sq. *Ps. XXXV, 7: הַפֶּדֶר לִי* 2) *cruet, exploravit, rimatus est.* (Verba *fodiendi* ad explorandi et *querendi* vim transferri, iam vidimus v. הַפֶּדֶר no. 3, adde *حفر*, *حفر*, et scrutatus est; *חָפַץ* chald. et sam. *fodit*, hebr. הַפֶּדֶר *quaesivit*; pers. *سپردن* fodere et studioso inquirere). Iob. XXXIX, 29 (32) de aquila: *explorat* הַפֶּדֶר *inde (de rupe) explorat praedam.* Sq. acc. *exploravit* terram Deut. I, 22. Jos. II, 2. 3.

Not. Apud Jes. II, 20 verba: *proiciant homines idola* תַּבֵּר בְּרֹחַ וְלִבְשׁ לְפָנִים explicari possunt: *in foramen vel potius* (v. Gramm. hebr. §. 106, 3) *in foramina murium* (תַּבֵּר i. q. ܦܢܐ mus) *et ad vesperationes* i. e. in reconditissima et sordidissima domum latibula, ubi mures degunt et vesperationes. Sed pendet haec litteras תַּבֵּר בְּרֹחַ pronunciandi et dispescendi ratio e vulgari interpretatione rabbinica, et praestabit cum Aben Esra et 3 codd. Kennic. iunctim scribere his vocalibus: לְתַבֵּר־פְּרֹחַ (Theod. ἀποσπείρασμα), a sing. תַּבֵּר, et vi formae animal intelligere continuo *fodiens* idque domesticum et cum vesperationibus componendum; vel cum Hieron. *talpas*, quae tamen in domibus non reperitur, vel de mea sententia *rattos, mures maiores*. Sine iusta ratione etymologica Kimchi *avem*, Hitzigius *passerem* reddit, nam longe arcessitum et arbitrarium, quod hic תַּבֵּר radicale esse negans confert arab. تَبْرِش, تَبْرِش, تَبْرِش, quod quidem in Kamuso (p. 626) declaratur voce عصفور, ea tamen non passerem tantum, sed avicularum multas species significante (v. Boch. Hieroz. II, 723). Lexicographum autem more suo hoc tantum voluisse, تَبْرِش esse aviculae cuiusdam vel aliunde notae vel a se non definiendae nomen, monstrat Domairius ap. Freytagium (III p. 359), his verbis „avis parva aquatica similis columbae“, quam Jesaiae loco non adhibebis. Plura dabit BOCHARTUS in Hieroz. II, 442. 448.

תַּבֵּר (fovea, puteus) n. pr. 1) urbis regiae Cananitarum Jos. XII, 17, fortasse eiusdem quae alibi תַּבֵּר נָה appellatur XIX, 13, in tribu Sbulonis. Ex locis nonnullis tahundicis apud RELANDUM Palaest. p. 718. 719 apparet, תַּבֵּר non longe abfuisse a Sippori. Sed תַּבֵּר הַרְגֵר 1 Reg. IV, 10, quae copulatur cum שְׁוֹמֵה, in agro Judae quaerenda videtur.

2) plurium virorum a) filii Gilcaedis Num. XXVI, 32. 33. XXVII, 1. Jos. XVII, 2. b) tribuni Davidis 1 Par. XI, 36. c) 1 Par. IV, 6. Patron. no. 1 תַּבֵּרִי Num. XXVI, 32.

תַּבֵּרִים (duae foveae) n. pr. oppidi Issacharitarum Jos. XIX, 19.

II. תַּבֵּר fut. תַּבֵּר, plur. תַּבֵּרִים in pausa תַּבֵּרִי erubuit, pudore suffusus est ve. mere poet., quod paene ubique copulatur cum בֹּשׁ (Arab. حَفَر, aeth.

ረረረ; syr. مَحَب id. Vicinum est תַּבֵּר no. 2, arab. حمر erubuit prae pudore, m et p permutatis, ut sacpe). Plerumque de pudore ex spe et fiducia irritis Mich. III, 7. Iob. VI, 20, praecipue eorum, qui aliorum interitum speraverant Ps. XXXV, 4. 26. XL, 15. LXX, 3, et ipsi intereunt LXXXIII, 18. Jer. XV, 9. L, 12. Est etiam eorum, quibus cedendum est maioribus Jes. XXIIV, 23. — Iob. XI, 18: תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי תַּבֵּרִי nunc pudore suffusus

tunc secure habitabis, cf. Comm. 17, cuius posterius hemistichium eodem modo struendum. (Al. coll. arab.

حَفَر protexit, passive: *protectus eris*, cuius significationis aliud vestigium in Hebraismo non reperitur. Al. ex signif. 1: *fodiens* fossam erucit et *secure habitabis*). Tribuitur faciei Ps. XXXIV, 6. Sq. בָּן rei, quae spem fecellit Jes. I, 29.

Hiph. 1) i. q. Kal Jes. LIV, 4. De inanimatis, quae splendore privata lugent XXXIII, 9. 2) *pudenda fecit, turpiter egit* i. q. תַּבֵּרִי no. 3. Prov. XIII, 5. XIX, 26.

* * *

תַּבֵּרֵר n. pr. Hophra, rex Aegypti, Nebucadnezaris aequalis Jer. XLIV, 30 (cf. XXXVI, 5. 7. Ez. XXIX, 3, ubi idem sub communi Pharaonis appellatione latet).

LXX. Οὐάρισ (i. e. ΟΥΑΒ ΦΡΗ sacerdos solis sc. Jablonskium, Opusc. ed. te Water T. I p. 444, cf. Ηερεμῆ), Οὐάριος Clem. Alex. I, 352 Syll., Οὐάριος Maneth. apud Jul. Afric. et Syncell. (Routh rel. sac. II, 147), cuius haec sunt verba: Οὐάριος ἔτη 19. ὃ προσέγγισεν ἰλιούσης ἀπὸ Ἀσσυρίων Ἴεροσολῶν οἰ τῶν Ἰουδαίων ἐπόλοισι. Apud eundem est octavus rex dynastiae vice-simae sextae, quae est Saitarum secunda, procul dubio idem quem Herodotus (2, 161. 162. 169. 4, 159) et Diodorus (1, 68) *Apriem* (Ἀπρίης) nuncupant, Psammis filium. Caeterum Herodotus et Manetho (Enseb. chron. arm. I, p. 219 Ancher.) I. e. eius imperio viginti quinque, Diod. viginti duos, Syncellus I. e. nonnisi undeviginti annos tribuit.

תַּבֵּשׁ fut. pl. תַּבֵּשׁוּ pr. fodit, LXX Ps. LXXXVI, 7 ἀλλῶ. (Chald. et sam. תַּבֵּשׁ id. v. Gen. XXVI, 21. 22. 32 Targ. fortasse vic. verbo תַּבֵּר no. 1, r et s permutatis v. p. 400 B). Sed ubique translate *investigavit* (v. Pi.), v. e. sapientiam Prov. II, 4, *exploravit* v. e. intima pectoris Prov. XX, 27, vitam suam Thren. III, 40, *excogitavit* (ausgrübeln) Ps. LXIV, 7: תַּבֵּשׁוּ עֵזְרוֹת; *excogitavit scelera*. LXX. ἔρευνῶ, ἔξερευνῶ. (Litteris transpositis chald. תַּבֵּשׁ inquisivit, scrutatus est, arab. بحث, v. ad תַּבֵּשׁ p. 234).

Niph. pervestigatus est Obad. 6. *Pi. pervestigavit*, absol. Gen. XXXI, 35. XLIV, 12. 2 Reg. X, 23, sq. acc. 1 Reg. XX, 6 (domum). Zeph. I, 12 (ubem); *investigavit* (delitescentem), jemanden ansurforschen, ausfinden 1 Sam. XXIII, 23. Absol. Ps. LXXXVI, 7: תַּבֵּשׁוּ רֵמֶיךָ *animus meus scrutatur*.

Pu. 1) quaesitus est, inde quaeri se passus est, *occultavit se*. Prov. XXVIII, 12: תַּבֵּשׁוּ יְהֵשֶׁבֱתִי *ubi surgunt impii, occultant se homines*. Cf. 28, ubi eodem contextu תַּבֵּר et Hithpa. 2) *excogitatus est* Ps. LXIV, 7: תַּבֵּשׁוּ מִתַּבֵּשׁ *consilium excogitatum*.

Hithpa. pr. quaeri se passus est, inde *occultavit se* (v. Pu. no. 1); *spec. aliam speciem induit veste mutata*

פָּחַץ no. 2. glarea: *abscindendi vis superest in Pu.* — Indc

2) *divisit*, et intrans. *divisus est.* (عَصَ III. IV. portionem dedit alieni. VI. inter se partiti sunt portiones, 6 حَصَة portio, ap. Arab. Polygl. saepe pro פָּחַץ. Cacterum

dividendi significatum nolum cum SCHULT. Opp. min. 91 et SCHÜRRERER dissert. p. 56 repetere a nomine פָּחַץ sagitta, quandoquidem sagittis non alatis res distribuendas sortiri soliti sint Arabes pagani [Sur. 5, 4. 91. 3, 39, unde سَمِيم sagitta, زَمِيم, فَدِيم sagitta implumis et sors, adde Ez. XXI, 26], sed a primario secandi, dissecandi significatu). Prov. XXX, 27: *locustis non est rec.*, פָּחַץ נִצָּח בְּכַף זָבֵד et *excunt tamen omnes divisi* i. e. agmine partito (cf. Gen. XIV, 15). LXX. *σφαγαίτι ἄρ' ἐνὸς κλάσματος ἐτάξιος*. Hieron. egreditur universa per turmas suas. (Amputandi dividendive potestatem etiam alii vario modo adhibuerunt, velut Kimchius: *amputantis* i. e. comedentes herbas et arbores. et Gr. Venet. *ἐξέτασσα ἄνα*; BOCHARTUS Hieroz. III, 277 et SCHULT. ad h. l. *dividens* sibi *praedam*, quae minus apta sunt, et plane abiiciendae eorum sententiae, qui a certo linguae usu plane recedunt, veluti HUNTH a حَصَّ instigavit, SCHÜRRERER in disserti. p. 106 a حَصَّ celeriter ivit al. cf. ROSENM. ad Boeth. l. c.).

Pi. part. פָּחַצִים Ind. V, 11 vel *dividentes* se. praedam (sc. SCHÜRRERER cf. Jes. IX, 2. XXXIII, 23. Ps. LXVIII, 13), vel secundum Hebraeos, LUTH. LETTICH al. *sagittarii*, ut denom. sit a פָּחַץ. Hoc posterius praefero propter chald. פָּחַצִי נִרְחַם *iaculantes sagittas*, quod legitur Ind. V, 8 Targ. Vagas aliorum coniecturas compilare piget. Sed adscribere placet R. Tanchum observationem ad verba פָּחַצִים בְּיַד יְשָׁרָיִם בְּיַד יְשָׁרָיִם פָּחַצִים בְּיַד יְשָׁרָיִם, quae ostendit, iam a veteribus tentata esse, quaequicquid ex etymo elici posse videbantur: *قیل اند من הפחץ אתי في الحما ای الماشیین بین مسائی اما یرفعون ادواتهم یتذکر الله وحده استنظارا ینصر الله وتأيیده وقیل ان הפחצים من הזה החצים ای بدل ما كانوا عدییین السلاح ولو فی الحرب صار عندهم السلاح یلعبون به حیث التفره والغراج كما تمیل الجناد ولانما ان یسیروا یتفرحوا والقوس والشباب معیم لعب وسرور یتصیدون به لزیادة التسلح یتفرحیم وقیل صوتیم بالتسیریم والشکر عند اجتماعتیم من یرצה הפחץ כלו ای مجتمع ملثف وقیل متساعیمین من פחץ ایضا ای ضحیحیحیم عند قسمة المیال Repetunt a פָּחַץ glarea, et interpretantur: *ambulantes (in glarea) inter hausta tollunt vocem ad deum celebrandum et laudandum, eiusque opem et auxilium implorandum.* Aliis sunt *sagittarii*, a פָּחַץ i Sam. XX, 21, *hac sententia: pro eo quod antea (Comm. 8) armis expertes fuerant, etsi in bello, nunc arna gerunt ad lussam tempore recreationis et oblectationis, quemadmodum solent milites et praefecti**

ambulantes et otio indulgentes secum habere arcum et sagittas loci causa usque venarum animi causa. Alii interpretantur: *vox eorum deum laudat et praedicat, ubi congregati sunt, a פָּחַץ Prov. XXX, 27 quod est congregatus.* Aliis denique פָּחַצִים sunt *sortientes, iterum a פָּחַץ sagitta, et intelligunt vocem eorum, qui aquam dividunt et optant haustura.*

Pu. absvisus i. e. absolutus, exactus est (de numero mensium). Iob. XXI, 21.

פָּחַץ m. 1) i. q. פָּחַץ sagitta. Plur. פָּחַצִים sagittae tuae, poet. pro fulminibus Ps. LXXVII, 18 (nisi haec forma est a sing. פָּחַץ = פָּחַץ, cf. פָּחַץ, פָּחַץ al.). Kimchi: פָּחַץ, addit et aliam interpretationem בְּרַח אֲנִי בְרַח, coll. no. 2.

2) *glarea*, a comminuendo dicta (v. rad. no. 1) Prov. XX, 17. Thren. III, 16. (Syr. ܦܚܘܿܢ, arab. حَصِي, aeth. 𐩧𐩣𐩪𐩬; id.).

פָּחַץ c. suff. פָּחַץ pl. פָּחַצִים m. *sagitta*, a secundo dicta, cf. gr. *σπίλον* i. q. *βλος* a *σπίλον*. (Aeth. 𐩧𐩣𐩪𐩬; id.) 1 Sam. XX, 20 sq. 2 Reg. XIII, 18. Jes. VII, 24 et saepe. פָּחַץ יָרָה iccit sagittas 2 Reg. XIX, 32, et פָּחַץ יָרָה בְּהַצִּיץ 2 Par. XXVI, 15, פָּחַץ יָרָה sagittam direxit (v. בְּיַד פָּחַץ, פָּחַץ יָרָה tendit sagittam, pro arcum cum sagitta (v. פָּחַץ). פָּחַץ בְּיַד פָּחַץ sagittarii Gen. XLIX, 22. — פָּחַץ יָרָה 1 Sam. XXVII, 7 (Chethibh) est *cuspis ferreae hastae*, sed in Keri et locis similibus 2 Sam. XXI, 19. 1 Par. XX, 5 legitur פָּחַץ lignum, *hastile*: idque contextui unice accommodatum. Errant enim, qui פָּחַץ eandem vim habere et ligneam hastae partem notare posse censent.

Poët. *sagittae Dei* sunt a) *fulgura*. Hab. III, 11: *פָּחַץ יָרָה פָּחַץ יָרָה*. Ps. XVIII, 15, cf. פָּחַץ no. 1, פָּחַץ, et arab. حَصِي sagittae breves, fulmina Cor. 18, 38. b) *mala, calamitates* hominibus inflictae. Iob. VI, 4: *פָּחַץ יָרָה פָּחַץ יָרָה* *sagittae Dei sunt in me*, corpori meo infixae sunt. Deut. XXXII, 23: *פָּחַץ יָרָה פָּחַץ יָרָה* *sagittas meas consumam in eos*, calamitates quascunque iis immittam (cf. 42). Ps. VII, 14. XXXVIII, 3. XCI, 5. Thren. III, 12. Ez. V, 16: *פָּחַץ יָרָה פָּחַץ יָרָה* *ubi immisero iis sagittas famis perniciosas*. Bene KOEHLERUS (observat. ad loca selecta s. cod. p. 50) ad Thren. l. c. postquam contulit II. 1, 50 sqq., haec annotat: „At frequentior est eadem imago apud poetas Arabicos. Motanabb. carm. 61, 12: *فرض الرماة تصبى (تصبى) posuerunt me metam sagittariorum, qui me collumant, et carm. 158, 10: فتنه (فتنة) ان تحفر على من رماه, in quem noctes (infortunia) tela coniciunt? item 99, 1: *انضبل الناس اغراض لنا الرماة*, optimi hominum sunt scopi sagittis huius temporis. “ Minus huc pertinet, quod idem confert *ضربت ارمي* iactus vagi fortunae Har. 1 init. — Semel *sagitta* dicitur de *vulnere*, quod sagitta Dei infixit. Iob. XXXIV, 6:*

8. agrum est vulnus meum. (Contra ap. Enrip. Iphig. Taur. 314 tela appellantur τραύματα ἐπιόρτα vulnera advolantia). Oratio gravis et alte descendens in pectora hominum cum sagitta acuta comparatur Jes. XLIX, 2 cf. Pind. Olymp. 2, 159. 160. 9, 17. vit. Tim. 2, 888, alibi (Jer. IX, 7) lingua maledica dicitur esse instar sagittae vulnerantis.

הַחֲצֵרִים הַמְּבֻזָּזִים Gen. XIV, 7 et הַמְּבֻזָּזִים הַמְּרָרִים 2 Par. XX, 2 (putatio palmarum, nam ab usu linguae hebraeae aliena sunt, quae Bochartus Microz. 1, 720 coniecit, tuguria palmeti coll. حَمَامَاتُ casae ex arundine factae, vel locus irriguus palmarum ferax coll. خصاصح locus arboribus et aqua abundans, ibid. II, 813, similiter tamen Saad. في الغمامات silva densa palmarum) n. pr. oppidi in deserto tribus Judae siti, palmetis suis nobilis (Jos. Arch. 9, 1, 2. Plin. II. N. 5, 7), postea חֲצֵרֵי דִּיטִי dieti (2 Par. I. c.), q. v. Jude Onk. חצר גור, et Sam. חצר חרד i. c. rivus hoedi.

חָצַרָה rad. inusit. 1) circumdedit, circumvallavit, septit.

Arab. حصر circumdedit, obsedit Cor. 9, 5, حصار septimentum, munimentum, castellum (persaepe), aethiop. ርዳረ: circumvallavit, ርዳር: vallum. Cognata sunt حصر seclnsit, prohibuit, حصار septimentum, caula, stabulum, et حصر habitatio fixa (pr. septa, muro circumdata), حصار fixum et stabile domicilium habens. Plura vide ad rad. حصر.

2) viruit (v. חצר), arab. حصر viruit (arvum, seges), حصر viridis, حصر color viridis, حصر olus viride. Quotquot sunt Etymologi hanc peculiarem radicem esse statuum cum priore illa nullo cognationis vinculo coniunctam, ideoque حصر chors, mansio et حصر gramen utpote diversa vocabula ceteris romanis discreverunt. Verum utriusque nexum tandem me docuit gr. ζῳτος, quod pariter atque חצר aulam, cohortem, dein pascuum, et pecudis pabulum, gramen significat (v. Passov. h. v.), et quo Alex. interpres pamee constanter reddit ve. hebraeam. Itaque etiam in hebraeo vocabulo pabuli graminisque significatio a prima illa pascui repetenda est (cf. max. Jos. 34, 13, ubi in altero membro חצר), et coloris viridis notio in verbo arabico profecta est a gramine et porro (graslarben, grasgrün, lauchgrün), non contra. Videant praeterea viri docti, sintne eiusdem originis חצר, gr. ζῳτος (chors, gramen) et sauser. harit viridis.

חֲצֵרֵי חֲצֵר estr. חצר utriusque sexus (cf. infra adiectiva) pl. חצרות estr. חצרות, et חצרות estr. חצרות (sed signif. 3 non nisi prius usitatum) pr. locus septus, iude 1) arca,

impluvium, chors (Hof), domus privatae Ex. VIII, 9, 2 Sam. XVII, 18. Neh. VIII, 16. חצר המצודה area carceris (Wachthof) Jer. XXXII, 2. 12. XXXIII, 1. XXXVIII, 6. Neh. III, 25. 2) atrium a) regiae 1 Reg. VII, 8. 9. 12. Esth. II, 11. IV, 11. VI, 4. b) tabernaculi sacri Exod. XXVII, 12 sqq. XXXV, 17. 18. XXXVIII, 9 sqq. XXXIX, 40. XL, 8, templi Salomonei, quorum duo erant (2 Reg. XXI, 5), alterum interius (חצר המזבח Ez. XL, 28. 32. XLIII, 5 et חצר 1 Reg. VI, 36. VII, 12. Ez. X, 3. XL, 31. XLIV, 21, 27), etiam atrium sacerdotum 2 Par. IV, 9, atrium superius Jer. XXXVI, 10, atrium novum (v. Reland. antiqu. sacr. p. 54, quo alii atrium mulierum intelligunt, cuius vestigia tamen in templo Salomoneo desunt v. Lightfoot Opp. T. I p. 592) 2 Par. XX, 5; alterum exterius (חצר חיצוניתה Ez. 47, 17. 31. XLII, 7. 14, sed pro חצר חיצוניתה 2 Reg. XX, 4 Keri legendum cum Chethibh חצר חיצוניתה). Plur. חצרות Jes. I, 12. Ps. LXXV, 5. LXXXIV, 11 cet. LXX. אלה. 3) villa, parvus vicus (Gehöfte). LXX. εὐαλίη, κάμη. Lev. XXV, 31: חצר חצרות אצל און חצר חצרות: domus vicorum, qui muro carent. Saepe de villis viculisque, qui in agro mbis siti sunt Jos. XIII, 23. 28. XV, 32 sqq. XVI, 9. XVIII, 24. 28. XIX, 6. 7. 16. 23. 30 sqq. 1 Par. IV, 33. Neh. XI, 25. XII, 29, differunt a חצר Jos. XV, 47. Etiam de vicis Nomadum Gen. XXV, 16. Jos. XLII, 11, cf. Ps. X, 8: חצר חצרות חצר sedet in insidiis vicorum, quae imago repetita est a nomadibus rapinam exercentibus.

Inde sunt haec nomina oppidorum vicorumve:

- 1) חצר אדר (vicus Adlaris) oppidum in confiniis Idumaeorum et tribus Judae Num. XXXIV, 4, brevis vicus appellatum Jos. XV, 3.
- 2) חצר גדה (vicus fortunae) in australibus tribus Judae Jos. XV, 27. V. Relandi Palaest. p. 707.
- 3) חצר סוּדָה Jos. XIX, 5 (vicus equitatus), et חצר סוּדָה 1 Par. IV, 31 (vicus equorum) in tribu Simconis.
- 4) חצר שִׁינֹן Ez. XLVII, 17 et חצר שִׁינֹן XLVIII, 1. Num. XXXIV, 9. 10 (vicus fontium) in Palaestinae finibus septentrionalibus.
- 5) חצר שִׁינֹן (vicus vulpis) Jos. XV, 28. XIX, 3. 1 Par. IV, 28. Neh. XI, 27 in tribu Simconis.
- 6) חצר חצרות (pagus medius) Ez. XLVII, 16 in finibus Auranitidis.
- 7) חצר חצרות statio Israhitarum in Arabia Petraea Num. XI, 35. XII, 16. XXXIII, 17. Deut. I, 1. Cf. Burckhardt itin. Syriae p. 808. germ.

חֲצֵרֵי חֲצֵר (septum, castellum, i. q. arab. حصار) n. pr.

1) urbis regiae Cananitarum Jos. XI. 1 sqq. XII, 19. Iud. IV, 2, postea Naphthalitis tributae Jos. XIX, 36, ad lucum Samochoinitae sitae (Jos. Arch. 5, 5, 1). A Salomone manita 1 Reg. IX, 15, a Tiglathpilesare expugnata est 2 Reg. XV, 29. — 2) oppidi in australibus Judae

morem inter Israëlitas i. e. fecerunt, ut in populi consuetudinem reciperentur, vulgo a populo decantarentur.

הַתָּמַן l. i. q. הַתָּמַן no. 4 *lex, statutum.* In sing. tantum de una lege Num. IX. 14. XV. 15. Ex. XIII. 10, v. c. *הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ* lex de paschate Ex. XII. 43. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי Num. XIX. 2. XXXI. 21. הַתָּמַן הַשְּׁבִיעִי XXVII. 11. XXXV. 20. Creberrima est formula: הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ (erit hoc) lex aeterna generationibus eorum (futuris) Ex. XXIV. 21. Lev. III. 17. VII. 36. XVI. 31. XVII. 7. XXIII. 14. 31. 41. XXIV. 5. Num. XV. 15. XVIII. 25 cct.

Plur. *leges*, v. c. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ Ez. XLIII. 18. הַתָּמַן בֵּית הַיְיָ XLIV. 5. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי hebdomades legum i. e. legitimae messis Jer. V. 24. Formulae frequentes sunt: הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ Lev. XVIII. 5. 26. XIX. 37. XX. 8. 22. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי XX. 13. XXXI. 3. Ez. V. 6. XX. 16. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ Deut. XI. 1, et contra הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ 2 Sam. VII. 19. הַתָּמַן Ez. XX. 24. Saepè copulatur cum הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי Deut. VIII. 11. XI. 1. XXVIII. 15. 45. XXX. 10. 16. De legibus coeli, naturae Iob. XXXVIII, 33. Jer. XXXI. 35. XXXIII. 25. It. *more*, v. c. הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ 1 Reg. III. 3, הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ Mich. VI. 16, הַתָּמַן הַחֹדֶשׁ sequi *more* gentilium i. e. idololatriam Lev. XX. 23. 2 Reg. XVII. 8.

תָּמַן n. pr. oppidi in confinis Aseritarum et Naphthalitarum Jos. XIX. 54, pro quo הַתָּמַן scribitur 1 Par. VI. 60.

תָּמַן fut. תָּמַן (Iob. XIII. 9) *scrutatus est, perscrutatus est, investigavit, exploravit*, pr. intima terrae, de metallico Iob. XXVIII. 5, cf. תָּמַן Ps. XCIV. 4. (Origo est in Iodiceudo, cf. תָּמַן. Spec. *exploravit* terram Jud. XVIII. 25 1 Par. XIX. 3, cibum potumque (gustavit) Prov. XXIII. 30; *investigavit* causam alic. Prov. XXV. 2 (תָּמַן). Iob. XXIX. 16 (רִיב). XXXII. 11 (תָּמַן); *animum et voluntatem* alic. 1 Sam. XX. 12; *investigavit* בֵּן אָהֶרָאֵן v. c. Vulg. *si investigavo sententiam patris mei*, de Deo Jerem. XVII. 10: תָּמַן הַתָּמַן Ps. XLIV. 22. Iob. XIII. 9. Ps. CXXXIX. 1: תָּמַן הַתָּמַן Prov. XXVIII. 11: *dives sibi sapiens videtur* תָּמַן הַתָּמַן sed *pauper intelligens cum perspicit*. LXX. *κατανοοῦσθαι*. Aqu. Theod. *ἐξέτιμασθαι*. XVIII. 17; *exploravit* (probavit) suam ipsius vitam Thren. III. 40. H. *investigando assecutus est* Iob. V. 2: תָּמַן הַתָּמַן *pervertigavit* (Deus sapientiam). XXVIII. 27. Absol. Deut. XXXI. 15. Ez. XXXIX. 14.

Niph. *investigatus est* Jer. XXXI. 5. 1 Reg. VII. 47: *frangit potentes* תָּמַן הַתָּמַן *non investigabile erat pondus aeris*. i. e. ponderari et numerari non poterat. 2 Par. IV. 18. Jer. XLVI. 25, cf. תָּמַן. אָמַן.

Pi. i. q. Kal Eccl. XII. 9.

תָּמַן m. 1) *investigatio*, veluti causae Iob. XXXIV. 24: *frangit potentes* תָּמַן הַתָּמַן *causa non cognita*, quandoquidem ei non opus est longa quaestione. Prov. XXV. 3:

תָּמַן הַתָּמַן לֹא תִשְׁפֹּט אֶת הַתָּמַן *cor regum impervestigabile*. Jes. XL. 28. Iob. V. 9: תָּמַן הַתָּמַן הַתָּמַן הַתָּמַן *innumerabilia, et quae investigari non possunt* i. e. innumerabilia, cf. IX. 10. XXXVI. 26. Ps. CXXI. 3. — תָּמַן הַתָּמַן Iud. V. 16 sunt *questiones, dispositiones animi* huc illic fluctuantes, quales in consultationibus et deliberationibus sunt, adeoque contentiones et altercationes notare possunt, sicut apud Arabes plura scrutandi verba (تَمَنَّنَ، تَمَنَّنَ، تَمَنَّنَ) ad disputationem referuntur, v. SCHI tr. Opp. min. p. 162. Observa autem verborum usum in his Iud. V. 16: *ad rivos Rubenitarum* תָּמַן הַתָּמַן *magnae erant consultationes animi* i. e. diu deliberabat populus, praeterea nihil, et Comm. 15: תָּמַן הַתָּמַן *magna erant decreta animi* i. e. praeclara et magnanima consilia ceperunt. Hoc sibi vult vates, Rubenitas initio quidem magnanima quaeque cepisse consilia, sed tandem domi mansisse otiosos, et, dum res patriae in discrimine versarentur, in vanis deliberationibus acquievisse. Inde

2) *quod investigando comparatur, cognoscitur*. Iob. VIII. 8: תָּמַן הַתָּמַן *hinc hinc* alic. rei. תָּמַן הַתָּמַן *penetrabat maris* XXXVIII. 16, תָּמַן הַתָּמַן i. q. *τὸ βάθος τοῦ ἕντος*. XI. 7. (Cf. Ephr. II. 319: *homo cognoscit* תָּמַן הַתָּמַן *quae explorari possunt in mari et terra*, i. e. secreta maris et terrae).

Dubiae interpretationis sunt verba Prov. XXV. 27: תָּמַן הַתָּמַן *comedere nimum mellis non est bonum* *investigatio honoris*, quae ad verbum esse possit et *investigatio honoris* i. e. nimum honoris studium (cf. rad. תָּמַן Iob. XXVIII. 3 et similem usum Iob. III. 21), non est *honor* (negandi particula ex superioriibus repetita v. Lgb. p. 852). Sed molestum est Sulfixum in תָּמַן הַתָּמַן, et praestabit vocibus aliter divisus scribere: תָּמַן הַתָּמַן *nimum studium honoris est sine honore*, cf. ad תָּמַן Gen. XXVII. 39. Jes. XIV. 19. Iob. XI. 15. XXI. 9. Eodem modo singula vocabula dispossunt ANVOLDUS, sed alia sententia: *contentus honoris proficiscitur ex honore*, collato arab. تَمَنَّنَ contemisit, cuius significationis tamen alia vestigia in Hebraeo desiderantur. Alia interpretandi pericula, sed magnam partem duriuscula, dabunt SCHEERL., ROSENM., UMBRETIUS ad h. l.

תָּמַן i. q. תָּמַן no. 2. *absconditum, intimum*. V. תָּמַן Ps. XCV. 1.

הַתָּמַן *nobilis*, v. תָּמַן.
הַתָּמַן i. q. הַתָּמַן *foramen*, v. rad. הַתָּמַן.
הַתָּמַן i. q. הַתָּמַן *foramen*, v. rad. הַתָּמַן.

תָּמַן vel תָּמַן rad. iusit. Arab. حَقَوِيَ *cacavit, alium deposuit*, vc. obscuro magis quam honestum. Hanc ob causam ubiqueque derivatum eius in contextu sacro legitur, in margine vocabulum honestius ab Hebraeorum Criticis positum est.

שֵׁשׁ, זָהָה, שָׁמַיִם, quae vide. תְּרַב עֲוֹנוֹת הַרְבָּ peccata gladio (i. e. morte) digna. Iob. XIX, 29. Poet. lingua maledica comparatur cum *gladio acuto* Ps. LYII, 5. Deo tribuitur gladius, quo impius trucidet. Dent. XXXII, 41. Jes. XXVII, 1. XXXIV, 5. Ps. VII, 13, gladius autem vorare dicitur hostes, hostium carnem (v. תְּרַב no. 2). Transfertur

2) ad alia instrumenta secantia, et dicitur etiam de *cultro*, quo circumcidunt Jos. V, 2. 3, de *novacula* Ez. V, 1, de instrumento ferro, quo lapides caedunt Ex. XX, 22, de *securibus*, quibus utuntur in diruendis turribus. Ez. XXVI, 9. Poet. de dente falcato hippopotami Iob. XL, 19: הַרְבֵּי הַדֶּשֶׁר עָשָׂה הַרְבֵּי הַדֶּשֶׁר creator eius obtulit ei gladium, cf. Nicand. theriac. 566 et Nonn. Dionys. 26, qui eidem bestiae *harpen* tribuunt.

3) Dent. XXVIII, 22 תְּרַב ponitur inter plura nomina morbos segetis aliaque fertilitatis impedimenta designantia, et Vulg. Saad. Kimchi *siccitatem* interpretantur, apte ad contextum. Nescio tamen an scribendum sit תְּרַב. Alii

bellum interpretantur coll. arab. حَرْبٌ, ad quam significationem huic nomini vindicandam EICHENORVIUS (ad Sim. Lex.) laudat Gen. XXXI, 26. Ex. V, 3. Lev. XXVI, 6. Jer. XIV, 12. 13. 15. 16, in quibus emctis *gladii* significatio manifesta est. Ad Gen. l. c. monuisse sulliciat, quod videtur esse *captivos gladii* i. e. a militibus gladios tenentibus captos, gr. αἰχμαλωτοὺς, quanquam nos dicimus *Kriegesgefängene*. — Ad 2 Par. XXXIV, 6 v. תְּרַב no. 3.

תְּרַב et הוֹרֵב (siccus, desertus) n. pr. *Horeb*, clivus humilior montis Sinai, a quo meridie versus ad montem Sinai (סִינַי) proprie sic dictum (hodie موسى جبل) ascenditur. Ad occasum utriusque est mons St. Catharinae (v. de triplici hoc monti Sinaiitico caemine BERESCHTIGI Asien p. 600 sqq. et quae annotavimus ad BERCKHARDTI itin. Syriae p. 873 sqq. 1077. 1078). Ex. III, 1. XVII, 6. Dent. I, 2. 6. 19. IV, 10. 15. V, 2. IX, 8. XVIII, 16. XXVIII, 69. 1 Reg. VIII, 9. XIX, 8. 2 Par. V, 10. Ps. CVI, 19. Mal. III, 22. Gr. Ὄρος, Sir. XLVIII, 7.

תְּרַב m. 1) *siccitas* Ind. VI, 37. 39. 40. Jer. L, 38, spec. de nimia terrae siccitate, quae sterilitatem parit Hagg. I, 11, de ardore febrili Iob. XXX, 30, dein *aestus*, solis, qui siccitatis causa est, Gen. XXXI, 40. Jes. IV, 6. XXV, 4. 5. Jer. XXXVI, 30. XXXVI, 30. — 2) *desolatio, vastitas* Jes. LXI, 4. Jer. XLIX, 13. Ez. XXIX, 10. Zeph. II, 14.

תְּרַב (forma dagessanda pro תְּרַב) f. ubique e. art. תְּרַב *siccum, terra sicca* opp. aquis fluvii marisque (cf. תְּרַב) Gen. VII, 22. Ex. XIV, 21. Jos. III, 17. IV, 18. 2 Reg. II, 8. Hagg. II, 6.

תְּרַב f. pl. תְּרַב e. art. תְּרַב Ez. XXXIII, 24. XXXVI, 10. 33, e. Praef. תְּרַב, תְּרַב XXXIII, 27. XXXVI, 4, sed sine art. תְּרַב XIII, 9. XXVI, 20 1) *siccitas*, pl. *loca sicca* Jes. XLVIII, 21. — 2) *de-*

solutio, castitas. Saepè in hac locutione Lev. XXVI, 31: תְּרַב אֶת-הַקְּדוֹשׁ וְנִתְרַב וְעִפְפִּימָה וְעִפְפִּימָה וְעִפְפִּימָה *et oppida vestra desolata faciam*. Ez. XXV, 19. XXXV, 4, et in simili Jer. VII, 31: תְּרַב אֶת-הַקְּדוֹשׁ וְנִתְרַב וְעִפְפִּימָה וְעִפְפִּימָה וְעִפְפִּימָה. XLIV, 6. 22 etc. Plur. תְּרַב *loca vastata, ruinae*. Ps. CII, 7. Ez. XIII, 4. XXXIII, 24. 27 etc. תְּרַב הַקְּדוֹשׁ ruinas s. loca vastata restituit. Jes. LVIII, 12. LXI, 4. Ez. XXXVI, 10. 33. XXXVIII, 12. Mal. I, 4, קִנְיֹת תְּרַב id. Jes. XLIV, 26, sed paullo aliter Iob. III, 14: *pariter atque reges et principes terrae קִנְיֹת תְּרַב qui ruinas sibi aedificant* i. e. aedificia splendida mox tamen ruinas futura (die grosse Steinhauzen aulbauchen), quae verba sunt Iob de vanitate rerum humanarum conloquentis. (MICHAELI in suppl. p. 905 תְּרַב h. l. sunt i. q. תְּרַב adyta, templa, H. A. SCHULT. al. conclavia regia coll.

arab. حَرْبٌ conclave regium: utrumque invito linguae

usu. Illam nostram interpretationem iam edit. 1. propositam calculo suo probarunt UMBRETIUS, WIXENUS al.). תְּרַב תְּרַב Jes. LI, 9, תְּרַב תְּרַב ruinae aeternae Jer. XXV, 9. XLIX, 15, alibi ruinae vultustae, quae diu vastatae iacuerunt Jes. LVIII, 12. LXI, 4. תְּרַב תְּרַב ruinae divitum, sunt domus dirutae divitum V, 17. תְּרַב תְּרַב ruinae vastatae et desolatae Ezech. XXIX, 10.

תְּרַב pl. estr. תְּרַב m. *siccitas, aestus* (aestatis) Ps. XXXII, 4.

תְּרַב Esth. I, 10 et תְּרַב VII, 9 (sec. BOULETIUM pers. خزان asinarius) n. pr. cunuchi Xerxis.

תְּרַב ἄν. ληύει. Ps. XVIII, 46 *tremuit, trepidavit*.

(Chald. תְּרַב trepidatio, timor, v. Dent. XXXII, 25, ubi Targ. pro אֶת-אֱלֹהֵי תְּרַב Stups primaria est רַב, quae aequae atque motus רַב motus tremulos indicat, v. ad רַב, רַב, רַב). Verba sunt תְּרַב תְּרַב et *trepulant e. claustris suis* i. e. trepidant ex munimentis eaque mihi tradunt cf. Mich. VII, 17. Hos. XI, 11. Ita iam Künchi, Jarchi, Aben Esra, apte ad praecedens יִבְנֶה. Ex recentioribus FULLERTS (Miscell. 6, 17) et J. D. MICHAELIS in suppl. 909, collato arab. תְּרַב *excutit ex claustris suis*, sed hoc diluitur. Praevideret Chald. תְּרַב i. e. migrant, deportantur, eiciuntur. In loco parallelo 2 Sam. XXII, 46 est יִבְנֶה, quod etiam h. l. tuentur q codd. Ken. et 17 Ross., neque non LXX. Vulg. Pesch. (claudicans): sed illud contextui longe accommodatius.

תְּרַב quadril. inusit. i. q. arab. حَرْبٌ saltit, saltitavit equus, locusta, totutum incessit (galoppiren), v. Firuzabad. ap. Schult. ad Iob. p. 1130. Est a milititero, תְּרַב, siquidem saltatio et trepidatio saepe iisdem

verbis exprimitur (v. Ps. XXIX, 6. Job. XXXVII, 1) cf. nostr. schrecken i. e. salire (unde Henschrecke), et terrere, terroři. Eiecto ך inde ortum תהר q. v. Inde

תהר m. locustae species alata esuca idonea Lev.

XI, 22, a saltando dicta (v. rad.) cf. قمص, قمص locusta a قمص salit, gr. ἀνταξός, ἀνταξός ab ἄνω, ἄνω, nostr. Henschrecke a schrecken salire, v. Adelung. li. v. no. 3. it. dan. hoppe (equa) a verbo huppen, hüpfen. Memoratur praeterea in Mischna (Schabb. fol. 67) תהר, quod Abulwalides interpretatur بيبضه الجراد ovium locustae. — Arab. حجاجه agmen equorum et locustarum, venerunt حجاجه i. e. equo vecti (zu Pferde), حجاجه

(1 et n permutatis), locustae genus impenne, gr. ἀσπίζος Diosc. 2, 57, 4 Gol. Dioscoridis verba sunt: ἡ δὲ λεγομένη ἀσπίς ἀσπίζος ἢ νῆος ἀνταξός ἐστὶ καὶ μεγαλόσολος ἀσπίζος autem est vocabulum punicum i. q. talnid. אסקרה, syr. ايسر pedes (itis). Idem nomen videtur حرجول (forte حرجول) locustae genus sine alis Casir. bibl. 1, 320 A. — Syr. Saad. ve. hebraicum retinetur, LXX. ὀσίουάγης, locustarum gemis. V. Boen. Hieroz. III, p. 257 Lips. Micu. supplement. 910.

תהר (Jes. XIX, 16) fut. תהר (1) tremuit, contremuit, trepidavit. Ex. XIX, 18: תהר כל-ההר באר. (LXX saepe ξίσταμαι, ταρασσάμαι). Ex. XIX, 16: ותהר כל הקים ותהר וצחק תהר תהר תהר תהר. אפר בתהר Ruth. III, 8. 1 Sam. XIV, 15. Jes. X, 20. XIX, 16. XXXII, 11. XII, 5. Ez. XXVI, 16. 18. XXXII, 10. Am. III, 6. Passim tribuitur cordi 1 Sam. XXVIII, 5: ותהר לבו במאר. Job. XXXVII, 1: ותהר לבו במאר propter hoc contremisit cor meum. Passim constr. praegu. a) sq. אצ Gen. XLII, 28: ותהר איש אל אהר לאמר. 1 Sam. XVI, 4: ותהר וקני הקניר. XXXI, 2: Minus bene alii: festinatur ei obviam ierunt.

Transferitur 2) ad festinationem (cf. תהר Hos. III, 5 et lat. trepidare Virg. Aen. 9, 114, arab. قمع v. Pococke ad Hos. l. c. Schult. Opp. min. p. 265). Sq. נך trepide i. e. festinatur accurrit ex loco. Hos. XI, 10. 11. 3) ad curam. 2 Reg. IV, 15: ותהר אלינו את-כל: ותהר ecci! impenidisti nobis omnem curam istam. (In reliquis linguis semiticas nihil est usui biblico simile praeter arab. حرج verecundus fuit, praee pudore contieuit, quod a trepidando profectum est. In ipso Hebraismo cognata videntur תהר et fort. תהר.)

Hiph. תהר, perterrificat. Jud. VIII, 12. 2 Sam. XVII, 2. Ez. XXX, 9. Saepe hoc nexu Lev. XXVI, 6:

ויהי ויחריב יצבתי et nemo tetrefaciet i. e. a nemine turbati, tuto et secure. Job. XI, 19. Jes. XVII, 2. Jer. VII, 33. XXX, 10. XLVI, 27. Ez. XXXIV, 28. XXXIX, 26. Mich. IV, 4. Nah. II, 12. Zeph. III, 13.

תהר adj. 1) trepidus, timidus Jud. VII, 3, sq. על eius cui timemus 1 Sam. IV, 15. 2) Transferatur ad timorem Dei et pietatem. Esr. X, 5: ותהר וצחק תהר תהר תהר reveriti mandatum dei nostri, cf. IX, 4. Jes. LXVI, 2: ותהר תהר qui verbum meum reverteret, sq. אצ comm. 5. תהר (terror), unde תהר (fons terroris) n. pr. fontis locive ei vicini in vicinia Jesreel et montis Gilboa Jud. VII, 1. Gentil. est תהר 2 Sam. XXXIII, 25.

תהר estr. תהרה pl. תהרה Ezech. XXXVI, 16. 1) trepidatio, terror. Gen. XXVII, 33 (vid. rad.). 1 Sam. XIV, 15. Jes. XXI, 4. Jer. XXX, 5. Dan. X, 7. Sq. genit. eius qui terrorem incutit Prov. XXIX, 25: תהרה תהרה תהרה תהרה. 1 Sam. XIV, 15: תהרה תהרה terror a Deo incussus, gr. dixeris διτμα θανάτων, δαυμάτων φόβος Pind. Nem. 9, 63. Plur. Ez. XXVI, 16: תהרה תהרה. — 2) cura 2 Reg. IV, 15, v. rad. no. 3. — 3) n. pr. stationis Israelitarum in deserto Num. XXXIII, 24.

תהר fut. תהר, apoc. ותהר, תהר Jes. XXIV, 6 pertinet ad תהר 1) arsit, exarsit, cogn. תהר

q. v. (Vestigium eius in Arabismo videtur תהרה ardor in gutture, pectore, capite ex ira vel dolore). Vide תהר no. 1. In verbo ubique de ira (nt plura ardenti verba, velut حرق, وشق, وغر, حرق, cf. تار ignis, de ira Har. 1, 34, exarsit ira alic. Ex. XXII, 24. XXXII, 22. XXXIX, 19. Num. XI, 10. Dent. XXXI, 17. Plerumque sq. ב (in aliquem). Gen. XXX, 2: ותהר אף יעקב בקהל: ותהר אף יעקב בקהל. XXXI, 18: ותהר אף יעקב בקהל. ne irascaris in servum tuum. Job. XXXII, 2, 3, saepe de Deo Ex. IV, 14. XXXII, 11. Num. XI, 3, XII, 9. Dent. VI, 15. VII, 4. XI, 17. Jos. XXIII, 16. 2 Sam. XXIV, 1. 2 Reg. XXIII, 26. Jes. V, 25. Hos. VIII, 5 ect. Rarius sq. אצ Num. XXIV, 10, et זצ Zach. X, 3 eius, cui irascuntur. b) Impers. ותהר אף יעקב אף יעקב exarsit alicui es entrante mandem, pro: iratus est. Vulgo suppleat: ira. Gen. IV, 5: ותהר בקח במאר. XVIII, 30: ותהר בקח במאר. אצ-אצ ותהר במאר. XXXI, 36: ותהר בקח במאר. XXXIV, 7. 1 Sam. XV, 11. XX, 7. 2 Sam. XXII, 8. Neh. III, 33. IV, 1. V, 6. Jon. IV, 9. Sq. על causae 2 Sam. XIX, 45: ותהר ותהר ותהר. c) ותהר אף יעקב exarsit in oculis eius, quandoquidem ira in oculis flagrantibus vultuque torvo conspicua est. Gen. XXXI, 35. XLV, 5. — Passim hae formulae tristitiae potius quam irae affectum designant (2 Sam. VI, 8, 1 Par.

XIII, 11) eamque ob causam etiam ab interprete Alexandrino redduntur verbo *λεπίσσει* (Gen. IV, 5. XXXIV, 7. Neh. V, 6. Jon. IV, 3. q.) cf. de harum notionum cognatione s. v. הָרַט, הָרַב, Hithpa.

2) *iratus est*, sq. 2 Hab. III, 8.

Niph. part. pl. הָרַטִּים *irati*, sq. 2 pers. Jes. XLI, 11. XLV, 21. — הָרַטִּים Cant. I, 6 v. rad. הָרַר.

Hithp. הָרַטִּיהָ fut. הָרַטִּיהָ 1) *evadescere inssit*, sicut iram. Job. XIX, 11, sq. הָרַטִּיהָ 2) *studiose fecit*, egit, sq. alio verbo finito. Neh. III, 20: הָרַטִּיהָ הָרַטִּיהָ אֶת־הַבְּרִיקָה post eum magno studio (aedificia) *instauravit* Baruchus, vel: eum acmulatus instauravit ect.

Tiph. fut. הָרַטִּיהָ (ad formam הָרַטִּיהָ) *acmulatus est, studioso contendit* Jer. XXII, 15, sq. הָרַטִּיהָ c. aliquo Jer. XII, 5: הָרַטִּיהָ הָרַטִּיהָ אֶת־הַחֲסִידִים Vulg. *quomodo contendere poteris cum equis?* Syr. הָרַטִּיהָ, quod idem valet, cf. הָרַטִּיהָ contendit, it. litigavit, pugnavit, הָרַטִּיהָ contendit, altercatus est. Aph. הָרַטִּיהָ aptavit, accessivit ad pugnam.

Hithpa. fut. apoc. הָרַטִּיהָ (cf. הָרַטִּיהָ 2 Sam. XIII, 5 a rad. הָרַט) *iratus, indignatus est* Ps. XXXVII, 8, sq. 2 pers. ibid. Coman. 1: הָרַטִּיהָ הָרַטִּיהָ הָרַטִּיהָ ne irascaris propter maleficas. 7. Prov. XXIV, 19. In omnibus his exemplis dicitur de ira, quae ex invidia et zelotypia nascitur.

הָרַו m. 1) *ardor*, concr. de re ardente Ps. LVIII, 10. Alibi semper הָרַו הָרַו est *ardor irae*, eiusque divinae Num. XXV, 4. XXXIII, 14. 2 Par. XXVIII, 11. Esr. X, 14. Jes. XIII, 15. Jer. IV, 26 cet., saepe in his formulis: הָרַו הָרַו הָרַו immisit iram suam in — Job. XX, 25. Ps. LXXXVIII, 19, הָרַו הָרַו אֶת־הָרַו redit ira divina ab aliquo, et הָרַו הָרַו אֶת־הָרַו redit Deus ab ira sna (v. הָרַו), הָרַו הָרַו הָרַו effudit, lactis explevit iram suam 1 Sam. XXVIII, 18. Hos. XI, 9. Semel tribuitur gladio Jer. XXV, 57. 2) *ira*, sine אָה, ubique de ira divina Ex. XV, 7. Neh. XIII, 18. Ps. II, 5. Ez. VII, 12. 14. Plur. הָרַוִּים Ps. LXXXVIII, 17.

הָרַי m. addito אָה: *ardor iree*. Tribuitur Deo Deut. XXXIX, 25. Thren. II, 3, hominibus (quo differt ab הָרַו אָה) Exod. XI, 8, 2 Paral. XXV, 10. Jes. VII, 4. Passim *tristitia* sensum includit (v. ad rad. הָרַו) 1 Sam. XX, 34.

הָרַי לָרִיחַ *larica, thorax* (θώραξ), quae lintea esse solebat (Hierod. 3, 47, cf. *λεωθώραξ* II, 2, 529) p. vestis militaris, armatura, cf. rad. in Tiph. ibique usum Syrorum. Ex. XXXVIII, 32. XXXIX, 25.

הָרַי rad. inusit., cogn. הָרַי, *pupugū*, hinc perforavit, transfixit. Arab. הָרַי perforavit v. c. conchas, margaritas, gemmas consensendas, הָרַי conchulae consertae,

הָרַי gemma omnisque res conserta, v. SCHUBERTI Bibl. arab. p. 53. SCHULT. ad Isphani. p. 15. Syr. הָרַי consertuit gemmas, it. verba. Ad prius cf. Barhebr. 187, lin. 2. *vasa aurea et argentea* הָרַי הָרַי הָרַי *conserta lapidibus pretiosis*. הָרַי lin. 5, max. 187, lin. 9: הָרַי הָרַי הָרַי *monilia conserta lapidibus pretiosis*. 598, lin. 10: הָרַי הָרַי הָרַי *conserta hyacinthis aliisque gemmis*, inde הָרַי monile. Talmud. הָרַי perforavit, consertuit, unde הָרַי monile. L'EMPEREUR clay. talmud. p. 4, it. series verborum, rhythmus. Inde

הָרַי m. pl. *monilia ex gemmis, margaritis aive globulis consertis facta*, Cant. I, 10. LXX. הָרַי.

הָרַי rad. inusit. pr. *rasit, scabit*, onomatopœit. ut cogn. הָרַי, inde *incidit, insculpsit*, cf. הָרַי, הָרַי, הָרַי, gr. *zafóssao, zafóssio*, pers. *خزیدن* et *خزیدن*, in linguis recentioribus *grattare, gratter, to grate, to scratches*, germ. *kratzen*. Ita syr. הָרַי incidit, sculpsit, Ethpa. pass. הָרַי incisura, stigma, arab. הָרַי decorticavit v. c. tragacantham, destrinxit folia rami, sculpsit gemmam, tornavit, longum tenuemque fecit, quae omnia sunt a radendo et scabendo, unde הָרַי tornus, caelum, הָרַי conus apud Mathematicos: exempla larga manu dedit summus SCHROEDERUS de vestit. pag. 291 sqq. Sam. formavit, fluxit, modo sana sunt verba, quae Cast. ex Lit. Dam. exciavit: הָרַי *formavit* (Deus mundum) *sive caelo*. Inde

הָרַי, bis in plur. הָרַי *crumena*, *marcupia*, quibus pecunia reconditur, prob. a forma longa, terete et cono inverso simili, arab. הָרַי et הָרַי Abulph.

dyn. p. 46. Ar. Erp. Deut. XXV, 13, Abu-Isaac ap. Schroed. l. c. 295. 2 Reg. V, 25: הָרַי הָרַי הָרַי *et ligavit duo talenta argenti in duo marsupia*, LXX. הָרַי (al. *θώραξ*). Vulg. *sacci*. Jes. III, 22, ubi *marcupia* elegantiora in mundo muliebri reseruntur. Ita Kimchi: הָרַי הָרַי הָרַי *et provocantes ad styli* הָרַי acusque similitudinem, et comparantes gr. *zafáqis* a *zafáqos*. Sed priori sententiae favet locus 2 Reg. l. c. *Thecas acuum* reddunt Junius et Tremellius.

תָּרַף chald. *adustus est*, v. Targg. Syr. **ܡܢܦܪ** *adussit*, torruit, arab. **حرق** med. A. *ussit*, med. E. *ustus est*.

תְּרַפָּא *adustus est* (de capillis) Dan. III, 27.

תָּרַם m. *cancelli*, *clathri* fenestrarum, pr. retia, opus reticulatum, v. ad rad. litt. b. Cant. II, 9. Chald. **ܡܢܦܪܐ** in Targg. pro **תְּרוּמָה**. LXX. *διὰ τὰ*. Gr. Venet. **φωιδόφοροι**. Vulg. *cancelli*. Male EWALDUS ad h. l. confert **חֵרֶץ** foramen, nam hoc est potius *fissura vestis* laceratae.

תָּרַל rad. inusit. prob. i. q. תָּרַר *ussit* (cf. תָּרַל et תָּרַר). Aeth. **አሕለለ**: pro **አሕረረ**: *adussit*. Indo

תָּרַל m. Job. XXX, 7. Zeph. II, 9 pl. תָּרַלִּים Prov. XXIV, 31 *spinæ, rubi, rhamni*, ab urendo dicti, ut *artica* ab urendo, et arab. **حريق** artica a *ussit*. *Urtica* tamen ipsa intelligi nequit, quum minor sit, quam ut homines sub ea congregentur, ut est apud Job. l. c. Quale spinæ rubive genus intelligatur, definiri non potest. V. CELSIUS Hierobot. II, 164 sqq.

תָּרַם pr. *clausit* (cf. תָּרַם rete no. 1) u) spec. *nasum oclausit, contractavit*. Inde part. תָּרוּם Lev. XXI, 18 qui *naso contracto s. depresso est, sinus*. LXX. **κολοσφόρον** i. e. **μυζοφόρον**. Gr. Venet. **σινος**. Vulg. *parvo naso*. (Arab. **حريم** perforavit isthmum narium et annulum traiecit camelis, pr. *nasum contractavit*, cf. **ר** et **ז** permutatis **חريم** q. v.).

2) *prohibuit a communi usu, deo sacravit* (opp. תָּרַם). Arab. **حريم** *prohibuit*, pec. a communi usu, II. sacrum reddidit. IV. devovit. **حريم** sacrum, adytum it. gynaeceum. Aeth. **ሐረድ**: illicitum esse censuit, **አሕረድ**: vetuit, prohibuit, cf. Ludolfi Lex. p. 34. Vide Hiph.

Hiph. תָּרַם 1) *consecravit, devovit* (aeth. **አሕረድ**: anathemate notavit) Deo, ita quidem ut redimi non possit Lev. XXVIII, 28. Mich. IV, 13. In bellis internecinis contra Cananaeos hunc in modum devovebantur urbes, quae captae hominibus bestiisque ad unum omnibus occisis funditus debebantur, hinc 2) *internecione delevit, exstirpavit* urbes, populos (Luth. *verbannen*) Num. XXI, 3. Deut. II, 34. III, 6. VII, 2. XIII, 16. XX, 17. Jos. II, 10. VIII, 26. X. 28. 35. 37. 40. XI, 21. Jud. I, 17. XXI, 11. 2 Par. XXXII, 14. Jes. XXXVII, 11. Jer. LI, 3. Dan. XI, 44 cct. Nonnunquam additur תָּרַם לְבַיִת Jos. XI, 12. 1 Sam. XV, 8. Formula **תָּרַם אֶתְרֵי פִי** Jer. I, 21 depingere videtur hostem perdendos persequentem (cf. תָּרַם אֶתְרֵי 1 Reg. XIV, 10. XXI, 21). Poët. ipse Deus dicitur aliquando internecioni devovere, i. e. devotum exstirpare. Jes. XXXIV, 2. Jer. XXV, 9, adeoque maninata

Jes. XI, 15: **וְהָרַם אֶת לְשׁוֹן נַס־בְּצִבְרֵים** et *devoabit* i. e. *siccabit Jehova sinum maris aegyptiaci* (cf. Ps. CVI, 9. Jes. I, 2), ubi male dixerit, **וְהָרַם** esse i. q. תָּרַם. LXX. **ἀνάθραυσις**, **Ἐξολοθίσαιος**, **ῥαῖος ἀγανέος**, **ἀνάθραυσις**.
Ho. **וְהָרַם דֵּוּתוֹס עֵשׂ**, *consecratus est Esr. X, 8*, de hominibus i. q. *Deo devotus et occisus est* Es. XXII, 19. Lev. XXVII, 29.

תָּרַם (devotus, sacer) n. pr. oppidi Naphtalitarum Jos. XIX, 38. In plurimis edit. legitur תָּרַם, sed illud praefereendum c. Jos. Athia, Clodio al.

תָּרַם (i. q. תָּרוּם sinus) n. pr. viri Esr. II, 32. X, 31. Neh. III, 11.

תָּרַם, semel תָּרַם (Zach. XIV, 11) c. Suff. תָּרַמִּי, תָּרַמִּי, pl. תָּרַמִּים 1) *rete*, piscatoris et aucupis, a claudendo dictum, v. rad. no. 1. (Chald. id.). Ifab. I, 15—17. Ez. XXVI, 5. 14. XXXII, 3. XLVII, 10. Metaph. *retia* de illecebris mulierum Eccl. VII, 26.

2) *devotio* rei ad internecionem, *anathema*. Zach. XIV, 11. Mal. III, 24: *ne percussum terram anathemate*. **וְהָרַם אִישׁ אֶת־אִישׁ** vir internecioni a me devotus 1 Reg. XX, 42, **וְהָרַם אֶת־הָאֱלֹהִים** *internecioni devovit* XLIII, 28, cf. Jos. VI, 18. Saepe enat. *res deo devota* sine ope redemptionis (si animata erat, occidenda) Lev. XXVII, 21. 28. 29. Num. XVIII, 14. Deut. VII, 26. XIII, 18. Jos. VI, 17. 18. VII, 1. 11. Sam. XV, 21. Ez. XLIV, 29. LXX perisque locis *ἀνάθραυσις*.

תָּרַמָה (devotio, locus devotus Num. XXI, 3) n. pr. urbis regiae Canaanitarum Num. XIV, 45. XXI, 3. Jos. XII, 14, in australi parte tribus Judae Idumaeae vicinae Jos. XV, 30, postea Simeonitis concessae XIX, 4. 1 Par. IV, 30. Prins צַרְפַּת dicta est Iud. I, 17.

תָּרַמוֹן (i. q. **חַרְמוֹן**, **חַרְמוֹן** prominens montis vertex, pr. ut videtur *nasus montis*, cf. **أَنْفُ الْجَبَلِ** *nasus montis*, promontorium; aliud etymon a devovendo et anathemate v. in libro Henochii VII, 8 cf. Hilarium ad Ps. CXXXIII ap. Relandum, Palaest. p. 323) n. pr. Hermon (LXX. **Ἰερμόν**), ingum Antilibani praectum nivibus tectum (unde תָּרַם טָרַר חֲבֵלָא Num. XXXIV, 8 Targ. Deut. IV, 48 Sam.), quod ab australi eius parte egressum ad orientem excurrit, ita ut Jordanes inter Antilibanum et Hermonem oriatur Jos. XI, 3. 17. XII, 1. 5. XIII, 5. 11. Ps. LXXXIX, 13. CXXXIII, 3, hodie *Dschebel el Scheikh* et austrum versus *Dschebel el Heisch* appellatum (v. SEETZEN in Zachii Correspond. XVIII, 430. BURCKHARDTI itin. Syriae I, 448), pluribus montibus constans, propterea in pl. תָּרַמוֹנִים Ps. XLII, 7. Teste Deut. III, 9. IV, 48 haec montana etiam videtur, ab Amoraeis a **שִׁנְיָר** Sidoniis **שִׁנְיָר** appellata *senir*, quoniam 1 Par. V, 23. Cant. IV, 8 *Hermon et Senir* a se invicem distinguuntur et vulgaris loquendi usus fluctuasse videtur. Plura vide apud RELANDUM, Palaest. p. 323 sqq.

תָּרַמוֹתָה (contr. ex תָּרַם sinus naso) n. pr. viri Nch. III, 10.

* * *

2) denom. *auctumnum* (et hiemem) *transegit*, *hiemavit*, *περιελάσθη*. Jes. XVIII, 6: *הַבְּרֵבָה יִתְרַבֵּץ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַיָּם* *et omnes bestiae agri super eo hiemabunt, ut iecit* Chald. Hieron. Luth. Opp. *אֶתְרֵבָה קִיץ* aestatem transegit (אֶתְרֵבָה). Etiam verbum arab. *حريف* multas habet significaciones a *حريف* ductas et denominativas. Syrus, Abarbanel, ACRIUVILLIUS (dissertatt. p. 368) al. ex vulgari verbi potestate (no. 3) interpretantur: *bestiae agri probo afficiunt ea* (cadavera) i. e. ea contemunt propter nimiam multitudinem (coll. *עָרֵב* in altero hemistichio), sed neque sententia apta est, neque facile intelligas, quid sibi velit *עָרֵב* particula.

3) translate *carpsit conviciis, conviciatus est, probris affecit* (cf. *جنا* carpsit, trop. laesit aliquem, falso accusavit). Sq. acc. Ps. LXIX, 10. CXIX, 42. Prov. XXVII, 11. Iob. XXVII, 6: *לֹא יִתְרַבֵּץ בְּדַבְרֵי זִמְתִּי* *non probris affecit cor meum* (consentientia mea) *ullum ex diebus meis*, i. e. non poenitet me ullius dici, quem vixerim. Frequentius hoc significatu est

עָרֵב *probris affecit, conviciatus est* (LXX. *ὀνειδίζω*). Zeph. II, 10, plerumque sq. acc. 1 Sam. XVII, 10. 26. 36. 45. 2 Sam. XXI, 21. 1 Par. XX, 7. Neh. VI, 13. Ps. XLII, 11. XLIV, 17. LV, 13. CII, 9. Zeph. II, 8. 10, spec. Deum 2 Reg. XIX, 4. 16. 22. 23. Ies. XXXVII, 4. 17. 23. 24. LXXV, 7. Ps. XLIV, 17. LXXXIV, 10. Prov. XIV, 31, unctum Dei Ps. LXXXIX, 52. Sq. *ל* 2 Par. XXXII, 17, *ב* 2 Sam. XXIII, 9: *בְּבִשְׂתֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּם* *quum probris afficerent Philistaeos.* (Lud. de Dieu ad b. l. hanc structuram non ferendam arbitrat. Sed quidni? *עָרֵב* pr. est: probra iecit in aliquem. Cf. *הִתְרַבֵּץ*). Dicunt etiam *עָרֵב* *עָרֵב* *עָרֵב* *retribuere vicinis nostris* *הַיָּמִים הָאֵלֶּם* *convicia, quibus te conviciati sunt, Domine!* LXXXIX, 51. 52. Similis structura est Ind. VIII, 15: *עֵצֶר הַרְפָּתָה אֶתִּי זַבְלֹנִי עַם הַיָּרֵךְ וְנִשְׁבַּר בְּכֹחֵהּ* *Sebulum, haec gens contemsit vitam suam et proiecit morti i. e. vitam suam in pugna summo mortis periculo exposuit. Bene* SCHENKRE-RTS confert haec Hamasac p. 453 (17 Frey): *إِنَّا لَرَجُلٌ يَوْمَ انْبُرُوعِ اَنْقَسَمَا وَوَسَامَ بِنَا فِي اَلْأَمْسِ اُغَابِنَا* *habemus animas nostras die pugnae, sed si pretium earum rogamur in pace, magnum illi statuimus, et* (apud Tauriz. ib.) *عَرَضَ لَسْمِوْفِ اِذَا التَّقْبِيْمَا نَفُوْسَا لَا تَعْرَضُ لَسْمِاِبِ* *viles obvicimus, ubi concurrimus, gladiis animas nulli probo obvicendas.* Eodem verbo in hac re utitur Abulf. vit. Muh. p. 30, idem est *فسد احان* vilem habitum vitam suam Lette ad Amrulkais. p. 213, *بازنوا نفوسهم* vit. Tim. II, 830 Mang. Contra dicunt *عاني بنفسه* pretiosam habuit animam suam, pro conservavit eam neque periculum exposuit v. supra Hamas. et Togr. 41. cf. Schult. Opp. min. 146. 147. Simillimum est *لقدتني بغيري* Jes. LIII, 12 v. ad *عَرَبَهُ*. Ex his simul intelligitur, quid proprie sit

Niph. Lev. XIX, 20: شَفَهَتْهُ تَرَخَةُ لَأَسَى, quod recto vertunt Onk. Jon. Saad. et Hebraei: *ancilla desponsata viro*, coll. talmud. *תְּרֵבָה* i. q. *תְּרֵבָה* desponsata, Buxtorf. p. 832. Est enim ad verbum: viro proiecta, tradita, concessa. Ita arab. *رخص له في الامراء* vilis reddita est alicui mulier i. e. potestati et arbitrio eius concessa Abulph. dyn. p. 208, eadem sententia *لأمرأة بذلت له* vilis ei facta est mulier, cf. *جعلها ذلولا* vilem fecit rem i. e. tradidit eam in alienam potestatem Cor. 6, 7, 15 cf. 36, 71, 72, v. ALB. SCHULT. l. c. p. 143 — 147.

עָרֵב (carpens) n. pr. viri 1 Par. II, 51.
עָרֵב (i. q. *عريف* pluvia auctumnalis) n. pr. viri Neh. VII, 24. X, 20. Pro eo Est. II, 18 legitur *עָרֵב*, quod itidem pluviam auctumnalem significat.

עָרֵב m. *auctumnus, tempus, quo poma carpunt* (v. rad. no. 1), arab. *حريف*, v. Schult. ad Iob. XXIX, 4,

cf. nostr. *Herbst*, germ. vet. sup. *herpist*, quod proprie videntiam significat. Plerumque etiam hiemem complectitur, et *عريف* *عريف* *aestas et auctumnus* integrum annum constituunt. Gen. VIII, 22. Ps. LXXIV, 17. Zach. XIV, 8. De ipsa *hieme* Prov. XX, 4, unde *בית הרע* domus hiberna Jer XXXVI, 22. Am. III, 15. Sed alio flexu metaph. dicitur de maturitate iuventi et virili Iob. XXXIX, 4: *בני הרע* *in diebus auctumni mei* i. e. actus virilis, qua honore et gloria apud omnes florebam. Ita Graeci utuntur syn. *δύστω*. Pind. Isthm. 2, 7. 8: *ὅς τις ἐὼν καλὸς ἐγγύθι Ἀγαθοῦτος ἐμῶν μνάσθων ἄδυστον ὀπώσθω*. Nem. 5, 10: *ὄπῳ γένεος κτήνιν τέλειαν ματέρ' ὀνείδισας ὀπώσθω* i. e. nondum laugo genas vestiens pubertatem probebat: similiter ap. Aesch. suppl. 1003, ubi agitur de Danaidum pulchritudine, cui metuentium sit in terra peregrina: *τέλειαν ὀπώσθω δ' εἰρηλιχίως ὀνείδισας*, cui respondetur Vers. 1022: *εὐγὺς δ' ὀπώσθω ὀνείδ' εὐθόσσω, πάτω*, et lat. *auctumnus* Ovid. Metam. 15, 200: *auctumnus posito fervore iuventae maturus*, Hor. Od. 2, 5, 10. 11. Ita SCHULT. ad h. l. et ad usum recte iam Symm. *ἐν ἡμετέρας νεότητος μου*. Vulg. in diebus adolescentiae meae. Kimchi: *בני ערובי*. Sententia e contextu certa et necessaria, fuerunt tamen, qui eam aliter declararent. MICHAELIS (suppl. 93g) habet propositi opiniones, a) contra nostrum morem ab autumno Hebraei annum incipiebant, unde fiebat, ut *autumnalia*, fructus, pluviae, alia, illis *קדומא* prima essent; vernalia serotina *עשומא*. Hinc et fructus praecoces aut primitivi Chaldaei Talmudicisque ipso hoc vocabulo sunt *עָרֵב* (Buxtorfi Lex. col. 852). Hinc ergo et primitiva potuerit dici iuventa. b) Possit

et eadem ab agno *עָרֵב* *עָרֵב* nomen habere: vel c) quod mihi verisimillimum, ab *acie* a prima, quam verbo subvicimus, acueti et aciei significacione, ut idem sit graeco *ἀκαὶ* acies, summum, iuventus, unde *ὄζυσιος* iuvenis actate florens. Sic quidem non solum significat adolescentiam, sed et iuventam virilem, totumque floren-

tissimum vitae tempus complectatur. Ex his prima certe et tertia sententia non contemnenda videri possit. Quod vero ad primam attinet, civilis anni computatio apud Hebraeos, qua a mense Tisri novum annum incipiunt, eaque recentioris originis (v. de Wette Archaeologie der Hebräer §. 174), in hac re non magnum vim habere poterit, chald. autem הרפץ fruges potius hiemales significat, ut triticum, et nil probat in hac quaestione. Facilius foras tertiam, quamquam magis placent, quae supra auctore Schultensio propositimus. Caeterum notatu dignum, LXX tribus locis Gen. VIII, 22. Ps. LXXIV, 17. Zach. XIV, 8 הרץ הָאָרֶץ transferre.

תְּרֵפָה f. *probrum, opprobrium, contumelia*, 1) *contumelia verborum, maledictio, convicia (Schmähung, Hohn)*, quibus aliquem carpunt. Thren. III, 61: שָׁמַעְתִּי תְּרֵפֹתַי אֲשֶׁר אָשְׁרָה לְעַמִּי אֲשֶׁר אָשְׁרָה לְעַמִּי אֲשֶׁר אָשְׁרָה לְעַמִּי *audivi convicia eorum*. Jer. LI, 51. Ps. LXXIX, 21: תְּרֵפָה לְעַמִּי *maledictio vulnerat cor meum*. Job. XVI, 10: מִשֵּׁי תְּרֵפָה לְעַמִּי *maledictio cum contumelia percutiunt gentes meas*. LXXIX, 12. Formula: לְעַמִּי תְּרֵפָה עָלַי est a) contumelias ingessit in aliq. Ps. XV, 3, sed etiam b) pertulit contumeliam propter aliq. Ps. LXXIX, 8. Jer. XV, 15, sine על Mich. VI, 16. Ad priorem significatum refero locum ab interpretibus mire vexatum Zeph. III, 18: מִשֵּׂאֵה תְּרֵפָה לְעַמִּי *tales in quos contumelias ingererant (ein Gegenstand des Hohns)*, pro coner. iti in quos ingerunt. (Dan. A. COELLY: sicut onus illi opprobrium fuit i. e. Sionitis inter alienigenas degentibus oneris instar incubebat gentium opprobrium: sed nil dubitandum, quin verba ex formula על תְּרֵפָה עָלַי explicanda sint). Sq. genit. eius, qui contumelias ingerit. Zeph. II, 8: מִשֵּׂאֵה תְּרֵפָה מִיָּדָאֵי it. תְּרֵפָה הַגּוֹיִם הַרְשָׁה הַגּוֹיִם. Neh. V, 9, 6. תְּרֵפָה אֲדָם, Jer. LI, 7. Ez. XVI, 57, e. suff. Neh. III, 36. Hos. XII, 15. Dan. XI, 18, et eius, qui contumeliam subit Ps. LXXIV, 22: זָכַר תְּרֵפָתִי מִיַּד קָדְשׁ *memento contumeliam ab impiis in te coniectarum*. Plur. תְּרֵפֹתַי contumelias Ps. LXXIX, 11.

Meton. homo vel res, qui (quae) *probro, contumelia afficitur (Gegenstand des Hohns)*. Ez. XXII, 4: תְּרֵפֹתַי אֲשֶׁר אָשְׁרָה לְעַמִּי *faciam te opprobrium gentibus*. Ps. XLIV, 14: לֹא-תִתְּקֶה עֵד תְּרֵפָה. Neh. II, 17: הַשְׂמִינִי תְּרֵפָה לְשִׁבְעֵינִי Ps. XXXI, 12. LXXIX, 4. LXXXIX, 42. CIX, 25. Jer. XXIV, 9. XXIX, 18. XLII, 18. XLIV, 8. 12. Ez. V, 15. Joel II, 17. 19. Jer. VI, 10: דָּבַר יְיָ הָיָה קָדָם *verbum Dei eis erat opprobrium (war ihnen Gegenstand des Hohns)*. XX, 8. Sq. genit. תְּרֵפָה אֲדָם Ps. XXXII, 7, תְּרֵפָה קָדְשׁ XXXIX, 9.

2) *probrum, ignominia* alieni allata (Schimpf, Schmach, die jemandem angethan worden, Schande, die auf ihm ruht), nota alicui iniusta, labes alicui inspersa. Gen. XXXIV, 14: כִּי תְרֵפָה הָיָה לָנוּ 1 Sam. XI, 2: שָׁמַעְתִּי אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ לְעַמִּי *idque imponam tanquam opprobrium universo Israël*. hinc removit ignominiam ab al. 1 Sam. XVII, 26, כִּי לֹא הָיָה לָנוּ id. Ps. CXXIX, 22, אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ לְעַמִּי Jes. IV, 1. Gen. XXX, 23. ignominia

tectus est Ps. LXXI, 13. Sq. genit. eius, cui incumbit ignominia. תְּרֵפָה עָלַי Ps. LXXXIX, 51, תְּרֵפָה עָלַי Jes. XXV, 8, תְּרֵפָה עָלַי Gen. I. c. 2 Sam. XIII, 13 it. תְּרֵפָה עָלַי ignominia famis i. e. eorum qui fame laborant, famelicorum Ez. XXXVI, 30, אֲשֶׁר יִתְּנוּ לָהֶם תְּרֵפָה בְּצָרָתָם ignominia inde ab Aegypto adhaerens Jos. V, 9, תְּרֵפָה עָלַי ignominia inventus meae Jer. XXXI, 19, תְּרֵפָה עָלַי ignominia aeterna Ps. LXXVIII, 66. Jerem. XXXIII, 40. Plur. תְּרֵפֹתַי Dan. XII, 2. — LXX constanter θείδος, θειδαίμνος, semel ἀσχηρῶν.

3) *puleda* ut gr. ἀσχηρῶν Jes. XLVII, 3, ubi in altero membro est תְּרֵפָה.

תְּרֵפָה fut. תְּרֵפֶנּוּ 1) pr. *secuit, incidit (v. infra)*. Inde תְּרֵפֶנּוּ segmentum. Spec. a) *incidit in cutem, leviter vulneravit*. (Arab. حرس fidit cutem, حارسة vulnus quod cutem paulum laedit, حارسة tale vulnus in capite, v.

Schultens. ad Prov. p. 253 ibique Schol. Nahhas, in quo octo genera vulnorum capitis distinguuntur, inter quae حارسة fissio cutis). Part. תְּרֵפֶנּוּ *fissus, leviter vulneratus* Lev. XXII, 22, ubi copulatur עם שֶׁבֶר fractus membris, quod fortius est. Veterum interpretum nonnulli speciosa dant. LXX. γλωσσότομος. Saad. ممتورة cauda truncata. Jonath. palpebris laesis. Abulwalides: زعم اعل

الفقه انه المبتور حاجب العين خاصة اى الملتقبة او المشقوقة opinatur *opinantur Septentes (Talmudistae, תְּרֵפֶנּוּ esse proprie laesum in velo oculi (i. e. palpebrarum) i. e. ruptum aut fissum, secundum verba Talmudis (Bechoroth fol. 39): fissus fissura oculi, quae pungendo, aut abrumpendo aut dirumpendo orta est, quae paene isdem verbis repetit R. Tanchum in Lex. Morschid, et similiter Jarchins et Kimchius, nisi quod hi addunt: labii fissum*. Causa huius interpretationis esse videtur in talmudico הרץ palpebrae pr. fissura oculi (v. Baal Aruch h. v., omissum enim hoc v. a Buxtorfio). Sed contextus tamen de leviori vulnere quoemque cogitare iubet, atque ita Arabs Erp. مقطوع, Syr. ممدول, similiter Vulg. cicatricem habens. — b) *foedit, v. תְּרֵפֶנּוּ no. 1.*

2) *acuit, cuspidavit*. Tantum in formula proverbiali Ex. XI, 7: לֹא-יִתְּקַל לָא יִתְּקַל לָא יִתְּקַל לָא יִתְּקַל *omnes Israelitas ne canis quidem cuspidabit linguam suam*, i. e. nemo vel leviter eos offendet vel irritabit. Jos. X, 21: לֹא יִתְּקַל לָא יִתְּקַל לָא יִתְּקַל לָא יִתְּקַל *est: adeo unus homo, vel unicus homo, cf. de tali usu ל particulae (quam paulo imprudenter abiciunt Hubigant. et Manrens) Deut. XXIV, 5. 2 Par. VII, 21. Ecel. IX, 4. Adde Judith XI, 13 (19): οὐδ' ἀσχηρῶν ἦν ἀσχηρῶν ἀσχηρῶν ἀσχηρῶν οὐδ' ἀσχηρῶν, ubi auctor libri (quom hebraica lingua scripsisse nullus dubito) scriperat autem תְּרֵפֶנּוּ, LXX enim hunc Exod. Jos. reddunt ἰσχυρῶν, Vulg. mutire, quod tamen sensum magis, quam propriam verbi hebraei potestatem exprimit. Perbone Jarchi:*

(ubi semel per Zeugma etiam טוב (הָרַשׁ) sq. על contra aliquid III, 29: אֵל הַחַרְשׁ עַל רֵדָה רֵדָה. Ita lat. *fabricari fraudem* Plant. Asin. I, 1, 89, *doli fabricator* Virg. Aen. 2, 264, *κακὰ τεύχεων, δόλον τεύχεων* Hom. Hesiod., *τεχνάσιο* machinor, *τέχτων* machinator, *τεχναίομαι* μύθοι II, 10, 19. (Apud Chaldaeos, Syros et Aethiopes transfertur ad *malos artes, artes magicas*, unde הַרְשָׁה, מְרַמָּה, מַרְשָׁה incantator, magus, מְרַמָּה ars magica. Aethiop. **ሐርሠ**: veneficii, s. incantationis genus, unde **ሰ-ሰ-ሰ**: **ሐርሠ**: Lev. XIX, 31. XX, 6 et **ሐርሠ**: Deut. XVIII, 20 incantator pro *εγγαστριμύθος*, **ሐርሠ**: id. Ex. VII, 11.

3) fut. **הָרַשׁ** aravit (arab. حَرَسَ aeth. **ሐርሰ**: id. **ሐርሰ** arator, agricola, **ሐርሰ** aratrum), dicitur

de bobus arantibus Iob. I, 14, et de aratore (הָרַשׁ Am. IX, 13) Jes. XXVIII, 24. Prov. XX, 4, c. acc. agri I Reg. XIX, 19. Ps. CXXIX, 3: אֶל גְּבִי הָרַשׁ הָרַשׁים: *in dorso meo ararunt aratores* i. e. dorsum verberibus, quasi solum aratro, proscederunt. Sq. בַּיּוֹמֵנוּ Deut. XXII, 10. Am. VI, 12. Iud. XIV, 18: לִבְלֹא תִרְשָׁהם בְּעֵצֵי לֹא: *nisi arassetis vitula mea, non assecuti essetis aenigma meum*, dictio proverbialis pro: nisi meo ipsius auxilio usi essetis cet., in qua nescio an spectetur trita metaphora, qua verba secandi et arandi referuntur ad inquirendi, perscrutandi significatum, v. ad בְּקֵרָה הָרַשׁ, חֲקֵרָה. Chald. *nisi per uxorem meam perscrutatus essetis*. Metaph. *arare, inavare nequitiam* (Unheil eiwaekern), ut alibi *serere malum* est hoc parere futuro temporis, *oppetere calamitatem* Iob. IV, 8. Hos. X, 13: הָרַשְׁתֶּם רֵשַׁע: *iniquitatem commisit*.

4) fut. **הָרַשׁ** *surdus fuit* (cf. הָרַשׁ *surdus*) Mich. VII, 16, et

5) *mutus fuit* (quod saepe pendet ex surditate et cum ea coniunctum est), *obmutuit, siluit.* (Syr. **ܫܪܫܐ** med. E., arab. حَرَسَ id., **أَحْرَسَ** mutus. Origo est in caedendo, tundendo, et **הָרַשׁ** pr. est *obtusus, stumpf, stumpfsinnig*, ut *αωτός* mutus et *surdus* a *αόλαιος*, et germ. *stumm* eiusdem originis atque *stumpf*. Vide SCHULTZ. ad Prov. III, 29. Aliis **הָרַשׁ** dictus esse videtur is, cui lingua auditusque praecisus sit). Ps. L, 3: *venit Deus noster* וְאֵל הָרַשׁ *neque silet* i. e. non desunt tonitrua adventum eius nunciantia. Plerumque de Deo dicitur precibus hominum non respondente, i. e. homines non exaudiente (opp. *עָנָה*). Ps. XXXV, 22: *רָאָה הָרַשׁ* *cernis* (omnia), *domine, ne sileas*. XXXIX, 13: *הָרַשׁ* *neque silet* אֵל-הַרְשָׁה אֵל-הַרְשָׁה. LXXXIII, 2. CIX, 1. Sq. *neque silet* אֵל-הַרְשָׁה *neque silet* a me. Caeterum exempla laudata docent et recte observantur interpretes, de **הָרַשׁ** de ea tantum obmutescencia dici, quae ab alicuius arbitrio profi-

ciscitur, et ita differre ab אָמַם, quod significat eum, qui natura et necessitate *mutus* est. Cf. sam. שְׁמֹרֶתה שִׁלְטָנוֹת דֵּי הַיָּם, de tempore quo auxilio suo hominibus deesse videtur. Vide Carm. sam. 4, 4.

Niph. aratus est Mich. III, 12. Jer. XXVI, 18, de urbe Hierosolymitana prorsus evertenda.

Hiph. 1) i. q. Kal no. 2. Metaph. *machinatus est* malum, sq. על contra aliquid. I Sam. XXIII, 9.

2) *surdus fuit* (pr. surdum egit), i. q. Kal no. 1. I Sam. X, 2: וְהָיָה בְּהָרַשׁ *et erat quasi surdus, surdum egit.*

3) a) causat. Kal no. 5: *silere fecit, ad silentium redegit.* Iob. XI, 3: בְּיַד מַיִם הָרַשׁ *num commenta tua viros ad silentium redigent?* ut Chald. Rosemm. al. Quum vero causativa vis praeterca non reperitur, possit etiam ita struere cum Kimchio: *num viri quales nos tacite ferent et audient commenta tua?* ita ut הָרַשׁ accusativo casu accipiatur, et idem sit quod הִתְרַשַׁת *siluit* (pr. Stillschweigen halten, beobachten) Gen. XXIV, 21. XXXIV, 5. 2 Reg. XVIII, 36 (Jes. XXXVI, 21). Neh. V, 8. Esth. VII, 4. Prov. XI, 12. XVII, 28: אֵיךְ הָרַשׁ *ubi silet, sapiens habetur.* Iob. VI, 24. XXXIII, 31. 33. Passim ita, ut opponatur querchis fundendis 2 Sam. XIII, 20. Iob. XIII, 19. Jes. XLII, 14: *silebam, continebam me.* Jer. IV, 19; sed Ps. XXXII, 3 silentium opponitur liberae confessioni. Spec. a) sq. הִ *est: tacitum ferre* aliquid (zu etwas schweigen), *tacite praeterire, concedere* aliquid Num. XXX, 5. 8. 12. 15; β) sq. acc. *taetere* aliquid, de aliqua re. Iob. XLI, 4: *non tacebo de membris eius.* γ) sq. *silere ab aliquo, praegn. silere et ab eo impugando desistere.* Iob. XIII, 13: וְהָרַשׁ *et tacitū desistebat ab eo* violando (cf. infra sub litt. c). Sed I Sam. VII, 8, ubi populus ad Samuelem: אֵל הָרַשׁ *reddendum est: ne tacite avertas te a nobis, ita ut non invocet Jehovam* i. e. ne desis nobis in Deo invocando. δ) sq. *pr. silere et aures praebere* alicui. Jer. XLI, 4: *הָרַשׁ אֵלַי אֲנִי*. — Saepe c) latius patet et dicitur de eo, qui non solum a loquendo, sed etiam ab agendo abstinet: *nihil egit* (opp. actioni), *quietus mansit* (sich ruhig, unthätig verhalten). Exod. XIV, 14: וְהָרַשׁ *quae tam segnes estis in deducendo rege?* De Deo, qui tacite fert neque punit peccata. Ps. L, 21: *talia fecisti et tacebam.* Zeph. III, 17: וְהָרַשׁ *silet* (Deus) *pro amore suo* i. e. tacite feret peccata. Kimchi: *ישחק על שמתוך ששעה כבר באהבהו איתך*.

Hithpa. quietum se continuit Iud. XVI, 2.

הָרַשׁ (formae dagessandae, pro הָרַשׁ) estr. הָרַשׁ (v. infra, cf. פָּרַשׁ Ez. XXVI, 10) 1) *sculptor lapidum* Ex. XXVIII, 11.

2) *artifex, faber*, a) *lapidarius*, plene הָרַשׁ אֶבֶן 2 Sam. V, 11. 1 Par. XXII, 15; b) *forri et aeris* (Schmidt, X x x

Metallarbeiter) 1 Sam. XIII, 19. 2 Reg. XXIV, 14. Jer. X, 9. Hos. VIII, 6. XIII, 2 cet., plene תַּרְשָׁה בְּרִזָּה Jes. XLIV, 12, plur. תַּרְשָׁה בְּרִזָּה 2 Par. XXIV, 12; c) lignaria Jer. X, 3, plene תַּרְשָׁה בְּרִזָּה Jes. XLIV, 12, pl. 2 Reg. XII, 12. 1 Par. XIV, 1. Metaph. תַּרְשָׁה בְּרִזָּה fabri pernicii Ez. XXI, 36.

תַּרְשָׁה (formae קָטַל adj. pl. תַּרְשָׁה *surdus* (v. rad. no. 4) Ex. IV, 11. Lev. XIX, 14. Ps. XXXVIII, 14. LVIII, 5: תַּרְשָׁה בְּרִזָּה *viper a surda*, quae incantatorem audire non videtur, quae eum gerit. De hominibus, qui Demm prophetasque non audiunt Jes. XXIX, 18. XLII, 18. 19. XLIII, 8.

תַּרְשָׁה m. 1) *fabricatio, opus fabrilis*. Inde תַּרְשָׁהי vallis fabricationum, prope Hierosolyma 1 Par. IV, 14. Neh. XI, 35. — 2) *artificium*, in malam partem de praestigijs, v. ad rad. no. 2. Jes. III, 3: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי peritus artificiorum i. e. praestigiarum, sequitur תַּרְשָׁהי incantator peritus. Ita Chald. *Lud. de Dieu* al., contra LXX. Vulg. Syr. Saad. *fabrum* peritum intelligunt. — 3) *silentium* (rad. no. 5) et adv. *tacite* Jos. II, 1. — 4) n. pr. viri 1 Par. IX, 15.

תַּרְשָׁה m. pr. part. Kal verbi תַּרְשָׁה no. 1. 2 *secans, fabricans, dein instrumentum, quo secatur*. Gen. IV, 22: *Tubalkain* תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי qui *lucet* בְּרִזָּה *qui malleabat* (malleo fabrefaciebat) *varii generis instrumenta aenea et ferrea, der hämmerte allerhand Werkzeug aus Erz und Eisen*. Vulg. qui fuit malleator et faber in cuncta opera aeris et ferri. Jacchi: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי כְּלֵי אֲרִיזוֹת וְרִזָּהי כְּלֵי אֲרִיזוֹת וְרִזָּהי acuens et polieus omnia instrumenta opificii aeris et ferri. Kimchi: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי כְּלֵי אֲרִיזוֹת וְרִזָּהי.

תַּרְשָׁה m. *silva* à caedendo dicta. (Chald. תַּרְשָׁהי, sam. תַּרְשָׁהי, in א emollito, id., tabu. תַּרְשָׁהי id., *Tubalkain* densa arborum, unde verbum תַּרְשָׁה q. silvescere, in silvae morem crescere, de radicibus Iob. VIII, 17 Targ. pro hebr. תַּרְשָׁהי). Jes. XVII, 9: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *sicut aedificia deserta* (ruinae) *in silva*. Ez. XXXI, 3. Cum IIe parag. תַּרְשָׁהי 1 Sam. XXIII, 16, quod ad eo cum praepositt. retinetur. תַּרְשָׁהי Comm. 15. 18. Pl. תַּרְשָׁהי 2 Par. XXVII, 4.

תַּרְשָׁה (chald. incantator, magus) n. pr. viri Esr. II, 52. Neh. VII, 54.

תַּרְשָׁה f. 1) *fabricatio lignorum, lapidum* Exod. XXXI, 5. XXXV, 33. תַּרְשָׁהי n. pr. oppidi in Palaestina boreali. Iud. IV, 2. 15. 16.

תַּרְשָׁה m. *aratio* Gen. XLV, 6, *tempus arandi* gr. ἀρότης Ex. XXXIV, 21, *arvum arandum* 1 Sam. VIII, 12.

תַּרְשָׁה fem. תַּרְשָׁהי adj. Jon. IV, 8: רִיחַ תַּרְשָׁהי *curus tranquillus* i. e. aëre immoto aestuosus et fervidus, ein schwüler Ostwind. Chald. תַּרְשָׁהי. Non bene Abulwalides: ventus, qualis flat tempore arandi, id est frigidus et siccus; nam ventus frigidus exoptatus magis

tempore aestatis, quam plantis metiendus. Neque melius Kimchi: ventus tam fortis, ut surdos reddat homines.

תַּרְשָׁה et תַּרְשָׁה f. 1 Sam. XIII, 20 duo agricolarum instrumenta, eaque secantia, quorum nescio an alterum vomerem (arab. مَحْرَاطٌ, a rad. תַּרְשָׁה no. 3), alterum cultrum s. dentem atrati designet. Vulg. *sarculum, vomer*. LXX. ἀράτωρ, ῥότιστος. Chald. תַּרְשָׁה securim suam, et תַּרְשָׁה stimulum suum. Pro plurali utriusque dicitur תַּרְשָׁהי V. 21. De aratorum apud Orientales forma v. PAULSEN Ackerbau d. Morgenländer pag. 52, NIEBUHR descr. Arabiae p. 155, de Aegyptiorum aratro Description de l'Égypte I tab. 70. 71.

תַּרְשָׁה i. q. תַּרְשָׁה v. *insculpsit, incidit*, in tabulam Ex. XXXII, 16. Chald. תַּרְשָׁה id. Jer. XVII, 1. Ex. XXXII, 16 Targ. Syr. ܘܢܘܢ excavavit. Arab. خرت perforavit. Inde

תַּרְשָׁה (caesio, dein i. q. תַּרְשָׁה silva) n. pr. silvae in montanis Judae 1 Sam. XXII, 5.

תַּרְשָׁה fut. תַּרְשָׁה, sed semel תַּרְשָׁה Iob. VII, 11 pr. tenuit, continuit, cogn. radici תַּרְשָׁה q. v. Iob. XVI, 5: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *et solatium laborum meorum contineret* s. sustineret vos (solite euch halten, aufrecht erhalten). Parall. אֲמַצְבֵּךְ. Sed plerumque 1) *retinuit* sq. תַּרְשָׁהי ab aliqua re a) *cohibuit* ab ea. Gen. XX, 6: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי אֲמַצְבֵּךְ *et ipse ego cohibuit te a peccando in me*, 1 Sam. XXV, 39: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *et (qui) servum suum cohibuit a malo patrandu*. Ps. XIX, 14 (a peccatis proaereticis). Iob. XXX, 10: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *a facie mea non cohibebant sputum*. Et absol. ommissa mentione rei, a qua quis retinetur et cohibetur. 2 Sam. XVIII, 16: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *nam Joab cohibuit populum sc. a persequendo*. Prov. X, 19: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *cohibens labia sua sc. a sermone inani*, et ita XVII, 26. Iob. VII, 11. Jes. LVIII, 1: *clama pleno gutture cohibe* sc. guttur, vocem. LIV, 2. b) *denegavit* alicui aliquam rem. Gen. XXXIX, 9: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *quia uxor eius es*. XXII, 12: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *neque denegasti mihi filium tuum unicum*, cf. Comm. 16, ubi deest תַּרְשָׁהי. Ps. LXXXVIII, 50: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *non denegabat morti animam eorum*. c) *retinuit, cohibuit* a periculo i. e. *servavit*. Iob. XXXIII, 18: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *cohibet animam eius a sepulchro*. Inde

2) *pepercit*, a) rebis (nostr. sparen). Sq. acc. Prov. XIII, 24: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *parcit qui parcit virgae suae, odit filium suum*, etiam c. inf. Prov. XXIV, 11: תַּרְשָׁהי תַּרְשָׁהי *quae ita struenda sunt: ne parcas, servare qui abripiuntur ad mortem et nutant*

tubique metaphoricè 1) *adhaesit* alicui i. e. summo amore cum amplexus est, sq. 2 (q. d. affixus est ei Cic. ad Quint. 3, 1). De amore in puellam (v. infra de usu Arabum) Gen. XXXIV. 8: תַּשֵּׁקָהּ נָשָׂוּ בְּבָרְכָם: Deut. XXI, 11, in Deum Ps. XCI, 14: דֵּי דֵּי הוֹמִינִים Deut. VII, 7: תַּשֵּׁק הַיְהוָה בְּרַגְלֵי בְרַגְלֵי וַיִּבְרַח בְּרַגְלֵי בְרַגְלֵי: X, 15. Constructio praegriens est in his Hiskiae ap. Jes. XXXVIII, 17: וְהִשְׁתַּקְתָּ נַפְשִׁי וְנִשְׁתַּחֲוִיתִי מִן־חַיִּי et *amans vitam meam extraxisti ex fovea perditionis*, ubi non est quod cum Hubigantio legatur: *prohibuisti*, vel cum Scheidio verbo *retrahendi*, cohibendi significatus tribuatur, coll. hebr. תַּשֵּׁק arab. خَسَفَ 2) Sq. gerundio: *placuit ei*, aliquid facere. 1 Reg. IX, 19: אֲשֶׁר תַּשֵּׁק לְבַנּוֹת: 2 Par. VIII, 6. (Arabes verbi hebraei potestatem habent in rad. عَسَفَ *adhaesit*, assidens, deditus fuit rei, sq. ب, et عَشَفَ amore puellae flagravit pr. *adhaesit* puellae, ח et عَشَفَ permutatis, unde عَشَفَ, عَشَفَ amasius, مَعَشَوُ, مَعَشَوُ

amatus. Ita bene iam Schult. in clav. dial. p. 301, cuius vestigia deserere non debebat Scheid. l. c. p. 197 sq. Chald. תַּשֵּׁן ponitur pro hebr. תַּשֵּׁן ligavit, alligavit, spec. sphippium iumento).

Pi. trans. Kal no. 1 coniunxit Ex. XXXVIII, 28. Pu. pass. Pi. ibid. XXVII, 17. Inde

תַּשֵּׁן c. Suff. תַּשֵּׁן m. *desiderium*, *deliciae* 1 Reg. IX, 1. 19. Jes. XXI, 4: נִשְׁתַּף תַּשֵּׁן: *noxi desiderii mei*, a me desiderata.

תַּשֵּׁן m. pl. *inuncturae* i. e. *perticae*, quae in tabernaculo sacro columnis atriis superne coniungendis inserviebant et ex quibus aulaea suspensa erant. Ex. XXVII, 10. 11. XXXVI, 38. XXXVIII, 10 sq.

תַּשֵּׁן m. pl. *radii rotae*, quibus modiolus et apsis *coniunguntur* (Speichen des Rades, angl. spokes of the wheel). 1 Reg. VII, 33.

תַּשֵּׁר rad. inusit. Arab. *congregavit*, unde תַּשֵּׁר congregatio, agmen, תַּשֵּׁר et תַּשֵּׁר locus congregationis. Kimchius cognatum existimat תַּשֵּׁר et originem ponit in ligando, non male. Inde

תַּשֵּׁר vel תַּשֵּׁר estr. תַּשֵּׁר *congregatio aquarum* 2 Sam. XXII, 12, poet. de nubibus. In loco gemino Ps. XVIII, 12 est תַּשֵּׁר caligo aquarum (quod LXX et Syr. sequuntur etiam 2 Sam.), sed illud praefereendum utpote exquisitius. Chald. *aquae fortes*, sed Vulg. *cribrans aquas*, ex significatione radicis apud Chaldaeos, quam adhibet etiam Jarchius et ad guttas aquae pluvialis refert. Congregandi vim recte iam commendavit Abulwalides his verbis: *הַשֵּׁר הַיָּם הַכַּתִּיב מִן־הַמַּטָּר: הגזר מנה והמחשר في كلام العرب المجتمع الذي يحشر*

in lingua arabica est locus, ubi congregant se homines.

תַּשֵּׁן m. pl. *modiolus rotae* (Nabe des Rades; nave of the wheel), in quo radii *congregantur*. 1 Reg. VII, 33: תַּשֵּׁן הַשִּׁמְרִים תַּשֵּׁן הַרַדִּי וְהַמְּדִיּוֹלִים earum. Vulg. *modioli*. Non bene LXX et Syr. *ἄραματαία* (fabrica) ἀράων, *pulchritudo earum*. Quod unde sit, intelliges ex his Abulwalidis: *زخرفتها* *وارحانها يريد* *رووسيا الدقائق المرعفة الغائبة وهو مجانس* *لعول العرب* *حشرت السنان* *اي دقتتها ولقول ايضا لما لطف من الاذان ومن قدر ريش السيم حشرت الحما واسكان الشين* i. e. *ornatus et subtilis fabrica earum*. *Significare vult capita earum tenuia et subilia et prominentia, idque finitimum dictioni arabicae حشرت السنان attenuavi cuspidem i. e. acui eam, et alii dictioni, quam adhibent de eo quod tenue est in auribus et mensura pennarum sagittarum, videlicet حشرت*. Quae tamen non probro. Nam cuspidandi significatus, de quo vide Kamus p. 499 et Freytag Lex. I, 383, manifesto est a congregando, coeurendo, ut lat. dicunt: falco coeure. Auris cuspidata est proprie collecta.

תַּשֵּׁן rad. inusit. Arab. *foenum dedit* pro pabulo, sed hoc est denominativum a *חֲשִׁישׁ* *foenum*, germen siccum: primaria significatio est in Conj. IV. *exsiccatum est, siccus fuit*. Inde

תַּשֵּׁן m. *gramen siccum, foenum*. In st. absol. Jes. XXXIII, 11 (ubi copulatur cum *estr.* V, 24: *תַּשֵּׁן* *foenum flamma correptum, flagrans*. (Fortasse congruit sanscr. *kaksch* foenum, Bopp glossar. p. 41).

תַּתָּה fut. תַּתָּה a) *cepit ignem, abstulit prunas* de foco. Sq. *foci* Jes. XXX, 14: *non superest testa* *qua auferas ignem de foco*. Prov. VI, 27, sq. 2 vasis, in quo ignis asportatur: *תַּתָּה* *num asportabit aliquis ignem in sinu suo?* Int. sinum vestium. Praegn. XXV, 22: *תַּתָּה* *supra capite eius* (cf. s. v. תַּתָּה). Inde *batillus*. Targg. *ve. hebraeum retinet, et eodem modo usurpatur in Mischna, Joma 4, §. 3: arripuit thuribulum, ad caput altaris ascendebat, prunas hinc inde vertebat* *הפנימיות והפנימיות* *et depromit de favillis (al. prunis crassioribus) interioribus*. §. 4: *תַּתָּה* *in aureum*. Talmud. Schabb. 82, A: *תַּתָּה* *ad capiendum eo ignem*, et *תַּתָּה* *prehensio ignis*. Duos alios locos

addit Tanchum in Lex. Morschid: שטא יתהה בגחלים. אש שטא יתהה יבא לתהה *جرف النار*, idque explicat: *جرف النار* و *تجرنبا* واسم *المخبرفة* الذي *يؤخذ* فيه *النار* يتهاה i. e. *cepit ignem et excavit eum, et pala s. batillus quo capitur ignis, appellatur בתהה*. b) semel, ut videtur: *prehendit* (hominem). Ps. LII, 7: *ביתיה יתהה יתהה יתהה יתהה יתהה* vulgo: *prehendet te et excilet te ex tentorio*. Plerique auctore Kimchio haec ita conciliant, ut radice generalem *capendi,prehendendi* significatum tribuant (*ביתן לקיהה*), modo ad homines, modo ad ignem relatum, qua sententia adoptata *תהה* = *תתי* tertia radicali emollita potest ortum cogitari ex *תהה*. Contra sunt iam inter veteres, qui locum Ps. LII, 7 a reliquis secerni iubcant, velut Chadd. qui יתהה interpretatur *תהה תהה* *frangit te*, probante Jarchio, Abendana al., sive *תהה* accipiunt pro *תהה*, sive ita legere malunt: quo facto *תהה* componi possit cum aeth. **ጥጥ**: accensus est, **ጥጥጥ**: accendit, **ጥጥጥጥ**: lucerna, lampas. Sed prius illud praeferebatur. Parum apte etiam Sicut. ad Prov. VI, 27 coll. arab. *حنا* contorsit, contorquendo plexuit, *תהה* reddidit: contorsit et constipavit ad commodius capiendum et auferendum, et *תהה* dictum esse vult ab oris superne contortis et replicatis; nec placet REISKIUS in Act. erud. 1749. p. 12 cf. Schult. epist. 2. ad Menk. p. 52 sqq. Hartmann. ling. Einl. p. 225, qui confert *حني* sparsit pulverem (ut in luctu), unde *حني* foramen muris, tumulus talpae, a terra sparsa; quod ad unum locum Prov. XXV, 22 utenique aptari possit, a reliquo usu satis alienum est. — Ad Niph. huius rad. nonnulli referebant *תהה* Prov. XVII, 10, quod est a *תהה* q. v.

תהה pl. *תהה* f. 1) *instrumentum* vel *ras*, in quo primae tum auferebantur de foco tum portabantur, et thura incendebantur. *thuribulum, acerca*, eaque, ut bene observat Jarchius ad Num. IV, 9, *batillo* similis, ab anteriore parte aperta (Kohlenschaufel, non Kohlenbecken), qua de re multis disputat Gussset. in Comment. p. 555. Lev. XVI, 12: *בילל בתהה תהה* *batillus plenus prunarum*. Ex. XXXVII, 3. XXXVIII, 3. Lev. X, 1. Num. IV, 9. 14. XVI, 6 sqq. XVII, 2. 1 Reg. VII, 50. 2 Reg. XXV, 15. Sed 2) Ex. XXV, 38. XXXVII, 23, ubi *תהה* pertinent ad suppellectilem candelabri, auctore Alex. et Vulg. sunt *επιθύματα, vasa, ubi, quae emuncta sunt, extinguantur*, apte ad contextum (praecedunt enim forcipes. emunctoria) et usum vocabuli: talia enim *επιθύματα* carbonum quasi receptacula erant.

תהה (decurtatum ex *תהה* *prehendens*) n. pr. viri 1 Par. VI, 20. 2 Par. XXIX, 12. XXXI, 13.

תהה in Kal inusit. Chald. et rabb. *secuit*, et metaph. *decidit, decrevit* (cf. *תהה, תהה*), unde *תהה* quo linea secans. *תהה, תהה, תהה* segmentum, et usu translato *תהה* argumentum decernens, evidens. Esth. IV, 5 Targ. *ad verbum oris eius תהה*

decernebantur negotia regni. Cognata sunt verba a syllaba *תהה*, קט ordientia, v. תהה. In V. T. semel legitur in

Niph. decretus est. Dan. IX, 21: *septuaginta septimanarum תהה* *decrete sunt super populum tuum*, cf. ad usum verbi singularis Gramm. §. 140, 1, b et C. B. Michaelis ad h. l. Theod. *συνετίθησαν*, quod Theodoretus explicat *ἔδοξαν* *συν καὶ ἐξῆσαν*, cf. *συνετίθησαν* Rom. IX, 28. 1 Reg. XX, 40 (pro *תהה*). Gr. Venet. *ἐτίθησαν*. LXX. *ἐξῆσαν*. Kimchi explicat: *תהה*, et confert talmud. *תהה* של *בשר* *segmentum carnis*. Male Vulg. *abbreviatae sunt*. Minus scite etiam JAVIUS (ap. hermen. 1, 129) coll. arab. *حني* perperantius inessit: *septuaginta septimanas depravat super populum tuum*. Unde enim, ut reliqua taceam, usus coniugationis Niphal?

תהה in Kal inusit. *fasciis ligavit, obvolvit* a) vulnus, v. תהה; b) infantem recens natum, v. Pu. et Hoph. Arabes habent *خنت* tegmen, latibulum leporis, in verbo translata significacionem fallendi, et occultandi (cf. *תהה*). Cognatum est *تهدد* torsit, plexuit, v. p. 265.

Pu. et Hoph. Ez. XVI, 4: תהה לא תהה fasciis non obvoluita es.

תהה f. *fascia* Iob. XXXVIII, 9, ubi mbes mare recens creatum obvolvences poet. cum fascia pueri recens nati comparantur. Zab. *תהה* id. Cod. Nas. 1, 136.

תהה m. *fascia* vulneri obligando. Ez. XXX, 21.

תהה (latibulum) n. pr. oppidi in Syria Damascena praeter Ez. XLVII, 15. XLVIII, 1 non memorati.

תהה fut. *תהה* 1) pr. *clausit*, vicinum aliis verbis claudendi, ut *תהה, תהה, תהה* cf. p. 344. Vide Pi. Hiph. Kimchi: *תהה* *ענין סגירה*. Male Simonis originem ponit in *notando*, v. in Pi. ad Iob. XXIV, 16. (Sam. *תהה* clausit Gen. VII, 16. Arab. *ختم* IV. observavit. Aeth. **ጥጥጥ**: clausus, seclusus fuit, **ጥጥጥ**: sigillum, et claustrum).

2) spec. sigillo clausit, signavit, obsignavit. (Chald. syr. zab. id. Arab. *ختم* I. II. aeth. **ጥጥጥ**: id. Cognata forma est **ጥጥጥ**: quae idem valet. Etiam gr. *σφραγίς* sigillum est a *φράσσειν* claudo). Constr. a) sq. acc. Jes. VIII, 16: *תהה תהה* *obsigna oraculum*. Part. *תהה* obsignatus. Cant. IV, 12: *תהה* *fons obsignatus*, de puella casta et intemerata. Deut. XXXII, 34: *תהה תהה* *obsignatum est* (decretum) *in thesauris meis*. Iob. XIV, 17: *תהה* *obsignatum in crimine* est *peccatum meum* i. e. poenae reservatum (cf. Hos. XIII, 12). Solebant autem veteres multas res, velut portas,

de re, quae in summo pretio habetur Cant. VIII, 6, Jer. XXII, 21. Hagg. II, 23. Solebant autem veteres annulos non in digito solum gestare (Jer. I. c.), sed etiam e funiculo suspensos in pectore Gen. XXXVIII, 18, ut etiam nunc solent Orientales (v. Roscum, Morgenl. I, 138).

— 2) n. pr. virorum a) 1 Par. VII, 32. b) XI, 41. הָתָה f. i. q. הָתָה no. 1. Gen. XXXVIII, 25. הָתָה in cod. Sam. Gen. XXXVIII, 18, 25 pro hebr. הָתָה, הָתָה. Samaritanismum sapit haec forma, v. cod. hebr. sam. Ex. XXVIII, 11, 21. 36. XXXIX, 6. 14. 30.

הָתָה 1) *filiam collocavit, nuptum dedit* (verhey-rathen). Inde part. Kal הָתָה *socer* isque *pater uxoris* (pater enim mariti vocatur הָתָה), qui nuptum dedit, in matrimonium comisit filiam. הָתָה הָתָה מִשָּׁה Mosis Ex. III, 1. IV, 18. XVIII, 1—27. Num. X, 29. Iud. I, 16. IV, 11. Fem. הָתָה *socrus*, mater uxoris. Deut. XXVII, 23. 2) in matrimonium duxit, *heyraethen*. Inde הָתָה, הָתָה.

Hithpa. affinitatem inivit cum aliquo, ita quidem ut filiam eius in matrimonium ducat, aut filiam suam ei uxorem det (non: sororem eius ducat), sq. אָהָה Gen. XXXIV, 9: *affinitatem inivit nobiscum*, i. e., ut statim additur: *filiis vestras date nobis, et filias nostras ducite vos*. 1 Reg. III, 1, 2 Deut. VII, 3. Jos. XXIII, 12. 1 Sam. XVIII, 22: *est i. e. filias gener regis*. 23. 26. 27. Esr. IX, 14, 2 Par. XXIII, 1.

Arab. حَتْن Conj. III. affinis factus est alieni uxore sua, حَتْن affinitas ab uxoris parte, حَتْن, حَتْن id., حَتْن omnis propinquus a parte uxoris, *socer*, gener. Praeterea eadem radix apud Arabes est Conj. I. circumcidit infantem, حَتْن circumcisio, locus circum-cisionis, حَتْن, حَتْن infans circumcisis. Haec autem

significationes communi vinculo inter se cohaerere docet non solum Exod. IV, 25, de quo mox, sed etiam حَتْن Conj. I. convivium instruxit nuptiale et propter circum-cisionem infantis, حَتْن, حَتْن convivium propter circum-cisionem institutum. De prima et genuina origine si quaeris, equidem *absciulendi, circumcidendi* potestatem primariam putaverim, cuius aliud vestigium est in חַתְּנִי deminuit, חַתְּנִי abscessio, coll. radd. כָּתָה, כָּתָה aliusque a syllaba *kat* ordicentibus: circumcisionis autem solemnitas dein ad similem nuptiarum celebratam translata est.

חַתְּנִי m. qui in matrimonium duxit natam alicuius, gr. γαμψός, inde 1) respectu sponsae, *sponsus*. Ps. XIX,

6. Jer. LXI, 10. LXII, 5. Jer. VII, 34. XVI 9. XXV, 10. XXXIII, 11. Joel II, 16. Memorabilis locus est Ex. IV, 24, ubi de Mose cum uxore et filio ex Arabia in Aegyptum redeunte ita narratur: *et quum iter faciens esset in diversorio, Deus invasit in eum וַיִּבְרַח מִלְּפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה et necem ei paravit i. e. gravissimum morbum ei immisit, ita ut morti proximus esset, idque, ut ex sequentibus intelligitur, propter omissam filio circumcisionem. 25: cepit igitur Zippora cultellum et circumcidit praecipitum filii sui וַיִּבְרַח מִלְּפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה et tetigit pedes eius sc. Mosis pedes tetigit sanguine, qui est expiandi ritus et dixit: tu mihi sponsus sanguinum. 26: Et destitit (Deus) ab eo (Mose). וַיִּבְרַח מִלְּפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה*

autem dixerat eum respectu circumcisionis. Quaerunt, quis *sponsus sanguinis* vocetur? utrum filiolus, an Moses? Qui Mosem intelligunt, cum ita ab uxore vocari existimant utpote *sponsum s. maritum morti proximum sanguine filiole redemptum*, atque ita Onk. Jon. Saad., GLASSIUS (dhet. sacr. 1, 12), FRISCHMUTH de circum-cisione Zipporae, in thes. theol. philol. 1, 288 sqq. ROSENM. al. Sed rectius *filiolem* ita appellasse censenda est Zippora. Ex his, quae supra disputavimus de etymo et usu Arabum, satis apparet, הָתָה esse posse et *sponsum* et *puerum circumcismum* (in utriusque honorem dies festus celebrabatur, poterat etiam circumcisio, utpote signum foederis Deum inter et infantem iungendi, cum matrimonio comparari): hic autem הָתָה דָּתָה appellatur, quoniam foedus circumcisionis sanguine fuso inicitur. Aben Esra: הָתָה וְהָתָה מִלְּפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה *mos est mulierum, filium, ubi circumciditur, appellare sponsum*. Ita etiam Abulwalides, Kimchi (qui integrum locum bene enarrat in Lex.), ex recentioribus MENDELIDES, SPENCERUS de legg. rit. 1, 5 s. 5. PUCKOCKE ad Port. Mosis p. 52 sqq. et Hebraecorum recentiorum plerique. Plura dabant DEVLING in obs. ss. II, p. 156, FRISCHMUTH, SPENCER II. cc.

2) respectu parentum, *gener*. Sq. genit. הָתָה הָתָה 1 Sam. XXII, 14. Gen. XIX, 12. 13. Iud. XV, 6. XIX, 5, alibi sq. הָתָה הָתָה (cf. אָהָה הָתָה הָתָה אָהָה הָתָה הָתָה, gr. *ἐταίρος τῆς*) 1 Sam. XVIII, 18. Neh. VI, 18. XIII, 28.

3) *affinis* 2 Reg. VIII, 27.

הָתָה f. *nuptiae* Cant. III, 11.

הָתָה fut. הָתָה i. q. הָתָה *rapuit, corripuit* (mors leonis). Job. IX, 12: הָתָה הָתָה הָתָה *ecce rapit (Deus), quis eum repellat?*

הָתָה m. *rapina*, poët. pro coner. *raptor, praedo*. Prov. XXIII, 28: *etiam illa (meretrix) הָתָה insidiatur sicut praedo*. Arab. حَتْن est mors, quod nostro loco adhibet F. J. Schelling, non bene.

manu dextra gestatus (Jer. XXII, 24. Sir. XLIX, 15, secusque atque Graecis Romanisque v. Gell. X, 10. Schroeder de vest. p. 184.) Exod. XXXV, 22. Num. XXXI, 50. Esth. III, 10. VIII, 8. 10. Jes. III, 21. Annulo signatorio tradendo reges imperii summam alieni committere solabant Gen. XLII, 42. Esth. III, 10. VIII, 2. 1 Macc. VI, 15. Curt. X, 5. PAULSEX Regierung der Morgenländer p. 297. ROSENF. Morgenl. I, p. 192 sqq. — 2) *annulus* quivis, etiam sigillo carens, ut de annulis, quibus arca foederis gestabatur Ex. XXV, 12 sqq. XXXVII, 7. XXXVIII, 3, de annulis pectoralis XXVIII, 28, de annulis, quibus asses tabernaculi conserti erant XXXVI, 24.

טָהַר (annuli) n. pr. viri Esr. II, 43.

טָהַר rad. inusit. prob. i. q. אָבַר *aggressit, coaccr-*
vavit, cf. sam. אָבַר, אָבַר, aeth. ለብር: mons,
 quae omnia fortasse indurata media radicali orta sunt ex
 אָבַר, אָבַר, אָבַר, mons, v. litt. ב. p. 171. Inde

טָהַר m. locus editus, fastigium. Bis legitur Iud.
 IX, 37: יָרְדוּ בְּמַרְכָּשֵׁי הַטָּהַר (V. 36: יָרְדוּ בְּמַרְכָּשֵׁי הַטָּהַר)
descendant de fastigio terrae. Ez. XXXVIII, 12: יָשְׁבוּ
 אֶת־הַטָּהַר *qui habitant fastigium terrae* i. e. terram
 sanctam, quam reliquis terris eminentiorem sibi lingebant
 Hebraei, cf. אֶת־הַטָּהַר pro terra Israelitica VI, 2,
 XXXIII, 28. XXXV, 12. XXXVIII, 8. Talmudicis
 טָהַר est *umbilicus*, qs. fastigium ventris, et ita LXX.
 Vulg. utroque loco interpretantur: *ὀμφαλὸς τῆς γῆς*,
umbilicus terrae, probantibus Kinchio, R. Tanchum ad
 b. l. et recentioribus plerisque, qui modo *clatiorem*, modo
mediam terrae partem intelligunt. Sed quoniam טָהַר
 et אֶת־הַטָּהַר eiusdem originis est, malim utroque loco *fasti-*
gium reddere, quam *umbilicum*, quod ab illo orationis
 genere paullo alienius videtur.

טָהַר mensis Hebraeorum decimus, a Jannarii usque
 ad Februarii novilunium patens. Esth. II, 16. Iisdem lit-
 teris טבה scribitur hic mensis in inser. Palmyr. I. apud
 SWINHOX in Philos. Transactions XLVIII p. 691. Prae-
 terea simile est nomen quinti mensis apud Aegyptios a d. 20
 Dec. ad 20 Jannarii, ut iam observavit Hieron. ad Ez.
 XXXIX, 1: , Decimus mensis, qui Hebraei appellatur
 Tebeth et apud Aegyptios *Τιβη*, apud Romanos Jannu-
 rius. Scribitur is copt. Ἰαβουθ la Croze lex. p. 107,
 arab. طوبه, gr. Τιβη, v. J. ALN. FABRICII
 Menolog. p. 16. 22. 26. Treschov. desc. codd. Vindob.
 p. 129. De etymo nihil definitio, quom vix dici possit,
 cuiusnam linguae vocabulum sit.

טָהַר fut. 1) טָהַר nituit, splenduit, cogn. radd.

טָהַר. Vide טָהַר no. 1, טָהַר. (Syr. אֶת־הַטָּהַר
 moridies, chald. טָהַר id., טָהַר splendor lucis).

2) *purus, mundus fuit, evasit*, opp. טָהַר. (Arab.
 طَهِير purus, mundus fuit, spec. a. menstruis Cor. 2, 221,

cogn. طَهِير manifestus, conspicuus fuit, 600
 Aeth. ለጥራ: purificavit, abluvit se aqua). Dicitur
 a) sensu physico, *mundatus est* a lepra 2 Reg. V, 10. 12.
 13. 14. b) sensu levitico, de hominibus et rebus, qui-
 bus ex lege immundities indhaerebat Lev. XI, 32. XII, 8.
 XIII, 6. 34. 58. XIV, 8. 9. 20. 53. XV, 15. XVII, 15.
 XXII, 7. Num. XIX, 12. 19. XXXI, 23. 24. sq. 27
 v. c. Lev. XV, 28: טָהַר מִדָּמָה *munda est a flu cu suo*,
 XII, 7. c) sensu morali (opp. sordibus peccati). Ps.
 LI, 9. Jer. XLII, 27. Ez. XXIV, 15. XXXVI, 25. Sq.
 27. Prov. XX, 9: טָהַר יָהוָה *sed alio sensu* Job.
 IV, 17: טָהַר אֶת־עַיְנָיו *an mundus est vir coram*
creatore suo? pr. de sententia creatoris cf. 27 no. 2, c.

Pi. טָהַר fut. 1) *puravit* a) physice, ut
 metalla a scoriis Mal. III, 3, coelum a nubibus Job.
 XXXVII, 21, terram a cadaveribus Ez. XXXIX, 12.
 16; b) *puravit*, ut terram templumque ab idolorum
 sordibus aliisque rebus immundis 2 Par. XLIX, 15. 16.
 XXXIV, 5. 8. Ezech. XXXVII, 23, a rebus peregrinis
 utpote profanis Neh. XIII, 50, *lustravit* aliquem Lev.
 XIV, 11, Levitas inuagurandos Num. VIII, 6. 7. 15.
 21, altare Ezech. XLIII, 26; c) ethice, ut homines a
 peccatis Jer. XXXIII, 8. Ez. XXIV, 15. XXXVI, 33,
 cf. Mal. III, 5. 2) *puram, mundam declaravit*, sensu
 levitico Lev. XIII, 6 sqq. XIV, 7. 11. 28. XVI, 19. 30,
 ethico Ps. LI, 4 sq. 27 (a peccato).

Pu. part. f. טָהַר *mundata* (de terra) Ez. XXII, 24.

Hithpa. טָהַר 1) *mundavit, lustravit se*,
 de his qui immundi fuerunt et ad sacra accessuri sunt
 Lev. XIV, 4 sqq. Num. VIII, 7. 2 Par. XXX, 18. Par.
 VI, 20. Neh. XII, 30. XIII, 22, etiam ad sacra genti-
 lium Jes. LXVI, 17, vel qui abiectis idolorum sordibus
 ad ecclesiam accedunt Gen. XXXV, 2. 2) *puravit se* a
 peccato, sq. 27 Jos. XXII, 17.

טָהַר m. estr. טָהַר Hab. I, 15, טָהַר f. adj.
purus, spec. a) *mundus*, opp. sordido, de veste Zach.
 III, 5, de loco Lev. IV, 12. VI, 4. X, 14. Num. XIX,
 9, de aqua Ez. XXXVI, 25. b) *non mixtus, non adul-*
teratus, persaepe de auro Ex. XXV, 11 sqq. XXXVIII,
 36. XXXVII, 6 sqq. 1 Par. XXVIII, 17. 2 Par. III, 4.
 IX, 17. Job. XXVIII, 19 cet. c) sensu levitico, opp.
 polluto, contaminato, de hominibus et rebus Lev. VII,
 19. X, 10. XI, 36. 37. XIII, 13 sqq. Num. IX, 13.
 XVIII, 11. 13. Deut. XXIII, 11. 1 Sam. XX, 26. Jes.
 LXVI, 20 cet., bine de animalibus puris i. e. esculentis
 Gen. VII, 2. 8. VIII, 20. Lev. XIV, 4. XX, 25. Deut.
 XIV, 20. טָהַר טָהַר sacrificium purum Mal. I, 11.
 d) sensu morali: *purus, immaculatus, immunis a vitio*.
 Job. XIV, 4: טָהַר נִי יָהוָה *quis nobis dubit purum*
ex impuro? i. e. ubi, terrarum invenies hominem purum,
 quem omnes ex impuris progeniti sint? טָהַר לֹבֵט cor
 purum Ps. LI, 12. Inde *immunis ab errore*. Ps. XIX,

Inde creberime פ' טוה בענין ז' (quod) alicui placet Num. XXIV, 1. Dent. VI, 18. max. in his formulis Gen. XVI, 6: קָטַן הָיָה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ; i. e. age cum ea pro arbitrio tuo. et XIX, 8: אֲנִי אֶגֶד לְךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ; i. e. cum iis pro arbitrio. Jes. IX, 23. Iud. X, 15. Esth. III, 11. VIII, 8. Jer. XXVI, 14. In recentioribus libris pro טוה frequentat לַטֵּב, v. c. Eccl. VII, 26: לַטֵּב הָאֵלֹהִים הִשְׁתַּחֲוִּיתָ *qui Deo placet*. II, 26: et לְטוֹב Eccl. XXIII, 17 cf. Iob. X, 5.

b) *utilis, aptus, saluber*. Gen. I, 4: וְטוֹב אֲרָאָהוּ; טוֹב אֲרָאָהוּ. Comm. 10. 12. 18. 21. 25. 31. טוֹב טוֹב consilium bonum i. e. salubre 2 Sam. XVII, 7. 14. — Gen. II, 18: וְטוֹב הָיְתָה הָאֵרָצָה לְבָדָד; *non bonum est, hominem esse solum*. XXIX, 19: וְטוֹב הָיָה לְךָ יְגוֹרָה; *praestat cum dare tibi, quam etc.* Sq. לְטוֹב Ruth II, 22. 2 Sam. XVIII, 5. Sq. dat. pers. לֹא טוֹב הוּא טוֹב; *utile salubre est alicui* Iud. IX, 2. Ps. CXIX, 71. Eccl. II, 3. VIII, 15. Ex. XIV, 12: וְטוֹב הָיָה לְךָ מִיָּדָיִךָ; *utile salubre est alicui* Iud. IX, 2. Ps. CXIX, 71. Eccl. II, 3. VIII, 15. Ex. XIV, 12: וְטוֹב הָיָה לְךָ מִיָּדָיִךָ; *praestat nobis Aegyptiis parere, quam mori in deserto*. Num. XIV, 3. Sq. בַּפֶּרֶס; *id. Eccl. II, 24.*

c) *magnus, multus, largus*, ut lat. *bonus cum nominibus*, quae quantitatem significant, velut *bona pars, bona copia*. Ita *merces bona* Eccl. IV, 9. *donum bonum* Gen. XXX, 20. *quaestus bonus* Prov. XXXI, 18. טוֹב טוֹב senectus bona i. e. valde procreta, summa Gen. XV, 15. XXV, 8 (cf. lat. *bona actas*, de ea quae ad senectutem vergit). — Ps. LXIX, 17: וְטוֹב הָיָה לְךָ *nam mala est gratia tua*. LXIII, 4. CIX, 21. (Syr. ܐܘܪܘܢ multum, valde, vehementer).

d) ἰσχυρὸς α) de hominibus: *bonus, probus, honestus (gütigst)*, moribus probis et integris 1 Sam. II, 26. Prov. II, 20. XII, 2. XIII, 22. XIV, 14. 19. Eccl. IX, 2, max. *benignus, benevolus (gütig)*, sq. לְטוֹב erga aliquem 1 Sam. XXV, 15, max. de Deo Ps. XXV, 8. XXXIV, 9. LII, 11. LIV, 8. LXXXVI, 5. C, 1. CXVIII, 1, unde יהוה הטוב Jehova, qui benignus est 2 Par. XXX, 18, sq. dat. Ps. LXXXIII, 1: וְטוֹב הָיָה לְךָ אֵלֹהִים; *id. Eccl. VIII, 10. Thren. III, 25.* — אֵלֹהִים טוֹב qui benigni oculi est, qui benignitatem vultu prodit (cf. תרום) i. e. benignus, misericors. Prov. XXII, 9. LXX. ὁ ἔλεος ἀποβόν. Vulg. qui pronus est ad misericordiam. Ita de verbis: וְטוֹב טוֹב verbum benignum Prov. XII, 28, וְטוֹב טוֹב 1 Reg. II, 7. — β) *bonus, rectus*, velut *bona causa* 2 Sam. XV, 3. it. aliquid boni (v. דבר no. 2, c). וְטוֹב הָיָה לְךָ Jer. VI, 16 et וְטוֹב הָיָה לְךָ 1 Sam. XIII, 23. XXV, 21. 1 Reg. VIII, 36 via recta (opp. וְטוֹב הָיָה לְךָ Ps. XXXVI, 5. Prov. XVI, 29) וְטוֹב הָיָה לְךָ orbita recta Prov. II, 9; leges bonae Ps. CXXI, 39. — Iob. XXXIV, 4: וְטוֹב הָיָה לְךָ *quid rectum (verum) sit*. לא טוֹב non bonum, non rectum Prov. XXVIII, 5. XX, 23. Saepo subst. טוֹב, טובה וְטוֹב ז' v. litt. B, 1 et טובה.

2) *is cui bene est, quicum bene actum est*, inde a) *lactus, hilarius*, de hominibus (addito טוֹב) v. טוֹב ז' 1 Reg. VIII, 66. וְטוֹב בְּלֹב טוֹב Eccl. IX, 7; de temporibus,

ut Eccl. VIII, 17. IX, 19. 21 et טובה ז' Eccl. VII, 11 dies bonus i. e. lactus, festus (cl. bonus dies Ovid. Fast. 1, 72) וְטוֹב טוֹב i. e. bona tempora (ut Cic. pro domo c. 1), dies festi, hilaris. Zaeh. VIII, 19. b) *felix, faustus, prosper*, de hominibus Jes. III, 10. Jer. XLIV, 17. Ps. CXXII, 5: טוב אִשׁ *felix est vir*. (Cf. syr. ܩܘܒܘܠܘܬܐ o beatitudines *tau'* — i. q. hebr. אֲשֶׁר־ v. Mt. V, 2 sqq.). Am. VI, 2: *descendite in urbem Gath felices* num felices eritis? De rebus, ut טוב ז' 1 Sam. XXV, 8; טובה טובה munitus bonus i. e. faustus 1 Sam. II, 24. Prov. XV, 30. XXV, 24. וְטוֹב טוֹב id. 2 Sam. XXVIII, 27. טובה ז' verbum bonum i. e. fausta nuntians Jos. XXII, 15. XXIII, 14. 15. 2 Reg. XX, 19.

B) subst. (quo sensu etiam dicitur *bonum*) *hominum, rectum, honestum, id zutov*, sensu ethico Prov. XI, 27, inde טובה ז' bene egit, honeste vixit Ps. XIV, 1. 3. XXXIV, 15. XXXVII, 3. 27. sq. bene egit cum aliquo Gen. XXVI, 29. Ps. CXIX, 63: טובה ז' Am. V, 15, וְטוֹב הָיָה לְךָ Ps. XXXVIII, 21. וְטוֹב הָיָה לְךָ Am. V, 14, וְטוֹב הָיָה לְךָ Prov. XIV, 25. וְטוֹב הָיָה לְךָ id. 2 Sam. XV, 22 (v. וְטוֹב ז'). טובה ז' scire quid bonum sit quid malum i. e. sapere, v. וְטוֹב ז' no. 5, b.

2) *bonum*, quod alicui contingit. Iob. II, 30: *bonum accepimus a Deo*. Hos. VIII, 3: *bonum est repudiare Israel bonum*, quod sibi contigerat. Spec. a) *beneficium*, de singulis beneficiis. Ps. XXXIV, 11: וְטוֹב הָיָה לְךָ *non carent ullo bono* i. e. beneficio divino. LXXXIV, 12. Prov. XVIII, 22: טובה ז' וְטוֹב הָיָה לְךָ *qui nactus est mulierem (qualis esse debet), nactus est bonum*. III, 27. Collect. bona i. e. beneficia divina, Ps. CIV, 28: *aperis manum tuam bonum* salutem *beneficis tuis*. Prov. XII, 14. Ps. CVII, 9. — b) *bona, opes (Güter, Glücksgüter)*. Iob. XXII, 18: וְטוֹב הָיָה לְךָ *implet domos eorum opibus*. 1 Reg. X, 7: וְטוֹב הָיָה לְךָ *addidisti sapientiam et opes ad famam* i. e. superant famam sapientia et opes tuae (ubi male WILHELMUS alique est ad bonitatem moralem referunt). — c) *res bonae* i. e. prosperae, secundae (*gute, glückliche Umstände*). Ps. XXV, 13: וְטוֹב הָיָה לְךָ *quod bonum* salutem. Iob. XXI, 13: וְטוֹב הָיָה לְךָ *addit formulas*. Ps. IV, 7: XXXIV, 15. Iob. VII, 7. וְטוֹב הָיָה לְךָ Eccl. II, 1 *rebus secundis frui*; וְטוֹב הָיָה לְךָ id. Prov. XII, 2; וְטוֹב הָיָה לְךָ Prov. XVI, 20. XVII, 20, וְטוֹב הָיָה לְךָ *nactus est salutem* XXVIII, 10; וְטוֹב הָיָה לְךָ *fausta multavit* Jes. LII, 7. וְטוֹב הָיָה לְךָ v. דבר p. 314 A. וְטוֹב הָיָה לְךָ vaticinatus est super 1 Reg. XXI, 8. 18. וְטוֹב הָיָה לְךָ *fausta interpretatus est* i. q. somnium interpretando fausta multavit Gen. XL, 16. וְטוֹב הָיָה לְךָ *adpropicio salutis* Ps. XXI, 4. — טובה ז' bene est mihi Ps. CXIX, 71. Thren. III, 27. c. verbo subst. וְטוֹב הָיָה לְךָ Eccl. VIII, 12. 15. וְטוֹב הָיָה לְךָ in salutem (frequentius וְטוֹב הָיָה לְךָ) Deut. XXX, 9. Ps. CXIX, 122: וְטוֹב הָיָה לְךָ *ut bene sit nobis*, iis Deut. VI, 24. X, 15. Jer. XXXII, 59.

טור in Kal inusit. Arab. كَان med. Waw longus, procerus fuit. II. produxit, in longum extendit. IV. id. كَان longitudo, كَان longior, procerior, longissimus (vir).

Hiph. *prostravit, proiecit* (der Länge nach hinwerfen, pr. longum fecit; nam iacentes longiores esse videntur, quam stantes), in terram Ez. XXXII, 4, *proiecit* hastam I Sam. XVIII, 11. XX, 23. *ciecit* e terra (עָצַב הָאָרֶץ Jer. XVI, 15) in adham (עָצַב הָאָרֶץ Jer. XXII, 26), e navi in mare (עָצַב הַיָּם) Jon. I, 5. 12. 16, *immisit* ventum Jon. I, 4; יהודה הטיב רוח גדלה אצל הים.

Haph. *prostratus est.* Ps. XXXVII, 24; כִּי יִפֹּט לֹא יִפֹּט לֹא יִפֹּט *ubi cadit, non prostratus* i. e. non totus quantus est prosternitur, non prostratus iacebit, sed facile surget. Iob. XLI, 1; וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ *nonne vel ad conspectum eius prosternitur?* 2) *ciectus est* e terra Jer. XXII, 28; *proiecta est* sors Prov. XVI, 33.

Pilp. *proiecit* i. q. **Hiph.** *prostravit, proiecit.* Jes. XXII, 17; וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ *Jehova proiecit protectionem viri* i. e. virili, forti, non quasi גִּבֹּר vere genitivus sit ex גִּבֹּר pendens, est enim pr. appositio ad גִּבֹּר; וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ *Jehova proiecit* te protectione tanquam vir i. e. more viri, more virili. Aliis, ut BOETTCHERO (in WIXNERI Zeitschrift II. 75 sqq.), HATZIGIO, וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ est vocativus: o vir! o mortalis! v. גִּבֹּר no. 1, litt. d. (Chald. וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ *proiecit* max. in exilium, pass. eiectus est in exilium v. Buxt. p. 862. Zab. וְיִפֹּט אֶל הָאָרֶץ, NORBERG. Lexid. p. 85. Sam. pro הִיטָה יִפֹּט, הִיטָה Deut. XVI, 19. XIX, 14. Num. XXXII, 15).

טור *proieccio* Jes. XXII, 17, v. rad. Pilp.

טור rad. inusit. Arab. طاف circumvixit, obivit circum rem, unde طائف circumtor, vigil nocturnus. Inde

טורפות pl. f. (pro טורפות, sicut בגבל pro בגבל, כוּבָב pro כוּבָב, גִּבְרִיּוֹת syr. ܠܓܒܘܬܐ Lgb. 869) *ligamenta, fusciae*, spec. ligamenta precatoria Judaeorum, serius תַּבְּרִיטָן (v. Buxt. Lex. chald. p. 1734), gr. *γυλαχι/qua* Matth. XXIII, 5 i. e. schedae membranaceae, quibus inscriptae erant variae legis Mosaicae sententiae (Ex. XIII, 1—10. 11—16. Deut. VI, 4—9. XI, 15—21), quasque Judaei fronti (בֵּין עֵינָיִם) carpoque sinistro alligatas inter precandum gestare solebant Exod. XIII, 16. Deut. VI, 8. XI, 8. (Chald. טורפות, טורפות armilla 2 Sam. I, 10, frontale Esth. VIII, 15. Ez. XXIV, 17. 23). Etymon supra propositum iam dedit PULLERUS in miscell. s. 5, 7; male alii repetunt a טוף, cui ligandi significatam perperam tribuunt, vel ex Aegypto etymon arcesumt a ὄφρα manus, et ὄφραZ sculperere, afflabere effingere v. JANLOSKKI Opusce. I, 347. Veterum interpretationes collegit MICH. in suppl. p. 1009—1011. De re ipsa v. M. Beck de Judaeorum ligamentis precatoriis

Jenae 1764. 4. SPENCER de legg. ritualibus 4, 4. CARPZOV. apparat. p. 190 sqq. intpp. ad Matth. I. e.

טור rad. inusit. *circumire, circumdare* i. q. דָּגָר no. 1, ubi vide. Arab. طور pl. طوار vices i. q. طارة, طارة med. Je volavit, fort. gyravit avis.

טור m. 1) *paries circumductus, septum* Ez. XLVI, 23. (Arab. طور limes, طور septum). — 2) *series, ordo, velut gemmarum* Exod. XXXVIII, 17 sqq. XXX, 10 sqq., lapidum caesorum I Reg. VII, 12, trabinum I Reg. VI, 36. VII, 4, 12, malorum punnicorum VII, 42 cet. Struitur sq. genit. v. e. טורי צוית I Reg. VI, 36, טורי צוית טורי צוית ארזים VII, 2, et accusativo (v. Lgb. §. 172, 2), veluti טורי צוית טורי צוית ibid. VII, 42. 2 Par. IV, 3. 13.

טור f. 1) i. q. טור no. 1. Ezech. XLVI, 23. 2) *locus septus muro s. pariete, inde a) arx* Cant. VIII, 9, b) *septum, pagus Nomadum* Gen. XXV, 16. Num. XXXI, 10. I Par. VI, 39 (51). Ez. XXV, 4, poet. de habitazione Ps. LXIX, 26. (Syr. طور septum, caule, ovile).

טור (formae טור, prob. i. q. טור, septum, pagus Nomadum) n. pr. *Jetur*, Ismaëlis filius Gen. XXV, 15. I Par. I, 31, eiusque posteri, *Iuraci* trans Jordanem ad radices Hermonis habitantes I Par. V, 19, ubi postea *Ieorquia* (Luc. III, 1), arab. حيدور dicta, v. Abulf. Syr. p. 97. BURKHARDTI itin. Syr. p. 447, ibique mappam geogr. alteram. Quanquam fines Ituraeae proprii ita delimitati sunt, ut a septentrione habeat partem agri Damasceni, ab oriente Trachonitidem (el Led-scha) et Aurantidem (v. הורן), ab austro Gaulanitum et Batanaeam, ab occidente Hermonem montem, tamen hoc nomine passim minus accurate usi sunt, ita ut Ituraea modo Trachonitidem complectatur vel aliud eius nomen videatur (Iuseb. v. *Ieorquia*, d'Anvillii geogr. ancienne abrégé II, 188), modo pro Gaulanitide et Aurantide dici (cf. Luc. III, 1 et Jos. Antiqu. 17, 13. Jacut. in praef. ad Kochleri Syriam), modo omnes illius regionis montanae populos comprehendere videatur (v. Strabonem XVI, 2 §. 10. 18. Plin. 5, 25 cf. Mannert. Geogr. VI, 1 p. 313), latrocinii quae exercebant infames (αυτοθόγους νότας Strabo I. c. §. 20), arcus et sagittarum usum peritos (Cic. Philipp. 2. 8. 44. Virg. Ge. II, 448. Lucan. Pharsal. 7, 230. 511. Vibius Sequester p. 144 ad. Hessel.). Flora dedit FR. MUEXTERUS in progr. de rebus Ituraeorum ad Luc. III, 1. Hafniae 1824, 4., in quo praeter alia docte disputata multae inscriptiones in illis regionibus repertae exhibentur et explicantur.

טור chald. m. *mons, rupes* i. q. hebr. צור. Dan. II, 35. 45. Syr. طور. sam. zab. יל. Etiam arab. طور

שָׁמַיִם rad. inasit. Aram. שָׁמַיִם, arab. شَمَامٌ,

cethiop. **𐩧𐩣𐩪**: oppressit, vim intulit. Inde

שָׁמַיִם (oppressio) n. pr. oppidi in tribu Judae Jos. XV, 21, ex Kimchii alterumque sententia idem quod 1 Sam. XV, 1 וְשָׁמַיִם (agnelli) appellatur.

שָׁמַיִם (oppressus) n. pr. vii Esr. II, 42. Neh. VII, 45. XI, 19. XII, 25.

שָׁמַיִם fut. שָׁמַיִם inf. שָׁמַיִם Lev. XV, 52. XVIII, 20, 25. XIX, 31. XXII, 8. Ez. XXII, 3. XLII, 25 1) immundus fuit. Opp. שָׁמַיִם. (Syr. ܫܡܝܝܢ. quod analogiam verborum gutturalium sequitur, pollutus, ܫܡܝܝܢ, nec ܫܡܝܝܢ. pollutus fuit. Chald. id. sed raro. Originem monstrat

Chald. et aethiop. שָׁמַיִם **𐩧𐩣𐩪**: immerisit, intinxit, unde nostra rad. orta, 2 emollito in ש cf. ad שָׁמַיִם. Est igitur שָׁמַיִם pr. quod immersum est in lutum, inde pollutum et contaminatum. Plura vide ad rad. שָׁמַיִם. Maxime de immunditie levitica et hominum et bestiarum (a quarum carnibus abstinentum erat Levit. XI, 1—31), et rerum, ut aedificiorum, vasorum Lev. XI, 24—30. XII, 2. 5. XIII, 14. 46. XIV, 56. 46. XV, 1—26. XIX, 11 sqq. XXII, 4. 6 cet. 2) pollutus, contaminavit se, sq. 2 aliqua re Ps. CVI, 39. Ez. XXII, 4. Adde exempla supra ad infinitivum laudata.

N. שָׁמַיִם nonni in pract. et part. (pro fut. utuntur Hithpa. שָׁמַיִם) *polluit se*, ut mulier adulterio Num. V, 15. 11. 20. 27. 28, populus scortatione s. idololatria Jer. II, 25. Hos. V, 3. VI, 10. Res. qua quis pollutuit, ut idola, ponitur praevio 2 Lev. XI, 45. XVIII, 24. Ez. XX, 7. XXIII, 50, 2 ib. XX, 31. In pract. omisso 2 semel scribitur שָׁמַיִם Lev. XI, 45, part. pl. שָׁמַיִם (a sing. שָׁמַיִם) Ez. XX, 30. 51.

Pi. שָׁמַיִם 1) *polluit, contaminavit* aliquid i. e. 2) *profanavit* v. c. nomen Dei Ezech. XLIII, 7. 8, sacrarium Levit. XV, 31. XIX, 15. 20. XX, 3. Jerem. VII, 50. XXXII, 54. Ez. V, 11. XXIII, 53. Ps. LXXIX, 1, terram sceleribus et idololatria Num. XXXV, 34. Deut. XXI, 25. Jer. II, 7. Ez. XXXVI, 18, crimes Nasiraei Num. VI, 9, se ipsum (שָׁמַיִם) Lev. XXI, 44. Singulare est, quod instrumenta idololatriae, ut excelsa (שָׁמַיִם), altaria, idola *pollui* dicuntur, ubi remouentur, diruntur a Jehovahae sectatoribus 2 Reg. XXIII, 8. 10. 15. 16. Jes. XXX, 22. Causam intelligis ex 2 Reg. XXIII, 6. 14. 16. 20: solebant enim, ut ipsae reliquiae et ruinae idolorum destructorum idololatriis ipsis in posterum abominatioui essent, res immundas, velut ossa mortuorum, iis admittere. — b) *vitiavit, stupravit* feminam, virginem Gen. XXXIV, 5. 15. 27. Ez. XVIII, 6. 11. 15. XXII, 11. XXXIII, 26. — 2) *immundum declaravit* aliquem sacerdos Lev. XIII, 3. 8. 11 sqq. — 3) *se contaminari passus est* Ez. XX, 26.

Pa. part. 7 *polluit* Ez. IV, 14.

Hithpa. nonni fut. שָׁמַיִם (in pract. utuntur coniugatione Niphth) *polluit se* Lev. XXIII, 1. Hos. IX, 4, sq. 2 rei, qua quis pollutuit Lev. XI, 45. XVIII, 24. 30. Ez. XX, 7. 18. XXXVII, 25, item sq. 2 v. c. שָׁמַיִם tactu cadaverum Lev. XXI, 3, וְשָׁמַיִם וְשָׁמַיִם tactu partium mortuorum ibid. comm. 11. cf. Ez. XLIV, 25.

Hithpa. שָׁמַיִם id. Deut. XXIV, 1.

שָׁמַיִם f. שָׁמַיִם estr. שָׁמַיִם adj. *impurus, immundus* opp. שָׁמַיִם (Lev. X, 10. XI, 47. Deut. XII, 15. 22. XV, 22. Ez. XXII, 26), a) sensu levitico, de hominibus Lev. XII, 11. 15. 36. 44—46. 51. 55. XV, 2. Num. XIX, 13. 15. 20, spec. שָׁמַיִם Hagg. II, 13 et שָׁמַיִם שָׁמַיִם Num. V, 2. IX, 6. 7. 10, impurus s. pollutus cadavere, שָׁמַיִם שָׁמַיִם immunda munstrus Ez. XXII, 10, de bestiis (a quarum esu abstinentum erat) Lev. V, 2. VII, 21. XI, 1. 5. 7. 58. Deut. XIV, 8. 10. 19, cibus Ind. XIII, 4. Ez. IV, 13. Hos. IX, 3, domibus (lepra correptis) Lev. XIV, 44 aliisque locis Lev. XIV, 40. 11. 45. — Thren. IV, 15: שָׁמַיִם שָׁמַיִם שָׁמַיִם *recedit: impurus* hic est, *acclamatur illis*, cf. Lev. XIII, 45. — b) sensu ethico. Job. XIV, 4, שָׁמַיִם שָׁמַיִם impuris labiis i. e. qui labiis peccavit, sermonibus blasphemis, mendacibus cet. labia contaminavit Jes. VI, 5, שָׁמַיִם שָׁמַיִם quae male audit, infamis Ez. XXII, 5. Ind. de gentilibus (cf. שָׁמַיִם, *avouas*) Jes. XXXV, 8. LII, 11. שָׁמַיִם שָׁמַיִם terra impura i. e. gentilibus opp. sanctae Am. VII, 17.

שָׁמַיִם f. Mich. II, 10 (qua forma saepius pro infinitivo utuntur) et

שָׁמַיִם f. *impuritas, immundities, pollutio* a) sensu levitico. Lev. V, 5. VII, 20. 21. XIV, 10. XV, 20. 30. XXVIII, 19. XXII, 5. Num. XIX, 15. 2 Sam. XI, 4, שָׁמַיִם שָׁמַיִם impunitas mustrorum Lev. XV, 26. Ez. XXXVI, 17, it. *res immunda* Ind. XIII, 7. 14. 2 Par. XXIX, 16. b) sensu ethico, de impuritate, quae sceleribus contrahitur, maxime adulterio, scortatione, idololatria Lev. XVI, 16. 19. Thren. I, 9. Ez. XXII, 15. XXIV, 15. XXXIX, 24. שָׁמַיִם שָׁמַיִם שָׁמַיִם pollutio mulieris, quae adulterio a viro deficit Num. V, 19. שָׁמַיִם שָׁמַיִם spiritus impurus, agitans prophetas mendaces Zach. XIII, 2. Inde de impuritate gentium Esr. VI, 21. IX, 11. Plur. estr. שָׁמַיִם Lev. XVI, 16. 19. Ez. XXXVI, 25. 29.

שָׁמַיִם vulgo idem censetur quod שָׁמַיִם. Semel legitur in

Niph. Job. XVIII, 3: *quare reputatur instar testiarum* שָׁמַיִם שָׁמַיִם *immundi ficti* (reputati) *sumus in oculis vestris* i. e. tuis. Jobe, tuncque similibus. Immundities dicta esse possit pro impietate (cf. XIV, 4), idque referri ad XVII, 10. 11. Vulg. *sordiditas*. Targ. שָׁמַיִם immersi i. e. polluti sumus (v. ad שָׁמַיִם). Sed aliam rationem ingredientium Kimchius cum aliis Rabbiniis (v. M. recerum ad I. c.), probante Schlutensio. Umbritio al., quibus שָׁמַיִם est i. q. שָׁמַיִם, שָׁמַיִם i. e. obtinuit, syr. arab. ܫܡܝܝܢ, ܫܡܝܝܢ obtinuit puteum (v. ad שָׁמַיִם),

haec sententia: *obtutari* (sc. corde i. e. stolidi) *sumus in oculis vestris*. Favet parallelismus, quandoquidem חָבַט bruta facilius quam bestias impuras cogitare iubet, nec non serics orationis (cf. comm. 2), et simile clymion spectantur iam LXX reddentes *στυρολογίζαται*. In haec sententiam et ego inclino, quanquam non probo Kimchiium, qui etiam חָבַט Levit. XI, 43 ad obturandi potestatem refert.

חָבַט fut. חָבַט; *abscondit, occultavit* (de origine

v. infra) Jos. II, 6. Iob. XXXI, 33, spec. sub terra, *defodit* Gen. XXXV, 4. Ex. II, 12. Jos. VII, 21, 22. Jer. XIII, 3. 6. 7. XLIII, 9. חָבַט abortus defossus Iob. III, 16. Spec. a) saepe dicitur: חָבַט occultavit rete, i. e. rete tendit, quia recte tensum humo aliusve rebus occultari solet, ne animadvertant bestiae capiendae Ps. IX, 16. XXXV, 8, sq. חָבַט XXXI, 5. XXXV, 7, ubique metaph. pro insidiis struxit alicui. Idem est חָבַט Ps. CXL, 6. CXLII, 4. Jer. XVIII, 22, cf. Ps. LXIV, 6. Iob. XVIII, 10. b) sq. חָבַט recondidit i. e. *reservavit* alicui i. q. חָבַט Iob. XX, 26: חָבַט-חָבַט *omnis generis calamitates reconditae* (reservatae) *sunt thesauris eius*. (Al. omnes calamitates reconditae sunt in thesauris suos, quod Roseum. explicat: ei oppositae sunt in thesauris, minus bene Umbreitius: omnium calamitatum causa in thesauris posita est). Observa lusum verborum in vocc. cognatis חָבַט וְחָבַט. Similis est Dent. XXXIII, 19: חָבַט חָבַט חָבַט *occultissimi thesaurum arenae* (int. vitrum). c) Facete dictum Prov. XIX, 21: חָבַט חָבַט *piger manum suam abscondit in parosidem*. Égrecie pugnat manus hominis pigri tarde atque in parosidem se immergens.

Part. absconditum i. e. tenebrae Iob. XL, 13.

Hiph. i. q. Kal 2 Reg. VII, 8.

Primaria huius radicis potestas est in *immergendo*, quae vis inest in plurimis radicibus a syllaba טב (טב) ordietibus, quae partim ipsam immergendi. intingendi potestatem retinuerunt, partim ad *abscondendi* et *polluendi*, *contaminandi* vim translate sunt. Primariam vim habes in chald. חָבַט immersit, intinxit, id. syr. חָבַט tinxit, intinxit. Ethp. submersus est, aeth. Ἰῶϕ: baptizatus, pr. mersus est: *abscondendi* potestatem in חָבַט chald. חָבַט; aram. חָבַט, חָבַט, arab. حَمَر abscondit, pecc sub terra; חָבַט immersit et abscondit; חָבַט latens, absconditus, chald. חָבַט thesaurus absconditus; denique *polluendi* vis in hebr. חָבַט, fort. חָבַט; syr. حَمَر foedavit, polluit; חَمَر vitiavit puellam, pr. polluit, חَمَر immunditia, sordes, menstrua mulieris. In linguis indo-germanicis congruunt *contaminio, intamino, attamino*, in quibus rad. *taman*, quae Hebraeis est *abscondit, polluendi* potestate venit, ut hebr. חָבַט. Ad חָבַט praeterea cf. paene synonymum חָבַט. Arab. حَمَر, quod

ignorat Lexica, huic linguae vindicavit GRAEHN de Musco Sprexv. p. 75 ex Abulf. Ann. II, 226 et Chronico inedito.

חָבַט pl. חָבַט; st. estr. חָבַט Jes. XLV, 3 m.

1) locus, ubi aliquod absconditum, defossus est, impr. *promtuarium subterraneum* in agro, in quo frumentum recondebant Jerem. XLI, 8. Plin. 18, 30 Hist. de bell. afr. 65. Varro de re rust. 2, 57. Eiusdem generis granaria subterranea, gr. *σιγῆ* dicta, in Africa, Cappadocia usitata erant et hodieque usitata sunt apud secnitas in Africa et Melite insula, arab. مطيرة dicta cf. Boeh. Hieroz. III, 487 Lips. Shaw itin. p. 159. Hoest. descr. Ges et Marokos 126. lib. nostr. Versuch über die maltesische Sprache p. 61.

2) *thesaurus subterraneus* Prov. II, 4. Iob. III, 21. Jes. XLV, 3, et universe *thesaurus* Gen. XLIII, 25. (Per contractionem inde ortum chald. חָבַט, syr. حَمَر, sam. חָבַט divitiae, in N. T. μαμωνάς, μαμωνάς Mt. VI, 21. Luc. VI, 13. XVI, 9, quod male derivare solent ab חָבַט q. d. creditum Dei, vel, cui fidit homo, et peius etiam laudant sam. חָבַט manens, sibi constans, quod ortum ex חָבַט. Haeserunt fortasse in littera ט raro exidente: sed quidni hoc factum statuamus, maxime in sequiore lingua aetate, cum ח in חָבַט saepe excidit, ו etiam ab initio abiiciatur cf. חָבַט et חָבַט inimicitia, חָבַט gr. παλιθήνη).

חָבַט m. *corbis* Deut. XXVI, 2. 4. XXVIII, 5.

17. Chald. חָבַט id. Cognata sunt חָבַט corbis, وحن *plexuit*, unde חָבַט corbis, et חָבַט חָבַט corbes.

De origine v. ad rad. חָבַט no. 2.

חָבַט in Kal inusit. Syr. et zab. حَمَر pollutus,

inquinatus est i. q. hebr. חָבַט, q. v. Ethp. id. Pa. inquinavit, חَمَر impurus, sordidus, חَمَر impuritas, sordes. Chald. חָבַט inquinavit. Semel legitur in *Pi. polluit, inquinavit* (pedes lotos) Cant. V, 3.

חָבַט i. q. חָבַט *erravit*. In linguis aramacis haec

radicis forma usitatissima, חָבַט, חָבַט, חָבַט erravit, חָבַט error, idolum, arab. ضلعا et ضلعي erravit, aeth. ḪṬṬṬ: idola coluit, ḪṬṬṬ: idolum. *Hiph. in errorem induxit* Ez. XIII, 10.

חָבַט fut. חָבַט *gustavit*. (Chald. syr. zab. חָבַט,

חָבַט id. Arab. ضَعَف. aeth. ḪṬṬṬ: id. De origine

vide ad טען pag. 344). Gustare autem est 1) *saporem explorare* (kosten). Iob. XII, 11: אכל ארבע טעם לו. XLIII, 3. 2) *libare, delibare, palullum comedere* (kosten) 1 Sam. XIV, 24. 29. 43. 2 Sam. III, 35. Jon. III, 7: אכל יבשתי מארצה. 3) *gustu, sapore percipere* (schmecken) 2 Sam. XIX, 36. Inde 4) metaph. *mente percipit, sensit*. Ps. XXXIV, 9: טענו ורואו כי טוב יהוה: *sentite et videte, Deum esse benignum*. Prov. XXXI, 18: טענו ורואו כי טוב יהוה: *sentit ea, bonum esse quaestum suum*.

טעם chald. id. v. Targg.
Pa. *gustandum* s. *comidendum delit* Dan. IV, 22. V, 21.

טעם m. 1) *gustus, sapor cibi* Num. XI, 8. Jer. XLVIII, 11. Iob. VI, 6. (Arab. טَعْم id.).

2) metaph. *sapor pro iudicio, ratione* (ut lat. *sapere, sapiens, sapientia* et contra *insipidus*, aeth. ὀδύνη: *sapor, iudicium, ratio*) 1 Sam. XXV, 35. Ps. CXIX, 66. Iob. XII, 20: אשה קרת טעם *mulier insipida, insulsa* Prov. XI, 22. טעם טעח *mutavit rationem* i. e. *dementem se simulavit* Ps. XXXIV, 1. טעמו ישר *qui prudenter respondent*. Prov. XXXVI, 16.

3) ex usu chald. *sententia, decretum regis* Jon. III, 7. Vide chald.

טעם m. chald. i. q. hebr. no. 3 *decretum, mandatum* Esr. VI, 14. Frequentius est

טעם m. chald. 1) *sapor, spec. suavis*. Dan. V, 2: טעם היין *in sapore vini* i. e. postquam sapore vini delictari et largius libere coeperant, nostr. als ihnen der Wein zu munden bekommen hatte, als sie in den Geschmack des Weines gekommen waren. Ad sensum non male LXX ἐνψωμένους ἀπό τοῦ οἴνου. Vulg. ian temulentus.

Ephraemus Syrus: טעם טעח *hilaris factus in vino bibendo*. Male autem Bertholdtus: beym ersten Trunke. — 2) *ratio*. Dan. II, 14. יהב טעמו *rationem reddere* Dan. VI, 3. טעם טעח *rationem habere* al. rei Dan. III, 12. — 3) *sententia, edictum regium*. Dan. III, 10. 12. 29. טעם טעח *mandatum dare*. Esr. IV, 19. 21. V, 3. 9. 13. VI, 1. VII, 13. De causa diiudicanda Esr. V, 5. טעם טעח *penes quem est imperium, praeffectus regis* Esr. IV, 8. 9. 17. In libro Esr. apocrypho 2, 25: ὁ τὰ προσηπτονία γράφων et Jos. Arch. 11, 2: ὁ τὰ προϊτουμενα γράφων. Eandem interpretationem sequuntur Kimchius et Sal. b. Melech, redentes, quia in libris Regg. מוצרי ספר *codem modo copulantur*, quo h. l. טעם טעח. Sed בעל המוסד erat potius praeffectus provinciae i. q. קחה cf. Esr. V, 5. VI, 6.

טעמים plur. Gen. XXVII, 4 sqq. et מטעמות Prov. XXIII, 3. 6 *cupediae, cibi sapidi*. Apposite ad

Gen. I. c. SCHULT. ad Prov. I. c. observat arab. מטעם *spec. dici de carne ferina, qui in deliciis habent Nomades, et pulmentis ex ea paratis, unde part. IV.*

טעם est epitheton poet. arcus, pr. *delicias* (carnem ferinam) praebens, et מטעם part. pass. IV. *venator praeda potitus* (cf. epist. 2 ad Menk. p. 78).

I. טען *transfodit gladio*. (Arab. تَعَن id., تَعِين

confossus, טענת ictus, quae iam Aben Esra ad Jes. I. c. contulit. Chald. Pa. id.).

Pa. pass. Jes. XIV, 19: טענתו קרב *transfossi gladio*, LXX. ἐκκεκρυμμένοι μαχαιρώται.

II. טען *oneravit iumenta* Gen. XLV, 17. (Aram:

טען, טען onustus fuit, טען onus, sarcina, טען, טען onustus, onus ferens. Zab. id. Arab. شعن VIII in camelo sedit, טען camelus onustus, טענת piletum camelinum Lebid. 12. Amru v. 9. Cf. טען).

טעח pariter atque טעח *expandit et intrans. expandens, latus fuit*. Nostram radicem habent Syri טעח

expandit, טעח טעח, nostr. gestum plenum fuit vas ad redundantiam, nostr. gestrichen voll seyn. Plura vide ad טעח. Quod Chaldaei et Aethiopes habent, טעח, מפתח: *plausit, manus composuit, denominativum est a טעח* palma, manus, et eiusdem originis est טעח, טעח, טעח. Plura dabunt SCHULT. ad Ham. p. 317. SCHROEBER de vestitu p. 253. 263.

Pi. טעח 1) *expandit* (manu). Jes. XLVIII, 13: טעח *in palmarum* et *dextra mea expandit coelum*. 2) *denom. a טעח* no. 1: *in palmis* (lat. dicunt *in ulnis*) *gestavit* (parvulos). Thren. II, 22: אשך טעחתי ורביתי. Aliter Kimchi: „sensum habet educandi (מירוד), ita enim facere solent puellus, ut palmis eos stringant et membra expandant, quotiescumque fasciis eos involvunt.“ Vide טעח.

טעח m. 1) *pr. manus expansa, palma, sed ubique pro palmo* s. *mensura quattuor digitorum* 1 Reg. VII, 26. 2 Par. IV, 5, cf. Jer. LII, 21. Hieron. 1 Reg. I. c. *reddit tres uncias* s. *pollices, quae quattuor digitis* (sicut idem interpretatur Ex. XXV) *aequales sunt*. Ps. XXX, 6: אשך טעחתי *en! palmares fecisti dies meos* i. e. *perbreves*. 2) *in architectura mutuli, i. e. lapides eminentes, quibus trahimur capita sustinentur* (Kragsteine). 1 Reg. VII, 9: מוצרי טעח LXX. ἐκ τοῦ θεμελίον ἕως τῶν γεισῶν, de quo vocabulo Jos. Ant. 8, 3 §. 9: γεισῶν μὲν κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν (טעח trabs), θεμελίον (i. e. *cyamatium*, nostr. Sims) δὲ παρ' Ἑλλήσι λεγόμενον, addit quae egregie disputat SCHNEIDERUS in Lex. gr. ed. 3 p. 285. 286. Vulg. *usque ad summitatem parietum*.

טַפַּח m. i. q. טַפַּח no. 1 *palmus* Exod. XXV, 25. XXXVII, 12. Ez. XL, 5. 43. XLIII, 13.

טַפַּחִים m. pl. nom. verbale a טַפַּח no. 2 *gestatio* puerorum. Thren. II, 20.

מִטַּפַּחַת f. Ruth III, 15 pl. מִטַּפַּחֹתוֹ Jes. III, 22 *vestis amplā* mulierum, *pulla*. Vide SCHROEDER de vestitu c. 16.

טַפַּח apud Talmudicos: *assuit, agglutinavit, compegit* (v. Buxt. p. 901); vicinum radd. טַפַּח *consuit et* טַפַּח no. 2 *agglutinavit*. In V. T. ubique metaph. טַפַּח טַפַּח *consuit, concinnavit mendacia* cf. *ὄδλον ὄδαιτω*, suere dolos (v. plura eius generis s. v. אָב no. 145). Cf. arab. טַפַּח cum cura instituit sermonem. Ps. CXIX, 69: וְיָדָה מִטַּפַּחֵי עַל־יָדָה *concinnant super me mendacia protevi*. Targ. וְיָדָה מִטַּפַּחֵי עַל־יָדָה (v. ad הָבָה III.). Job. XIII, 4: וְיָדָה מִטַּפַּחֵי אֶת־עַל־יָדָה *sel vos estis concinnatores mendacii*. Vulg. *fabricatores mendacii*. Ellipsis est in his Job. XIV, 17: וְיָדָה מִטַּפַּחֵי עַל־יָדָה (i. e. fingis falsas criminationes) *propter iniquitatem meam* i. e. culpam meam falsis criminationibus arges, quam sententiam flagitat prius membrum: וְיָדָה מִטַּפַּחֵי עַל־יָדָה *obsurgant in marsupio est crimen meum*. Ad verba cf. locum simillimum Deut. I, 1 Jon. וְיָדָה מִטַּפַּחֵי עַל־יָדָה *concinnastis contra eum* (Jehovam) *verba mendacia*, tibi tamen על aliter struitur. Totius loci sensum turbat UMBRETIUS, qui coll. טַפַּח interpretatur: *obtegis super peccatum meum*, pr. colorem inducis peccato meo: neque verba eam interpretationem admittunt. Nam טַפַּח est *immersit, intinxit* aliquid in fluidum spec. colorem, sq. טַפַּח coloris, non: induxit colorem super aliquid. Significationem *addendi* ad aliquid iam Symm. expressit Job. XIII, 4: *πρωσιθισθε ψευμασιν*, eandemque spectavit Alex. Ps. I. c. reddens: *ἐπιλαμβάνουσι τὴν ἰσὴν ἡμῶν ἄδικία*. Syr. multiplicata est (טַפַּח) contra me iniustitia.

טַפַּחֵר Jer. LI, 27, pl. c. suff. טַפַּחֵרֵיךָ Nah. III, 17 *dux bellicus, princeps*, apud Assyrios et Medos, vocabulum haud dubie assyriacum medicumve et ex linguis cum sanserita cognatis explicandum, id quod vel compositionis ratio docet, in qua nomen regens alteram partem occupat. Posterior enim vocabuli pars טַפַּח prob. est semiticum, princeps, quod etiam in nominibus babilonicis satis frequens es, cf. *Belassar, Nebucadnezar, Nabopolassar* cet. Quid valeat prior eius pars, טַפַּח, tap, ex lingua zendica fortasse olim docebimur accuratius: ex hodierna lingua qui coniecturam fecerunt, vel contulerunt talo, unde טַפַּח dux bellicus (BOULEXII symb. p. 20), vel, quod minus placet, טַפַּח altitudo, unde טַפַּח princeps altus. ROSENII. (ad Nah. I. c.) primam vocabuli partem vel hebr. טַפַּח *familia*, vel arab. طَيْفَة turba hominum, agnoscere esse statuit, sed quominus pro semitica habeatur vox, ut diximus, compositionis ratio impedit:

quam ipsam ob causam displicet etiam N. G. SCHROEDERUS, cui טַפַּח est *phalanx* comp. ex *تفيس* compegit et *دوس* densus fuit, unde *دوس* phalanx densus constipatus: accedit quod phalangis significatio ad illos locos minus apta est. C. B. MICHAELIS ad Jer. I. c. טַפַּח litteris transpositis idem esse censet quod *satrapa*, pers. *ستراب* probante SIMONI et J. D. MICHAELI: sed *satrapam* in V. T. scribi *אֶת־טַפַּחֵיךָ* supra vidimus h. v. — Cacterum *ducis* s. *principis* significatio vel ex co certa est, quod טַפַּח recentioribus Judaeis angeli nobilioris nomen factum est (Deut. XXVIII, 12 Jon.).

טַפַּח verbum sonum eantis imitans, nostr. *tappen*, *trappen* (plura eius stirpis derivata dabit POTR, etymol. Forschungen I p. 210): finitimum verbo טַפַּח leniter et lente inaccessit, quam verbi vim ipsae eius litterae molliores indicant et quasi pingunt. Illud spec. est *trepidavi, minuitis passibus inaccessit*, more parvulorum (v. טַפַּח), germanice exprimitur verbo diminutivo *trippeln*; apud Hebraeos litterarum geminatio in fine saepe celeres motus exprimit (v. HUFFELD exercitatt. aethiop. p. 31). Congruit arab. *تَفَفَّ* *تَفَّ* agilis fuit, totum inaccessit equus, pr. haud dubie de equo alaceri et vivido, stare nescio, propterea trepidante et subsiliente (SCHROEDER de vest. mul. p. 127). Semel facete dicitur de mulieribus passuum celeritate et parvitate elegantiam quandam affectantibus (v. *עָבַד*, *עָבַד*). Jes. III, 16: *הִלְכוּ וְטַפַּחוּ כַּעֲמוֹתָא כַּעֲמוֹתָא כַּעֲמוֹתָא* *cundo et trepidando cunt*, sic gehen *cunher* und *trippeln*. Alias, maxime veterum, interpretationes recensimus in Comment. ad h. l. Satis apte ad sententiam loci, quamquam genuinum verbi vim non exprimentes Targ. וְטַפַּחוּ כַּעֲמוֹתָא כַּעֲמוֹתָא כַּעֲמוֹתָא *clunibus agitant*, Saad. *تَحَدَّرْنَ*, Luth. sie treten *cunber* und *schwänzen* (i. e. *caudam* qs. motiant).

טַפַּח c. suff. טַפַּח, טַפַּח, טַפַּח, טַפַּח quod Gen. XLIII, 8 est in ed. Hooghtiana et nonnullis aliis mero operarum errore nititur) collect. *parvuli, pueri et puellae*, ab incesso trepidante dieti (v. rad.) Gen. XXXIV, 29. XLIII, 7. XLV, 19. XLVI, 5 cet. Saepe copulantur: טַפַּח וְטַפַּח Deut. XX, 12. Ind. XXI, 10, et וְטַפַּח וְטַפַּח Deut. XXIX, 11. Jos. I, 14. Esth. III, 13. VIII, 11. Jer. XLI, 16. XLIII, 18, וְטַפַּח וְטַפַּח Deut. XXXI, 12. Jer. XL, 7, מִתְרַסְסִים וְטַפַּח Deut. II, 34. III, 6, cf. Jos. VIII, 35. Opponitur adolescentibus et virginibus Ez. IX, 6, *viris* ultra viginti annos natis Ez. XII, 37, *puellis* viro maturis Nam. XXXI, 18. Nonnunquam patet ad *universam familiam* solique patri familias opponitur. 2 Par. XX, 13: *טַפַּח וְטַפַּח וְטַפַּח etiam familia eorum*, videlicet *feminae et liberi eorum*. XXXI, 18: *טַפַּח וְטַפַּח וְטַפַּח וְטַפַּח* Gen. XLVII, 12: *טַפַּח לְפָנַי* *pro ratione familiae*, cf. Exod. X, 10. Num. XXXII, 16. 24. 26. In hanc sententiam LXX passim interpretantur *λαῶς* Ind. XXI, 10, *ὄχλος* 2 Sam. XV, 22, *οἰκία*, Gen. I, 21, *οὐγγεία* Gen. I, 8.

בָּרַח. 2) *nondum*, sq. praet. Gen. XXIV, 15. 1 Sam. III, 7, crebrius sq. fut. de re praeterita Gen. II, 5. Ex. X, 7. Jos. II, 8. 1 Sam. III, 3.

Cum praepositt. A) בָּרַח 1) *antequam, priusquam*, sq. praet. Ps. XC, 2: בָּרַח הָרִים יִבְרָח *antequam montes nati erant*. Prov. VIII, 25; sq. fut. in significatione futuri Gen. XXVII, 4: בָּרַח אֲמוֹתָ *antequam moriar*. XLV, 28. Jes. VII, 16: בָּרַח יִרְעֵה הַיַּזְרַח גְּמוֹת בָּרַח. VIII, 4. XLII, 9. LXVI, 7: בָּרַח תְּהִיֵל הָרְדָה 2 Reg. II, 9. Ps. XXXIX, 4. Job. X, 21: בָּרַח אֶלְךָ *antequam ibo*; et praeteriti (ubi praecessit praeteritum et in narrationibus) Gen. XXVII, 33: בָּרַח הַבָּיִת *antequam venires*. XLI, 50. Ex. I, 19: בָּרַח תְּבוֹא אֶלֶיךָ הַיְיָיָדוֹת הָרְדָה *priusquam veniant ad eas obsecrantes, iam pepererunt*. Iud. XIV, 18. Ruth III, 14. 1 Sam. II, 15. 2 Reg. VI, 32. Jer. I, 5: *sanctificavi te*, בָּרַח תְּבוֹא *antequam exires*; sq. inf. Zeph. II, 2: בָּרַח לָרְחָה; sq. subst. Jes. XXVIII, 3: בָּרַח קִיץ *antequam messis esset* (pr. in *nondum* — *messis*, quo tempore *nondum* *messis* est). Zeph. I, c. bis pleonastice additur negandi particula: לֹא יִבְרָח בָּרַח, plane ut nos dicimus: ehe er nicht kommt.

B) בָּרַח i. q. בָּרַח Hagg. II, 15. Cf. בָּרַח in formula בָּרַח אֲשֵׁיִת מִקֶּדֶשׁ, בָּרַח מִקֶּדֶשׁ Jer. XLVI, 10. (In linguis cognatis haec particula non usitata; sed Poeni habebant *bythym* i. e. בָּרַח vel בָּרַח pro *antequam* Plant. Poen. V, 1, 5 *bythm mothyn* = בָּרַח מוֹתִים).

בָּרַח i. q. בָּרַח Ruth III, 14 Chethibh.

בָּרַח fut. יִבְרָח Ps. VII, 3. L, 22. Hos. V, 14 et בָּרַח Gen. XLIX, 27 1) *decepsit* (vid. radd. בָּרַח, בָּרַח cf. gr. *θρόπτω*), inde arab. *بَرَحَ* recessus fuit (frischl abgebrochen), hebr. בָּרַח, בָּרַח no. 1.

2) *discepsit, dilaniavit* fera Gen. XXXVII, 33. XLIV, 28. Deut. XXXIII, 20. Ps. XVII, 12. XXII, 14. Ez. XIX, 3. 6. Mich. V, 7. Nah. II, 13. Transfertur ad milites hostesque feroces Gen. XLIX, 27. Ps. VII, 3, adeoque ad Deum Ps. L, 22: בָּרַח וְאֵין מַצִּיל. Hos. V, 14. VI, 1. Tribuitur etiam irac hominum Am. I, 11, et Dei Iob. XVI, 9: אֲבוֹ בָּרַח. De Iobo contra se ipsum saeviente Iob. XVIII, 4: אֲבוֹ בָּרַח *qui se dilaniat in ira sua*. (Chald. id. saepius: quassavit, collisit, quod habent etiam Syri).

Niph. pass. no. 2. Ex. XXII, 12. Jer. V, 6.

Pu. id. Gen. XXXVII, 33. XLIV, 28.

Hiph. cibum discerpere i. e. *comedere fecit* (hominem). Prov. XXX, 8: הִבְרִיחַ לָרְחָה חֶמֶן.

בָּרַח adj. *recens*, de folio Gen. VIII, 11, v. rad.

no. 1. Arab. *كَلَرٌ* novus, recens, translate de rebus recens gestis.

בָּרַח 1) *folium viride, frons recens*, a *decerpendo* (v. rad. no. 1). Ezech. XVII, 9. Chald. syr. *بَرَح*, *بَرَح* id.

2) *animal dilaceratum, praeda ferae*. Gen. XLIX, 9. Num. XXIII, 24. Ps. CIV, 21. Iob. IV, 11. XXIX, 17. XXXVIII, 39. Jes. V, 29. XXXI, 4. Ez. XXII, 25. 27. Am. III, 4. Nah. II, 13. III, 1. Transfertur ad praedam militum (Nah. II, 14) et latronum, unde *הַרְרֵי הָרְחָה montes praedae* i. e. *praedatorum, latronum*, unde rapinas faciunt. Ps. LXXXVI, 5.

3) *cibus bestiarum* Iob. XXIV, 5, et hominum Ps. III, 5. Prov. XXXI, 15. Mal. III, 10, cf. verbum in Hiph.

בָּרַח f. collect. *dilaniatum, pecudes dilaniatae* (a feris) Gen. XXXI, 39: בָּרַח לֹא הִבְאִי אֶלֶיךָ. Levit. XXII, 5: בָּרַח וְהַרְפָּה לֹא יֵאָבֵב. Ex. XXII, 12. Levit. VII, 24. XVII, 15. Ez. IV, 14. VII, 24. XLIV, 31. Nah. II, 13.

* * *

בָּרַח chald. Esr. IV, 9 n. pr. *populi*, ex quo Assyriae reges coloniam in Samariam deduxerunt. LXX *Ταρραλαῖου*. Non male Junius contulit *Tarpyros* ab oriente Elymacorum habitantes (Ptolem. p. 148: *ἀρτακώτερον ἔχονσα τὴν Ἐλυμαῖδα, ἣς τὰ πρὸς ἀνατολὴς κατέχουσι Ταπυροί*), qui hoc ipso Esrae commate memorantur. „Apud Strabonem I p. 757 occurrunt, sono utcumque concinentes, *Ταρπητες* ad paludem Maotidis, Sindos inter et Sittacenos. Possit pro his dici, in vicinia eorum esse alias gentes, quarum in hoc versu nomina invenire, si velis, possis, *Σιτακηνούς, Ἀρόχους*. Regio sine dubio Assyrii paruit, in eandem Israhitarum colonias deducentibus.“ Mich. suppl. p. 1037. Equidem nil certi definitio.

BJ Gesenius, Friedrich Heinrich
.831 Wilhel
QA Thesaurus
t.1
cop.5

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

